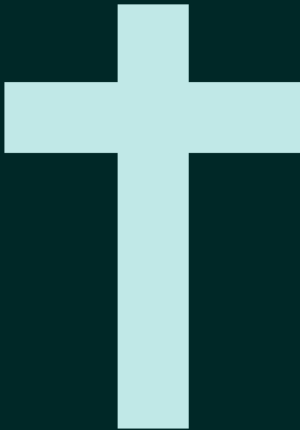

Mvù Ngòh Feê

Mambilla NT (Cameroon-Le Nouveau Testament en mambila)

Mvù Ngòŋ Feê
Mambilla NT (Cameroon-Le Nouveau Testament en
mambila)

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cameroon Mambila

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 13 May 2025
f0e8e7ba-c2cf-57f7-9a60-8ff0e792e158

Contents

Matíô	1
Mârk	64
Lûk	103
Jân	169
Seé b.	217
Rôm	275
1 Korênt	303
2 Korênt	329
Galatî	345
Efêse	355
Filip	364
Kolôse	371
1 Tesalonik	377
2 Tesalonik	383
1 Timotê	387
2 Timotê	395
Tite	401
Filemôn	404
Hebreêh	406
Jâk	428
1 Piêr	435
2 Piêr	443
1 Jân	448
2 Jân	455
3 Jân	456
Jûde	458
Mvù vuû	461

Njàgà Bagaà Matíô

Dògòtì bò nùàr Yeésò ké jomo
(Lùk 3:23-38)

¹ Hên né dògòtì bò nùàr Yeésò *Kristò. À né *ndùtè ndùtù Davíd; Davíd né ndùtè ndùtù Abrahâm.

² Abrahâm né tele Isâk; Isâk né tele Jakôb; Jakôb né tele Júda bó bò bei mé bò òm seèn;

³ Júda né tele Farésà bò Jará, meì boòn né Tàmár. Farésà né tele Eserôm; Eserôm né tele Àrâm;

⁴ Àrâm né tele Aminádàb; Aminádàb né tele Násòn; Násòn né tele Salomôn;

⁵ Salomôn né tele Boájà; meì Boájà né Rahâb; Boájà né tele Obêd; meì Obêd né Rút; Obêd né tele Jésè;

⁶ Jésè né tele mgbè Davíd. Davíd né tele Salomôn; meì Salomôn lé naà veèh Yuri;

⁷ Salomôn né tele Roboâm; Roboâm né tele Abià; Abià né tele Àsáf;

⁸ Àsáf né tele Jósáfà; Jósáfà né tele Jorâm; Jorâm né tele Osíà;

⁹ Osíà né tele Joátàm; Joátàm né tele Àkàsà; Àkàsà né tele Èsékià;

¹⁰ Èsékià né tele Manasê; Manasê né tele Amôn; Amôn né tele Josià;

¹¹ Josià né tele Jekonià bó bò òm seèn. Sâ né nàm mé bó lé sie njií naà bò *Iseràlà bò ké Babilôn teèn.

¹² Bó yeé sie njií gi aá bò Iseràlà bò ké Babilôn sâ, Jekonià ñar Sabatiêl; Salatiêl né tele Sorobábèl;

¹³ Sorobábèl né tele Abiúdà; Abiúdà né tele Eliákìm; Eliákìm né tele Asôr;

¹⁴ Asôr né tele Sàdóg; Sàdóg né tele Akìm; Akìm né tele Eliyúdà;

¹⁵ Eliyúdà né tele Eleasâr; Eleasâr né tele Matám; Matám né tele Jakôb;

¹⁶ Jakôb né tele Josêf siì Marí. Marí né meì Yeésò. Bó Yeésò yilá cu né *Nùà Còñ ndò.

¹⁷ Yuò ké jomo yòòr Abrahâm, nde ba mé Davíd né bò mbei ñàar yulá cùòb nèà; yuo cuù mé Davíd, nde ba lè nàm mé bó lé sie njií naà bò huaán Iseràlà ké Babilôn teèn sâ, né mbei ñàar yulá cùòb nèà; yuoò teèn sâ, nde wa mé ñàar Yeésò Nùà Còñ, né cu mbei ñàar yulá cùòb nèà ndò.

*Ñàar dé Yeésò *Kristò*
(Lùk 2:1-7)

¹⁸ Bó lé ñàar naà Yeésò Kristò faá bèh mán: Meì seèn Marí lé naà veèh Josêf; sâ bó sua kwaá née bú lòu ye. À ñene, à baá mé lèi, sâ à née siíb kó ñgwéeh ye; Cúcuí Ñagâ lé ménâ boó naà kóó.

¹⁹ Josêf si seèn lé naà nùà dùlà-Càn. À yeé ñene aá ménâ, à gwàn ñgwéh bú cie tueé soòm, à kaga lom aá ndòn, ye nyí nde né bú lè nábe ñgoón loó.

²⁰ À yeé baá ménâ munó den, cili Càng Nùà Dueè ñené yuo kelà toò seèn lè vuù, ye bú a: «Josêf, ndüté ndütù *David, té vèh. Wèh veèh yeé Marî doò weèh; à ma mé lèi hueèh ña né mé terreb Cúcuí Nágâ.

²¹ À nde né huaán dé siib ñar, wò yilá bú Yeésò, * à yili sòm nde né dàmm bò dé seèn te veèn bòn kóó.»

²² Sâ doón bók gi né te yuo faá Càng lé tueé keéh naâ sònò sòn-seèn déi nò, ye:

²³ «Mbò yàgà déi nde né lèi weh, à ñar huaán dé siib, bó yilá bú Èmánuèl.» Èmánuèl sâ tueé né ye: Càng baá ká lètenè beèh.

²⁴ Josêf nyimé yuoò ndò, à bók faá cili Càng Nùà Dueè tueé naâ bú nò: bó colo haá bú veèh seèn.

²⁵ Bó bú ka ndagá bíli ñgwéh, méménâ tóg Marî yeé ñar aá, Josêf yilá huaán Yeésò ndò.

2

Bò fém bò yuoó gè Bà

¹ Bó lé Yeésò ñaár naâ ké Betelehem,* te tàbè Judé; cu sâ *Heròde lé naâ mgbè teèn kóó. Bò fém bò déi yuoó gè Bà, bó wa ké Jerusalem,

² bó bie ye: «Bó lé Mgbè bò *Júf ñaár naâ he wa? Béh lé ñene kóó naâ mé mbentò seèn gè Bà; béh hèn ndeé né bú die weh.»

³ Te mgbè Heròde yeé nde ñgwée njií mán, feh ñellé bú ter, mé bò Jerusalem bò mene;

⁴ à yilá bíli bò *ngàñ sèmè dé kokoò mé bò *ñjì-sóú te tàbè seèn doón, à bie njií mé bó, ye bó a: «Bó lo ye, bó ndeé *Nùà Còñ† sâ ñar nde né he wa?»

⁵ Bó ye bú a: «Bó lo ye, bó ndeé bú ñar nde né ká te tàbè Judé hèn lè loó Betelehem mà. *Sòn-Càng lé nyagá kwaá naâ te mvù ménâ kóó, ye:

⁶ Betelehem, wò jie né mbaá lètenè bò loó kokoò

te tàbè Judé doón,

Mgbè Dueè yuo ndeé né beè yeé,

te à feh dàmm bò nùàr mò *Iserála ceér.»

⁷ Mgbè Heròde yeé ñgwée gi aá ménâ, à yilá nab njií bò fém bò doò ká toò seèn, te à bie ñgwée nyegé sònò bòn cu mé mbentò sâ lé ba duóóm naâ teèn.

⁸ Jomo sâ à ye bó a: «Bí ndé-re, né ké Betelehem; bí fón nyégé ká huaán sâ bagasé, m̀o bí ñene aá bú, bí cuù, bí tueé keéh mè teèn; te mè nde ké toò seèn mé feh mò ménâ cemmé weh ndò.»

⁹ Mgbè Heròde yeé tueé gi aá bó mán, bó sòm gò. Bó ke mbentò mé bó lè ñenè naâ gè Bà doò baá cu toò bòn baá kelá; bó né ndeé, à né ka méménâ baá ndeé den. Bó yeé wa baá ké teèn, mbentò ba njehá le ké ter felè gwà mé huaán né teèn.

¹⁰ Bó yeé ñene kó aá ménâ, vràb die, yo taré ñellé bó doón.

¹¹ Bó samé yila nde gwò, bó ñene njií huaán bò meí seèn Marî, bó cemmé nde gi doò toò huaán, bó komó loó bò ba bòn, bó haá bele bú bò ñjèh huaán feh hihiné, bò goó, bò san, mé bò kómó múmù.‡

^{1:21 1:21} Lùk 1:31 * ^{1:21 1:21} Yeésò, mé ju hebreèh, tueé né ye: Càng Dueè né nùàr yili sòm.

^{1:23 1:23} Es. 7:14 ^{1:25 1:25} Lùk 2:21 * ^{2:1 2:1} Betelehem mé ju hebreèh né: Gwà breèd.

† ^{2:4 2:4} Nùà Còñ: né Kristò. ^{2:6 2:6} Mich. 5:2 ‡ ^{2:11 2:11} Bó kómó sâ yilá né “myrrhe”. Né lèh ndò.

¹² Jomo sâ vuú kulu bó ndo, Càn ye bó a: «Mo bí baá mé gò loô, bí té ké yoòr Heròde kélá cú.» Yeé baá ménâ, bó kela seér baá-re ceér dé hiín, bó nde cu lo boón.

Ké Ejíptò dula ndeê

¹³ Bò fém bò doo yeé nde gi aá, cili Càn Nùà Dueè nde ñené yuo kela cuú ké toò Joséf lè vuú, ye bú a: «Wùò ter, weh huaán bô meí, bí bó dùlà ndé ké Ejíptò, bí den den ké sâ, kò mè tueé cu aá wò koó, bí cu cuú ye; wanóñ Heròde nde aá huaán foon, te à wula som bú.»

¹⁴ Joséf komo wuo ter kwar ndo, à weh huaán bô meí, bó bó dula ñaga cíbiteen, bó foon gò Ejíptò.

¹⁵ Bó ké teèn cer den ka ménâ, tóg nde wa mé cio Heròde. Sâ doón boó gi né te yuo faá Càn Dueè lé tueé keéh naá sònò sòn-seèn déi nò, ye: «Mè yilá som aá huaán mò ké Ejíptò kèn.»

Bò huaán tetóñ kore wulá

¹⁶ Heròde yeé ngweé bò fém bò pò lo aá bú ménâ, temé boó ñaá bú ká jomo lè. À tema njií ye bó ndé kòrè wulá gi bò huaán dé sisiib ké Betelehem mé kukwarè mene doón, wa bó dùòm mé bò huaán mbembogò, nde wa mé bò huaán dé nyemà fèfà ma. À lé sâ taán naá mé nyemà mbentò, mé bò fém bò lé tueé naá bú doo.

¹⁷ Sâ doón yuo gi né faá Jeremî *sòn-Càn lé naá gií tueé kwaá nò, ye:

¹⁸ «Kéñ baá ké Rámà silí, mbà né lom ter jogór ñaá. Né Ràchèl yueé den né bò ñuna. Ye bó yì nyí be, bò huaán nyí kuú gi aá, nùàr té nyí bòn gùm doón.»

Ké Ejíptò cuú cuú

¹⁹ Heròde yeé kuú aá, cili Càn Nùà Dueè nde ñené yuo kela cuú ké Ejíptò toò Joséf lè vuú,

²⁰ ye bú a: «Wùò ter, weh huaán bô meí, bí bó cu cu ké *Iseràlà; bòò mé lé gwaán naá huaán wulá doo kuú gi aá kèn.»

²¹ Joséf komo wuo ter ndo, weh huaán bô meí, bó bó cu cu ké lè tàbè Iseràlà.

²² Wa ké teèn, à ngweé njií ye Arkelayúsè né ké Judê te kogo Heròde tele seèn koó. Veéh sie bú, à gwàn cú ké teèn ceér. Yeé baá mân, vuú feh bú ceér, à nde cer seér ké Galilê

²³ te loó Najarèt. Sâ doón boó gi né te yuo faá bò sòn-Càn bò lé tueé naá nò, ye: «Bó yilá nde né bú nùà Najarèt.»

3

Ngòr Càn sònò Jân Bàptis

(Mârk 1:1-8; Lùk 3:1-18; Jân 1:19-28)

¹ Nde nde, Jân Bàptis ñené yuo kelà ké ya dueè te tàbè Judê, à né ngòr Càn teèn tueé, ye bò nùàr a:

² «Bí yúé fón feh bìi yueé, bí kwéh sér temé. Càn baá mbàm seèn ká kwarè bìi si njií.»

³ Jân né nuaá mé Esáyà *sòn-Càn lé naá felè seèn tueé ye: «Hueh nuaré déi né ké ya dueè ngulí den, ye:

Bí tó nyégé ceér Nùà Dueè toò,
bí tó dìlì nyégé bagasé.»

⁴ Cògò Jân lé naà mé yúlì ngelobà, à ké teneè cam tena né mé kàndá paàr mán; yáb seèn lé naà kètàr mé nyuúí.

⁵ Bò Jerusalem bò lé naà gi yòòr seèn kem ndeé, mé bò nùàr te tàbè Judé sà dɔɔŋ. Bòó mé né ké kwarè nòmò Jurdên dɔɔŋ kem nde gi ké yòòr Jân ménâ ndo.

⁶ Bó né veèn boòn cie tueé sòm, Jân né bó dùà Jurdên kou den.

⁷ Jân yeé ke, bò *Farisièn bó bò *Sadusièn baá ká yòòr seèn bèh nòmò kou kem ndeé ndo, à ye bó a: «Bí bò gèh ngòbò, nèi ye bí a, temé né Càn mé bí lè yulá, bí dùlà ndé, wanoŋ bí nde né gèr beè seèn ñené wa?

⁸ Sà bí bô-re faá Càn gwaán nè nɔ, te feh keéh ye, kènê bí kweéh seér aá temé kèn.

⁹ Bí té mé huún bìi mbaá mùnò kú, ye: Abrahâm, tele beèh dé koò né teèn. Bí kóo ye, Càn né mé terreèb bò taá hèn kwellé seér, te ña bò ndutè ndutù Abrahâm.

¹⁰ Mè tueé bí, mbògò fa gi aá kèn, baá gi ka toù. Tou mé tàb dé bagaà wá ngwéh dɔɔŋ, bó nde né bú tuar komo fuú njíí.

¹¹ Mè bí kou lom né dé mò mé nòmò, te feh keéh ye bí baá temé kweéh seér. Nuaré dèi baá jomo mò ndeé, taré kela né bú mé mè. Né mene débágá seèn, mè wúlú ngwéh nuaá mé nde né bú débágá seèn huaár. À bí dé seèn kou nde né mé Cúcuí Nágâ bô we.

¹² À beè né mé suún, à nde né mvum bô tùlù mé njéh nyegé geé; à nde né mvum ter te mbèn kwaá, à tùlù kobo su njíí ké tuar te we mé nyímé bèh.»

Nòmò Càn kou dé Yeésò

(Màrk 1:9-11; Lùk 3:21-22)

¹³ Jomo sà Yeésò yuoò ké Galilè, à nde ké dùà Jurdên, te Jân kou bú ndo.

¹⁴ Wa ké teèn, Jân beróŋ ye bú a: «Wò sé la kou seér naà mè kóó, wanoŋ mè mò wò kou nde né naàn wa!»

¹⁵ Mé njéh mene, Yeésò ye bú a: «Né dé kènê; gwàn ngógo yeé gwaàn. Kò béh bóó gi ka ménâ dɔɔŋ, te yuo ye faá Càn gwaán nè nɔ.» Yeé baá ménâ, Jân gwaán ndo.

¹⁶ À yeé kou sòm aá bú, Yeésò yuo kela cuù ká cie. À yeé ke, vulú gulu logó baá ké ter, à ñene njíí Cúcuí Càn baá ké ter faá vɔgɔb nɔ suagá, waà díe felè seèn.

¹⁷ Hueh dèi né ké jomo te vulúu ngulí, ye: «Hèn né huaán yíé-temê mò; temé mò né lè mé bú nɔré.»

4

Bèh Yeésò mé veèn taàb

(Màrk 1:12-13; Lùk 4:1-13)

¹ Jomo sà, Cúcuí Nágâ weh njíí Yeésò ké ya dueé te *Sátàn tab bú mé veèn.

² À sóó ké teèn cieé yulá nèà, cibí yulá nèà ndo; à njeré dèi sònò nágá kéh ngwéh. Jomo sà, cùè yeé baá bú sie,

³ táhòrò dooŋ ɲɔrɔ nde ké kwarè seèn, ye bú a: «Mɔ wò né ka ɲuna Càn bòn, jògò júé ke ye bò taá hèn a, ɲá ke sér ye.»

⁴ Yeésò ye bú a: «Né te mvù Cànɛ nyagá den ye: Nùàr mé ndàndaà sêr yilì lòm ndé ɲgwéh, à yilì seér nde né mé ɲgòr mé yuo giì né sònò Càn.»

⁵ Yeé baá ménâ, táhòrò dooŋ weh ɲjii bú te loó joloò, à weh ɲaá mé bú ké te ndón gwà Càn koò,

⁶ ye bú a: «Mɔ wò né ka ɲuna Càn bòn, sà ló súágá ké doó lòu; né gi te mvù Cànɛ nyagá den ye: Càn nde né bò cili seèn felè yeé tueé, te bó kwa sie wò teter, gule yeé te taá dèi cén cú.»

⁷ Yeésò ye bú a: «Né te mvù Cànɛ nyagá den ye: Té Càn Dueè Nùà koò yeé sòn felá.»

⁸ Sátàn nde weh ɲaá cu mé bú ké te ndón tòr dèi dàbsé mân. Wa ké teèn, à feh laré bú lò nùàr ká doó doón mé ɲgùlù bòn mène,

⁹ ye bú a: «Mɔ wò cemmé né ka mò, wò né mè die, sà mè bò ɲjii hèn doón haá gi nde né mé wò.»

¹⁰ Yeésò ye bú a: «Yùò doó sà noón, Sátàn. Né gi te mvù Cànɛ nyagá den ye: Cemmé cégé toò Càn Dueè Nùà koò yeé, wò die lom bú.»

¹¹ Sátàn kwaá loó bú ndò. Bò cili Càn waà, bó taré cu bú yo.

Bèh ducoŋ seé Yeésò ké Galilé

(Màrk 1:14-15; Lùk 4:14-15)

¹² Yeésò ɲgweé ɲjii ye Jân baá gwà cibi ndò. À yeé ɲgweé aá ménâ, à som gò, à nde ké Galilé.

¹³ À kwaá lò Najarèt, à nde cer den ké Kapernahûm; loó sà né ké sòn tub Galilé mân, né te gwèn tàbè Jebulón bò Naftalì.

¹⁴ Sà doón boó gi né te yuo faá Esáyà *sòn-Càn lé naà tueé no ye:

¹⁵ «Lò Jebulón, lò Naftalì, mé né nòmò koò lemé,

mé nòmò Jurdèn né ká jomo doó,

mè jue né Galilé tàbè bò kurû,

¹⁶ bó né gi te cibi cer den,

bó nde né mèi bò ɲagâ ɲené.

ɲagâ te lò bò cio bò waà baá kèn.»

¹⁷ Yeésò lé ɲgòr Càn tueé ducoŋ naà cu sà, ye bò nùàr a: «Bí yúé fón feh bìi yueé, bí kwéh sér temé. Càn baá mbàm seèn ká kwarè bìi si ɲjii.»

Yeésò mé bò siè-ɲgò bò dèi nèà

(Màrk 1:16-20; Lùk 5:1-11)

¹⁸ Cieé dèi Yeésò yeé baá ké sòn tub Galilé, à né sòn nòmò bele ndeé, à ɲene ɲjii nuaré dèi bò òm né ndoór* ké dùà vuú ɲjii den. Lé naà bò siè-ɲgò bò Simón, mé yilì seèn dèi né cu Piêr, bò òm seèn André.

¹⁹ Yeésò ye bó a: «Bí bèlè mè; mè bí kènê sie kwaá seér nde aá bò kòrò nùàr.»

²⁰ Bó vu ɲjii ndoór doó lè sòn Yeésò, bó yuo bele bú ndò.

²¹ À né ka ndeé. Wa beré dèi, à ɲene ɲjii cu bò fà bò dèi, jâk bò òm seèn Jân; né bò ɲuna Jebedê. Sà, bó bò tele bòn Jebedê né gi lè kome, bó né ndoór boó nyegé. Yeésò yilá ɲjii cu bó.

²² Bó komo wuo ter kwar, bó kwaá lo tele boòn mé kom mene, bó yuo bele bú.

²³ Yeésò né lè tàbè Galilê bèh doón ndeé, à né ngòr Càn te *gwà sòu feh bele, à né bò nuàr Njàgà Bagaà felè *Lò Càn se, à né bò beén dé kàn mé nùr dé kàn lètenè bò nuàr taré som bele.

²⁴ Bòó mé né lè tàbè Sirí mene doón ngweé gi njàgà seèn. Bó né mé bò beén bò hihiné toò seèn weh ndeé: bò déi lé naà mé tándulu yoòr, bò déi né bò tí bò, bò déi gule mé be né kuú, doón à lé naà gii bó taré som.

²⁵ Cìlì nuàr mé lò hihiné né lom bú jomo kem bele: bò déi yuoô te lò Galilê, bò déi te lò Dèkàpòlì,[†] bò déi yuoô ké Jerusalem te tàbè Judê mé bò loó dé kukwarè, mé lò dé yí jomo nòmò Jurdèn mene, bó doón kem nde gii yoòr Yeésò.

5

Ngòr Càn ké te tòrè (Lùk 6:20-23)

¹ Sâ Yeésò ñene njii né cìlì nuàr mé né doó merré den, à ñaá nde ké te tòrè, à den den ké sâ. Bò mbòñ ngoró nde ké kwarè seèn ndò.

² À duóóm bó ñèh feèh, ye bó a:

³ «Samésé né bòó mé né saám yoòr boòn ñené koó;

*Lò Càn né dé boòn!

⁴ Samésé né bò kújere bò; Càn nde né bó boñ!

⁵ Samésé né bòó mé né dolésé; tàbè mé Càn lé ye nyí nde né bó haá doò, bó nde né kwa!

⁶ Samésé né bòó né mé nyúá dene jéjêg beè Càn; temé nde né bó lè dolé.

⁷ Samésé né bòó mé né bò mbeí jere koó;

Càn ko nde né bó jere ménâ ndò!

⁸ Samésé né bò temé ñenagá bò;

bó nde né Càn mé njolo ñené!

⁹ Samésé né bòó mé né dolé lètenè bò mbaábon goó su; Càn nde né bó bò ñuna seèn yílá!

¹⁰ Samésé né bòó mé né sòn Càn ngweé, bó né mene bó teèn bunó yíi; Lò Càn né dé boòn!

¹¹ Samésé né bí ndò, mo bò nuàr baá bí selé, bó né bí bunó, bó né bí nyeén vevenè yoòr coré su, ye bí né bò mbòñ mò fí.

¹² Mè tueé bí, bí sàmè sér dé bìi cu sâ lòu; bí né tàbè dobo, ye sàgà bìi né ké te vulúu ngún ma. Bí té njeré déi munnò; bó lé naà bò *sòn-Càn bò dé léi toò ménâ bunó ndò.»

Túóm mé Naga

(Mârk 9:50; Lùk 14:34-35)

¹³ «Dé bìi, bí né toò bò nuàr faá túóm nò. Mo túóm cuaré baá, bó boó ngulí cu nde né bú naàn wa? Sâ gi aá kèn; à njeré déi gàm ndé cú; bó bú su njii nde aá doó, bò nuàr dobo fulú kela teèn.

¹⁴ «Bí né ngàgà toò bò nuàr ndò. Loó mé den né ké felè tòr, dé seèn lòu

dèn lèr ngwéh.

¹⁵ Bó lâmb m̀gògò bèh, ye te bó kibí kwaá ka sòò. Bó lâmb m̀gògò seér né te bó tuú njií yí te sùgo, te bò gwò bò nene njolo mé njéh.

¹⁶ Bí bá nágá toò bò nùàr ménâ ndò, te bó nene ko seé bagaà bìi teèn, bó seèn Tele bìi ké te vulúu.»

Njèh fèlè sòu fèhè

¹⁷ «Bí té m̀nò ye mè ndeè naâ *sòu M̀sì mé ngòr bò *sòn-Càŋ bò njellé sòm. Cí sam, mè ndeè naâ bó lòu mboón seér.

¹⁸ Mè né tueé ye bí a, m̀o vulú bò tàbè née ka te be sâ, ndóg njolo sòu déi kèh nyi ndé ngwéh. Le den nde né kóbè sâ, ko lòu mé njèh doón mboón aá, sâ ye.

¹⁹ Sâ m̀o né mân, nuaá mé keh luar sòm njolo sòu déi, à feh bò mbei ménâ ndò, nùà sâ luar le nde né te *Lò Càŋe lòu ménâ ndò. Nuaá mé jolo feh seér né dé seèn bò mbei sòu lòu, te bó jolo ménâ ndò, nde né nùà dueè te Lò Càŋe nà.

²⁰ Mè ndé bí, m̀o bí kóó dilli kélá ngwéh mé bò *nji-sòu bó bò *Farisièn, ndóg bí Lò Càŋe yílá ndé ngwéh.»

Njèh lè sie kwaá

²¹ «Bí lé naâ ngweé, bó lé ye bò jògò bò a: Té feh wúlá, wa nuaá mé wula feh doón nde né ju yílá ma.

²² Mè tueé seér né dé mò ye bí a: nuaá mé kwaá njií mene léláŋ njèh mé mbei, nde né ju yílá. Nuaá mé yílá mbei: doón, nde né ké sònò b̀gò te *mbàgà juù ndeé. Nuaá mé yílá mbei: duaàn, ju dé seèn wulu né mé we dé ndeèr.

²³ «Sâ m̀o wò nde aá Càŋ mbe ké te ko haá, jògò m̀nò nyége munò ye, m̀o temé né nuaré déi mé wò yulá,

²⁴ sâ lògò kwá nji mbe sâ doó doón, wò jògò nde yoòr seèn, bí bú tueé kulú gi, te wò cu cuù, wò haá ye Càŋ mbe.

²⁵ «M̀o bì nuaré déi baá mé ju, à né wò síí, à ju sâ njií né ké sònò b̀gò, m̀o bí bú gò bilí né bècènè, lègè lòm ceér dueè tég, te bí bú den mé sòn cèn, wanoón wò nde né ju beè seèn ké toò bò kokoò bò die, bó sie haá njií wò mé bò sójì, te bó si yíí wò gwà cibì.

²⁶ Mè né tueé ye wò a, bó sie kwaá den nde né wò beè méménâ, tóg ko bò tò mò njèh nùà hèllè yuo kela gi baá kèn, sâ ye.»

Yàgà ndeé

²⁷ «Bí lé naâ ngweé, bó ye: Té yàgà ndé.

²⁸ Mè tueé seér né dé mò ye bí a: Nuaá mé ke mene ma vèh déi, tuaá sie bú mé bú, kuú gi aá yàgà kèn.

²⁹ Sâ m̀o njolo yeé dé gaà wò te veène d̀or yíí né kóó, lùàgà sòm bú, wò si njií ké dàb. Huom kela né mé gà cén leér lom yoòr yeé kóó, mé bó si njií gùm yeé doón te we dé ndeèr.

³⁰ M̀o be yeé dé gaà wò te veène d̀or yíí né kóó, sâ cò téná sòm bú, wò si njií bú ké dàb. Huom kela né mé gà cén leér lom yoòr yeé kóó, mé gùm yeé doón die yila te we dé ndeèr ndò.»

*Ngòr felè siïb bô véh geê**(Matîô 19:9; Mârk 10:11-12; Lûk 16:18)*

³¹ «Bó lé naá cuù tueé ye: Nuaá mé sòm véh doón, bú a, nyàgà há bú mvù beè.

³² Mè tueé seér né dé mò ye bí a: mo ma déi yàgà ndé ngwéh, si bú sòm né mbaá, sâ si bú bèh yàgà kuù luú si né koó. Véh mé bó naá lòu mele sòm, nuaá mé jogo bú doón kuù taré né yàgà ndo.»

jègè

³³ «Bí lé naá gii ngweé, bó lé ye bò jògò bò a: Nùàr a, té jègè kèh; bú a, jòlò lòm faá à lé naá gii toò Càn Dueè jege nò.

³⁴ Mè tueé seér né dé mò ye bí a: ndóg nùàr a, té jègè jègè nyì. Bí té vulú jègè kèrà, kogo Càn né ké sâ;

³⁵ bí té tàbè jègè kèrà ndo, gule seèn né toò; né mene Jerusalem, té bú jègè kèrà, né loó Nùà Dueè.

³⁶ Té feh yeè jègè kèrà ndo; yúli feèh né mene dé wulê, né mene dé yili, wò déi teèn kwéh sér kòmò ndé ngwéh.

³⁷ Mo né nyea, júee nyea; mo né sam, júee sam ndo; wanoón bò dé felèbò kabé goò doón, yuo yeè beè Sátàn.»

*Njùn kuù**(Lûk 6:29-30)*

³⁸ «Bí lé naá ngweé, bó ye: Njolo mé njolo, nyie mé nyie ndo.

³⁹ Mè tueé seér né dé mò ye bí a: Mo nuaré déi boó bí veèn, bí té njùn kú. Mo nuaré déi bò wò te gei gaá, kék cú bí gei dé ngoù, à bo ndo.

⁴⁰ Mo nuaré déi tulu njiù wò bèh juù, à gwaán né cògò suù yeè yíin weèh, há bíli bú mé cògò wagá yeè mene.

⁴¹ Mo nùà koò déi ba haá wò seé dé kilómétà cèn, gò cú mé njéh kilómétà fà.

⁴² Mo nuaré déi né wò njeré déi dua, há bú teèn. Mo nuaré déi bie wò há njeré déi, té bú nó mó.»

*Nùà bònò gwaân**(Lûk 6:27-28, 32-36)*

⁴³ «Bí lé naá ngweé, bó ye: Gwàn mbeí yeè, wò né nùà bònò yeè bunó.

⁴⁴ Mè tueé seér né dé mò ye bí a: bí gwàn bò bònò bò bìi gwaàn. Bòó mé né bí gèr feh keéh, bí dùà sér Càn felè boòn lòu,

⁴⁵ te bí ña bò nuna Tele bìi mé né ké te vulú. Bí kóó ye Càn lou ba fue njiù né felè bò jéré-temé bò, mé bò húóm-temé bò mene. Nu seèn né felè bò vevené bò, mé bò bebagaà bò ménâ neé toóm ndeé ndo.

⁴⁶ Mo bí gwaán lom né bòó mé né bí gwaán, sâ bí sàgà teèn kela kuù né dé kei? Ngweéh né mene bò wèh-kàgàlòñ lompòñ bò, bó né gi ménâ boó komo mà.

⁴⁷ Mo bí kò lom né lélán bò nùàr bìi, sâ beè bìi né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò Càn-kó, bó né gi dé sâ boó koó wa?

⁴⁸ Mè tueé bí, bí dèn lòm dé bìi dilísé faá Tele bìi ké te vulú né dilísé nò.»

6

Njèh mé bò saâm bò haá

¹ «Mò bí baá njèh mé yílí Càn ɓóó, bí té toò bò nùàr lòu sàɴ gò, ye te bó keí bí. Mò sam, bí sàgà beè Tele bìi ké te vulúu kwà ndé cú.

² Sâ mò wò nde aá nùà saâm njeré déi mé be yeè haá, té juàgà lòbò. Dé sâ né seé bò fù-ɗàgàɴ bò. Né mene ké *gwà sòu, né mene ceér dueè, bó ménà luerré gò né te bò nùàr keí bó keí. Mè né tueé ye bí a, bó sàgà ɓòɴn kwa gi aá kèn, déi toò sam cuú.

³ Té dé yeè ménà bó. Mò wò baá nùà saâm njeré déi mé be gaá haá, be ɗgòu a, té kó.

⁴ Náb há bú lòu, te Tele yeè ɗene dé náb ménà, à wò sàgà haá seér kóó.»

Njèh fele Càn duaà tueé ɗagá

(Lùk 11:2-4)

⁵ «Mò bí baá Càn dua, bí té faá bò lòbò-kàɴ bò nɔ dèn. Mò bó nde aá Càn dua, kɔ bó njeba ter njolò bò nùàr; né mene ké *gwà sòu, né mene te làrè ceér-e, kɔ né njolò bò nùàr. Mè né tueé ye bí a, bó sàgà ɓòɴn kwa gi aá kèn, déi toò sam cuú.

⁶ Té dé yeè ménà bó. Mò wò nde aá Càn dua, yílá ndé ké mí yeè, wò colo njií hín, wò dua leér Tele yeè lòu, te Tele yeè mé né bèh lèrrèb ménà ɗenè, à wò sàgà haá seér kóó.

⁷ «Mò bí baá Càn dua, bí té njèh sònò faá bò Càn-kó nɔ mbèi gò. Bó munó né ye, kɔ bó kulá laré dàɴ njèh doɗɗ te Càn ɗgweé ye.

⁸ Bí té dé bìi ménà bó. Njií mé né bí saám doɗɗ, Tele bìi né gi ɗenè, te bí nde ye bú dua.

⁹ Sâ mò bí baá Càn dua, bí júée: Tele beèh mé né ké ter te vulúu, yílí yeè a: dèn beè bò nùàr jolósé.

¹⁰ Ndé kɔgɔ yeè ká lètenè beèh dílí kwaá.

Gàm béh te béh ɗgweé sòn yeè ká doó faá bó né sòn yeè ké te vulúu ɗgweé nɔ.

¹¹ Há béh yáb mé nde né béh lan wulú.

¹² Kúlú nji bó veèn beèh doó faá béh né veèn bò mbeí beèh lè beèh kulú sòm nɔ.

¹³ Bèh mé veèn né béh taáb doɗɗ, té béh teèn nji, cí sér béh lòu. [Kɔgɔ mé terreɓ mé *sùsùm né gi dé yeè dé nyemà mé nyemà. È mòn.]

¹⁴ Sâ tueé né ye: mò bí né veèn bò mbaábii lè bìi kulú sòm, Càn nde né bí veèn yòòr ménà kulú sòm nɔ.

¹⁵ Á, mò bí veèn bò mbaábii lè bìi kúlú sòm ɗgweh, sâ Tele bìi ké te vulúu bí veèn yòòr kúlú sòm ndé ɗgweh nɔ.»

Yáb joloò

¹⁶ «Mò bí baá yáb jolo, bí té kuún faá bò lòbò-kàɴ bò nɔ kàgà gò. Bó ménà kaga gò né, te bò nùàr ɗene kɔ teèn, ye bó né yáb jolo. Mè né tueé ye bí a, bó sàgà ɓòɴn kwa gi aá kèn, déi toò sam cuú.

¹⁷ Té dé yeè ménà bó. Mò wò baá yáb jolo, vúá ɗágá njolo yeè, wò sieé feh,

¹⁸ te wò mé nùàr fèh kék cú ye nyí né yáb jolo; wò feh keéh cegé mé Tele yeè nuaá mé né bèh lèrrèb ɗenè, à wò sàgà haá seér kóó.»

*Ngúlú dé ké te vulúu**(Lúk 12:33-34)*

¹⁹ «Bí té mé ngúlú wôn bílí lè. Sueé bô jagàb nde né yieé sòm; yíb nde né gwà komo, à ɲuóób yuo mé njéh ndo.

²⁰ Bí ngúlú bílí sér dé ké te vulúu; dé sâ sueé bô jagàb bú yíé kòmò ndé ngwéh, yíb bú ɲúób kòmò ndé ngwéh ndo.

²¹ Bí kóó ye, temé nùàr né gi bèh mé ngúlú seèn né teèn.»

*Lâm mé né yoòr nùàr**(Lúk 11:34-36)*

²² «Njolo nùàr den né yoòr seèn faá lâm nɔ. Mo njolo yeè né ɲenè, gùm yeè doón nde né bèsonè ɲagá den.

²³ Mo njolo yeè baá nyimé, sâ gùm yeè doón den nde né bèh cibì. Mè tueé wò: mo ɲagá mé né yoòr yeè doô ɲa seér cibí, gùm yeè doón nde né toò yilí kelá ndeé.»

*Càn bô kàgàlòn hualé**(Lúk 16:13)*

²⁴ «Nuareé déi seé nùà fà kèi cén bó kòmò ndé ngwéh. À nde né cén bunó, à gwaán déi. À beè déi den nde né nùà gècèn, à seb déi. Bí seé Càn bô seé kàgàlòn fà doón kèi cén bó kòmò ndé ngwéh.»

*Temé cén mé Càn kwaá njiì**(Lúk 12:22-31)*

²⁵ «Mè tueé bí, mo né mân, bí té mé yáb bô mbè nyàmè lè, ye te bí koó feh bìi. Bí té mé cògò nyàmè lè, ye te bí su kwaá yoòr ndo. Ngweéh kela né yòn nùàr mé yab mà. Gùm nùàr huom kela né koó mé cògò ndo.

²⁶ Bí jògò kè ɲí ke bò non ye; bó yab dòbò bèh, bó kwá bèh, bó mé mbán sam ndo; mé njéh mene, Tele bìi ké te vulúu né gi bó koó laré; sé tagá bí wa? Ngweéh kela né bí mé bò non mà.»

²⁷ À den cuù ye bó a: «Bí né mene nyamé, lètenè bìi doón nèi cieé déi felè bò cieé seèn sagá komo nde né koó wa?

²⁸ Mo sam, bí cògò nyamé den né dé kei? Bí kè wèh yoòr bò mvue nyurè mé né ké ɲueh baá: bó seé témá bèh, bó cògò cóló kó bèh ndo.

²⁹ Mé njéh mene, mè tueé bí, mgbè Salomôn mé be ngúlú seèn mene doón lé gèh nòmò cògò faá bò mvue nɔ sù kwà ná ngwéh.

³⁰ Mo Càn né nyure ké ya dueé mbaá yàgà ménâ nyegé huóm, à cògò mé bí há kélá ndé ngwéh wa? Ngweéh bò nyure ké ya den weh né dé laàn, kwéh bó nde né saá sòm wa? Temé kuú né bí lòù, mè tueé bí!

³¹ «Sâ bí té mbaá nyàmè dèn ye: bèh yieé nde né kei? Béh ɲueé nde né kei? Béh su nde né kei wa?

³² Dé sâ né seé bò *wón bò. Bó né gi ménâ nyamé foon. Bí né dé bìi mé Tele ké te vulúu teèn; bò ɲíi mé saám né bí doón, à né gi kóó.

³³ Bí jògò yúé fón lógo *Lò Càn ye, bí dèn dilisé faá Càn gwaán nè nɔ; Càn nde né bí bò njéh dé jomò teèn haá keéh gií.

³⁴ Sâ mo né mân, bí té dé kwéh nyàmè; ko baá kwéh sâ, bí nyamé ye. Cieé dé kàn né mé seé seèn yoòr.»

7

Ju felè nùàr tená gòò

(Lùk 6:37-38, 41-42)

1 «Bí té ju felè bò mbaábii mbaá téná gò, te Càṅ ju felè bíi téná cú.

2 Mò sam, Càṅ nde né ju felè bíi faá bí né dé bò mbaábi nò tená. Mòu mé bí né bò nùàr njèh teèn me haá doón, Càṅ bí me haá cu nde né teèn.

3 Mbeí mò, wò yeè tò mò nyurè dé njolò mbeí yeè ɲene keéh naá he, mé gùm ndilí tòu doón né wò njolò ngelá den, wò cí ɲéné ngwéh wa?

4 Wò ye bú a: kwá nyí ge sòm wò tò mò nyurè njolò! Ngweéh wò njolò né mé gùm ndilí tòu wa? Wò bú tò mò nyurè hèllè njolò ge sòm keéh nde né naàn wa?

5 Nùà lòbò-kàn, jògò mvúá sòm lógo ndilí tòu dé njolò yeè; mò njolo ɲagá baá, wò ge sòm ye nyure dé njolò mbeí yeè.

6 «Bí té bò njèh jojoloò mé bò boór há; mò sam, bó nde cuù né mé bí ɲaár cu cuù, bó nema ɲaré sòm seér bí lòu. Bí té gòm matàn* tòò bò ɲguiàn sì kwá; mò sam bó nde né gulè dobo calé keéh.»

Njèh duaà

(Lùk 11:9-13)

7 «Bí dùduaà, bó nde né bí haá; bí féfoòn, bí nde né kwa; bí gó hin goò, bó nde né bí gulu keéh.

8 Lòu sam, nuaá mé né dua doón nde né kwa. Nuaá mé né foon doón nde né ɲené. Bó nde né nuaá mé né goó doón, gulu keéh ndo.

9 «Hèn, mò lètenè bíi nuaré deí né mé huaán teèn, mò ɲuna dua bú sér, à bú dóm haá seér nde né taá wa?

10 Mò sam, à sie haá seér bú sàb, sà ɲuna dua né bú ngò wa?

11 Bí mé jéré-temé bíi mene, bí né bò ɲuna bíi bò njèh bebagaà haá komo; sé tagá Tele bíi ké te vulúu wa? Bí kóo ye: bòó mé né bú bò njèh bebagaà dua doón, à nde né bó haá.

12 «Bí bó mé bò nùàr faá bí ye bò nùàr a, bó mé bí nò. *Sóú Músi mé bò *sòn-Càṅ bò tueé gi né ménâ.»

Hin dé barê

(Lùk 13:24)

13 «Bí yílá kélá sér lè hin dé barê; hin dé tànòr, mé ceér tàkpèlàn dé boòn nde né ké tuar. Mé njèh mene, bò nùàr due kela gi né teèn.

14 Ceér mé nùàr nde né yòn teèn kwa, né seér ceér dé ngoù mé hin dé barê. Nùàr ɲgób bú foon kwa né kóó.»

Tóu bò tàb seèn

(Lùk 6:43-44)

15 «Bí bòn feh bíi tòò bò *sòn-Càṅ bò dé kòkòb. Bó yila den né lètenè bíi mé par yòr faá sòrṅaṅ nò, sà yí lè né ɲgùí. Bí nde né bó mé seé boòn ɲené kóó.

16 Mè tueé bí, màkpèlàn beéh te kaánkan wá bèh; nyie ɲgòbò mángòrè wá bèh ndo.

17 Tóu bagaà wa né dé seèn tàb dé bagaà; tòu veèn wa cu ka tàb dé veèn.

18 Tóu bagaà beéh tàb veèn wá sér bèh; tòu veèn tàb dé bagaà wá ɲgwéh ndo.

¹⁹ Mè tueé bí, tou mé tàb dé bagaà wá ngwéh doón, bó nde né bú tuar komo fuú njií.

²⁰ Sâ te bí ñene ko bò sòn-Càñ bò dé nyenyenê teèn mé seé boòn.»

Yeésò «Nùà Dueè» mbaá yílá kú

(Lùk 13:25-27)

²¹ «Bí té múnò ye, bòó mé yílá né mè Nùà Dueè, Nùà Dueè doó nde gi né *Lò Càñ doón yílá. Mè tueé bí, bòó mé boó né faá Tele mò ké te vulúu gwaán nè nò, Lò Càñ yíla cegé nde né kóó.

²² Kwá doón, loù mé ndeè jueé né jueé, bò nùàr ngún nde né tueé ye: Nùà Dueè, Nùà Dueè, béh lé naâ sòn-Càñ mé yílí yeé tueé, béh lé naá giì bò tándulu mé yílí yeé kwógó, béh lé naâ bò fém hihiné mé yílí yeé boó bele ndó.

²³ Mè tueé bí, loù sâ mè nde né tueé ye bó a: Mè bí kó ngwéh, bí né bò dúágá-tie bò. Bí ndé sèr mé njéh toò.»

Gwà déi bô mbeí

(Lùk 6:47-49)

²⁴ «Nuaá mé né ngòr mò hên ngweé, né ménâ boó doón den né faá nùà kógòn mé lé meè naâ gwà seèn felè kweêh nò.

²⁵ À yeé me gi aá, nu die ndó. Nu yeé baá neé, nòmò yuo ber cie, né gwà doó luú; fu taré né mene gwà doó kobó, njeré déi lé bú bó ná ngwêh, njua kweêh.

²⁶ Nuaá mé né ngòr mò hên ngweé, à dé seèn ménâ bó ngwéh doón, den nde né faá nùà yánè mé lé meè naâ gwà felè mbésebé nò.

²⁷ Nu yeé baá neé, nòmò yeé baá cie yuo ber, fu yeé baá kobó taré, vela ñem sòm gwà sâ, gwà hèllè calé yuo.»

Terreb Yeésò

²⁸ Yeésò yeé nde feh sòm bò nùàr mân, hiím laré bó doó doón.

²⁹ Lòu sam, à lé bó njèh feh loóm naâ faá nùà njèh nò, à lé bó faá bò *nji-sòu nò fèh ná ngwêh.

8

Nùà beén veèn déi taré sòòm

(Màrk 1:40-45; Lùk 5:12-16)

¹ Yeésò suaga cuù ké te tòre ndó, bò nùàr ngún kem bele cu bú jomo.

² Nùà beén veèn déi wàà dé seèn, cemmé nde toò seèn, ye bú a: «Dé koó, mò wò né gwaán, wò nde né mè taré sòm, mè den cu ñagásé.»

³ Yeésò kema njií bú be yoòr ndó, ye bú a: «Mè gwaán aá kèn, taré yuò taré.» Beén nùà doó nyimé yuo doó sâ ndó.

⁴ Yeésò ye bú a: «Càñ a bó wò tueé nuaré déi. Ndé lòm ké yoòr *ngàñ sèmè, wò feh keéh bú yo yeé, wò haá bú sèmè faá Músi lo naâ tueé nò, te bò nùàr ñene ko seér teèn.»

Nùà seê kwaá-taâb déi taré sòòm

(Lùk 7:1-10)

⁵ Yeésò yeé nde aá Kapernahúm yílá ndeé, kwaá-taâb bò Rôm bò déi ngoró ndeè kwarè seèn,

⁶ ye bú a: «Kúkùr yeè, dé koô, nùà seê mò galé ngaga le aá ké gwò, à né lom mé beén kwaré.»

⁷ Yeésò ye bú a: «Hin, béh nde, te mè taré sòm bú.»

⁸ Kwaá-taâb doô yeé ngweé aá môn, ye Yeésò a: «Dé koô, mè nuaá mé wò nde né ké lo seên yilá, wúlú ngwéh. Kòmò nji cége yeé léláɲ sòn, nde né nua seê mò taré sòm.

⁹ Mè né kóó ye, bò kokoô bò né mé terreb teèn. Lòù sam, mè né ka bò déi, bò déi né ka mò. Mè né mé bònɲ bò sóji beè. Mò mè ye déi a: Ndé mân! à nde. Mò mè ye cén déi a: Ndé! à nde. Mò mè ye nua seê mò a: Bó mân! à bó ka ménâ nág ndo. Mò né mân, túé cége yeé lòù, nua seê mò nde né taré yuo.»

¹⁰ Te Yeésò yeé nde ngweé njií mân, híim lo bú mbaá, à tueé njií mé bòó mé né jomo seên ndo, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, ká te tàbè *Iserálà hèn doónɲ, mè gèh ndèm hèn teèn néné ngúɲgwéh.

¹¹ Mè tueé bí, bò nùàr yuo ndeé né kèb bà, mé kèb nyiib,* bó kwa gi bèh denè te *Lò Cànɲ kwarè Abrahâm mé Isâk bô Jakôb,

¹² sâ bóó mé Lò Cànɲ sé né dé bóòn, bó bó si njií aá ké cie te ndèndèn cibí, bèh kénɲ silí mé nyie yieé kuú.»

¹³ Yeésò tueé njií mé kwaá-taâb doô ndo, ye bú a: «Ndé cú yeé ké lo. Bú a, bó wò faá wò né temé yoòr mò kwaá njií sâ.» Nua seê kwaá-taâb doô taré yuo beè nomo ndo.

*Bò beén bò ngún taré sòm
(Màrk 1:29-34; Lùk 4:38-41)*

¹⁴ Jomo sâ Yeésò nde ké lo Piêr. À wa ké teèn, sâ gùná Piêr né doó cer den, à né mé dùlù yoòr.

¹⁵ Yeésò kema njií bú beè, dùlù kem yuo bú yoòr. Ma doô komo wuo ter, bóó haá bú yáb.

¹⁶ Yeé baá liyili, bò nùàr kem waá mé bò beén bò ká yoòr Yeésò kókoó mbaá. À komo njií cége né léláɲ sòn mbaá, bò càɲ tándulu né bó yoòr durá yuo bele, bò beén bò doónɲ taré yuo gi ndo.

¹⁷ Sâ ménâ doónɲ bóó gi né, te yuo faá Esáyà *sòn-Cànɲ lé naá gií tueé nɔ, ye: «Dé seên, à jògo weh né núr beèh, à ɲa weh beén beèh ndo.»

*Bòó mé gwaán né jomo Yeésò beleè
(Lùk 9:57-62)*

¹⁸ Bò nùàr yeé baá kwarè Yeésò ngún, à ye: «Kwá béh sela yuo kela tub kèb yágà.»

¹⁹ *Nji-sóù déi ndeé ndo, ye bú a: «Nua fèh-ɲèh, wò nde mene he, bélò nde né kóó.»

²⁰ Yeésò ye bú a: «Hèn bò nyam bóòn né mé ghàɲ, bò non mé fulu ndo. Kóó ye, *Huaán Nùàr dé seên mé bèh cèrrè teèn sam.»

²¹ Mbònɲ Yeésò cén déi deèn ndo, ye Yeésò a: «Dé koô, kwá mè ndeé furú sòm tele mò ye.»

²² Yeésò ye bú a: «Bèlè lòm mè. Kwá ló bò komó nde furú bò mbeí bóòn kóó.»

*Fu tarê pam hunê**(Mârk 4:35-41; Lûk 8:22-25)*²³ Jomo sâ, Yeésò naá yila te kome, bò mbòn seèn njií lo bú.²⁴ Fu tarê kò die dùà te tub sâ ndò, né lom mé terreb kobó taré, né nòmò te kome pieém yíí. Sâ Yeésò baá lóm.²⁵ Bò mbòn ngoró nde kwarè seèn, bó nyimé bú, bó ye bú a: «Fehtoò beèh, béh nde aá kum le, yili sòm yeè béh teèn.»²⁶ Yeésò ye bó a: «Bí môn veéh né dé kei wa? bò temé kuú bò!» À komo wuo ter ndò, à pam fu bò nòmò; pón die dùà doón.²⁷ Geí lo bò nùàr mbaá, bó ye: «Hèn né gèh nùà kei, mé sòn seèn ngweé bilí né mé fu bò nòmò mene wa?»*Nùàr fà mé càŋ tándulu yoòr taré sòòm**(Mârk 5:1-20; Lûk 8:26-39)*²⁸ Bó wa yí sònò tuùb kèb yágà, te tàbè Gadarénà, bó kwa bò nuaré déi teèn fà; bó yuoó naá ké mäsou, bó ndeè né te bó bò Yeésò kwaré. Sâ nùà hèllè bò mbeí né gi mé bò càŋ jejelâ mân yoòr fà doón, nùàr doó sâ kélá cú bèh mé veéh.²⁹ Bó yeé waá baá toò Yeésò, bó sòm hueh, bó ye bú a: «[Ŋ]unà Càŋ Dueè, béh bí né lè keé-re wa? Wò ká doó waá né te wò feh duóòm béh gèr mé cu née le ye wa?»³⁰ Sâ bòn bò nguiàn kókoó mbaá né yab ké bèh ndón-ndòn mân ñalé yieé den.³¹ Bò càŋ hèllè bòn baá-re Yeésò, ye bú a: «Mò wò nde né béh kwógó, kwógó yí sér béh ké lè bò nguiàn kié.»³² Yeésò ye bó a: «Bí fón gò!» Bó durá yuo kela gi ndò, bó nde yila nde ké lè bò nguiàn hèllè. Bòn nguiàn doó kem suagá ké cueé, bó sue yila nde ké te tube, bó kum le teèn.³³ Bò tèn nguiàn durá yuo gi ndò; bó nde cu ké lo, bó né bò nùàr njií mé la kelà naá felè bò tándulu bò tueé, bó né bó dé toò tueé ndò.³⁴ Yeé baá ménâ, bò loó bò kem yuo gi ké lo doón, bó né yoòr Yeésò ndeé, te bó bó kwaré. Bó yeé ñene aá bú, bó ye bú a: «Kúkùr yeé, yùò lè tàbè beèh yuò.»**9***Nùà gule kuú déi taré sòòm**(Mârk 2:1-12; Lûk 5:17-26)*¹ Yeésò yila cu kòm, sela nde cu lo seèn.² Wa lo, bó jògò waá mé nùà gule kuú déi toò seèn, à né te ndagáa cer den. Yeésò yeé ñene, ye temé bòn doón né lom yoòr nyí ménâ, à tueé njií mé nùà gule kuú doó, ye bú a: «Taré yo, huaán mò. Bò veèn yeé gi aá wò mé njéh kèn.»³ Te bò *njí-sòu yeé nde ngweé njií mân, bó yila lè bòn ndugó beleé ye: «Nùà hèn feh seèn faá Càŋ nò weh né dé kei wa?»⁴ Yeésò ñene kò múnò bòn ndò, ye bó a: «Bí veénsé mân munó né dé kei wa?»⁵ Beè bií, taré kela né tueé ye: bò veèn yeé gi aá wò mé njéh kèn, wa né: wùò ter, gègòò wa?

⁶ Bí kóo ye: ká doó doón *Huaán Nùàr né mé terreb veên kulú soóm teèn.» À den cuù baá-re, ye nùà gule kuú doó a: «Wùò ter, wèh ndagá yeé, ndé á lo.»

⁷ Nùà hèllè komo wuo ter ndo, foon gò loó seèn.

⁸ Veéh sie ñellè nùàr doó doón, bó né Càn teèn seén yíi, ye lòu sam, à né nùàr terreb ménâ haá ma.

Bèh Matíô yilá

(Màrk 2:13-17; Lùk 5:27-32)

⁹ Yeésò yuo doó sâ ndo, à nde ser toò. Wa beré déi, à ñene njií nuaré déi né ké gwò bèh seé seèn den den, à né kàgàlòn làmpôn weh. Yilí nùà sâ né Matíô. Ye bú a: «Yùò bèlè mè!» Matíô yuo bele bú ndo.

¹⁰ Yeésò yeé baá ké gwò Matíô yáb yieé, bò vevené bò, mé bò wèh-kàgàlòn làmpôn bò déi kem wa cuù teèn ngún, bó bó mé bò mbòn seèn né yáb bècèné yieé bilí den.

¹¹ Bò *Farisièn yeé ñene aá ménâ, bó ye bò mbòn a: «Nùà koò bìi bó bò wèh-kàgàlòn làmpôn bò, mé bò vevené bò yáb bècèné yieé bilí né dé kei wa?»

¹² Yeésò yeé ngweé aá ménâ, ye bó a: «Bò beén bò né yeé mé koró nùà lèh kóó, dèn ngwéh bò tetarè bò.

¹³ Bí ndé màn nyégé bò ngòr hèn maàn, né ter nyagá den ye: Mè gwaán kela né nùà kó-je-rè mé nùà há-sèmè. Mè hèn nde kuú naá bò vevené bò ká yoòr mò yilá njií, dèn ngwéh bò didilí bò.»

Bèh yáb joloò

(Màrk 2:18-22; Lùk 5:33-39)

¹⁴ Lou sâ bò mbòn Jân Bàptis ndeè ye Yeésò a: «Boó né naàn mé béh bò *Farisièn né gi dé beèh yáb jolo, bò mbòn yeé dé boòn jòlò ngwéh wa?»

¹⁵ Yeésò ye bó a: «Lou mé bó sua yeé véh, mé si né doó samé den, bò mbeí nde né yáb jolo wa? Dé sâ ndóg. Mé njéh mene, bí kwá cieé déi, mò bó ngaá som aá bó sii fù beé, bó ndeè jolo ye boòn.

¹⁶ «Nuàré déi beéh cògò feé felé cògò dé cuùm téná làb nji bèh. Mò sam, dé feé nde né dé cuùm doó komo ñoré som.

¹⁷ «Bó tàgà mé kulu feé lè nguú cuúme si kwá bèh ndo. Mò sam, nguú hèllè nde né mbè doó velé ber njií, bó vu bilí be mé nguú mene. Bó mbè mé kulu feé si seér yeé lè nguú feé, te kër cú, mbè doó bèr ndé cú ndo.»

Nyùnà nùà koò déi bó ma mé lé naá cògò Yeésò kema

(Màrk 5:21-43; Lùk 8:40-56)

¹⁸ Nùà koò déi waà, sâ Yeésò née mé bò nùàr ménâ tueé njií den; à cemmé nde toò seèn, ye bú a: «Huaán mò kuú aá kèn, à kuú née kuú ye. Mé njéh mene ndé kèma nji bú be yoòr, à nde né nyimé yuo.»

¹⁹ Yeésò komo wuo ter ndo, weh bò mbòn, bó bó bele sie bú.

²⁰ Sâ ma déi né doó sâ teèn; baá nyemà yulá cùòb fà húóm né bú yoòr yuo den. À ngoró nde yí jomo Yeésò, à kema weh sòn cògò seèn.

²¹ À né ké lè tueé den ye: «Mò mè kema cegé mene lélán cògò seèn, nde né mè yili som.»

²² Yeésò bele seér ndo, ñene bú, ye bú a: «Dé vèh, táre yo, wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò taré yuo aá kèn.» Ma doó taré yuo doó sâ ndo.

²³ Yeésò wa ké lo nùà koò doò, sâ bòó mé tuaga yeé bené mé kù bó bò nùàr baá lom doó ngún mbaá, bó né bèmè boó. Yeésò yeé ñene aá môn,

²⁴ ye bó a: «Bí yuòó gí doó sâ doón, huaán njeré déi kú ngwéh, à cer né lóm.» Te bò nùàr yeé nde ngweé njií ménâ, bó kem sue bú yoòr mé séh.

²⁵ Bó yeé sòm keéh gí aá bò nùàr cie, Yeésò yila nde ké mí, à sie njií huaán vèh doò be ter; huaán doó komo den cu ter ndo.

²⁶ Ngóg dé sâ ngulí yon cu baá-re lò sâ doón.

Bò cùgò njolo bò déi fà taré soòm

²⁷ Yeésò yuo doó sâ ndo. À yeé baá beré déi kelá, bò cùgò njolo bò déi bô mbei duóm bú jomo ngaré beleé, bó ye bú a: «Ijunà *Davíd, kó yeé béh jere teèn.»

²⁸ Yeésò yeé baá ké gwò, bò cùgò njolo bò doò ngoró nde ké kwaré seèn ndo. À ye bó a: «Bí né temé kwaá njií ye mè né mé terreb faá bèh mân teèn wa?» Bó ye bú a: «Nyea, dé koò.»

²⁹ Yeé baá ménâ, à kema njií bó be njolò ndo, ye bó a: «Bó bí faá bí né temé yoòr mò kwaá njií sâ.»

³⁰ Njolo boòn kwogo ñagá ndo. À luóm bó, ye bó a: «Càn a bó nuaré déi ngweé tièè.»

³¹ Mé njéh mene, bó ko lom né mé yilí Yeésò lè tàbè sâ doón saán yon gòò.

Nùà sòn ndûg déi taré soòm

³² Bó yeé baá dé boòn mé gò, bò nuaré déi wa cuù mé nùà sòn ndûg déi ká toò Yeésò ndo. Nùà sâ lé naâ mé tándulu yoòr; càn hèllè lé naâ bú sòn yiin.

³³ Te Yeésò yeé nde kwogo sòm bú lè nùà doò mân, nùà hèllè duóm keéh sòn tueé. Cili nùàr gei laré mé njéh doó doón, bó ye: «Béh née gèh dé hèn te tàbè *Iseràlà doón ñéné ngúngwéeh ye.»

³⁴ Bò *Farisièn den seér cuù dé boòn ye: «Mgbè bò tándulù bú terreb màn haá né kóó, à bò tándulu kwogo né mé njéh.»

Yeésò mé jere bò nùàr

³⁵ Yeésò né te bò loó kokoò mé tetoôr mene kelá, à né ngòr Càn te *gwà sòu feh bele, à né Njàgà Bagaà felè *Lò Càn se yon, à né bò beén dé kàn mé nùr dé kàn taré sòm bele.

³⁶ À yeé baá cili nùàr ménâ ñené, jere boó bú njèh. Lòu sam, bó lé naâ doó mbaá homó ndab den; bó né lom faá bò mbieé mé nùà njèh teèn sam no.

³⁷ Yeé baá ménâ, à ye bò mbòn seèn a: «Yab bolé lom né ngún. Njèh cén, bò seé bò mé nde né ká lo kwaá bilí njií màgà ngwéh.

³⁸ Bí bòn nùà njèh boòn, te à tema njií bò seé bò teèn, te bó kwa bilí njií bú mé njéh ká lo.»

10

Bò mbòn tebê yulà cùòh fà

(Mârk 3:13-19; Lûk 6:12-26)

¹ Yeésò yilá bilí bò mbòn yulà cùbb fà doò, à jege haá bó terreb te bó kwógó sòm bele bò nùàr càn tándulu yoòr, bó taré sòm bele bò beén bò, mé bò nùr bò ndo.

² Yilí bò mbòn yulà cùbb fà sà lé naà: Simôn mé yilí seèn déi né cu Piêr, bò òim seèn André; bò ñunà Jebedê, Jâk bò òim seèn Jân;

³ Filíp bò Bartelemi; Tomàs bò Matíô nùà wèh-kàgàlòn lãmpôn; Jâk ñunà Alfê bò Tadê;

⁴ Simôn nuaá mé gwàn bèh dé mé bò kin den felê bò loó bò doò; mé Júdàs Iskariò, sàrnýé Yeésò.

Bò yulà cùbb fà bò ké cie temá nji

(Màrk 6:7-13; Lùk 9:1-6)

⁵ Yeésò tema sòm bò yulà cùbb fà bò sà ndo, à luom ye bó a: «Bí té lè tàbè bòò mé *Jũf sam ndé, bí té lè loó déi te tàbè *Samarí yilá ndo.

⁶ Bí ndé lòm yoòr bò *Iseràlà, bó né dé bòn faá bò mbieè mé né lòu leér le no.

⁷ Bí túé gò ngòr Càn ceceér, bí júée bò nùàr a: Càn baá mbàm seèn ká kwarè bòn si nji ma.

⁸ Bí taré sòm bèlè bò beén bò, bí né bò komó nyimé sòm, bí né bò beén veèn bò taré sòm bele, bí kwógó sòm bèlè bò nùàr tándulu yoòr ndo. Bí terreb kwa né dé lòu, bí ndé bó cú ká dé lòu méná ndo.

⁹ «Mò bí baá mé gò, bí té kàgàlòn beè wèh siè; né mene tò mò kàgàlòn, bí té beè wèh siè.

¹⁰ Bí té ba beè wèh siè; bí té cògò su fà mé débágá beè wèh siè; bí té cùgò beè wèh siè ndo. Bí kóo ye, nùà seè yieé né mé seè seèn.

¹¹ «Mò bí wa baá te loó déi, bí fón lòm nuaá mé gwaán né bí weèh, bí cer teèn. Bí cèr lòm lo nùà sà. Mò cieé gò bìi wulu baá, bí yuo cu.

¹² Mò bí nde aá gwò yilá, bí júée bò gwà bò a: Kùsèm, dolê a dèn mé bí ma!

¹³ Mò bó né gwaán, sà dolê bìi nde né bó kwa. Á, mò bó né bí berón, bí jógó yuò cú mé dolê bìi.

¹⁴ Mò bí wa beré déi, bó bí wèh ngwéh, bó tie te ngòr bìi félé nji ngwéh, bí yuò kwá ló bó nòñ. Mò bí baá doó sà yuo, né mene gwà, né mene loó déi, bí kàrè sòm gí fufú bòn gulê bìi karè.

¹⁵ Mè né tueé ye bí a, lòu ju tená, gèr ñene kela nde né loó hèllè mé *Sòdòm bò *Gòmôr.»

Gèr mé bó nde né bí feh keéh

(Màrk 13:9-13; Lùk 21:12-17)

¹⁶ À den cuu ye bó a: «Bí né ngweé wa, mè bí hèn yi nji né faá bò sòrnga lètenè bò ngùu nò; bí dèn lòm dene kónkòñ faá sàb nò; bí den mé sòn fuú faá vògòb ndo.

¹⁷ Bí dèn làn, bí kóo ye, bò nùàr nde né bí te *mbàgà juú mé sòn fuú jógò nji, bó nde né bí nùr ké *gwà sòu bòn tegé ndo.

¹⁸ Bó nde né bí ké toò bò kokoò bò mé bò mgbèémgbè mgbómé nji, ye bí né bò nùàr mò fí. Sà doón, mè ye te bí den nyegé cu ye baá-re bò sòn mò ké toò bòn mé toò bò Càn-kò ndo.

¹⁹ Sâ mo bó baá mé bí ké te mbàgà juù jógó ndeé, njií mé bí nde né sònò tueé doón, bí té nyàmè. Loù sâ Càn nde né bí bò ngòr sònò tueé kwaá gií.

²⁰ Bí kóó túé ndé ngwéh, Cúcuí Tele bìi ké te vulúu tueé nde né sòn bìi kóó.»

²¹ À den cuù ye bó a: «Dìim bô bei nde né yo bòn go kuú, te bó wula bó wula. Bò tele nde né bô huaán go. Bô huaán nde né yoòr bò teleé ñaár dié; bó go sòm bó, te bò nùàr wula taré bó méná ndò.

²² Bò nùàr nde né bí felè mò bunó kum. Mè tueé bí, nuaá mé nde né doón yoló komo gií, yili yuo nde né kóó.»

²³ À den cuù ye bó a: «Mo bó né bí lè loó déi bunó, bí dùlà ndé sèr te loó déi. Mè né tueé ye bí a, bí ndeé bò loó te tàbè *Iserála hèn doón yòn làrè ndé ngwéh, mé *Huaán Nùàr née cú ngwéeh ye.

²⁴ «Mbòñ a, dèn méné naàn, à kóó taré kélá ngwéh mé ngàn. Nùà seé dèn méné naàn, à tele seé seèn taré yógó ngwéh ndò.

²⁵ Mo mbòñ den wa né faá ngàn nò, bú a, sèsamè ndò. Mè nùà seé né faá nùà koò seèn nò den waá, bú a, sèsamè ndò. Mè tueé bí, mo bó né mè nùà koò bìi “mgbè bò tándulù” yilá, sé tagá bí bò jomo bò mò wa?»

Nuaá mé bí nde né veéh

(Lùk 12:7)

²⁶ À den cuù ye bó a: «Sâ, bí té bó mbaá vèh dèn; bò ñèh lèrrèb doón nde gi né cie ñenè yuo; bò ñèh dé nènáb ñenè yuo kela giì bèsónè méná ndò.

²⁷ Bò njií mé bí né ká sònò mò bèh cibì ngweé gií doón, bí ndé túé bèh ñagà. Bò njií mé bí né lòu ngweé naáb hèn doón, bí ndé yìè dèn ké felè gwà.

²⁸ Bí té bò wúlá-nùàr bò vèh; bó wula lom né léláñ ngàn yoòr, sâ gi aá, bó yòn wúlá kó ngwéh. Bí vèh sér Càn nuaá mé nde né gùm nùàr mé yòn mene te we taré ñgie njií.

²⁹ «Hèn faá bò tásuagár doò, mo bó domó laáb mene bó fà, bó go sòm kóbò cén, nde né nùàr yulá wa? Mé ñèh mene, cén déi lètenè bòn mbaá lèr lè bèh, bó né gi njolò Tele bìi.

³⁰ Sé tagá bí wa? Mè tueé bí, né mene bò yúlí feèh bìi, né gi njolò seèn.

³¹ Bí té mbaá vèh kú, kela né bí te mbeí yuií mé dàim bò tásuagár hèllè.»

Yeésò gwaán mé Yeésò ngóón

(Lùk 12:8-9)

³² «Nuaá mé né mè cie toò bò nùàr gwaán njií doón, loù sâ mè nde né bú toò Tele mò ké te vulúu gwaán weh ndò, ye né nùàr mò.

³³ Nuaá mé né mè toò bò nùàr ngóón doón, mè nde né bú toò Tele mò ké te vulúu méná ngóón ndò.»

Yeésò yìè kèrrè

(Lùk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Bí té mùnò ye mè ká te wónje ndeé né bò nùàr dolé haá. Mè tueé bí, né seér salé.

³⁵ Mè ndeè nùàr bô tele kerré kwaá; huaán dé vèh bô méi kerré kwaá; vèh bô makoò kerré kwaá ndò.

³⁶ Nuaré déi bô mbeí nde né mé gwà cên, déi nde né mbeí bunó.

³⁷ Nuaá mé gwaán kela né tele seèn mé mè, nùàr mò wúlú ngwéh. Nuaá mé gwaán kela né méi seèn mé mè, nùàr mò wúlú ngwéh. Nuaá mé gwaán kela né nuna seèn mé mè, nùàr mò wúlú ngwéh ndò.

³⁸ Nuaá mé tou gèr seèn jógó wèh ngwéh, à mè bèlè ngwéh doón, nùàr mò wúlú ngwéh.

³⁹ Nuaá mé né yòn seèn mé feh seèn gagá kwaá, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò ngóón seér, nde né yòn kwa.»

Sàgà dé ké te vulúu

(Màrk 9:41)

⁴⁰ «Nuaá mé né bí sie nyegé doón, sie nyegé né mè; nuaá mé sie nyegé né mè doón, sie nyegé né Nuaá mé lé temà naà mè ndò.

⁴¹ Nuaá mé né *sòn-Càn déi sie nyegé, ye Càn bú temà naà kóó doón, nde né sàgà faá bô sòn-Càn bô nò kwa. Nuaá mé né nùà díli sie nyegé, ye né nùà gècên doón, nde né gèh sàgà bô gècên bô kwa.

⁴² Mè né tueé ye bí a, nuaá mé kwe haá cegé mene huaán déi lètenè bô mbòn mò hèn lélán nòmò, ye né mbòn mò, nùà sà nde né sàgà kwa.»

11

Bò tebé bô Jân

(Lùk 7:18-35)

¹ Yeésò yeé feh gi aá bô mbòn yulà cùòb fà doò faá bèh ménâ, à foon gò ndò, à nde ngòr Càn lè loó mé loó tueé yon, à né bô nùàr feh.

² Sâ Jân Bâptis né cu sâ ké gwà cibì. Jân yeé ngweé njií bô nùàr baá felè seé *Kristò tueé den, à tema njií bô mbòn seèn déi ké teèn, ye bó a:

³ «Bí ndé bíé ke ye bú a: Né bú mé béh né kela den doò wa, dé béh kèlâ sèr nùà dé hiín wa?» Bó nde ndò, bó wa.

⁴ Yeésò ye bó a: «Bò njií mé bí né ngweé, mé bí né gi ñenè hèn doón, bí ndé túé gi mé Jân ménâ,

⁵ bí júee bú a: bô cùò ngòlò bô baá njolo ñenè, bô gule kuú bô baá go, bô beén-veén bô né taré yuo bele, bô tándúg baá ngweé, bô komó baá lè cio nyimé yuo bele, bô saám bô baá Njàgà Bagaà ngweé ma.

⁶ Wa nuaá mé temé yoòr mò sòm ngwéh doón nde né samésé den ma.»

⁷ Bô mbòn Jân yeé nde cu aá, Yeésò duóóm ye bô nùàr ñèh felè Jân tueé ngá, ye bó a: «Bí lé ké ya dueè nde ñenè naà kei wa? Fu lé kobo jilí deén naà guí wa? Háye ndò!

⁸ Á, bí lé ké sâ ke deén naà kei wa? Bí lé ñenè naà nuaré déi mé cògò nyàgàm yoòr wa? Bòó mé su yeé cògò nyàgàm bòn yuo yeé ké mbàm ndò.

⁹ Á, ké ya dueè nò, bí lé ndeè naà dé kei wa? Bí lé ye te bí ñene *sòn-Càn déi wa? Mè tueé bí, né sòn-Càn sâ bòn. Njèh cén, bí kóó ye nùà dé sâ né sòn-Càn yogó keéh.

¹⁰ Lòu sam, Jân dé seèn né nùà tebê mé bó lé naâ felè seèn nyagá kwaá ye: Càn ye, nyí nde né nùà tebê nyí toò yeè temá njií, te à toó nyegé wò ceér.»

¹¹ À den cuù ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, bèh lo mé wón lo deén naâ, bó lo née nùà koò déi faá Jân Bàptis nò nà ngúngwéeh ye. Mé njéh mene, te *Lò Càn né mene huaán dé maàn, à ham kela seér cu né koó mé Jân.

¹² Bèh léi mé Jân Bàptis lé tueé duóóm naâ ngòr Càn, tóg nde wa hèn, Lò Càn né lom mé taáb kwaré ndeé; bò taáb bò ye kò bó yieé bú yieé.

¹³ Dàm bò sòn-Càn bò lé naâ gií felè Lò Càn tueé; mvù Músi tueé cu felè seèn môn ndo, te nde wa ye mé nàm Jân.

¹⁴ Ngweéh bí né yeé *Elí kela den wa? Mò bí nde né gwaán, mè tueé bí Elí sà né Jân.

¹⁵ Nuaá né mé tie, bú a, ngwé nyégé ngòr hèn bagasé.»

¹⁶ À den cuù ye bó a: «Cafané bò nùàr den né faá kei wee? Mè tueé bí, bó den né faá bò huaán mé né ké mbartógò wogó den nò; bò déi né mé bò mbeí tueé njií, ye bó a:

¹⁷ Béh né mé térèm mbaá tuagá kuú, bí ngò ngwéh! Béh né mene bò bené kú-jeeré genné, bí yué ngwéh ndo! Bí ye: bó sà bá naàn wa?

¹⁸ Wanoón Jân yeé waà, à sér yíé ngwéh, à mbè júé ngwéh, bó ye: À né mé tándulu yoòr.

¹⁹ *Huaán Nùàr yeé waà dé seèn, à yieé sér, à jueé mbè, bó den cuù ye: Nùà hèn kò lom né yieé mé jueé; à né mbeí bò vevenè bò mé bò wèh-kàgàlòh làmpòh bò mene! Mé njéh mene, mè tueé bí: seé Càn né gi tueé ngagá, ye kékon Càn yila né teèn.»

Bò loó dúagá-tièè déi

(Lùk 10:13-15)

²⁰ Jomo sà, bò loó mé Yeésò lé naâ fém teèn kókoò boó, à duóóm bó nde njií. Lòu sam, bó lé dene boòn kwéh sér ná ngwéh.

²¹ À ye bó a: «Wò loó Korasên, wò nde né mèi bò gèr ñenè! Becaida, wò nde né gèr ñenè ndo! Mò gèh fém mé lé boó naâ lètenè bìi hèn sé boó naâ ké Tîr bò Sídòh, mè tueé bí, dàb mé bò nùàr ké sà sé lo temé kweéh seér gi aá kèn, bó yíi wè, bó su tou, te feh keéh ye bó kweéh seér aá temé.

²² Mè tueé bí, lòu ju tenâ, gèr dé bìi taré kela nde né koó mé dé Tîr bò Sídòh hèllè.

²³ Déi né cu wò Kapernahúm. Wò munó né ye, nyí nde né ké te vulúu ngulí waá wa? Ndóg, mè tueé wò, bó wò ba njií seér nde né ké ndugo bò càh. Mò gèh fém mé lé boó naâ lètenè bò nùàr yeé hèn sé lé boó naâ ké *Sódòm, loó hèllè sé née teèn ye.

²⁴ Mé gècèn mene, lòu ju tenâ, ju dé yeé nde né dé Sódòm taré yogó ndo.»

Dù beè Yeésò kwaà

(Lùk 10:21-22)

²⁵ Jomo sà Yeésò deén ndo, ye Tele a: «È môn, Tele mò, vulú bò tàbè né gi beè yeé, mè vra baá wò! Lòu sam, njií mé né njolò bò kógòn bò mé bò

lo bò cibi mbaá leér den, njua yeé mé wò bó feh keéh seér né mé bò huaán tetɔ̃r mán.

²⁶ È mɔn, Tele mò! Sâ né njii mé wò gwaán nê.

²⁷ «Mè tueé bí, Tele mò njèh ɔɔŋ kwaá lo gi né beè mò. Mé njèh mene, nuaré dèi kó ngwéh ye: hên né Huaán; gi cu né ka Tele. Nuaré dèi kó ngwéh ye: hên né Tele ndɔ, gi cu né ka Huaán mé bòó mé Huaán né bó Tele feh doó.»

²⁸ Jomo sâ, ye bó a: «Bí bòó mé seé né bí felè mbiín den ɔɔŋ, bí ndé gi ká beè mò, te bí kwa dù.

²⁹ Bí ndé mán njèh ká beè mò. Lòu sam, mè né mé temé ɔɔlê mé kó-jere lè, temé biì nde né lè die.

³⁰ Tòu dé mò táre ngwéh; seé mò bí líé yógó ndé ngwéh ndɔ.»

12

Lùà lòu sòu kwalé yieé

(Màrk 2:23-28; Lùk 6:1-5)

¹ Cu dèi lé naà teèn, sâ bò Yeésò né te njeèh yolò go kelá. Lé naà *cieé sòu ndɔ. Cùè yeé baá bò mbòn seèn sie, bó yila lùà kwalé weèh, bó né segé yieé.

² Bò *Farisièn yeé nene aá ménâ, bó ye Yeésò a: «Kè kú bò mbòn yeé kán. Ngweéh *sòu beèh né yiín ye, lòu sòu bó té ménâ bó wa?»

³ Yeésò ye bó a: «Njii mé *Davíd nùà njèh lé naà bóó doó, bí nêe jáŋé kè ngwéh ye wa? Lòu sâ cùè lé naà bó bò nùàr seèn sie,

⁴ à yila nde te gwà Càŋe, à nde jɔgo weh yáb mé bó lé kwaá lòò naà ké toò Càŋ, bó bò nùàr seèn yieé. Sâ bí né kóó ye, né yeé jolo, bò *ŋgàn sèmè yieé cegé yeé kóó.

⁵ Sòu Músi né cu beré dèi ménâ tueé ndɔ ye: lòu sòu, bò ŋgàn sèmè nde né seé ké gwà Càŋ koó bóó, bó *cieé sòu tán ndé ngwéh; mé njèh mene, sòu bó siè ndé ngwéh ndɔ. Bí nêe dé sâ jáŋé gèné ngwéh ye wa?

⁶ Mè tueé bí, kwarè biì hên den den né njii mé né gwà Càŋ sâ yógó keéh.

⁷ Ngweéh né te mvù Càŋe nyagá den ye: Mè gwaán kela né nùà kó-jerè mé nùà há-sèmè. Mò bí sé la né ngòr sâ ngweé kóó, bí sé la bò sòn fuù bò mbaá siè ná ngwéh.

⁸ Bí kóó ye, *Huaán Nùàr né cieé sòu yógó.»

Nùà be ñemâ dèi

(Màrk 3:1-6; Lùk 6:6-11)

⁹ Yeésò yeé yuo aá doó sâ, à yila nde te *gwà sòu bòn.

¹⁰ Sâ nùà be ñemâ dèi né gwò sâ ndɔ. Bó bie njii ye Yeésò a: «Sòu beèh ye táre sòm nùàr lòu sòu taré wa?» Sâ bó ye te bó sie bú teèn.

¹¹ À deèn ndɔ, ye bó a: «Hên mò lètenè biì mbieè nuaré dèi die suaga ké dòu lòu sòu, mé gi cegé né ka bú mé njèh sâ, à bú lòu sâ beè nomò sòm kèh ndé ngwéh wa?

¹² Á, sé tagá nùàr wa? Sâ mò né mán, sòu beèh tueé né ye, béh bó bagaa lòu sòu bòn.»

¹³ Jomo sâ Yeésò tueé njií mé nùà be ñemâ doô, ye bú a: «Nèbbè be yeé nebbè.» Nùà hèllè nebbé be ndò, be seèn taré yuo, den cu ka faá kèb déi nò.

¹⁴ Te bò Farisiên yeé nde ñene njií ménâ, bó kem yuo kela gi cie, bó nde sòn nyògo, te bó wula sòm Yeésò.

Nùà seê Càn

¹⁵ Yeésò yeé ñgweé aá ménâ, à kwaá lo bó doó sâ, à foon gò seèn. Cili nùàr kem bele cu bú jomo ndò. À né bò beên bò doón taré sòm gií.

¹⁶ À né bó luóm, ye bó a: «Càn a bó bí tueé sòm ndègè mò cie.»

¹⁷ Sâ doón boó gi né te yuo faá Esáyà *sòn-Càn lo naà tueé nò, ye:

¹⁸ «Càn ye: Hên né nùà seê nyí,
nyí bú balé sòm né mé be nyí,
né huaán yíé-temé nyí, à né nyí temé lè boó nòré.

Nyí nde né bú Cúcuí nyí yòòr nyeén kwaá,
te à feh bò nùàr ceér díí, bó ju beé nyí diè cú.

¹⁹ À togo mé nùàr mbembaá ndè gò ndé ñgwéh,
à ñhèh lòu ñgáré ndé ñgwéh.

Né mene te kpòje, bó hueh seèn teèn ñgwé ndé ñgwéh ndò.

²⁰ Gor né mene gobosé, à bú siè kwá sòm ndé ñgwéh.

Lâm yuúm le mene lòu, à bú nyímé sòm ndé ñgwéh.

À boó den nde né méménâ

tóg te be gècên seèn yuo ña ter.

²¹ Te lò nùàr doón kwaá njií gi ndèm yòòr seèn ndò.»

*Bò *Farisiên ye Yeésò seé boó né mé terreb *Sátàn (Mârk 3:22-30; Lùk 11:14-23)*

²² Bó weh waà mé nùà cùgò njolò déi ká yòòr Yeésò ndò. Nùà hèllè né cu mùmúr; né càn tándulu boó né bú ménâ kóó. Yeésò taré sòm bú; à duóóm sòn tueé, à ñene njolo ndò.

²³ Hiím laré bò nùàr doó doón; bó ye: «Bí ye hên Njunà *Davíd sam á?»

²⁴ Te bò Farisiên yeé nde ñgweé njií mân, bó den seér cuú dé boón ye: «Nùà hên bò tándulu mé feh seèn kwógó ñgwéh. *Beljebu, mgbè bò tándulù, bú terreb ménâ haá né kóó.»

²⁵ Yeésò kò gi múnò boón ndò, ye bó a: «Né mene lè lò mgbè dé heè, mò bò nùàr né lètenè boón kerré kuú, lò sâ nde né tob yuo. Né mene loó, né mene mbàgà déi, mò bò nùàr né lètenè boón kerré kuú, sâ bó nde né kum yuo!

²⁶ Mò Sátàn hên kwògo den cu né Sátàn mbeí seèn kóó, sâ Sátàn lege kuú cu né mé ngàn yòòr seèn. Mò né mân, sâ lò seèn tòb yuò ndé ñgwéh wa?

²⁷ Mò sé né gècên, ye mè tándulu kwògo né mè terreb Sátàn, sâ dé bò ñuna bìi nò, nèi bó terreb haá yeé kóó, bó kwògo tándulu mé ñjéh wa? Bí kwá bìi nòón, bò ñuna bìi sie nde né bí nyeén kóó.»

²⁸ À den cuú ye bó a: «Mè tòb tándulu kwògo né mè terreb Cúcuí Càn. Sâ bí kóó ye: Mbàm Càn die waà baá ká yòòr bìi kèn.»

²⁹ À den cuù ye bó a: «Mò nùà gwà né mé terreb yoòr, nuaré déi gwò seèn mbaá yílá ndé ngwéh, à nde yíb ñuob, kò à jògò kaga gi aá nùà gwà hèllè kèn, te à ñuob ye bú.

³⁰ Mè tueé bí, nuaá mé jomo mò sam, né nùà bònò mò; nuaá mé mè nùàr teèn bílì gàm ngwéh, né nùà njéllé-nuàr ndò.

³¹ Mè cicie hèn tueé njii né dé cí, ye bí a: nùàr a, bó mene gèh veèn dé heè, bú a, júé mene yílí Càn, Càn nde né doó kulú njii gií. Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí Nàgà, bó veèn seèn lè kulú sòm ndé ngwéh.

³² Nuaá mé né *Huaán Nùàr jueé, bó nde né veèn seèn doó kulú njii. Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí Nàgà, bó veèn seèn lè kulú sòm ndé ngwéh dé ndôg. Né mene cafanê, ndeè né mene ké jomo, mban le nde aá môn dé nyemà mé nyemà.»

Tou dé kàn mé tàb seèn

(Lùk 6:43-45)

³³ Yeèsò den cuù ye bò nùàr a: «Nuaá mé gwaán né tàb bagaà, à dobo tou dé bagaà ndò; mò bí dobo né tou veèn, bí kwa cu nde né tàb dé veèn ménà ndò. Bó kèkènè tou dé kàn ñene kò né mé tàb seèn.

³⁴ Gèh ngòbò faà bí nò! Bí bìi ngòr bebagaà sònò tueé keéh nde né he mé jéré-temé bìi doò? Ngweéh sòn seèn tueé né njii mé goón den né ké te temé wa?

³⁵ Nùà bagaà bò ñhèh bebagaà sòm weh yeé lètenè bò ñhèh seèn dé bebagaà; nùà veèn sòm weh yeé dé seèn lètenè bò ñhèh seèn dé vevenè ndò.

³⁶ Mè tueé bí, lòu ju tenà, bò mamvuan ngòr mé sòn lé naá gií mbembaá fela njii doón, nde gi né lòu sà cie kulu yuo.

³⁷ Bó ju yeé tena nde né faà leba yeé lé tueé naà nò, wò nde né-re mvelé wa, wò nde né die wa, né beè yeè.»

Bèh fém beè Yeèsò bieé

(Màrk 8:11-12; Lùk 11:29-32)

³⁸ Yeé baá ménà, bò *njí-sòu mé bò *Farisiên déi ye Yeèsò a: «Nùà fèh-ñhèh, béh gwaán né fém cén beè yeè ñenê, te béh kò ye Càn wò terreb haá né kóó.»

³⁹ Yeèsò ye bó a: «Bò cafanê bò né lom bò jéla-temé bò: bó temé yoòr Càn mbaá kwá njí cú, kò bó ñene né fém, sà ye. Mè tueé bí, bó jéné ndé cú, faga le aá te fém mé Càn lo bóó naà yoòr Jonàs *sòn-Càn doò.

⁴⁰ Gèh dé mé Jonàs lé ceér naà lè ngò cieé tagár doò, *Huaán Nùàr cer nde né dòu cieé tagár ménà ndò.

⁴¹ Lòu ténà-juù, bò Ninivè bò nde né ter kem wuo, bó sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, bò Ninivè bò lé naà dé bòn ngòr Jonàs ngweé, bó kweéh seér temé. Sà nuaá mé né Jonàs yógo keéh né gi kwarè bò cafanê bò teèn. Mé ñhèh mene, bó temé kwéh sér ngwéh.

⁴² Kwá nòón, lòu-ténà juù, mgbè dé vèh mé lo deén naà ké túno, nde né ter komo wuo, à sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, à lo yuoó naà tóg ké kundun, bèh mé tàbè bò vulú né teèn kwaré, à ndeè bèh ngòr kògòn

sònò Salomôn ngweê. Sâ nuaá mé né Salomôn yɔgɔ keéh né gi kwarè bò cāfanê bò teèn. Mé njéh mene, bó né lòu saán seér.»

Càŋ tándulu mé baá yoòr nùàr cuú cuú

(Lùk 11:24-26)

⁴³ «Sâ càŋ tándulu déi lé naà lè nuaré déi dula yuo kelá, à nde ké ya dueè, à né bèh cèrrè te hobò ñemâ fɔón gɔ. Mé njéh mene, à bèh cèrrè kwà ngwéh.

⁴⁴ Yeé baá ménâ, à ye: Kènê, nyí nde cu nde aá ké lɔ, lè nuaá mé nyí lé yuoó naà teèn doó. À wa, sâ gwà née lòu mbaá den den ye, bó fɔ gi aá, bó te nyegé gi aá bèh denè gwò ndɔ.

⁴⁵ À yeé ñene aá ménâ, à nde yilá fɔón cu bò càŋ déi téhbeh mé né bú jelá yɔgɔ, bó bó waà, bó bilí yila nde lè nùà hèllè. Nùà doó die cu péb; beén seèn taré yɔgɔ keéh cu dé jomò.» Yeésò yeé tueé gi aá mân, à den cuú ye bó a: «Dé bò cāfanê bò mé jelá-temé boòn doó, nde cu né ménâ nág.»

Mei Yeésò mé bò òm Yeésò

(Màrk 3:31-35; Lùk 8:19-21)

⁴⁶ Mei Yeésò mé bò òm Yeésò waà, sâ Yeésò née mé bò nùàr mân tueé njií den ye. Bò meí seèn njebá le yí cie, ye te bó tueé bú njií.

⁴⁷ Nuaré déi tueé Yeésò ndɔ, ye bú a: «Meí yeé bó bò òm yeé né wò yí cie njebá ke den, bó gwaán né wò njií tueè.»

⁴⁸ Yeésò ye nùà doó a: «Meí mò né neí, bò òm mò né bò neí wa?»

⁴⁹ Jomo sâ, à me njií bò mbòn seèn mé be, ye nùàrè a: «Meí mò mé bò òm mò né seér bò hèn bò.

⁵⁰ Bòó mé né sòn Tele mò ké te vulúu ngweé doón, bò òm mò, bò tie mò, bò meí mò né bó.»

13

Kàn felè nùà vú-gèh

(Màrk 4:1-9; Lùk 8:4-8)

¹ Lòu sâ Yeésò yuo ké lɔ, à nde den seér ké dùà sòn tuùb njèh feh den.

² Cili nùàr ngún bilí nde gi teèn. À yeé ñene aá ménâ, à ñaá yila te kɔme, à den nde doó, sâ cili nùàr baá gi sòn nòmò teé den.

³ À duóóm bò nùàr njèh kókoó mbaá te kàne silí keéh, ye bó a: «Nuaré déi lé ndeè naà ké ñueh bèh gèh vuú.

⁴ À yeé baá gèh vuú, kèb déi sue le ceér dueè. Bò non waà, gwaré yieé som.

⁵ Kèb déi nde sue yila te kèrré taà, bèh sâ tàbè teèn màgà ngwéh. Ba yuoò wágácén ndɔ.

⁶ Lou yeé baá lì, ñema yuo cu. Lòu sam, bèh jɔgɔb yií lé teèn ná ngwéh.

⁷ Kèb déi nde sue yila lètenè bò ngobó deduanê, ba yuo ter. Yeé baá kulá, bò ngobó deduanê hèllè lané wula som.

⁸ Kèb déi nde dé seèn sue yila bèh tàbè bagaà, ba yuo kelà, wa tàb: tab déi mvum teèn yuií, tab déi yulà ténjén, déi yulà tagár.»

⁹ Yeésò den cuú, ye bó a: «Nuaá né mé tie, bú a, ngwé nyégé ngòr hèn bagasé.»

Yeésò ngòr te kàne si keéh né dé kei?

(Màrk 4:10-12; Lùk 8:9-10)

¹⁰ Jomo sà bò mbòŋ seèn ngoró nde kwarè seèn, bó ye bú a: «Wò bó ngòr te kàne ménâ si gi né dé kei wa?»

¹¹ Ye bó a: «Dé bìi, ngòr felè *Lò Càŋ mé Càŋ lo naâ lòu leér kwaá doò, Càŋ né bí ceér feh te bí ngweé komo. Dé bòn mòn sam.

¹² Mè tueé bí, nuaré déi nde gi né mé njèh beè, bó haá sagá cu bú déi teèn, te merré den bú beè lòu. Nuaré déi dé seèn mé njèh beè sam nde ngweéh, né mene dé maàn mé à né mé njèh doón, bó nde né bú beè horó sòm.

¹³ Mè bó te kàne sili keéh den né dé cí. Lòu sam, bó né mbaá ke den, bó jéné ngwéh; bó né mbaá felá den, bó ngwé kó ngwéh ndo.

¹⁴ Yeé baá mân, yuo baá-re felè bòn faá Esáyà *sòn-Càŋ lé naá gii tueé no ye:

Dé felâ, bí nde gi né bagasé felá nyegé,

bí seér ngwé ndé ngwéh lòu.

Bí nde gi né bagasé ke den,

ndóg bí seér jéné kòmò ndé ngwéh.

¹⁵ Lòu sam, temé bò nùà hèn baá gi lè manŋwan,

te bó mùnò kòmò cú.

Bó duagá baá tie kèn, te bó mé tie ngwé cú.

Bó lier áá njolo, te bó mé njolo jéné cú.

Te bó ká yoòr mò ndé sér cù

te mè bó táré sòm cú ndo,

jue mè Càŋ dueè.

¹⁶ Dé bìi, njua bìi wa: njolo bìi né jéné, tie bìi né ngweé.

¹⁷ Mè né tueé ye bí a: dàm bò sòn-Càŋ bò mé bò didilí bò kókoó mbaá lo ye te bó jéne faá bí né jéné hèn, ndóg. Bó ye te bó ngweé kwa faá bí né ngweé hèn, ndóg ndo, doón lé naá gii bó líim.»

Kàn nùà vú-gèh seè

(Màrk 4:13-20; Lùk 8:11-15)

¹⁸ «Bí ngwé nyégé kwòm kàn nùà vú-gèh doò bagasé:

¹⁹ bòó mé né ngòr felè Lò Càŋ ngweé, bó ngwé kòmò ngwéh doón, né gi faá kpoŋ ceér mé gèh lé sue leé naâ teèn cie doò. Nùà bònò yeé waà, à luaga sòm gi bó gèh njèh sà lè ndo.

²⁰ Bò déi felá né tàbè kèrré taà mé gèh lé sue yilá naâ teèn doò ndo: bó nde né ngòr Càŋ ngweé, bó gwaán nyegé mé vógó-temé mene.

²¹ Njèh cén, ngòr sà jógob lè bòn yí ngwéh; bó gwaán lom né cuúr cén mbaá. Gèr sé yeé baá bó te ngòr Càŋe coró, bò nùàr né bó mé njèh bunó, bó cuaré yuo wúwágá.

²² Bòó mé né lètenè bò ngobó deduanè sue yilá doò né bòó mé né ngòr Càŋ ngweé, bó nyamé le mé *wón, bó né te ngùlù wónje faá bó gwaán nè no samé ndeé, né mé bó bele ndeé ndo. Nde nde bò njèh hèllè karé wula sòm njiú ngòr Càŋ lè bòn, bó le cùr.

²³ Bò nuaré déi dé bòn den né faá bò gèh mé bó vuú né te tàbè bagaa no. Bò sà bò né ngòr Càŋ ngweé, bó né ngweé nyegé. Yeé baá ménâ,

bó né tàb waá ndo; tab déi mvum teèn yuií, tab déi yulà ténjén, déi yulà tagár.»

Kàn felè nyure veèn déi

²⁴ Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Lò Càn den cu né faá nuaré déi lé naâ gèh ké nweh seèn vuú nɔ.

²⁵ Cíbíteen, bò nùàr yeé baá gi lóm, nùà bònò seèn nde gui teèn naáb kɔ yií bele, à foon gò seèn.

²⁶ Jomo sâ gèh doó ba yuoô, kula gi. Yeé baá velé, gui haá feh ndo.

²⁷ Bò seé bò seèn yeé nene aá ménâ, bó waà ye bú a: Tele beèh, ngweéh wò lé ké nweh vuú loóm naâ lélán gèh bagaà wa? Á, gèh nyure veèn ké teèn kela he wa?

²⁸ Ye bó a: Nùà bònò déi boó né ménâ koó. Bó ye bú a: Kwá béh nde nyure veèn hèllè komó sɔm wa?

²⁹ Ye bó a: Sam, bí nde né mé yab mene komó bilí.

³⁰ Bí kwá bó bó den bòn ménâ, kɔ bolé baá kèn. Lòu sâ mè tueé nde né ye bò seé bò a: kènê, bí ndé hóbó bá hobò; bí jògò kòmò sɔm gi nyure veèn ye, bí nuaán bilí kwaá keém keém, te bí fu njií tuar; jomo sâ bí weh kwaá njií yab ká lo te mbáŋe.»

Kàn mvum tàb làm

(Mârk 4:30-32; Lùk 13:18-19)

³¹ Yeésò si cu bó kàn déi ndo, ye bó a: «*Lò Càn den né faá mvum tàb làm* mé nuaré déi lé naâ ké nweh seèn dobo kwaá nɔ.

³² Tàmbên lètenè bò mvuùm doón né lom bú; tàyàm lètenè bò toú né cu bú ndo. Mo à kula baá, bò non nde fulu tieé gi yeé teèn.»

Kàn déi mé kulu

(Lùk 13:20-21)

³³ Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «*Lò Càn den né faá kulu nɔ. Ma déi lé naâ doóm weh, à si ngàb tàgà ndètoón cùbɔ tɛn mé njéh. Yeé baá jelá, fulu komo njií gùm tàgà doón ter.»

Yeésò kàn gwaán né dé kei?

(Mârk 4:33-34)

³⁴ Yeésò bò ngòr hèn doón si keéh lom né bò nùàr te kàne te kàne; à ngòr mbaá túé ní ngwéh.

³⁵ À lé ménâ boó belé naâ, ye te yuo faá *sòn-Càn déi lé naâ tueé nɔ, ye: «Mè bó njèh si keéh nde né te kàne te kàne, mè bó teèn tueé keéh nde né bò njií mé bó lé naâ lòu leér kwaá, sâ wón duóóm née lòu ye.»

Kàn nyure veèn seè

³⁶ Jomo sâ Yeésò kwaá lo bò nùàr doó sâ, à nde cu ké gwò. Wa ké teèn, bò mbòn ngoró nde ké kwarè seèn, bó ye bú a: «Sè yeé béh kàn nyure veèn ké nweh doó teèn.»

³⁷ Yeésò ye bó a: «Nuaá mé naâ gèh dé bagaà dobo né *Huaán Nùàr;

³⁸ nweh né wón; gèh dé bagaà né bò *Lò Càn bò; nyure veèn dé seèn né bòn bò vevenè bò.

* 13:31 13:31 Ká Bà mvum mé jie kela né koó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò Jùf né mvum dé hiín.
13:35 13:35 Ps. 78:2

³⁹ Nùà bònò mé naâ nyure veên dobo né *Sátàn. Cu yab hobô né lòu mé wón nde né teèn gií; bò seé bò né bò cili Càn.

⁴⁰ Gèh dé mé bó komó ngie njií yeé nyure veên tuar doô, lòu mé wón gi nde né teèn nde cu né ménâ nág ndo.

⁴¹ Huaán Nùàr nde né bò cili seèn te bòn bò nùàr seèn temá njií. Bó nde né bò vevenê bò mé bò njèh dé vevenê lètenê bòn dóón geí sòm gií,

⁴² bó bilí ngie njií tuar te we tarê, bèh kén silí mé nyie yieé kuú.

⁴³ Lòu sâ, bò didilí bò te Lò Tele bòn ba nde né faá lou nò. Nuaá né mé tie, bú a, ngwé nyégé ngòr hèn bagasé.»

Kàn déi fèlè ngùlù mé né leér den

⁴⁴ «*Lò Càn den né faá ngùlù mé lé naâ ké ngeh leér den nò. Nuaré déi yeé ña kwa baá, à baré leér cu, à nde bò njèh seèn mé vógó-temé mene go sòm gií, à ñge weh seér ngeh sâ.»

Kàn déi fèlè gòm matàn†

⁴⁵ «*Lò Càn den né faá nùà toón déi lé naâ gòm matàn fón go nò.

⁴⁶ À yeé kwa baá, à nde bò njèh seèn go sòm gií, à ñge weh seér cí.»

Kàn déi mé ndoór

⁴⁷ «*Lò Càn den cu né faá ndoór‡ mé bó né ké dùà vuú, à né ngò dóón kabé bilí nò.

⁴⁸ Yeé baá déi, bó tulu nde mé njèh yí sòn nòmò, bó den nde doó, bó geí weh bò dé bebagaà teèn, bó kwaá ter; bó su njií cu bò mvuagàr dùà.

⁴⁹ Mè tueé bí, lòu mé wón nde né teèn gií, nde né ménâ nág. Bò cili Càn nde né bò vevenê bò lètenê bò dé bebagaà geí sòm,

⁵⁰ bó su njií tuar te we tarê, bèh kén silí mé nyie yieé kuú.»

Ngúlú dé fèlè mé dé cuúm

⁵¹ Yeésò ye bó a: «Bí né gi dóón ngweé komo wa?» Bó ye bú a: «Nyea!»

⁵² Yeé baá ménâ, à den cuú ye bó a: «Sâ *nji-sòu mé nde né mbòn te *Lò Càn ñaá dóón, den né faá nùà njèh nò. À te ngúlú seèn sòm weh né bò njèh dé fefeé mé bò njèh dé cucuúm mene.»

Bò Najarêt bò

(Màrk 6:1-6; Lùk 4:16-30)

⁵³ Yeésò yeé si gi aá bò kàn sâ, à fón gò ndo,

⁵⁴ à cu cu lè loó mé à lé kulà naâ teèn. Wa ké teèn, à yila keéh lom njèh te *gwà sòu feh cuú. Bò nùàr yeé ngweé aá, hiím gi bó doó dóón; bó ye: «À gèh kónkòn mé fém dé hèn weéh naâ he wa?

⁵⁵ Ngweéh hèn né ñunà nùà kób-toú doó wa? Ngweéh meí seèn né Marí ndo wa? Ngweéh Ják bò Josêf, mé Simón bó bò Júde né gi bò dim seèn wa?

⁵⁶ Ngweéh lètenê beéh hèn né gi bò tie seèn ndo wa? À gèh terreb dé hèn weéh naâ he?»

⁵⁷ Yeé baá ménâ, bó temé yoòr seèn kwá nji cú ndo. Yeésò yeé ñene aá môn, ye bó a: «Bèh dóón, bò nùàr né gi nuaá mé né *sòn-Càn veéh; sòn seèn ngehén seér yeé bò loó bò seèn mé bò nùàr seèn ndo.»

† 13:44 13:45 Gòm bò mgbè, bò kwaá mé bò ngên. Né njèh kàm. ‡ 13:47 13:47 Né ndame mé bó vu né lòu. 13:57 13:57 Ján 4:44

58 À yeé ɲene bó temé teèn kwá ɲí ɲgwéh ménâ, à fém ké sâ kókoó bó cú ndó.

14

Cio Jân Bâptis

(Mârk 6:14-29; Lûk 9:7-9)

1 Sâ *Herôde né mgbè cu sâ lè tàbè Galilè kóó. À yeé baá ɲógó Yeésò ménâ ɲgwée ɲíí,

2 ye bô seê bô seên a: «Né Jân Bâptis komo yuo cuù né dòu kóó! À fém bôó né mé terreb sâ.»

3 Sâ lòu sam, à lé seên tueé naâ kóó, ye bó siè kàgà ɲí Jân gwà cibì. À lé bú môn bôó kuú naâ felè Herodiàs veéh Filíp òm seên; à lé naâ ma sâ gwò ɲgaá kwaá ɲíí.

4 Sâ Jân lé naâ bú teèn bèsoné tueé ɲíí ndó, ye bú a: «Né jolo. Wò sé lé veéh òm yeé gwò wéh kwá ná ɲgwéh!»

5 Yeé baá mán, Herôde kaga lom kàgà-ndòn veên ndó, ye kó nyí wula sòm aá Jân. ɲèh cén, à lé naâ bô nùàr veéh. Lòu sam, bó lé naá gù dé bòn kóó ye Jân né *sòn-Càn.

6 Te cu sâ cieé mé bó lé ɲaár naâ Herôde teèn yon kwaré cu ndó, à bôó cieé koò. ɲunà Herodiàs dé vèh waà, à ɲgo bené toò bô kokoò bô mé né doó sâ. Temé yeé nòré kela baá Herôde lè,

7 à jege toò huaán doò, ye bú a: ɲíí mé wò né gwaán doón nyí nde né wò haá ma!

8 Te meí yeé nde ɲgwée ɲíí ménâ, à soób ɲuna ndó, te ɲuna nde ye Herôde tueé, ye bú a: Téná kwá nyí feh Jân Bâptis te suúɲe ma.

9 Mgbè Herôde yeé nde ɲgwée ɲíí mán, temé yili lom bú lè lé, à né jègè mé à la naâ toò bô nùàr jege doò munó ɲíí. Sie bú beè, ye sâ bó nde né bú feh Jân tená haá.

10 À tema ɲíí ndó, ye bó ndé téná wèllè feh Jân Bâptis ké gwà cibì ma.

11 Bó tena waà mé ɲèh te suúɲe, bó haá ɲíí mé huaán doò. Huaán nde mé meí haá ɲíí ndó.

12 Bô mbòn Jân nde jogo furu sòm kukun. Bô ɲíí mé lé naâ kelá doón, bó nde Yeésò tueé.

Bò nùàr kám tín koò

(Mârk 6:30-44; Lûk 9:10-17; Jân 6:1-14)

13 Yeésò yeé ɲgwée aá ɲàgà sâ, à yuo doó sâ, à yila kòm, à nde ser ké bèh ndón-ndón mé huún seên. Bò nùàr ɲgwée gi ndó, bó kem yuo cu ké lo, bó bele bú ké sâ, bó go bele seér dé bòn sòn nòmò sòn nòmò.

14 À yeé suaga die aá doó, à ɲene ɲíí cili nùàr né merré den. Jere bôó bú ɲèh, à duóóm cu bô beén bô lètené bòn taré sòm beleè.

15 Lou yeé yuóm aá, bô mbòn seên ɲgoró nde ké kwarè seên, bó ye bú a: «Cu nde aá kelá, bèh hèn né ká jomo ndó. Wò sé la kwaá lo bô nùà hèn nde cu lelò ɲèh yâb fón ɲge yieé.»

16 Yeésò ye bó a: «Mò bó nde cu ménâ, húóm ɲgwéh. Bí há bó yâb kóó.»

17 Bó ye bú a: «Beè beèh gi cegé né breéd tín mé ɲgò fá tè fá.»

18 Ye bó a: «Bí há ɲíí môn.»

¹⁹ Jomo sâ ye bò nùàr a: «Bí dèn ndé jí doó te nyure.» À weh breêd tín mé ngò fà doó, à ke njií njolo ké te vulúu, à dua Càn teèn, à kolé haá njií mé bò mbòn, te bó geé haá bele bò nùàr.

²⁰ Nùàr doón yieé fulu gi; ndilí le. Bò mbòn nuaán bilí, yuú sɔgɔ yulà cùòb fà.

²¹ Bòó mé lé yieé naá yáb sâ lé naá nùàr kám tín. Sâ bó bò véh mé bò huaán teèn kùlà yí ngwéh.

Felè nòmò gɔɔ

(Mârk 6:45-52; Jân 6:15-21)

²² Bó yeé yieé sɔm aá, Yeésò kou yíí njií bò mbòn seèn lè kɔme, te bó sela kela toò, bó nde kela den bú tub kèb yágà; à le ngogó dé seèn ká jomo, te à sɔm gi bò nùàr.

²³ À yeé sɔm gi aá bó, à naá nde ké te tòre mé huún, bèh Càn duaà. Cibí yili lo bú ké teèn.

²⁴ Sâ bò mbòn mé kɔm nde gi aá kèn; bó baá gi ké dàb; bó né mé fu taré kwaré ndo, sâ nòmò né mé kɔm ké duà libí naáñ yon.

²⁵ Yeé baá mé be lɔm nèà, Yeésò nde ké yoòr bòn ndo, à dé seèn gɔ nde seér né felè nòmò felè nòmò.

²⁶ Te bò mbòn yeé nde nene njií, à baá felè nòmò gɔ ndeê ménâ, veéh bóó bó njèh, bó ye né càn tándulu, bó sɔm kén, sâ veéh nde aá bó sie wulá.

²⁷ Tètèi sam, Yeésò ye bó a: «Bí siè temé, né mè; bí té vèh.»

²⁸ Piér tueé keéh njií ndo, ye bú a: «Fehtoò beèh, mo né wò, há mè terreh teèn, te mè gɔ nde yí yoòr yeé felè nòmò ndo.»

²⁹ Yeésò ye bú a: «Ndé!» Piér yuo kela te kɔme ndo, duóm yí yoòr seèn felè nòmò gɔ ndeê.

³⁰ À yeé ke, fu né ménâ kobó taré, càn tené bú lè, gule logó yila duà. À yeé baá ké ka nòmò logó suagá, à sɔm kén, ye Yeésò a: «Yili sòm mè teèn Fehtoò mò!»

³¹ Yeésò njií be, kwa sie bú ndo, ye bú a: «Temé yeé né kuú, wanɔón wò ménâ saán naá dé kei?»

³² Bó bú naá yila nde te kɔme fà doón, fu hèllè pón ndo.

³³ Bò mbòn mé né gi lè kɔòm cemmé nde doó toò Yeésò, bó ye bú a: «Mé gècèn mene, wò né Njunà Càn bòn!»

Bò beèn bò te tàbè Jenesarète

(Mârk 6:53-56)

³⁴ Bó nde sela yuo kela tub kèb yágà. Bó suaga die doó te tàbè Jenesarète.

³⁵ Bò lòò bò nene kɔ cu Yeésò, bó duóm mé bò dèi tueé keéh, bó né nùàr te loó kukwaré temá njií ndo, te bó ye bò nùàr a: Yeésò waá baá ma. Bò nùàr domó wa gii mé dàb bò beèn bò ká toò Yeésò,

³⁶ bó né bú bon, ye bú a: «Mo bò beèn bò kema weh cegé mene lélán sòn cògò yeé, bó nde né taré.» Bòó mé lé naá belê kema doón, lé naá gii taré yuo ndo.

Tòu bò jògò bò

(Mârk 7:1-13)

¹ Jomo sâ bò nuaré dêi yuoô ké Jerusalem lètenè bò *Farisiên mé bò *nji-sòu, bó nde kwa Yeésò, bó ye bú a:

² «Bóó né naàn mé bò mbòŋ yeé né tabó kwaá loó wa? Wò néné ngwéh, bó né yáb yieé, bó be faá tabó tueé nê nò, yàgà ngwéh wa?»

³ Yeésò deên ndò, ye bó a: «Á bí nò? Bí sòn Càn ngeén né dé kei wa? Ngweéh bí né tòu Càn kwaá loó, bí feh seér tòu bò tele bìi wa?

⁴ Sâ Càn né gi tueé ye: Léb toò tele mé meí yeé, wò ngweé sòn bòn. À né cu tueé, ye nuaá mé duagá tele, wa né meí wa, bú a, kú táré lè teèn ngwán.

⁵ Mé njéh mene, bí ménâ fèh bèh; bí den seér cu né ye: Mò nuaré dêi tueé nji mé tele, wa mé meí wa, ye bú a: nyí sé la naà wò gam; njèh cén, baá gi *sèmè. Mò à né ménâ tueé, bí né gwaán.

⁶ Ngweéh sâ bí ye bú a: Té tele mbaá vèh kú cú wa? Ngweéh bí sâ bóó njellé né ngòr Càn, te tòu loó bìi yam seér koó wa?

⁷ Bò sòn fà bò faá bí nò, Esáyà sòn-Càn lo felè bìi jue bòn, wa Càn ye:

⁸ Bò nùà hèn nyí seén kuú den né mé par sòn mbaá, temé bòn né bèh hiín.

⁹ Den né faá bó né nyí dua nò, sâ né dé lòu.

Bó kwaá lò né tòu nyí,

bó feh seér tòu bò tele bòn.»

Bò nji mé bóó yili yeé nùàr

(Mârk 7:14-23)

¹⁰ Jomo sâ Yeésò yilá bilí bò nùàr, ye bó a: «Bí ngwé nyégé bagasé:

¹¹ nji mé yila seér né sònò nùàr dé yilá, bú koó bó yilí bèh; dé mé yuo kela seér né sònò seèn lòu bóó yili yeé bú koó.»

¹² Bò mbòŋ ngoró nde kwarè seèn ndò, bó ye bú a: «Wò né koó ye bò *Farisiên la ngweé naà ménâ, naà bó seé weh wa?»

¹³ Yeésò ye bó a: «Bò tou mé Tele mò ké te vulúu lé koó dòbò ná ngwèh dóŋ, bó nde né bó doó muró su nji.

¹⁴ Bí gè mé ceér bòn, né bò tácugó! Mò tácugó derré né tácugó be koó, sâ bò mbei fà dóŋ nde gi né ké dòu lùgò vulú die suagá.»

¹⁵ Pièr den cuú ye bú a: «Kàn nji mé bóó yili né nùàr koó doó, sè béh teèn.»

¹⁶ Yeésò ye bú a: «Mé bí mene, bí née njèh ngwé kòmò ngweéh ye wa?

¹⁷ Bí née kó ngweéh ye: nji mé yila yeé sònò nùàr, mò baá ké lè, nde né ké cie suagá yuo kelá wa?

¹⁸ Nji mé né sònò nùàr yuo kelá, yuo yeé ké lè temé. Dé sâ nùàr bóó yili né koó.

¹⁹ Lòu sam, múnò veèn dóŋ jeré yuo den né te temé nùàr: wúlá-feh né sâ; yàgà ndeé né teèn; sár yóŋ né sâ; yib né teèn sâ; nyeén mé súi né gi teèn yaám den,

²⁰ dóŋ yuo gi né te temé. Bó nùàr bóó yili yeé koó. Mè tueé bí, yáb mé be yilí yieé, nùàr koó bó yilí ngwéh.»

Ma kìn mé lé naà temé yòòr Yeésò kwaá nji

(Mârk 7:24-30)

²¹ Jomo sâ Yeèsò yuo doó sâ ndò, à nde ser kwarè loó Tîr bô Sídòŋ.

²² Wa ké teèn, ma Kanahân deî keŋ waà doó sâ, né ma loó ndò, ye bú a: «Dé koò, Nuna *David, kó yeè mè jere teèn, huaán mò dé vèh nde aá mé gèr ñenè kuú, à né mé tándulu yoòr.»

²³ Mé ñjéh mene, Yeèsò bú sòn kòmò ñgwéh.

Bò mbòŋ yeè ñene aá ménâ, bó ñgorò nde yoòr Yeèsò, bó ye bú a: «Nji cú ma hèn lo, à né béh jomo mbembaá keŋ bele go.»

²⁴ Yeèsò deên ndò, ye bó a: «Bó hèn tema kuú naâ mè felè bò *Iserála bò. Bó den né faá bò mbieè mé né lòu leér le no.»

²⁵ Ma doò nde cemmé die nde toò Yeèsò ndò, ye bú a: «Dé koò, gàm yeè mè teèn.»

²⁶ Yeèsò ye bú a: «Mò bó si ñjií yáb bò huaân mé boór, húóm ñgwéh.»

²⁷ Ye Yeèsò a: «Né ka môn jég, dé koò. Á sâ, bò boór tò mò yâb domó yieé yeé ka teleè ndò.»

²⁸ Yeé baá ménâ, Yeèsò ye bú a: «Môn, dé vèh, wò né temé yoòr mò mé terreb mene kwaá ñjií; bú a, bó wò faá wò né gwaán no.» Nuna ma hèllè taré yuo beè nomo ndò.

Bò beên bò ñgún taré sòm

²⁹ Yeèsò yuo cuú doó sâ, à nde ké sòn tub Galilê. Wa ké teèn, à ñaá nde ké te tòre. Á yeé baá ké sâ den den,

³⁰ bò nùàr ñgún kem wa cuú ké teèn mé bò beên bò beè: bò gule kukuú bò, bò cùgò njolo bò, bò gule cécéne bò, bò tándúg mé bò beên bò deî ndò. Bó nde bilí kwaá gi bó ké toò Yeèsò, à taré sòm bó.

³¹ Bó tándúg tueé gi sòn, bò gule kuú bò mé bò tácoóg go díli gi, bò cùgò njolo bò ñene gi njolo. Cùl nùàr yeè ñene aá ménâ, hiím yogó bó dé tueé. Bó né Càŋ ké ter seén ñjií, ye Tele *Iserála né lom bú.

Bò nùàr kám nèà koó

(Màrk 8:1-10)

³² Yeèsò yilá ñjií bò mbòŋ seèn, ye bó a: «Jere né mè mé bò nùà hèn sie: kè kú lan baá cieé tagár, béh bó né lom koó; bó mé yáb beè sam cuú ndò. Mè gwàn ñgwéh bó lo mé lèl cùè ménâ yi ñjií, bó nde né ceér dueè die le.»

³³ Bò mbòŋ ye bú a: «Á, gèh cili nùàr dé hèn, béh yáb ká ya dueè hèn weh ndeé né he, te béh koó komo bó mé ñjéh wa?»

³⁴ Yeèsò ye bó a: «Bí beè né mé breéd meèn wa?» Bó ye bú a: «Né téhbeh mé bò ñgò tetegér mân.»

³⁵ Yeèsò ye bò nùàr a: «Bí dèn ndé gi doó.»

³⁶ Jomo sâ à weh breéd téhbeh mé bò ñgò doó, à vra Càŋ teèn, à kolé haá ñjií bò mbòŋ, te bó geé haá bò nùàr. Bó geé haá gi bó ndò.

³⁷ Bó doón yieé fulu gi; ndilí le. Bò mbòŋ ñuaán bilí, yuú sògó téhbeh.

³⁸ Bò mé lé yieé naâ yáb sâ doón lé naâ kám nèà; sâ bó bò véh mé bò huaân teèn kulà yi ñgwéh.

³⁹ Bó yeé yieé gi aá, Yeèsò yi ñjií ye bó. À yila cu dé seèn kòm, à nde ser te tàbè Magàdàn.

¹ Bò *Farisiên mé bò *Sadusiên bilí ndeè yoòr Yeésò te bó felá bú sòn, bó ye bú a: «Jògò bó ke fém déi mé feh keéh né ye wò boó né seé mé terreb Càn ye.»

² Yeésò ye bó a: «Jue ka bí! Mò baá liyili mé bí ke vulú né ter bèlèsé, bí ye: kwéh nom nde né sóó. Sóó ka môn.

³ Mò bí ñene, yuoò maánjògò vulú né ter bó hunó, bí ye: nu nde né lan neé. Ne ka môn ndo. Bí né gi bò ñji sá ñené koó. Yeé baá bò ñjèh dé nàm bìi hèn, taré yógó bí wa?

⁴ Bò cafané bò né lom bò jélá-temé bò, bó temé yoòr Càn mbaá kwá ñi cú, kò bó né fém ñené, sá ye. Kènè bó ñéné ndé cú ndo, faga le aá te fém mé Càn lé boó naá yoòr Jonás léi doó.» Á yeé tueé gi aá mán, à foón gò seèn ndo.

*Kulu bò *Farisiên mé bò *Sadusiên
(Màrk 8:14-21)*

⁵ Jomo sá bó bò mbòñ seèn sela yuo kela tub kèb yágà ndo, bó nyen ñji breéd beè weh sieè.

⁶ Yeésò yeé baá bó luóm, bó munó seér cí. Sâ à lé ye bó a: «Bí bòn feh bìi mé kulu bò Farisiên bó bò Sadusiên.»

⁷ Yeé baá ménâ, bó yila lètenè boón tueé kuú, ye: «À jue né breéd mé béh la naá nyen doó.»

⁸ Yeésò yeé ñene aá ménâ, ye bó a: «Bí lètenè bìi môn tueé den né dé kei ye: mè jue né breéd mé bí mé ñjèh beè sam doó wa? Temé kuú né bí lòu.

⁹ Hèn bí née ka ñjèh ngwé kòmò ngwéeh ye wa? Hèn bí múnò kó cú mé breéd tín lé naá nùàr kám tín koó doó wa? Bí bò sògó ndilí yâb kùlà kó cú ndo wa?

¹⁰ Bí dé breéd téhbeh mé lé koó naá nùàr kám nèà doó múnò kó cú á? Bí bò sògó ndilí yâb mé bí lé jògó sóóm naá doó kó cú ndo sé wa?

¹¹ Wanoón mè yeé tueé, ye bí a: Bòn feh bìi mé kulu bò Farisiên bó bò Sadusiên, kei mé boó bí kwòm sá ngwé kó ngwéh wa? Bí kó ngwéh, ye mè felè breéd júé ngwéh wa?»

¹² Yeé baá môn, te bò mbòñ nde ye ngweé komo, ye à bó luóm seér né felè leba mé bò Farisiên bó bò Sadusiên né yeé feh doó, à felè kulu dé breéd tué ngwéh ma.

*Ngòr Pièr felè Yeésò
(Màrk 8:27-30; Lùk 9:18-21)*

¹³ Yeésò yuo doó sâ, à nde ser te tàbè Sesarê Filip. Wa ké teèn, ye bò mbòñ seèn a: «Bò nùàr ye Huaán Nùàr né neì wa?»

¹⁴ Bò mbòñ ye bú a: «Bò déi ye wò né Jân Bàptís, bò déi ye wò né *Elí, bò déi ye: wò ne Jeremí, mò sam, sâ né *sòn-Càn déi.»

¹⁵ Ye bó a: «Á bí nò, bí ye mè né neì wa?»

¹⁶ Simôn Pièr ye bú a: «Wò né *Nùà Còñ, * ñunà Càn làn.»

¹⁷ Yeé baá môn, Yeésò ye bú a: «Njua yeé Simôn ñunà Jân, nùàr wò gècèn sâ koó fèh ná ngwéh; né Tele mò ké te vulúu feh né wò ménâ koó.

¹⁸ Kwá mè tueé ñagá wò mân: yilí yeé né Piêr, sâ jue né kweéh; mè bòn bò nùàr mò bilí kwaá nde né felè kweéh sâ. Cio mé terreb seèn mene bú njeré déi bô ndé ñgwéh.

¹⁹ Mè nde né wò kî *Lò Càn beè haá kwaá: mo wò yiin njeré déi ká doó, bó yiin bú ké te vulúu ménâ; mo wò yi ká doó, bó yi cu ké te vulúu ménâ ndo.»

²⁰ À yeé tueé gi aá mân, ye bó a: «Càn a bó bí ye nuaré déi a, mè né Nùà Còñ!»

Ngòr felè cio Yeésò

(Màrk 8:31-9:1; Lùk 9:22-27)

²¹ Jomo sâ, à yila baá-re bò mbòn ñèh feèh, ye bó a: «Kò mè nde ké Jerusalem, te mè ñene laré dà m gèr beè bò kokoò bò loó, bó bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *ñji-sòù. Bó nde né mè wulá; lè cieé tagáre mè nde cu né lè cio komo yuo ndo.»

²² Yeé baá mân, Piêr weh nde mé bú ké jomo bèh ndón-ndòn mân, à nde bú ndo, ye bú a: «Càn a bó wò kuú gèh cio bú sâ, Fehtoò mò. Càn a, lùàgà sòm sér wò teèn lòu.»

²³ Yeésò bele seér ndo, ye Piêr a: «Máb *Sátàn, cú yo nòñ! Hèn, wò gwaán né mè te veène tulu si ñji; wò faá Càn nò múnò ñgwéh, wò munó seér né faá bò nùàr nò.»

²⁴ Jomo sâ à tueé ñji mé bò mbòn seèn ndo, ye bó a: «Nuaá mé ye nyí gwaán né jomo mò beleé doón, kò à ngon feh seèn, à nde mbin weh tou seèn, à bele mè, sâ ye.

²⁵ Mè tueé bí: nuaá mé gwaán né yòn seèn mé feh seèn yili sòm, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò ngoón seér, nde né yòn kwa.

²⁶ Ñji mé gam nde né nuaá mé né ñèh ka lè wónge doón kwa laré te yòn seèn leér le teèn, né kei wa? Ñji mé nùàr nde né yòn seèn mé ñèh ñaá sòm né teèn wa? Ndóg, teèn sam.

²⁷ «Bí kó ye *Huaán Nùàr wa ndeè né lòu sâ mé terreb Tele seèn yoòr. À *sum wa ndeè né lètenè bò cili seèn mé sàgà nùà kàn beè: à gwom nde né nùà kàn faá seé seèn tueé keéh nê nò.

²⁸ Mè né tueé ye bí a, mé bí nde doón kuú gií, sâ Huaán Nùàr waà baá kèn, bò déi lètenè bìi hèn ñene bú te kogo mé njolo.»

17

Yeésò bèh yo kweéh seér

(Màrk 9:2-13; Lùk 9:28-36)

¹ Yeé kela baá cieé ténjén, mé téhbeh Yeésò weh Piêr bô Jâk mé Jân dim Jâk, bó bó ñaá nde ké felè tòr mé huún bòn.

² Wa ké teèn, Yeésò kweéh seér yo njolò bòn: kuún seèn ba seér faá lou nò, bò cògò yoòr seèn ña seér bò dé wuwulè, wula ñuerré seér faá lou ndo.

³ Bò nuaré déi kar yuo kelà toò bòn. Lé naâ Músi bô *Elí. Bó bô Yeésò né sòn tueé den.

4 Piêr ye Yeèsò a: «Fehtoò beèh, kwá béh den le kɔ hên. Mɔ wò né gwaán, mè nde né pàgà tagár sieé: dé yeé cén, dé Músi cén, dé Elí cén ndɔ.»

5 Piêr yeé baá sònò mân tueé den, bègè déi ba wula suagà ter, ka sie bó beè. Hueh déi né yí lètenè-bò ngulí den ye: «Hên né Huaán yíé-temê mò, temé mò né lè mé bú nɔré, bí ngwé gí sòn seèn.»

6 Bò mbòn yeé nde ngweé njií ménâ, veéh kibí su bó yoòr, bó die sulí njií gi njolo doó.

7 Yeèsò ngoró nde yí kwarè bòn ndɔ, à kema njií bó be yoòr, ye bó a: «Bí wùò ter, bí té vèh.»

8 Bó komó njií cu feh ter, bó ke, bó nuaré déi néné cú, bó nene lom aá Yeèsò mé huún.

9 Bó yeé baá ké te tòre suagá cuú, à luóm bó, ye bó a: «Càn a bó bí tueé nuaré déi bò njií mé bí néné naâ hên. Bí kwá ló lè bìi, kɔ lòu mé *Huaán Nùàr komo yuo aá lè cio, sâ ye.»

10 Jomo sâ, bò mbòn ye bú a: «Bò *nji-sòu tueé né dé kei ye Elí wa logó ndeé né kɔó mé *Nùà Còn wa?»

11 Ye bó a: «Né bòn! Elí ndeé né faá bèh sâ waâ, te à sie nyegé cu bò njèh doón.

12 Mé njéh mene, mè tueé bí, Elí lé naá gií waâ, bò nùàr lé bú néné kó ná ngwéh lòu, bó sie seér cu bú faá bó lé gwaán naâ nɔ. Nde né mé Huaán Nùàr ménâ ndɔ, bó nde né bú gèr feh keéh.»

13 À yeé tueé aá ménâ, bò mbòn nde ye ngweé komo, ye Elí mé à né tueé doó, à jue né Jân Bâptis ma.

*Huaán déi mé càn tándulu yoòr
(Mârk 9:14-29; Lûk 9:37-43a)*

14 Bó wa beré déi, cili nùàr né silí den, nuaré déi ngoró nde kwarè Yeèsò, à cemmé nde doó toò seèn,

15 ye bú a: «Dé koò, kó yeé huaán mò jere teèn, à né yeé nab die. Gèh dé sâ né lom taré dé gècèn: mɔ baá bú ñaâ, à né yeé tuar die yilá; cu déi, à die yila dùà ndɔ.

16 Mè weh njií mene bú ké yoòr bò mbòn yeé, bó tándulu sâ yoòr seèn kwógó kòmò ngwéh.»

17 Yeèsò deèn ndɔ, ye: «Jue ka bí bò dúágá-tie bò mé jéré-temé bìi sâ! Hên béh bí née cu-re heèh wa? Mè bí sen den cu nde né heèh ndɔ wa? Wèh ndé mé huaán sâ kán.»

18 Huaán yeé waâ baá, Yeèsò pam kwógó sòm tándulu hèllè yoòr seèn ndɔ, huaán doó taré yuo beè nomo.

19 Bò mbòn yeé nene aá ménâ, bó ngoró nde yí kwarè Yeèsò lélán bòn, bó ye bú a: «La bóó naâ naàn mé béh bú kwógó kòmò ngwéh wa?»

20 Yeèsò ye bó a: «Bí bìi né mé temé kuú nɔ! Mè né tueé ye bí a, mɔ ndèm bìi sé la né faá mvum tàb làm*s nɔ ham waá, bí sé la naâ tueé ye tòr hên a: Ndé kòmò dèn kié, à sé la né sòn bìi ngweé, njeré déi sé la bí yógó ná ngwéh. [

17:5 17:5 Gen. 22:2; Deut. 18:15; Ps. 2:7; Es. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mk. 1:11; Lûk 3:22 17:10 17:10 Mal. 4:5 17:12 17:12 Mat. 11:14 17:20 17:20 Mat. 21:21; Mk. 11:23; 1 Kor. 13:2

* 17:20 17:20 Ká Bà mvum mé jie kela né kɔó né mvum tàb làm. Dé ké lɔ bò jûf né mvum dé hiín.

²¹ Mè tueé bí: gèh tándulu bú hên kwɔ́gɔ sɔ̀ɔm, kɔ né lom te Cànɔ duaa mé yáb joloò ndɔ, sâ ye.»]

Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm fà

(Màrk 9:30-32; Lùk 9:43b-45)

²² Cieé déi bò mbòn yéé baá gi cu ké Galilè bècénè dɔ́ɔn, Yeésò ye bó a: «*Huaán Nùàr nde né beé bò nùàr yilá,

²³ bó wula sɔ̀m bú; te cieé tagáre à nde cuù né lè cio komo yuo.» Bò mbòn yéé nde ngweé njií ménâ, yo boòn kuú gi mé gùm mene.

*Làmpôn ké *gwà Càn koò gwɔ̀ɔm*

²⁴ Yeésò bó bò mbòn cu cu ké Kapernahùm ndɔ. Wa ké teèn, bòò mé weh yéé kàgálòn làmpôn te gwà Cànɔ ngoró nde, ye Pièr a: «Tele bìi dé seèn làmpôn gwà Cànɔ gwòm bèh wa?»

²⁵ Pièr ye bó a: «À né yeé gwɔ̀m.»

Cu mé Pièr yeé baá ké gwò yilá ndeé, Yeésò jògò bie logó cuù bú kɔ́ɔ ye, ye bú a: «Wò dé yeé ñene né naàn Simôn? Ká lè wónɔ dɔ́ɔn, bò mgbèémgbe làmpôn weh yéé beé bò huaán wa, né yeé beé bò nùàr wa?»

²⁶ Pièr ye bú a: «Né yeé beé bò nùàr.» Yeésò ye bú a: «Ne môn, kɔ bóò-re naàn wanɔ́ɔn bò huaán yeé gwòm bèh.

²⁷ Mé njéh mene, béh gwàn ngwéh bó temé lè bóó yulá. Wèh nób, ndé ké te tube si, mèlè sòm kèh ngò cén, wò sie ñaám bú sòn, wò luaga weh kàgálòn teèn, wò nde, wò gwom njií bó, dé làmpôn mò, mé dé yeé.»

18

Dé koò lètenè bò mbei

(Màrk 9:33-37; Lùk 9:46-48)

¹ Cu sâ bò mbòn bilí nde ké kwarè Yeésò ndɔ, ye bú a: «Te *Lò Cànɔ nei kela né kɔ́ɔ mé bò mbei wa?»

² Yeésò yilá njií huaán déi, à njebé kwaá bú ká toò boòn,

³ ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mɔ bí kwéh sér ngwéh, bí faá bò huaán tetɔ́ɔr nɔ dèn ngwéh, ndóg bí Lò Cànɔ yilá ndé ngwéh.

⁴ Nùà koò ké te Lò Cànɔ né nuaá mé né lom cie mbaá faá huaán hên nɔ.

⁵ Nuaá mé né huaán déi faá huaán hên nɔ sie nyegé, mɔ à bú sie nyegé né felè mò, sâ à sie nyegé né mè nùà njèh.»

Be cɔ tená sɔ̀ɔm

(Màrk 9:42-48; Lùk 17:1-2)

⁶ «Bò huaán tetɔ́ɔr mé né temé yoòr mò kwaá njií hên, nuaá mé dɔr njií cén déi lè veéne nde né mé gèr kwaré. Sâ nùà hèllè ye, mé sòn gèr hèllè bó wèh ndé kó mé nyí ké sòn nòmò koò, bó jógó kàgà kwá nyí nyèn tuagaà, bó vela si njií kɔ nyí duà.

⁷ Kwá nɔ́ɔn, *wónɔ nde né mèi bò gèr ñené, à nùàr te veèn bele su njií né kɔ́ɔ. Dé bò njií mé nde né nùàr mé veèn taáb, bó ká lè wónɔ lím ndé ngwéh. Njèh cén, nuaá mé né yìè déi teèn kɔ́ɔ, nde né mèi bò gèr ñené.

⁸ «Né mene be yeé, né mene gule yeé, mɔ à wò te veèn dɔr yíí né kɔ́ɔ, cò sòm bú, wò si njií bú ké dàb. Huòm kela né yòn mé be cén, gule cén

kwaà; wanoón mɔ wò né mé be fà, gule fà, seŋ den, bó nde né gùm yeè doón te we dé ndeèr si njií.

⁹ Mɔ njolo yeè wò te veèn dɔr yií né kɔó, lùagà sòm bú, wò si njií bú ké dàb. Huom kela né yòŋ mé njolo cén kwaà; wanoón mɔ wò né mé njolo fà seŋ den, bó nde né gùm yeè doón tuar te we taré si njií.»

Kàn sòrŋgaŋ mé lé naà leér

(Lùk 15:3-7)

¹⁰ «Bí bòn feh biì, bí té bò huaán tetɔɔr sèb. Mè tueé bí, jomo bòn né bò cìl Càŋ mé den yeé ké te vulúu toò Tele mò.

¹¹ Bí kóo ye, *Huaán Nùar tétég hèn nde kuú naà ye te nyí yili sòm bòó mé né lòu leér le.

¹² Bí jògò mùnò ke ye: hèn mɔ nuaré déi né mé mbieè yuií, cén déi nde leér le, à bóó nde né naàn? À bò dé yulà tàrènéà cùòb tàrènéà doó ké te tòre kwá ló ndé ŋgwéh, à nde dé cén doó fɔón wellê wa?

¹³ Mè né tueé ye bí a, mɔ à fɔón kwaá baá bú, à vra kela nde né dé sâ, mé bò yulà tàrènéà cùòb tàrènéà bò mé lèr ná ŋgwéh doó.

¹⁴ Né ka beè Tele biì ké te vulúu nág ménâ ndo: à gwàn ŋgwéh mé lètenè bò huaán hèn cén déi leér le teèn.»

Nùar veèn seèn tueé

¹⁵ «Mɔ mbei yeè baá veèn bóó, ndé yoòr seèn, bí bú fà, wò salé njií gi bú njonjolò. Mɔ à ŋgweé né sòn yeè ŋgweè, sâ wò ŋgaá kwa cu aá nùar yeè kèn.

¹⁶ Á, mɔ à sòn yeè ŋgúŋgwéh, yílá wèh cú nùà cén, wa né fà wa, te njèh doón nyegé den njolò bòn.

¹⁷ Mɔ à cu ka sòn bòn ŋgúŋgwéh, sâ jógó nji bá bú te mògò bò Càŋ bò. Mɔ à ŋgeén cu aá sòn bòn, sâ kè nji á bú faá còón nɔ; mɔ sam, nùà wèh-kàgàlòn lãmpòŋ.»

Njèh yiín mé njèh yií

¹⁸ Yeésò den cuú ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: mɔ bí yiín njeré déi ká doó, bó yiín bú ké te vulúu ménâ; mɔ bí yi ká doó, bó yi cu ké te vulúu ménâ ndo.

¹⁹ Mè né ka bí tueé ye bí a: Mɔ lètenè biì nuaré déi bò mbei den bilí ká doó fà, bó colo sòn felé njeré déi, né mene kei, mɔ bó né Càŋ teèn dua, Tele mò ké te vulúu nde né bó haá.

²⁰ Bí kóo ye, bèh mé nùà fà mé tagár né teèn mé yilí mò bilí den doón, mè né lètenè bòn.»

Kàn nuaá mé né njèh lè sie kwaá

²¹ Yeé baá ménâ, Pièr ŋgoró nde kwarè Yeésò, ye bú a: «Fehtoò mò, hèn mɔ mbei mò né ka mè veèn bóó den nɔ, mè doó kulu njií nde né mbei meèn wa? Nde né mbei téhbeh wa?»

²² Yeésò ye bú a: «Mbei téhbeh jí cégé ndé ŋgwéh, mè tueé wò, nde né yulà téhbeh mbei téhbeh.

²³ Sâ *Lò Càŋ né faá mgbè déi lé naà kàgà-ndòn kaga, ye nyí nde né bò hùà nyí beè bò seè bò nyí kaá weh.

²⁴ À yeé baá mé njéh taán ndeé, bó weh waà bú mé mambin déi teèn; hùà hèllè né lom máláré mé máláré te mbeí.

²⁵ Nùàré bóó mene naàn, à hùà doó gwòm kòmò ndé ngwéh. Yeé baá mân, mgbè doó ye bó gò sòm bú lòù, bó gò sòm veèh seèn, bó gò gí bò nuna mé bò njèh seèn mene doón, te gwòm hùà nyí kèb déi.

²⁶ Nùà hùà doó yeé nde ngweé njií mân, à die tere nde doó toò tele seè seèn hèllè, à né bú be kobó, ye bú a: Kúkùr yeè, tele mò, siè temé felè mò, mè nde né wò gwòm gií.

²⁷ Tele seè seèn yeé ñene aá ménâ, jere sie yógó bú, à kwaá lo bú hùà doó doón, à yi njií bú ndo.

²⁸ «Nùà hùà doó yeé baá doó sâ yuo, bô nuaré déi kwaré, à né nùà sâ kám yuií bele; né mbeí seè seèn ndo. À yeé nde ñene keéh bú mân, à ñar sie bú tuagaà tég, ye bú a: Gwòm nyí hùà nyí.

²⁹ Mbeí die tere nde doó gule seèn, né bú be kobó, ye bú a: Kúkùr yeè, siè temé felè mò, mè nde né wò gwòm gií.

³⁰ Mbeí né mene môn tueé doón, à dé sâ tán ngwéh, à nde mgbéé yií njií bú gwà cibì, ye bú a: Kò wò gwòm gi aá hùà nyí, sâ ye.

³¹ «Bò mbeí seè déi yeé ñene aá ménâ, temé yulá bó lè, bó nde cu ké yoór tele seè bòn, bó tueé gi bú bò njií mé la kela gií naà doón.

³² Tele seè bòn yeé nde ngweé njií ménâ, ye bó ndé siè cú cú mé nùà hùà nyí hèllè. À yeé waà baá, tele seè seèn ye bú a: Nùà seè jéré-temé faá wò nò sam, mè tueé wò. Jògò wò yeé baá mè be kobó, jere sie yógó mè, mè yi lo wò dàm bò hùà mò doón.

³³ Ngweéh wò sé la naà mbeí yeè jere faá bèh sâ kóó wa?

³⁴ Temé ñaà tele seè doó ndo, ye bó ndé si njií bú ké gwà cibì, kò à gwòm gi aá hùà nyí ndo, sâ ye.»

³⁵ Yeésò den cuú, ye bó a: «Mè tueé bí, mò bí né veèn bò mbeí bìi lè kurú kwaá den, bí doó kúlú njií ngwéh, Tele mò ké te vulúu bóó nde né mé bí faá bèh ménâ ndo.»

19

Ndéb felè véh sòm

(Màrk 10:1-12)

¹ Yeésò yeé tueé nyegé gi aá bó mân, à kwaá lo Galilè, à nde ser yí sòn nòmò Jurdén kèb yágà te sòn tàbè Judé kèb déi.

² Cili nùàr kem bele cu bú ké sâ ndo; à taré sòm gi bò beèn bò lètenè bòn.

³ Bò *Farisièn déi ñgoró nde baá-re Yeésò sòn felá, bó ye bú a: «Mò veèh nuaré déi bóó sab aá njeré déi, né mene kei, *sóú beèh ye nùàr a, té bú sòm wa?»

⁴ Yeésò ye bó a: «Bí te mvù Cànè jáné ñéné ngwéh, ye: ké bèh duóòm, Càn lo naà nùàr meé, dé siíb cén, dé vèh cén wa?

⁵ À ye, né dé ci mé nùàr nde né tele mé meí si loó, à nde kwa veèh, bó bú den, te bó fà doón ña lom cén.

⁶ Sâ tueé né ye, kènè bó fà sam cuú, bó baá seér njèh cén. Mò né mân, njií mé Càn nyógó bilí gi aá, ndóg nùàr a, té gè sòm.»

⁷ Bò Farisiên ye bú a: «Á, dé mé Músi lo ye: mo nùàr sòm véh, bú a, nyàgà há ma sâ mvù beè no?»

⁸ Yeésò ye bó a: «Músi lo ménâ gwaán kuú naâ felè dúagá-tie bìi, wanoón ké te ndègè lé môn ná ngwêh.

⁹ Mè né ka bí cicie tueé kwaá: nuaá mé sòm véh mé yàgà ndé ná ngwêh, jògò cu déi ká jomo doón, kuú baá yàgà.»

¹⁰ Bò mbòh deên ndò, ye bú a: «Mò hên né ka njií mé nde né felè huaán siib bò ma vèh kelá bòn, sâ nùàr a, té véh mbaá jógó kú.»

¹¹ Yeésò ye bó a: «Né taré, bò nùàr ngòr hên doón ngwé kòmò bèh, gi cegé yeé bòó mé Càn né bó terreb sâ haá.»

¹² À den cuú ye bó a: «Bò nùàr liim cu né véh jògò mé yìè bò njèh hihiné ndò: bò déi né kuú, yògò né bó cí; bò déi, bò nùàr ka né bó tulù kóó; dé bò déi, ju *Lò Càn yila né bó yoòr kóó. Yeé baá ménâ, bó liim ye véh ndò. Nuaá mé nde né ngòr hên ngweé, bú a, ngwé nyégé bagasé!»

Bò huaán tetôôr kulû

(Mârk 10:13-16; Lûk 18:15-17)

¹³ Jomo sâ bò nùàr né mé bò huaán tetôôr ká yoòr Yeésò weh ndeê, te à ba bó be felè, à dua Càn teên. Bò mbòh nde seér cu bó dé ndeê.

¹⁴ Yeésò ye bó a: «Bí kwá bò huaán ndeê ká yoòr mò, bí té bó yín. Bí kóó ye, *Lò Càn né dé bòó mé den né faá bó no.»

¹⁵ Jomo sâ à ba bó be felè, à yuo doó sâ ndò.

Dèbbè nùà lieê déi

(Mârk 10:17-31; Lûk 18:18-30)

¹⁶ Nuaré déi ngoró ndeê kwarè Yeésò, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, mè bóó nde né gèh bagaà dé heè, te mè kwa yòn tètàgà teên wa?»

¹⁷ Yeésò ye bú a: «Wò mè te njèh dé bagaà bie né mé ngei wa? Dé bagaà né lom Càn. Mò wò gwaán né yòn kwaà, wò jòlò *sóú Càn.» Ye Yeésò a:

¹⁸ «Sóú Càn dé heè wa?» Yeésò ye bú a: «Té feh wúlá, te yàgà ndé, te yíb núób, te nuaré déi nyeén yoòr cò kwá.

¹⁹ Ngwé sòn tele yeé mé mei yeé; gwàn mbeí yeé faá wò gwaán né ngàn yoòr yeé no.»

²⁰ Nùà doó ye bú a: «Mè né yeé bò sâ bò jolo gíí. Njeré déi né cu mè le ye wa?»

²¹ Yeésò ye bú a: «Mò wò gwaán né ye te nyí yuo lom kóbè sâ jég, ndé gò sòm bò njèh yeé, wò geé haá njií bò saám bò kàgálòh sâ, te wò kwa seér ngúlú ké ter te vulúu. Jomo sâ wò ndeê, wò bele mè ndò.»

²² Te huaán ndà hèllè yeé nde ngweé njií dé sâ mân, à munó njií gi ngúlú seên doón, à durú yuo seér aá doó sâ lòu.

²³ Yeésò yeé nene aá ménâ, à ye bò mbòh seên a: «Mè né tueé ye bí a, te Lò Càn yilá, nde né beè nùà lieê taré.

²⁴ Ngweéh né taré mé ngelobà yila kela te lón kògòtâr wa? Né ménâ mé nùà lieê ndò; te Lò Càn yilá nde né beè seên taré.»

²⁵ Bò mbòh yeé ngweé aá ménâ, bó híim gi doón; bó ye bú a: «Sâ, mò né mân, nuaá mé nde né yili yuo né nei?»

²⁶ Yeésò ke njií bô, ye bô a: «Taré yógó né bò nùàr, wanoón dé Càn njeré déi bú taré yógó ngwéh gùm doón.»

²⁷ Piêr deên ndo, ye bú a: «Ijgweéh béh hên vu lo gi aá bò njèh beèh doón, béh bele wò mà. Sâ béh ndeé dé beèh kwa nde né kei wa?»

²⁸ Yeésò ye bô a: «Mè né tueé ye bí a, mo *Huaán Nùàr ndeé baá ké te loó feé te kogo seèn naá *sum den, bí bò yulà cùbb fà bò mé né gi jomo mò hên, nde né te kogo ménâ den gií ndo, te bí tueé ju felé gèh bò huaán *Iserála yulà cùbb fà doó.

²⁹ Bí kóo ye, bòó mé vu lo né gwà boòn wa, né bei wa, né dim wa, né mene tie, né mene tele mé meí, né mene nuna, né mene nweéh, mo bó vu lo né felé mò, bó nde cu né méménâ te mbei yuií kwa gií, te bó teèn kwa bilí cu ye mé yòn tètàgà mene.

³⁰ Mè tueé bí: nùàr kókoó lètenè bò ké toò bò nde gi né ké jomo kelá seér; nùàr kókoó lètenè bò ké jomo bò kela seér cu ké toò.»

20

Bò seé bò ké nweh mé lou hihiné

¹ «Mè tueé bí, *Lò Càn felá né dèbbè nùà nweéh déi; à lé komo yuoó naâ maánjògò, à nde bò seé bò ké nweh * yii.

² Bó bó colo gi sòn, ye nyí gwòm nde né bó cieé cén kám cén faá bó gwòm yeé no. Jomo sâ à weh njií bó ké nweh bèh seé ndo.

³ À yuo kela cuù mé lou lòn tarènéà, sâ bò déi né ké cie mbaá toóm den, ye bó a: Bí ndé ké nweh mò seé bóó ndo, mè gwòm yii nde né bí teèn.

⁵ Bò sâ bò nde cu ké teèn. Nùà doó yon yuo kela cuù déi, sâ lou dili baá; déi mé lou lòn tagár; doón à bóó den ka njèh cén sâ.

⁶ À nde yuo kela weéh baá dé jomò mé lou lòn tín, sâ bò déi baá cu ké cie mbaá toóm den, ye bó a: Bí ká cie mbaá bóó soó yeé kei wa?

⁷ Bó ye bú a: Nuaré déi seèn béh seé wèh ngwéh no! Ye bó a: Sâ bí ndé ké nweh mò bèh seé ndo.

⁸ «Yeé baá liyili, nùà nweéh doó ye mabon a: Yilá bilí bò seé bò yilà, te wò gwòm bó kàgàlòn seé boòn; gwòm dùòm bóó mé yila ceré naâ ká jomo, te wò nde ceré seér mé bóó mé la yila logó naâ maánjògò.

⁹ «Bòó mé yilá naâ seé liyili mé lou lòn tín doó waà ndo, bó weh bele kám cécéne.

¹⁰ Bòó mé la yila logó naâ seé kóó yeé nene aá ménâ, bó ye merré déi kàgàlòn dé boòn maga kela nde né kóó; kàmbér doón né gi ka kám cécéne sâ.

¹¹ Bó duóm kám cécéne hèllè ménâ weèn ndo; bó né weh, bó né teèn ndugó yii,

¹² ye nùà nweéh a: Hên béh bò liyili bò weh cu né kàgàlòn kèi cén, sâ béh duóm naâ dé beèh seé maánjògò; lou ngela soó béh teèn gùm cieé; yeé baá gi liyili, te bò hên bò nde ye waá; bó bóó cegé seé yòn lòu cén, sâ gi aá. Kèné yeé baá dé gwòm, wò gwòm ngeré béh bó lòu; hên né dili wa?

¹³ «Nùà ñueèh doo tueé ñjii mé cén déi lètenè bòn ndo, ye bú a: Mè wò lòu yíé ñgwééh, mbeí mò. Ñgwééh bélò naá giì sòn coló ye gùm cieé né kám cén, wò gwaán ndo mà.

¹⁴ Hèn né ka cí, siè mè beè, fón lòm gò noón; mè gwóm nde né bí bòó mè yila ceré naá ká jomo doón kèi cén; бага né mè cí.

¹⁵ Bó ye mè a: té mé kàgàlòn mò faá mè gwaán keéh né no bó wa? Wò né huer mé húóm-temé mò hèn bóó wee?»

¹⁶ Yeésò den cuù ye bò nùàr a: «Nde né ka faá bèh mân nág: bò ké jomo bò nde né ké toò kelá seér, bò ké toò bò kela seér cu ké jomo.»

Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm tagâr

(Mârk 10:32-34; Lûk 18:31-34)

¹⁷ Sâ Yeésò né ké Jerusalem ndeé. Wa beré déi, à weh kwaá ñjii bò mbòn yulá cùbb fà doo bèh ndón-ndòn, ye bó a:

¹⁸ «Hèn béh bí ñaá nde baá ké Jerusalem sâ. Wa ké teèn, bó nde né *Huaán Nùàr sar, bó yii ñjii bú beè bò *ngàn sèmè dé kokoò, mé bò *njí-sòu. Bò sâ bò nde né bú ké bèh juù weh ñjii, te bó wula bú wulá.

¹⁹ Bó nde né bú beè bò lòu bò jógó yíi. Bò lòu bò nde né bú selé, bó nde né bú lobo, bó nde né bú ter fagá ñjii ndo. Te cieé tagáre, à nde né lè cio komo yuo cuù.»

Ñjii mé meí Jâk bô Jân lé naá mé Yeésò dua

(Mârk 10:35-45)

²⁰ Jomo sâ meí bò ñuna Jebedê ngoró nde mé bò ñuna seèn kwarè Yeésò, à cemmè nde toò seèn bèh njeré déi bieé.

²¹ Yeésò ye bú a: «Wò gwaán né kei wa?» Ye Yeésò a: «Kwá bò huaán mò hèn kwa gi bèh dené ké Mbàm yeè fà doón: déi te be gaá, déi te be ngou yeè.»

²² Yeésò ye bú a: «Ñjii mé bí né bieé hèn, bí kó ñgwééh, wanoón bí nde né ngàb jelá faá mè no jógó ñueé komo wa?» Bó ye bú a: «Béh nde né ñueé komo.»

²³ À ye bó a: «Né bòn, bí nde né ngàb mò ñueé; bí ñueé gi nde né dag. Njèh cén, dé te be gaá mé be ngou mò deèn, beè mò sam. Bòó mé Tele mò lé nyegé kwaá naá bèh dené sâ mé bó, kwa nde né koó.»

²⁴ Bò mbòn dé yulá doo yeé nde ñgwéé ñjii ménâ, temé yulá gi bó lè mé bò fà bò doó.

²⁵ Yeésò yeé ñene aá môn, à yilá ñjii bó ká toò, ye bó a: «Bí né koó ye bò mgbèemgbè mé tàbè hihiné né bò nùàr lòu tuú; bò kokoò bò né bó ménâ tuu taré ndo.

²⁶ Dé bìi, bú a, té lètenè bìi ménâ dèn. Nuaá mé gwaán né nùà koó lètenè bìi ñaá doón, bú a, ñá sér nùà seè bò mbeí koó.

²⁷ Nuaá mé gwaán né feh lètenè bìi deèn, bú a, ñá sér kwer bò mbeí koó ndo.

²⁸ Mè tueé bí, *Huaán Nùàr ndé ná ñgwèh ye te bó bóó kwaá nyí seé beè. À tétég nde seér naá ye te nyí den nùà seè bò nùàr, te nyí ña weh cio nùàr ñgún mé húóm nyí.»

*Bò tácuḡó déi fà taré sòòm
(Màrk 10:46-52; Lùk 18:35-43)*

²⁹ Bó yeé baá Jerikò yuo, bò nùàr ngún kem bele cu bó jomo.

³⁰ Wa beré déi, sâ bò tácuḡó déi fà né te sòn ceêr den den. Bó yeé baá ngweé ye, Yeésò kela né koó mân, bó sòm hueh, ye: «Fehtoò beèh Nùnà *Davíd, kó yeé béh jere teèn.»

³¹ Bò nùàr yeé ngweé aá ménâ, bó nde seér bó lòu, bó ye bó a: «Bí máb sòn bìi doó sâ.» Mé njéh mene, bó kò lom né méménâ ké ter logó njií, ye: «Fehtoò beèh Nùnà Davíd, kó yeé béh jere teèn!»

³² Yeésò njebá le ndò, à yilá njií bó, ye bó a: «Bí ye mè a, gàm bí naàn wa?»

³³ Bó ye bú a: «Fehtoò beèh, bó yeé te béh nene njolo teèn.»

³⁴ Yeésò yeé ngweé aá ménâ, jere boó bú njéh, à kema njií bó be njolò, njolo boòn kwogò yuo doó sâ. Bó yuo bele bú ndò.

21

*Yeésò nde áá Jerusalem yilá
(Màrk 11:1-11; Lùk 19:28-40; Jân 12:12-19)*

¹ Bó né ka ndeé, bó wa lè loó Betafajê kwarè Jerusalem. Loó sâ né ké te tòr Oliiviê. Bó yeé nde áá loó yilá, Yeésò tema keéh bò mbòn fà déi toò, ye bó a:

² «Bí ndé lè loó toò bìi sâ, bí nde né vuòmndeé déi te yuií néné, à né mé huaán jomo, bí sè ndé gí mé bó.

³ Mo nuaré déi bie bí njeré déi, bí júée bú a: Nùà Dueè né bó gwaán ma, bó nde né bí kwaá loó.»

⁴ Sâ doón boó gí né te yuo faá *sòn-Càn déi lo naá tueé nò, ye:

⁵ «Bí júée loó Siyôn* a:

kè nji sâ ndeé né Nùà Dueè seèn ma.

À né lom dolésé mân.

À naá né ngètenè mbò vuòmndeé

mé méi jomo mân ndò.»

⁶ Bò mbòn fà doò foon gò ndò, bó nde boó faá Yeésò tueé naá bó nò;

⁷ bó se ndeé mé vuòmndeé doò bó nuna, bó huaré weh bò cògò suù boòn, bó te njií gí bó ngètenè. Yeésò naá den teèn ndò.

⁸ Nùàr kókoó mbaá né bò cògò boòn ceceér huaré teé njií, bò déi né bò cù kwa, bó né ceceér teé bele ndò.

⁹ Léh né lom gè toò mé ké jomo mene sue, ye: «Lieé né mé wò Nùnà *Davíd! Kùsèm Càn a, kúlú nyégé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn hên kulù. Vulú a, sèn Càn seèn!»

¹⁰ Te Yeésò yeé nde yila nde baá-re Jerusalem mân, loó jilí; bò nùàr né lom bieé ye: «Dé sâ né nùà dé heè mân wa?»

¹¹ Cili nùàr ye bó a: «Né Yeésò sòn-Càn, nùà Najarêr ké Galilê.»

*Yeésò ké *gwà Càn koó
(Màrk 11:15-19; Lùk 19:45-48; Jân 2:13-22)*

¹² Yeésò yila nde yí cie gwà Càṅ koô ndo. À wa, sâ bò nùàr né toón teèn bɔɔ den: bò déi né go, bò déi né nge, bò déi né kàgàlòṅ kwellé. À yeé nde nene njií ménâ, à kwɔgɔ sɔm keéh gi bó cie, à vela ñellé sɔm gbàgà kàgàlòṅ mé kɔgɔ bò gò-vɔgɔb bò mene,

¹³ ye bó a: «Né gi lè mvù Càṅe nyagá den ye: Bó yilá nde né gwà mò, gwà Càṅ duaà. Keí mé bɔɔ, bí weh kwaá seér aá gùr yíb biì wa?»

¹⁴ Jomo sâ, bò cùgò njolo bò mé bò gule kuù bò ṅgoró nde bele kwarè seèn ké cie gwà Càṅ koô sâ, à taré sɔm gi bó ndo.

¹⁵ Bò *ṅgàṅ sè mè dé kokoô mé bò *njí-sòú yeé nene, à baá ménâ bɔɔ huɔóm, temé ṅaá seér bó lè lòù. Sâ bó ṅgweé naá mé bò huaán memanè naá bú seén, ye bú a: «Lieé né mé wò, ṅunà *David!»

¹⁶ Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Wò né njií mé bó né tueé hèn ṅgweé wa?» Yeésò ye bó a: «Nyea. Bí née te mvù Càṅe jáṅé ṅéné ṅgweéh ye ndo wa? Dé mé nyagá den né ter ye: Bò huaán tetɔôr mé bò dé mbembɔgò mene nde gi né Càṅ mé sòn bɔɔn seén doô!»

¹⁷ À yeé tueé gi aá ménâ, à kwaá lo bó ndo, à yuo lo sâ, à nde cu ké Betanî, à cer le toò.

Tou déi duagâ

(Mârk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Cieé ṅaga maánjògò à komo cu cuù ye ká jomo te loó koô, sâ cùè baá bú sie.

¹⁹ À nene njií tou† déi kwarè ceêr mân, à nje bá nde ké teèn, ye ko ṅgweéh tàb né teèn wa? Wa ké teèn, à ter kwa lom léláṅ yùè. À deèn ndo, ye tou a: «Ndóg wò tàb wá ndé cú.» Tou hèllé ṅema yuo njolò bɔɔn doó sâ ndo.

²⁰ Bò mbòṅ yeé nene aá ménâ, geí lo bó mbaá, bó ye: «Tou hèn kènè mbaá ṅema weh né kei wa?»

²¹ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mɔ bí temé kwaá njií né mé Càṅ, bí sàṅ ṅgwéh, sâ dé tou hèn njeré déi sam gùm doón; né mene tòr hèn, mɔ bí ye bú a: ndé kòmò diè ké dùà kié, nde né te sòn biì bɔɔ.

²² Mɔ bí né temé cén kwaá njií, njií mé bí né Càṅ teèn dua doón, bí nde né kwa gií.»

Terreb Yeésò yuoó naá he?

(Mârk 11:27-33; Lúk 20:1-8)

²³ Yeésò yila nde cu yí cie *gwà Càṅ koô ndo, à duɔóm ñèh feèh. À yeé baá feh, bò *ṅgàṅ sè mè dé kokoô mé bò kokoô bò dé loó ṅgoró nde ye bú a: «Wò bò njií hèn bɔɔ né mé gèh terrèb dé heè? Neì wò jegé naá koó wa?»

²⁴ Yeésò ye bó a: «Mè nde né bí njeré déi bieé ndo; mɔ bí né tueé koó, mè se ye bí kwòm dé mò hèn:

²⁵ Neì lé Jâṅ Bàptis tema njií naá koó, ye bú a: ndé bò nùàr kou bele wa? Lé naá Càṅ wa, lé naá nùàr wa?»

Bó yila mé njéh lètenè bɔɔn fellé kuù, ye: «Hèn, mɔ béh ye bú a: Càṅ lé Jâṅ temà naá koó, à nde né tueé ye béh a: béh lé temé yoòr seèn kwá njií ná ṅgwéh dé kei wa?

²⁶ Á, mo béh ye bú a: bò nùàr lé bú temà naà kóó, sâ dàm bò nùàr nde né béh yoòr kem sue ndo; lòu sam, beè bòn Jân lé naà *sòn-Càn.»

²⁷ Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Béh kó ngwéh.» Yeésò ye bó a: «Sâ mè bí nuaá mé jégé naà mè doò túé ndé ngwéh ndo.»

Kàn felè nùà huaán fà déi

²⁸ Yeésò sì cu bó kàn déi, ye bó a: «Bí né ngweé wa? Nuaré déi lo naà mé bò huaán fà. Lòu sâ à nde ye bei a: Huaán mò, ndé lan ké ngeh bèh seè mò.

²⁹ Nuna ye bú a: nyí ndé ngwéh. Jomo sâ, à munó nyegé cu mé be seèn, à fón gò ngeh doò.

³⁰ Tele nde tueé cu mé dim ménâ ndo, ye bú a: Nde lan ké ngeh bèh seè mò. Dim gwaán nyegé, ye tele a: nyí nde né ndeé. Jomo sâ à nomo.»

³¹ Yeésò den cuu ye bó a: «Lètenè bò huaán fà hên à, dé heè ngweé né sòn teleè kóó wa?» Bó ye bú a: «Né bei.» Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: bób mé weh yeé kagàlòn lãmpôn, mé bò sormbe wa logó nde né ké te *Lò Cànge kóó mé bí.

³² Wancón Jân yeé ndeé yoòr biì, ye te nyí feh bí ceér, bí temé teèn kwá njí ngwéh. Bò wéh-kagàlòn lãmpôn bò mé bò sormbe temé teèn kwaá njí seér kóó. Bí né mene bó ménâ nené, njeré déi bí yúlá ngwéh; kwá ncón.»

Kàn jéré-temé bò kè-ngeh bò

(Màrk 12:1-12; Lùk 20:9-19)

³³ «Bí ngwé cú kàn déi: nuaré déi lé kieè naà ngeh[‡] seèn; à yeé dobo gi aá yab, à kaga sie ngeh sâ beè, à nde ke beré déi, à sio kwaá vua dé tàb dorò teèn, à sie kwaá gbàgà teèn ndo. Jomo sâ, à haá kwaá ngogò beè bò seé bò, te bó ke nyegé den jomo, à nde dé seèn bèh gò.

³⁴ «Cu mé yab yeé baá bolé, à tema njí bò seé bò seèn ké yoòr bò kè-ngeh bò doò, ye te nyí kwa yab teèn ndo.

³⁵ Wa ké teèn, bò kè-ngeh bò doò kem sue bó yoòr: bó duún déi núr, bó wula sòm déi, bó yuo die dé tagár yoòr mé taá ndo.

³⁶ Nùà ngeh doò yeé nene aá ménâ, à bó ké teèn tema njí lom ngún. Wa ké toò, bò kè-ngeh bò bób cu bò sâ bò ménâ ndo.

³⁷ «Yeé baá ménâ, nùà ngeh doò tema njí nuna seèn, ye dé hên né huaán nyí, bó nde né bú dé seèn veéh.

³⁸ Mé njéh mene, wa ké toò, bò kè-ngeh bò doò yeé nde nene njí baá-re bú mân, bó nyogo sòn lètené bòn, bó ye: Hên né nuaá mé nde né nùà ngeh naá sâ. Mo sam, kó béh wula sòm bú lòu, te ngeh hên na dé beéh.

³⁹ Bó cab sie bú ndo, bó tulu sòm kéh bú ké luaá ngeh, bó wula si lo bú ké teèn.»

⁴⁰ Yeésò den cuu, ye bò nùàr a: «Sâ mo nùà ngeh wa ké teèn, à bób nde né bò kè-ngeh bò hèllè naan wa?»

⁴¹ Bó ye bú a: «À wula njí nde né bò venenè bò doò mbaá, à jere kó ndé cú; à haá kwaá seér ngeh beè bò déi; mo yab baá bolé te bò sâ bò kwa haá bú teèn.»

⁴² Yeésò ye bó a: «Bí née dé mé né lè mvù Cànge nyagá den doò jáné njéné ngwéh ye wa? Bèh sâ né tueé ye:

Taa mé bò mé-gwà bò lé naâ ké jomo
komo si njií hên, taa dân ɲa seér cu né koó.
Sâ doónj né seé Nùà Dueè.
Ngweéh huom kela né cí mà.
Béh kéí lóm mé gècên mene.»

⁴³ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè tueé bí: mo né mân, sâ bó nde né bí *Lò Càn beè luaga som, bó haá njií seér bòs mé nde né tàb dé Lò Cànje waá.

⁴⁴ Kwá noónj, nuaá mé ceén die te taa sâ nde né teèn ɲerré le. Mo komo die seér né nuaré dèi yoòr lòù, sâ nùà hèllè nde né faá fufú nò nyoló den ndo.»

⁴⁵ Bò *ngànj sèmè dé kokoó mé bò *Farisièn yeé baá bò kàn sònò Yeésò ménà ngweé, bó ko ye à si njií den né mé bó.

⁴⁶ Bó duóm bú filí ndo. Njèh cén, bó veéh den née cili nùàr mé né temé yoòr Yeésò kwaá njií, ye à né *sòn-Càn doò.

22

Kàn kùrmò fù

(Lùk 14:15-24)

¹ Yeésò né cu ka mé kàn tetoò si ndeé, ye bò nùàr a:

² «*Lò Càn né faá mgbè dèi lé naâ kùrmò fù ɲuna seèn neé nò.

³ Yáb yeé bela baá, à ye bò seé bò a: Bí ndé júée bò nùàr a: yáb bela baá ma. Wa ké toò, bò nùàr berónj gi teèn ndeé.

⁴ Mgbè doò yeé ngweé aá môn, à tema som cu bò seé bò dèi, ye bó a: bí ndé júée bó a: Né mé núógó nàgà cèllè, bó ne bela gi aá ndo; bó ndé gi kùrmò fù yieé ma.

⁵ Mé njèh mene, bó bú mé njèh tánj ngwéh, bó né lom bèh sénà boòn sané ndeé. Dé kàn foonj gò ɲueh seèn, dé kân gò toòn seèn.

⁶ Bò dèi kem sue bò seé bò nùà koò doò yoòr, bó né bó selé, bó né bó wulá ndo.

⁷ «Mgbè doò yeé ɲene aá mân, temé ɲaá bú lè, ye bò sojí seèn a: Bí ndé sá kùm sòm bó mé loó mene; né bò wulá-nùàr bò.

⁸ À den cuù ye bò seé bò a: Yáb baá gi doó. Bòs mé béh naá gii yilá doónj nùàr wulú ngwéh.

⁹ Bí yùò bèlè ceér; bòs mé bí né ɲené doónj, bí yilá kèmm ɲi bó ká teèn.

¹⁰ Bò seé bò doò kem bele ceér ndo, bó né bò nùàr ké teèn doónj yilá kabé njií. Tètèi sam nùàr baá gwò mbérángánj.

¹¹ «Mgbè doò yila nde gwò bò nùàr ɲonj ke ndo. À yeé baá ɲonj, à ɲene njií nuaré dèi yí doó lètenè bò nùàr, à dé seèn mé cògò fù yoòr sam;

¹² ye bú a: Nùàr mò, wò mé cògò fù yoòr sam, wò ká gwò yila kelà naàn wa? Nùàrè sòn kòmò ngwéh.

¹³ Yeé baá ménà, mgbè doò ye bò seé bò a: Siè kàgà bú kagaà, bí kàgà bú gule mé be mene, bí jògo si njií bú kèb cieè te cibi, bèh kèj sili mé nyie yieé kuù.»

¹⁴ Yeésò den cuù ye bó a: «Bí kóo ye, dé yilá, bó nde né nùàr kókoó yilá. Njèh cén, bó balé weh lom nde né ngób.»

Làmpônḡ mgbè Rôm gwoḡm
(Màrk 12:13-17; Lùk 20:20-26)

¹⁵ Jomo sà bò *Farisièn yuo nde sòn felè Yeèsò nyogḡ ndo, ye bó nde né bú sòn felà.

¹⁶ Bó né bò no boòn mé bò no dé mgbè *Heròde ké yoòr seèn temá njií bele, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, béh né gècèn yeè kwaga; wò né bò nuàr ceér Càn mé gècèn mene feh dilí. Bò nuàr tueé mene felè yeè naàn doónḡ, wò tǎḡ bèh, wò nuàr lòu bàlè bèh ndo.

¹⁷ Mò né mân, sà jògḡ túé ke béh ndo ye: *Sóú beèh ye gwòḡm làmpônḡ mgbè Rôm gwoḡm wa, té gwòḡm wa?»

¹⁸ Yeèsò yeé ḡene njií aá bó mé ndièm veèn lè ménâ, à ye bó a: «Bò leba bó faá bí nḡ! Bí mé mân tab tena né dé kei wa?

¹⁹ Bí jògḡ weh kéh ke mè kàgàlḡn mé bó gwòḡm yeé làmpônḡ mé njèh, sà ye.» Bó weh haá kéh bú ndo.

²⁰ À bie njií cu mé bó, ye bó a: «Feh nuàr mé yilí nuàr ká teèn hèn nyagá den né dé neì wa?»

²¹ Bó ye bú a: «Né gi dé mgbè Rôm.» À deèn baá-re, ye bó a: «Sâ bò njií mé né dé mgbè doónḡ, bí gwòḡm nḡ cú mé mgbè; bí bò dé Càn há nḡ cú mé Càn ndo.»

²² Bó yeé ḡgweé aá ménâ, hiím yogḡ bó, bó yuo kwaá lo njií bú doó sà ndo.

Njèh bieé felè bòó mé nde cuù né lè cio komo yuo
(Màrk 12:18-27; Lùk 20:27-40)

²³ Lòu cèn sà bò *Sadusièn lé naá kwarè Yeèsò bilí ndeé, te bó bie bú njèh. Sà bó né yeé tueé, ye mò nuàr kuú baá, sà gi aá, à lè cio kòḡmò yuò ndé cú.

²⁴ Bó yeé waá baá, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, Músi lo naá tueé ye: mò nuaré dèi kuú kwaá lo véh mé huaán sam, òḡm a, sàgà cú ma kù doó, à ḡar yilá cu bei ma.

²⁵ Yeé baá ménâ, nuaré dèi bó bò òḡm lé naá lètenè beèh téhbeh ndo. Bei yeé jògḡ aá véh, à kuú yuo, huaán sam. Òḡm sàgà weh ma kù doó,

²⁶ à kuú cu, huaán sam. Òḡm boòn dèi sàgà weh kéh cu, boó cu bú mōn ndo. Né ka mé bó méménâ boó ndeé. Nde nde bó kuú gi téhbeh doónḡ, huaán sam.

²⁷ Jomo boòn ma kù doó kuú yuo ndo.

²⁸ Á sâ, lòu mé bò komó ndeé né teèn komo yuo gií, ma hèllè ḡa sòm nde né veèh dé heè? ḡgweéh lètenè boòn téhbeh doónḡ bó lé naá gií bú sàgà laré wa?»

²⁹ Yeèsò deèn ndo, ye bó a: «Dé sà ndugḡ ḡo né bí. Lòu sam, bí ḡgòr Càn ḡéné kó ḡgwéh, bí terreb Càn kó ḡgwéh ndo.

³⁰ Bí kóḡ ye, lòu mé bò komó nde né te cio komo yuo, bò siíb bó bò véh ndeé jógḡ kú ndé cú, bó den nde aá faá bò cili Càn ké te vulúu nḡ.

³¹ Dé lè cio komo yuoò, bí dé mé Càn lo naá bí tueé kwaá doó, jánḡ kè ḡgwéh wa? À lo ye:

³² Nyí né Càn mé bò tele bií Abrahâm bò Isâk mé Jakôb né yeé dua doó ma. Mè tueé bí: Càn né Càn ḡò lèlàn bò, à Càn bò komó sam.»

³³ Cili nuàr yeé ḡgweé aá ḡèh dé mé à feh ḡagá né sâ, hiím lo bó mbaá.

**Sóú dé koô né dé heè wa?*

(Mârk 12:28-34; Lúk 10:25-28)

³⁴ Jomo sâ, bò *Farisiên domó bilí ndo, sâ bó ngweé naâ ye sòn naâ bò Sadusiên beè Yeésò nɛmá. Bó waà.

³⁵ Cén déi lètenè bòn mé né *njí-sòú, bie felá njií Yeésò sòn, ye bú a:

³⁶ «Nùà fèh-njèh, sóú dé koô lètenè bò sóú doóné né dé heè wa?»

³⁷ Yeésò ye bú a: «Gwàn gí Càn Nùà Dueè mé temé yeè mene, mé càn yeè mene, mé múnò yeè mene doóné.

³⁸ Sâ né dé koô mé jolo kela né kóó.

³⁹ Jomo seèn né cu dé hèn, bó bú né felá; à dé seèn ye: Gwàn mbeí yeè faá wò gwaán né ngàñ yoòr yeè nɔ.

⁴⁰ Dàm bò sóú mé Músi bó bò *sòn-Càn bò lo naá gií feh doóné yila gi né teèn.»

**Nùà Còñ bô *David*

(Mârk 12:35-37; Lúk 20:41-44)

⁴¹ Sâ bò *Farisiên née ka bècénè bilí den ye. Yeésò yeè nene aá ménâ, à bie njií ye bó a:

⁴² «Bí ye Nùà Còñ né nei, à yuoò te gèh bò nei wa?» Bó ye bú a: «À yuoò te gèh bò David.»

⁴³ Yeésò ye bó a: «Á, dé mé Cúcuí Nágá lé naâ David ceér feh, à yilá seér Nùà Còñ sâ Nùà koô seèn doò nɔ? À lé ye:

⁴⁴ Nùà Dueè ye Nùà koô nyí a:

Dèn ndé ká te be gaá nyí;

kɔ nyí komó silí njií gi aá bò bònò bò yeè doó,
wò dobo kwaá bó gulè.

⁴⁵ Hèn mɔ David mé feh seèn Nùà Còñ sâ yilá né Nùà koô seèn, sâ Nùà Còñ né cu nduté ndútù seèn wa?»

⁴⁶ Yeé baá ménâ, nuaá mé nde né Yeésò sòn komo sɔm teèn yuò cú. Duoóm kaà loù sâ, nuaré déi njolo toò seèn kàgà nyí cú, ye nyí nde né bú njeré déi bieé ndo.

23

*Dene bò *njí-sóú mé bò *Farisiên beè Yeésò*

(Mârk 12:38-39; Lúk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Yeé baá ménâ, Yeésò tueé njií mé bò nùàr bó bò mbòn seèn, ye bó a:

² «Seé bò njí-sóú mé bò Farisiên né sóú Músi se sɔó.

³ Mɔ né ménâ, sâ bí ngwé sòn bòn ngweé, bí bóú ka nág faá bó né bí tueé nɔ. Njèh cén, bí té bó nɔ sér; bó dé bòn faá bó tueé nɔ bó bèh.

⁴ Bó né bò seé tetarê kaga, bó né felè bò nùàr mbiin kwaá njií, bó be teèn yí ngwéh, te gam bò mbeí.

⁵ Seé mé bó né gi bóú doóné né gi seé njolò bò nùàr. Bó ye te bò nùàr keí bó keí. Bò nùàr né yeé bò lèmé déi te mvù Cànɛ weh, bó né yoòr saá kwaá. Yeé baá dé bòn, bó sa hamé seér lòù, te yogo gi dé bò mbeí. Né mene bò yuràb cògò bòn né dé bò mbeí dalé yogo gií, te bò nùàr seèn kela bó ndo.

⁶ Bó nde mene beré déi bèn kùrmò yieê, bó gwaán lom né bèn denè dé jejoò. Né mene ké gwà sòu, bó gwaán kela né bèn denè dé njolò bò nùàr ndò.

⁷ Né mene ké tan mé ké mbartogò, bó ye kò bò nùàr gèbì bié bó lòu; bó yílá yí cú bó bò nji fèh-njèh teèn ndò.

⁸ Mè tueé bí, bí té dé bìi gwàn mé nuaré déi yílá nyi bí nji fèh-njèh. Lòu sam, bí né dé bìi bò òm bó bò bei, Nùà fèh-njèh bìi né lom cén.

⁹ Bí té nuaré déi tele bìi ká te wónje yílá, Tele bìi né lom dé ké te vulúu, sà gi aá.

¹⁰ Bí té gwàn mé nuaré déi yílá nyi bí Fehtoò ndò; bí kóó ye Nùà Còñ né lom Fehtoò bìi kóó.

¹¹ Lètenè bìi nùà seê bìi nde seér né nùà koò bìi kóó.

¹² Mè tueé bí, nuaá mé né ter ngumó ñaá òóñ, bó nde né bú doó baá njií, te bó ter komo njií seér nùà òlê.»

*Leba bò *Farisiên mé bò *nji-sòu*

(Màrk 12:40; Lùk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ «Bí nde né gèr ñené, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên; bí ñene nde né gèr mé leba bìi fí! Bí né bò nùàr hin *Lò Càn ferá yíin. Bí mé feh bìi teèn yílá ñgwéh; bòó mé gwaán né teèn yílá, bí bó ceér kèh ñgwéh ndò.

¹⁴ «Bí nde né gèr mé leba bìi ñené kuú, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên! Bí né njèh beê bò ma kù horó weh bele; bí né Càn sònò mbaá dua tugó gò, te den faá bí né bò gècèn bò nò. Mè tueé bí, ju sie kela nde né bí mé bò déi.]

¹⁵ «Mè jue né bí bò nji-sòu mé bò Farisiên, bí nde né gèr mé leba bìi doó ñené kuú; bí né *wón òóñ golé gò, bí né dùà kelá, bí né cie kelá, né mene nùà cén, te bí kweéh seér kwa bú. Mò bí kweéh seér aá nùàrè kèn, bí doóm seér kela cu bú te mbei fà, te à yila nde lom tuar mé gùm mene. Bí kwá bìi.

¹⁶ «Mè tueé bí, bò tácugó faá bí nò, bí ye bí né bò mbei ceér feh sé wa? Bí nde né mé gèr ñené kuú. Bí ye, mò nùàr jege né *gwà Càn koò, jègè bú siè ndé ñgwéh; kò à jege seér né goó mé né ké gwò, jègè sie ye bú sé wa?

¹⁷ Bí né bò tándugó, wanóñ jolo kela né dé heè? Né goó wa, né gwà Càn mé nyeén né goó sà kóó wa?

¹⁸ «Bí den cuú déi ye: mò nùàr jege mene kò, jègè bú siè ndé ñgwéh; kò à jege seér né mbe ké felè kòò, sà jègè sie ye bú sé wa?

¹⁹ Bí né bò cùgò njolo bò, wanóñ dé heè jolo kela né kóó? Jolo kela né mbe wa, né kò mé mbe sà den né teèn te nguú-ñguli wa?

²⁰ Mè tueé bí, nuaá mé jege kò, sà à jege bilí né mé bò njèh teèn mene òóñ;

²¹ nuaá mé jege gwà Càn, jege bilí né gwà Càn mé Càn nùà gwà mene òóñ ndò.

²² Nuaá mé jege vulú, jege bilí né kògò Càn mé Càn nùà njèh felèbò mene.

²³ «Bí nde né gèr mé leba bìi ñené kuú, bí bò nji-sòu mé bò Farisiên! Bí kò lom né Càn mbe haá; mò njèh baá yulá, bí né gi bú cécéné haá nyegé: bò sibì, bò soó, bò san, bí haá gi né ménâ dág. Njèh cén, bò *sòú dé kokoò mé jolo kela né kóó, bí jòlò bèn; wanóñ bí sé la né ju mé gècèn mene

tená kóó, bí sé la né bò mbaábii jere kóó, bí sé la né seé doón teèn boó yíi, te bí nde ye Càṅ mbe haá.

²⁴ Mè tueé bí, bò tácugó faá bí nò, bí né mbè sòm seér, te támvùgòr teèn kelá cú, bí boó kuú né mbaá, bí ngelobà teèn mena keéh gi aá kèn.

²⁵ «Bí nene nde né gèr mé leba bii fí, bí bò njí-sòú mé bò Farisiên! Bí né gi bò ngàb mé bò soó yagá nyegé. Njèh cén, bí bó yaga seér né kèb cieè, kèb lè tena le môn, te bí teèn kurú kwaá seér yíb mé tuaá.

²⁶ Tácugó bò Farisiên ceré né bí! Wancón bí sé la jògò yaga logó naá ngàb kèb lè, te kèb cieè naga huóm nyegé ménâ ndò.

²⁷ «Bí nde né gèr mé leba bii njéné kuú, bí bò njí-sòú mé bò Farisiên! Bí wula njerré den né faá sà nò: kèb cieè né njéné nyagá huóm, sà kèb lè suóm den né ndândaá kuú nuàr mé dàmbò njèh fefòó.

²⁸ Bí njéné huóm nyegé né kèb cieè njolò bò nuàr faá bèh ménâ ndò, sà kèb lè bii yuú lom né léláṅ tánágá mé veèn.»

Kùr gèr

(Lùk 11:47-51)

²⁹ «Bí nde né gèr mé leba bii fí njéné, bí bò njí-sòú mé bò Farisiên! Bí né sà bò *sòn-Càṅ bò léi jògò meé, bí waá nyegé sà bò didilí bò ndò.

³⁰ Bí né sònò tueé nyegé ye: mò bí sé lé yuó naá lè nàm bò tele bii kóó, bí sé be te te cio bò sòn-Càṅ bò yí ná ngwèh sé wa?

³¹ Ngweéh bí sà tueé né kóó, ye bí né bò ndùtè ndùtù bòó mé lé naá bò sòn-Càṅ bò wulá gi sà mà.

³² Môn, bí wèh cú seé boòn weèh te ceré beè bii!

³³ «Kòcò, bò sàb, bí né bò gèh ngòbò! Bí mbaá munó kuú né dé kei, ye ju bí siè ndé ngwèh, bí tuar yílá ndé ngwèh wa?

³⁴ Mè bí bò sòn-Càṅ bò déi tema njií cuú nde né dé cí, mè ndeé né bí bò lo bò mé bò kó-njèh bò mene temá njií ndò. Bí nde né bò déi lòu wulá, bí faga njií bò déi te toú, bí nde né bò déi nùr te *gwà sòu bii tegé, bí nde né bò déi te loó dé kàn mé dé kàn bunó gò.

³⁵ Sà doón boó né te húóm bòó mé lé naá mé sòn fuú kuú doón bie nyegé ye bí. Duóm nde né mé húóm Ábèl nùà dilí, nde wa mé húóm dé Jakarí ṅunà Barákì. Bí lo bú wula lòò naá lètenè caá gwà Càṅ, sà mò né yí toò, kò ká jomo mân.

³⁶ Mè né tueé ye bí a: mèi bò gèr nde né mé bò cafané bò doó kibí kelá. Kwá doón.»

Jerusalem njolò Yeésò

(Lùk 13:34-35)

³⁷ «Òè Jerusalem! Òè Jerusalem! Dàm bò *sòn-Càṅ bò wula gi né wò. Bòó mé Càṅ lè naá yoòr yeé temá njií doón, wò bó mé taá tobé wula gi né kóó. Mè né mene gwaán, ye mè nde né bò nuàr yeé ká ka mò koró bilí nyegé faá cuar kurú kwaá yeé bò huaán ka bà nò, wò gwàn bèh. Baá mbei meèn wa, Jerusalem?

³⁸ Mè tueé bí, gwà bii nde né ter le,

³⁹ bí mè njéné ngwé ndé cú; kò cu mé bí ndeé baá mé sòn bii tueé ye: Càṅ Dueè a, kúlú nyegé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn kulù, sà ye.»

24

*Kùr felè *gwà Càṅ koò mé nde áá ñellé*

(Màrk 13:1-2; Lùk 21:5-6)

¹ Yeèsò yuo kelà gwà Càṅ koò. À yeé nde áá ndeé, bò mbòn seèn ṅgoró nde kwarè seèn, te bó feh keéh bú bò gwà hihiné mé bó me kwaá né te gwà Càṅ sà.

² Yeèsò deèn ndo, ye bó a: «Iṅweéh bí né bò gwà sà doón ṅené wa? Mè né tueé ye bí a: nde gi né doón tóbé yuo. Mè jue mene taá cén tà cén felè mbeí lè nyí ndé ṅgwéh.»

*Dàm bò gèr, te *wónj ceré ye*

(Màrk 13:3-13; Lùk 21:7-19)

³ Yeèsò yeé baá ké te tòr Olivî den den, bò mbòn lélán bòn ṅgoró nde kwarè seèn, bó ye bú a: «Bò njií sà bọ́ nde né te cu dé heè wa? Túé yeé béh teèn. Béh ṅene ko nde né mé kei, ye wò baá ndeé, wónj nde áá ceré ndo wa?»

⁴ Yeèsò ye bó a: «Bí kógón ká lòù; nùàr a té bí bèlè.

⁵ Mo sam, bò nùàr kókoó mbaá nde né yilí mò ṅaá weh, te bó bele weh gi bò nùàr mé njéh. Nùà kàn tueé nde né ye: nyí né *Nùà Còṅ kóó ma.

⁶ Bí nde né bèmè taáb kwarè bií ṅgweé, bí ṅgweé njií ṅàgà bò taáb déi te lò hihiné ndo. Mo bí baá méná ṅgweé, bí té lòù ndèrrè. Kó seèn bọ́ méná. Mé njéh mene, wónj mé njéh cèrè ndé ṅgwéh.

⁷ Taáb nde né lètené lóó déi bò mbeí kóó die, lò déi nde né mbeí mé taáb ṅaár kwa; cùè nde né die; tàbè nde né te bèh hihiné jilí.

⁸ Sà doón nées seèn jèrè* ye, kar weh né faá nyer nọ.

⁹ Te bò nùàr ṅar yila ye bí yoòr: bó nde né bí lè gèr-e fulú, te bí kuú le teèn. Lò nùàr doón nde né bí bunó, sà doón né gi felè mò.

¹⁰ «Sà né cu mé bò nùàr ṅún sọm gi nde né temé yoòr mò teèn ndo; bó nde né lètené bòn suí kuú, bó né bunó kuú ndo.

¹¹ Bò *sòn-Càṅ bò dé nyenyené nde né cie gólé ṅab yon bele, bó né bò nùàr bele gọ.

¹² Dàm bò veèn nde né cie kulu su, temé nde né nùàr kókoó mbaá le kuú gií, te bó bò mbeí gwàn kòmò cú.

¹³ Mè tueé bí, nuaá mé nde né doón yoló komo gií, nde né dé seèn yili yuo.

¹⁴ ṅàgà Bagaà felè *Lò Càṅ nde né wónj doón ṅulí yon, te nùà kàn ṅgweé mé tie seèn. Jomo sà wónj ceré ye ndo.»

Gègè veèn lè mò Càṅe

(Màrk 13:14-23; Lùk 21:20-24)

¹⁵ «Bí nde né gègè veèn ké te mò Càṅe ṅené; njebá den nde né faá Daniel sòn-Càṅ lé naá tueé nọ. (Nuaá mé né ṅòr hèn jané, bú a, ṅgwé nyégé bagasé).

¹⁶ Mo baá môn, sà bò Judê bò a, dùrà ṅá gí ké te tòrè.

¹⁷ Nuaá mé né ké felè gwà, bú a, fón lòm doò, à té ké gwò seèn felè bò njèh seèn mbaá yílá kú cú.

* 24:8 24:8 Waà né feh; dé jomò baá ndeé. 24:9 24:9 Mat. 10:22 24:13 24:13 Mat. 10:22 24:15 24:15 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 24:17 24:17-18 Lùk 17:31

¹⁸ Nuaa mé né ké ñueh, bú a, té ká lo cû, ye te nyí weh sie cògò dùlù nyí beè.

¹⁹ Lòu sâ bò véh mé lèi hueêh mé bò ma vùlù nde né mé gèr ñene kuú.

²⁰ «Bí dùà lòm Càṅ, te cu sâ bí lè cu dùlù dùrà gò cú; bú a, té mé *sóú yílá ndo;

²¹ wanoṅ gèr né teèn! Gèr dé lòu sâ dé tueê sam. Bèh lo mé wón lo naa duoóm doṅ, gèr déi lo née teèn faá gèr bú hèn nò sam ñgwéeh ye; déi ndeè ménâ wá ñgwé ndé cû ndo.

²² Mo Càṅ jere kó ñgwéh, à bò cieé gèr sâ kèb déi sòm wàgà ñgwéh, sâ nuaré déi seèn làn lè ndé ñgwéh. Njua mé Càṅ lé naá gii ménâ taan kwaá ndo, ye nyí nde né bò cieé sâ kèb déi sòm waga; nyí sòm waga nde né felè bòó mé nyí lé naa balé weh doò.

²³ «Sâ bí dèn dèn làn, wanoṅ nuaré déi sé den né mbaá ye bí a: Kè *Nùà Còṅ hèn! Kè à yíé! Mo à baá ménâ tueé, bí té temé teèn kwá njí.

²⁴ Bò *Kristò dé kòkòb mé bò *sòn-Càṅ bò dé nyenyenê nde né cie bomó sue, bó nde né bò fém tetarê boó bele, ye mo yieé né yieè, te bó bele weh bilí mé bòó mé Càṅ lé balé kwaá naa mene.

²⁵ Mè bí tueé kwaá gi aá kèn, bí ñgwé nyégé bagasé!

²⁶ «Sa kènê, mo bó ye bí a: Ké ya dueé kié né bú! bí té ké teèn ndé. Mo nuaré déi ye bí a: Hèn leér den né bú sâ! bí té gwàn.

²⁷ Gèh dé mé mbàn be ñjerré yeé ter, né gè Bà yuo, né nyiib† tehr ndeé doò, *Huaán Nùàr wa ndeè né ka môn nág.

²⁸ Komó né mene he, bò jìè nde gi né teèn bilí ndeé.»

*Cuú *Huaán Nùàr*

(Màrk 13:24-27; Lùk 21:25-28)

²⁹ «Lòu sâ, jomo gèr tètèi sam, lou nde né yilí, weéh nde né cib, bò mbentò ndeè né ké te vulúu suelè suagâ, bò njií mé né mé terreb ké te vulúu doṅ nde gi né jilí.

³⁰ Sâ baá cu mé njàgà Huaán Nùàr ñagá yuo kela ndeè né ké te vulúu teèn ndo. Bò nùàr mé gèh hihiné ká doó doṅ nde gi né lòu sâ yueé ñgaré kuú, bó nde né Huaán Nùàr ñene njií, à né te mvulu bège mé terreb mene *sum suagâ.

³¹ Mei bò tàn‡ nde né tuagá, à nde né bò cili seèn kàn mé kán wón doṅ temá njií, te bó nde koró bilí bòó mé à lé naa gii balé kwaá.»

Tou mé né kùr tueé

(Màrk 13:28-31; Lùk 21:29-33)

³² «Bí kè wèh yoòr tou‡ túé-kùr. Mo bí ñene à baá tóó, ñgwééh sâ bí ko gi aá, ye já baá didi mà.

³³ Lòu mé Huaán Nùàr nde né teèn cuú né ménâ ndo. Mo bí ñene bò ñèh kèkènè hèllè baá boó bele, sâ bí kóo ye: baá bú, à baá didi.

³⁴ Mè né tueé ye bí a, mé bò cafanê bò nde doṅ kuú gii, sâ bò ñèh hèllè boó gi aá.

24:21 24:21 Dan. 12:1; Vuú 7:14 **24:26 24:26-27** Lùk 17:23-24 † **24:27 24:27** Kèb mé lou yila yeé teèn. **24:28 24:28** Lùk 17:37 **24:29 24:29** Es. 13:10; 34:4; Ese. 32:7; Joël 2:10, 31; 3:15; Vuú 6:12-13 **24:30 24:30** Dan. 7:13; Zach. 12:10-14; Vuú 1:7 ‡ **24:31 24:31** Tògò dé koó mé hueh faá tàn nò. § **24:32 24:32** Bó tou sâ yílá né “figuier”.

³⁵ Vulú bô tàbè nde né leér yuo; ndóg bô ngòr mò dé bòn nyímé ndé ngwéh.»

Cieé cèrè jomò

(Mârk 13:32-37; Lûk 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Nuaá mé né cieé bú sâ kó teèn sam, nuaré déi cu sâ kó ngwéh ndo; bô cili Càŋ cieé sâ kó ngwéh; né mene Huaán nùà nhèh, à cieé bú sâ kó ngwéh ndo; gi cegé né Tele mé huún.

³⁷ Lòu mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, njií mé lé kelà naà te nàm Noè, nde cu né ménâ bôó.

³⁸ Sâ te nàm Noè bô nùàr lé kò loóm naà yieé mé ñueé, bó né véh suaá, bó né bèh siib ndeé ndo. Bó né ka mé njéh méménâ bôó ndeé den, tóg nde wa lòu mé Noè lé yilà naà kòm teèn.

³⁹ Bó yeé táŋ cú, nu koò die, nòmò laga kum lo bó teèn ndo. Lòu mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, nde cu né ka ménâ nág.

⁴⁰ Nuaré déi bô mbei nde né ké ñueh fà, bó nde né cén weh, cén le.

⁴¹ Ma déi bô mbei nde né ké jomo nyèn, bó nde né cén weh, cén le.

⁴² Bí dèn lòm làŋ, wanóŋ bí cieé mé Fehtoò biì cuù nde né teèn kó ndé ngwéh.

⁴³ «Bí fèlá nyégé bagasé: mò nùà gwà sé né kó ye lòu sâ cibítenè yíb nde né nyí yilà, à sé naà làŋ den, à mòm ñaga gwà seèn te yíb gwò yilà cú.

⁴⁴ Sâ bí dèn dèn làŋ ménâ, wanóŋ Huaán Nùàr kar waà nde né, lòu mé bí cí múnò ngwéh.»

Nùà seé dé bagà mé dé veèn

(Lûk 12:41-48)

⁴⁵ «Kwá mè tueé bí felè nùà kógòn mé né seé tele seé seèn mé temé cén bôó. Né nuaá mé tele lé bô seé bô dónŋ haá kwaá naà beè seèn, te à geé haá bó yáb, à geé faá né tueé nò.

⁴⁶ Mò tele seé seèn waà, à né seé seèn te ceér-e bôó yií, à nde né beè teleé samé.

⁴⁷ Mè né tueé ye bí a, tele beè seèn haá lo bilí nde né mé bô nhèh seèn mene dónŋ.

⁴⁸ «Mò nùà seé cén sâ né seér nùà veèn, à tueé seér nde né mé feh seèn ye: Tele seé nyí wágá cú ndé ngwéh;

⁴⁹ à yila bô mbaábon loboò, à né yáb yieé ndabé, bó bô sèlà-mbè bô né ñueé ndabé gò ndo.

⁵⁰ Mò à sé baá ménâ bôó, ngweéh tele seé seèn nde né lòu kaár waà, à weh bú seé wa?

⁵¹ À nde né bú kwógó sòm, te bó bô leba bô den mé gèh nùr cén bèh kén silí mé nyie yieé kuú.»

25

Kàn felè bô kèràgà fù déi yulà

¹ «Lòu sâ *Lò Càŋ den nde né faá bô mbò yàgà yulà mé lé naà bô lâm bòn weh, bó nde bèh sii fù ceér dueé kwa weèh nò.

² Lètenè bòn sâ, bô kùlù bô lé naà teèn tín, bô kógòn bô teèn tín ndo.

³ Bò kùlù bò doô weh lom lâm mé nòmò lè, bó nòmò kèb déi beè wèh siè ngwéh.

⁴ Bò kógòn bò weh dé bòn lâm, bó weh sie nòmò lâm kèb déi beè.

⁵ Sii fù yeé ngaga sela baá, bó duóm lóm yí, jomo sâ bó lóm kpóg ndo.

⁶ «Yeé baá log̃tenè, bó ngweé gògò die aá ye: Sii fù waà baá kèn, bí ndé kwa wèllè bú ma!

⁷ Bó yulà doón, bó nyimé kem wuo ter ndo, bó far njii lâm ter.

⁸ Bò kùlù bò doô ye bò kógòn bò a: Bí kó há béh nòmò lâm kèb déi teèn, lâm beèh nde aá nyimé.

⁹ Bò kógòn bò ye bó a: Háye, mé dé biì mene wúlú ndé ngwéh, bí ndé ngè sér yí lètenè lõ.

¹⁰ Bò kùlù bò doô foon gò ndo. Bó yeé nde aá, sii fù waà jomo bòn, bó bò kógòn bò tín doô yila nde gwò, bó colo njii hin, bó ferá som.

¹¹ Te nde nde, bò kùlù bò tín doô cu cuè ye. Bó yeé waà, sâ hin baá coló, bó yilá keéh ye bú a: Fehtoò beèh, Fehtoò beèh, gùlù kék béh teèn!

¹² Sii fù deèn ndo, ye bó a: Mè tueé bí, mè bí kó ngwéh.»

¹³ Yeésò den cuè ye bò nuàr a: «Sâ bí dèn lòm làn, wanoón bí cieé mé cu kó ndé ngwéh ménâ ndo.»

Kàn felè bò seê bò dei tagár

(Lûk 19:11-27)

¹⁴ À den cuè ye bó a: «Den cu nde né loù sâ faá nuaá mé nde né bèh gò ndeé nò. À yeé baá mé gò, à yilá bilí bò seê bò seèn, te à haá kwaá bó bò njèh seèn doón beè.

¹⁵ À haá kwaá beè dei kám yuií tín; beè dei, kám yuií fà; beè dei, kám yuií. Nùà kàn kwa keéh né ka bèh mé terreb seèn kelà né teèn. Jomo sâ à yuo gò ndo.

¹⁶ Nùà seê dé mé kwaá naâ kám yuií tín doô yila seé toòn mé njèh bô, à kwa cu nòmò teèn kám yuií tín ndo.

¹⁷ Dé mé kwaá naâ kám yuií fà doô bô cu ka ménâ, à kwa cu kám yuií fà ndo.

¹⁸ Dé mé kwaá naâ kám yuií cén doô nde kwe seér dé seèn tàbè, à leér kwaá kàgàlòn teleè doô teèn.

¹⁹ «Nde nde, loù sâ, tele cu cuè, bó bó yila bò njèh seèn taán nyegè.

²⁰ Nùà seê dé mé lé kwaá naâ kám yuií tín doô ngoró ndeé mé kám yuií tín dei beè, ye bú a: Dé koò, wò lé haá naâ mè kám yuií tín, mè kwa sagá cu aá kám yuií tín dei teèn, hèn nò.

²¹ Tele ye bú a: Mòn, wò né nùà gècên! Wò né teèn bô yí. Mò wò né njèh mbaá mé temé cén mân bô huoóm, sâ mè nde né wò njèh kókoó mbaá beè haá kwaá gií. Ndé, há-re mè be, te bélò samé fà doón!

²² «Nùà seê dé mé lé kwaá naâ kám yuií fà doô ngoró ndeé ndo, ye bú a: Dé koò, wò lé haá naâ mè kám yuií fà, mè kwa sagá cu aá kám yuií fà dei teèn, hèn nò.

²³ Tele doô ye bú a: Mòn, wò né nùà gècên! Wò né teèn bô yí. Mò wò né njèh mbaá mé temé cén mân bô huoóm, sâ mè nde né wò njèh kókoó mbaá beè haá kwaá gií. Ndé, há-re mè be, te bélò samé fà doón.

²⁴ «Jomo sâ nùà seê dé mé lé kwaá naâ kám yuií doô ngoró ndeé ndo, ye bú a: Dé koò, mè ko gi aá ye wò né yeé nùà yògò: wò mene kóò dòbò

bèh, wò né yeé mbaá keba njií. Wò mene kóó hóbó ngwéh, wò kò lom yeé te mbáŋe mbaá kuúm kwaá njií ndó.

²⁵ Kàgàlòŋ yeé hèn, née ka faá wò lé haá naâ mè nɔ; mè lé leér kwaá naâ dòu, veéh lé naâ mè mé wò sie yɔgò; wèh cú-re njèh yeé.

²⁶ Tele doô ye bú a: Nùà seê veên lélán fùbò faá wò sam! Wò sé kòò naâ ye mè mene kóó dòbò bèh, mè né yeé mbaá keba njií. Mè mene kóó hóbó ngwéh, mè kò lom yeé te mbáŋe mbaá kuúm kwaá njií ndó. Wò sé kòò naâ ménâ,

²⁷ wò sé kwaá njií naâ mè kàgàlòŋ mò te mbiin, mè sé cuù, sâ né ŋar, te mè kwa mé nòmò mene.

²⁸ «Yeé baá ménâ, tele ye bò seé bò a: bí ŋà sòm bú kám yuií doô beè ŋgaà, bí há ságá nji mé nùà kám yuií tìn doô.

²⁹ Lòu sam, nuaré déi nde gi né mé njèh beè, bó haá sagá cu bú déi tèen, te merré den bú beè lòu. Nuaré déi dé seèn mé njèh beè sam nde ngweéh, né mene dé maàn mé à né mé njèh doón, bó nde né bú beè horó sòm.

³⁰ Dé nùà seê veên hèn, bí sì nji bú ké cie te ndèndèn cibì, bèh kénj sili mé nyie yieé kuú.»

Loù ju tenâ dé koô

³¹ «Mò *Huaán Nùàr ndeè baá *sum cuù, nde né bó bò cili Càŋ doón, à nde né te kɔgò tàsùm mân ŋaà den.

³² Cu sâ dàmbò nùàr wónj doón nde gi né toò seèn bilí ndeé, te à geí bó faá bó geí sòm yeé sòrŋgaŋ lètenè bò mbièè sòr nɔ;

³³ à kwaá njií bò sòrŋgaŋ kèb be gaà, bò sòr kèb be ŋgòu.

³⁴ «Jomo sâ Nùà *Sùsùm tueé njií nde né mé bò dé kèb be gaà doô, ye bó a: Bí ndé dé biì, Tele mò kulu gi aá bí kèn; bí yilá ndé ká Mbàm; à lé nyegé kwaá naâ dé biì, sâ wónj duóòm née lòu ye.

³⁵ Lòu sam, cùè lé naâ mè sie, bí haá mè yáb; nyúá nòmò lé naâ mè sie, bí haá mè nòmò; mè lé naâ nùà kìn, bí ke nyegé mè ké lo biì;

³⁶ mè lé naâ lunturu, bí su kwaá mè cògò yoòr; mè lé naâ baán, bí sie nyegé mè ndo; mè lé naâ ké gwà cibì, bí né mè yon ke.

³⁷ «Bò gècèn bò doô tueé nde né ye bú a: Nùà Dueè, béh lé wò ŋenè naâ he, wò né mé cùè, béh haá wò yáb wa? Mé nyúá nòmò, béh haá wò nòmò wa?

³⁸ Béh lé wò nùà kìn ŋenè naâ he, mé béh ke nyegé wò ké lo beèh wa? Wa béh lé wò lunturu ŋenè naâ he, béh su wò cògò?

³⁹ Wò lé baàn naâ he, béh sie nyegé wò? Béh lé yon keé naâ wò te gwà cibì dé heè ndó?

⁴⁰ «Nùà Sùsùm tueé nde né ye bó a: Mè tueé bí: bò njií mé bí lé boó gi naâ mè bò nùàr mò, né mene huaán maàn dé heè doón, sâ bí lé boó gi naâ mé mè.

⁴¹ «Jomo sâ Nùà Sùsùm tueé njií nde né mé bò kèb be ŋgòu bò, ye bó a: Bí yuò dé biì doó sâ doón, bí baá duagásé! Bí ndé ké tuar te we mé nyímé ndé cù. Bó lé naá gi we sâ mé *Sátàn bó bò cili seèn nyegé kwaá.

⁴² À den cuù ye bó a: Cùè lé naâ mè sie, bí mè yáb há ngwéh. Nyúá nòmò lé naâ mè sie, bí mè nòmò há ngwéh.

⁴³ Mè lé naâ nùà kìn, bí mè ké lo bìi kè nyégé ngwéh. Mè lé naâ lunṭuru, bí mè cògò sù ngwéh. Mè lé naâ baán, mè lé naâ gwà cibì ndo, bí mè kè nyégé ngwéh.

⁴⁴ «Cu sâ bó tueé nde né ye bú a: Nùà Dueè, béh lé wò mé cùè ñenè naâ he? Mé nyúá nòmò ndo? Béh lé wò nùà kìn ké lo beèh ñenè naâ he? Béh lé wò lunṭuru ñenè naâ he wa? Á, béh lé wò te beén-e mé gwà cibì ñenè naâ he, mé béh wò gàm ngwéh wa?

⁴⁵ «Mgbè tueé lom nde né bó sòn cén, ye bó a: Mè tueé bí, bò njií mé bí lé nomò naâ mé nùà cén lètenè bò huaán memanè hên doón, bí lé boó njií naâ mé mè.»

⁴⁶ Yeésò den cuù ye: «Bò sâ bò nde né te gèr dé ndeèr yilá, te bò gècèn bò yila nde dé boón te yòn tètàgà ndo.»

26

Nyògò sòn felè Yeésò

(Màrk 14:1-2; Lùk 22:1-2; Jân 11:45-53)

¹ Yeésò yeé tueé gi aá mân, à tueé njií mé bò mbòn seèn ndo, ye bó a:

² «Bí né koó ye, le aá cieé fà, sâ baá cieé koò *Páskà mé *Huaán Nùàr yila nde né beè teèn, bó faga njií bú ter tè toú.»

³ Jomo sâ bò *ngàn sèmè dé kokoò bó bò kokoò bò loó bilí nde gi ké lo Kayif nùà koò bò ngàn sèmè.

⁴ Bó nyogo sòn ye bó nde né Yeésò filí sie, te bó wula bú.

⁵ Bó ye: «Sâ ko béh bú te cieé koò hên siè ngwéh, wanóón bò nùàr nde né ñaán.»

Kómó múmù felè Yeésò yurú njií

(Màrk 14:3-9; Jân 12:1-8)

⁶ Sâ Yeésò baá ké Betaní gwò Simôn. Simôn lé naâ nùà beén veèn.

⁷ Yeésò yeé baá ké gwò, ma deí ngoró nde kwarè seèn mé mbémbón* beè, kómó múmù mé keh tarè mân né lè deí. À komo yurú njií gi Yeésò felè, sâ Yeésò né te yábe.

⁸ Bò mbòn yeé nde ñene njií ménâ, temé yulá bó lè, bó ye: «À kómó sâ ménâ boó beèh né dé kei wa?

⁹ Mò bó sé go sòm nyégé naâ kómó mé keh tarè hên lòu nò, bó sé bò saám bò kàgàlòñ sâ há njií ná ngwéh wa?»

¹⁰ Yeésò yeé ñene bó baá mân tueé kuú, à ye bó a: «Bí ma hên temé lè boó yulá né dé kei wa? Njií mé à né mè boó hên né lom ñhèh bagaà beè mò dé gècèn.

¹¹ Dé bò saám bò, bí bó nde née cu doón koó ye; á dé mò nò, béh bí nde cu née he wa?

¹² Ma hên mè kómó yoòr yurú njií né te nyégé bilí mé gò mò ké te sà mene.

¹³ Mè né tueé ye bí a, bèh mé Njàgà Bagaà nde né teèn ká lè wónje doón ngulí ndeé, nde né mé njàgà ma hên mene ngulí bilí, te bó munó den bú teèn.»

Yeésò go sòm

(Màrk 14:10-11; Lùk 22:3-6)

¹⁴ Yeé baá ménâ, mbòn cén dèi yuo lètenè bò yulà cùòb fà bò doò, yilì seèn né Júdàs Iskariò, à nde kwa bò *ngàṅ sèmè dé kokoò,

¹⁵ ye bó a: «Bí haá nde né mè kei, te mè go haá bí Yeésò wa?» Bó kula weh kám yulà tagár† ndò, bó haá njií bú.

¹⁶ Jomo sâ à yila lom baá-re ceér fòón, te à jògo yíí Yeésò beè bòn.

*Yáb *Páskà*

(Màrk 14:12-21; Lùk 22:7-14, 21-23; Jâṅ 13:21-30)

¹⁷ Yeé baá lòu cieé koò mé bó yieé yeé breèd mé kulu teèn sam sâ, bò mbòn nde ye Yeésò a: «Wò ye béh nyégé kwá nyí bèh Páskà yieé he wa?»

¹⁸ Yeésò ye bó a: «Bí ndé ké lo, bí kela nde ké lo nùà mán, bí ye bú a: Nùà fèh-njèh ye júee wò a: cu nyí wulu baá kèn, bó bò mbòn nyí yieé nde né Páskà ké lo yeè ma.»

¹⁹ Bò mbòn nde bóó gi ka doón faá Yeésò naá bó tueé nò, bó nyegé kwaá gi yáb Páskà.

²⁰ Yeé baá liyilì Yeésò bó bò mbòn seèn yulà cùòb fà doò nde kan yáb ndò.

²¹ Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nùà cén dèi lètenè bìi nde né mè go sòm.»

²² Bó yeé ngweé aá mòn, kuún curú gi bó toò doón, nùà kàn duóóm mé Yeésò bieé njií, ye bú a: «Iṅweéh mè sam wa, Fehtoò mò?» Mò dèi bie sòm aá, dèi bie keéh cu ménâ ndò.

²³ Yeésò ye bó a: «Né ka lè ngàb cén mé béh bí né teèn yieé bilí hèn, nùà cén dèi teèn mè go sòm nde né kóó.

²⁴ Dé kuú, *Huaán Nùàr nde né kuú, nde né faá bó lé naá giì felè seèn nyagá kwaá nò. Njèh cén, nuaá mé yíí keéh be teèn, jògo kwaá bú cie, nde né mè gèr mbiín kuú. Sâ, beè nùà sâ, huóm kela né mé bó sé bú nà ná ngwèh.»

²⁵ Júdàs nuaá mé lé go sòm naá bú sâ yeé nde ngweé njií ménâ, à bie njií mé Yeésò ndò, ye bú a: «Iṅweéh mè sam wa, Nji fèh-njèh?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né kóó.»

Yáb Càn

(Màrk 14:22-26; Lùk 22:15-20; 2 Kòrènt 11:23-25)

²⁶ Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò weh breèd, à dua Càn teèn, à kolé haá mé bò mbòn seèn, ye bó a: «Bí wèh, bí yíyieè, hèn né ngàṅ yoòr mò.»

²⁷ À jògo weh ngàb mbè ndò. À yeé vra gi aá Càn teèn, à haá njií bó, ye bó a: «Bí wèh, bí núé làrè doón.

²⁸ Hèn né húóm mò, húóm ngòn mé Càn kò kuú né, ye te nyí kulu sòm bò nùàr ngún veèn mé njèh yoòr.

²⁹ Mè tueé bí: mè ndeè mbè dèi mán núé ngwé ndé cú, kò ndeè baá dé fee ké Mbàm Tele mò, béh bí ñueé kwaré cu ye.»

³⁰ Jomo sâ bó de bené ndò, bó fòón gò, bó ñaá nde ké te tòr Olivie.

Ngòr Yeésò felè Piêr

(Màrk 14:27-31; Lùk 22:31-34; Jâṅ 13:36-38)

26:15 26:15 Zach. 11:12 † **26:15 26:15** Kám yulà tagár sâ lé naá sòn keéh mé bó nge yeé kwer mé njèh (Ex. 21:32; Zach. 11:12). **26:23 26:23** Ps. 41:9 **26:28 26:28** Ex. 24:8; Jér. 31:31-34

³¹ Wa ké teèn, Yeésò tueé njií mé bò mbòŋ seèn, ye bó a: «Lan cieé ñágá ndé ngwéh, sâ bí durá si lo gi áá mè kèn. Te mvù Càŋe né ménâ nyagá den. Càŋ ye, nyí nde né nùà mbieè wulá sòm. Bòŋ bò mbieè seèn nde né lòu durá ñellé le.

³² Mò mè komo yuo cu áá lè cio, mè nde né ké Galilê ndeé; bí nde mè kwa nde né ké sâ.»

³³ À yeé tueé gi áá mân, Piêr deèn ndo, ye bú a: «Sâ mò bò déi né mene wò durá si loó, ndóg mè dé mò wò òulá si ló ndé ngwéh.»

³⁴ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, lan mé kwaá sé nde tuagá, sâ wò yaáŋ áá njó baá mbei tagár ye nyí mè kó ngwéh.»

³⁵ Piêr den cuù ndo, ye bú a: «Sâ mè sam; bélò nde mene fà doóŋ kuú gií, mè túé nyí ndé ngwéh ye mè wò kó ngwéh.» Bò mbòŋ déi tueé gi ménâ ndo.

Yeésò ké Gecemanè

(Màrk 14:32-42; Lùk 22:39-46)

³⁶ Yeésò bó bò mbòŋ seèn wa beré déi ndo, bó yilá né bèh sâ Gecemanè. Wa ké teèn, ye bó a: «Bí dèn ngógò hèn, mè nde áá kiê Càŋ dua weh.»

³⁷ À weh lom Piêr mé bò ñunà Jebedê fà doó, bó bó nde, sâ feh baá bú ter ñellé, à baá lom mé kú dé gècèn.

³⁸ Yeé baá môn, ye bó a: «Kú nde áá mè wulá. Bí dèn lè hèn, bí té lóm cèr, béh bí den ñaga nde né làn kóó.»

³⁹ À kwaá lo bó doó sâ ndo, à kela nde ser ké toò bèh ndón-ndòŋ mân. Wa ké teèn, à die mbab nde doó, à né Càŋ dua, ye bú a: «Tele mò, mò nde né yieé, ngòrò sòm yeé mè ngàb gèr hèn kwarè teèn. Mè né mene ménâ gwaán, bó sér faá wò né gwaán no.»

⁴⁰ À yeé dua sòm áá, à cu cuù ká yoòr bò mbòŋ, à waà, sâ bó baá gi lóm, ye Piêr a: «Hèn né mene be lóm cén, béh bí kóó gó sòm cú wa?

⁴¹ Bí nyimè dèn làn, bí né Càŋ dua, te *Sátàn bí mé veèn táb siè cú. Lòu sam, temé nùàr gwaán gi né ñèh bagaà boó dág; ñèh cén, yo né yuaásé.»

⁴² Jomo sâ à kwaá lo bó, à nde cu Càŋ dua, ye bú a: «Tele mò, mò ngàb gèr hèn kwarè mò yùò ndé ngwéh, te mè bú ñué cú, sâ kwá den faá wò né gwaán no.»

⁴³ À cu cuù ká yoòr bò mbòŋ, à waà, sâ bó baá gi cu lóm, dé goó keè sam cuú.

⁴⁴ Yeésò kwaá lo bó, à nde cu ké bèh ndón-ndòŋ cén sâ, à dua Càŋ dé mbei tagár, à dua ferré cu ka ñèh cén sâ.

⁴⁵ À yeé cu cuù áá, ye bò mbòŋ a: «Wa hèn bí née lóm ye wa? Bí cèr ká ceèr. Hèn baá cu. Kènê *Huaán Nùàr nde áá beè bò vevenê bò yilá.

⁴⁶ Bí wùò ter, béh nde kwa bó! Kè hèn baá gi nuaá mé go sòm né mè sâ!»

Bèh Yeésò sieè

(Màrk 14:43-50; Lùk 22:47-53; Jâŋ 18:3-12)

⁴⁷ Yeésò née sònò mân tueé den, à yeé ke, Júdàs mbòŋ cén déi lètenè bò yulá cùòb fà bò doó, kar waà ndo. À né mé nùàr kókoó mbaá jomo, bó né bele mé bòu beè-beè, bó né cu mé cùgò beè ndo. Bò *ngàŋ sèmè dé kokoó mé bò kokoó bò dé lòo tema njií né bó kóó.

⁴⁸ Sâ Júdàs mé nde né Yeésò go sòm doò naá gii bó njií mé à sé nde né boó tueé kwaá, te bó ñene ko Yeésò mé njéh. Sâ à la ye bó a: «Mò bí ñene mè baá nuaré déi kumó vra den, sâ né bú ma. Bí kẹm ndê, te bí sie bú.»

⁴⁹ Yeé baá môn, Júdàs ñgoró nde yí kwarè Yeésò, ye bú a: «Mè né bieé, Nji fèh-ñjèh!» À vra kumó sie bú ndo.

⁵⁰ Yeésò ye bú a: «Mbeí mò, bó ká nág faá wò ndeè naá boó sâ no!» Jomo sâ, bò nuàr kem sue Yeésò yoòr, bó sie bú.

⁵¹ Nùà cén déi lètenè bò mbòñ Yeésò sua sòm bòu seèn ndo, mvur tena si njií nuaré déi tie doó; lé naá tie nùà seé ngàn sèmè dé koò.

⁵² Yeésò yeé ñene aá ménâ, ye bú a: «Yí nji cú bòu yeé te kóre. Lòu sam, bòu wula cu nde né bò sùà-bòu bò koò.

⁵³ Wò kó ngwéh ye mè sé la naá Tele mò gàm bieé njií wa? À sé la mè bòn bò cili seèn yulà cùòb fà há yógo kék ná ngwéh wa?

⁵⁴ Á, mò sé la baá cu ménâ, sâ nde né faá bó lé nyagá kwaá naá lè mvù Cànè no, yuo wa? Né gi cie nyagá den, ye ko boó mân.»

⁵⁵ Yeésò yeé tueé gi aá ménâ, à ye bò nuàr a: «Den né faá bí mé bò bòu mé cùgò beè-beè hèn kem nde gii te bí sie nùà yib no. Ngweéh cieé doónj mè lé njèh feh den beéh ké *gwà Càn koò wa? Bí lé mè ké teèn siè ná ngwèh dé kei wa?

⁵⁶ Mé njéh mene, hèn boó gi né te yuo faá bò *sòn-Càn bò lé naá gii nyagá kwaá no.» Jomo sâ bò mbòñ durá si lo gi bú ndo.

*Yeésò ké te *mbàgà juù*

(Màrk 14:53-65; Lùk 22:54-55, 63-71; Jân 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Bó mé la sieé naá Yeésò doò weh njií bú ké toò Kayif ngàn sèmè dé koò, sâ bò *nji-sóu mé bò kokoò bò dé loó baá gi ké teèn bilí den.

⁵⁸ Pièr né Yeésò jomo ké bèh ndónj-ndòñ naáb bele. Wa ké lo Kayif, à yila nde yí cie lètenè caà, à den nde kwarè bò gò, à né njií mé nde né kelá ke den.

⁵⁹ Sâ bò ngàn sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò doónj né lom ngòr fòón, ye né mene nyeén, bó nde né Yeésò yoòr coré kwaá, te bó wula bú teèn.

⁶⁰ Nyeén hèllè duóóm baá-re bú yoòr bomó sueè ndo; mé njéh mene, ka yíé ngwéh. Nde nde, nuaré déi bò mbeí komó wuo ter toò bò nuàr,

⁶¹ ye bó a: «Nùà hèn lé naá tueé ye: nyí né mé terreb gwà Càn koò tulú sòm, te nyí me kwaá cu bú ter te cieé tagáre.»

⁶² Ngàn sèmè dé koò komo wuo ter ndo, ye Yeésò a: «Bò nùà hèn né wò yoòr tueé njií mân, wò sòn kòmò bèh wa? Bó ye naàn á?»

⁶³ Mé njéh mene, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh. Yeé baá ménâ, ngàn sèmè dé koò doó ye bú a: «Mé yilí Càn làn, wò nde né toò beèh jege ye, *Nùà Còñ Nùnà Càn né wò wa?»

⁶⁴ Yeésò ye bú a: «Wò bú tueé aá kèn. Mè tueé bí: kènê bí nde aá *Huaán Nuàr ñenè njií, à nde né ké te be gaá Càn terrèb den den, à cu cuù nde né lòu sâ njolò biì te mvulu bègè ndo.»

⁶⁵ Te ngàn sèmè dé koò yeé nde ngweé njií mân, à sie ña cògò seèn nùà njèh yoòr, à né sònò tueé ye: «Nùà hèn né mé Càn ngeré. Sâ béh sònò bò nuàr bie soó cu nde né kei wa? Ngweéh béh né gi mé tie mân ngweé wa?

⁶⁶ Wa bí ye naàn?» Bó ye bú a: «À beè yila baá, ko bó wula bú wulà.»

⁶⁷ Bó yila bú dèh njolò kulú su njií, bó né bú teèn tulú yíí. Bò déi né bú dé bolé bolé,

⁶⁸ bó ye bú a: «Ŋéné kó cú-re ɲenè, Nùà Còɲ, jògò túé ke béh nuaá mé né wò lobo hèn ye.»

Piêr yila njó yaáɲ

(Mârk 14:66-72; Lúk 22:56-62; Jâɲ 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Sâ Piêr née ka cu sâ ké lètenè caâ *ɲgàɲ sèmè dé koô den den ye. Ma seê déi njeba nde yí kwarè seèn, ye bú a: «Ŋgweéh bì Yeésò nùà Galilê hèn né yeé kóó wa?»

⁷⁰ Piêr cam toò bò nùàr doó sâ, ye ma doó a: «Wò jue né-re kei wa, mè dé sâ ɲgwé kó ɲgwéh.»

⁷¹ Jomo sâ, à yuo doó sâ, à nde njebá den yí tùtúlù. Nùà seê dé vèh déi ɲene njií cu bú, tueé njií mé bò nùàr, ye bó a: «Nùà hèn bò Yeésò nùà Najaret né yeé kóó.»

⁷² Piêr cam cu, à jege ye bó a: «Kà, mè nùà hèn kó ɲgwéh.»

⁷³ Den ser cu jomo sâ, bòò mé naá teèn njebá, ɲgoró nde kwarè seèn, ye bú a: «Mé gècèn mene, wò né nùà cén déi lètenè bòòn; leba yeé tueé ɲagá né ménâ kóó.»

⁷⁴ Piêr cam cu déi, ye bó a: «Mè sam, mɔ mè tueé né nyeén, Càn a dúágá mè a kà, mè nùà hèn kó ɲgwéh lág!» À yeé tueé sɔm aá, kwaá tuaga ndó.

⁷⁵ À munó ko cu baá-re dé mé Yeésò la ye bú a: «Mé kwaá cèn sé nde tuagá wa, sâ wò yaáɲ aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ɲgwéh ma.» À yeé munó ko aá ménâ, à jeré yuo doó sâ, à nde yúé njegér.

27

Kàgà-ndòn dé bò kokoô bò

(Mârk 15:1; Lúk 23:1-2; Jâɲ 18:28-32)

¹ Cieé yeé ɲaga baá, bò *ɲgàɲ sèmè dé kokoô, mé bò kokoô bò dé loó kaga lom aá kàgà-ndòn ye bó nde né Yeésò wulá.

² Bó kaga bú ndó, bó weh nde mé bú ké toò ɲgómna *Pilátò.

Cio Júdàs

(Seé b. 1:18-19)

³ Júdàs sàɲnyé hèllè yeé ke bó nde aá Yeésò wulá, càn tené bú lè, à weh cu cuú mé kàgàlòɲ kám yulá tagár hèllè, à haá njií cu mé bò ɲgàɲ sèmè dé kokoô, bó bò kokoô bò dé loó,

⁴ ye bó a: «Mè beè Càn kuú aá kèn; mè jɔgɔ yíí aá nùà mé sòn fuú lè cio.» Bó ye bú a: «Dé sâ ju beèh sam, wò kɔ né mé njéh kóó.»

⁵ Júdàs su njií kàgàlòɲ hèllè doó ké gwà Càn koó, à yuo kela; à nde ter segé kuú ndó.

⁶ Bò ɲgàɲ sèmè dé kokoô domó sɔm kàgàlòɲ hèllè, bó ye: «*Sóú beèh né yeé yíín, ye bó té gèh kàgàlòɲ bú hèn te fer gwà Cànɛ kwá, né sòn húóm.»

⁷ Jomo sâ, bó colo sòn, bó nde ɲge weh ɲueèh nùà mé-sòò déi mé njéh, te bó furú beh bò kìn teèn.

⁸ Wa hèn, bó ɲueèh sâ “ɲueèh húóm” yilá den né dé cí.

⁹ Sâ dɔɔŋ, boó gi né te yuo faá Jeremí *sòn-Càŋ lé naà tueé nɔ, ye: «Bó weh baá kàgàlɔŋ kám yulá tagár kèn, né keh mé bò huaán *Iserála lé tena kwaá naà felè seèn,

¹⁰ bó ŋge weh baá ŋueèh nùà mé-sòò, faá Nùà Dueè lé tueé naà nyí nɔ.»

*Yeésò ké toò *Pilátò*

(Màrk 15:2-5; Lùk 23:3-5; Jân 18:33-38)

¹¹ Yeésò yeé wa ké toò ŋgómna, ŋgómna bie ye bú a: «Mgbè bò *Júf né wò wa?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né kɔɔ.»

¹² Bò ŋgàn sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò dé lɔò yeé baá mé bú síí njií den, à sòn kòmò cú.

¹³ Te Pilátò nde cu ye mé bú tueé njií, ye bú a: «Bó né mé wò síí njií den, wò sòn kòmò ŋgwéh wa?»

¹⁴ Mé njéh mene, Yeésò bú sòn kòmò cú gùm dɔɔŋ. Dé sâ híim yɔgɔ cu ŋgómna mbaá.

Bèh ju felè Yeésò tenâ

(Màrk 15:6-15; Lùk 23:13-25; Jân 18:39-19:16)

¹⁵ Sâ te cu *Páskà dɔɔŋ, ŋgómna né yeé nùà gwà cibì cén yi njií. Né yeé nuaá mé bò lɔò bò gwaán né kɔɔ, ye yi bú yií.

¹⁶ Yeé baá ménâ, nùà wúlá-feèh déi lé naà cu sâ gwà cibì ndɔ, yilí seèn lé naà Yeésò Barabâs.

¹⁷ Pilátò bie njií baá-re mé cili nùàr, ye bó a: «Bí gwaán né ye mè yi ní bí nei wa? Yeésò Barabâs wa, Yeésò mé bó yilá né *Nùà Cɔŋ wa?»

¹⁸ Lòu sam, à lé naà gi kɔɔ, ye bó bunó né Yeésò lòu, wa bó bú ká beè nyí sie haá njií né dé cí.

¹⁹ Pilátò yeé baá te ju sâ tétég ménâ, veèh seèn tema keéh njií ye bú a: «Té nùà hèn njeré déi mbaá bó, à bèh njèh kó ŋgwéh. Lan cibítenè mè ŋene kuú yili mé gèr felè seèn mé vuú.»

²⁰ Sâ bò ŋgàn sèmè dé kokoò, mé bò kokoò bò dé lɔò né lom bò nùàr soób, ye bó a: «Bí júée Pilátò a: yi kéh bí Barabâs, à wula seér Yeésò ma.»

²¹ Jomo sâ ŋgómna bie njií mé bó, ye bó a: «Lètenè bò fà bò hèn, bí gwaán né ye: yi ní bí dé heè wa?» Bó ye bú a: «Yi kéh béh Barabâs!»

²² À den cuú ye bó a: «Á, dé Yeésò mé bó yilá né *Nùà Cɔŋ hèn nɔ, mè boó nde né mé bú kei wa?» Bó dɔɔŋ ye bú a: «Bó fágá ní bú te toú.»

²³ Pilátò ye bó a: «À veèn boó naà kei wa?» Mé njéh mene, bó kɔ lom né ké ter lɔgɔ njií, ye bú a: «Bó fágá ní lom bú te toú dé fágá.»

²⁴ Pilátò yeé ŋene bèmè baá ŋaá, wa nyí njeré déi bó kòmò ndé cú, ye bó kwè há nyí nòmò. Bó kwe haá njií bú, à yaga sɔm be seèn teèn toò bò nùàr doó sâ, ye bó a: «Njó mò, mè te cio nùà hèn yilá ŋgwéh; né ju bìi.»

²⁵ Cili nùàr gwaán laré doó dɔɔŋ, ye bú a: «Nyea, kwá cio seèn sâ bie seèn béh ménâ; bú a, bíé bílí mé bò ŋuna beèh mene, béh né gwaán!»

²⁶ Yeé baá mân, Pilátò yi njií bó Barabâs hèllè ndɔ. Dé Yeésò, ye bó tégé bú núr, bó ndé fágá ní-re bú ké te toú sâ.

Bèh Yeésò selê

(Màrk 15:16-20; Jân 19:2-3)

²⁷ Bò sóji ŋgómna weh nde mé Yeésò ké lé bògò ŋgómna, bó yilá bílí gi bò mbaábon ndɔ.

²⁸ Bó huaré sòm gi bú cògò yòòr, bó su seér bú cògò déi bèlèsé mán.

²⁹ Bó nde fɔ́ɔ́n wellé bò nùàgà, bó beéh faá tàm nɔ, bó sulí kwaá bú felé, bó ye né tàm mgbè ma. Bó kwa haá bú gor beè, à weh sie mé be gaá. Bó né doó toò seèn cemmé ndeé, bó né bú gbèg haá, bó ye bú a: «Siè ngób, Mgbè bò Jùf!»

³⁰ Bó né bú dèh yòòr kulú njií, bó né bú mé gor hèllè felé lurú.

³¹ Bó yeé selé wulu aá bú, bó huar sòm cu bú cògò hèllè yòòr, bó su cu bú cògò dé seèn. Jomo sâ bó weh nde baá-re mé bú ké bèh sâ, te bó faga wula bú.

Bèh Yeésò fagá

(Màrk 15:21-32; Lùk 23:26-43; Jân 19:17-27)

³² Bó yeé baá yuo kelá, bó bò nùà Sirèn déi kwaré, yilí seèn né Simôn; bó sie ba haá bú tou mé bó nde né Yeésò teèn fagá doó, à jɔgɔ sie.

³³ Bó wa beré déi, bó yilá né bèh sâ Gólgótà, sâ tueé né ye: Gebá feèh.

³⁴ Wa ké teèn, bó haá Yeésò mbè mé ndièm né teèn jelá hualé den. À yeé naga ke aá, à berón.

³⁵ Jomo sâ bó faga njií bú te tou, bó vu geé weh gi bò cògò seèn mé bèi.

³⁶ Bó yeé faga gi aá bú, bó den le teèn, bó né mɔóm den.

³⁷ Bó nyagá fagá kwaá njeré déi ké ter felé seèn, te se kwòm cioò seèn doó, ye: «Nùà hèn né Yeésò, Mgbè bò Jùf.»

³⁸ Bó lé naá Yeésò bò yíb bò wúlá-feèh déi fà kwaré fagá kwaá ndo; dé kàn mé tou seèn, déi te be gaá, déi te be ngou, Yeésò lètené.

³⁹ Nuaá mé kela doó sâ doón, né feh jilí, né bú teèn selé yíi.

⁴⁰ Nùà kàn ye bú a: «Iḡweéh wò lé ye nyí nde né gwà Càn koò tulú sòm, nyí bú ter me kwaá cu te cieé tagáre wa? Yilí sòm-re feh yeé yilí. Mò wò né ka Nuna Càn sâ bòn, jògò súágà ke yí te tou sâ ye.»

⁴¹ Bò ngàn sèmé dé kokoò bó bò *nji-sóu mé bò kokoò bò dé loó né bú gbèg méná haá taré ndo, ye:

⁴² «À kò cegé né bò nùàr yilí soóm, à feh dé seèn nùà njèh yilí sòm kó ngwéh. Ngweéh né Mgbè bò *Iserála bò wa? Sâ bú a, súágà-re yí te tou sâ mà, te béh kwaá njií temé yòòr seèn.

⁴³ Ngweéh à temé seèn doón kwaá lo gi né beè Càn mà, wa nyí né Nuna Càn ndo. Sâ béh jògò ke-re bèh mé Càn nde né bú yilí sòm sâ.»

⁴⁴ Bò yíb bò mé bó lé faga kwaá naá kwaré seèn doó né taré bú méná selé keéh ndo.

Cio Yeésò

(Màrk 15:33-41; Lùk 23:44-49; Jân 19:28-30)

⁴⁵ Lou yeé dilí baá, lou cib cu. Cibí yilí laré cu ká doó doón, yilí soó gùm yòn lòu tagár.

⁴⁶ Yeé baá mé lou lòu tagár, Yeésò sòm hueh mé terreb, ye: «Eli, Eli, lemá sàbátàni?» Sâ tueé né ye: «Càn mò, Càn mò, bóó né naàn mé wò si lo né mè wa?»

⁴⁷ Bò nuaré déi lètené bòó mé né doó sâ yeé ngweé aá méná, bó ye: «À baá *Eli yilá.»

⁴⁸ Cén déi lètenè bòn nde dula dom wellê fùlù, à yíi njií te mbè déi tanésé mân, à feéh kwaá te toú, à tiím haá njií mé bú, te à njuar weh.

⁴⁹ Bò déi ye bú a: «Kwá ló môn, béh jògò ke ke, kò ngweé Elí sà ndeé né waà, à yili sòm bú wa?»

⁵⁰ Yeésò nga cu mé terreb, jomo sà à kuú ndò.

⁵¹ Cu sà cògò *gwà Càn koò keér geé lèbòlè, yuoó ké ter, nde ba ké doó. Cògò sà né kòn. Né yeé mò ké gwà Càn cí leér. Tàbè né jilí, bò kweéh né kerré,

⁵² bò sà né komó lógó bele; bò dùlà-Càn bò mé lé naá gii kuú, komó yuo gii cuú dòu.

⁵³ Yeésò yeé komo yuo aá lè cio, bò dùlà-Càn bò mé lé komó yuo gii naá dòu sà, yila nde gi ké lètenè ló joloò; bò nùàr kókoó mbaá lé naá gii bó mé njolo nené.

⁵⁴ Kwaá-taáb bò Rôm bò mé bò sóji mé lé mòm deen naá Yeésò doó, lé naá bèh mé tàbè lé jilí naá sà nené, bó lé naá gii bò njií mé lé bóó belé naá doón nené ndò. Bó yeé nene aá ménà, veéh bóó lom bó njèh, bó ye: «Mé gècèn mene nùà hèn né nuna Càn bòn!»

⁵⁵ Ké teèn sà bò véh lé naá teèn kókoó mbaá, bó né ké bèh ndón-ndòn njebá ke den. Bò sà bò lé yuoó naá ké Galilé, bó né jomo Yeésò bele ndeé, te bó gam beh bú.

⁵⁶ Lé naá bò Marí Magdalâ, bò Marí meí Jâk bò Josêf, mé meí bò nuna Jebedê, mé bò déi ndò.

Bèh Yeésò furú

(Màrk 15:42-47; Lùk 23:50-56; Jân 19:38-42)

⁵⁷ Lou yeé yuóm aá, nùà lieé déi waà, à né nùà Arimatê, yilí seèn né Josêf, à lé baá gii mbòn Yeésò mé feh seèn ndò.

⁵⁸ À nde ké yoòr *Pilátò, à dua bú komó Yeésò. Pilátò ye bó há bú haà ma.

⁵⁹ Josêf nde jògò weh komó Yeésò doó, à vuób nyegé bú mé cògò nyógòr feésé mân,

⁶⁰ à jògò yíi njií bú gè dòu lè sà feésé mân ndò. À lé sà sà kweé naá kweéh, ye te bó ndeé furú nyí teèn ma. Jomo sà à teré ferá kwaá taá koósé mân sònòbò ndò, à yuo.

⁶¹ Sà Marí Magdalâ bò Marí déi né doó, doón lé naá gii njolò bòn.

Sà móm deen

⁶² Cieé sòu yeé ngaga baá, bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *Farisiên nde bilí kwa Pilátò,

⁶³ bó ye bú a: «Dé koò, béh munó ko cu aá kèn, cu mé nùà nyeên doó lé naá mé njolo, à lé ye: te cieé tagáre nyí nde né dòu komo yuo cuú!

⁶⁴ Mò né mân, sà témá njí bò nùàr ké teèn, bó nde sà hèllè móm, kò baá cieé tagár sà, sà ye. Mò sam bò mbòn seèn sé nab waà né, bó vuób weh komó seèn, te bó ye bò nùàr a, à naá lè cio komo yuo. Sà nyeén dé jomò hèn nde né dé toò taré yógó.»

⁶⁵ Pilátò ye bó a: «Bò sóji né teèn. Bí ndé sà hèllè faá né tueé nò móm.»

⁶⁶ Bó yuo ndo, bó nde baá-re ké teèn ménâ ke nyegé, bó duagá lieré nyegé gi sòn sà mé taá, ye te njeré déi bó cú, bó kwaá lo beè bò sóji, te bó goó den teèn.

28

Lè cio komo yuoò

(Mârk 16:1-10; Lûk 24:1-12; Jân 20:1-10)

¹ Jomo *cieé sòu sâ, loù sóndè toò cieé, Marî Magdalâ bô Marî déi komo nde bèh sà ke wellê.

² Wa ké teèn, bó ke, tàbè baá mé terrebe mene jilí, cìlì Càn Nùà dueè déi suagá ké te vulúu, teré kwaá njií taá sònò sà doó yí jomo, den nde felèbò.

³ Á né teèn wulá njerré den faá mbàn nò, bò cògò seèn né lom yoòr ménâ wulá njerré den ndo.

⁴ Càn tené bò sóji doó lè. Veéh keré su njií bó doó, faá bó kuú gi aá nò.

⁵ Cìlì Càn tueé njií mé bò vèh doó ndo, ye bó a: «Bí té vèh, mè né gi koó ye bí ndeè naà yoòr Yeèsò mé bó lé naà fagá wulá doó.

⁶ Á doó hèn sam cuú, à komo yuo aá lè cio faá à lé naà tueé nò. Bí ndê, kè kú biì, bèh mé à naà teèn cer hèn nò.

⁷ Bí ndé lòm wúwágá, bí júée bò mbòn seèn a: à komo yuo aá lè cio, à nde né toò kelá, à nde ké Galilê; wa bí ndé ké teèn, bí nde ñene nde né bú ké doó sâ ma. Mè ndeè naà bí cí tueé weh.»

⁸ Bó yeé nde ñgweé gi ménâ, bó feré yuo ké te sà mé vógó-temé mene, mé veéh mene ndo, bó dula nde baá-re bò mbòn seèn ménâ tueé.

⁹ Bó yeé baá ceér dueè, Yeèsò kar yuo kelà ndo, ye bó a: «Mè bie aá bí.» Te bò vèh doó yeé nde ñene ñgweé cu bú mân, bó ñar nde yoòr seèn, bó sue cemmé nde doó, bó kumó sie bú gule ndo.

¹⁰ Yeèsò ye bó a: «Bí té njeré déi vèh. Bí ndé júée bò nùàr mò a: bó ndé ké Galilê, bó nde ñene nde né mè ké sâ ma.»

¹¹ Bò vèh doó fòón gò ndo. Cu sâ bò sóji déi lètené bòó mé mom deén naà sà doó, ñellé cu cu ké lo, te bó nde bò *ngàn sèmè dé kokoò njií mé la kelà naà tueé weh.

¹² Bò ngàn sèmè dé kokoò yeé ñgweé aá ménâ, bó yilá bilí bò kokoò bò, bó bó colo sòn, bó weh kàgàlòn kókoó mbaá, bó haá mé bò sóji doó,

¹³ bó ye bó a: «Bí júé lòm ye bò nùàr a: bò mbòn seèn la waà naà cíbíteèn, sâ bí baá gi lóm, bó ñuob weh komó seèn ma.

¹⁴ Mò ñgómna ñgweé mene, béh nde né bú nagá yógó, te bí gèr ñéné cú.»

¹⁵ Yeé baá môn, bò sóji doó weh kàgàlòn hèllè ndo, bó yuo die teèn, bó né faá bò kokoò bò tueé naà bó nò, tueé go. Nyeén hèllè nde tum die yila lètené bò *Jûf doón. Wa mene hèn, née yaám ndeé den ye.

Yeèsò ñené yuo kelà toò bò mbòn

(Mârk 16:14-18; Lûk 24:36-49; Jân 20:19-23; Seé b. 1:6-8)

¹⁶ Bò mbòn dé yulá cùòb cén doó wa ké Galilê, bó ñaá nde ké te tòr mé Yeèsò lé tueé naà bó sâ.

¹⁷ Bó yeé nde ñene njií bú mân, bó sue cemmé nde gi doó toò seèn. Mé ñjéh mene, bò déi né dé bòn lòu saán seér.

¹⁸ Yeésò ñgoró nde kwarè bòn ndo, ye bó a: «Terreb ké ter mé ká doó doón lé baá gi beè mò jege den.

¹⁹ Sâ bí wùò ter, bí yila nde lètenè bòn nùàr wón doón, bí né bó bòn mbòn mò sie kwaá bele: bí né bó nòmò Càṅ mé yilí Teleè, mé yilí Huaân mé yilí Cúcuí Ɗagâ ber bele ndo.

²⁰ Ngòr mò mé bí naá gi sònò mò ṅgweé doón, bí fèh lòm bó nág, te bó jolo ménâ. Bí kóo ye, cieé doón béh bí né kóó, tóg nde wa lòu mé wón gi nde né teèn.»

Njàgà Bagaà Mârk

Ngòr Càn sònò Jân Bàptis

(Matíò 3:1-12; Lùk 3:1-18; Jân 1:19-28)

¹ Njàgà Bagaà felè Yeésò *Kristò Njuna Càn duóóm né hèn.

² Né te mvù Esàya *sòn-Càn nyagá den ye:

«Kè njí, mè toò yeè tema keéh né nùà tebé

te à toó nyegé wò ceér.

³ Né hueh nuaré déi; ké ya dueè ngulí den né cí,

né tueé ye: Bí tó nyégé ceér Nùà Dueè toò,

bí tó diti nyégé bagasé.»

⁴ Yeé baá mân Jân Bàptis ñenè yuo kelà ké ya dueè ndò, à né ngòr Càn se, ye bò nùàr: «Bí kwéh sér temé biì, bí ndé, bí weh nòmò Càn, te Càn kulu sòm bí veèn yoòr.»

⁵ Bò Jerusalem bò mé bò nùàr te tàbè Judè doón kem nde giì yoòr seèn, bó né veèn boòn cie tueé sòm, Jân né bó dùà Jurdên kou den.

⁶ Cògò seèn lé naà mé yulí ngelobà, à ké teneè cam tena né mé kàndá paàr mân; yáb seèn lé naà kètàr mé nyuui.

⁷ À né ké ter tueé njií, ye bò nùàr: «Nuaré déi baá jomo mò ndeé, taré kela né bú mé mé. Né mene yuií débágà seèn, mè wúlú ngwéh nuaá mé nde né toò seèn cemmé, te à se yuií débágà seèn.

⁸ Dé mò, mè bí kou lom né mé nòmò; dé seèn à bí kou nde né mé Cúcuí Nàgà.»

Nòmò Càn kou dé Yeésò

(Matíò 3:13-17; Lùk 3:21-22)

⁹ Lòu sà Yeésò yuoò ké Najarèt te tàbè Galilé, à waà ké dùà Jurdên, Jân kou bú nòmò Càn ndò.

¹⁰ À yeé baá yí dùà yuo kelà, à ñene njií vulú gulu logó aá ké ter, Cúcuí Nàgà né ké felè seèn faá vogob nò suagà.

¹¹ Hueh déi né ké jomo te vulúu ngulí, ye: «Wò né huaán yíé-temé mò; temé mò né lè mé wò nóré.»

Bèh Yeésò mé veèn taàb

(Matíò 4:1-11; Lùk 4:1-13)

¹² Tètèi sam, Cúcuí Nàgà lu njií bú ké ya dueè ndò,

¹³ à bóó ké teèn cieé yulà nèà, à né ké lètenè bò nyam cer den; *Sàtàn né bú mé veèn ké sà taáb soó; bò cili Càn né bú yo taré gam.

Yeésò mé bò siè-ngò bò déi nèà

(Matíò 4:12-22; Lùk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Bó yeé yíi njií aá Jân gwà cibì, Yeésò foon gò ndò, à nde ké Galilé, à né Njàgà Bagaà mé yuoó naà beè Càn se yon,

¹⁵ ye bò nùàr a: «Cu waà baá kèn. Càn baá mbàm seèn ká kwarè bìi si njií. Bí yúé fón feh bìi yueè, bí kwéh sér temé, bí kwaá njií temé te Njàgà Bagaà.»

¹⁶ Yeésò yeé baá ké sòn tub Galilê go ndeé, à ñene njií Simôn bô òm seèn André né ndoór * dùà vuú den. Né bò siè-ngò bò.

¹⁷ À ye bó a: «Bí bèlè mè; mè bí kènê sie kwaá nde aá bò kòrò nùàr.»

¹⁸ Bó vu njií ndoór doó lè sòn Yeésò, bó yuo bele bú ndò.

¹⁹ À go ser cu, à ñene njií Jâk bô òm seèn Jân bò ñunà Jebedê, bó né yí te kòm bòn ndoór bó nyegé den.

²⁰ À yilá njií cu bó. Bó komo wuo ter kwar, bó kwaá lo tele bòn Jebedê te kome mé bò seé bò mene, bó yuo bele bú.

Nuaré déi mé càn yoòr

(Lùk 4:31-37)

²¹ Yeésò bó bô mbòn seèn wa lè loó Kapernahúm ndò. Yeé baá lòu sòu, à yila nde lè *gwà sòu, à né bò nùàr ñèh feh den.

²² À yeé baá feh, hiím seér bò nùàr dé hiím. Lòu sam, à lé bó feh loóm naà faà nùà ñèh nò, à lé bó faà bô *nji-sòu nò fèh ná ñgwèh.

²³ Sâ lè gwà sòu sâ, nuaré déi lé naà teèn, à né mé càn yoòr.

²⁴ À loó njií ké ter, ye: «Òè, Yeésò nùà Najarèt, wò ndeé né béh wulá sòm wa? Béh bí né lè keé-re? Mè né gi ndègè yeé kóó, wò dé yeé né jolósé, Càn wò temà naà kóó.»

²⁵ Yeésò pam bú ndò, ye bú a: «Húné sòn yeé, yùò kélá lè nùà hèn wágácén.»

²⁶ Tándulu jege si njií nùà hèllè doó, yuo kelà, né kén sòm.

²⁷ Gei laré bò nùàr gwà doón. Bó né lètené bòn biéé kuú ye: «Hèn né kei mân? Né lom ñèh dé feé mé terreb mene. Kè kú, né mene bò càn, à né tueé, bó né gi sòn seèn ñgwéé.»

²⁸ Tètèi sam, ngóg Yeésò ngulí sie aá tàbè Galilê doón beè.

Bò beén bô ngún taré sòm

(Matíó 8:14-17; Lùk 4:38-41)

²⁹ Bó yuo kelà lè *gwà sòu, tètèi sam, bó nde ké lo Simôn bô André; bó bô Jâk mé Jân lé naà kóó.

³⁰ Sâ gùnà Simôn né baán, à né doó cer den, à né mé dùlù yoòr. Yeésò yeé yila kweèh, bó tueé keéh bú cí ndò.

³¹ À ñgoró nde kwarè ma doó, à sie bú be, à komo sòm bú ter; dùlù kem yuo ma doó yoòr ndò. Ma doó bó haá bó yáb.

³² Lou yeé yila baá, bò nùàr weh waà mé bò beén bô bòn doón, bò déi né mé tándulu yoòr ndò.

³³ Cili nùàr lo sâ doón bilí nde gi ká tùtùlù gwà.

³⁴ À né nùàr ngún te beén hihiné taré sòm bele; à né cu bò tándulu kókoó mbaá yoòr bò nùàr kwóg sòm bele ndò. À yíin bó sòn tueé. Lòu sam, bó lé naà bú ñené kóó.

Yeésò ké Galilê bèh ngòr Càn tueé

(Lùk 4:42-44)

³⁵ Yeé baá toò cieê, Yeésò komo yuo kelà gwò, à nde ké bèh ndón-ndón Càn dua.

³⁶ Simón bó bò mbei nde bú fón ndo.

³⁷ Bó nde kwa bú, bó ye bú a: «Bò nùàr doón né wò fón.»

³⁸ À tueé seér ye bó a: «Béh nde ser toò, te mè tueé ju Càn te bò loó déi ndo. Lòu sam, mè ndeè naà dé cí.»

³⁹ Yeé baá môn, bó bó yon sie tàbè Galilè doón beè. À né ngòr Càn te *gwà sòu se bele, à né bò tándulu yoòr bò nùàr kwógó sòm bele ndo.

Nùà beén veén déi taré sòm

(Matíó 8:1-4; Lùk 5:12-16)

⁴⁰ Nùà beén veén déi waà, cemmé nde toò Yeésò ndo, ye bú a: «Kúkùr yeè, mɔ wò né gwaán, wò nde né mè taré sòm, mè den cu ñagásé.»

⁴¹ Jere bóó Yeésò ñèh, à kema ñíí bú be yoòr, ye bú a: «Mè gwaán aá kèn, taré yùò tarè.»

⁴² Beén nùà hèllè ñymé yuo doó sà ndo, à taré yuo.

⁴³ Yeésò yeé baá bú gò bieé, à luóm bú,

⁴⁴ ye bú a: «Càn a bó wò tueé nuaré déi. Nde lóm ké yoòr *ngàn sèmè, wò feh keéh bú yo yeè, wò haá bú gèh dàgà beén sà, faá Músi lo naà tueé nɔ, te bò nùàr ñene kɔ seér teèn.»

⁴⁵ Nùà hèllè yuo ndo. Ñèh cén, à nde seér cu bò nùàr tueé laré. Yeé baá ménâ, Yeésò lón kwà cú mé à nde né ké lo bèsónè yuo kelá, à nde den seér cu aá ké ya bèh ndón-ndón. Kàn né yuoò, kàn né yuoò, bó né ké yoòr seèn ndeé.

2

Nùà gule kuú déi taré sòm

(Matíó 9:1-8; Lùk 5:17-26)

¹ Yeé cer weh baá, Yeésò cu cu ké Kapernahûm. Bó ngweé cu ye à baá ké gwò.

² Cili nùàr kem wa cuú ngún, fan yila gwò; bèh yuú gi, mé cie mene. À né bó ngòr Càn se den.

³ Bò nuaré déi jɔgɔ waà mé nùà gule kuú déi ndo. Nùà nèà lètenè bòn lé jɔgɔ naà bú kóó.

⁴ Bó waà, sà nùàr fan tena baá toò, ceér yí toò Yeésò waà teèn sam cuú. Yeé baá ménâ, bó jɔgɔ ñaá mé bú ké felè gwà ndo, bó komo feh gwà, bó sege yíi keéh bú teèn mé tèb mene, bó kwaá ñíí doó toò Yeésò.

⁵ Yeésò yeé ñene, ye temé bòn doón né lom yoòr nyí ménâ, à ye nùà beèn a: «Huaán mò, bò veén yeè gi aá wò mé ñéh kèn.»

⁶ Sà bò *ñí-sòú déi lé naà doó sà teèn. Te bó yeé nde ngweé ñíí ménâ, bó yila lé bòn ndugó beleé,

⁷ ye: «Nùà hèn mán tueé né dé kei? Ngweéh à feh seèn weh né faá Càn mà. Nuaré déi né mé terreb veén nùàr kulú sòm wa? Né lom Càn.»

⁸ Yeésò ñene kɔ múnò bòn ndo, ye bó a: «Bí ménâ munó né dé kei wa?

⁹ Beè bìl, taré kela né tueé ye nùà beèn a: Bò veén yeè gi aá wò mé ñéh kèn, wa né: wùò ter, wèh tèb yeè, gègòó wa?

10 Bí kóó ye: *Huaán Nùàr né mé terreb veên ká doó doón kulú sòòm.»
 À den cuù baá-re, ye nùà gule kuù doó a:

11 «Mè ye wò a: wùò ter, wèh tèb yeè, ndé á lo.»

12 Nùà hèllè komo wuo ter kwar ndo, weh tèb seèn, fòón gò njolò bò nùàr doó sà. Geí laré bò nùàr doó doón, bó né Càn teèn seén yíí, ye: «Béh née kèkèné dé hèn ñéné ngúngwéeh ye!»

Bèh Leví yilá

(Matíô 9:9-13; Lúk 5:27-32)

13 Yeésò yuo kela ndo, à nde cu ké sòn tub Galilé. Cìli nùàr kem wa cuù ngún, à né bó nhèh feh den.

14 Jomo sà à nde ser toò. Wa beré déi, à ñene njií Leví ñunà Alfê, à né ké gwò bèh seè den den, à né kàgàlòn lãmpôn weh. Ye bú a: «Yùò bèlè mè!» Leví yuo bele bú ndo.

15 À nde ké lo Leví yáb yieé. Bó bò wèh-kàgàlòn lãmpôn bò mé bò vevenê bò kókoó mbaá lé yieé bilí naá kóó, mé bò mbòn seèn mene ndo. Lòu sam, bò nùàr lé belé naá jomo seèn ngún.

16 Te bò nji-sóu mé né yeé lètenè bò *Farisiên yeé nde ñene njií Yeésò bó bò wèh-kàgàlòn lãmpôn bò mé bò vevenê bò né yáb bècénè yieé bilí ménâ, bó ye bò mbòn seèn a: «Bó bò wèh-kàgàlòn lãmpôn bò mé bò vevenê bò yáb bècénè yieé bilí né dé kei wa?»

17 Yeésò yeé ngweé aá ménâ, ye bó a: «Bò beén bò né yeé mé koró nùà lèh kóó, dèn ngwéh bò tetarê bò. Mè hèn nde kuú naá bò vevenê bò ká yoòr mò yilá njií, dèn ngwéh bò didilí bò.»

Bèh yáb joloò

(Matíô 9:14-17; Lúk 5:33-39)

18 Cieé déi bò mbòn Jân Bàptís bó bò *Farisiên lé naá yáb jolo. Bò nùàr ndeè ye Yeésò a: «Bóó né naàn mé bò mbòn Jân mé bò mbòn dé bò Farisiên né yáb jolo, bò mbòn dé yeé yáb jòlò ngwéh wa?»

19 Yeésò ye bó a: «Lòu mé bó sua yeé véh, mé si né doó samé den, bò mbeí nde né yáb jolo wa? Dé sà ndóg. Cu mé bó bò si né kóó, bó yáb jòlò ndé ngwéh.

20 Mé njéh mene, bí kwá cieé déi, mò bó ngaá sòm aá bó sù fù beè, bó ndeè jolo ye boòn.

21 «Nuaré déi beéh cògò feè felé cògò dé cuùm téná làb nji bèh. Mò sam, dé feè nde né dé cuùm doó komo ñoré sòm.

22 «Bó tàgà mé kulu feè lè nguú cuúme si kwá bèh ndo. Mò sam, tàgà nde né jelá, nguú keér, mbè ber nde doó. Bó vu be te mbè mé nguú mene fà doón. Mò bó baá mbè mé kulu feè si, bó bú si kwaá yeé lè nguú feè.»

Lùà lòu sóu kwalé yieé

(Matíô 12:1-8; Lúk 6:1-5)

23 Lòu sóu déi, bò Yeésò né te ñueh yolò gò kelá, bò mbòn né mé lùà ceceér kwalé yieé ndeé.

24 Bò *Farisiên deèn ndo, ye Yeésò a: «[Ñéné ká mé njolo yeé: Bóó né naàn mé *sóu beèh né yíín, bò mbòn yeé né lùà lòu sóu kwalé yieé wa?»

25-26 Yeèsò ye bó a: «Njii mé *Davîd nùà njèh lé naà bɔ́ doò, bí née jáńé kè ngwéeh ye wa? Lé naà te nàm Abiata *ngàń sèmè dé koò. Lòu sà Davîd bó bò nùàr seèn yeé nde aá mé cùè kuú, à lé naà te gwà Càńe yilá ndeé. Yáb mé bó lé kwaá lò naà toò Càń, à lé naà jɔ́gɔ́ weh, à yieé, à haá njii bò nùàr seèn kèb déi, bó yieé ndo. Sà bí né koó ye né yeé jolo, bò ngàń sèmè den cegé yeé koó.»

27 Yeèsò den cuù, ye bó a: «Càń lé *cieé sòu sou kwaá naà ye te gam nùàr, à lé nùàr mé sér ná ngwèh ye te gam cieé sòu.

28 Sà tueé né ye, *Huaán Nùàr né mé cieé sòu mene yɔ́gɔ́.»

3

Nùà be njemá déi

(Matíô 12:9-14; Lùk 6:6-11)

1 Jomo sà Yeèsò nde cu ké *gwà sòu ndo. Sà nùà be njemá déi né ké gwò sà.

2 Bó né Yeèsò mé ju taáb, ye mo à taré som nùà sà lòu sòu, bó nde né bú sie ma.

3 Yeé baá ménâ, Yeèsò ye nùà mé be njemá doò a: «Wùò njéba ter njolò bò nùàr.»

4 A den cuù, ye bò nùàr a: «Sóu bìi ye naàn wa? Ye lòu sòu béh bó njèh bagaà wa, béh bó sér dé veèn wa? Ye huòm kela né nùàr lòu sòu yili sòòm wa, dé nùàr wulá seèr wa?» Bó sòn kòmò ngwéh.

5 À né bó doó doónj mé njèh mene ke laré, temé né bú lè mé jéré-temé bɔ̀òn yulá. À tueé njii mé nùà hèllè ndo, ye bú a: «Nèbbè be yeé nebbè.» À nebbè be ndo, be seèn taré yuo.

6 Te bò *Farisièn yeé nde njene njii ménâ, bó kem yuo kela gi cie, bó bò nùàr *Heròde nde sòn nyɔ́gɔ́, te bó wula som Yeèsò.

Cilì nùàr ké yoòr Yeèsò

7 Yeèsò fɔ̀òn gò ndo, bó bò mbòń seèn nde cu ké sòn tub Galilè. Bò nùàr ngún né bú jomo kem bele: bò déi né bò Galilè bò, bò déi yuoò Jerusalem

8 mé te tàbè Judè sà bèh hihiné. Bò déi yuoò te tàbè Idumè bò Jurdèn kèb yágà, bò déi lè lóó hihiné kwarè Tír bò Sídòń. Bò nùàr hèn doónj lé ngweé gi naà njii mé Yeèsò né yeé bɔ́, bó ndeé né bèh cí.

9 Yeé baá ménâ, ye bò mbòń seèn a: «Bí wèh kwá mè kòm ká kwarè, wanɔ́ɔń bò nùàr nde aá mè baré wulá.»

10 Lòu sam, à né lom bò nùàr taré som dé gècèn; bò beén bò doónj né ká yoòr seèn lege ndeé, ye te bó kema kwa bú kema.

11 Bò tándulu mé lé naá gi bú njéné, suélé nde gi toò seèn, bó né ké ter tueé njii, ye bú a: «Ngweéh wò dé yeé né Njuna Càń mà.»

12 À né lom bó mé terreb luòm, te bó ndègè seèn cie túé sòm cú.

Bò mbòń tebè yulá cùòb fà

(Matíô 10:1-4; Lùk 6:12-16)

13 Jomo sà Yeèsò ńaá nde ké te tòre ndo. À yilá njii bò nùàr ké yoòr seèn; lé naà bɔ́ mé à né gwaân. Bó yeé waá baá,

14 à balé weh bò yulà cùòb fà bò déi teèn, te bó bó den beh, te à tema beh bó, bó nde ngòr Càn se yon;

15 à haá bó terreb ndo te bó kwogo som bele bò nùàr càn tándulu yoòr.

16 Lé naá Simôn, ye yilí seèn déi baá cu Piêr ma.

17 Déi né Ják nuna Jebedê bô dim seèn Jân; à yilá cu bó Boaneje, ye: bó né faá mbàn nò.

18 Bò déi né cu André, Filip, Bartelemí, Matíó, Tomàs, Ják nuna Alfê, Tadê, mé Simôn nuaá mé gwàn bèh dé mé bò kìn den felè bò loó bò doò,

19 mé Júdàs sarnyé Yeésò.

Bò nùàr Yeésò ndeè bú weh keéh

20 Yeésò nde cu lo ndo. À yeé wa baá, bò nùàr ngún bilí wa cuù, yogo bilí bó bò mbòn seèn mé yáb yieé mene.

21 Bò nùàr seèn yeé ngweé aá méná, bó ndeè bú sie weh, ye: «À vera baá kèn.»

*Bò *nji-sòu ye Yeésò seé boó né mé terreb *Sàtàn*

(Matíó 12:22-32; Lùk 11:14-23; 12:10)

22 Bò nji-sòu mé lé yuoó naá ké Jerusalem ye: «À yila baá beè *Beljebu kèn. Mgbè bò tándulù sà haá né bú terreb koo, à né bò tándulu mé njéh kwogo den.»

23 Yeésò yilá njií bó ká toò seèn ndo, à né bó njèh lè kàne tueé keéh, ye bó a: «Naàn naàn mé Sàtàn nde né yo seèn nùà njèh kwogo wa?

24 Mè tueé bí, né mene lè lò mgbè dé heè, mo bò nùàr né lètené bòn kerré kuú, sà lò sà nde né njellé veé.

25 Né mene te mbàgà dé heè ndo, mo bò nùàr né lètené bòn kerré kuú, sà mbàgà hèllè nde né tob yuo.

26 Mo Sàtàn hèn lege kuú cu né mé yo seèn nùà njèh, te lò seèn kerré den hihiné, sà terreb seèn toò ndé ndé ngwéh, nde né jí.

27 «Nuaré déi gwò nùà terrèb déi yilá kòmò ndé ngwéh, à njob bú. Ko à nùà hèllè doó kaga si gi aá, à nde ye bú njooó.

28 «Mè tueé bí, nùàr a bó mene gèh veèn dé heè, bú a: júé mene yilí Càn, Càn nde né dé sà doó kulú njií.

29 Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí Nagá, Càn veèn seèn doó kulú nji ndé ngwéh, veèn bú yoòr gi ndé cú dé nyemà mé nyemà.»

30 Sà bó la naá tueé ye, Yeésò yoòr né seér mé càn tándulu. À bó méná tueé né dé cí.

Mei Yeésò mé bò dim Yeésò

(Matíó 12:46-50; Lùk 8:19-21)

31 Mei Yeésò mé bò dim Yeésò waà ndo, bó njobá le yí cie, bó ye bò nùàr a: «Yilá kèh béh Yeésò teèn.»

32 Sà nùàr ngún né kwarè seèn den kaán yon, bó ye bú a: «Mei yeé bó bò dim yeé né yí cie, bó ye yilá kèh wò ma.»

33 Ye bó a: «Mei mò mé bò dim mò né bò neí wa?»

34 À né bò nùàr gwà doón ke yon. À den cuù, ye bó a: «Mei mò mé bò dim mò né seér bò hèn bò.

35 Bòó mé né sòn Càn ngweé doón, bò meí mò, bò dim mò, bò tie mò né bó.»

4

*Kàn felè nùà vú-gèh**(Matíô 13:1-9; Lùk 8:4-8)*

¹ Yeésò yila cu ngòr Càn ké sòn tub Galilè feèh. Cìli nùàr ngún merré wa cuù, faɲ sie bú beè. Yeé baá yɔgɔ, à nde ɲa den dé seèn yí duà te kome, bó le ká cie sòn nòmò.

² A lé bó nhèh kókoó mbaá feh keéh gii naà te kàne te kàne, ye bó a:

³ «Bí ngwé! Nuaré dèi lé ndeè naà ké ɲueh bèh gèh vuù.

⁴ À yeé baá gèh vuù, kèb dèi sue le ceér dueè. Bò non waà gwaré yieé sòm.

⁵ Kèb dèi nde sue yila te kèrré taà, bèh sà tàbè teèn màgà ɲgwéh. Ba yuoò wágácén ndò.

⁶ Lou yeé baá li, ɲema yuo cu. Lòu sam, bèh jɔgɔb yii lé teèn ná ɲgwéh.

⁷ Kèb dèi nde sue yila lètenè bò ɲgobó deduanè, ba yuo ter. Yeé baá kulá, bò ɲgobó deduanè hèllè lané wula sòm bó, bó tàb wá kwà cú.

⁸ Kèb dèi nde dé seèn sue yila bèh tàbè bagaà, ba yuo kelà, kula, wa tàb: tab dèi mvum teèn yulà tagár, tab dèi yulà ténjén, dèi yuii.»

⁹ Yeésò den cuù, ye bó a: «Nuaá né mé tie dé ɲgweé, bú a, ɲgwé nyégé ngòr hèn bagasé.»

*Yeésò ngòr te kàne si keéh né dé kei?**(Matíô 13:10-17; Lùk 8:9-10)*

¹⁰ Bò nùàr yeé ɲèllé gi aá, bóó mé né kwarè seèn bó bò mbòɲ yulà cùbɔ fà doò bie bú bò kàn sà ndò.

¹¹ À ye bó a: «Dé biì, ngòr felè *Lò Càn mé Càn lo naà lòu leér kwaá, né tièè biì. Dé bò dèi, kɔ bó né bó lè kàne ménà si keéh,

¹² te bó ke den dé keè, bó ɲéné cú; te bó felá den dé felá, bó ɲgwé kó cú ndò. Mò sam, bó nde né temé kweh seér, Càn nde né veèn bòòn doó kulú njii.»

*Kàn nùà vú-gèh seè**(Matíô 13:18-23; Lùk 8:11-15)*

¹³ Yeésò den cuù, ye bó a: «Bí kàn hèn ɲgwé kó ɲgwéh wa? Sà bí bò dèi ɲgweé kɔ nde né naàn wa?

¹⁴ Nùà vú-gèh né nuaá mé né ngòr Càn tueé.

¹⁵ Bò nuaré dèi né mapelīm mbaá faá kpon ceér nɔ, gèh naá gii teèn sue. Bó yeé ɲgweé gi aá, tètèi sam, *Sátàn waà baá kèn, luaga sòm cu bó lè.

¹⁶ Bò dèi kwa né dé bòòn gèh faá bèh kèrré taà nɔ. Bó nde né ngòr Càn ɲgweé, bó gwaán nyégé mé vɔgɔ-temé mene.

¹⁷ Nhèh cén, ngòr sà jɔgɔb lè bòòn yí ɲgwéh; bó gwaán lom né cuúr cén mbaá. Gèr sé yeé baá bó te ngòr Càn coró, bò nùàr né bó mé nhèh bunó, bó cuaré yuo wúwágá.

¹⁸ Bóó mé né lètenè bò ɲgobó deduanè sue yilá doò né bóó mé né ngòr Càn ɲgweé,

¹⁹ nhèh cén, bó né mé *wón ɲyamé le, bó né te ɲgùlù wónje faá bó gwaán nè nɔ samé ndeé, bò tuaá hihiné né mé bó bele ndeé ndò. Nde nde, bò nhèh hèllè karé wula sòm njii ngòr Càn lè bòòn, bó le cùr.

²⁰ Bò nuaré déi dé bòn né faá bò gèh mé bó vuú né te tàbè bagaà nɔ. Bò sà bò né ngòr Càn ngweé, bó né gwaán nyegé. Yeé baá ménâ, bó né tàb waá ndo; tab déi mvum teèn yulà tagár, tab déi yulà ténjén, déi yuií.»

Kàn déi mé lâm

(Lûk 8:16-18)

²¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Mò bó mogo yilá baá mé lâm gwò, bó sulí kwaá seér nde né bú ka soò wa? Bó nde né bú ka ndagâ sulí kwaá seér ndo wa? Ngweéh bó tuú njií nde né yí te sùgo mà.

²² Mè tueé bí, bò njií mé né bèh cibí doón nde gi né cie néné le; bò dé bèh lèrrèb néné yuo kela gi bèsónè ndo.

²³ Nuaá né mé tie dé ngweé, bú a, ngwé nyégé ngòr hèn bagasé.»

²⁴ À den cuù, ye bó a: «Bí ngwé nyégé bò njií mé bí né felá doón bagasé. Bí kóo ye, mòu mé bí né bò nuàr njèh teèn me haá doón, Càn bí me haá cu nde né teèn, à haá sagá cu bí déi felèbò.

²⁵ Nuaré déi nde gi né mé njèh beè, bó haá sagá cu bú déi teèn. Nuaré déi dé seèn mé njèh beè sam nde ngweéh, né mene dé maàn mé à né mé njèh doón, bó nde né bú beè horó sòm.»

Gèh bò tàbè baá jueé

²⁶ Yeésò den cuù, ye bó a: «*Lò Càn den né faá nuàr né gèh ké ngeh vuú kwaá nɔ.

²⁷ À yeé vu kwaá baá, cibíteèn à né lóm cer, suútenè à né bèh seé seèn ndeé; gèh hèllè né jomo seèn kar, né noóm, nua hèllè kèkèné dé sà ngwé kó ngwéh.

²⁸ Gèh bò tàbè né ka bòn jueé den; à ba yuo kela ndo, ɲa jìlì, velé sem, nde nde sie kèh.

²⁹ Yeé ɲema gi aá, wulu dé kwaá. Nua jueéh doô kwaá sòm ndo.»

Kàn mvum tàb làm

(Matíô 13:31-32, 34; Lûk 13:18-19)

³⁰ Yeésò den cuù, ye bó a: «Béh Lò Càn me njií nde né mé kei wee? Den né faá kàn dé heè wa?»

³¹ Ye bó a: «Lò Càn den né faá mvum tàb làm* nɔ. Mò bó baá bú dòu dobo yií, támbên lètenè bò mvum doón né bú.

³² Mò à kula baá, tàyàm lètenè bò toú doón né cu bú. Bò béh seèn nde né bèh beè yám sie; bò non tieé beh fulu te yùm seène.»

³³ Yeésò lé bò nuàr njèh kókoó feh gi naá te kàne te kàne, faá bò kàn dé hèn nɔ. À lé si beéh bó dé mé bó nde né ngweé komo ndo.

³⁴ À ngòr déi lòu mbaá túé nji ngwéh, kó né lè kàne. Dé bò mbòn, mò bó baá léláɲ bòn, à né bó se gií.

Fu tarê pam huné

(Matíô 8:23-27; Lûk 8:22-25)

³⁵ Cu ka lòu sà liyili, Yeésò ye bò mbòn seèn a: «Béh nde tub kèb yágà.»

³⁶ Bó yuo kwaá lò cili nuàr ndo. Bò mbòn weh yuo mé bú te kòm mé à né lè doò; sà bò kòm déi né kwarè mán.

4:21 4:21 Mat. 5:15; Lûk 11:33 **4:22 4:22** Mat. 10:26; Lûk 12:2 **4:24 4:24** Mat. 7:2; Lûk 6:38

4:25 4:25 Mat. 13:12; 25:29; Lûk 19:26 **4:29 4:29** Joël 3:13 * **4:31 4:31** Ká Bà mvum mé jie kela né kóó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò Jûf né mvum dé hiín.

³⁷ Wa beré déi, fu tarê kobo yilà dùà, né nòmò lè kome pieém njií den, kòm baá yuú.

³⁸ Sâ Yeésò baá ké jomo bòn lóm, à né feh te kékèh cer kwaá den. Bó nyimé sòm bú, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, béh nde aá kum le, wò yúlá ngwéh wa?»

³⁹ À nyimé yuoò, à pam huné sòm fu, ye nòmò a: «Húné nɔ́ɔ́ɔ́.» Fu hèllè nɔ́ɔ́ɔ́, pón die dùà dɔ́ɔ́ɔ́.

⁴⁰ À ye bò mbòn a: «Bí veéh né dé kei wa? Bí temé mé mè kwá nji cú wa?»

⁴¹ Veéh bɔ́ɔ́ bó njèh. Bó né lètenè bòn bieé kuú ye: «Hèn né nei, mé sòn seèn ngweé bilí né mé fu bò nòmò mene wa?»

5

Nuaré déi mé càɲ tándulu yoòr taré sòm

(Matíó 8:28-34; Lúk 8:26-39)

¹ Bó wa yí sònò tuùb kèb yágà, te tàbè bò Jerasénè bò.

² Yeésò suaga die doó. À yeé ke, nuaré déi yuoò ké màsòu, baá ká yoòr seèn ndeé. Nùà hèllè lé naá mé càɲ yoòr,

³ à lé cer beéh ké màsòu ndo. Né mene mé yuú lòn, nuaré déi lé bú kàgà kòmò ná ngwéh.

⁴ Sâ bó lé bú be kaga beéh lòu, bó yíi bú fògò gulè ndo. Mé njéh mene, à lé naá beh tené sòm. Nuaá mé nde né bú taré yɔ́gɔ́ sam.

⁵ Suútenè mé cibítenè mene à né ké lètenè bò sà keéɲ sɔ́ɔ́, mé te tòre mene ndo, à né yo mé taá tulú ɲerré.

⁶ À yeé nde ɲene njií Yeésò ké dàb mán, à sòm doò, à dula ndeé ká toò seèn, à cemmé nde doó,

⁷ à né ké ter logó njií, ye bú a: «Yeésò Nuna Càɲ terrèb, bélò né lè keé-re wa? Mé yilí Càɲ, té mè gèr fèh.»

⁸ Sâ Yeésò la baá càɲ lè seèn paám, ye bú a: «Tándulu, yuò kélá nùà hèn lè nɔ́ɔ́ɔ́.»

⁹ Jomo sâ Yeésò ye bú a: «Yilí yeé né nei wa?» Ye Yeésò a: «Yilí nyí né Bilíbo. Lòu sam, béh bilí den né lòu.»

¹⁰ À né Yeésò bɔ́ɔ́ den, ye bú a: «Té béh te tàbè hèn sòm.»

¹¹ Sâ bòn nguián né ké cueè tòr yieé den, bó né teèn ngún.

¹² Bò càɲ doó bɔ́ɔ́ baá-re Yeésò, ye bú a: «Kwá béh nde yila den seér ké lè bò nguián kié.»

¹³ Yeésò gwaán ndo. Bó durá yuo kela baá-re, bó nde yila nde lè bò nguián hèllè. Bò nguián kem suagà ké cueè, bó sue yila nde ké te tube. Bó lé naá dɔ́ɔ́ɔ́ kám fà. Bó kum le teèn.

¹⁴ Bò tèn nguián durá yuo gi ndo; bó nde bò nùàr ké lo mé kè kèbè mene tueé. Bò nùàr né teèn kem ndeé, te bó nde ɲene mé njolo bòn ndo.

¹⁵ Bó yeé wa baá kwarè Yeésò, bó ɲene nuaá mé lé naá mé tándulu yoòr doó, né doó den den, à su kwaá baá cògò yoòr, à taré yuo aá kèn. Veéh bɔ́ɔ́ bò nùàr njèh.

¹⁶ Bò njií mé la kèlè naá felè nùà beèn mé bò nguián dɔ́ɔ́ɔ́, bɔ́ɔ́ mé naá ɲené, né bò nùàr se nyegé.

¹⁷ Yeé baá ménâ, bó bɔ́ɔ́ Yeésò, ye bú a: «Kúkùr yeé, yuò lè tàbè beèh yuoò.»

¹⁸ Yeésò yeé baá te kóme yilá ndeé, nuaá mé la naá mé càn yoòr doò bòn bú, te bó bú nde.

¹⁹ Yeésò beròn ye bú a: «Nde dèn sér á ké lo yeé, wò tueé bele bò mbeí yeé njií mé Nùà Dueé la naá felè yeé bós doón, wò tueé bó jere mé à la naá wò kóó doó.»

²⁰ Nùà hèllè foon gò ndo. Njií mé Yeésò naá felè seèn bós keéh doón, à né mé njéh lè lò Dèkàpòlì* sà saán ndeé. Bós mé lé naá ngòr hèn ngweé doón geí laré gi.

Nunà Jàrùs bô ma mé lé naá cògò Yeésò kema

(Matió 9:18-26; Lùk 8:40-56)

²¹ Yeésò yuo cuú kèb yágà te kóme, à cu cuú kèb kân. Cili nùàr bilí wa cuú kwarè seèn ngún, sà à né sòn nòmò njebá den.

²² À yeé ke, nùà koò *gwà sòu déi waá baá, yilí seèn né Jàrùs. À yeé nde ñene njií Yeésò mán, à cemmé nde ka seèn,

²³ à bòn bú, ye bú a: «Huaán nyí dé vèh nde aá kuú dolé. Kúkùr yeé, ndé kèma nji yeé bú be yoòr teèn, te à yili yuo, à kú cú.»

²⁴ Yeésò yuo bele bú ndo. Cili nùàr né Yeésò jomo kem bele, bó né lom bú dé baré baré ñeí.

²⁵ Sà ma déi né doó sà teèn; baá nyèma yulà cùòb fà húóm né bú yoòr yuo den.

²⁶ À né bèh lèh dé kàn mé dé kân ndeé, à né gèr teèn mbaá ñené kuú, kàgàlòn né bú beé gií. Mé njéh mene, toò ndé ngwéh, à né seér gèr mé njéh lòu ñené ñeí.

²⁷ Sà ma hèllè lé naá baá njàgà Yeésò ngweé ndo. Yeé baá ménà, à yila nde lètenè bò nùàr, à ngoró nde yí jomo seèn, à kema weh cògò seèn.

²⁸ À né ké lè tueé den ye: «Mò mè kema cegé mene lélán cògò seèn, nde né mè yili sòm.»

²⁹ À yeé baá kema, húóm tené bú yoòr ndo. À ngweé ko ye nyí taré baá kèn.

³⁰ Yeésò ngweé ko yoòr dé seèn ndo, ye terreè nyí kèb déi naá yuo. À bele seér lètenè bò nùàr, ye: «Nei cògò nyí kema naá kóó wa?»

³¹ Bò mbòn seèn ye bú a: «Bò nùàr baré sela baá ndo, wò ye nei nyí kemá naá kóó wa?»

³² Yeésò né ka kwarè seèn ke yon, ye te nyí ñene nuaá mé la naá nyí kema sà.

³³ Ma doo yeé ngweé ko aá yoòr seèn ménà, à ndelé ndeé mé veéh mene, à die nde ka Yeésò, à tueé komo bú gècèn seèn doón.

³⁴ Yeésò ye bú a: «Huaán mò, wò né lom temé cén yoòr mò kwaá njií, wò taré yuo aá kèn. Mvélé yuò teèn, ndé bá-re.»

³⁵ Yeésò née seèn mé ma doo tueé den, tóm waá ndo, bó ye nùà koò doo a: «Ŋuna yeé kuú aá ma. Té yeé Nùà fèh-ñjèh mbaá kì kú cú.»

³⁶ Yeésò dé sà tán ngwéh, à ko lom né nùà hèllè tueé, ye bú a: «Té vèh, kwà nji lòm ndèm mé mè.»

³⁷ À gwàn cú dé nuaré déi bele bó jomo ndo, à weh lom aá Pièr mé Jâk bô òm seèn Jân.

* 5:20 5:20 Lò Dèkàpòlì jue né lò mé loó né teèn yulà.

³⁸ Bó bó nde ké lo nùà koô gwà sòu doô. Bó wa ké teèn, bèmè né lom boó faá cí nò, mbà né doó jogór nellé.

³⁹ À yila nde yí gwò teèn, ye bò nùàr a: «Gèh bèmè mé yúé mene hèn né dé kei wa? Huaán njeré déi kú ngwéh, à cer né lóm.»

⁴⁰ Te bò nùàr yeé nde ngweé njií ménà, bó kem sue bú yoòr mé séb. À som keéh gi bò nùàr cie ndò, à weh lom tele bô meí mé bò mbòñ seèn doô, bó bó yila nde ké mí yoòr huaán,

⁴¹ à sie njií bú be ter, à tueé bú mé ju bòn, ye bú a: «Tàlità kúmì.» Sà tueé né ye: «Huaán vèh, mè ye wò a, wùò ter.»

⁴² Huaán doô komo wuo ter ndò, yila gò gò. Sà à lé baá gií mé nyemà yulà cùòb fà. Bó yeé nde ñene njií mán, hiím laré bó doó doón.

⁴³ Yeésò luom lom bó dé gécèn ndò, ye bó a: «Càñ a bó bí tueé nuaré déi. Bí há huaán yáb, à yieé.»

6

Bò Najarêt bò

(Matíó 13:53-58; Lùk 4:16-30)

¹ Yeésò yuo bèh sà ndò, à cu cu lè loó mé à lé kulà naà teèn. Bó bò mbòñ seèn lé naà koó.

² Yeé baá lòu sòu, à yila nde ké *gwà sòu, à né bò nùàr ñhè teèn feh den. Bò nùàr yeé ngweé aá, hiím gi bó doó doón, bó ye: «Á dé sà kwaá naà he wa? Hèn né gèh kógòn kei mán, hèn baá-re fém ndò.

³ Ngweéh hèn né kób-toú ñunà Marí doô wa? Ngweéh Ják bô Josês mé Júde bô Simón né gi bò òm seèn wa? Ngweéh lètenè beèh hèn né gi bò tie ndò wa?» Yeé baá ménà, bó temé yoòr seèn kwá njií cú ndò.

⁴ Yeésò deén baá-re, ye bó a: «Bèh doón bò nùàr né gi nuaá mé né *sòn-Càñ veéh; sòn seèn ngeén seér yeé bò loó bò seèn, bò nùàr seèn, né mene te mbàgà seèn, bó né yeé sòn seèn ngeén.»

⁵ À yeé ñene bó temé teèn kwá njií ngwéh ménà, à bèh fém boó keéh kwá cú ndò. Mé ñhèh mene, à kema taré som cegé bò beèn bò déi.

⁶ Gèh temé mé bò nùàr lé yoòr seèn kwá njií ná ngwéh sà, lé naà bú hiím yogó.

Bò yulà cùòb fà bò ké cie temá njií

(Matíó 10:5-15; Lùk 9:1-6)

Jomo sà Yeésò nde bèh ngòr Càñ lelo feh bele ndò.

⁷ À yilá bilí bò mbòñ yulà cùòb fà doô, à tema som bó fèfà fèfà, à jege haá bó terreh te bó kwogó som bele bò nùàr càñ tándulu yoòr,

⁸ ye bó a: «Mò bí baá mé gò, bí té njeré déi beè wèh siè, kò né cegé cùgò. Bí té yáb beè wèh siè, né mene ba, né mene kàgàlòn, bí té beè wèh siè.

⁹ Bí yí lòm débágá, bí té cògò fà sù siè ndò.»

¹⁰ À den cuù, ye bó a: «Mò bí wa baá lè loó déi, bó feh bí bèh cèrrè, bí dèn lòm gwò sà, kò gò bìi wulù baá, bí yuo ye.

¹¹ Mò bí wa beré déi, bó bí wèh ngwéh, bó tie te ngòr bìi félá njií ngwéh, bí yuò kwá ló bó noón. Mò bí baá doó sà yuo, bí kàrè sòm gi fufú loó sà gulé bìi, te duóm bó toò tueé kwaá.»

¹² Bò mbòŋ ɔ́ɔŋ gò ndò, bó né mé ngòr Càŋ se ndeé, ye bò nùàr a: «Bí kwéh sér temé bìi kweèh.»

¹³ Bó né nùàr ngún càŋ yoòr kwɔ́ɔ sɔm bele, bó né bò beén bò kókoó kómó bò, bó né bó mé njéh taré sɔm bele ndò.

Cio Jân Bàptís

(Matíò 14:1-12; Lùk 9:7-9)

¹⁴ Mgbè *Heròde ngweé njií njàgà Yeésò ndò. Lòu sam, ngóg seèn lé baá bèh ɔ́ɔŋ ngulí ndeé. Sâ bò déi lé ye: «Né Jân Bàptís dòu komo yuo cuu né kɔ́. À fém ɔ́ɔ né mé terreb sâ.»

¹⁵ Bò déi ye: «Né *Eli.» Bò déi den cuu ye: «Né *sòn-Càŋ déi faá bò sòn-Càŋ bò dé léi toò nɔ.»

¹⁶ Heròde yeé ngweé aá ménâ, à sie lom aá dé seèn ye: «Né Jân Bàptís. Nyi lé naâ bú feh tená; à komo yuo cuu né dòu kɔ́.»

¹⁷ Sâ Heròde lé seèn tueé naâ kɔ́, ye bó sié kàgà ní Jân gwà cibì. À lé bú mɔn ɔ́ɔ kuú naâ felè Herodiàs, veèh Filíp dim seèn. À lé naâ ma sâ gwò nɔgá kwaá njií.

¹⁸ Sâ Jân lé naâ bú teèn bèsònè tueé njií ndò, ye bú a: «Né jolo. Wò sé lé veèh dim yeé gwò wèh kwá ná ngwèh!»

¹⁹ Yeé baá ménâ, Herodiàs sie kwaá lom aá Jân lè, ye kɔ nyí ɔ́ɔ wula sɔm aá bú ndò. Njèh cén, à lé lón beè Heròde kwá ná ngwèh lòu.

²⁰ Lòu sam, Heròde lé naâ Jân veéh, ye Jân né lom nùà díli, nùà gècén. À lé naâ beéh Jân cií ndò. Gwaán né mene bú ki, mé njéh mene ye kɔ nyí né tie te ngòr seèn felá njií.

²¹ Te cu sâ cieé mé bó lé nɔár naâ bú teèn yɔŋ kwaré cu ndò. À yilá baá-re bò nùàr, te bó nde teèn. À lé naâ bò kokoò bò seèn yilá, à yilá bò kwaá-taáb, mé bò kokoò bò te tàbè Galilé mene, ye bó a, bó ndé gí teèn. Lòu cieé koò sâ, Herodiàs kwa keéh baá-re lón teèn.

²² Sâ nɔna seèn dé vèh lé naâ bené ké gwò nɔ. Yeé baá Heròde bó bò nùàr yoòr huóóm, Heròde ye huaán a: «Njií mé wò né gwaán ɔ́ɔŋ, mɔ wò bie, mè nde né wò haá.»

²³ À jege yií teèn ndò, ye bú a: «Né mene tàbè nyí, nyí nde né wò kèb déi kɔb haá.»

²⁴ Huaán vèh doò yuo kela ndò, nde ké yoòr meí, ye meí a, nyí júée bú a, há nyí kei wa? Meí ye bú a: «Júée bú a: há nyí feh Jân Bàptís ma.»

²⁵ Huaán doò ndòr nde cu gè jomo yoòr mgbè, ye bú a: «Mè né feh Jân Bàptís te suúŋe kènè gwaán.»

²⁶ Te mgbè Heròde yeé nde ngweé njií mán, temé yili lom bú lè lég, à munó njií jègè mé à la naâ toò bò nùàr jege doò, yɔ́ɔ bú dé beròŋ.

²⁷ À yilá njií sóji seèn cén déi ndò, ye bú a: «Nde téná wèllè feh Jân Bàptís.» Sóji hèllè yuo ndò, nde ké gwà cibì, tena waá mé feh Jân lè suúŋe,

²⁸ haá njií mé huaán doò. Huaán doò nde mé meí haá njií ndò.

²⁹ Bò mbòŋ Jân yeé ngweé aá ménâ, bó nde furú njií kukun dòu ndò.

Bò nùàr kám tín koó

(Matíò 14:21-21; Lùk 9:10-17; Jân 6:1-14)

³⁰ Bò mbòn̄ tebê cu cuù ndò, bó tueé Yeèsò njií mé bó lé bɔɔ keéh naâ, mé bó lé feh keéh naâ dóón̄.

³¹ Cu sâ nùàr ngún lé naâ waâ, bò déi né ndeê, bò déi né cuú. Né mene dé yáb yieê, Yeèsò bó bò mbòn̄ lón̄ kwá ngwéh. Yeé baá ménâ, ye bò mbòn̄ seèn a: «Béh nde ser ké bèh ndón̄-ndón̄, te bí ko weh teèn.»

³² Bó yila kóm ndò, bó fɔón̄ gò, bó nde ké bèh ndón̄-ndón̄ lélán̄ bɔón̄.

³³ Bó yeé baá ndeê, bò nùàr kókoó mbaá lé naá giú bó ñené kɔɔ, bó né te lɔɔ dé kàn, mé dé kân kem yuoô, bó né teèn mé gule durá ndeé. Mé bò Yeèsò nde waá, sâ bò nùàr baá gi cu doó.

³⁴ Yeèsò yeé suaga die aá doó, à ñene njií cili nùàr né merré den. Jere bɔɔ bú ñjèh. Lòu sam, bó lé naâ faá bò mbieê mé nùà ñjèh teèn sam nɔ. Yeé baá ménâ, à yila baá-re bó ñjèh feèh ndò, à feh lom bó ñjèh ngún.

³⁵ Nde nde, lou yeé yuóm aá, bò mbòn̄ seèn ñgorò nde kwarè seèn, bó ye bú a: «Cu nde aá kelá, bèh hèn né ká jomo ndò.

³⁶ Wò sé la kwaá lo bò nùà hèn nde cu lelò yáb fɔón̄ nge yieé.»

³⁷ Yeèsò ye bó a: «Bí há bó yáb kɔɔ.» Bó ye bú a: «Wò ye béh ndé ñgè há bó yáb lòu, te béh ñjèh kám yuií fà dóón̄ weh ndeê né he wa?»

³⁸ À den cuù, ye bó a: «Bí ndé jògò fón̄ ke lètenè biì, bí né mé breêd beè meèn wa?» Bó yeé fɔón̄ ñene aá, bó ye bú a: «Beè beèh né breêd tín mé ñgò fà.»

³⁹ Jomo sâ ye bó a: «Bí júée bò nùàr a, dèn ndé gí doó te nyurè, bó dèn bilí mɔgò mɔgò ma.»

⁴⁰ Bò nùàr den nde doó ndò, bò mɔgò déi mé nùàr teèn yuií, bò déi yulà titín.

⁴¹ Bó yeé den gi aá, Yeèsò weh breêd tín mé ñgò fà doó, à ke njií njolo ké te vulúu, à dua Càn̄ teèn, à kolé haá njií breêd mé bò mbòn̄, te bó geé haá bele bò nùàr. À geé yon̄ cu bò ñgò fà doó lètenè bɔón̄ dóón̄ ndò.

⁴² Nùàr dóón̄ yieé fulu gi;

⁴³ ndilí le, breêd mene, ñgò mene. Bò mbòn̄ ñuaán bilí, yuú sɔgò yulà cùb̄b̄ fà.

⁴⁴ Sâ lètenè bò nùàr mé lé naâ yieé dóón̄, bó kula weh cegé né bò siíb kám tín.

Felè nòmò gɔɔ

(Matíô 14:22-23; Jân̄ 6:15-21)

⁴⁵ Dèn só ngwéh, Yeèsò kou yíi njií bò mbòn̄ seèn lè kome, te bó sela kela toò, bó nde kela den bú yí Becaída; à le ñgɔgò dé seèn ká jomo, te à sòm gi bò nùàr.

⁴⁶ Bò nùàr yeé yuo gi aá, à ñaá nde dé seèn ké te tòre bèh Càn̄ duaà.

⁴⁷ Cibí yili lo bú ké teèn. Sâ bò mbòn̄ baá gi mé kóm ké lètenè nòmò. À ká cìe le lom aá mé huún.

⁴⁸ À yeé ke, bó bò fu tarè baá ké dùa kwaré, bó né gèr mé ñjèh ñené, bó né mene kɔgɔ, kóm ndé kòmò cú.

Nde nde, yeé baá mé be lóm nèà, à nde ké yoòr bɔón̄ ndò, à dé seèn go nde seér felè nòmò felè nòmò, ye te nyí kela keéh bó.

⁴⁹ Te bó yeé nde ñene njií, à baá felè nòmò go ndeé ménâ, bó sòm kén̄, ye merré déi né càn̄ tándulu.

⁵⁰ Lòu sam, bó lé naá giì bú doón ɲené laré, veéh lé naá bó ɲèh boó ndo. Tètèi sam, ye bó a: «Bí siè temé, né mè; bí té vèh.»

⁵¹ À ɲaá yila nde yí te kome yoòr boón; fu hèllè pón ndo. Geí su ɲíí bò mbòn doó.

⁵² Lòu sam, bó lè né mé temé macùr; fém mé Yeésò lé naá mé breêd boó doó, bó lé ɲgwé kòmò ná ɲgwéh.

Bò beên bò te tàbè Jenesaréte

(Matíô 14:34-36)

⁵³ Bó nde sela yuo kela tub kèb yágà. Bó wa te tàbè Jenesaréte, bó colo lo kom sònò nòmò.

⁵⁴ Bó yeé suaga die aá doó, bò ɲààr ɲene ko cu Yeésò,

⁵⁵ bó durá nde bò ɲààr te tàbè sà doón tueé bele. Bò ɲààr yeé ɲgwéé aá ménâ, bó jɔgo wa belé mé bò beên bò te tèb-e. Bèh mé Yeésò né teèn doón,

⁵⁶ né mene te loó maàn, né mene te loó koô, né mene kè kèbè doón, bó né mé bò beên bò teèn jɔgó ndeé, bó né bó ké mbartogó jɔgó ɲíí, bó né bú boɲ, ye bú a: «Mo bò beên bò kema weh cegé mene lélan sòn cògò yeé, bó nde né taré.» Bò mé lé naá belé kema doón lé naá giì taré yuo ndo.

7

Tòu bò jògò bò

(Matíô 15:1-9)

¹ Bò *Farisièn mé bò *ɲí-sòu déi yuoô ké Jerusalem, bó bilí ndeé ká kwaré Yeésò.

² Waà ká toò, bó ɲene, ye bò mbòn seèn déi né yáb yieé, bó be faá tabó né tueé no yágà ɲgwéh.

³ Sà bò Farisièn mé bò *Jûf déi né yeé dé boón tabó jolo: mo bó be faá tabó né tueé no yágà ɲgwéh, bó yáb yieé bèh.

⁴ Mo bó cuù baá tan, ko bó yaga kèllé gi aá yo, bó yieé ye yáb. Bó né cu tòu hihiné faá tabó tueé nè no jolo ndo: gèh dé mé bó yaga yeé ɲèh mé ɲjéh, né mene bò ɲgàb, né mene boɔ, né mene soò, né mene ndagá, bó né gi jolo.

⁵ Bò Farisièn mé bò ɲí-sòu hèllè yeé nde ɲene ɲíí bò mbòn Yeésò né tabó ménâ kwaá, bó bie ɲíí baá-re Yeésò ndo, ye bú a: «Boó né naàn mé bò mbòn yeé tabó bèlè ɲgwéh, bó né yáb mé be yilí yieé wa?»

⁶ Yeésò deèn ndo, ye bó a: «Esáya lo jueé bòn, ye bí né bò sòn fà bò! À yeé baá sòn-Càn tueé, à nyagá kwaá te mvù ménâ ndo, ye: Càn ye: Bò nùà hèn ɲí seén kuú den né mé par sòn mbaá, temé boón né bèh hiín.

⁷ Den né faá bó né ɲí dua no, sà né dé lòu;

bó kwaá lò né tòu ɲí,

bó feh seér tòu bò tele boón.»

⁸ Yeésò den cuù, ye bó a: «Wanoón bí né tòu Càn kwaá loó, bí feh seér tòu bò tele biì no.»

⁹ Yeésò den cuù baá-re, ye bó a: «Dé tòu Càn, bí né lom bú doó si ɲíí koó dé gècèn, te bí bele nyegé tòu biì.

¹⁰ Sà Músi né gi tueé ye: Lé toò tele mé méi yeé, wò ɲgwéé sòn boón.

À né cu tueé, ye nuaá mé duagá tele, wa né meí wa, bú a, kú táré lè teèn ngwán.

¹¹ Mé njéh mene, bí ménâ fèh bèh. Bí den seér cu né ye: Mo nuaré dèi tueé njií mé tele, wa mé meí wa, ye bú a: nyí sé la naà wò gam; njèh cén, baá gi *semè, (sâ tueé né ye: baá gi dé Càŋ),

¹² à né mene môn tueé seér, boó né naàm mé bí ye né бага wa? Ngweéh sâ bí ye bú a: Té tele mbaá gam kú cú mà.

¹³ Ngweéh bí sâ boó ñellé né ngòr Càŋ, te bí feh keéh tòu loó biì wa? Bí né ménâ boó, bí né cu mé bò tòu ngún ménâ feh ndeé den.»

Bò njií mé boó yili yeé nùàr
(Matíò 15:10-20)

¹⁴ Jomo sâ Yeésò yílá bilí bò nùàr ndo, ye bó a: «Bí doón, bí ndògò jí tie, te bí ngweé.

¹⁵ Mè tueé bí, njií mé yuo yeé kèb cieè, yila seér lè nùàr lòu, bú koó bó yíli bèh. Né seér dé mé yuo né ké lè te temè boó yili né nùàr koó. [

¹⁶ Nuaá né mé tie, bú a, ngwé nyégé ngòr hèn bagasé. »]

¹⁷ Yeésò yeé kwaá lo aá bò nùàr, à baá ké gwò, bò mbòn seèn bie bú kàn sâ ndo.

¹⁸ À ye bó a: «Mé bí mene, bí ngwé kòmò ngwéh ndo wa? Bí née kó ngweéh ye: njií mé yuo yeé kèb cieè, yila lè nùàr lòu, bú koó bó yíli ngwéh wa?

¹⁹ Lòu sam, dé sâ temé kèrà bèh, bele lom né tòn, yuo kela nde ké cie.» Mé kàn hèn, sâ Yeésò tueé logó baá kèn, ye yáb doón né gi dé yieé ma.

²⁰ À deén baá-re, ye bó a: «Bí kóo ye, njií mé yuo yeé lè nùàr boó yili seér né nùàr koó.

²¹ Lòu sam, múnò veèn doón jeré yuo den né te temé nùàr: sár yoon né sâ; yíb né teèn sâ, wúlá-feh né sâ; yàgà ndeé né teèn;

²² temé te njèh nùàre kwaá njií né sâ; jélá-temé né sâ; nùàr beleè né sâ; tándabé né sâ; sâ né teèn sâ; súi né sâ; hám feh ceré né teèn mé kùlù mene,

²³ doón yuo giì né te temé, bó nùàr boó yili yeé koó.»

Ma kìn mé lé naà temé yoòr Yeésò kwaá njií
(Matíò 15:21-28)

²⁴ Jomo sâ, Yeésò yuo doó sâ ndo, à nde ser kwarè loó Tír, à yila nde lè gwà dèi, ye te nuaré dèi kó cú ye nyí waà baá. Mé njéh mene, à lèr kòmò ngwéh.

²⁵ Dèn só ngwéh, ma dèi ngweé ngóg seèn, à waà, à cemmé nde doó toò seèn. Sâ nuna seèn dé vèh lé naà mé tándulu yoòr.

²⁶ Bú nùà njèh lé naà nùà kìn, bó lé ñaár naà bú ké Fenisí te tàbè Sirí. À yeé cemmé nde aá doó, ye Yeésò a: «Kúkùr yeé, ndé kwógó sòm yeé huaán nyí càŋ yoòr teèn.»

²⁷ Yeésò den seér, ye bú a: «Kwá mè jògò koó logó bò huaán loó ye. Mo bó sí njií yáb bò huaán mé boór, húóm ngwéh.»

²⁸ Ma doó gwaán ndo, ye Yeésò a: «Né ka môn jég, dé koò. Á sâ, bò boór domó yieé yeé tò mò yâb ka bò huaán ndo.»

²⁹ Yeésò deén baá-re, ye bú a: «Môn, mé ngòr yeé hèn, ndé á yeé lo. Tándulu yuo aá nuna yeé yoòr kèn.»

³⁰ Ma doô cu cu lo ndo. À wa, sâ nuna baá te ndagáa cer den; càn bú yoòr yuo aá kèn.

Nùà tándûg déi taré sòòm

³¹ Jomo sâ Yeésò yuo te tàbè Tîr ndo, à kela seér ké Sídôn, à cu cu seêr te lò Dèkàpòli* lòu, ye te nyí yuo kelà te tub Galilè.

³² Bó weh waà bú mé nuaré déi ndo, tie né ndúg, sòn né tácobó. Bó ye bú a: «Kúkùr yeé kè mà nji yeé bú be yoòr teèn.»

³³ Yeésò weh nde mé bú ké bèh ndón-ndón, à fagá yíi bú nyògò beè tieè. Jomo sâ à kulu kwaá dèh te nyògò beè, à kema njií bú te leba,

³⁴ à ke njií njolo ké te vulúu, à homo, ye nuàrè a: «Efátà.» Sâ tueé né ye: «Lélógò!»

³⁵ Tie fun, leba weh yuo ter, nùà hèllè yila keéh sòn tueé ndo.

³⁶ Yeé baá ménâ, Yeésò luòm bò nuàr, ye bó a: «Càn a bó bí tueé nuaré déi.» À né mene bó dé luòm luòm, bó né dé tueé tueé njeí.

³⁷ Gèh fém dé sâ lé naà bó geí yògò dé gècèn. Bó né lom tueé ye: «Seé seèn doón né lom seé gècèn! Né mene bò tándúg, à né bó taré sòm; bó ngweé cu tie, bó tueé sòn.»

8

Bò nuàr kám nèa koô (Matíò 15:32-39)

¹ Cu sâ bò nuàr kókoó mbaá bilí wa cuù. Bó yeé mé yáb beè sam cuú, Yeésò yilá njií bò mbòn seèn, ye bó a:

² «Jere né mè mé bò nùà hèn sie: kè kú lan baá cieé tagár, béh bó né lom kóó; bó mé yáb beè sam cuú ndo.

³ Mo mè yi njií bó lo mé lèi cùè, bó nde né ceér dueè die le; lòu sam, bò déi yuoó naà bèh dàb.»

⁴ Bò mbòn ye bú a: «Béh yáb ká ya dueè hèn kwa caá nde né he, te béh kóó laré bó mé njéh wa?»

⁵ Yeésò ye bó a: «Bí beè né mé breèd meèn wa?» Bó ye bú a: «Né téhbeh.»

⁶ Yeésò ye bò nuàr a: «Bí dèn ndé gí doó.» Jomo sâ à weh breèd téhbeh doó, à vra Càn teèn, à kolé haá njií bò mbòn, te bó geé haá bò nuàr. Bó geé haá gi bó ndo.

⁷ Bó lé naá cuù mé ngò déi tetegér mân beè teèn. Yeésò weh, à dua Càn teèn, ye bò mbòn a: «Gè há cú bó.» Bó geé haá gi bó ndo.

⁸ Bó yieé fulu gi; ndilí le. Bò mbòn nuaán bilí, yuú sògò téhbeh.

⁹ Bó mé lé yieé naà yáb sâ doón lé naà kám nèa.

¹⁰ Bó yeé yieé gi aá, Yeésò yi njií ye bó, à nde dé seèn kòm yilá. Bó bò mbòn fón gò, bó nde te tàbè Dalemanùtà.

Fém beè Yeésò bieé (Matíò 16:1-4)

¹¹ Bò *Farisièn waà ndo, bó duóm Yeésò sòn fón, te bó sie bú teèn. Bó ye bú a: «Jògò bó ke fém déi mé feh keéh né ye wò bóó né seé mé terreb Càn ye.»

* 7:31 7:31 Lò Dèkàpòli jue né lò mé loó né teèn yulà.

¹² Homo yɔgɔ Yeésò dé tueê, à den cuù ye bó a: «Bóó né naàn mé bò cavanê bò ye: ko bó nene fém wa? Mè né tueé ye bí a, ndóg bó néné ndé cú!»

¹³ Jomo sâ à fɔón gò seèn, à yila cu kome, à sela nde tub kèb yágà.

*Kulu bò *Farisièn mé kulu mgbè *Heròde*

(Matiô 16:5-12)

¹⁴ Sâ bò mbòŋ lé naâ breêd nyen loó; lè koòm lé gi cegé naâ breêd cén.

¹⁵ Yeésò yeé baá bó luom, bó munó seér cí. Sâ à lé ye bó a: «Bí bòn feh bìi mé kulu bò Farisièn, bí bòn feh mé kulu Heròde.»

¹⁶ Bò mbòŋ duóm baá-re lètenè bòn tueé kuû, ye: «À jue né breêd mé béh mé njéh beè sam doô.»

¹⁷ Yeésò yeé nene aá ménâ, ye bó a: «Bí môn tueé den né dé kei, ye: mè jue né breêd mé bí mé njéh beè sam doô wa? Hèn bí née ka njéh ngwé kòmò ngwéeh ye wa? Feh bìi née ka ter ndegé den á?

¹⁸ Bí né gi mé njolo; dé nenê sam wa? Bí né gi mé tie; dé ngweê sam ndo wa? Bí munò kó cú,

¹⁹ ye mè lé naâ breêd tín kolé, koó bò nùàr kám tín mà. Bò sɔgɔ ndilí yâb mé bí lé jɔgɔ sɔóm naâ doô lé naâ meèn?» Bó ye bú a: «Lé naâ yulá cùb fà.»

²⁰ À den cuù, ye bó a: «Mè yeé kolé cu aá breêd téhbeh, te koó nùàr kám nè, sɔgɔ ndilí yâb lé naá cuù meèn ndo wa?» Bó ye bú a: «Téhbeh ndo.»

²¹ À deén baá-re ye bó a: «Wa mene hèn, bí née ngwé kòmò ngwéeh ye wa?»

Tácugó déi ké Becaida

²² Wa ké Becaida, bò nùàr weh wa cuù mé tácuɡó déi toò seèn, bó ye bú a: «Kúkùr yeé, kè mà nji yeé bú be yoòr teèn.»

²³ Yeésò sie weh tácuɡó doô be, weh nde mé bú ké jomo loô. Wa ké teèn, à kulu kwaá bú dèh njolò, à kema bú mé be, ye bú a: «Wò baá njeré déi nenê wa?»

²⁴ Tácugó sòm njií njolo ter, ye bú a: «Mè baá bò nùàr nenê; bó den né faá tou nɔ. Njèh cén, bó gɔ seér né lòu.»

²⁵ Yeésò kema njií cu bú be njolò. Kènê tácugó ke njege njií lom aá ké toò seèn, à taré yuo, à nene ngá gi njèh doón ndo.

²⁶ Yeésò ye bú a: «Ndé lóm á lo yeé, té lètenè loó kélá cú.»

Ngòr Piêr felè Yeésò

(Matiô 16:13-20; Lùk 9:18-21)

²⁷ Jomo sâ Yeésò bó bò mbòŋ seèn fɔón gò, bó nde ser te bò loó déi te tàbè Sesarè Filíp. Bó yeé baá ceér dueè, à bie ye bó a: «Bò nùàr ye mè né nèi wa?»

²⁸ Bó ye bú a: «Bò déi ye wò né Jân Bàptís, bò déi ye wò né *Elí, bò déi ye wò né *sòn-Càŋ cén déi.»

²⁹ Ye bó a: «Á bí nɔ, bí ye mè né nèi wa?» Piêr ye bú a: «Wò né *Nùà Còŋ.»

³⁰ Yeésò luom bó ndo, ye bó a: «Càŋ a bó bí tueé nuaré déi ménâ.»

*Ngòr felè cio Yeésò**(Matíó 16:21-28; Lùk 9:22-27)*

³¹ Jomo sâ à yila bò mbòn seèn njèh feèh ndò, ye bó a: «Kò *Huaán Nùàr nde dàm bò gèr ñenè laré. Bò kokoô bò loô, bó bò *ngàn sèmè dé kokoô mé bò *njí-sòu doón nde gi né bú ngóón, te bó wula sòm bú. Lè cieé tagáre à nde cu né là cio komo yuo ndò.»

³² À lé bó dé sâ tueé ñagá loóm naá bèsonè. Piêr yeé nde ngweé njií méná, à weh nde mé bú ké bèh ndón-ndón, à yila bú teèn ndeé.

³³ Yeésò bele seér ndò, ke njií bò mbòn seèn, pam Piêr, ye bú a: «Máb *Sátàn, cú yo ndón! Wò faá Càn nò múnò ngwéh, wò munó seér né faá bò nùàr nò.»

³⁴ À yilá njií bò nùàr mé bò mbòn seèn ndò, ye bó a: «Nuaá mé ye nyí gwaán né jomo mò beleé doón, kò à ngon feh seèn, à nde mbin weh tóu gèr seèn, à bele mé, sâ ye.

³⁵ Mè tueé bí: nuaá mé gwaán né yòn seèn mé feh seèn yili sòm, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò ngóón seér, né mé Njàgà Bagaà beè kuú, nde né yòn seèn yili sòm.

³⁶ Njií mé gam nde né nuaá mé né njèh ká là wónje doón kwa laré te yòn seèn leér le teèn, né kei wa?

³⁷ Njií mé nùàr nde né yòn seèn mé njéh ñaá sòm né teèn wa? Ndóg teèn sam.

³⁸ «Sâ lètenè bò cavanê bò mé né veèn boó, mé temé yoór Càn kwá njií cú, mò nuaré déi né mè teèn yaán, à né ngòr mò yaán, loú mé mè Huaán Nùàr cuú nde né teèn, mè *sum waà nde né lètenè bò cili Càn, mé terreb Tele mò yoór, loú sâ mè nde né nùà hèllè yaán sòm ndò.»

9

¹ Yeésò den cuú, ye bó a: «Mè nè tueé ye bí a, mé bí nde doón kuú gií, sâ *Lò Càn mé terreb seèn mene ñenè yuo kelà baá cie, bò déi lètenè bìi hèn ñene mé njolo.»

*Yeésò bèh yo kweéh seér**(Matíó 17:1-13; Lùk 9:28-36)*

² Yeé kela baá cieé ténjén, mé téhbeh Yeésò weh Piêr bò Ják mé Jân, bó bó ñaá nde ké felè tòr mé huún boón. Wa ké teèn, Yeésò kweéh seér yo njolò boón.

³ Bò cògò yoór seèn ña seér bò dé wuwulê, wula ñuerré seér dé ñuerrê, gèh wulá dé sâ ká doó doón, nuaá mé nde né bú boó komo teèn sam.

⁴ Bò nuaré déi kar yuo kelà toò boón ndò. Lé naá *Elí bò Músi. Bó bò Yeésò né sòn tueé den.

⁵ Piêr ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, kwá béh den le kò hèn, béh sie pàgà tagár, dé yeé cén, dé Músi cén, dé Elí cén ndò.»

⁶ Sâ Piêr tueé nderré weh né mbaá, veéh né bó njèh boó.

⁷ Jomo sâ bègè déi suagà ter, ka sie bó beè. Hueh déi né yí lètenè-bò ngulí den, ye: «Hèn né Huaán yíé-temé mò; bí ngwé jí sòn seèn.»

⁸ Bò mbòn yeé ke cu, bó nuaré déi teèn ñenè cú, le lom aá Yeésò.

⁹ Bó yeé baá ké te tòre suagá cuû, Yeésò luom bó, ye bó a: «Càŋ a bó bí tueé nuaré déi njií mé bí ñenè naâ hên. Bí kwá ló lè biî, ko loù mé *Huaán Nùàr komo yuo aá lè cio, sâ ye.»

¹⁰ Bó ñgweé sòn seèn ndo. Mé ñjéh mene, bó né lètenè boòn bieé kuú, ye: «À ye nyí nde né te cio komo yuo; sâ ye naàn?»

¹¹ Jomo sâ bó ye bú a: «Bò *ñjì-sòu tueé né dé kei, ye Elí wa logó ndeè né kóó mé Nùà Còŋ wa?»

¹² Ye bó a: «Né bôn! Elí ndeè né kóó waá logô, te à sie nyegé cu bò ñjèh dɔ́ɔŋ. Á, dé mé bó nyagá kwaá né te mvù Càŋe, ye né môn, Huaán Nùàr nde né gèr kókoó ñenè, wa bó nde né bú seb ndo no?»

¹³ Mé ñjéh mene, mè tueé bí, Elí lé naá giî waá, bò nùàr bú sie seér cu faá bó gwaán nè no. Ñgweéh sâ né faá bó lo naâ felè seèn te mvù Càŋe nyagá kwaá mà.»

*Huaán déi mé càŋ tándulu yoòr
(Matíô 17:14-21; Lùk 9:37-43a)*

¹⁴ Bó wa ké kwarè bò mbòŋ seèn déi, bó ñene cili nùàr né kwarè boòn kaáŋ den. Bó bò *ñjì-sòu né ñjèh saán den ndo.

¹⁵ Bò nùàr yeé nde ñene njií Yeésò mân, geí yɔ́gɔ́ bó mbaá. Bó sòm doò, bó nde bú kwa weh ndo.

¹⁶ À ye bò mbòŋ seèn a: «Bí bò ñjì-sòu saán den né kei wa?»

¹⁷ Nuaré déi deên yí lètenè bò nùàr, ye bú a: «Nùà fèh-ñjèh, mè la weh ndeè naâ wò mé huaán mò; à né mé càŋ yoòr, né bú sòn sie huné.

¹⁸ Mò baá bú naâ, né yeé bú doó jɔ́gɔ́ sî, fuú né bú sònò yuo, à né nyie yieé, à né nab ndo. Mè la naâ bò mbòŋ yeé dua, te bó kwɔ́gɔ́ sòm bú, né bó taré yɔ́gɔ́.»

¹⁹ Yeésò deên ndo, ye bó a: «Jue ka bí bò dúagá-tie bò! Hên béh bí née cu-re heèh wa? Mè bí seŋ den cu nde né heèh ndo wa? Wèh ndè mé huaán sâ kán.»

²⁰ Bó weh ndeè mé huaán ká yoòr seèn ndo. Càŋ doò yeé nde ñene njií Yeésò mân, à jilí komo si huaán hèllè doó mé terreŋ. Huaán né mé fuú sònò teré seér.

²¹ Yeésò ye tele a: «Lé bú mân boó ducóm naâ heèh wa?» Tele ye bú a: «Lé naâ sâ à née huaán maàn ye.

²² Né yeé bú tuar jɔ́gɔ́ sî, jɔ́gɔ́ si cu bú dùà, ye te nyí wula bú. Mò wò nde né boó komo, kó yeé béh jere, wò gam béh teèn.»

²³ Yeésò deên ndo, ye bú a: «Wò ye: mò mè nde né boó komo sé wa? Mò nùàr né temé cén yoòr Càŋ kwaá njií, dɔ́ɔŋ nde gi né boó komo.»

²⁴ Tele huaán doó logó njií ké ter ndo, ye bú a: «Mè né gi temé kwaá njií dág. Ñjèh cén, mè dɔ́ɔŋ kwá kòmò bèh; gám yeé mè teèn.»

²⁵ Yeésò yeé ñene bò nùàr baá ká yoòr boòn kem ndeè, à pam njií càŋ hèllè ndo, ye bú a: «Wò tándulu mé né nùàr sòn mé tie duagá hên, mè jue né wò, yùò kèlá lè huaán hên nɔ́ɔŋ. Càŋ a bó wò yila ñgweé cu teèn.»

²⁶ Càŋ doò sòm kén ndo, jilí komo si huaán hèllè doó mé terreŋ, yuo kela sa. Huaán doò den lom faá komó no. Bò nùàr lé naá giî tueé ye: à kuú né lòu.

²⁷ Yeé baá ménâ, Yeésò sie sòm bú ter, à yuo nje bá ndo.

²⁸ Yeèsò bó bò mbòn seèn yeé baá ké gwò lélán bòn, bó ye bú a: «La bó naà naàn mé béh bú kwógò kòmò ngwéh wa?»

²⁹ Yeèsò ye bó a: «Gèh càṅ bú sà, kò bó né lom Càṅ dua, bó kwógò ye bú.»

Ngòr felè cio Yeèsò dé mbelèm fà

(Matîô 17:22-23; Lûk 9:43b-45)

³⁰ Bó yuo doó sà. Bó yeé baá te tàbè Galilê kelá, Yeèsò gwàn cú mé bò nùàr kò bèh mé à né teen.

³¹ Lòu sam, à lé naà bò mbòn seèn njèh feh, ye bó a: «*Huaán Nùàr nde né beè bò nùàr yilá, bó wula sòm bú. Mò bó wula sòm aá bú, te cieé tagaré à nde cuù né là cio komo yuo.»

³² Mé njèh mene, bò mbòn lé ngwé kòmò ná ngwéh. Bó mé Yeèsò bié njí ngwéh ndo, veéh lé naà bó sie yógò.

Dé koò lètenè bò mbei

(Matîô 18:1-5; Lûk 9:46-48)

³³ Bó wa ké Kapernahûm. Bó yeé baá ké gwò, Yeèsò bie njí mé bò mbòn, ye bó a: «Bí la ceceér saán gó naà kei wa?»

³⁴ Bó sòn kòmò ngwéh. Sà ceér dueè bó la naà saán go ye: «Dé koò lètenè beèh né nèi wa?»

³⁵ Yeé baá ménâ, Yeèsò den nde doó ndo, à yilá njí bò mbòn dé yulà cùbò fà doò, ye bó a: «Nuaá mé gwaán né feh lètenè bò mbei deèn, bú a: dèn sér ka bò mbei doón koò, à ṅa seér kwer bòn doón ndo.»

³⁶ Jomo sà à weh njebá kwaá huaán déi ká toò bòn, à kumó weh bú, ye bó a:

³⁷ «Nuaá mé né huaán déi faá bú hèn nò sie nyegé, mò à bú sie nyegé né felè mò, sà à sie nyegé né mè. Nuaá mé né mè sie nyegé, mè mé huùn sié nyegé lòm ngwéh, né béh Tele mò mé lé temà naà mè, fà doón.»

Mò nuaré déi béh bònò ngwéh, sà à né jomo beèh

(Lûk 9:49-50)

³⁸ Jân deèn ndo, ye Yeèsò a: «Nùà fèh-njèh, béh la naà nuaré déi ṅené, à lè bòn beèh sam, à né bò tándulu kwógò, à bó kwógò den né mé yilí yeè; béh la naà bú yín.»

³⁹ Yeèsò ye bú a: «Bí té bú yín. Mò nùàr né fém mé yilí mò bó, sà à yilí mò kó bó béh ndé ngwéh.

⁴⁰ Mò nùàr béh bònò ngwéh, sà à né jomo beèh.

⁴¹ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé kwe haá cegé mene bí lélán nòmò, ye bí né bò nùàr *Kristò doón, nùà sà nde né sàgà kwa.»

Be cò tená sòm

(Matîô 18:6-9; Lûk 17:1-2)

⁴² «Bò huaán tetòr mé né temé yoòr mò kwaá njí hèn, nuaá mé dør njí cén déi lè veéne, nde né mé gèr kwaré. Sà nùà hèllè ye, mé sòn gèr hèllè bó wèh ndé mé nyí ké sòn nòmò koò, bó jógò kàgà kwá nyí nyèn tuagaà, bó vela si njí kò nyí dùà.

⁴³ «Mò be yeè wò te veên dər yií né kɔ́ɔ, sâ cò téná sòm bú lòù. Huòm kela né yòn mé be cén kwaà; wancón mɔ wò né mé be fà seɲ den, gùm yeè dɔ́ɔɲ nde né tuar te we taré die yila. [

⁴⁴ Ké doó sâ, bí bò ngu nde né cu dɔ́ɔɲ jueé den; we teèn nyímé bèh ndɔ́.]

⁴⁵ «Mò gule yeè wò te veên dər yií né kɔ́ɔ, sâ téná sòm bú tenà. Huòm kela né yòn mé gule cén kwaà; wancón mɔ wò né mé gule fà seɲ den, bó nde né gùm yeè dɔ́ɔɲ tuar si njií. [

⁴⁶ Ké doó sâ, bí bò ngu nde né cu dɔ́ɔɲ jueé den; we teèn nyímé bèh ndɔ́.]

⁴⁷ «Mò njolo yeè wò te veên dər yií né kɔ́ɔ, lùàgà sòm bú luagà. Huòm kela né *Lò Càn mé njolo cén yilá, wancón mɔ wò né mé njolo fà seɲ den, bó nde né gùm yeè dɔ́ɔɲ tuar si njií.

⁴⁸ Ké doó sâ, bí bò ngu nde né cu dɔ́ɔɲ jueé den; we teèn nyímé bèh ndɔ́.]

⁴⁹ Bó nde né nùàr dɔ́ɔɲ mé we temá, bó waá túóm teèn.

⁵⁰ «Túóm né njèh bagaà. Á, mɔ túóm cuaré baá, bó bú bóɔ ngulí cu nde né naàn wa? Bí dèn beè bò nùàr faá túóm nɔ, bí dèn dèn cu dɔ́ɔɲ mé sòn cèn.»

10

Ndéb felè véh sòm

(Matíô 19:1-12; Lùk 16:18)

¹ Yeésò yuo doó sâ, à nde te tàbè Judê, à nde sela yuo kela Jurdên kèb yágá ndɔ́. Cìlì nùàr bilí wa cuù ngún, à yila cu bó njèh faá bèh jomò nɔ feèh.

² Sâ bò *Farisièn déi né doó teèn, bó ngoró ndeè Yeésò sòn felá, bó ye bú a: «*Sóú beèh né yeé jolo mé nùàr sòm véh wa?»

³ Yeésò ye bó a: «Músi lo ye bí a naàn wa?»

⁴ Bó ye bú a: «À lo ye: mɔ nùàr nde aá véh sòm, bú a: nyàgà há bú mvù beè, à sòm ye bú ma.»

⁵ Yeésò deén baá-re ndɔ́, ye bó a: «Músi lo ménâ jue kuú naâ felè dúágá-tie bìi;

⁶ wancón ké bèh duòòm, Càn yeé si gi aá wón, à lé naâ nùàr meé, dé siíb cén, dé vèh cén.

⁷ Né dé cí mé nùàr nde né tele mé meí si lɔ́ɔ, à nde kwa veèh,

⁸ bó bú den te bó fá dɔ́ɔɲ ɲa lom cén. Sâ tueé né ye: kènè bó fá sam cuú, bó baá seér njèh cén.

⁹ Mɔ né mân, njií mé Càn nyɔ́gɔ bilí gi aá, ndóg nùàr a, té gè sòm.»

¹⁰ Bó yeé baá ké gwò, bò mbòn bie cu bú njèh teèn.

¹¹ À ye bó a: «Nuaá mé sòm véh, jɔ́gɔ cu déi ká jomo, cum aá gwòm beè veèh kèn, à sâ kuú né yágá.

¹² Ma mé yuo gwà siíb, nde cu déi jɔ́gɔ dɔ́ɔɲ, kuú taré né yágá ndɔ́.»

Bò huaán tetɔ́ɔr kulú

(Matíô 19:13-15; Lùk 18:15-17)

¹³ Bò nùàr né mé bò huaán tètòâr ká yoòr Yeésò weh ndeê, te à kema njií bó be yoòr. Bò mbòñ nde seér cu dé bòn dé ndeê.

¹⁴ Yeésò yeé nde ñene njií ménâ, à deên ndo, ye bó a: «Bí kwá bò huaán ndeê ká yoòr mò, bí té bó yín. Bí kóo ye, *Lò Càn né dé bòò mé den né faá bó no.

¹⁵ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé Lò Càn mé temé seên mene faá huaán maàn no wèh ñgwéh doón, teên yílá ndé ñgwéh.»

¹⁶ Jomo sâ à kumó bilí bó beê seên, à ba bó be felè, à kulú bó ndo.

Dèbbè nùà lièè déi

(Matíô 19:16-30; Lùk 18:18-30)

¹⁷ Yeésò yeé baá mé gò, nuaré déi dula waà, cemmé nde toò seên, ye bú a: «Nùà fèh-ñjèh dé bagaà né wò. Hên, mè boó nde né naàn, te mè kwa ye yòn dé tètàgà wa?»

¹⁸ Yeésò ye bú a: «Wò mè nùà bagaà yílá né mé ñgei wa? Nùà bagaà gi cegé né Càn.

¹⁹ Wò né gi *sóú kóó, ye: Té feh wúlá; té yàgà ndé; té yíb ñúób; té nuaré déi nyeén yoòr cò kwá, té nùàr ñjèh beè nágá wèh; ñgwé sòn tele yeé mé meí yeé ndo.»

²⁰ Nùà doô ye bú a: «Nùà fèh-ñjèh, mè lé jolo duóòm naâ ménâ, sâ mè née ndà ye, mè né yeé bò dé sâ jolo gií.»

²¹ Sâ nùà hèllè né Yeésò yoòr yílá ndo. Yeésò ke njií bú, ye bú a: «Le cu née wò ñjèh cén ye; ndé gò sòm bò ñjèh yeé, wò geé haá njií bò saám bò kágàlòn sâ, te wò kwa seér ñgúlú dé ké ter te vulúu. Jomo sâ wò ndeê, wò bele mè ndo.»

²² Te nùà hèllè yeé nde ñgweé njií dé sâ mân, à munó njií gi ñgúlú seên doón, à curú kuún, à durú yuo seér aá doó sâ lòu.

²³ Yeésò bele seér ndo, à ke njií bò mbòñ seên, ye bó a: «Nde né taré mé bò lilieé bò yila *Lò Càn.»

²⁴ Bò mbòñ yeé nde ñgweé njií mân, híim su njií bó doó. Yeésò den cuù, ye bó a: «Bò huaán mò, te Lò Càn yílá né taré.

²⁵ Ñgweéh né taré mé ñgelobà yila kela te lón kògòtâr wa? Né ménâ mé nùà lièè ndo; te Lò Càn yílá taré kela nde né dé seên mé dé ñgelobà.»

²⁶ Te ñgòr hên híim nyegé cu ye baá-re bò mbòñ, bó né lètenè bòn bieh kuú ye: «Sâ, mo né mân, nuaá mé nde né yili yuo né nei?»

²⁷ Yeésò ke njií bó ndo, ye bó a: «Taré yógó né bò nùàr, beè Càn taré ñgwéh, ñjeré déi bú taré yógó bèh.»

²⁸ Yeé baá môn, Piêr ye bú a: «Ñgweéh béh hên vu lo gi aá bò ñjèh beèh sâ, béh bele wò ma.»

²⁹ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye bí a, mo nuaré déi vu lo gwà seên wa, né bò bei mé bò ñim seên wa, né bò tie seên wa, né mene tele bò meí, né mene ñuna mé bò ñueéh seên, mo à bó vu lo né felè mò, à bó vu lo né felè Njàgà Bagaà,

³⁰ sâ à nde cu né méménâ te mbeí yuú kwa yógó keéh, à kwa cu nde né bò gwà o, bò ñim bó bò bei o, bò tie o, bò meí o, bò huaán o, bò ñueéh o, doón à nde gi né bó cafanê kwa gií, à teên kwa bilí cu mé bòn mene. Te à nde loú sâ kwa bilí cu mé yòn tètàgà mene.

³¹ Mè tueé bí: nùàr kókoó lètenè bò ké toò bò nde gi né ké jomo kelá

seér; nùàr kókoó lètenè bò ké jomo bò kela seér cu ké toò.»

Ngòr felè cio Yeèsò dé mbelèm tagár

(Matíó 20:17-19; Lùk 18:31-34)

³² Kènè bó baá ceér dueè, bó baá ké Jerusalem ɲaá ndeé. Yeèsò né ké toò bò mbòɲ seèn koó. Bò mbòɲ né lom mé veéh dé gècèn. Bòó mé né jomo bòòn veéh gi né ménâ ndò.

Yeé baá mân, Yeèsò weh bò mbòɲ yulà cùòb fà doò, à tueé kwaá bó ɲíí mé nde aá bú kwa ndò,

³³ ye bó a: «Hên béh bí ɲaá nde baá ké Jerusalem sâ. Wa ké teèn, bó nde né *Huaán Nùàr beè bò *ɲgàɲ sèmè dé kokoò, mé bò *ɲí-sòú jɔgó yíí. Bò sâ bò nde né ju felè seèn tená, te bó wula bú wulà. Bó nde né bú beè bò lòu bò jɔgó yíí.

³⁴ Bò lòu bò nde né bú selé, bó kulu su bú dèh yoòr, bó nde né bú lobo, bó wula sòm bú ndò. Kò baá cieé tagár, à komo yuo cu ye lè cio.»

ɲíí mé Jâk bò Jâɲ lé naâ mé Yeèsò dua

(Matíó 20:20-28)

³⁵ Jomo sâ bò ɲunà Jebedê Jâk bò Jâɲ ndeè ye Yeèsò a: «Nùà fèh-ɲèh, ɲíí mé béh nde né wò dua hên, béh ye te wò gwaán ménâ.»

³⁶ Yeèsò ye bó a: «Bí jue né kei wa?»

³⁷ Bó ye bú a: «Mò wò ndeè baá ké te kɔɔ, wèh kwá béh kwarè yeè bèh *sùsùm ndò, dèi den te be gaá, dèi den te be ɲgoù yeè.»

³⁸ Yeèsò ye bó a: «ɲíí mé bí né bieé hên, bí kó ɲgwèh, wanoón bí nde né ɲgàb jelà faá mè nɔ jɔgó ɲueé komo wa? Bí nde né nòmò Càn faá mè nɔ kou komo ndò wa?»

³⁹ Bó ye bú a: «Béh nde né bóó komo.» Ye bó a: «Né bòn, bí nde né ɲgàb mò ɲueé, bó nde né bí nòmò Càn faá mè nɔ kou ndò. Dé sâ nde gi né ménâ dág.

⁴⁰ ɲèh cén, dé te be gaá mé be ɲgoù mò deèn, beè mò sam. Bòó mé Càn lé nyegé kwaá naâ bèh denè sâ mé bó, kwa nde né koó.»

⁴¹ Bò mbòɲ dé yulà doò yeé nde ɲgweé ɲíí ménâ, temé yulá gi bó lè mé Jâk bò Jâɲ.

⁴² Yeèsò yeé ɲene aá môn, à yílá ɲíí bó ká toò, ye bó a: «Bí né koó ye, bò nùàr né bò mgbèémgbè mé tàbè hihiné faá nùàr nɔ weh; bò mgbèémgbè hèlè né bó lòu tuú; bò kokoò bò né bó ménâ tuú taré ndò.

⁴³ Dé bìí, bú a, té lètenè bìí ménâ dèn. Nuaá mé gwaán né nùà koó lètenè bìí ɲaá doón, bú a, ɲá sér nùà seè bò mbei koó.

⁴⁴ Nuaá mé gwaán né feh lètenè bìí deèn, bú a, ɲá sér kwer bò mbei seèn doón koó ndò.

⁴⁵ Mè tueé bí, *Huaán Nùàr ndé ná ɲgwèh ye te bó bóó kwaá nyí seé beè. À tétég nde seér naâ ye te nyí den nùà seè bò nùàr, te nyí ɲa weh cio nùàr ɲgún mé húóm nyí.»

Nùà tácugó dèi taré sòm

(Matíó 20:29-34; Lùk 18:35-43)

⁴⁶ Bó wa ké Jerikò ndò. Yeèsò bó bò mbòɲ seèn mé bò nùàr ɲgún yeé baá lɔ sâ yuo cuú, sâ tácugó dèi né te sòn ceér ɲèh dua den. Yílí seèn lé naâ Bartimé, ɲunà Timé.

⁴⁷ À yeé baá ngweé ye Yeésò nùà Najarêṭ kela né koó mân, à sòm hueh, ye: «Yeésò Njunà *David, kó yeè mè jere teèn.»

⁴⁸ Bò nùàr kókoó yeé ngweé aá ménâ, bó nde seér bú lòu, bó ye bú a: «Máb sòn yeè doó sâ.» Mé njéh mene, à kó lom né méménâ ké ter logó njií, ye: «Njunà David, kó yeè mè jere teèn.»

⁴⁹ Yeésò njehá le ndo, ye bó yílá nji bú. Bó yílá baá-re bú, ye bú a: «Táré yo, wùò ter, à né wò yílá.»

⁵⁰ Nùàrè yeé nde ngweé njií mân, à wa si njií cògò wagá seèn doó, à lo wuo ter, à nde yoòr Yeésò.

⁵¹ Yeésò ye bú a: «Wò ye mè a: gàm nyí naàn wa?» Ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, bó yeè te mè ñene njolo teèn.»

⁵² Yeésò ye bú a: «Wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Ndé-re!» Njolo seèn kwogo yuo doó sâ ndo, à yuo bele Yeésò.

11

Yeésò nde aá Jerusalem yílá

(Matíó 21:1-11; Lùk 19:28-40; Jân 12:12-19)

¹ Bó né ka ndeé, bó wa lè loó Betafajê bô Betanî, kwarè Jerusalem. Bò loó sâ né ké te tòre, bó yílá yeé tòr sâ tòr Oliviê. Bó yeé nde aá Betafajê yílá, Yeésò tema keéh bò mbòn fà déi toò,

² ye bó a: «Bí ndé lè loó toò bìi sâ. Mò bí baá teèn yílá, bí nde né huaán vuomndeé ñené. Nuaré déi née teèn ñá lógò ngwéeh ye, à né te yuúí. Bí sè ndé mé njéh.

³ Mò nuaré déi ye bí a, bí ménâ bóó né dé kei wa, bí júée bú a: Nùà Dueé gwaán né bú koó, te nyí haá njií cuú bí kènê.»

⁴ Bó fón gò ndo, bó wa, bó ñene huaán vuomndeé né te yuúí coló den, à né tütülù gwà sòn ceér mân. Bó se weh bú ndo.

⁵ Bòó mé lé naá doó sâ yeé ñene aá ménâ, bó ye bó a: «Vuomndeé mé bí né se sâ, bí mé njéh bóó nde né kei wa?»

⁶ Bó tueé baá-re bó faá Yeésò la tueé naá bó nò. Bò nùà sâ kwaá lo bó ndo.

⁷ Bó weh haá njií Yeésò huaán vuomndeé doó, bó né bò cògò suú bóòn huaré weh, bó né bú ngètené teé njií. Yeésò ñaá den teèn ndo.

⁸ Nùàr kókoó mbaá né bò cògò bóòn ceceér huaré teé njií, bò déi né bò cù ké ya kwa, bó né mé njéh ceceér teé ndeé ndo.

⁹ Léh né lom gè toò mé gè jomo mene sue, ye: «Càn né duesé. Kùsèm bú a, kúlú nyégé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn hèn kulú.

¹⁰ Bògò tele beèh *David mé komo waà né hèn, Càn a, kúlú nyégé bú kulú. Vulú a, sèn Càn seèn.»

¹¹ Yeésò yila nde Jerusalem ndo, à kela nde ké gwà Càn koô. À yeé ke yon gi aá bò njèh teèn doón, bó bò mbòn seèn nde cu Betanî, sâ cu nde aá kelá.

Tóú déi duagá

(Matíó 21:18-19)

¹² Cieé ñaga bó yuo cu Betanî, sâ cùè baá Yeésò sie.

¹³ Bó yeé baá beré déi, à ñene njií tou déi* né tóó, à nde ké teèn, ye ko ñgwééh tàb né teèn wa? À wa ké teèn, à ter kwa lom léálá yuè. Lòu sam, cu tàb waá lé née toò ye.

¹⁴ À deèn ndo, ye tou hèllè a: «Ndóg nuaré déi tàb yeè sònò nágá kéh ndé cú.» Sâ bò mbòñ né ñgwéé ndo.

*Yeésò ké *gwà Càn koô*

(Matíò 21:12-17; Lùk 19:45-48; Jân 2:13-22)

¹⁵ Bó wa ké Jerusalem. Yeésò yila nde yí cie gwà Càn koô. À wa, sâ bò nuàr né toón teèn bóó den: bò déi né go, bò déi né ñge, bò déi né kágàlòñ kwellé. À yeé nde ñene njií ménâ, à yila bó cie kwògo sòm keêh, à vela ñellé sòm gbàgà kágàlòñ mé kògo bò gò-vògòb bò mene.

¹⁶ À gwàn cú dé nuaré déi jògo kela mé njeré déi bèh sâ.

¹⁷ Jomo sâ à yila bó ñèh feèh ndo, ye bó a: «Ñgwééh né gi lè mvù Cànje nyagá den ye: Bó yilá nde né gwà mò, gwà Càn duaá dé nuàr dònñ wa? Keí mé bóó, bí weh kwaá seér aá gùr yìb bìi wa?»

¹⁸ Bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *njí-sòu yeé nde ñgwéé njií ménâ, bó duòòm ceér fòòn, te bó wula sòm bú. Lòu sam, njií mé à lé naâ feh doó lé naâ bò nuàr yoòr yilá. Bò kokoò bò lé bú veéh naâ dé cí.

¹⁹ Yeé baá liyili Yeésò bó bò mbòñ seèn yuo lo sâ ndo.

Tou wá-tàb hèllè ñema yuo aá

(Matíò 21:20-22)

²⁰ Cieé ñaga bó komo yuo, bó bele cu ceér. Bó yeé wa baá bèh sâ, bó ke njií tou hèllè ñema yuo aá mé jògòb mene.

²¹ Piêr munó ko cu njií mé lé kèlâ naâ, ye Yeésò a: «Nùà fèh-ñèh, kè njí tou léilé mé wò lé duagá naâ hèn ñema yuo aá kèn.»

²² Yeésò deèn baá-re ndo, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mò bí temé kwaá njií né mé Càn,

²³ né mene tòr hèn, mò bí ye bú a: Ndé kòmò diè ké dùà kiê, nde né te sòn bìi bóó. Mò bí sàñ ñgwéh, bí temé kwaá njií lom né ye ñèh mân nde né bóó, sâ nde né te sòn bìi bóó.

²⁴ Mè bí tueé né dé cí, ye bí a: mò bí baá Càn njeré déi dua, bí kwaá lom ndèm, ye bí kwa gi aá kèn, sâ Càn bí haá nde né ménâ.

²⁵ Mò bí nde aá Càn dua, mò temé né bí lè mé nuaré déi yulá, bí jògò kúlú sòm gíí cí ye, te Tele bìi ké te vulúu kulu sòm gi veèn bìi lè seèn ménâ ndo. Jomo sâ bí dua ye bú.

²⁶ Mò bí veèn bò mbei bìi doó kúlú njí ñgwéh, Càn bò veèn bìi lè seèn kúlú sòm ndé ñgwéh ndo.»

Terreb Yeésò yuoó naâ he?

(Matíò 21:23-27; Lùk 20:1-8)

²⁷ Bó wa cu ké Jerusalem. Yeésò yeé baá cie gwà Càn koô go den, bò *ngàn sèmè dé kokoò bó bò njí-sòu mé bò kokoò bó dé lòò bilí ndeè kwarè seèn.

²⁸ bó ye bú a: «Wò bò njií hèn bóó né mé gèh terrèb dé heè? Neì wò jegé naâ kóó wa?»

* **11:13 11:13** Bó tou sâ yilá né “figuier”. **11:17 11:17** Es. 56:7; Jér. 7:11 **11:23 11:23** Mat. 17:20; 1 Kor. 13:2 **11:25 11:25-26** Mat. 6:14-15

²⁹ Yeésò ye bó a: «Mè nde né bí njeré déi bieé ndò: mo bí né tueé kóó, mè se ye bí kwòm dé mò hên.

³⁰ Bí jògò túé ke mè ye, nei lé Jân Bâptis tema njií naâ kóó, ye bú a: ndé bò nùàr kou bele wa? Lé naâ Càn wa, lé naâ nùàr wa?»

³¹ Bó yila mé njéh lètenè bòòn fellé kuú, ye: «Hên, mo béh ye bú a: Càn lé Jân temà naâ kóó, à nde né tueé ye béh a: béh lé temé yoòr seèn kwá nji ná ngwéh dé kei wa?

³² Á, mo béh ye bú a: bò nùàr lé bú temà naâ kóó, sâ béh beè yila baá kèn.» Mé bó né ménâ tueé, sâ bó né bò nùàr veéh. Sâ beè bò nùàr Jân lé naâ *sòn-Càn dé jéjég.

³³ Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Béh kó ngwéh.» Yeésò ye bó a: «Sâ mè bí nuaá mé jégé naâ mè túé ndé ngwéh ndò.»

12

Kàn jéré-temé bò kè-nueèh bò

(Matìò 21:33-46; Lùk 20:9-19)

¹ Jomo sâ Yeésò duóóm bó njéh te kàne si keèh ndò, ye bó a: «Nuaré déi lé kieè naâ nueèh* seèn. À yeé dobo gi aá yab, à kaga sie nueèh sâ beè, à nde ke beré déi, à sio kwaá vua dé tàb dorô teèn, à sie kwaá gbàgà teèn ndò. Jomo sâ, à haá kwaá ngogó beè bò seé bò, te bó ke nyegé den jomo, à nde dé seèn bèh gò.

² «Cu mé yab yeé baá bolé, à tema njií nùà seè seèn cén déi ké yoòr bò kè-nueèh bò doò, ye te nyí kwa yab teèn ndò.

³ Nùà seé doò yeé wa ké teèn, bó cab sie bú, bó duún bú núr, bó kwogó njií bú lo be be.

⁴ Nùà nueèh doò tema njií cu nùà seé déi. Wa ké teèn, bó gera yíí bú dé seèn felé, bó weh bú séb.

⁵ Nùà nueèh doò tema njií cu déi ndò. Dé sâ, wa ké toò, bó wula sòm bú lòu. À né cu mene bò déi ké teèn temá njií, bó né lom bó seé faá bò mbei bòòn no weh. Bó né bò déi lobo, bó né bò déi lòu wulá.

⁶ «Nde le cegé huaán yíé-temé seèn. Yeé baá ménâ, à tema ceré bú ndò, ye dé seèn bó nde né bú veéh.

⁷ Mé njéh mene, wa ké toò, bò kè-nueèh bò hèllè nyogó sòn lètenè bòòn, bó ye: Hên né nuaá mé nde né nùà nueèh ɲaá sâ. Mo sam, ko béh wula sòm bú lòu, te nueèh hên ɲa dé beèh.

⁸ Bó cab sie bú, bó wula sòm bú, bó tulu si njií ké luaà nueèh.»

⁹ Yeésò den cuí, ye bò nùàr a: «Faá bèh mán, nùà nueèh doò bóò nde né naàn wee? Mè tueé bí, à nde cu né bò kè-nueèh bò doò wulá sòm gií ndò, à nueèh kwaá lo cu beè bò nuaré déi.

¹⁰ Bí née dé mé né lè mvú Cànɛ nyagá den doò jáɲé ɲéné ngwéh ye wa? Bèh sâ né tueé ye:

Táá mé bò mé-gwà bò lé naâ ké jomo

komo si njií hên, táá dàn ɲa seér cu né kóó.

¹¹ Sâ doón né seé Nùà Dueè.

Ngweéh huòm kela né cí mà.

Béh kéí lòm mé gècèn mene.»

¹² Bò kokoô bò lètenè bò *Jûf yeé ngweé aá ménâ, bó kò ye Yeésò tueé njii né mé bó. Bó yila lom aá ceér foon, te bó sie bú. Njèh cén, veéh né bó mé bò nùàr sie yogo. Yeé baá ménâ, bó kwaá lo bú, bó foon gò.

Làmpôn mgbè Rôm gwoom

(Matíô 22:15-22; Lùk 20:20-26)

¹³ Jomo sâ bó tema njii bò *Farisiên mé bò nùàr *Herôde déi ké yoòr Yeésò, te bó nde bú sòn felá, bó sie bú teèn.

¹⁴ Bó yeé wa baá, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, béh né gécên yeé kwaga. Bò nùàr tueé mene felè yeé naàn doon, wò dé sâ tán bèh, wò nùàr lòu bàlè bèh ndo, wò né bò nùàr ceér Càn mé gécên mene feh dilí. Sâ jògò túé ke béh ye: *sóu beeh ye gwòm làmpôn mgbè Rôm gwoom wa, té gwòm wa? Béh gùgwòm wa, béh gwòm ndé ngwéh wa?»

¹⁵ Sâ Yeésò né gi leba boòn koo, ye bó a: «Bí mè mân tab tena né dé kei wa? Bí jògò wèh kéh ke mè kàgàlôn déi ye.»

¹⁶ Bó weh haá njii bú cén déi ndo. À ye bó a: «Feh nùàr mé yilí nùàr ká teèn hèn nyagá den né dé nei wa?» Bó ye bú a: «Né gi dé mgbè Rôm.»

¹⁷ À deén baá-re, ye bó a: «Sâ bò njii mé né dé mgbè doon, bí gwòm nji cú mé mgbè. Bí bò dé Càn há nji cú mé Càn ndo.» Hiím yogo cu bó.

Njèh bieè felè bós mé nde cu né lè cio komo yuo

(Matíô 22:23-33; Lùk 20:27-40)

¹⁸ Bò *Sadusiên bilí ndeé ká yoòr Yeésò. Sâ bó né yeé tueé, ye mò nùàr kuú baá, sâ gi aá, à lè cio kòmò yuò ndé cú.

Bó yeé waá baá, bó ye bú a:

¹⁹ «Nùà fèh-njèh, Músi lo naá gi ter nyagá kwaá, ye béh a: mò nuaré déi kuú kwaá lo véh mé huaán sam, dim a, sàgà cú ma kú doo, à ñar yilá cu bei ma.

²⁰ Yeé baá ménâ, nuaré déi bó bò dim lé naá téhbeh. Bei jogo véh, à kuú kwaá lo véh, huaán sam.

²¹ Dim sagá weh ma kú doo, à kuú cu, huaán sam. Dim boòn déi sagá weh keéh cu ndo.

²² Bó sagá laré bú téhbeh doon, huaán sam. Jomo sâ ma hèllè kuú bele bó ndo.

²³ Á hèn, mò lòu sâ bò komó ndeé baá te cio komo yuo, ma hèllè ña som nde né veéh dé heé wa? Ngweéh lètenè boòn téhbeh doon, bó lé naá gi bú sagá laré wa?»

²⁴ Yeésò ye bó a: «Dé sâ ndugó go né bí. Bí ngòr Càn ñéné kó ngwéh, bí terreb Càn ñéné kó ngwéh ndo.

²⁵ Bí koo ye, lòu mé bò komó nde né te cio komo yuo, bò siib bó bò véh ndeé jógó kú ndé cú, bó den nde aá faá bó cili Càn ké te vulúu no.

²⁶ «Dé mé nùàr nde né te cio komo yuoo, bí njii mé Músi lé naá te mvù seèn nyagá kwaá doo jáné kè ngwéh wa? Á lé mân nyagá naá te lèmé mé à nyagá né ju jili ngémbèi teèn doo, wa Càn ye: Nyí né Càn mé bò tele bií Abrahâm bó Isâk mé Jakôb né yeé dua doo ma.

²⁷ Mè tueé bí, Càn né Càn bò lèlàn bò, à Càn bò komô sam. Mò né mân, sâ bí né mé gécên mene saáb.»

**Sóu dé koô né dé heè wa?*

(Matíô 22:34-40; Lùk 10:25-28)

²⁸ Sâ *njí-sóu lé naâ doó, à lé naâ njí mé Yeésò bó bò *Sadusiên né saán sâ ngweé. À yeé ñene Yeésò né bó bagasé se nyegé, à ndeè ndò, ye bú a: «Sóu mé jolo kela né kóó né dé heè wa?»

²⁹ Yeésò ye bú a: «Sóu mé jolo kela né kóó né dé hên: Càn lé ye: Iserála ngwé, Tele beèh Càn Dueè né lom Nùà Dueè mé huún, sâ gi áá.

³⁰ Wò gwàn gi Càn Nùà Dueè mé temé yeé mene, mé càn yeé mene, mé múnò yeé mene, mé terreb yeé mene doón.

³¹ Sóu dé jomo mé bele né bú né cu dé hên: Gwàn mbeí yeé faá wò gwaán né ngàn yoór yeé nò. Bò sóu fà hên, sóu déi bó jòlò yógó ngwéh.»

³² Njí-sóu doó deen baá-re, ye Yeésò a: «Môn, Nùà fèh-njèh, wò tueé yíi né teen, à né lom Càn mé huún, Càn déi tò sam.

³³ Nùà a, gwàn lom bú mé temé seèn mene, mé càn seèn mene, mé terreb seèn mene doón, à gwàn mbeí seèn faá à gwaán né ngàn yoór seèn nò. Huòm kela né cí mé dàm bò *sèmè.»

³⁴ Yeésò yeé ñene à né ménâ tueé huóm, ye bú a: «Môn, wò né kwarè *Lò Càn, mè tueé wò.» Jomo sâ nuaré déi njolo toò seèn kàgà nyi cú, ye nyi nde né bú njeré déi bieé ndò.

**Nùà Còñ bô *Davíd*

(Matíô 22:41-46; Lùk 20:41-44)

³⁵ Sâ Yeésò né njèh te *gwà Càn koô feh den, ye bò nùà a: «Bò njí-sóu ye Nùà Còñ né *nduté ndùtù Davíd mé ñgei wa?

³⁶ Ngweéh Cúcuí Nágá lé naâ Davíd nùà njèh ceér feh, à yílá Nùà Còñ Nùà koô seèn ma. À lé ye:

Nùà Dueè ye Nùà koô nyi a:

Dèn ndê ká te be gaá nyi;

kò nyi komó silí njíi gi áá bò bunnò bò yeé doó,

wò dobo kwaá bó gulè.

³⁷ Hên, mò Davíd mé feh seèn Nùà Còñ sâ yílá né Nùà koô seèn, sâ Nùà Còñ né cu nduté ndùtù seèn wa?»

*Feh beè bò *njí-sóu bòñ*

(Matíô 23:1-36; Lùk 20:45-47)

Njí mé Yeésò lé tueé gi naâ doón, cili nùà lé naá loôm mé vógó-temé dé gècèn.

³⁸ À né bó njèh feh, ye bó a: «Bí bòn feh biì beè bò njí-sóu. Bó gwaán lom né bò cògò dé dèdàbe lètenè bò nùà su gòò. Né mene ké tan mé ké mbartógò, bó ye kò bò nùà gíbi bié bó lòu.

³⁹ Ké *gwà sóu, bó gwaán né bèh dené dé kokoò njolò bò nùà. Bó nde mene bèh kùrmò lò nùà doón, né gi ménâ ndò.

⁴⁰ Bó né njèh beè bò ma kù horó weh bele. Mò bó baá Càn dua, kò bó dua tugó lòu, te den faá bó né bò gècèn bò nò. Mè tueé bí, ju sie kela nde né bó mé bò déi.»

Há-be ma kù déi

(Lùk 21:1-4)

⁴¹ Jomo sà Yeésò nde ké kwarè mvugó kàgàlòn gwà Càn, à den nde doó. Bò nùàr né kàgàlòn teèn si. À né bó ke den. Bò déi né kókoó ñuaán yíí.

⁴² Ma kú déi waà ndò, à teèn si yíí kóbò fà. Bò kóbò fà sà né sòn dálà cèn.

⁴³ Yeésò yeé nde ñene njií mán, à yílá bilí bò mbòn seèn, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, ma kú hèn si kela né kóó mé bò déi doónj.

⁴⁴ Bò nùàr dé bòn kabe si lom né wellè kàgàlòn. Dé ma kú hèn môn sam, à dé seèn karé si sòm né jèjègè cèr gwà seèn.»

13

*Kùr felè *gwà Càn koó mé nde áá ñellé*

(Matíó 24:1-2; Lùk 21:5-6)

¹ Yeésò yeé baá ké gwà Càn koó yuo kelá, mbòn seèn cén déi ye bú a: «Nùà fèh-ñèh, kè njií, sà né gèh taá huómé kei mán? Sà né gèh gwà dudueèr kei mán ndò?»

² Yeésò ye bú a: «Ijgweéh wò né bò gwà dudueèr hèn ñené wa? Nde gi né doónj tóbé yuo. Mè jue mene taá cén tá cén felè mbei lè nyi ndé ñgwéh.»

Dàm bò gèr, te wónj ceré ye

(Matíó 24:3-14; Lùk 21:7-19)

³ Yeésò né ké te tòr Olivé den den, sà gwà Càn koó né kèb yágà. Bó bò Pièr mé Ják mé Jân mé André yeé baá lélán bòn, bó ye bú a:

⁴ «Bò njií sà bòó nde né te cu dé heè wa? Túé yeè béh teèn. Béh ñene kò nde né mé kei, ye hèn baá ci wa?»

⁵ Yeésò yila baá-re bó tueé ndò, ye bó a: «Bí kógón ká lòu; nùàr a té bí bèlè.

⁶ Mò sam, bò nùàr kókoó mbaá nde né yilí mò ñaá weh, te bó bele weh gi bò nùàr mé ñéj; nùà kàn nde né tueé, nùà kàn ye: *Nùà Còn né nyí.

⁷ Mò bí baá ñàgà taáb mé bò bèmè hihiné ñgweé njií, bí té lòu ndèrrè. Kò seèn bòó ménâ. Mé ñéj mene, wónj mé ñéj cèrè ndé ñgwéh.

⁸ Taáb nde né lètenè lóó déi bò mbei kóó die, lò déi nde né mbei mé taáb ñaár kwa; tàbè nde né te bèh hihiné jilí; cùè nde né die. Sà nées seèn jèrè * ye, kar weh né faá nyer nò.

⁹ «Mò né mán, sà bí dèn lòm dé bìi làn. Bí kóó ye, bó nde né bí te *mbàgà juù mé sòn fuú jógó njií, bó nde né bí ké *gwà sòu lobo, bó nde né bí toò bò kokoò bò mé bò mgbéémgbè mgbómé njií, ye bí né bò nùàr mò fí. Sà doónj, mè ye te bí den nyegé cu ye baá-re bò sòn mò teèn.

¹⁰ Mé ñéj mene, kò Njàgà Bagaà ndeé wónj beè ka sie gi áá kèn, te wónj ceré ye.

¹¹ Sà mò bó baá mé bí te mbàgà juù sie ndeé, njií mé bí nde né sònò tueé, bí té nyàmè. Bí túé lòm cu sà ñgòr mé bó nde né bí sònò tueé kwaá. Bí kóó túé ndé ñgwéh, Cúcuí Njàgà tueé nde né sòn bìi kóó.»

¹² À den cuù ye bó a: «Dìm bò bei nde né yo bòn go kuú, te bó wula bó wulá. Bò tele nde né bò huaán go, bò huaán nde né yoòr bò teleè ñaár die; bó go sòm bó, te bò nùàr wula taré bó ménâ ndò.

* 13:8 13:8 Waà né feh; dé jomò baá ndeé. 13:9 13:9-11 Mat. 10:17-20; Lùk 12:11-12

¹³ Nùàr dɔ́ɔŋ nde né bí bunó laré; sà dɔ́ɔŋ né gi felè mò. Mè tueé bí, nuaá mé nde né dɔ́ɔŋ yoló komo gií, nde né dé seèn yili yuo.»

Gègè veèn lè mò Càŋe

(Matíô 24:15-28; Lùk 21:20-24)

¹⁴ «Bí nde né gègè veèn ñenè, à den seér nde né bèh mé à sé la teèn dèn ná ñgwêh. (Nuaá mé né ñgòr hèn jaŋé, bú a, ñgwé nyégé bagasé.)

¹⁵ Mò baá môn, sà bò Judé bò a, dùrà ñá gí ké te tòre. Nuaá mé né ké felè gwà, bú a, fón lòm doò, à té ké gwò seèn felè bò ñhèh seèn mbaá yílá kú cù.

¹⁶ Nuaá mé né ké ñueh, bú a, té ká lo cù, ye te nyí weh sie cògò dùlù nyí beè.

¹⁷ Loù sà bò véh mé lèi hueêh mé bò ma vùlù nde né mé gèr ñenè kuú.

¹⁸ «Bí dùà lòm Càŋ, te cu sà bí lè cu dùlù kwà cù,

¹⁹ wanɔ́ɔŋ gèr né teèn. Gèr dé loù sà dé tueé sam. Bèh lo mé Càŋ lo síi naà wɔ́ŋ dɔ́ɔŋ, gèr déi lo nées teèn faá gèr bú hèn nɔ sam ñgwéeh ye; déi ndeè ménâ wá ñgwé ndé cù ndo.

²⁰ Mò Càŋ Dueè jere kó ñgwéh, à bò cieé gèr sà kèb déi sòm wàgà ñgwéh, sà nuaré déi seèn làŋ lè ndé ñgwéh. Njua mé Càŋ lé naá gií ménâ taán kwaá ndo, ye nyí nde né bò cieé sà kèb déi sòm waga; nyí sòm waga nde né felè bòò mé nyí lé naà balé weh doò.

²¹ «Sà bí dèn lòm làŋ, wanɔ́ɔŋ nuaré déi sé den né mbaá ye bí a: Kè *Nùà Còŋ hèn! Kè à yíé! Mò à baá ménâ tueé, bí té temé teèn kwá njí.

²² Bò *Kristò dé kòkòb mé bò *sòn-Càŋ bò dé nyenyenè nde né cie bomó sue, bó nde né bò fém boó bele, ye mɔ yíeé né yíeé, te bó bele weh gi bòò mé Càŋ lé balé kwaá naà mé ñjéh.

²³ Mè bí tueé kwaá gi áá kèn, bí dèn lòm á làŋ.»

*Cuú *Huaán Nùàr*

(Matíô 24:29-31; Lùk 21:25-28)

²⁴ «Loù sà, jomo gèr hèllè, lou nde né yilí, weéh nde né cib,

²⁵ bò mbentò ndeé né ké te vulúu suelé suagà, bò ñjii mé né mé terreb ké te vulúu dɔ́ɔŋ nde gi né jilí.

²⁶ Jomo sà bò nùàr nde né Huaán Nùàr ñenè ñjii, à né te mvulu bège mé terreb mene *sum suagà.

²⁷ À nde né bò cili seèn kàn mé kán wɔ́ŋ dɔ́ɔŋ temá ñjii, te bó nde koró bilí bòò mé à lé naá gií balé kwaá.»

Tóu mé né kùr tueé

(Matíô 24:32-35; Lùk 21:29-33)

²⁸ «Bí kè wèh yoòr tóú† tueé-kùr hèn. Mò bí ñene, à baá tóó, ñgwéeh sà bí kɔ gi áá, ye já baá didi mà.

²⁹ Loù mé Huaán Nùàr ndeé né teèn cuú né ménâ ndo. Mò bí ñene bò ñhèh kèkènè hèllè baá boó bele, sà bí kóo ye: baá bú, à baá didi.

³⁰ Mè né tueé ye bí a, mé bò cagané bò nde dɔ́ɔŋ kuú gií, sà bò ñhèh hèllè boó gi áá.

³¹ Vulú bô tàbè nde né leér yuo; ndóg bô ngòr mò dé bòn nyímé ndé ngwéh.»

Cieé cèrè jomò

(Matíó 24:36-44)

³² «Nuaá mé né cieé bú sâ koó som teèn sam; nuaré déi cu sâ kó ngwéh ndo. Bò cili Càng cieé sâ kó ngwéh. Né mene Huaán nùà njèh, à cieé bú sâ kó ngwéh ndo; gi cegé né Tele mé huún.

³³ Bí bòn feh bìi, bí té lóm cèr, wanóŋ bí cu sâ kó ndé ngwéh.

³⁴ Den nde né faá nuaá mé nde né bèh gò ndeé nɔ. À yeé baá mé gò, à geé kwaá gi bò seé bò seèn seé, nùà kàn mé seé seèn, nùà kàn mé seé seèn; ye gó-lóm a, dèn làn ma.

³⁵ Mo né mân, sâ bí dèn làn ndo, wanóŋ bí cu mé nùà gwà cuù nde né teèn kó ndé ngwéh. Merré déi nde né liyili, merré déi logòtenè, merré déi tòò cieé, merré déi maánjògò.

³⁶ Mo à kar yuo kelà mene lòu, bí té gwàn mé à waà, sâ bí né lóm.

³⁷ Njii mé né bí tueé hèn, mè tueé njii né mé nùà doóŋ ndo, ye: Bí dèn dèn làn.»

14

Nyògò sòn felè Yeésò

(Matíó 26:1-5; Lùk 22:1-2; Jân 11:45-53)

¹ Sâ cieé koó mé bó yilá né *Pàskà doò le aá cieé fà. Né cieé koó mé bó yieé yeé breéd mé kulu teèn sam. Sâ bò *ngàŋ sèmè dé kokoó mé bò *nji-sòu né ceér fòŋ, te bó sie Yeésò; bó ye, bó sie leér nde né bú lòu ndo, te bó wula som bú.

² Bó ye: «Sâ ko béh bú te cieé koó hèn siè ngwéh, wanóŋ bò nùà nde né naáŋ.»

Kómó múmù felè Yeésò yurú njii

(Matíó 26:6-13)

³ Sâ Yeésò baá ké Betanì gwò Simòŋ. Simòŋ lé naà nùà beén veèn. Bó yeé baá yáb yieé, ma déi ngoró nde kwarè Yeésò mé mbémbón* beé, kómó múmù mé keh tarè mân né lè deí; bó yilá né kómó sâ “nâr”. Ma doò ko som sòn mbémbón ndo, à yurú njii gi Yeésò kómó sâ felè.

⁴ Bò nuaré déi yeé nde ñene njii ménâ, temé yulá bó lè, bó duóóm lètenè bòn tueé kuù ye: «À kómó sâ ménâ bó beéh né dé kei wa?

⁵ Bó sé la go som nyegé naà lòu, bó kwa kám yuii tagár mé njeré déi teèn, bó haá bò saám bò nɔ.» Bó né ma doò teèn nde yii ndo.

⁶ Yeésò deèn ye bó a: «Bí kwá ló ma hèn nɔŋ ménâ, bí bú temé lè bó yulá né dé kei wa? Njii mé à né mè bó hèn né lom njèh bagaà beè mò dé gècèn.

⁷ Dé bò saám bò, bí bó nde née cu doóŋ koó ye. Cu mé bí baá gwaán doóŋ, bí nde né bó bagaà teèn bó. Á, dé mò nɔ, béh bí nde cu née he wa?

⁸ Bí kwá à bó; hèn né njii mé à bó komo né dé seèn. À mè kómó yoòr mân yurú njii né, te nyegé njii mé gò mò ké te sâ mene.

⁹ Mè né tueé ye bí a, bèh mé Njàgà Bagaà nde né teèn ká lè wónɛ ɔ́ɔ́n ɔ́nɔ́lɛ ndeé, nde né mé njàgà ma hèn mene ɔ́nɔ́lɛ bilí, te bò nùàr munó den bú teèn.»

*Yeésò beè bò *ɔ́nɔ́lɛ sémè jɔ́ɔ́ yíi*

(Matiô 26:14-16; Lûk 22:3-6)

¹⁰ Yeé baá ménâ, Júdàs Iskariô mbòn cén déi lètenè bò yulà cùòb fà bò doó, nde ké yoòr bò ɔ́nɔ́lɛ sémè dé kokoò ndo, ye te nyí go haá bó Yeésò.

¹¹ Bó yeé nde ɔ́nɔ́lɛ nyí mán, temé yila bó lè wɔ́ɔ́, bó ye bó nde né bú kàgàlɔ́n teèn haá yíi ma. À yila lom baá-re ceér ɔ́ɔ́n, te à jɔ́ɔ́ yíi Yeésò beè bòn.

*Yáb *Páskà*

(Matiô 26:17-25; Lûk 22:7-14, 21-23; Jân 13:21-30)

¹² Sâ cieé bú toò jɔ́ɔ́ mé bó yieé yeé breéd mé kulu teèn sam, waà baá kèn. Bó né yeé huaán sòrɔ́nɔ́lɛ teèn ɔ́ɔ́b, te bó yieé Páskà mé njéh. Cieé sâ yeé waà baá, bò mbòn ye Yeésò a: «Wò ye, béh ndé nyégé kwá nyí bèh Páskà yieé he wa?»

¹³ Yeésò tueé nyí mé bò mbòn fà déi ndo, ye bó a: «Bí ndé ké lo, bí bò nuaré déi nde né mé lò nòmò felè kwaré, bí bèlè siè bú.

¹⁴ Gwà mé à yila nde né teèn, bí júée nùà gwà sâ a: Nùà fèh-njèh ye júée wò a, bó bò mbòn nyí Páskà yieé nde né te gwà dé heè wa?

¹⁵ À nde né bí gwà dé koò mán feh, né ké ter felè mbei; bó njèh ɔ́ɔ́n nyégé gi aá gwò kèn. Bí nyégé kwá béh yáb doó sâ.»

¹⁶ Bò mbòn ɔ́ɔ́n gò ndo, bó nde ké lo, bó kwa gi ka ɔ́ɔ́n faá Yeésò la naá bó tueé nɔ. Bó nyégé kwaá baá-re yáb Páskà teèn.

¹⁷ Yeé baá liyili, Yeésò bó bò mbòn seèn yulà cùòb fà wa gi ndo.

¹⁸ Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nùà cén lètenè bìi nde né mè go sòm. Béh bó ɔ́ɔ́n mé ɔ́nɔ́lɛ cén yieé bilí den né kɔ́ɔ́.»

¹⁹ Bó yeé ɔ́nɔ́lɛ aá mɔ́n, kuún curú gi bó toò, nùà kàn duóóm mé Yeésò bie nyí, ye bú a: «Jɔ́ɔ́lɛ mè sam wa?»

²⁰ Yeésò ye bó a: «Né ka cén déi lètenè bìi yulà cùòb fà hèn, béh bó né mé ɔ́nɔ́lɛ cén yieé bilí.

²¹ Dé kuú, *Huaán Nùàr nde né kuú, nde né faá bó lé naá gi felè seèn nyagá kwaá nɔ. Njèh cén, nuaá mé yíi keéh be teèn, jɔ́ɔ́ kwaá bú cie, nde né mé gèr mbiín kuú. Sâ, beè nùà sâ, huóm kela né mé bó sé bú ɔ́nɔ́lɛ ná njèh.»

Yáb Càn

(Matiô 26:26-30; Lûk 22:15-20; 1 Korént 11:23-25)

²² Bó yeé baá yáb yieé, Yeésò weh breéd, à dua Càn teèn, à kolé haá bó, ye bó a: «Bí wèh, hèn né ɔ́nɔ́lɛ yoòr mò.»

²³ À jɔ́ɔ́ weh ɔ́nɔ́lɛ mbè ndo. À yeé vra gi aá Càn teèn, à haá nyí bó, bó ɔ́nɔ́lɛ laré ɔ́ɔ́n.

²⁴ À ye bó a: «Hèn né húóm mò, húóm ɔ́nɔ́lɛ mé Càn kɔ́ nê, ber kuú né felè bò nùàr njùn.

²⁵ Mè né tueé ye bí a, mè ndeè mbè déi mán njé ɔ́nɔ́lɛ ndé cú, kɔ́ ndeè baá dé feé ké te Lò Cànɛ, mè ɔ́nɔ́lɛ cu ye.»

²⁶ Jomo sâ, bó de bené ndo, bó foon gò, bó naa nde ké te tòr Oliviê.

Ngòr Yeésò felè Pièr

(Matíó 26:31-35; Lùk 22:31-34; Jân 13:36-38)

²⁷ Wa ke teèn, Yeésò tueé njií mé bò mbòn seèn ndo, ye bó a: «Bí nde né mè durá si loó gií. Te mvù Cànje né ménâ nyagá den. Càn ye, nyí nde né nùà mbieè wulá som. Bò mbieè seèn nde né lòu durá ñellé le.

²⁸ Sâ, mo mè komo yuo cu aá lè cio, mè nde né ké Galilê ndeé, bí nde mè kwa nde né ké sâ.»

²⁹ À yeé tueé gi aá mân, Pièr deèn ndo, ye bú a: «Sâ mo bò deí né mene wò durá si loó, mè dé mò wò dùlà sì ló ndé ñgwéh.»

³⁰ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, lan mé kwaá dé jomò sé nde tuagá, sâ wò yaan aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ñgwéh.»

³¹ Pièr den nyegé cuù ndo, ye bú a: «Sâ mè sam; bélò nde mene fà doón kuú gií, mè túé nyí ndé ñgwéh ye mè wò kó ñgwéh.» Bò mbòn deí tueé gi ménâ ndo.

Yeésò ké Gecemanè

(Matíó 26:36-46; Lùk 22:39-46)

³² Bó wa beré deí, bó yilá né bèh sâ Gecemanè. Wa ké teèn, Yeésò ye bò mbòn seèn a: «Bí dèn ngógò hèn, mè nde aá Càn dua weh.»

³³ À weh lom Pièr mé Ják bò Jân, bó bó nde koó. Sâ feh baá bú ter ñellé, à baá lom mé kú dé gècèn,

³⁴ ye bó a: «Kú nde aá mè wulá. Bí dèn lè hèn, bí té lóm cèr.»

³⁵ À kwaá lo bó doó sâ ndo, à kela nde ser ké toò bèh ndón-ndón mân. Wa ké teèn, à die mbab nde doó, à né Càn dua, ye mo nde né boó, te Càn nyí te gèr sâ yí cú.

³⁶ Ye bú a: «Baá, Tele mò, njeré deí wò táre yógó bèh. Mo né mân, ngòrò sòm yeé mè ngàb gèr hèn kwaré teèn. Mè né mene ménâ gwaán, mé njéh mene, bó sér faá wò né gwaán no.»

³⁷ À yeé dua som aá, à cu cuù ká yoòr boòn, à waà, sâ bó baá gi lóm; ye Pièr a: «Simón wò baá lóm wa? Né mene be lóm cén, bélò koó gó sòm cú wa?

³⁸ Bí nyimè dèn làn, bí né Càn dua, te *Sátàn bí mé veèn táb siè cú. Lòu sam, temé nùàr gwaán gi né njèh bagaà boô dag; njèh cén, yo né yuaásé.»

³⁹ Jomo sâ à kwaá lo bó, à nde cu Càn dua, à dua cu ka bú faá à la naà dua no.

⁴⁰ À cu cuù ká yoòr bò mbòn, à waà, sâ bó baá gi cu lóm, dé goó keè sam cuú. Yeé baá ménâ, bó bèh tueé keèh kwà cú ndo.

⁴¹ À yeé cu cuù aá dé mbei tagár, ye bó a: «Wa hèn, bí née lóm ye wa? Bí cèr ká ceèr. Wulu baá kèn. Baá cu. Kènê *Huaán Nùàr nde aá beè bò vevenè bò yilá.

⁴² Bí wùò ter, béh nde kwa bó. Kè hèn baá gií nuaá mé go som né mè sâ.»

Bèh Yeésò sieè

(Matíó 26:47-56; Lùk 22:47-53; Jân 18:3-12)

⁴³ Yeésò née sònò mân tueé den, Júdàs mbòn cén deí lètenè bò yulá cùòb fà bò doò kar waà ndo. À né mé nùàr kókoó mbaá jomo, bó né bele mé

bòu beè-beè, bó né cu mé cùgò beè ndò. Bò *ngàn sèmè dé kokoò bó bò *njí-sòu mé bò kokoò bò dé lòò tema njií né bó kóó.

⁴⁴ Sâ Júdàs mé nde né Yeésò go sòm doò naá gií bó njií mé à sé nde né bóó tueé kwaá, te bó nene kò Yeésò mé njéh. Sâ à la ye bó a: «Mò bí nene mè baá nuaré déi kumó vra den, sâ né bú ma. Bí kèmm ndê, te bí sie yuo mé bú, bí siè lòm bú tég.»

⁴⁵ Júdàs hèllè yeé waá baá, à ngoró nde yí kwarè Yeésò, à yilá bú, ye: «Njí fèh-njèh!» À vra kumó sie bú ndò.

⁴⁶ Bò nùàr kem sue baá-re Yeésò yoòr, bó sie bú.

⁴⁷ Nuaré déi sòm bòu seèn, mvur tena si njií nuaré déi tie doó; lé naá tie nùà seè ngàn sèmè dé koò.

⁴⁸ Yeésò deèn ndò, ye bò nùàr a: «Den né faá bí mé bò bòu mé cùgò beè-beè hèn kem nde gií né, te bí sie nùà yíb nò.

⁴⁹ Ngweéh cieé doón mè lé njèh feh den beéh ké *gwà Càn koò wa? Béh bí lé naá kóó, bí lé mè ké teèn siè ná ngwèh dé kei wa? Mé njéh mene, bóó né mân, te yuo faá né te mvù Càn nyagá den nò.»

⁵⁰ Jomo sâ bò mbòn durá si lo gi bú ndò.

⁵¹ Huaán ndà déi né dé seèn Yeésò jomo bele ndeé. À lé yoòr naá cegê mè cògò wagá. Bó yeé sie aá bú,

⁵² à se si lo cògò hèllè, à dula yuo doó sâ lunṭuru.

*Yeésò ké te *mbàgà juù*

(Matió 26:57; Lùk 22:54-55, 63-71; Jân 18:13-14, 19-24)

⁵³ Bó weh njií Yeésò ké toò ngàn sèmè dé koò ndò, sâ bò ngàn sèmè dé kokoò bó bò kokoò bò dé lòò mé bò njí-sòu baá gi ké teèn bilí den.

⁵⁴ Pièr lé naá Yeésò jomo bele ndò. Njèh cén, à lé dé seèn go naá gè jomo dàb. Wa ké lo ngàn sèmè dé koò, à yila nde yí cie lètenè caá, à den nde kwarè bò gò, à né we nuaqá den.

⁵⁵ Sâ bò ngàn sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò doón né lom ngòr fón, te bó sie Yeésò mé njéh, bó wula bú teèn. Mé njéh mene, ka yíé ngwéh.

⁵⁶ Nùàr ngún né mene bú nyeén yoòr coré kwaá, nyeén hèllè nde yuo seér lètenè bòn mé sòn hihiné.

⁵⁷ Bò déi né ter komó wuo, bó né felè seèn lòu tueé gobó seér, ye:

⁵⁸ «Béh lé naá sònò seèn ngweé, à lé ye, gwà Càn dé koò mé bò nùàr lé mèè naá kóó hèn, nyí nde né tulú sòm. Lè cieé tagár wa, nyí nde cu né déi ter meé kwaá; wa dé sâ bò nùàr bú kóó mé ndé cú ma.»

⁵⁹ Bó né mene ménâ tueé, doón né gi mé sòn hihiné.

⁶⁰ Ngàn sèmè dé koò komó wuo ter lètenè bò nùàr ndò, ye Yeésò a: «Bò nùà hèn né wò yoòr tueé njií mân, wò sòn kòmò bèh wa? Bó ye naàn á?»

⁶¹ Mé njéh mene, Yeésò lom bú sòn kòmò ngwéh gùm doón. Yeé baá ménâ, ngàn sèmè dé koò doó ye bú a: «*Nùà Càn Njuna Càn terrèb né wò wa?»

⁶² Yeésò ye bú a: «Nyí né bú sâ. Kènné bí nde aá *Huaán Nùàr néné njií, à nde né ké te be gaá Càn terrèb den den, à cu cuù nde né lòu sâ njolò bìi te mvulu bègè ndò.»

⁶³ Te ngàṅ sèmè dé koò yeé nde ngweé njií mán, à sie ṇa cògò seèn nùà njèh yoòr, à né sònò tueé ye: «Sá béh sònò bò nùàr bie soó cu nde né kei wa?»

⁶⁴ Ngweéh béh né gi mé tie ngweé ma. Nùà hèn né mé Càn ngeré. Wa bí ye naàn?» Bò nùàr gwaán laré doón, ye à die aá ju kèn, bó wúlá bú wúlá.

⁶⁵ Bò dèi deén lètenè boòn sá, bó né bú dèh yoòr kulú su njií, bó vuob bú njolo, bó né bú tulú, ye bú a: «Íjéné kó cú-re ṇenè, bò nei wò tulú né kóó?» Jomo sá bò sòji weh yuo mé bú ndo, bó né bú teèn bolé yií.

Pièr bèh njó yaán

(Matíò 26:69-75; Lùk 22:56-62; Jân 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Sá Pièr née ka cu sá ké túno lètenè caá ye. Ma seé *ngàṅ sèmè dé koò waà doó sá,

⁶⁷ ṇene bú, à né we ṇuagá den, ke nyegé bú, ye bú a: «Íjgweéh bì Yeésò nùà Najarèt hèn né yeé kóó wa?»

⁶⁸ Pièr cam, ye ma doó a: «Mè dé sá kó ngwéh. Wò jue né-re kei wa, mè ngwé kó ngwéh ndo.» Jomo sá à yuo doó sá, à nde njebá den yí tútúlù. [Kwaá cèn tuaga ndo.]

⁶⁹ Ma seé doó ṇene njií cu bú, ye bò nùàr a: «Nùà hèn né cén dèi lètenè boòn.»

⁷⁰ Pièr cam cu.

Den ser cu jomo sá, bòò mé naá teèn njebá, ye bú a: «Mé gècèn mene, wò né nùà cén dèi lètenè boòn. Lòu sam, wò né nùà Galilè.»

⁷¹ Pièr cam cu dèi, ye bó a: «Mè sam. Mò mè tueé né nyeén, Càn a dúágá mè a kà, mè nùà mé bí né tueé hèn kó ngwéh gùm doón.»

⁷² À yeé tueé som aá, kwaá dé jomò tuaga ndo. À munó ko cu baá-re dé mé Yeésò la ye bú a: «Mé kwaá dé jomò sé nde tuagá wa, sá wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh ma.» À yeé munó ko aá ménâ, à yila yueé, à yueé yueé, njolo fulú gi.

15

*Yeésò ké toò *Pilátò*

(Matíò 27:1-2, 11-14; Lùk 23:1-5; Jân 18:28-38)

¹ Cieé ṇaga bò *ngàṅ sèmè dé kokoò bó bò kokoò bò dé loó bó bò *njí-sòu mé gùm mbàgà juú sá doón komo yuo lòu, bó bilí nde ju Yeésò ke. Bó yeé taán gi aá, bó kaga bú, bó weh nde mé bú ké toò Pilátò.

² Pilátò bieé njií mé bú ndo, ye bú a: «Mgbè bò Jûf né wò wa?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sá tueé né kóó.»

³ Sá bò ngàṅ sèmè dé kokoò né lom njèh ngún mé bú síí njií.

⁴ Te Pilátò nde cu ye mé bú tueé njií, ye bú a: «Bó né mé wò síí njií den, wò né ngweé, wò sòn kòmò ngwéh wa?»

⁵ Mé njéh mene, Yeésò sòn kòmò cú. Dé sá hiím yogó cu Pilátò mbaá.

Bèh ju felè Yeésò tenâ

(Matíò 27:15-26; Lùk 23:13-25; Jân 18:39-19:16)

⁶ Sá te cu *Páskà doón, Pilátò né yeé nùà gwá cibì cén yi njií. Né yeé nuaá mé bò loó bò ye yi bú yií.

⁷ Nuaré déi lé naà teèn, yilí seèn né Barabâs. Bó bò wúlá-feh bò déi lé naà bò loó bò soób, bèmè die teèn loó doón, nùàr kuú teèn. Bó yíi bó gwà cibì mé njéh.

⁸ Yeé baá môn, cìlì nùàr ñaá nde baá-re ké yoòr Pilátò ndo, bó dua bú, te à boó cu bó faá bèh jomò nò.

⁹ Pilátò ye bó a: «Bí ye mè a, yì nji bí Mgbè bò Jùf wa?»

¹⁰ Lòu sam, à lé naà gii koó, ye bò ngàn sèmè dé kokoò bunó né Yeésò lòu, wa bó bú ká beè nyí sie haá njií né dé cí.

¹¹ À yeé baá méná bieé, bò ngàn sèmè dé kokoò soób seér cu bò nùàr lòu, ye bó a: «Bí júée Pilátò a: yì nji sér bí Barabâs ma.» Bó tueé Pilátò méná ndo.

¹² Pilátò ye bó a: «Á, dé nuaá mé bí yilá né Mgbè bò Jùf hèn nò, mè boó nde né mé bú kei wa?»

¹³ Bó tueé bomo njií ké ter, ye bú a: «Fágá nji bú te toú!»

¹⁴ Pilátò ye bó a: «À veèn boó naà kei wa?» Mé njéh mene, bó kò lom né ké ter logó njií, ye bú a: «Fágá nji lòm bú te toú dé fagá!»

¹⁵ Yeé baá môn, Pilátò yì njií bó Barabâs ndo, ye te temé huom bò nùàr lè. Jomo sà ye bó tégé Yeésò núr, bó ndé fágá nji-re bú ké te toú sà.

Bèh Yeésò selé

(Matiô 27:27-31; Jân 19:2-3)

¹⁶ Bó sòji weh nde mé Yeésò ké lè bògò ngómna, bó yilá bilí gi bò mbaábon ndo.

¹⁷ Bó su bú cògò déi belèsé mân. Bó nde foón wellê bò nùàgà, bó beéh faá tàmm nò, bó sulí kwaá bú felè, bó ye né tàmm mgbè ma.

¹⁸ Bó né bú mbaan haá, ye bú a: «Siè ngób, Mgbè bò Jùf!»

¹⁹ Bó né bú mé gor felè lurú, bó né bú dèh yoòr kulú njií, bó né toò seèn cemmé ndeé, bó né ké doó leéb suagá.

²⁰ Bó yeé selé wulu aá bú, bó huar som cu bú cògò bèlè hèllè yoòr, bó su cu bú cògò dé seèn. Jomo sà bó weh nde baá-re mé bú ké bèh sà, te bó faga wula bú.

Bèh Yeésò fagá

(Matiô 27:32-44; Lúk 23:26-43; Jân 19:17-27)

²¹ Bó yeé baá mé Yeésò weh ndeé, bó bò nùà Sirèn déi kwaré, yilí seèn né Simón, à né telè Alesándà bô Rúfús; sà à naà ñueh. Bó bó yeé kwaré baá, bó sie ba haá bú toú mé bó nde né Yeésò teèn fagá doó.

²² Bó wa beré déi, bó yilá né bèh sà Gólgótà. Sà tueé né ye: Gebá feèh.

²³ Bó ye te bó haá bú mbè mé lèh* déi teèn faá nó nò, à berón.

²⁴ Jomo sà bó faga njií bú te toú, bó vu géé weh gi bò cògò seèn mé bèi.

²⁵ Bó lé bú fagá naà sà lou baá lòn tárènéà maánjògò.

²⁶ Bó nyagá fagá kwaá njeré déi ké teèn, te se kwòm ciò seèn, ye: «Né Mgbè bò Jùf.»

²⁷ Bó faga njií bò yíb wúlá-feèh bò déi fà kwaré seèn, dé kàn mé toú seèn, déi te be gaá, déi te be ngòu, Yeésò lètenè. [

²⁸ Sà doón yuo gi né faá né te mvù Càje nyagá den nò, ye: «Bó bú kulá yíi kéh né lètenè bò vevenè bò.»]

²⁹ Nuaá mé kela doó sà doón né feh jilí, né Yeésò teèn selé yíí. Nùà kàn ye bú a: «Cècàgà, ngweéh wò lé ye nyí nde né *gwà Càṅ koó tulú, te nyí me sòm cu bú te cieé tagáre wa?

³⁰ Yilí sòm-re feh yeé yilí. Jògò súágà ke yí te toú sà ye.»

³¹ Bò ngàṅ sèmè dé kokoò mé bò *njí-sòu né bú gbèg ménâ haá taré ndò, bó né lètenè bòn tueé kuú, ye: «À ko cegé né bò nùàr yili soòm, à feh dé seèn nùà njèh yili sòm kó ngwéh.

³² *Nùà Còṅ Mgbè bò Iseràlà bò a: súágà-re kènè yí te toú sà, béh ñene njolò, te béh kwaá njíí temé yoòr seèn.» Bòó mé né kwarè seèn fagá den doó né taré bú ménâ selé keéh ndò.

Cio Yeésò

(Matíò 27:45-56; Lùk 23:44-49; Jân 19:28-30)

³³ Lou yeé dilí baá, lou cib cu. Cíbí yili laré cu ká doó doón, yili soó gùm yòṅ loú tagâr.

³⁴ Yeé baá mé lou lòn tagár, Yeésò sòm hueh mé terreḅ, ye: «Eloyí, Eloyí, lemá sàbátàní?» Sà tueé né ye: «Càṅ mò, Càṅ mò, bóó né naàn mé wò si lo né mè wa?»

³⁵ Bò nuaré déi lètenè bòó mé né doó sà yeé ngweé aá ménâ, bó ye: «Iṅgwé, à baá *Elí yilá.»

³⁶ Cén déi nde dula dòm wellê fùlù, à yíí njíí te mbè déi tanésé mân, à feéh kwaá te toú, à tiím haá njíí mé bú, te à njuar weh, à né sònò tueé ye: «Bí kwá, béh jògò ke ke, ko ngweé Elí sà ndeé né waá, à mvelé sòm bú te toú wa?»

³⁷ Yeésò nga cu mé terreḅ, jomo sà à kuú ndò.

³⁸ Cu sà cògò *gwà Càṅ koó keér geé lèbòlè, yuoò ké ter, nde ba ké doó. Cògò sà né kòṅ, né yeé mò ké gwà Càṅ cií leér.

³⁹ Sà kwaá-taàḅ bò Ròm bò déi né kwarè Yeésò njebá den. À yeé ñene Yeésò kuú aá ménâ, ye: «Mé gècèn mene nùà hèn né ñunà Càṅ bòn.»

⁴⁰ Ké teèn sà bò véh lé naà teèn ndò, bó né ké bèh ndón-ndón njebá ke den. Lé naà bò Marí Magdalâ bò Marí meí Jâk dé maàn bò José dim Jâk; bó bò Salomè mé bò déi ngún lé naà kóó.

⁴¹ Cu mé Yeésò lé naà ké Galilê, bó lé naà jomo seèn, bó né bú gam. Bó bó lé ká Jerusalem waà naà doón.

Bèh Yeésò furú

(Matíò 27:57-61; Lùk 23:50-56; Jân 19:38-42)

⁴² Sà lou yuom gi aá, lé naà cuú mé nàṅ† *cieé sòu mene ndò.

⁴³ Yeé baá ménâ, Josêf nùà Arimatê waá. À lé naà nùà koó déi te *mbàgà juù, bó né yeé sòn seèn ngweé dé gècèn, à né yeé njolo mé *Lò Càṅ ke den ndò. À yeé waá baá, à kaga njolo, à nde ké yoòr *Pilátò, à dua bú komó Yeésò.

⁴⁴ Te Pilátò yeé nde ngweé njíí, ye Yeésò kuú aá kèn mân, geí yògó bú. À yilá njíí kwaá-taàḅ hèllè, ye bú a: «Yeésò naà kuú wa?»

⁴⁵ À yeé ngweé nyegé aá sònò kwaá-taàḅ doó, ye Josêf a: Ndé jógó wèh seèn komó sà jògó ma.

15:29 15:29 Ps. 22:7; 109:25; Mk. 14:58; Jân 2:19 15:34 15:34 Ps. 22:1 15:36 15:36 Ps. 69:21

15:38 15:38 Ex. 26:31-33 15:40 15:40-41 Lùk 8:2-3 † 15:42 15:42 Né cieé mé kwéh né cieé

⁴⁶ Josêf nde nge wellè cògò nyógòr mán ndò, à mvuale sòm komó te toú, à vuob nyegé bú mé njéh, à jògò yíi njií bú gè dòu lè sà. Bó lé sà sà kweè naà kweéh. À teré ferá kwaá taá sònòbò.

⁴⁷ Sà né njolò Marí Magdalá bô Marí mèi Josê. Bèh mé bó lé naà bú tèèn yíi njií, bó lé naà ñené kwaá.

16

Lè cio komo yuò

(Matíó 28:1-8; Lùk 24:1-12; Jân 20:1-10)

¹ Cieé sòu sà yeé kela baá, Marí Magdalá bô Marí mèi Jâk bó bô Salomé nde nge wellè bô kómò múmù, te bó nde komó Yeésò mé njéh waá nyegé.

² Cieé ñaga mé sòndè bó komo yuo, bó nde ké te sà, sà lou baá ñagá.

³ Bó né lètenè bòn tueé kuú, ye: «Te nèi béh taá sònò sà teré sòm nde né koó wa?»

⁴ Bó yeé wa, bó kwa tàgèrà taá hèllè baá gi ké jomo komo den.

⁵ Bó yila nde gè dòu ndò, bó ñene njií huaán ndà déi né kèb be gaá den den, à né mé cògò wulésé mán yoòr. Bó yeé nde ñene njií bú ménâ, veéh bó bó njéh.

⁶ À ye bó a: «Bí té vèh. Ngweéh bí fón né Yeésò nùà Najarèt mé bó lé naà faga wulá doó mà. À komo yuo aá lè cio, à doó hèn sam cuú. Bí kè nji bèn mé bó lé naà bú tèèn cer kwaá hèn nò.

⁷ Bí ndé túé bô mbòn seèn mé Piêr mene, bí júée bó a: à nde né toò kelá, à nde ké Galilè. Bí ndé ké tèèn, bí nde ñene nde né bú ké doó sà. Né faá à lé naà bí tueé nò.»

⁸ Bó yuo kelá gè dòu ndò, bó fón doó, dùlù né bó yoòr su, bó né bené, bó nuaré déi túé ñgwéh ndò. Lòu sam, veéh lé naà lòm bó njéh boó dé gècèn.

Yeésò ñené yuo kelá toò Marí Magdalá

(Matíó 28:9-10; Jân 20:11-18)

[
⁹ Yeésò yeé komo yuo aá lè cio mé lòu sòndè toò cieé mán, à ñené yuo kela logó toò Marí Magdalá. À lé naà Marí sà càñ téhbeh yoòr kwógó sòm.

¹⁰ Marí yeé ñene aá bú ménâ, à nde mé bô mbaábòn tueé, sà bó né mbà yueé.

¹¹ À né mene bó tueé, ye bó a, Yeésò baá cu mé njolo, nyí naà bú ñené, mé njéh mene bó temé tèèn kwá nji ñgwéh.

Yeésò ñené yuo kelá toò bô mbòn déi fà

(Lùk 24:13-35)

¹² Jomo sà Yeésò nde ñené yuo kela cuú gèh déi toò bô mbòn déi fà, sà bó né te lòó maàn déi ndeé den.

¹³ Bó yeé ñene aá bú, bó cu cuú, bó tueé cu mé bô mbeí. Bó cu temé tèèn kwá nji ñgwéh.

Yeésò ñené yuo kelá toò bô mbòn yulá cùb cèn

(Matíó 28:16-20; Lùk 24:36-49; Jân 20:19-23; Seé b. 1:6-8)

¹⁴ Yeésò nde ɲené yuo kelà baá-re toò bò mbòɲ dé yulà cùòb cên doò, sâ bó né yáb yieé. À né bó mé táré-feh bɔ̀n nde, ye bó a: «Bɔ̀o né naàn mé bó né mene bí tueé, ye bí a, bó naà mè mé njolo ɲené, bí temé teèn kwá ɲí ɲgwéh wa?»

¹⁵ Jomo sâ à ye bó a: «Bí ndé Njàgà Bagaà mé bò nùàr wón ɔ̀ɔ̀ɲ se yɔ̀ɲ.

¹⁶ Nuaá mé nde né temé teèn kwaá ɲíí, bó kou bú nòmò Càɲ, nde né yili yuo. Nuaá mé dé seèn temé teèn kwá ɲí ndé ɲgwéh, nde né ju die.

¹⁷ Bɔ̀o mé nde né temé yòòr mò kwaá ɔ̀ɔ̀ɲ nde né fém bɔ̀o: bó nde né tándulu mé yilí mò kwɔ̀gɔ̀; bó nde né leba juù hihiné tueé.

¹⁸ Bó né mene sàb mé be sie, bó né mene kwɔ̀bé naga, ɲjeré dèi bó bó ndé ɲgwéh. Bó nde né be felè bò beèn bò baá, bò beèn bò sâ nde né taré yuo ndɔ̀.»

Yeésò ké te vulúu ɲaá ndé

(Lúk 24:50-53; Seé b. 1:9-11)

¹⁹ Fehtoò beèh Yeésò yeé tueé gi aá bó mân, à komo ɲaá yuo ké te vulúu ndɔ̀, à nde den nde ké te be gaá Càɲe.

²⁰ Bò mbòɲ yuo nde baá-re bèh ɔ̀ɔ̀ɲ, bó né Njàgà Bagaà se yɔ̀ɲ. Fehtoò beèh né be te seé bɔ̀ne kwaá, bó né fém mé terreɓ seèn bɔ̀o bele, te feh keéh ye, ɲíí mé bó né tueé ɔ̀ɔ̀ɲ, né gi ɲgòr gècèn.]

Njàgà bagaà Lûk

Dògòti ngòr fèlè Yeésò

¹ Tele mò Teofil,

kóó ye, bò njií mé lo naà ká lètenè beèh kelá doón, nùàr ngún lo naà gii dèbbè sà ter nyagá kwaá.

² Bó doón tueé gi né nénág faá bòó mé lo naà ké bèh duóm néné doó lé tueé naà béh nò; Càng lo seé sà haá naà beè boón.

³ Mè yeé nene aá ménâ, mè nde cu ké jomo lè ndège fugo foón ndo. Kènè tele mò, kwá mè bò njií sà doón nyagá kwaá bècénè te sòn mbeí,

⁴ te wò kó ye, bò njií mé bó lé naà gii wò feh doón né gi bò ngòr gècèn.

Tebé nààr Jân Bàptís

⁵ Cu sà *Heròde lé mgbè te tàbè Judè ceér naà kóó. Sà nuaré déi né teèn, yilí seèn né Jakarí, à lé naà *ngàng sèmè te bòn bò Abiá. Yilí veèh seèn lé naà Elísabè; à dé seèn né nduté ndutù *Arôn, ngàng sèmè dé koò.

⁶ Bó veèh fà doón lo naà gii bò gècèn bò toò Càng, bó lé *sòú Càng mé ngòr Càng jolo ka beèh nág faá tueé né nò.

⁷ Bó veèh fà doón lé naà gii kulí, bó huaán nàr kwà ngwéh. Lòu sam, Elísabè lé naà ngiín.

⁸ Cieé déi seé ngàng sèmè lé bóó naà bòn bò Jakarí. Lòu sam, lé naà toò boón.

⁹ Bó yeé nde aá san ngie, bó vu bèi faá gènnè boón né tueé nò. Bó yeé vu cu aá bèi lòu sà, Jakarí yieé kóó. À komo wuo ter, à yila nde yí gwà Càng koò, bèh san ngieè.

¹⁰ Sà te cu san ngieè sà, cili nùàr né dé boón ká cie, bó né Càng dua.

¹¹ Jakarí yeé baá yí lè mò san ngie, cili Càng Nùà Dueè néné yuo kelà kwarè kòò, kèb be gaá mán.

¹² Jakarí ndóó. Veèh yeé baá bú sie, feh nǽllé bú ter.

¹³ Cili Càng ye bú a: «Té vèh Jakarí, Càng ngweé aá duaà yeé: Elísabè veèh yeé nde né huaán dé siib nàr, wò yilá bú Jân.

¹⁴ Wò nde né mé bú sagár kelá, bò nùàr nde né mé huaán sà samé kuú ndo.

¹⁵ Lòu sam, à beè Càng Dueè nde né nùà dueè. À mbè kulù mé mbè taré nǽúé ndé ngwéh. À dé seèn lè yuo lom ndeè né mé Cúcuí Nágá yoòr.

¹⁶ À mé dàmm bò huaán *Iseràlà ngún ká yoòr nùà Dueè Càng boón weh cu cuú nde né kóó.

¹⁷ À nde né toò Càng mé terreèb Cúcuí yoòr faá *Elí nò go. À nde né bò tele bó bò huaán mé sòn cèn coró bilí. À feh dilí nyegé bò dúágá-tie bò ceér gècèn, te bó nà bò didilí bò, bó kó Càng. Sà doón, à nyegé kwaá gi né bò nùàr, te bó kela den Fehtoò boón.»

¹⁸ Cili Càng yeé tueé gi aá, Jakarí den seér cuú ye bú a: «Hên, mè mò baá gi kuúm, veèh mò kulí gi aá ndo. Mè mò kó nde né naàn ye né ngòr gècèn wa?»

¹⁹ Cìlì Càn ye bú a: «Mè né Gabriya, ké toò Càn seé bɔ́o yeé mè. Càn ye mè a, ndé wò ngòr bagaa hên tueé.

²⁰ Mè yeé tueé aa wò, wò saán á? Wò sòn túé ndé cú; wò kènê den nde aa mùmúr, kɔ́ cu mé bò njií hên doón ndeè yuo gi aa ménâ, sâ ye. Mè tueé wò, yuo nde né ménâ ndo.»

²¹ Sâ ká cie bò nùàr baá lòu híim seér, bó né Jakarî kela den, bó njií mé à bɔ́o den né yí gwò kó cú.

²² Jakarî yuo kelà ndo, à sòn túé cú. Bò nùàr ñene kɔ́ baá-re teèn ye, yí gwò njeré déi naá bú njolò ñené yuo kelâ. Sâ ñèh doón, Jakarî bó me lom aa mé be mé be, sòn baá kúb.

²³ Nde nde, bò cieé seé seèn yeé ceré baá, à nde cu ye lo.

²⁴ Jomo sâ veèh seèn Elísabè tomo lèi ndo. Veèh yeé ñene aa ménâ, à mé ñèh leér gɔ́ seér lòu. Wa gi mene weèh tín, à né ka lòu leér gɔ́. À ye:

²⁵ «Kùsèm Càn Dueè Fehtoò mò, à ke njií aa mè njolo yoòr, à horó som aa mè fegùlì beè bò siíb kèn.»

Tebé ñààr Yeésò

²⁶ Lèi Elísabè yeé baá weèh ténjén, Càn tema njií cìlì seèn Gabriya ké Galilé, te loó Najarèt,

²⁷ yoòr mbò yàgà déi, yilí seèn né Marí. Bó sua kwaá né bú lòu ye. Yilí si seèn né Joséf, à né lè gèh bò nùàr mgbè *David.

²⁸ Cìlì Càn wa ké teèn, yila nde gwò yoòr Marí, ye bú á: «Kùsèm mè né wò bieé, wò né mé fùgò beè Càn. Nùà Dueè né jomo yeè.»

²⁹ Te Marí yeé nde ngweé njií gèh ñjàb bú sâ, feh ñellé bú ter; ye sâ né gèh bieé kei wa.

³⁰ Cìlì Càn ye bú a: «Té vèh Marí, njolo Càn né yoòr yeé.

³¹ Wò nde né ma mé lèi hueèh ñaá, wò ñar huaán dé siíb, wò yilá bú Yeésò.

³² À nde né nùà dueè kɔ́o; bó bú dé seèn yilá nde né ñunà Càn nùà ñèh ké ter te vulúu. Càn Dueè nde né bú kɔ́o jògò bò seèn *David haá.

³³ À felè bò huaán *Iseràlà dé cu doón cer lom nde aa kɔ́o; kɔ́o dé seèn baá dé kèi cèn ndo.»

³⁴ Marí ye cìlì Càn a: «Mè née mò siíb kó ngwéeh ye nɔ́, gèh dé sâ bɔ́o seér nde né naàn wa?»

³⁵ Cìlì Càn ye bú a: «Cúcuí Nágá ka waà nde né felè yeé kɔ́o, terreb Càn ké ter te vulúu nde né cemé felè yeé si. Huaán mé wò nde né ñar sâ, né dé cì mé bó bú yilá nde né nùà joloò, Ñunà Càn Dueè.

³⁶ Elísabè méi yeé né mé lèi ndo. À baá gi mene kuúm, mé ñèh mene lèi seèn kènê baá weèh ténjén, à nde né huaán dé siíb ñar. Sâ bò nùàr lo ye, ma ngiín huaán ñar nde cu né he wa?

³⁷ Mè tueé wò, njií mé né Càn yɔ́gɔ́ sam.»

³⁸ Yeé baá mân, Marí ye bú a: «Mè né nùà seé Càn Dueè. Bú a, bó felè mò faá wò tueé nè nɔ́.» Cìlì Càn kwaá lo bú ndo.

Marí ké lo Elísabè

³⁹ Lè mbèh sâ, Marí wuo ter kwar ndo, à som gò, à ñaá nde lom aa ké te bò tòre lè lò Judê, à wa lè lò sâ, te loó déi.

⁴⁰ À kela nde ké lo Jakarî, à yila kweh gwò yoòr Elísabè, à bie bú.

⁴¹ Te à yeé nde bie njií Elísabè mân, huaán jilí toró Elísabè lè. Cúcuí Nğà samé yila bú yoòr,

⁴² à som hueh, ye Marî a: «Càŋ ká doó lètenè bò vèh doón kulu kela né wò. Huaán yí lè yeé sâ, Càŋ bú nyeén gi aá kèn.

⁴³ Á hên, kè cú-re ndo: meí Fehtoò mò ká yoòr mò kóó nde seér cuú né dé keí?

⁴⁴ Kè kú, wò yeé baá mè bieé, huaán samé toró gi mè ká lè.

⁴⁵ Njua yeé wa, wò né sòn Càŋ ngweé, wò né ndèm kwaá njií, ye njií mé Càŋ lé tueé naá nyí doón, à nde né bóó gií ma.»

Bené Marî

⁴⁶ Marî deén ndo, ye:

«Môn, mè né Nùà Dueè mé temé mò mene seén.

⁴⁷ Temé mò né mé Càŋ Yilí-nuàr sagár dé gècèn, à mè yilí som aá kèn.

⁴⁸ Lòu sam, mè mbátàgà nùà seé seén mbaá, ye nyí nde né njolo yoòr mò ke njií.

Ngweéh kènè mbelèm nuàr hihiné nde aá mè bèh doón keí laré mà.

⁴⁹ Lòu sam, Càŋ terrèb né be seén felè mò som keéh. Yilí seén né jolosé.

⁵⁰ Cu doón Càŋ nde né bò ngwé-tie bò jere kóó.

⁵¹ Càŋ terrèb baá lè seé seén mé be seén.

Bò dúágá-tie bò baá mé njéh lòu ndugó seér.

⁵² Ndègè bò mgbè boòn calé baá kèn.

Càŋ mò baá bó doó komó su njií.

À ter som njií seér bò lòu bò.

⁵³ Bòó mé cùè né bó sie, à né bó kóó.

À jomo be be kwogo njií seér bò lilieé bò.

⁵⁴ Á hên ndeè *Iseràlà nùà seé seén gam,

à né bú munó, à né béh jere kóó,

⁵⁵ faá à lo tueé kwaá naá mé tele beéh Abrahâm bó bò ñuna seén nò,

ye nyí nde né bò nduté ndùtù boòn gam,

nyí gam den nde né bó dé nyèmà mé nyèmà.»

⁵⁶ Marî bò Elísabè bóó ké sâ weéh tagár, à nde cu ye lo.

Nuàr dé Jân Bàptis

⁵⁷ Cu ñaàr Elísabè yeé waá baá, à ñar kwa huaán dé siíb.

⁵⁸ Bò nuàr seén mé bò mbei seén yeé nde ngweé njií gèh bagaa mé Càŋ Dueè naá Elísabè bóó sâ, bó kem nde gi teén, bó bó samé gi doón.

⁵⁹ Huaán yeé baá cieé téndelé, bò nuàr ndeè bú *ngór ñóób, bó ye yilí seén né cu Jakarî faá tele seén nò.

⁶⁰ Meí ye bó a: «Sam, yilí seén né Jân.»

⁶¹ Bó ye bú a, sam ndo, Jân yilí nuàr boòn déi sam.

⁶² Yeé baá ménâ, bó me bie njií Jakarî yilí huaán mé be.

⁶³ Jakarî me bieé njiî bó béh toû déi, à nyagá kwaá bó yilí huaân teèn, ye yilí seèn né Jân. Bó híim laré mé njéh doó doón.

⁶⁴ Sòn Jakarî komo logó doó sâ ndo, à yila keéh Càn ké ter seèn njiî.

⁶⁵ Veéh kwaá njiî bò nùàr be yoòr mé bò nùàr te loó kukwarè mene. Ngóg dé sâ ngulí yon cu là lò Judé kèb dé ké te tòre bèh doón.

⁶⁶ Bòó mé né ngòr hèn ngweé doón, né ké là munó, ye huaân bú sâ ndeé nde né naàn wa? Mé gècèn mene, à lé yoòr naà mé terreè Nùà Dueè.

Bené Jakarî

⁶⁷ Cúcuí Nàgá samé yila Jakarî tele huaân yoòr ndo, à yila ngòr *sòn-Càn tueé, ye:

⁶⁸ «Bí sén Nùà Dueè, Càn bò huaân *Iserálà seèn; njolo seèn né yoòr bòn, à bó yili sòm aá kèn.

⁶⁹ À nùà terrèb mé nde né béh yili sòm ñagá sòm keéh né lètené bò nduté ndùtù mgbè *Davíd nùà seè seèn,

⁷⁰ te yuo faá à lé naá giì sònò bò sòn-Càn bò léi toò tueé keéh ndo.

⁷¹ À lo ye, nyí nde né béh toò bò bònò bò mvelé sòm; wa bòó mé né béh bar doón terreè felè beèh kwà ndé ngwéh ma.

⁷² Sâ doón ye te nyí ko bò jògò bò jere, te ngòn nyí mboón faá jolo nê no.

⁷³ Sâ lé naá jègè seèn toò Abrahâm tele beèh dé koò,

⁷⁴ wa nyí ndé né béh beè bò bònò bò mvelé sòm, ye te béh bòó seé nyí, béh vèh cú;

⁷⁵ te cieé doón béh beè nyí den lom jolosé, dilisé ndo.

⁷⁶ Dé yeè huaân mò, bó wò yilá nde né sòn-Càn, Càn mé terreè doón né beè seèn.

Lòu sam, wò nde né toò Nùà Dueè kelá, wò nyegé kwaá bú ceér.

⁷⁷ Wò bò nùàr seèn tueé nyegé nde né koó, ye bó a, Càn nde né bó yili sòm, à kulu sòm gi bó veèn yoòr ma.

⁷⁸ Lòu sam, Càn beèh né Càn húóm-temé dé gècèn, à nde né felè beèh faá ñuerré lòu no baá den,

⁷⁹ te bòó mé né te cibi bèh ciòò cer den yuo kela giì bèh ñagá, te à gule beèh lemé njií te ceér còje.»

⁸⁰ Huaân né kulá ndo, temé né taré ndeé, à nde den seér ké ya dueè. Nde nde, cu yeé wulu baá, à yuo kela ye ké toò bò huaân *Iserálà bèh ngòr Càn seè.

2

*Ñààr dé Yeésò *Kristò*

(Matíô 1:18-25)

¹ Lé nàm sâ Sesár Agùstè lé naá nyàgà-nùàr dé wón doón yie.

² Lé naá nyàgà-nùàr dé toò jògò. Sâ mgbè te tàbè Sirí né Kirinûs.

³ Ye nùà kàn a, ndé yilí seèn lo seèn nyagá kwaá ma. Neì doóné né lo seèn yuo ndeé.

⁴ Josêf dé seèn yuoô ké Galilê lè loó Najarêt, à né te lò Judê ñaá ndeé, à nde né ké Betelehem lo mgbè *Davíd tele boòn dé léi jògò,

⁵ te bó nyagá yíi bô veèh seèn Marî jomo boòn. Sâ Marî né mé lèi.

⁶ Bó wa ké Betelehem ndo. Nde nde, cu yeé wulu baá,

⁷ à ñar kwa ndoón* seèn, à waga kwaá bú cògò yoòr, à cer kwaá njií bú te ngàb toù mé bó haá yeé bô nyam nyure teèn. Sâ gwà mé bô kìn cer yeé teèn yuú gi aá, bó bèh teèn kwà cú.

Cìlì Càn ké ya dueè yoòr bô tèn

⁸ Sâ te lò Judê sâ, bô tèn déi né yeé ké ya dueè ter den ñagá, bó né bô mbieè boòn ke.

⁹ Yeé baá loù sâ lètené cibî, cìlì Càn Nùà Dueè déi ba kar suagà ter felè bô tèn, *sùsùm Càn sie bó, veèh kibí su bó yoòr.

¹⁰ Cìlì Càn ye bó a: «Bí té vèh, mè ndeè bí ñàgà bagaà tueé weh, nùàr doóné nde né mé ñjéh samé.

¹¹ Lan ké lo *Davíd, bó ñar aá nuaá mé nde né bí yili sòm. Né *Kristò, *Nùà Còñ, Fehtoò biì.

¹² Bí nde né bú dé seèn ñenè kóó, né huaán mbogò, bó waga kwaá né bú cògò yoòr, à né lè ngàb mé bó haá yeé bô nyam nyure teèn cer den.»

¹³ Bô tèn yeé ke, bô cìlì Càn ngún kem wa cuù aá kèn. Bó né Càn ké ter seén njií, ye:

¹⁴ «Càn ké ter te vulúu né duesé! Còñ baá ká doó lètené bô yíé-temé bô seén.»

¹⁵ Bô cìlì Càn yeé kem ñagá cu aá ké te vulúu, bô tèn ye: «Béh jògò nde ké Betelehem njií mé Càn Dueè né béh tueé hèn ñenè wellé ye.»

¹⁶ Bó sòm gò ndo, bó né ké lo ñaá ndeé. Bó wa, bó kwa Marî bô Josêf, bó ñene njií tógotí né lè ngàb mé bó haá yeé bô nyam nyure teèn cer den.

¹⁷ Bó yeé ñene aá ménâ, njií mé cìlì Càn naá bó felè huaán tueé doóné, bó se kwaá gi cie.

¹⁸ Bòó mé lé naá giì ñgweé doóné, geí laré bó.

¹⁹ Marî bô njií sâ doóné ñgweé kwaá den né felè, à né teèn munó den.

²⁰ Jomo sâ, bô tèn foón cu gò, bó né ndeé, bó né Càn ceceér seén gò. Bô njií mé bó la naá ñenè mé bó naá ñgweé doóné, bó seén laré gi bú teèn. Né nág faá cìlì Càn la tueé naá bó nò.

²¹ Huaán yeé baá mé cieé tëndelè, bó *ñob bú ñgór ndo. Bó yilá bú yilí Yeèsò faá cìlì Càn lo naá giì yilá kwaá te meí nde ye lèi seèn weh nò.

*Yeèsò ké *gwà Càn koó feh keèh*

²² Yeé baá te cieé mé bó *sené yeé bô meí faá *sóu Músi lé naá tueé nò, Josêf bô Marî weh nde mé huaán ké Jerusalem te bó feh keèh bú toò Càn ndo,

²³ faá né te mvù Cànge tueé nò, ye bô ndoón† dé sisiib doóné né gi bô gá dé Càn ma.

²⁴ Kò bó haá *sèmè faá sóu Càn tueé nê ndo: vògòb fà, mò sam, kórkódòg ma.

* **2:7 2:7** Huaán toò jògò. **2:21 2:21** Lé. 12:3; Lùk 1:31 **2:22 2:22-24** Lé. 12:6-8 **2:23 2:23** Ex. 13:2, 12 † **2:23 2:23** Huaán dé toò jògò.

²⁵ Sâ nuaré dêi lé naâ ké Jerusalem teèn, yilí seèn né Simeôn, né nùà dilí, nùà dùlà-Càn ndo. Cieé doón, à né nuaá mé nde né *Iserála yili sòm kela soó; à lé yoór naâ mé Cúcuí Nágâ ndo.

²⁶ Lé naâ gií bú toò tueé kwaá, ye bú a: «Wò ndeé kú ndé ngwéh, ko wò ñene aá *Nùà Càn mé Càn Dueè ndeé né temá njií, sâ ye.»

²⁷ Lou sâ Cúcuí Nágâ jogó njií bú ke gwà Càn koò ndo. Joséf bô Marí weh wàà mé huaán te bô boó felè seèn faá sóú tueé nê nò.

²⁸ Simeôn yeé nde ñene njií huaán mân, à jogó sie bú beè, à né Càn seèn, ye bú a:

²⁹ «Kùsèm Càn Dueè, kènê ndéb yeé jegé baá.

Kwá nùà seé yeé yuo gò mé dolê mene.

³⁰ Lòu sam, mè ceér còñ mé njolo ñene baá kèn.

³¹ Wò bú nyegé kwaá né toò bô nùàr doón.

³² Né ñagá mé lò nùàr wón doón nde né wò teèn ñenê koó.

Iserála nùàr yeé be ter sòm njií nde né mé bú ndo.»

³³ Tele bô meí yeé nde ngweé njií Simeôn baá felè huaán ménâ tueé, geí si njií bó doó.

³⁴ Simeôn kulu bó ndo, ye Marí meí seèn a: «Càn huaán hên balé sòm keèh né te ké Iserála nùàr ngún dielé gi ju felè seèn; te ngún yili yuo gi mé bú ndo. À nde né ciè den. Mé njéh mene, nùà ngún nde né bú lòu bar seér.

³⁵ À nde né mùnò bô nùàr cie salé su gií. Dé yeé wò meí, lòu sâ wò lè yulá nde né faá bòu taáb naâ wò sieé nò.»

³⁶⁻³⁷ Sâ ma dêi lé naâ teèn, yilí seèn né Ánà, à lé naâ *sòn-Càn ndo. Né ñunà Fanuél, tele boón dé koò lé naâ Asêr. Ma sâ lé baá ma kuúm ndo, nyemà seèn lé baá yulá téndelè cùòb nèà. À lé naâ siíb jogó, bô si boó cegé nyemà téhbeh, si kuú kwaá lo bú. Ma sâ lo seé Càn boó beéh suútenè mé cibítenè mene: à né gwà Càn yagá, à né yáb jolo, à sòn mé Càn duaà dù ngwéh.

³⁸ À yeé nde cu aá gwà Càn lòu sâ, à ñene njií huaán mân, ye Càn a: «Kùsèm, mè vra baá wò.» Bòó mé né cu doón kela den, ye Càn nde né Jerusalem yili sòm doó, à yila bó kùr huaán seè ndo.

Ké Najarêt cuú cuú

³⁹ Joséf bô Marí yeé boó gi aá faá *sóú Càn Dueè né tueé sâ, bó bô huaán foón gò lòú, bó cu cu ke Galilé, lé lòó Najarêt.

⁴⁰ Huaán né kulá, à né taré ndeé, à né mé kékon mene kulá, à né Càn yoór mé gécên mene huóóm.

Yeésò mé nyemà yulá cùòb fà

⁴¹ Sâ nyemà doón bô tele Yeésò né yeé bèh cieé koò *Páskà ké Jerusalem ndeé soó.

⁴² Nyemà dêi bó yeé baá cu mé gò, sâ Yeésò baá nyemà yulá cùòb fà, à nde ké teèn ndo.

⁴³ Wa ké teèn, Páskà yeé gi aá, tele bô meí nde cu lo, Yeésò le dé seèn ké sâ mé be, tele bô meí kó ngwéh,

⁴⁴ bó dé bɔ̀n ye, merré déi Yeésò bó bɔ̀ mbeí gɔ̀ né kɔ́ó. Bó yeé baá ménâ munó, bó kɔ̀ lom aá gò ndɔ̀, bó gɔ̀ sɔ́ó gùm cieé te bó nde ye bú lètenè bɔ̀ nùàr bɔ̀n fɔ́n, bó né bú lètenè bɔ̀ mbaábɔ̀n fɔ́n yɔ̀n ndɔ̀.

⁴⁵ Bó yeé bú néné cú, bó ɲaá nde cu bú ké Jerusalem fɔ́n ke.

⁴⁶ Bó nde bú kwa baá ké *gwà Càn koò, sá baá te cieé dé tagáre. À né yí lètenè bɔ̀ fèh-njèh bɔ̀ den den. Njii mé bó né feh ɔ́n, à né felá, à né bó njèh bieé ndɔ̀.

⁴⁷ Njii mé à lé naá tueé ɔ́n, lé naá gii bɔ̀ njèh nùà kógòn. Gèh kógòn bú sá lé naá bɔ̀ nùàr doó ɔ́n geí laré.

⁴⁸ Te tele bó meí yeé nde ɲene njii bú ménâ, hiím yɔ́gɔ́ bó dé tueê. Meí deèn ndɔ̀, ye bú a: «Huaán mò, sá wò bɔ́ó né béh kei? Kè kú, bèh tele yeé né wò ndio, béh né wò fɔ́n kán.»

⁴⁹ Ye bó a: «Bí mè fɔ́n gɔ̀ né mé ɲgei wa? Bí kó ɲgwéh ye, mè sé la né ká gwò Tele mò wa?»

⁵⁰ Mé njèh mene, bó ɲgwé kòmò ɲgwéh.

⁵¹ Yeé baá ménâ, à komo wuo ter ndɔ̀, bó bó fɔ́n gò, bó nde cu Najarèt. À ɲgweé den ka sòn bɔ̀n méménâ cu ɔ́n. Bò njii mé né kelá sá ɔ́n, meí né teèn munó den.

⁵² Yeésò né kulá ndeé, à né kogón ɲaá, temé né Càn mé bú nɔ́ré ndeé, né bɔ̀ nùàr mé bú nɔ́ré ndeé ndɔ̀.

3

Ngòr Càn sònò Jân Bàptis (Matíò 3:1-12; Màrk 1:1-8; Jân 1:19-28)

¹ Sâ mgbè dueé mé yilí né Tibér *Sesâr cer aá mgbè ké Rôm baá nyemà yulá cùbɔ̀ tìn. Cu sâ ɲógmnà ké Judè lé naá Pónsè *Pilátò. Sâ *Heròde mgbè cer né dé seèn ké Galilè. Dim seèn Filíp mgbè cer ké Itúré bɔ̀ Trikoník. Lisaniàs dé seèn lé naá mgbè ké Abilèn.

² Bò *ɲgàɲ sèmè dé kokoò cu sá lé naá *Hána bɔ̀ Kayíf.

Jân ɲunà Jakarí né loù sá ké ya dueé den, à ɲgweé Càn baá bú ɲgòr seèn sònò tueé kwaá.

³ À komo wuo ter ndɔ̀, à nde ké kwarè nòmò Jurdèn, à né mé ɲgòr Càn te tàbè sá se ndeé, ye bɔ̀ nùàr a: «Bí yúé fɔ́n feh bìi yueé, bí kwéh sér temé, bí ndè, bí weh nòmò Càn, te Càn kulu som bí veèn yoòr.»

⁴ Hèn yuo né faá Esáyà *sòn-Càn lé naá gii te mvù Cànè nyagá kwaá nɔ̀, ye:

«Hueh nuaré déi né ké ya dueé ɲgulí den, ye:

Bí tó nyégé ceér nùà Dueé toò,

bí tó dilí nyégé bagasé!

⁵ Bí né ɲgɔ̀be cu yuú nyegé,

bí né bɔ̀ tòr mé gbég doó legé njii,

bɔ̀ ceér gogobò né toó dilí nyegé,

bɔ̀ lùgò né ceér dueé furú nyegé,

⁶ te bɔ̀ nùàr ɲene kɔ̀ gèh dé mé Càn ye

te nyí yili som bó.»

⁷ Cili nùàr ngún kem wa gi ká yòòr Jân bèh nòmò Càn kou ndo. Ye bó a: «Bí bò gèh ngòbò, nei ye bí a, temé né Càn mé bí lè yulá, bí dùlà ndé, wancón bí nde né gèr beè seèn ñené wa?»

⁸ Sâ bí bó-re faá Càn gwaán nè ndo, te feh keéh ye, kènê bí kweéh seér aá temé kèn. Bí té mé huún biì mbaá túé kú ye: Abrahâm tele beèh dé koò né teèn. Bí kóo ye, Càn né mé terreb bò taá hên kwellé seér te ña bò ndúté ndùtù Abrahâm.

⁹ Mè tueé bí, mbògò fa gi aá kèn, baá gi ka toú. Tou mé tàb dé bagaà wá ngwéh dcón, bó nde né bú tuar komo fuú njií.»

¹⁰ Cili nùàr duocòm mé bú bieé njií ndo, ye bú a: «Á sâ, béh bó naàn wa?»

¹¹ Jân ye bó a: «Nuaá mé cògò né bú beè fà, bú a, há nuaá mé ñjéh teèn sam cén. Mo né yáb, bú a, gè lòu ndo.»

¹² Bò mé weh yeé kàgàlòn làmpôn bilí wa gi, te Jân kou bó nòmò Càn. Bó né Jân ménâ bieé ndo, ye bú a: «Á béh nò, dé koò, béh bó naàn ndo wa?»

¹³ Ye bó a: «Mo bí baá kàgàlòn làmpôn weh, bí wèh lòm ká faá *sóú tena kwaá nè nò.»

¹⁴ Bò sóji né taré bú ménâ bieé ndo, ye: «Á dé beèh nò, béh bó nde né naàn ndo wa?» Jân ye bó a: «Bí té bò nùàr kàgàlòn beè mbembaá wèh bèlè, bí té nuaré déi nyeén yòòr còrè sù, bí kó lòm kàgàlòn weéh biì, sâ gi aá.»

¹⁵ Sâ cili nùàr né yeé *Nùà Còn kela den ndo, bó ye merré déi Jân baá Nùà Còn sâ kóó.

¹⁶ Jân tueé ñagá bó ndo, ye bó a: «Mè sam, mè dé mò bí kou lom né mé nòmò. Nuaré déi baá jomo ndeé, taré kela né bú mé mè. Né mene yuií débágâ seèn, mè wúlú ngwéh nuaá mé nde né yuií débágâ seèn se. Á bí dé seèn kou nde né mé Cúcuí Ñagâ bô we.

¹⁷ À beè né mé suún, à nde né mvum bô tülú mé ñjéh nyegé geé, te à kwaá mvum te mbèñ seèn, à tülú kobo su njií ké tuar te we mé nyímé bèh.»

¹⁸ Jân tueé keéh baá-re bó Njàgà Bagaà te bò ngòr hihiné faá bèh ménâ kókoó mbaá ndo.

¹⁹ Sâ né bèh mé Jân lé naà mgbè *Heròde teèn nde kwa keéh. Lòu sam, Heròde lé naà Herodiàs veèh òm seèn Filíp gwò ngaá kwaá. À lé naá cuù bò seé vevené déi ngún bó ndo.

²⁰ Te à nde cu ye baá-re dé koò déi saáb veé: à nde kela cu Jân ké gwà cibi, à sie yii.

*Nòmò Càn kou dé Yeésò sâ Jân née gwà cibi yílá ngwééh ye
(Matíò 3:13-17; Màrk 1:9-11)*

²¹ Cili nùàr yeé kou gi aá nòmò Càn, Yeésò yila kela ndo, Jân kou sòm bú. Yeésò yeé weh aá nòmò Càn, à yeé baá Càn dua, vulú gulu logó ké ter,

²² Cúcuí Ñagâ yuo kela ké teèn faá gùm vògòbò nò, né ká felè seèn suagá. Hueh déi né ké jomo te vulúu ngulí, ye: «Wò né huaán yíé-temé mò; temé mò né lè mé wò nóré.»

Dògòtì bò nùàr Yeésò ké jomo

(Matió 1:1-17)

²³ Mé Yeésò lo nde seé duóóm, sâ à baá nhèh nyemà yulà tagár. Sâ bó lé naá munó, ye à né nuna Joséf ndo. Joséf lé naá nuna Hèlî.

²⁴ Hèlî nuna Matatà; Matatà nuna Levî; Levî nuna Melkî; Melkî nuna Janayîi; Janayîi nuna Joséf;

²⁵ Joséf nuna Matiâs; Matiâs nuna Amos; Àmôs nuna Nahûm; Nahûm nuna Èsèlî; Èsèlî nuna Naggáyî;

²⁶ Naggáyî nuna Maâtè; Maâtè nuna Mâtàtiâs; Mâtàtiâs nuna Semeyín; Semeyín nuna Josék; Josék nuna Jódà;

²⁷ Jódà nuna Joanaàn; Joanaàn nuna Résà; Résà nuna Sorobábèl; Sorobábèl nuna Salatièl; Salatièl nuna Nerî;

²⁸ Nerî nuna Melkî; Melkî nuna Àdî; Àdî nuna Kósàm; Kósàm nuna Elmadâm; Elmadâm nuna Êr;

²⁹ Êr nuna Yeésò; Yeésò nuna Eliesêr; Eliesêr nuna Jorîm; Jorîm nuna Matâtè; Matâtè nuna Levî;

³⁰ Levî nuna Simeôn; Simeôn nuna Júdà; Júdà nuna Joséf; Joséf nuna Jonâm; Jonâm nuna Eliákîm;

³¹ Eliákîm nuna Méléà; Méléà nuna Menâ; Menâ nuna Mátálà; Mátálà nuna Natân; Natân nuna David;

³² David né nuna Jése; Jése né nuna Jobêd; Jobêd nuna Bôôs; Bôôs nuna Salá; Salá nuna Násôn;

³³ Násôn nuna Aminádàb; Aminádàb nuna Admîn; Admîn nuna Arnî; Arnî nuna Eserôm; Eserôm nuna Farésà; Farésà nuna Júdà;

³⁴ Júdà nuna Jakôb; Jakôb nuna Isâk; Isâk nuna Abrahâm; Abrahâm nuna Tàrà; Tàrà nuna Nakôr;

³⁵ Nakôr nuna Serûk; Serûk nuna Rágò; Rágò nuna Falêk; Falêk nuna Èbèr; Èbèr nuna Salá;

³⁶ Salá nuna Kayinâm; Kayinâm nuna Arfasâk; Arfasâk nuna Sêm; Sêm nuna Noê; Noê nuna Lamêk;

³⁷ Lamêk nuna Matusálà; Matusálà nuna Hénòk; Hénòk nuna Jarêd; Jarêd nuna Maleleèl; Maleleèl nuna Káyínàn;

³⁸ Káyínàn nuna Enôs; Enôs nuna Sètè; Sètè nuna Ádàm. Ádàm dé seèn né nuna Càn.

4

Bèh Yeésò mé veên taáb

(Matió 4:1-11; Mârk 1:12-13)

¹ Bó yeé kou som aá Yeésò nòmò Càn, à yuo kelà ké sòn nòmò Jurdên ndo, sâ Cúcuí Naga baá gi bú yoòr ngulí den, derré njií bú ké ya dueè ndo.

² *Sátàn né bú mé veên ké teèn cieé yulà nèa taáb soó. À njeré déi sònò nágá kèh ngwéh. Bò cieé sâ yeé gi aá, cùè yila bú sieè.

³ Sátàn ye bú a: «Mò wò né ka Nuna Càn bòn, jògò júé ke ye taá hên a, njá ke sér ye.»

⁴ Yeésò ye bú a: «Né te mvù Càne nyagá den ye: Nùàr mé ndàndaà sêr yìlì lòm ndé ngwéh ma.»

⁵ Sàtàn nde weh ɲaá mé bú ké ter. Mvúár cén à feh laré bú lò nùàr ká doó doón,

⁶ ye bú a: «Mè terreb felè boòn doón haá nde né mé wò; bò ɲíí mé né teèn doón, mè haá gi nde né beè yeè ndo. Lòu sam, né dé mò, bó lé naá mè haá ɲíí. Mò mè gwaán né nùàr haá, né beè mò.

⁷ Sâ, mò wò cemmé né toò mò, bò ɲíí hèn doón nde gi né dé yeè.»

⁸ Yeésò ye bú a: «Né gi te mvù Cànɛ nyagá den ye: Cemmé cége toò Càn Dueè Nùà koò yeè, wò die lom bú.»

⁹ Sàtàn weh ɲíí cu bú ké Jerusalem, à weh ɲaá mé bú ké te ndón *gwà Càn koò, ye bú a: «Mò wò né ka ɲunà Càn bòn, sâ ló súágá ké doó lòu;

¹⁰ né gi te mvù Cànɛ nyagá den ye: Càn nde né bò cili seèn felè yeè tueé, te bó ke nyegé wò;

¹¹ ye: bó nde né wò teter kwaá sie, te wò gule te taá déi cén cú ndo.»

¹² Yeésò ye bú a: «Né te mvù Cànɛ nyagá den ye: Té Càn Dueè Nùà koò yeè sòn féla.»

¹³ Sàtàn yeé tab ke aá Yeésò mé veèn bèh doón ménâ, à jògò nde ɲogó cuù ye.

Bèh duɔòm seé Yeésò ké Galilê

(Matíô 4:12-17; Mârk 1:14-15)

¹⁴ Jomo sâ Yeésò sòm gò, à nde cu ké Galilê; sâ Cúcuí ɲagâ né bú yoòr ɲgulí. ɲogó seèn ɲgulí yon baá-re lè lò sâ bèh doón.

¹⁵ À né bò ɲèh te bò *gwà sòu feh bele. Bò nùàr né bú bèh doón seèn ɲellè ndo.

Bò Najarête bò

(Matíô 13:53-58; Mârk 6:1-6)

¹⁶ Cieé déi Yeésò wa cu ké Najarêt, loó mé à lé kula naà teèn. Yeé baá lòu sòu, à nde yila cu gwà sòu faá bèh jomò nɔ. À komo wuo ter bèh ɲèh janê,

¹⁷ bó weh haá keéh bú mvù Esáyà *sòn-Càn ndo, à komo kwa beré déi mé né teèn nyagá den ye:

¹⁸ «Cúcuí Càn né felè mò, à balé sòm aá mè, te mè tueé bò saám bò ɲàgà Bagaà.

À mè tema ɲíí né ká yoòr bò nuaá mé né lòu tené le, ye mè a, júée bó a: bó mvelé yuo aá ma.

Mè nde né mé bò cùgò njolo bò tueé ndo, ye bó a: bó nde né njolo ɲené.

Càn mè temà né te mè mvelé sòm bò cɔón,

¹⁹ mè ye bò nùàr a: Hèn baá nyèmà mé Càn nde né bó jere teèn koó ma.»

²⁰ Yeésò yeé janê gi aá ménâ, à cib mvù, à haá ɲíí cu mé nùà seé, à den nde doó ndo. Bò nùàr gwà doón ke ɲgaga le mé bú.

²¹ À den cuù ye bó a: «Bò ɲíí mé bí né gi te mvù Cànɛ ɲgweé hèn doón, lan mboón né cí.»

²² Bò nùàr yeé nde ɲgweé ɲíí bò ɲgòr bebagaà mé Yeésò né tueé hèn, bó seèn ɲellé bú doó doón, hiím yogó bó, bó ye: «[ɲgweéh hèn né ka ɲunà Joséf wa?]

²³ Yeésò ye bó a: «Né môn, mè né kóó ye, bí nde né kàn si, ye mè a: Nùà lèh, lò táre feh yeé mé be yeé. Bí tueé nde né ye: Bò njií mé wò lé naâ ké Kapernahûm bóó dóóŋ, béh lé naâ gií ngweé; ndê, bó dèn á môn ká lo yeé ndó.»

²⁴ À den cuù, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né *sòn-Càŋ a: dèn méné naàn, ndóg à lo seèn lié ndé ngwéh.

²⁵ Né gècèn bòn, wanoóŋ cu déi lé naâ ká lè tàbè *Iserálà teèn, lé naâ lè nàm *Elí, nom lé naâ gùm nyemà tagár mé kwèh kelá. Cùè lé naâ die, ka yon wón dóóŋ. Sâ Elí né doó. Bò ma kú ngún né mene kwarè seèn gèr ñenê, Càŋ lé bó táŋ ná ngwéh,

²⁶ à Elí tema njií seér yoòr ma kú déi lè loó Saréptà, te tàbè Sídòŋ.

²⁷ Lé naâ faá bèh ménâ lè nàm Elisé sòn-Càŋ déi ndó; ká lè tàbè Iserálà hèn, bò beén-veèn bò lé naâ teèn ngún. Càŋ lé Elisé ké yoòr bóòn témá njií ná ngwéh, ye te à taré som bó. Nàmân nùà Sirí déi nde taré yuo seér kóó.»

²⁸ Te bo nùàr ké *gwà sòu yeé nde ngweé njií mân, temé ñaâ bó lè,

²⁹ bó kem wuo ter, bó sie yuo kela mé Yeésò cie, bó tulu ña mé bú ké cueè tòr mé loó cer né teèn sâ, te bó nde bú ñaár som.

³⁰ Yeésò kar kela seér cu lètenè bóòn, à foón gò.

Nùàr mé càŋ tándulu yoòr

(Mârk 1:21-28)

³¹ Yeé baá môn, Yeésò nde lè loó Kapernahûm; né te tàbè Galilê sâ ndó. Lòu sòu déi à duóóm cu bò nùàr ñèh feèh.

³² À yeé baá feh, híim seér bò nùàr dé híim. Lòu sam, à lé bó ñèh feh loóm naâ faá nùà ñèh nò.

³³ Sâ lè gwà sòu sâ, nuaré déi lé naâ teèn, à né mé càŋ tándulu yoòr. À logo njií ké ter, ye:

³⁴ «Òè! Yeésò nùà Najarèt, wò ndeè né béh wulá som wa? Béh bí né lè keé-re? Mè né gi ndègè yeé kóó, wò dé yeé né jolosé, Càŋ wò temà né kóó.»

³⁵ Yeésò pam bú ndó, ye bú a: «Húné sòn yeé, yùò kélâ lè nùà hèn wágácén.» Tándulu jege si njií nùà hèllè doó toò bò nùàr, yuo kelà noóŋ, à bú njeré déi bó ngwéh.

³⁶ Geí laré bò nùàr gwà dóóŋ. Bó né lètenè bóòn bieé kuú, ye: «Hèn né gèh ngòr dé heè? Kè kú, à né mé terreh mé felè bò càŋ mene, à né tueé, bò càŋ né sòn seèn ngweé, bó né lè bò nùàr durá yuo kelá gií.»

³⁷ Ngóg Yeésò ngulí yon cu baá-re lè tàbè sâ bèh dóóŋ.

Bò beén bò ngún taré sòóm

(Matió 8:14-17; Mârk 1:29-34)

³⁸ Yeésò komo wuo ter ndó, à yuo kelà lè *gwà sòu sâ, à nde ké gwò Simôn. Sâ gùná Simôn né baán, á né mé dùlù kagâ. Yeé baá ménâ, bó bon Yeésò, te à taré som bú teèn.

³⁹ Yeésò geér nde doó yoòr seèn ndó, à pam dùlù hèllè, dùlù kem yuo ma doó yoòr, à komo wuo ter doó sâ, à bóó haá bó yáb.

⁴⁰ Yeé baá liyili, bò nùàr weh waà mé bò beên bò feh hihiné ká yoòr Yeèsò. À né bó be yoòr baá bele, à taré sòm gi bó.

⁴¹ Bò tándulu durá yuo gi lè bò nùàr ngún ndò, bó né ké ter logò njií ye: «Iḡweéh, wò dé yeé né Nùà Càṅ mà!» Yeèsò pam bó ndò, à yíin bó sòn tueé. Lòu sam, bó lé naà nḡné kóó ye à dé seèn né *Nùà Còṅ.

Yeèsò ké Judê bèh ngòr Càṅ tueé

(Màrk 1:35-39)

⁴² Cieé ḡaga maánjògò Yeèsò komo yuo kela gwò, à nde ké ya bèh ndòṅ-ndòṅ. Bò nùàr yeé baá bú fòón, bó nde kwa bú ndò, ye te bó bó den le, bó ye te à yùò cú.

⁴³ À tueé seér ye bó a: «Kò mè nde lè bò loó déi ndò, mè nde Njàgà Bagaà felé *Lò Càṅ se. Càṅ mè tema kuú naà dé cí.»

⁴⁴ À yeé tueé gi aá mân, à yuo ndò, à nde ké Judê ngòr Càṅ te *gwà sòu se yonḡ bele.

5

Bò mbòṅ Yeèsò dé toò jògò

(Matíò 4:18-22; Màrk 1:16-20)

¹ Cieé déi Yeèsò lé naà ké sòn tub Jenesarète* nḡbá den, bò nùàr né bú beè kaṅ sie, ye te bó ḡgweé kwa ngòr Càṅ.

² À ḡene njií bò kòm déi fà ndò, bó né ké sònò nòmò, bò siè-ḡgò bò teèn sam, bó né yí dùà ndoór† yaga den.

³ À naá yila te kòm dé Simòṅ, à den nde doó, ye Simòṅ a: «Ndê, kògò ndé sèr mé nḡh yí dùà.» Bó yeé baá yí dùà, à duóóm bò nùàr ngòr Càṅ tueé.

⁴ À yeé tueé gi aá, à tueé njií mé Simòṅ ndò, ye bú a: «Kògò ní sèr cú yí bèh legeé, te bí bò mbeí yeé jògò vu ke ke yí sá ye.»

⁵ Simòṅ ye bú a: «Dé koò, hèn né ka lè sòn yeé, wanoónḡ béh naà mé nḡh vuú ḡagá, béh nḡré déi kwà ḡgweéh.»

⁶ Bó yeé nde vu njií mân, ḡgò yuú lè déi. Bó né tulu, ndoór duóóm aá tenê.

⁷ Bó né bò mbeí mé kòm déi ci yilá njií, te bó ndeè gam bó teèn. Bó yeé waà baá, bó yila ḡgò sòóm, bó sòm sòm sòm, kòm fà doónḡ yuú gi, ye ko nyí jím yila dùà.

⁸ Simòṅ Pièr yeé ḡene aá ménâ, à die cemmé nde toò Yeèsò, ye bú a: «Fehtoò mò, té ká kwarè mò dèn ndê, mè né nùà veên.»

⁹ Simòṅ né tueé, veéh né bú sie, sie bó bò mbeí doónḡ mé ḡèh ḡgò sieè bú sá.

¹⁰ Sà bò mbeí Simòṅ déi lé naà teèn, yilí boòn né Jâk bô Jân, né bò ḡnà Jebedê, veéh lé naà bó ménâ sie ndò. Yeèsò ye Simòṅ a: «Té vèh, wò kènê ḡa seér nde aá kòrò-nùàr.»

¹¹ Yeé baá ménâ, bó kògò kwaá njií bò kòm yí cie ndò, bó vu lo gi nḡh doónḡ, bó yuo bele bú.

Nùà beén veên déi taré sòóm

(Matíò 8:1-4; Màrk 1:40-45)

^{5:1 5:1-3} Mat. 13:1-2; Mk. 3:9-10; 4:1 * ^{5:1 5:1} Né yilí tub Galilé déi. † ^{5:2 5:2} Né ndame mé bó vu né lòu. ^{5:5 5:5} Jân 21:3 ^{5:6 5:6} Jân 21:6

¹² Yeésò yeé baá lè loó déi, nùà beén veên déi waà ndò. À ñene njií Yeésò, à die sulí nde toò seèn, ye bú a: «Kúkùr yeé, dé koò, mo wò né gwaán, wò nde né mè taré sòm, mè den cu ñagásé.»

¹³ Yeésò kema njií bú be yoòr ndò, ye bú a: «Mè gwaán aá kèn, taré yùò taré.» Beén nùà hèllè nyimé yuo doó sà ndò.

¹⁴ Yeésò luòm bú, ye bú a: «Càn a bó wò tueé nuaré déi. Ndé lòm ké yoòr *ngàn sèmè, wò feh keéh bú yo yeé, wò haá bú gèh dàgà beén sà, faá Músi lo naá tueé nò, te bò nùàr ñene ko seér teèn.»

¹⁵ Yeésò né seèn nùà beén veên doó dé luòm luòm den, ngóg Yeésò né dé ngulí ngulí ñéi. Yeé baá ménâ, cili nùàr ngún bilí waà, te bó ñgweé ngòr seèn, te à taré sòm bele bó ndò.

¹⁶ À né yeé bó taré sòm, à né yeé ké ya bèh ndón-ndón ndeé, à né Càn teèn dua.

Nùà gule kuú déi taré sòm

(Matíó 9:1-8; Mârk 2:1-12)

¹⁷ Cieé déi Yeésò né ñèh feh den, sà bò *Farisièn mé bò *nji-sòu né doó. Bó lé yuo belé naá lè loó hihiné te tàbè Galilê mé tàbè Judê; lé teèn nde bilí naá mé bò Jerusalem bò mene. Càn né lom Yeésò terreba haá, à né bò nùàr taré sòm bele.

¹⁸ Bò nuaré déi jògò waà mé nùà gule kuú déi; à né te ndagáa cer den. Bó né ceér foon te bó yila nde mé bú yí toò Yeésò.

¹⁹ Lón sam mé bò nùàr. Yeé baá môn, bó nde naá komo logó seér feh gwà; bó segé yí keéh bú teèn mé ndagáa mene, bó kwaá njií bú doó toò Yeésò ké lètenè bò nùàr.

²⁰ Yeésò yeé ñene, ye temé bòn doón né lom yoòr nyí ménâ, à ye nùà beén a: «Nùàr mò, bó veên yeé gi aá wò mé ñèh kèn.»

²¹ Bò nji-sòu mé bò Farisièn munó baá-re ye: «Nùà hèn ye nyí né neí wa? À feh seèn faá Càn nò weh né dé kei ndò wa? Nuaré déi né mé terreba veèn nùàr kulú sòm wa? Né lom Càn.»

²² Yeésò yeé ñene munó bòn né ménâ, ye bó a: «Bí ménâ munó né dé kei?

²³ Beé bìi, taré kela né tueé ye: Bò veên yeé gi aá wò mé ñèh kèn, wa né: wò ter, gègòò wa?

²⁴ Bí kóo ye: ká doó doón *Huaán Nùàr né mé terreba veên kulú sòm teèn.» À den cuù baá-re, ye nùà gule kuú doó a: «Mè ye wò a: wò ter, wèh ndagá yeé, ndé á lo.»

²⁵ Nùà hèllè komo wuo ter toò bò nùàr doó sà, weh ndagá seèn, foon gò loó. À né gò, à né Càn seén.

²⁶ Geí laré bò nùàr doó doón. Veéh yila bó lè, bó né Càn teèn seén yíi, ye: «Lan béh naá mé ñèh kèkèné ñené kuú.»

Bèh Leví yilâ

(Matíó 9:9-13; Mârk 2:13-17)

²⁷ Yeésò yuo kela ndò, à ñene njií nuaré déi né ké gwò bèh seé seèn den. Yilí seèn né Leví. À né yeé kagálón lampón weh. Yeésò ye bú a: «Yùò bèlè mè.»

²⁸ À vu lo bò ñèh seèn doón, à yuo bele bú.

²⁹ Jomo sâ Levî ne haá Yeésò kùrmò ndò. Dàm bò mbeí mé weh yeé kàgàlòŋ lãmpòŋ mé bò nuaré déi lé naá gù teèn, bó bó né bècénè yieé den.

³⁰ Bò *Farisièn mé bò nji-sòu boòn yeé ñene aá ménâ, bó yila mé bò mbòn Yeésò ndugó njií, ye bó a: «Bí bò weh-kàgàlòŋ lãmpòŋ bò mé bò vevenê bò yáb bècénè yieé bilí né dé kei wa?»

³¹ Yeésò yeé ñgweé aá ménâ, à ye bó a: «Bò beén bò né yeé mé koró nùà lèh kóó, dèn ñgwéh bò tetarê bò.

³² Mè hèn nde kuú naá bò vevenê bò ká yoòr mò yilá njií, te bó kweéh seér temé, dèn ñgwéh bò didilí bò.»

Bèh yáb joloò

(Matíò 9:14-17; Màrk 2:18-22)

³³ Bò nuaré déi waá kwaré Yeésò ndò, ye bú a: «Bò mbòn Jân né yeé yáb jolo, bó né Càn dua; bò mbòn dé bò *Farisièn né yeé ménâ bóó ndò. Bóó né naàn mé bò dé yeé kò lom né yieé mé ñueé, bó jòlò ñgwéh wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Loù mé bó sua yeé véh, mé si né doó samé den, bí nde né bò mbeí tueé ye bó a, jòlò yáb wa? Dé sâ ndóg.

³⁵ Mé ñjéh mene, bí kwá cieé déi, mò bó ñgaá som aá bó sù fù beé, bó ndeè jolo ye boòn.»

³⁶ À den cuù mé kàn déi ndò, ye bó a: «Nùàr cògò feê ñà wèh bèh, à lab dé cuùm mé ñjéh. Mò sam, à nde né cògò dé feê mbaa tená kuú; dé cuùm bú siè kòmò ndé ñgwéh ndò.

³⁷ «Bó tàgà mé kulu feê lè nguú cuúme si kwá bèh ndò. Mò sam, tàgà nde né jelá, nguú keér, mbè ber nde doó. Bó nde né be te mbè vu, bó vu be te nguú ndò.

³⁸ Mò bó baá mbè mé kulu feê si, bó bú si kwaá yeé lè nguú feê.

³⁹ Déi né cu teèn: mò nùàr ñueé meh gi aá mbè lòò kèn, à mbè dé kìn gwàn ndé cú, à ye: beè nyí, mbè lòò huòm kela né kóó.»

6

Lùà lòu sòu kwalé yieé

(Matíò 12:1-8; Màrk 2:23-28)

¹ Lòu sòu déi bò Yeésò yeé baá te ñueéh yolò gò kelá, bò mbòn seèn yila lùà kwalé weèh, bó né segé yieé.

² Bò *Farisièn deèn ndò, ye bó a: «Bóó né naàn mè *sòu beèh né yíin, bí né nùà lòu sòu kwalé yieé wa?»

³ Yeésò ye bó a: «Njií mé *Davíd nùà ñjéh lé naá bóó doó, bí née jánjé kè ñgwééh ye wa? Lòu sâ cùè lé naá bó bò nùàr seèn siè,

⁴ à yila nde te gwà Càŋe, à nde jògò weh yáb mé bó lé kwaá lòò naá ké toò Càŋ, à yieé, à haá njií bò nùàr seèn kèb déi, bó yieé ndò. Sâ bí né kóó ye, né yeé jolo, bò *ngàn sèmè yieé cegé yeé kóó.»

⁵ Yeésò den cuù ye bó a: «Bí kóó ye, *Huaán Nùàr né cieé sòu yògò.»

Nùà be ñemâ déi

(Matíò 12:9-14; Màrk 3:1-6)

⁶ Yeé baá cu lòu sòu déi, Yeésò yila nde lè *gwà sòu, à né ñjéh teèn feh den. Nuaré déi lé naá gwò sâ teèn, be gaá seèn né ñemásé.

⁷ Sâ bò *nji-sòu mé bò *Farisiên né Yeésò mé ju taáb kwaá, ye mo à taré som nùà sâ lòu sòu, te bó sie bú teèn.

⁸ Sâ Yeésò né gi munnò boòn koó ndo, ye nùà mé be nemâ doó a: «Wùò njéba ter njolò bò nùà.» À komo wuo ter ndo.

⁹ Yeésò ye bò nùà a: «Mè bie njií né mé bí: Sòu bií ye naàn wa? Ye lòu sòu béh bó njèh bagaa wa, béh bó sér dé veèn wa? Ye huom kela né nùà lòu sòu yili soom wa, dé nùà wulá seèr wa?»

¹⁰ À né bó doó doón ke laré. À tueé njií mé nùà be nemâ doó, ye bú a: «Nèbbè be yeè nebbè.» Nùà hèllè nebbé be ndo, be seèn taré yuo.

¹¹ Te bó yeé nde ne ne njií baá-re ménâ, temé naá bó lè, bó yila lètenè boòn bieé kuú, te bó kwa ceér felè Yeésò.

*Bò mbòn Yeésò yulá cùòb fà
(Matíó 10:1-4; Mârk 3:13-19)*

¹² Lè cu sâ, Yeésò naá nde ké te tòre bèh Càṅ duaà. À dua naá mé Càṅ.

¹³ Yeé baá maánjògò, à yilá njií bò mbòn, à balé weh yulá cùòb fà lètenè boòn, à yilá bó bò mbòn tebè.

¹⁴ Lé naà: Simôn; ye yilí seèn déi baá cu Piêr ma. Lé naá mé André dim Piêr ndo, Jâk bô Jân, mé Filíp bô Bartelemí,

¹⁵ Matíó bô Tomàs, mé Jâk nuna Alfê bô Simôn nuaá mé gwàn bèh dé mé bò kin den felè bò loó bò doó,

¹⁶ bô Júdàs nuna Jâk mé Júdàs Iskariô sarnyé Yeésò.

*Bò nùà njèh feèh, mé bò nùà taré soom
(Matíó 4:23-25)*

¹⁷ Bó bó yeé suaga cuu aá ké te tòre, bó waà te bela. Sâ bò mbòn seèn déi ngún mé cili nùà né doó bilí den. Bò déi yuoò ké Jerusalem mé bò loó déi lè tàbè Judè. Bò déi yuoò ké Tír bò Sídòn kwarè nòmò koó.

¹⁸ Bó nde gií bèh ngòr Càṅ sònò Yeésò ngweè, te à taré som bó ndo. Bòó mé lé naá mé tándulu yoòr lé naá gií lòu sâ taré yuo.

¹⁹ Nùà doón né lom lege ndé te bó kema kwa bú. Terreb déi lé naá yoòr seèn yuo, né bó doón taré som ndo.

*Bò saâm bò mé bò lilieè bò
(Matíó 5:1-12)*

²⁰ Yeé baá mên, Yeésò ke njií bò mbòn seèn ndo, ye bó a:

«Samésé né bí bò saâm bò; *Lò Càṅ né dé bií.

²¹ Samésé né bí bòó mé né kènè mé cùè; bí nde né yieé fulu.

Samésé né bí bòó mé né kènè yueé; bí nde né ja wa.

²² Samésé né bí ndo, mo bò nùà baá bí bunó, bó né bí faá bò mbaa bò no ke njií, bó né bí selé, bó né bí seb, ye bí né bò mbòn Huaán Nùàr fí.

²³ Mè tueé bí, bí sàmè sér dé bií cu sâ lòu, bí né tàbè dobo, ye sàgà bií né ké te vulúu ngún ma. Bí té njeré déi munnò; né seé boòn, bò tele boòn lé naá bò *sòn-Càṅ bò faá bèh mân bunó ndo.

²⁴ Bí bò lilieè bò, dé bií né seér gèr. Sàgà bií gi né ngúlú sâ, bí sàgà déi ké toò kwa ndé cú.

²⁵ Bí bòó mé né jùjùbòb kènê yieé, gèr né felè bìi teèn, ké toò bí né bò cùè bò.

Bí bòó mé né ja kènê kioó, gèr né felè bìi teèn; ké toò bí nde né mé yúé kwaré, bí nde né mé kú vuagá kuú ndo.

²⁶ Gèr né felè bìi teèn, mo bò nùàr doóné né bí lòu seén seér. Lòu sam, bò tele boòn lé naà bò sòn-Càṅ bò dé kòkòb ménâ seén ndo.»

Nùà bònò gwaân

(Matíô 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Yeésò ye bó a: «Bí bòó mé né ngòr mò ngweé, bí gwàn bò bònò bò bìi gwaân, bí bòó seér bó bagaà.

²⁸ Mo bò nùàr né bí duagá, bí kúlú sér bó lòu. Mo bó né bí jamé, bí dùà sér Càṅ felè boòn lòu ndo.

²⁹ Mo nuaré déi né wò geí mbaá bòó weh, kékú cú bú geí kèb déi, à bo ndo. Mo nuaré déi né wò cògò wagá ngaá weh, húár há bílí bú mé cògò suù yeè mene.

³⁰ Mo nuaré déi né wò njeré déi dua, há bú teèn. Mo nuaré déi né wò njèh weh, té bú bié.

³¹ Bí bó mé bò nùàr faá bí ye bò nùàr a, bó mé bí no.

³² «Mo bí gwaân lom né bòó mé né bí gwaân, sâ nei seèn bí vra nde né kóó wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi bò mbeí boòn gwaân komo wa?

³³ Mo bí bagaà bòó njií lom né mé bòó mé bòó yeé bí bagaà, sâ beè bìi né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi ménâ lètenè boòn bòó kuú ndo wa?

³⁴ Mo bí hùà haá lom né mé bòó mé nde cu né bí hùà haá, sâ beè bìi né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi dé sâ lètenè boòn haá kuú ndo wa?

³⁵ Dé bìi, bí gwàn sér bò bònò bò bìi lòu, bí né bó bagaà bòó seér. Bí há bò nùàr hùà teèn. Mo bí baá bó haá, bí sòm temé teèn. Bí kóó ye, bí nde né sàgà dé koó kwa. Càṅ mé né ké ter te vulúu, bí nde né bò nuna seèn ngaá. Lòu sam, à dé seèn né Càṅ húóm-temê felè bòó mé né be seèn seb, à né Càṅ húóm-temê felè bò jélá-temé bò mene doóné.

³⁶ Bí kó lòm bò nùàr jere, faá Tele bìi Càṅ né yeé bí jere kóó no.»

Ju felè nùàr tená gòó

(Matíô 7:1-5)

³⁷ «Bí té ju felè bò mbaábìi mbaá téná gò, te Càṅ ju felè bìi téná cú. Bí té nùàr dúágá, te Càṅ bí dúágá cú. Bí kúlú ní veèn bò mbaábìi doó, te Càṅ kulu sòm ye bò veèn bìi lè seèn ndo.

³⁸ Bí há bò mbaábi teèn, Càṅ nde cu né bí haá; bó me kwaá cu nde né bí kàn deí, bó né baá, kèb déi né doó sueé kelá. Mòu mé bí né bò nùàr njèh teèn me haá doóné, Càṅ bí me haá cu nde né teèn.»

³⁹ Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Tácugó yeé mbeí be dèrrè bèh; mo sam bò mbeí fà doóné nde né ké dòu lùgò vulú sue yilá.»

⁴⁰ À ye bó a: «Mbòn a, dèn méné naàn, à kóó táré kelá ngwéh mé ngàṅ. Kó lòu mé mbòn weéh baá kèn, sâ à baá ye mé terreba faá ngàṅ no.»

⁴¹ À den cuù ye bó a: «Mbeí mò, wò yeè tò mò nyurè dé njolò mbeí yeè ñene keéh naâ he, mé gùm ndilí tòu dɔ́ɔ́ ñé wò njolò ñgelá den, wò cí ñéné ñgwéh wa?

⁴² Wò ye bú a: Mbeí nyí, kwá nyí ge sòm wò tò mò nyurè njolò! Wò gùm ndilí tòu njolò yeè ñéné ñgwéh, wò bú tò mò nyurè njolò ge sòm nde né naân wa? Nùà lòbò-kàn, jògò mvúá sòm lógo ndilí tòu dé njolò yeè; mò njolo ñagá baá, wò ge sòm ye nyure dé njolò mbeí yeè.»

Tóu bô tàb seèn

(Matiô 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ «Tóu dé bagaà tàb dé veèn wá bèh. Tóu veèn tàb dé bagaà wá bèh ndo.

⁴⁴ Bó tòu dé kàn ñene kɔ né mé tàb seèn. Mè tueé bí, kaáŋkaŋ mánggòrè wá bèh. Nyie ngòbò màkpelân wá bèh ndo.

⁴⁵ Nùà bagaà lè né mé bô ñhèh bebagaà, à cie sòm keéh yeè bô ñhèh bebagaà. Nùà veèn lè né mé bô ñhèh vevenê, à dé seèn cie sòm keéh yeè bô ñhèh dé vevenê ndo. Bí kóo ye, sònò nùàr yuo kela yeé ñjii mé né lè seèn goón den.»

Gwà déi bô mbeí

(Matiô 7:24-27)

⁴⁶ «Bí mè Nùà dueè, Nùà dueè, yilá kuú né dé kei mé bí sòn mò ngúngwéh wa?

⁴⁷ Nuaá mé né ká yoòr mò ndeê, né ngòr mò ñgwée, né ménâ bóo dɔ́ɔ́,

⁴⁸ mè bú me ñjii nde né mé nuaá mé nde áá gwà seèn meé. À lé naâ bèh cu, à si maàŋ te kweéh, à me gwà. Lòu sâ nòmò yuo, né gwà luú, gwà hèllè lé naâ ter ñjebá le. Lòu sam, nùà doò lé naâ teèn meé yíi.

⁴⁹ «Nuaá mé né ngòr mò ñgwée, à ménâ bó ñgwéh, né faá nùà mé-gwà déi ndo; à dé seèn gwà me ñjii né te bàŋ tàbe mbaá, à maàŋ si ñgwéh. Nòmò yeé baá yuo, suú si ñjii gwà hèllè doò mvúób dé kèi cèn.»

7

Nùà seê kwaá-taâb déi taré sòòm

(Matiô 8:5-13)

¹ Yeésò yeé tueé gi áá bô nùàr ñjii hèn dɔ́ɔ́, à fɔ́ɔ́n gò, à nde cu Kapernahúm.

² Ké teèn sâ, nùà seê kwaá-taâb bô Rôm bô déi lé naâ baán, à nde áá kuú dolé, à né lom huaán yíe-temé kwaá-taâb hèllè ndo.

³ Kwaá-taâb doò yeé nde ñgwée ñjii ñjàgà Yeésò mân, à sòm bô kokoò bô déi lètenè bô *Júf, à tema ñjii bó yoòr seèn; ye bó ndé júee Yeésò a: ndé taré sòm nyí nùà seê nyí teèn ma.

⁴ Bó wa, bó tueé Yeésò ndo, bó né bú bɔŋ, ye bú a: «Nùà sâ né nùàr, ndé gàm bú teèn,

⁵ à né yeé béh bô Júf gwaán, à lé bóo naâ kɔó, te bó me ye *gwà sòu beèh ndo.»

⁶ Yeé baá mân, bó bô Yeésò yuo gò. Bó yeé nde áá kwarè lòò waá, kwaá-taâb doò tema ñjii bô mbeí seèn déi, ye bó ndé júee Yeésò a: «Dé koò, té yeé ká lo nyí mbaá ndé hómó kú, nyí nuaá mé wò nde né lo seèn yilá, wúlú ñgwéh.

⁷ Wa nyí la ké yoòr yeè yùò kélá ná ngwèh dé cí ma. Kòmò ní cége yeè léláṅ sòn, nde né nùà seè nyí taré sòm.

⁸ Nyí né kóó, ye bò kokoò bò né mé terrebe teèn. Lòu sam, nyí né ka bò déi, bò déi né ka nyí. Nyí né mé bòṅ bò sójì beè. Mò nyí ye déi a: Ndé mán! à nde. Mò nyí ye cén déi a: Ndé! à ndeè. Mò nyí ye nùà seè nyí a: Bó mán! à bóó ka méná nág ndó. Mò né mán, túé cége yeè lòu, nùà seè nyí nde né taré yuo ma.»

⁹ Te Yeésò yeè nde ngweé njii mán, hiím lo bú mé kwaá-taáb doò mbaá. À bele seér, à tueé njii mé cili nùàr jomo seèn, ye bó a: «Mè tueé bí, ká te tàbè *Iserála hèn dóón, mè gèh ndèm hèn teèn ñéné ngúngwéh.»

¹⁰ Bò tebé bò doò cu cu jomo ndó; bó wa, sà nùà seè doò taré yuo aá kèn.

Nyùnà ma kù déi ké Nàin

¹¹ Jomo sà Yeésò nde lè loó déi, yilí loó sà né Nàin. Bó bò mbòṅ seèn mé bò nùàr lé naà kóó.

¹² Bó yeè nde aá lo yilá, bó bò tèb komò kwaré; lé naà nyùnà ma kù déi lé kuú naà kóó. Sà huaán gi lom né ka ma kù hèllè cén sà. Bò loó bò ngún né kwaré bilí den.

¹³ Fehtoò beèh yeè ñene aá ma kù doò, jere bóó bú ñèh, ye bú a: «Té yúé!»

¹⁴ À kela nde yí kwaré tèb ndó, à kema njii be teèn. Bóó mé né tèb doò jógó, ñhebá le. À tueé njii mé komó ye bú a: «Huaán ndà, mè né wò yilá; wùò ter.»

¹⁵ Komó nyimé den ter ndó, duóóm cu sòn tueé. Yeésò haá njii bú mé meí.

¹⁶ Bò nùàr yeè nde ñene njii méná, veéh bóó bó ñèh, bó né Càṅ seén, ye: «Món, *sòn-Càṅ dé koò baá ká doó lètené beèh teèn.» Bó den cuè ye: «Càṅ baá bò nùàr seèn yon ke.»

¹⁷ Ngóg Yeésò kela baá-re te tàbè Judé dóón, ngulí nde mé bò loó dé kukwaré mene.

Bò tebé bò Jân

(Matíó 11:2-19)

¹⁸ Bò mbòṅ Jân yeè ngweé aá bò njii mé Yeésò né bóó dóón, bó nde Jân méná tueé njii ndó. Jân yilá njii bò fà déi teèn,

¹⁹ à tema njii bó yoòr Fehtoò beèh, ye bó ndé júée bú a: «Né bú mé béh né kela den doò wa, dé béh kèlà sèr nùà dé hiín wa?»

²⁰ Bó wa ké yoòr Yeésò, bó ye bú a: «Jân Bàptís tema njii naà ye béh ndé júée wò a: Né wò mé béh né kela den doò wa, dé béh kèlà sèr nùà dé hiín wa?»

²¹ Sà lòu sà Yeésò né bò beén bò ngún taré sòm. Bò déi lé naà mé yúlá yoòr, bò déi yoòr mé càṅ, bò déi njolo né cugó. Dóón bó lé naà gi taré yuo.

²² Yeésò tueé njii mé bò mbòṅ Jân ndó, ye bó a: «Bò njii mé bí né ñéné mé bí né ngweé dóón, bí ndé túé jí mé Jân méná, bí júée bú a: bò cùgò njolo bò baá njolo ñéné, bò gule kuú bò baá gó, bò beén veén bò né taré yuo bele, bò tándúg baá ngweé, bò komó baá lè cio nyimé yuo bele, bò saám bò baá Njàgà Bagaà ngweé ma.

²³ Nuaá mé temé yoòr mò sòm ngwéh wa, nde né samésé den ma.»

24 Bò mbòn Jân sòm gò ndò. Bó yeé nde gi aá, Yeésò duóm ye bò nààr nhè felè Jân tueé ngâ, ye bó a: «Bí lé ké ya dueé nde nènè naâ kei wa? Fu lé kobo jilí deén naâ gui wa? Háye ndò!

25 Á, bí lé ké sâ ke deén naâ kei wa? Bí lé nènè naâ nuaré déi mé cògò nyàgàm yoòr wa? Bòó mé né cògò nyàgàm su, mé né *wón yieé, bòn yuo yeé ké mbàm ndò.

26 Á, ké ya dueé nò, bí lé nde nènè naâ kei wa? Lé naâ *sòn-Càn déi wa? Mè tueé bí, né sòn-Càn sâ bòn! Nhè cén, bí kóo ye, nà dé sâ né sòn-Càn yògò kéé.

27 Lòu sam, Jân dé seèn né nà tebé mé bó lé naâ felè seèn nyagá kwaá ye: Càn ye, nyí nde né nà tebé nyí toò yeé temá njií, te à toó nyegé wò ceér.»

28 Yeésò den cuú ye bó a: «Mè tueé bí, bèh lo mé wón lo deén naâ, bó lo née nà koó déi faá Jân nò nà ngúgwéeh ye. Mé njéh mene, te *Lò Càn né mene huaán dé maàn, à ham kela seér cu né koó mé Jân.»

29 Bòó mé weh yeé kàgàlòn làmpôn mé bò nààr kókoó mbaá yeé baá ménâ ngweé, bó gwaán ndò. Lòu sam, cu mé Jân lé naâ bó ngòr Càn tueé, bó lé naâ gi gécén Càn teèn ngweé kóó; Jân lé naâ bó kou ndò.

30 Bò *Farisièn mé bò *njí-sóu lé ceér Càn berón seér naâ kóó, bó nòmò Càn beé Jân kòu ngwéh.

31 Yeésò den cuú ye bó a: «Bò cafané bò den né faá kei wee? Bó felá né bò nèi wa?

32 Mè tueé bí, bó den né faá bò huaán mé né ké mbartògò vògò den nò; bò déi né mé bò mbei tueé njií, ye bó a: Béh né mé térèm mbaá tuagá kuú, bí ngò ngwéh! Béh né mene bò bené kú-jeèr genné, bí yúé ngwéh ndò! Bí ye: bó sà bá naàn wa?

33 Wanón Jân Bàptis yeé waà, à sér yíé ngwéh, à mbè núé ngwéh, bí ye: À né mé tándulu yoòr.

34 *Huaán Nààr yeé waà dé seèn, à yieé sér, à nueé mbè, bí den cuú ye: Nàà hèn ko lom né yieé mé nueé; à né mbei bò vevené bò mé bò wèh-kàgàlòn làmpôn bò mene!

35 Mé njéh mene, mè tueé bí, bòó mé né bò nuna Càn doón né gi dé bòn kónkón Càn nènè kóó, ye yila né teèn.»

*Yeésò ké gwò Simôn nà *Farisièn déi*

36 Nàà Farisièn déi yilá njií Yeésò ké gwò seèn bèh yáb yieé. Yeésò wa ké teèn ndò, bó bò nààr baá yáb yieé.

37 Sâ ma yòn yàgà déi né lo sâ teèn. Ma doò yeé ngweé ye Yeésò né te yábe ké gwò nàà Farisièn doò, à nde jògò sie mbémbón* kómó múmù beé, à nde ké teèn ndò,

38 à njebé nde mé kómó doò yí jomo Yeésò ké gulè seèn. À né yueé, à né bú yímé gulè yueé berré njií, à fò nèmá sòm mé yúlí feèh seèn. À kumó sie bú gule ndò, à waá njií bú kómó múmù jògò teèn.

39 Nàà Farisièn doò yeé nde nene njií ménâ, à duóm ké lè seèn munó den ye: mò nàà hèn sé la né *sòn-Càn dé gécén bòn, à sé la naâ gèh dé

mé ma hên den nê nêné kɔɔ, ye né ma yòn yàgà; à sé la gwàn ná ngwêh dé ma hên kema bú mé be.

⁴⁰ À yeé baá ménâ munó den, Yeésò yilá bú ndo, ye: «Simôn, mè nde né wò njeré déi bieé.» Simôn ye bú a: «Bíbieè, Nùà fèh-njèh.»

⁴¹ Ye Simôn a: «Nuaré déi lé naâ nùà fà hùà bele; déi kám yuii tìn, déi kám yulà tìn.

⁴² Bó fà dɔɔŋ, bó gwòm kòmò ngwêh. Nùà doo yeé nene aá môn, à yilá njií bó ká toò seèn fà dɔɔŋ, à ye bó a: Bí kwá ló á hùà doo môn, bí té bìi mè gwòm cú ma. Mò né môn Simôn, beè yeé dé heè vra kela nde né nùà doo kɔɔ wa?»

⁴³ Simôn ye bú a: «Mè ye kɔ ngweéh, nde né nuaá mé hùà dé seèn maga kela né kɔɔ doo wa?» Yeésò ye bú a: «Môn, wò tueé yii né teèn.»

⁴⁴ Yeésò bele seér ndo, ke njií ma doo, tueé njií mé Simôn, ye bú a: «Wò né ma hên nêné wa? Mè la naâ ká gwò yeé yilá, wò mè nòmò gule yagaà há ngwêh; ma hên yueé berré yaga mè gule mé yímé njolò seèn, à fɔ nɛmá cu mé yúli fèeh seèn ndo.

⁴⁵ Wò la yeé mè bíé nyégé ná ngwêh; à yeé waá dé seèn, à kɔ lom né mè gule kumó den, à né mè bieé nyegé.

⁴⁶ Wò mè kómó felè tuán nji ná ngwêh; à mè dé seèn gulè waá naâ kómó múmù.

⁴⁷ Mè tueé wò: gèh gwaân mé ma hên né mè feh kééh hên né tueé ye bó naâ dàm bò veèn seèn dɔɔŋ doó kulú njií. Mò bó veèn nùàr kulu sɔm lom né kèb cén, nùà sâ bó gwaân lom nde né kèb cén ndo.»

⁴⁸ À yeé tueé gi aá mân, à tueé njií mé ma doo ndo, ye bú a: «Bò veèn yeé gi aá wò mé njéh kèn.»

⁴⁹ Bòó mé bó bó naâ gwò sâ bèh yâb yila baá-re lè bɔɔn ndugó beleè ye: «Nùà hên yuoò he, mé à ye nùàr a: bò veèn seèn gi aá bú mé njéh kèn wa?»

⁵⁰ Yeésò tueé njií cu mé ma doo, ye bú a: «Wò né temé cén yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Ndé bá-re.»

8

Bò véh mé né jomo Yeésò

¹ Jomo sâ Yeésò nde bele lè lɔɔ kokoò mé lɔɔ tetɔɔr ndo, à né ngòr Càn teèn tueé, à né Njàgà Bagaà felè *Lò Càn se. Bó bò mbòn seèn yulà cùòb fà lé naâ kɔɔ.

² Bò véh déi lé naâ bó jomo ndo. Bò déi, à lé naâ bó càŋ yoòr kwɔgɔ sɔm, à taré sɔm bò déi lòu. Lé naâ Marí mé bó yilá né Marí Magdalá; bò càŋ tándulu téhbeh lé dula yuo kelà naâ lè seèn.

³ Déi lé naâ Sòsána bò Jâne veèh Cusâ; Cusâ sâ lé naâ nùà koò te seé mghè *Heròde. Bò véh kókoò mbaá lé naá cuù jomo bɔɔn teèn ndo, bó né bele mé bò njeré déi beè beè, te bó gam beh bò Yeésò mé njéh.

Kàn felè nùà vú-gèh

(Matíó 13:1-9; Màrk 4:1-9)

⁴ Bò nùàr né lè lɔɔ dé kàn mé dé kàn yuoò, bó né ká yoòr Yeésò bilí ndeê. Cili nùàr yeé baá doó, à si bó kàn, ye bó a:

⁵ «Nuaré déi lé ndeè naâ ké n̄ueh bèh gèh vuû. À yeé baá vuû, kèb déi sue le ceér dueè. Bò nùàr né gulè dobó keéh, bò non né gwaré yieé ndo.

⁶ Kèb déi nde sue yila te kèrré taâ. Yeé ba baá, n̄ema yuo cu. Lòu sam, nòmò lé bèh sâ ná ngwêh.

⁷ Kèb déi nde sue yila lètenè bò ngobó deduanê, ba yuo ndo. Yeé baá kulá, bò ngobó hèllè lané wula sòm bó.

⁸ Kèb déi nde sue yila dé seèn bèh tàbè bagaà, ba yuoô, kula, wa tàb ngún.» À yeé tueé gi aá ménâ, à logò n̄jií ké ter ye bó a: «Nuaá né mé tie dé ngweê, bú a, ngwé nyégé ngòr hên bagasé.»

Yeésò ngòr te kàne si keéh né dé kei?

(Matíô 13:10-17; Mârk 4:10-12)

⁹ Bò mbòn seèn bie bú kwòm kàn sâ ndo.

¹⁰ À ye bó a: «Dé biì, ngòr felè *Lò Càn mé Càn lo naâ lòu leér kwaá doò, Càn né bí ceér feh te bí ngweé komo. Dé bò déi, kò bó si keéh bó lè kàne, te bó ke den dé keè, bó n̄éné cú; te bó fela den dé felâ, bó ngwé kó cú ndo.»

Kàn nùà vù-gèh seè

(Matíô 13:18-23; Mârk 4:13-20)

¹¹ Yeésò ye bó a: «Kàn sâ né m̄an: Gèh yaàb né ngòr Càn.

¹² Gèh mé lé naâ lè kp̄n̄ ceér-e sue le doò né bòó mé né ngòr Càn ngweé, *Sátàn waà, luaga sòm cu bó lè; te bó temé teèn kwá n̄í cú, te bó yìlì yùò cú ndo.

¹³ Bòó mé né te kèrré taâ doò, né bòó mé né ngòr Càn ngweé, bó gwaán nyégé mé vógó-temé mene. Njèh cén, j̄ogob lè b̄on̄ yí ngwéh, bó gwaán lom né cuúr cén mbaá. M̄o gèr baá bó kema, bó cuaré yuo cu.

¹⁴ Bòó mé né lètenè bò ngobó deduanê sue yilá doò né bòó mé né ngòr Càn ngweé, njèh cén, bó né mé *wón̄ nyamé le, bó né ngùlù w̄on̄ f̄ón̄, bó gwaán seér né wón̄ yieê. Sé yeé baá m̄on̄, bò njèh hèllè karé wula sòm n̄jií ngòr Càn lè b̄on̄ ndo, tàb le kp̄n̄.

¹⁵ Bòó mé né dé b̄on̄ bèh tàbè bagaà sue yilá, né bòó mé né ngòr Càn ngweé, bó né mé temé cén sie huóóm, bó né yoló, tàb né teèn yuo.»

Kàn déi mé lâm

(Matíô 4:21-25)

¹⁶ Yeésò ye bó a: «Bó lâm mògò bèh, ye te bó kibi kwaá ka soò mé ka ndagâ. Bó lâm m̄ogò seér né te bó tuú n̄jií yí te súgo, bò nùàr yilá gwò, bó nene njolo mé njéh.

¹⁷ Mè tueé bí, bó n̄jií mé né bèh cibì d̄ón̄ nde gi né cie n̄ené le; bò dé bèh lèrrèb n̄ené yuo kela giì b̄esónè ndo.

¹⁸ «Sâ m̄o bí baá ngòr Càn ngweé, bí ngwé nyégé bagasé. Bí kóo ye, nuaré déi nde gi né mé njéh lè deí, bó haá sagá cu bú deí teèn. Nuaré déi dé seèn mé njéh lè sam nde ngweéh; né mene dé maàn mé à né munó ye nyí né mé njéh d̄ón̄, bó nde né bú lè horó sòm.»

Mèi Yeésò mé bò òm̄ Yeésò

(Matíô 12:46-50; Mârk 3:31-35)

¹⁹ Meî Yeésò mé bò òm Yeésò lé naà yoòr Yeésò ndeé, bó wa, sâ bò nùàr yuú tena baá toò, bó ceér kwá ngweéh.

²⁰ Bò nùàr tueé keéh ye Yeésò a: «Meî yeé bó bò òm yeé né wò yí cie ke den.»

²¹ Yeésò ye bó a: «Meî mò mé bò òm mò né seér bòò mé né ngòr Càn ngweé, mé né ménâ boó ndò.»

Fu taré pam huné

(Matiô 8:23-27; Mârk 4:35-41)

²² Cieé déi Yeésò bó bò mbòn seèn nde yila lè kòme, à ye bó a: «Béh nde tub kèb yágà.» Bó yuo gò ndò.

²³ Bó né ka ndeé, bó wa beré déi, lóm sie bú. Tètèi sam, fu baá kobó taré, né nòmò lè kòme pieém njií den, kòm baá yuú. Yeé nde aá jím,

²⁴ bó ngoró nde yí kwarè seèn, bó nyimé bú, ye bú a: «Dé koò, dé koò, béh nde aá kum le!» À nyimé yuoò, à pam fu bó nòmò; bó huné, pón die dùà.

²⁵ À ye bò mbòn a: «Ndèm bií baá he wa?» Veéh kwaá njií bó be yoòr ndò, hiím yógó bó dé tueé. Bó yila lètenè boòn tueé kuú ye: «Nùà hèn né nei? Kè kú: né mene fu, né mene nòmò, bó né sòn seèn ngweé!»

Nuaré déi mé càn tándulu yoòr taré sòòm

(Matiô 8:28-34; Mârk 5:1-20)

²⁶ Bó sela yuo kela te tàbè bò Jerasénè, sâ Galilé né kèb kân.

²⁷ Yeésò suaga die doó. À yeé ke, nùà loò déi baá ká yoòr seèn ndeé. Nùà hèllè yoòr né mé tándulu. Dàb baá teèn mé à né lunturu mbaá yon gò, à gwò cèr ngwéh, à cer yeé ké màsou.

²⁸ À yeé nde ñene njií Yeésò mân, à si kén, à komo die nde doó ka seèn, à tueé njií ké ter, ye bú a: «Yeésò Njuna Càn terrèb, bèlò né lè keé-re wa? Kúkùr yeé, té mè gèr fèh.»

²⁹ Sâ Yeésò la baá càn yí lè seèn paám, ye te à yuo kelà lè seèn. Lòu sam, cu doón tándulu né yeé nùà hèllè seé weh. Mò baá bú seé weh, kò bó kaga bú be mé yuú lòn, bó colo kwaá bú lè fògò; mé njéh mene à né yeé bó yuú hèllè tené sòm, bò tándulu lu njií bú ya dueé.

³⁰ Yeésò yeé pam gi aá tándulu, ye nùàr hèllè a: «Yilí yeé né nei wa?» Ye Yeésò a: «Yilí mò né: Bilibó.» À yilá kwaá né yilí seèn ménâ felè bò càn tándulù ngún mé bilí den né lè seèn doò.

³¹ Bò càn hèllè bòn Yeésò ndò, ye bú a: «Té béh ké te lege ngóbè kùm njií.»

³² Cu sâ bòn nguiân né yab ké cueé tòr yieé den; bó né teèn ngún. Bò tándulu hèllè bòn Yeésò te bó nde yila den seér ké lè bò nguiân. Yeésò gwaán ndò.

³³ Bó durá yuo kela baá-re lè nùà hèllè, bó nde yila nde lè bò nguiân. Bò nguiân kem ñar suagà ké cueé, bó sue yila nde ké te tube, bó kum le dùà.

³⁴ Bò tèn nguiân yeé nde ñene njií mân, bó fòón doò ndò, bó nde bò nùàr ké ló mé kè kèbè mene tueé wellè.

³⁵ Bò nùàr yeé ngweé aá ménâ, bó bilí nde teèn, ye te bó nde njií mé la naà boó sâ ñené ndò. Bó wa, sâ nuaá mé bò càn la kem yuoó naá lè seèn doò né ké ka Yeésò mé cògò yoòr den den. À taré yuo aá kèn. Veéh boó bó njèh.

³⁶ Njii mé la kelà naâ yoòr nùà hèllè te à nde ye taré, bòò mé la naâ ñenè doón tueé nyegé cu bò mbeí.

³⁷ Yeé baá ménâ, bò nùàr te tàbè bò Jerasénè doón, veéh boó bó ñhèh, bó ye Yeésò a: «Kúkùr yeè, yuò lè tàbè beèh yuoò.» Yeésò ñaá yila cu kom ndò. À yeé baá mé gò,

³⁸ nùà mé bò tándulu naâ bú lè doò bòn bú, te bó bú nde. Yeésò berón, ye bú a:

³⁹ «Ndé dèn sér á ké lo yeè, wò tueé bele bò nùàr njii mé Càn la naâ felè yeè boó doón.» Nùà doò yuo baá-re doó sà ndò. Njii mé Yeésò naâ felè seèn boó keéh doón, à né loó mé ñjéh beè yon sie, à né bò nùàr saán gò.

Nunà Jàrus bô ma mé lé naâ cògò Yeésò kema

(Matíò 9:18-26; Màrk 5:21-43)

⁴⁰ Yeésò yuo cuù kèh yágà, à cu cuù, sà cili nùàr né bú kela den. À yeé waà baá, bó vra bú.

⁴¹ Nùà koò *gwà sòu déi waà ndò; yilí seèn né Jàrus. À cemmé nde ka Yeésò, à bòn bú, ye te à nde ké lo nyí.

⁴² Sà huaán gi lom né ka bú cén sà, né dé vèh, à baá mé nyemà yulà cùòb fà, à nde aá kuú dolé. Yeésò yuo gò ndò. À né ndeé, bò nùàr né bú baré ñeí.

⁴³ Sà ma déi né doó sà teèn; baá nyemà yulà cùòb fà húóm né bú yoòr yuo den. Nuaá mé né beèn sà lo komo teèn sam.

⁴⁴ Yeé baá mân, à ñgoró nde yí jomo Yeésò, à kema weh sòn cògò seèn. À yeé baá kema, húóm tené bú yoòr ndò.

⁴⁵ Yeésò bie njii ye bò nùàr a: «Ñeì mè kema né koó?» Nùà kàn ye nyí sam. Pièr ye bú a: «Dé koò, bò nùàr fañ sela baá, bó baré né wò lòu.»

⁴⁶ Yeésò ye bú a: «Nùà sà mè kema naâ mé be. Terreb mò kèh déi naâ yoòr mò yuo.»

⁴⁷ Ma doò yeé ko aá ye, nyí lèr kòmò ndé cú, à ndelé ndeé ká toò Yeésò ndò, à die nde ka seèn, à se bú kwòm mé à la kemá naâ bú mé ñjéh, à bú se gi toò bò nùàr doó sà, à tueé cu bú gèh dé mé beèn seèn la naâ gií ndò.

⁴⁸ Yeésò ye bú a: «Huaán mò, wò né lom temé cén yoòr mò kwaá njii, wò taré yuo aá kèn. Ndé bá-re.»

⁴⁹ Yeésò née seèn mé ma doò tueé den, tóm waà ndò, ye Jàrus a: «Ijuna yeé kuú aá ma. Té yeè Nùà fèh-ñhèh mbaá kì kú cú.»

⁵⁰ Yeésò yeé ñgwéé aá ménâ, ye Jàrus a: «Té vèh, kwá njí lòm ndèm mé mè; ñuna yeè nde né taré.»

⁵¹ Bó yeé wa baá ké lo Jàrus, Yeésò yíin bò nùàr doón gwò yilâ, gi cegé bó bò Pièr, mé Jân bô Jâk, mé bò tele bô meì huaân.

⁵² Sà bò nùàr baá huaán yueé, bó né mbà genné den. Yeésò deèn ndò, ye bò nùàr a: «Bí té yúé. Huaán njeré déi kú ñgwéh, à cer né lóm.»

⁵³ Te bò nùàr yeé nde ñgwéé njii ménâ, bó kem sue bú yoòr mé séb. Sà bó ko gi aá ye huaán doò kuú aá kèn.

⁵⁴ Yeésò ko lom né dé seèn huaán be ter sie njii, à né bú yilá, ye bú a: «Huaán mò, wò ter!»

⁵⁵ Huaán doò nyimé yuo ndò, à yila cu hueè, à komo wuo ter. Yeésò ye: bó fón há bú yáb.

⁵⁶ Geí lo tele bô meí mbaá. Yeésò luom bó ndo, ye bó a: «Bò njií mé naá kelá hên, Càn a bó bí tueé nuaré déi.»

9

Bò yulà cùòb fà bò ké cie temá njií

(Matíô 10:5-15; Mârk 6:7-13)

¹ Cieé déi Yeésò lé naá bò mbòn yulà cùòb fà yilá bilí, à jege haá bó terreb, te bó kwogo som bele bò nuàr càn tándulu yoòr, te bó taré som bele bò beên bò ndo.

² Ye bó a: «Bí ndé *Lò Càn se, bí né bò nuàr taré som bele.

³ Bí té njeré déi beè wèh siè: né mene cùgò mé ba, né mene yáb, né mene kàgàlòn, bí té beè wèh siè. Nùà kàn a, té cògò suù fà wèh siè ndo.

⁴ Bèh doón mo bí wa, bó feh bí bèh cèrrè, bí dèn lòm gwò sâ, bí té beré déi ndé sèr. Mo bí cer wulu baá, bí yuo.

⁵ Mo bí wa beré déi, bò nuàr bí wèh ngwéh, bí yuò kwá ló bó doón. Mo bí baá lo sâ yuo, bí kàrè sòm gí fufú loó sâ gulè bìi karè, te duóm bó toò tueé kwaâ.»

⁶ Bó yuo gò ndo, bó nde bele lè lo mé lo, bó né Njàgà Bagaà se yon, bó né bò beên bò bèh doón taré som bele ndo.

**Heròde baá seé cer*

(Matíô 14:1-12; Mârk 6:14-29)

⁷ Sâ njií mé né kelá doón, mgbè Heròde lé naá gii ngweé, né bú seé weh. Lòu sam, bò nuaré déi lé naá tueé ye: né Jân Bàptís dòu komo yuo cuù né koó.

⁸ Bò déi ye, né *Elí kar waà né koó; bò déi ye: né *sòn-Càn déi lètenè bò léi jògò bò dòu komo yuo kelà né koó.

⁹ Heròde dé seèn ye: «Dé Jân, ngweéh mè lé naá bú feh tená som mà. Dé mé njàgà seèn né ngulí hên né cu neí?» À yila baá-re ceér fòòn, ye ko nyí jene baá Yeésò ndo.

Bò nuàr kám tín koò

(Matíô 14:13-21; Mârk 6:30-44; Jân 6:1-14)

¹⁰ Bò mbòn tebé Yeésò cu cuù ndo, bó tueé bú njií mé bó lé boó keéh naá doón. À yeé ngweé gi aá, à weh bó lélán boòn, bó bó nde lè loó déi, yilí loó sâ né Becaída.

¹¹ Bò nuàr yeé ngweé aá ménâ, bó kem bele bó jomo. Bó yeé waà baá, Yeésò sie nyegé bó, à duóm bó Lò Càn seè. À taré som bele cu bò beên bò ndo.

¹² Lou yeé yuom aá, bò mbòn yulà cùòb fà doò ngoró nde kwarè seèn, bó ye bú a: «Bèh hên né ká jomo kela. Wò sé la kwa lo bò nuàr cu cu jomo bèh cèrrè lelo fòón beleè, te bó fòón yieé keéh yáb teèn.»

¹³ Yeésò ye bó a: «Bí há bó yáb koó.» Bó ye bú a: «Bèh beè né cegé mé breéd tín, mé ngò fà té fá. Wò ye te béh nde dà m nuàr hên doón yáb lòu nge haá wa?»

¹⁴ Sâ lètenè bò nuàr sâ doón, bò siib lé naá nhèh kám tín. À ye bò mbòn a: «Bí júee bó a: bó dèn ndé gí doó, bó dèn bèlè yulá títín, yulá títín ma.»

¹⁵ Bò mbòn tueé njií bó ndo, bó den bele baá-re méménâ.

¹⁶ Yeésò weh breêd tân mé ngò fà doò, à ke njií njolo ké te vulúu, à dua Càn teèn, à kolé haá njií mé bò mbòn, te bó geé haá mé cili nùàr.

¹⁷ Dóón bó yieé fulu gi, ndilí le. Bó nuaán, yuú cu sògó yulà cùòb fà.

Ngòr Piêr felè Yeésò

(Matîô 16:13-19; Mârk 8:27-31)

¹⁸ Cieé déi Yeésò lé naà ké bèh ndón-ndòn Càn dua; à lé naà mé bò mbòn jomo. À bie njií ye bó a: «Bò nùàr ye, mè né nei wa?»

¹⁹ Bó ye bú a: «Bò déi ye wò né Jân Bàptís; bó déi ye wò né *Elí, bò déi ye né *sòn-Càn léi jògò déi komo yuo cuù né dòu κοῶ.»

²⁰ Ye bó a: «Á bí nò; bí ye mè né nei wa?» Piêr ye bú a: «Wò né *Nùà Càn mé naà bèè Càn.»

²¹ Yeé baá môn, Yeésò luom bó ndò, ye bó a: «Càn a bó bí tueé nuaré déi.»

²² À den cuù, ye bó a: «Kò *Huaán Nùàr nde dàmm bò gèr ñenè laré. Bò kokoò bò lò mé bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *nji-sòu dóón, nde gi né bú ngón, te bó wula som bú wulà. Lè cieé tagáre à nde cu né lè cio komo yuo ndò.»

Naàn mé nùàr bele nde né jomo Yeésò

(Matîô 16:20-28; Mârk 8:34-9:1)

²³ À tueé njií mé bò nùàr dóón ndò, ye bó a: «Nuaá mé ye nyí gwaán né jomo mò beleé dóón, kò à ngón feh seèn, cieé dóón à né tou gèr seèn mbiín weh, à né mè jomo bele, sà ye.

²⁴ Mè tueé bí: nuaá mé gwaán né yòn seèn mé feh seèn yili som, nde né bú leér lò; nuaá mé né dé seèn cio felè mò ngóón seér, nde né yòn seèn yili som.

²⁵ Njií mé gam nde né nuaá mé né ñhè ká lè wónje dóón kwa laré te yòn seèn nyoló le teèn, né kei wa? Ndóg, teèn sam.

²⁶ Mò nuaré déi yaán mè, yaán ngòr mò, sà lò mé mè *Huaán Nùàr nde né teèn *sum waá, mè sum waá nde né lètenè bò cili Càn mé terreb Tele mò yoòr, lòu sà mè nde né nùà hèlè yaán som ndò.

²⁷ Mè né tueé ye bí a, mé bí nde dóón kuú gií, sà bò déi lètenè bií hèn ñene aá *Lò Càn mé njolo.»

Yeésò bèh yo kweéh seér

(Matîô 17:1-8; Mârk 9:2-8)

²⁸ Yeésò yeé tueé som aá, bó cu ñhè cieé téhbeh, mé téndelè à weh Piêr mé Jân bò Ják, bó bó ñaá nde ké felè tòr bèh Càn duaá.

²⁹ À yeé baá Càn dua, kuún seèn kweéh seér ndò, bò cògò yoòr seèn dóón ña seér gi bò dé wuwulè, wula ñuerré seér lòu.

³⁰ Bò nuaré déi kar yuo kela toò seèn fà, bó bó né njeré déi tueé den: lé naà Músi bò *Elí.

³¹ Bó lé *sum yuo kèlè naà lòu. Bó bó tueé den né felè ciò mé à nde né ké Jerusalem kuú, te seé seèn jege doò.

³² Sà Piêr bó bò mbeí la kuú lóm aá dé bòn lóm dé kuú. Bó yeé nde nyimé yuoò mân, bó ñene njií lom aá Yeésò yí te *sùsum seèn, mé bò nuaré déi fà kwarè.

³³ Bò nùà fà doò yeé nde aá yuo, Piêr ye Yeésò a: «Dé koò, kwá béh den le ko hên, béh sie pàgà tagàr, dé yeé cén, dé Músi cén, dé Elí cén ndò.» Sà Piêr tueé nderré weh né mbaá.

³⁴ À yeé baá sònò mán tueé den, bègè déi suagà ter, ka sie bó beè. Bò mbòn doò yeé surí le aá teèn ménâ, veéh bóó bó nhèh.

³⁵ Hueh déi né yí lètenè bègè sà ngulí den ye: «Hên né Nuna mò, mè sòm kwaá né bú, bí ngwé gí sòn seèn.»

³⁶ Hueh doò huné ndò. Bó yeé ke, Yeésò le cu aá mé huún. Bò mbòn huné lo lè boòn ndón ménâ; njií mé bó la naá doón néné gií, bó mé nuaré déi cu sà tué ngwéh.

Huaán déi mé càŋ tándulu yoòr

(Matíô 17:14-18; Mârk 9:14-27)

³⁷ Cieé ŋaga bó suaga cuù. Sà bò nùàr kókoó mbaá baá yoòr Yeésò ndeê, bó bó kwaré le ndò.

³⁸ Nuaré déi loŋo njií ké ter yí lètenè bò nùàr, ye Yeésò a: «Kúkùr yeè, Nùà fèh-njèh, huaán gí lom né ka mè cén hên, kè ní yeè mè bú njolo yoòr teèn;

³⁹ à né mé càŋ déi yoòr teèn, mɔ baá bú ŋaâ, à keéŋ gɔ mbembaá, né yeé bú jílí taré dé gécên, fuú né bú sònò yuo, càŋ hèllè né-re bú nu den. Kò huaán njɔŋo gí aá, à yí ye bú.

⁴⁰ Mè la naá bò mbòn yeè boŋ, te bó kwɔŋɔ sòm bú, né bó taré yɔŋɔ.»

⁴¹ Yeésò deèn ndò, ye: «Jue ka bí bò dúágá-tie bò, mé jéré-temé bìi sà! Hên, béh bí née cu-re heèh wa? Mè bí seŋ den cu nde né heèh ndò wa? Wèh ndé mé huaán sà kán.»

⁴² Huaán doò yeé nde aá kwaré Yeésò waá, tándulu hèllè nela si njií cu baá ye-re bú doó mé terreɓ. Yeésò pam kwɔŋɔ sòm bú yoòr huaán doò ndò, à taré sòm bú, à haá njií cu bú mé tele.

⁴³ *Sùsùm Càŋ sie laré bò nùàr doó doón, bó né teèn hiím den.

Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm fà

(Matíô 17:22-23; Mârk 9:30-32)

Sà bò njií mé Yeésò lé bóó gií naá doón née den ka bò nùàr geí loó ye. À tueé njií cu mé bò mbòn seèn, ye bó a:

⁴⁴ «Kèné bí ngwé nyégé bagasé: *Huaán Nùàr nde né beè bò nùàr yílá.»

⁴⁵ Bò mbòn ngwé kó ngwéh, njeré déi lé ndegé yɔŋɔ naá bó lòu. Bó mé Yeésò bíé ní ngwéh ndò, veéh lé naá bó sie yɔŋɔ.

Dé koò lètenè bò mbeí

(Matíô 18:1-5; Mârk 9:33-37)

⁴⁶ Bò mbòn duóóm baá-re lètenè boòn saán kuú, te bó ŋene kò nuaá mé né dé koò teèn.

⁴⁷ Yeésò yeé ŋene mùnò boòn né ménâ, à weh njebá kwaá huaán déi ká toò seèn,

⁴⁸ ye bò mbòn a: «Nuaá mé né huaán hên felè mò sie nyégé, sie nyégé né mè; nuaá mé né mè sie nyégé, sie nyégé né Tele mò mé lé temà naá mè ndò. Bí kóo ye, lètenè bìi nuaá mé né huaán maàn doón, dé koò né seér bú.»

Mɔ nuaré déi bí bònò ngwéh, sâ à né jomo bìi

(Màrk 9:38-40)

⁴⁹ Jân deen ndo, ye Yeésò a: «Dé koò, béh la naâ nuaré déi ñené, à lè bòn beèh sam, à né bò tándulu kwógò, à bó kwógò den né mé yilí yeè; béh la naâ bú yín.»

⁵⁰ Yeésò ye bú a: «Bí té bú yín. Mɔ nùàr bí bònò ngwéh, sâ à né jomo bìi.»

*Lɔó déi lè tàbè *Samarî mé lé naâ Yeésò berón*

⁵¹ Sâ cu mé Càn nde aá Yeésò ké te vulúu weh njií, ndeè aá wulú. Yeésò ye ko nyí wa baá ké Jerusalem ndo.

⁵² À tema keéh baá-re bò tebé bò toò. Bó yuo gò, bó wa lè lɔó déi te tàbè Samarî, te bó nyegé kwaá bú bèh teèn.

⁵³ Bò lɔó bò yeé ngweé aá ye, bó sâ nde né ké Jerusalem mân, bó bó siè nyégé cú.

⁵⁴ Bò mbòn seèn Jâk bô Jân yeé ñene aá ménâ, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, kwá béh bie njií we suagá ké te vulúu ñgie som bó wa?»

⁵⁵ Yeésò bele seér ndo, nde bó.

⁵⁶ Bó bó fɔón gò, bó nde ser lè lɔó déi.

Bóó mé gwaán né jomo Yeésò beleè

(Matíó 8:19-22)

⁵⁷ Bó yeé baá ceér dueè, nuaré déi ndeè ye Yeésò a: «Wò nde mene he, bélò nde né kɔó.»

⁵⁸ Yeésò ye bú a: «Hèn bò nyam bònò né mé ghàn, bò non mé fulu ndo. Kóo ye, *Huaán Nùàr dé seèn mé bèh cerrè teèn sam.»

⁵⁹ Jomo sâ, à tueé njií mé déi, ye bú a: «Bèlè mè.» Dé sâ ye bú a: «Dé koò, kúkùr yeé, kwá mè ndeè furú som tele mò ye.»

⁶⁰ Yeésò ye bú a: «Kwá ló bò komó nde furú bò mbeí bònò kɔó. Ndé dé yeè bò nùàr *Lò Càn se nyegé.»

⁶¹ Déi den cuù ye Yeésò a: «Dé koò, mè nde né jomo yeè bele. Kúkùr yeè, kwá mè nde jògò bie wellè bò nùàr mò ye.»

⁶² Yeésò ye bú a: «Mè tueé wò, nuaá mé né boór kieé, né njolo jomo ke tená njií, dé seèn nùà seè Lò Càn wúlú ngwéh.»

10

Yeésò mé bò mbòn yulà téhbeh cùòb fà

¹ Jomo sâ, Fehtoò beèh balé som cu bò mbòn déi yulà téhbeh cùòb fà ndo, à tema keéh bó toò fèfà fèfà, te bó nde te lɔó hihiné mé à nde né teèn ndeè ndo.

² Ye bó a: «Yab bolé lom né ngún. Njèh cén, bò seè bò mé nde né ká lo kwaá bilí njií màgà ngwéh. Bí bòn nùà njèh bònò, te à tema njií bò seè bò teèn, te bó kwa bilí njií bú mé njéh ká lo.

³ «Bí ndé-re. Mè bí hèn yi njií né faá bò huaán sòrngaàn lètenè bò ngùì no.

⁴ Bí té njeré déi beè wèh siè: né mene kàgàlòn, né mene ba, né mene débágá, bí té beè wèh siè. Bí té nuaré déi ceér dueè njéba bíé gò.

⁵ Mo bí nde aá gwò nuaré dèi yílá, bí jògò júée bò gwà bò a: Kùsèm, dólè a dèn mé bí ma!

⁶ Mo nùà bagaà dèi né gwò sà teèn, sà dólè bìi nde né felè seèn den. Mo sam, bí jógó yuò cú mé dólè bìi.

⁷ Mo bí baá gwò sà, bí dèn lè teèn, bí yíé, bí júé dèn bò njií mé bó haá né bí dójó gwò sà. Bí kóó ye, nùà seé yíéé né mé seé seèn. Bí té gùgwò lób ndé bèlè.

⁸ «Mo bí wa lè lóó déi, bó né bí teèn sie nyegé, bí yíé lòm ká bò njií mé bó né bí haá.

⁹ Bí táré sòm bèlè bò beèn bò lo sà tarè, bí júée bò lóó bò a: Càng baá mé Mbàm seèn ká kwarè bòn si ndeé ma.

¹⁰ «Mo bí wa lè lóó déi, bó bí teèn wèh ngwéh, bí ndé ké mbartogò, bí júée bò lóó bò a:

¹¹ fufú lóó bòn sà ma, bú a, ndé cú mé bó, à té béh gulè mbaá mègè lè. Bí júée bó a: Njèh cén, bó kóó ye, Càng baá mé Mbàm seèn kwarè bòn si ndeé ma.

¹² Mè tueé bí, sà lòu téná-juù, gèr ñene kela nde né lóó hèllè mé *Sódòm.»

Bò lóó dúágá-tíeé dèi

(Matió 11:20-24)

¹³ Yeésò deén baá-re ye: «Wò lóó Korasên, wò nde né mèi bò gèr ñené! Becaída wò nde né gèr ñené ndò! Mo gèh fém mé lé bójó naá lètené bìi hèn sé bójó naá ké Tír bójó Sídòn, mè tueé bí, dàb mé bò nùàr ké sà sé lo temé kweéh seér gi aá kèn, bó den ka nde dóó, bó yíi wè, bó su tou, te feh keéh ye bó kweéh seér aá temé.

¹⁴ Mè tueé bí, lòu ju tená, gèr dé bìi taré kela nde né kóó mé dé Tír bójó Sídòn hèllè.

¹⁵ Dèi né cu wò Kapernahùm; wò munó né ye, nyí nde né ké te vulúu ngulí waá wa? Ndóg, mè tueé wò, bó wò ba njií seér nde né ké ndugo bò càg; kwá yeé!»

¹⁶ À den cuù ye bò mbòn seèn a: «Mè tueé bí, nuaá mé né sòn bìi ngweé dójó ngweé né sòn mò. Nuaá mé né bí ngwón, ngwón né mè ndò. Nuaá mé ngwón mè, ngwón né Nuaá mé lé temà naá mè.»

Bèh cuù bò yulà téhbeh cùòb fà bò

¹⁷ Bò tebé bò yulà téhbeh cùòb fà doò cu cuù mé vógó-temé, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, njií mé béh tueé naá mé yílí yeé dójó, né mene bò tándulu, bó naá gi sòn beèh ngweé.»

¹⁸ Yeésò ye bó a: «Mè naá *Sátàn ñené njií, à die suagà naá ter faá mbàn ndò.»

¹⁹ À deén baá-re ndò, ye bó a: «Mè lé naá bí terreba haá, te bí dobo keéh bò sàb mé tantàn gulè; bí né Sátàn mé be terreba seèn mene gulè dobo keéh, njeré dèi bí bó ndé ngwéh.

²⁰ Njèh cén, bí té vrà ye bò tándulu ngweé aá sòn bìi kèn. Yílí bìi mé baá ké te vulúu nyagá den, bí jògò vrà sér cí.»

*Vógó-temé Yeésò**(Matiô 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Lòu sà Yeésò lé naá loóm mé vógó-temé dé gècên. Lòu sam, Cúcuí Naga lé naá bú yòòr ngulí. Yeé baá ménâ, à vra Càṅ, ye bú a: «È môn, Tele mò, vulú bô tàbè né gi beè yeè, mè vra baá wò! Lòu sam, njií mé né njolò bô kógòn bô mé bô lo bô cibi mbaá leér den, njua yeè mé wò bó feh keéh seér né mé bô huaán tetòr mân. È môn, Tele mò! Sà né njií mé wò gwaán nè.

²² «Mè tueé bí, Tele mò nhèh dóṅ kwaá lo gi né beè mò. Mé nhèh mene nuaré déi kó ngwéh ye: hèn né Huaán; gi cu né ka Tele. Nuaré déi kó ngwéh ye: hèn né Tele ndo, gi cu né ka Huaán mé bô mé Huaán né bó Tele feh doó.»

²³ Yeé gi aá, à bele seér, à tueé njií lom mé bô mbòṅ seèn, ye bó a: «Dé bií, njua bií wa. Lòu sam, bí ṅene né bô njií hèn mé njolo.

²⁴ Mè tueé bí, dàṃ bô *sòn-Càṅ bô mé bô mgbè kókoó mbaá lo ye te bó ṅene faá bí né ṅenè hèn, ndóg; bó ye te bó ngweé kwa faá bí né ngweé hèn, ndóg ndo, dóṅ lé naá gií bó líím.»

*Kàn felè nùà *Samarí déi*

²⁵ *Njì-sòu déi ndeè Yeésò sòn felá weh, ye bú a: «Nùà fèh-nhèh, mè bô nde né naàn, te mè kwa ye yòṅ dé ndeèr wa?»

²⁶ Yeésò ye bú a: «Bó te sòu nyagá né kei wa? Wò teèn ngweé yeé naàn wa?»

²⁷ Nùà hèllè ye bú a: «Bó nyagá kwaá né ye: Gwàn gí Càṅ Nùà Dueè mé temé yeè mene, mé càṅ yeè mene, mé terreb yeè mene, mé mùnò yeè mene dóṅ ma; wò gwaán cu mbeí yeè faá wò gwaán né ṅàṅ yòòr yeè no.»

²⁸ Yeésò ye bú a: «Môn, wò tueé yií né teèn. Ndé bó dèn ká méménâ nág, te wò yií yuo ye.»

²⁹ Nùà hèllè bie nyegé cu, te bô nùàr ye nyí né nùà gècên, ye bú a: «Nei né cu mbeí mò kóó wa?»

³⁰ Yeésò deèn ndo, ye bú a: «Nuaré déi lé yuoó naá Jerusalem, à né ké Jerikò suagá ndeé, à wa ceér dueè beré déi, à die yila beè bô yíb bô wúlá-feèh déi. Bó huaré gi bú cògò yòòr, bó lobo si lo bú ceér dueè, sà à nde aá kuú dolé.

³¹ «*Ngàṅ sèmè déi naá jomo seèn ndo, à waà, à né bú yí doó ṅenè njií, à wóṅ kela sa.

³² Nùà *Leví déi wa cuú, ṅene njií bú yí doó, wóṅ kela cu ménâ ndo.

³³ «Nùà *Samarí déi naá bèh gò seèn, à waà jomo bòn, à ṅene njií nùà doó yí doó, jere bô bú nhèh,

³⁴ à suaga die doó, à se weh kómó mé mbè seèn lè baà, à berré njií bú lè nyer-e, à yaga nyegé, à kaga nyegé gi bú bô nyer sà dóṅ, à jòg kwaá bú ṅètenè nyaàm, à derré njií bú ké lo, à nde gwom bèh cèrrè lòu, à ke nyegé bú ndo.

³⁵ Cieé naga, à sòm kwaá lo nùà gwà kàgàlòn déi, lé naá kám fà, ye bú a: kè nyegé nyí nùà hèn jomo mé nhèh. Bô njií mé wò nde cu né felèbò sagá dóṅ, m̀o nyí cuú baá, nyí nde né wò gwom gií.»

³⁶ Yeèsò yeé tueé gi aá, ye nji-sòu doô a: «Beè yeè, lètenè bò nùà tagâr hên, dé heè né mbei nuaá mé lé die yilà naà beè bò yíb bò doô kóó wa?»

³⁷ Nji-sòu hèllè ye bú a: «Mbei seèn né dé mé kóó naà bú jere doô.» Yeèsò ye bú a: «Mé wò mene, ndé ménâ bóó ndo.»

Yeèsò ké lo Mártà bô Marí

³⁸ Yeèsò bó bô mbôn né ka ndeé, bó wa lè loó déi; ma déi weh njií bó ké lo seèn; yilí ma sâ né Mártà.

³⁹ Ma sâ lé naà mé òm teèn ndo. Yilí òm né Marí. Marí lé dé seèn ndeé naà ké kwarè Fehtoò beèh, à den nde ka seèn, bô njií mé Yeèsò né tueé doón, à né felá den.

⁴⁰ Sâ Mártà né ké gwò mé seé yâb feh hihiné kwaré. À ñar waà ndo, ye Yeèsò a: «Fehtoò beèh, wò yúlá ñgwéh mé òm mò kwaá lo né mè seé yâb beè mé huún wa? Sâ júée bú a, ndé gàm mè teèn.»

⁴¹ Fehtoò beèh ye bú a: «Mártà, Mártà, wò dé yeé nyamé le né mé ñhèh ñgún bóó laré.

⁴² Kóó ye, dé bagaà né cén. Marí dé seèn ke sòm né dé mé huóm kela né kóó. Nuaré déi ndeé bú beè lùàgà sòm ndé cú.»

11

Bèh Càn duaà

(Matió 6:9-13; 7:7-11)

¹ Cieé déi Yeèsò naà beré déi, à né Càn dua den. À yeé dua sòm aá, mbôn seèn déi ye bú a: «Fehtoò beèh, duaà fèh béh Càn teèn, duaà fèh béh faá Jân lé dua feéh naà bô mbôn seèn ndo.»

² Yeèsò ye bó a: «Mò bí baá dua, bí júée: Tele beèh, yilí yeé a: òm beè bò nùàr jolosé. Ndé kóó yeé ká lètenè beèh dilí kwaá.

³ Wò né béh yáb cieé doón haá.

⁴ Kúlú nji bô veèn beèh doó faá béh né dé bô mbei beèh lè beèh kulú sòm ndo.

Bèh mé veèn né béh taáb doón, té béh teèn nji.»

⁵ Yeèsò den cuù ye bó a: «Hên, den né faá mò lètenè bìi nuaré déi kwa kìn lètenè cibí: à wuo ter, à nde ké lo mbei seèn déi, ye bú a: Hùà há nyí yáb teèn; há nyí sér weh tagár ma.

⁶ Kìn kwa né nyí kóó; né mbei nyí cén déi waà né kóó, à nde né bèh gò. Ké gwò nyí njií mé à nde né sònò yíi njií, teèn sam.

⁷ Mò mbei den seér cuù kèh gwò ye bú a: Té nyí kì, nyí colo gi aá hin kèn. Bó bô huaán nyí cer gi aá doó, nyí ter wùò ndé cú te nyí haá wò sér. Té nyí kì ma.»

⁸ Yeèsò den cuù, ye bó a: «Mò à né mene ménâ tueé, sâ à mbei gàm ndé ñgwéh wa? Mè tueé bí, à nde né ter wuo, à gam bú. Ñhèh cén, à ter wùò ndé cú, ye né mbei nyí, baá seér dé te mbei bú dua kì òm ndé. Bô njií mé mbei gwaán keéh né doón, à nde né bú haá gií.

⁹ «Mè tueé bí: Bí dùduaà, bó nde né bí haá; bí féfòòn, bí nde né kwa; bí gó hin gòò, bó nde né bí gulu keéh.

¹⁰ Lòu sam, nuaá mé né dua doón, nde né kwa; nuaá mé né fòón doón, nde né ñhéné; bó nde né nuaá mé né góó doón gulu keéh ndo.

¹¹ «Hên mo nuaré déi lètenè bìi né tele, ñuna dua bú ngò, à sie haá seér nde né bú sàb wa?

¹² Mo sam, à sie haá seér bú tanjàn, sâ ñuna dua né bú gei cuaàr wa?

¹³ Bí, mé jéré-temé bìi mene, bí né bò ñuna bìi bò ñhèh bebagaà haá komo; sé tagá Tele bìi ké te vulúu wa? Bí kóo ye, bòó mé né bú Cúcuí Nàgà dua doón, à nde né bó haá.»

*Bò nùàr ye Yeésò seé bóó né mé terreb *Sàtàn*

(Matîô 12:22-30; Mârk 3:20-27)

¹⁴ Cieé déi, sâ Yeésò né tándulu yoòr nuaré déi kwógó. Tándulu hèllè lé naà nùà sâ sòn sie huné. Yeésò yeé kwógó sòm aá bú, nùà hèllè yila sòn tueê ndo. Geí laré bò nùàr doó doón.

¹⁵ Bò déi tueé seér ye: «*Beljebu mgbè bò tándulù haá né bú terreb mân kóó, à bò tándulu kwógó den né mé njéh.»

¹⁶ Bò déi né bú sòn lòu felá seér, ye bú a: «Jògò bó ke fém cén déi te feh keéh ye wò seé hên bóó né mé terreb Càn.»

¹⁷ Yeésò ko gi múnò boòn ndo, ye bó a: «Né mene lè lò mgbè dé heè, mo bò nùàr né lètenè boòn kerré kuú, lò sâ nde né tob yuo, bó kum le mé gwà mene.

¹⁸ Hên mo Sàtàn bò ngàñ yoòr seèn lege kuú cu né kóó, sâ lò seèn tòb yùò ndé ngwéh wa? Bí ye: mè bò càn tándulu lòu kwógó ngwéh, mgbè boòn mè terreb haá né kóó sé wa?

¹⁹ Mo sé né gécèn, ye mè tándulu kwógó né mé terreb Sàtàn, sâ, dé bò ñuna bìi nò, nei bó terreb haá yeé kóó, bó kwógó tándulu mé njéh wa? Bí kwà bìi nóón, bò ñuna bìi sie nde né bí nyeén kóó.»

²⁰ À den cuú ye bó a: «Mè bò tándulu kwógó né mé terreb Càn Dueè. Sâ bí kóo ye: Mbàm Càn die waà baá ká yoòr bìi kèn.

²¹ «Mo nùà terrèb déi mom né gwà seèn kóó, à né gi mé bò ñhèh salê beè, ndóg yíb bò ñhèh seèn kè mà ndé ngwéh.

²² Mo siib déi wa cuú felè seèn, né bú mé terreb yógó, bú sâ nde né bú bò ñhèh taàb mé temé seèn né gi teèn doò ngaá weh, à geé sòm bilí mé ngúlú seèn mene ndo.»

²³ À den cuú ye bó a: «Nuaá mé jomo mò sam, né nùà bònò mò. Nuaá mé mè nùàr teèn bilí gàm ngwéh, né nùà ñèllé-nùàr ndo.»

Càn tándulu mé baá yoòr nùàr cuú cuú

(Matîô 12:43-45)

²⁴ «Sâ càn tándulu déi lé naà yoòr nuaré déi dula yuo kelá, à nde ké ya dueè; à né bèh cèrrè te hobó ñemâ foón go. Mé njéh mene, à bèh cèrrè kwà ngwéh. Yeé baá ménâ, ye: kènè nyí nde cu nde aá ké lo, lè nuaá mé nyí lé yuoó naà teèn doò.

²⁵ À wa, sâ ké gwò bó fo gi aá, bó te nyegé gi aá bèh dené gwò ndo.

²⁶ À yeé ñene aá ménâ, à nde yilá foón cu bò càn déi téhbeh mé né bú jelá yógó; bó bó waà, bó bilí yila nde lè nùà hèllè. Nùà doò die cu péb; beèn seèn taré yógó keéh cu dé jomò.»

Nùà ñjuaà

²⁷ Yeésò yeé nde aá mân tueé gií, ma déi deên yí lètenè bò nùàr, lɔgɔ njií ké ter, ye bú a: «Lèi njuaà jɔgò naà wò kɔó; mbán njuaà kɔó naà wò kɔó ndɔ.»

²⁸ Yeésò ye bú a: «Nùà njuaà né seér bòó mé né ngòr Càn ngweé, mé né ngòr Càn jolo ndɔ.»

*Fém beè Yeésò bieè
(Matíò 12:38-42)*

²⁹ Cu sâ, bò nùàr kɔ lom né ké kwarè Yeésò bilí ndeè. À yeé ñene aá ménâ, à duóm baá-re tueé ndɔ, ye bó a: «Bò cafanê bò né lom bò jélá-temé bò dé gècên. Kɔ bó ñene aá fém, te bó ñene kɔ ye terreɓ Càn. Mè tueé bí, bó ñéné ndé cú, faga le aá te fém mé Càn lo bóó naà yoòr Jonàs doò.

³⁰ Gèh fém mé bò Ninivè bò lo naà yoòr Jonàs ñéné sâ, bò cafanê bò nde cu né ménâ yoòr Huaán Nùàr ñéné ndɔ.

³¹ Bí kɔó ye, lòu ju tenâ, mgbè dé vèh mé lo deên naà ké túno, nde né ter komo wuo, à sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, à lo yuoó naà tóg ké kundun, bèh mé tàbè bò vulú né teèn kwaré, à ndeè bèh ngòr kógòn sònò Salomôn ngweé. Sâ, nuaá mé né Salomôn yɔgó keéh, né gi kwarè bò cafanê bò teèn. Mé njéh mene, bó né lòu saán seér.

³² Lòu téná-juù, bò Ninivè bò nde né ter kem wuo, bó sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, bò Ninivè bò lé naà dé bóòn ngòr Jonàs ngweé, bó kweéh seér temé. Sâ nuaá mé né Jonàs yɔgó keéh, né gi kwarè bò cafanê bò teèn ndɔ. Mé njéh mene, bó temé kwèh sér ngwèh.»

*Lâm mé né yoòr nùàr
(Matíò 5:15; 6:22-23)*

³³ «Bó lâm mògò bèh, ye te bó leér kwaá lòu, wa te bó kibí kwaá ka sòò ndɔ. Bó lâm mɔgɔ seér né te bó tuú njií yí te sùgo, te bò nùàr yilá gwò, bò ñene njolo mé njéh.

³⁴ Njolo yeé né yoòr yeé faá lâm nɔ: mɔ njolo yeé né ñéné, gùm yeé doón nde né bèsónè ñagá den. Mɔ njolo yeé baá nyimé, gùm yeé doón den nde né bèh cibì.

³⁵ Sâ kè keè, wanɔón ñagá mé né yoòr yeé doò nde né cibi die.

³⁶ Mɔ yoòr yeé ñagá né teèn, bèh cibì déi teèn sam, sâ gùm yeé doón né bèh ñagá, ñagá nde né yoòr yeé faá lâm ba den né kɔó nɔ.»

*Yeésò mé bò *Farisièn mé bò *nji-sòu
(Matíò 23:1-36; Màrk 12:38-40)*

³⁷ Yeésò yeé tueé gi aá mân, nùà Farisièn déi yilá njií bú ké lo seèn bèh yáb ndɔ. Wa ké gwò, bó yeé baá yáb yieé,

³⁸ hiim seér nùà Farisièn dé hiim. Lòu sam, Yeésò né yáb yieé, à be faá tabó né tueé nɔ, yàgá ngwèh.

³⁹ Fehtoò beèh deên ndɔ, ye bú a: «Kè kú-re bí bò Farisièn kán: bí bò ñgàb mé bò sòò bìi doón yaga seér né kèb cieè, kèb lè tena le môn, te bí teèn kurú kwaá yib mé jéré-temé.

⁴⁰ Bò kùlù bò faá bí nɔ sam! Bí ye Càn nuaá mé bóó naà kèb cieè, à kèb lè kɔó bó ná ngwèh wa?

⁴¹ Mò bí ye te huom, bí nyàmè sér kèb lè biì. Njii mé né lè ngàb biì doón, bí há bò saám bò teèn. Mò bí né ménâ boó, sâ njèh doón nde gi né beè biì ngàsé.

⁴² «Bí bò Farisiên, bí nde né gèr ñenè! Bí kò lom né Càn mbe haà; mò njèh baá yulá, bí né gi bú cécéné haá nyegé: bò sibi mé bò san mé bò nyure hihiné. Bí haá gi né bú mbe ménâ dag. Njèh cén, bí bò *sòú dé kokoò jòlò kó ngwéh; wanóón bí sé la né ju mé gécén mene tená koó, bí sé la né Càn mé temé cén gwaán, te bí nde ye bú mbe haá.

⁴³ «Bí bò Farisiên, bí nde né gèr ñenè! Lè *gwà sòú, bí gwaán lom né bèh dené dé kokoò. Né mene ké tan mé ké mbartógô, bí ye kò bò nùàr gibi bíe bèlè bí lòu.

⁴⁴ Bí nde né gèr ñenè! Bí den né faá sà nò; bò nùàr né teèn mbaá golé kelá, bó ñéné kó ngwéh.»

⁴⁵ Nuaré dèi deen yí lètenè bò *njí-sòú ndò, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, gèh dé mé wò né tueé hèn, wò seb bilí né mé bèh mene.»

⁴⁶ Yeésò ye bú a: «Mé bí mene, bí nde né gèr ñenè, bí bò njí-sòú. Bí né seé tarè felé bò nùàr mbiin kwaá, bí be teèn yí ngwéh. Né mene nyògò beè cén, bí teèn cór njí bèh te gam bó.

⁴⁷ «Bí ñene nde né gèr fi! Dàm bò *sòn-Càn bò ngíb, bò tele biì ló wula giì naá koó. Bí ké toò boó nde den né mé seé bò tele biì, bí né sà bò sòn-Càn bò meé nyegé,

⁴⁸ bí mé njèh feh keéh né ye, bí bò tele biì né mé seé cén, wa bó ló dé boón wulá naá dé wulá, bí me dé biì sà ma.

⁴⁹ Né dé cî mé Càn ló naá giì mé kógòn seèn tueé, ye nyí nde né bò sòn-Càn bò mé bò mbòn tebè ké yoòr boón temá njii, bó nde né bò déi bunó, bó wula bò déi lòu.

⁵⁰ Bò sòn-Càn bò mé bó lé naá giì wulá sâ wón duóóm nê lòu, tóg nde wa mé nàm hèn doón, húóm boón nde gi né bò cafanè bò bieé.

⁵¹ Duóóm nde né mé húóm Ábèl, nde wa mé húóm Jakarí. Bó ló bú dé seèn wula ló naá lètenè caá gwà Càn, sâ mò né yí toò, kò ká jomo mán. Mè né tueé ye bí a, húóm boón doón nde gi né bò cafanè bò bieé.

⁵² «Bí bò njí-sòú, bí nde né gèr ñenè! Lòu sam, huaán kî mé komo yéé gwà kógòn, bí lé naá sòm weh. Bí mé feh biì gwò yílá ngwéh; bòò mé gwaán né yílá, bí né bó toò yíin tená ndò.»

⁵³ Jomo sâ Yeésò yuo ndò. À yéé yuo aá, temé fulu naá bò njí-sòú mé bò Farisiên lè. Bó duóóm baá-re bú bò njèh mé yúlá-temé mene bieé baá,

⁵⁴ te bó foón keéh bú sòn teèn, bó sie bú mé njèh.

12

Dèn làn mé bò leba bò

(Matíò 10:26-27)

¹ Sâ cili nùàr mgbón né cu sâ doó ñab den. Yeésò yéé ñene aá ménâ, à jògò tueé njii logô mé bò mbòn seèn, ye bò a: «Bí bòn feh biì mé kulu bò *Farisiên; mè jue né leba boón doó. Bó ngòr doón tueé gi né mé sòn fèfà.

² Mè tueé bí, bò njèh lèrrèb doón nde gi né cie ñenè yuo; bò njèh dé nènâb ñenè yuo kela giì bèsònè ménâ ndò.

³ Njií mé bí né bèh cibì tueé doón nde né bèh ngà ngulí den. Bí yila mene gwò, bí ferá mene hin, bí né ké mí namé den, mé njéh mene bó nde né ké felè gwà ñaá, bó yie den teèn, bò nùàr ngweé laré doón.

Nuaá mé bí nde né veéh
(Matíó 10:28-31)

⁴ «Dé biì, bí bò mbeí mò, mè né bí tueé: bí té bò wúlá-nùàr bò vèh. Bó wula lom né lélán ngàn yoòr, sà gi aá, bó mé terreb déi toò sam cuú.

⁵ Mè tueé bí, nuaá mé bí nde né veéh né sér Càn. À dé seèn né mé terreb nùàr wulá, à si njií tuar te we taré. Mè tueé bí: bí vèh sér bú.

⁶ «Hèn faá tásuagár doò, mɔ bó domó laáb mene bó tín, bó go sɔm kóbò fà, nde né nùàr yulá wa? Mé njéh mene, Càn njolo mé cén déi lètené boòn ci bèh,

⁷ sé tagá bí wa? Mè tueé bí, né mene bò yúlí feèh biì doón né gi njolò seèn. Bí té mbaá vèh kú; kela né bí te mbeí yuúí mé dàmb bò tásuagár hèllè.»

Yeésò gwaán mé Yeésò ngóón
(Matíó 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ «Mè tueé bí, nuaá mé né mè cie toò bò nùàr gwaán njií doón, lòu sá *Huaán Nùàr nde né bú toò bò cili Càn gwaán weh ndo, ye né nùàr nyí.

⁹ Nuaá mé né mè toò bò nùàr ngóón doón, mè nde né bú toò bò cili Càn méná ngóón ndo.

¹⁰ «Nuaá mé né Huaán Nùàr jueé, bó nde né veèn seèn doó kulú njií. Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí Naga, bó veèn seèn lè kulú sòm ndé ngwéh.

¹¹ «Bí kóo ye: bò nùàr nde né bí sie, bó jɔgo njií bí ké *gwà sòu bèh juú, bó nde né bí ké toò bò kokoò bò dé lò méná mgbómé njií ndo. Lòu sá njií mé bí nde né sònò tueé, bí té nyàmè.

¹² Lòu sá Cúcuí Naga bí ngòr sònò tueé kwaá nde né kóó.»

Dene yánè nùà lieé déi

¹³ Nuaré déi lé naá yí lètené bò nùàr teèn, ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, tele beèh lé naá béh ngúlú kuú kwaá loó. Júé bei mò a, gè há mè dé mò ma.»

¹⁴ Yeésò ye bú a: «Nùàr mò, kei mé yíi keéh né mè teèn kóó wa? Mè ndeè naá bèh ju biì tená, mé ngúlú biì geé wa?»

¹⁵ Jomo sá à ye bò nùàr a: «Bí bòn feh biì mé temé te ngúlú jɔgo kwaâ. Nùàr a, kwà gí méné njèh doón, ndóg, à yòn teèn kwà kéh ndé ngwéh.»

¹⁶ À si baá-re bó kàn déi ndo, ye bó a: «Nùà lieé déi lé naá mé jueèh teèn, yab lé naá teèn yuo dé gécén.

¹⁷ À duóm baá-re mé huún seèn munô ye: Hèn bèh teèn sam; nyí yab hèn doón kwaá gi nde né he wa?

¹⁸ À den cu kaà mé be seèn ye: Nyí kɔ baá kèn: nyí nde né bò mbán nyí doón nerré sɔm gií, nyí sie hamé seér bó lòu, te nyí bilí kwaá gi bò yab mé bò njèh nyí doón teèn.

¹⁹ Jomo sá nyí tueé nde aá ye yo nyí a: wò yab ngún bilí kwa baá kèn, baá dé nyèmà ngún ndo; dù bá duù, yíé bá dé yieé, wò jueé lom dé jueé; dòbò nji bá tàbè mbaá.

²⁰ À yeé tueé gi aá mé huún seèn mân, Càŋ ye bú a: Nùà kùlù faá wò nò! Wò kó ñgwéh ye lan cibítenè wò nde né kuú wa? Sâ, neì bò ñhèh yeé hèllè yieé nde né kóó wa?»

²¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, sâ nuaá mé ñgùlù bilí kwaá lom né dé seèn, à dé Càŋ bilí ñgwéh doón, nde né bú faá nùà kùlù hèllè nò boó.»

*Ndèm mé Càŋ kwaá
(Matíô 6:25-34)*

²² À den cuù ye bò mbòŋ seèn a: «Mè tueé bí, mɔ né mân, bí té mé yáb nyàmè lè, ye te bí koó feh biì. Bí té mé cògò nyàmè lè, ye te bí su kwaá yoòr ndò.

²³ Kela né yòŋ nùàr mé yáb; gùm nùàr huóm kela né kóó mé cògò ndò.

²⁴ Bí jògò kè nji ke bò non ye; bó yab dòbò bèh, bó kwá bèh, bó mé be yolò sam, bó mé mbán sam ndò. Mé ñhèh mene, Càŋ né gi bó koó laré; sé tagá bí wa? Ñgweéh kela né bí mé non mà.»

²⁵ À den cuù ye bó a: «Bí né mene nyamé, lètenè biì doón, neì cieé deì felè bò cieé seèn sagá komo nde né kóó wa?

²⁶ Mɔ ñhèh dé maàn hèn né bí yɔgò, sâ bí dé jomò mbaá nyamé den né dé kei wa?

²⁷ Bí kè wèh yoòr bò mvue nyurè mé né ké ñueh baá: bó seé témá bèh, bó cògò cóló kó bèh ndò. Mé ñhèh mene, mè tueé bí, mgbè Salomón mé be ñgùlù seèn mene doón lé gèh nòmò cògò faá bò mvue nɔ sù kwá ná ñgwéh.

²⁸ Mɔ Càŋ né nyure mbaá yàgà ménâ nyegé huóm, à cògò mé bí há kélá ndé ñgwéh wa? Ñgweéh bò nyure ké ya den weh né dé laàn, kwéh bó nde né saá sɔm wa? Temé kuú né bí lòu, mè tueé bí.

²⁹ «Sâ bí té mé yáb bò mbè mbaá nyàmè fón lè, bí té seé cer.

³⁰ Dé sâ né seé bò wòŋ bò; bó né gi ménâ nyamé foon. Bí né dé biì mé Tele teèn; bò njií mé saám né bí doón, à né gi kóó.

³¹ Bí yúé fón sér *Lò Càŋ, Càŋ nde né bí bò ñhèh dé jomò teèn haá keéh.»

*Ngúlú dé ké te vulúu
(Matíô 6:19-21)*

³² Yeésò den cuù, ye bó a: «Bí té vèh, bí mene màgà ñgwéh, bí né bò mbieè mò. Lò Càŋ né dé biì; Tele biì Càŋ haá né bí kóó, ye nyí gwaán né ménâ.

³³ Sâ bí gò sòm bò ñhèh biì, bí geé haá njií bò saám bò kàgàlòŋ sâ. Bí fón sér ngúlú mé nde né ter le, bí né ké te vulúu bilí njií. Dé sâ gí ndé cú, yíŋ ñúób ndé cú, sueé yíé ndé cú ndò.

³⁴ Bí kóó ye, temé nùàr né gi bèh mé ñgùlù seèn né teèn.»

Dene làn

³⁵ «Bí dèn dene bò siib; bí góló nyégé cògò bagasé, bí mògò siè lâm beè.

³⁶ Bí dèn làn faá bò seé bò mé né tele seé boòn kela den nɔ. Te tele seé boòn cuù bèh kùrmò fù, à go hin, bó gulu keéh bú wúwágá.

³⁷ Bò seê bò mé tele boòn nde né bó ménâ kwa doón, nde gi né samé. Mè né tueé ye bí a, mo à cu cuù baá, à nde né cògò goló nyegé, à feh bó bèh denè kwarè yáb, à bó yáb jògò haá seér kóó.

³⁸ À cu cuù mene logòtenè, né mene toò cieê, bòó mé né lóm goó doón nde gi né njua beè seèn kwa.

³⁹ Bí kóó ye, mo nùà gwà sé né kóó ye lòu sà yíb nde né nyí yilá, à sé naá lán den, à mom njaga gwà seèn, te yíb gwò yilá cú.

⁴⁰ Sà bí dèn dèn lán ménâ, wanóón Huaán Nùàr kar waà nde né lòu mé bí cí múnò ngwéh.»

Nùà seê dé bagaà mé dé veèn

(Matíó 24:45-51)

⁴¹ Pièr ye bú a: «Fehtoò beèh, wò kàn hèn si njií lom né mé béh wa, né mé bò nùàr doón wa?»

⁴² Fehtoò beèh ye bú a: «Kwá mè tueé bí felè nùà kógòn mé né seé tele seê seèn mé temé cén boó. Né nuaá mé tele nde né bò seé bò doón haá kwaá beè seèn, te à geé haá bó yáb, à geé faá né tueé nò.

⁴³ Mo tele seê seèn waà, à né seé seèn te ceér-e ménâ boó, à nde né beè teleè samé.

⁴⁴ Mè né tueé ye bí a, tele beè seèn haá lo bilí nde né mé bò njèh seèn mene doón.

⁴⁵ «Á, mo nùà seê cén sà den seér cuù né mé feh seèn, ye: Tele seê nyí wágá cú ndé ngwéh, à né seér bò seê bò lobo, né mene bò dé sisiib, né mene bò dé vèvèh, à né bó lobo, à né yáb yieé ndabé, à né ñueé sela;

⁴⁶ mo à né méménâ boó, ngweéh sà tele seê seèn nde né lòu kaár waà, à weh bú seé wa? À nde né bú kwógó som, te bó bò dúágá-tie bò den mé gèh nùr cèn.

⁴⁷ «Nùà seê mé né gi njií mé tele gwaán nê kóó, à ménâ bó ngwéh, à bú bò njèh seèn nyégé ngwéh doón, nùà sà nde né mé nùr beè teleè ñenè kuú.

⁴⁸ Njií mé tele seê gwaán nê, mo nùàr kó ngwéh lòu, à né mene veèn boó, sà dé seèn bó bú kókoó lòbò ndé ngwéh. Bí kóó ye, nuaá mé bó lé naá bú njèh ngún haá, bó beè seèn bie weh cu nde né ngún ménâ ndo; bó ngún bie weh kela nde né beè nuaá mé bó lé naá ngún haá.»

Yeésò yie kèrrè

(Matíó 10:34-36)

⁴⁹ Yeésò ye bó a: «Mè ká doó beè waà né mé we. Mè né gwaán ye sé la baá ñgie.

⁵⁰ Mè nde né nòmò Càñ weh ndo. Baá lom mè dé yieé yieé.

⁵¹ Bí té múnò ye mè ká te wónje ndeè né bò nùàr dolé haá. Mè tueé bí, mè ká lètenè bìi nde seèr né bèh kèrrè sù.

⁵² Mo bò nùàr né gwò tìn, kènê bò tagár bò déi nde né bò fà bò bunó; bò fà bò nde né bò tagár bò bunó ndo.

⁵³ Tele nde né huaán bunó; huaán bunó cu tele ndo. Meí nde né huaán dé vèh bunó, huaán bunó cu meí ménâ ndo. Bò makoò bó bò veèh njuna boòn nde né méménâ lètenè boòn bunó kuú.»

Ciè Càn lètenè bò nùàr ñene kɔɔ

(Matiô 16:2-3)

⁵⁴ Yeésò tueé ñjií mé cili nùàr ndo, ye bó a: «Mɔ bí ñene nu baá ter kèb nyiib* yilí komo ñaá, bí ye: nu nde né neé. Ne ka ménâ.

⁵⁵ Mɔ bí ñene fu né lòu kobó ñaá, bí ye: lan nde né salé; salé ka ménâ ndo.

⁵⁶ Jue ka bí bò leba bò! Bí né gi bò ñjií sâ doón ñene kɔɔ; né mene ká doó, né mene ké ter, né gi njolò biì ñagásé. Seèn boó né naan mé bò ñhèh dé nam biì hèn, bí ñéné kó ñgwéh wa?»

Sòn cên mé nùà bònò deèn

(Matiô 5:25-26)

⁵⁷ «Boó né naan mé bí ceér gècèn mé be biì ñéné kó ñgwéh wa?

⁵⁸ Mɔ bí nuaré déi baá mé ju, à né wò síí, à ju sâ ñjií né ké toò nùà dueé; mɔ bí bú gɔ bilí né kɔɔ, lègè lòm ceér dueé tég, te bí bú jògò den gií mé sòn cên ye; wanɔón wò nde né ju beè seèn toò bò kokoò bò die, bó sie haá ñjií wò mé sɔji; te sɔji nde wò ké gwà cibì yíi ñjií.

⁵⁹ Mè tueé wò, bó sie kwaá nde né wò beè méménâ, tóg kɔ bò tomo ñhèh nùà hèllè yuo kela gií baá kèn, sâ ye.»

13

Temé kweéh seér, mɔ sam, cio

¹ Cu sâ bò nuaré déi waà ndo, bó ndeé Yeésò njeré déi felè bò Galilé bò bieé. Bó ye bú a: «Cu mé bò Galilé bò lé naá *sèmè ké toò Càn ñɔób, *Pilátò lé ye ñɔób bilí mé bó mene. Bó lé naá mé bó mene ñɔób bilí ndo.»

² Yeésò ye bó a: «Beè biì, bí munó né ye gèh gèr mé bò Galilé bò hèllè lé naá ñene sâ, bó lé veèn boó kela naá kɔɔ mé bò mbeí wa?

³ Cí sam; mè tueé bí, mɔ bí temé biì kwéh sér ñgwéh, bí kuú gi nde né ménâ ndo.

⁴ Ngweéh gwà tèb Siloé lé naá ñem, lobo wula lɔ bò nùàr gwò yulà cùòb téndelè wa? Bí munó né ye lètenè bò Jerusalem bò doón, bò sâ bò hèllè lé boó sabé kela naá kɔɔ wa?

⁵ Mòn sam; mè tueé bí, mɔ bí temé biì kwéh sér ñgwéh, bí nde né ménâ doón kuú gií ndo.»

Kàn tou wá-tàb déi

⁶ Jomo sâ Yeésò si cu kàn déi, ye bó a: «Nuaré déi lé naá tou* déi ké ñueh dobo kwaá. À né ké teèn ndeé, ye te nyí kwa tàb teèn, à njeré déi teèn kwà ñgwéh.

⁷ Lou sâ, ye nùà seè seèn a: Baá nyèmà tagár, nyí né felè tou hèn mbaá yagá kuú, tàb teèn sam. Kòmò sì ní bú doó, à né bèh dé lòu yíin kwaá den.

⁸ Nùà seè doó ye bú a: Tele mò, kwá ló cú yeè bú nyèmà hèn ménâ; mè nde né ké kaá kweé yon, mè su yelle teèn.

⁹ Merré déi nyèmà kwéh à nde né tàb waá. Mɔ sam, te béh komo sɔm ye bú.»

Ma déi lòu sòu taré sɔòm

¹⁰ Lou sòu déi sâ Yeésò né bò nùàr ñhèh ké *gwà sòu feh den.

* 12:54 12:54 Kèb mé lou yila yeé teèn.

* 13:6 13:6 Bó tou sâ yilá né "figuier".

11 Ma déi lé naà gwò sâ teèn, à né mé tándulu yoòr; baá nyèma yulá cùòb ténделé, càn doò né bú ngògò beè sie guú kwaá den. À boó mene naàn, à ter njéba díli kó ngwéh.

12 Yeésò yeé ñene aá bú, à yilá njií bú, ye bú a: «Dé vêh, lan wò yili yuo aá lè beên yeé hên kèn.»

13 À ba njií bú be felè; kwar cén ma doò njéba díli yuo ndò, à yila keéh Càn seên.

14 Nùà koò gwà sòu yeé ñene Yeésò taré sòm aá nùà beên lòu sòu, temé yulá bú lè, à tueé njií seér, ye bò nùàr a: «Bò cieé seê boó né ténjén. Bí ndé bèh teèn, te bí taré yuo; dèn ngwéh lòu sòu.»

15 Fehtoò beèh deên ndò, ye bú a: «Jue ka bí bò leba bò! Lòu sòu cén sâ nùà kàn né yeé ndeé, à né nàgà seên se weh, wa né vuomndeé wa, à derré njií bú bèh nòmò ñueê.

16 Sâ, ma mé né nduté ndùtù Abrahâm hên né gèr beè *Sátàn ñené, Sátàn né bú mé yuií lané den, lan baá nyèma yulá cùòb ténделé. Mè yeé yili sòm aá bú, bí ye, wa lòu sòu húóm ngwéh mé mè se sòm bú lè yuií sé wa?»

17 À yeé tueé gi aá ménâ, fegùli kibi kela mé bò bònò bò seên doó. Bò nùàr dé boòn samé seér dé samê. Lòu sam, à lètenè boòn boó lom né bò seé dé dudueèr.

Kàn mvum tàb làm

(Matíô 13:31-32; Mârk 4:30-32)

18 Jomo sâ Yeésò ye bó a: «*Lò Càn fela né kei wee? Mè bú me njií nde né mé kei wa?»

19 Ye bó a: «Lò Càn den né faá mvum tàb làm† mé nuaré déi lé naà ké mbar seên dobo kwaá nò. Yeé baá ter baá yuo, ña tou, bò non tieé fulu teèn.»

Kàn déi mé kulu

(Matíô 13:33)

20 Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè Lò Càn me njií nde né mé kei wee?»

21 Ye bó a: «Lò Càn den né faá kulu nò. Ma déi lé naà doóm weh, à si ngàb tàgà ndètoón cùòb tín mé ñéh. Yeé baá jelá, fulu komo njií gùm tàgà doónj ter.»

Hin dé barê

(Matíô 7:13-14, 21-23)

22 Yeésò né te loó kokoò mé loó tètòr ndeé, à né ñèh teèn feh bele, ye te nýi yuo kela ké Jerusalem ndò.

23 Nuaré déi waà, ye bú a: «Dé koò, á hên bò nùàr nde né kókoó yili yuo wa?» Yeésò tueé njií mé bò nùàr ndò, ye bó a:

24 «Hin né baré, bí lègè lòu te bí yila kela ye. Mè tueé bí, bò nùàr kókoó nde né lege ke; mé ñéh mene bó yilá kwá ndé ngwéh.

25 Nùà gwà nde né ter wuo, à colo hin seên, à ferá tena lo bí cie. Bí nde né hin goré, bí né bú teèn yilá yíi, ye: Fehtoò beèh gùlù kéh béh teèn. À nde né bí tueé ye bí a: Bí yuo naá-re he wa? Nyí bí kó ngwéh.

26 Cu sâ bí nde né tueé ye bú a: Ngweéh béh bí lé yieé beéh koó, béh ñueé koó wa? Ngweéh wò lé naà ñèh ké lo beèh feh ndò wa?

13:14 13:14 Ex. 20:9-10; Deut. 5:13-14 † 13:19 13:19 Ká Bà mvum mé jie kela né koó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò jûf né mvum dé hiín.

²⁷ À tueé lom nde né dé seèn ye bí a: Bí bò vevenê bò doón, bí yùò doó sâ doón, nyí bí kó ngwéh.»

²⁸⁻²⁹ Yeésò den cu ye bó a: «Ké sâ kén nde né silí, nyie nde né yieé. Bí nde né Abrahâm mé Isâk bô Jakôb mé bô *sòn-Càŋ bò doón ké te Lò Càŋe ɲenê njií. Nùàr hihiné nde né ké teèn yilá laré; bôó mé naâ kèb bà, kèb nyiib, kèb fené mé kèb túnò mene doón, nde gi né teèn yilá, bó né kùrmò yieé. Sâ bí né dé bìi kèb cieé.

³⁰ Mè tueé bí, bò déi lètenè bò ké jomo bò nde né ké toò kelá seér; bò déi lètenè bò ké toò bò kela seér cu ké jomo.»

Feh Yeésò gòŋ ké Jerusalem

(Matíò 23:37-39)

³¹ Cu sâ bô *Farisièn déi bilí waà ndo, bó ye Yeésò a: «Yùò hên yuòò, ndé sèr toò; *Herôde gwaán né wò wulá.»

³² À ye bó a: «Né sése! Bí ndé júée bú a: Mè né bò nùàr tándulu yoòr kwogó, mè taré sòm bò beèn bò, wa mè nde né méménâ lan mé kwéh bôó; kulà mè bôó sòm ma.

³³ Sâ mè nde né mé seé mò toò bôó ndeé ser lan mé kwéh bô kulà. Lòu sam, ye sòn-Càŋ déi a: té ké cie kú lè, wa bó ndé kú gi ké Jerusalem ma.

³⁴ «Ôé Jerusalem! Ôé Jerusalem! Dàm bò sòn-Càŋ bò wula gi né wò. Bôó mé Càŋ lé naâ yoòr yeé temá njií doón, wò bó mé taá tóbé wula gi né kóó. Mè né mene gwaán, ye mè nde né bò nùàr yeé ká ka mò koró bilí, faá cuar kurú kwaá yeé bò huaán ka bà nò, wò gwàn bèh. Baá mbei meèn wa, Jerusalem?

³⁵ Mè tueé bí, gwà bìi nde né ter le, bí mè ɲenê ngwé ndé cú; kò cu mé bí ndeé baá mé sòn bìi tueé ye: Càŋ Dueé a, kúlú nyégé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn kulù, sâ ye.»

14

Nùà beèn fufulù

¹ Lòu sòu déi Yeésò nde ké gwò nùà koò bò *Farisièn cén déi bèh yáb yieé. Bôó mé lé naâ doó sâ doón né Yeésò ke den.

² Nuaré déi lé naâ doó sâ teèn ndo, à né mé beèn fufulù mân yoòr; à né toò Yeésò ɲebá den.

³ Yeésò yeé ɲene aá ménâ, à bie njií mé bò *ɲí-sòu mé bò Farisièn, ye bó a: «Mò bó taré sòm nùàr lòu sòu, né jolo wa, jòlò ngwéh wa?»

⁴ Bó sòn kòmò ngwéh. Yeé baá môn, Yeésò taré sòm nùàr beèn hèllè ndo, yi njií bú. À tueé njií mé bò nùàr ndo, ye bó a:

⁵ «Hên, mò lètenè bìi ɲunà nuaré déi, wa nàgà seèn wa, die yila ké dòu lòu sòu, à bú beè nomo lègè sòm ndé ngwéh wa?»

⁶ Dé sâ gela yogó cu bó.

Bèh denè balé

⁷ Bôó mé bó yilá njií naâ bèh yâb hèllè né bèh denè lòu balé foon. Yeésò yeé ɲene aá ménâ, à ye bó a:

⁸ «Mɔ nuaré déi sua véh, à yilá njií wò ké gwò seèn bèh kùrmò yieê, té bèh denè dé koò kè wèh; kɔ ngweéh à naà nùà dueè mé né wò yɔgɔ teèn yilá keéh ndò.»

⁹ Mɔ nùà koò doò waà, nùà gwà mé naà bí fà doón yilá doò nde né wò ter komo sɔm, nùà koò hèllè den keéh, wò nde seér ké jomo bò nùàr mé fegùlì mene den ndeé.

¹⁰ Mɔ bó né wò yilá, ndé dèn sér ké jomo bò nùàr, te nùà gwà ɲene ménâ, à yilá kwaá njií seér wò te bèh denè dé koò, te wò lie ye njolò bò nùàr doó sâ doón.»

¹¹ À den cuù ye bó a: «Bí kóó ye, nuaá mé né ter ɲgumó ɲaá doón, bó nde né bú doó baá njií, te bó ter komo njií seér nùà dolê.»

Nùàr yilá balé

¹² Yeésò tueé njií mé nùà gwà ndò, ye bú a: «Mɔ wò né bò nùàr bèh kùrmò yilá njií, té bò mbei yeé mé bò nùàr yeé bó bò lilieê bò teèn yilá kék; mɔ sam, bó nde cu né wò sòn sâ yilá haá sɔm.

¹³ Mɔ wò gwaán né bò nùàr bèh kùrmò yilá njií, yilá sér bò saám bò mé bò tácoḡ, bòó mé be sam gule sam, mé bò cùḡò njolo bò ndò.

¹⁴ Bò sâ bò mé terreɓ sam, bó wò sòn sâ yilá há sɔm ndé cú; te Càn kulu seér wò kóó, à ndeé gwom wò lòu mé bò didilì bò nde né te cio komo yuo gií.»

Kàn felè kùrmò déi

(Matíò 22:1-10)

¹⁵ Bòó mé né te yáb sâ yeé ngweé gi aá ménâ, cén déi lètenè boòn ye Yeésò a: «Njua né felè nuaá mé nde né yáb ké te *Lò Cànɛ yieé teèn!»

¹⁶ Yeésò deèn ndò, ye bú a: «Nuaré déi lé naà kùrmò neé, à yilá njií bò nùàr kókoó teèn.

¹⁷ Cu yeé wulu baá, ye nùà seê seèn a: Ndé júée bò nùàr a: yáb baá gi doó, bó ndé yíé bá yieé ma.

¹⁸ Bó doón, nùà kàn ye bú a: Nyí kuún aá kèn. Nùà toò jòḡò ye nùà seê a: Nyí lé naà ɲueéh ɲge, nyí jòḡò nde née yɔɲ ke ye; kúkùr yeé, té ndé.

¹⁹ Dé jomò ye bú a: Nyí lé naà nàḡa yulá ɲge, nyí nde née bó fèfà fèfà laáb, te bó kie ke boór ye; kúkùr yeé, té ndé.

²⁰ Dé tagâr ye bú a: Nyí jɔḡo baá véh, nyí teèn wá ndé cú.

²¹ «Nùà seê doò cu cuù, à tueé mé tele seê seèn ménâ ndò. Temé ɲaá tele lè, à ye nùà seê seèn a: Gò ḡò, ndé yilá wèh bèlè bò nùàr ceceér, mé ké mbartogó mene; yilá ndé bèlè mé bò saám bò, mé bò tácoḡ bó bò cùḡò njolo bò mé bòó mé be sam gule sam doón.

²² «Jomo sâ, nùà seê doò cu cuù ndò, ye bú a: Tele mò, mè yilá wa gií aá mé bó kèn; bèh née cu le ye.

²³ Tele ye bú a: Ndé bèlè bá kènê ké jomo loó mé yí fei ceceér, siè ndé bèlè mé bò nùàr lòu, te gwà mò yuú mé njéh.

²⁴ Mè tueé bí: mè la naà bò toò jòḡò bò mbaá yilá kuú, bó yáb mò sònò náḡa kék ndé cú.»

Njèh doón vuú loó, te nùàr ɲa ye mbòɲ Yeésò

(Matíò 10:37-38)

²⁵ Cili nùar ngún né Yeésò jomo kem bele. À bele seér ndò, ye bó a:

²⁶ «Nuaá mé gwaán né jomo mò beleè doón, bú a: gwàn kélá mè mé bò nùar seèn, né mene tele bò méi seèn; né mene veèh seèn mé bò nuna seèn; né mene bei, né mene dìm, né mene tie seèn; doón, bú a: gwàn kélá mè mé bó. À gwaán kela cu mè mé yòn seèn nùà njèh ndò. Mò sam, à mbòn mò dèn kòmò ndé ngwéh.

²⁷ Nuaá mé toú gèr mé be seèn jógó ngwéh, à mè bèlè ngwéh doón, mbòn mò dèn kòmò ndé ngwéh ndò.

²⁸ «Sâ mò lètenè bìi nuaré déi nde aá gwà sieé, bú a, dèn ndé doó, à taán nyegé gi. Mò kàgàlòn nde né wulú, à duóòm ye seé gwà hèllè.

²⁹ Mò sam, à nde né lélán maàn gwà si cegé, kàgàlòn gi yuo, gwà le toò. Sâ bò nùar nde né mé ja kuú den,

³⁰ ye: kè nùar hèllè kán, à duóòm giú dág; ké jomo beè mvúâr.

³¹ «Déi né cu mân: Mò mgbè déi gwaán né taáb mé mbei lieé, bú a, dèn cèrè doó, à taán nyegé gi bò nùar seèn, ye bò nùar nyí né cegé kám yulá. Mò mbei kem waà mé bò nùar kam ndètoón, nyí nde né mé bó lieé komo wa?

³² Mò sam, bú a, témá kóbó njí lòm mbei be jògò, te pón die.

³³ «Sâ, kò bí taán nyegé ménâ ndò, wanóón nuaré déi seèn mbòn mò mbaá njá kòmò ndé ngwéh, mò à bò njèh seèn doón ngón ngwéh.»

Túóm cuaré

(Matíó 5:13; Màrk 9:50)

³⁴ «Túóm né njèh bagaà. Á mò túóm cuaré baá, bó bóó ngulí cu nde né bú naàn wa?

³⁵ Sâ gi aá kèn; à yelle sam, à tàbè gàm ndé cú ndò. Bó bú su njií nde aá cie mbaá. Nuaá né mé tie dé ngweé, bú a, ngwé nyéyé bagasé.»

15

Kàn sòrngan mé lé naà leér

(Matíó 18:12-14)

¹ Bóó mé weh yeé kàgàlòn làmpôn mé bò vevenè bò doón bilí nde gi kwarè Yeésò bèh ngòr seèn ngweé.

² Bò *Farisièn mé bò *nji-sòu yeé ñene aá ménâ, bó duóòm lètenè bòn ndugó, ye: «Nùà hèn bò vevenè bò kwarè seèn weh kwaá né dé kei? Bó bó mé ngàb cèn yieé bilí né dé kei ndò wa?»

³ Yeésò yeé ñene aá ménâ, à si bó kàn, ye bó a:

⁴ «Hèn mò lètenè bìi nuaré déi né mé mbièé yuií, cén déi nde leér le, à bóó nde né naàn? À bò dé yulá tárenèà còbò tárenèà doó yí fei kwá ló ndé ngwéh, à nde dé cèn doó fón wellé wa?

⁵ Mò à fón kwa baá bú, à ndeé né bú tuagaà mé vógó-temé mene jógó sie,

⁶ à cu cuù mé njéh, à yilá bilí bò mbei seèn mé bò nùar kwarè seèn, ye bó a: Bí ndé vrà gàm mè teèn; sòrngan mò lé naà leér, mè bú fón kwa cu aá kèn.»

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, mò nùà veèn cén kweéh seér temé lètenè bò mbei, vràb nde né ké te vulúu felè seèn ménâ ndò. Bó vra kela

nde né bú mé bò didilí bò yulà tárènéà cùòb tárènéà mé mùnò ñgwéh temé kweéh seér doô.»

Kàn kàgàlòñ mé lé naâ leér

⁸ Yeésò den cuù ye bó a: «Mò ma déi né mé kàgàlòñ beè kám cén, yuii cén nde die leér teèn, à we mògò ndé ñgwéh, à fò bilí gwà, à ñalé fòón teèn wa?

⁹ Mò à fòón kwa cu aá, à nde né bò mbeí seèn mé bò nùàr kwarè seèn yilá bilí, ye bó a: Bí ndé vrà gàm mè teèn; kàgàlòñ mò lé naâ leér, mè kwa cu aá kèn.»

¹⁰ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, mò nùà veèn cén kweéh seér temé seèn, vràb nde né lètenè bò cili Càn felè seèn ménâ ndo.»

Kàn felè huaán yíé ñgúlù déi

¹¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Nuare déi lé naâ mé huaán fà.

¹² Cieé déi dim ndeè ye tele a: Gè bò ñgúlù yeè geè, wò kòb haá mè dé mò. Tele geé haá bó ndo.

¹³ Tètèi sam, à go sòm gi aá bò dé seèn kèn, à weh kàgàlòñ hèllè, à fòón gò, à nde lè lò déi, bèh dàb mán. Wa teèn, à yila kàgàlòñ doô yieé ndabê.

¹⁴ Nde nde, kàgàlòñ hèllè gi yuo. Cùè die lè lò sâ ndo. Sâ bú doón, à mé njeré déi beè sam cuù.

¹⁵ «Yeé yògò baá, à nde yila seé beè nùà loô déi. Nùà hèllè ñjii baá-re bú ké ñueéh seèn bèh ñguiàng beleè.

¹⁶ Huaán doô ye merré déi nyi nde né bò tò mò yâb ñguiàng teèn domó yieé kwa; ndóg, nuaré déi bú teèn há ñgwéh.

¹⁷ Yeé baá ménâ, à den cuù mé huún seèn ye: Mè nde aá mé cùè mbaá kuú. Hèn ké lo tele mò, bò seè bò seèn né mé yâb beè tabe den.

¹⁸ Mè nde aá lo, mè nde tueé nde né ye tele mò a: Tele mò, mè boó aá veèn mé Càn, mè boó ñjii mé wò ndo.

¹⁹ Mè nuaá mé wò nde cu né ñuna yeè yilá, wúlú ñgwéh. Wèh kwá ñj sé yèè mè faá nùà seè yeè déi ndo.

²⁰ À yeé tueé gi aá ménâ, à komo wuo ter ndo, à sòm gò, à cu cu ké yoòr teleè.

«Loù sâ, tele ke ñjii yí dàb ñuna baá ndeè, à ñene ñjii bú mé jere mene, à komo wuo ter ndo, à dula nde ñuna ké ceér dueè kumó sie.

²¹ Nuna ye bú a: Tele mò, mè boó aá veèn mé Càn, mè boó ñjii mé wò ndo. Mè nuaá mé wò nde cu né ñuna yeè yilá, wúlú ñgwéh.

²² Tele dé sâ táñ só ñgwéh, à kò lom né bò seè bò seèn yilá ñjii, ye bó a: Bí ndé dula wèllè cògò nyàgàm déi, bí su kwaá bú yoòr; bí yí kwá bú lòn beè, bí yí kwaá bú débágá gulè ndo.

²³ Bí ndé siè wèllè nàgà cèllè, bí ñòb ne kwaá tuar, te béh yieé sòm kùrmò.

²⁴ Huaán mò lé kuú gi aá kèn, à nyimé cuù aá; à lé naâ leér, mè kwa cu aá bú. Bené kùrmò die ndo.

²⁵ «Sâ bei la naâ dé seèn ké ñueh. À baá cuù, à ñgweé ñjii bèmè ké lo, bò nùàr né bené ñgò. Waà kwarè loó,

²⁶ à yilá ñjii nùà seè cén déi, à bie ke mé bú.

²⁷ Nùà seé doô ye bú a: Dim yeè cu cuù né kóó. Tele yeè sie ñòb aá nàgà cèllè, te béh vra bú mé njéh, ye nyí kwa cu aá huaán nyí mé njolo.

²⁸ «Bei yeé nde ngweé njií mán, temé ñaâ bú, à nja le ké ceér dueè. Tele yeé ñene aá ménâ, à nde bú bon wellé ndo.

²⁹ Ye tele a: Kè-re sâ no! Bèh lo mé naâ-naà, mè né lom seé yeé boó den, mè sòn yeé ngén bèh. Mé njéh mene, né mene huaán mbieè déi, wò mé há ngúngwéh, te mè yilá bilí bò mbeí mò, béh bó samé mé njéh.

³⁰ Lan wò yeé ke, ñuna yeé bó bò huaán vèh seèn boó beéh gi aá wò bò njéh, à yeé cu cuù, ngweéh hèn wò ñob aá bú nàgà cèllè wa?

³¹ Tele ye bú a: Huaán mò, dé yeé bélò né den cu doón koó. Bò njèh mò doón né gi dé yeé.

³² Ndê, béh sé la naá kaà dim yeé mán vra, béh ngo bené. À lé kuú gi aá kèn, à nyimé cuù aá. À lé naá leér, mè kwa cu aá bú.»

16

Kàn felè nùà seê tánágà déi

¹ Yeésò den cuù, ye bò mbòñ seèn a: «Nùà lieê déi lé naá mé nùà seê seèn déi teèn. Lòu sâ bò nùàr ndeè ye bú a: Nùà seê yeé né wò bò njèh boó beéh.

² À yilá njií nùà seê doò ká toò seèn ndo, ye bú a: Bó ye wò boó beéh gi aá mè bò njèh mò sé wa? Ndé bò njèh mò doón taán gií, mè nde né wò seé som.

³ À yeé nde ngweé njií ménâ, ye: Tele mò mè seé som aá kèn; mè kuú aá, wanóñ mè mò boór kié kòmò cú; beè mò njèh duaá né fegùlì ndo; te mè boó naàn?

⁴ À den cuù mé be seèn ye: Mè ko baá kèn! Mè nde né bò nùàr boú;* mō tele mò som aá mè seé, te bó ndeè yíi keéh boòn mè gwò teèn.

⁵ «À yilá njií bò hùà bò teleè ká toò seèn cécéné cécéné ndo. À bie njií mé dé toò jògò, ye bú a: Bì tele mò né mé hùà meèn wa?

⁶ Ye bú a: Né bogò kómò yuií. Nùà seê ye bú a: Né ménâ; dèn ndé doó, wèh nyàgà sér á yulà tín.

⁷ À bie njií cu mé déi, ye bú a: Dé yeé no, bì tele mò né mé hùà meèn ndo wa? Dé sâ ye bú a: Dé mò né ba yolò yuií tín. Ye bú a: Né ménâ; siè, nyàgà sér á yuií nèà.

⁸ «Nùà lieê doò yeé ñene nùà seê tánágà hellè né feh seèn ménâ nyamé koó, à vra seér cu bú lòu. Ye: bò *wón bò nyamé kela né seé boòn koó mé bò Càng bò. Lòu sam, bò Càng bò seé Càng ménâ nyàmè bèh.»

⁹ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè tueé bí, mé ngùlù wónje bí gàm bò saàm bò mé njéh gaàm. Mō ndeè gi aá beè bìi, Càng ndeè né bí te dene dé nyèmà mé nyèmà yíi keéh.

¹⁰ «Bí kóo ye, nùà gècèn te njèh dé maàn né nùà gècèn te njèh dé koò ménâ. Nuaá mé né nùà nyeèn te njèh dé maàn, né cu nùà nyeèn te njèh dé koò ménâ ndo.

¹¹ Mō bí mán tueé nagá née te ngùlù wónje ye, sâ neì bí te njèh gècèn yíi keéh nde né koó wa?

¹² Mō bí njèh bò nùàr vèh bèh, sâ neì bí njèh dé bìi mbaá haá kuú nde né koó wa?

* 16:4 16:4 Nùàr laán wellé te ña nùàr yeé.

13 «Nuaré déi seé nùà fà kèi cén bó kòmò ndé ngwéh. À nde né cén bunó, à gwaán déi. À beè déi den nde né nùà gècèn, à seb déi. Bí seé Càn bô seé kàgàlòŋ fà dɔɔŋ kèi cén bó kòmò ndé ngwéh.»

Ngòr Yeésò feh hihiné

(Matíó 11:12-13; 5:31-32; Mârk 10:11-12)

14 Te bô *Farisiën mé temé dɔɔŋ né gi yoòr kàgàlòŋ, yeé nde ngweé njií mán, bô yuo die Yeésò yoòr mé séb.

15 Yeésò ye bó a: «Bí den né njolò bô nùàr faá bô gècèn bô nɔ. Sâ bí boó den né mbaá, Càn né gi temé bií ñené. Bí kóo ye, bô njií mé né dudueèr beè bô nùàr dɔɔŋ, né gi bô ñhè mbembaá beè Càn.

16 «*Sóú Músi bó bô *sòn-Càn bô lé naá gií mé terreb teèn, yuoò te cu sâ tóg nde wa mé nàm Jân Bàptís. Sâ née mé terreb ye. Jomo sâ bó se waá mé Njàgà Bagaà felè *Lò Càn. Kènê nùà kàn né lom lege, ye te nyí yila teèn.

17 Á, sóú nɔ? Mè tueé bí, vulú bô tàbè nde gi né faá ñhè mbaá nɔ ñellé yuo, sóú le ter. Gwaán njolo sóú a, jíé méné gèh dé heé, ndóg à nyímé ndé ngwéh.

18 «Nuaá mé mele sɔm veèh, nde jɔgɔ cu déi dɔɔŋ, kuú né yàgà. Véh mé bó naá lòu mele sɔm, nuaá mé jɔgɔ bú dɔɔŋ kuú taré né yàgà ndɔ.»

Kàn felè nùà lieê déi bô Lasâr

19 «Nuaré déi lé naá teèn, lé naá nùà lieê; à né bô cògò bebagaà su, cieé dɔɔŋ à né yáb bebagaà yieé, à né jùjùòb yieé.

20 Nùà saám déi lé naá teèn ndɔ, yilí seèn né Lasâr. Lasâr lé naá mé nyer yo dɔɔŋ. À lé cer den beéh ké tütülù nùà lieê hèllè,

21 ye te nyí domó yieé kwa tò mò yáb ka seèn. Bô boór né yeé ndeé, bó nagá bilí cu bú mé nyer mene.

22 «Loù sâ, nùà saám doò kuú, bô cili Càn nde jɔgɔ kwaá njií bú ké te vulúu kwaré Abrahâm. Nùà lieê hèllè kuú ndɔ, bó furú bú,

23 à yila nde ké dòu bèh dàm gèr ñené kuú; sâ Abrahâm bô Lasâr baá kóó, à ke njií den aá bó lòu.

24 À logɔ njií ké ter, ye Abrahâm a: Tele mò, kó yeé mè jere teèn; témá nji yeé Lasâr, te à ndeé die kwaá mè nòmò ká te leba mé nyògò beè, mè ñene kuú mé gèr ká tuar.

25 Abrahâm ye bú a: Huaán mò, múnò kó cú munò, ye ké cie nyí lé naá mé ngùlù sab, sâ Lasâr né mé gèr kwaré. Kóo ye, kènê temé Lasâr dólé baá; gèr baá seér felè yeé.

26 Toómá lètenè beèh béh bí jím tena né ngɔbe. Né mene béh, né mene bí, bèh kelâ sam.

27 «Ye Abrahâm a: Sâ mɔ né mán, kúkùr yeé tele mò, témá nji cú Lasâr ké gwò tele mò teèn.

28 Bô òm mò né ké gwò tìn; te Lasâr nde tueé nyegé bó, wanoóŋ bó nde cuú né ká lè gèr-e yilá kuú.

29 Abrahâm ye bú a: Ké jomo bô òm yeé né mé mvù Músi mé mvù bô *sòn-Càn bô beè; bó a, ngwé cí.

³⁰ Ye Abrahâm a: Tele mò, dé sâ wúlú ndé ngwéh. Ngulí kela né dé nuaá mé naá dòu komo yuo, te bó kweéh seér ye temé.

³¹ Abrahâm ye bú a: Mò bó sòn Músi mé bò sòn-Càṅ bò ngúngwéh, sâ nuaré déi komo yuo mene dòu, ndóg bó kwéh sér ndé ngwéh.»

17

Veên

(*Matiô 18:6-7, 21-22; Mârk 9:42*)

¹ Yeésò den cuù ye bò mbòṅ seèn a: «Njií mé nde né bò nùàr te veên dóór yíi, lím ndé ngwéh. Bóó mene naàn, nùàr a, te mbeí teèn dór yí. Nuaá mé dór yíi mbeí teèn nde né mé gèr kwaré.

² À dór yíi cegé mene huaán maàn cén déi lètenè bò huaán hèn te veên, à nde né mé gèr kuú. Sâ, nùà hèllè ye, mé sòn gèr hèllè bó wèh ndé kó mé nyí ké sòn nòmò koò, bó jógó kàgà kwá nyí nyen tuagaà, bó vela si njií ko nyí dùà.

³ Sâ, bí bòn nyégé feh bìi bagasé.

«Mò mbeí yeè déi né wò veên bóó, túé nyégé bú lòu. Mò à kweéh seér aá temé, kúlú nji dèh doó.

⁴ Mò à né mene mbeí téhbeh lè cieé sabé den, mò à né yoòr yeè ndeè ye wò a: kúlú nji doó, sâ kúlú nji dèn ménâ kulú.»

Temé kwaá nji

⁵ Bò mbòṅ tebè deèn ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, bó te béh kwaá ñeí seér temé yoòr yeè lòu.»

⁶ Fehtoò beèh ye bó a: «Mò ndèm bìi sé la né faá mvum tàb làm* nò ham waá, bí sé la naá tueé ye toú hèn a: ndé kòmò njéba dèn yí dùà yíé; à sé la naá sòn bìi ngweé.»

Seé nùà seé

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Hèn mò lètenè bìi nuaré déi né mé nùà seé seèn déi teèn; né nùà kié-boór wa, tèn mbieè wa, mò à cu cuù ñueh, tele nde né bú ká kwarè yáb lòu yilá kaár njií wa?

⁸ Sam, à tueé seér nde né ye bú a: Ndé nyí yáb tuar neé kwaá. Mò bela baá, wò su cògò, wò ndeè geé kwaá nyí. Mò nyí yieé gi aá, nyí ñueé gi aá, wò nde ye dé yeè yieé.

⁹ Mò nùà seé bóó gi aá ménâ kèn, tele seèn nde né bú lòu vra seér faá né ñèh kàm déi beè seèn wa?

¹⁰ Né felè bìi faá bèh ménâ ndò: mò bí bóó gi aá bò njií mé né seé bìi kèn, bí júé: Seé beèh né cí, béh né dé beèh bò seé bò mbaá.»

Bò beén veèn bò déi yulá

¹¹ Sâ Yeésò née ka te gò Jerusalem ye, à né lètenè *Samarí bò Galilé kelá.

¹² À wa lè loó déi; sâ bò beén veèn bò déi yulá baá ká yoòr seèn ndeè. Bó yeé ñene njií aá bú, bó njéba le ké dàb,

¹³ bó logó njií ké ter ye bú a: «Yeésò, dé koò, kó yeè béh jere teèn!»

¹⁴ Yeésò ye bó a: «Bí ndé ké yoòr bò ngàn sèmè, bí feh keéh bó yo bìi.» Bó sòm gò ndò. Bó yeé baá ceér dueè, bó taré yuo gi.

17:3 17:3 Mat. 18:15 * **17:6 17:6** Ká Bà mvum mé jie kela né koó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò Juf né mvum dé hiin. **17:14 17:14** Lévi. 14:1-32

¹⁵ Cén déi lètenè bòn yé yene aá ménâ, à cu cuù dé seèn jomo. À né gɔ, à né Càn ké ter seèn njií.

¹⁶ À waà, à die sulí njií njolo doó ka Yeésò, à né bú vra. À lé dé seèn naà nùà Samari.

¹⁷ Yeésò yé yene aá ménâ, à ye: «Ŋgweéh bó yulà doón naá gii taré yuo mà. Hên, bò tárenèà bò déi né he wa?»

¹⁸ Nuaá mé cu cuù né Càn vra weh, gi cegé né nùà kìn hên wa?»

¹⁹ Jomo sâ Yeésò ye bú a: «Kòmò wùò ter, wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Nde-re бага!»

*Cuù *Huaán Nùàr*

(Matíó 24:23-28, 37-41)

²⁰ Bò *Fariisn ye Yeésò a: «*Lò Càn wa ndeé né heèh wa?» Ye bó a: «Lò Càn njolò bìi bèsónè jógó wá ndé ngwèh, te bí nde ye néné kóó.

²¹ Bò túé ndé ngwèh ye bí a: kè, hên nɔ; kè yíê. Bí kékóò ye Mbàm Càn ká lètenè bìi die wa gii aá kèn.»

²² À yéé tueé gi aá ménâ, à tueé njií mé bò mbòn seèn ndo, ye bó a: «Cu déi nde né teèn, bí nde né gwaán, ye bí sé la naà bìi *Huaán Nùàr cieé cén néné ngweé nɔ. Mè tueé bí, bí bú néné ndé ngwèh.

²³ Bò tueé nde né ye bí a: bí kè ní kán! bí kè ní kán! Mò bó baá bí ménâ tueé, bí dèn lòm dé bìi nɔón, bí té teèn ndé.

²⁴ Gèh dé mé mbàn né yéé ké te vulúu be terré doò, lòu sâ Huaán Nùàr nde né ménâ ngagá yuo kelâ.

²⁵ Njèh cén, kò bò cafanè bò jògò ngon keéh gi aá bú kèn, kò à yene sòm aá dàmbò gèr beè bòn kèn ndo, sâ ye.

²⁶ «Lòu mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, bò njií mé lé bóó gii naà lè nàm Noè doón nde cu né ménâ bóó.

²⁷ Sâ lè nàm Noè, bò nùàr lé kò loóm naà yieé mé queé, bó né véh suaá, bó né bèh siib ndeé ndo. Bó né ka mé njéh méménâ bóó ndeé, tóg nde wa lòu mé Noè lé yilá naà kòm teèn. À yéé baá lè kòm, nu koò die, nòmò laga kum lo bó teèn.

²⁸ «Nde cu né faá lè nàm *Lòt bóó ndo: bò nùàr lé kò cegé naà yieé mé queé deèn, bó né nge, bó né go, bó né gèh dobo, bó né gwà sieé.

²⁹ Lòu sâ, Lòt yuo lè loó *Sódòme, we lé naà ter lè nyum nàgàkèn bomo suagá, ngie kum sòm cu bò nùàr doón jomo seèn ndo.

³⁰ Lòu mé Huaán Nùàr ndeé né teèn néné yuo kelâ, nde cu né bò nùàr ménâ bóó.

³¹ «Lòu sâ kwa nde né nuaré déi, sâ à né ké felé gwà; bú a, fón lòm doò, à té gwò felé bò njèh seèn mbaá yilá kú. Kwa lo nde né nuaré déi ké queh ndo, à té ká lo mbaá cú kú.

³² Bí munnò ní cú dé mé lo naà veèh Lòt kwa doò!

³³ Nuaá mé gwaán né yòn seèn mé be seèn gagá kwaá, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felé mò ngoón seér, nde né yòn seèn yili sòm.

³⁴ Mè tueé bí: nuaré déi bò mbeí nde né lòu sâ te ndagá cén-e; bó né cén weh, déi le.

³⁵ Ma déi bò mbeí nde né nyèn bècénè gwo; bó nde né cén weh, déi le.

³⁶ Nuaré déi bô mbeí nde né ké ñueh fà; cén nde né weh, déi le.»

³⁷ Jomo sâ, bô mbòñ ye bú a: «Fehtoò beèh, ndeè ménâ boó den nde né he wa?» Ye bó a: «Bèh mé komó né teèn doón, bô jiè nde gi né teèn bilí ndeé.»

18

Kàn felè nùà téná-ju bô ma kû déi

¹ Yeésò si bó kàn déi, ye te bó dua den Càn cieé doón, bó gùr cú; à ye bó a:

² «Nùà téná-juù déi lé naà lè loó koò déi teèn, à lé Càn dùlà bèh, à nùàr vèh ñgwéh ndo.

³ Ma kû déi lé naà lo sâ teèn ndo; cu doón à né toò seèn yagá ndeé den, ye bú a: Téná sòm mè ju hèn teèn, te bèh nùà bònò mò geé.

⁴ Ma kû doò né ka méménâ yagá den, nùà téná-juù hèllè bú mé njéh tán ñgwéh. Yeé yagó baá, cieé déi à den kaà mé be seèn ye: Mè né koó ye mè Càn dùlà bèh, mè nùàr vèh bèh ndo.

⁵ Mé njéh mene, gèh dé mé ma kû doò né mè yoòr ñeí hèn, né mè ki. Kwá mè tena sòm bú ju hèn, te mè ñgwéé keéh tie.»

⁶ Fehtoò beèh deen baá-re ndo, ye bô nùàr a: «Bí ñgwé nyégé ñgòr nùà téná-juù hèn bagasé.

⁷ À né ménâ boó komo, sé tagá Càn wa? Mè tueé bí, bô nùàr Càn mé né toò Càn cu doón yueé, Càn nde né bó gam, à ñgágá ndé ñgwéh gùm doón,

⁸ à nde né kukwar boó. Mé njéh mene, *Huaán Nùàr ndeè cuù, sâ bòò mé né temé cén kwaá ñjií, née-re teèn ye wa?»

*Kàn felè nùà *Farisiên bô nùà wèh-làmpôn déi*

⁹ Yeésò kàn hèn si kuú né felè bòò mé né munó ye bó dé boòn né bô gècèn bô toò Càn, bó né bô mbeí lòu seb seér doò. Ye bó a:

¹⁰ «Nuaré déi bô mbeí lé wuó naà ter fà doón, bó nde ké *gwà Càn koò bèh Càn duaà; déi né Farisiên, déi né nùà wèh-kàgàlòn làmpôn.

¹¹ «Farisiên doò njebá nde dé seèn ké toò gèbàkàg, ye: O, Càn! Mè né wò vra; mè nùà mbaá faá bô nuaré déi nò sam, bó né dé boòn yíb ñuóób, bó né veèn boó bele, bó né yàgà ndeé; mè dèn ñgwéh faá nùà wèh-kàgàlòn làmpôn hèn ndo, mè né cu wò mé dé sâ vra kókoó mbaá.

¹² Dé mò, lè sóndé doón, mè né yeé yáb teèn jolo cieé fèfà. Lè bô njèh mò doón, ñjií mé baá yulá doón, mè né yeé mbe teèn cécéné sòm, mè haá wò.

¹³ «Nùà wèh-kàgàlòn làmpôn doò njebá sua le dé seèn ké jomo, à sulí ñjií njolo doó mé kú mene, ye Càn a: Óè Càn mò, mè né nùà veèn, kó yeé mè jere teèn.»

¹⁴ Yeésò den cuù baá-re ye bó a: «Mè tueé bí, Càn lé kwaá lòò naà sòn Farisiên hèllè ménâ, à ñgwéé seér dé nùà làmpôn doò. Nùà làmpôn doò nde cu lo ndeé, sâ à baá gi dé seèn beè Càn dilísé; nùà lòbò kàg hèllè le. Bí kóó ye, nuaá mé né ter ñgumó ñaá doón, bó nde né bú doó baá ñjií, te bó ter komo ñjií seér nùà dolé.»

Bò huaán tetóôr kulû

(Matió 19:13-15; Màrk 10:13-16)

¹⁵ Jomo sâ bò nùàr né mé bò huaán ká yoòr Yeèsò weh ndeê, bó weh nde bilí mé bò dé mbembogò mene, te à kema njií bó be yoòr. Bò mbòñ yeé ñene aá ménâ, bó nde seér cu bò nùàr lòu.

¹⁶ Yeèsò yilá njií bò huaán doô ká toò seèn ndò, ye bò mbòñ a: «Bí kwá bò huaán ndeê ká yoòr mò, bí té bó yín. Bí kóo ye, *Lò Càñ né dé bòò mé den né faá bó nò.

¹⁷ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé Lò Càñ mé temé seèn mene faá huaán maàn nò wèh ñgwéh doón, teèn yilá ndé ñgwéh.»

Dèbbè nùà lieê déi

(Matíó 19:16-30; Mârk 10:17-31)

¹⁸ Nùà koò bò *Júf déi ndeê ye Yeèsò a: «Nùà fèh-ñjèh dé bagaà né wò. Hèn, mè boó nde né naàn, te mè kwa ye yòn dé tètàgà wa?»

¹⁹ Yeèsò ye bú a: «Wò mè nùà bagaà yilá né mé ñgei wa? Nùà bagaà gi cegé né Càñ.

²⁰ Wò né gi *sóú kóó, ye: té yàgà ndé; té feh wúlá; té yíb ñúób; té nuaré déi nyeén yoòr cò kwá; ñgwé sòn tele yeé mé meí yeé ndò.»

²¹ Nùà doô ye bú a: «Mè lé jolo duóóm naà ménâ, sâ mè née ndà ye, mè né yeé bò dé sâ jolo gií.»

²² Yeèsò yeé ñgweé aá ménâ, ye bú a: «Le cu née wò ñjèh cén ye: ndé gò sòm gi-re bò ñjèh yeé doón, wò geé haá njií bò saám bò kàgàlòn sâ, te wò kwa seér ñgúlú ké ter te vulúu. Jomo sâ wò ndeê, wò bele mè ndò.»

²³ Nùà hèllè yeé nde ñgweé njií faá bèh mân, à munó njií gi ñgúlú seèn doón, temé kuú yuo bú lè ndò.

²⁴ Yeèsò ke njií bú ndò, ye bò nùàr a: «Né taré mé bò lilieê bò yila *Lò Càñ.

²⁵ Ñgweéh né taré mé ñgelobà yila kela te lón kògòtâr wa? Né ménâ mé nùà lieê ndò; te Lò Càñ yilá taré kela nde né dé seèn mé dé ñgelobà.»

²⁶ Bò nùàr yeé ñgweé aá ménâ, bó ye: «Sâ, mọ né mân, nuaá mé nde né yili yuo, né nei?»

²⁷ Yeèsò ye bó a: «Njií mé né bò nùàr taré yogó, beè Càñ taré ñgwéh.»

²⁸ Pièr ye bú á: «Ñgweéh béh hèn vu lo gi aá bò ñjèh beèh sâ, béh bele wò mà.»

²⁹ Yeèsò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mọ nuaré déi vu lo gwà seèn wa, né veèh seèn wa, né mene bei mé òm, né mene tele bò meí, né mene ñuna, mọ à bó vu lo né felè Lò Càñ,

³⁰ bú a: kóo ye, nyí nde cu né ménâ cafanê kwa yogó keéh, te nyí ndeê te *wón dé feé kwa bilí cu ye mé yòn tètàgà mene.»

Ngòr felè cio Yeèsò dé mbelèm tagâr

(Matíó 20:17-19; Mârk 10:32-34)

³¹ Yeèsò weh bò mbòñ seèn yulá cùòb fà, ye bó a: «Hèn, béh bí ñaá nde baá ké Jerusalem sâ. Njií mé bò *sòn-Càñ bò lé naá gií felè mò *Huaán Nùàr nyagá kwaá doón, nde gi né ké teèn mboón.

³² Bó nde né Huaán Nùàr beè bò lòu bò jógó yíí. Bò lòu bò nde né bú seb, bó selé bú; bó nde né bú dèh yoòr kulú su,

³³ bó lobo bú, bó wula sòm bú. Lè cieé tagáre, à nde cu né lè cio komo yuo ndò.»

³⁴ À yeé tueé gi aá mân, bò mbònŋ ngwé kó ngwéh lág; njeré déi lé ndegé yɔ́gó naá bó lòu.

Tácugó déi

(*Matíô 20:29-34; Mârk 10:46-52*)

³⁵ Yeésò yeé nde aá Jerikò waá, sâ tácugó déi né te sòn ceêr njèh dua den.

³⁶ Nùà hèllè yeé ngweé bò nùà baá kem kelá, à bie kwòm.

³⁷ Bó ye bú a: «Né Yeésò nùà Najarèt kela né kóó.»

³⁸ À sòm hueh ndo, ye: «Yeésò nuna *Davíd, kó yeé mè jere teèn.»

³⁹ Bò gè toò bò mé baá kwarè seèn yeé ngweé aá ménâ, bó nde seér bú lòu, ye bú a: «Máb sòn yeé doó sâ.» Mé njéh mene, à kó lom né méménâ ké ter tueé logó njií, ye: «Ijunà Davíd, kó yeé mè jere teèn.»

⁴⁰ Yeésò njehá le ndo, ye bó dèrrè ndé mé bú. À yeé baá ká kwarè Yeésò, Yeésò ye bú a:

⁴¹ «Wò ye mè a: gàm nyí naàn wa?» Ye Yeésò a: «Fehtoò mò, bó yeé te mè nene njolo teèn.»

⁴² Yeésò ye bú a: «Ijené njolo nènè! Wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn.»

⁴³ Njolo seèn kwɔ́gɔ yuo doó sâ ndo. À yuo bele lom Yeésò nenɔ́ɔŋ, à né mé Càn teter seèn ndeé. Bòó mé lé naá nènè ɔ́ɔŋ seèn gi Càn ménâ ndo.

19

Yeésò bô Jasê

¹ Yeésò wa Jerikò ndo, à né lètenè ló kelá.

² Nuaré déi lé naá ló sâ teèn, yili seèn né Jasê, à né nùà koô felè bò wèh-kàgàlòŋ làmpòŋ bò. Né nùà lièé.

³ À né ceér fón, ye te nyí nene kwa nuaá mé bó yilá né Yeésò sâ; lón sam mé bò nùà, à lé naá cuù nùà tibi ndo.

⁴ À yeé nene aá ménâ, à dula kela nde gè toò bò nùà, à sie njaá tou* déi, à né Yeésò teèn kela den, te à nene ngweé bú ndo.

⁵ Yeésò waà bèh sâ, à sòm njií njolo ter, à nene njií bú; ye bú a: «Súágà ká doó wúwágá, Jasê; lan mè cer nde né ké gwò yeé.»

⁶ Jasê wur suagà, à weh njií Yeésò ké gwò seèn mé vràb mene.

⁷ Bò nùà yeé nene aá ménâ, bó duóm ndugò, ye: Nùà hèn nde ké gwò nùà vèen cer seér né dé kei wa?

⁸ Jomo sâ Jasê komo wuo ter ndo, ye Yeésò a: «Fehtoò mò, mè nde né bò njèh mò ɔ́ɔŋ fèfà kóbé bele, mè géé haá njií bò saàm bò kèb déi. Mò mè lé naá kàgàlòŋ beè nuaré déi bele weh, mè nde cu né bú jomo méménâ mbei nèà haá cuú.»

⁹ À yeé tueé gi aá ménâ, Yeésò ye: «Nùà hèn né nduté ndùtù Abrahâm ndo; lan, còŋ yilá baá te mbàgà seèn kèn.

¹⁰ Bí kóó ye, bòó mé né lòu leér le ɔ́ɔŋ, *Huaán Nùà hèn nde kuú naá bó fón, te à yili sòm bó.»

Kàn felè bò seé bò déi yulà

(*Matíô 25:14-30*)

* 19:4 19:4 Bó tou sâ yilá né “sycamore”. 19:10 19:10 Mat. 18:11

¹¹ Bóó mé naâ ngòr hên ngweé, Yeèsò si cu bó kàn déi. Sâ, bó baá kwarè Jerusalem, bò nùàr baá lom munó ye, doó sâ *Lò Càŋ nde aá ñené ñagá.

¹² À ye bó a: «Nuaré déi lé naâ teèn, à né lè bòn bò huaán mgbè. À yeé nde aá mgbè cer, à nde lè loó déi bèh dàb mán, te bó lobo bú tí, à cuù, à cer ye mgbè.

¹³ «À yeé baá mé gò, à yílá bilí bò seê bò seèn yulà, à geé haá kwaá bele bó kàgàlòn kám cécéne beè-beè, à ye bó a: Bí bó ngógò toón mé ñéh jomo; kò mè ndeè cuù aá. À yuo ndò.

¹⁴ À wa toò, bò loó bò seèn bunó bú ká jomo, bó tema ñjií ye: Té bú tí lòbò, béh bú gwàn ngwéh, à mgbè beèh sam.

¹⁵ Mé ñéh mene, bó lobo bú tí. À cu cuù ká lo lètené boòn. À waà, à ye, bó yílá ñí bò seê bò nyí doò, kò ngweé kàgàlòn naâ jomo ñar wa.

¹⁶ «Déi waà ye bú a: Dé koò, kám yeé cén doò ñar aá kám yulà; hên nò.

¹⁷ Mgbè doò ye bú a: Mòn, wò né nùà gécên; wò né ñéh memanè ke nyegé kóó, wèh bá bò ndugo loó yulà hên, wò cèr mgbè teèn.

¹⁸ «Dé jomò wa cuù, ye bú a: Dé koò, dé mò ñar cu aá kám tín déi ndò.

¹⁹ Mgbè doò ye bú a: Bò ndugo loó tín hên baá dé yeé ndò; cèr á mgbè teèn kóó.

²⁰ «Déi wa cuù ndò, ye bú a: Dé koò, wèh cú-re kàgàlòn yeé. Mè lé naâ bú te cògò kaga nyegé, mè leér kwaá lòu.

²¹ Wò yeé né nùà yògò; mè veéh naâ cí. Wò mene njeré déi kóó kwá ngwéh, wò né yeé mbaá weh ñjií. Wò mene kóó dòbò bèh, wò né yeé mbaá kwaá ñjií.

²² «Mgbè doò ye bú a: Nùà veèn faá wò nò! Wò ju kènê beè mò die nde né mé ngòr yeé sâ. Wò lé naá gi kóó ye mè né nùà yògò: mè mene kóó kwá ngwéh, mè né yeé mbaá weh ñjií. Mè mene kóó dòbò bèh, mè né yeé mbaá kwaá ñjií.

²³ Lé bóó naâ naàn mé wò lé mè kàgàlòn mò ké te mbiin kwá ñí ná ngwéh te ñar, mè cuù, sâ nòmò baá teèn wa?

²⁴ «À tueé ñjií mé bò nùàr ndò, ye bó a: Bí ñgà sòm bú kàgàlòn sâ beè ñgaà; bí ságá ñí mé nùà kám yulà jògò.

²⁵ Bó ye bú a: Dé koò, á dé sâ baá gi dé seèn mé kám yulà beè nò.

²⁶ Ye bó a: Mè tueé bí, nuaré déi nde gi né mé ñéh beè, bó haá ságá cu bú déi teèn. Nuaré déi dé seèn mé ñéh beè sam nde ngweéh, né mene dé maàn mé à né mé ñéh doón, bó nde né bú beè horó som.

²⁷ Dé bò bònò bò mò, bí siè ndé gi mé bó ká toò mò; bó ye mè mgbè boòn sam, bí wúlá sòm gi bó wulà.»

Ké Jerusalem yílá

(Matíò 21:1-11; Màrk 11:1-11; Jân 12:12-19)

²⁸ Yeèsò yeé tueé gi aá ménâ, à gò kela nde gè toò bò nùàr ndò, bó bó né Jerusalem ndeé.

²⁹ Bó yeé wa kèbè Betafajè bô Betanî, kwarè tòr mé bó yílá yeé tòr Olivîé, Yeèsò tema keéh bò mbòn fà déi toò, ye bó a:

³⁰ «Bí ndé lè loó toò bìi sâ. Mò bí yílá baá lo, bí nde né huaán vuomndeé ñené. Nuaré déi née teèn ñá lógó ngwéeh ye. À né te yuú mán. Bí sè ndé mé bú.

³¹ Mo nuaré déi ye bí a, bí bú se né dé kei wa, bí júee bú a: Nùà Dueè gwaán né bú kóó.»

³² Bó yuo gò ndo, bó wa, bó kwa gi ka doón faá Yeésò tueé naá bó nɔ.

³³ Bó yeé baá ménâ se den, bò nhèh bò bie ye bó a: «Bí huaán vuomndeé sâ se den né dé kei wa?»

³⁴ Bó ye bó a: «Nùà Dueè gwaán né bú kóó.»

³⁵ Jomo sâ, bó se haá njií bú mé Yeésò ndo; bó né bò cògò bòn huaré weh, bó né ngètenè vuomndeé teé njií, bó né Yeésò teèn jogó kwaá.

³⁶ À yuo gò, à né ndeé, bò nùàr né bò cògò yoòr bòn huaré weh, bó né ceceér teé njií.

³⁷ À né ké te tòr Oliviè doò suagá ndeé, à wa kwarè Jerusalem, sâ dàmbò mbòn né ceér dueè lélán vógó-temè samé den, bó né Càn ké ter seén njií. Bó né bú felè bò fém mé bó lé naá gi néné doón seén laré.

³⁸ Bó ye: «Càn a, kúlú nyégé Nùà Dueè mé ndeé né mé yilí seèn hên kulù. Còh ké ter te vulúu mé *sùsùm né dé Càn.»

³⁹ Sâ bò *Farisièn déi lé naá lètenè bò nùàr doó sâ teèn. Bó ye Yeésò a: «Júee bò mbòn yeé a, bó húné-re nɔón.»

⁴⁰ Yeésò ye bó a: «Mè tueé bí ndo, mo bó huné mene nɔón, bò taá nde né ménâ seén den.»

Felè Jerusalem yueé

⁴¹ Yeésò yeé baá kwarè Jerusalem, à ke njií kóó, à yueé velé,

⁴² ye kóó a: «Nuaá mé sé naá wò dólê haá, wò sé naá yeé bú kei mé né hên néné kóó nɔ. Ngweéh kènê leér baá njolò yeé mà.

⁴³ Kékòò ye, cieé déi nde né teèn, bò bònò bò yeé nde né wò beé kaán sie, bó kaga keéh wò yí lètenè, bó sané yilà nde né lètenè bìi doón,

⁴⁴ bó kibi kela mé bò nùàr yeé doó, bó kum sòm bí. Taá déi felè mbei lè ndé ngwéh. Lòu sam, Càn ndeé né ye te nyí yili sòm wò. Mé njéh mene, wò njéné kó ngwéh.»

*Yeésò ké *gwà Càn koó*

(Matíó 21:12-17; Mârk 11:15-19; Jân 2:13-22)

⁴⁵ Yeésò yila nde yí cie gwà Càn koó ndo. À wa, sâ bò nùàr né toón teèn boó den. À yeé nde nene njií ménâ, à yila bó cie kwógó sòm keéh.

⁴⁶ À né bó teèn tueé yíi, ye bó a: «Né gi lè mvù Cànè nyagá den ye: Gwà mò né lom gwà Càn duaá. Kei mé boó bí weh kwaá seér aá gùr yíb bìi wa?»

⁴⁷ Cieé doón Yeésò né bò nùàr nhèh ké gwà Càn feh den. Yeé baá môn, bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *nji-sòu, bó bò kokoò bò doón duóom aá ceér fòón, te bó wula sòm bú.

⁴⁸ Nhèh cén, bó bú siè kwà ngwéh. Lòu sam, cili nùàr lé naá doó, bó né ngòr seèn felá.

20

Kùòm terreb Yeésò

(Matíó 21:23-27; Mârk 11:27-33)

¹ Cieé déi lé naâ teèn, Yeésò né bò nùàr nhèh ké *gwà Càŋ koô feh den, à né bó Njàgà Bagaà se. Bò ngàŋ sèmè dé kokoô mé bò nji-sòu kar waà mé bò kokoô bò dé loô jomo,

² bó ye Yeésò a: «Wò bò njií hên boó né mé gèh terrèb dé heè? Neì wò jegé naâ koó wa? Túé béh tueè.»

³ Yeésò ye bó a: «Mè nde né bí ménâ bieé ndo: bí jògò túé ke mè ye:

⁴ Neì lé Jân Bàptis tema njií naâ koó, ye bú a: ndé bò nùàr kou bele wa? Lé naâ Càŋ wa, lé naâ nùàr wa?»

⁵ Bó yila mé njéh lètenè boòn fellé kuú ye: «Mo béh ye bú a: Càŋ lé Jân temà naâ koó, à tueé nde né ye béh a: béh lé temé yoòr seèn kwá nji ná ngwèh dé kei wa?

⁶ Á, mo béh ye bú a: bò nùàr lé bú temà naâ koó, sâ bò nùàr nde né béh tobé wulá. Lòu sam, beè boòn Jân lé naâ *sòn-Càŋ.»

⁷ Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Béh kó ngwéh nuaá mé lé temà naâ bú.»

⁸ Yeésò ye bó a: «Sâ mè bí nuaá mé jegé naâ mè túé ndé ngwéh ndo.»

*Kàn jéré-temé bò kè-nuehèh bò
(Matíô 21:33-46; Mârk 12:1-12)*

⁹ Jomo sâ Yeésò si njií bò nùàr kàn déi, ye bó a: «Nuaré déi lé kieè naâ nuehèh* seèn; à yeé dobo gi aá yab teèn, à haá kwaá ngogò beè bò nuaré déi te bó ke nyegé den jomo. À yuo dé seèn, à nde bèh gò dàb déi.

¹⁰ «Cu mé yab yeé baá bolé, à tema njií nùà seè seèn cén déi ké yoòr bò kè-nuehèh bò doò, ye te nyí kwa yab teèn. Nùà seè doò yeé wa ké teèn, bó lobo kwogo njií cu bú jomo be be.

¹¹ Nùà nuehèh doò tema njií cu nùà seè seèn déi. Bó nde kem sue cu bú yoòr mé séb, bó lobo kwogo njií cu bú jomo be be ndo.

¹² Lè njùg tagàre, à tema njií cu nùà seè seèn déi ndo; dé sâ yeé wa cu, bó duún ye baá-re bú núr, bó tulu si njií bú ké luaà nuehèh.

¹³ «Nùà nuehèh doò ye ñene aá ménâ, ye nyí boó nde né naàn wee? À deèn ndo, ye: Nyí kènê tema njií nde aá ñuna nyí yíé-temê; merré déi dé seèn, bó nde né bú veéh.

¹⁴ Ñuna nde ndo. Bó yeé nde ñene njií baá-re bú mân, bó nyogo sòn ye: Hên né nuaá mé nde né nùà nuehèh ñaá sâ. Kò béh wula som bú lòu, te nuehèh hên ña dé beèh.

¹⁵ Bó tulu nde mé bú ké luaà nuehèh, bó wula si lo bú ké teèn.»

¹⁶ Yeésò den cuú, ye bò nùàr a: «Faá bèh mân, nùà nuehèh doò boó nde né bó naàn wee? Mè tueé bí, à nde cu né bó wulá som gií ndo, à nuehèh kwaá lo cu beè bò nuaré déi.» Bò nùàr yeé ngweé aá ménâ, bó ye bú a: «Ndóg gèh dé sâ ndeè seèn ménâ bó ndé ngwéh.»

¹⁷ Yeésò né bó njonjolò ke njegé, ye bó a: «Kàn mé bó né te mvù Càŋe nyagá kwaá hên tueé né kei? Ye:

Taá mé bò mé-gwà bò lé naâ ké jomo komo si njií hên, taá dàn ña seér cu né koó.

¹⁸ Nuaá mé ceén die te taá sâ nde né teèn ñerré le. Mo komo die seér né nuaré déi yoòr lòu, sâ nùà hèllè nde né faá fufú no nyoló den ndo.»

Làmpôn mgbè Rôm gwoòm

(Matiô 22:15-22; Mârk 12:13-17)

¹⁹ Bò *nji-sòu mé bò *ngàn sèmè dé kokoô yeé ngweé aá ménâ, bó ngweé kò ye Yeésò kàn si njií den né mé bó; bó gwaán lom aá Yeésò doó sâ sieè. Njèh cén, veéh né bó mé bò nùàr sie yógó.

²⁰ Bó duóm bú filí, bó tema njií bò no ké kwarè seèn faá né bò gècèn bò nò, te bó ngweé weh ngòr sònò seèn, bó jògò yíí bú beè ngómna.

²¹ Wa ké teèn, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, njií mé wò né yeé tueé, wò né bò nùàr feh doóné né teèn yilá, béh né kóó. Wò nùàr bàlè bèh, wò né bó ceér Càn mé gècèn mene feh dilí.

²² Sâ jògò túé ke béh ye: *Sóú beèh ye gwòm làmpôn mgbè Rôm gwoòm wa, té gwòm wa?»

²³ Yeésò nene kò ndò, ye ngòr hèn né njóg ngòr; à ye bó a:

²⁴ «Bí kélé ke mè kàgàlòn sâ cén déi ye.» Bó weh haá njií bú cén déi. Ye bó a: «Feh nùàr mé yilí nùàr ká teèn hèn nyagá den né dé nei wa?» Bó ye bú a: «Né gi dé mgbè Rôm.»

²⁵ À deén baá-re, ye bó a: «Sâ bò njií mé né dé mgbè doóné, bí gwòm njií cú mé mgbè; bí bò dé Càn há njií cú mé Càn ndò.»

²⁶ À yeé tueé gi aá ménâ, hiím yógó bó dé tueé. Ngòr mé à lé naá gií toò bò nùàr tueé doóné, bó bú teèn siè kwà ngwéh.

Njèh bieé felè bòó mé nde cuù né lè cio komo yuo

(Matiô 22:23-33; Mârk 12:18-27)

²⁷ Bò *Sadusiè déi bilí ndeé ká kwarè Yeésò. Sâ bó né yeé tueé ye: mò nùàr kuú baá, sâ gi aá, à lè cio kòmò yuò ndé cú.

²⁸ Bó yeé waà baá, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, Músi lo naá gií ter nyagá kwaá, ye béh a: mò nuaré déi kuú kwaá lo véh mé huaán sam, òm a, sàgà cú ma kú doó, à ñar yilá cu bei ma.

²⁹ Yeé baá ménâ, nuaré déi bó bò òm lé naá téhbeh. Bei jògò véh, à kuú kwaá lo véh sâ, huaán sam.

³⁰ Òm sagá weh ma kú doó, à kuú cu, huaán sam.

³¹ Òm bòòn déi sagá weh keéh cu ndò. Bó né ka mé bú méménâ sagá ndeé; bó sagá laré bú téhbeh doóné, bó huaán mé ma hèllè ñar kwà ngwéh, bó kuú gi.

³² Jomo sâ, ma hèllè kuú bele bó ndò.

³³ Á hèn, mò loú sâ bò komó ndeé baá te cio komo yuo, ma hèllè ña sòm nde né veéh dé heè wa? Ngweéh lètenè bòòn téhbeh doóné, bó lé naá gií bú sagá laré wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Bò siíb bó bò véh jògò kuú lom né ká cie.

³⁵ Bóó mé wulu gi aá dé *Lò Càn kèn, nde né te cio komó yuo, bó yila nde teèn. Ké Lò Càn sâ nùàr ndeé jógó kú ndé cú.

³⁶ Ké sâ nùàr ndeé kú ndé cú ndò, bó den seér nde aá faá bò cili Càn nò. Ngweéh bó lé naá gií te cio komó yuo mà, bó baá gi bò ñunà Càn.

³⁷ Músi te mvù Cànè tueé taré né ménâ ndò, ye: bò komó nde cuù né lè cio komo yuo gií ma. À lé mân nyagá naá te lèmmé mé à nyagá né ju jili ngémbèi teèn doó, ye Nùà koò nyí né Càn mé bò tele nyí Abrahâm bó Isák mé Jakób né yeé dua doó ma.

³⁸ Mè tueé bí, Càn né Càn bò lèlàn bò, à Càn bò komô sam. Bí kóo ye, beè seèn nùàr doón né gi bò lèlàn bò.»

³⁹ Bò *njí-sóu déi yeé ngweé aá ménâ, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, wò tueé yíí né teèn.»

⁴⁰ Yeé baá mân, nuaré déi njolo toò seèn kàgà nyí cú, ye nyí nde né bú njeré déi bieé.

**Nùà Còṅ bô *Davíd*

(Matíó 22:41-46; Mârk 12:35-37)

⁴¹ Yeésò ye bó a: «Bó ye Nùà Còṅ né *ndùtè ndùtù Davíd, mé ngei wa?

⁴² Davíd mé feh seèn lé naá giì lè mvù bené tueé kwaá ye:

Nùà Dueé ye Nùà koó nyí a:

Dèn ndé ká te be gaá nyí;

⁴³ kó nyí komó sili njií gi aá bò bònò bò yeé doó,

wò dobo keéh bó gulè.

⁴⁴ Hèn, mɔ Davíd mé feh seèn Nùà Còṅ sá yilá né Nùà koó seèn, sá Nùà Còṅ né cu ndùtè ndùtù seèn wa?»

*Feh beè bò *njí-sóu bɔṅṅ*

(Matíó 23:1-36; Mârk 12:38-40)

⁴⁵ Yeésò né mé bò mbòn seèn njolò cili nùàr tueé njií, ye bó a:

⁴⁶ «Bí bòn feh bìi beè bò njí-sóu. Bó gwaán lom né bò cògò dé dedàbe lètenè bò nùàr su gòò. Né mene ké tan mé ké mbartógò, bó ye kó bò nùàr gèbì bié bó lòu. Ké *gwà sóu bó gwaán né bèh dené dé kokoò njolò bò nùàr. Bó nde mene bèh kùrmò lo nùàr doón, né gi ménâ ndó.

⁴⁷ Bó né njèh beè bò ma kù horó weh bele. Mɔ bó baá Càn dua, kó bó dua tugó lòu, te den faá bó né bó gècèn bò nɔ. Me tueé bí, ju sie kela nde né bó mé bò déi.»

21

Há-be ma kù déi

(Mârk 12:41-44)

¹ Yeésò né ke den, à ṅene bò lilieé bò né kàgàlòn lè mvugó gwà Càn si den,

² A ṅene njií ma kù déi baá kóbò fà teèn si yíí ndó.

³ Ye bò nùàr a: «Mè né tueé ye bí a, ma kù hèn si kela né kóó mé bò déi doón.

⁴ Bò nùàr dé bòn kabe si lom né wèllè kàgàlòn. Dé ma kù hèn môn sam, à dé seèn horó si sɔm né cèr gwà seèn.»

*Kùr felè *gwà Càn koó mé nde aá ṅellè*

(Matíó 24:1-2; Mârk 13:1-2)

⁵ Sâ bò nùàr baá lom gwà Càn koó keí; à lé naá yàgà huóóm dé gècèn. Bó lé bú meé naá mé bò taá bebagaà mân, bó bú yàgà nyegé cu mé bò njèh há-be ndó. Bó yeé baá gwà ménâ keí, Yeésò ye bó a:

⁶ «Gwà mé bí né ṅené hèn, cieé déi nde né teèn, à nde gi né doón tɔbé yuo. Mè jue mene taá cén tà cén felè mbeí lè nyí ndé ṅgwéh.»

Dàm bò gèr, te wón ceré ye

(Matíó 24:3-14; Mârk 13:3-13)

⁷ Bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, dé sâ ndeè ménâ bɔ́ɔ nde né heèh wa? Mo ndeè nde aá ménâ bɔ́ɔ, bó ɲene kɔ nde né mé kei ndɔ wa?»

⁸ Yeèsò ye bó a: «Bí kɔ́gɔn ká lòu; nùàr a, té bí bèlè. Mɔ sam, bò nùàr kókoó mbaá nde né yilí mò ɲaá weh, nùà kàn nde né tueé ye bí a, Nùà Cɔ́ɲ né nyí; nùà kân ye bí a, cu waá baá ndɔ. Mè tueé bí, bí té tie teèn fèlá njí.

⁹ Mo bí baá ɲàgà taáb mé bò bèmè hihiné ɲgweé njí, bí té lòu ndèrrè. Kɔ seèn bɔ́ɔ ménâ. Mé njéh mene, wɔ́ɲ mé njéh cèrè ndé ɲgwéh.»

¹⁰ À den cuù, ye bó a: «Taáb nde né lètenè loó déi bò mbeí kɔ́ɔ die. Lò déi nde né mbeí mé taáb ɲaár kwa.

¹¹ Tàbè nde né jilí taré; cùè nde né te tàbè hihiné die; teèn yila bele cu mé fùà mene ndɔ. Bò kèkèné njèh ndùàn feh hihiné nde né bɔ́ɔ bele; bò ciè feh hihiné ndeè né ké te vulúu ɲené yuo kelá.

¹² «Bò nùàr jògò bunó nde nées bí lòu ye, te waá ye. Bó nde né bí mé sòn fuú sie, bó sie njí bí ké *gwà sòu bèh juù, bó yí bí gwà cibì. Bó nde né bí ké toò bò mgbè mé bò kokoò bò mgbómé njí, ye bí né bò nùàr mò fí.

¹³ Mè tueé bí, toò bɔ́ɔn sâ baá cu ye-re bèh mé bí den nyegé nde né sòn mò teèn.

¹⁴ Mɔ bó baá bí ménâ bɔ́ɔ, bí njéba lòm tég, ye béh njeré déi toò nyàmè ndé ɲgwéh.

¹⁵ Mè nde né bí kɔ́ɲkɔɲ haá, mè nde né bí ɲgòr sònò tueé kwaá gií ndɔ. Bò bùnò bò bìi toò bìi njéba ndé ɲgwéh, bó tueé komo njeré déi.»

¹⁶ À den cuù, ye bó a: «Né mene bò tele bìi, bó nde né bí go sɔm. Né mene bò bei bìi, bò òim bìi, bò nùàr bìi mé bò mbeí bìi mene ɔ́ɔɲ, bó nde né bí go sɔm. Lètenè bìi, bó nde né bò nuaré déi teèn wulá.

¹⁷ Nùàr nde né bí bèh ɔ́ɔɲ bunó laré; sâ ɔ́ɔɲ né gi fèlè mò.

¹⁸ Mé njéh mene, yúlí feèh bìi cén lèr nyí ndé ɲgwéh.

¹⁹ Kɔ bí yolo lòu, te bí yilí sɔm ye yòɲ bìi.»

Kùr fèlè Jerusalem mé nde aá ɲellé yuo

(Matió 24:15-21; Màrk 13:14-19)

²⁰ «Mɔ bí ɲene taáb baá Jerusalem beè kaáɲ sie, sâ bí kóɔ ye, Jerusalem nde aá cim le.

²¹ Mɔ baá mɔn, sâ bò Judé bò a, dùrà ɲá gí ké te tòre; bò Jerusalem bò durá taré mɔn ndɔ. Bòó mé né ké ɲueh ɔ́ɔɲ a, té ká lo mbaá dùlà ndé cù.

²² Lòu sâ né ciéè ɲjùɲ sɔ́ɔm, te yuo ka nág faá bó lé naá lè mvù Cànɛ nyagá kwaá nɔ.

²³ Lòu sâ bò vèh mé lèi hueèh mé bò ma vùlù nde né mé gèr ɲené kuú. *Wɔ́ɲ nde né bò nùàr lòu sâ nyunò dúlì. Mè tueé bí, Cànɛ feh keèh nde né yúlá-temé seèn yoòr bò nùàr lòu sâ.

²⁴ Bó nde né bò déi lòu kɔ́ré wulá, bó nde né mé bò déi lò nùàr ɔ́ɔɲ sie ɲellé ndeé. Lòu sâ Jerusalem gule doró keèh nde né bò ɔ́ɔɲ. Kɔ cu bɔ́ɔn wulu baá, sâ ye.»

*Cuú *Huaán Nùàr*

(Matió 24:29-31; Màrk 13:24-27)

²⁵ «Loù mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, bò njèh ndùàn nde né ké te vulúu feh hihiné bɔ́ɔ bele: bò déi nde né te lou, bò déi te weèh, bò déi te

mbentò. Ká doó, bò nuàr nde né mé veéh ndoré kuú: nòmò nde né nan, à nde né ngulí tulú.

²⁶ Bò njií mé né gi mé terre b ké ter nde gi né lou sâ jilí laré. Bò njií mé nde né ká lè wónje boó, veéh nde né bò nuàr mé njéh sie, bó nde né seé cer.

²⁷ Jomo sâ bó nde né Huaán Nuàr nené njií, à né te mvulu bège mé terre b mene *sum suagâ.

²⁸ Mò bò njií sâ ndeé baá ménâ boó, bí sàmè wùò sér dé bì ter lòu; bí kóo ye, nuà gàm bì baá didi ma.»

Tou mé né kùr tueé

(Matíò 24:32-35; Màrk 13:28-31)

²⁹ Jomo sâ Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Bí kè wèh yoòr bò tou* túé-kùr.

³⁰ Mò bí nene, bó baá toó, ngweéh sâ bí kò gi aá ye já baá didi wa?

³¹ Nde né mé *Lò Càṅ ménâ ndo; mò bí nene bò njèh kèkèné hèllè baá boó bele, sâ bí kóo ye, Lò Càṅ baá didi.

³² Mè né tueé ye bí a, mé bò cafané bò nde doón kuú gií, sâ bò njèh hèllè boó gi aá.

³³ Vulú bò tàbè nde né leér yuo; ndóg, bò ngòr mò dé boòn nyímé ndé ngwéh.»

Dene làṅ

³⁴ «Bí dèn dèn làṅ cu doón, bí té mé cieé koò tùgò lè; bí té mé mbè sèlà lè, bí té mé *wón nyàmè lè ndo. Mò sam, ndeé né lòu kaár waá,

³⁵ tena lo bí teèn. Kar waá nde né felè bò nuàr wón doón.

³⁶ Bí té lóm cèr, bí dùà dèn Càṅ cu doón, te à haá bí terre b, bí yolo komo njèh, bí mvelé yuo te gèr-e. Mò baá mene jueé, te bí njebá le ter toò *Huaán Nuàr.»

³⁷ Cieé doón Yeésò né bò nuàr ké gwà Càṅ koò feh soó. Liyilí, à né ké te tòre ndeé, à cer le toò. Tòr sâ, bó bú yilá né tòr Oliviè.

³⁸ Maánjògò doón bò nuàr lé naá beéh gwà Càṅ komo ndeé, bó né ngòr sònò seèn ngweé ndo.

22

Nyògò sòn felè Yeésò

(Matíò 26:1-5; Màrk 14:1-2; Jân 11:45-53)

¹ Sâ cieé koò mé bó yieé yeé breéd mé kulu teèn sam baá didi. Cieé koò sâ bó yilá yeé *Páskà.

² Sâ bò *ngàṅ sèmè dé kokoò mé bò *nji-sòu né ceér foón te bó nde Yeésò lòu wulá naáb som. Lòu sam, bó né bò nuàr veéh.

**Sátàn yoòr Júdàs*

(Matíò 26:14-16; Màrk 14:10-11)

³ Sátàn yila Júdàs lè ndo. Yilí Júdàs déi né cu Iskariò; à né mbòn cén déi lètené bò mbòn yulá cùòb fá doò.

⁴ Yeé baá ménâ, à komo wuo ter ndo, à nde yoòr bò ngàṅ sèmè dé kokoò mé bò gó gwà Càṅ bò, bó bó né ceér foón te à feh keéh bó Yeésò, bó sie bú.

⁵ Bó lé naá loôm mé vógó-temé dé gècên, bó ye, bó nde né bú kàgàlòn teèn haá yíi ma.

⁶ Júdàs gwaán ndo. À yila lom baá-re ceér foon, te à feh nab kwaá bó Yeésò lòu.

*Yáb *Páskà*

(Matiô 26:17-25; Mârk 14:12-21; Jân 13:21-30)

⁷ Sâ cieé koô mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam, waà baá ndo. Bó né yeé huaán sòrngaàn teèn ɲoób, te bó yieé Páskà mé njéh.

⁸ Cieé sâ yeé waà baá, Yeésò ye Piêr bô Jân a: «Bí ndé nyégé kwá béh Páskà, te béh yieé.»

⁹ Bó ye bú a: «Wò gwaán né ye béh nde nyégé kwaá he wa?»

¹⁰ Ye bó a: «Bí ndé; mo bí wa baá ké lo, bí bô nuaré déi nde né mé lò nòmò felè kwaré; bí bèlè siè bú. À nde né lè gwà déi yilá ndeé.

¹¹ Bí júée nùà gwà sâ a: Nùà fèh-njèh ye júée wò a: bó bô mbòn nyí Páskà yieé nde né te gwà dé heé wa?

¹² À nde né bí gwà dé koô mân feh, né ké ter felè mbeí, bó nyégé gi áà bèh dené gwò kèn. Bí nyégé kwá yáb doó sâ.»

¹³ Bó sòm gò, bó nde kwa gi ka doón faá Yeésò la naá bó tueé nɔ; bó nyégé kwaá baá-re yáb Páskà teèn.

Yáb Càn

(Matiô 26:26-30; Mârk 14:22-26; 1 Korênt 11:23-25)

¹⁴ Cu yeé wulu baá, bó bô mbòn tebê nde kan yáb ndo.

¹⁵ À ye bó a: «Mè lé gwaán kelà naá faá bèh mân, ye ko béh bí yieé bilí baá Páskà, te mè ɲene ye gèr.

¹⁶ Mè tueé bí: ndóg, mè ndeé Páskà yíé ngwé ndé cú, ko kwòm seèn ndeé baá ké te *Lò Cànɛ ɲagá yuo kelá, sâ ye.»

¹⁷ Jomo sâ à weh ɲgàb mbè ndo, à vra Cànɛ teèn, ye bó a: «Bí wèh, bí ɲúé téná lètené biì.

¹⁸ Mè tueé bí: gi áà hèn, mè ndeé mbè déi ɲúé ngwé ndé cú, ko lòu mé Lò Cànɛ ndeé baá bèsoné ɲené ɲagá, sâ ye.»

¹⁹ Jomo sâ à weh breêd, à vra Cànɛ teèn, à kolé haá bó, ye bó a: «Hèn né ɲgàɲ yoòr mò; mè haá kuú né felè biì. Bí bó dèn mân, bí né mè teèn munó.»

²⁰ Mè ɲgàb mbè à boó cu jomo yâb sâ ménâ ndo, ye bó a: «Iɲgàb hèn né ɲgòn dé feé mé Cànɛ ko né mé húóm mò; ber kuú né felè biì.

²¹ «Bí kóó ye, nuaá mé nde né mè go sòm né ká lètené beèh, béh bó yáb yieé den né kóó.

²² Dé kuú, *Huaán Nùàr nde né faá Cànɛ lé tueé naá nɔ kuú. Njèh cén, nuaá mé yíi keéh be teèn, jogo kwaá bú cie, nde né mé gèr mbiín kuú.»

²³ Bó yeé ngweé áà ménâ, bó duóóm baá-re lètené boòn bieé kuú, ye: «Ká lètené beèh hèn nèi seèn ménâ boó nde né kóó wa!»

Nùà dé koô né nèi?

²⁴ Bô mbòn duóóm baá-re lètené boòn saán deèn, te bó ɲene ko nuaá mé né dé koô teèn.

²⁵ Yeèsò deên ndo, ye bó a: «Bò mgbèémgbè mé tàbè hihiné né bò nùàr lòu tuú. Bò kokoò bò teèn ye te bò nùàr keí bó ndo.

²⁶ Bí té dé bìi ménâ bó. Dé bìi, nùà koò lètené bìi a: dèn sér faá huaán maàn nò; nuaá mé né toò bò nùàr a, dèn sér nùà seê boòn ndo.

²⁷ Hên, mò bò nùàr né fà, déi né yáb den kela, déi né yáb geé, sâ nùà koò lètené boòn né dé heè wa? Ngweéh nùà koò né dé mé den kela yeé lòu doò wa? Sâ, bí kè cú-re kán! Ká lètené bìi, mè né seér nùà seê kóó!

²⁸ «Dé bìi, gèr mé mè lé naà néné doón, bí lé mè mé huún sì ló ná ngwéh.

²⁹ Mè bí kogo ké te *Lò Càne nyegé kwaá gi áá kèn. Né faá Tele mò lé naá giì mè nyegé kwaá nò.

³⁰ Ké te Lò mò sâ, béh bí nde né yieé, béh nweé bilí kóó. Bí nde né te kogo mgbè den, bí tueé ju felè gèh bò huaán *Iserálà yulà cùòb fà doò.»

Ngòr Yeèsò felè Pièr

(Matíó 26:31-35; Mârk 14:27-31; Jân 13:36-38)

³¹ Yeèsò den cuù, ye Simôn Pièr a: «Simôn, Simôn, ngwé nyégé bagasé: *Sátàn bie áá kèn, ye nyí nde né bí jilí. À ceéh nde né bí faá bó ceéh yeé ngwàgàm, te bó kobo sòm tùlù teèn nò.

³² Mè né Càñ felè yeé dua, te ndèm yeé toò cùàrè kélá ndé cú; mò wò ña cu áá nùàr mò, te wò haá cu bò mbaábi terreb.»

³³ Pièr deên ndo, ye bú a: «Fehtoò mò, né mene gwà cibì, né mene cio, mè kuú nde né jomo yeé.»

³⁴ À yeé tueé gi áá ménâ, Yeèsò ye bú a: «Mè jue né wò Pièr, lan kwaá túágá ndé ngwéh, sâ wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh.»

Gèh taáb mé bò Yeèsò bò nde né lieé

³⁵ Yeèsò den cuù, ye bó a: «Mè lé naá bí cu déi ké cie be-be temá njíi, kàgàlòñ sam, ba sam, débágá sam ndo. Mé njéh mene, njeré déi lé naá bí toò saám wa?» Bó ye bú a: «Njeré déi lé béh sám ná ngwéh.»

³⁶ À ye bó a: «Dé kènè môn sam nde cuú: nuaá né mé kàgàlòñ, bú a, wèh siè beè; nuaá né mé ba, bú a, wèh siè beè ndo; nuaá mé njèh salé sam, bú a, gò sòm cògò seèn déi, à nge sie bòu beè.

³⁷ Mè tueé bí, kò mboón yuo kelà felè mò faá bó lé naá te mvù Càñe nyagá kwaá nò, ye: Bó kulá yíi keéh áá bú yí lètené bò vevené bò teèn. Bí kó ye, bò njíi mé bó lé naá giì felè mò nyagá kwaá doón nde ye áá mboón.»

³⁸ Bò mbòn ye bú a: «Bòu fà né béh beè teèn, hên nò.» À ye bó a: «Wulu baá kèn.»

Yeèsò bèh Càñ duaà

(Matíó 26:36-46; Mârk 14:32-42)

³⁹ Yeèsò yeé yuo kelà baá, à ñaá nde cu ké te tòr Olivie faá bèh jomò nò. Bò mbòn seèn ñaá bele bú ké teèn ndo.

⁴⁰ À yeé baá ké teèn, ye bò mbòn a: «Bí dùà dèn Càñ duaà, te *Sátàn bí mé veèn táb siè cú.»

⁴¹ À yeé tueé gi áá ménâ, à kwaá lo bó ndo, à nde ser ké toò boòn bèh ndón-ndón mán. Wa ké teèn, à cemmé nde doó, à né Càñ dua,

⁴² ye bú a: «Tele mò, mò wò né gwaán, ngòrò sòm yeè mè ngàb gèr hên kwarè teèn. Mè né mene ménâ gwaán, bó sér faá wò né gwaán nɔ.»

⁴³ À yeé dua gi aá ménâ, cili Càn déi suagà ké te vulúu, ñené yuo kelà toò seèn, bóó taré bú yo.

⁴⁴ À cer ñeí cu seé dé ceèr. À né Càn dua njegé, lemè keér bú yoòr, né doó faá húóm nɔ diené ndeé den.

⁴⁵ À yeé dua gi aá, à komo wuo ter ndɔ, à cu cuú ká jomo yoòr bò mbòn. À waà, sâ bó homo baá mé kú, bó baá gi lóm.

⁴⁶ Ye bó a: «Bí lóm ménâ cer né dé kei wa? Bí wùò dèn làn, bí né Càn dua, te Sátàn bí mé veèn táb siè cú.»

Bèh Yeésò sieè

(Matíó 26:47-56; Màrk 14:43-50; Jân 18:3-11)

⁴⁷ À yeé baá bó mân tueé den, bò nùàr kókoó mbaá kem waà ndɔ. Ké toò bòn lé naâ Júdàs, mbòn cén déi lètenè bò mbòn yulà cùòb fà doò. À yeé waà baá, à kela nde yí toò Yeésò, te à vra kumó sie bú.

⁴⁸ Yeésò ye bú a: «Júdàs, wò bie feh seér cu aá Huaán Nùàr mé bò nùàr lòu wa?»

⁴⁹ Bóó mé naâ jomo Yeésò yeé ñene, ye njeré déi nde né bóó, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, béh kòrè mé bòu wa?»

⁵⁰ Yeésò nde sòn komo, sâ cén déi lètenè bòn bòu ter sòm aá, mvur tena si njií nuaré déi tie gaá doó; lé naâ tie nùà seé *ngàn sèmè dé koó.

⁵¹ Yeésò yíin bó ndɔ, ye bó a: «Bí gè mé ceér sâ!» À kema njií nùà hèllè be tieè, tie seèn taré yuo cu.

⁵² Jomo sâ Yeésò tueé njií mé bò ngàn sèmè dé kokoò bó bò gó gwà Càn bó mé bò kokoò bò dé loó. Sâ bó lé nde gií naâ yoòr seèn te bó sie bú; ye bó a: «Den né faá bí mé bò bòu mé cùgò beè-beè hên kem nde gií né yoòr nùà yìb nɔ.

⁵³ Sâ, cieé doónj béh bí ké gwà Càn né yeé kóó ndɔ. Cu sâ bí lé mè be yoòr nji ná ngwèh dé kei wa? Bí kóó ye: kó cibí baá mé terreèb mân te bí nde ye mân bóó. Sâ hên baá cu bìi sâ.»

Pièr bèh njó yaân

(Matíó 26:57-58, 69-75; Màrk 14:53-54, 66-72; Jân 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Bó sie Yeésò ndɔ. Bó sie njií bú ké lo *ngàn sèmè dé koó.

⁵⁵ Pièr né bó jojomo ké bèh ndónj-ndónj naáb bele. À wa, sâ bó fu kwaá baá we yí lètenè caâ, bó né ñuagá den. À kela nde yí teèn ndɔ, à den nde doó kwarè bòn.

⁵⁶ Nùà seé dé veèh déi ñene kó bú, à né ka bú yí kwarè weè sâ ke njege den. Jomo sâ, ye bò nùàr a: «Hên né nùàr seèn déi!»

⁵⁷ Pièr cam, ye ma doò a: «Njó mò, mè bú kó ngwèh.»

⁵⁸ Den ser, nuaré déi wa cuú, ñene njií bú, ye bú a: «Wò né yeé lètenè bòn ndɔ!» Pièr cam cu, ye bú a: «Nùàr mò, mè sam.»

⁵⁹ Nde nde, lou kela sa gùm lòñ déi, nuaré déi waà, tueé ñeí cu ye baá-re dé seèn mé terreèb, ye bó a: «Mé gècèn mene, nùà hên né nùà Galilé, bó bú né yeé kóó.»

⁶⁰ Pièr cam cu, ye bú a: «Nùàr mò, mè dé sònò yeé sâ ngwé kó ngwéh lág.» À yeé baá ménâ tueé den, kwaá tuaga lo bú mé njéh sònò.

⁶¹ Cu sâ, Fehtoò beèh bele seér ndo, ke njií Piêr, bó bú ke kwaré. Piêr munó ko cu baá-re dé mé Fehtoò beèh la tueé naâ ye bú a: «Lan mé kwaá sé nde tuagá wa, sâ wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh ma.»

⁶² Piêr yeé munó ko aá ménâ, à jeré yuo doó sâ, à nde yúé njegér.

Yeésò yoòr mé séb mé núr

(Matíó 26:67-68; Mârk 14:65)

⁶³ Bòó mé né Yeésò duóm, né bú teèn selé yií, bó né bú lobó ndo.

⁶⁴ Bó vuob bú njolo, bó ye bú a: «Ŋéné kó cú-re ɲenè, jògò túé ke nuaá mé né wò lobo hên ye.»

⁶⁵ Bó né bú gbèg hihiné kókoó mbaá haá den.

Yeésò ké bèh ju tenâ

(Matíó 26:59-66; Mârk 14:55-64; Jân 18:19-24)

⁶⁶ Cieé yeé ɲaga baá, bò kokoò bò dé lóó mé bò ɲgàɲ sèmè dé kokoò bó bò *nji-sòu nde bilí den gi ké te *mbàgà juù. Bó ye: wèh ndé mé Yeésò ndo.

⁶⁷ À yeé waá baá, bó ye bú a: «*Nùà Còɲ né wò wa? Túé béh tueè.» Yeésò ye bó a: «Mè tueé kuú mene ménâ, bí bìi temé teèn kwá ní ndé ngwéh.

⁶⁸ Mè bie mene bí njeré déi, bí bìi sòn kòmò ndé ngwéh ndo.

⁶⁹ Duóm lan *Huaán Nùàr nde aá ké te be gaâ Càn terrèb den ndeé.»

⁷⁰ Bó deên doón ndo, ye bú a: «Á sâ, Nùà Càn né ka wò mà.» Ye bó a: «Bí tueé né tueé, né mè.»

⁷¹ Bó deên baá-re ye: «Béh ngweé gi aá sònò seèn mé tie beèh kèn. Béh sònò bò nùàr bie soó cu nde né kei?»

23

*Yeésò ké toò *Pilátò*

(Matíó 27:1-2, 11-14; Mârk 15:1-5; Jân 18:28-38)

¹ Dàm bò nùàr doón kem wuo ter ndo, bó weh nde mé Yeésò ké toò Pilátò.

² Wa ké teèn, bó né bú nyeén yoòr coré su, bó ye Pilátò a: «Béh nde kwaá naâ nùà hên, sâ à né tàbè beèh soób, ye bò nùàr a, té làmpôn mgbè Rôm gwòm; ye nyí né cu *Kristò, wa nyí né mgbè mé feh nyí sé wa.»

³ Pilátò bie njií ndo, ye Yeésò a: «Mgbè bò juf né wò wa?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né koó.»

⁴ Pilátò ye bò *ɲgàɲ sèmè dé kokoò bó bò nùàr a: «Mè bèh saáb nùà hên ɲéné ngwéh.»

⁵ Bò nùàr né mene dé sâ ngweé, bó né lom teèn tétég ɲeí seér, ye Pilátò a: «À né yeé bò nùàr te tàbè beèh doón soób; à lé bó feh duóm naâ ké Galilé, à ndeé ká te tàbè Judé, à feh cu bó ménâ. Hên, à mé ɲjéh waá baá kán.»

*Yeésò ké toò *Heròde*

⁶ Pilátò yeé ngweé aá mân, à bie cu bó ndo, ye bó a: «Nùà hên né nùà Galilé wa?»

⁷ A yeé ngweé aá ye Yeésò yuoó naâ lè tàbè mgbè Heròde mân, ye bó wèh ní bú ké toò Heròde ma. Bó weh njií bú ndo. Sâ, Heròde né lòu sâ ké Jerusalem.

⁸ À lé naâ ngóg Yeésò ngweé, à né yeé ceér foon, dàb baá teèn, ye te nyí ñene ngweé bú, nyí ñene ngweé fém seèn cén déi ndò. À yeé ñene aá bú ménâ, yo taré bú ndò.

⁹ À duóóm baá-re Yeésò bò ñhèh ngún bieé beleè. Ndóg, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh.

¹⁰ Sâ bò ngàñ sèmè dé kokoò mé bò *nji-sòú né gi doó, bó né lom Yeésò nyéen yoòr coré su.

¹¹ Heròde bó bò sóji seèn né bú yoòr mé séb kem sue ndò, bó né bú seb, bó su kwaá bú cògò nyàgàm déi yoòr, bó weh cu cu mé bú ké yoòr Pilátò.

¹² Sâ né lòu mé Heròde bó Pilátò lé naâ mé sòn cên den cuú. Lòu sam, kèrrè lé naâ lètenè boòn teèn.

Bèh ju felè Yeésò tenâ

(Matíò 27:15-26; Màrk 15:6-15; Jâñ 18:39-19:16)

¹³ Yeésò yeé baá cu ké toò Pilátò, Pilátò yílá bilí gi bò *ngàñ sèmè dé kokoò bó bò kokoò bò dé lò mé bò nùàr mene,

¹⁴ ye bó a: «Bí la weh waá naâ mé nùà hên, ye mè a, à né yeé bò nùàr soób sé wa! Hên, mè bú ñhèh doón bie den né toò biì. Mè faá bí tueé nè no ñéné ngwéh. Beè mò nùà hên bèh ñhèh kó ngwéh.

¹⁵ Ké beè Heròde né cu ka mân ndò; à bú ká jomo yoòr beèh haá njií cuù né dé cí. Mè tueé bí, nùà hên te njií mé bó wula nde né bú teèn sááb yílá ngwéh gùm doón.

¹⁶ Mò né mân, mè boó nde né, bó lobo cegé bú lòu, mè yi njií cu bú.»

[
¹⁷ Sâ lé tòu bò *Jûf, mò *Páskà waá baá doón, ko Pilátò som keéh nùà gwà cibì déi, à yi njií bú toò bò nùàr.]

¹⁸ Yeé baá mân, bò nùàr tueé keéñ njií ké ter doón ye bú a: «Bó wúlá sér nùà hên, wò yi njií béh Barabâs.»

¹⁹ Sâ, cu déi Barabâs hèllè lé naâ bò nùàr soób; bèmè lé naâ loó doón die. Bó lé naâ bú gwà cibì teèn sie yíí, bilí cu bú mé ju wúlá-nùàr mene ndò.

²⁰ Bò nùàr yeé baá tueé ye Pilátò a, yi njií Barabâs mân, Pilátò tueé njií cu mé bó, sâ ye te nyí yi njií Yeésò.

²¹ Bò nùàr ko lom né ké ter logó njií, ye bú a: «Fágá wúlá lòm bú fagà! Fágá wúlá lòm bú fagà!»

²² Pilátò den cuù dé mbelèm tagâr, ye bó a: «À veèn boó naâ kei wa? Mè dé mò veèn mé bó nde né bú teèn wúlá yoòr seèn kwà nyi ngwéh. Mè boó nde né bó lobo cegé bú lòu, mè yi njií bú.»

²³ Bó yeé nde ngweé cu ménâ, bó logó ñeí njií ye baá-re ké ter mé terreh, ye bú a: «Fágá wúlá ní lòm bú dé fagà.» Hueh boòn yieé ndò.

²⁴ Pilátò ye bó a: nyí gwaán aá te sòn boòn ma.

²⁵ À yi njií seér bó nùà veèn doó. Sâ nùà hèllè lé bò nùàr soób naâ koó, bèmè lé dieé naâ mé bú, bó lé naâ bú gwà cibì teèn sie yíí, bilí cu bú mé ju wúlá nùàr mene ndò. Pilátò yeé yi njií seér aá bú ménâ, à haá seér bó Yeésò ndò, ye bó ndé bó bá-re mé bú faá bó gwaán né sâ no.

Bèh Yeésò fagà

(Matíò 27:32-44; Màrk 15:21-32; Jâñ 19:17-27)

²⁶ Bó yeé baá mé Yeésò weh ndeé, bó bò nùà Sirên déi kwaré, yilí seèn né Simôn. Sâ à naà ñueh. Bó sie ba haá bú tou mé bó nde né Yeésò teèn fagá doó, à jògò bele Yeésò mé ñjéh jomo.

²⁷ Bò nùàr kókoó mbaá né bó jomo kem bele ndò. Bò véh né felè Yeésò yueé ñaáj.

²⁸ Yeésò bele seér ndò, ke njií bò véh doó, ye bó a: «Véh Jerusalem bò, bí té dé mò yué; bí yué sér dé bì mé dé bò ñuna bìi.

²⁹ Lòu mé ndeè jueè né jueè, bó tueé nde né ye: Njua bò ñgiín bò wa! Njua bò véh mé huaán ñàr ñgwéh wa! Njua mé mbán ñgiín ndò wa!

³⁰ Sâ né lòu mé bò nùàr tueé nde né teèn, ye bò tòr a: Ndé ñem sùè kó béh yoór; ye bò tòr déi a: Ndé sùrì kéh béh dòu ndò.»

³¹ À den cuù, ye bó a: «Mò we né yoór tou ñgie mân, sâ mò né yoór jaár nò wa?»

³² Bó weh sie bò vevenê bò déi beè fà ndò, te bó nde faga njií bó ké kwarè Yeésò.

³³ Wa beré déi, bó bèh sâ yilá né: Gebá feèh. Bó faga njií Yeésò ter; bó faga njií bò vevenê bò hèllè ter ménâ ndò, nùà kàn mé tou seèn, déi te be gaà Yeésò, déi te be ñgoù seèn.

³⁴ Yeésò deèn ndò, ye Tele a: «Tele mò, kúlú ní veèn bò nùàr hèn doó. Njií mé bó né boó, bó kó ñgwéh.» Jomo sâ bò sójì vu geé weh bò cògò seèn mé bèi lètenè bòn.

³⁵ Bò nùàr kókoó mbaá né bú bilí ke den. Bò kokoó bò ló sâ né bú gbèg haá, bó ye: «À kó cegé né bò nùàr yili soóm; mò à né ka Nùà Còñ mé Càn balé njií naà kóó sâ, bú a: jògò yili yuo ke mé be seèn ye.»

³⁶ Bò sójì né bú teèn ménâ selé yí ndò, bó ñjebá nde yí ka seèn, bó tiím haá njií bú mbè déi tanésé mân,

³⁷ bó ye bú a: «Jògò yili yuo ke mé be yeè, mò wò né ka Mgbè bò Juf sâ bòn.»

³⁸ Bó nyagá faga kwaá njeré déi ké ter felè seèn ye: «Nùà hèn né Mgbè bò Juf.»

³⁹ Nùà cén déi lètenè bò vevenê bò yí ter doó kuú ka dé seèn mé gbèg sònò ménâ ndò, ye Yeésò a: «Wò ye *Nùà Còñ né nyí sé wa? Yilí yùò-re yilí, wò yili sòm kéh béh teèn.»

⁴⁰ Mbeí deèn kèb déi, nde njií bú ndò, ye bú a: «Wò né taré lè gèr-e ménâ, wò Càn dùlà ñgwéh wee?

⁴¹ Dé beèh bélò, yila né teèn, béh naà veèn boó, béh gèr ñene né sòn sâ. Dé nùà hèn ménâ sam, à njeré déi bó ná ñgwéh.»

⁴² Jomo sâ, à tueé njií mé Yeésò ndò, ye bú a: «Yeésò, mò wò ndeè waà baà bèh mgbè ceèr; wò múnò kéh yeè mè teèn.»

⁴³ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, lan lan bélò ñaá wa nde né ké mbar Càn kóó.»

Cio Yeésò

(Matíô 27:45-56; Mârk 15:33-41; Jân 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Lou yeé dilí baá, lou cib cu. Cibí yili laré cu ká doó doón, yili soó gùm yòñ lòu tagár. Yeé baá mé lou lòn tagár, cògò gwà Càn dé koó keér geé lèbòlé. Cògò sâ lé naà kòñ mé cíí leér yeé mò gwà Càn.

⁴⁶ Yeésò logò njií ké ter ndò, ye: «Tele mò, mè yòn mò kwaá lo áá beé yeé.» À yeé tueé áá ménâ, à kuú yuo ndò.

⁴⁷ Sâ kwaá-taâb bò Rôm bò déi lé naâ doó. À yeé ñene áá ménâ, à seén Càn, ye: «Mé gécên mene, nùà hên kuú né mé sòn fuú.»

⁴⁸ Bò mé lé kem ndeè naâ bò njií hên ke weh doón lé naá gií ñené. Yeé gi áá, bó jomo vuaga cu cu mé kú.

⁴⁹ Bò mbeí Yeésò né dé boón ké bèh ndón-ndón ñebá ke den. Bò véh mé lé yuoó naâ Galilê, bó né jomo Yeésò bele doó, bó bó lé naâ koó.

Bèh Yeésò furú

(Matiô 27:57-61; Mârk 15:42-47; Jân 19:38-42)

⁵⁰ Nuaré déi lé naâ teèn, yilí seèn né Josêf, né nùà Arimatê, loó déi lè tàbè bò *Jûf mân. Nùà sâ né yeé nùà gécên, nùà húóm-temê ndò. Né nùà koó déi te *mbàgà juù.

⁵¹ Njií mé bò déi lé taán naâ felè Yeésò doón, à lé be teèn yí ná ñgwèh. À dé seèn njolo ke lom né mé *Lò Càn.

⁵² Yeé baá ménâ, à nde ké yoòr *Pilátò komó Yeésò dua. Pilátò yeé gwaán áá,

⁵³ à nde mvualé weh, à vuob nyegé mé cògò nyógòr. Sâ sâ déi feésé mân lé naâ doó, bó kwe né lè gbàn kweèh mân, bó lé née nuaré déi teèn fùrú ñgwéeh ye. Bó nde teèn jògò yí logó baá-re Yeésò.

⁵⁴ Lé naâ loù nàñ * cieé koó bò Jûf mân. Sâ cieé koó hèllè nde áá liyilí sâ duóóm ndò.

⁵⁵ Bò véh Galilê mé lé naâ jomo Yeésò doó yeé ñene áá ménâ, bó yuo bele Josêf, bó ñene sâ, bó ñene gèh dé mé bó né komó Yeésò teèn yí njií ndò.

⁵⁶ Bó cu cuù, bó ne kwaá gi bò kómó wá-yoòr mé kómó múmû, te bó nde komó Yeésò mé ñjéh waá. Yeé baá mé cieé koó sâ, bó jolo soó mé cieé koó faá *sóú tueé nê no.

24

Lè cio komo yuoó

(Matiô 28:1-10; Mârk 16:1-8; Jân 20:1-10)

¹ Yeé baá loù sóndè toò cieé, bò véh doó komo nde ké te sàa, mé bò kómó múmû doó beé.

² Bó wa ké teèn, taá baá ké jomo komo den, sà baá loñ.

³ Bó yila nde gè dòù, bó komó Fehtoò beèh Yeésò teèn kwà cú.

⁴ Bó yeé baá-re munó den mân, bó ke, bò nuaré déi fà kar yuo kelà baá yí toò boón mé cògò wuwulê mân yoòr.

⁵ Véeèh bó bó ñjéh, bó sulí njií njolo doó. Bò nùà fà doó ye bó a: «Bí nùà làn ká lètenè bò komó foón né dé kei wa?

⁶ À doó hên sam cuú; à baá cu mé njolo. Bí múnò kò cú dé mé à lé tueé naâ bí ké Galilê doó;

⁷ à lé ye: kò bó *Huaán Nùàr go haá njií mé bò vevenê bò, te bó faga wula bú. Mò baá cieé tagár, à komo yuo cu lè cio.»

⁸ Bó munó ko cu baá-re dé mé Yeésò lé naâ bó tueé sâ.

⁹ Bó fɔ́ɔ́n gò, bó nde bò mbònɔ́ dé yulà cùòb cén mé bò nuaré dèi méná tueé bele ndò.

¹⁰ Lé naà Mari Magdalá, mé Jâne, bò Mari mei Ják mé bò véh dèi.

¹¹ Bó yeé baá bò mbònɔ́ tebè méná tueé, bò mbònɔ́ doò ke njií faá né ngòr kùlù nò, bó temé teèn kwá ní ngwéh.

¹² Pièr komo wuo dé seèn ter, à dula nde ké te sàa; à wa, à gimé ke njií gè dòu, à ñene le mé bò cògò mé lé naà yoòr komò doò. À cu cu ké lo; bò njií sà doón geí lo lom bú mbaá.

Lè ceér Emayûs

(Màrk 16:12-13)

¹³ Ka lòu cén sá, bò mbònɔ́ fà dèi baá lè loó dèi ndeé; yilí loó sá né Emayûs, à né kwarè Jerusalem, ñèh kilòmètà yulà cùòb cén mán.

¹⁴ Bó né felè bò njií mé lé naà kelá doón tueé den.

¹⁵ Bó né ka tueé ndeé, bó né teèn saán yíi ndò. Wa beré dèi, Yeésò yila kwa bó, bó bó né bècèné go ndeé.

¹⁶ Njèh cén, bó bú ñéné kó cú, njeré dèi lé naà bó yíin.

¹⁷ Yeésò bie njií bó ndò, ye bó a: «Bí ceceér saán go né kei wa?» Bó nje bá ke mierré njií gi bú fà doón.

¹⁸ Yilí dèi lé naà Kelopás, à tueé njií mé Yeésò, ye bú a: «Wò né gèh nùà Jerusalem dé heè, mé à dé seèn kèkèné njií mé lé kelà naà cieé fà hèn kó ngwéh wa?»

¹⁹ Ye bó a: «Lé naà caá gèh dé heè wa?»

Bó ye bú a: «Béh jue né bò njií mé lé kwaá naà Yeésò nùà Najarèt doò. À lé naà *sòn-Càn; à lé naà mé terreb te seè teèn, te ngòr-e méná ndò. À lé naà nùà taré beè Càn, mé beè bò nùà mene.

²⁰ Bò *ngàṅ sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò beèh lé naà boó te bó tena ju felè seèn, bó faga njií bú ter te toú, à kuú.

²¹ Sà béh lé baá giì ndèm kwaá, ye à bò huaán *Iserálà yili sòm nde aá kóó. Sà kè cú-re, bò njèh sà doón boó baá lan baá cieé tagár.

²² Mé njèh mene, né béh mbaá híim yògò: bò véh dèi lètenè beèh naà lan komo yuo, bó nde ké te sàa,

²³ bó wa, bó komó seèn ké teèn kwà cú. Bó cu cuù, bó ye béh a: bò cili Càn dèi naà toò boòn ñené yuo kelá, ye bó a: à baá cu làn ma.

²⁴ Bò mbeí beèh dèi nde cu ké te sàa méná ndò, bó wa, doón né gi ka faá bò véh doò la naà béh tueé nò, bó bú dé seèn kwà cú.»

²⁵ Te Yeésò deèn baá-re ndò, ye bó a: «Bí mé feh felè sam. Bò njií mé bò sòn-Càn bò lé tueé belé naà doón, bí ngweé fan njií den né lòu,

²⁶ wanoón lé túé ná ngwèh ye kò *Nùà Còn ñene gèr mán, te jomo sà à lie ye wa?»

²⁷ À yeé tueé gi aá méná, à se nyegé gi bó bò njií mé bó lé naà felè seèn nyagá kwaá doón. À duóòm weèh ké jomo lè mvù Músi, à nde yuo kela mé njèh lè mvù bò sòn-Càn bò doón.

²⁸ Bó yeé nde aá lo waá, Yeésò boó faá à nde né dé seèn kelá sa nò.

²⁹ Bó sie lo bú mé sòn ye bú a: «Lou yila baá, cibí nde aá yilí; kwá béh bí cer le.» Bó bó yila nde gwò ndò.

³⁰ Bó yeé kan aá yáb, à weh breéd, à vra Càn teèn, à kolé haá njií bó.

³¹ Njolo ngagá bó, bó ñene ko cu bú. À nyue leér yuo toò boòn doó sá ndo.

³² Dèi ye mbeí a: «Jògò mé à la naâ ké ceér dueè tueé, à né béh ngòr Càn se komo, ngweéh la naâ béh te temé njerré yilá wa?»

³³ Bó cu ka ter komo wuòò, bó cu cu ké Jerusalem, bó wa, sâ bò mbòn yulà cùòb cén doò bó bò mbeí dèi né kóó.

³⁴ Bó né sònò tueé den ye: «Fehtoò beèh komo yuo aá bòn. Simôn naâ bú ñené.»

³⁵ Bò fà bò doò tueé yíi cu bó teèn ndo, bó tueé bó gèh dé mé la naâ ké ceér dueè kelá; bó tueé cu bó gèh dé mé à la naâ breéd kolé, mé bó ñene ko bú mé ñéh ndo.

Toò bò mbòn ñené yuo kelâ

(Matîô 28:16-20; Mârk 16:14-18; Jân 20:19-23; Seé b. 1:6-8)

³⁶ Bó née sònò mân tueé den, sâ Yeésò mé feh seèn baá cu lètenè boòn ndo, à bie njií bó, ye bó a: «Dolê a, dèn mé bí.»

³⁷ Veéh sie bó, hèhèm sie bó ndo. Bó ye merré dèi né càn tándulu.

³⁸ Yeésò ye bó a: «Feh ñellé né bí ter mé ñgei wa? Bí lè biì saán den né kei ndo wa?»

³⁹ Bí jògò kè nji ke bò be mé gule mò kán ye, né ka mè! Bí jògò kema ke ke ye; tándulu né yeé mé kuú bò njeba yoòr faá ká yoòr mò hèn wa?»

⁴⁰ À né sònò ménâ tueé, à né bó be mé gule feh keéh bele ndo.

⁴¹ Bó yeé ñene aá ménâ, vógó-temé hiím yógó bó dé tueé, hiím yógó bó dé temé teèn kwaá njií ndo. À deèn baá-re ye bó a: «Bí né mé ñèh yâb teèn wa?»

⁴² Bó weh haá bú ten ngò keê.

⁴³ À yieé njolò boòn ndo.

⁴⁴ Jomo sâ, ye bó a: «Hèn baá njií mé mè lé naâ bí tueé sâ, lé naâ sâ béh bí née kóó ye. Mè lé ye bí a: bò njií mé bó lé naá giì felè mò nyagá kwaá doón nde gi né ménâ boó ma. Né mene lè *sóú Músi, né mene lè mvù bò sòn-Càn bò, né mene lè mvù benê *Davíd doón, mè lé ye bí a, ko boó gi ménâ. Hèn baá cí.»

⁴⁵ À ndoón* cu bó feh ndo, te bó nde ye bò njií mé bó nyagá né sâ ngweé komo,

⁴⁶ ye bó a: «Hèn baá dé mé bó lé naâ nyagá kwaá, ye: *Nùà Còñ nde né gèr ñené; wa lè cieé tagâr, à nde cu né lè cio komo yuo.

⁴⁷ Wa nùà nde né mé yilí seèn lò nùà doón se ndeé, ye bò nùà a: Bí kwéh sér temé biì, te Càn kulu sòm bí veèn yoòr. Wa jògò duoóm nde née ká Jerusalem ye ma.

⁴⁸ Sòn mò ké teèn né bí.

⁴⁹ Terreb mé Tele mò lé naâ tueé kwaá sâ, mè ndeé né bí temá njií. Bí jògò bílí dèn ká lo ye, ko bí ndeé kwa baá terreb mé suagaà nde né ké te vulúu sâ, sâ ye.»

Ké te vulúu ñaá ndeé

(Mârk 16:19-20; Seé b. 1:9-11)

⁵⁰ Jomo sâ, Yeésò weh nde mé bó ké jomo loô, lé naâ kèb Betanì. Wa ké teèn, à sòm njií be ter, à kulu bó.

* 24:45 24:45 À komo logó bó feh. 24:49 24:49 Seé b. 1:4 24:50 24:50-51 Seé b. 1:9-11

⁵¹ À né bó kulú, à né ké te vulúu nyueé ñaá ndeé.

⁵² Sâ bó né doó cemmé den, bó né bú keí. Jomo sâ bó cu cu ké Jerusalem mé vógó-temé mene.

⁵³ Cu doón bó né ké *gwà Càn koô bilí ndeé, bó né Càn teèn seén den.

Njàgà Bagaà Jân

Ngòr ɲa Nùàr, ɲagá yuo kelà bèsonè

¹ Càn lo ndeè wón si, sà Ngòr baá gi teèn; Ngòr bô Càn lo naà kóó, Ngòr lo naà Càn nùà nɲèh.

² Sà tueé né ye Càn bô Ngòr lo naà ké bèh duòòm kóó.

³ Càn lo nɲèh doón si gi naà mé Ngòr; nɲí mé lo dieé naà mbaá, mé Ngòr kóó si ngwéh, lo teèn ná ngwéh.

⁴ Te njolo Ngòr lo naà yòn. ɲagá lètenè bô nùàr lo naà yòn sà.

⁵ ɲagá doò né te cibi baá den, mé nɲèh mene cibi bú nyímé kòmò ngwéh.

⁶ Yeé baá ménâ, Càn tema nɲí sòn seèn déi ká teèn, yilí seèn lé naà Jân,

⁷ te à ndeè bô nùàr ɲagá sà se, bô kwaá nɲí ye temé teèn.

⁸ À lé ɲagá sà kóó ná ngwéh, à lé tueé ɲagá loóm naà felè seèn lòu.

⁹ Ngòr sà lo naà jéjég ɲagá kóó, à lé ká te wónɲe ndeè naà felè bô nùàr doón baá ɲagá.

¹⁰ À lé naà ká lè wónɲe; Càn lo wón doón si gi naà mé bú. Mé nɲèh mene wón bú ɲéné kó ngwéh.

¹¹ À waá mene ká te tàbè seèn yoòr bô dé seèn, mé nɲèh mene bô dé seèn hèllè berón seér cu bú lòu.

¹² Bô cécéné bô lé bú gwaán cegé naà kóó, bô kwaá nɲí temé yoòr seèn. À lé naà bô sà bô terreb haá, te bô ɲa dé boòn bô ɲuna Càn.

¹³ Bô bô ɲuna Càn faá huaán mé bô nùàr ɲaár yeé lòu sam. Dé boòn, Càn nùà nɲèh haá né bô yòn kóó, dèn ngwéh bô nùàr.

¹⁴ Ngòr doò lé naà nùàr ɲaá, à den ká lètenè beèh lélán húóm-temé mé lélán gècèn ndo. Béh lé naá gi *sùsùm seèn ɲené; né sùsùm mé gòndon ɲuna Càn lé kwaá naà beè Tele seèn.

¹⁵ Jân yeé ɲene aá bú ménâ, à tueé nɲí bèsonè, ye bô nùàr a: «Hèn baá nuaá mé mè lé naà bí tueé sà! Mè lé ye bí a: nuaré déi baá jomo mò ndeè, kela né bú mé mè, toò jògò lo naà bú mé mè ndo.»

¹⁶ Béh né gi mé gà te ngúlú seène, à béh kulu nɲí den né te mbeí mbaá.

¹⁷ Dé *sòu, Càn lé béh sòu taga keéh naà sònò Músi. Yeèsò *Kristò yeé waá baá, béh nde ye mé fùgò beè seèn kuú, béh ngweé ye gècèn sònò seèn ndo;

¹⁸ wanoón nuaá mé lé naà Càn njolò ɲené sam, gi cegé né gòndon ɲuna seèn. À kèkènè Càn ɲené som keéh né kóó. Càn né bú; ké kwarè Teleè den yeé bú.

Ngòr sònò Jân Bàptís

(Matî 3:1-12; Màrk 1:1-8; Lûk 3:1-18)

¹⁹ Hèn né nɲí mé Jân lé tueé naà toò bô kokoò bô. Cieé déi bô *Jûf dé ké Jerusalem tema nɲí bô *ɲgàn sèmè mé bô *Leví bô ké yoòr seèn, te bô nde bie ke ye bú a: «Né wò nei wa?»

²⁰ Jâŋ càm ŋgwéh ndo, à tueé njií b́ò bèsónè ye b́ò a: «Mè *Nùà Còŋ sam.»

²¹ B́ò ye bú a: «Á sâ, wò né neì wa? Wò né *Elí wa?» Jâŋ ye b́ò a: «Mè bú sam ndo.» B́ò ye bú a: «Wò né *sòn-Càŋ mé béh né kela den doò wa?» Jâŋ ye b́ò a: «Sam.»

²² «Á sâ, wò né neì, te béh nde b́ò mé temà naâ béh tueé, wancón wò ye naàn?»

²³ Jâŋ ye b́ò a: «Mè né hueh nuaá mé né ké ya dueè ŋgulí den, ye: Bí tó dìlì nyégé ceér Nùà Dueè toò, bí tó dìlì nyégé bagasé! Esáyà sòn-Càŋ lé naâ mán tueé ndo.»

²⁴ Sâ lètenè b́ò mé lé ndeè naâ ké yoòr Jâŋ doò b́ò *Farisièn lé naâ teèn ndo,

²⁵ b́ò ye Jâŋ a: «Á, mo wò Nùà Còŋ sam, wò Elí sam, wò sòn-Càŋ sam ndo, sâ wò b́ò nùàr nòmò Càŋ kou né dé kei wa?»

²⁶ Jâŋ ye b́ò a: «Mè b́ò dé mò kou lom né léláŋ nòmò. Nuaré déi né lètenè bìi teèn, bí bú kó ŋgwéh,

²⁷ à baá jomo mò ndeê. Mè tueé bí, né mene yuií débágâ seèn, mè wúlú ŋgwéh nuaá mé nde né yuií débágâ seèn se.»

²⁸ B́ò njií hèn doón lé b́ò deén naâ ké Betanì, sòn nòmò Jurdèn kèb yágà, béh mé Jâŋ lé kou deén naâ b́ò nùàr teèn doò.

*Yeésò *Mbìèè Sèmè mé yuoó naâ beè Càŋ*

²⁹ Cieé ŋaga Jâŋ yeé ke, Yeésò baá ká yoòr seèn ndeê, à deèn ndo ye: «Kè Mbìèè Sèmè mé yuoó naâ beè Càŋ hèn nò, à ndeè veèn b́ò nùàr ká lè *wónge ŋaá weh.

³⁰ Hèn baá nuaá mé mè lé naâ bí tueé sâ, mè lé ye bí a: nuaré déi baá jomo mò ndeê, kela né bú mé mè, toò jògò lo naâ bú mé mè ndo.

³¹ Mè lé kèkèné nùà sâ kó ná ŋgwéh; mé njéh mene mè jéjég ndeè naâ bú mé dà m b́ò *Iseràlà b́ò feh keéh; mè b́ò nùàr nòmò hèn kou den né dé cí.»

³²⁻³³ Jâŋ den cuè ye b́ò a: «Mè lé kaà nùà sâ néné kó ná ŋgwéh. Càŋ nuaá mé lé ye mè a: ndé b́ò nùàr nòmò kou, lé tueé naâ mè kóó, ye mè a: Wò nde né Cúcuí Nágâ néné, à suaga ndeè né ter, à nje bá den felè nuaré déi; sâ né nuaá mé nde né b́ò nùàr mé Cúcuí Nágâ kou sâ. Jomo sâ mè nene Cúcuí Càŋ sâ ndo, à né ké ter faá wogob nò suagâ, né felè seèn nje bá den.

³⁴ Mè yeé nene aá bú ménâ, mè tueé njií bèsónè, ye b́ò nùàr a: hèn né Nùnà Càŋ.»

Bò mbòn Yeésò dé toò jògò

³⁵ Cieé ŋaga cu, Jâŋ wa cu ké teèn, à né mé b́ò mbòn fà jomo nje bá den.

³⁶ À yeé ke, Yeésò baá kelá sa, ye: «Kè *Mbìèè Sèmè mé yuoó naâ beè Càŋ sâ nò!»

³⁷ B́ò mbòn mé lé naâ jomo seèn doò yeé ŋgweé aá mōn, b́ò yuo bele gi Yeésò fà doón.

³⁸ Yeésò bele seér ndo, à nene njií b́ò jomo seèn, ye b́ò a: «Bí doón yeé kei wa?» B́ò ye bú a: «Wò den yeé he wa, Rábi?» (Rábi tueé né ye: Njí fèh-njèh.)

³⁹ Ye bó a: «Bí ndê, bí nde né ñenê.» Bó fón gò ndo, sâ baá nhèh lou lòh nèh liyili mân, bó wa, bó ñene bèh sâ, bó bó soó weéh baá-re ké doó sâ.

⁴⁰ Bò fà bò mé lé ngweé naâ ngòr sònò Jân, mé bó yuo bele Yeésò doó, cén dèi lé naâ André dim Simôn Pièr.

⁴¹ Bó yeé yuo baá ké sâ, André nde kwa logô bei seèn Simôn, ye bú a: «Béh kwa baá *Nùà Càn.» (Sâ tueé né ye *Kristò).

⁴² À weh njií bú ké yoòr Yeésò. Yeésò yeé ñene aá bú, ye bú a: «Wò né Simôn, ñunà Jân; wò nde cu né yili Séfà nguú.» Yili sâ tueé né ye: Taá.

Yeésò bô Filíp mé Natanaêl

⁴³ Cieé yeé ñaga cu aá, Yeésò kaga gò te tàbè Galilê. Bô Filíp kwaré. Yeésò ye bú a: «Bèlè mè.»

⁴⁴ Filíp lé naâ nùà Becaida, bó bò André mé Pièr né mé loó cèn.

⁴⁵ Jomo sâ Filíp bô Natanaêl nde kwaré ndo, Filíp ye bú a: «Nuaá mé Músi bó bò *sòn-Càn bò lé naâ felè seèn te mvù Càn nyagá kwaá doó, béh ñene aá bú. Né Yeésò ñunà Joséf, nùà Najarèt.»

⁴⁶ Natanaêl deen ndo, ye bú a: «Wò ye nhèh bagaà dèi ndeé né ké Najarèt yuò wa?» Filíp ye bú a: «Ndê, kè kú yeè!»

⁴⁷ Yeésò yeé ke, Natanaêl baá ká yoòr seèn ndeé, à tueé weh njeré dèi felè seèn teèn ye: «Hèn baá ye nùà *Iserála dé gécèn sâ, à dé seèn mé nyeén yoòr sam.»

⁴⁸ Natanaêl ye bú a: «Wò mè ñene koò naâ mé ngei wa?» Yeésò ye bú a: «Mè la naâ wò ké ka toú* ñenê njií, te Filíp nde ye wò yilá.»

⁴⁹ Yeé baá ménâ, Natanaêl ye bú a: «Njì fèh-ñèh, wò né Ñunà Càn, Nùà Dueé bò Iserála bò né wò!»

⁵⁰ Yeésò ye bú a: «Mè yeé baá wò tueé ye wò a: mè naâ wò ké ka toú ñenê njií, wò gwaán né dé cí wa? Wò nde cu né bò nhèh dé bebagaà mân ñenê yagó keéh.»

⁵¹ À den cuù ye: «Mè né tueé ye bí a, vulú nde né gulu logó, bí ñene bò cili Càn, bó né ké ter ñaá, bó né ká doó felè *Huaán Nùàr suagâ.»

2

Kùrmò fù ké Kána

¹ Jomo sâ kela cieé fà mé tagár, kùrmò fù fei ké Galilê te loó Kána. Mei Yeésò lé naâ teèn ndeé,

² bó lé naâ Yeésò bó bò mbòn seèn ké teèn yilá njií ndo.

³ Nde nde mbè gi. Mbè yeé gi aá, mei Yeésò ye Yeésò a: «Bó mé mbè teèn sam cuú.»

⁴ Yeésò den seér cuù, ye bú a: «Ma, wò mè tueé nde aá koó te mè boó ye wa? Cu mò née wá ngwéeh ye.»

⁵ Yeé baá ménâ, meí ye bò seé bò a: «Bí bó gí faá à tueé nde né bí ndo.»

⁶ Sâ bò nguú dèi lé naâ doó sâ ténjén, né nguú mé bó kwe né taá, bò *Juf toó Càn vua tena yeé teèn. Bò nguú sâ né yilá: bò dèi né boó nèh, bò dèi boó tín mé ténjén.

⁷ Yeésò tueé njií mé bò seé bò, ye bó a: «Bí túé kwá bèlè nòmò lè bò nguú hèn dedei.» Bó yeé tue yuú gi aá,

* 1:48 1:48 Bó toú sâ yilá né "figuier". 1:51 1:51 Gen. 28:12

⁸ à deên baá-re ye bó a: «Kênê bí síó wèh nòmò sâ kèb dèi, bí haá njií mé nùà koò.» Bó sío haá njií bú ndò.

⁹ Nùà koò doò yeé naga ke, à ngweé nòmò doò baá seér mbè, à bèh mé yuoó naà teèn kó sòm ngwéh; sâ bò seé bò mé la tueé naà nòmò sâ né gi dé bòn kóó. Nùà koò doò yilá njií sii fù ndò,

¹⁰ à ye bú a: «Bó mbè sòm logó yeé dé njèn; mo bò nùàr fulu gi aá, bó sòm ye mbièrrè. Wò nde leér seér dé yeé dé njèn, te wò sòm ye kênê mà!»

¹¹ Hên né fém Yeésò dé toò jògò, à lé bóó logó naà ké Galilé te loó Kána, te terre seèn njéné yuo kelà teèn; bò mbòn lé naá gi temé yoòr seèn kwaá njií ndò.

¹² Jomo sâ à yuo doó sâ, à nde Kapernahûm bô meí mé bò òm mé bò mbòn mene. Wa ké teèn, bó kókoó cèr màgà ngwéh ndò.

*Yeésò ké *gwà Càn koò*

(Matíó 21:12-13; Màrk 11:15-17; Lùk 19:45-46)

¹³ Sâ cieé koò bò *Jûf mé bó yilá né *Páskà baá didì. Yeé nde aá feí, Yeésò nde ké Jerusalem ndò.

¹⁴ À wa ké gwà Càn koò, sâ bò toón bò né bò nàgà bó bò sòrngan mé vògòb go den. Bò kwéh-kàgàlòn bò né ké te gbàgàa kàgàlòn kweéh den ndò.

¹⁵ Yeésò yeé njene aá ménâ, à weh yuií, à far bilí ngágá, à lurú sòm keéh gi bó cie mé njéh; à né bò nàgà mé bò mbieé cie lurú sòm keéh; à né bò kàgàlòn mé gbàgà mene doó velá su njií,

¹⁶ ye bò gò-vògòb bò a: «Bí yuò mé njéh doó sâ nòón, bí té gwà Tele mò faá gwà toón bìi nò kwá sér!»

¹⁷ Bò mbòn seèn yeé njene aá ménâ, bó munó ko cu ye baá-re dé mé né te mvù Càn nyagá den, ye: «Càn mò, temé mò né lom ké gwò yeé; mo mè munó njií gwà yeé mân, temé bogó gi mè lè.»

¹⁸ À yeé kwògò sòm aá bó cie ménâ, bò Jûf bie bú ndò, bó ye bú a: «Wò bóó feh nde né béh gèh fém dé heè, mé béh nde né teèn njéné kóó ye wò sé la naà ménâ bóó wa?»

¹⁹ Yeésò deên ndò, ye bó a: «Bí túlú sù ní gwà Càn koò hên doó, mè bú ter komo sòm cu nde né te cieé tagáre.»

²⁰ Bò Jûf den cuù, ye bú a: «Gwà mé bó lé temà naà seé teèn nyemà yulá nèà cùòb ténjén hên, wò ye nyí nde né bú ter lè cieé tagáre komo sòm cuù sé wa?»

²¹ Kàmber gwà Càn koò mé Yeésò né bó tueé doó, à jue né gùm seèn nùà njèh.

²² Nde nde, à yeé komo yuo aá lè cio, bò mbòn seèn nde ye mân ngweé komo, ye à lé naá gi mân tueé. Bó kwaá njií ye baá-re temé te mvù Càn, bó né te ngòr seèn kwaá njií ndò.

Temé nùàr né gi njolò Yeésò

²³ Cu mé Yeésò lé naá ké Jerusalem te cu Páskà sâ, bò nùàr kókoó mbaá lé naà fém seèn njéné, bó kwaá njií lom temé yoòr seèn ngún mbaá ndò.

²⁴ Mé njéh mene, Yeésò njolo teèn kè ní ngwéh; lòu sam, à lé naá gi bó njéné kóó nyegé,

²⁵ à lé túé ná ngwêh ye nuaré dêi a, túé só nyí njeré dêi felè nuaré dêi lòu; à lé naá gi temé nùà kàn ñené kóó.

3

Yeésò bô Níkòdêm

¹ Nùà *Farisiên dêi lé naá teèn, yilí seèn né Níkòdêm, à né nùà koò lètenè bô *Júf.

² Cieé dêi, yeé baá cíbítenè mán, à nde ké yoòr Yeésò, ye bú a: «Njì fèh-njèh, béh kó baá ye Càn tema njíí naá wò ká yoòr beèh kóó, te wò feh nyegé béh, wanóŋ nuaré dêi mé gèh terreb fém mé wò né bóó hên sam, mō Càn mé bú sam ndo.»

³ Yeésò deèn ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, mō bó nùàr dé feê ñar sér ngwêh, à *Lò Càn mé njolo ñéné ndé ngwêh.»

⁴ Níkòdêm deèn ndo, ye bú a: «Nuaá mé baá gi nùà koò, bó bú dé feê ñar seér cu nde né naàn wa? À nde cu né lè meí yilá komo, te bó ñar ferré cu bú ndo wa?»

⁵ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, mō bó nùàr dé feê, te nòmò mé Cúcuí ñar sér ngwêh, à te Lò Càn yilá ndé ngwêh.

⁶ Njii mé ñar né mé húóm, né njèh húóm; dé mé Cúcuí Naga ñar né kóó né mé Cúcuí Càn ndo.

⁷ Bú a, té wò mbaá ndègè kú, ye mè la ye nyí a: kó bó nùàr ñar sér cú dé feê.

⁸ Fu né mé feh seèn kobó, wò né gi bèmè ngweé; mé njèh mene wò bèh yuoò mé bèh nde seèn kó ngwêh. Beè nuaá mé nde né mé Cúcuí Càn kweéh seér, né yeé môn ndo.»

⁹ Yeé baá môn, Níkòdêm ye bú a: «Dé sâ seèn ménâ bóó nde né naàn wa?»

¹⁰ Yeésò ye bú a: «Wò gùm Nùà fèh-njèh dé koò dêi lètenè bô *Iserála bô dóŋ, wò bô njii hên ngwé kòmò ngwêh wa?

¹¹ Mè né tueé ye wò a, béh tueé né felè njii mé béh né kóó, felè njii mé béh naá ñené ndo; mé njèh mene bí ngòr beèh gwàn ngwêh.

¹² Mè né mene felè bô njii mé né ká te tabe tueé, bí temé teèn kwá njí ngwêh, sâ mō mè tueé mene bí bô dé ké te vulúu, bí nde né temé teèn kwaá njii wa?

¹³ Nuaré dêi née ké te vulúu ñá ngúngwéeh ye; gi cegé né *Huaán Nùàr mé lé suagà naá ké teèn!

¹⁴ «[J]gweéh ké ya dueé Músi lé naá lòŋ weh, à bóó sàb mé njèh, à som njii ter wa? Bó nde né Huaán Nùàr ter ménâ som njii ndo,

¹⁵ te bóó mé né temé yoòr seèn kwaá njii dóŋ, yili yuo gi mé yòŋ tètàgà.

¹⁶ Lòu sam, Càn né lom *wóŋ mé temé cén mene gwaán, à lé gòndŋ Nuna seèn tema njii naá dé cí, te bóó mé kwaá njii né temé yoòr seèn dóŋ lèr lè cú, te bó kwa seér yòŋ tètàgà.

¹⁷ Càn lé Nuna seèn ká te wóŋe témá njí ná ngwêh ye te à nde ju felè wóŋ tená. À lé bú tema njii naá, ye te à yili som seér bô nùàr lòu.

¹⁸ «Sâ, nuaá mé né temé yoòr Nuna Càn kwaá njii, dé seèn ju diè ndé ngwêh; nuaá mé temé yoòr Nuna seèn kwá njí ngwêh, die gi áá ju kèn. Lòu sam, à temé yoòr gòndŋ Nuna Càn kwá njí ngwêh.

¹⁹ Mbòntí mbòntí ju dieè né mân: Nğà lé naà ká lè wónje yuo kelâ, bò nùar kwaá lòò nğà, bó gwaán seér bèh cibi; né felè veèn bòn.

²⁰ Né yeé môn, nuaá mé né veèn bòn doón berón yeé bèsoné gòò ménâ, à bèh nğà gwàn bèh, ye veèn nyí nde né cie nğà le.

²¹ Dé nua gècèn môn sam, à dé seèn seé bòn den yeé bèh nğà, te bò nùar ñene nğà teèn, ye à bòn né faá Càn tueé nê nò.»

Yeésò bô Jân

²² Jomo sâ Yeésò bó bò mbòn seèn fón gò ndo, bó nde cu te tàbè Judé, bó cer weh ké sâ teèn, à né bò nùar kou bele.

²³ Sâ Jân né bò nùar ké Ayinôn kwarè Salím kou den ndo; ké bèh sâ nòmò lé naà kókoó. Bò nùar kókoó mbaá kem wa gi teèn, Jân kou gi bó.

²⁴ Sâ bó lé née Jân cu sâ gwà cibi yí ngwéeh ye.

²⁵ Yeé baá môn, jógó die lètenè bò mbòn Jân bó bò nua *Juf déi ndo, bó bó lé saán naà felè tòu nòmò kou.

²⁶ Bò ndeé ye Jân a: «Nji fèh-njèh, nua lòu mé wò lé tueé naà felè seèn, mé bí bú lé naà yí sòn nòmò Jurdèn kèb yágà doó, kè kú, à baá bò nùar kou den; bó baá gi yoòr seèn kem ndeé.»

²⁷ Jân deèn ye bó a: «Nuaré déi njèh mbaá bó kòmò ndé ngwéh. Kò Càn bú terre b sâ haá naà kóó, sâ ye.

²⁸ Bí mé feh bìi tueé nde né sòn mò kóó, ye mè lé naà gi tueé, ye mè *Nua Còñ sam, mè né seér dé mò nua tebê mé bó lé tema keéh naà toò seèn.

²⁹ Sii fù né nua fù kóó, mbeí nua fù dé seèn njebá lom né kwarè, à né hueh seèn ngweé, à né lom mé vógó-temé felè seèn. Mè né ménâ, kènè temé mò né lè gùm doón sagár.

³⁰ Mè tueé bí, kò à ter naá seér kóó, mè dé mò njoró seér lòu.»

Nuaá mé suagà né ké te vulúu

³¹ Nuaá mé lé suagà naà ké te vulúu né dé seèn mé terre b felè njèh doón. Bò mé yuo né ká doó, dé bòn né bò ká doó bò, bó tueé lom né bò njèh dé ká doó ndo. Nuaá mé yuoó naà ké te vulúu, felè bò njèh doón né bú;

³² à dé seèn tueé né felè bò njií mé à naà ñené, mé à naà ngweé ndo. Mé njéh mene, nuaá mé gwaán sòm ngòr seèn teèn sam ngweéh.

³³ Nuaá mé né ngòr seèn gwaán, né dé seèn ñené kóó ye Càn tueé né gècèn.

³⁴ Nuaá mé Càn tema njií naà kóó, tueé né sòn Càn; Càn bú Cúcuí seèn haá né faá cí nò.

³⁵ Tele né bú, à né Nuna seèn gwaán, à terre b doón haá kwaá gi aá beé Nuna.

³⁶ Nuaá mé né temé yoòr Nuna kwaá njií doón baá mé yòn tètàgà; nuaá mé né dé seèn sòn Nuna lòu ngeén, mé yòn sam; Càn né seér njèh mé bú kwaá.

4

*Yeésò bô ma *Samarí déi*

¹ Bó ye bò *Farisièn a: Yeésò baá mbòn ngún si, à né bó nòmò kou, wa bò mbòn seèn baá bò dé Jân maga yógó.

² Á sâ, Yeésò bó mé be seèn kòu ñgwéh ndò, né bò mbòn seèn kou den né bó kóó.

³ Yeésò yeé ñgweé aá môn, à yuo te tàbè Judê sâ, à cu cu Galilê.

⁴ À yeé baá mé gò, ye kò nyí kela seér nde né te tàbè Samarî. À yeé baá kelá

⁵ à wa kwarè loó déi te tàbè Samarî sâ, kèbè ñueh mé Jakôb lo haá naá mé ñuna seèn Josêf. Yilí loó sâ né Sikâr.

⁶ Lùgò nòmò mé bó yilá yeé nòmò Jakôb doò né ké bèh sâ ndò. Wa ké teèn, sâ lou dilí baá, Yeésò homo baá mé gò. Yeé baá ménâ, à den du nde kwarè lùgò nòmò hèllè.

⁷ À yeé ke, ma Samarî déi waá baá, à ndeè bèh nòmò tueé. Yeésò ye bú a: «Há mè nòmò ñueé teèn.»

⁸ Sâ bò mbòn seèn ñellè nde gi aá ké lètenè loó yáb nge fòón.

⁹ Yeésò yeé tueé aá bú ménâ, ye Yeésò a: «Ígweéh wò né nùà Jûf mà! Wò mè ma Samarî nòmò dua seér nde né naàn wa?» Sâ bò Jûf bó bò Samarî bò nyuùn kwàrè bèh.

¹⁰ Mé ñjéh mene, Yeésò ye bú a: «Njii mé Càn né haá, mò wò sé la né ñenè kóó, wò ñene kò nuaá mé né wò nòmò dua hèn ndò, wò sé la bon seér naá bú kóó, te à wò nòmò haá seér dé yòn.»

¹¹ Ma doò ye bú a: «Dé koó, hèn wò yeé mé ñjéh nòmò tueé beè sam, lùgò nòmò né yilá ndò; wò nòmò dé yòn sâ weh ndeè né he wa?

¹² Jakôb, tele beèh dé koó lo kwaá loó naá béh lùgò nòmò hèn kóó, à lo tue ñueé beéh teèn. Bò ñuna mé bò nyam seèn doón ñueé gi teèn ndò. Wò ye nyí né Jakôb yógó wa?»

¹³ Yeésò ye bú a: «Bóó mé né nòmò dé sâ ñueé doón, nyúá nde cu né bó sie.

¹⁴ Nuaá mé dé seèn ñueé né nòmò mé yuo ndeè né beè mò, dé seèn nyúá ñgwé ndé cú. Nòmò dé sâ nde né nduùn lè seèn si, haá bú yòn tètàgà.»

¹⁵ Ma doò den cuù, ye bú a: «Á sâ dé koó, há mè nòmò sâ teèn, te nyúá mè siè ñgwé cú, te mè ká dùà bèh nòmò tueé ndé dèn cú.»

¹⁶ Yeésò ye bú a: «Ndé yilá ndé mé si yeè.»

¹⁷ Ye Yeésò a: «Mè mé siib sam.» Yeésò den cuù ndò, ye bú a: «Wò tueé yií né teèn, mé wò ye nyí mé siib sam.

¹⁸ Wò jògò baá siib tín; nùà dé jomo hèn, si yeé sam, wò tueé né gècèn.»

¹⁹ Yeé baá mân, ma doò ye bú a: «Wò né *sòn-Càn déi, mè ñene né môn dé koó!

²⁰ Bò tele beèh léi jògò lo Càn dua beéh te tòr hèn; bí bò Jûf, bí den seér cuù, ye bèh Càn duaà kò né ké Jerusalem doò nò!»

²¹ Yeésò ye bú a: «Ígwé yeé dé mò hèn, dé vèh, kwá ní temé teèn: Cu déi ndeè né waá, né mene ká te tòr hèn, né mene ké Jerusalem, bí Càn Tele bí teèn dùà lòm ndé cú.

²² Bí bò Samarî bò, bí nuaá mé bí né dua sâ kó ñgwéh. Béh bò Jûf, dé beèh nuaá mé béh dua né doò béh né bú kóó: nuaá mé nde né *wón yili som yuo né lètenè bò Jûf.

²³ Mé ñjéh mene, cu baá ndeè, hèn baá cí, bò jéjég dùà-Càn bò nde né Tele bòn teèn mé cúcuí mene, mé gècèn mene dua. Lòu sam, Tele bòn gwaán né bóó mé né gèh dé sâ dua kóó.

²⁴ Càn né Cúcuí; kò bòò mé né bú dua, dua lom bú mé cúcuí mene, mé gècèn mene, sâ ye.»

²⁵ À yeé tueé gi aá mân, ma doò ye bú a: «Mè né kóó ye loró déi *Nùà Còñ ndeè né waà; sâ jue né *Kristò. Mò à ndeè waà baá, à nde né béh njèh dóón se ñagá.»

²⁶ Yeésò deèn baá-re ndò, ye bú a: «Né mè sâ, mè hèn tueé den né wò kóó.»

²⁷ Sâ bò mbòn seèn baá cuù cuù ndò, bó waà; hiim yóó bó mé à né mé ma vèh déi tueé njií den. Mé njèh mene, bó bú njeré déi bíé ñgwéh ye bú a: bí bú la naà naàn wa? Wò bú sònò tueé den né kei ndò wa? Bó méná bíé ñgwéh.

²⁸ Yeé baá môn, ma doò kwaá njií bogo nòmò doó, à cu cu ké lo, ye bò nùà a:

²⁹ «Bí ndé kè kú bì nuaré déi, à tueé gi aá mè bò njií mé mè lé boó naà dóón, merré déi né Nùà Còñ.»

³⁰ Bò nùà yeé ñgweé aá méná, bó kem yuoó ké lo, bó né ká yoòr Yeésò ndeè.

³¹ Sâ bò mbòn né bú cu sâ bon den, te à yieé weh yáb, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, jògò yíé kwá njeré déi lè ye!»

³² À den seér cuù, ye bó a: «Mè né mé yáb dé mé bí kó ñgwéh teèn.»

³³ Bò mbòn duòòm baá-re lètenè bòn biele kuú deèn, ye: «Á sâ, nuaré déi naà bú yáb haá wa?»

³⁴ Yeésò deèn ndò, ye bó a: «Yáb dé mò né seér hiim; mè ñgweé né dé mò sòn nuáá mé temà naà mè, te mè boó weéh seé seèn, sâ né yáb dé mò.

³⁵ Bí née dé bì tueé den ye: le ye aá weéh nèa te yab bolé ye. Mè dé mò ye bí a, bí jògò ke ke ñueh ye: yab bolé gi aá kèn, baá gi dé kwaá.

³⁶ Nuáá mé né yab sâ kwaá, baá gi mé sàgà seèn teèn, à né tàb bìlì, te yab sâ den dé ndeèr ndò. Mò baá môn, te nùà doboò bò nùà kwaá sagár gi fà dóón.

³⁷ Sâ ngòr hèn tueé né gècèn, ye: déi nde né nùà doboò, déi nùà kwaá.

³⁸ Mè hèn tema njií né bí te ñueh mé bí lé kóó kié ná ñgwéh; bò déi lé kiele naà kóó, bí te njua seé bòn yila nde né lòu.»

³⁹ Ló sâ bò Samarí bò kókoó mbaá kwaá njií gi temé yoòr Yeésò. Bó temé sâ kwaá njií nè fèlè ngòr mè ma doò naà bó tueé ye bó a: njií mé nyí lé naá gi boó dóón à la naà nyí tueé ma.

⁴⁰ Bó yeé waà baá, bó bon bú ndò, te bó bó den le. Yeésò cer ké sâ cieé fà.

⁴¹ Bò déi ñgweé cu bò ngòr mé yuoó naà sònò seèn nùà njèh, nùàr ngún kwaá njií gi temé yoòr seèn,

⁴² bó ye ma doò a: «Béh temé yoòr seèn mé lélán ngòr yeé kwá nji lòm cú; kènè béh ñgweé baá mé tie beèh, béh kò baá ye, mé gècèn mene nuáá mé ndeè né wón yili sòm né bú.»

Be terrèb Yeésò fèlè ñunà nùà seé koò déi

⁴³ Yeésò yeé cer aá cieé fà, à yuo doó sâ, à nde cu te tàbè Galilè,

⁴⁴ wa mò *sòn-Càn né te tàbè seène, bò nùàr bú sùmù ndé ñgwéh. À lé naá menè mé sòn seèn méná tueé,

⁴⁵ mé njèh mene, à yeé baá te tàbè Galilè sâ, bò Galilè bò lé naà bú weh

nyegé. Lòu sam, bó lé naà ké Jerusalem te cieé koò teèn, bó lé naà njií mé à lé boó gií naà te cieé koò sâ ñené ndo.

⁴⁶ Yeé baá ménâ, à cu cu ké Kánà dé Galilê, bèh mé à lé seér naà nòmò ña mbè doò. À wa, sâ nùà koò déi te seé ñgómna né doó sâ, ñuna seèn né ké Kapernahûm baán.

⁴⁷ À yeé ñgwéé aá ye Yeésò yuoó baá ké Judê kèn, wa à baá ké Galilê ma, à nde ké kwarè seèn ndo, ye bú a: «Kúkùr yeè, huaán mò nde aá ké Kapernahûm kuú, ndê taré sòm yeè mè bú teèn.»

⁴⁸ Yeésò deèn ndo, ye bú a: «Mo bí fém mé cìe ñéné ñgwéh, bí temé yoòr mò kwá nji bèh.»

⁴⁹ Nùà koò doò ye bú a: «Dé koò, ndê mè ké teèn ndeè, te huaán mò kú cú.»

⁵⁰ Yeésò ye bú a: «Ndé cú yeè lo, ñuna yeè taré aá kèn.» Nùàrè kwaá njií temé te ñgòr Yeésò ndo, à fòón cu gò loó.

⁵¹ À yeé baá ceér dueè, bó bô seé bô seèn kwaré, bó ndeè bú tueé weh, ye bú a: «Ñuna yeè baá cu mé yòñ!»

⁵² Ye bó a: «À taré naà mé cu dé heè wa?» Bó ye bú a: «Dùlù lé bú yoòr keém naà léilé mé lou lòn cén.»

⁵³ Tele munó ko njií ye né lè cu mé Yeésò lé naà nyí teèn tueé, ye nyí a: ñuna nyí taré aá kèn doò. Nùà koò doò temé yoòr Yeésò kwaá njií cu ye baá-re mé mbàgà seèn doón.

⁵⁴ Bèh mé Yeésò lé yuoó naà Judê, à ndeè Galilê doón, hên baá ye fém seèn dé mbei fà te tàbè Galilê sâ.

5

Yeésò bô tá-galé déi

¹ Jomo sâ cieé koò bô *Júf déi feí ndo, Yeésò ñaá nde ké Jerusalem.

² Sâ nduùn déi né ké Jerusalem sâ teèn, yilí seèn mé ju *hebreéh né Betsátà, à né kwarè hin mé bô sòrñgan yila yeé ké lo teèn; bó sie kwaá né pàgà tín teèn ndo.

³ Bô beèn bô kókoó mbaá né yeé teèn bilí cer den: bô tácugó, bô tácugó mé bô tá-galé mene, [bó né nòmò yí dùà kela den, mo baá jilí, te bó yila teèn.

⁴ Sâ cili Nùà Dueè déi né yeé cu déi te nduùn sâ suagá yilá, à jilí beh nòmò. Mo nòmò baá jilí, nùà beèn mé nde né toò jògò yí dùà yilá logó, nde né taré yuo; né mene gèh beèn dé heè, nde né taré.]

⁵ Sâ nuaré déi lé naà ké sâ teèn, à ban aá baá nyèma yulá tagár cùòb téndelé.

⁶ Yeésò wa kwa bú ké teèn ndo, à ñene ko, ye nùà hên cer aá doó dàb baá teèn, à bie njií ye bú a: «Wò gwaán né taré yuoò wa?»

⁷ Nùà beèn doó ye bú a: «Dé koò, mè mé nùàr sam. Mo nòmò baá jilí, nuaá mé nde né mè yí dùà jògò yí teèn sam. Mé mè sé nde yí teèn su waá, sâ nuaré déi mè toò tena baá kèn.»

⁸ Yeésò ye bú a: «Wùò ter, wèh kè yeè, gègòò.»

⁹ Nùà hèllè taré yuo beè nomo ndo, à weh kè seèn, à yila gòò. Sâ lé naà lòu sòu.

¹⁰ Bò Jûf yeé ñene aá nuaá mé Yeésò la naâ taré sòm doô, bó ye bú a: «Lan né sòú, té kè jógó, né jolo.»

¹¹ Ye bó a: «Nuaá mé la naâ mè taré sòm la tueé naâ mè koó, ye mè a: Wèh kè mò, mè gègòò ma.»

¹² Bò bie baá-re bú nuaá mé la ye bú a: wùò ter, wèh kè yeé, gègòò sâ ndò.

¹³ Nuaà hèllè yilí nuaá mé taré soóm naâ bú doô kó ñgwéh. Sâ Yeésò la naâ doó sâ yuo. Lòu sam, bò nùàr la naâ doó sâ ñgún.

¹⁴ Nde nde nuaà doô bô Yeésò nde kwaré cu ké gwà Càn koô. Yeésò deên baá-re ndò, ye bú a: «Féla nyégé bagasé: dé tarê, wò taré baá kèn, té veên déi fògò cú; mò sam, dé jomò hèn nde né wò taré yògó.»

¹⁵ Nuaà hèllè ñjege nde bô Jûf dé kokoô tueé, ye bó a: Yeésò taré soóm naâ nyí koó ma.

¹⁶ Bò Jûf duóóm baá-re Yeésò teên sâ bunô ndò, ye à lé ménâ bôó naâ lòu sòú fí.

¹⁷ Yeé baá ménâ, Yeésò ye bó a: «Tele mò né seé cu doónj bôó den, mè seé bôó den né cu doónj ménâ ndò.»

¹⁸ Bò Jûf yeé nde ñgwée ñjii mán, bó Yeésò filí ñei cu lòu, te bó wula sòm bú wulá; wa dé sòú kwaá gí cégé cú, à la naá cuù tueé ye Càn né Tele nyí fí. À feh seèn mé Càn mán me ñjii né dé kei wa?

Terreb Nuna Càn

¹⁹ Yeésò deên ndò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, Huaán ñjèh mé feh seèn mbaá bó wèh bèh; à bôó yeé ñjii mé à né beé Tele seèn ñené. Njii mé Tele né bôó doónj, Huaán nde né ménâ bôó ndò.

²⁰ Lòu sam, Tele né Nuna seèn gwaán, à bú feh gí né ñjèh doónj. Bò seé dé kokoô, mé né bô dé hèn yògó keéh, à nde cu né bú feh kwaá, te à bôó beh. Bò sâ bô nde cu né bí koó híim kelá, mè tueé bí.

²¹ Gèh dé mé Tele mò né bô komó te cio komo sòm, à haá bó yòñ doô, Huaán nde né bó yòñ ménâ haá ndò. Yòñ sâ, à haá né mé bôó mé à gwaán nê.

²² Tele ju koó túé ndé ñgwéh, à terreb ju tueé gùm doónj haá lo né beé Huaán,

²³ te bò nùàr veéh ye Huaán faá bó veéh né Tele nò. Nuaá mé Huaán vèh ñgwéh, sâ à Tele mé lé temà naâ bú vèh ñgwéh ndò.»

²⁴ À den cuù ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né ñgòr mò ñgwée, mé né temé yoòr nuaá mé tema ñjii naâ mè kwaá ñjii, né dé seèn mé yòñ tètàgà. À dé seèn ju diè ndé cú, à kela keéh baá cio, à baá mé yòñ dé tètàgà.

²⁵ Mè né cu tueé ye bí a, cu baá ndeê, hèn baá gii cí, bò komó nde né hueh Nuna Càn ñgwée; bôó mé né hueh sâ ñgwée nde né yili yuo.

²⁶ Lòu sam, nuaà ñjèh né Tele seèn, à haá yeé yòñ koó. À Nuna haá né terreb yòñ haá ndò;

²⁷ à bú haá cu terreb ju tenâ. Lòu sam, Huaán né *Huaán Nùàr.

²⁸ Bí té bìi teên mbaá híim dèn, cu baá ndeê, bò komó nde né hueh seèn ñgwée, bó komó yuo gii dòu.

²⁹ Bôó mé lé naá бага бôó, nde gí né komó yuo, te bó kwa yòñ; bò vevené bò komó yuo gii nde né ménâ ndò, te ju sie bó.»

Bèh terreb Yeésò ɲené kɔ́

³⁰ «Mè njeré déi mé feh mò bó wèh bèh, mè ju tueé lom né faá Càn tueé né mè nɔ, ju mò né teèn yilá guí ndɔ. Lòu sam, mè mé feh mò túé bèh, mè tueé bele né sòn nuaá mé temà naà mè.

³¹ Hèn mɔ mè sòn mò tueé cu né kɔ́, sà bò njií mé mè né tueé hèn, bò nùàr nde né gwaán ye né gècèn wa?

³² Mè tueé bí, nuaré déi sòn mò tueé seér né kɔ́, mè né kɔ́ ye nùà sà tueé lom né gècèn ndɔ.

³³ «Bí lé naà bò tebé bò ké yoòr Jân temà njií, à lé naà gècèn tueé ɲagá ndɔ.

³⁴ Dé mò, mè túé ngwéh ye nuaré déi a, jògò túé sóo sòn mò kɔ́, mè felè Jân tueé lom né te bí yili yuo.

³⁵ Jân lé naà faá lâm mé né baá ɲagá den nɔ. Bí yeé gwaán aá, bí nde ké te mɔgò seèn cuúr cén vɔgò weh ndɔ.

³⁶ Mé njéh mene, njií mé né sòn mò tueé ɲagá hèn ham kela né kɔ́ mé dé Jân. Bò seé mé mè né bóó hèn, né bò seé mé Tele mò haá naà mè kɔ́, bó né sòn mò kɔ́ tueé ɲagá, ye Tele mò lé mè temà naà kɔ́.

³⁷ Tele mò mé lé temà naà mè kɔ́, né felè mò ménà tueé den ndɔ. Bí nées hueh seèn mé tie biì ngúngwéh ye lòu, ndóg bí nées njolo seèn ɲéné ngwéh ye ndɔ.

³⁸ Bí ngòr seèn lè biì siè kwá ngwéh. Lòu sam, nuaá mé à tema njií naà hèn, bí temé yoòr seèn kwá nji ngwéh.

³⁹ «Bí mvù Càn kwe nyegé gi né dág, ye te bí kwa yòn tètàgà teèn. Bí kɔ́ ye, bó jue né mè.

⁴⁰ Mé njéh mene, bí gwàn ngwéh ká yoòr mò ndeé, te bí kwa yòn sà.

⁴¹ Mè *sùsùm beè nuaré déi bié ngwéh.

⁴² Mè kɔ cegé né njèh cén ye: bí mé gwaán Càn lè sam,

⁴³ wanoón Tele mò yeé tema njií aá mè ká yoòr biì, mè waà, bí mè gwàn ngwéh. Nuaré déi yeé waà, baá mé feh seèn tueé gɔ, bí gwaán seér cu bú.

⁴⁴ Bí lò né lieé dé gècèn mé né beè Càn terreb, bí lètenè biì foon kuú seér mé lieé dé bò nùàr, sà bí mè gwaán kɔ nde né naàn wa?

⁴⁵ «Mé njéh mene, bí té múnò ye mè nde né bí ké toò Tele mò síí. Músi mé bí né ndèm yoòr seèn kwaá njií, bí síí nde né kɔ́.

⁴⁶ Mé gècèn mene, mɔ bí sé naà temé te ngòr Músi kwaá njií, bí sé la naà mè gwaán ndɔ. Lòu sam, Músi lɔ ngòr sà nyagá kuú naà felè mò.

⁴⁷ Mɔ bí biì temé teèn kwá nji ngwéh, bí ngòr mò gwaán nde né naàn wa?»

6

Bò nùàr kám tín koó

(*Matíò 14:13-21; Màrk 6:30-34; Lúk 9:10-17*)

¹ Jomo sà Yeésò sela yuo kela yí sòn tub Galilé kèb yagá. Yilí tub sà déi né Tiberiáde ndɔ.

² Bò nùàr ngún kem bele cu bú jomo. Lòu sam, bó lé naà fém seèn ɲené, à lé naà bò beèn bò taré som.

³ Yeésò wa, à ɲaá nde ké te kun tòre, bó bò mbòn seèn den nde doó.

⁴ Sà *Páskà, cieé koò bò *jíf, nde aá feí.

⁵ Yeésò yeé sòm njií njolo ter, à ke bò nùàr baá ká yoòr seèn kem ndeê, à tueé njií mé Filíp, ye bú a: «Yáb mé nde né bò nùà hên koó laré, bèh nge kwa nde né he wa?»

⁶ Sâ njií mé à nde né bɔɔ, à né gi dé seèn koó, à tueé ke né dé tueê, te à ngweé njií mé Filíp nde né bú tueé.

⁷ Filíp deèn ndo, ye bú a: «Kàgàlòŋ dé yáb ngeè, te koó bò nùà hên la né mene kám yuií fà, wúlú ndé ngwéh, nùà kàn hàm njeré déi kwà nyi ndé ngwéh.»

⁸ Mbòŋ seèn cén déi den cuù ndo, dé sâ yilí seèn né André, dim Simòŋ-Pièr, ye bú a:

⁹ «Huaán déi né lètenè beèh hên teèn, à né mé breêd* tín bô ngò fà beè. Á, dé sâ seèn mé bò nùàr hên bɔɔ sòm nde né kei wa?»

¹⁰ Yeé baá ménâ, Yeésò ye bó a: «Bí júée bò nùàr a, bó dèn ndé jí doó.» Nyure lé naà ké bèh sâ kókoó ndo. Bó den nde gi doó te sòn seèn. Bó siíb lé ndeè naà teèn njèh kám tín mán.

¹¹ Yeésò weh bò breêd doó ndo, à vra Càŋ teèn, à geé haá njií mé bòò mé den ndeè naà doó sâ; à geé haá cu bó ngò ménâ ndo. Bó yieé keéh bèh mé bó gwaán nê.

¹² Bó yeé yieé fulu gi aá, ye bò mbòŋ seèn a: «Bí nùàn bílí cú bò dé mé leé naà doó doóŋ, te mbaá vù lè cú.»

¹³ Bò mbòŋ nuaán bílí bò ndilí breêd tín jògò hèllè, yuú sɔgɔ yulà cùbòb fà.

¹⁴ Te bò nùàr yeé nde ñene njií cu baá-re fém mé Yeésò bɔɔ naà doó, bó tueé njií lom aá bèsonè mbaá, ye: «Mé gècên mene, nùà hên né *sòn-Càŋ mé bó lé ye à ndeè né ká lè wónje ndeè doó.»

¹⁵ Yeésò ñene kɔ ndo ye, bó nde né nyi dé terrèb weh, te bó lobo nyi tí ma. Yeé baá ménâ, à sua yuo lètenè bɔɔn doó sâ mé huún, à ñaá nde cu ké te kun tòre.

Felè nòmò gɔɔ

(Matíò 14:22-33; Mârk 6:45-52)

¹⁶ Yeé baá liyilí, bò mbòŋ seèn suaga nde ké sòn tuùb ndo,

¹⁷ bó nde yila kóm, te bó sela yuo kela tub kèb yágà te lèmé Kapernahúm mán. Sâ cibí yilí gi aá kèn, Yeésò née bó kwà siè ngwéeh ye ndo.

¹⁸ Bó né ka ndeé, fu né lom dùà mé terreèb kobó taré yilá, né nòmò dùà doóŋ jilí njellé.

¹⁹ Bó né ka ndeé, bó kɔgɔ yon kilómètá tín mé ténjén, bó ñene njií Yeésò, à né ká yoòr bɔɔn felè nòmò gɔ ndeè, à ndeè ká kwarè kòòm waá, sâ bò mbòŋ nde aá mé veéh kuú.

²⁰ Á deèn ndo, ye bó a: «Né mè, bí té vèh!»

²¹ Bó yeé nde aá bú te kome weh yíí, sâ kóm hèllè wa gi aá yí sòn ngòm bèh mé bó nde né teèn sâ.

Bò nùàr né Yeésò fɔɔn gɔ

²² Cieé ñaga, bò nùàr mé lé cer leé naà dé bɔɔn yí jomo sòn tuùb kèb yágà doó, ñene kɔ ndo, ye kóm lé naá cegé doó sâ cén; Yeésò lé teèn yilá ná ngwéh, bò mbòŋ seèn lé mé njèh kèb yágà yila ndeè naà léláŋ bɔɔn.

* 6:9 6:9 Bó lé breêd sâ bɔɔ naà mé nyùm “orge”. Njií sâ né faá mgbòg nɔ.

²³ Sâ bò kòm déi waà baá ndo, bó yuoó naâ lè loó Tiberiâde, bó né nje bá den. Sâ bèh mé bò nùàr yieé naâ breèd mé Fehtoò beèh vra naâ Càn teèn doò né kèbè sâ.

²⁴ Bò nùàr yeé ke, bó Yeésò néné cú, bó bò mbòñ seèn néné cú ndo, bó kem yila gi bò kòm dé sâ, bó nde bú ké Kapernahúm foon.

Yáb mé né nùàr yòn haá

²⁵ Bó wa tub kèb yágà, bó kwa Yeésò, bó ye bú a: «Njí fèh-njèh, wò la yeé kèb hèn waà heèh ndo wa?»

²⁶ Yeésò deèn ndo, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, bí mè hèn foon kuú né felè breèd mé bí lé naâ yieé doò, dèn ngwéh ye bí né fém mò néné kóó.

²⁷ Yáb mé nde né mbaá vu yuo, bí té seé seèn bó dèn, bí bó sér seé yáb mé nde né ter le. Gèh yáb dé sâ *Huaán Nùàr bí haá nde né kóó. Lòu sam, Càn Tele seèn terre b doón haá kwaá gi aá beè seèn.»

²⁸ Yeé baá môn, bó ye bú a: «Béh boó nde né naàn, te yuo faá seé mé Càn gwaán nê wa?»

²⁹ Yeésò ye bó a: «Seé mé Càn né beè biì gwaán, né temé biì yoòr mò nùà tebê seèn kwaá njii.»

³⁰ Bó ye bú a: «Wò boó feh nde né béh gèh fém dé heè, te béh nene ko teèn, béh kwaá njii temé yoòr yeé wa? Wò boó weéh nde né gèh seé dé heè ndo wa?»

³¹ Bò tele beèh léi jògò lé boòn naá giì “*mánà” ké ya dueé yieé; bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Cànè ménâ, ye: À bó yáb haá né breèd mé lé yuoó naâ ké te vulúu.»

³² Yeé baá ménâ, Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, yáb mé lé yuoó naâ ké te vulúu sâ, Músi lé bí kóó há ná ngwèh, lé naá seèr Tele mò.» Jomo sâ à ye bó a: «Tele mò né bí yáb gécèn mé yuo né ké te vulúu haá.

³³ Yáb mé Càn haá né sâ, né nuaá mé suagà naâ ké te vulúu, à bò nùàr yòn haá né kóó.»

³⁴ Yeé baá ménâ, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, sâ há dèn ká béh gèh yáb sâ môn.»

³⁵ À deèn ndo, ye bó a: «Yáb mé haá né yòn sâ né mè. Nuaá mé ndeé ká yoòr mò, cùè bú dé seèn siè ndé cú; nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njii, nyúá bú siè ndé cú ndo.

³⁶ Mè tueé gi aá bí kèn, bí nene gi aá mè kèn ndo, mé njéh mene bí temé yoòr mò kwá njí ngwéh.

³⁷ Mè tueé bí ndo, boó mé Tele mò ye bó né bò dé mò doón, nde giì né ká yoòr mò ndeé. Bòó mé né ká yoòr mò ndeé sâ, mè cén déi lètené boòn bèròn ndé ngwéh.

³⁸ Mè ké te vulúu suaga kuú naâ te mè boó njii mé Tele mò mé temà naâ mè gwaán nê. Mè ndé sér ná ngwèh te mè boó faá mè gwaán nê ndo.

³⁹ Nuaá mé temà naâ mè ye mè a: bòó mé né beè mò doón, cén déi a, té teèn lèr lè, wa mè kòmò nyimè sòm sér bó lè cio te cieé cèrè jomò lòu.

⁴⁰ Hèn né njii mé Tele mò gwaán nê, ye te boó mé né mè néné, mé né gi temé yoòr mò kwaá njii doón, kwa yòn tètàgà; te mé cieé cèrè jomò mè komo sòm gi bó lè cio ndo.»

⁴¹ Te bò Jûf yeé nde ngweé njii mân, bó ndugó njellé doó doón, wa Yeésò la tueé fí ye: nyí né yáb mé lé suagà naâ ké te vulúu.

42 Bó ye: «Ŋgweéh hên né ka Yeésò ɲunà Josêf wa? Béh né gi tele mé meí seèn kɔ́ɔ, à mán tueé né dé keí ye: nyí yuoó naá ké te vulúu wa?»

43 Yeésò tueé ɲíí mé bó ndɔ́, ye bó a: «Bí kwá ló ménâ lètenè bìi ndugó deèn.

44 Nuaré deí ká yoòr mò mbaá ndé kòmò ndé ɲgwéh, kɔ́ Tele mò mé lé temâ naá mè yilá ɲíí né bú ká yoòr mò kɔ́ɔ, te mé cieé cèrè jomò mè komo sɔm ye bú lé cio.

45 Bò *sòn-Càn bò lé naá gii te mvù Cànɛ nyagá kwaá ye: bó doón, Càn bó feh nde né kɔ́ɔ ma. Sâ mè tueé bí, bòó mé né ndéb Tele mò ɲgweé, mé né gwaán doón, nde gii né ká yoòr mò ndeé.

46 Sâ túé ɲgwéh ye nuaré deí lé naá Tele mò mé njolo ɲené ndɔ́. Mè tueé bí, nuaá mé lé yuoó naá dé seèn ké te vulúu Tele mò njolò ɲene cegé né kɔ́ɔ.

47 Mé gècèn mene: nuaá mé né temé teèn kwaá ɲíí doón baá dé seèn mé yòn tètàgà.

48 Mè né yáb mé haá né yòn kɔ́ɔ.

49 Dé bò tele bìi léí jògò, bó lé naá menè “*mánâ” ké ya dueé yieé, mé njéh mene bó lé naá gii kuú.

50 Yáb bú hên dé seèn suagà né ké te vulúu; nuaá mé yieé né bú dé seèn kú ndé ɲgwéh.

51 Mè né yáb dé làɲ mé lé suagà naá ké te vulúu. Nuaá mé né yáb bú hên yieé, den nde né mé yòn dé ndeèr. Yáb mé mè nde né haá sâ, né ɲgàn yoòr mò; mè haá nde né ménâ, te *wón yili yuo mé njéh.»

52 Te bò Jûf yeé nde ɲgweé ɲíí cu mán, bó ɲaán ɲeí cu ye baá-re mé njéh lètenè boòn dé ɲaán, ye: «Nùà hên béh ɲgàn yoòr seèn haá seér nde né naàn, te béh yieé wa?»

53 Bó yeé baá ménâ bieé kuú den, Yeésò deèn ndɔ́, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mo bí ɲgàn yoòr *Huaán Nùàr yíé ɲgwéh, bí húóm seèn ɲué ɲgwéh, sâ bí mé yòn sam ndɔ́.

54 Nuaá mé né dé seèn ɲgàn yoòr mò yieé, né húóm mò ɲueé, né dé seèn mé yòn tètàgà teèn; sâ lè cieé cèrè jomò mè nde né bú te cio komo sɔm.

55 Lòu sam, núógó mò né yáb dé gècèn, húóm mò né mbè dé gècèn ndɔ́.

56 Nuaá mé né núógó mò yieé, né húóm mò ɲueé, nyógó nde aá yoòr mò, sâ mè nyógó nde aá yoòr seèn ndɔ́.

57 Tele mò mé tema ɲíí naá mè né làɲ; ká yoòr mò hên né yòn seèn. Né kèi cén mé nuaá mé yieé né mè, à né mé yòn mò yoòr seèn ménâ ndɔ́.

58 Yáb mé suagà naá ké te vulúu né hên; à dé seèn faá dé mé bò tele bìi léí jògò lé yieé naá doo sam, bó lé naá kuú gíí. Dé yáb bú hên, nuaá mé yieé bú nde né làɲ dé kèi cén yili den.»

59 Yeésò lé ɲgòr hên doón tueé deén naá ké Kapernahûm, sâ à né bó njéh ké *gwà sòu feh.

Ngòr felè yòn tètàgà

60 Bò mbòn Yeésò kókoó mbaá yeé ɲgweé aá ménâ, bó ye: «Ŋgòr hên né taré; neí seèn dé sâ gwaán nde né kɔ́ɔ wa?»

61 Sâ Yeésò kɔ́ gi aá, ye bò mbòn né mé ɲgòr hên ndugó ndɔ́, à bie ɲíí ye bó a: «Né bí sieé wa?

⁶² Á, mo bí ndeè ñene *Huaán Nùàr baá ké te bèh mé à lé yuoó naà teèn ñaá ndeè nò, den nde né naàn wa?

⁶³ Cúcuí Càn yòn haá yeé kóó; núógó dé seèn né ñèh mbaá. Bò ñgòr mé la yuoó naà sònò mò hèn né gi bò ñgòr mé Cúcuí Càn né teèn, bó nùàr yòn haá né kóó.

⁶⁴ Mé ñèh mene, bò déi lètenè biì temé teèn kwá ní ñgwéh.»

Sâ bèh lo mé yuoó ké bèh duóm, bòó mé temé teèn kwá ní ñgwéh dóón, Yeésò né gi bó ñené kóó; né mene nuaá mé nde né bú cie sar kwaá, à né gi bú ñené kóó ndò.

⁶⁵ Yeé baá ménâ, ye bó a: «Mè la bí hèn tueé naà dé cí, ye bí a: nuaré déi ká yoòr mò mbaá ndé kómò ndé ñgwéh; kò Tele mò haá né bú terreb kóó, sâ ye.»

⁶⁶ Bò mbòn seèn kókoó yeé ñgweé aá môn, bó suaré yuo gi, bó kwaá lo bú.

⁶⁷ Yeésò deen baá-re ndò, ye bò mbòn dé yulà cùòb fà doó a: «Mé bí mene, bí nde né yuo gi ndò wa?»

⁶⁸ Simón Piér ye bú a: «Béh dé beèh toò nde ser cu nde né yoòr neì wa, Fehtoò beèh? Ngweéh bò ñgòr yòn tètàgà né gi beé yeé mà.

⁶⁹ Kènè béh dé beèh temé kwaá nji gi né yoòr yeé, béh né gi kóó ye wò dé yeé né ñagásé, wò yuoó naà beé Càn ndò.»

⁷⁰ Yeésò ye bó a: «Mè lé bí bò yulà cùòb fà bò hèn kóó bàlè wèh ná ñgwèh wa? Mé ñèh mene, cén déi lètenè biì né táhòrò!»

⁷¹ Sâ à ménâ jue né Júdàs ñunâ Simón Iskariô. Lòu sam, gwaán Júdàs né mene lètenè bò mbòn yulà cùòb fà doó, à Yeésò cie sar sòm nde né kóó.

7

Bò òim Yeésò

¹ Jomo sâ Yeésò nde tàbè Galilè beé yon sie ndò, à gwàn cú te tàbè Judé yon deèn. Lòu sam, bò *Jûf lé naà bú ké teèn filí, ye te bó wula sòm bú.

² Sâ cieé koò bò Jûf déi nde aá feì ndò; bó cieé koò sâ yieé yeé ka pàgà.

³ Yeé baá ndeè, bò òim ye bú a: «Yùò doó hèn yuoò, ndé ké Judé, te bò mbòn yeé ñene weh seé yeé teèn ndò.

⁴ Nuaá mé gwaán né bèsonè ñené yuo kelâ, ñèh lòu bó lèr bèh. Sâ mo wò né fém boó, bó ndé mé ñèh bèh dóón.»

⁵ Sâ né mene bò òim, bó lé temé yoòr seèn kwá ní ná ñgwèh ndò.

⁶ Bó yeé tueé aá ménâ, Yeésò ye bó a: «Cu mò née wúlú ñgwèh ye; dé biì cu dóón né gi beé biì.

⁷ Dé biì, *wón bí bònò ndé ñgwéh, wón bunò seér né mè; wón ye mè la tueé ñagá naà bèsonè, ye seé nyí né seé veèn fí.

⁸ Bí ndé dé biì cieé koò yieé, mè ké teèn ndé ndé ñgwéh; cu mò née wá ñgwèh ye.»

⁹ À yeé tueé sòm aá mân, à den le ñgogó ké Galilè sâ ndò.

Cieé koò mé né yeé ka pàgà

¹⁰ Bò òim yeé nde aá bèh cieé koò sâ, Yeésò nde teèn ndò, à nab wa seér dé seèn ké teèn lòu, te bò nùàr bú ñené cú.

¹¹ Sâ bò Jûf hêllê baá bú te cieé koô sâ foon ndo; bó né sònò bieé go ye: à né he wee?

¹² Bó né lom nhê felê seên lètenê bò nùar bieé namé go. Bò déi ye: né nùà bagaà; bò déi ye: sam, à bele den né bò nùar lòu.

¹³ Nuaá mé nde né felê seên bèsónê tueé sòm sam ndo, bó bòn né-re bò Jûf dé kokoò veêh no.

¹⁴ Cieé koô yeé baá lèbôlé, Yeésò ñaá yila ké *gwà Càŋ koô, à duôôm nhê feêh.

¹⁵ Bò Jûf yeé ngweé aá ménâ, bó géi seér lòu, bó ye: «Bí kè kú nùà hên kán, à lé *sòú jáné ná ngwêh, à sòú ko né mé ngei wa?»

¹⁶ Yeésò ye bó a: «Mè mé lèi mò túé ngwêh, yuo né sònò Càŋ nuaá mé lé tema naâ mè, ye mè a, ndê bí mân feh.

¹⁷ Nuaá mé né faá Càŋ gwaán nè no bô, nde né mè ñenê kóó; né mene seé dé Càŋ, né mene seé kwaâ mò, à nde né dé seên ñenê kóó.

¹⁸ Mè tueé bí, nuaá mé né ngòr kwaâ felê seên tueé kwaâ doón, mé nhê foon né yili seên. Nuaá mé dé seên ngòr kwaâ tueé ñii seér né yoòr nuaá mé temà naâ bú, seé dé seên né dilisé, né nùà jéjêg, à dé seên ngòr kwaâ tueé kuú né dé nùà koô seên.

¹⁹ Ngweéh Músi lé bí sòú taga lòó naâ kóó wa? Hên nuaré déi né sòú sâ lètenê bìi jolo ke wa? Á, dé bí gŋŋ né mè, te bí wula sòm mè doò no?»

²⁰ Bò nùar yeé nde ngweé cu mân, bó ye bú a: «Wò né mé tándulu yoòr, wanóŋ ñei feh yeé foon né kóó wa?»

²¹ Yeésò ye bó a: «Mè lé naâ seé cén bô, lé naâ *cieé sòú, bí lé naâ giì mé nhê ñaáŋ ndo!

²² Ngweéh Músi lé naâ bí sòú taga lòó, ye bí ñób bò huaán dé sisiib *ngòr ñób wa? Sâ Músi hêllê lé kóó sì ná ngwêh ndo, né ka tabó bò tele bìi léi jògò. Bí yeé ngweé gi aá sòú sâ, ngweéh bí ye bó ñób bílí bò nùar ngòr mé cieé sòú mene wa?

²³ Mo bí nùar ngòr mé lòu sòú mene ñób bílí né, te bí sòú Músi ñgén cú, sâ mé yeé yili sòm gùm nùar doón lòu sòú, bí mè yoòr furú kuú né dé kei wa?

²⁴ Mè tueé bí, bí té nhê mé njolo kèb cieé mbaá ñenê ñí, bí tena ju cebâ; bí ñá sér bò gècèn bò, bí tena yíi ju teèn.»

²⁵ Yeé baá ménâ, bò Jerusalem bò déi yila lètenê bòn tueé ndo ye: «Ŋgweéh hên tueé den né nuaá mé bó jue bó nde né bú wulá doò wa?

²⁶ Kè cú-re, à né sòn mé feh seên tueé den, bó bú ñjeré déi bó cú! Hên bò kokoò bò beêh né kóó ye nùà hên né *Nùà Còŋ bòn wa?

²⁷ Lòu mé Nùà Còŋ wa ndeé né teèn, nuaré déi bèh yuoò seên kó sòm ndé ngwêh. Ngweéh dé nùà hên béh né gi bèh yuoò seên kóó mà.»

²⁸ Te Yeésò yeé baá nhê ké *gwà Càŋ koô feh, à lógo ñíi ye baá-re ké ter, ye bó a: «Bí ye bí né gi mè kóó á? Wa bí né gi bèh yuoò mò kóó ndo sé wa? Mè mé feh mò ndé ná ngwêh, nùà gècèn mè tema naâ kóó. Bí bú kó ngwêh lòu,

²⁹ mè dé mò né bú kóó. Lòu sam, mè lé yuoò naâ ké beê seên, à mè tema ñíi naâ kóó.»

³⁰ Yeé baá ménâ, bó yila lom baá-re bú goón, te bó sie bú. Nhê cén, cu seên lé née wúlú ngwêh ye, bó bú siè kwà ngwêh mé nhê.

³¹ Sâ ké lètenè cili nùar bòó mé né temé yoòr seèn kwaá njií lé naâ ngún; bó né sònò tueé den ye: «Mò Nùà Còŋ sâ ndeé né mene waâ, à bóó cu nde né gèh fém dé heè mé nùà hên née bó ngwéeh ye wa?»

Bò sòji ké yoòr Yeésò

³² Bò nùar yeé baá felè seèn ké lètenè cili nùar mân namé den, nde die yila tieè bò *Farisiên ndò. Bò *ngàŋ sèmè dé kokoô mé bò Farisiên tema njií baá-re bò sòji ké teèn, te bó nde bú sie wellê.

³³ À yeé nene aá bó, ye bò nùar a: «Dé kènê béh bí dèn màgà ndé cú, sâ mè nde cu aá ké yoòr nuaá mé lé tema njií naâ mè.

³⁴ Bí nde né mè fòón; njèh cén, bí mè kwà ndé cú. Lòu sam, bí ké bèh denè mò wá kòmò ndé ngwéh.»

³⁵ Bò Jûf yila ké lètenè bòn biehé kuú, ye: «À nde cu né he, mé béh bú njéné kwà ndé cú wa? À dé sâ nde né bò Jûf ké lètenè bò Greèk kwa wa? À nde né bò Greèk njèh feh ndò wa?

³⁶ Wanóŋ sâ à tueé né kei, mé ye: béh nde né nyí fòón, njèh cén, béh nyí kwà ndé cú? wa lòu sam, béh ké bèh denè nyí wá kòmò ndé ngwéh, sâ à jue né kei?»

Nòmò yòn

³⁷ Lòu mé cieé koô sâ ceré yeé teèn, kela seér yeé koó. Lòu sâ Yeésò lé naâ ter wuo njebá, à lóŋ njií ké ter ye bò nùar a: «Mò nuaré déi né mé nyúá, bú a, ndé ká yoòr mò, à jueé kwa nòmò.

³⁸ Nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njií doóŋ, nòmò yòn nde né lè seèn kwaré yuo den, faá bó nyagá kwaá né te mvù Càngè nò.»

³⁹ Sâ Yeésò ménâ jue né Cúcuí Càng; wa bòó mé né temé yoòr nyí kwaá njií, nde né bú kwa ma. À lé ménâ tueé den née, sâ Càng lé née Cúcuí seèn témá njií ngwéeh ye; cu sâ terreŋ Yeésò lé née bèsóné njéné njágá ngwéeh ye ndò.

Kèrrè lètenè bò nùar

⁴⁰ Cili nùar yeé nde ngweé njií mân, bò déi ye: «Mé gècèn mene, nùà hên né lom *sòn-Càng bú sâ.»

⁴¹ Bò déi ye: «Né *Nùà Còŋ!» Bò déi den seér cuú ye: «Nùà Còŋ yuo seér ndeé né ké Galilé naàn?

⁴² Né te mvù Càng nyagá den ye: Nùà Còŋ nde né *ndüté ndütù David, ye à yuo ndeé né ké Betelehem lo David. Lóŋ David baá cu ké Galilé wa?»

⁴³ Yeé baá mân, cili nùar kòb géé hihiné felè Yeésò.

⁴⁴ Teèn sâ, bò déi ye, kò bó sie bú sieè; mé njéh mene, bó bú be yoòr njií ngwéh.

Dúágá tie bò kokoô bò jûf

⁴⁵ Bò sòji cu cu ké jomo yoòr bò *ngàŋ sèmè dé kokoô mé bò *Farisiên ndò. Wa ké jomo, bò kokoô bò doó ye bó a: «Bóó né naàn mé bí mé bú sie wá ngwéh wa?»

⁴⁶ Bò sòji ye bó a: «Béh tueé bí, nuaá mé nde né faá nùà sâ tueé koó teèn sam gùm doóŋ!»

⁴⁷ Bò Farisiên ye bò sòji a: «Bó ké teèn sâ bele weéh cu aá mé bí mene ndo wa?

⁴⁸ Bí ñene ngàŋ sèmè cén déi, wa né Farisiên cén déi lètenè beèh né temé yoòr seèn kwaá njií wa?

⁴⁹ Cili nùàr seér *sóú Músi kó ngwéh lòu, né bò dúágá-tie bò!»

⁵⁰ Sâ Níkòdèm mé lé ndeè naà cu déi ké yoòr Yeésò ñhèh biehé nyegé doò né doó sâ, à né Farisiên faá bó nɔ, à deèn ndo, ye bó a:

⁵¹ «Né faá sóú beèh tueé yeé nɔ: ye mɔ bó née ju felè nùàr bàlè ngwéeh ye, béh té ju felè seèn mbaá téná.»

⁵² Bó deèn ye bú a: «Wò né nùà Galilê ndo wa, né kei? Ndé mvù jané nyegé, wò beré déi ñéné ndé ngwéh ye sòn-Càŋ déi yuo ndeè né Galilê.»

⁵³ Jomo sâ nùà kàn foón gò gwò seèn.

8

Ma ndé-yàgà déi

¹ Yeésò dé seèn ñaá nde ké te tòr Oliviê.

² Cieé ñaga maanjògò à komo cu cuù ká *gwà Càŋ koò. Cili nùàr bilí wa cuu kwaré seèn ngún. Á den nde doó, á yila cu ñhèh feèh.

³ Bò *njií-sóú mé bò *Farisiên weh waà mé ma déi, bó ñhebá kwaá bú toò bò nùàr, sâ bó la naà ma hèllè te yàga sie loó.

⁴ Bó bie njií ye Yeésò a: «Nùà fèh-ñhèh, bó la naà ma hèn te yàga sie.

⁵ Músi lé naà béh sóú taga loó, ye gèh bò véh mé né mân bɔɔ dɔɔŋ, béh tɔbè wúlá bó tɔbè ma. Á wò nɔ, wò ye naàn wa?»

⁶ Sâ bó Yeésò tab gi né lòu te bó sie bú teèn.

À yeé ngweé aá ménâ, à geér nde doó, à né njií te tàbe mé nyògò beè nyagá den.

⁷ Bó yeé baá bú méménâ biehé ndeé den, à komo som feh ter, ye bó a: «Lètenè biì, nuaá mé née dé seèn veèn bó ngúngwéeh ye, bú a, ndé tɔb njií lógo ma hèn taá yoòr kɔɔ.»

⁸ À yeé tueé gi aá mân, à geér nde cu doó, à yila cu ñhèh te tàbe mé nyògò beè nyagá.

⁹ Bó yeé ngweé aá mân, bó duɔɔm cécéné cécéné suaré yuoò; duɔɔm mé bò bei, nde ceré mé bò dé memanè. Bó yuo gi ndo, Yeésò bó ma doò le lom fà, à né toò Yeésò ñhebá den.

¹⁰ Yeésò komo yuo cu ter, ye ma doó a: «Dé vêh, bó baá gi he wa? Nuaré déi wò siè cú wa?»

¹¹ Ye Yeésò a: «Mè jue mene nuaré déi, Nùà fèh-ñhèh!» Yeésò ye bú a: «Sâ mè wò siè ndé ngwéh ndo, ndé cú njií yeé lo. Ñhèh cén, té veèn bó cú.»

Bèh ñagá

¹² Yeésò tueé njií cu mé bò nùàr, ye bó a: «Ñagá ká te wòŋ né mè. Nuaá mé né jomo mò bele dé seèn bèh cibì gò ndé cú, à go seér nde né bèh ñagá. Lòu sam, ñagá né bú yòŋ haá.»

¹³ Bò *Farisiên yeé nde ngweé cu ménâ, bó ye bú a: «Wò sâ tueé den né sòn yeé mé be yeé, bò njií mé wò né tueé sâ, né gi dé mbaa.»

¹⁴ Yeésò ye bó a: «Mè la né mene sòn mò mé be mò tueé doón, mè tueé gi né bò nhè dé gècèn. Lòu sam, mè né dé mò bèh yuoô mò kóó, mè né bèh ndeé mò kóó ndo. Bí bèh yuoô mò mé bèh ndeé mò kó ngwéh kóó.

¹⁵ Bí tueé den né ju faá bò nuàr tueé yeé no; mè dé mò ju felè nuaré déi ténà bèh.

¹⁶ A, mo ye mè a, ténà ju ndo, sâ mè nde né ju tená ngulí. Lòu sam, mè mé huún mò sam, bèh Tele mò mé lé temà naà mè né kóó.

¹⁷ Né te mvù bìi sóu den ye: mo nuà fà bò mbeí tueé gi né felè njeré déi mé sòn cèn, sâ njií sâ né lom môn ma.

¹⁸ Mè né sòn mò mé be mò tueé; Tele mò mé lé temà naà mè sòn mò tueé cu né ménà ndo.»

¹⁹ Bó ye bú a: «Tele yeé né he wa?» À ye bó a: «Bí mè kó ngwéh, bí Tele mò kó ngwéh ndo. Mo bí sé la né mè kóó, bí sé la né Tele mò kóó.»

²⁰ Yeésò lé bó mân tueé deén naà sâ à né ké *gwà Càṅ koò bèh mé fer kagálòṅ né teèn, à né bó nhè feh. Mé njéh mene, nuaré déi lé bú siè ná ngwéh. Lòu sam, cu seèn lé née wá ngwéh ye.

Ké bèh dené Yeésò

²¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè nde né ndeé. Mo mè nde aá, bí nde né mè foon, bí mè néné ndé ngwéh, bí nde né mé veèn bìi mbaán kuú. Ké bèh dené mò bí wá kòmò ndé ngwéh ndo.»

²² Bò *Jûf duóm baá-re lètenè boòn tueé kuú ye: «Sâ à nde né feh seèn wulá, wanóṅ à ye, béh ké bèh dené nyí wá kòmò ndé ngwéh mé ngei?»

²³ Yeésò deén ndo, ye bó a: «Dé bìi bí né bò ká doò bò, mè dé mò lé yuoó naà ké te vulúu. Bí né dé bìi bò *wón bò, mè dé mò nuà wón sam.

²⁴ Mé la jueè naà dé cì, ye bí a: bí nde né mé veèn bìi mbaán kuú. Mo bí temé kwá njí ngwéh, ye né mè sâ, bí nde né mé veèn bìi mbaán kuú, mè tueé bí.»

²⁵ Bó ye bú a: «Wò né nei wa?» Ye bó a: «Mè né mè, nuaá mé mè lé naà bí ké bèh duóm tueé sâ.

²⁶ Mè né mé njéh tueé felè bìi mé ju mene kókoó. Bí kóó ye, nuaá mé lé temà naà mè dé seèn né nuà gècèn; mè bò nuàr ká te wón hèn tueé lom né njií mé mè né sònò seèn ngweé.»

²⁷ Bó lom ngwé kòmò ngwéh, ye à sâ jue né Tele seèn.

²⁸ Te à den cuù ye baá-re, ye bó a: «Mo bí ndeè sòm njií aá *Huaán Nuàr ter, bí nde né cu sâ kóó ye né mè, nuaá mé né nuà sâ ma; bí nde né kóó ye, mè njéh mé feh mò bó bèh; bí kó nde né ye, mè tueé lom né njií mé Tele mò lé naà mè feh ndo.

²⁹ À lé mé temà naà kóó, à mè mé huún kwá ló ngwéh, béh bú né kóó. Lòu sam, mè cu doón boó lom né njií mé né bú yoòr huóóm.»

³⁰ À yeé baá mân tueé, bò nuàr kókoó mbaá kwaá njií gi temé yoòr seèn.

Kwer mé nuaá mé den né mé feh seèn

³¹ Yeé baá ménà, Yeésò tueé njií mé bò Jûf mé né temé yoòr seèn kwaá njií, ye bó a: «Mo bí né ndéb mò jolo nyegé, sâ mé gècèn mene bí né bò mbòṅ mò;

³² bí nde né gècèn néné kóó, te bí ṅa seér bòó mé den né mé feh boòn.»

³³ Bó ye bú a: «Béh né bòn ndüté ndütù Abrahâm, ndóg béh lé née kwer nuaré déi dèn ngúngwéeh ye. Naàn mé wò ye béh a: te béh ɲa seér bɔ́ɔ mé den né mé feh bɔ́ɔn wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: nuaá mé né veèn bɔ́ɔ dɔ́ɔŋ né kwer veèn.

³⁵ Kwer dé seèn huaán lɔ́ɔ ɲá bèh, à mé bèh denè te mbàgà sam; bèh denè te mbàgà cu dɔ́ɔŋ né dé huaân.

³⁶ Mo Huaán bí mé feh bìi sòm kwaá né kɔ́ɔ, sà mé gècèn mene bí baá mé feh bìi.

³⁷ Mè né gi kɔ́ɔ ye bí né bòn ndüté ndütù Abrahâm; mé njéh mene bí tie te ndéb mò fèlá nji ngwéh, bí gwaán seér né mè wulá.

³⁸ Mè dé mò tueé né njií mé Tele mò feh né mè; bí dé bìi bɔ́ɔ seér njií mé tele bìi né bí tueé.»

³⁹ Bó ye bú a: «Tele beèh né Abrahâm.» Yeésò deèn ye bó a: «Mo bí sé né bòn ɲunà Abrahâm bòn, seé mé Abrahâm lé bɔ́ɔ naà doò, bí sé naà ci bɔ́ɔ.

⁴⁰ Wancóŋ mè né gècèn sònò Càn ngweé, mè yeé tueé bí, bí ye, kɔ́ bí wula cu mè nɔ. Abrahâm lé naà gèh dé sà bɔ́ɔ wa?

⁴¹ Mè tueé bí, bí nág bɔ́ɔ cu né faá tele bìi nɔ.» Bó ye bú a: «Dé beèh, béh bòn huaán cieè sam, tele beèh né lom cén, né Càn.»

⁴² Yeésò ye bó a: «Mo tele bìi sé né Càn bòn, bí sé la né mè gwaán; mè yuoó naà ké beè Càn, mè hèn né te sòn seèn, mè lé mé feh mò ndé ná ngwéh, à mè tema njií naà kɔ́ɔ.

⁴³ Bí ngòr mò ngwé kòmò ngwéh dé kei? Bí yeé tie teèn fèlá nji cú, yɔ́gɔ baá-re bí ndɔ.

⁴⁴ Dé bìi, tele bìi né *Sátàn, bí bɔ́ɔ né seé mé tele bìi hèllè gwaán né sà. À né nua wulá-feèh, à mé njéh yuoó naà ké bèh duòòm. À te gècène njébá nyi bèh, à mé gècèn yoòr sam. Né nua nyeèn; nyeén né bú lè húòme, dàmbò nyeèn dɔ́ɔŋ ceré né sà.

⁴⁵ Mè dé mò tueé lom né gècèn, bí temé yoòr mò kwá nji ngwéh dé ci.

⁴⁶ Lètenè bìi sà nuaá mé nde né be ter sòm njií, ye mè né mé veèn yoòr ndɔ, né neì wa? Á, mò mè tueé né gècèn, bɔ́ɔ né naàn mé bí temé yoòr mò kwá nji ngwéh wa?

⁴⁷ Nuaá mé né beè Càn, né yeé dé seèn ngòr Càn ngweé. Bí dé bìi te gà Càn sam, bí ngòr Càn ngúngwéh dé ci.»

⁴⁸ Bò Jûf deèn ye bú a: «Béh naà tueé, ye wò né nua *Samarí, wò yoòr né mé tándulu, wò ye béh teèn túé yí ngwéh á?»

⁴⁹ Yeésò ye bó a: «Mè mé tándulu yoòr sam lág; bí mè seb seér né kɔ́ɔ, wancóŋ mè né Tele mò seèn.

⁵⁰ Mè túé ngwéh ye bòn nua a, sén mè seèn. Nuaá mé nde né mè seèn né teèn, à ju tena nde né kɔ́ɔ.

⁵¹ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né ngòr mò jolo, dé seèn kú ndé ngwéh ndóg.»

⁵² Bò Jûf yeé nde ngweé cu dé sà mân, bó ye bú a: «La né bòn, béh kɔ́ nyegé baá kènè ye wò né mé tándulu yoòr, wancóŋ Abrahâm lé seèn naà kuú, bòn *sòn-Càn bòn kuú gi ndɔ; wò yeé waá dé yeé kènè, wò ye: nuaá mé né ngòr nyi jolo, nua sà dé seèn kú ndé cú sé wa?

⁵³ Wò ye nyí né Abrahâm tele beèh mé bò sòn-Càn bò yógó wa? Á, bó lé bòn naá gii kuú nò? Wò hên, wò feh yeè weh kwaá né faá neì wee?»

⁵⁴ Yeésò ye bó a: «Mò mè sé né yo mò mé he mò seén, sâ mè sé bú seén kuú né dé mbaâ. Nuaá mé né mè seén né teèn, né Tele mò; né nuaá mé bí né gi tueé ye: né Càn bìi,

⁵⁵ mè njêh mene, bí bú kó ngwéh doô. Mè né bú dé mò kóó. Mò mè sé ye, mè bú kó ngwéh, mè sé né nua nyên faá bí nò. Mè dé mò né bú kóó, mè né ngòr seén jolo.

⁵⁶ Abrahâm tele bìi lé naá loôm mé vógó-temé, ye nyí nde né cieé mò ñenê. À lé naá cieé sâ ñenê, à vra lom mé gécên mene.»

⁵⁷ Bò Jûf deén ye bú a: «Wò née yeè nyemà yulá tín yíé ngwéeh ye, wò lé naá Abrahâm ñenê ngweé wa?»

⁵⁸ Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: mé bó lo nde Abrahâm ñar, sâ mè baá gii teèn.»

⁵⁹ Te bó yeé nde ngweé njii cu dé sâ mân, bó duóm taá domô, te bó tobé bú mé njêh; à leér yuo, à yuo kela sa là *gwà Càn koô sâ ndò.

9

Tácugó dêi

¹ Yeésò yeé baá beré dêi kelá, à ñene njii tácugó dêi, à lé mé njêh yuoó naá là.

² Bò mbòñ Yeésò yeé ñene aá ménâ, bó ye Yeésò a: «Nua fêh-njêh, hên bôó né naàn mé nua hên yuoó dé seén là mé njolo cugó wa? Né mé yìé veén seén nua njêh, wa né felé veén tele bô meí seén wa?»

³ Yeésò ye bó a: «Mé yìé veén seén sam, dé bò tele bô meí sam ndò. À cugó né mân, te seé Càn ñenê yuo kela cie teèn.

⁴ Keí mé née suútenê hên, kó béh bôó mboón seé nuaá mé temà naá mè. Cibí baá nde; mò waá baá, nuaré dêi seé cibiteèn bó ndé cú.

⁵ Keí mé mè née ká te wôn mân, ñagâ teèn né mè.»

⁶ À yeé tueé sòm aá, à kulu njii dèh doó, à huaán cà mé dèh, à luaré njii tácugó hèllè njolò,

⁷ ye bú a: «Ndé njolo yí te nòmò Siloê vuaá njii.» Siloê tueé né ye: né yógó nòmò. Tácugó doô nde bèh njolo vuaá wellê ndò, à cu cuù, sâ à baá njolo ñenê.

⁸ Bò mbeí seén bó bôó mé à lé dua beéh njêh njolò bòn, yeé nde ñene njii bú ménâ, bó ye: «Ijgweéh hên né nuaá mé lé dua den beéh njêh mé tíi doô wa?»

⁹ Bò dêi ye: né bú; bò dêi ye: bú sam, felá né bú lòu. Nua hèllè ye bó a: «Né ka mè.»

¹⁰ Bó ye bú a: «Bó naá naàn mé njolo yeé komo cu wa?»

¹¹ Ye bó a: «Nuaá mé bó yilá yeé Yeésò doô huaán naá cà, à luaré njii mè njolò, ye mè a: ndé njolo yí te nòmò Siloê vuaá wellê ma. Mè nde baá-re ndò; mè yeé vua gi aá, mè ke, njolo baá ñenê.»

¹² Bó ye bú a: «Nua sâ né he wa?» Ye bó a: «Mè kó ngwéh.»

*Tácugó toò bò *Farisiên*

¹³ Bó weh njii nuaá mé la taré yuoó naá doô ké toò bò Farisiên ndò.

¹⁴ Sâ Yeésò lé cà huaán naá lòu sòu, à taré sòm bú mé njêh.

¹⁵ Bó yeé baá toò bò Farisiên, bò Farisiên bie ngweé nyegé mé sòn boòn ndo, ye nùà doò a: «Bóó naâ naàn mé wò kwa njolo wa?» À ye bó a: «À luaré njií naâ mè cà njolò, mè vua sòm njolo ndo; mè yeé ke, mè baá ñené.»

¹⁶ Bò Farisiên dèi yila baá-re tueé deèn ye: «Nuaá mé bóó naâ njií hèn dé seèn beè Càn yùò ná ngwèh, wanóŋ à seèn *cieé sòu jòlò ngwéh nɔ.» Bò dèi ye: «Mò sé la né nùà veèn, à sé la naâ gèh bò fém bú hèn bóó komo ndo wa?» Yeé baá môn, kèrrè die lètenè boòn, bó kòb geé fà.

¹⁷ Bó den cuù ye nuaá mé taré yuoó naâ doò a: «Á wò nɔ, wò ye nuaá mé taré sòm naâ nyí doò né nei wa?» Ye bó a: «Á né *sòn-Càn.»

¹⁸ Kambér sà bò Jûf kuú taré cu né toò mé saân cúg ndo, ye: nuaá mé né njolo ñené hèn nùà cùgò njolò hèllè sam. Yeé yógó baá, bó yilá bie njií weéh mé tele bò meí,

¹⁹ ye bó a: «Hèn né ka ñuna bìi doò wa? Bí ye mé gècèn mene, à mé ñjéh cugó yuoó naâ lè á? Á sà, kei mé bóó naâ kóó, te njolo seèn ñene cu mân wa?»

²⁰ Bò tele ye bó a: «Béh kò cegé né dé beèh ye hèn né ñuna beèh, à lé tácugó yuoó naâ lè.

²¹ Bóó naá-re naàn mé à ñene njolo wa, béh dé sà kó ngwéh. Béh nuaá mé bóó komó naâ bú njolo kó ngwéh ndo. Bí bié nji ká mé bú, à wulu baá dé ñjéh tueé mé sòn seèn kèn.»

²² Sà bò tele né bò Jûf veéh, bó bó ménâ tueé né dé cî. Sà bò Jûf wɔŋ kwaá gi áá doó, ye nuaá mé nde né tueé ye Yeésò né *Nùà Còŋ doóŋ, bó nde né bú ké gwà Càn kwógò sòm keéh ma.

²³ Bò tele veéh naâ cî, te bó nde ye tueé ye bó a, bié nji ká mé bú, à wulu baá dé ñjéh mé sòn seèn tueé.

²⁴ Yeé baá ménâ, bò Farisiên yilá cu tácugó doò, bó ye bú a: «Dùlà Càn, túé lòm dé gècèn. Béh né dé beèh kóó ye nùà hèn né nùà veèn.»

²⁵ Nùà doò ye bó a: «Á né-re nùà veèn wa, à nùà veèn sam wa, mè dé sà kó ngwéh. Mè kò cegé né ñjéh cén, ye: mè lé naâ mé njolo cugó, kènè njolo mò baá ñjéh ñené.»

²⁶ Bó den cuù ye bú a: «Á bóó naâ naàn mé à komo logó wò njolo wa?»

²⁷ Ye bó a: «Mè naá gií bí tueé, bí temé teèn kwá nji ngwéh lòù. Bí ye mè a, túé cú naàn, te bí ngweé ye wa? Merré dèi bí gwaán né bò mbòŋ seèn ñaâ ndo?»

²⁸ Bó yeé nde ngweé njií dé sà mân, bó kem sue bú yoòr mé séb, bó ye bú a: «Wò né ka mbòŋ seèn kóó, béh sam; béh né dé beèh bò mbòŋ Músi.

²⁹ Béh né kóó ye Càn lé ñjéh tueé kwaá gií naâ sònò Músi. Dé nùà bú sà, à yuoò-re he wa, béh kó ngwéh.»

³⁰ Nùà doò den cuù ye bó a: «Hèn baá-re ñjéh kèkènè sà: nùàr né gi mè njolo mân komo logó, bí bèh yuoò seèn kó ngwéh mà!

³¹ Béh né gi kóó ye, Càn beéh sòn bò vevenè bò ngwé bèh, à ngweé cegé né sòn bòò mé né bú veéh, mé né sòn seèn ngweé ndo.

³² Ndóg, bó née beré dèi ngwé sòm ngwéh ye, ye nuaré dèi lé yuoó naâ lè mé njolo cugó, bó lo taré bú ndo.

³³ Mò nùà hèn sé la beè Càn yùò ná ngwèh, à sé la njeré dèi mân bó kòmò ná ngwèh.»

³⁴ Bó deén baá-re kènê ye bú a: «Nuaá mé jelág yuoó naà lè lélán veên faá wò sam, wò sòn toò beèh weèh he wa?» Bó kwɔgɔ sɔm keéh bú te gwà Càje ndɔ.

Bò cùgò njolo bò te ceér Càje

³⁵ Jomo sâ Yeésò nde fɔón kwa bú ndɔ, sâ à lé ngweé naà ye bó lé naà bú cie kwɔgɔ kwaá. À yeé ɲene aá bú, ye bú a: «Wò né temé yoòr *Huaán Nùàr kwaá njií wa?»

³⁶ Nùà hèllè ye bú a: «Huaán Nùàr sâ né nèi wa, dé koò, te mè kwaá njií temé yoòr seèn?»

³⁷ Yeésò ye bú a: «Wò né bú ɲené, à mé wò hên tueé njií den né kɔó.»

³⁸ Nùà doò ye bú à: «Mè kwaá njií aá temé yoòr seèn, Fehtoò mò!» À cemmè nde toò Yeésò ndɔ.

³⁹ Te Yeésò deén baá-re, ye bò nùàr a: «Mè ká te wónje ndeè né, te ju die: te bò cùgò njolo bò ɲene njolo, te bòó mé né njolo ɲené cugó seér cu lòu.»

⁴⁰ Sâ bó bò Farisiên dèi né kɔó. Bó yeé ngweé aá môn, bó ye bú a: «Mé béh mene, béh né bò tácuɡó ndɔ wa?»

⁴¹ À ye bó a: «Mɔ bí sé né bò tácuɡó, bí sé la mé ju felè ná cù. Á, bí bìi ye, bí né ɲené; sâ ju né felè bìi cu doón teèn.»

10

Kàn nùà mbieè

¹ «Mè né tueé ye bí a: nuaá mé te hin kágá bò mbieè yílá kélá ngwéh, à nde mar kela seér felè kágá bèh hiîn, né nùà yíb dé wúlá feèh.

² Nuaá mé yila kela né dé seèn te hin kágá, né nùà mbieè kɔó.

³ Gó-lóm nde né bú hin gulu keéh, bò mbieè nde né hueh seèn ngweé kɔó ndɔ; à nde né bò mbieè seèn te yílí yílá, à sɔm keéh bó cie.

⁴ Mɔ bò mbieè seèn baá gi cie, à nde né toò boòn kelá, bó kem bele bú. Lòu sam, bó né hueh seèn ngweé kɔó.

⁵ Dé nuaá mé bó bú kó ngwéh, môn sam, bó hueh seèn ngwé kó ndé ngwéh, bó yoòr seèn ndé ndé ngwéh ndɔ, bó bú dula seér nde né lòu.»

⁶ Yeésò né mene bó ɲòr te kàn mân si keéh, bó lom ngwé kó ngwéh ndóg.

Nùà mbieè dé bagaa

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè né tueé ye bí a: Mè né hin kágá bò mbieè.

⁸ Bòó mé lé kelá naà toò mò doón né gi dé boòn bò yíb bò dé wúlá-feèh. Bò mbieè lé hueh boòn ngwé kó ná ngwêh.

⁹ Mè né dé mò hin kágá. Nuaá mé nde né teèn yílá kelá, nde né yili yuo. À nde né teèn yagá kelá den: à né yílá, à né yuo, à nde né yáb kwa ndɔ.

¹⁰ Dé nùà yíb môn sam, à ndeè né dé seèn lòu ɲoóɔb, à ndeè né wúlá céré sɔm ndɔ. Mè ndeè né dé mò ye te bò nùàr kwa yòn mé gùm mene.

¹¹ «Nùà mbieè dé bagaa né mè. Nùà mbieè dé bagaa kuú né dé seèn cio bò mbieè seèn.

¹² Dé tɛɲ môn sam, à dé seèn boó lom né seé kàgàlɔn, à nùà ɲèh sam. Yeé baá môn, mɔ ɲùì yila te bòn mbieè, à dula yuo, à si lɔ bò mbieè, bó bò ɲùì wulu den jomo, ɲùì sie ɲèllé sɔm gi bó.

¹³ Lòu sam, à dé seèn teèn bɔɔ lom né seé kàgàlòn, à mé jere bò mbieè sam, à bó dula si lo né mé njéh.

¹⁴ «Mè né dé mò nùà njéh. Mè né gi bò mbieè mò kɔɔ, bó né mè kɔɔ ndɔ.

¹⁵ Mè kɔ né bó faá Tele mò kɔ né mè nɔ, bó kɔ né mè faá mè kɔ né Tele mò ndɔ. Mè né nùà njéh, mè kuú né dé mò sòn bò mbieè mò.

¹⁶ Mè né cu mé bò mbieè déi teèn, bó dé bɔòn ká lè kágà hèn sam. Kɔ mè yilá bilí nji bó, te bó bilí den lom te kágà cén-e, bó ngweé sòn mò, te nùà mbieè den lom teèn cén ndɔ.

¹⁷ «Temé Tele mò né lom yoòr mò. Lòu sam, mè nde né sòn bò mbieè mò kuú, te mè ndeè komo yuo cuú dé feè.

¹⁸ Nuaré déi mè yòn kɔɔ sòm ngwéh, mè yòn mò si lom né mé be mò. Mè né mé terreb yòn mò sòm teèn, mè né mé terreb dé feè kwa cuú teèn ndɔ. Tele mò mè terreb ménâ haá naá kɔɔ.»

¹⁹ Te bò *Júf yeé nde ngweé nji cu mân, bó kerré ñei cu ye baá-re dé kerré.

²⁰ Nùàr ngún tueé lom áá lètenè bɔòn, ye: «Nùà hèn né mé tándulu yoòr, né nùà tí! Bí sònò seèn felá den né kei wa?»

²¹ Bò déi ye: «Nùà tándulu déi lo mân tueé ngweé baá he ndɔ wa? Tándulu déi né mé terreb teèn mé nde né tácuɡo njolo mân kwəɡo ɲagá wa?»

Sàn sòn bò Júf

²² Sâ ké Jerusalem te nyèmə dɔɔŋ, gèh cieé koô mé bó lé komó naá gwà Càn teèn sâ né yeé fei sɔɔ; fei yeé sâ dùlù baá sie. Nyèmə hèn cieé koô sâ yeé fei cu áá,

²³ Yeésò yila nde ké *gwà Càn koô, à né te kòn déi golé den, bó kòn sâ yilá né Kòn Salomɔŋ.

²⁴ Bò Júf bilí nde cuú kwarè seèn, bó ye bú a: «Wò béh temé ter tab lo né dé kei wa? Mò wò né *Nùà Còn kɔɔ, túé ɲagá béh tueè.»

²⁵ Yeésò ye bó a: «Mè lé naá bí ménâ tueé gií, bí temé teèn kwá nji ngwéh lòu. Mé njéh mene, bò seé mé mè né mé terreb Tele mò bɔɔ hèn tueé nde né kɔɔ, ye mè né Nùà Còn sâ.

²⁶ Bí dé biì temé teèn kwá nji ngwéh. Lòu sam, bí te bòn bò mbieè mò sam.

²⁷ Bò mbieè mò né dé bɔòn hueh mò ngweé kɔɔ; mè né bó ɲené kɔɔ ndɔ, bó né gi dé bɔòn jomo mò.

²⁸ Mè né bó yòn tètàgà haá; bɔɔ mene naàn, bó dé bɔòn kú ndé cú, nuaré déi bó beè mò ɲà sòm ndé cú ndɔ.

²⁹ Tele mò lé mè haá naá kɔɔ; mé terreb felè njéh dɔɔŋ né bú. Nuaré déi bó beè Tele mò ɲà kòmò ndé cú.

³⁰ Bèh Tele mò né lom cén.»

³¹ Te bò Júf yeé nde ngweé nji mân, bó domó cu taá, te bó tɔbé bú mé njéh.

³² À deèn ndɔ, ye bó a: «Mè bɔɔ baá seé bebagaà mé Tele mò lé feéh naá mè ngún, bí ɲene gi áá kèn. Mè dé veèn bɔɔ naá dé heè mé bí ye, bí nde né mè teèn tɔbé wulá wa?»

³³ Bò Jûf ye bú a: «Béh wò mé seé bagaà tòbè ngwéh, béh ye te béh wò tòbè wula mé Càn seèb. Wò nùàr mbaà, wò feh yeé faà Càn nò weh né dé kei wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Ŋgweéh bó nyagá kwaá gi né te mvù sòu biì, ye: Càn ye bí né bò Càn wa?

³⁵ Béh né gi koó ye, njií mé Càn nyagá kwaá gi aá te mvù kèn, nuaré dèi bú fò kòmò ndé cú. Càn lé bò Càn sà yilá naà bóbó mé né ngòr seèn ngweé.

³⁶ Sé tagá mè wa? Ká lè wónje, Tele mò Càn lé balé tema njií naà mè. Sà mò mè né mene feh mò Nuna Càn yilá, bí ye mè né feh mò faà Càn nò weh fí sé wa?

³⁷ Mò mè seé Tele mò bó ngwéh, sà bí té temé yoòr mò kwá nji bòn.

³⁸ Á, mò mè bóbó né cí, mò bí mene temé mé ngòr mò kwá nji ngwéh, bí temé kwá nji biì te seé mò. Bí nde né teèn néné ngá, ye Tele mò né yoòr mò, mè né yoòr Tele mò ndo.»

³⁹ Bó yeé nde aá bú lòu sie weéh, à mvelé yuo bó beè.

⁴⁰ À sela yuo kela nòmò Jurdèn kèb yágá, bèh mé Jâŋ lé kou logó naà bò nùàr nòmò teèn, à den den yí teèn.

⁴¹ Bò nùàr ngún kem wa cuù toò seèn, bó né tueé ye: «Jâŋ lé mene fém dèi bó ná ngwéh, kàmbér njií mé à lé tueé gi naà felé nùà hèn doón lo né gi bòn.»

⁴² Yeé baá môn, bò nùàr kwaá njií cu ye baá-re temé yoòr Yeésò kókoó.

11

Cio Lasâr

¹ Nùà Betanì dèi lé naà beén die, yilí seèn né Lasâr. Bò tie seèn Marí bô Mártà né te loó sà ndo.

² Marí sà né ma mé lé naà Fehtoò beèh kómó múmú gulè waá kwaá, à fò som mé yulí feèh doò. Bó yeé nene tie bòn Lasâr baá baán,

³ bó tema njií nuaré dèi ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, yíé-temé yeé baá baán ma.»

⁴ Yeésò yeé ngweé aá môn, à ye: «Beén Lasâr hèn bú wúlá ndé ngwéh; bóbó né mân, te *sùsùm sie bò nùàr mé Càn, te terreb Nuna Càn néné yuo kelà teèn ndo.»

⁵ Ju Mártà bô òm mé Lasâr lé naà Yeésò yoòr yilá dé gècèn.

⁶ À yeé ngweé aá ju beèn sà, à cer cu ká jomo cieé fà,

⁷ jomo sà ye bò mbòn a: «Béh nde cu ké Judê.»

⁸ Bò mbòn ye bú a: «Nùà fèh-njèh, née dàb sam mé bò *Jûf lé naà ceér foon, ye bó nde né wò tòbè wulá. Wò hèn baá cu mé gò ké teèn wa?»

⁹ Ye bó a: «Ŋgweéh yuoò maánjògò, nde wa liyili né suútenè mà. Sà nuaá mé né suútenè gò doón né ngá mé né ká lè wónje néné, à gule cén ndé ngwéh.

¹⁰ Nuaá mé gò né cibíteèn dé seèn mé ngá yoòr sam, à nde né gule ceén loó.»

¹¹ À den cuù ye bó a: «Mbeí beèh Lasâr cer né lóm; mè nde né ké teèn ndéé, te mè nyimé som bú.»

¹² Bò mbòn ye bú a: «Fehtoò beèh, mò à né lóm, sà à nde né taré yuo.»

¹³ Sâ Yeésò ye te bó ngweé kò teèn, ye Lasâr kuú gi aá kèn. Mé njéh mene, bó ngwé kòmò ngwéh, bó dé bòn munó seér né ye Yeésò jue né lóm dé gècèn.

¹⁴ Yeé baá môn, à tueé ngagá bó ndò, ye bó a: «Lasâr baá komó ma.»

¹⁵ Jomo sâ à ye bó a: «Mè né mé wógó-temé felè bìi dé gècèn. Lòu sam, mè lé ké doó sâ ná ngwéh. Bó gi né ménâ felè bìi, te bí kwaá njií keéh temé yoór mò teèn. Bí hin, béh nde ké kwarè seèn.»

¹⁶ Tomâs, mé bó yilá né huaán feèh doó deèn ndò, ye bò mbòn déi a: «Bí hin ké teèn, béh bò Fehtoò beèh nde kuú doónj.»

Nùàr te cio komo sòm

¹⁷ Bò Yeésò wa ké Betanî, sâ bó lé furú sòm aá Lasâr baá cieé nèà.

¹⁸ Betanî sâ né kwarè Jerusalem mân, yuoò teèn nde Jerusalem kilómétà tagár wá ngwéh.

¹⁹ Bò Jûf ngún lé naá gii teèn kem ndeé, bó nde Mártà bô Marî cio tie bòn bieh weh.

²⁰ Mártà ngweé njií ndò, ye Yeésò baá ndeé, à nde bú ceér dueé kwa weh; Marî le dé seèn ké gwò.

²¹ Mártà wa ye Yeésò a: «Fehtoò mò, mò wò sé naá doó, tie beèh sé lé kú ná ngwéh.

²² Mé njéh mene, mè né koó ye kènê, mò wò bie njií Càn njeré déi, à nde né wò haá.»

²³ Yeésò ye bú a: «Tie yeé nde cuú né là cio komo yuoô.»

²⁴ Mártà ye bú a: «Mè né koó ye, à nde né te cio komo yuo, dé sâ seèn né cieé cèrè jomò, lòu mé bò nùàr doónj nde gi né teèn komo yuo.»

²⁵ Yeésò ye bú a: «Mè te cio komo sòm né nùàr koó, mè haá bú yòn. Nuaá mé né temé yoór mò kwaá njií la kuú mene, à nde né komo yuo.

²⁶ Nuaá mé né làñ, mé né temé yoór mò kwaá njií, dé seèn kú ndé cú ndò. Wò né temé teèn kwaá njií wa?»

²⁷ Mártà ye bú a: «Nyea Fehtoò mò, mè né lom temé teèn kwaá njií, ye wò né *Nùà Còñ, wò né Nùnà Càn mé sé naá ká te wónje mân ndeé.»

Yeésò ké te sà Lasâr

²⁸ Jomo sâ Mártà nde mé dim seèn Marî tueé naáb wellè ndò, ye bú a: «Nùà fèh-njèh beèh waà baá kèn, à né wò yilá.»

²⁹ Te Marî yeé nde ngweé njií mân, à lo wuo ter kpar, à njege nde ké yoór seèn.

³⁰ À wa, sâ Yeésò née ké sònò lòò ye, à né bèh mé bò Mártà la kwaré naà teèn.

³¹ Bò Jûf mé la naà Marî ké gwò bilí bon den doó yeé ke, à tené nde aá mân, bó kem bele bú ndò, bó ye merré déi à nde cu né mbà ké felè sà yueé den.

³² Marî yeé nde nene njií Yeésò ké bèh sâ mân, à die sulí nde doó gulè seèn, ye bú a: «Fehtoò mò, mò wò sé naá doó, tie beèh sé lé kú ná ngwéh.»

³³ Yeésò yeé ke, Marî né yueé, bò Jûf mé naá gii jomo seèn baá yueé, feh njellé bú ter, yili yuo bú là.

³⁴ Ye bó a: «Bí bú furú né he wa?» Bó ye bú a: «Ndê kè kú yeé hèn nò, Fehtoò beèh.»

³⁵ Yeésò yila yueé ndò.

³⁶ Bò Jûf duóòm baá-re tueé ye: «À lé kò ye nyí bú gwaán kum aá!»

³⁷ Bò déi den cuù lètenè bòn ye: «Ŋgweéh bú nuaá mé lé naâ tácuḡ njolo kwḡḡ, sé naâ boó te Lasâr kú cú mà.»

Lasâr te cio komo sòm

³⁸ Jere boó cu Yeésò nḡh, à nde ké sòn sà ndo. Sà hèllè lé naâ ḡhàn, bó sònòbò colo kwaá né tàmbàn taâ mân.

³⁹ Yeésò ye bó a: «Bí ḡulù sòm taá sà ḡulù.» Mártà tieè Lasâr deèn ndo, ye bú a: «Á, à cer aá dòu baá cieé nè nḡ, Fehtoò beèh, kènè à baá dulí.»

⁴⁰ Yeésò ye bú a: «Mè lé túé ná ḡwèh, ye wò a: mḡ wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò nde né terreb Càn ḡené wa?»

⁴¹ Bó ḡulu sòm taá hèllè ndo. Yeésò ke njií njolo ké te vulúu, ye: «Tele mò, mè vra baá wò mé wò né sòn mò faá bèh mân ḡgweé.

⁴² Mè né ḡi dé mò koó ye cu doón wò né yeé sòn mò ḡgweé. Mé ḡhéh mene, Tele mò, mè wò ké ter hèn vra njií né te gam bḡó mé né kwarè mò kaán den, te bó kwaá njií temé teèn, ye wò mè tema njií naâ koó.»

⁴³ À yeé dua sòm aá, à yilá loḡ njií ké ter, ye: «Lasâr, yùò kélâ!»

⁴⁴ Nuaá mé lé naâ kuú hèllè yuo kelâ te sòn seèn ndo; sà ḡule bó be mé njolo née ḡi lè cḡḡ vuḡb den ye. Yeésò ye bó a: «Bí sè sòm bú vùḡb yoòr, bí keéh njií bú.»

Kàḡà-ndòn veèn felè Yeésò

(Matíò 26:1-5; Mârk 14:1-2; Lúk 22:1-2)

⁴⁵ Bò Jûf mé ndeè naâ cio bieé doó yeé ḡene aá môn, nùàr ḡún lètenè bòn kwaá njií ḡi temé yoòr Yeésò.

⁴⁶ Bò déi nde seér cu bò *Farisièn kwa, bó tueé bó njií mé Yeésò la boó naâ sà.

⁴⁷ Bò Farisièn bó bò *ḡḡḡ sèmè dé kokoò yeé ḡgweé aá môn, bó yilá bilí *mbàḡà ju tarè ndo, bó ye: «Nùà hèn baá fém boó maga, kènè béh boó nde né naàn?»

⁴⁸ Mḡ à né mân boó, béh né bú kwaá koó, sà bò nùàr nde ḡi né temé yoòr seèn kwaá njií, sà bò Rôm bò ndeè né ḡaár waá, bó tob sòm ḡwà Càn koó, mé lò beèh mene.»

⁴⁹ Cén déi lètenè bòn, yilí seèn né Kayíf, à lé naâ ḡḡḡ sèmè dé koó nyèmà sà koó, ye bó a: «Bí njeré déi kó ḡḡwéh lòu.

⁵⁰ Huóm kela né mé nùà cén sòn bò mbei kuú seér koó, wancón sà lò nùàr nde né koó cim seér.»

⁵¹ Sà ḡḡḡ sèmè dé koó nyèmà sà lé naâ bú, à lé ḡḡòr sà mé feh seèn túé ná ḡwèh, Càn lé sònò seèn tueé kwaá naâ koó, ye Yeésò nde né felè bò Jûf kuú.

⁵² ḡi céḡ ḡḡwéh lélán bò Jûf, à koró bilí cu nde né bò nùàr Càn wón doón bècène koó ndo.

⁵³ Sà baá bèh mé bò Jûf dé kokoò lé kagá naâ kàḡà-ndòn veèn teèn, ye bó nde lom né Yeésò wulá.

⁵⁴ Yeé baá môn, Yeésò ḡeé mé ceér lètenè bò Jûf bèsonè yagá ndo. À yuo te tàbè sà, à nde ser ké ya dueé lè loó déi mân, bó bò mbòn seèn cer den ké teèn; yilí loó sà né Efraimà.

⁵⁵ Sà cieé koó bò Jûf mé bó yilá yeé *Páskà doó baá didì. Yeé nde aá feí, bò nùàr te tàbè lò sà né kàn mé kàn kem yuo kelâ, bó né ké Jerusalem ndeé, te bó *sené bó, bó yieé yeé Páskà.

⁵⁶ Wa ké teèn, bó né Yeèsò bieé fɔón, bó né ké *gwà Càn koò lètenè bɔòn bieé kuú, ye: «Bí dé bì munó né naàn, bí ye hèn à ndeé né bèh cieé koò ndeé wa?»

⁵⁷ Sâ bò ngàṅ sèmè dé kokoò bó bò Farisièn lé wɔṅ kwaá gi aá, ye mo nuaré déi né bèh seèn koó, bú a túé bó teèn, te bó nde sie wellê bú ma.

12

Kómó múmû mé Marî lé naâ Yeèsò gulè waá

(Matíô 26:6-13; Màrk 14:3-9)

¹ *Páskà yeé le aá cieé ténjén, Yeèsò nde cu ké Betanî lo Lasâr mé à lé komo sɔóm naâ lè cio doô.

² Wa ké teèn, bó ne haá bú kùrmò. Mártà lé yáb sâ geé naâ koó. Yeèsò bó bò mbei mé Lasâr mene né yieé den.

³ Bó yeé baá yieé, Marî weh mbémbónj* kómó múmû mé keh tarê mân, à waá Yeèsò gulè mé njéh, à fo sɔm mé yúlí feèh seèn. Gwà doónj samé le gi léláṅ múmû sâ.

⁴ Sâ Júdàs Iskariô, mbòn Yeèsò mé nde né Yeèsò go sɔm doô, lé naâ doó sâ. À yeé ɲene aá ménâ, ye:

⁵ «Ŋgweéh kàgàlòn kómó múmû hèn né dé gùm cieé seé yuú tagár mà. Bɔó né naàn mé bó lòu gò sòm ngwéh, te bó weh kàgàlòn sâ, bó geé haá mé bò saám bò wa?»

⁶ Sâ lemá jere bò saám bò hèllè ndo, Júdàs né seér yíb. À lé sie beéh mvugó kàgàlòn bɔòn koó, à né yeé be teèn yíí, à ménâ tueé kuú né dé cí.

⁷ Yeèsò deèn ndo, ye bú a: «Kwá ló ma hèn den noónj! Kwá ló bú, à yurú njíí né te cieé déi komó mò ndeé cer mé njéh dòu.

⁸ Dé bò saám bò, bí bó nde né cu doónj koó; dé mò, béh bí koó dèn ndé cú.»

Nyògò sòn veèn felè Lasâr

⁹ Bò *Júf kókoó mbaá ngweé njíí ndo, ye Yeèsò né ké Betanî, bó kem nde teèn, bó ké yoòr Yeèsò ndé lòm cú, bó nde bilí baá mé Lasâr ke wellê mene. Lòu sam, Yeèsò lé naâ bú te cio komo sɔm.

¹⁰ Bò *ngàṅ sèmè dé kokoò yeé ɲene aá môn, bó kaga ndòn, ye bó nde né Lasâr wulá sɔm cuú,

¹¹ wanóónj bò Júf ngún baá bú ɲené, bó né ceér bɔòn kwaá loó, bó temé kwaá njíí seér yoòr Yeèsò.

Yeèsò nde aá Jerusalem yilá

(Matíô 21:1-11; Màrk 11:1-11; Lúk 19:28-40)

¹² Cieé ɲaga, cili nuàr mé wa gií naâ bèh *Páskà doô, ngweé njíí ye Yeèsò baá ká Jerusalem ndeé ndo.

¹³ Bó nde ngéh-teér tená, bó né mé njéh kem ndeé, bó nde bú mé njéh coó wellê, bó né ceceér leéh ndeé, ye: «Lieé né mé Càn! Bú a, kúlú nyégé nuaá mé ndeé né mé yilí seèn hèn kulú! Nuà Dueé bò *Iserála bò né bú!»

¹⁴ Yeèsò kwa mbò vuómndeé ndo, à né ngètené ɲaá den. Den né faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Cànje no, ye:

¹⁵ «Té vèh, loó Siyón!»†

Kè sâ ndeè né Nùà Dueè yeè.

À né ngètenè mbò vuomndeè.»

¹⁶ Njii mé Yeèsò bó bò nùàr né bɔɔ sâ, bò mbòŋ seèn lom cu sâ ngwé kòmò ngwéh gùm dɔɔŋ. Be terrèb seèn yeé ñené yuo kelà baá bèsónè, bó nde ye munó ko ye bó lé naá felè seèn te mvù Cànè ménâ nyagá kwaá, bò nùàr bú hên bɔɔ né cí ma.

¹⁷ Bò mé lé naá gii doó cu mé Yeèsò lé komo sòm naá Lasâr te cio doó, lé naá gii fém sâ mé bò nùàr tueé bele.

¹⁸ Cili nùàr lé bú ceér dueé ndeè naá cɔɔ wellê dé cí.

¹⁹ Te bò *Farisièn yeé baá-re faá bèh mân ñené njii, bó yila lètenè bòn tueé ye: «Hèè dé hên baá dé mbaá, béh bú njeré déi bó ndé cú, nùàr dɔɔŋ bú kem bele gi aá kèn!»

Yeèsò bó bò Greèk

²⁰ Cieé koô yeé fei baá, bò nùàr bilí gi ké Jerusalem bèh Càn duaà ndo. Lètenè bòn sâ, bò Greèk déi lé naá teèn,

²¹ bó ŋgoró nde yoòr Filíp dé ké Becaída te tàbè Galilê, bó ye bú a: «Dé koô, béh gwaán né Yeèsò ñenê.»

²² Filíp nde tueé keéh Andrê; bó bú fà dɔɔŋ nde Yeèsò ménâ tueé ndo.

²³ Yeèsò ye bó a: «Cu wulu baá kèn; kènê, be terrèb *Huaán Nùàr nde ye aá bèsónè ñenê ñagá.

²⁴ Mè né tueé ye bí a, mɔ bó mvum ngwàgàm dòu fùrù ní ngwéh te à vuaán, à nde né mé huún ménâ le den. Kɔ à kuú baá, te mvum yuo ye teèn ngún.

²⁵ Nuaá mé né feh seèn gagá, nde né lòu leér seér; nuaá mé né dé seèn cio ká lè wónje ŋgoón, nde né feh seèn yili sòm, à kwa yòn tètàgà.

²⁶ Nuaá mé gwaán né seé mò bɔɔ, bú a, yùò bèlè mè; sâ te nùà seé mò wa ye ké te bèh denè mò. Mè tueé bí, Tele mò nde né nùà seé mò ter jɔgɔ njii.»

Ngòr felè cio Yeèsò

²⁷ Yeèsò den cuù ndo, ye: «Kènê feh mò ñellé baá ter kèn, hên mè sònò tueé cu nde né-re kei? Cu mò wulù baá kɔɔ; te mè tueé cu-re kènê ye Tele mò a: lùagá sòm cu mè teèn lòu wa, wa naàn? Ngweéh mè ká lè wónje nde kuú né bèh gèr mân ñenê mà.

²⁸ Mè tueé nyegé nde né ye Tele mò a: Tele mò, kènê sòm kéh bá be terrèb yeé bèsónè.» Yeé baá môn, hueh déi ngulí ké te vulúu ndo, ye: «Mè lé naá gii be terrèb mò sòm keéh, mè nde cu né bú sòm keéh ndo.»

²⁹ Bò mé lé naá gii doó sâ dɔɔŋ ngweé gi hueh doó, bò déi ye: né nu gwaán né kɔɔ. Bò déi ye: né cili Càn tueé né bú njii.

³⁰ Yeèsò deèn ndo, ye bó a: «Hueh hên felè mò túé ní ngwéh, tueé njii né felè bíi.

³¹ Kènê bó nde aá ju felè wón tená; bó nde né mgbè wón kènê kwɔgɔ sòm.

³² Dé mò, mɔ bó jɔgɔ njii aá mè ter, mè nde né nùàr ngún ká yoòr mò tulu njii.»

³³ Sâ, à bó ménâ tueé keéh den né gèh cio mé à nde né kuú sâ.

³⁴ À yeé baá mân tueé, cili nùar ye bú a: «Bó nyagá kwaá né te mvù sòu beèh ye: Nùà Còñ nde né cu doón lán. Wò dé yeé môn tueé né dé kei, ye bó nde né *Huaán Nùar ter jógó njií wa? Huaán Nùar sâ né nei wa?»

³⁵ Yeésò ye bó a: «Kènê, bí nêe mé ñagá lètenê bìi teèn; ñhèh cén, le me aá lòu. Bí gò cu mé nêe ñagá hên, te cibí bí siè cú. Mò sam, nuaá mé go né te cibí ndugó nde den né mbaá, à lème kó bèh.

³⁶ Sâ keí mé bí nêe ñagá ñenê hên, bí kwá njií temé teèn, te bí den bò ñenagá bò.»

*Bò *Jûf mé temé yoòr Yeésò kwá njií ngwéh*

Yeésò yeé tueé gi aá ménâ, à sòm gò seèn ndò, à nde ké bèh ndón-ndón léer den.

³⁷ À né mene fém hihiné toò bò Jûf bóó, mé ñhèh mene bó temé yoòr seèn kwá njií ngwéh.

³⁸ Sâ doón bóó gi né te yuo faá Esáyà *sòn-Càn lé naá gií léi jògò tueé kwaá nò, ye:

«Nùà Dueè, nei seèn temé te ngòr beèh hên

kwaá njií né-re kóó?

Nùà Dueè terrebe seèn mbaá feh kuú né mé nei?»

³⁹ Sé bóó mene naàn, bó sé bóòn temé teèn kwá njií ná ngwéh; Esáyà sòn-Càn lé naá gií ménâ tueé ndò, ye:

⁴⁰ «Càn bele cugó seér aá bó njolo,

te bó mé njolo ñenê cú.

À calé sòm bó temé lè,
te temé bóòn ñhèh mùnò kòmò cú ndò;

ye te bó ká jomo yoòr nyí cú kó cú,

te nyí bó yili sòm cú ndò.»

⁴¹ Mé Esáyà nde ménâ tueé, sâ à terrebe Yeésò ñene gi aá kèn,

⁴² ye bò nùar nde né berón. Mé ñhèh mene, né mene bò kokoô bò lètenê bò Jûf, ngún lé naá gií temé yoòr Yeésò kwaá njií. Ñhèh cén, bó lé veèh seér yeé bò *Farisièn: ye mò bó gwaán sòm bú cie, bò Farisièn nde né bó gwà Càn kwógó sòm. Yeé baá mân, bó bú cie gwàn sòm cú.

⁴³ Bó lé gwaán kela seér naà dé bò nùar seèn bó kóó, mé Càn.

Bóó mé nde né ju die

⁴⁴ Yeésò tueé logó njií ké ter ndò, ye bó a: «Nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njií, à lélág yoòr mò kwá njií lòm ngwéh, à kwaá njií né yoòr nuaá mé temà naà mè.

⁴⁵ Nuaá mé né mè ñenê, ñene né nuaá mé temà naà mè.

⁴⁶ Mè dé mò ká lè wónje ndeé né faá ñagá nò, te bóó mé kwaá njií né temé yoòr mò te cibí dèn cú.

⁴⁷ Nuaá mé né ngòr mò ngweé, à jòlò ngwéh, mè bú ju kóó sì ndé ngwéh. Lòu sam, mè nde seér naà dé mò *wón yili sòm, mè bú bèh ju sù ndé ná ngwéh.

⁴⁸ Nuaá mé ka si njií mè doó, à ngòr mò gwàn ngwéh, sâ baá ye bèh ju seèn dieè: bò ngòr mò mé à tie teèn féla njií ngwéh doó, tena nde né ju seèn te cieé cèrè jomò kóó.

⁴⁹ Mè mé feh mò túé bèh. Tele mò mé temà naâ mè tueé naâ mè kóó, à ye mè a, ndé ménâ tueé.

⁵⁰ Mè né kóó ye, ndéb Tele mò né yeé yòn tètàgà ñar. Sâ, ñjií mé mè né yeé tueé dóón, mè tueé yeé faá Tele mò tueé né mè kóó.»

13

Bò mbòn gule beè yagaà

¹ Sâ cieé ñaga, baá *Páskà. Mé Páskà ndeè waâ, sâ Yeésò ko gi aá ye cieé nyí ká te wónje ceré baá, nyí baá cu mé gò ké yoòr Tele nyí ma. À lé naá loôm bò dé seèn ká te wónje mé gécèn mene gwaán, à bó gwaán nde den né ménâ, ko ndeè ceré baá kóó.

² Yeé baá mân, Yeésò bó bò mbòn seèn yieé bilí ndo. Sâ *Sátàn lé naá gi kàgà-ndòn veèn lè Júdàs ñunà Simón Iskariò yí, ye ko à Yeésò go som aá.

³ Mé njéh mene, Yeésò lé naá gi dé seèn kóó, ye nyí lé yuoó naâ ké beè Tele nyí Càn, nyí nde cu né beè Càn. Sâ, à né gi kóó ye Càn njèh dóón haá kwaá gi né beè nyí ndo.

⁴ Bó bò mbòn seèn yeé baá yáb yieé, à komo wuo ter, à huar som cògò seèn dé felèbò, à weh táhòrò, à cam ñjií tenè.

⁵ À ber kwaá nòmò te ngàb déi mân, à yila bò mbòn seèn gule beè yagaà. Táhòrò mé à cam kwaá naâ tenè doó, à né bó gule mé njéh fò ñemá.

⁶ À yaga waâ mé njéh toò Simón Pièr. Simón Pièr ye bú a: «Fehtoò mò, wò yaga seér cu nde aá mé gule beè kóó wa?»

⁷ Yeésò ye bú a: «Wò dé hèn kènè ñgwé kòmò ndé ñgwéh, ko ndeè baá jomo.»

⁸ Pièr ye bú a: «Ndóg, wò mè gule beè kóó yàgà sér ndé ñgwéh!» Yeésò den cuí, ye bú a: «Mò mè wò gule beè yàgà kwá ñgwéh, sâ wò gà njeré déi beè mò kwá ndé cú ndo.»

⁹ Simón Pièr deén baá-re ndo, ye bú a: «Á sâ, mò né mân, Fehtoò mò, sâ lélán gulé gí cégé ndé cú, wò yàgà bílí mè mé be bò feh mene!»

¹⁰ Yeésò ye bú a: «Nuaá mé kou ñaga gi aá yo kèn baá ñagásé, à yo mbei fà kòu dèn ndé cú, à yaga lom nde aá gule. Bí dé bìi ñaga gi né ñagaà dag. Njèh cén, bí dóón sam.»

¹¹ Sâ Yeésò né gi nuaá mé né sàrnýé lètenè boòn kóó. À lé ménâ tueé naâ dé cí, ye bó a: bí dóón sam.

¹² À yeé yaga gi aá bó gule, à su cu cògò seèn, à nde cu yí kwarè yáb. Jomo sâ ye bó a: «Njií mé mè boó naâ bí hèn, bí né ñgwéé komo wa?»

¹³ Bí mè yílá né Nùà fèh-njèh, bí mè yílá Nùà Dueè, bí mè yílá yíi né teèn, mè tueé bí, mè né cí.

¹⁴ Mò mè Nùà fèh-njèh, gùm Nùà Dueè dóón, né bí gule beè yaga, sâ bí lètenè bìi yàgà kú bèh ménâ ndo.

¹⁵ Mè la hèn boó feéh naâ bí, te bí boó kuú den lètenè bìi mân.

¹⁶ Mè né tueé ye bí a, ndóg nùà seè beéh tele seè seèn hám yógó bèh; nùà tebè nùà temâ hám yógó ñgwéh ndo.

¹⁷ Kènè, bí ñgwéé baá kèn; mò bí né ménâ boó, bí nde né samésé den.

¹⁸ «Mè mò mé bí dɔ́ɔ́n túé nǐ ngwéh ndɔ. Bòò mé mè lé naá bó balé weh, mè né bó kɔ́ɔ́. Naá ye te den faá né te mvù Cànɛ nyagá den nɔ, ye: Nuaá mé né yáb mò yieé, bele seér cuù né mé mè kɔ́ɔ́.

¹⁹ Mè bí toò hèn tueé kwaá gí né te ndeè waà ye. Mo ndeè waà baá, te bí kwaá nǐi ye temé yoòr mò, ye hèn né mè nuaá mé né nùà sà bòn.

²⁰ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né nùà tebê mò ke nyegé dɔ́ɔ́n, ke nyegé né mé; nuaá mé né mè ke nyegé, ke nyegé né nuaá mé lé temà naá mè ndɔ.»

Sàrnýé

(*Matíô 26:20-25; Mârk 14:17-21; Lûk 22:21-23*)

²¹ Yeésò nde tueé gí, sà feh baá bú ter njellé, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nùà cén lètenè bìi mè sar nde né kɔ́ɔ́.»

²² Bò mbòn ducòm lètenè bòn ke kuù ndɔ, ye à sà jue né-re nèi wa?

²³ Sà mbòn dé mé yila yeé Yeésò yoòr doò né kwarè Yeésò doó sà cer den.

²⁴ Simôn Piêr me nǐi bú mé be, ye bú a: «Jògò bié náb ke Yeésò nùà sà ye.»

²⁵ Mbòn doò geér nde yoòr seèn ndɔ, bie nǐi ye Yeésò a: «Sà dé sà né nèi mân, Fehtoò?»

²⁶ Yeésò ye bú a: «Mè nde né dòu breêd te to cie weh, mè haá nǐi nuaré déi, sà né nùà sà.» À weh baá-re dòu breêd doò, à cie haá nǐi Júdàs nuna Simôn Iskariô ndɔ.

²⁷ Júdàs mé dòu breêd beè Yeésò weèh, *Sátàn mé bú yoòr yilâ ndɔ. À yeé weh baá, Yeésò ye bú a: «Nǐi mé wò gwaán né bɔ́ɔ́ sà bó lòm kukwar!»

²⁸ Kwòm nǐi mé Yeésò né bú tueé den sà, bòò mé né gí kwarè yâb sà dɔ́ɔ́n ngwé kòmò ngwéh.

²⁹ Sà mvugó kàgàlòn né yeé beè Júdàs ndɔ; bò déi munó baá-re ye merré déi Yeésò tema né bú bèh njèh cieé koò nge wellé, te gam bó. Bò déi ye merré déi Yeésò ye bú a: ndé bò saám bò njeré déi haá bele ndɔ.

³⁰ Júdàs yeé weh aá breêd beè Yeésò, à yuo kela sa. Sà baá cíbìtenè mân.

Terreb *Huaán Nùàr

³¹ Júdàs yeé nde aá, Yeésò ye bò mbòn a: «Kèné terreb Huaán Nùàr nené ngagá baá kèn. Be terrèb Càn nené yuo kelà baá cie.

³² Gèh dé mé Huaán Nùàr né bò nùàr be terrèb Càn feh keéh hèn, Càn mé feh seèn nde né bò nùàr be terrèb Nuna seèn bèsónè feh keéh, nde né toò hèn ndɔ.

³³ Bò huaán mò, béh bí dèn màgà ndé cú! Bí nde né mè fɔ́ɔ́n. Mè tueé né mé bí faá mè lé tueé naá mé bò *Jûf nɔ, ye bó a: njèh cén, bí ké bèh dené mò wá kòmò ndé ngwéh.

³⁴ «Bí ngwé cú ndéb mò dé feè: bí gwàn kú lètenè bìi mé temé cén. Bí gwaán kuù lètenè bìi faá mè né bí mé temé cén gwaán nɔ.

³⁵ Mo bí né lètenè bìi mân gwaán kuù, bò nùàr nde né mé njèh nené kɔ́ɔ́ ye bí né bò mbòn mò.»

Ngòr felè Piêr

(*Matíô 26:31-35; Mârk 14:27-31; Lûk 22:31-34*)

³⁶ Simôn Piêr bie njií ndò, ye bú a: «Wò nde né he wa, Fehtoò beèh?» Yeèsò ye bú a: «Dé kènê wò mè ké bèh denè mò sâ bèlè kòmò ndé ngwéh; kò ndeè baá jomo, wò ndeè ye teèn.»

³⁷ Piêr ye bú a: «Mè wò jomo kènê bèlè ndé ngwéh mé ngei wa, Fehtoò beèh? Mè baá gi hên, né mene cio felè yeè, mè nde lom né dé mò kuú.»

³⁸ Yeèsò bie njií cu, ye bú a: «Wò ye né mene cio, nyí nde né felè mò kuú sé wa? Mè né tueé ye wò a, lan mé kwaá sé nde tuagá, sâ wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh ma.»

14

Ceér mé naá nde né ké yoòr Teleè né Yeèsò

¹ Yeèsò den cuú, ye bó a: «Bí té ndiò, bí temé kwá njí lòm yoòr Càn mé yoòr mò ndò.

² Bèh denè né ké gwò Tele mò teèn ngún, mè nde né bí bèh denè dé bìi ké teèn nyegé kwaá ndò. Mò sé né nyeén, mè sé la bí mân túé ná ngwéh.

³ Mò mè wa ké teèn, mè nyegé gi aá bí bèh denè, mè ndeè né cuú, mè weh bí, bí nde den ké yoòr mò, béh bí den bècènè.

⁴ Bí né gi ceér mé nde né ké bèh sâ kóó.»

⁵ Tomàs ye bú a: «Fehtoò beèh, béh bèh ndeè yeè kó ngwéh, béh ceér kò nde né naàn wa?»

⁶ Yeèsò ye bú a: «Ceér sâ né mè; gècèn né mè, yòn né mè ndò. Nuaá mé yoòr mò kélá ngwéh, à ké yoòr Tele mò wá ndé ngwéh.

⁷ Mò bí né mè kóó, sâ bí kò baá Tele mò kèn. Á sâ, kènê bí baá Tele mò kóó, bí nene gi aá bú kèn.»

⁸ Filíp deèn ndò, ye bú a: «Fehtoò beèh, fèh kèh yeè béh Tele yeè teèn, te temé die béh lè.»

⁹ Yeèsò ye bú a: «Hên baá dàb mé béh bí né kóó, wò mè néné kó ngwéh wa, Filíp? Nuaá mé nene aá mè, nene né Tele mò sâ. Wò tueé den cu né kei, ye: fèh kèh béh Tele yeè teèn wa?

¹⁰ Wò née temé teèn kwá njí ngwéeh ye, ye mè né yoòr Tele mò, Tele mò né yoòr mò ndò wa? Bò ngòr mé mè né gi bí tueé hên dóón lè mò yuò ngwéh; né Tele mò, mé né yoòr mò, bóó den né seé seèn kóó.

¹¹ Bí kwá njí lòm temé te ngòr mò tég, ye mè né yoòr Tele mò, Tele mò né yoòr mò ndò. Hên né cegé mene te bò seé hên, bí ka teèn néné kó ngwéh ye né môn wa? Bí kwá njí lòm temé te ngòr mò nóón.

¹² «Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né temé yoòr mò kwaá njí dóón, nde né bò seé hên faá mé nò bóó, à nde né mé bò dé kokoò mene bóó bìlì. Lòu sam, mè nde aá ké yoòr Tele mò ndeé.

¹³ Bò njíí mé bí né gi mé yilí mò dua dóón, mè nde gi né bí ménâ bóó, te Huaán sòm kèh terreb Tele seèn bèsoné.

¹⁴ Sâ, mò bí né mè njeré déi mé yilí mò dua, mè njíí sâ bóó nde né ménâ.»

Ndebé mé Cúcuí Ngâ

¹⁵ «Mò bí né mè gwaán, bí nde né sòn mò ngweé.

¹⁶ Sâ mè nde né Tele mò dua, te à tema njíí bí nua gàm déi, né Cúcuí mé gècèn yoòr, te bí bó den beh kóó; nde né dé kèi cèn ndò.

¹⁷ Dé sâ bò *wón bò bú kwá kòmò bèh; lòu sam, bó bú néné bèh, bó bú kó ngwéh ndò. Bí né bú dé bìi kóó; lòu sam, bí bó né kóó, à nde né lè bìi den.

18 Mè bí mé huún sì ló ndé ngwéh, mè ndeé né ká yoòr bìi cuù.

19 Le aá maànjé sà wónj mè ñéné ndé cú, bí ñene lom nde né mè kóó. Lòu sam mè nde né làj, bí nde né làj ménâ ndo.

20 Mo baá lòu sà, bí nde né ngweé komo, ye mè né yoòr Tele mò, wa bí né yoòr mò, mè né yoòr bìi ndo ma.

21 Nuaá mé né ngòr mò ngweé, né ménâ jolo, né nuaá mé gwaán né mè sà. Nuaá mé gwaán né mè, Tele mò nde né bú gwaán, mè nde né bú gwaán ndo; mè ñéné yuo kela bilí ndeé né mé toò seèn mene.»

22 Sà lètenè bò mbòj seèn, bò Júdas né fà, déi né Júdas, déi Júdas Iskariô. Bú mé né Júdas doo ye bú a: «Fehtoò beèh, bôó né naàn mé wò ñéné yuo kela cegé ndeé né toò beèh, wò toò bò *wónj bò ñéné yuò kélá ndé ngwéh wa?»

23 Yeésò ye bú a: «Nuaá mé gwaán né mè, nde né ngòr mò jolo. Sà Tele mò nde né bú gwaán, bête Tele mò fà doój ndeé né ké yoòr seèn ndeé, béh bó den beh.

24 Nuaá mé mè gwàn ngwéh, ngòr mò jòlò ndé ngwéh ndo. Mè bò ngòr hên mé feh mò tué ngwéh, né Tele mò nuaá mé lé temà naâ mè, tueé né bí kóó.

25 «Mé njéh mene, béh bí née kóó ye, mè bí bò ngòr hên tueé den né dé cî.

26 Le aá maànjé nua gàm bìi nde aá waâ. Né Cúcuí Naga, Tele mò tema njíi ndeé né bú mé yilí mò. Mo à waâ baá, à nde gi né bí njèh doój feh, à nde cu né bí bò ngòr mò doój feh ko cu ndo.

27 «Mè hên kwaá lo né bí dólé, né mboó mò. Njèh cén, mè bí lòu faá bò nua lab yeé nò, làb ngwéh. Bí té njeré déi ndiò, bí té vèh ndo.

28 Bí la naá gi ngweé, mè la ye bí a: mè nde né yuo; mé njéh mene wa, mè nde cuù né ká yoòr bìi ndeé ma. Mè tueé bí, mo bí sé la né mè gwaán, bí sé la né lòu samé seér, ye mè nde né ké kwarè Tele mò; à né nua kóó kóó mé mè.

29 Mè bí toò hên tueé kwaá gi né te ndeé waâ ye. Mo ndeé waâ baá, te bí kwaá njíi ye temé teèn.

30 «Kènè mè bí njèh kókoó tué mágà ndé cú; mgbè wônj baá ndeé. Njèh cén, à mé terrebeh felè mò sam.

31 *Wónj a, kékòò ye mè né lom Tele mò gwaán faá cí nò; wónj a, kóó ye mè bôó lom né faá Tele mò lé tueé naâ mè ndo.»

À yeé tueé gi aá mân, ye bó a: «Bí wùò ter, béh yuo doó hên yuò!»

15

Yeésò né tou dé bagaà

1 «Mè né dé mò tou* dé jéjêg. Tele mò né nua njèh, à tou sà kie né kóó.

2 Bò béh mò mé tàb wá ngwéh doój, à né yeé bó koré som. À mbellé nyegé bòó mé né tàb waá, te bó wa sagá cu déi.

3 Bò ngòr mò sie dilí nyegé gi aá bí dé bìi kèn.

4 Bí dèn nyògò dèn yoòr mò, faá mè né yoòr bìi den nyògò den nò. Mo béh tou té mèi tou nyògò dèn ngwéh, à tàb wá komò ndé ngwéh. Mo bí yoòr mò nyògò dèn ngwéh, bí tàb wá ndé ngwéh ménâ ndo.

* 15:1 15:1 Yilí tou mé Yeésò tueé né sà né "vigne".

⁵ «Mè dé mò né meí toû, bí né béh mò. Nuaá mé né yoòr mò nyɔ́gó den, mè né yoòr seèn nyɔ́gó den doón, tàb kókoó wa nde né kóó; wanóón bí njeré déi bó kòmò ndé ngwéh, kó mè né teèn, sâ ye.

⁶ Nuaá mé dé seèn yoòr mò nyògò dèn ngwéh, ɲogo die gi aá ké doó faá béh toû, bó nuaán fu njií tuar, à ngie yuo.

⁷ Mo bí nyɔ́gó den né yoòr mò, bí né mé ngòr mò lè ngulí den, sâ bí dua mene njií mé bí né gwaán doón, bí nde né kwa gií.

⁸ Mo bí né lom tàb mé gècèn mene waá, bí né mé njéh feh keéh ye bí né bò mbòñ mò sâ. Terreb Tele mò nde né teèn ɲené ɲagá.

⁹ «Mè bí gwaán lom né faá Tele mò né mè gwaán nɔ. Bí dèn nyògò ndé lòm yoòr mò doón, bí kó lòm mè.

¹⁰ Mo bí né ngòr mò jolo, temé mò nde né yoòr bìi le; faá mè né sòn Tele mò ngweé, temé seèn le yoòr mò nɔ.

¹¹ Mè bí ménâ tueé kuú né ye te bí den lom mé vógó-temé faá mè nɔ, te bí samé gi mé gùm mene.

¹² «Ndéb mò né mân: bí gwàn kú lètenè bìi mé temé cén faá mè gwaán né bí nɔ.

¹³ Gwaán dé koô mé nùàr nde né bèsoónè sòm keéh, né yòñ seèn felè bò mbaábòòn sîi.

¹⁴ Mo bí né faá mé tueé né nɔ boó, sâ bí né bò mbeí mò,

¹⁵ mè bí bò seé bò yilá ndé cú. Lòu sam, nùà seé beéh ndègè tele seé seèn kó bèh. Dé bìi, mè feh keéh gi aá bí ndègè bò njií mé mè né ké sònò Tele mò ngweé kèn. Bí kóó ye, bò mbeí mò né bí.

¹⁶ Bí lé mè kóó balé wèh lógó ná ngwéh, mè lé balé weh seér naâ bí kóó, mè jege haá bí seé beé, ye bí a, ndé wá tàb, te tàb bìi sâ le ter. Sâ doón né te Tele mò haá laré bí bò njií mé bí dua né mé yilí mò.

¹⁷ Mè taga lom né bí gwaán: bí gwàn kú dèn lètenè bìi cu doón mé temé cén.»

**Wón né Yeésò bó bò mbòñ seèn bunó*

¹⁸ «Mo wón né bí bunó, bí kóó ye wón lé bunó lógó naâ mè, te bunó ye bí ma.

¹⁹ Mo bí sé né bò wón bò, wón sé naâ bí gwaán, ye bí né bò nùàr nyí. Á seèn môn sam; mè bí balé weh gi aá kèn, bí bò nùàr seèn sam cuú, à bí bunó né mé njéh.

²⁰ Bí múnò kó cú faá mè lé tueé naâ bí nɔ, mè lé ye bí a: ndóg, nùà seé beéh tele seé seèn hàmm yógó bèh ma. Mo bó lé naâ mè bunó, sâ bó bí bunó nde né ménâ ndo. Mo bó lé naâ ngòr mò jolo, sâ bó nde né dé bìi ménâ jolo ndo.

²¹ Mè tueé bí, bó bí bò njií hèn doón boó gi nde né felè mò. Lòu sam, nuaá mé lé tema njií naâ mè, bó bú kó ngwéh.

²² «Mo mè sé ká yoòr boòn wá ná ngwéh, mè tueé bó ngòr Càn, ju sé bó mé veèn boòn siè ná ngwéh. Dé kènè, bó mé sòn sam cuú.

²³ Mè tueé bí: nuaá mé né mè bunó, bunó bìlì né mé Tele mò mene.

²⁴ Seé mé nuaré déi sé bó kòmò ná ngwéh, mo mè sé lètenè boòn bó ná ngwéh, bó sé mé ju yoòr ná ngwéh ndo. Á, bó ɲene gi aá kèn, bó mè bunó seér né lòu, bó né Tele mò bunó. Ngweéh sâ bó né mé ju yoòr wa?

²⁵ Sâ dɔɔŋ bɔɔ gi né te yuo faá bɔ lé nyagá kwaá gi naâ te mvù sòu bɔɔn nɔ, ye: Bó bunó weh né mè mbaá, kwòm sam.»

²⁶ Jomo sâ Yeésò den cuù, ye bó a: «Nuaá mé gam nde né bí baá ndeê: né lom Cúcuí jéjég mé né ké beè Tele mò. Mè nde né bú temá njií, à yuo ndeê né ké yoòr seèn, à sòn mò tueé nde né kɔɔ.

²⁷ Bí nde né sòn mò tueé ndo; lòu sam, ké bèh duoòm béh bí lé naâ kɔɔ.»

16

¹ «Mè bí ménâ tueé den né ye te ndèm biì yúa cú.

² Bó nde né bí te *gwà sòu kwogó sɔm. Cu dèi nde né teèn, bó nde né bí lòu wulá. Bɔɔ mé wula nde né bí sâ nde né munó, ye bó sâ bɔɔ né seé Cɔŋ ndo.

³ Bó nde né môn bɔɔ gɔ. Lòu sam, bó Tele mò kó ngwéh, bó mè kó ngwéh ndo.

⁴ Mè bí toò hèn tueé kwaá né, ye mɔ ndeê baá bí cu sâ kwa, te bí kɔ ye, mè lé naá gi bí mán tueé.»

Seé Cúcuí Naga

À den cuù, ye bó a: «Mè lé bí mán ké bèh duoòm túé ná ngwéh. Lòu sam, béh bí lé naá née kɔɔ ye.

⁵ Dé kènè baá gò mò, mè nde cu aá ké yoòr nuaá mé lé temá naâ mè. Bɔɔ né naàn mé lètenè biì nuaré dèi teèn bié kè ngwéh, ye mè a: wò nde né he wa?

⁶ Sâ tueé né ye, kú né bí nhèh bɔɔ; bɔɔ né bí mé ngòr mò.

⁷ Á sâ, mè tueé lom né bí gècèn ndo, ye bí a: dé biì, huom kela né dé mè nde ménâ. Mɔ mè môn ndé ngwéh, nua gàm biì ká yoòr biì wá ndé ngwéh ndo. Kɔ mè nde, te mè tema njií ye bú.

⁸ «Mɔ à ndeê waà baá, à nde né bò nùàr ká te wɔŋe feh keéh, te bó gwaán komo ye veèn bɔɔn né veèn ma. Bó gwaán komo gècèn mò ndo, bó ɲene kɔ gèh dé mé Cɔŋ nde né ju tená.

⁹ Veèn mé à nde né bó feh keéh sâ, ye bó temé yoòr mò kwá nji ngwéh ma.

¹⁰ Dé gècèn mò, mɔ mè ɲaá nde cu aá ké yoòr Tele mò, mé bí mè ɲéné ndé cú doò, gècèn mò nde né teèn ɲéné ɲagá ndo.

¹¹ Dé ju tenâ, gèh dé mé ju né mgbè wɔŋ karé sie, bó nde né mé njolo ɲené.

¹² «Mè née cu bí mé bò nhèh tueé ká lè mò silí den ye. Nhèh cén, bí bó kènè yóló kòmò ndé ngwéh.

¹³ Mɔ Cúcuí Naga jéjég sâ ndeê waà baá, à nde né bí bèh gècèn dɔɔŋ feh gií. À ndeê mé feh seèn mbaá túé wèh ndé ngwéh ndo, à tueé lom nde né dé mé à ngweé naâ ké jomo; njií mé ndeê né waà dɔɔŋ, à nde né bí tueé kwaá.

¹⁴ À terreb mò cie sɔm keéh nde né kɔɔ. Lòu sam, à ngòr ngweé nde né sònò mò, te à tueé ye bí.

¹⁵ Bí kɔ ye, ɲgúlú Tele mò dɔɔŋ né gi beè mò. Mè tueé né dé cí ye bí a, bò njií mé Cúcuí Naga tueé nde né bí dɔɔŋ yuo gi ndeê né sònò mò ma.»

Yúlá-temé nde né vógó-temé ɲaá

16 À den cuù, ye bó a: «Le aá maànjé bí mè ñéné ndé cú, te jomo sâ maànjé bí ñene cu ye mè.»

17 À yeé tueé aá bó mân, bò mbòñ seèn déi duòòm lètenè bòn tueé beleé ndo, ye: «Dé sâ tueé né kei, mé à ye béh a: le aá maànjé béh nyí ñéné ndé cú, te jomo sâ maànjé béh ñene cu ye nyí wa? Mé à ye: lòu sam, nyí ñaá nde cu aá ké yoòr Tele nyí doò ndo wa?»

18 Bó den cuù ye: «Sâ tueé né gèh le aá maànjé dé heè? Dé mé à gwaán né tueé sâ, béh bú ngwé kòmò ngwéh.»

19 Yeésò ngweé ko ndo, ye bó gwaán né mé nyí bieé njií, à tueé njií baá-re ye bó a: «Mè la ye bí a: le aá maànjé bí mè ñéné ndé cú, te jomo sâ maànjé bí ñene cu ye mè. Mè yeé tueé mân, bí bò ñèh lètenè bìi hên bie kuú den né teèn wa?»

20 «Mè né tueé ye bí a, dé bìi bí nde né yueé; *wón dé seèn samé seér nde né lòu. Temé nde né bí lè ngwerré; mé ñjéh mene yúlá-temé bìi nde cu né vógó-temé ñaá seér.

21 Mo ma déi nde aá huaán ñar, né yeé bú ménâ yulá; sâ lòu sam, à muno njií lom né núr nyeèr felè seèn. Mo huaán baá ká cie, à nde cu né núr nyeèr hèllè nyen njií. Nde né felè vógó-temé ñuna seèn mé à la ñar kwaá naá doò.

22 Nde ménâ mé bí ndo; kènê bí né mé yúlá-temé. Mé ñjéh mene, mò mè ndeè ñene cu aá bí, temé bìi nde né lòu vógó seér; nuaré déi ndeè bí vógó-temé sâ beè lùagà sòm ndé cú.

23 «Lòu sâ, ñèh doón den nde né njolò bìi ñagásé, bí mè lòu bié só ndé cú. Mè né tueé ye bí a, bò njií mé bí dua né mé yilí mò doón, Tele mò nde né bí haá gií.

24 Ngwéh, wa hên bí née njeré déi mé yilí mò dùa ngwéh ye wa? Bí dùduaà, bí nde né kwa, sâ te temé bìi sagár gi ye lè.»

*Yeésò yógó baá *wón*

25 «Mè bí ñèh hên doón tueé keéh gi yeé te kàne te kàne. Cu déi ndeè né waà, mè bí ñèh te kàne sì kék ndé cú, mè tueé ñagá seér nde aá bí felè Tele mò lòu.

26 Te lòu sâ bí bò ñèh mé Tele mò bie njií lom aá mé yilí mò; mè bú felè bìi lòu bòn só ndé cú ndo.

27 À né gi bí mé feh seèn gwaán. Lòu sam, bí né mè gwaán, bí né temé yoòr mò kwaá njií, ye mè lé yuoó naá beè seèn.

28 Né bòn, mè lé yuoó naá ké te vulúu beè Tele mò, mè suagà ká te wónje. Kènê, mè kwaá lo cu nde aá wón, mè nde cu ké yoòr Tele mò.»

29 À yeé tueé gi aá mân, bò mbòñ seèn ye bú a: «Kè-re sâ no, kènê wò tueé ñaré njií lom aá juar, wò kàn sili só cú.

30 Kènê béh ko gi aá kèn, ye wò né gi ñèh doón kóó, wò jògò naá gi ñèh bieè beèh ngweé, te béh nde ye bieé den. Béh temé yoòr yeè hên kwaá njií né dé cí, ye wò lé yuoó naá ké beè Càng.»

31 Yeésò deèn ndo, ye bó a: «Bí baá ye gwaán sâ no.

32 Mè tueé bí: cu baá ndeè, hên baá gií cí. Cu mé bí nde gi né teèn durá ñellé, waà baá; nùà kàn nde né gwò seèn dula yilá, mè le mé huún. Mé ñjéh mene, ndóg, mè mé huún sam: bèh Tele mò né kóó!

³³ Mè né bí mban toò tueé kwaá, ye te bí mban nde gi yoòr mò, temé die bí lè. Mè tueé bí, dé ká te wónje bí nde né mé gèr kwaré. Mé njéh mene, bí siè lòm temé tég, mè yógó gi aá wón kèn!»

17

Yeésò né Càn felè bò mbòn seèn dua

¹ Yeésò yeé tueé gi aá mban, à ke njií ké te vulúu ndo, ye Tele a: «Tele mò, cu wulu baá kèn. Sòm kèn be terrèb Nuna yeé bèsonè, te Nuna yeé sòm njií be terrèb yeé ter ndo.

² Ngweéh wò lé terrebe felè bò nùàr doón haá gií naá beè seèn wa? Wò lé naá tueé ye bú a, há yòn tètàgà mé bòó mé wò haá kwaá né beè seèn.

³ Mò bó ko baá wò, Càn jégèg, bó ko cu Yeésò *Nùà Còŋ mé wò lé naá tema njií, sà né yòn tètàgà sà.

⁴ Tele mò, mè feh gi aá bò nùàr ká doó be terrèb yeé kèn, mè bóó gi aá seé mé wò lé tueé naá mè ndo.

⁵ Sà kènè Tele mò, kwá mè den yila cu te dene koò mò ké yoòr yeé doò; lo naá bèh denè mò, sà wón née dùòm ngwéeh ye.

⁶ «Mè feh keéh gi aá wò mé bóó mé wò lé yilá kwaá naá beè mò ká lè wónje kèn, kènè bó né gi wò koó. Bó lé naá bò dé yeé, wò lé bó haá kwaá naá beè mò, bó jolo ko gi aá ngòr yeé kèn.

⁷ Kènè bó né gi koó ye bò njií mé né ká beè mò doón né gi dé yeé; wò lé haá naá mè koó.

⁸ Lòu sam, bò ngòr mé wò lé ye mè a ndé bó tueé doón, mè bó tueé gi aá kèn, bó gwaán gi aá ndo. Bó ñene ko gi aá kènè ye, mé gècèn mene, mè lé yuoó naá ké beè yeé, bó né temé teèn kwaá njií, ye wò lé temà naá mè koó ndo.

⁹ «Mè tétég dua né wò felè bò sà bò, Tele mò. Mè bò *wón bò júé ngwéh, mè dua lom né wò felè bóó mé wò lé haá naá mè hèn, bó né dé boòn bò nùàr yeé.

¹⁰ Bò njií mé né gi dé mò doón né dé yeé; bò dé yeé né gi bò dé mò ndo; terrebe mò cie ñenè yuo kelà né yoòr boòn.

¹¹ «Kènè mè dé mò ká lè wónje sam cuú, mè nde cu nde aá ké yoòr yeé; dé boòn, bó née ká te wónje ye. Càn ñagà Tele mò, kúru bílí kwá bó ka yeé mé terrebe yeé mé wò lé haá naá mè doó; kúru bílí bó, te bó ña bílí gi cén, faá bébò né cén no.

¹² Cu mé béh bó lé naá koó, mè lé kúru nyegé naá bó koó. Lé naá mé terrebe yeé mé wò lé haá naá mè, cén déi lètenè boòn lèr lè ngwéh ndo. Gi lom né ka nuaá mé sé naá kaà dé seèn leér sà, te yuo faá bó nyagá kwaá né te mvù Cànje no.

¹³ Kènè mè baá ké yoòr yeé ndeé, mè ká te wónje mban tueé den cu née ye te bó den dé boòn mé wógó-temé faá mè no, te temé boòn gum doón sagár gi lè ndo.

¹⁴ «Mè tueé gi aá bó ngòr yeé kèn. Wón né bó bunó ndo. Lòu sam, wón ye bó bò nùàr nyí sam, faá mè nùà wón sam ndo.

¹⁵ Mè túé ngwéh ye wò a, yilá sòm bó ká te wónje yilá; mè tueé seér né ye wò a, kúru nyégé bó, te táhòrò bó kèrà cú.

¹⁶ Bó dé boòn bò wón bò sam, faá mè nùà wón sam doó no.

17 *Sènè ñágá kwá lòm bó mé gècên yeè bèsonè; gècên yeè sâ né ngòr yeè.

18 Mè tema njií né bó wón doón, faá wò lé tema njií naà mè ká te wónè ndo no.

19 Mè wò gùm mò hên *semé haá kuú né felè boòn, te bó den lom *senésé dé kèi cên.

20 «Mè wò felè boòn dùa lòm cú, Tele mò; mè dua cu né wò felè bòò mé ngweé nde né ngòr yeè sònò boòn, bó kwaá njií temé yoòr mò ndo.

21 Mè ye wò a, te bó doón bilí ña lom cén, bó den ndeè yoòr beèh, faá wò né yoòr mò, mè né yoòr yeè no. Te bó nyogó bilí bècénè, wón ko ye wò lé tema njií naà mè koó.

22 Mè jogo njií né bó ter, faá wò né mè jogó njií no; te bó ña cén faá bélò né cén hên no:

23 mè né yoòr boòn, wò né yoòr mò, sâ te bó te yuo nyegé cén bagasé mân, te bò wón bò ñene môn, bó ko ye wò lé tema njií naà mè koó, wò gwaán né bó faá wò gwaán né mè ndo ma.

24 «Tele mò, wò lé bó haá kwaá naà beè mò, mè né gwaán ye béh bó nde den ké bèh denè mò koó, te bó ñene ko be terrèb mò teèn. Wò mè gwaán né mé temé cén, wò lo mè terrebe koò haá naà ké yoòr yeè sâ wón née dùòm ngwéeh ye.

25 «Tele mò, kè nji kán, wò mé be gècên yeè mene, wón wò ñéné kó ngwéh, mè ko cegé né wò koó; bò hên bò né ñéné koó ye wò lé tema njií naà mè koó.

26 Mè feh gi aá bó yilí yeè kèn; mè nde cu née bó yilí yeè ménâ feh den ye, te gèh gwaán mé wò né mè gwaán doò den lètenè boòn, te mè den lè boòn môn ndo.»

18

Bèh Yeésò sieè

(*Matiô 26:47-56; Mârk 14:43-50; Lûk 22:47-53*)

1 Yeésò yeé tueé gi aá mân, à weh bò mbòn seèn ndo, bó bó sela yuo kela nòmò Kiderón kèb yágà. Sâ yí jomo nòmò sâ lé naà ñueèh sògò déi. Yeésò bó bò mbòn seèn lé yila ndeè naà teèn.

2 Sâ Júdàs sàrnýé né gi bèh sâ koó ndo. Lòu sam, Yeésò bó bò mbòn seèn lé naà beèh teèn bilí ndeé.

3 Lòu sâ Júdàs kem sie bòn bò sóji beè; bó bó nde yí teèn. Bò *ngàn sèmè dé kokoó bó bò *Farisièn sòm haá cu bú bò sóji dé boòn ndo, bó bó kem nde ké teèn mé gwaga beè-beè, bó né mé we beè-beè ndo.

4 Sâ Yeésò ko gi aá njií mé nde né felè seèn kelá ndo. À yeè ñene aá ménâ, à go ña yuo kelá ká toò boòn juar ndo, ye bó a: «Bí fón yeè nei wa?»

5 Bó ye bú a: «Béh fón né Yeésò nùà Najarêt.» Ye bó a: «Mè hên.» Sâ bó bò Júdàs sàrnýé né gi doó sâ doón ñejá den.

6 Te Yeésò yeé nde tueé njií ye bó a, nyí hên mân, bó kem cu cu gè jomo mágu mágu, bó né doó jogó dielé ndeé.

7 À den cuù, ye bó a: «Bí ye bí fón yeè nei á?» Bó ye bú a: «Béh fón né Yeésò nùà Najarêt.»

8 Ye bó a: «Ngwéeh mè ye bí a, mè hên wa? Mò hên bí fón den né mè, sâ bí kwá ló bò hên bò cu cu dé boòn lo.»

⁹ Ko seên boó ka mân jéjég, te yuo ye faá à la tueé naâ ye Tele seên a: bò nuaá mé à lé haá kwaá giì naâ beè nyí doón, nyí cén déi teên lèr ló ngwéh ma.

¹⁰ Sâ Simôn Piêr naâ mé bòu beè, à sua soóm ndo, à mvur tena si njií nuaré déi tie gaá doó. Lé naâ nua seé ngàn sèmè dé koó. Yilí nua hèllè lé naâ Malkùs.

¹¹ Yeésò yeé ñene aá môn, à yíin Piêr, ye bú a: «Yí njií cú bòu yeé lè kórè doón. Wò né munó ye ngàb gèr mé Tele mò haá né mè doó, mè bú wèh núé ndé ngwéh wa?»

*Yeésò ké toò *Hána*

¹² Bò bòn sóji bó bò kwaá-taáb boòn mé bò sóji dé bò Jûf doón kem sue gi Yeésò yoòr, bó sie kaga bú ndo.

¹³ Bó jògò bú weh njií lógò ké lo Hána. Né gùnà Kayíf mé né *ngàn sèmè dé koó te nyèma bú sá koó.

¹⁴ Sâ Kayíf lé feéh naâ bò Jûf koó, ye bó a: «Huom kela né dé mé nua cén kuú seér te sòn bò mbeí doón koó.»

Piêr yila njó yaân

(Matíó 26:69-70; Mârk 14:66-68; Lûk 22:55-57)

¹⁵ Simôn Piêr bò mbòn cén déi yuo bele Yeésò ndo. Mbòn dé sâ, ngàn Càn dé koó lé naâ bú dé seên koó nyegé; yeé baá ménâ, à wa dé seên ké teên, à yila bele Yeésò ké lè bógò ngàn sèmè sâ.

¹⁶ Piêr njebá le dé seên ké tütülü bógò. Te mbòn dé mé ngàn sèmè dé koó né bú koó doó yeé cu cuu, tueé nyegé baá ma mé njebá tena né te hin doó, à yíi keéh ye Piêr.

¹⁷ Ma mé njebá tena né te hin hèllè deên ndo, ye Piêr a: «Wò hên, wò mbòn nua hên sam wa?» Piêr ye bú a: «Ndóg, mè sam!»

¹⁸ Sâ dùlù baá dólé ndo, bò seé bò bó sóji la naâ we cie fuú kwaá, bó né njebá ñuagá den. Piêr yeé ñene aá ménâ, à njebá nde kwarè boòn we ñuagá ndo.

*Yeésò ké toò *ngàn sèmè dé koó*

(Matíó 26:59-66; Mârk 14:55-64; Lûk 22:66-71)

¹⁹ Yeé baá mân, ngàn sèmè dé koó duóóm Yeésò bò njèh felè bò mbòn seên bieé, à né bú felè bò njèh feéh seên bieé ndo.

²⁰ Yeésò ye bú a: «Mè bò nuàr njèh doón tueé njií yeé ké ter; mè feh den yeé te *gwà sóù, bò déi te *gwà Càn koó; bò Jûf né yeé teên bilí ndeé; mè njeré déi lòu túé lèr bèh.

²¹ Wò mè ménâ bie né dé kei wa? Bíé njií mé bòó mé lé naá giì ngweé, bó nde né wò tueé, bó né gi koó.»

²² Yeésò yeé baá mé bú mân tueé njií, sóji déi naâ kwarè seên, bó bú, ye bú a: «Wò mé ngàn sèmè dé koó mân tueé den né dé kei wa?»

²³ Yeésò deên ndo, ye bú a: «Mò mè tueé né ve, fèh kéh mè bèh veên mò sâ. Á, mò mè tueé yíi né teên, wò mè bó né dé kei wa?»

²⁴ Jomo sâ *Hána ye bó há njií bú mé Kayíf ndo. Bó weh njií baá-re bú ké toò Kayíf, ngàn sèmè dé koó, sâ à née te yuú ye.

Yáŋ njó Piêr dé jomò

(Matiô 26:71-75; Mârk 14:69-72; Lûk 22:58-62)

²⁵ Sâ Simôn Piêr née ka dé seên cu sâ we ñagá den ye. Bó bie njií ye bú a: «Wò hên, wò mbòn nùà hên sam á?» Piêr cam cu, ye bó a: «Ndóg, mè mbòn seên sam.»

²⁶ Sâ nùà seê *ngàn sèmè dé koò cén déi né doó sâ, à né nùàr nuaá mé Piêr la ko tené soóm naà bú tie doó; à ye Piêr a: «[Ŋgweéh mè la ké ñueh ñenè naà bí bú wa?»

²⁷ Mé ñjéh mene, Piêr cam cu. À yeé baá ménâ cam, kwaá cên tuaga lo bú teên ndo.

*Yeésò ké toò *Pilátò*

(Matiô 27:1-2, 11-14; Mârk 15:1-5; Lûk 23:1-5)

²⁸ Cieé yeé ñaga baá, bó weh Yeésò ké toò Kayíf, bó njií bú ké lo ñgómna Pilátò. Wa ké teên, bò Jûf dé bòn ké lè bòng yílá ñgwéh, ye te sóú bòn bó lóro cú, bó yieé kwa yáb *Páskà.

²⁹ Pilátò lé ñenè naà cí, te à yuo kela ye ké cie yoòr bòn, ye bó a: «Bí nùà hên sie né mé ñgei wa?»

³⁰ Bó ye bú a: «Mò sé la nùà veên ná ñgwéh, béh sé bú ká toò yeé siè ní ná ñgwéh.»

³¹ Pilátò ye bó a: «Sâ mò né mân, bí wèh yùò mé bú weéh, bí nde tena ju felé seên mé feh bìi faá *sóú bìi tueé yeé sâ.» Bò Jûf ye bú a: «Ndóg, béh dé beèh mé terreb nùàr wulá sam.»

³² Hên doónj bój gi né, te yuo faá Yeésò lé tueé naà nò; sâ gèh cio mé à nde né kuú, à lé naà gi jògò tueé kwaá.

³³ Yeé baá mân, Pilátò yila nde cu gè jomo ndo, à yílá njií Yeésò, ye bú a: «Mgbè bò Jûf né wò wa?»

³⁴ Yeésò ye bú a: «Wò mân munó né koó, wa bó tueé né wò lòu wa?»

³⁵ Pilátò ye bú a: «Wò ñene mè né nùà Jûf wa? Bój mé bí bó né mé tàbè cên, mè bò ngàn sèmè dé kokoò teên mene la sie waà naà mé wò koó. Wò bój naà kei wa?»

³⁶ Yeésò ye bú a: «Bèh Mgbè ceèr mò dé ká te wónje sam. Mò bòng Mgbè mò sé la né dé ká lè wónje, bò seé bò mò sé naà taáb lieé, te mè beè bò Jûf yílá cú. Mè tueé wò: bèh Mgbè ceèr mò dé ká te wónje sam.»

³⁷ Pilátò ye bú a: «Á sâ, wò né mgbè mà?» Ye Pilátò a: «Wò tueé né tueé, mè né Mgbè. Mè lé ká te wónje ndeè naà ceér gècên tueé ñagá. Bó lé mè ñaar naà dé cí. Nuaá mé né nùà gècên doónj né gi dé seên sòn mò ñgweé.»

³⁸ Pilátò ye bú a: «Gècên sâ né kei wa?»

Pilátò yeé bie gi áá bú mân, à yuo kela cuú ká cie, à nde ké yoòr bò Jûf, ye bó a: «Njií mé béh nde né nùà hên teên sie, mè dé mò ñené ñgwéh.

³⁹ Dé tòu bìi, faá bèh jomò nò, mè nde né bele. Né yeé cu doónj, mò Páskà nde áá feí, mè né yeé bí nùà gwà cibì cén déi yi njií. Sâ bí gwàn ñgwéh ye mè a, yi ní bí mgbè bò Jûf hên wa?»

⁴⁰ Bó ye bú a: «Hé ceè, té bú yi! Yi sér béh Barabâs!» Á sâ, Barabâs hèllè lé naà seèr nùà wulá-feèh ndo.

19

*Saân lètenè *Pilátò mé bò *ngàn sèmè
(Matió 27:15-31; Mârk 15:6-20; Lûk 23:13-25)*

¹ Yeé baá môn, Pilátò ye bó wèh yuò mé Yeésò weèh, bó nde tegé bú núr.

² Bò sóji nde foon wellè bò nuàgà, bó beéh faá tám nò, bó sulí kwaá bú felè, bó ye né tám mgbè ma. Bó weh su kwaá bú cògò bèlè jùm mán yoòr faá cògò mgbè ndò.

³ Bó né ká yoòr seèn còó ndeé, bó né bú mbaàn gbêg haá, bó ye bú a: «Siè ngób, Mgbè bò Jûf!» Bó né bú teèn bolé yíi ndò.

⁴ Pilátò yuo kela cuù déi, ye cili nuàr a: «Bí ngwé: mè nde cuù né bí nuà hên ká cie weh haá njií, te bí ñene kò teèn, ye mè dé mò kwòm mé béh nde né bú teèn sie ñéné ngwéh gùm doón ma.»

⁵ Yeésò yuo kela ndò; à né ka mé tám nùnuàgà doò felè ménâ den den, à né mé cògò bèlè jùm doò yoòr ndò. Pilátò ye bó a: «À baá hên!»

⁶ Te bò ngàn sèmè dé kokoò mé bò sóji bòn yeé nde ñene njií bú mán, bó bom su lom mé sòn cên doón, ye: «Fágá nji lóm bú te toú dé fágâ! Fágá wúlá lóm bú fágâ!» Pilátò ye bó a: «Bí ndé wèh fágá ká bú mé feh bií; mè dé mò kwòm nuà hên sieè ñéné ngwéh gùm doón.»

⁷ Bò Jûf ye bú a: «Béh né mé sóú teèn; kò à kuú faá sóú beèh tueé nê nò: à lé tueé naá dé kei ye nyí né Nuna Càn wa?»

⁸ Te Pilátò yeé nde ngweé cu dé sâ mán, veéh sie ñei cu bú dé sieè.

⁹ À yila nde cu ké lè bògò, ye Yeésò a: «Wò yuoò he wa?» Mé njéh mene, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh.

¹⁰ À den cuù, ye Yeésò a: «Wò mè sòn kòmò ngwéh wa? Wò kó ngwéh ye mè né mé terreèb teèn wa? Mò mè ye yí nji wò, bó nde né wò yi; mò mè ye bó fágá wò fágâ, bó nde né wò ter fágâ njií ndò.»

¹¹ Yeésò ye bú a: «Mò Càn sé wò terreèb felè mò há ná ngwéh, wò sé mé ndògò terreèb déi felè mò teèn ná ngwéh ndò. Mò né mán, sâ nuaá mé sie haá njií naá mè beé yeé, veèn dé seèn maga kela né kóó.»

¹² Yeé baá môn, Pilátò lege lom áá ye te nyí yi njií bú yíi. Njèh cén, bò Jûf né lom ké ter tueé logò njií, ye bú a: «Mò wò yi njií nuà hên, sâ wò mbeí mgbè *Sesâr sam. Ngweéh wò né kóó, nuaá mé tí felè seèn lobo né mé be seèn doón, né yeé nuà bunnò Sesâr wa?»

¹³ Te Pilátò yeé nde ngweé njií áá dé sâ mán, à ye bó ndé sòm kéké nji Yeésò ká cie; à nde den nde béh ju tenâ. Béh sâ bó te kwaá né bò taá mbembalé mán doó; bó yilá né béh sâ: Gàbátà, te ju *hebreèh.

¹⁴ Lé naá lou nân* Páskà; sâ lou dilí baá. Pilátò tueé njií baá-re mé bò Jûf ndò, ye bó a: «Mgbè bií sâ!»

¹⁵ Bó yeé nde ñene ménâ, bó tueé njií ké ter ye: «Wúwulá! Wúwulá! Fágá nji bú te toú!» Pilátò ye bó a: «Mè te toú fágá nji mgbè bií wa?» Bò ngàn sèmè dé kokoò ye bú a: «Mgbè beèh gi lom né Sesâr.»

¹⁶ Yeé baá môn, Pilátò haá njií bó Yeésò, te bó nde bú fágá sâ. Bó cab sie bú ndò, bó yuo mé bú.

*Bèh Yeésò fágâ
(Matió 27:32-44; Mârk 15:21-32; Lûk 23:26-43)*

* 19:14 19:14 Né cieé mé kwéh né cieé koó.

¹⁷ Yeésò jògò sie tou mé bó nde né bú teèn fagá ndo, bó bó nde mé njéh ké bèh mé bó yilá né: Geba feèh. Te ju *hebreèh né Gólgótà.

¹⁸ Wa ké teèn, bò sóji faga njií Yeésò te tou ndo. Bó faga kwaá cu bò nuarè dèi kwarè seèn fà, dé kàn te tou seène, cén dèi kèb dèi, cén dèi kèb dèi ndo, Yeésò lètenè.

¹⁹ Pilátò ye, bò nyàgà fagá kwá njeré dèi teèn; bó nyagá kwaá baá-re teèn ye: «Yeésò nùà Najarèt, Mgbè bò Jùf.»

²⁰ Bò Jùf kókoó mbaá jané ñene gi môn. Lòu sam, bèh mé bó lé fagá naâ Yeésò teèn sà, lé naâ kwarè lóó; bó lé nyagá naâ njií sà mé ju hebreèh, ju latèn, mé ju greèk.

²¹ Bò *ngan sèmè dé kokoó yeé ñene aá ménà, bó ye Pilátò a: «Té bú mgbè bò Jùf nyàgà kwá; nyàgà sér ye: nùà hèn ye nyí né mgbè bò Jùf ma.»

²² Pilátò ye bó a: njií mé nyí nyagá baá, nyagá gi aá kèn.

²³ Bò sóji yeé faga som aá Yeésò, bó weh bò cògò seèn, bó geé bèh nèà, sóji dé kàn weh cén. À lé naâ mé cògò suu dèi teèn, bó bú lòu sà ngwéh, bó dé sà colo né lòu.

²⁴ Bò sóji yila lètenè bòn tueé kuú ye: «Béh té bú lòu siè ñèrrè sòm, béh vú sér mé bèi, te nùà cén yieé weh lòu.» Sà doón gi né te yuo faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càngè nɔ, ye:

«Bó geé weh gi aá cògò mò lètenè bòn, bó vu yieé weh cu cògò mò dèi mé bèi ndo.»
Hèn né njií mé bò sóji lé boó naâ.

²⁵ Sà mèi Yeésò bò bei mé Marí veèh Kelopàs, bò Marí Magdalà né ké kwarè tou fagá doo njebé den.

²⁶ Yeésò ke njií mèi ndo, à ñene njií mbòn dé mé temé seèn doón né gi yoòr seèn doo yí kwarè mèi, ye mèi a: «Ma, ñuna yeé baá sà.»

²⁷ À tueé njií mé mbòn doo ndo, ye bú a: «Mèi yeé sà ndo.» Sà baá bèh mé mbòn doo weh kwaá njií baá bú yoòr teèn.

Cio Yeésò

(Matió 27:45-56; Mârk 15:33-41; Lûk 23:44-49)

²⁸ Kènè Yeésò yeé ke, ñèh doón mboón aá faá bèh ménà, à tueé te yuo faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càngè nɔ, ye: «Mè baá mé nyúa.»

²⁹ Sà sòò mbè tanè dèi né kwarè sà ndo. Bò sóji dèi yeé ñene aá ménà, bó weh fùlù, bó yí njií te mbè tanè doo, bó feèh kwaá te tapè, bó tiim cie njií bú ké sònò.

³⁰ À yeé naga ke aá, ye: «Jegé baá!» À doóm njií feh doo, à kuú yuo ndo.

Sóji dèi sie logó Yeésò kwar mé gwaga

³¹ Lòu sà lé naâ nan† cieé sòu; sòu sà lé naâ cieé koò dé gècèn. Bò *Jùf lé gwàn ná ngwèh mé bó né cieé koò yieé, bò nùà né ké te tou lòu cieé koò sòó den. Yeé baá ménà, bó nde bie ye *Pilátò a: «Kwá bó nde kwalé som bò nùà ké te tou fagá doo gule, te bó mvualé som bó mvualé.»

³² Pilátò yeé gwaán aá, bò sóji nde ké teèn ndo. Bó jògò kwalé som logó ngeèh nùà toò jògò mé bó faga kwaá naâ kwarè Yeésò doo, bó kwalé som dé mbeí ndo.

³³ Bó yeé nde aá dé Yeésò kwalé, bó ñene à kuú aá, bó dé seèn kwálé cú.

³⁴ Mé njéh mene, sójì cén dèi lé naà gwaga weh, à sie logó bú kwar mé njéh. À yéé sie logó aá, húóm bô nòmò kwaré yuo kelà teèn ndò.

³⁵ Hèn tueé den né nuaá mé lé naà giì bô njií sâ mé njolo ñené, né ka nág faá bèh sâ nò. Nùà hèn né kóó ye nyí tueé lom né gécèn; à tueé né bí ménâ te bí kwaá njií temé teèn, ye né lom môn ndò.

³⁶ Hèn doón òóó gi né te yuo faá bó lé nyagá kwaá naà te mvù Càñe nò, ye: «Bó bú dé seèn kuú dèi yoòr sié kwá nyí ndé ñgwéh.»

³⁷ Beré dèi né cu te mvù Càñe nyagá den ndò, ye: «Nuaá mé bó lé sie logó naà kwar doò, bó nde né bú bilí ke.»

Bèh Yeésò furú

(*Matíò 27:57-61; Mârk 15:42-47; Lûk 23:50-56*)

³⁸ Jomo sâ Josêf nùà Arimatê dèi nde Pilátò komó Yeésò dua. Josêf sâ lé naà mbòñ Yeésò cén dèi ndò. Njèh cén, à lé leér go beèh dé seèn lòù, à né bô Jûf veéh. À yéé dua baá ménâ, Pilátò gwaán. Josêf nde jògo weh baá-re komó doò, à nde mé njéh.

³⁹ Níkòdêm, nuaá mé lé nab ndeè naà ké yoòr Yeésò cibíteèn doò, waà kwa Josêf ndò. À waà dé seèn mé bô tou lèh[‡] beè ba deí, nde njèh kílo yulá tagár mân, bó bórè hualé né bô tou ñgwóbè mé bô tou múmù dèi.

⁴⁰ À yéé waà baá, bô Josêf bilí baá-re nùà fà, bó weh cògò wulésé mân, bó waga nyegé komó Yeésò mé njéh, bó né bô lèh sâ teèn waà njií, faá bô Jûf waà yéé nò. Mò bó nde aá nùà furú, bó waà yéé ménâ.

⁴¹ Sâ ké bèh mé bó lé fagà naà Yeésò teèn sâ, ñueèh sògò dèi lé naà teèn. Sâ feésé mân lé naà ké ñueèh sâ ndò, bó lé née nuaré dèi teèn furú lógó ñgwéh ye.

⁴² Ñueèh sâ né bèh dìdì mân. Bó yéé ke, cibí nde aá yilí, *Páskà bô Jûf nde aá bó mé njéh beè kwa lòó, bó nde jògo furú njií Yeésò teèn.

20

Bò mbòñ ké te sà

(*Matíò 28:1-8; Mârk 16:1-8; Lûk 24:1-12*)

¹ Yéé baá mé sòndè toò cieé, Marí Magdalâ komo nde ké te sàa ndò. À wa, sâ taá mé bó lé colo kwaá naà sònòbò doò ñgeré nde aá gè jomo.

² À ñar cu cuú ká jomo mé doò, à nde kwa Simôn Piêr bô mbòñ dé mé temé Yeésò né lom yéé yoòr seèn doò, ye bó a: «Bó mé komó Fehtoò beèh sòm nde aá kèn, ké te sà sam cuú. Bèh kó cú bèh mé bó kwaá né teèn.»

³ Piêr bô mbòñ doò nde ké te sà ndò;

⁴ bó dula nde den ka teter ménâ, te wa ké toò dèi dula kela keéh ye mbeí; dé sâ wa logó ké te sà kóó mé Piêr.

⁵ À wa ké teèn, à geér ke njií gè dòù, à ñene njií bô cògò wuwulê doò né doó gurú den, à gè teèn yilá ndé ñgwéh.

⁶ Simôn Piêr dula waà jomo, à yilá kela nde lom dé seèn gè dòù dé yilá, à wa, à ke bô cògò wuwulê doò baá gi doó den den,

⁷ mé mbán cògò dé mé bó lé vuob kwaá naà Yeésò sònò doò mene. Sâ dé sâ né dé seèn hiín keéh den.

⁸ Jomo sâ mbòñ dé mé la dula wa logó naâ ké te sà kóó doò, yila bele ye bú. À yeé ñene aá ménâ, à kwaá njií ye temé teèn, ye Yeésò komo yuo aá kèn.

⁹ Sâ bò mbòñ lé née bòn mvù Càn ngwé kòmò ngwéeh ndo, ye Yeésò nde cu né lè cio komo yuo.

¹⁰ Jomo sâ bò mbòñ fà doò cu cu ké lo bòn.

Yeésò ñené yuo kelà toò Marí Magdalâ

(Matiô 28:9-10; Mârk 16:9-11)

¹¹ Marí né ka dé seèn ká cie sònò sà yueé den, à né yueé, á né gè dòu gimé ke njií.

¹² À yeé ke, bò cili Càn déi fà, mé cògò wuwulê mân yoòr, né gè dòu den den; déi ké felè, déi ké gulè bèh mé komó Yeésò la cer deén naâ teèn doò.

¹³ Bò cili Càn doò bie njií ye bú a: «Dé vèh, wò yueé né kei wa?» Ye bó a: «Bó jògò weh aá Fehtoò mò, mè kó ngwéh bèh mé bó kwaá njií né bú teèn.»

¹⁴ À yeé tueé sòm aá mân, à bele seér, à ñene njií Yeésò ndo, sâ Yeésò baá doó sà njehá den; ñèh cén, Marí ñéné kó cú ye né bú.

¹⁵ Yeésò bie njií cu ye bú a: «Dé vèh, wò yueé né kei wa? Wò fón yee nèi ndo wa?» Ma doó ye merré déi né nùà ñueh, à tueé njií mé bú ndo, ye bú a: «Dé koò, mò wò jògò sòm naâ bú kóó, fèh mè bèh sà teèn, te mè nde jògò weh bú.»

¹⁶ Yeésò ye bú a: «Marí.» À bele seér, à ke njií bú ndo, ye bú a: «Rabúni!» Mé ju *hebreèh sâ tueé né ye: Njí ndèb.

¹⁷ Yeésò ye bú a: «Té mè siè ló; mè née ké yoòr Tele mò ñá ngwéeh ye. Ndé júée bò nùàr mò a: mè ñaá nde aá ké yoòr Tele mò mé né Tele bìi ndo ma, ké yoòr Càn mò mé né Càn bìi ndo ma.»

¹⁸ Marí Magdalâ nde lom baá-re bò mbòñ ménâ tueé, ye bó a: «Mè ñene aá Fehtoò beèh mé njolo!» Jomo sâ à tueé bele bó njií mé à tueé naâ bú ndo.

Yeésò ñené yuo kelà toò bò mbòñ seèn

(Matiô 28:16-20; Mârk 16:14-18; Lùk 24:36-49)

¹⁹ Né cu ka lòu sòndè cén sâ liyili mân, sâ bò mbòñ né te gwà déi bìli den, bó ferá né hin lòu, bó né bò Júf veéh. Bó yeé baá gwò den den, Yeésò ñené yuo kelà lètené bòn ndo, ye bò a: «Dolé a, dèn mé bí!»

²⁰ À yeé tueé sòm aá dé sà, à feh kééh bó be mé kwar seèn ndo. Bò mbòñ yeé nde ñene njií cu Fehtoò bòn mân, njií ye bó a, sàmè kú lòm mé vógó-temé lòu.

²¹ À den cuù, ye bó a: «Dolé a, dèn mé bí! Mè tema né bí faá Tele mò lé temà naâ mè n.»

²² À yeé tueé gi aá ménâ, à fam njií bó cúcuí yoòr, ye bó a: «Bí wèh Cúcuí Nágâ.

²³ Bò mé bí nde né veèn bòn doó kulú njií, Càn nde né bó mé njéh kulú sòm gi. Mò bí veèn bòn doó kulú ní ngwéh, Càn bó mé njéh kulú sòm ndé ngwéh ndo.»

Yeésò bó Tomâs

²⁴ Sâ cu mé Yeésò la waà naâ doô, cén déi lètené bò mbòn la doó ná ngwéh. Naâ Tomâs mé bó yilá né Huaán feèh doô.

²⁵ Bò mbòn déi yeé baá tueé ye bú a: «Béh la naâ Fehtoò beèh ñéné mân, à saán seér cu lòu, ye bó a: «Mò mè bú mé bàn kusà beè ñéné ngwéh, mè mé be kè mà ñéné ngwéh, mè bú kwar kè mà ñéné ngwéh ndo, sâ mè temé teèn kwá ñí ndé ngwéh.»

²⁶ Sòndé cén yeé kela baá, bò mbòn seèn baá cu ké gwò bilí den. Mé lòu sâ Tomâs baá teèn. Bó ferá cu né ka hin lòu ndo. Bó yeé ke, Yeésò ñéné yuo kela cuù aá lètené boòn, ye bó a: «Dolê a, dèn mé bí!»

²⁷ À tueé ñíí mé Tomâs ndo, ye bú a: «Kè mà ñí nyògò beè yeé ká toò, kè be mò sâ hèn; kè mà kè kwar mò sâ hèn ndo. Kwá ló saán yeé doô ménâ, gwan lóm dé gwaân!»

²⁸ Tomâs ye bú a: «Fehtoò mò, wò né Càn mò!»

²⁹ Yeésò ye bú a: «Ijgweéh wò yeé ñene aá mè, wò baá ye gwaán mà. Mè tueé wò, bò mé kwaá ñíí keéh né temé yoòr mò dé kwaá, mé née mè ñéné ngwéh ye, bò sâ bò nde né samé.»

Kwòm mvù hèn

³⁰ Sâ Yeésò lé naá cuù bò fém déi toò bò mbòn seèn boó ndo; lé naá loôm ngún. Bò sâ bò te mvù hèn nyàgà yuò kélá ngwéh lòu.

³¹ Te mvù hèn nyagá den lom né bò hèn bò, te bí kwaá ñíí temé teèn, ye *Nùà Càn né Yeésò, Nùnà Càn né bú ndo; mò bí né temé ménâ kwaá ñíí, te bí kwa ye yòn te yilí seèn ndo.

21

Bò mbòn déi téhbeh bò Yeésò

¹ Yeé cer weh aá, Yeésò nde ñéné yuo kela cuù toò bò mbòn seèn; lé naá ké sòn tub Tiberiade.*

² Sâ Simôn Piér bò Tomâs mé bó yilá né Huaán feèh doô né koó. Bó bò Natanaël nùà Kána ké Galilê, mé bò ñunà Jebedê, bó bò mbòn Yeésò fà déi né koó ndo.

³ Simôn Piér ye bó a: nyí nde aá bèh ndoór vuù ma. Bó ye bú a: «Béh bí nde nde né koó.» Bó yuo doón, bó nde yila kom ndo. Njèh cén, bó nde koró ñaga kuú mé ndoór dé lòu.

⁴ Cieé yeé baá ko ñagá, Yeésò ñéné yuo kelà yí sòn nòmò; mé njéh mene bò mbòn ñéné kó ngwéh ye né bú.

⁵ À tueé ñíí mé bó ndo, ye bó a: «Bí naâ ngò sie kwa wa, bò ndà?» Bó ye bú a: «Béh njeré déi siè kwà ngwéh gum doón.»

⁶ Ye bó a: «Bí vú ñí sér ndoór sâ kwarè koòm, kèb be gaá mân, te bí sie kwa bó teèn.» Bó vu ñíí môn ndo. Bó yeé tulu, dé tuluù sam cuù; sâ ngò yuú kela né lè lòu.

⁷ Mbòn dé mé temé Yeésò né gi yeé yoòr seèn doô, ye Piér a: «Né Fehtoò beèh.»

Te Simôn Piér yeé nde ngweé ñíí, ye né Fehtoò boòn mân, à weh su ñíí lom cògò yoòr, à die lobo yila dùa. Sâ, à la naâ kèb déi lunturu.

⁸ Bò mbeí tulu nde mé ndoór ngò déi doô yí te kome ndo; sâ le aá njèh metá yuúí, te wa yí sòn ngòm.

* **21:1 21:1** Né yilí tub Galilê déi. **21:3 21:3** Lùk 5:5 **21:6 21:6** Lùk 5:6

⁹ Bó wa yí teèn, bó suaga die doó, bó ɲene we né ɲgie den, ɲgò né tuar, mé breêd teèn.

¹⁰ Yeésò ye bó a: «Bí wèh ndê mé ɲgò mé bí la sieé naâ sâ kèb dèi teèn.»

¹¹ Simôn Piêr ɲaá yila te kome, à tulu kwaá ɲjii ndoór ɲgò dèi doó ká cie ndo: ɲgò né lom bò ɲgò kokoô, kokoô mân. ɲgò sâ doón lé naâ yuií mé yulá tîn cùbb tagâr. Bó né mene kókoó, mé ɲjéh mene, ndoór doó beré dèi téné ɲi ɲgwéh.

¹² Yeésò ye bó a: «Bí ndê yáb yíé.» Mbòn dé mé nde cu né bieé ɲi, ye bú a: né wò neì wa, lé teèn ná cù. Nùà kàn lé baá giì lè seèn kóó ye né Nùà Dueè.

¹³ Yeésò ɲjebá nde yí teèn, weh breêd doó, haá ɲjii bó; à haá bó ɲgò doó ndo.

¹⁴ Hèn baá dé mbei tagâr mé Yeésò yeé komo yuo aá te cio, à ɲené yuo kela cuù toó bò mbòn seèn teèn.

Yeésò bô Piêr

¹⁵ Bó yeé yieé gi aá, Yeésò ye Simôn Piêr a: «Simôn, ɲunà Jâŋ, wò gwaán kela né mè kóó mé bò hèn bò wa?» Simôn ye bú a: «Né môn Fehtoò mò, wò né gi kóó, ye mè né ɲí gwaán.» Yeésò ye bú a: «Kó ɲyé gé bò huaán mbieè mò bagasé»

¹⁶ À den cuù, ye bú a: «Simôn, ɲunà Jâŋ, wò né mè gwaán wa?» Simôn ye bú a: «Né môn Fehtoò mò, wò né gi kóó, ye mè né ɲí gwaán.» Yeésò ye bú a: «Kè ɲyé gé bò mbieè mò bagasé.»

¹⁷ À den cuù dé mbei tagâr, ye bú a: «Simôn, ɲunà Jâŋ, wò né mè gwaán wa?» Piêr gwaán mierré seér aá mé dé mbei tagâr hèn lòu, ye bú a: «Fehtoò mò, hèn ɲjéh doón seèn kó gi né wò, wò yeé kó gi né kpóg, ye mè né ɲí gwaán!» Yeésò ye bú a: «Kó ɲyé gé bò mbieè mò bagasé.»

¹⁸ Jomo sâ, ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, cu mé wò lé naâ ndà, wò lé tene cam beéh mé be yeé, wò né bèh mé wò né gwaán keéh ndeé ndo. Mò wò ndeé kuli baá kèn, wò som ɲjii nde aá mbagá ter lòu, nuaré dèi cam kwaá wò beè; à derré ɲjii wò bèh mé wò kóó gwàn ndé ɲgwéh, wò nde seér teèn.»

¹⁹ Sâ Yeésò ménâ tueé kwaá né bú gèh cio mé à ndeè nde né kuú, te terreb Càn ɲené yuo kelà cie teèn. Jomo sâ à ye bú a: «Bèlè mè ndo!»

Yeésò bô mbòn yíé-temé seèn

²⁰ Piêr yeé ke ɲjii njolo jomo boón, à ɲene mbòn dé mé temé Yeésò né gi yoòr seèn doó baá ndeé. Sâ né ka mbòn dé mé lé geér ndeé naâ yoòr Yeésò, cu mé bó lé naâ yáb yieé doó; à lé bieé naâ Yeésò kóó, ye bú a: Fehtoò mò, neì sar nde né wò kóó?

²¹ Piêr yeé ɲene aá bú ménâ, à bie ɲjii ndo, ye Yeésò a: «Á, dé mbòn hèn nò, Fehtoò mò, kei kwa nde né bú dé seèn kóó?»

²² Yeésò ye bú a: «Mò mè gwaán mene ye bú a, dèn lè làŋ, kó mè ndeé cuù baá, dé sâ yulá né wò he wa? Bèlè lom dé yeé mè!»

²³ Njàgà hèllè ɲgulí ka nde seér baá-re lètenè bò mbei híín mbaá, ye: mbòn dé sâ dé seèn kú ndé cú. Á sâ, Yeésò lé túé ná ɲgwéh ye Piêr a: mbòn sâ dé seèn kú ndé cú. Á lé tueé seér naâ ye bú a: mò ɲí gwaán mene ye bú a, dèn lè làŋ, kó ɲí ndeé cuù baá, dé sâ yulá né wò he wa?

²⁴ Né mbòŋ bú sâ tueé né bò njií mé lé kelà naâ sâ kɔ́ɔ, à nyagá kwaá gi aá bó ter ndɔ. Béh kɔ né ye, à tueé lom né njèh gècèn.

Bèh cerê

²⁵ Bò njií mé Yeésò lé bɔ́ɔ giì naâ née cu kókoó mbaá ye. Mɔ bó sé ye bó nyagá kwaá gi te mvù cécéné cécéné dɔ́ɔŋ, mè tueé bí, mvù sé naâ wɔ́ŋ dɔ́ɔŋ beè yuú berré sie.

Seé bò mbòn tebê

Ndeb Yeésò felè Cúcuí Nágâ

¹ Tele mò Teofil,

lè mvù mò dé toò jògò mè lé naà dògòti seé Yeésò, mé bò njèh feèh seèn doón teèn tueé, yuoô ké bèh duóm,

²⁻³ nde wa lè cieé mé à lé naá cuù naá ké te vulúu teèn. Cu mé à lé naá ká lè wónje, à lé naá kuú, à komo yuo cu. Jomo sâ à néné yuo kelà toò bò mbòn tebê mé à lé naá balé kwaá. Te cieé yulà nèà à né toò boòn mé bèh hihiné néné yuo kelá bele, te bó kò nyegé bagasé ye nyí baá cu làn. À né bó ndéb mé terrebe Cúcuí Nágâ leéb, à né bó felè *Lò Càṅ se.

⁴ Cieé déi bó bó yeé baá yáb yieé, à ye bó a: «Bí tee Jerusalem yuò ye. Bí kelà dèn Cúcuí Nágâ mé Tele mò lé tueé kwaá naá bí sâ. Mè lé bí tueé den naá cí ndo.

⁵ Bí kóó ye, Jāṅ lé bò nùàr kóú naá mé nòmò. Cieé màgà ndé cú, mè kou seér nde né bí mé Cúcuí Nágâ.»

Te vulúu naá ndeê

⁶ Bó bó yeé baá cu bècénè, bó ye bú a: «Fehtoò beèh, hèn baá cieé mé wò boó nde né te béh bò *Iserála den cu mé feh beèh teèn wa?»

⁷ Yeésò ye bó a: «Dé sâ ju biì sam, né ju Tele mò; né mene cieé, né mene cu, doón né gi beè Tele mò.

⁸ Dé biì, Cúcuí Nágâ ndeè né ter suagâ, kema bí, te bí kwa ye terrebe, bí nde tueé den sòn mò. Bí sòn mò tueé duóm nde né ká Jerusalem, bí tueé nde mé njéh kukwarè te tàbè Judé doón, bí né te tàbè *Samarî tueé, bí túé nde mé njéh bèh mé tàbè bò vulú né teèn kwaré doón ndo.»

⁹ À yeé tueé gi aá, à yuo komo naá ter ndo. Bó né bú ke, à né nyueé ndeè. Nde nde, bègè ka leér weh bú njolò boòn.

¹⁰ Bó né ké ter ke den. Bò nuaré déi fà kar yuo kelà kwaré boòn mé cògò wuwulé yoòr,

¹¹ bó né sònò tueé ye: «Bí bò Galilê bò, bí ké te vulúu njebá ke den né dé kei? Yeésò mé né ké te vulúu njolò biì komo naá hèn, suaga cuù nde né lòu sâ, nág faá à la naá njolò biì naá nò.»

Nuaré déi sòn Júdàs

¹² Jomo sâ bò mbòn tebê suaga yila cu ké Jerusalem ndo. Yuoô ké te tòr mé bó yilá né tòr Olivie sâ nde ké lo, boó né njèh kilómètà cén.

¹³ Bó wa ké lo, bó naá kela nde ké gwò te jèh gwà dé ké teèr, bó yila nde cu ké mí bèh dene boòn. Lé naá bò Pièr mé Jāṅ mé Jāk bò André; Filíp bò Tomàs; Bartelemi bò Matíó; Jāk nuna Alfè mé Simón nuaá mé gwàn bèh dé nua kìn naá bó, mé Júdàs nuna Jāk.

¹⁴ Bó bò véh déi, mé Marî mèi Yeésò mé bò òm Yeésò lé naá kóó, bó né Càṅ cu doón dua, bó bú dua lom mé sòn cèn doón.

¹⁵ Mé cieé déi lè gwèn sâ, Piêr komo wuo ter lètenè bò Yeésò bò. Bó boó né njèh nùar yuií mé ndètoón. Ye bó a:

¹⁶ «Bí ngwé bò nùar mò! Kò njií mé né te mvù Càŋe felè Júdas nyagá den doón sé naá kaà mân mboón, te yuo faá Cúcuí Nğà lé naá sònò *David tueé kwaá nò. À lé Yeésò cie jògò kwaá naá kóó, te bó nde ye bú mân sie.

¹⁷ Á sâ, Júdas lé naá te bòn beèh ndò, à lé naá gií mé seé seèn teèn.

¹⁸ (Mé njèh mene, à lé Yeésò go soóm naá kóó, à nde ñueèh mé kàgàlòñ hèllè ñge. Yeé baá ménâ, à die doóm seér ké teèn ndò, komó seèn velé, lèi nèllé sue cie.

¹⁹ Bò Jerusalem bò ngweé laré ménâ bèh doón, bó yilá kwaá baá-re ñueèh hèllè: Hakeldamà. Mé ju boón sâ tueé né ye: né ñueèh húóm.)

²⁰ Sâ né gi lè mvù bené *David nyagá den ye:

Gwà seèn a, lè lòù;

Nuaré déi a, té ké teèn cèr.

Déi né cu nyagá den ndò ye:

Nuaré déi a, dèn sér cú lè sòn dene seèn kóó.»

²¹⁻²² Piêr den cuú ye bó a: «Sâ kò nuaré déi ndeè, à yila kwa béh, te à den sòn Júdas, à né bò nùar sòn Fehtoò beèh tueé nyegé ye bó a, Fehtoò beèh baá cu mé njolo ma. Kò né nuaá mé béh bó yon yeé jomo Yeésò Fehtoò beèh kóó ndò, yuoò bèh mé Jân lé kouú naá bú nòmò, nde wa lou mé à lé komo ñaa naá ké ter teèn. Kò nùà sâ né gi doón kóó gií, sâ ye.»

²³ Piêr yeé tueé gi aá, bó sie kwaá baá-re nùar fà. Déi lé naá Josêf; bó bú yilá cu né Barsabàs; yilí seèn déi né cu Jústùs. Bó sie kwaá cu Matiàs ndò.

²⁴ Jomo sâ bó dua Càŋ teèn, ye bú a: «Fehtoò beèh, wò ñene kò né temé bò nùar doón kóó; lètenè bò fà bò hèn, fèh sòm béh nuaá mé wò balé kwaá naá mé be yeè,

²⁵ te nùà sâ ña cu nùà tebè yeè, à weh seér cu seé Júdas kóó. Lòù sam, Júdas bèh séná seèn nde aá kèn.»

²⁶ Bó yeé dua sòm aá Càŋ, bó vu bèi felè bò fà bò sâ; bèi sie Matiàs, bó weh sagá yíi bú felè bò mbòn tebè dé yulá cùòb cén doó.

2

*Cieé *Pàntèkòt*

¹ Cieé Pàntèkòt waà, sâ bò Yeésò bò né gi bècèné ménâ bilí den.

² Bó yeé ngweé, bèmè baá ké ter te vulúu faá fu taré nò ngulí; waà, gwaán tulu yila kweh gwò yoòr boón, yuú gwà déi.

³ Bó ñene leba né teèn faá leba weè nò tená yuo bele, né bó yoòr cécéné cécéné labé ndeé.

⁴ Cúcuí Nğà samé yila bó lè ndò, bó yila leba juú hihiné tueé faá Cúcuí Nğà ye bó a, tútueé nò.

⁵ Sâ bò *Júf mé né Càŋ dula yuoó baá lò nùar wón doón, bó baá gi lòu sâ ké Jerusalem.

⁶ Bèmè yeé baá ngulí, bò nùar kem bilí ndò. Lò dé kàn mé dé kàn yeé ngweé, bò Yeésò bò baá mé ju boón tueé, híim yògò bó,

⁷ feh nêllé gi bó ter. Bó deên ndo ye: «Ŋgweéh bòò mé né ju beèh tueé hên né gi bò Galilê bò wa?

⁸ Kèkèné! Bóó né naàn mé bó né ju beèh mé lò hihiné tueé, lò dé kàn mé dé kàn né ŋgweé wa?

⁹ Lò Pártà, lò Mèdià, mé Elám, lò Mèsòpòtamí, lò Judê mé lò Kapadôs, lò Pôn mé tàbè Asià,

¹⁰ lò Friji mé Pamfilí, tàbè Ejíptò mé kòb tàbè Libi dé ké kwarè Sirèn; bòò mé yuoô Rôm,

¹¹ bò déi né bò huaán Jûf, bò déi ɲa né bò Jûf lòù; bò Kreéta bò mé bò Aráb mene; doón nùà kàn né bó mé ju seèn sònò ŋgweé, bó tueé den né be seé Càn.»

¹² Yeé baá ménâ, hiím yɔgó bó, feh nêllé gi bó ter, bó den cuù lètenè boòn ye: «Kèkèné dé sâ ye naàn?»

¹³ Bò nuaré déi haá seér cu bò mbòn tebê gbêg ye, ŋgweéh bó sela tugó den né mbè mà.

Njèh tueé dé Piêr

¹⁴ Piêr yeé ŋgweé aá ménâ, à komo wuo ter mé bò mbòn tebê yulà cùòb cén mene, à logó njií ké ter, ye bò nuàr a: «Bí bò huaán *Jûf, mé bò kìn ká Jerusalem doón, bí féla nyégé bagasé, bí kóó ye,

¹⁵ bò nùà hên mbè faá bí tueé nè nò sèlà ŋgwéh. Bí ɲéné ŋgwéh ye née maánjògò ye wa?

¹⁶ Mboón seér né njií mé Joël *sòn-Càn lé naà tueé kwaá ye:

¹⁷ Càn ye: lè cieé cèrè-jomò nyí ndeé né Cúcuí nyí yòòr bò nuàr doón faám njií.

Bò huaán bìi dé siib mé bò dé vèh

nde né bò sòn-Càn bò ɲaá gií;

bò mbò bìi nde né njèh lè vuú mé njolo lòù ɲené;

vuú nde né bò kuúm kulu ndo.

¹⁸ Jue nyí Càn, lòù sâ nyí nde né Cúcuí nyí

yòòr bò seé bò nyí faám njií bele,

te bò dé siib, mé bò dé vèh mene ɲa gi

bò sòn-Càn bò.

¹⁹ Lòù sâ nyí nde né bò fém ké te vulúu

mé ká doó mene bóó;

húóm nde né kwaár, we nde né bɔgó, ju nde né jeré;

²⁰ lou nde né cibí ɲaá seér, weéh bó faá húóm nò,

te cieé dé Fehtoò bìi ndeé wa nyegé ye.

Lòù sâ né cieé *sùsum.

²¹ Nyí tueé bí, nuaá mé né Nùà Dueé dua doón

nde né yili yuo.»

²² Piêr den cuù ye bó a: «Bí bò *Iserála bò, bí féla nyégé bagasé! Càn lé naà terreŋ Yeésò nùà Najarèt lètenè bìi feh kééh, à né bú fém hihiné beè haá kwaá, à né ciè hihiné mé bú bóó. Né ka faá bí né gi kóó nò.

²³ Mé njèh mene, bí nde kela nùà hèllè beè bò nuàr mbaá, bí jɔgo yíí. Sâ Càn lé naá gií mé kàgà-ndòn seèn nyegé kwaá ndo, ye te yuo ménâ. Yeé baá ménâ, bí ye bò vevenê bò a, wúlà bú wúlà, bó fagá njií bú ter ndo.

²⁴ Càn mé ngeér sam. À yeé kuú aá, Càn komo sòm cu bú lè núr cioò. Lòu sam, cio sé bú siè kòmò ná ngwéh.

²⁵ Né ka nág faá *Davíd lé naá gii felè seèn tueé nɔ, ye:

Cu ɔɔɔɔ nyí né Fehtoò nyí toò nyí ɲenén den,
à né te be gaá nyí te nyí ndèrrè cú.

²⁶ Temé nyí lè sagár né dé cí;

nyí ngòr tueé samé né dé cí ndo.

Nyí né mene yuaásé, nyí kuú nde né mé ndèm beè.

²⁷ Nyí kɔ né ye wò sé yeè càn nyí te ndugo bò càn
sí ló ndé ngwéh;

wò sé yeè gwàn ndé ngwéh ye nùàr nyí a, fò lè ndo.

²⁸ Wò lé naá gii nyí ceér yòɔ njolò feh kwaá.

Ké kwarè yeè nyí nde né mé vógó-temé mene
samé kuú.»

²⁹ Pièr den cuù ye bó a: «Bò nùàr mò, kènè mè kwa baá terreb, mè nde né
bí ɲèh felè tele beèh Davíd tueé ɲagá: à lɔ naá kuú, bó furú bú, sà seèn
née ká lètenè beèh ye.

³⁰ À lé naá *sòn-Càn, à lé naá gii kɔɔ ye Càn lé naá jege ye nyí a: lètenè
bò ndútè ndùtù nyí ɔɔɔɔ, huaán dèi ndeè nde né teèn yuo, à den te kɔɔ
nyí ma.

³¹ Sà tueé né ye Davíd lɔ naá gii kɔɔ, te ndeè ye ká jomo bóɔ den. À lé môn
tueé kuú naá ye *Nùà Còɔ nde né lè cio komo yuo, wa Càn ndeè bú lètenè
bò komò sí ló ndé ngwéh, komò seèn ndeè lòu fò ndé ngwéh ndo ma.

³² «Mè tueé bí: Yeésò mé bí lé naá te toú fagá ɲíí doò, Càn lè cio hèn
komo sòm né bú. À baá cu làɲ, béh bò nùàr seèn ɔɔɔɔ, béh lé naá gii bú
mé njolo ɲenén, béh né sòn seèn.

³³ À ɲaá nde aá ké te be gaá Càn, à kwa baá Cúcuí ɲagá beè Tele seèn
faá Tele seèn lé naá tueé kwaá nɔ. À ká yoòr beèh hèn fam ɲíí den né
Cúcuí ɲagá sà. Bí ká yoòr beèh ɲene né cí, bí sònò beèh ngweé né cí ndo.

³⁴ «Dé *Davíd, à lé ké te vulúu ɲá ná ngwéh, à lé tueé naá lòu ye:

Nùà Dueè ye Nùà Koò nyí a:

Dèn ndé ká te be gaá nyí;

³⁵ kɔ nyí komó sílì ɲíí gí aá bò bònò bò yeè doó,
wò dobo kéh bó gulè.»

³⁶ Pièr den cuù ye bó a: «Bí bò huaán *Iserálà bò lé Yeésò faga wulà naá
kɔɔ. Mè né tueé ye bí a ndo ye, kènè Càn bú felè ɲèh ɔɔɔɔ sie kwaá né
Nùà dueè; *Nùà Còɔ né bú.»

³⁷ Bò nùàr yeè nde ngweé ɲíí mân, càn tené bó lè. Bó ye bò Pièr a: «Á
hèn, béh kènè bóɔ nde aá naàn, bò nùàr beèh?»

³⁸ Pièr ye bó a: «Bí kwéh sér temé bìi. Nùà kàn a, ndê, bó kou bú mé
yílì Yeésò *Kristò, te Càn kulu sòm bú veèn yoòr. Bí nde né Cúcuí ɲagá
beè seèn kwa.

³⁹ Lòu sam, à lé naá gii tueé kwaá, ye né dé bìi, dé bò ɲuna bìi, mé bò
jomo bò mene. Nuaá mé Tele beèh Càn Dueè né bú yoòr seèn yílá ɲíí
ɔɔɔɔ, né dé seèn.»

⁴⁰ Piêr tueé sagá cu baá-re bó ngòr mé nde né bó beè sie teèn ngún, à né bó teèn sɔ́gɔ́ yíí, ye bó a: «Bí gè mé ceér bò dúágá-tie bò nɔ́ɔ́, te bí yíí yuo.»

⁴¹ Bò nùàr kókoó mbaá gwaán gi ngòr Piêr, bó kou bó. Lou sâ, bò nùàr sagá yila cu felè bò Yeésò bò nde njèh kám tagár.

⁴² Bò mbòn tebê né bó ngòr Càn feh, bó né temé teèn kwaá njií, bó bò mbeí né meh, bó né yáb bècénè yieé bilí, bó né Càn bècénè dua bilí ndo.

Dene bò Yeésò bò

⁴³ Veéh waá bò nùàr yoòr. Bó ñene bò mbòn tebê né bò fém hihiné boó bele. Bó né bò cié kókoó mbaá ñené ndo.

⁴⁴ Bò Yeésò bò doón lé naá loóm mé sòn cên, njèh boòn doón lé bilí den beéh ndáságá ndo.

⁴⁵ Bó né bò ñueéh mé bò njèh feh hihiné go bele, bó né bècénè kwaá bilí, bó geé haá bɔ́ɔ́ mé njèh beè sam teèn.

⁴⁶ Cieé doón, bó né lè *gwà Càn koó bilí ndeé, bó né yáb bècénè ké gwò boòn yieé bilí ndo, bó né teèn mé temé cén samé,

⁴⁷ bó né Càn teèn seén, bó né nùàr doón yoòr yilá gií ndo. Fehtoò beèh né be teèn kwaá; bɔ́ɔ́ mé baá yili yuo, cieé doón à né bó lè mògò bò nùàr seèn sagá yíí.

3

Dèbbè nùà gule kuú déi

¹ Cieé déi, cu Càn duaá, mé lou lòn tagár yeé waá baá, Piêr bô Jân nde ké *gwà Càn koó.

² Bó yeé nde aá gwò yilá, bó ñene nùà gule kuú déi né tùtùlù den den, à né kwarè hin cén déi, bó hin sâ yilá né: Hin nyàgàm. Nùà beèn hèllè lé mé njèh yuoó naá lè. Cieé doón bó né yeé bú ké tùtùlù gwà Càn jɔ́gɔ́ kwaá njií, te à dua beh kàgàlòn beè bò nùàr.

³ À yeé ñene Piêr bô Jân nde aá gwò yilá, à dua bó njèh ndo.

⁴ Piêr bô Jân ke njií bú, bó né bú ke ñeje, Piêr ye bú a: «Kè nji béh.»

⁵ Nùà hèllè ke njií bó ndo, ye te nyí kwa ke ñjeré déi beè boòn.

⁶ Piêr ye bú a: «Mè mé kàgàlòn beè sam. Njií mé né beè mò, mè haá seér nde né wò cí. Mé yilí Yeésò *Kristò Nùà Najarèt wùò ter, gègɔ́ɔ́.»

⁷ À yeé tueé gi aá mân, à sie sɔ́m bú ter mé be gaá ndo. Doó sâ, bò gule mé bò kɔ́gɔ́ gulè seèn yila gi cu.

⁸ À lo wuo ter kpar, à ñebá mé be seèn, à gɔ́ mé be seèn ndo. Bó bò mbòn tebê bilí yila nde gwà Càn mé gule cên, à né gɔ́, à né ter loó ñaá, à né Càn seén.

⁹ Bò nùàr gwà doón yeé ke, à baá seér ter mé be seèn gɔ́, à né Càn seèn den,

¹⁰ bó ñene kɔ́ gi ye né bú ndo, à njèh tùtùlù gwà kwarè hin nyàgàm dua den yeé kɔ́ɔ́. Veéh yila bó lè, njií mé naá nùà beèn hèllè boó, geí lo bó mbaá.

*Ngòr Piêr ké *gwà Càn koó*

¹¹ Nùà hèllè Piêr bô Jân kwá ló cú ndo. Bó bó nde lè kòn Salomôn; bó kòn sâ yilá né ménâ. Bò nùàr kem nde gi ké teèn ndo. Feh né bó ter ñellé.

¹² Piêr yeé ñene aá ménâ, à ye bó a: «Bí bò *Iserála bò, njií hên bí ménâ geí né dé kei wa? Bóó né naàn mé bí béh ke njií né faá béh nùà hên bóó góó naâ mé terrebe dé beèh wa? Bí ye béh bú taré sóm naâ mé ñágá-temé beèh nùà ñèh wa?

¹³ Mè tueé bí, né Càñ nùà ñèh. Abrahâm lé naâ bú dua. Isâk bò Jakób mé bò tele beèh dóón lé naá gii bú dua. À be terrebe seèn ter sòm njií né kóó, te terrebe Nùà seé seèn Yeésò ñené mé ñéh. Ngweéh bí lé Yeésò beè bò kokoò bò jógó yíí naâ kóó wa? *Pilátò né mene tueé ye, nyí nde né bú yi njií, bí lé naâ berón.

¹⁴ Bí lé ngoòn naâ Nùà gècèn mé né ñagásé, bí ye Pilátò a: siè sér bú, à yi njií bí nuaá mé wula yeé feh ma.

¹⁵ Bí lé bóó naâ mân, bí wula sòm Nuaá mé yòn dóón né gi beè seèn. Mè tueé bí, Càñ mé ñgeér sam. À yeé kuú baá, Càñ komo sòm cu bú teèn, à baá cu làn, béh lé naâ bú mé njolo ñené, béh né sòn seèn.

¹⁶ Nùà beèn hên, bí né bú ñené, bí né gi bú kóó ndó. Bí kékoó ye, à taré yuo né mé yíí Yeésò. Né temé yoór Yeésò kwaá njií taré sòm né bú kóó. Né njolò bií ndó.

¹⁷ «Bò nùàr mò, mè né kóó ye, njií mé bí bò mgbè bií lé bóó gii naâ Yeésò dóón, bí lé bóó cugó naâ lòu.

¹⁸ Sâ beè Càñ né seér njií mé à lé naá gii sònò bò sòn-seèn bò dóón tueé keéh ye: Huaán nyí *Nùà Còñ nde né gèr ñené. Mè tueé bí, hên mboón né cí.

¹⁹ Kènê, bí kwéh sér á temé, bí bele ceér Càñ, te Càñ kulu sòm gi bí vèen yoór.

²⁰ Mò bí bóó né mân, bí nde né dù beè Nùà Dueè kwa, bí kwa cu Nùà Còñ mé à lé naâ bí sòm kwaá. Sâ jue né Yeésò.

²¹ À kènê né ké te vulúu ye. Kò ndeè baá lòu mé ñèh dóón baá cu dé feè ñaá seér, sâ ye. Bóó nde né faá Càñ lo naá gii sònò bò sòn-seèn bò tueé kwaá nò.

²² Músi lé naá gii tueé ñagá ye: Càñ Dueè ndeè né bí sòn seèn déi faá nyí nò tema njií; nde né nùàr bií déi ndó. Bí nde né sòn seèn dóón ñgweé.

²³ Nuaá mé ñgeén sòn seèn, bó nde né bú lè bòn bò nùàr Càñe kwógó sòm.»

²⁴ Piêr den cuu ye bó a: «Nàm mé béh né teèn hên, bò *sòn-Càñ bò lé naá gii ñèh teèn tueé, duoóm mé Samuel nde wa mé bò déi.

²⁵ Nédè mé Càñ lé tueé lòò naâ sònò bò sòn seèn bò dóón, né gi dé bií. Bí né mé ñgòn yoór, faá Càñ lé naâ mé bò tele bií kò nò. À lé ye Abrahâm a: nyí gèh nùàr *wón dóón kulú keéh gi nde né mé ndútè ndútù seèn ma.

²⁶ Yeé baá ménâ, Càñ tema njií Nùà seé seèn ndó, à bú tema njií logó mé bí, ye te nyí kulu bí, te nùà kàn kwóbé leba seèn, à vèen bó cú.»

4

*Piêr bò Jân ké te *mbàgà juù*

¹ Piêr bò Jân yeé baá bò nùàr ñèh ménâ tueé den, bò *ngàn sèmè mé nùà koò felè bò gó gwà Càñ bò mé bò *Sadusièn

² furú waà, ye Piêr bô Jân la tueê ngòr Càn fí. Sâ Piêr bô Jân la naà bò nùar ngòr Càn feh den, ye bó a: Yeésò komo yuo aá là cio kèn. Sâ tueé né ye, bò komó nde gi né ménâ komo yuo ndo ma.

³ Bó yeé waà baá, bó sie yíi Piêr bô Jân gwà cibì, bó cer ngogô teèn. Sâ baá liyili.

⁴ Mé njéh mene, bò nùar kókoó mbaá lé ngòr Càn ngweé nyegé gi aá kèn, bó gwaán gi aá ndo. Lòu sâ bô Yeésò bò doón wa njèh kám tìn.

⁵ Cieé yeé naga baá, bò ngàn sémè dé kokoó mé bò kokoó bò déi bó bô *njí-sóu bilí gi ké Jerusalem.

⁶ *Hána ngàn sémè dé koò lé naà teèn; Kayíif bô Jân mé Alesándà, mé bò nuaré déi là mbàgà ngàn sémè dé koò doón lé naá gii teèn.

⁷ Bó yeé bilí gi aá ménâ, bó sòm waà mé Piêr bô Jân ndo, bó dilí kwaá bó toò bòn, bó ye bó a: «Bí ménâ jég boó naà mé gèh terreb dé heè wa? Nei bí terreb sâ haá naà kóó ndo wa?»

⁸ Piêr samé wuo ter mé Cúcuí Ngà yòòr, ye bó a:

⁹ «Mò bí bò kokoó bò béh njèh bie né felè seé bagaa mé naà nùar beèn hèn yili sòm,

¹⁰ sâ bí boó mé né doó doón, bí ngwé. Huaán *Iserála lò nùar doón a, kóó ye, nuaá mé né toò bìi njebá den hèn, né yilí Yeésò *Kristò nùà Najarêt taré sòm né bú kóó. Bí lé naà Yeésò fagá njií, à kuú. Càn bú te cio komo sòm cu aá kèn.

¹¹ A kènè né faá taá mé ngòr Càn né felè seèn tueé nò, ye:

Né taá mé bí bò mé-gwà bò lé naà ké jomo

komo si njií, taá dàn ña seér cu né kóó.»

¹² Piêr den cuú, ye bó a: «Nùar yili yuo lom nde né mé Yeésò. Ndóg, nuaré déi ká te wónje teèn sam mé nde né nùar yili sòm. Gi cegé né bú.»

¹³ Piêr yeé tueé gi aá ménâ, bò kokoó bò hèllè ñene kò ye bò Piêr né ngòr tueé ngulí, wanóón bó né bò lòu bò mé njèh due kó ngwéh, bó sé la vèh ná ngwéh wa? Yeé baá ménâ, geí lo bó ndo. Bó ñene kò ye baá-re, ye né bò mbòn Yeésò ma.

¹⁴ Sâ nuaá mé lé taré yuoó naà doó né doó sâ njebá den; bó dé sâ njèh tueé sònò kwà cú.

¹⁵ Bó ye, mò né mân, sâ bó sòm kéh ngógò bò Piêr cie, bó sòm keéh bó lé gwà juú. Bó duóóm ká jomo lètené bòn tueé

¹⁶ ye: «Béh boó nde né bò nùà hèn naàn wa? Ngweéh bò Jerusalem bò doón né gi kóó ye, fém felè nùà hèn boó naà bó wa? Seèn naá gii bèsóné mbaá, bèh caàm sam cuú.

¹⁷ Njèh cén, mò béh ye te ngòr hèn toò ngulí ndé cú, kò béh pamé yiin seér bó lòu, béh ye bó a: Càn a bó bí saán feh cu nuaré déi yilí Yeésò hèllè.»

¹⁸ Bó yeé tueé gi aá ménâ, bó yilá njií cuú bó ndo, bó ye bó a: «Bí máb mé yilí Yeésò! Càn a bó bí feh cu nuaré déi njèh mé yilí seèn sâ.»

¹⁹ Piêr bô Jân deèn ye bó a: «Bí jògò téná ke ju hèn mé be bìi ye. Bèè Càn dilí kela né dé heè? Béh dùlà bí wa, béh dula nde né Càn wa?

²⁰ Dé beèh, njií mé béh lé naá gii ngweé, béh lé naá gii ñené, béh vu lo nde né naàn wa? Ndóg, boó mene naàn, béh tueé den nde né cí.»

²¹ Bò kokoô bò yeé ngweé aá ménâ, bó luom ferré cu bò Piêr, te bó nde ye bó yi njií. Lòu sam, njií mé bó nde né bó gèr teèn feh keéh, bó lé kwà ná cù, bò nùàr kò lom aá Càn felè nùà beèn doò vra deèn.

²² Nuaá mé lé taré yuoó naâ mé fém hèllè lé naâ nyemà yulà nèa yogó keéh.

Càn duaà

²³ Piêr bò Jân yeé yuo kelà baá, bó nde cu ké yoòr bò mbeí boòn, bó se bó njií mé bò *ngàn sèmè dé kokoô mé bò kokoô bò déi naâ bó tueé gií ndò.

²⁴ Bò mbeí yeé ngweé gi aá, bó bilí dua Càn, ye Càn a: «Nùà Dueè, wò lé vulú bò tàbè mé nòmò doón boó naâ kóó; bò njèh teèn doón lé si kwaá gií naâ wò ndò.

²⁵ *Davíd tele beèh dé koò lo naâ nùà seè yeè. Wò lo naâ sònò seèn tueé keéh, te à nde ye mé terreb Cúcuí Nágá tueé ye:

Lò nùàr doón gágà mé Càn môn saán njií né dé kei wa?

Bó mbaá boó kuú né dé kei ndò wa?

²⁶ Bò mgbè dé kokoô njebá wòr kwaá gi aá taáb kèn.

Bò mgbè dé tètòr bilí gi aá ndò.

Bó doón taáb njebá njií gi né mé Càn Dueè bò Nuna seèn *Nùà Còr.

²⁷ Boó ka nág faá Davíd lé naâ tueé ndò. Sâ *Heròde mé Pónsè Pilátò bó bò kìn mé bò huaán *Iseràlà bò lé naâ lo hèn bilí gií, bó né Yeèsò Nùà Còr gòr. À né mene Nùà seè yeè dé nágá, bó né bú gòr.

²⁸ Doón boó gi né te mboón faá wò lé naá gií ké bèh duóm nyegé kwaá ndò.

²⁹ «Tele beèh, ngwé njií mé bò kokoô bò né béh luom kán, bó ye, béh máb ló ngòr yeè ménâ. Mò né mân, béh né wò dua, kè njií béh bò seè bò yeè njolo yoòr teèn, há béh terreb te béh tueé ngòr yeè, béh vèh cú.

³⁰ Kwá be teèn, te bò beén bò taré yuo bele mé yilí Yeèsò Nùà seè yeè dé nágá, te bò fém mé bò ciè néné yuo kela gií bèsoné ndò.»

³¹ Bó yeé dua sòm aá, gwá jilí. Bó doón, Cúcuí Nágá samé yila gi bó yoòr, bó yila baá-re ngòr Càn mé terreb mene tueé, bó vèh cú.

Ndàságá lètenè bò Yeèsò bò

³² Bò Yeèsò bò lé naá loóm mé sòn cèn, temé cèn ndò. Nuaré déi lo njèh seèn hiín gè kwá bèh. Lètenè boòn njèh doón lé naá gií ndàságá.

³³ Bò mbòn tebè ngòr Càn njebá lom mé terreb, bó ye bò nùàr a, mé gècèn mene, Yeèsò Fehtoò beèh lé naâ te cio komo yuo ma. Húóm-temé Càn lé naá gií nùàr doón beè yaám sie ndò.

³⁴ Njeré déi lé nuaré déi lètenè boòn sám ná ngwèh. Bò déi lé beè naâ mé nueèh, bò déi mé gwá, bó né go sòm bele, bó weh kàgàlòn sá,

³⁵ Bò né beè bò mbòn tebè haá njií, te bó geé haá bò nùàr. Mò njeré déi né nùàr saám, bó haá bó teèn.

³⁶ Nuaré déi lé naâ teèn, yilí seèn né Joséf. Bò mbòn tebè bú yilá sagá cu né Bàrnàbâs; sâ tueé né ye, né dògò nùàr. Né bò huaán *Leví, à lé yuoó naâ ké Síppe.

³⁷ À né mé ñueèh teèn, à go som ñueèh sâ ndo, à kàgàlòn sâ haá ñjii beè bò mbòn tebê.

5

Ananià bô Safirà

¹ Sâ nuaré déi lé naà teèn ndo, yilí seèn né Ananià, dé veèh né Safirà. Bò veèh yeé nyogó aá sòn, à go som ñueèh bòn,

² à kòb leér kàgàlòn kèb déi, sâ veèh né kóó, à weh dé jomò, à haá ñjii beè bò mbòn tebê.

³ Pièr ye bú a: «Ananià, bôó né naàn mé *Sátàn né wò lè yilá, wò bele Cúcuí Nágá wa? Mò sam, wò yeé go som aá ñueèh hèllè, wò kàgàlòn kèb déi kòb leér né dé kei wa?

⁴ Ngweèh ñueèh hèllè lé jògò naà dé yeé wa? Wò yeé go som aá, ngweèh kàgàlòn sé né dé yeé ndo wa? Wò sâ goló caá né kei wa? Wò bele né Càñ, wò nùàr bèlè lòm ngwéh.»

⁵⁻⁶ Ananià yeé ngweé aá ménâ, à komo die nde doó ndón, à kuú. Bò mbò wuo ter, bó weh cògò, bó vuòb bú, bó nde bú furú som. Nuaá mé lé ngweé naà ngòr hèn doón, veèh bôó bú ñhèh.

⁷ Bó bôó teèn yòn loù tagár, veèh seèn yila kweèh ndo, à kó ngwéh dé mé la naà toò kelá.

⁸ Pièr ye bú a: «Túé mè mé gècèn mene, ngweèh kàgàlòn ñueèh mé bí lé goó naà doò, gi lom né hèn wa?» Ye bú a: «Gi né ka sâ.»

⁹ Pièr ye bú a: «Bôó né naàn mé bì si yeé naà sòn nyogó, bí fela Cúcuí Nùà Dueè sòn wa? Kè ñjii yí tùtùlù yíé, yila cuù né bôó mé naà si yeé furú weh, bó nde cu né wò furú.»

¹⁰ Tètèi sam à komo die nde doó toò Pièr, à kuú. Bò mbò yila kweèh, sâ à baá komó. Bó jògo cu bú, bó nde ké kwarè sii furú ñjii.

¹¹ Bò nùàr te mbàgà Càñe hemé laré doón. Bèh mé bò nùàr ngweé ngòr hèn doón, dùlù su bó yoòr ndo.

Bò fém feh hihiné

¹² Bò mbòn tebê lé naà bô fém mé ciè kókoó mbaá lètenè bò nùàr bôó bele. Bò Yeèsò bô lé bilí den beèh lè kòn Salomôn.

¹³ Nuaá mé née temé mé Yeèsò kwá ñjii ngwéeh ye, lé yoòr bòn mbembaá ndé wèh ná ngwéh, bó lé bó seèn ñjii beèh lòu.

¹⁴ Cili nùàr né lom temé kweèh seér, bó né te bòn bô Yeèsò bô yilá ndeé, véh mene, siib mene, né lom faá cí yaám ndeé.

¹⁵ Bó né mé bô beén bô ká cie jògó yuo kelâ, bô déi te ndagáa, bô déi te kèe, ye mò Pièr baá kelâ, mò né mene cecemé seèn, te cor kema déi ma.

¹⁶ Bò nùàr kókoó mbaá lé lóó hihiné kwarè Jerusalem lé naà mé bô beén bô jògó ndeé. Doón bó lé naá gi taré yuo; bôó mé né mé tándulu yoòr taré yuo gi ndo.

Bùnò

¹⁷ *Ngàñ sèmè dé koò yeé ñene aá ménâ, temé ñaá bú lè. Bôó mé né jomo seèn doón, furu gi bó ménâ ndo. Bò sâ bô lé naà lètenè bô *Sadusièn. Temé yeé baá bó lé furú, bó tema ñjii nùàr, ye bó ndé bô mbòn tebê sie.

¹⁸ Bó nde bó gwà cibì dé koò sie yii ndo.

19 Yeé baá lètenè cibí, cili Càn déi waà gulu sòm hin gwà cibí hèllè, sòm keéh bò mbòn cie, ye bó a:

20 «Bí ndé dèn ké *gwà Càn koò, bí tueé né bò nùàr kùr yòn feê.»

21 Bò mbòn ngweé sòn seèn: yeé baá maánjògò bó komo nde ké gwà Càn koò ndo, bó né njèh teèn feh den. Jomo sâ ngàn sèmè dé koò, mé bòò mé né gi jomo seèn doón, yilá bilí bò kokoò bò lètenè bò *Júf, te bó bilí *mbàgà juù.

Bó yeé baá gi doó doón, bó tema njií baá-re ké gwà cibí, ye bó sòm ndé mé bò mbòn tebê ma.

22 Bò sóji yeé wa, gwà baá mvúâr, mbòn déi teèn sam cuú. Bó cu cuú, bó tueé bò kokoò bò ménâ,

23 bó ye bó a: «Béh wa ké teèn, hin doón né gi líliér ménâ. Nùà seê dé kàn nè tütúlú ndo. Béh yeé gulu hin, nuaré déi teèn sam.»

24 Nùà koò felè bò gó gwà Càn mé bò ngàn sèmè dé kokoò yeé nde ngweé njií ménâ, feh njellé bó ter, bó né lètenè bòòn bieé kuú, ye sâ naâ gèh dé heè wa?

25 Jomo sâ, nuaré déi kar waà ndo, ye bó a: «Mo bí jue né bò nuaá mé bí lé sie yíí naâ gwà cibí doò, bó né bò nùàr njèh ké gwà Càn feh den.»

26 Bó yeé nde ngweé njií ménâ, nùà koò felè bò gó gwà Càn doò wuo ter, à weh nde mé bò nùàr seèn ké teèn, te bó bó weh cu cuú mé bò mbòn hèllè. Wa ké teèn, bó njèh lòu bó njan cú ndo, bó veéh lom aá ye, bò nùàr nde né bó mé taá tobé.

27 Bó weh bó, bó bó cu cuú.

Bó yeé baá ké te mbàgà juù, *ngàn sèmè dé koò bie njií ye bò mbòn a:

28 «Béh lé naá gií bí luom ye bí a: máb ló njèh mé yilí nùà hèllè feéh ménâ. Bí hèn boó den cu né kei wa? Ngweéh ká Jerusalem loó doón ka yon cu né njèh mé bí né feh sâ mà. Bí ye te bí luar kwa béh cio nùà hèllè yoór wa?»

29 Bò Piêr ye bú a: «Ko béh dula kela Càn mé bò nùàr.

30 Mè tueé bí, ngweéh bí lé Yeésò faga wulá naâ koó wa? Càn mé lé naâ bò tele beéh léi jògò gam, komo sòm cu aá bú te cio,

31 à bú weh kwaá njií ké te be gaá seèn; ké te kogo né bú, Yilí nùàr né lom bú ndo, te haá bò huaán *Iserála bò terrebe temé kweéh seér, te Càn kulu sòm gi bó veèn yoór.

32 Bò njií sâ doón lé boó deén naâ njolò beéh, béh né bò sòn seèn; Cúcuí Nagá né sòn seèn ndo. Càn lé bú tema njií naâ yoór bòó mé né tie ngweê.»

33 Te bò kokoò bò hèllè yeé nde ngweé cu mân, temé njaá cuú bó lè, bó gwaán lom aá bò mbòn tebê boó wulá.

34 Càn mé ngeér sam. Nùà *Fariisèi déi naâ lètenè bò kokoò bò sâ teèn, yilí seèn nè Gamaliél, à né *nji-sòu, bò nùàr doón né gi bú veéh. Nùà sâ komo wuo ter, ye bó a: «Bí jògò sòm kéh née bó cie ye.»

35 Jomo sâ, à tueé njií mé mbàgà juù, ye bó a: «Bò huaán *Iserála, bí kè nyégé ká njií mé bí nde né mé bò nùà hèn boó bagasé, mè tueé bí.

36 Bí kwá seé boòn ndeè sòm fù mé beé seèn faá seé Teudàs nò. Lòu sam, dàb née sam mé Teudàs lé naâ mé nùàr yuií nè jomo kar waà, ye te nyí junó loó, wa nyí né nùà dueè ma. Ngweéh bó lé naâ bú wula sòm wa? Á yeé kuú baá, ngweéh bò nùàr seèn lé naâ mbaá njellé le gií wa?

³⁷ «Júdàs nùà Galilê lé naá cuù ménâ ndo. À lé naâ te cu nyàgà nùàre kar waà, à né lom bò nùàr kókoó mbaá soób, te bó ɲa gi bò nùàr seèn. Ngwéeh bó lé naá cuù bú ménâ wulá sòm, bò nùàr seèn durá leér gi ndo wa?

³⁸ Kènê, bí lògò sòm á be biì yoòr bò nùàr hên nɔ́ɔ́ɲ, bí yì nji bó. Bí kóo ye, mò bó ban né seé dé ká lè *wɔ́ɲe, nde né mé be seèn laga le.

³⁹ Mɔ né dé Càn, sâ bí boó kuú né mbaá, ndóg ɲéllé kòmò ndé ngwéh. Sâ bí kè nyégé keè, mɔ sam bí bò Càn nde né taáb lieé liim.»

Mbàgà juù doón gwaán gi ngòr Gamaliél.

⁴⁰ Bó yilá yíi cuù bò mbòɲ tebê, bó ye, dún bó núr. Bó yeé duún aá bó, bó luom ferré cu, ye bó a: «Càn a bó bí saán feh cu bò nùàr yilí Yeésò hèllé.» Jomo sâ bó yì nji bó ndo.

⁴¹ Bò mbòɲ samé yuo seér te mbàgà juù mé wógó-temé mene, ye: «Béh naâ nùàr ɲjolò Càn wulú. Béh gèr felé Yeésò ɲene né dé cí mà.»

⁴² Cieé doón bó né ɲèh ké gwà Càn feh, bó né gùgwò feh bele ndo. Bó né bò nùàr Njàgà Bagaà se, ye *Nùà Còɲ né Yeésò.

6

Nùàr téhbeh mé nde né bò mbòɲ tebê gam

¹ Cu mé bò mbòɲ Yeésò yeé baá tetoò maga ndeé, bòó mé né ju greèk tueé, si togo ye bò mbòɲ mé né ju *hebreèh tueé né yeé yáb geé, bó né bò ma kú boòn seb ma.

² Yeé baá ménâ, bò mbòɲ tebê yulá cùbò fà doo yilá bilí bò mbòɲ doón, bó ye bó a: «Hên, mɔ béh kwaá lo ngòr Càn, béh nde bèh yáb geé, né dili wa?

³ Mɔ ye te huom, belà, bí bàlè sòm sér bò gècên bò lètenè biì, bò loò bò téhbeh mé Cúcuí Nàgà né yoòr boòn ngulí, te béh haá bó seé sâ.

⁴ Béh kɔ lom dé beèh Càn duaà, mé ngòr Càn tueé.»

⁵ Bò nùàr doó doón gwaán laré ménâ ndo. Bó balé sòm baá-re Etièn, nùà mé Cúcuí Nàgà né bú yoòr ngulí, mé temé cén kwaá njiì lom né mé Yeésò; bó bò Filíp mé Prokòr bò Nikanòr mé Timòɲ mé Parmenâ mé Nikolâ nùà Antiòs; dé seèn à lé ɲaà naâ *Jûf lòu.

⁶ Bó yeé balé sòm aá bó, bó weh njiì bó ké toò bò mbòɲ tebê. Bò mbòɲ tebê dua Càn felé boòn, bó ba bó be felé ndo.

⁷ Ngòr Càn kɔ lom baá-re tetoò yaám ndeé deèn. Ké Jerusalem bò mbòɲ né tetoò maga ndeé. Bò *ɲgàɲ sèmè ɲgún kwaá njiì gi temé yoòr Yeésò.

Bèh Etièn sieè

⁸ Càn kulu Etièn ndo, à haá bú terreɓ. Etièn yila cu bò fém tetarê lètenè bò nùàr boó beleé.

⁹ Bò Jûf déi yeé ɲene aá ménâ, bó berón. Bó né dé boòn lè *gwà sòu mé bó yilá yeé gwà boó mé lé naâ kwer, mé kènê baá mé feh boòn doo. Né bele bò Jûf mé naâ lè tàbè Sirèn bò Alesandri; bò déi naâ lè tàbè Silisi mé tàbè Asià mene. Bó doón taré gi sòn toò Etièn.

¹⁰ Cúcuí Nàgà mé lé naâ yoòr Etièn ngulí doo né bú kógòn haá. Yeé baá ménâ, bó sòn toò Etièn kwà cú ndo.

¹¹ Bó yeé ɲene aá ménâ, bó nde gwom nab seér bò kòb bò déi kàgàlòɲ, te bó nde bò nùàr tueé, ye bó a: «Béh naâ mé tie beèh ngweé, à naâ Músi bò Càn selé.»

¹² Bó soób baá-re bò nùàr, bó soób bò kokoò bò mé bò *njí-sòu mene. Temé naá bó ndo, bó sie njí Etièn ké te *mbàgà juù,

¹³ bó weh sie cu bò nyeèn bò beè, bó wa, bó ye bò nùàr a: «Cu dóón nùà hèn né yeé njí felè gwà Càn beèh tueé beéh, à né *sóú Músi tueé cuaré ndo.

¹⁴ Béh naá mé tie beèh ngweé ye: Yeésò nùà Najarèt nde né gwà Càn tulú som. Gènnè mé Músi lé feh lò naá béh, ye Yeésò nde né kweéh seér sé wa?»

¹⁵ Bò nùàr yeé ngweé aá ménâ, bó su Etièn njolo yoòr gwà dóón. Bó ke, njolo Etièn den seér aá faá dé cili Càn.

7

Njii mé Etièn lé naá tueé

¹ *Ngàn sèmè dé koò bie njii mé Etièn ndo, ye bú a: «Né bòn wa?»

² Etièn ye bó a: «Bò nùàr mò, bò tele mò, bí ngwé! Càn Nùà *sùsùm lo naá toò tele beèh Abrahâm ké Mèsòpòtamí ñenè yuo kelá, te Abrahâm nde ye ké Karân cer.

³ À yeé ñenè yuo kela baá, ye Abrahâm a: Wùò ter, kwá ló lò yeé mé mbàgà yeé ménâ, ndé sèr lè lò déi. Nyí nde né wò lò sâ feh ma.

⁴ Abrahâm boc ménâ, à kwaá lo lò bò Kaldê bò, à nde den ké Karân. Jomo sâ tele seèn kuú ndo. Càn som cu bú ké Karân, à kwaá ye bú lè lò mé béh née teèn hèn.

⁵ Càn bú tàbè teèn há ngwéh, à líim bilí bú mé bèh gule doboò mene, à tueé kwaá seér ye bú a: ko ndeè baá ké jomo, te bò nduté ndútù seèn ndeè kwa ye tàbè ma. Sâ Abrahâm née seèn mé huaán sam ye.

⁶ Càn tueé njii cu bú déi, ye bú a: Bò nduté ndútù seèn ndeè te lò bò nùàre den nde né kìn, bó nde né kwer naá, bó gèr ñene nde né fí. Nde né nyemà yuii nèa,

⁷ te ju die ye felè bò tú-kwer bò sâ beè nyí, jueé nyí Càn. Jomo sâ bò nduté ndútù seèn ndeè né teèn yuo, bó ndeè dua nyí kán.

⁸ Yeé gi aá, ye Abrahâm a: Bó bú baá mé ngòn. Ngòn sâ, ko à *ñob ngór ma. Jomo sâ Abrahâm ñar Isâk ndo. Yeé baá cieé téndelè, à ñob baá-re bú ngór. Isâk yeé ñar aá Jakôb, à ñob cu bú ménâ ndo. Jakôb ñar huaán yulá cùòb fà, bò jògò bò beèh né bó, Jakôb ñobé gi bó ngór ménâ ndo.

⁹ «Jomo sâ, sâ yila lètenè bò ñuna Jakôb. Bó bar Josêf, bó go njii bú te tàbè Ejíptò. Nhèh cén, Càn lé naá jomo seèn;

¹⁰ gèr hihiné lé naá menè bú kwa laré, mé njéh mene, Càn lé naá bú teèn dóón gam laré, à lé naá bú kógòn haá. Josêf lé naá *Farôn mgbè Ejíptò yoòr huóom. Yeé baá ménâ mgbè sie kwaá keéh bú ngómna ndo, à sie kwaá bú te tàbè seèn dóón, à mbàm seèn kwaá lo beè seèn ndo.

¹¹ «Jomo sâ cùè die, cùè dueé yilá te tàbè Ejíptò mé tàbè Kanahân mene. Bò jògò bò beèh ñene gèr, bó yáb kwà cú.

¹² Cieé déi Jakôb ngweé njii ye ké Ejíptò yáb né teèn. À tema njii bò ñuna ké teèn, bó nde yáb ñge wellè.

¹³ «Yeé baá gò dé jomò, Josêf som keéh yo seèn toò bocòn. Farôn ko baá-re

teèn ye bó né bò bei Josêf ndo.

¹⁴ Yeé baá ménâ, Josêf ye bó ndé wèh ndê mé tele, mé mbàgà seèn mene ma. Sâ bó lé baá te mbàgà sâ doón nùà yulà téhbeh cùòb tín.

¹⁵ Bó yeé nde tueé njií Jakôb ménâ, à foon lom gò Ejíptò. Nde nde, Jakôb kuú le ké teèn. Jomo sâ bò nuna seèn kuú le gi ké teèn ménâ ndo.

¹⁶ Bó jògò cu cuù mé bò komó boòn ké Sikem, bó bó furú gi lè sà mé Abrahâm lo ngeé naà beè bò nuna Hémôr.

¹⁷ «Nde nde, cu ndêb mé Càn lé naà Abrahâm tueé kwaá yeé nde aá wulú, gèh bò ndútè ndútè seèn kar ndo, bó yam sie tàbè Ejíptò beè.

¹⁸ Jomo sâ, bó sie cu mgbè Ejíptò dé hiín. Dé sâ lé Josêf kó ná ngwèh,

¹⁹ à felè bò nùàr beèh boó sabé njií lom mbaá. Bò jògò bò beèh gèr nene lom dé fí; à né bó baá, ye bó a: mo bó nar aá huaán, bó sili njií gi bó ya dueè te bó kuú ma.

²⁰ «Sâ né nàm mé bó lé naár naà Músi teèn ndo. Huaán bú sâ lé naà beè Càn bagasé. Tele leér kwaá bú gwò weéh tagár.

²¹ Yeé yògò baá, bó sòm keéh bú gwò, bó nde leér njií bú yí duà. Nuna *Farôn dé vèh nde jògò kwa bú, à nde koó nyegé bú faá nuna seèn no.

²² Músi né kulá ndeé, bó né bú lo bò Ejíptò bò doón feh. Jomo sâ à kula jolo, à yuo nùàr toò bò nùàr, seé seèn ngulí cu ménâ ndo.

²³ «À yeé baá mé nyemà yulà nèà, à kaga ndòn ye nyí nde aá *Iserála bò nùàr nyí yon ke.

²⁴ À yeé ke nùàr seèn déi nde cu aá mé gèr beè nùà Ejíptò déi nene kuú, à kela gàm, à bon njiè, à lobo wula sòm nùà Ejíptò hèllè.

²⁵ À munò lom aá ye te bò nùàr nyí ngweé kò teèn, ye Càn kela keéh né gàm boòn beè nyí ma. Mé njéh mene, bó ngwè kòmò ngwéh.

²⁶ «Cieé naga, Músi kwa lo cu bò Iserála bò déi fà, bó né lègè lege. À ye bó a: Bí né bò cèn bò, bí sà foon né dé kei wa? Sâ ye te nyí sie bilí cu bó mé sòn cèn.

²⁷ Dé mé taré yògò naà mbeí doò berón sòn Músi, ye bú a: Nei sie kwaá né wò nùà téná-juù felè beèh kóó wa?

²⁸ Wò gwaán cu né mè wulá, faá wò lé wulá naà nùà Ejíptò doò wa?

²⁹ Músi yeé nde ngweé njií ménâ, càn tené bú lè, à dula nde lè lò Màdínà, à nar kwa huaán fà ké sâ,

³⁰ à cer ké teèn nyemà yulà nèà.

«Jomo sâ, à yeé baá ké ya dueè kwarè tòr Sinayí, cili Càn déi nené yuo kelà toò seèn te leba weè te jili ngémbèi.

³¹ Músi yeé nene aá ménâ, geí seér bú lòù; à né yí teèn ndeé ser, te nyí nene nyegé, à ngweé hueh Càn Dueé baá ngulí ye bú a:

³² Né nyí Càn bò jògò bò yeé. Nyí né Càn Abrahâm, Càn Isák bò Jakôb ma. Veéh sie Músi, à duóm ndelè, à gwàn cú njolo yí teèn ke njií.

³³ Nùà Dueé den cuù, ye bú a: Húár sòm débágá gulè huaár; wò né te bàn tàbè dé ngagâ.

³⁴ Ndê, nyí tema njií wò ké Ejíptò, wanoón nyí ñene bò nùàr nyí né mé gèr ké teèn kwaré. Bó baá cuané, nyí né hueh boòn ngweé njií, nyí hèn suagà né bó yili sòm.

³⁵ «Sâ Músi cên sâ, bò *Iserálà bò lé naâ bú berón, bó lé ye bú a: Neì sie kwaá né wò nùà ténà-juù kóó wa? Á sâ, Càn lé bú sie kwaá naâ kóó ndò, ye te à den nùà koò felè boòn, à yili sòm bó. Càn lé bú ménà tueé keéh naà sònò cili seèn mé lé naâ ké te jìlì ngémbèi ñenè yuo kelá doò.

³⁶ Músi cên sâ lé Iserálà lè yuií kwer-e se soóm naâ kóó. Á lé naâ fém hihiné ké Ejíptò bóó bele, à bóó cu déi ké dùà Nòmò Bèlè. Á bò déi bóó cu ké ya dueè lè nyèmà yulà nèà ndò.

³⁷ Músi cên sâ tueé cu ye bò Iserálà bò a: Càn ndeè né bí sòn seèn déi faá nyí nò tema njií; nùà sâ yuo ndeè né lètenè bìi ma.

³⁸ Ké ya dueè felè bò Iserálà bò lé naâ cuù Músi cên sâ; bó bò jògò bò beèh lé naâ kóó. Á lé naâ nàg lètenè boòn mé cili Càn. Njií mé cili Càn lé tueé naâ ké te tòr Sinayí doón, à lé bó tueé keéh naâ kóó. Ngòr Càn mé baá ká beè beèh ngulí den hèn, ké sònò Càn lé ngweé weéh naâ bú ndò.

³⁹ «Mé ñéh mene, bò jògò bò beèh ngeèn sòn seèn, bó mgbe njií bú yí jomo, ye bó nde lom cu ké Ejíptò ma.

⁴⁰ Bó ye *Arón a: Bó kwá yeè béh cècàn teèn, te feh béh ceér, wanoón Músi seèn wá cù nò. Á lé béh ké Ejíptò sòm weéh naâ kóó, kènè béh kó cù njií mé kwa né bú.

⁴¹ Bó nde me kwaá baá-re cècàn déi faá huaán nàgà nò, bó né bú *sèmè ñoób haá. Yo né bó mé be seè boòn hèllè taré ndò.

⁴² Càn yeè ñene aá ménà, à keéh seér bó mé ngògò, te bó dua gò bò mbentò. Sâ né gí te mvù bò *sòn-Càn bò ménà nyagá den ndò, Càn ye: Iserálà, bí lé naâ ké ya dueè nyèmà yulà nèà bóó, bí né sèmè haá soó.

Mé gècèn mene bí lé sèmè sâ haá beéh mè wa?

⁴³ Ké gwò mò, bí lòò né mè, bí dua seér *Mòlòk.

Bí né cècàn faá mbentò nò bóó kwaá,

bí ye né càn bìi,

bí bú yilá kwaá né Rafan, bí né bú dua den.

Bí kwá noón!

Mè nde né bí ké jomo Babilón domó su njií keéh.»

⁴⁴ Etièn den cuù ye: «Ké ya dueè sâ bò jògò bò beèh lé naâ *gwà cògò sieé, te bó kwaá nyegé mvù sòu teèn. Bó lé sieè naâ faá Càn lé feéh naâ mé Músi nò, à lé ye bú a: Ndé síé kwá ká ménà nág.

⁴⁵ «Gwà sâ nde dogo yuo kela mé nàm Josúê, sâ nùà koò lètenè bò tele beèh né bú. Bó bó jogo yilá mé ñéh ká te lò mé Càn lé naâ bó tueé kwaá, Càn lé ye bó a, nyí nde né bò lòò bò toò boòn kwogó sòm, te bó cer keéh ma. Bó den le baá-re mé gwà cògò hèllè teèn méménà tóg nde wa mé nàm *David.

⁴⁶ David lé naâ Càn mé gècèn mene yoòr yilá, à lé naâ bú dua, ye bú a, Càn Tele nyí Jakób, kwá nyí me kwaá wò gwà ma.

⁴⁷ Njèh cén, Salomôn nde gwà sâ me seér aá kóó.

⁴⁸ «Mé njèh mene, gwà mé bò nùàr me né mé be doón, Càn terrèb ké te vulúu teèn cèr nyi bèh. Né faá sòn-Càn lé tueé naâ nɔ, ye:

⁴⁹ Càn ye, vulú né kɔgɔ nyi, tàbè né bèh dòbò gulè nyi, jue nyi Càn Dueè.

Bí nyi me komo nde né gèh gwà dé heè, te nyi du beh teèn wa?

⁵⁰ Ngweéh njèh doón boó gi naâ nyi mà.»

⁵¹ Etièn den cuù ye bó a: «Kòcò! Bí bò dúágá-tie bò mé ndòn kuú là! Bí né yeé sòn mé Cúcuí Nágá taré! Bí saán cu né ka sòn-Càn faá bò tele bìi léi jògò nɔ.

⁵²⁻⁵³ Sòn-Càn dé heè mé bò tele bìi lo bònò ná ngwèh wa? Ngweéh bòó mé lé tueé naâ ye Nùà gècèn baá ndeé, bò tele bìi lo bó wula gi naâ kóó wa? Bí bò tele bìi né cu ka nág! Bó lé ngweé naâ *sóú sònò bò cili Càn, bí né mene sóú sâ ngweé, bí jòlò ngwéh. Nùà gècèn sâ yeé waá baá, bí bú jɔgɔ kwaá seér cie. Ngweéh bí lé bú wula soóm naâ kóó wa?»

Cio Etièn

⁵⁴ Etièn tueé gi ndo. Bò kokoò bò yeé nde ngweé njii ménâ, temé yulá bó là, bó né nyie yieé.

⁵⁵ Etièn mé Cúcuí Nágá né yoòr ngulí, kɔ lom né njolo ké te vulúu ke njii. À nene njii *sùsùm Càn, mé Yeésò ké te be gaá Càn, à né ter njebá den.

⁵⁶ Etièn tueé njii bò nùàr ndo, ye bó a: «Bí kè! Vulú gulu baá kèn! Mè nene njii aá *Huaán Nùàr ké te be gaá Càn, à né ter njebá den.»

⁵⁷ Bó bom bú, bó bom logɔ njii ké ter, bó faga tie boòn ndo. Jomo sâ bó kem sue bú yoòr doón,

⁵⁸ bó tulu yuo kela mé bú ké jomo loó. Bò nyeèn bò hèllè huaré haá njii cògò boòn beè nuaré déi, yilí nùà sâ né Sôl, bó duoóm Etièn tobè.

⁵⁹ Bó yeé baá bú tobé, à né Càn sònò dua, ye: «Fehtoò mò Yeésò, wèh kèh yòn mò.»

⁶⁰ Jomo sâ, à cemmé nde doó, à logɔ njii ké ter ye: «Fehtoò mò, té veèn hèn mé bó bié.» À yeé tueé gi aá ménâ, à kuú.

8

1-2 Temé Sôl lé naâ noré mé cio sâ ndo.

Sôl nùà bònò bò Yeésò bò

Etièn yeé kuú aá, bò dùlà-Càn bò nde jɔgɔ furu bú. Bó yueé njellé mbà seèn doó doón.

Sâ né lòu mé bònò ké Jerusalem lé duoóm naâ teèn. Bò Yeésò bò durá njellé yila nde là lò Judé mé lò *Samarí doón. Bò mbòn tehè le lom ké Jerusalem kóó.

³ Sâ Sôl yuo die lom aá dé seèn bò Yeésò bò yoòr, te bó neénjellè. À né bó gùgwò yilá sie weh, vèh mé siib mene, à yilí njii bó là gwà cibi.

*Filíp ké *Samarí*

⁴ Bòó mé lé naà bèh dɔ́ɔŋ dula ɲellé ndeé, wa toò, bó yila ɲòr Càŋ tueé ndo.

⁵ Filíp dé seèn nde lè loó déi te tàbe Samarî, à né bó ɲòr felè *Kristò tueé.

⁶ Bò nùàr né ɲgweé, à né fém boó, bò nùàr né mé njolo ɲené, bò nùàr kókoó mbaá kwaá ɲíí gi tie teèn ndo.

⁷ Tándulu keéŋ durá yuo lè bò nùàr ɲún, bò gule-kuú bò mé bò tácoŋo taré yuo gi ndo.

⁸ Bò nùàr loó dɔ́ɔŋ samé lom mé ɲéh dé gécên.

⁹ Sâ nùà táhunò déi lé naá baá lo sâ táhuno lètenè bò nùàr boó den, ye ɲíí né nùà koó; yilí nùà sâ lé naá Simôn. Bò Samarî bò dɔ́ɔŋ lé naá gi ɲené ye seé seèn né mé fém teèn,

¹⁰ bó né tie teèn felá ɲíí, bò kàm bò mé ndà mene né gi tueé ye: Nùà hên né mé terreb Càŋ yoòr, né lom mèi bò terreb sâ.

¹¹ Lòu sam, dàb baá teèn mé à né lètenè boòn méná boó.

¹² Filíp yeé baá ɲàgà Bagaà se, à baá dene Lò Càŋ se, à né ɲòr felè Yeésò *Kristò tueé, bó kwaá ɲíí temé teèn; siíb mene, véh mene weh gi nomò Càŋ.

¹³ Simôn mé feh seèn kweéh seér temé, bó kou bú ndo. Bó yeé kou sòm aá bú, à den le kwarè Filíp. Bò fém gèh hihiné mé Filíp né boó bele dɔ́ɔŋ lé naá njolò seèn, né bú mbaá geí yɔŋó.

*Pièr bô Jân ké *Samarî*

¹⁴ Bò mbòn tebè ɲgweé ɲíí ké Jerusalem ye, bò Samarî bò baá ɲòr Càŋ gwaán. Bó tema ɲíí Pièr bô Jân ké teèn.

¹⁵ Bó yeé wa baá, bó dua Càŋ felè bò sâ bò te bó kwa Cúcuí ɲagá.

¹⁶ Lòu sam, bó lé bó kou kwaá loóm naà mé yilí Yeésò Fehtoò beèh, bó lé née Cúcuí ɲagá kwà ɲgweéh ye.

¹⁷ Bó yeé dua gi aá Càŋ, bó ba bó be felè ndo, bó kwa baá-re Cúcuí ɲagá.

¹⁸ Simôn yeé ɲene bò nùàr né Cúcuí ɲagá mé ɲéh kwa, à haá Pièr bô Jân kàgàlòn,

¹⁹ ye bó a: «Bí há mè gèh terrèb bú sâ teèn ndo, te mè ba bò nùàr be felè mé ɲéh, bó kwa Cúcuí ɲagá.»

²⁰ Pièr deén ndo, ye bú a: «Bí kàgàlòn yeé a, calé jí fà dɔ́ɔŋ, te wò ko ye, ɲíí mé Càŋ haá né dé lòu, nùàr lòu ɲé bèh!

²¹ Mè tueé wò, ndóŋ gà dé yeé lè seé hên sam, temé yeé né lom beè Càŋ veénsé mân.

²² Kwéh sér temé yeé, wò kwobé leba, wò dua lom Nùà Dueè, te à kulu sòm wò veén sâ yoòr,

²³ wanóŋ temé yeé né lè jelásé, wò né kwer veén ndo.»

²⁴ Simôn ye Pièr a: «Mo né mân, bí dùà Fehtoò beèh felè mò teèn, te njeré déi mè faá bí tueé naà sâ kwà cú.»

²⁵ Bò mbòn tebè fà doó yeé se gi aá sòn Fehtoò beèh, bó tueé gi aá ɲòr Càŋ, bó cu cu ké Jerusalem ndo. Bó né go, bó né mé ɲàgà Bagaà lè loó hihiné te tàbè Samarî tueé ndeé.

Filíp bô nùà Etiopî déi

²⁶ Jomo sâ cili Càŋ déi ye Filíp a: «Wùò ter, ndé sér kèb túnò, te ceér ya dueè mé suagà né ké Jerusalem nde Gàsà doó.»

²⁷ Filíp wuo ter ndo, à nde, à wa ceér dueè, à ɲene nùà Etiopí déi teèn. À né nùà seé dé koò beè Kàndàse. Kàndàse né mgbè dé vêh felè bò Etiopí bò. Bò ɲgùlù loó doóné né gi beè nùà koò sâ. À naà ké Jerusalem bèh Càn duaà,

²⁸ à nde cu aá lo. À né te màtúà déi den den, à né mvù Esáyà *sòn-Càn jané den.

²⁹ Cúcuí Ɗagâ ye Filíp a: «Ɗgòrò ndé yí kwarè màtúà sâ.»

³⁰ Filíp dula nde yí teèn ndo, à ɲgweé nùà doó né njeré déi lè mvù Esáyà jané den. Filíp bie ɲjii, ye bú a: «Wò né ɲjii sâ ɲgweé koó wa?»

³¹ Nùà hèllè ye bú a: «Mò nuaré déi mè lòu sè ɲgwéh, mè ɲgweé komo nde né naàn wa?» Jomo sâ, ye Filíp a: «Ndè ɲá dèn ká kwarè mò.» Filíp den nde ndo.

³² Sâ nùà hèllè lé jané deén naà bèh mé bó nyagá kwaá né teèn ye: «À lé deén naà faá sòrɲaɲ mé bó derré ɲjii né bèh ɲoòb no. Mé sòn kúb faá huaán sòrɲgaɲ den né toò nuaá mé né bú hobó no, à lé sòn kòmò ɲi ná ɲgwéh.

³³ Bó lé naà ju nyeèn felè seèn tená, bó boó gulí bú.

Dene seèn ká lè wóɲe ceré baá kèn;

gèh seèn ceré le aá mé bú ndo.»

Sâ nùà hèllè lé jané deén naà bèh sâ.

³⁴ Jomo sâ, ye Filíp a: «Kúkùr yeè, sè yeè mè teèn. Sòn-Càn hèn tueé ɲjii né felè neì wa? À tueé den né felè seèn nùà ɲhèh wa, né felè nuaré déi wa?»

³⁵ Filíp kwa baá-re ceér ndo. À yeé baá bú se, à tueé keéh bú Ɗjàgà Bagaà felè Yeésò teèn.

³⁶ Bó bú né ka ndeé, bó wa beré déi, bó kwa nòmò. Nùà koò doó ye Filíp a: «Kè nòmò hèn. Kei yíin né mè kou soòm koó wa?» [

³⁷ Filíp ye bú a: «Mò wò kwaá ɲjii aá temé cén yoòr Yeésò *Kristò, mè kou wò mà.» Nùà hèllè ye bú a: «Mè kwaá ɲjii aá temé mò yoòr Yeésò Kristò, ye à né Ɗunà Càn.»]

³⁸ À yeé tueé gi aá ménâ, ye bó siè ɲéjá màtúà ɲhebà. Bò Filíp suaga nde ké dùà fà doóné. Filíp kou sòm bú ndo.

³⁹ Bó yeé yuo kela baá yí dùà, Cúcuí Fehtoò beèh nyue leér sòm Filíp. Nùà koò doó yeé Filíp ɲéné cú, à foón gò seèn mé vógo-temé mene ndo.

⁴⁰ Filíp nde yuo kela dé seèn ké Asótà. Jomo sâ, à tueé bele ɲgòr Càn te loó hihiné, à né bò nùàr Ɗjàgà Bagaà se, à mé ɲhèh tóg se yuo kela ké Sesaré.

9

Naàn mé Sôl lé kweh seér naà temé

¹ Sâ Sôl née dé seèn mé bò mbòɲ Fehtoò beèh bunó ndeé ye, à bó bunó lom né dé cioò. À nde kwa *ɲgàɲ sèmè dé koò,

² ye bú a: Nyàgà jègè há ɲí mvù beè, te ɲí nde mé ɲhèh ké Damàs lè *gwà sòu, bó haá ɲí lón, mò ɲí kwa baá bòó mé né ceér Yeésò ké teèn bele, siib mé véh mene doóné, te ɲí sie nde gi mé bó ká Jerusalem ma.

³ Bó yeé jege haá baá bú, à foón gò Damàs ndo. À yeé baá kwarè loò, ɲagá déi ba suagà ter, ka sie bú beè.

⁴ À jege die doó. À ngweé njií hueh déi né ngulí den, ye bú a: «Sôl, Sôl, wò mè ménâ bunó né mé ngei wa?»

⁵ Sôl ye bú a: «Né wò nei wa, Nùà Dueè?» Hueh doó ye bú a: «Né mè Yeésò mé wò né bunó den sâ.

⁶ Mé njéh mene, kòmò wùò yeè ter, wò yila nde ké lo. Mo wò baá ké lo, njií mé wò nde né boó, bó nde né wò feh.»

⁷ Bòó mé lé naá gii jomo Sôl doón, njebá ndegé le gi, yógó bó dé tueè; bó né hueh ngweé, bó nùàr teèn njéné ngwéh.

⁸ Jomo sâ Sôl komo wuo ter ndo. À yeé wa njolo, njolo njeré déi njéné cú. Bó mé bú ké Damâs derré wa baá lòù.

⁹ A cugó soó cieé tagár. À yáb mé nòmò sònò yí ngwéh.

¹⁰ Sâ mbòñ Yeésò cén déi né ké Damâs sâ teèn, yilí seèn lé naá Ananià. Fehtoò beèh lé naá njolò seèn njéné yuo kelá, ye bú a: «Ananià!» À gwaán ye bú a: «Mè hèn no, Fehtoò mò.»

¹¹ Fehtoò beèh ye bú a: «Wùò ter, ndé ké te ceér mé bó yilá né Ceér Dili doó, wò nde ké gwò Júdas, wò bie nùà Târse déi ké teèn, yilí seèn né Sôl. À né mè kènê sònò dua den.

¹² Wò Ananià naá njolò seèn njéné yuo kelá, wò naá bú be felè baá, te à njene cu njolo.»

¹³ À yeé tueé gi aá Ananià ménâ, Ananià ye bú a: «Fehtoò mò, bó nùàr kókoó mbaá ye mè a, nùà sâ né lom nùà veèn. Njií mé à né yeé bò nùàr yeé ké Jerusalem boó, mè ngweé gi aá kèn.

¹⁴ À ká lo hèn nde kuú né felè bòó mé né wò dua, ye te nyí kagá njií bó ké Jerusalem. Bò ngàn sèmè dé kokoó jege haá gi aá bú terreè ké jomo kèn.»

¹⁵ Fehtoò beèh ye Ananià a: «Ndé yeè ndeé! Mè bú balé weh né koó, kènê à baá seér nùà seè mò, à nde né mé yilí mò lò nùàr doón tueé ndeé, à tueé bilí mé bò mgbè boòn mene. À nde né bò *Iserálà bò ngòr mò se ndo.

¹⁶ Mè bú feh nde né mé feh mò ye bú a, gèr né teèn, à nde né gèr mé yilí mò fí njéné ma.»

¹⁷ Yeé baá ménâ, Ananià foón gò ndo. À wa ké gwò, à ba Sôl be felè, ye bú a: «Sôl nùàr mò, Yeésò Fehtoò beèh mé lé naá ké ceér dueè yoòr yeé ngagá yuo kelá, tema njií né mè koó, te wò njene cu njolo, wò kwa Cúcuí Ngâ ndo.»

¹⁸ Ananià yeé tueé som aá mân, bò njeré déi keba yuo bele Sôl njolò faá werré mân, dielé nde doó, à njene cu njolo, à komo wuo ter. Bó nde kou bú nòmò Càn.

¹⁹ À yieé cu yáb, à kwa cu terreè faá bèh jomò no.

Njàgà ngòr Càn ké Damâs

Sôl bó bò mbòñ dé ké Damâs sâ cer weh cegé ngób.

²⁰ À nar yila lom aá ngòr Càn te *gwà sòu tueé beleè, ye bò nùàr a, Nuna Càn né Yeésò ma.

²¹ Bò nùàr yeé ngweé cu aá sònò seèn ménâ, geí seér bó lòù; bó ye: «Ngweéh hèn né nuaá mé lé bunó lom beéh bò nùàr Yeésò ké Jerusalem dé kùm doó wa? Ngweéh à hèn nde kuú naá ye te nyí sie njií cu bó ké toò bò ngàn sèmè dé kokoó wa?»

²² Mé njéh mene, Sôl ngòr Càn tueé seér cu mé terreb, à né lom bò *Júf dé ké Damâs sâ tueé, ye bó a, *Nùà Còŋ né Yeésò ma. Bó bèh tueé kwà cú ndò.

²³ Cèr dè ngwéh, bò *Júf nyogo sòn, ye bó nde né Sôl wulá sòm.

²⁴ Nyògò sòn sâ nde ngulí kwa Sôl. Bó kwaá tena bele nùàr ké tütülü bògò lòò doón, bó né bú tèen cíbí mé suútenè mene moom den, te bó wula bú wulá.

²⁵ Bò mbòŋ Sôl yeé ñene aá ménâ, bó nde cíbítenè, bó jògò yíi bú te sògò, bó segé sòm keéh te kùm bògò, bó kwaá njií bú ké doó, à yuo.

Njàgà ngòr Càn ké Jerusalem

²⁶ Sôl cu cu ké Jerusalem. À wa ké teèn, ye te bó bò mbòŋ déi den bilí. Bó yeé ñene njií bú, veéh sie yògò bó mé bú. Sâ bó née kó nyégé ngwéeh ye Sôl baá mbòŋ Yeésò.

²⁷ Bàrnàbâs yeé ñene aá ménâ, à weh njií bú ké toò bò mbòŋ tebê, à nde se ñagá nyégé bó naàm mé Sôl lé naà Fehtoò beèh ké ceér dueé ñené, à se bó njií mé Fehtoò beèh lé naà bú tueé ndò. À tueé cu bó gèh dé mé Sôl lé naà ngòr Càn mé yilí Yeésò ké Damâs se, ye bó a, à lé vèh ná ngwèh ma.

²⁸ Doó sâ Sôl yila nde lètenè bò mbòŋ doò ndò, à né ndeé, à né cuú, à né ngòr Càn lètenè lòò Jerusalem mé yilí Yeésò se bele, à njeba lom teèn tég.

²⁹ Bò *Júf mé né ju Grèèk ngweé, à né mé bó tueé njií, bó bó né saán kuú. Yeé baá ménâ, bó nyogo cu sòn, te bó wula bú wulá.

³⁰ Bò Yeésò bò yeé ngweé aá ménâ, bó weh njií bú ké Sesarê, à nde cu Tàrse.

³¹ Jomo sâ, bò Yeésò bò lè tàbè Judê mé Galilê bô *Samarî doón ngweé fu ndò, bó né mé terreb Cúcuí Ñagá yaám ndeé den, bó né taré ndeé, bó né Fehtoò beèh teèn mé temé cén dula.

Njàgà Enê

³² Pièr lé naà lò beè yon sie, à lé naà ké Lídà yoòr bò Yeésò bò dé ké doó sâ ndeé,

³³ à nde kwa nùà gule-kuú déi ké teèn, yilí seèn né Enê, baá nyemà téndelé à né lè ndagá cer den.

³⁴ Pièr ye bú a: «Enê, Yeésò *Kristò né wò taré sòm! Wùò ter, nyégé ndagá yeé nyegè.» Enê komo wuo ter ndò.

³⁵ Bò Lídà bò mé bò nùàr ké te bela Sàrôn doón yeé ñene aá ménâ, bó kweéh seér gi temé, bó bele ceér Fehtoò beèh.

Njàgà Dòrékà

³⁶ Sâ mbòŋ dé vèh déi lé naà ké Jopè teèn, yilí seèn lé naà Tàbítà. Yilí sâ lè ju Grèèk né Dòrékà. Sâ tueé né ye: mbélèm. Cu doón à lé naà beèh bò saàm bò njolo yoòr ke njií, à né bó gam.

³⁷ Cu sâ Dòrékà nde die beén teèn, à kuú. Bó ye kou sòm aá bú, bó jògò njií komó seèn lè gwà dé ké teèr, bó yíi njií ké mí.

³⁸ Sâ bò mbòŋ dé ké Jopè lé ngweé naà ye Pièr né ké Lídà, kwarè Jopè doó sâ. Yeé baá ménâ, bó tema njií nùà fà ké yoòr seèn, ye bú a: Kúkùr yeé, jògò ndé béh kán ye, gò ká gòò ma.

³⁹ Pièr komo wuo ter ndò, bó bó fón gò.

Bó yeé wa baá, bó weh njií bú ké mí, lè gwà dé ké tèèr sâ. Bò ma kù mé lé naá tèèn kem nde gi ké yoòr seèn, bó né yueé, bó né bú bò cògò hihiné feh keéh bele, bó ye bú a: «Hên Dòrèkà lé saá naá kòó, sâ à née mé njolo ye.»

⁴⁰ Piêr sòm keéh gi nùàr cie, à cemmé nde doó, à dua Càn. Jomo sâ, à bele seér, à ke njií komó, à ye: «Tàbità, wùò ter!» À wa njolo ndò, à ñene Piêr, à komo den ter.

⁴¹ Piêr sie gam bú be, à komo njebé cu ter. Piêr yilá njií bò mbòñ mé bò ma kù doó, à haá njií cu bó nùàr bòn, sâ à taré yuo aá.

⁴² Ngóg sâ ngulí yon Jopê doón. Bò nùàr ngún yeé ngweé aá ménâ, bó kwaá njií ye temé bòn yoòr Fehtoò beéh.

⁴³ Piêr cer yií ké Jopê sâ kóbeé; lé naá ké lo Simôn nùà sá-paàr.

10

Piêr bô Kòrnê

¹ Nuaré déi lé naá ké Sesarê tèèn, yilí seèn né Kòrnê, à lé naá kwaá-taáb te bòn taáb bò Rôm bò mé bó yilá yeé bòn Itali doó.

² À né yeé Càn dula; mé mbàgà seèn mene, bó né bú cu doón dua; à né bò saám bò lètené bò *Júf kókoó mbaá gam ndò.

³ Cieé déi lou yeé geér aá, mé lòn tagár, kulu bú faá vuú nò; à ñene cili Càn déi yila kweéh ká gwò seèn, ye bú a: «Kòrnê!»

⁴ À ke njií bú mé veéh mene, ye bú a: «Né naàn wa, Nùà dueè?» Cili Càn ye bú a: «Càn ngweé aá duaà yeé kèn, à ñene baá gàm mé wò gam yeé bò saám bò kèn ndò. Lan à munó baá wò.

⁵ Té má nji nùàr kènè ké Jopê yoòr nuaré déi, yilí seèn né Simôn, yilí seèn déi né cu Piêr, te bó yilá ndeé mé bú.

⁶ À cer né ké gwò nuaré déi, yilí seèn né Simôn ndò; né nùà mé sa yeé par. Gwà seèn né ké sòn nòmò koó mân.»

⁷ Cili Càn yeé tueé gi aá bú ménâ, à yuo ndò.

Jomo sâ Kòrnê yilá njií bò seé bò seèn déi fà, mé sòji seèn déi; sòji sâ né taré nùà dùlà-Càn ndò.

⁸ À se gi bó njií mé kelà naá doón, à tema njií baá-re bó ké Jopê.

⁹ Cieé ñaga, bó né ka ndeé. Bó yeé nde aá Jopê waá, lou dilí. Sâ Piêr la ñaá baá ké ter felè gwà bèh Càn duaà.

¹⁰ Cùè baá lom bú sie ndò. Bó yeé baá yáb neé, kulu bú faá vuú nò.

¹¹ À ñene njií vulú gulu logó baá, tàmbàn njeré déi faá cògò nò yuo kelà ké tèèn, bó sie né bèh nèà te gou te gou; né ka felè seèn segé suagâ, waà, bó kwaá njií doó.

¹² Lè tèèn lé naá bò nyam mé bò sàb, bó bò non feh hihiné.

¹³ Hueh déi deèn ye bú a: «Wùò ter Piêr, wulá yíé bò njií sâ wulà.»

¹⁴ Piêr berón ye bú a: «Hôs Nùà Dueè! Mè gèh dé sâ yíé bèh, né yilísé, mè nde né mbaá fulá.»

¹⁵ Hueh doó tueé ferré cu, ye bú a: «Té njií mé Càn ye né ñagásé jìnè, té túé ye nyí nde né mé njéh fulá.»

¹⁶ Yeé wa baá mbei tagár, cògò hèllè ñaá yuo cu ké te vulúu.

¹⁷ Piêr yila baá-re kwòm vuú sâ munó.

Cu mé à né ménâ munó den, sâ bò tebé bò Kòrnê bie ñene baá gwá Simôn kèn ndo, bó né ké tütúlu ñjebá den.

¹⁸ Bó né yílá bieé den ye: «Simôn cer yeé hèn wa? Yílí seèn déi né cu Piêr.»

¹⁹ Sâ Piêr née ka dé seèn kwòm vuú hèllè munó den ye. Cúcuí Nágá tueé ñjii bú ndo, ye bú a: «Igwé, bò nuaré déi tagár né wò hèn foon den.

²⁰ Wùò ter, súágá ké doó, bí bó nde, té njeré déi múnò, mè tema ñjii naá bó mân koó.»

²¹ Piêr wuo ter ndo, à suaga nde ké yoòr boòn, ye bó a: «Nuaá mé bí foon den né sâ né mè. Bí ndeè bèh kei wa?»

²² Bó ye bú a: «Kòrnê kwaá-taáb temà naá béh koó. Né nùà dilí, à né yeé Càn dula. Bò *Jûf doón né gi bú keí. Cìlì Càn déi lé naá bú feh, ye bú a: Ndê, yílá ñjii wò ké lo seèn, te à ngweé ñjii mé wò nde bú tueé ma.»

²³ Bó yeé tueé gi aá ménâ, Piêr weh yíi ñjii bó gwò, à feh bó bèh cèrrè. Cieé yeé ñaga baá, bó bò Piêr yuo bele ceér. Bò Yeésò bò déi lètenè bò Jopé bò ñjii lo bó ndo.

²⁴ Cieé ñaga cu bó wa Sesarê, sâ Kòrnê né bó kela. Bó bò nùàr seèn, mé bò mbeí seèn mé à yílá ñjii belé naá doón, né koó.

²⁵ Te Piêr yeé nde aá lo Kòrnê yílá ndeé mân, Kòrnê ndeè ka gule seèn cemmè ndeé ndo.

²⁶ Piêr yeé ñene aá ménâ, à sie som bú ter, ye bú a: «Wùò ter, mè né ka nùàr faá wò no.»

²⁷ Bó bú yíla bieé. Jomo sâ bó yíla nde gwò ndo. Sâ bò nùàr ngún né gwò bilí den.

²⁸ Piêr ye bó a: «Bí né gi mé feh biì koó ye, né jolo, nùà Jûf bó bò kìn bècénè dèn bilí bèh. Béh gwò bò kìn yílá bèh ndo. Dé mò, cieé fà hèn Càn mè feh seér naá koó, ye mè a: té nuaré déi kurú yílá.

²⁹ Bí yeé tema ñjii, ye mè a, ndê, mè tán só cú dé cí. Á, bí mè yílá naá mé ñgei wa?»

³⁰ Kòrnê ye bú a: «Lé naá kaà faá cu kènê no, lan baá cieé nèà, mè lé naá Càn ká gwò mò dua den, sâ baá lou lòn tagár. Mè yeé ke, nuaré déi baá toò mò ñjebá den. À né mé cògò wulésé mân yoòr.

³¹ Ye mè a: Kòrnê, Càn ngweé aá duaá yeé kèn, à ñene aá gàm mé wò gam yeé bò saám bò ndo. Lan à munó baá wò.

³² Kènê témá ñjii nùàr ké Jopé yoòr Simôn, yílí seèn déi né cu Piêr, te bó yílá ñjii bú ká yoòr yeé. À cer né ké gwò nuaré déi, yílí seèn né cu Simôn ndo. Né nùà mé sa yeé par; gwà seèn né ké sòn nomò koò mân.

³³ Mè yeé ngweé aá ménâ, mè tema ñjii baá-re, ye bó né yílá wèh wò ma. Wò waá baá ndo, wò boó huóm aá dé gècèn. Kènê béh doón, béh baá gi ká toò Càn, te béh ngweé ñjii mé à nde né béh sònò yeé tueé keéh.»

Ñjii mé Piêr lé tueé naá ké lo Kòrnê

³⁴ Kòrnê yeé tueé gi aá mân, Piêr deèn ye bú a: «Kènê mè ko baá ye né gècèn, Càn nùàr lòu gèi bèh.

³⁵ Sâ tueé né ye, nùà gècèn mé né Càn dula, né mene lè lò dé heé doón, né gi beé Càn dilí huóm.

³⁶ Tebé mé Càn lé tema njií naâ mé bò huaán *Iseràlà, bí né gi kóó. Né Njàgà Bagaà, né béh dólè beè Yeésò *Kristò haá keéh. Nùà Dueè felè njèh dójò né lom bú.

³⁷ «Njií mé lé boó gií naâ lè tabè Judê dójò bí né gi kóó, lé duóóm naâ ké Galilê, sâ Jân tueé gi aá bò nùàr ngòr Càn kèn, à bó nòmò Càn kou gi aá ndo.

³⁸ Gèh dé mé Càn lé fam njií naâ Cúcuí Nàgà felè Yeésò Nùà Najarèt, bí kó gi aá kèn. Yeésò lé naâ lò dójò beè yon sie, à né bagaà boó bele. Bòó mé lé baá gií ka *Sátàn dójò, à né bó taré sòm bele. Càn lé naâ mé bú, à lé naâ bú terreb haá, bí né gi ménâ kóó.

³⁹ «Mè tueé bí, béh né sòn seèn; njií mé à lé boó naâ ké Jerusalem mé lè tabè bò Jûf mene dójò, béh lé naá gií mé njolo ñené. Bó lé naâ bú te toú fagá wulá.

⁴⁰ Càn mé ngeér sam. Yeé baá cieé tagár, à komo sòm cuú bú lè cio, à ñené sòm keéh bú toò bò nùàr.

⁴¹ Dèn cú toò nùàr dójò ndo, à bú ñené sòm keéh lom aá toò beèh. Lòu sam, à lé naá gií béh balé kwaá, ye béh né bò sòn nyí. Béh bó yieé bilí cu, béh ñueé cu becénè faá bèh jomò nɔ.

⁴² «À béh hèn temà naâ kóó, ye béh ndé ngòr nyí bèh dójò tueé, béh té cà, béh júée bò nùàr a: Càn sie kwaá baá nyí nùà téná-juú felè bò làn bò mé bò komó mene ma.

⁴³ Bò *sòn-Càn bò dójò lé naá gií felè seèn ménâ tueé ndo, ye nuaá mé né temé cén mé bú kwaá njií dójò, Càn nde né nùà sâ veèn yoòr mé yilí seèn kulú sòm ma.»

Cúcuí Nàgà yoòr bòó mé Jûf sam

⁴⁴ Pièr yeé baá sònò ménâ tueé, bòó mé né ngòr seèn ngweé dójò, Cúcuí Nàgà ka suagá felè bòòn.

⁴⁵ Sâ bò Yeésò bò mé njií lòò naâ Pièr né bò Jûf, bó né gi doó. Bó yeé ñene bòó mé Jûf sam kwa gi aá Cúcuí Nàgà ndo, geí yógó bó dé tueê.

⁴⁶ Lòu sam, Càn lé naâ bòó mé Jûf sam doò leba bele seér. Bò Jûf yeé ngweé, bó baá ju hihiné tueé, bó né terreb Càn mé njéh seén. Pièr yeé ñene aá ménâ, à ye bó a:

⁴⁷ «Kènê bò nùàr hèn Cúcuí Nàgà faá béh nɔ kwa gi aá kèn. Neí bó nòmò Càn kou yiin né kóó wa?»

⁴⁸ Jomo sâ ye, bó ndé kòu bó mé yilí Yeésò *Kristò kòu. Yeé gi aá, bó ye Pièr a, sâ kó bó bó cer weh teèn ndo.

11

Pièr ké toò bò Yeésò bò ké Jerusalem

¹ Bò mbòñ tebé mé bò Yeésò bò déi ké Judê ngweé njií ndo, ye bòó mé *Jûf sam baá ngòr Càn gwaán.

² Pièr yeé cu cuú aá ké Jerusalem, bò Yeésò bò nde bú. Bò sâ bò lé naâ bò Jûf.

³ Bó ye bú a: «Lé seèn boó naâ naàn mé wò nde ké lètenè bò kurû, bí bó yieé bilí wa!»

⁴ Pièr se bele bó kwòm ndo, ye bó a:

⁵ «Sâ mè né ké Jopê Càn dua den, kulu mè faá vuú nɔ, mè ɲene tàmbàn ɲjeré déi faá cògò nɔ, baá ter segé suagâ, bó sie né bèh nèa te gou te gou. Yeé waà, ɲjebá le.

⁶ Mè ke nyegé yí lè, né bò nyam feh hihiné, mé bò sàb bó bò non.

⁷ Hueh déi né tueé ye mè a: Wùò ter Piêr, wúlá yíé bó wulá ma.

⁸ Mè ye bú a: Sam, Nùà Dueè! Mè gèh dé sâ yíé bèh, né yilísé, mè nde né mé ɲjéh fulá.

⁹ Hueh doò tueé cu ké te vulúu, ye mè a: Té ɲjii mé Càn ye né ɲagásé jìnè; té túé ye nyí nde né mé ɲjéh fulá.

¹⁰ Yeé waà baá mbei tagár, cògò hèllè ɲaá yuo cu ké te vulúu.

¹¹ «Sâ nùà tagár la baá mè tùtùlù gwà ɲjebá den ndo, bó yuoó naà ké Sesarè, bó tema ɲjii naà bó yoòr mò, bó ndeè mè yilá weh.

¹² Cúcuí ɲagâ tueé naà kóó, ye mè a: Béh bó ndé beèh ndeè, té ɲjeré déi mùnò ma. Bò Yeésò bò ténjén hèn ɲjii lɔ mè ndo. Béh bó wa ké teèn, béh yila nde gi gwò Kòrnè ndo.

¹³ À se bele béh dé mé cili Càn lé naà bú gwò yilá kwa, ye bú a: Témá ɲjii nùàr ké Jopê yoòr Simôn, yilí seèn déi né cu Piêr, te bó yilá ɲjii bú ká yoòr yeè.

¹⁴ À tueé nde né wò ɲgòr mé nde né wò yili sòm, te yili sòm mé mbàgà yeè mene doónj ma.

¹⁵ «Mè yeé ɲgweé aá sònò Kòrnè ménâ, mè yila ɲgòr Càn tueè ndo. Tètèi sam Cúcuí ɲagâ ka suagâ felè boòn, faá lé ka suagâ naà felè beèh ké bèh duòòm nɔ.

¹⁶ Mè munó kɔ cu baá-re dé mé Fehtoò beèh lé ye: Jân lé bò nùàr kou kwaá naà mé nòmò; dé biì, bó bí kou seér nde né mé Cúcuí ɲagâ.»

¹⁷ Piêr den cuù, ye bó a: «Mè yeé ɲene Càn bó Cúcuí seèn haá né mé temé yoòr Yeésò *Kristò Fehtoò beèh kwaá ɲjii faá à lé naà béh haá nɔ, sâ mè né nèi, mé nde né sòn Càn ɲgeén wa?»

¹⁸ Bó yeé ɲgweé aá mán, temé boòn die lè ndo, bó yila Càn seèn, ye: «Càn haá taré baá bòò mé Jûf sam terreèb ndo, te bó kweéh seér temé, bó kwa yòn tètàgà.»

Bò Yeésò bò ké Antiòs

¹⁹ Bùnò mé lé yuoó naà lè cu mé bó lé wulá naà Etièn teèn hèllè lé naà bò Yeésò bò bóò ɲellé sòm. Bò déi dula nde Fenisî, bò déi nde Sîpre, bò déi nde ké Antiòs. Bó ɲgòr Càn tueé ɲjii lom aá mé bò Jûf.

²⁰ Lè cu sâ ndo, bò mbòɲ dé Sîpre mé bò dé Sirèn nde ké Antiòs, bó né mé bó Greèk tueé ɲjii ndo, bó né bó ɲjàgà Bagaà felè Yeésò Fehtoò beèh tueé.

²¹ Càn lé naà be teèn mé terreèb mene kwaá ɲjii, nùàr ɲgún kweéh seér gi, bó kwaá ɲjii temé yoòr Fehtoò beèh.

²² Bò Yeésò bò ké Jerusalem yeé ɲgweé aá ménâ, bó tema ɲjii Bàrnàbàs ké Antiòs ndo.

²³ À wa ké teèn, à ɲene gèh dé mé Càn né bò Yeésò bò kulú, temé samé lom bú lè dé gècèn, à toó nyegé cu bó, ye bó a: «Bí dèn lòm beè Fehtoò beèh noón, bí dèn taré tég.»

²⁴ Sâ Bàrnàbâs toò naá gii nùà húóm-temé ndo, temé seèn doóné né gi yoòr Yeésò, Cúcuí Nágâ né bú yoòr ngulí faá cí nò. À né ngòr Càn se. Yeé baá ménâ, nùàr ngún sagá yila cu lè mógò bò Yeésò bò.

²⁵ Jomo sâ Bàrnàbâs nde ké Târse, à nde Sôl foon.

²⁶ À yeé ñene aá bú, à weh njií bú ké Antiôs. Bó bú fà doóné cer ké teèn gùm nyemâ. Bó né seé te mbàgà Càne boó, bó né bò nùàr ngún njèh feh bele. Bò nùàr lé bò mbòn Yeésò «bò *Kristò bò» yilá logó naá ké Antiôs sâ.

²⁷ Cu sâ bò *sòn-Càn bò déi lé naá ké Jerusalem yuo, bó nde ké Antiôs.

²⁸ Yilí cén déi lètenè boòn lé naá Àgàbùs. Cúcuí Nágâ kema bú, à wuo ter, ye bò nùàr a: «Cùè nde né wón doóné die ma.» Cùè sâ lé naá môn die ndo. Lé naá te nàm mgbè Klòdè.

²⁹ Àgàbùs yeé tueé aá ménâ, bò mbòn bilí sòn lètenè boòn, ye njií mé nùà kàn né beè kwa keéh doóné, bú a, há njií, te bó gam njií bò Yeésò bò dé ké Judê mé njèh ma.

³⁰ Bó lé naá gii ménâ boó ndo, bó tema keéh baá-re beè Bàrnàbâs bò Sôl, bó nde bò kokoò bò te mbàgà Càne ké Judê haá njií.

12

Jâk bò Piêr baá lè gèr-e

¹ Lè cu sâ, mgbè *Heròde yuo die bò Yeésò bò déi yoòr mé bunnò.

² À wula som Jâk bei Jân mé bòu.

³ À yeé ke, né bò Jûf yoòr huóm ménâ, à sie cu Piêr. Lé naá lè cu *Páskâ mé bó yieé yeé breèd, bó kulu teèn kwá ngwéh.

⁴ Heròde yeé sie aá bú ménâ, à yí bú lè gwà cibì, à weh kan kwaá bú sóji bòn nà kwarè; bòn cén sóji né teèn nà. Bó né bú moóm; ye mo Páskâ kela baá, te nyí weh njií ye bú ké toò bò nùàr.

⁵ Cu mé Piêr lé naá ké gwà cibì sâ, bò Yeésò bò lé Càn dua loóm naá mé terreb mene.

⁶⁻⁷ Cieé mé Heròde njií nde aá bú ké toò bò nùàr yeé baá faá kwéh nò, cibíteèn sâ, cili Fehtoò beèh kar waà ké mí yoòr seèn, ñagá sie gwà beè. Sâ Piêr baá lóm, à né lètenè bò sóji fà cer den. Bó kaga né bú be lòu. Sâ bóó mé mom yeé gwà cibì né gi tütúlù ndo.

Cili Càn doó yeé waà baá, à kema Piêr kwar, à nyimé som bú, ye bú a: «Wùò ter kwar.» Lòn tené yuo bú be ndo.

⁸ Ye Piêr a: «Cóló ní kàndá yeé teneè, yí ní débágá gulè.» Piêr boó ménâ. Ye Piêr a: «Sù cògò dùlù yeé, béh nde, bèlè mè.»

⁹ Piêr ndan bele bú, à kó ngwéh ye né dé gècèn, ye merré déi vuú kulu né nyí kóó.

¹⁰ Bó kela keéh kòn fà, mé bò sóji né gi tütúlù, bó wa lè hin déi, à sòn keéh njií né ké lo, né hin lòn. Dé sâ komo weh ké toò boòn mé be seèn mbaá, bó yuo kela nde yí ceér dueè. Cili Càn kwaá lo bú ndo.

¹¹ Njolo yeé ñagá baá bú, à ye: «Kènè mè ñene ko baá ye né bòn, Fehtoò beèh naá cili seèn ká yoòr mò temá njií, à bú tema njií naá, te à ndeè mè beè *Heròde se som, te bò Jûf kwè* mò sén kwá cú.»

¹² À yeé ngweé nyegé aá ménâ, à nde ké gwò Marî mei Jân. Jân sâ, yilí seèn déi né cu Mârk. Sâ, bò nùàr né ké teèn ngún bilí den, bó né Càn dua.

¹³ Piêr waà, à gò hin ndò. Nùà seé dé vèh déi né teèn, yilí seèn né Rôdè, à nde yí tûtùlú gwà bèh hin guluù.

¹⁴ À yeé nde ngweé kèb cieè né hueh Piêr mân, vràb sela seér bú lòu, à lòò Piêr hin gulu kèh, à cu cu seér yí jomo bò nùàr gwà doón tueé wellè, ye bó a: «Piêr baá gè cie ma.»

¹⁵ Bó su bú sòn yoòr, bó ye bú a: «Wò né nùà kùlù wee!» À né teèn ngelá, ye bó a: «Né ka bú.» Bó den cuù, ye bú a: «Sâ né càg seèn.»

¹⁶ Cu sâ hin née ka gò den ye. Bó gulu hin ndò, bó ñene né ka Piêr bòn, geí laré bó gwà doón.

¹⁷ À me njií bó mé be, ye bó a, bí húné doón. À se bó gèh dé mé Fehtoò beèh la naà bú lè gwà cibì sòm kèh. Jomo sâ, ye bó a, bó túé kèh Jâk mé bò déi ménâ ma. À yuo kela ndò, à nde ser toò.

¹⁸ Cieé yeé ñaga baá, bèmè tarê mân kò die lètenè bò sójì, bó munó kuú njií mé Piêr la naà ñaá seér, bó kwà ngwéh.

¹⁹ *Heròde ye, bó fón bú foón. Bó foón kuú mene, bó bú kwà ngwéh ndò. À ye, bó bíé bò sójì cécéné cécéné ma. À bie le mé bó, ye wúlá bó wúlá. Jomo sâ, à yuo ké Judê, à foón gò Sesarê ndò, à nde cer den ngogó ké sâ.

*Cio *Heròde*

²⁰ Heròde bar lom bò Tîr bò, mé bò Sídòn bò dé nduàn. Yeé baá ménâ, bó kwaá sòn, bó nde sie gule nuaá mé ke yeé gwà cèrrè Heròde. Yilí nùà sâ né Blasta. Bó ye te bó bó nde ké yoòr Heròde, bó dua bú dolê lètenè boòn bóbo ma. Lòu sam, yáb boòn yuo yeé te tàbè seèn.

²¹ Cieé mé bó lé sie kwaá naà sâ yeé waà baá, Heròde su cògò mgbè seèn, à ñaá den te kògò, à yila bó ndeè, à nde bó faá nùà koò nde yeé nò.

²² Bó bom bú ye: «Dé hèn hueh nùàr sam cuù, né hueh Càn.»

²³ Tètèi sam, cili Càn Dueé suagà ter, si bú ngwagán, sòn mé à la meé naà Càn doò, à kuú ndò.

²⁴ Ngòr Càn dé seèn kò lom né bèh doón yaám ndeè.

²⁵ Bàrnàbàs bò Sôl yeé boó sòm aá seé boòn ké Jerusalem, bó foón gò, bó cu cu jomo, bó weh sie Jân mé bó yilá cu né Mârk beè.

13

Càn balé kwaá Bàrnàbàs bò Sôl hiín

¹ Bò *sòn-Càn bò mé bò fèh-ñjèh bò lé naà lè bòn bò Yeésò bò ké Antiòs teèn. Lé naà bò Bàrnàbàs mé Simeôn; bó bú yilá né Nùà Yilí. Lùsiùs nùà Sirèn lé naà teèn ndò, bò Manahên. Dé seèn, bò mgbè *Heròde lé kula naà bècèné. Sôl lé naà teèn ndò.

² Cieé déi, bó yeé baá Càn dua, bó né yáb jolo, Cúcuí Naga ye bó a: «Bí sòm kwá Bàrnàbàs bò Sôl hiín, mè né bó mé seé déi yilá.»

³ Bó yeé ngweé aá ménâ, bó jolo cu yáb, bó dua Càn, bó ba bó be felè, bó yí njií bó.

Bàrnàbàs bò Sôl ké Sîpre

4-5 Cúcuí Nagâ yeé tema njií aá Bàrnàbâs bô Sôl ménâ, bó nde baá-re ké Selusi. Bó weh sie Jáŋ-Mârk jomò, te à nde gam bó. Bó wa ké teèn, bó yila bàtô, bó nde lè tàbè Sîpre; tàbè sâ tena le né yí lètenè nòmò. Bó wa lè loó déi, yilí seèn né Sàlámínâ, bó yila ngòr Càŋ te gwà sòu bô *Jûf seè.

6 Jomo sâ bó kela keéh loó sâ, bó yuo kela ké Pafôs. Bó wa teèn, bó kwa nùà táhunò déi, yilí seèn né Bar-Yeésò, né nùà Jûf, à né bô nùàr bele den, wa nyí né sòn-Càŋ.

7 Dene seèn lé naá loôm kwarè ngómna Serjiú Polûs. Ngómna sâ lé naá mé feh teèn. À yeé ngweé aá njàgà Bàrnàbâs bô Sôl, à yilá njií bó ká toò seèn bèh ngòr Càŋ ngweé ndo.

8 Nùà táhunò hèllè, yilí seèn lè ju loó boòn né Elímâ, à yeé ñene aá ménâ, à furú kuú mé sâ, à né kèkènè déi boó, te ngómna temé te ngòr Càŋe kwá njí cú.

9 Sâ Sôl mé yilí déi né cu Pôl, lé naá mé terreb Cúcuí Nagâ yoòr, à yila nùà doò njolò ke njegeé,

10 ye bú a: «Mè jue né wò ñunâ *Sátàn, wò bô nùàr bele wula gi né kóó, nùà bònò bô gécèn bô né wò, nùàr veèn. Wò nde né mé bô ñjèh Fehtoò beèh ménâ boó gobó ndeé den wa?

11 Mè tueé wò, kènè Fehtoò beèh nde né wò lobo cugó som, wò njolo lòu ñéné ndé cú, kò ndeé baá cu déi.» Njolo Elímâ nyimé yuo ndo. À duóòm lòu bobò, à né nùàr foón te derré bú be.

12 Ngómna yeé ñene aá ménâ, à kwaá njií temé yoòr Fehtoò beèh. Lòu sam, njií mé bó la naá giú bú mé yilí Fehtoò beèh tueé doón naá bú hiím yóó.

Bò Pôl ké Antiôs lè tàbè Pisiðí

13 Pôl bó bô mbaábon yila cu bàtô, bó yuo Pafôs, bó nde ké Pêrgè te tàbè Pamfilí. Bó wa ké teèn, Jáŋ-Mârk si lo bó ké sâ, à cu cu dé seèn ké Jerusalem.

14 Bó yuo cu Pêrgè, bó nde Antiôs lè tàbè Pisiðí. Yeé baá mé *cieé sòu, bó yila nde ké gwà sòu, bó den nde doó doón.

15 Bò nùàr né mvù *sóú Músi jané, bó né dé bô *sòn-Càŋ bô jané. Bó yeé jané weh aá, bô kokoò bô gwà sòu bie njií, ye bô Pôl a: «Beè biú ñjèh tueé né teèn wa, bí gàm bô nùàr mé ñjèh teèn, te yo taré bó taré.»

16 Pôl komo wuo ter ndo, à fo njií be ter, ye bó a: «Bí bô *Iserálà bô, mé bô dùlà-Càŋ bô déi doón, bí ndògò tie.

17 Béh bô Iserálà bô doón, Tele beèh Càŋ lé naá bô jògò bô beèh balé som, à boó yam bó ké Ejíptò, sâ bó ké sâ né kìn. Nde nde, à som cu bó ké teèn mé be terreb seèn.

18 Mé ñjèh mene, à nde yolo soó bó ké ya dueé nyemà yulà nèà.

19 «Jomo sâ à kum som ndugo téhbeh te tàbè Kanahân felè boòn, te bó cer keéh.

20 Bò njií sâ doón lé naá nyemà yuií nèà mé yulà tín boó, te jomo sâ à sie som ye bó bô ténâ-juú bô teèn. Bó boó nde den ka mé ñjèh ménâ, tóg nde yuo kela lè nàm Samuel sòn-Càŋ.

²¹ «Yeé wa baá te nàm Samuel, bó ye Càn a, há sér bó mgbè. Càn haá bó Sàwúlù ñunà Kís ndo; né bò gèh Benjamèn. Sàwúlù boó te kogo nyemà yulà nèa.

²² Càn yeé sòm si njií aá bú doó, à haá keéh cu kogo mé *David. À tueé kwaá bò nùàr dene David tieè ndo, ye bó a: Nyí ñene David ñunà Jésé né nyí yoòr yilá, à nde né sòn nyí ngweé ma.»

²³ Pól den cuù, ye bó a: «Mè tueé bí, *nduté ndùtù David déi né Yeèsò. Càn lé naá bú Nùà dueè bò Iserála bò sie kwaá, te à yili sòm bó. Né faá à lé naá gii bó tueé kwaá nò.

²⁴ Mé Yeèsò ndeè waà, sà Jân baá bò huaán Iserála doón tueé ye bó a, kwéh sér temé kweh, te bó weh nòmò Càn ma.

²⁵ Jân yeé nde aá seé boó gií, à ye bò nùàr a: Bí ye nyí né nei wa? Nyí tueé bí, nyí nuaá mé bí né kela den doò sam. À dé seèn baá jomo nyí ndeè, à né nyí mé terreb yogo. Nyí wúlú ngwéh nuaá mé nde né bú débágá gulé sòm.»

²⁶ Pól yeé tueé sòm aá dé sà, à den cuù ye bó a: «Bò nùàr mò, né mene bí bò nduté ndùtù Abrahâm, né mene bí bò dula-Càn bò déi, bó ngòr hèn tema njií kuú né felè beèh doón, te yili sòm béh.

²⁷ Mé njéh mene, bò Jerusalem bò mé bò kokoò bò boòn mene lé ndègè Yeèsò ñéné kó ná ngwéh. Mé *cieé sòu dé kàn bó né mene felè seèn lè mvù bò sòn-Càn bò jané, doón né gi beè boòn ndúg. Mé njéh mene, bó yeé sií njií aá bú ju yoòr, mboón ye faá bò sòn-Càn bò lé naá gii tueé nò.

²⁸ Bó mene bú mé kwòm cioò yoòr ñéné ngwéh, bó ye *Pilátò a, wúlá lòm bú wúlá.

²⁹ Bò njií mé ngòr Càn tueé gi né felè seèn yeé mboón gi aá, bó mvualé sòm ye bú te tou fagá, bó nde jogo furu sòm bú ndo.

³⁰ Càn mé ñgeér sam, à yeé kuú aá, Càn komo sòm cu bú lè cio.

³¹ À boó cu ká lè wone cieé kóbeè, à dé sà ñené yuo kela lom aá njolò bò mbòñ seèn. Bò sòn seèn kènè né bó. Bó bò sà bò lé yuoó naá Galilé kóó, bó njií lo bú ké Jerusalem.

³² «Béh hèn nde kuú naá bí Njàgà Bagaà sà tueé ndo. Béh tueé bí, ndéb mé Càn lé tueé loò naá mé bò jògò bò beèh doón

³³ kènè mboón aá ká lètenè beèh, béh bò nduté ndùtù boòn. Càn lé naá Yeèsò te cio komo sòm cu, faá bó lé nyagá kwaá naá lè mvù bene *David kòb fà nò, ye:

Wò né Huaán mò,
lan mè baá Tele yeè.»

³⁴ Pól den cuù ye bó a: «Càn lé ye, nyí nde né bú dé seèn te cio komo sòm, te à dé seèn tàbè ná cú. À lé naá gii ménà tueé ye:

Njií mé nyí lé naá mé David tueé kwaá,
nyí nde né bí mé njéh kulú ñagá nyegé.

³⁵ David beré déi tueé cu né ménà ndo, ye:

Wò ndeè yeè gwàn ndé ngwéh dé nùàr yeè fo le dòu.

³⁶ Á sâ, David lé boó naá kaà te nàm dé seèn sâ faá Càn gwaán nê ndo. Mé njéh mene, à kuú, bó furu yíí bú lè sà mé bó lé furú naâ bò tele seèn léi jògò teèn, à ɲa dé seèn tàbè.

³⁷ Dé nuuá mé Càn lé naâ lè cio komo sòm, môn sam, à lé dé seèn lòu fò ná ngwéh.

³⁸ «Sâ bò nuàr mò, bí kóó ye, Càn bí veèn yoòr kulu sòm lom nde né mé yilí nuà bú sâ. Né Yeésò.

³⁹ Bí kó cú kóó ye, bòó mé né temé yoòr seèn kwaá njií doón yili yuo nde né mé bú, dèn ngwéh mé *sóú Músi. Lòu sam, sóú Músi dé seèn nuàr yilí kòmò ndé ngwéh.

⁴⁰ Sâ bí bòn feh biì. Mò sam, njií mé bò sòn-Càn bò lé naâ toò nyagá kwaá doò nde né bí kwa; bó lé ye:

⁴¹ Ménâ, bí kè fàn dèn mé njolo, bí bò sèb-nuàr bò.

Bú a, híim ló bí lòu, bí ɲéllé yuò ɲellè ndo!

Te cafanê nyí Càn boó mboón seé nyí,

seé mé bó sé tueé kuú mene bí,

bí sé biì gwàn ná ngwéh doò.»

⁴² Pól bô Bàrnàbàs tueé gi ndo. Bó yeé baá cie yuo kelá, bò gwà-sóú bò bòn bó, ye bó a: «Bí cú mé sóú dé toò hèn, te bí tueé ferré cu béh.»

⁴³ Jomo bilí sâ, bò *Júf mé bòó mé ɲa né Júf lòu kókoó mbaá bele gi Pól bô Bàrnàbàs. Pól bô Bàrnàbàs né bò nuàr tueé nyegé, te bó kuú nde den mé fùgò beè Càn tetoò.

⁴⁴ Sóú sâ yeé waà baá, nuàr ló doón kem waà ndo, bó bilí ndeè ngòr Càn ngweé.

⁴⁵ Bò Júf yeé nde ɲene njií cili nuàr ménâ, sà ɲaâ bó lè. Bó ducoóm bò njéh sònò Pól tueé vurú beleè, bó né bú selé.

⁴⁶ Pól bô Bàrnàbàs né lom tég te ngòr Càn ɲebá taré, bó ye bò Júf a: «Njua mé béh lé ngòr Càn ducoóm naá ká lètenè biì, te bí ngweé logó kóó. Mò bí né lòu berón seér, ye bí yòn tètàgà beè Càn gwàn ngwéh, wa bí wúlú ngwéh, sâ béh mé njéh nde ser nde aá yoòr bòó mé Júf sam,

⁴⁷ te den faá Nuà Dueè naá giì béh tueé nò, à lé ye:

Nyí lé naâ wò toò bòó mé Júf sam sie kwaá,

te wò den faá ɲagá nò,

wò ɲagá nde mé njéh bèh doón,

te bò nuàr wón doón yili yuo.»

⁴⁸ Bòó mé Júf sam yeé nde ngweé njií mán, bó samé ɲellé doó doón, bó né ngòr Fehtoò beèh seén. Bòó mé Càn lé naâ dé yòn tètàgà balé kwaá doón kwaá njií gi temé mé Yeésò.

⁴⁹ Ngòr Càn né ka yaám ndeé. Nde nde, laré sie lò sâ beè doón.

⁵⁰ Bò Júf yeé ɲene aá ménâ, bó soób bò dùlà-Càn bò lètenè bò véh dé kokoó, mé bò njonjolo bò ló sâ, te bó bunó Pól bô Bàrnàbàs. Bó kwogo sòm bó te tàbè sâ ndo.

⁵¹ Pól bô Bàrnàbàs yeé baá mé gò, bó karé sòm fùfú gulè, bó fulú njií bó yoòr, bó foon gò Ikoniúm.

⁵² Bò mbòn le ké Antiòs ndo. Sâ bó baá gi mé Cúcuí ɲagá yoòr ngulí den, temé lé naâ bó mé gècèn mene vógó.

14

Pôl bô Bàrnàbâs ké Ikoniûm

¹ Pôl bô Bàrnàbâs wa ké Ikoniûm, bô yila nde lè *gwà sòu bô Jûf, bô né bô nùàr ngòr Càn tueé. Bô Jûf mé bòò mé Jûf sam kókoó mbaá kwaá njií gi temé yoòr Yeésò.

² Bô dúágá-tie bô lètenè bô Jûf yeé ñene aá ménâ, bô suíi njií bòò mé Jûf sam yoòr Pôl bô Bàrnàbâs.

³ Yeé baá ménâ, Pôl bô Bàrnàbâs cer ñeí seér cu ké Ikoniûm lòu, bô né te ngòr Fehtoò beèh tég njebá taré, ye bô nùàr a, Càn bô nùàr yili som yeé dé lòu. Fehtoò beèh lé naâ bô terreb haá, bô né bô fém mé ciè teèn bôò yíi, te bô nùàr ñene kò mé njéh ye né ngòr gècèn.

⁴ Yeé baá ménâ, loó ker fà: bô déi bele bô Jûf, bô déi jomo bô mbòñ tebê.

⁵ Jomo sâ, bô Jûf mé bòò mé Jûf sam bô bô mgbè bôòn dɔɔñ kaga taáb, te bô nde Pôl bô Bàrnàbâs tobé wulá.

⁶ Bô yeé ngweé aá ménâ, bô dula leér nde ser te tàbè Likonî, lè loó Lîstrè mé Dérbè. Bô né kè kèbè ndeé bele,

⁷ bô se Njàgà Bagaà teèn.

Pôl bô Bàrnàbâs ké Lîstrè

⁸ Ké Lîstrè sâ, nuaré déi lé naâ teèn, gule né kuú, à lé mé njéh yuoó naâ lè, à gò gò ngúngwéh.

⁹ Nùà hèllè yeé ñene Pôl baá njèh tueé, à felá njií tie teèn. Pôl né ka bú njolò ke njege den, à ñene kò ye, nùà hèn né temé te ngòr nyí kwaá njií te taré som bú.

¹⁰ A tueé njií mé bú ndo, ye bú a: «Kòmò wùò ter, njebá mé gule yeé!» Nùà hèllè lo wuo ter kwar, gò keéh lom dé goò.

¹¹ Te bô nùàr yeé nde ñene njií mé Pôl bôò naâ sâ, bô si gògò mé ju loó bôòn Likonî, bô ye: «Né bô càn ña né nùàr kóó, bô suagà ká yoòr beèh.»

¹² Bô yilá kwaá bô yilí bô càn bôòn yoòr. Dé Bàrnàbâs, bô yilá bú *Jeús; bô yilá Pôl *Hermès, ye nùà njèh tueé né bú.

¹³ Ngàn Jeús lé naâ teèn ndo. À yeé ñene aá ménâ, à sie ndeé mé bô tela nàgà mé njèh yàgà yoòr, à waà mé njéh ké tûtùlù bôgò bân, ye te bô bô nùàr ñob haá Bàrnàbâs bô Pôl njèh *sèmè. Sâ mò Jeús hèllè né ké jomo loó mân.

¹⁴ Bàrnàbâs bô Pôl yeé nde ngweé njií mân, temé yulá bô mé njéh, bô sie ñaré bô cògò bôòn, bô ñar nde ké lètenè bô nùàr, bô né ké ter logó njií, ye bô nùàr a:

¹⁵ «Bí béh mân bôò né dé kei wa? Ngweéh béh né gi bô nùàr faá bí no wa? Béh ndeé naâ bí Njàgà Bagaà tueé, ye bí kwéh sér temé, bí som be yoòr bô cècàn mân, bí dua seér Càn dueè. À dé seèn né làn, vulú bô tàbè lo síí naâ bú; nòmò mé bô njèh dɔɔñ lo si gií naâ bú ndo.

¹⁶ Léi toò, à lé bô nùàr mé gèh hihiné kwaá loó naâ mé feh bôòn, gèh dé kàn né càn seèn dua.

¹⁷ Mé njéh mene, à né béh feh den, ye nyí né teèn: nyí béh bagaà bôò den né kóó ma. À né bí nu yi keéh, yab né yaám, dé kàn mé cu seèn, dé kàn mé cu seèn, yab né bí beè merré den, bí né mé vógó-temé mene samé, bí ménâ ñéné kó ngwéh wa?»

¹⁸ Pôl né mene ménâ tueé, njií ye bò nuàr a, há lòm bó *sèmè haà. Pôl bô Bàrnàbâs nde bó lege yiín weéh baá lòu.

¹⁹ Jomo sâ, bò Jûf kem yuoô ké Antiôs mé Ikoniûm, bó waà doó sâ, bó tueé seér mango, bò nuàr gwaân seér cu ngòr bòn, bó tobé si Pôl doó, bó tulu si njií bú ké jomo bân, ye merré déi kuú baá kèn.

²⁰ Bô Yeésò bò yuo bele jomo ndo. Bó yeé baá ké kwarè seèn kaán den, à komo wuo ter, à yila nde cu ké lètenè loó. Cieé naga, bô Bàrnàbâs foon gò, bó nde ké Dérbè.

Baá dé jomo cuú

²¹ Pôl bô Bàrnàbâs wa ké Dérbè, bó yila cu Njàgà Bagaà seè. Bò nuàr kókoó mbaá ña gi bò mbòn ké doó sâ. Jomo sâ, bò Pôl cu ké Lîstrè, bó cu cu ké Ikoniûm, mé Antiôs dé Pisidî,

²² bó né bô Yeésò bò yo bô taré, bó né bó toó nyegé, ye bó a: «Bí dèn lòm te ngòr Càñ tég; gèr né teèn. Béh gèr ñene nde né feh hihiné, te béh nde ye *Lò Càñ yilá.»

²³ Bô wa mene te bòn bô Yeésò bò dé kàn, bó né bò nuàr teèn balé kwaá, te bó den bò kókoò b; bó bó jolo weh yáb, bó né Càñ felé bòn dua, te bó kwaá lo bó beè Càñ. Bó ndèm kwaá lom mé bú.

²⁴ Bó lé naà te loó hihiné te tàbè Pisidî kelá bele, bó yuo kela te tàbè Pamfilî. Bó yeé wa baá ké teèn,

²⁵ bó duóm cu ngòr Càñ ké Pèrgè tueé. Jomo sâ, bó nde ké Atalî.

²⁶ Bó yila cu bàtò doó sâ, bó nde Antiôs. Sâ né bèh mé bô Yeésò bò lé naà bó teèn nyeén, bó kwaá lo bó beè Càñ, Nùà húóm-temé, te bó nde bèh seé seèn mé né kènè mboón hèn.

²⁷ Bó yeé wa baá ké Antiôs, bó yilá bilí cu bò Yeésò bò, bó se bó njií mé Càñ lé naà beè bòn bô kééh doón, bó se bó gèh dé mé à lé naà bô mé Jûf sam ceér gulu kééh ndo, bó ye bó a, bô mé Jûf sam lé naà temé yoór Yeésò kwaá njií ma.

²⁸ Bô bô Yeésò bò cer yíi cu ké sâ kóbeè.

15

Mbàgà juú dé bò mbòn tebê ké Jerusalem

¹ Bò nuaré déi yuoô ké Judé, bó waà ké Antiôs, bó né bô Yeésò bò nèh feh, ye bó a: «Mò bí *ngór ñób ngwéh, faá *sóú Músi tueé nè no, bí yili yuò ndé ngwéh.»

² Pôl bô Bàrnàbâs yeé nde ngweé njií ménâ, bó bom bó, bó bó kwaá njií saàn taré mân doó felé ngòr sâ.

Yeé baá ménâ, bô Yeésò bò kaga ndòn ye, Pôl bô Bàrnàbâs mé bò mbei déi nde né ké Jerusalem yoór bô mbòn tebê mé bó kókoò bô ñaá ndeé ma, te bó nde nyegé ju sâ.

³ Bó som njií bó ndo. Bó né te tàbè Fenisî mé *Samarî kelá, bó né bò nuàr saàn go, ye bó a, bô mé Jûf sam kènè baá ceér Càñ bele ma. Bô Yeésò bò yeé ngweé aá ménâ, nore lom bó yoór dé gécèn.

⁴ Bô wa Jerusalem. Bô mbòn tebê bó bó kókoò bô mé bô Yeésò bò doón vra weh bó ndo. Jomo sâ, bò Pôl se bele bó bó njií mé Càñ lé naà mé bó bô kééh doón.

⁵ Bò Yeésò bò déi lètenè bò *Farisiên yéé ngweé aá ménâ, bó komo wuo seér cu ter, bó ye: Ndóg, bòó mé Jûf sam, kò bó ɲɔb bó ɲgór ɲɔɔb, bó taga cu bó sóú Músi ndò.

⁶ Bò mbòɲ tebê mé bò kokoô bò bilí, te bó taáɲ nyegé ɲgòr sâ.

⁷ Bó yéé baá saán taré, Piêr komo wuo ter, ye bó a: «Bò nùàr mò, bí né gi kóó ye, Càn lé naâ mè ká lètenè bìi balé sòm, baá dàb ndò. Sâ dɔ́ɔ́ɲ, à lé ye te mè nde bòó mé Jûf sam Njàgà Bagaá nyí se, te bó kwaá ɲjii temé teèn.

⁸ Càn mé né temé nùàr dɔ́ɔ́ɲ ɲené laré lé béh Cúcuí Nagaá temá ɲjii naâ kóó, à lé bòó mé Jûf sam Cúcuí Nagaá cén sâ tema ɲjii naâ kóó ndò. Sâ ye nyí né bó gwaán faá nyí gwaán né béh nɔ.

⁹ À gwèn lètenè beèh mé bó kwá nyí ɲgwéh. À bó temé bóó ɲagá lom né mé temé yòòr seèn kwaá ɲjii.

¹⁰ Mò né mán, bí né Càn teèn me ke, wanoóɲ bí bò nùàr seèn seé felé mbiin kwaá né dé kei? Ngweéh né seé mé lé naâ bò tele beèh léi jògò yɔgò, lé naâ béh ménâ yɔgò ndò wa? Mò né mán, béh mé bò déi mbin haá seér né dé kei wa?

¹¹ Béh né gi kóó ye, Yeésò Fehtoò beèh lé béh yili soóm naâ dé lòu. À bó yili sòm né kèi cén ménâ ndò.»

¹² Piêr tueé sòm. Sâ bò nùàr né lom nɔ́ɔ́ɲ huné den. Jomo sâ bó ngweé Bàrnàbâs bô Pól baá tueé ndò. Bó tueé bele bó bò fém bó bò cié mé Càn lé naâ beè bɔ̀ɔ̀n lètenè bòó mé Jûf sam bóó kééh.

¹³ Bàrnàbâs bô Pól yéé tueé gi aá ménâ, Ják komo wuo ter, ye bò nùàr a: «Bí ɲgwé, bò nùàr mò.

¹⁴ Simón hèn debbé kuú né felé bòó mé Jûf sam, ye Càn lé duoóm naâ bó kwómé, ye te bó den bò nùàr nyí, sâ bɔ̀ɔ́ɲ beèh duoóm née lòu ye.

¹⁵ ɲgòr bô *sòn-Càn bò die yila cu né ka teèn ménâ nág ndò, né lè mvù nyagá den ye:

¹⁶ Né mè Càn Dueè. Gwà *Davíd mé lé naâ die, mè nde cu né bú ter komo sie kwaá, mvùr seèn nde cu né yilá gií, mè bóó nyegé bú,

¹⁷ te bò ndutè ndutù seèn ɲene ménâ, bó fɔ́ɔ́n ceér mò.

Bòó mé mè né lò nùàr dɔ́ɔ́ɲ yilá, nde gi né ceér mò Càn Dueè fɔ́ɔ́n ndò.

¹⁸ Né Càn Dueè mán tueé né kóó, à lé naá gií bò nùàr tueé, baá dàb ndò.»

¹⁹ Ják den cuú ye bó a: «Mò né beè mò, béh té bòó mé Jûf sam mbaá kì cú, bó kweéh seér gi aá temé kèn.

²⁰ Béh bó nyàgà tága ɲjii lòm bò ɲèh dé cècàn, bó té yàgà yòɲ ndò, núógó nyaàm mé bó naâ lòu nei wulá, bó té yíé. Né mene húóm dé heè, bó té sònò nágá ɲjii.

²¹ Lòu sam, dàb baá teèn mé bó né bò sóú dé jomò lè *gwà sóú dé kàn feh soó, bó né lè gwà sóú dé kàn mé *cieé sóú dɔ́ɔ́ɲ jané ndò.»

Mvù mé bó tema ɲjii né yòòr bò Yeésò bò mé Jûf sam

²² Yéé gi aá, bò mbòɲ tebê bó bò kokoô bò mé bò Yeésò bò dɔ́ɔ́ɲ kaga ndòn, ye bó nde né bò nuaré déi lètenè bɔ̀ɔ̀n sòm, bó kwaá bó jomo Pól bô Bàrnàbâs, bó tema ɲjii bó ké Antiòs ma. Bó balé weh baá-re Júde,

yilí seèn déi né cu Barsabâs, bó balé weh Silâs ndo. Bó fà doón né gi bò njonjolo bò lètenè bò mbei.

²³ Bó nyagá haá bó mvù beè, bó ye:

«Bò mbei beèh, béh bò mbòn tebé mé bò kokoò bò mé bò mbei bìi doón né bí bòó mé Jûf sam bieé. Bí né mene ké Antiôs, né mene ké Sirí, né mene ké Silisí doón, béh né bí bieé.

²⁴ «Béh lé naâ ngweé ye, bò nuaré déi lé naâ kán yuo, bó nde bí feh ter ñellé kwaá sé wa? Bí té múnò ye béh lé temà naâ bó koó.

²⁵ Béh né seér ká lètenè beèh bilí taán nyegé, te béh balé tema njií bí bò nuaré déi teèn, te bó njií lo bò mbei beèh Bàrnàbâs bò Pól.

²⁶ Béh tueé bí, Bàrnàbâs bò Pól lé naâ cio lè seé Yeésò *Kristò líím.

²⁷ Béh bò tebé bò sâ balé som né Jûde bò Silâs. Mvù mé béh nyagá né hên, bó nde né mé sòn boòn tueé ndo.

²⁸ Béh bò Cúcuí Ngagá naâ ndòn kaga, ye bó té bí seé déi felè mbaá mbín kwá, béh tága lóm bí bòó mé né teèn yilá hên:

²⁹ Bí té *sèmè dé cècàn yíé, bí té húóm sònò nágá kéh, núógó nyaàm mé bó naâ lòu nei wulá, bí té yíé, bí té yàgà yòn ndo. Mò bí né bò nhèh hên jolo, bí nde né bagasé den. Sâ bí dèn bá-re.»

³⁰ Bó yeé nyagá som aá, bò tebé bò doón gò Antiôs ndo. Bó wa ké teèn, bó yilá bilí bò Yeésò bò doón, bó haá bó mvù hèllè,

³¹ bó jané baá-re toò bò nuàr. Bò nuàr yeé ngweé aá, temé vógó bó lè, yo taré cu bó ndo.

³² Sâ Jûde bò Silâs fà doón toò naá gií bò *sòn-Càn bò. Bó yila cu teèn tètèi tueé den, bó né bò nuàr toó nyegé, bó né bó yo boó taré.

³³ Bó bó cer weh ké doó sâ teèn. Jomo sâ bó bò nuàr bie gò, bó yuo, te bó cu cu ké yoòr bòó mé lé temà naâ bò. [

³⁴ Te Silâs nde ye tueé, ye nyí nde né ké sâ den le.]

³⁵ Sâ Pól bò Bàrnàbâs né yeé ké Antiôs sâ ndo, bó bò mbei déi kókoó mbaá né bò nuàr ngòr Fehtoò beèh feh, bó né bó se.

Kèrrè lètenè Pól bó Bàrnàbâs

³⁶ Nde nde, Pól ye Bàrnàbâs a: «Ndé, béh nde bò Yeésò bò yon ke, kò ngweéh bèh mé béh lé naâ mé ngòr Fehtoò beèh te loó hihiné tueé kelá doón, bó né gi taré wa?»

³⁷ Bàrnàbâs ye te bó weh sie Jân, mé bó yilá cu né Mârk beè.

³⁸ Pól berón ye bú a: «À lé naâ béh ké Pamfilí sí loó, ye nyí bèh seè déi ndé cu.»

³⁹ Teèn sâ tógó kò die lètenè boòn, boógó ñaá ter, bó geé le doó sâ. Bàrnàbâs weh Mârk, bó bú yila bàtò, bó nde ké Sîpre.

⁴⁰ Pól balé weh dé seèn Silâs. Bó bú yeé baá mé gò, bò Yeésò bò dua Càn felè boòn, bó kwaá lo bó beè Fehtoò beèh, te à gam bó mé húóm-temé seèn.

⁴¹ Bó yuo ndo, bó nde yon laré tàbè Sirí mé Silisí mene, bó né bò Yeésò bò bèh doón yo boó taré bele.

16

Timotê jomo Pôl bô Silâs

¹ Pôl wa ké Dêrbè, à nde ké Lîstrè ndo. Sâ mbòn déi lé naâ ké sâ teèn, yilí seèn né Timotê. Meí seèn né *Jûf mé gwaán né ceér Yeésò. Tele dé seèn né nùà Greêk.

² Bô Yeésò bô ké Lîstrè mé Ikoniûm mene né gi dene seèn keí.

³ Yeé baá ménâ, Pôl ye nyí nde né bú jomo nyí weh sie; à weh bú ndo, à nde *nôb bú ngór. Lé naâ felè bô Jûf. Sâ bô Jûf te tàbè sâ né gi kóó ye, tele Timotê né nùà Greêk.

⁴ Jomo sâ bô yuo, bô nde te loó hihiné kelá bele. Ndéb mé bô mbòn tebé bô bô kokoô bô lé naâ ké Jerusalem sagá doô, bô né bô nùà Yeésò tagá bele.

⁵ Bô Yeésò bô né cu terreb te ceér Càŋe kwa ɲeí; cieé doón nùà ko lom baá-re te mbeí sagá yilá.

Vuú Pôl ké Troâs

⁶ Cúcuí Naga yíin bó ngòr Càŋ lè tàbè Asià tueê. Yeé baá ménâ, bó kela keéh tàbè Friji mé Galatí,

⁷ bó wa ké kwarè Misí, ye te bó yuo kela Bitiní. Lón sam, Cúcuí Yeésò yíin cu bó.

⁸ Bó kela keéh Misí, bó suaga nde ké Troâs.

⁹ Yeé baá cibíteèn, kulu Pôl faá vuú nò; à ɲene nùà Masedínà déi waa baá, né ter njebé den, ye bú a: «Kúkùr yeé, ɲá kelá yeé ká Masedínà yoòr beèh, te wò gam béh teèn!»

¹⁰ Vuú yeé kulu aá Pôl mân, béh yila ceér Masedínà fòón ndo. Sâ béh naâ mé ɲéh kóó gií, ye Càŋ béh yilá ɲjii né ké sâ, te béh nde Njàgà Bagaá ké lètenè boòn se.

Ndèm Lídià ké Filíp

¹¹ Jomo sâ, béh yila bàtô, béh yuo Troâs, béh lemé nde Samoterâ; tàbè sâ né yí lètenè nomò mân. Cieé ɲaga béh fòón cu gò, béh nde Niàpòlí.

¹² Béh yuo cu sâ, béh nde Filíp; lè tàbè Masedínà doón ngómnà lé den logó naâ teèn. Kòb tàbè sâ né dé seèn beè bô Rôm bô. Béh cer yíi lo sâ kóbeè.

¹³ Mé *cieé sòu, béh yuo ká lo, béh nde ké sòn nomò, ye merré déi béh kwa nde né bèh mé bô *Jûf dua yeé Càŋ teèn ké sâ. Béh wa ké teèn, béh den nde doó, béh bô véh mé lé bilí deén naâ ké sâ né sòn tueé den.

¹⁴ Ma déi naâ lètenè boòn teèn, yilí seèn né Lídià; à lé yuoó naâ Tiatír, à né yeé cògò nyàgàm go. Ma bú séná né nùà dùlà-Càŋ. Béh yeé baá tueé, Fehtoò beèh gulu logó bú temé te à felá ɲjii tie teèn.

¹⁵ Jomo sâ bó kou bú nomò Càŋ mé mbàgà seèn mene ndo. À ye béh a: «Ijgweéh bí né kóó ye, mè baá nùà Fehtoò beèh mà. Sâ bí ndé cèr wèh ké lo mò teèn.» À yeé baá béh ménâ ɲeí, béh bó nde ndo.

Ké Filíp lè gwà cibi

¹⁶ Cieé déi béh lé naâ bèh Càŋ duaà ndeé, béh bô huaán vêh déi kwaré ceér dueé. À lé naâ mé tándulu yoòr. Mò baá bú ɲaâ, bô ɲjii mé nde né boó doón, à né yeé cie tueé kwaá, à né kàgàlòn teèn kókoó mbaá kwa, à né bô tele seé seèn haá.

¹⁷ À yeé ɲene aá béh, à yuo bele béh, à né ké ter yie ɲíí, ye bò nùàr a: «Bò nùà hên dé ɓòòn ɓóó né seé dé Càn terrèb. Bó ndeè naâ bí ceér feh keéh, te bí yili yuo mé ɲéh.»

¹⁸ À yie sɔ́ó méménâ cieé kókoó mbaá. Yeé yɔ́gɔ baá, temé ɲaâ Pôl mé càn tándulu yòòr huaán doó, à bele seér, ye bú a: «Mé yilí Yeésò *Kristò, yuò kélâ yòòr huaán hên, mè tueé wò!» Tándulu hèllè yuo kela lè sòn seèn ɲóónj ménâ ndo.

¹⁹ Bò tele seé huaán doó yeé ɲene ye ceér kàgàlòɲ ɓòòn beè huaán doó surí baá kèn, bó sie mgbómé ɲíí Pôl bô Silàs ké cie yòòr bò kokoô bò dé loó.

²⁰ Bò sâ bò weh ɲíí ser cu bó ké toò bò dé ɲgómna, bó ye bó a: «Bò fà bò hên né loó beéh. Bó né Jûf,

²¹ béh né bò Rôm bô; bó béh feh seér né *sóú ɓòòn, ye béh bele cí. Ngweéh beè beèh né jolo mà.»

²² Te bò nùàr yeé nde ɲgweé ɲíí mán, bó jeré ɲellé doó doónj. Bò kokoô bò sie ɲaré som Pôl bô Silàs cògò yòòr, ye te bò nùàr tegé nyegé ye bó núr.

²³ Bó yeé duún aá bó ménâ, bó nde si yíí bó gwà cibì, bó taga lo kè-nùàr ndo.

²⁴ Te kè-nùàr yeé ɲgweé ɲíí ménâ, à nde weh ferá kwaá bó ké lè kòɲ dé ké jomò, à yíí bó fògò gulè ndo.

²⁵ Yeé baá logòteèn, sâ Pôl bô Silàs né Càn dua, bó né bú mé bené seén ɲíí. Sâ bò gwà cibì bò né ɲgweé ndo.

²⁶ Bó yeé ɲgweé, tàbè baá jílí taré, né gwà cibì hèllè mé maɲj mene tèn jílí keéh. Bò hin né mé be ɓòòn komó ndeé, fògò né bò gwà cibì bò doónj gulè koló yuo gií, né doó sue ndeé.

²⁷ Kè-nùàr nyimé yuoô, sâ bò hin gwà cibì doónj baá gi lelɲ. Feh ɲellé bú ter, ye merré déi bò gwà cibì bò durá yuo gi aá. À sua bòù, ye te nyí nde aá yo nyí sieé wulá.

²⁸ Pôl pam ɲíí ké ter, ye bú a: «Té feh yeé mbaá wulá kú, béh né gi hên doónj ye!»

²⁹ Kè-nùàr bie we ndo, à mɔgɔ dula yila nde ké gwà cibì, à ndelè cemmé nde doó gulè Pôl bô Silàs mé veéh mene.

³⁰ Jomo sâ à som keéh bó, ye bó a: «Bò kokoô bò mò, mè ɓóó nde né naàn, te mè yili yuo wa?»

³¹ Bó ye bú a: «Kwá ɲíí lòm temé mé Yeésò Fehtoò beèh, wò nde né yili yuo, mé mbàgà yeé mene.»

³² Bó tueé kwaá bú mé mbàgà seèn mene ɲgòr Fehtoò beèh ndo.

³³ Cíbítené doó sâ kè-nùàr weh bó, à nde bó nyer yaga nyegé. Bó kou som bó nòmò Càn gwà doónj ndo.

³⁴ À ɲaá kwaá ɲíí bó ké gwò seèn, à haá bó yáb. Yo ɲoré bú mé mbàgà seèn mene. Lòu sam, à lé naá lòòm mé vógo-temé, ye nyí temé kwaá ɲíí aá yòòr Càn.

³⁵ Cieé yeé ɲaga baá, bò kokoô bò dé ɲgómna tema ɲíí ye kè-nùàr a, yí ɲíí bò nùà sâ ma.

³⁶ Kè-nùàr nde ké yòòr Pôl, ye bú a: «Bò kokoô bò tema ɲíí naâ ye, yí ɲíí bí yilí. Sâ bí ndé bá-re бага.»

³⁷ Pôl deèn ndo, ye bò tebé bò a: «Béh né bò huaán Rôm; bó lé ju felé beèh túé ná ɲgwèh, bó ye bò nùàr a, kó lòm béh núr duún, bó ndé béh

ká gwà cibì yíí njií. Lé naà njolò bò nùàr. Yeé baá dé sòm, te bó som leér béh lòu wa? Ndóg ndo. Mo né ménâ, sâ bó ndé yí ká béh mé be bòn.»

³⁸ Bò tebé bò nde cu bò kokoò bò ménâ tueé. Bó yeé nde ngweé njií ye Pól bò Silàs né bò huaán Rôm mân, veéh bóó bó nhèh.

³⁹ Bó nde bó be kobó. Jomo sâ, bó som bó gwà cibì, bó ye bó a: «Kúkùr, bí yùò lo hèn yuò.»

⁴⁰ Pól bò Silàs yeé yuo kelà baá gwà cibì, bó nde ké gwò Lídià. Bó yeé ñene aá bò Yeésò bò, bó toó nyegé cu bó, jomo sâ bó foon gò ndo.

17

Pól bò Silàs ké Tesaloník

¹ Bó kela keéh Amfipolì mé Àpòlònì, bó wa ké Tesaloník. Ké sâ *gwà sòu bò Jùf né teèn.

² Yeé baá mé *cieé sòu, Pól yila nde cu teèn, faá à né yeé mé bò gwà sòu déi bóó ndo. Bó bò nùàr né felé ngòr Càn tueé kuú. À bóó ké teèn sòndé tagár.

³ À né bó se, ye bó a: «Lé naá gii tueé ye, *Nùà Còn sé naá kaà gèr ñené, te à nde ye lè cio komo yuo. Sâ jue né Yeésò mé mè né bí se hèn, Nùà Còn né bú.»

⁴ Bò déi lètené bòn kwaá njií temé teèn, bó yuo bele Pól bò Silàs. Bò dùlà-Càn bò lètené bò Greèk, mé bò véh dé kokoò ngún mbaá bóó gi ménâ ndo.

⁵ Bò Jùf yeé ñene aá ménâ, sâ ngwa ñaá cuú bó lè, bó nde bò vevené bò ceceér domó foon, te bó nde ko si bèmè lètené bò nùàr. Loó doón jilí gi. Bó ñar wa ké gwò Jásòn, te bó sie njií Pól bò Silàs ké cie toò bò nùàr.

⁶ Bó wa ké teèn, bó Pól bò Silàs kwà ngwéh, bó sie le mé Jásòn bó bò Yeésò bò déi, bó tulu nde mé bó ké toò bò kokoò bò, bó né sònò bom ye: «*Wón doón beéh gi né bò nùàr hèn, bó mé ñéh ká lètené beéh waà kèn!

⁷ Jásòn bó ké gwò seèn weh kwaá né dé kei wa? Bó bó doón né gi bò táre-feh bò, bó sòu Mgbè Rôm dùlà cú, bó ye bò nùàr a, mgbè dueé déi né teèn, wa yilí seèn né Yeésò sé wa!»

⁸ Bò nùàr bó bò kokoò bò yeé nde ngweé njií mân, bó cer gi seé.

⁹ Bó ye Jásòn bó bò mbaábon a: «Ko bí gwòm sòn sâ lòu.» Bó yeé gwòm aá, bó yí ye bó ndo.

Pól bò Silàs ké Bèrê

¹⁰ Cibí yeé yilí baá, bò Yeésò bò som njií ser Pól bò Silàs ké Bèrê. Bó yeé wa baá ké teèn, bó yila cu gwà sòu bò Jùf.

¹¹ Bò Jùf dé sâ lé huòm kelà naà kóó mé bò dé ké Tesaloník. Ngòr Càn mé Pól lé naá bó tueé doón, bó lé naá tie teèn felá njií, bó né mvù Càn cieé doón ke sòó, te bó ñene, njií mé Pól né tueé doó ko ngweéh né teèn yilá wa?

¹² Bó yeé ñene nyegé aá, bò nùàr kókoó mbaá kwaá njií gi temé teèn ndo. Lètené bò Greèk, bò véh dé kokoò mé bò siíb ngún mbaá kwaá njií gi temé lè ngòr Càn.

¹³ Bò Jùf dé ké Tesaloník ngweé njií cu, ye Pól né ngòr Càn ké Bèrê tueé, bó kem fulu nde ké teèn, bó né bò nùàr soób, bò nùàr duóóm furú.

¹⁴ Doó sâ bò Yeésò bò som Pól ndo, bó lemé njií bú ké sòn nòmò koó. Silàs bò Timotê den le dé bòn ké Bèrê.

15 Bóó mé lé njií loó naâ Pôl wa ké Àtên, bó kwaá lo bú teèn, bó cu cu ké Bèrê, te bó tueé cu Silâs bô Timotê tebé Pôl, ye bó a: «Pôl ye, júée bí a, bí yùò bèlè nyí, bí té ngágá só ma.»

Pôl ké Àtên

16 Pôl yeé wa baá ké Àtên, à kela den Silâs bô Timotê ké teèn. À ñene bô Àtên bô né càn gènnè hihiné dua, mò né lom loó doón merré ndeé. Pôl yieé kuú cu mé nyie.

17 Yeé baá ménâ, à nde ké *gwà sòu bô Jûf. Bó bô Jûf mé bô dùlà-Càn bô déi né ñhè tueé. Cieé doón à né ké mbartogo lètenè bô nùàr ndeé, bó bó né ñhè tueé ndo.

18 Bô nùà-tòu bô déi lé naâ teèn; bô déi lé naâ bô *Èpikuriên, bô déi *Sitoyisiên. Bó yeé baá ñhè sònò Pôl ngweé, bô déi ye, à sâ tueé cugó den né kei wa? Bô déi tueé seér ye, den né faá à tueé den né felè bô càn dé hiin nò. Sâ Pôl lé tueé deén naâ felè Yeésò, mé lé naâ lè cio komo yuo.

19 Yeé baá ménâ, bó weh njií bú ké te mògò. Yilí mògò sâ né Areopáje, bó ye bú a: «Ñhè feé mé wò né feh doó yuoò he wa?

20 Béh sònò yeé ngweé né ñhè kèkèné. Béh gwaán né ngweé nyegê.»

21 Sâ bô Àtên bô bó bô kin mé né lètenè boòn doón né yeé doó sâ sóó, bó kò lom ñhè fefeé lètenè boòn tueé kuú.

22 Yeé baá ménâ, Pôl komo wuo ter ké lètenè Areopáje ndo, ye bó a: «Mè né ñené ye, mé gècèn mene bí bô Àtên bô né mé temé bô càn duaà lè.

23 Mè naâ loó bìi beé yon sie, mè naâ bô mò càn bìi hihiné ñené. Mè nde kwa mò déi teèn, à dé seèn née lòu ye. Bó teèn nyagá kwaá né ye: Càn dé hèn, béh née bú dé seèn kó ngwéeh ye. Bí ngwé-re! Njií mé bí né bú mbaá dua den, mé bí kó ngwéh sâ, mè tétég hèn ndeè naâ bí felè seèn tueé nyegé.

24 Càn bú sâ lé wón sií naâ kóó, bô ñhè teèn doón lé si gií naâ bú. Né Nùà Dueè, à vulú bô tàbè boó naâ kóó. Mò mé bô nùàr me né mé be, à dé seèn teèn cèr bèh.

25 À túé ngwéh ye nuaré déi a, há nyí njeré déi, à bô nùàr doón koó seér né kóó. À bó yòn mé cúcuí mé ñhè doón haá gi né kóó.

26 «À lé boó naâ kóó, te gèh nùà cèn nde ye wón beé yaám sie, à bó kerré kwaá bele mé lo hihiné, nàm hihiné ndo.

27 Sâ doón ye te bó foón ceér nyí foón; ye merré déi bó nde né nyí beré déi bobó kwa. Bó né kàn mé kàn bobó ndeé, sâ Càn nùà ñhè né gi kwarè beèh ndo.

28 «Mè tueé bí, den né faá bô go-ñjon lètenè bìi lé naá gií tueé nò, bó lé ye: béh yon né mé bú, béh yieé yili né mé bú, béh den né mé bú. Bó lé naá cuú tueé ye, béh né bô ñunà Càn ndo.

29 «Bò mbeí mò, hèn mò béh kò gi aá mân kèn, ye béh né bô ñuna seèn, sâ béh munó seér den né kei, ye kò Càn sé la den seér cu faá ngùlàmur* nò wa? Sâ tueé né ye, nùàr den cuú nde né mé lo seèn nùà ñhè, à boré cu toú, à me lòn, à goré taá, te ña Càn terrè wa? Bô nùàr boó yeé ménâ.

³⁰ Mé njéh mene, Càn dé sâ táŋ cú, à tueé seér né ye, sâ doón bó lé ndugó seér naâ lòu. Kènê à né mé nùà wón doón tueé njií ye bó a, kwéh sér temé kweèh.

³¹ Lòu sam, Càn cieé ju tenâ ter sie kwaá gi aá kèn; nde né felè wón doón. Nùà gècên ju sâ tena nde né koó. À tena yií nde né teèn. Càn lé naâ gií nùà sâ balé kwaá, à lé naâ nùà sâ te cio komo som, te bò nùà ñene ko teèn.»

³² Bò nùà yeé nde ngweé njií dé mé Pól ye: nùà lé naâ lè cio komo yuo mân, bò déi tobé bú séb; bò déi ye bú a: «Béh nde cu née ngòr hên sònò yeé cieé déi ngweé nyegé ye.»

³³ Yeé baá mân, Pól kwaá lo bó ndo.

³⁴ Sâ bò déi ngòr seèn gwaán gi aá kèn, bó yuo bele bú. Ké lètenè boòn sâ lé naâ Denis, nùà Areopáje, mé ma déi, yilí seèn né Damarís, bó bò mbaábo.

18

Pól ké Korênt

¹ Jomo sâ, Pól yuo ké Àtên ndo, à nde ké Korênt.

² Wa ké teèn, à kwa nùà *Jûf déi, yilí seèn né Akilâ, né bò huaán loó Pôn. Bò veèh seèn Prisil lé yuoò lè loó Rôm lè tàbè Itali, bó waà née ké Korênt waà ye. Lòu sam, mgbè Klòdè lé ye bò Jûf a, yuò gi ká Rôm doón yuoò. Pól ye wa baá, à yila kwa bó.

³ Sâ bò Akilâ né mé seé cên ndo. Seé boòn né gi *gwà cògò saá. Pól den baá-re ké lo boòn, bó bú né gwà cògò saá.

⁴ Mé *cieé sòu dé kàn, Pól né ké *gwà sòu bò Jûf ndeé, à né ngòr Càn teèn tueé, à né bò Jûf mé bò Greèk teèn dor kwa keéh.

⁵ Jomo sâ Silâs bò Timoté mé lé naâ ké Masedínà waà ndo. Bó yeé waà baá, Pól ko lom aá dé seèn ngòr Càn tueé, à né bò Jûf tueé yon, ye bó a: «Yeésò né *Nùà Còŋ.»

⁶ Bò Jûf berón, bó kem sue bú yoòr mé séb. À yeé ñene aá ménâ, à ka cògò seèn, te fufú loó boòn mvugo cu cu yoòr boòn; à ye bó a: «Mo bí leér le mene, né beè bií; bó mé mè bié ndé cú. Kènê, mè nde seér nde aá yoòr bó mé Jûf sam, mè feh bó.»

⁷ À foón gò ndo, à nde ké lo nùà dùlà-Càn déi, yilí seèn né Títiùs Jústùs. Gwà seèn né kwaré gwà sòu hèllè.

⁸ Sâ Krispùs, nùà koò gwà sòu sâ dé seèn Fehtoò beèh gwaán gi aá kèn; bú mé mbàgà seèn mene. Bò Korênt bò kókoó mbaá lé naâ ngòr Pól ngweé, bó kwaá njií temé teèn ndo. Bó weh nòmò Càn.

⁹ Cíbíteèn déi, kulu Pól faá vuú nò, Fehtoò beèh ye bú a: «Té vèh, kó lòm tueé, té húné.

¹⁰ Mè né teèn; nuaré déi wò be veèn yoòr kèrà ní ndé ngwéh. Bò nùà mò né lo hên ngún.»

¹¹ Pól boó ké Korênt gùm nyèrà mé kwèh ndo, à né ngòr Càn tueé.

¹² Cu mé Gàliôn, nùà Rôm, lé naâ ngómna te tàbè Akayí, bò Jûf lé naâ Pól ké te *mbàgà juú bilí sie njií.

¹³ Bó wa, bó ye: «Nùà hên né bò nùà doór, te bó dua seér Càn faá sòu beèh né yiín nò.»

¹⁴ Pôl yeé nde aá sòn komo, Gàliôn ye bò Jûf a: «Hên, mo sé né-re ngòr dùkàn déi, mè sé naá-re sòn bìi ngweé.

¹⁵ Á, gèh bò saân dé mbembaâ hên seên né felê bò ngòr, mé bò yilí nùàr, mé bò sóú bìi. Ngweéh dé sâ né ju bìi wa? Mè teèn sam.»

¹⁶ À som keéh bó cie.

¹⁷ Yeé baá ménâ, bó ñar sie Sostên nùà koô ké *gwà sóú boôn, bó duún lo bú nùr ké cie sâ; Gàliôn sòn teèn yí ngwéh ménâ ndo.

Ké Antiôs cu cuú

¹⁸ Pôl cer yíi cu ké Korênt kóbeè. Jomo sâ, à kwaá lo bò mbaábon, à yila bàtô, te à nde Siri. Lé naâ bó bò Prisil mé Akilâ. Bó yeé baá mé gò, à bele som feh ké Sênkrè, te à jolo tou.

¹⁹ Jomo sâ bó foon gò Efêse ndo. Bó yeé baá ké sâ, Pôl kwaá lo Akilâ bó Prisil, à nde dé seên ké gwà sóú, bó bò Jûf yila nhè teèn tueê ndo.

²⁰ Yeé baá ménâ, bó bon bú, te bó bó cer weh teèn. Pôl berón,

²¹ ye bó a, mo Càn gwaán aá, nyí ndeé né cuú ma. Bó bó bie. À yila cu bàtô ké Efêse sâ, à foon gò.

²² À nde doó suaga ké Sesarê, à nde cu ké Jerusalem bò Yeésò bò bie weh, te à nde cu ké Antiôs.

²³ À cer weh ké Antiôs sa teèn, te à yuo cu ye ké sâ, à nde cu lè tàbè Galatí mé Friji, à né cu bò mbòn doón yo bó taré.

Apolôs ké Efêse mé Korênt

²⁴ Nùà Jûf déi lé waá naâ ké Efêse, yilí seên né Apolôs. À né bò huaán Alesandri. Nùà hèllè lé naâ nhè sònò tueé ngulí, à né mvù Càn kóó nyegé ndo.

²⁵ Bó lé naâ bú ceér Fehtoò beèh Yeésò feh. À teèn tegé yila lom mé feh mene, à né bò déi jéjég ménâ feh keéh. Nhè cén, à lé ko loóm naâ nòmò Càn dé Jân.

²⁶ À yeé wa baá, à yila keéh lom nhè te *gwà sóú feèh, à njeré déi vèh ngwéh. Prisil bó Akilâ yeé ngweé aá ménâ, bó weh njií bú ké jomo, bó se nyegé bú ceér Càn.

²⁷ Jomo sâ à ye, nyí nde né te tàbè Akayí ndeé. Bò mbeí yeé ngweé aá ménâ, bó gwaán, bó nyagá haá bú mvù beè te bò Yeésò bò te tàbè Akayí ñene ménâ, bó sie nyegé bú. À yeé baá ké teèn, Càn bóó bú бага ndo, à gam lom bò Yeésò bó dé tueê sam.

²⁸ Bò Jûf sòn toò seên túé kwà cú. À né bó cie toò bò nùàr tueé som, ye bó né feh sabé; à né bó te mvù Càn leme njií, te bó ñene ko teèn, ye *Nùà Càn né Yeésò.

19

Pôl ké Efêse

¹ Te cu mé Apolôs né ké Korênt sâ, Pôl lé naâ dé seên te bò lò tòre ñaá kelá bele, à suaga nde ké Efêse. Wa ké teèn, à kwa bò mbòn déi,

² ye bó a: «Cu mé bí lé naâ temé mé Càn kwaá njií, bí lé naâ Cúcuí Nágâ kwa wa?» Bó ye bú a: «Ndóg, nuaré déi béh túé ngúngwéh ye Cúcuí Nágâ né teèn.»

³ Pôl ye bó a: «Bó lé bí kou náâ mé nòmò Càn dé heè wa?» Bó ye bú a: «Lé naâ mé nòmò Càn dé Jân.»

⁴ Pôl ye bó a: «Jân lé bò nuàr kou belé naâ, te feh keéh ye bó kweéh seér aá temé. À lé naâ gií bó tueé ye bó a, nuaré déi baá jomo nyí ndeé, bó kwá njí temé yoòr seèn ma. À lé sá jueè naâ Yeésò.»

⁵ Bó yeé ngweé aá ménâ, bó weh nòmò Càn mé yilí Yeésò ndò.

⁶ Pôl ba bó be felè, Cúcuí Naga waà felè boòn, kema bó, bele seér bó leba, bó né ju bò nuàr hihiné tueé, bó né *sòn-Càn tueé bele ndò.

⁷ Bó doón lé waà naâ yulá cùb fá.

⁸ Pôl boó ké doó sá weéh tagár, à né ngòr te *gwà sòu tueé, à njeré déi vèh ngwéh, à né bó felè *Lò Càn tueé, à né ceér foon, ye te nyí dór keéh bò nuàr teèn.

⁹ Mé njéh mene, bò nuaré déi lé naâ berón, bó duagá seér cu tie lòu, bó né ceér Fehtoò beéh toò bò nuàr tueé beéh. Pôl yeé nene aá ménâ, à weh bò mbòn, bó bó yuo nde ser lè gwà janendè Tiranús, à né ngòr Càn teèn cieé doón feh den.

¹⁰ Bó boó teèn nyemà fá. Bó yeé boó baá ménâ, bò Jûf mé bòó mé Jûf sam te tàbè Asià doón ngweé laré gi ngòr Fehtoò beéh.

Bò ñunà Seévà

¹¹ Càn lé naâ bò kèkèné fêm beé Pôl boó keéh.

¹² Bò nuàr né bò fùlù cògò beè seèn mé yoòr seèn weh bele, bó né bò beèn bò mé njéh kemá bele, bó né taré yuo, bò tándulu né bó yoòr durá yuo bele ndò.

¹³ Bò Jûf mé né yeé teter yon go lé naâ doó sá teèn, bó né yeé tándulu kwógó ndò. Bó yeé nene aá ménâ, bó yegé weh yilí Yeésò Fehtoò beéh, bó nde tándulu mé njéh kwógó ndò. Dé kàn ye bò tándulu a: Yeésò mé Pôl né tueé doó, nyí wò kwógó né mé yilí seèn ma.

¹⁴ Sâ lètenè bò sá bò, bò huaán déi naâ teèn téhbeh. Bó né bò ñunà *ngàn sèmè dé koò déi. Yilí ngàn sèmè sá né Seévà. Bó né yeé ménâ boó taré ndò.

¹⁵ Bó yeé baá ménâ boó, tándulu ye bó a: «Mè né Yeésò koó, mè né Pôl koó ndò. Á, dé bií nò? Bí né bò nèi wa?»

¹⁶ Nùà mé tándulu yoòr hèllè toró ngumó yila bó yoòr ndò, à né bó téhbeh doón taré yógó, à né bó nu, bó né cie lunjuru mé nyer yoyoòr durá yuo kelá.

¹⁷ Bò Efèse bò mé né Jûf mé bò Greèk mene doón yeé ngweé aá ménâ, veéh yila bó lè, bó yila yilí Yeésò Fehtoò beéh seèn.

¹⁸ Bóó mé baá temé mé Yeésò kwaá njí, né ká toò Pôl kem ndeé, bó né bò veèn boòn cie tueé sòm.

¹⁹ Bò táhuno bò kókoó mbaá domó wa gií mé bò mvù táhuno boòn, bó né toò bò nuàr ngie sòm. Mò bó sé naâ kàgàlòn bò mvù sá doón mberé, sé lé naâ kám yulá tín waá.

²⁰ Yeé baá ménâ, ngòr Fehtoò beéh sòm keéh terrebe seèn cie; né lom tetoò yaám ndeé.

Bèmè taré ké Efèse

²¹ Jomo bò njèh sâ, Pôl kaga ndòn, ye nyí nde né ké Masedínà mé Akayí kelá, te nyí nde cu ké Jerusalem. Ye, mo nyí baá ké sâ, kò nyí wa Rôm ndò.

²² Yeé baá ménâ, à tema keéh bô gàm bô toò fà, lé naà Timotê bô Herástà, ye bó a, bí ndé ké Masedínà ma. À dé seèn le ngogô lè tàbè Asià.

²³ Cu sâ bèmè tarê lé naà kò die, lé naà felè ceér Fehtoò beèh.

²⁴ Yiè lé naà mé nùà lè déi, yíi seèn né Dèmeteriyû. Sâ ké Efêse mò cècàn déi lé naà teèn. Yíli cècàn hèllè né *Aretémi. Dèmeteriyû né yeé mò sâ mé lòn si seér, à nde go, bó bô seé bô seèn kwa nòmò teèn.

²⁵ Ngòr Càn yeé baá tetoò yaám ndeé, à yílá bilí bô seé bô seèn, mé bòò mé bó bó né mé seé cèn ndò, ye bó a: «Belà, bí né kóó ye, béh yieé yeé mé seé hèn, béh ñueé mé njéh.

²⁶ Ngweéh bí né Pôl ñené wa? À né cie tueé sòm, ye bò nùàr a, bò càn mé bó bóó né mé be doón, Càn gècèn déi sam. À né ménâ tueé, à né bò nùàr doór weh. Kènê bò nùàr kókoò mbaá yuo bele gi áá bú. Ká Efêse hèn gi lóm cú, nde áá mé tàbè Asià mene doón beè laré sie.

²⁷ Nde né seé beèh nyimé sòm. Mò Aretémi, càn beèh dé koò, nde né mé njéh calé yuo, te bò nùàr ke njií terrebe seèn faá njèh mbaâ nò. Bí ñéné ngwéh ye bò Asià bò mé bò nùàr wón doón dua gi né bú wa?»

²⁸ Te bò nùàr yeé nde ngweé njií mán, temé ñaá bó lè doó doón, bó sòm gi hueh ye: «Hè ceé, Aretémi bò Efêse bò kela né kóó.»

²⁹ Lóó doón salé gi mé njéh. Bó sie kwa bò mbeí seé Pôl déi fà. Né bò Masedínà bò. Yíli bòòn né Gayûs bò Aristàrk. Bó mgbómé nde mé bó ké gwà sòn.

³⁰ Pôl yeé nde áá teèn ndeé, bò Yeèsò bò yíin bú.

³¹ Bò mbeí seèn mé né bò kokoò bò dé ngómna lè tàbè Asià, tema njií ye bú a, kúkùr seèn, à té ké gwà sòn ndé ma.

³² Ké gwò bèmè lé dé tueé ná cù. Dé kàn né tueé, dé kàn né tueé. Nùà ngún né lom mbaá ngaré njií, bó kwòm juù hèllè kó ngwéh.

³³ Bò nuaré déi yeé ñene áá ménâ, bó se Alesándà dògòti. Sâ bò Jûf lé bú toò lu keéh naà kóó. Alesándà yeé ngweé nyegé áá dògòti, à me njií bò nùàr mé be ndò, ye te nyí se bó.

³⁴ Bò nùàr yeé nde ñene kò ye, à né nùà Jûf mán, bó bóm njií cu ké ter mé sòn cèn ye: «Hè ceé! Aretémi bò Efêse bò kela né kóó!» Bó mé njéh tum nde den ka tóg gum yòn lòu fà, bó né tum den.

³⁵ Jomo sâ te nuaá mé nyagá yeé njèh lo sâ bóó cemé ye bó, ye bó a: «Bí bò Efêse bò! Mò Aretémi dé koò den né ká Efêse. Ngulàmúr* seèn lé naà ké te vulúu die suagâ. Nuaá mé ménâ kó ngwéh, né neí wa?

³⁶ Nuaré déi nde né saán ndò wa? Mo né ménâ, bí sé la née mbaá mbóro wèh ngwéh ye. Bí sé la naà doón den.

³⁷ Bí mé bò nùà hèn weh nde kuú né mbaá, bó njeré déi ké lè mò beèh ñúób ngwéh; bó càn beèh sèb ngwéh ndò.

³⁸ Mò Dèmeteriyû bó bô seé bô seèn gwaán né nuaré déi mé ju, bèh ju tueé né teèn, bò kokoò bò né teèn ndò. Mo né ménâ, kò bó nde lòu síí.

³⁹ Mo bí né cu mé ju déi teèn, bó nde né ju sâ faá né yeé nò tená.

⁴⁰ Mò tueé bí, njií mé né kelá hèn, béh nde ní sé yíi teèn jógó. Lòu sam, bó sé ye «túé bá kùòm», béh sè kòmò ndé ngwéh.»

* 19:35 19:35 Njií mé bó bóó né lòu te den faá nùàr nò.

⁴¹ À yeé tueé gi aá ménâ, ye bó a: «Bí njépellè!» ndo.

20

Gò Pôl ké Masedínà bô Akayî

¹ Jomo sâ, bèmè hèllè huné ndo. Pôl yilá bilí cu bò Yeésò bò, à toó nyegé bó, te yo taré bó taré. À yeé toó gi aá bó, à bie bó, à fɔón gò Masedínà ndo.

² À wa ké teèn, à né bò Yeésò bò mé ngòr Càn toó ndeé den, te bó kwa bele terrebe mé njéh. Jomo sâ à kela nde ser te tàbè Akayî.

³ À cer ké sâ weéh tagár, à ye nyí nde né bàtò yilá, te nyí nde cu ké Siri ma. Sâ bò Jûf lé baá cuù sòn felè seèn nyogo, te bó wula bú. À yeé ngweé aá ménâ, à kaga baá-re ndòn, ye nyí kela seér cu nde né Masedínà. À lé naà ménâ bóó ndo.

⁴ Bò nuaré déi lé naà bú njíi loó. Lé naà Sopátà njunà Pirûs nùà Bèrê, mé bò Tesaloník bò déi fà, yilí bóòn né Aristàrk bò Sekúndù. Déi naá cuù Gayûs nùà Dèrbè bò Timotê. Bó bò Asià bò déi fà lé naà kóó ndo, yilí bóòn né Tisik bò Trofîm.

⁵ Bò sâ bò lé naà toó kelá, bó nde kela den béh ké Troàs.

⁶ Cieé koó mé bò Jûf yieé yeé breéd mé kulu teèn sam, yeé kela baá, béh nde ye dé beèh bàtò ké Filíp yilá, béh bóó ceér dueé cieé tîn, béh nde ye bó ké Troàs kwa. Béh bó bóó ké teèn cieé téhbeh.

Yáb Càn ké Troàs

⁷ Mé samedì liyilí, béh yeé nde aá yáb Càn yieé, béh bilí den bècénè. Pôl né bò nùà ngòr Càn tueé, sâ cieé naga, à baá mé gò. À né tueé, à tueé den ka méménâ tóg logòteèn.

⁸ Béh lé deén naà ké gwò lè jèh gwà dé ké teèr, lâm lé naà gwò kókoó mbáá.

⁹ Pôl né ka mé ngòr Càn tueé ndeé, sâ huaán ndà déi né lóm yi den; à né yi kwarè kùm. Yilí seèn né Etikù. À yeé baá ménâ yi den, à yi yuo kela mé njéh toò, à die suagà, à kela keéh jèh gwà fà, à tob die doó, bó bú ter jogo som baá komó.

¹⁰ Pôl suagà ndo, geér nde doó felè seèn, jogo sie bú beè, ye bò nùà a: «Bí té nyàmè, à né làn!»

¹¹ Te Pôl nàa cu ye ké ter, kolé yieé breéd, tueé naga cu mé ngòr. Cieé yeé naga baá, à fɔón ye gò.

¹² Sâ bó la naà mé huaán ndà hèllè weh yuo ndo. À la baá cu làn. Temé die cu bò nùà doón lè.

Gò ké Milê

¹³ Béh yuo gò, béh kela dé beèh toò. Béh weh bàtò, ye te béh nàa weh keéh Pôl ké Asô faá à lé tueé naà no. À lé dé seèn goó naà mé gule.

¹⁴ Béh bó yeé kwaré baá ké Asô, béh weh bú ndo, béh bó nde Mitilên.

¹⁵ Béh yuo cu doó sâ mé bàtò. Cieé naga béh wa kwarè Siô. Cieé naga cu, béh yila Samósà. Cieé yeé naga cu aá déi, béh wa ké Milê ndo.

¹⁶ Sâ béh lé naà Efése kelá keéh. Lòu sam, Pôl lé ye nyí ké teèn njéba ndé ngwéh, mo sam nyí nde né te tàbè Asià ngagá kelá. À lé ye, mo nde né bóó, te nyí ké Jerusalem wa lòu *Pàntèkòt.

Pôl mé bò kokoò bò gwà Càn dé ké Efése

17 Pôl tema njií ké Efêse, ye bò kokoô bò lètenè bò Yeésò bò a, bó ndé kwà nyí ká Milé ma.

18 Bó waà ndo. Pôl ye bó a: «Bí né gi dene mò ké lètenè bìi kɔ́ɔ́, yuoô lòu mé mè lé naà ká te tàbè Asià waà, nde mé ké toò mene.

19 Mè seé Fehtoò beèh bóó lom né mé temé dólé, mé yímé njolò ndo. Bò Jûf lé naà sòn felè mò nyogo, mè gèr beè bɔ̀ɔ̀n ɲene lom dé fí.

20 Mé njéh mene, mè bí njeré déi lòu túé gúgó ló ɲgwéh, sà mè ye te gam bí. Mè bí ɲòr Càn feh gi aá kèn. Né mene cie, né mene gwò, mè lé naà gii bí feh.

21 Mè lé naà gii bò Jûf mé bòó mé Jûf sam doón yilá, te bó kweéh seér temé, bó bele ceér Càn, bó kwaá njií temé yoòr Fehtoò beèh Yeésò *Kristò.

22 «Mè kènè baá mé gò Jerusalem. Cúcuí Ʋagá mè ké sà ba njií né lòu. Njií mé nde né mè ké teèn kwa, mè kó ɲgwéh.

23 Mè kó cegé né njéh cén, ye lè lóó dé kàn doón Cúcuí Ʋagá né mè tueé ye mè a, gwà cibì né mè kela mé gèr mene.

24 Mè nde né mene kuú, mè mé nyàmè sam, mè kó lom né ké sònòbò dula yuo kelâ, te seé mé Fehtoò mò Yeésò né beè mò haá kwaá hèn mboón. À lé beè mò haá kwaá naà Ʋàgà Bagaà, ye mè a, ndé bò nùàr húóm-temé Càn tueé ma.

25 Mè bí njéh felè *Lò Càɲe feh laré gi aá. Mè né kɔ́ɔ́ ye, kènè bí mè ɲéné ndé cú.

26 Mè bí hèn tueé komo né lan dé cì, ye bí a, mɔ nuaré déi baá mene lètenè bìi leér, be mò teèn sam.

27 Lòu sam, njií mé Càn lé naà gii nyegé kwaá doón, mè bí feh gi aá, mè déi toò kwá ló ɲgwéh.

28 Bí bòn feh bìi. Bòn bò nùàr mé Cúcuí Ʋagá né beè bìi kurú kwaá doò, bí gó lóm teèn, bí né bó ke nyegé. Né mbàgà Càn, à lé naà bú mé húóm Ʋuna seèn ɲaá weh.

29 «Mè né kɔ́ɔ́ ye, mɔ mè doó sam cuú, bò ɲgùì nde né lètenè bìi yilá, bó ɲellé sòm mògò bìi.

30 Né mene lètenè bìi, bò nuaré déi ndeè né teèn yuo kelâ, bó né bèh hiín tueé fɔ́ɔ́ njií, bó né bò mbòn Yeésò mé njéh bóú.*

31 Bí dèn lɔ̀ɔ̀ dé cì, bí té nyèn ye, lè nyèmà tagàr, mè lé sòn dù ná ɲgwéh, mè lé njéh ké lètenè bìi feéh naà cibíteèn mé suútenè mene, mè né bí mé yímé njolò mene luóm ndo.

32 Mè bí kènè kwaá ló né beè Càn. Ʋòr húóm-temé seèn a, ká siè bí beè. À nde né bí treèh haá te bí temé kwaá yam njií gi mé bú, à haá bí ɲgúlú mé à lé naà gii dé bò nùàr seèn doón nyegé kwaá doò ndo.

33 «Mè lé mé tuaá kàgàlòn bô cògò nuaré déi ná ɲgwéh.

34 Bí né gi kɔ́ɔ́ ye, mè seé tema yeé mé be mò, mè né teèn kwa, mè koó bò mbei seè mò mé njéh.

35 Mè lé doón bóó gii naà ye te bí ɲene weh teèn, bí seé tema mé be bìi, bí né bò saám bò gam. Bí té ɲòr Fehtoò beèh Yeésò nyèn. À lé ye: Ʋgulí kela né dé haá mé dé weèh ma.»

36 Pôl yeé tueé gi aá, bó bó doón cemmé nde gi doó, à dua Càn.

37 Bó si ló yúé teèn, bó né bú kumó sie, bó né bú gò bieé.

³⁸ Bó doó sâ curú yuo baá mé kuún. Lòu sam, Pôl la naâ bó tueé ye bó a, bó nyí ñéné ngwé ndé cú ma. Bó njií lo bú ké sòn nòmò te à yila bàtò.

21

Gò Pôl ké Jerusalem

¹ Bó bó yeé geé aá, béh bó yila bàtò ndò, béh lemé nde ké Kôs. Cieé ñaga béh wa Ródè; béh den cuù ké sâ, béh nde ké Pàtárà.

² Béh wa ké teèn, béh kwa bàtò mé nde né Fenisí, béh yila nde teèn ndò, béh foon cu gò.

³ Béh wa kwarè Sîpre, béh woon kela kèb túnò, te béh nde lè tàbè Sirí. Béh wa ké Tîr, béh suaga doó, te bàtò sòm su seé.

⁴ Ké doó sâ, béh foon kwa bò Yeésò bò déi teèn, béh bó cer weh cieé téhbeh. Bó né Pôl tueé ye bú a: «Té ké Jerusalem ndé.» Sâ Cúcuí Nágá lé naá gií bó tueé ye bó a, Pôl nde né gèr ké teèn ñéné ma.

⁵ Mé njéh mene, sòndè sâ yeé gi aá, béh foon cu gò. Bó njií lo béh ké jomo lo. Lé naâ bó bò véh boòn, mé bò huaán boòn mene. Béh bó yeé wa baá ké sòn nòmò, béh cemmé nde gi doó doón, béh dua Càn.

⁶ Béh bó bie gò ndò. Béh yila cu bàtò, béh foon gò; bó dé boòn cu cu lo.

⁷ Béh yuo ké Tîr sâ, béh nde ké Tolemayîs; gò dé dùdùà ceré le ké sâ. Béh suaga doó, béh nde bò Yeésò bò dé ké sâ bieé weh, béh bó cer cieé cén.

⁸ Cieé ñaga, béh foon cu gò Sesarê. Béh wa ké teèn, béh kela nde ké lo Filip. À né nùà ngòr Càn se yoon. Béh cer ké lo seèn. Lètenè bò téhbeh bò mé bó lé naâ ké Jerusalem balé sòm doò, cén déi lé naâ bú.

⁹ À né mé bò huaán dé vèh nèà, bó né gi bò *sòn-Càn bò.

¹⁰ Ké lo seèn sâ béh lé naâ teèn cer weh.

Cieé déi sòn-Càn déi waà, yilí seèn né Àgàbùs, à lé yuoó naâ ké Judé,

¹¹ à waà ká yoòr beèh, à dom weh kàndá Pôl, à né bò gule bò be mé njéh kaga bele, ye béh a: «Cúcuí Nágá né tueé ye: Nuaá mé kàndá hèn né dé seèn wa, bò Jûf nde né bú ké Jerusalem mân kaga ma; wa bó nde né bú mé bò kìn haá njií.»

¹² Béh yeé nde ngweé njií mân, mé béh mene, mé bò dé ké Sesarê mene doón, béh boñ gi Pôl, ye bú a: «Kúkùr yeé, té ké Jerusalem ndé.»

¹³ Pôl den seér cuù, ye béh a: «Sâ né kei wa? Hèn bí foon né ceér, te bí yueé tur sòm mè temé lè! Mè tueé bí, mè baá hèn. Ké Jerusalem né mene dé kagaà, né mene cio, mɔ né felè Yeésò Fehtoò mò, mè hèn nɔ.»

¹⁴ Béh yeé ñene, yíé ngwéh ménâ, béh kwaá lo ménâ ndò, béh tueé lom aá ye, Fehtoò beèh a, bó bá njií mé à gwaán nè ma.

¹⁵ Béh yeé cer weh cu aá, jomo sâ béh nyegé njèh, béh foon gò Jerusalem ndò.

¹⁶ Bò mbòn ké Sesarê déi njií lo béh, bó weh njií béh ké lo Násòn, nùà Sîpre, béh cer ké teèn. Né nùàr Yeésò baá dàb.

Pôl ké yoòr Jâk

¹⁷ Béh yeé wa baá ké Jerusalem, bò Yeésò bò samé weh lom béh mé vógó-temé mene.

18 Cieé ɲaga, béh bô Pôl nde ké lo Jâk, bô kokoô bô te mbàgà Cànɛ bilí gi ké teèn ndo.

19 Pôl yeé bie aá bó, à se bele bó dèbbè seé seèn mé Càn lé boó keéh naá beè seèn lètenè bô mé Jûf sam doón.

20 Bó yeé ɲgweé aá ménâ, bó yila Càn teèn seèn. Bó den cuù ye Pôl a: «Wò ɲéné ɲgwéh bô Jûf ɲgún baá gi bô Yeésò bô ndo wa? Bó né lom te *sóu joloò tétég.

21 Bó lé naá gi ɲgweé, ye wò né yeé bô Jûf mé tàbè hihiné feh, ye bó a, té sóu Músi jòlò, bó té bô huaán *ɲgór ɲób cú, bó té gènnè bô Jûf bèlè ndo ma.

22 Á hèn, te béh boó nde né naàn? Béh ko né ye, bó nde né ɲgweé gi, ye wò waá baá kèn.

23 Mo né mân, ko wò kènè boó faá béh nde né wò tueé no. Béh né mé bô nùà nèa teèn, bó né yáb jolo.

24 Wèh siè bó beè, bí bó nde te bó *sené bí, wò gwom sòn boòn, te bó bele som tou yoòr. Mo baá mân, bô ɲii mé bó né wò felè tueé kwaá doón, bô nùàr nde né faá ɲèh mbaá no ke ɲii, bó tueé seér ye, wò né sóu Músi jolo ndo ma.

25 Dé ju bô Yeésò bô mé Jûf sam, béh lé naá gi bó kàgà-ndòn beèh nyagá ɲii, ye bó a: bó té *sèmè dé cècàn yíé, bó té húóm sònò nágá kéh; núógó nyaam mé bó nei wulà naà lòu, bó té yíé, bó té yàgà yòñ ndo.»

26 Pôl weh bô nùà nèa sâ ndo. Cieé ɲaga, bó bó nde ké bèh *sènè sâ, bó kou bó. Jomo sâ à nde ké *gwà Càn koò, à tueé kwaá bó cieé mé bó nde né teèn kou ceré, mé bó nde né sèmè dé nùà kàn haá ndo.

Pôl yila beè ké gwà Càn koò

27 Mé bô cieé téhbeh hèllè nde gi, sâ bô *Jûf mé lé yuoó naá te tàbè Asía ɲene gi aá Pôl ké gwà Càn koò kèn. Bó soób su Pôl dàm nùàr yoòr, bó sie bú.

28 Kén die, bó ye: «Bô *Iserála bô, bí ndê, bí yí be teèn! Nùà hèn mango felè dàm bô Iserála bô tueé seér yeé koó. Á felè *sóu Músi bô gwà Càn koò hèn tueé gi né ménâ ndo. Hèn ká gwà Càn à yii keéh bilí cu aá mé bô kurú mene, à gwà Càn mé ɲèh boó yili som aá kèn.»

29 Sâ bó lé ɲenè naá Pôl bô Trofim nùà Efêse, bó lé naá ké lètenè loó, bó ye merré déi Pôl lé naá bú ké gwà Càn yii keéh.

30 Yeé baá ménâ, bèmè ka salé yon loó doón. Bô nùàr né kàn mé kàn durá yuoó, bó né teèn ndeé. Bó né mé Pôl cie tulu yuo kelá, bó né bô hin gwà Càn jomo coló ɲii.

31 Bó né ceér foon ye te bó wula Pôl wulà. Njàgà nde tob kwa kwaá-taáb bô Rôm bô, ye bú a: Jerusalem baá jili ma.

32 Á yeé nde ɲgweé ɲii mân, à yilá weh bô kokoô bô lètenè bô sóji, mé bô sóji déi, bó bó dula suaga ké teèn. Bô nùàr yeé ɲene ɲii aá kwaá-taáb bó bó sóji seèn baá ndeé, bó vu lo Pôl nùr loboò ndo.

33 Kwaá-taáb doo waá ɲebá nde yí kwaré Pôl, ye bó cáb siè bú sieé, bó yí bú fògò lòn beè. Jomo sâ ye bó a: Pôl né nei wa? À boó naá kei ndo wa?

³⁴ À né mene ménâ bieé, bò nùàr kò lom né ké ter logó njií. Dé kàn ye mbei kàn, dé kàn ye kelà kàn. Bó yeé baá tieé kwaá-taâb ménâ tueé vurú den, ye bó wèh njií bú ké te mbàn bò sóji.

³⁵ Mé bó nde ké ka cébbê waá, sâ Pôl nde áá mé núr beè bò nùàr kuú dolé, bò sóji ngaá jògò weéh baá bú lòu.

³⁶ Bò nùàr né lom jomo kem bele. Dé kàn ye wúlá bú wulà, dé kàn ye wúlá bú wulà ma.

Ngòr sònò Pôl

³⁷ Bó yeé nde áá mé Pôl ké te mbàne komo yuo kelá, à tueé njií kwaá-taâb mé ju Greèk, ye bú a: «Mè nde né lón kwa, te mè tueé wò njeré déi wa?» Kwaá-taâb doó ye bú a: «Wò la né ju Greèk tueé nòó?»

³⁸ Wò nùà Ejiptò lòu doó sam wa? Nùà hèllè lé naâ bò nùàr soób, lòó jilí gi mé njéh, à lé naâ mé bò wúlá-feh bò kám nèà ké ya dueé ker yilá. Wò bú sam wa?»

³⁹ Pôl ye bú a: «Mè né dé mò nùà *Jûf, bó lé ñaár naâ mè ké Târse te tàbè Silisí. Né lòó koó; mè teèn né huaán. Kúkùr yeé, kwá mè tueé weh mè bò nùàr teèn.»

⁴⁰ Kwaá-taâb ye bú a: «Túé yeé tueé.» Pôl wuo njehá ter ké te cébbée, me fò njií bò nùàr mé be. Bò nùàr nòón ndò. Pôl duóóm bó njèh mé ju *hebreèh tueé njií, ye bó a:

22

¹ «Bò nùàr mò, bò tele mò, bí ngwé! Mè nde áá sòn mò tueé.»

² Te bó yeé nde ngweé njií bú mé ju hebreèh sònò mân, bó huné ñeí cu baá ye-re nòón. À deén baá-re ndò, ye bó a:

³ «Mè né nùà Jûf; bó lé mè ñaár naâ ké Târse te tàbè Silisí. Mè lé kulà naâ ká Jerusalem. Jéjég sòu bò tele beèh léi jògò, Gamalièl lé mè feéh naâ kóó. Mè lé toò Càñ bógó naâ faá bí né lan bógó sâ.

⁴ Bóó mé né ceér Yeésò bele doón, mè lé naâ bó bunó, mè né bó wulá sòm bele, mè né siib mé véh mene gwà cibi sie yíí.

⁵ *Ngàñ sèmè dé koó mé bò kokoó bò doón sòn mò tueé nde né kóó. Bó lé mè mvù beè nyagá haá naâ kóó, te mè nde ye terreè njolò bò Jûf dé ké Damàs kwa. Mè lé naâ ké teèn ndeé ndò, ye mò mè wa baá ké teèn, mè ndeé né bò Yeésò bò ká Jerusalem sie turú ndeé, te bó ñene gèr ma.»

Bèh temé kweéh seér

(Seé b. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Pôl den cuù, ye bó a: «Mè fòón gò Damàs ndò. Mè né ka ndeé, mè wa kwarè lòó, sâ lou nde áá dilí. Te mè yeé ke, ñagà déi ba suagà ter, né kwarè mò wula njerré yon.

⁷ Mè jege die doó, mè né hueh déi ngweé njií, ye mè a: Sôl, Sôl, wò mè ménâ bunó né mé ñgei wa?

⁸ Mè bie njií ye bú a: Né wò nei wa, Nùà dueé? Ye mè a: Né nyí Yeésò nùà Najarèt mé mè né bunó den sâ ma.

⁹ Bóó mé lé naá giì jomo mò ñene cegé ñagà, bó lé dé boòn hueh sâ ngwé ná ngwèh.

¹⁰ Mè ye: á hên, mè bɔ́ɔ nde áá naàn wa, Nùà dueè? Nùà Dueè doò ye mè a: Kòmò wùò ter, ndé ké Damâs; ké teèn sâ, njií mé nyí ye wò a, bébɔ̀ɔ, bó nde né wò tueé.

¹¹ Bɔ́ɔ mé lé naà jomo mò doò mé mè ké Damâs derré wa baá lòù. Sâ ngagá mè njolo cugó sòm áá kèn.

¹² «Sâ nùà dùlà-Càṅ déi né lɔ sâ teèn, yilí seèn né Ananiá, à né *sóú beèh bagasé jolo nyegé. Né nùà gécèn beè bɔ́ Juf ké sâ ndɔ́.

¹³ Nùà sâ waà njebá ndeè kwaré mò, ye mè a: Sôl, nùà nyí, njolo yeé a, kòmò cú wò mé njéh komò ma! Á yeé cib sòn, njolo mò kwɔ́ɔ ngagá ndɔ́, mè njene njií bú.

¹⁴ Ye mè a: Càṅ mé né felè bɔ́ tele beèh léi jògò lé wò balé sɔ́óm naà kɔ́ɔ, ye te wò njene kɔ́ njií mé nyí gwaán nê. Á lé naà wò Nùà dilí njolò feh gií, wò lé naà bú njené, wò ngweé hueh seèn.

¹⁵ Wò nde né sòn seèn toò bɔ́ nùà dɔ́ṅ ṅaá. Njií mé wò lé naà njené dɔ́ṅ, wò nde né bó feh, wò feh bó njií mé wò lé naà ngweé ndɔ́.

¹⁶ Á deén baá-re ye mè a: Sâ mè kela cu né kei wa? Wùò ter, bó kou sòm wò nòmò Càṅ, te veén yeé yaga yuo mé yilí Fehtoò beèh ma.»

Kwòm mé Pôl lé ndeè naà ké yoòr bɔ́ mé Juf sam

¹⁷ «Jomo sâ mè cu cuù ká Jerusalem. Mè yeé baá Càṅ ké *gwà Càṅ koò dua den, kulu mè faá vuú nɔ́.

¹⁸ Mè njene Nùà Dueè ye mè a: Wùò ter kwar, yùò ká Jerusalem nɔ́ṅ. Njií mé wò né felè mò tueé den hên, bɔ́ nùà gwàn ndé ngwéh.

¹⁹ Mè ye bú a: Nùà Dueè, ngweéh bó né gi kɔ́ɔ ye, mè lé naà te bɔ́ *gwà sóú ndeé bele, mè sie bɔ́ɔ mé né temé yoòr yeé kwaá njií, mè nde bó gwà cibí yilí njií, bó duún bó núr wa?

²⁰ Ngweéh lòù mé bó lé wulà naà sòn yeé Etièn, mè lé naà teèn ndɔ́ wa? Bɔ́ɔ mé lé wulà naà bú, mè lé naà bó seén, bó lé cògò huaré kwaá lòò naà beè mò.

²¹ Nùà Dueè tueé baá-re mè ndɔ́, ye mè a: Ndé yeé ndeè, mè wò tema njií nde né ké bèh dàb, ké yoòr bɔ́ mé Juf sam ma.»

Pôl bó kwaá-taáb bɔ́ Rôm bɔ́

²² Pôl yeé baá dé bɔ́ɔ mé Juf sam teèn tueé kwaá, bɔ́ɔ mé lé naà gií ngweé dɔ́ṅ keén njií ké ter, ye bó nyòlò sòm nùà hèllè mé cio; Càṅ a bó á hue cu ma.

²³ Bɔ́ né ké ter geba njií, bó né cògò yoòr salé, bó né fufú ter nuaán vuú njií.

²⁴ Kwaá-taáb bɔ́ Rôm bɔ́ doò yeé njene áá ménâ, ye bó yí njí Pôl yí te mbàn bɔ́ sóji, bó dún bú núr ma. Sâ ye, mɔ́ núr baá bú yoòr yilá, à nde né cie tueé sòm, te nyí kɔ́ kwòm teèn, nyí kɔ́ njií mé bó nùà né mé njéh ṅaáṅ doò.

²⁵ Bɔ́ yeé kaga si áá Pôl doó, faá bó nde áá bú lobo nɔ́, à deén ndɔ́, ye nùà koò lètenè bɔ́ sóji a: «Mɔ́ nùà né bɔ́ huaán Rôm, bó née ju túé ngweéh ye, sóú bií ye lòbò kéh bú mbaá wa?»

²⁶ Nùà koò hèllè yeé nde ngweé njií ménâ, à nde mé kwaá-taáb tueé njií ndɔ́, ye bú a: «Wò jue te nyí bɔ́ɔ naàn á? Nùà hên né bɔ́ huaán Rôm.»

²⁷ Kwaá-taâb yeé nde ngweé njií mân, à ndeè ká teèn mé be seèn, ye Pôl a: «Júe mè a, nyí né bò huaán Rôm?» Pôl ye bú a: «Nyea!»

²⁸ Kwaá-taâb hèllè den cuu ye: «Mè lo nde nùà Rôm ñaá, mè lo gwoóm naá kàgàlòñ kókoó.» Pôl deèn ndo, ye bú a: «Dé mò, mè né huaán, bó lé mè ñaár naá ké teèn.»

²⁹ Te bòò mé la ye bó nde aá bú lobo doò yeé nde ngweé njií mân, bó ñellè nde gi gè jomo. Kwaá-taâb mé feh seèn yeé ngweé, wa nyí mé yuií kagá naá bò huaán Rôm mân, veéh boó bú ñèh.

*Pôl ké te *mbàgà ju taré*

³⁰ Cieé ñaga, kwaá-taâb kaga ndòn, ye njií mé bò Jûf ye ko bó wúlá sòm Pôl mé ñèh doò, ko nyí ngweé nyegé baá kwòm sá. Yeé baá ménâ, à ye bó sè sòm bú seè. À yilá bilí bò *ngàn sèmè dé kokoó mé gùm mbàgà juu sá doón, à weh suaga mé Pôl ké toò juu ndo.

23

¹ Wa ké teèn, Pôl ke dilí njií lom bò túé-ju bò njolo, ye bó a: «Bò nùàr mò, bèh mé lé naá-naá, mè ñèh doón ká lé mò boó gi né njolò Càn mé húóm-temé mene; wa hèn né den ka cí ye.»

² Te Ananiá *ngàn sèmè dé koò yeé nde ngweé njií ménâ, ye bòò mé den né yí kwarè Pôl a, bó fágá yí Pôl be sònò.

³ Pôl ye bú a: «Wò nùà sòn fà, Càn lobo seér nde né wò! Wò te kogo den nyegé né, ye te nyí tena ju mò faá *sóú tueé nê nò, kàmber wò sóú kwa seér cu nde né lòu, wanóñ keí boó mé wò ye bò nùàr a, lòbò mè lòbò wa?»

⁴ Bòò mé naá gi kwarè doón su gi sòn, ye bú a: «Wò hèn seí né ngàn sèmè dé koò!»

⁵ Pôl ye bó a: «Mè kó ná ngwèh ye, né ngàn sèmè dé koò, wanóñ né te mvù Càn nyagá den ye: Té veèn felè nùà dueè túé nji.»

⁶ Sâ Pôl naá gi kóó ye bò téná-juu bò kèb déi né bò *Sadusièn, kèb déi bò *Farisièn ndo. Yeé baá ménâ, à logó njií ké ter ye bó a: «Bò nùàr mò, mè né Farisièn, ñunà Farisièn. Mè né ndèm kwaá, ye bò komó nde cu né lè cio komo yuo. Mè ju hèn yila kuú né dé cí.»

⁷ Pôl yeé nde tueé sòm faá bèh mân, togo ko die lètenè bò Farisièn bó bò Sadusièn, bó ker fà.

⁸ Lòu sam, bò Sadusièn ye bò komó lè cio kòmò yuò ndé cú, wa cili Càn teèn sam, càn déi teèn sam ndo ma. Sâ dé bò Farisièn doón, bó né gi temé teèn kwaá njií.

⁹ Yeé baá ménâ, bèmè ñaán seér cu lòu. Bò *njí-sóú déi mé né jomo bò Farisièn doò, wuo ter, ye: «Ndóg, béh ñèh veèn déi beè nùà hèn kwà ngwèh. Sâ merré déi càn déi naá bú njeré déi tueé, mo sam né cili Càn.»

¹⁰ Yeé baá ménâ, togo bogó ñeí cu baá-re faá we nò. Kwaá-taâb veéh lom aá ye bó nde né Pôl sie naré. À yilá njií baá-re bò sóji seèn, te bó nde Pôl beè bò nùàr ñgaá weh, bó nde bú ké te mbàn boòn yí njií.

¹¹ Cibíteèn sâ, Fehtoò beèh ñenè yuo kelà toò Pôl, ye bú a: «Môn, fágá feh! Wò sòn mò ká Jerusalem tueé sòm aá kèn, ko wò nde cu sòn mò ké Rôm mân tueé ndo.»

Nyògò sòn felè Pôl

¹² Cieé yeé ñaga baá, bò Jûf déi nyògò sòn, bó jege ye, bó njeré déi sònò nágá ndé ñgwéh, ko bó wula sòm aá bú, sá ye.

¹³ Bò sá bò lé naâ yulà nèà yògó keéh.

¹⁴ Yeé baá ménâ, bó nde kwa bò *ñgàn sèmè dé kokoô bó bò kokoô bò déi, bó ye bó a: «Kènê béh jege baá, ye béh nde né yáb felè Pôl jolo. Ko béh wula sòm aá bú, sá ye.

¹⁵ Mò né mân, bí bò *mbàgà juù bò ndé júée kwaá-taáb a, sòm kèh bí Pôl, faá bí nde cu née ju seèn taán ye. Béh nde né beré déi njebá tená, béh wula lo bú, sá à née ké te mbàgà juù wá ñgwéeh ye.»

¹⁶ Kàmber ñunà tie Pôl déi né ñgweé, à nde ké te mbàn bò sóji, à tueé kwaá Pôl toò ndo.

¹⁷ Pôl yilá ñji nùà koô bò sóji déi, ye bú a: «Wèh ní mbò ndà hèn ké yoòr kwaá-taáb, à nde né bú njeré déi tueé.»

¹⁸ Nùà koô doò weh ñji huaán sá ké yoòr kwaá-taáb ndo. Wa ké teèn, ye bú a: «Pôl nùà gwà cibì ye mè a, ní lô huaán ndà hèn ká yoòr yeé, à nde né wò njeré déi tueé sé wa.»

¹⁹ Kwaá-taáb sie weh mbò ndà doò be ndo, bó bú nde ké bèh ndón-ndón, ye bú a: «Wò ye naàn wa?»

²⁰ Ye kwaá-taáb a: «Bò Jûf wòñ kwaá gi aá kèn, ye bó nde né wò tueé ye wò a, kwéh, wèh ndé cú mé Pôl ké bèh juù, bó nde cu né ju seèn taán nyegé ma.

²¹ Mè tueé wò, ndóg té lòm gwàn. Bó né ñèh yulà nèà yògó keéh, bó wòñ kwaá gi aá kèn, ye bó nde né beré déi leér den, te bó mòm bú. Bó jege kwaá gi aá, ye bó nde né yáb felè seèn jolo, bó njeré déi sònò nágá kèh ndé ñgwéh, ko bó wula sòm aá bú, sá ye. Bó kènê tab den né mân, bó kela lom aá te wò komo ñji bó sòn.»

²² Kwaá-taáb yeé ñgweé gi aá mân, à luòm mbò ndà doò, ye bú a: «Té nuaré déi mân túé ñi wá? Sà ndé bá-re.»

Pôl ké toò ñgómna Felisi

²³ Yeé baá ménâ, kwaá-taáb yilá ñji bò sóji dé kokoô fà, ye bó a: «Bí bíli bò sóji yuií fà, bò ñá-nyam bò yulà téhbeh mé bò gwaga bò yuií fà ndo, bí nyegé kwaá gò. Liyili mé lou lòñ tarènéà bí nde né Sesarè ndeé.

²⁴ Bí kàgà kwá gi bò nyam mé Pôl nde né teèn ñaá, te bí lógo weh bú lòñ, bí ñji lo ké beè ñgómna Felisi.»

²⁵ À nyagá kwaá tebé teèn ndo, ye:

²⁶ «Né mè Klòdè Lisiàs nyagá ñji né nùà koô seèn ñgómna Felisi mvù hèn kóó, ye bú a:

²⁷ Bò Jûf lé naâ nùà hèn beè ceéhr keéh, le man bó wula yili bú. Mè yeé ñgweé aá ménâ, mè dula nde teèn mé bò sóji beè, mè nde bú ñgaá weh. Sà mè naâ ñgweé ye, né bò huaán Rôm.

²⁸ Yeé baá ménâ, mè yilá bíli *mbàgà juù bò Jûf ndo, te mè ko kwòm mé bó né bú teèn bunó.

²⁹ Mè ke ñji dògòti juù hèllè né lom felè *sóú boòn. Gèh dé sá seèn dé cìò mé dé gwà cibì sam bèh.

³⁰ Á, nùàr lé naâ waâ, ye mè a: bò Jûf wɔŋ kwaá gi aá nɔ. Mè yee ɲgweé aá ménâ, mè bɔɔ lom wúwágá, ye kɔ mè bú haá ɲjii mé wò. Jomo sâ, mè tueé ɲjii mé bò Jûf ndɔ, mè ye bó a: bó ndé sí sèr bú ké toò yeé.»

³¹ Jomo sâ bò sɔji bɔɔ faá bó ɲgweé naâ nɔ: bó weh Pôl cibíteen sâ, bó ɲjii lo bú tóg ké Àntipàtrís.

³² Cieé ɲaga bò sɔji mé lé gɔɔ naâ mé gule cu cuù dé bɔɔn ká te mbàne; bò nyam bò ɲjii lom aá Pôl ké Sesarê kɔɔ.

³³ Bò sâ bò wa teèn, bó haá ɲjii ɲgómna mvù hèllè, bó haá ɲjii bú Pôl ndɔ.

³⁴ ɲgómna yee jané gi aá, ye Pôl a: «Wò né te kòb tàbè dé heè wa?» Pôl ye bú á, ɲyí né te kòb tàbè Silisí ma.

³⁵ Á den cuù ye Pôl a: «Kɔ bɔɔ mé lé naâ wò sí baá doó, mè bie ye wò ɲjèh». Ye bó ndé kwá ɲgógò bú ké lò bɔgò *Heròde ndɔ.

24

ɲjii mé bó síi Pôl mé ɲjèh

¹ Jomo sâ kela cieé tɛn, Ananiá *ɲgàn sèmè dé koò bó bò kokoò bò déi mé nùà kélá-gàm bɔɔn, wa ké Sesarê. Nùà kélá-gàm sâ, yilí seèn lé naâ Tèrtúlù. Bó yee wa baá, bó nde ké toò ɲgómna Felisí mé ju Pôl hèllè.

² Bó yilá ɲjii Pôl ndɔ.

Tèrtúlù duɔóm Pôl síi; à ye ɲgómna a: «Dé koò, béh pón, den né mé wò. Wò te kɔgɔ den né mé lo ndɔ. Wò né seér tàbè beèh bɔɔ nyegé, te den bagasé.

³ Né mene he, dé koò, béh bó-bagaá yee weh né mé be fà.

⁴ Mè sé kɛ né wò ndɔ, kúkùr yee, gér ɲi tie te ɲgòr beèh teèn:

⁵ Beè beèh doón, mèi bò kɛ-nùàr faá nùà hèn nɔ sam. Lètené bò Najarèt bò doón feh né bú. Bèh mé à né lètené bò Jûf kelá doón bèmè né die.

⁶ Á nde teèn kema bilí baá mé *gwà Càn koò mene; béh lé bú sieé naâ ké teèn. [Béh ye te béh tena ju seèn faá *sòú beèh tueé nɔ.

⁷ Kwaá-taáb Lisiàs bó bò sɔji seèn nde ta tena toò, bó ɲgaá weh bú beè beèh mé terreb,

⁸ à tueé ɲjii mé bɔɔ mé né bú síi doò, ye bó a, bó ndé túé sèr ju seèn ká toò yeé ma.] Mɔ sam, bíé kú yee bú, wò nde né gècèn beèh ɲenè kɔɔ, te wò kɔ ye béh bú síi yíi né teèn.»

⁹ Á yee nde cib sòn mân, bò Jûf gwaán yíi teèn, te den ka faá né ménâ nɔ.

Dé tueé baá toò Pôl

¹⁰ Jomo sâ ɲgómna me ɲjii Pôl mé be, te à tueé dé seèn ndɔ. Pôl ye bú a: «Mè kɔ né ye, baá nyèmà kóbeè nùà téná-juù felé bò nùàr beèh doón né wò. Mè sòn mò toò yee tueé sòm nde né mé vógó-temé mene.

¹¹ Mè tueé wò, mè lé naá cuù ké Jerusalem bèh Càn duaá ndéé, lan née cieé yulá cùbò fà yógó kèh ɲgwéeh ye. Mɔ wò né gwaán, bíé kú yee.

¹² Né mene ké *gwà Càn koò, né mene ké *gwà sòú, bèh nuaré déi lé sàñ kú ná ɲgwéh. Né mene ké lètené loò, mè cili nùàr sòb ɲgwéh. Ndóg, nuaré déi lé mè teèn kwà ná ɲgwéh.

¹³ Bò nùàr hèn tueé né mbaá, ɲjii mé bó né mè teèn síi, bó wò cí fèh kòmò ndé ɲgwéh.

¹⁴ «Mè dé mò toò yeè kɔ cegé né njèh cén, ye mè seé Càn bò tele beèh léi jògò bɔɔ né mé ceér dé feè. Bó den seér cu né kɔɔ, ye né nyeén. Sâ, né mene te mvù sòu, né mene te mvù bò *sòn-Càn bò, njií mé né gi teèn nyagá den dɔɔj, mè temé kwaá njií né teèn ndɔ.

¹⁵ Mè ndèm mé Càn kwaá njií né faá bó né mé bú kwaá njií nɔ. Béh bó né gi kɔɔ, ye bò gècèn bò mé bò nyeén bò nde gi né lè cio komo yuo ma.

¹⁶ Mè tég lege lom né dé cɛ, ye te ká lè mò, né mene njolò Càn, né mene njolò bò nùar, mè njèh dɔɔj bɔɔ gi né mé húóm-temé.

¹⁷ «Mè lé naà cie nyèmà ngún bɔɔ, mè lé ké Jerusalem cu cuù lòu. Mè ndeè kàgàlòj mé bò nùar beèh haá njií, te gam bó. Mè ndeè *sèmè dé mò ké toò Càn haá ndɔ.

¹⁸ Bó lé mè ké *gwà Càn koò njènè naà, sâ mè né mé tou yoòr. Bèh cili nùar lé kɔɔ ná ngwèh, bèmè lé teèn ná ngwèh ndɔ.

¹⁹ Doó lé naà bò Jûf mé lé yuoó naà lé tàbè Asià. Bò sâ bò sé la ká toò yeè waà né kɔɔ. Mò béh bó né mé njeré déi, bó tueé.

²⁰ Mò sam, bò hèn bò a, túé kwòm veèn mò sâ. Lòu mé bó lé naà mè ké te *mbàgà juù njií, mè lé saàb naà kei wa? Bó túé sòm cie.

²¹ Mè dé mò kɔ cegé né njèh cén, ye mè lé naà ké ter logó njií, ye mè né ndèm kwaá, ye bò komó nde cu né lè cio komo yuo. Mè ju hèn yila kuú né dé cɛ.»

²² Sâ Felisi né ceér bò Yeésò bò kɔɔ. À yeé ngweé aá ménâ, ye bó a: Ju kuún aá kèn; kɔ Lisiàs kwaá-taàb waà baá, nyí tena ye ju biì sâ ma.

²³ Jomo sâ ye nùà koò bò sɔjì a: «Wèh nji cú Pól ké gwà cibì, wò yi kwaá bú lòu, te bò mbeí yɔj nde beh yoòr seèn, bó gam bú.»

Pól ké toò Felisi bò Drusilá

²⁴ Yeé cer weh baá, Felisi bò veèh seèn Drusilá waà. Veèh dé seèn né nùà *Jûf. Bó yeé waà baá, bó tema yilá njií Pól. Pól waà ndɔ, à yila tueé, bó né felá. À tueé bó felè temé yoòr Yeésò *Kristò kwaá njií.

²⁵ À tueé bó gèh dé dene dili, à tueé bó gèh dé yo sieè ndɔ. À yeé baá bú dé ju beè Càn dieè tueé, veèh bɔɔ bú njèh, ye Pól a: «Ndé cú ké gwò ye. Mò mè kwa cu aá lón, mè yilá ye wò.»

²⁶ À lé beè Pól kèb déi gwaán naà kàgàlòj ndɔ. À lé bú ká yoòr seèn yilá njií beèh dé cɛ. Bó bú né sòn tueé.

²⁷ Ka méménâ nyèmà fà yeé kela baá, Porsiu Fésetù waà kweéh ngómna Felisi. Sâ Pól lé née gwà cibì ménâ den den ye. Lòu sam, Felisi lé gwàn ná ngwèh njolo mé bò Jûf veè.

25

Ju Pól ké toò mgbè Rôm njií

¹ Fésetù waà te tàbè sâ ndɔ. À yeé cer aá ké Sesarê cieé tagár, à nde ké Jerusalem.

² Wa ké teèn, bò *ngàn sèmè dé kokoó, mé bò Jûf dé njonjolò bilí nde cuù ju Pól toò seèn síi, bó ye bú a:

³ «Há nji cú yeè béh Pól ká Jerusalem teèn». Sâ bó lé naá giì wɔj kwaá, ye bó wula lɔ nde né bú ceér dueè, te à wa ye ké Jerusalem.

⁴ Bó yeé dua baá Fésetù ménâ, à tueé seér ye bó a: «Pôl née ké Sesarê gwà cibì ye, mè nde né ké teèn cuú cuú ndo.

⁵ Mo mè baá mé gò, kò béh bò kokoò bò bìi nde bilí. Mo nùà hèllè lé naà veèn bɔɔ, bó nde sɪí bú ké sâ.»

⁶ Fésetù cer ké lètené bɔɔn sâ nde njèh cieé yulà, à cu cu ké Sesarê ndo. Cieé naga à nàá yila te kɔgɔ ju tueê, ye bó yílá nji Pôl.

⁷ Pôl yeé waà baá, bò Jûf mé lé yuoó naà ké Jerusalem hèllè kan bú, bó né bú sɪí, bó né bú ngòr dùkàn yoòr cɔré su.

⁸ Mé njéh mene, Pôl kò lom né sòn seèn cie tueé kwaâ, ye bó a: «Ndóg, mè *sóú bò Jûf déi kwá ngwéh, mè *gwà Càn koò sèb ngwéh, mè sóú mgbè Rôm kwá ngwéh ndo. Ndóg be mò teèn sam.»

⁹ Fésetù gwaán né bò Jûf temé lè bɔɔ nɔrê. Yeé baá ménâ, à bie njií seér mé Pôl, ye bú a: «Wò gwaán né ké Jerusalem ndeê, te béh tena ju hèn ké teèn wa?»

¹⁰ Pôl ye bú a: «Mè kènê baá gi ká te mbàgà juú dé mgbè Rôm; mè njebá né teèn. Sâ né bèh mé bó tena nde né ju mò teèn. Ngweéh wò né gi mé feh yeé kɔɔ, ye mè bò Jûf veèn déi bó nyi ná ngwéh mà.

¹¹ Mè naà mene sóú kwaâ, né mene njií mé bó wula yeé nùàr teèn doón, mo mè naà kema, mè cio bèrɔn ndé ngwéh. Mo bó mè sar kuú né sòn fuú ndo, sâ nùàr a, té mè beè bɔɔn mbaá jógó yí.» À den cuú ye bó a: «Mè ju mò hèn njií seér nde aá ké toò mgbè Rôm.»

¹² Yeé baá ménâ, Fésetù bó bò kokoò bò nde kwaâ sòn. Jomo sâ ye Pôl a: «Wò la ye nyi ju nyi njií seér nde aá ké toò mgbè Rôm. Sâ mgbè Rôm ju yeé tena nde aá kɔɔ.»

Pôl ké toò mgbè Agrípa

¹³ Yeé cer weh aá, mgbè Agrípa bò Bereník ndeé ké Sesarê Fésetù bieé weh.

¹⁴ Bó cer weh cu ké sâ teèn. Yeé baá cieé déi, Fésetù tueé Agrípa ju Pôl doó, ye bú a: «Félisi lé naà nuaré déi te gwà cibì kwaá loó.

¹⁵ Cieé déi mè yeé baá ké Jerusalem, bò ngàn sèmè dé kokoò mé bò kokoò bò lètené bò Jûf lé naà ké toò mò ndeê, bó sɪí bú teèn, bó ye mè a: túé siè bú mé ju.

¹⁶ Mè ye bó a: mo bó naà nuaré déi sɪí, béh bò Rôm bò ju kèb cén téná bèh. Kò bó bɔɔ mé naà bú sɪí baá gi doó doón, à tueé gi aá sòn seèn, ju tena ye.

¹⁷ Yeé baá ménâ, béh bó ndeé kán ndo. Cieé naga mè nde te kɔgɔ juú nàá yílá, mè ye, bó ndé yílá nji nùà hèllè.

¹⁸ Bò bònò bò seèn yeé salé gi aá bò njií sâ, mè ngòr veèn déi teèn faá mè naà munó nɔ njéné ngwéh.

¹⁹ Lé naà cegè bò wèllè saàn déi felè gènnè bɔɔn, mé felè nuaré déi, yilí seèn né Yeésò. Nùà hèllè lé kuú baá ndo. Bó ye, Pôl lé ye, nùà sâ lé naà lè cio komo yuo ma.

²⁰ Gèh bò njèh dé sâ né mè dé pìi yɔgó. Mè lé bú bieé naà dé cɪ, ye bú a: Wò gwaán né ké Jerusalem ndeê, te béh nde ju yeé tená ké sâ wa?

²¹ Ye mè a: bó yí kwá ngógò nyí ké gwà cibì ye; wa mgbè Rôm ndeé ju nyi tena nde né kɔɔ ma. Jomo sâ mè ye: bó nji cú bú ké gwà cibì ndo, à den ngógò teèn, te bó ndeé njií ye bú ké toò mgbè dé koò.»

²² Agrípà yeé ngweé gi aá ménâ, ye Fésetù a: «Mè gwaán né sònò nùà sâ mé tie mò ngweé ndò.» Fésetù ye bú a: «Kwéh wò nde né bú ñené.»

²³ Cieé ñaga ndò Agrípà bô Berenîk waà. Bò kokoô bò lo sâ, mé bò kwaá-taàb, bilí cò njií bó, bó yila nde ké gwò bèh ju tueê. Jomo sâ Fésetù ye: bó ndé yílá ndé mé Pôl. À waà ndò.

²⁴ Fésetù deen ye: «Mgbè Agrípà mé bò nùàr doó doón, bí né nùà hên ñené. Lé naà mene ké Jerusalem, né mene kán, dàmbò *Jûf lé naà bú toò mò síí, bó lé naà ké ter logó njií, ye mè a: wúlá bú wúlá.

²⁵ Sâ bèh saàb mé bó nde né bú teèn wúlá, mè dé mò ñené ngwéh. Bú nùà ñhè yeé ñene aá ménâ, ye ju nyí kènê nde aá ké toò mgbè Rôm ma. Mè nde né bú ménâ tema njií ndò.

²⁶ Njèh cén, kwòm teèn sam. Mè mé nùà dueé mò nyagá njií nde né kei? Mè bú ká toò bìi hên yílá kwaá né dé cí, due né toò yeé mgbè Agrípà; te béh kwa kwòm, mè nyagá njií ye mé mgbè.

²⁷ Lòu sam, njií mé bó lé naà nùà gwá cibi teèn síí, mò mè kwòm hèllè sè kó ngwéh, mè njií weh bú mbaá, sâ seé kùlù sam wa?»

26

Sòn Pôl ké toò Agrípà

¹ Jomo sâ Agrípà ye Pôl a: «Baá toò yeé.» Pôl me fò njií bó mé be ndò, à tueé sòn seèn, ye:

² «Mgbè Agrípà, lan temé mò die baá lè, ye mè sòn mò tueé nde né toò yeé, te kwòm mé bò Jûf né mè teèn síí doón, wò ngweé mé tie yeé.

³ Mè né kóó ye, wò né gi tòu bò Jûf kóó, wò né gi bò njií mé bó kuú yeé saàn teèn doón kóó ndò. Kúkùr yeé, kwá sèn, te wò ngweé gi bò ngòr mò.

⁴ «Dàm bò Jûf né gi dene mò kóó. Mè lé naà ké lètenè bò nùàr mò kulá, mè nde kula weéh ké Jerusalem.

⁵ Bó né mè kóó dàb baá teèn. Mò bó né gwaán, bó nde gi né mé sòn bònò tueé, ye mè lé naà te bònò bò *Farisièn teèn ma. Bòó mé tòu bò Jûf jolo lom né mé terreb lé naà béh. Kò bó gwàn ngwéh gècèn tueê, wanóón né ménâ.

⁶ «Kènê ndéb mé Càn lo naà mé bò tele beèh léi jògò kwaá kwaá sâ, mè yeé baá ndèm teèn kwaá den, mè ju hên yila kuú né mé njéh.

⁷ Gèh bò nùàr beèh yulá cùòb fà hên doón ndèm mé ndéb Càn cên sâ kwá njií taré ngwéh ndò wa? Ngweéh bó Càn cibi mé suútenè mene dua den né dé cí mà. Mè tueé wò mgbè, bò Jûf mè hên bunó seér cu né mé ndèm cên sâ.

⁸ Kei bóó né bí kóó? Bí gwàn ngwéh ye, Càn né nùàr lè cio komo sòm dé kei?

⁹ «Mè lo naà giì tég lege lom ndò, ye te nùàr yilí Yeésò nùà Najarêt sònò fèlâ cú.

¹⁰ Seé mò ké Jerusalem lé naà cí. Mè lé naà ké yoòr bò *ngàñ sèmè dé kokoô ndeé, mè jege weh terreb teèn, mè nde bò Yeésò bò mé njéh te gwá cibi nuaán yíí. Bó yeé nde aá bó wúlá, mè lé naà be ter sòm njií taré ndò.

¹¹ Mè lé naà te bò *gwà sòu ndeé bele; mè feh keéh bó gèr teèn, te bó selé seér yilí Yeésò lòu. Mè nde mé njéh jeré yuo kela bilí ké cie te tàbè bò nùàr mene.»

*Dògòtì sér temé Pôl**(Seé b. 9:1-19; 22:6-16)*

¹² «Né ka ndeé, lòu sà mè nde bie cu terre bɛ dèi mé bɔ *ngàṅ sèmè dé kokoò. Bó yéé jege haá baá mè, mè nde ké Damàs.

¹³ Wa ceér dueé beré dèi, sà lou baá dilí. Mè tueé wò mgbè, te mè yéé ke, ṅagá dèi ba suagá ter, né lou njerré yɔgɔ, né kwarè mò njerré yɔṅ, né bɛh bóó mé njií lo né mè beé kaáṅ sie.

¹⁴ Béh né gi doó jege dielé ndeé. Mè ṅgweé hueh dèi né mé ju *hebreèh tueé, ye mè a: Sôl, Sôl, wò nyí ménâ bunó né mé ṅgei wa? Wò feh yéè lè gèr-e yíí né mé be yéè. Den né faá nàgà teé yila né lè cùgò beé tele seèn nɔ.

¹⁵ Mè bie njií ye: Né wò nèi wa, Nùà Dueè? Nùà Dueè ye mè a: né nyí Yeèsò nuaá mé wò né bunó den sà.

¹⁶ Ye mè a: Wùò njéba cú ter. Nyí njolò yéè mân ṅagá yuo kèlâ né te nyí sie seér wò nùà seé nyí. Wò nde né sòn nyí toò bɔ nùàr den; gèh dé mé wò né nyí lan ṅenè hèn, te wò tueé bó. Nyí nde né wò bɔ njéré dèi feh keéh cuú, te wò tueé cu bó.

¹⁷ Ye mè a, né mene beé bɔ *Jûf, né mene beé bóó mé nyí nde né mè teèn temá njií doón, nyí nde né mè yili sòm ma.

¹⁸ «Nùà Dueè den cuú ye mè a, nyí nde né mè yoòr boòn tema njií, te mè nde bó njolo komo logó, mè sòm keéh bó te cibi, bó den bɛh ṅagá; mè sòm keéh bó beé *Sàtàn, bó den beé Càn, bó kwaá njií temé yoòr nyí, nyí kulu sòm bó veèn yoòr, te bó kwa ye bɛh dene lètenè bɔ nùàr nyí ma.»

Dògòtì seé Pôl

¹⁹ «Mè tueé wò, mgbè Agrípà, njií sà yéé ṅenè áá toò mò faá bɛh mân, mè nde cu né sòn seèn ṅgeén wa?

²⁰ Mè ṅar yila baá-re seé seèn ndɔ, mè ṅgòr Càn tueé ducoóm ké Damàs sà, mè nde ye ké Jerusalem, mè né mé njéh kukwarè te tàbè Judê doón tueé ndeé. Jomo sà mè tueé nde mé njéh lètenè bóó mé Jûf sam ndɔ, mè ye bó a, bó yúé fón feh boòn yueé, bó belè ceér Càn, bó bóó seé mé nde né feh keéh ye, bó kweéh seér áá temé kèn.

²¹ «Bò Jûf lé mè sieé naá dé cí, sà mè né ké *gwà Càn koò, bó ye, ko bó wula sòm mè wulâ.

²² Càn mé ṅgeér sam, wa hèn à née mè beé boòn yili sòm den, te mè sòn seèn den toò bɔ nùàr doón, huaán maán mé kàm bɔ mene, mè né bó tueé. Mè hèn tueé den cu né ka nág faá bɔ *sòn-Càn bó mé Músi lo tueé naá nɔ, bó lo ye nde né bóó;

²³ wa *Nùà Còṅ nde né gèr ṅenè, à nde né lè cio komo yuo ma; wa te cio komo yuo logó nde né bú ndɔ. Mè tueé bí, ceér mé bɔ nùàr nde né mé njéh yili yuo, ṅenè ṅagá baá mé bú. À nde né dàṃ bɔ nùàr beèh cí tueé, à né bóó mé Jûf sam tueé ndɔ.»

Pôl ye te Agrípà kweéh seér temé

²⁴ Sà Pôl née sòn seèn tueé den ye, Fésetù tueé njií ké ter ndɔ, ye bú a: «Wò né kùlù wa, Pôl! Wò maán kela baá njèh, feh yéè ṅellé né ter lòu.»

²⁵ Pôl ye bú a: «Mè kùlù sam dé koò, mè doón tueé gi né ṅgòr gècèn mé né teèn yilâ.

²⁶ Mgbè Agrípà lo baá giì mé njéh tieè, mè ká toò seèn hueh lèr cú dé cí. Bò njií mé lé naá giì felè Yeèsò kelá doón, mè né kóó ye, mgbè lé naá giì ngweé. Lòu sam, bò njií sá lé bóó deén naá bèsónè.»

²⁷ Pól den cuù ye: «Mgbè Agrípà, wò nò, wò né temé yoòr bò sòn-Càn bò kwaá njií wa? Mè né kóó ye, wò né temé yoòr bòn kwaá njií.»

²⁸ Agrípà deén ndò, ye Pól a: «Wò ye te nyí mè nùà *Kristò sie seér wúwágá mán wa?»

²⁹ Pól ye bú a: «Né mene wúwágá, né mene jomo doón, mè né Càn dua, te wò den faá mè nò. Wò mé huún gí lòm ngwéh ndò, te bí bòó mé né lan felá doón, den gi faá mè nò. Njèh cén, dé biì, fògò lòn a, té bí kèrà.»

³⁰ Mgbè bô ngómna mé Bereník, mé bòó mé naá kwarè bòn doón komo wuo gi ter, bó nde ké bèh ndón-ndón,

³¹ bó né lètenè bòn tueé kuú, ye: «Nùà hèn njeré déi sáb nyi ngwéh. Né mene dé wulá, né mene dé gwá cibì yilá doón, dé seèn hèn cí sam.»

³² Agrípà deén baá-re ye Fésètù a: «Mò nùà hèn sé ju seèn ké toò mgbè dé koò njí ná ngwéh, kènè bó sé la naá bú yi njií.»

27

Gò Ròm

¹ Yeé baá môn, bó kaga ndòn ye, béh nde né bàtò yilá, béh nde te tàbè Itali ndò. Bó yeé nyegé gi áá gò, bó weh haá kwaá Pól bó bô gwá cibì bô déi beè kwaá-taáb déi, yilí seèn né Julíù. À né kwaá-taáb te bòn taáb mé bó yilá né bòn dé mgbè koò.

Bó yeé baá beè seèn,

² béh yila bàtò ndò, béh yuo gò. Bàtò sá lé yuoó naá Aderamí, nde né lé bô loó hihiné ké te tàbè Asiá kelá bele. Béh bô nùà Masedinà déi lé naá kóó, à lé yuoó naá ké Tesaloník, yilí seèn né Aristark. Béh bó né ndeé.

³ Cieé naga, béh wa ké Sídón. Julíù feh keéh lom Pól húóm-temé seèn mé gécèn mene, à kwaá lo bú te à nde bô mbeí dé ké sá yon ke, à kwa bô njií mé né bú saám beè bòn.

⁴ Jomo sá béh yila cu bàtò, béh fón gò. Béh bô fu tarè nde kwaré, béh cí kela seér tàbè Sipre kèb jomò,

⁵ béh wa kwarè tàbè Silisí mé Pamfilí, te béh nde ye ké Mírá te tàbè Lisí yuo kelá.

⁶ Ké teèn sá, kwaá-taáb kwa cu bàtò déi; dé sá lé yuoó naá ké Alesandrí, à baá mé gò Itali, à yíi cu béh teèn, béh bó fón gò.

⁷ Cieé mé cieé béh né dùà lè ndèndèy nòmò lege den, fu tarè né béh seé weh. Béh nde ké kwarè loó Senidò lege yuo kela baá lòu. Béh yeé bèh toò ndeé kwà cú, béh nde seér cu kèb Salmoné,* te béh cí kela seér tàbè Kreéta kèb jomò.

⁸ Cieé mé cieé béh dùà lege nde den né lòu. Béh nde lege yuo kela ké kwarè Lasé bèh mé mgbán† né teèn. Bó mgbán sá yilá né Mgbán Bagaá.

⁹ Béh lé naá cieé kókoó mbaá ceér dueè bóó. Dé toò ndeé sé bó ná cú. Lòu sam, cieé yáb joloó lé naá kelá, bó lé naá mé njéh nèn kóó, ye cu dùà gòó kela baá, dé dùà gòó nde né yógó. Pól yeé nene áá méná, à tueé kwaá bó toò ndò, ye bó a:

* 27:7 27:7 Salmoné né vuaá tàbè mé né yí lètenè nòmò die ndeé. † 27:8 27:8 Né bèh mé bô kom njéba yeé teèn, bô nùàr suaga doó.

¹⁰ «Belà, mè né kóó ye, béh nde né mé gèr te gò hên kwaré. Mò wulu, bàtò bô seé seèn mene nde gi né dùà kum le, te béh líím nyegé ye dé beèh cio.»

¹¹ Pôl né mene mân tueé, kwaá-taâb dé sâ táŋ ngwéh, à temé kwaá njií seér né te ngòr nùà fàr-bàtò, bô nùà bàtò.

¹² Nùàr ngún gwaân kela dé toò ndeé ndò. Lòu sam, cu veèn baá ndeé, mò kwa lo bó ké te mgbáŋ sâ, bó nde né gèr néné. Bó ye, mò nde né bóó, te bó lege wa ké Fenís te mgbáŋ bò Kreéta bò déi, te cu veèn hèllè nde bó kwa seér ké teèn. Mgbáŋ sâ né seér kèb nyiib[‡] mân.

Fu tarê ké te ndèndèŋ nòmò

¹³ Fu dolé yuoò kèb túnò ndò, yila kobô. Bó né mé njéh taán ye, gò bòn nde né huóm. Bó sòm kùn ndò, bàtò yuo gò. Bó né Kreéta ke njií.

¹⁴ Tètèi sam, fu tarê kobo yuoò kèb bà, tulu suagà yí te tòre,

¹⁵ vela far seér bàtò, né béh dé lege keè taré yógó, lu yuo mé béh.

¹⁶ Béh nde kela seér aá tàbè Kódà kèb túnò, te cií weh béh teèn. Sâ né bèh mé béh lé naâ mé gècèn mene lege, te béh nde ye kòm dé gàm mvelé sòm.

¹⁷ Bó tulu kaga kwaá njií ké ter sònò bàtò ndò. Bó né bàtò kaga nyegé, te nèrrè cú. Bó se si kwaá kùn dùà, te bàtò gò lie lòu, bó ye, mò sam, nde né te mbésebé ké kwarè Libi cu yilá ma. Fu mé béh kobo nde den baá-re méménâ.

¹⁸ Fu dé tarê hèllè béh yoòr nar yila cu ye baá-re dé gècèn. Cieé yéé naga baá, bó duóm bò seé dùà sòm silí njií.

¹⁹ Cieé naga cu, bó yila njéh bàtò dùà mé be bòn sòm su njií.

²⁰ Fu doò ye júée nyí ndò. Béh sóó ké kundun, béh cer; cieé mé cieé, lou bá ngwéh, nuaré déi mbentò mé njolo njéné cú ndò, doón béh munó lom aá ye, béh kuú gi aá kèn.

²¹ Cieé kókoó mbaá, nuaá mé yieé sòm yáb te bàtò teèn sam. Yeé baá ménâ, Pôl komo wuo ter toò bò nùàr, ye bó a: «Belà, mò bí sé naâ sòn mò ngweé, béh sé naâ ké Kreéta den ngógó, béh sé gèr mé bò njéh mân kùm ló ná ngwéh.

²² Mé njéh mene, mè né bí kènè tueé, bí táré sér yo. Lètenè beèh doón nuaré déi kú ndé ngwéh, nèrrè lom nde né bàtò.

²³ Cili Càŋ naâ mé cibíteen tueé; mè né beè Càŋ, mè hên bóó yeé seé seèn ndò. Cili Càŋ naâ ká kwarè mò njehá ndeé,

²⁴ ye mè a: Pôl, té vèh, kò wò wa ké toò mgbè Rôm waà. Bòó mé né lè bàtò hên doón, Càŋ mé húóm-temé seèn nde né bó jomo yeé yili sòm kéh ndò.»

²⁵ Pôl den cuú ye bó a: «Bí táré temé taré belà! Mè né gi Càŋ mò kóó; à bó nde né faá à la naâ mè tueé nò.

²⁶ Njèh cén, mò béh baá kwarè ten tàbè déi, béh nde né sòn nòmò karé sue le.»

²⁷ Sâ béh ké dùà sâ bóó baá cieé yulà cùòb nèà, fu né mé béh ké te ndèndèŋ nòmò faár ndeé den. Nòmò sâ bó yilá né Mediteranè. Te cieé yulà cùòb nèà sâ, yeé baá logòteèn, bò fàr-bàtò bò ngweé kò ndò, ye tàbè déi baá didi.

[‡] 27:12 27:12 Kèb mé lou yila yeé teèn.

²⁸ Bó si yíi mòu dùà, nde cor tàbè, sâ baá métà yulá tagár cùòb téhbeh. Bó né ka ndeé, wa berré déi, bó si yíi cu mòu doó dùà, sâ yila le aá métà ndètoón cùòb téndelè.

²⁹ Bó yeé ñene aá ménâ, bó se silí njií kùn dùà nèà, ye te go den lilieé, wanóón bó nde né te kweéh déi ceén. Bó né cieé teèn lulú kela den ndo.

³⁰ Sâ né cu mé bò fár-bàtò bò lé foon naà ceér teèn, ye te bó dula si lo bàtò. Yeé baá ménâ, bó se kwaá njií kòm dé gam dùà ndo, bó né boó faá bó nde né kùn ké te feh bàtò boó nyegé nɔ.

³¹ Pôl yeé ñene aá ménâ, ye kwaá-taâb mé bò sóji a: «Mò bò fár-bàtò bò hèn lè bàtò dèn lè ñgwéh, bí nde gi né dùà kum le.»

³² Bò sóji nde ko tena som yuií kòòm ndo, kòm hèllè kwar yuo.

³³ Cieé yeé nde aá ñagá, Pôl boñ bó, te bó yieé yáb, ye bó a: «Lan doón baá cieé yulá cùòb nèà bí né mé lèi cùè den den.

³⁴ Bí yieé bá yáb yieé, te gam bí. Mè tueé bí, né mene yúlí feèh nuaré déi lèr nyi ndé ñgwéh.»

³⁵ Pôl yeé tueé gi aá ménâ, à weh breèd ndo, à vra Càn teèn, à yila kolé yieé.

³⁶ Yo taré cu ye bó doón, bó yila baá-re yieé ndo.

³⁷ Béh lé naà te bàtò nùà yuií fà mé yulá téhbeh cùòb ténjén.

³⁸ Doón bó yieé fulu gi, bó ñuaán su njií yab dé jomò dùà, te bàtò líé cú.

Dùà su yilá

³⁹ Cieé ñaga, bó ñene tàbè ndo. Njèh cén, bó tàbè sâ ñéné kó ñgwéh. Bó ñene njií mgbán§ déi mé mbésebé mene, bó kaga lom aá ndòn ye, mò nde né boó, bó lemé njií lom nde aá bàtò ké teèn ma.

⁴⁰ Yeé baá ménâ, bó koré tená som yuií, bò kùn sue le dùà, bó se yi pili ndo. Jomo sâ, bó daá kwaá cògò ké toò bàtò, te fu yila teèn, lu bàtò, bó lemé njií bú ké te mbésebé hèllè.

⁴¹ Bó né ka ndeé, bó wa berré déi, mbésebé ñgimé geé baá nòmò kpon fà, nòmò né bèh sâ kwar taré, kwar dóm weh bàtò hèllè, feh nde cor nyue yila te mbésebé tég, gurú ñgela le teèn, nòmò tulu ñerré som tíí ké jomo ndo.

⁴² Bò sóji dé boòn ye, bó nde aá bò gwà cibì bò wulá som, te bó gwágá dùlà yuò cú.

⁴³ Kwaá-taâb yeé ñene aá ménâ, à yíin bó, ye te nyí yili som Pôl. Jomo sâ ye, boó mé né nòmò gwagá kóò doón a, lolé diè jí dùà, bó gwagá kela toò ma.

⁴⁴ Bò déi a, wèh béh-toú, bó gwagá mé njéh, bò déi weh ten bàtò. Bó lé boó naà ménâ, te béh nde ye doón yili yuo.

28

Pôl ké Máltà

¹ Béh yeé yili yuo gi aá, te béh ñgweé den ye yilí ten tàbè sâ, ye né Máltà.

² Bò loó bò sâ weh lom béh mé vógó-temé mene. Bó yeé ke, nu baá neé, dùlù baá dólé, bó fu kwaá béh we, bó bilí kwaá béh teèn, béh né ñuagá den.

³ Pól nde kabe weh keém jaâr, à né tuar kwaá den. We yeé baá boǵó, ngòbò yuo kela lè jaâr, à gwa sege le Pól beè.

⁴ Bò loó bò yeé nde ɲene njií ménâ, bó duoóm lètenè boòn tueé kuú, ye: «Nùà hên né lom nùà wúlá-feèh. À naá menè yí duà mvelé yuo, à nde né kuú faá nduàn Càn né bú yoòr nɔ.»

⁵ Mé njéh mene, Pól mele kaga si njií ngòbò hèllè tuar, njeré déi bú beè ngwèrrè nyi ngwéh.

⁶ Sâ bò loó bò dé boòn né lom kela, ye nde aá fulu; mɔ sam, Pól nde aá mé njéh die kuú. Bó né ka ke den, bó ke ke, njeré déi Pól bó ngwéh. Yeé baá ménâ, bó den cuú mé feh boòn, ye: «Nùà hên né càn.»

⁷ Ké bèh sâ, lé naá kwarè loó nùà koó te tàbè sâ, yilí seèn lé naá Publiyús. Nùà sâ feh béh bèh cèrrè ndo, béh cer ké teèn cieé tagár, à ke lom béh dé gècèn.

⁸ Sâ tele seèn lé naá baán ndo, à lé naá mé dùlù yoòr, à lé naá mbo sura ndo. Pól yeé ngweé aá ménâ, à yon nde teèn, à dua Càn, à ba bú be felè, à taré sɔm bú.

⁹ Jomo sâ bò beèn bò te ten tàbè sâ wa belê ndo, bó taré yuo gi.

Ké Rôm waá

¹⁰⁻¹¹ Béh cer ké sâ weéh tagár. Bò loó bò né béh húóm-temé boòn feh keéh. Béh yeé baá mé gò, bó bie béh gò mé njéh beè ngún. Jomo sâ béh yila cu bàtò déi, béh fɔón gò. Bàtò sâ lé yuoó naá ké Alesandrí. Bó teèn nyagá kwaá né «Bò càn huaán feèh”. À lé ké doó sâ du deén naá, te cu dùlù gi.

¹² Béh né ka ndeé, béh wa Sirakû, béh boó ké sâ cieé tagár.

¹³ Béh yuo cu ké sâ, béh nde Regiô. Cieé ɲaga fu déi kobo yuoó kèb túnò, weh sie béh beè; béh boó cegé cieé fà, béh yila Pùjól.

¹⁴ Béh wa te loó sâ, béh kwa bò Yeésò bò déi teèn, bó yilá njií béh ké yoòr boòn, béh bó cer ké sâ cieé téhbeh. Jomo sâ béh fɔón gò Rôm.

¹⁵ Bò Yeésò bò dé ké Rôm yeé ngweé aá njàgà beèh, bó ndeé béh ceér dueé kwa weh. Bò déi kela le béh ké bèh mé bó yilá né Gwà-mbè-tagár. Bò déi ndeé kela béh ké tan Apiyú. Te Pól yeé nde ɲene njií bó mân, à Càn vra lom mé be fà, yo taré cu bú ndo.

¹⁶ Béh yeé wa baá ké Rôm, bó ye Pól a, ndé dèn bá dé seèn híín, bó bú jomo kwaá lom aá sɔjì cén.

Ngòr Càn ké Rôm tueé

¹⁷ Pól cer cieé tagár, à yilá njií bò *Jûf dé kokoó ké lo seèn. Bó yeé waá baá, ye bó a: «Bò nùàr mò, mè ye te bí kɔ ye, bó lé mè ké Jerusalem sie kuú naá dé lòù, bó haá njií mè beè bò Rôm bò. Mè lé veèn déi mè bò nùàr beèh bó ní ná ngwèh, mè lé tòù bò tele beèh kwá ná ngwèh ndo.

¹⁸ Bò Rôm bò lé naá menè kwòm bieé, bèh saáb mé bó nde né mè teèn wúlá, bó lé kwá ná ngwèh. Bó yeé nde aá mè yí njií,

¹⁹ bò Jûf ye, ndóg ménâ bó ndé ngwéh ndo. Mè yeé ɲene aá ménâ, mè ye, mè ju mò njií seér nde né ké toò mgbè Rôm ma. Dèn ngwéh ye mè lé sâ sií naá bò nùàr beèh ndo.

²⁰ Yeé baá mân, mè ye, kɔ mè yilá njií bí ká toò, te bí kɔ ye, nùà mé dàmbò *Iserálà bò doóné né gi ndèm yoòr seèn kwaá njií doò, mè lè fògò lòn hèn cer kuú né felè seèn.»

²¹ Bò kokoò bò hèllè ye bú a: «Bò Judê bò lé béh njeré déi felè yeè nyàgà nji ná ngwêh. Nuaré déi lé ké sâ yuò ná ngwêh, à ndeé béh ngòr veèn déi felè yeè tueé ndo.

²² Mò né mân, sâ béh gwaán né sònò yeè mé tie beèh ngweê. Lòu sam, béh né kɔó ye, bòn dé mé wò né teèn sâ, bèh doóné bó né yeè bú bunó.»

²³ Bó bò Pól tena kwaá cieé ndo. Yeé baá lòu sâ, bó komo waá ké gwò seèn kókoò mbaá, Pól né bó nhè se, à se sɔó mé njéh tóg wa liyili. À né bó felè *Lò Càṅ tueé. Njií mé *sóú Músi tueé né felè Yeésò, à né bó se. Njií mé bò *sòn-Càṅ bò tueé né felè Yeésò, à né bó se ndo. À né ceér fɔón ye te nyí dɔr weh bó mé njéh.

²⁴ À yeé tueé gi aá, bò déi kwaá njií temé teèn, bò déi berón seér lòu.

²⁵ Bó yeé baá lòu saán yuo méná, Pól deèn ndo, ye bó a: «Cúcuí Nágá lo jue bòn. Cu mé à lé naá bò tele bìi nhè sònò Esáyà sòn-Càṅ tueé keéh,

²⁶ à lé ye:

Ndé yoòr bò nùà hèn, júée bó a:

Dé felá, bí nde gi né bagasé felá nyegé,

bí seér ngwé ndé ngwéh lòu.

Bí nde gi né bagasé ke den,

ndóg bí seér njéné kòmò ndé ngwéh.

²⁷ Lòu sam, temé bò nùà hèn baá gi lè mangwan, te bó múnò kòmò cú.

Bó duagá baá tie kèn, te bó mé tie ngwé cú.

Bó lier aá njolo, te bó mé njolo njéné cú.

Te bó ká yoòr mò ndé sér cú,

te mè bó táré sòm cú ndo, jue mè Càṅ Dueè.»

²⁸ Pól den cuú, ye bó a: «Bí kɔó ye, Càṅ lé naá bòò mé Juf sam ceér seèn feh keéh, te bó yili yuo. Dé bòn, bó nde né ngweé.» [

²⁹ Te Pól yeé nde tueé sòm mân, bò Juf kem yuo, bó né lom mé njéh lètené bòn njaán ndeé.]

³⁰ Pól cer ké sâ nyèma fá. À lé gwà sâ gwòm beéh lòu ndo. Bò nùà lé naá yoòr seèn ndeé, à né bó weh nyegé,

³¹ à né bó felè *Lò Càṅ se, à né bó ngòr felè Yeésò *Kristò Fehtoò beéh feh. À bó nhè tueé nágá lom gùm doóné, à njeré déi vèh ngwéh.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò ké Rôm

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, nùà seê Yeésò *Kristò; mè né cu nuaá mé Càn lé balé weéh naà ye te mè ña mbòn tebé nyí, à jege haá mè Njàgà Bagaà seèn beè, ye mè a, ndé sè yòn seè ndò.

² Càn lo naà ndéb ter kwaá, à tueé keéh sònò bò sòn-seèn bò ye nyí nde né Njàgà Bagaà sâ cie sòm keéh; bó lé naà te mvù nyagá kwaá ndò.

³ Né Njàgà Bagaà felè Nuna seèn, Fehtoò beèh Yeésò Kristò. À né *ndùtè ndùtù Davíd kèb dé nùàr.

⁴ Kèb dé Cúcuí, à né Nuna Càn. Càn lé bú sie kwaá naà kóó; à lé naà bú te cio komo sòm te feh keéh mé terrebe mene ye, né Nuna nyí.

⁵ Mè fùgò beè Càn hèn kuú né mé yilí seèn; mè mbòn tebé seèn ña né mé njéh ndò. Càn ye mè a: ndé ju seèn ké lètenè bò nùàr mé gèh hihiné tueé bele, te bó kwaá njií lom temé cén yoòr seèn, bó ñgweé sòn seèn, yilí seèn ñgulí mé njéh.

⁶ À jue né mé bí bò Rôm bò mene, Càn lé naà bí yilá, te bí ña bò nùàr Yeésò Kristò mán.

⁷ Mè hèn nyagá njií né mé bí bò Rôm bò, bí bòó mé temé Càn né yoòr bìi dóón, à lé naà bí yilá, te bí den bò nùàr seèn. Càn Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolé.

Pôl gwaán né ké Rôm ndeê

⁸ Mè jògò felè bìi dóón vra logó née Càn ye; mè né bú jomo Yeésò Kristò vra keéh. Lòu sam, bí né temé yoòr Yeésò *Nùà Còñ kwaá njií, ñgóg bìi né wón dóón ñgulí ndeé.

⁹ Bú Càn mé feh seèn né gi kóó, ye mè tueé né gècèn, bú mé mè né seé seèn mé temé mò mene bôó, mè né Njàgà Bagaà felè Nuna seèn se doó: à né kóó ye mè né yeé nyí felè bìi cu dóón dua den.

¹⁰ Mè né bú dua, ye bú a, mé húóm-temé seèn, à há mè lón mé be seèn, te mè ndeé ké yoòr bìi ma.

¹¹ Wanóón mè né mé tuaá bìi kela, mè ndeé né bí gà seé Cúcuí Càn feh, te bí kaa nyegé terrebe mé njéh.

¹² Mè tétég gwaán né ké lètenè bìi deèn, te yo taré mè, taré bí, te yo taré gi béh bí felè temé cèn mé béh né yoòr Càn kwaá njií hèn dóón.

¹³ Belá, mè ye te bí ko ye, cu dóón mè né gò ké yoòr bìi gwaán soó, mè lón kwà ñgwéh lòu. Mè ye te seé mò wa tàb ké lètenè bìi, faá né lètenè bò nùàr lè tàbè déi waá ndeé nò.

¹⁴ Kó mè né ménâ bèh dóón bôó ndeé; seé mò né cí. Né mene lètenè bôó mé cer yeé lo, mé ya dueé mene; lètenè bò kógòn bò mé bò cùr mene, kó mè né ménâ bôó.

¹⁵ Mè gwaán né mé Njàgà Bagaà ké Rôm lètenè bìi se waá dé cí.

Terreb Njàgà Bagaà

¹⁶ Mè tueé bí, Njàgà Bagaà né mè yoòr sagár: à né mé terreb Càn yoòr, te à yili sòm bòó mé né temé yoòr Yeésò *Kristò kwaá njií; duóòm né mé bò Jùf, nde mé bòó mé Jùf sam.

¹⁷ Mò né mân, sâ Njàgà Bagaà né seé Càn cie feh kwaá; à feh kwaá né nùàr gèh dé mé Càn nde né bú nùà dīlī teèn yilá keéh. Gèh dé sâ né lom temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií, ceér déi toò sam cuú. Né te mvù Cànje ménâ nyagá den ndo, ye: «Nuaá mé ña né nùà dīlī beé Càn mé temé cén yoòr seèn kwaá njií dóón, kwa nde né yòñ kóó.»

Nùàr mé ju yoòr

¹⁸ Bí kóó ye, Càn ké te vulúu baá bèsonè feh kwaá, ye nyí né mé yúlá-temé felè veèn hihiné mé bò nùàr né boó doó; bó né bò seé vevenè boòn hèllè bóó, bó né gècèn nyí mé njéh doó dobó baré njií, bó nyí vèh cú.

¹⁹ Kèkèné seé Càn mé bó sé naà Càn mé njéh ñenè kóó, Càn né mene bó bèsonè mé feh seèn feh keéh, mé njéh mene bó ñenè kó ngwéh.

²⁰ Á sâ, bèh lo mé Càn lo sií naà wón, bó mene bú mé njolo ñenè ngwéh, kèkèné seé seèn né yeé cie ñenè ñagá, ye né Càn terrèb, Càn ndeèr ma. Mò bó mán gwàn ngwéh, sâ bó mé sòn toò seèn sam ndo.

²¹ Bó né mene Càn ñenè kóó, bó bú sén ngwéh, bó bú vrà ngwéh faá bó sé naà bú vra ye à né Càn. Yeé baá môn, bó duóòm baá-re lòu munó ndegé seèr, bó né te cibi ndugó faán ndeé.

²² Wa bó né bò kó-njèh bò sé wa, sâ kùlù mé bó lo jueè ceré né bó.

²³ Bó lòò né gùm Càn Ndeèr Nùà *sùsùm duaà, bó nde cècàn boó kwaá, bó dua seér cí; bò déi fela né nùàr, mé né ká lè wónje wàn mbaá; bò déi fela né non, bò déi fela nyam, bò déi sàb; dóón bó né gi bó dua ndualé go.

²⁴ Yeé baá mân, Càn sòm be seèn yoòr boòn ndo, te bó teré yila kò te núlu, faá bó né gwaán sâ nò, te bò dé kàn mé dé kàn loró den mé fegùli yoòr ndo.

²⁵ Bó boòn naà gècèn Càn kwaá loó, bó gwaán seér nyeén. Càn mé lo sií naà njèh dóón, bó né bú kwaá loó, bó né njií mé à lo sií naà lòu dua seér. Ngweéh bó sé la dua seér né bú wa? È môn.

²⁶ Càn yeé ñene aá ménâ, à sòm be yoòr boòn ndo, te bó loró kwaá nyegé bò njèh fegùli sâ mé njéh yoòr bagasé. Bò véh boòn nde né mé feh boòn kweéh seér: bó bò siib kóó cèr ndé cú, bò véh cer seér nde aá bò mbaábon kóó.

²⁷ Bò siib gwàn ndé cú bò véh ceèr ndo, tuaá sie seér nde aá bó mé bò siib mbaábon ceèr. Bò nùàr mân boó sabé go né te bò dé kàn mé dé kàn loró le gi lélán fegùli, bó tulu su dùkàn yoòr mé be boòn; né sòn veèn mé bó né boó go sâ.

²⁸ Bó yeé berón baá Càn ménâ, Càn sòm be yoòr boòn ndo, à kwaá lo bó mé lo mapelīm boòn sâ, te bó boó seér njií mé bó sé lé bó ná ngwéh.

²⁹ Yeé baá ménâ, bó gela den baá-re mé gèh veèn hihiné lè dedeí ndo: dene gogobò o, temé te njèh nùàre kwaá njií o, jéré-temé o, huer o, wúlá-feh o, jógó o, tánágá o, jélá-temé o, dóón né seé boòn. Bó né sòn tuagá sar go,

³⁰ bó né bò njèh vevenê lètenê bòn yoòr tueé su kuú, bó né Càn bunó, bó né bò mbaábòn selé, bó né feh ham, bó né punó, bó né bò veên dé fefeê munó fón gò, bó sòn bò tele mé bò meí ngwé cú ndò.

³¹ Bó baá gi mé ndòn kukuú mân, bó faá bó tueé kwaá yeé nò bó wá cú, bó baá gi bò manghan, bó jere bò mbaábòn kó cú.

³² Bó né gi ndéb Càn kó nyegé, ye bòó mé né gi gèh bò njií hèn bóó wa, sàgà bòn né yeé cio ma. Bó né mene mân kóó, mé njèh mene bó né cu bóó ñeí. Nuaá mé né lòu bóó sabé seér doón, bó vela seér cu bú be lòu.

2

Bèh ju tená

¹ Mò né mân, sà wò nuaá mé né ju felè bò mbeí tená gò doó, wò né mene neí, wò né beè ndò. Wò yeé ju felè bò mbeí tena né kóó. Wò yeé tena gi aá, wò né cu ménà bóó taré, sà ju wò siè ndé ngwéh wa?

² Bèh né kóó ye, bóó mé né veên faá bèh ménà bóó, Càn ju felè bòn tena lom yeé jéjég.

³ Sà, wò nuaá mé né ju felè bò déi tená sà, wò né munó ye nyí nde né ju beè Càn mvelé wa? Ngweéh seé yeé né taré cí mà.

⁴ Mè tueé wò, wò né sèñ mé bó-bagaà Càn seb, wò né húóm-temé seèn seb ndò. Wò kó ngwéh ye Càn nyí bagaà ménà bóó den né, te cieé déi nyí kweéh seér dene nyí wa?

⁵ Kòcò, tanghan temé mé kwéh sér bèh. Wò meí bò gèr felè yeé mé be yeé nyegé kwaá baá kèn. Lòu mé ñá-temé Càn nde né bèsóné yuo kelá, à nde né ju jéjég tená, ju nde né wò sie.

⁶ À sàgà nua kàn mé nua kàn lòu sà gwóm nde né mé seé seèn.

⁷ Bóó mé né be mé seé bagaà kwaá njií, ye bó né ngùlù Càn kela, wa bó gwaán né nààr beè Càn ñaá, te bó kwa yòn tètàgà doó, yòn tètàgà lòu sà kwa nde né bó.

⁸ Dé bò taáb bò seèn, à yúlá-temé seèn tieé su njií nde né yoòr bòn. Né bò dúágá-tie bò mé né ceér gècèn kwaá lóó, bó sabé bele seér bò njèh vevenê doó.

⁹ Mé bò vevenê bò doón, bó meí bò gèr lòu sà ñene nde né fí. Duoóm nde né yoòr bò *Júf, jomo sà yoòr bóó mé Júf sam.

¹⁰ Dé bò bebagaà bò, Càn nde né bó faá nua nò weh kwaá, à yíi njií bó te ngùlù seène, à haá bó dolê. Duoóm nde né yoòr bò Júf, jomo sà bóó mé Júf sam ndò.

¹¹ Lòu sam, Càn dé seèn nua lòu gèi bèh.

¹² Bóó mé lé naá gi veên bóó, mé *sóú Músi kó ngwéh doón, bó ju bòn mé sóú Músi téná ndé ngwéh; dé bòn veên bòn sie nde né bó kóó. Bó mé lé naá veên mé sóú Músi lè bóó doón, bó ju bòn tena nde né mé sóú Músi ndò.

¹³ Lòu sam, mò nua nde né nua díli beè Càn ñaá, kò à sóú jolo komo mé gùm mene, dèn ngwéh mé sóú mbaá ngweé faán njií.

¹⁴ Mò bóó mé Júf sam né sóú mbaá jolo weh, bó kó ngwéh ye né sóú Músi, sà bó né gi feh keéh ye sóú sà né bó lè húóme.

¹⁵ Sâ bó teèn ménâ feh keéh né ye, njií mé sôú né taga doô né lè bɔ̀ɔ̀n nyagá den ndo ma. Ndòn bɔ̀ɔ̀n tueé den baá-re bó ménâ ndo; cu déi né bó lòu ki seér, cu déi à den seèn nɔ̀ɔ̀ɔ̀.

¹⁶ Bí kóo ye, lòu mé Càn kwaá lo nde né ju beè Yeèsò *Kristò teèn, bò njií hên dɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ nde gií né cie ɲené yuo kelâ, ɲené yuo kela nde né faá Njàgà Bagaà sònò mò hên tueé den nê nɔ̀. Lòu sâ Càn ju tena nde né mé felè bò njií mé né lè nùàr leér den mene.

*Bò *Jûf bó bò *sôú Músi*

¹⁷ Wò nùà Jûf dé yeè, yilí yeè né Jûf, wò né gi sôú kɔ̀ɔ̀, wò yieé né mé njèh, wò ɲueé mé njèh, yo yeè né gi mé yilí Càn sagár.

¹⁸ Njií mé Càn gwaán nê dɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀, wò né gi kɔ̀ɔ̀, sôú né gi wò feh, te wò ɲene kɔ̀ njèh bebagaa.

¹⁹ Wò ye, wò né bò tácuɡó ceér feh, wa wò né ɲagá toò bò cibi bò ndo;

²⁰ wò ye nyí bóó dilí né bò cùr ceér kɔ̀ɔ̀, wa nyí né bò huaán tɛtɔ̀ɔ̀r njèh feh, te bó ɲene kɔ̀ ceér Càn. Ngweéh wò ye mé sôú sâ nyí kɔ̀ɡón gi aá, nyí baá gi mé gècèn teèn wa?

²¹ Sâ kè cú-re! Wò nuaá mé né bò déi feh hèllè, kei mé bóó wò yeè gùm yeè nùà njèh teèn fèh kéh ɲgwéh wa? Wò ye bò nùàr a: té yíb ɲúób; wò dé yeè ɲuób né dé kei wa?

²² Wò ye bò nùàr a: té yàgà ndé; wò dé yeè yàgà nde né dé kei wa? Wò ye bò nùàr a: cècàn duaá né lom ve. Bóó né naàn mé wò né lè mò bɔ̀ɔ̀n yilá ndeé, wò né njèh teèn kema wa?

²³ Wò né sagár nyegé ye nyí né mé sôú Càn lè, wò kó ɲgwéh ye, nyí né bú lòu kwaá seér wa? Wò sé yeè baá méménâ bóó, ɲgwéh sâ wò bóó gulí né Càn nùà njèh wa?

²⁴ Né te mvù Cànə môn nyagá den ndo, ye:
«Bò nùàr yilí Càn hên dɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ bóó beéh keéh né mé yie bií bò Jûf.»

²⁵ Bí ɲgwé mè tueé bí felè *ɲɡór ɲɔ̀ɔ̀b. Mɔ̀ bí né sôú jolo komo, sâ ɲɡór ɲɔ̀ɔ̀b né njèh gam. Mɔ̀ bí né sôú kwaá, sâ mɔ̀ bí ɲɔ̀b mene ɲɡór, bí nées den ka faá kurú nɔ̀.

²⁶ Cu sâ ndo, mɔ̀ kurú déi né dé seèn sôú jolo kɔ̀ɔ̀, sâ Càn bú faá nuaá mé ɲɔ̀b aá ɲɡór nɔ̀ yilá ndé ɲgwéh wa?

²⁷ Mè tueé bí, nuaá mé né sôú jolo kɔ̀ɔ̀, bó mene bú ɲɡór ɲɔ̀b ɲgwéh, nde né wò mé ju sie, wò nuaá mé sôú jòlò kòmò ɲgwéh hèllè. Wò né mene mé sôú yeè sâ beè, bó ɲɔ̀b mene wò ɲɡór, ju nde né wò sie den.

²⁸ Mè tueé wò, nùà Jûf dé gècèn, bó bú te lélán mvum njòlò ɲéné lòm ɲgwéh. *ɲɡór ɲɔ̀ɔ̀b gí céɡé ɲgwéh mé ɲagà yoòr mbaá ɲɔ̀ɔ̀b kuú ndo.

²⁹ Nùà Jûf dé gècèn né seér nuaá mé né Jûf yí lè, à dé seèn ɲɡór ɲɔ̀b seér né temé seèn. Gèh ɲɡór dé sâ Cúcuí Càn ɲɔ̀b né bú kɔ̀ɔ̀, dèn ɲgwéh sôú mé bó nyagá né lòu. Nùà Jûf dé gècèn sâ, Càn seèn nde né bú kɔ̀ɔ̀ ndo, dèn ɲgwéh nùàr.

3

¹ Á sâ, mè né mene *Jûf, né cu gam wa? ɲɡór ɲɔ̀ɔ̀b né cu njeré déi gam ndo wa?

² Gàm né lom ngún mbaá. Lòu sam, Càn lé ngòr seèn haá kwaá naà beè bò Jũf.

³ Á, mo lètenè boòn bò déi teèn dili ngwéh nɔ, sâ béh tueé nde né naàn? Sâ Càn dé seèn dilisé dèn ndé cú wa?

⁴ Ndóg, dé sâ seèn môn bó ndé ngwéh! Dé Càn, à nhebá taré lom nde né te gècèn seèn-e tég, gwaán bò nuàr a dèn gí lélán bò nyeén bò. Né faá bó nyagá kwaá né te mvù Càn nɔ, ye: «Gwàn dé mé wò den nuà njèn faá wò tueé né nɔ; mo bò nuàr ye te ju sie wò, te wò yɔgó bó.»

⁵ Mo veèn mé béh né boó hèn feh seér cu né koó, ye bò nuàr a: Càn né dé seèn Nuà gècèn, sâ béh sònò tueé cu nde né kei wa? Mo béh né veèn boó, Càn béh gèr feh keéh né mé njéh, sâ bí ye Càn teèn bó yí ngwéh wa? Bò nuàr né ye mán bie seér; mè jue né cí.

⁶ Mè tueé bí, Càn boó yíi né teèn. Mo sam, à sé la ju felè wòn tena né naàn wa?

⁷ Mo nyeén beèh hèllè feh den né ka gècèn Càn koó, te gam bò nuàr, bó seèn nyegé Càn mé njéh, sâ Càn seèn béh mé ju sie cu nde né dé kei?

⁸ Á sâ, kei mé yíin cu nde né béh veèn boó koó ndo wa? Sâ béh júée ye: béh bó lom veèn boó, nde né dé bagaà sâ ñaá seér. Bò déi né mè yòòr tueé kwaá, ye mè né yeé môn tueé sé wa. Kwá doón, Càn nde né bó gèr feh keéh, à bó feh keéh nde né faá seé boòn tueé né nɔ.

Nei né sòm nuà dili koó?

⁹ Mo né mán, béh bò *Jũf, béh né cu bò nuaré déi yɔgó wa? Ndóg! Mè la naá gíi tueé ñagá ye: né mene Jũf, mene Jũf sam, doón bó né gí kwer veèn ma.

¹⁰ Né te mvù Càn môn nyagá den ndo, ye:
«Nuaá mé né sòm nuà dili, ndóg teèn sam.

¹¹ Nuaá mé né ngweé koó, teèn sam.

Nuaá mé né Càn foón, teèn sam ndo.

¹² Bó sabé nde gí aá bèh dàbe, bó toò leér le gí aá kèn.

Ndóg nuaá mé né seé bagaà boó, né mene cén tà cén, teèn yuò kélá ngwèh.

¹³ Bó né gí mé togo lon faá sà lòon nɔ;

bó né mé leba fèfà;

ngòr né lom bó sònò faá ndièm sàb nɔ faám yuo ndo.

¹⁴ Sòn den né bó beè faá nó nɔ,

né lom lélán njèh duagà.

¹⁵ Tètèi sam, bó baá feh wulá.

¹⁶ Bèh mé bó né kelá doón,

bó né dukàn bó gèr teèn we su loó.

¹⁷ Bó ceér dolé ñéné kó ngwéh.

¹⁸ Bó Càn vèh bèh ndo.»

¹⁹ Béh né koó ye njií mé mvù sòu né tueé doón, à tueé njií né mé bòò mé né ka sòu. Mo né ménà, sâ nuaá mé nde né Càn tueé ye bú a, nyí ceér kó ngwéh teèn sam; te dàmbò nuàr wón doón die gí ju beè seèn ndo.

²⁰ Nuàr a, jòlò kó mene sóu gèh dé heè, Càn bú nuà dili ké toò seèn mé njéh yílá ndé ngwéh. Sóu feh lom né dé seèn dé feèh, ye nuàr a: wò né mé veèn yòòr ma.

Naàn mé Càn nde né nùàr yili som

²¹ Kènê ceér dé feê ñené yuo kelá baá cie kèn; né ceér mé béh ña gi nde né bò didilí bò beè Càn mé ñjéh. Ceér bú sâ dé seèn jomo sòu kélá sér ñgwéh. Mvù sòu bó bò *sòn-Càn bò lé naà toò mân tueé taré ndo, ye:

²² Càn bò nùàr ké toò seèn bò didilí bò yilá lom né mé temé yoòr Yeèsò *Kristò kwaá ñjii. Bò mé né mé temé yoòr seèn kwaá ñjii dɔɔŋ, à né gi bó yilá, à dé seèn mé gwèn sam, nùàr dɔɔŋ né gi beè seèn kèi cén.

²³ Nùàr dɔɔŋ naà giì veèn bɔɔ. Yeé baá ménâ, bó kwarè Càn *sùsum dèn cú.

²⁴ Càn yeé ñene cu aá môn, à yili som bó mé Yeèsò Kristò, à sie seér bó bò didilí bò mé húóm-temé seèn, dé lòu ndo.

²⁵ Càn lé som kwaá naà Yeèsò faá ñjéh *sèmè nɔ, te à kuú sòn beèh, te à yaga som béh veèn yoòr mé húóm seèn. Càn ceér bú hèn feh keéh né mé bò mé né mé temé yoòr Yeèsò Kristò kwaá ñjii, te bò nùàr ñene kɔ, ye nyí né Càn mé né dilisé. Bò mé lé naà veèn léi toò bɔɔ, à lé bó gèr mé ñjéh fèh kèh ná ñgwéh,

²⁶ à lé yolo seér naà dé yolô. Dé kènê à feh keéh né bèsoné ye: nyí né Càn mé né dilisé ma, te bó ñene kɔ ye bò mé né mé temé yoòr Yeèsò kwaá ñjii dɔɔŋ, nyí né bó bò didilí bò sie seér ndo ma.

²⁷ Sâ kènê bò nùàr né cu mé ceér púnò déi toò teèn wa? Dé sâ ndóg! Càn béh bò didilí bò yilá né felé temé cén mé béh né yoòr Yeèsò kwaá ñjii dɔɔ; dèn ñgwéh mé sòu beleè.

²⁸ Béh kɔ né ye Càn nùàr nùà dilí ké toò seèn yilá lom né mé temé seèn yoòr Yeèsò kwaá ñjii, dèn ñgwéh mé sòu bele komoò;

²⁹ wanɔŋ sâ Càn sé la gi lom né dé bò Jûf, à sé la dé bò nuaré déi ná cú. Mè tueé bí, Càn né Càn, à né dé bò nùàr dɔɔŋ,

³⁰ Càn Dueé né lom cén, sâ gi aá. Mò bò Jûf né temé yoòr Yeèsò kwaá ñjii, sâ à nde né bó bò didilí bò ké toò seèn yilá. Nde cu né mé bò mé Jûf sam ménâ ndo; mò bó né gi temé kwaá ñjii taré, à nde né bó bò didilí bò ké toò seèn yilá ndo.

³¹ Á sâ, sòu nɔ? Mò béh baá temé yoòr Yeèsò kwaá ñjii, sâ béh ye, sòu njeré déi gàm cú wa? Môn sam; béh né kɔɔ ye, sòu né mé bèh seé dé seèn teèn.

4

Faá Abrahâm nɔ

¹ Béh felé Abrahâm tele beèh léi jògò tueé nde né naàn wa? À lé beè Càn kwaá naà kei wa?

² Mò Abrahâm sé beè Càn nùà dilí ñaà naà mé seé seèn, à sé naà mé lón toò Càn punò teèn. Á, lé seèn môn ná ñgwéh, sâ à mé lón toò Càn punò sam gùm dɔɔŋ.

³ Te mvù Càn né bèsoné nyagá den ye: «Abrahâm lé naà temé cén yoòr Càn kwaá ñjii; Càn lé bú nùà dilí yilá naà mé ñjéh.»

⁴ Béh né kɔɔ ye nùà seé nde né sàgà seé seèn kwa; dé sâ dé lòu sam, né ka sàgà seé.

⁵ Dé nuáa mé né ndèm mé Càn kwaá njií, ye Càn né ju felè bò vevené bò mé jere mene tená, à seé bó ná ngwèh doón, Càn nde né temé mé à né yoór seèn kwaá njií doó nené, à bú nùà dilí yílá nde né mé njéh.

⁶ *David lé tueé naà felè gèh nùà bú sà, ye:

⁷ «Samésé né bòò mé Càn kulu sòm gi áá

bó veèn yoór kèn!

Bó lé naà menè *sóú kwaá,

à lé naà dèh doó kulú njií.

⁸ Samésé né nuáa mé Nùà Dueè veèn seèn lè siè kwá ngwèh ndo!»

⁹ Á sà, gèh samésé bú hèn gi lom né dé bòò mé naà *ngór njob wa? Á dé bò kurú sam wa? Mè tueé bí, né mé bò kurú mene. Béh la naà jògò tueé ye, Càn lo Abrahâm nùà dilí yílá naà mé temé yoór seèn kwaá njií.

¹⁰ Á sà, lo naà heèh wa? Lo naà sà bó njob gi áá Abrahâm ngór wa, sà bó née bú njob ngwèeh ye wa? Mè tueé bí, lo naà sà bó née bú ngór njob ngwèeh ye, te jomo sà bó nde ye bú njob den.

¹¹ Bó lo ndeè Abrahâm ngór njob, sà baá gi ká jomo mbaá, te feh keéh lòu, ye Càn lo bú nùà dilí yílá naà mé temé seèn yoór seèn kwaá njií, sà bó née bú ngór njob ngwèeh ye ma. Yeé baá ménâ, Abrahâm òa tele bòò mé né gi temé yoór Càn kwaá njií ndo, bó mene bó ngór njob ngwèh; Càn ye bó né gi bò didilí bò beè nyí ma.

¹² Abrahâm né cu tele bòò mé njob gi áá ngór kèn ménâ ndo. Njèh cén, ko bó né temé cén yoór Càn faá Abrahâm nò kwaá njií. Lòu sam, tele beèh Abrahâm lé naà temé yoór Càn kwaá njií, te bó nde ye bú ngór njob.

Bò ndéb Càn kwa né mé temé kwaá njií

¹³ Càn lo kwa kwaá naà Abrahâm bó bò nduté ndutù seèn ndéb tieè, ye bó a: ngúlú bòn nde né wón doón ma. Càn lo ndéb sà kwá ná ngwèh ye Abrahâm né *sóú bele komo. À lé ndéb kwa njií seér naà felè temé mé Abrahâm lé kwaá njií naà yoór seèn, à òa nùà dilí mé njéh doó.

¹⁴ Mò ngúlú sé kwa cegé né bòò mé né sóú jolo kóó, ngwèeh sà temé mé béh né yoór Càn kwaá njií hèn sé né dé lòu, ndéb Càn sé né njèh mbaá ndo mà.

¹⁵ Bí kóó ye, sóú bóó yeé kóó, te temé òaá Càn lè, ye bò nùàr jéjég faá sóú tueé nê nò, bèlè bèh. Á sà, mò sóú teèn sam, bó nde né sóú kwaá wa?

¹⁶ Càn lé ndéb kwa kwaá naà felè temé yoór seèn kwaá njií, te ngúlú sà òa njií mé nyí haá né dé lòu, te den njèh gàm dé bò nduté ndutù Abrahâm doón; dèn cegé ngwèh dé bóò mé né sóú bele kóó, te òa dé bòò mé kwaá njií né temé yoór Càn faá Abrahâm nò. Lòu sam, Abrahâm né tele beèh, béh doón,

¹⁷ faá né te mvù Càn nyagá den nò, ye:

«Mè sie kwaá baá wò tele cili nùàr ngún.»

À né tele beèh ké toó Càn, Nuáa mé à lé kwaá njií naà temé yoór seèn doó; né Càn mé komo sòm yeé bò komó te cio kóó. Bò njií mé lé teèn ná ngwèh doón à lé si gii naà bó kóó ndo.

¹⁸ Mo lo den mene beè Abrahâm faà à ndéb Càn kwà ndé cú, mé njéh mene à lé naà loôm temé cén yoòr Càn kwaá njií. Yeé baá mân, à ɲa baá-re tele cili nùar ngũn faà Càn lé tueé naà nɔ; sâ Càn lé ye bú a:

«Bòɲ bò ndúté ndùtù yeè maga nde né mân.»

¹⁹ Abrahâm lé baá gi mene nyèma yuií, à né mene ɲené kóó ye yo nyí baá gi faà komó nɔ, à né mene kóó ye Sará né ɲgiín, mé njéh mene à lé yúa ná ngwêh,

²⁰ à lé temé yoòr Càn sòm nyi ná ngwêh gùm doón, à ndéb mé Càn lé kwa kwaá naà bú tieè doò sànn ngwêh ndo; à kwaá njií ɲeí seér cu temé yoòr Càn dé kwaá, à né bú teèn seén yií.

²¹ À lé naà gi kóó nyegé, ye Càn né lom mé terreb teèn, à nde né faà à lé tueé naà nɔ bɔ́ kóomo.

²² Càn lé bú nùà dili beè seèn yilá kuú naà dé cí.

²³ Njií mé bó nyagá kwaá né ye: Càn yilá baá bú nùà dili beè seèn hên, bó dé seèn nyàgà lóm ngwêh.

²⁴ Bó nyagá kuú né dé beèh, te béh kɔ ye, Càn nde né béh bò didilí bò yilá ndo. Kɔ béh né temé yoòr seèn kwaá njií, ye à lé naà Fehtoò beèh Yeésò lè cio komo sòm, sâ ye.

²⁵ À lé te cio yila kuú naà felè veèn beèh. À yeé kuú aá, à komo yuo cuù lè cio, ye te béh ɲa gi bò didilí bò ké toò Càn mé nyí ma.

5

Càn péb njua Yeésò

¹ Sâ tueé né ye, béh lé bò didilí bò beè Càn ɲaà naà mé temé beèh yoòr seèn kwaá njií. Yeé baá ménâ, kènê lètenè beèh, béh bò Càn, baá lom aá cɔ́n felè Fehtoò beèh Yeésò *Kristò.

² Yeésò mé béh né temé yoòr seèn kwaá njií hên feh keéh né béh ceér kóó, te béh nde ye te fùgò Càn den yilá. Kènê béh ɲebá taré lom né teèn mé vógó-temé mene tég, ndèm beèh doón né gi sâ, ye béh nde né ɲgúlú Càn yieé.

³ Dé koò baá cu ye-re dé hên: sâ temé béh sagár gi cu né mé dàmm gèr mene ndo. Lòu sam, béh né kóó ye gèr ɲenê né yeé béh ɲèh yolô maán feh.

⁴ Dé yolô, ɲar né dé jolô; dé jolô ɲar dé seèn ndèm.

⁵ Ndèm sâ béh mbaá pó ló bèh. Lòu sam, Càn lè beèh kulu yií kwaá gi né dàmm bò gwaân seèn doón; à béh kulu né mé seé Cúcuí ɲagá seèn yoòr beèh.

⁶ Né môn, cu sâ béh lé mé terreb yoòr ná ngwêh, Kristò lé kuú naà sòn bò jéré-temé bò kóó, à lé kuú naà te cu mé Càn lé nyegé kwaá naà sâ ndo.

⁷ Sâ, sé né mene nùà dili dé heè, nuaré déi sé cio seèn ɲá wèh ná ngwêh. Kɔ ngwêh nuaré déi nde né-re dé seèn temé sie, à ɲa weh cio nùà bagaa déi wa?

⁸ Mè tueé bí, hên baá bèh mé Càn feh keéh né gèh dé mé à né lom béh gwaân teèn: béh né mene léláɲ veèn, Kristò né lom cio beèh ménâ ɲaá weh.

⁹ Béh bò didilí bò ké toò Càn ɲa né mé húóm seèn. Yeé baá mân, béh kɔ nyegé baá ndo, ye béh nde né mé bú yili yuo, te ju béh beè Càn siè cú.

¹⁰ Wanóŋj béh lé naá gii bò bònò Cànj bò. Mé njéh mene, à béh weh nyogó njií cu aá yoòr seèn mé cio Nuna seèn. Sé tagá kènè mé béh bò bònò bò seèn sam cuú wa? Nuna seèn mé baá cu lánj béh yili sòm ndé ngwéh wa?

¹¹ Te dé koò dèi cu ye-re ndo: vógó-temé dé koò sagár njií né béh mé Cànj nùà njéh. Sâ né gi felè Fehtoò beèh Yeèsò Kristò, bú nuaá mé lé nyogó bilí naá béh bò Cànj.

*Ádàm mé Yeèsò *Kristò*

¹² Veèn lé ndeè naá ká te wónje yilá doónj, yìè lé naá mé nùà cén, Ádàm; yeé baá môn, veèn sâ ɲar cio ndo. Cio yila baá-re bò nùàr doónj sie keéh. Lòu sam, bó doónj lé naá gii veèn boó.

¹³ Né môn; mé Cànj lo nde Músi *sóú beè haá kwaá, sâ veèn lé baá gii ká te wónje kaá den. Njéh cén, sóú lé teèn ná ngwéh. Bó né mene veèn boó, sóú mé Cànj nde né bó mé njéh sie lé teèn ná ngwéh.

¹⁴ Mé njéh mene, cio lé naá felè bò nùàr ngumó. Yuôlè làm Ádàm, nde ba mé làm Músi, cio lé naá bò nùàr seé weh. Bò mé lo mene sòn Cànj faá Ádàm nò ɲgén ná ngwéh doónj, cio lo naá gii bó teèn kumó keéh.

Ádàm lé sâ deén naá faá nuaá mé ndeè né waá nò.

¹⁵ Njéh cén, seé boón lé kèi cén ná ngwéh. Béh fùgò Cànj mé veèn Ádàm mè ndé ngwéh. Nùàr ɲgún lé naá gii mé yìè veèn nùà cén hèllè kuú. Dé fùgò Cànj môn sam, à gam seér né béh dé seèn lòu. Nùà ɲgún kuú gi né mé fùgò felè nùà cén ndo. Nùà cén sâ né lom Yeèsò Kristò.

¹⁶ Sàgà mé Cànj haá yeé dé lòu né dé seèn hiín, dèn ngwéh faá sàgà veèn nùà cén-tà-cén hèllè nò. Veèn mé nùà cén sâ lé naá boó doó sòm aá sàgà kèn: nùàr kókoó mbaá yila gi aá ju beè Cànj mé njéh. Sàgà dé fùgò Cànj môn sam; bò nùàr lé né mene dà m bò veèn toò Cànj ménà boó seér, mé njéh mene Cànj né bó teèn dé lòu huaár sòm seér.

¹⁷ Mé gècèn mene, cio lé naá bò nùàr felè ngumó. Mé yìè veèn nùà cén hèllè, dà m bò nùàr lé naá gii be te cio yìi keéh. Mé Yeèsò Kristò cén mé huún seèn né ménà ndo: dà m beèh mé né fùgò beè Cànj kuú, mé Cànj né béh bò didilí bò beè seèn yilá doónj, béh nde gi né yòn tètàgà felè Yeèsò Kristò kwa, te béh ɲa gi bò huaán.

¹⁸ Gèh dé mé veèn nùà cén Ádàm hèllè né nùàr doónj te ju tulu yìi hèn, seé gècèn mé Yeèsò Kristò mé huún seèn lé naá toò Cànj boó dilí doónj, nde né bò nùàr ɲgún ju yoòr ménà huaár sòm gii, te bó kwa yòn.

¹⁹ Gèh dé mé bò nùàr doónj ɲa gi né bò veenè bò felè nùà dúágá-tièè cén doó, nùàr ɲgún ɲa gi nde né bò didilí bò ké toò Cànj felè nùà ngwé-tièè cén ménà ndo.

²⁰ Dé sóú, à kar yilá né dé te veèn bò nùàr maga seér dé magaa. Njéh cén, bí kó ye, bèh mé veèn né teèn silí, sâ húóm-temé Cànj teèn maga kela seér cu kó ndo.

²¹ Mè tueé bí: gèh dé mé veèn lé naá felè bò nùàr cer, tulu yìi bó lé cio doó, fùgò Cànj cer né felè beèh ménà, te béh den bò didilí bò beè Cànj, béh kwa yòn tètàgà beè seèn. Dé sâ né mé njua Fehtoò beèh Yeèsò Kristò.

6

Beè veên béh né komó, mé Yeésò béh né làn

¹ Á hên, béh ye naàn wa? Sâ béh bó ndé dên ká mé veên bɔɔ, huom kela né cí, te béh kuú ye mé fùgò Càn wa?

² Dé sâ tí ndôg! Beè veên béh teèn sam, béh baá noón faá komó no; béh lo nyimé naà heèh, te béh yila cu veên wa?

³ Bí kó ngwéh ye, béh bó mé lé naá giì nòmò Càn te yilí Yeésò kou, béh lé sâ kou bilí naà mé cio seèn mene wa?

⁴ Te nòmò Càn sâ, béh bó lé kuú bilí naà teèn doón, bó lé bú furú bilí naà mé béh mene ndo, te Tele beèh Càn komo som cuù béh te cio, faá à lé komo soóm naà *Kristò mé terreb seèn no, te kènê béh kwa seér yòn dé feè, béh teèn njebá lom aá tég.

⁵ Lòu sam, béh bó lé kuú bilí naà kóó. Mo né mân, sâ Càn nde né béh te cio faá bú no komo som ndo.

⁶ Béh kó nyégé dé hên kòò, ye: mé bó lé ndeè bú ké te toú fagá, sâ bó lé faga bilí naà mé béh mene; mè jue né gùm beèh dé cuúm, te gùm beèh dé veên sâ vuaán yuo dé seèn, béh kwer veên dên cú.

⁷ Lòu sam, mo nààr kuú baá, sâ veên felè seèn ngúmó ndé cú.

⁸ Mo béh bò Kristò lé naá kóó kuú bilí, sâ béh né kóó ye, béh bó nde cu né làn yilí den.

⁹ Béh né gi kóó ye, bèh lo mé Kristò lo komo yuoó naà te cio, à ndeè cio déi kú ngwé ndé cú; cio mé terreb felè seèn sam cuù ndo.

¹⁰ À lé mbei cén sâ kuú naà sòn veên bò nààr, te veên terreb kwà cú. Yeé baá ménâ, à mé yòn den lom aá dé Càn.

¹¹ Bí né faá bèh ménâ ndo: bí kóó ye, beè veên, bí baá noón faá komó no; bí baá seér bò lèlàn bò yoòr Yeésò Kristò, te bí den lom dé Càn.

¹² Mo né mân, sâ veên a, té felè bìi ngúmó cú, wanóón sâ yo bìi dé wàn hên nde né bí te veéne tuan yíi.

¹³ Gà déi yoòr bìi a, té veên kèrà, wanóón sâ nde né njèh seè seèn njaá. Mo ye te huom, bí kwá ló gùm bìi beè Càn; ngweéh à lé naà bí te cio komo som mà. Bí bó bilí seé seèn mé gùm bìi mene doón ndo; te bí den gi bò njèh seè dé didilí beè seèn.

¹⁴ Bí té gwàn mé veên cer felè bìi kóó. Bí ka sòu sam cuú, bí baá dé bìi beè Càn, bí ka seèn kuú seér né fùgò.

Kwer lè gècéne

¹⁵ Sâ baá cu-re kei wa? Kènê, mo béh ka sòu sam cuú, béh baá beè Càn fùgò kuú seér, sâ béh bó bá veên mbaá wa? Dé sâ tí ndôg!

¹⁶ Bí né gi kóó nyégé ye, mo bí né ka nuaré déi seé seèn bɔɔ, bí né sòn seèn ngweé, sâ bí né bò kwer nàà sâ. Né fà: cén né dé kwer veên njaá te bí yila te cio; déi né dé tie ngweé, te bí nà bò didilí bò toò Càn.

¹⁷ Ngweéh né mân wa: léi toò bí lé naá giì kwer veên; kènê bí lè baá seér mé ndéb Càn, faá bó lé naà bí feh no. Béh né Càn mé njéh vra dé gècèn.

¹⁸ Bí te yuú veên huar yuo aá kèn, bí kènê baá seér te ceér gècéne.

¹⁹ Mè bí mé kwer ká lè wónge me njií né, te bí ngweé komo, wanóón bí né bò yuyuaà bò kela. Léi toò bí lé naá giì seé vevenê bɔɔ, bí né lom te

núlu teré ndeé. Kènê bí té ménâ gwàn cú, bí bó sér á seé didilí te bí ña bò ñenagâ bò mé gùm mene.

²⁰ Léí mé bí lé naâ kwer veên sâ, gècên lé mé terrebb felè bìi ná ñgwèh, bí lé naâ seêr mé feh bìi.

²¹ Bí lé naâ njeré déi te seé fúaré hèllè kwa wa? Ngweéh kènê bí baá mé ñjèh lòu gúlí seér wa? Bí kó ñgwèh ye, né lom seé cioò wa?

²² Càn mé ñgeér sam. Yeé baá kènê, à huar sòm bí yuúí veên sâ yoòr, te bí seé bóó seér dé seèn. Gam kela né cí, te bí den ñagásé, bí kwa yòn tètàgà beè seèn ndo.

²³ Bí kóó ye, sàgà veên né cio; ñjii mé Càn haá né mé húóm-temé seèn né yòn tètàgà, dé lòu ndo. À béh mân haá kuú né felè Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

7

Kàn felè ma gwa

¹ Bò nùàr mò, bí né gi *sóú kóó. Sâ ñjii mé mè nde né bí tueé hèn, bí nde gi né kóó ye sóú né lom mé terrebb felè nùàr, cu mé nùà sâ né làñ.

² Né faá dene gwa ndo nò: ma vèh gwòm jolo lom né cu mé si nées mé njolo ye. Mò si kuú baá, sâ à baá mé feh lòn, sóú gwòm bòòn doò gi aá ndo.

³ Mò ma sâ nde jògò ser siíb déi mé si nées ká jomo mé njolo, sâ ma sâ cum aá gwòm. Á, mò si kuú né lòu, sâ à baá mé feh lòn; mò à jògò cu mene siíb déi, sâ à gwòm cùm ñgwèh.

⁴ Né felè bìi faá bèh ménâ ndo, bò nùàr mò. Bí né kènê toò sóú faá komó nò, sóú mé terrebb felè bìi sam cuú. Yeésò *Kristò lé naâ bí yoòr seèn nùà ñjèh nyogó ñjii. Bí kènê baá gi beè seèn, bú nuaá mé lé naâ te cio komo yuo. Á lé sâ ye te béh bí wa gi tàb ké toò Càn doón ndo.

⁵ Léí toò mè lé sóú kó ná ñgwèh, mè lé naâ beèh nùà ñjèh, tuaá lé seé lè beèh bóó loóm naâ kóó; né-re béh ñaáñ, né tàb waá, né béh te cio kulu su yii. Sâ sóú soób né béh kóó.

⁶ Dé kènê mòm sam cuú; sóú mé lé naâ béh sie lóó sâ, béh ka seèn mvelé yuo aá kèn, béh baá gi komó toò seèn. Kènê béh bóó seér nde aá seé dé feé mè Cúcuí Ñagâ feh né béh kóó, te béh den lom bò seé bò Càn. Sóú dé lo toò mé bó lé nyagá naâ mé be hèllè, béh ka seèn sam cuú.

**Sóú mé seé seèn*

⁷ Á sâ, kènê béh tueé nde aá naàn wa? Sóú né ñjèh veên wa? Tí ndôg! Mé ñjèh mene, sóú feh keéh né mè veên mò kóó. Mò sóú sé túé ná ñgwèh ye: té temé te ñjèh nùàr kwá ñjii, mè sé ñéné kó ná ñgwèh ye, temé te ñjèh nùàr kwaá ñjii né jolo.

⁸ Sóú yeé baá mân tueé, veên kwa keéh baá-re ceér teèn ndo: à ñgela lom né te bèh joloò doò tég, te à kulu su keéh mè tuaá hihiné yoòr teèn. Sâ tueé né ye, mò sóú sé teèn ná ñgwèh, veên sé né komó mbaá ndo.

⁹ Léí toò mè lé sóú kó ná ñgwèh, mè lé naâ beèh ñjii mò làñ. Sóú yeé waá baá, veên ñéné yuo kelà cie ndo, à ñgumo yila mè yoòr.

¹⁰ Yeé baá ménâ, mè cúg ndo. Sóú mé sé la naâ mè lòu yili sòm hèllè mè yili sòm cú, derré yii seér aá mè lè cio.

¹¹ Lòu sam, veên kwa baá ceér, à né lom te sóú tétég ñgelá yilá, à né

mè bele, à mè wula seér né mé sóú.

¹² Mò né mǎn, sǎ sóú mé feh seèn né ñagásé, sǎ bèh joloò né ñagá dili huóòm ndo.

¹³ Á sǎ, dé bagaa jògò baá cu aá yìe cioò mò kóó wa, né kei? Dé sǎ, tí ndóg! Veèn né lom ka yìe cioò mò kóó. Á ñené ñagá lom aá yoòr mò mé terreh veèn seèn doò mene; à mè wula sòm cu né mé ñèh bagaa jògò hèllè, te bò nùàr ñene ko teèn, ye veèn né nùlú. Mò né mǎn, sǎ njua sóú ndo.

Veèn baá nùàr doró

¹⁴ Béh né gi kóó ye sóú lé yuoó naâ beè Càn, à né ñagásé tǎn. Dé mò, mǎn sam, mè né lom nùàr mbaá, mè né kwer veèn ndo.

¹⁵ Mè né ñjeré dèi bóó, mè be seé mò ñgwé kòmò bèh: mè ñèh bagaa faá mè né gwaán nò, bó kòmò ñgwéh, mè bóó seér cu né njií mé temé mò né yeé bar.

¹⁶ Njií mé temé mò né yeé bar hèllè, mò mè baá cí bóó, mè né teèn ñené kóó ye sóú né ñèh bagaa bòn.

¹⁷ Mò né mǎn, sǎ mè seé veèn doò mé be mò bó ñgwéh, né veèn mé né yoòr mò bóó den né mè ménâ kóó.

¹⁸ Lòu sam, mè né ñené kóó, ye mè mé bagaa yoòr sam; mè jue né yo mò mò mé húóm né teèn hèn. Wancón mè né gi mene seé bagaa gwaán, mè bó kòmò ñgwéh nò.

¹⁹ Mè ñèh bagaa faá mè né gwaán nò, bó kòmò ñgwéh. Veèn mé mè né bar hèllè, mè né seér cí bóó.

²⁰ Mò mè bóó seér né veèn mé mè kóó gwàn ñgwéh ménâ, sǎ mè sam, né veèn mé né yoòr mò hèllè bóó den né mè ménâ kóó.

²¹ Á sǎ mǎn ndo, kènè mè ñene ko baá kèkènè bú sǎ kèn. Né faá bèh mǎn: mò mè nde aá bagaa bóó, mè bóó komo seér veèn.

²² Temé mò né lom mé sóú Càn sagár dé gècèn.

²³ Mé ñèh mene, sóú dé hūn née cu ka seé ká yoòr mò bóó ye. Á né sóú dé Càn seé ká lè mò weh den. Á né-re ménâ bóó, à né mè te veène sie kwaá den.

²⁴ Mè jamé aá kèn! Yo hèn né mè te cio tulu njií. Te neì mè teèn tulu sòm nde né kóó?

²⁵ Mǎn, Càn mé ñgeér sam ndo, mè nde né mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò yili yuo.

Yeé baá mé sóú veèn hèllè ménâ bóó, ñgàn yoòr mò gwaán lom baá-re dé seèn mé ñèh bóó ndeè ndo. Né mene mǎn, temé mò gwaán seér né sóú dé Càn.

8

Yòn dé feè mé Cúcuí Njagá

¹ Sǎ mò né mǎn, sǎ kènè, bòó mé nyógó den né yoòr Yeésò *Kristò, dé boòn mé ju felè sam cuú.

² Lòu sam, Cúcuí Càn mé né yòn tètàgà haá, né mè nùà Yeésò Kristò beè yaám sie, à huar sòm aá mè yuií veèn mé yuií cioò yoòr kèn.

³ Càn hèn bóó né njií mé sé bóó mene naàn, *sóú Músi sé lé bó kòmò ná ñgwéh. Lòu sam, nùàr lélán seèn sóú jòlò kòmò bèh. Né dé cí mé Càn lé

tema njií naâ Nuna seên nùà nhèh ká lè wónje mé yo dé nùàr yoòr faá nùà veên nɔ, te à kuú weh cio beèh, ju tené.

⁴ Càn lé ménâ bɔɔ naâ, ye te béh den lom dilisé, faá sóú nyí tueé nê nɔ. Mɔ né mân, sâ béh mé terreb dé ngàn yoòr dèn cú, béh yoòr baá seér mé terreb dé Cúcuí Nɔgâ.

⁵ Lòu sam, bɔɔ mé den né dene dé ngàn yoòr, taán lom né njií mé ngàn yoòr gwaán nê. Bɔɔ mé den né dene dé Cúcuí Nɔgâ dé bɔɔn taán né njií mé Cúcuí Nɔgâ gwaán nê ndɔ.

⁶ Nuaá mé né dé ngàn yoòr taán, bele né ceér ciod; dé mé taán né dé Cúcuí Nɔgâ, bele né dé seên ceér dé yòn, à né pón.

⁷ Bɔɔ mé taán lom né dé bɔɔn bɔ nhèh dé ngàn yoòr sâ doón né gi bò bònò Càn bò; bó sóú Càn bèlè ngwéh. Dé sâ bɔɔ mene seên naàn, bó bɔɔn mɔn bèlè kòmò ndé ngwéh ndɔ.

⁸ Bɔɔ mé den né dene dé ngàn yoòr sâ doón, ceér mé bó nde né Càn yoòr yílá nyí teèn sam.

⁹ Dé bìi mɔn sam, bí te ceér dé ngàn yoòr bìi sam; bí dé bìi bele né ceér Cúcuí Càn. Ngweéh à baá gi bí yoòr mà. Nuaá mé Cúcuí Kristò bú yoòr sam, nùà Kristò sam ndɔ.

¹⁰ Mɔ Kristò né yoòr bìi teèn bòn, yo bìi la né gi mene komó mé yìe veên, bí kóo ye, Cúcuí né dé seên yoòr bìi làn njua mé Càn lé naá gi bí bò didilí bɔ toò seên sie kwaá.

¹¹ Mɔ Cúcuí Càn né yoòr bìi teèn, bú Càn mé lé naâ Yeèsò te cio komo sɔm, nde né bò komó bìi te cio ménâ komo sɔm gií ndɔ; à ménâ doón bɔɔ gi né mé Cúcuí seên mé né yoòr bìi doò.

¹² Mɔ né mân, sâ bò nùàr mò, béh bí né mé hùà yoòr. Gèh hùà dé sâ né ye: kɔ béh gɔ faá Cúcuí Nɔgâ tueé nê nɔ, dèn ngwéh faá ngàn yoòr beèh tueé né kóó.

¹³ Mɔ bí né faá ngàn yoòr bìi gwaán nê nɔ bɔɔ, sâ bí nde né te cio yílá kuú ndɔ. Á, mɔ bí gùm bìi doón kwaá lɔ né beè Cúcuí Nɔgâ, te à nyimé sɔm bí veên yoòr, sâ bí nde né làn yìl den.

¹⁴ Bɔɔ mé Cúcuí Càn feh né bó ceér kóó doón né gi bò njunà Càn.

¹⁵ Lòu sam, Cúcuí mé né yoòr bìi doò bí kwer siè kwá cú, à bí veéh lè yí ndé cú ndɔ; à dé seên né Cúcuí mé bɔɔ né te bí ɲa seér bò njunà Càn dé ɲaá, à béh terreb haá né kóó, te béh nde ye Càn fela, ye bú a: «Tele mò eè!»

¹⁶ Cúcuí Càn mé feh seên né lè beèh tueé den, ye béh né gi bò njunà Càn.

¹⁷ Béh baá gi bò njunà Càn sâ bòn. Mɔ né mân, béh nde né ngúlú Càn yieé. Béh bò Kristò ngúlú sâ yieé nde né kóó. Lòu sam, béh bó gèr ɲene né doón; mɔ né mân, sâ béh bó te ngúlú seên yila gi nde né doón ndɔ.

Ngúlú Càn mé né béh kela

¹⁸ Mè né bagasé kóó nyegé ye, béh nde né tànɔr ngúlú Càn lòu sâ mé njolo ɲené ɲagá, sâ béh né mene gèr cafané ɲené doón, béh mé njéh tán ndé ngwéh, béh njolo ke lom né mé ngúlú Càn.

¹⁹ Cieé mé Càn nde né bò njuna seên cie teèn ɲené sɔm keéh sâ, *wón doón né lom cieé bú sâ gaán.

²⁰ Wón hèllè lo baá wèllè kela ndo. Mé njéh mene, à lo kóó gwàn ná ngwéh, né seé Càn. À lo kwaá lòò naâ bú teèn lòu. Mé njéh mene, ndèm né lom cu dóón kwaá den ye:

²¹ cieé déi wón gùm dóón nde né ka ciòò te yuif kwere-e huaár yuo, à kwa terreb dé koò beè Càn faá bò nuna Càn no.

²² Béh né kóó ye, wa hên, wón gùm dóón née den ka gèr néné ye, à né lom faá ma nyeer no cuané den.

²³ Mè tueé bí ndo, wón mé huún gi lóm ngwéh; né mé béh mene. Càn lé béh Cúcuí Nágá haá logó naâ faá jèrè* no; béh né kukun lè beèh cuané kela den, ye te Càn kweéh seér lom béh gùm dóón, béh na gi bò nuna seèn, à horó som béh gèr yoòr dé kèi cên ndo.

²⁴ Béh né gi kóó ye béh yili yuo gi aá kèn; mé njéh mene, née te ndèm ye. Njii mé nuàr né ndèm teèn kwaá njii dóón, mo à baá gi mé njolo néné, à ndèm sâ mbaá kwá dèn ndé cú. Á sâ, nuaá mé naá gi njeré déi néné, nde cu né ndèm kwaá den wa?

²⁵ Béh dé beèh ndèm kwaá njii né te njii mé béh née mé njolo néné ngwéh ye. Mo béh baá ménâ kwaá njii ndo, sâ béh seɲ kela den né lòu.

²⁶ Yeé baá ménâ, Cúcuí Nágá waà, à né béh gam; wanóón béh né bò yuyuaà bò kela, béh Càn teèn dùà yí bèh. Né Cúcuí Nágá mé feh seèn dua den né Càn sòn beèh kóó, à Càn bɔɲ lom né dé tueé komoò sam.

²⁷ Càn dé seèn né gi temé néné; njii mé Cúcuí Nágá né bú dua sâ, à né ngwée kóó. Lòu sam, Cúcuí Nágá Càn felè bò Yeésò bò dua lom né faá Càn gwaán nè no.

²⁸ Béh né gi kóó ye, bòò mé né Càn gwaán dóón, à njèh dóón bóò gi né te gam seér bó lòu. Né bòò mé à lé yilá kwaá naâ beè seèn, faá à lo nyegé kwaá naâ no.

²⁹ À lo naá gi bò jògò balé kwaá, lo naâ mé kàgà-ndòn seèn ndo, ye te bó we Huaán nyí, te Huaán nyí den bei dàmm bò òmm seèn dóón ma.

³⁰ Bòò mé Càn lé naâ ndòn felè bòòn kagá sâ, à bó yilá bilí gi aá kèn; à bó bò didilí bò ké toò seèn sie seér gi aá kèn ndo. Bò sâ bò baá gi dé bòòn ké toò Càn tàbè dobo.

Tàɲɔr gwaán Càn

³¹ Sâ béh nde né mán tueé yɔgó keéh cuú wa? Mo Càn né jomo beèh, neì bunó cu nde né béh kóó wa?

³² Mo Càn Nuna seèn lòu gágá ngwéh, à né seér bú felè beèh lòu semé, sé tagá bò njèh dé jomò wa? Mè tueé bí, à nde né béh njèh dóón mé Nuna seèn mene haá bilí.

³³ Á sâ, bòò mé Càn lé naâ balé som sâ, neì bó toò juú sií komo nde né kóó wa? Ndóg nuaré déi mé terreb teèn sam. Càn nua njèh tueé naâ kóó, ye bó né beè nyí dilísé ma.

³⁴ Á sâ, neì bó mé ju si nde né kóó? Ndóg, nuaré déi mé terreb teèn sam. Yeésò Kristò lé naâ kuú, à lé naâ te cio komo yuo, kènè à baá ké te be gaá Càn; à né Càn felè beèh dua den.

³⁵ Á sâ, nuaré déi nde né béh bò Kristò geé som, te Kristò béh gwàn cú wa? Nde né gèr feh hihiné wa? Nde né bunnò wa? Nde né cùè mé saám wa? Nde né òkàɲ mé cio wa?

³⁶ Mè tueé bí, né te mvù Cànɛ nyagá den, ye:

«Béh cio cieé doón hên líím soó né felè yeé.

Béh den né beè bò nùàr

faá mbieè mé bó nde né ɲoób nɔ.»

³⁷ Mé njéh mene, béh né gi bò gèr sâ doón mé terreb Yeésò Kristò ɲogó, njua mé temé seèn né yòòr beèh.

³⁸ Sâ mè né lom kóó nyegé, ye njeré déi Yeésò yín kòmò ndé ngwéh ye bú a: té béh gwàn. Né mene cio, né mene yòn, né mene bò cili Càn, né mene bò njéh tetarê ké te vulúu, bó bú yín kòmò ndé ngwéh. Né mene kènê, né mene loró déi,

³⁹ né mene bò terreb dé ké teèr, né mene bò terreb dé ká doò, bó bú yín kòmò ndé ngwéh. Né mene lètenè bò njií mé Càn si giì naá doón, njeré déi béh bò Càn gè kòmò ndé cú, ye bú a, té béh gwàn. Càn béh gwaàn seèn yòòr Fehtoò beèh Yeésò Kristò feh keéh gi aá kèn.

9

*Càn bó bò huaán *Iserála*

¹⁻² Mè tueé bí, mè nùà Yeésò *Kristò, mè nyeén túé ngwéh: temé mò ká lè yili gi aá kèn, né lom mè yulá faá cí nɔ. Ndòn mò né ménâ tueé, Cúcuí Ngá né mè ménâ tueé ndo, ye mè a, nyeén sam.

³ Sâ tueé né ye, mò ceér sé né teèn, huóm kela né mé Càn sé duagá kóó naá mè lòu, mè geé kɔ mé ceér Kristò, te gèh bò nùàr mò yili yuo seér kóó.

⁴ Bó né bò nduté ndùtù Iserála; Càn ye, né bò ɲuna nyí, wa terreb nyí ɲené yuo kela ndeè né lètenè bɔòn ma; à lé naá ngòɲ hihiné mé bó kɔ, à sou kwaá bó *sóú seèn tieè, à feh bó ceér mé bó nde né bú teèn dua, à kwa kwaá bó ndéb tieè ndo.

⁵ Abrahâm bó bò ɲuna seèn né bò jògò bò bɔòn. Cu mé *Nùà Còɲ lé naá nùàr mé húóm yòòr ɲaá, bó lé bú ɲaár naá lè gèh bɔòn sâ ndo. Felè njéh doón né cegé bú Càn Nùà njéh. Kùsem bú a, líé dèn ménâ cu doón. Mòn.

⁶ Mè túé ngwéh ndo, ye ndéb Càn tueé keéh né doó. Mòn sam, à tueé yií né teèn; wanóɲ bóó mé né te gèh bò Iserála bò doón, kèb cén né cegé bò gècèn bò kóó.

⁷ Sâ tueé né ye, te bòn bò nduté ndùtù Abrahâm bò huaán seèn dé gècèn né cegé kèb cén ndo. Càn lé naá giì tueé ye Abrahâm a: beè nyí bò nduté ndùtù seèn gi cegé nde né te gèh Isâk ma.

⁸ Sâ tueé né ye, bò ɲuna Càn bò huaán mé bó né mbembaá ɲar go doò, sam; bò ɲuna seèn gi cegé né bò huaán nùà njéh mé ndéb Càn né teèn yilá.

⁹ Càn lé ndéb sâ kwa kwaá naá ye, mò cu wulu baá, nyí ndeè né cuú, te Sará ɲar kwa huaán ma.

¹⁰ Cí gi lòm ngwéh ndo: Rèbékà, veèh Isâk tele beèh dé koò, lé naá feh ɲar kwa.

¹¹⁻¹² Sâ Càn nyegé kwaá gi aá felè bò huaán fà sâ kèn, ye Rèbékà a: Bei nde né ka òm den seér ma. Càn lo nde ménâ nyegé kwaá, sâ bó fà doón, déi née veèn bó ngwéeh ye, sâ bó lo née bó ɲar ngwéeh ye ndo. À lé ménâ bóó seér naá, ye te bò nùàr ɲene kɔ teèn, ye nyí njéh doón bóó né

mé kàgà-ndòn nyí ma. Nyí nùàr balé weh lom né faá nyí gwaán nè nɔ, nyí mé seé seèn táń só bẹh.

¹³ Den né faá né te mvù Cànɛ nyagá den nɔ, ye: «Mè geí weh né Jakôb, mè si lo Esayû.»

¹⁴ Á sâ, kènè bẹh tueé nde né naàn? Sâ Càn ɔ́ɔ́ gobó seér cu né lòu wa? Dé sâ tí ndôg!

¹⁵ Bí né kɔ́ɔ́ ye, Càn lé tueé naá mé Músi, ye bú a: Mɔ nyí gwaán né nuaré déi jere kɔ́ɔ́, nyí nde né bú jere kɔ́ɔ́ ma. Mɔ nyí nde né nuaré déi bagaá ɔ́ɔ́, nyí nde né bú ɔ́ɔ́ ndo.

¹⁶ Mɔ né mân, dé sâ beé nuaré déi sam, dé lòu legeé sam ndo; né lom beé Càn kó-jerè nùàr njẹh.

¹⁷ Né cu te mvù Cànɛ nyagá den faá Càn lé tueé njií naá mé mgbè Ejíptò nɔ, ye bú a: Nyí wò mgbè sie kwaá né ye te be terrèb nyí ɲené yuo kelà yòòr yeé, te yilí nyí ɲgulí nde wɔ́ɲ dɔ́ɔ́ɲ.

¹⁸ Sâ tueé né ye, mɔ Càn né gwaán, à kɔ nùàr jere; mɔ à né gwaán, à ɲgwan sɔm bú temé lè ndo.

Nùà mé-sɔ́ɔ́

¹⁹ Merré déi nuaré déi nde né bieé ye mè a: mɔ né mân, sâ Càn mé bò nùàr bie le cu né dé kei wa? Mɔ Càn baá njẹh mé temé seèn ɔ́ɔ́, nèi taré komo nde né kɔ́ɔ́ wa?

²⁰ Mɔ né mân ndo, sâ nùàr mò, wò né nèi, mé né Càn ndugó wa? Sɔ́ɔ́ né yeé mé nùà mé-sɔ́ɔ́ bieé njií ye bú a: wò nyí mân me kwaá naá dé kei wa?

²¹ Bí kɔ́ɔ́ ye, mɔ nùà mé-sɔ́ɔ́ tie gi aá màr kèn, à nde né màr sâ faá à gwaán nè nɔ kɔb geé, à mé déi me sɔ́ɔ́ dé nyàgàm, à mé kẹb déi me lom sɔ́ɔ́.

²² Mɔ né mân, sâ nuaré déi nde né sòn mé Càn komo nyi wa? À gwaán né bò nùàr yúlá-temé seèn feh keéh, à feh keéh bó be terrèb seèn ndo. Mé njẹh mene, bòó mé à sé naá bó mé yúlá-temé sâ wulá sɔm gií, à bó yolo seér cu né lòu.

²³ Á lé sâ gwaán naá, ye te be terrèb nyí ɲené yuo kelà cie lètenè bòó mé nyí lé naá gií jògò nyegé kwaá, ye nyí nde né bó jere kɔ́ɔ́, te bó yila te ɲgulù nyí.

²⁴ Né bẹh. Á lé naá bẹh bò dé seèn yilá kwaá. Lètenè bò *Júf gi lòm ɲgwéh, né cu mé bò déi lètenè gẹh bò nùàr hihiné mene.

²⁵ À te mvù Hosê tueé ɲagá né môn ndo, ye:

«Bòó mé lé bò nùàr nyí ná ɲgwéh,
nyí bò nùàr nyí yilá nde né bó;
lò nùàr mé nyí lé naá bunó,
nyí bò yíé-temé bò nyí yilá nde né bó ndo.

²⁶ Bẹh mé nyí lé ye bó nùàr nyí sam dɔ́ɔ́ɲ,
nyí yilá nde né bó bò ɲuna nyí kó bẹh sâ,
jue nyí Càn làn.»

²⁷ Kẹb déi, Esáyà lé naá ké ter felè bò *Iserálà bò môn lɔgó njií ndo, ye:
«Gwaán dàm bò Iserálà bò a:
màgá yógó mbésebé nò mò kòó,

ngóòb yili yuo lom nde né lètenè bòn kóó.

²⁸ Lòu sam, Nùà Dueè gwaán lom aá ju dé kèi cèn felè wòn tenà.»

²⁹ Esáyà lé naá cuù déi ménâ tueé kwaá ndo, ye:

«Mò Càn terrèb sé ndüté ndütù kèb déi mé be téná ló ná ngwéh,

mè tueé bí, béh sé naá gi faá *Sódòm no tob yuo, béh bò *Gómôr sé baá kèi cén ndo.»

**Iseràlà mé Njàgà Bagàà*

³⁰ Sâ ye naan wee? Sâ ye, bòó mé *Jûf sam, mé lé ceér fón ná ngwéh te bó ña bò didilí bò beè Càn dón, Càn bò didilí bò ké toò seèn yilá seér cu aá bó. Á bó ménâ yilá né felè temé mé bó né yoòr seèn kwaá njií doò.

³¹ Dé dàm bò Iseràlà bò môn sam. Bó dé bòn bele né *sóú te bó ña bò didilí bò beè Càn mé njéh, bó née dé bòn bèh sâ wá ngwéh ye.

³² Bó teèn wá ngwéh dé kei wa? Mè tueé bí, bó temé mé Càn kwá njií ngwéh, ye te bó ña bò didilí bò toò seèn mé njéh, bó ndèm kwaá seér né mé seé bòn, ye bó bò didilí bò toò Càn ña nde né mé njéh. Yeé baá ménâ, bó ceén baá-re te taá cén-gulè ndo.

³³ Te mvù Càn né môn nyagá den ndo, ye:

«Mè komo kwaá tena baá taá cén-gulè ké Siyôn,* né kweéh dièb.

Nuaá mé né temé yoòr seèn kwaá njií dón, á bú dé seèn pó ló ndé ngwéh.»

10

¹ Bò nùàr mò, mè né lom Càn felè bò *Jûf dua, ye te bó yili yuo. Né lom mè yoòr yilá dé gècèn.

² Mè ñene bó né lom te seé Càn faá cí no bógó. Njèh cén, bó seér ngwé kòmò ngwéh;

³ wancón ceér mé Càn yilá né bò nùàr bò didilí bò mé njéh, bó bòn ngwé kó ngwéh no. Bó yeé ngwé kó cú ménâ, bó yila baá-re ceér mé feh bòn fón gòò, ye te bó den beè Càn dilísé mé njéh. Yeé baá ménâ, ceér mé Càn sé né bó bò didilí bò mé njéh yilá, bó teèn ngwan seér cu baá-re lòu ndo.

⁴ Á sâ, *Kristò lé *sóú Mùsì te bèh denè seèn ngoró kwaá gi aá kèn ndo, ye te bòó mé kwaá njií seér né temé yoòr nyí dón, ña seér bò didilí bò beè Càn kóó.

Càn dé bò nùàr dón

⁵ Ceér sóú joloò mé nùàr sé naá nùà dilí beè Càn mé njéh ñaá, Mùsì nùà njèh lé naá gi ter nyagá kwaá, ye: Nuaá mé né sóú mé gùm mene jolo komo dón, yòn kwa nde né kóó ma.

⁶ Sâ, ceér dé temé kwaá njií, te nùàr ña nùà dilí beè Càn mé njéh né seér hiín ndo, à dé seèn ye: «Té mé feh yeé túé ye: Neì ñaá nde né ké te vulúu kóó wa?» Sâ tueé né ye: Neì ñaá nde né ké te vulúu kóó, te à yila njií Kristò ká doó wa?

⁷ Té túé ndo, ye: «Nei suaga nde né ké dòu ka tàbè kóó wa?» Sâ tueé né ye: Nei suaga nde né ké dòu kóó, te yilá wellê bú ndo wa? Té ménâ túé ndóg.

⁸ Càng né seér tueé ye, ngòr nyí né kwarè yeè sâ, né sònò yeè, né te temé yeè ndo. Ngòr sâ né felè temé kwaá njií. Béh bò nùàr hèn tueé yeé cí.

⁹ Mò wò né toò bò nùàr mé sòn yeè tueé, ye Yeésò né Nùà Dueè kóó, wò kwaá njií temé teèn ye Càng lé naà bú te cio komo sòm ndo, sâ wò yili yuo aá kèn.

¹⁰ Mò béh baá temé yoòr Yeésò ménâ kwaá njií, Càng nde né béh bò didilí bò beè seèn yilá. Mò béh né mé sòn beèh gwaán, ye Yeésò né Nùà Dueè kóó, sâ Càng nde né béh yili sòm.

¹¹ Ngòr Càng né môn tueé ndo, ye: «Nuaá mé né temé yoòr seèn kwaá njií dóón lóu pó lè ndé ngwéh.»

¹² Mò né mán, sâ lètenè bò Jíf mé bòó mé Jíf sam, gwèn teèn sam cuú; bó baá lom dóón mé Nùà Dueè cên. Bòó mé né bú yueé foon dóón, à né gi bó bagaà bóó laré.

¹³ Né te mvù Càngè môn nyagá den, ye: «Nuaá mé nde né Nùà Dueè yueé foon dóón nde né yili yuo.»

¹⁴ Á, bò nùàr bú yueé yilá keéh nde né he, mò bó temé yoòr seèn kwá ní ngwéh wa? Bó temé yoòr seèn kwaá njií keéh nde né naàn, mò bó née ngúngwéeh ye wa? Bó ngweé keéh nde né he, mò nuaré déi seèn ndé ngwéh bó tueé wa?

¹⁵ Á, nei tueé nde né bó kóó, mò bó nuaré déi ké teèn témá ní ngwéh wa? Né cu te mvù Càngè nyagá den ye: «Bó baá mé gò Njàgà Bagaà! Keé bèh huom nê!»

¹⁶ Mé njéh mene, bò nùàr Njàgà Bagaà sâ dóón gwàn làrè ngwéh. Esáyà *sòn-Càng lo naà mán tueé ndo, ye: «Nùà Dueè, nei seèn kwaá njií né-re temé te ngòr beèh kóó?»

¹⁷ Mò né mán, bí kóó ye, kò bó ngweé logó ngòr, te bó gwaán ye. Mè ngòr sâ jue né kùr Kristò.

¹⁸ Njií ye mè a, bié bí lòu: Hèn bó née ka ngòr sâ ngúngwéeh á? Hècèè, bó ngweé gi aá kèn! Te mvù Càngè né bèsónè nyagá den, ye:

«Hueh bò tebê bò ngulí sie aá *wón beè;

bò ngòr bòn ngulí nde gi aá

bèh mé tàbè bò vulú né teèn kwaré dóón.»

¹⁹ Mò né ménâ, kwá mè jògò bie cu déi ye: Hèn bò Iserálà bò lé kaà ngwé kó ná ngwéh á? Mè tueé bí, Músi lo naá gi bó tueé, ye:

«Càng ye: nyí bóó nde né mé be,

te bí bar seér bò kurú lòu.

Nyí nde né bí soób,

te temé naà bí mé bò kùlù bò naà.»

²⁰ Esáyà salé sòm cuù dé seèn ndo, ye:

«Càng ye: Bòó mé lo ceér nyí fón ná ngwéh dóón

neene seér cu né nyí kóó.

Nyí nené yuo kela seér cuù né

toò bòó mé nyí bié bèh.»

²¹ Dé bò Iserálà bò, Càn den cuù ye:
 «Cieé doón nyí né bó mé be ci yílá kuú,
 kàmber la né bò dúágá-tie bò, mé bò taâb bò nyí.»

11

*Càn njolo mé *Iserálà ci ngwéh*

¹ Kwá mè jògò bie ke ndo ye: sâ Càn sòm si njií aá bò nùàr seèn Iserálà doó wa? Dé sâ, tí ndóg! Mè mé feh mò, mè né nùà Iserálà sâ, mè né te gèh Benjamên, nduté ndútù Abrahâm.

² Càn bò nùàr seèn sòm si ngwéh, à lé ké bèh duóòm ñene ko logó naâ bó, bó né bò dé seèn. Ngweéh njií mé bó nyagá kwaá né felè *Elí te mvù Càn doó, bí né gi kóó wa? À lé naâ ju bò Iserálà bò toò Càn nde, ye Càn a:

³ «Nùà Dueè, bó wula sòm gi aá bò sòn yeè, bó tulú komó sòm gi aá bò ko *sèmè yeè kèn, mè tene le aá mé huún; bó né cu ceér foon, te bó wula cu mè ndo.»

⁴ À yeé tueé gi aá mân, Càn lé ye bú a naàn wa? Ngweéh Càn lé ye bú a: «Wò mé huún sam mà.» Ye bú a, bò nùàr nyí kám téhbeh né teèn, bó toò Bahâl cècàn mbaâ cémmé bèh ma.

⁵ Mè tueé bí, kènè né cu faá bèh ménâ; bòn dé Càn lètenè bò Iserálà bò née le ye; Càn lé bò sâ bò balé kwaá naâ mé húóm-temé seèn;

⁶ lé naâ dé lòù, dèn ngwéh mé seé bòn. Mò sé né mé seé bòn, sâ húóm-temé Càn doó sé húóm-temé dé gècên ná ná cù.

⁷ Sâ ye naàn wee? Sâ ye, njií mé bò huaán Iserálà lé naâ foon sâ, bó lé kwá ná ngwéh, ye bób mé Càn lé balé sòm naâ lètenè bòn sâ lé kwa cegé naâ kóó; bò déi dé bòn lé taré seér naâ feh lòù.

⁸ Né te mvù Càn môn nyagá den ndo, ye: «Càn lé naâ bó temé lè bób kuú sòm, te wa mene hèn, bó mé njolo ñéné cú, bó mé tie ngwé cú ndo.»

⁹ *Davíd né cu felè bòn ménâ tueé ye:

«Bò kùrmò bòn a, bíé cú bó kóó;
 bú a, siè bó tuagà,
 te bó ñene gèr beè Càn mé njéh fí.

¹⁰ Njolo bòn a, yílí sér lòù,
 te bó njéh ñéné cú.

Càn a, siè gú kwá dèn bó ngògò beè môn;
 bú a, té be dù.»

¹¹ Kwá mè jògò bie cuù bieè ndo, ye: Bò *Júf yeé ceén aá môn, bó lé naâ toò die nyoló kelá ndeé á? Mòn sam ndo! Bò yeé ceén aá ménâ, Càn nde seér bò hiín bò yili sòm, te furú seér bò Júf mé bò sâ bò lòù.

¹² Mò hèn bò Júf lé ceén naâ, te Càn bób seér bò nùàr wón doón bagaa mé njéh, bó yeé die, Càn dàm nùàr wón doón kulu gi mé njéh, sâ mò dàm bò Júf cu cu gi te ceér Càn, dé sâ den weéh nde né naàn wa? Mè tueé bí, Càn nde né dàm gèh nùàr kulú samé gií mé njéh.

*Pól tueé njií né mé bób mé *Júf sam*

¹³ Bí bòó mé Jûf sam, mè kènê tueé njií né mé bí, ye bí a: mè né mbòn tebé Càn; à mè dé mò tema njií né ké lètenè bòó mé Jûf sam. Yeé baá ménâ, mè sie nyegé seé mò mé vógó-temé mene ndo!

¹⁴ Mè né ndèm kwaá ye mè nde né bòó mé béh bó né mé gèh cèn jilí; mo huer baá bó mé bòó mé Jûf sam ngwa, te Càn yili sòm bò déi lètenè bòn;

¹⁵ wancón Càn yeé sòm si njií aá bò Jûf gè jomo, bô *wón nde ye huóm doo no. Á sâ, mo Càn ndeè weh gi cu aá bó, dé sâ ndeè den weéh nde né naan wa? Mè tueé bí, sâ baá cu ye-re dé mé bò komó teèn kwa bilí cu nde né mé yòn mene.

¹⁶ Mo jèrè* baá gi beè Càn, sâ bí kóo ye, kukun né dé seèn ndo. Mo jógob toú né gi beè Càn, sâ mé béh mene doón né gi beè seèn ndo.

¹⁷ Bò huaán *Iserála den né faá toú mé fei yeé kómó, mé bó dobo kwaá né ká lo no. Bòó mé *Jûf sam dé bòn né faá toú kómó dé ké ya dueè. Bó yeé dobo gi aá dé lo kèn, bó nob sòm béh déi teèn, bó nob wellé dé ké ya dueè, bó nyógó yíi keéh te bèh sâ. Né kèi cén mé wò ndo. Wò mene nua Jûf sam, wò njua dom keéh né felè nua mé né Jûf. Jógob yeé baá toú hèllè koó, à koó bilí baá-re mé wò mene.

¹⁸ Mo né mân, sâ wò té béh toú mé bó lé naá nob sòm doo sèb ndo. Té mbaá púnó kú, wò jógob kóo kwá ngwéh, jógob kwaá seér né wò kóo.

¹⁹ Merré déi wò nde né tueé ye: bó lé naá béh déi nob sòm, bó nyógó keéh nyí.

²⁰ Né gi môn dág; nhèh cén, bó lé seér temé mé Càn kwá ní ná ngwéh, Càn lé bó werré sòm naá dé cí. Wò yeé baá dé yeé temé yoòr Càn kwaá njií, bó wò te bèh denè bòn nyógó yíi keéh né dé cí. Mo né mân, sâ té feh mbaá hà m kú! Léb sér lòu.

²¹ Wancón bò Jûf mé né bó béh toú dé jéjèg kóo, mo wò ke, Càn bó kwá lo ngwéh. Sâ júee, mo né nyí, à tàn só ndé ngwéh gùm doón.

²² Mè tueé wò, yí kwàgà mé húóm-temé Càn, wò yieé cu kwàgà mé jélá-temé seèn ndo: mo naá baá bú felè bòó mé né tie te ceér seène duagá, à né yeé bó seé faá cí no weh. Dé yeé môn sam; à né seér felè yeé nua húóm-temé. Nhèh cén, ko wò né beè seèn pón ndo, sâ ye; wancón à wò nob sòm cu aá kèn.

²³ Mo bò Jûf mé lé naá temé duagá doo kweéh seér cu temé, sâ Càn nde né bó te ndilí nyógó njií cuú. Mè tueé wò, à né mé terreb mé à nde né bó te ndilí nyógó gií cuú.

²⁴ Wò dé yeé nua Jûf sam, wò né seér béh dé ya dueè, bó lé wò nob tena weéh naá lòu, bó nyógó njií te ndilí dé ká loó. Mo né mân, sé tagá bò Jûf mé né béh nua nhèh wa? Mè tueé wò, dé bòn dé nyógó soó sam nde cuú, bó toó lom nde aá lòu.

*Càn baá bò *Jûf ceér temé kweéh seér feh*

²⁵ Bò nua mò, mè bí hèn feh keéh né njií mé lé leér deén naá lòu, te bí feh bìi faá bò kógòn bò no wèh kwá cú. Sâ tueé né ye: bò huaán *Iserála kèb déi mene temé yoòr Càn kwá ní ngwéh, bó né mene tie duagá, mé nhèh mene, bó nde né temé kweéh seér. Ko bòn bòó mé Jûf sam nde kweéh seér gi aá temé, te bò Jûf kweéh seér ye ndo.

* **11:16 11:16** Waà né feh; dé jomò baá ndeè.

²⁶ Mo gi aá, te dàm bò Jûf yili yuo ye, faá né te mvù Càŋe nyagá den nɔ, ye:

«Nuaá mé nde né bò nùàr yili sɔm,

ndeè yuo nde né ké Siyôn,[†]

à fɔ sɔm bò ndùtè ndùtù Jakôb veên yoòr.

²⁷ «Cu mé nyí nde né bó veên yoòr kulú sɔm, ngòn nyí nde né cí.»

²⁸ Lòu sam, Càŋ lo naâ bó balé weh. Bó né mene taán, Càŋ bó gwaán keéh né felè bò tele bɔ̀òn léi jògò. Wancón te Njàgà Bagaà bó né bò bònò Càŋ bò kela. Mo né ménâ, te gam seér bí ndo.

²⁹ Bí kóo ye, mo Càŋ balé weh baá nuaré deì, à kulu bú, sâ gi aá kèn, Càŋ sòn kwéh sér ndé cú.

³⁰ Léi toò bí bɔ̀o mé Jûf sam doón lé naá gi sòn Càŋ ngeén. Kènè bò Jûf yeé baá sòn seèn ménâ ngeén, à jere ko seér cu aá bí.

³¹ Né cu mé bó ménâ ndo; bó yeé ngeén aá sòn Càŋ, à bí bagaà hèn bɔ̀o seér né lè sòn bɔ̀one, te bó ɲene ménâ, bó kweéh seér temé, à ko cu bó jere môn ndo.

³² Sâ tueé né ye, bí bó doón naá gi sòn Càŋ ngeén, te seé biì sie nyegé bí be bagasé, à ko ye bí jere.

Kùsèm Càŋ Dueè

³³ Njua Càŋ né felè beèh yaámsé mân! Kógòn seèn dé tueé sam, à né gi njèh doón kóo laré! Nei se komo nde né kàgà-ndòn Càŋ kóo wa? Njii mé Càŋ nyegé kwaá né ter, nei ngweé komo nde né kóo ndo wa?

³⁴ Né te mvù Càŋe môn nyagá den ndo, ye:

«Nei ko né múnò Nùà Dueè kóo wa?

Nei leéb komo nde né bú ndéb kóo ndo wa?

³⁵ Nei lé Càŋ njèh haá logó naá kóo, te Càŋ nde ye bú sòn sâ haá cuú wa?»

³⁶ Bí kóo ye, njèh doón naá gi beè Càŋ, à bó koó gi né kóo, doón né gi dé seèn. Kùsèm, terreb Càŋ a, sùmù yùò kélà cie dé kèi cèn. È môn!

12

Dene nùà seé Càŋ

¹ Mo Càŋ né béh jere faá bèh mân kóo, sâ kúkùr biì bò nùàr mò, kéí mé bí née mé njolo hèn, bí mé Càŋ há njí gí gùm biì doón faá njèh *sèmè toò seèn nɔ. Ceér Càŋ duaá dé bagaà né cí, né bú yoòr huóòm.

² Bí té gule wòn bèlè, bí bèlè sér gule dé Càŋ, te à kweéh seér gùm biì, mé lo biì mene, bí ngweé komo ye njii mé à né gwaán ndo! Sâ tueé né ye, à gwaán né bò njèh dé bebagaà mé né ɲagasé tɔ̀ŋ, mé né lom bú yoòr huóòm dé gècèn.

³ Mè baá te fùgò Càŋe, mè bí doón hèn tueé keéh né dé cí, ye bí a, té mé feh biì púnò kélà. Sòn sâ, bí ɲéné kó sér bèh denè biì dé jéjêg. Temé mé nùà kàn né yoòr Càŋ kwaá njii doón, bú a, ɲéné kó terreb sâ ɲenè.

⁴ Bí kóo ye, nùàr né mé ga yoòr hihiné mé seé teèn hihiné ndo.

⁵ Né cu mé bò Yeésò bò ménâ: béh maga mene naàn, béh né lom gùm nùar cén, béh nyogó bilí né yoòr *Kristò. Sâ béh bò mbeí beèh nyogó bilí né doón ndò, béh den né faá bò gà hihiné nyogó bilí né yoòr nò, te bó me som gùm nùar cén.

⁶ Béh né gi mé gà seê hihiné yoòr; Càṅ nùà kàn haá né dé lòu ndò. Mò lètenè beèh Càṅ nuaré déi haá né sòn seèn tueê, bú a, ḡéné kó temé mé à né yoòr Càṅ kwaá njií, à yila tueê.

⁷ Mò Càṅ haá né wò lo dé bò déi gaàm, sâ gàm bó gaàm, né seé yeè. Mò dé nuaré déi né njèh feèh, bú a, fèfeèh, né seé seèn.

⁸ Nuaá mé Càṅ dé seèn haá né bú lo dé nùar soḡó, bú a, fágá feh, né seé seèn. Mò dé yeè né be haá, sâ há lom bú mé be fâ. Mò dé yeè né dé nùar sie nyegê, siè nyégé bó mé temé yeè mene. Mò dé yeè né dé bò jámè bò gaàm, gàm lom bó mé vógó-temé mene.

⁹ Bí gwàn lom nùar mé temé cén, bí nyénné veèn nyennè, bí gwàn sér bagaà.

¹⁰ Bí gwàn kú lètenè bìi, bí né lètenè bìi veéh kuú ndò.

¹¹ Bí dèn lom bò seé bò, bí té fùòb gwàn. Bí bó lom seé Nùà Dueè mé terreb mene,

¹² bí né ndèm mé bú kwaá njií, bí né mé bú samé. Bí né gèr yoló, bí né Càṅ cu doón ndò.

¹³ Bí njeré déi né nuaré déi lètenè bìi saám, bí há bú teèn. Mò nuaré déi waà lo bìi, bí té njolo mé bú cì.

¹⁴ Mò bó né bí bunó, bí dùà sér Càṅ felè boòn lòu; bí júée Càṅ a, kúlú sér bò bònò bò bìi dé kulú ma, à té bó lòu dúágá.

¹⁵ Mò bò nuaré déi baá samé, bí bó sàmè gi doón. Nuaá mé né yueé, bí bó yúé gi doón ndò.

¹⁶ Bí dèn lom lètenè bìi mé sòn cén, bí té lòu ḡúgó sér. Nùar doón a, yú njolo bìi yuú; bí té dèn faá bí kagón yogó né bò nùar doón nò.

¹⁷ Nùar a, té veèn mé veèn cú. Bí fón sér ceér, te bí bó laré nùar doón bagaà.

¹⁸ Mò lón né teèn, bí lègè lom faá bí né lege nò, te bí bò nùar den gi mé sòn cén.

¹⁹ Bí té mé njùṅ koó ndé sér, bò mbeí mò, bí kwá ló Càṅ nùà njèh som njùṅ mé feh seèn, faá né te mvù Càṅe nyagá den nò, ye: «Mè njùṅ som nde né koó. Mò nuaré déi né wò veèn bóó, mè bú sòn sâ bóó som cu nde né koó ndò, jueè mè Càṅ Dueè.»

²⁰ Né cu te mvù Càṅe beré déi nyagá den, ye: «Mò cùè né nùà bònò yeè sie, há bú yáb teèn; mò à né mé nyúá, há bú njèh jueè teèn ndò; te à ḡene ménâ, fegùlì boḡó bú faá we nò, à kweéh seér temé.»

²¹ Té gwàn mé veèn yogó wò, yógó sér veèn koó, bó yógó bú mé bagaà.

13

Sòn ḡómnà ḡweé

¹ Nùar kàn a, ḡwé sòn bò ḡómnà ḡweè; bó doón, bó né gi beè Càṅ, à bó terreb haá né koó, bó mé feh boòn cèr ḡwéh.

² Sâ mo wò né feh mé bó taré, sâ wò ngen né sòn Càn nùà njèh. Lòu sam, à lé naá gii bó nyegé kwaá. Mo né mân, sâ bòó mé né feh toò bò ngómna taré doónj né ju yoòr boòn mé be boòn turú su.

³ Bí kóo ye, nuaá mé né gècèn boó, dé seèn ngómna lòu vèh bèh; nùà veèn bú veèh yeé kóó. Mo wò ye te nyí bò kokoó bò dùlà cú, sâ bó lòm bò njèh bebagaà, te bó seèn wò mé njèh.

⁴ Seé mé bó né boó sâ, Càn bó haá naá kóó, te bó gam wò, wò boó komo bagaà. Á, mo wò né yeé veèn boó, sâ vèh bó veèh bòn! Mo sam, bó nde né wò gèr feh keéh, terreb né beè boòn. Bó né bò seé bò Càn. Mo nuaré dèi boó veèn, bó nde né bú gèr fí feh keéh. Càn ye te bò nuàr njene ko yúlá-temé nyí teèn.

⁵ Sâ tueé né ye, mo wò né toò bò ngómna leéb, né njèh bagaà dé gècèn. Dé yúlá-temé Càn gí lòm ngwéh ndo; né cu te ndòn bí lè sé cú.

⁶ Bí lãmpôn gwom yeé dé cí. Bò seé bò mé né lãmpôn weh sâ, né gi bò seé bò Càn ndo, à ye te bó boó dilí nyegé lòu.

⁷ Njii mé nùà kàn né bí bieé doónj, bí gwòm gí bó faá bí sé naá kaà gwom no; bí gwòm njí lãmpôn mé bò lãmpôn bò, dé kóstòn mé bò kóstòn ndo. Nuaá mé bí sé naá bú veèh doónj, bí vèh bú veèh; bí *sumú nuaá mé bí sé naá bú sumú ndo.

Bò mbaábi gwaân

⁸ Bí té mé huà nuàr yoòr ngágá dèn; yoòr bìi a, ngágá dèn sér huà lètenè bìi gwaân kuù. Nuaá mé né mbeí mé temé cén gwaân doónj, boó komo né dé seèn njii mé *sóú Càn tueé nè.

⁹ Mé tueé bí, bèh joloò Càn mé né tueé ye: té yàgà ndé, té feh wúlá, té yíb núbò, té temé te njèh nuàre kwá njí, mé bò sóú dé jomò mene doónj, yila gi né te meí boòn cén hèn, à tueé lom né dé seèn ye: gwàn mbeí yeé faá wò gwaân né ngàn yoòr yeè nò.

¹⁰ Mo nuàr né mé gwaân lè, à veèn mé mbeí bó njí ndé ngwéh. Mo wò né bò mbaábi mé temé yeè mene gwaân, sâ wò bele lom né dé yeè sóú gùm doónj.

Dene kôr

¹¹ Bí né kóó ye, baá cu. Mo né mân, bí nyimè dèn làn, hèn baá gii cu mé Càn nde né béh teèn yili sòm. Dè wá ndé cú faá dé léi toò mé béh lé temé kwaá logó naá yoòr Yeésò *Kristò nò.

¹² Cibí geé baá kèn, cieé baá gè jomo ko ngágá ndo. Béh kwá ló seé cibítenè ménâ, béh yí wèh sér bò njèh taáb mé béh nde né taáb mé njèh suútenè lieé.

¹³ Béh gò dilí lòm faá bòó mé go né bèh ngágá nò. Béh té *wónj sèlà, béh té mbè sèlà, béh té sár gwá, béh té ndiéj, béh té togo ndé, béh té huer ngwà ndo.

¹⁴ Bí yoòr sù sér á yòn dé feé mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò. Njii mé ngàn yoòr bìi né gwaân doónj, bí té teèn téré yílá cú.

14

Nuàr té mbeí bò

¹ Mo nuaré déi né te ceér Cànje yuaá, bí tá bú taà, bí té bú lòu bò sér.

² Sâ tueé né ye: mo nuaré déi né mé terrebb njèh doón yieé laré teèn, mbeí né dé seèn te ceér Cànje yuaá, à dé seèn yieé lom né yùè,

³ sâ nuaá mé yieé laré né doón a, té mbeí mé yieé geí né lòu doò sèb. Dé mé yieé geí né lòu a, té dé mé yieé njií né mbaá doò ndúgó ndo; à né beè Càn.

⁴ Wò né nei, mé né ju felè nùà seè nùàr tená go wa? À bɔ́ɔ mene bagaà, né mene veèn, doón né lom ju tele seè seèn. Mè tueé wò, nùà hèllè nde né bagaà bɔ́ɔ komo; Nùà Dueè né mé terrebb teèn, à nde né bú taá.

⁵ Bò nuaré déi ye: bò cieé déi né bò mbeí yɔ́gɔ́. Sâ bò déi né dé bɔ́ɔn tueé ye: cieé doón né gi kèi cén. Mo né mân, sâ nùà kàn a, njéba nyégé te munnò seèn bagasé.

⁶ Nuaá mé ye cieé déi né bò mbeí yɔ́gɔ́ doò, cieé sâ jolo né ye te seén Nùà Dueè. Nuaá mé né njèh doón yieé laré doò, mé njèh seén taré né Nùà Dueè ndo. Mo à nde aá yieé, à né yeé Càn vra, faá dé mé yieé geí né lòu vra yeé Càn, à né Càn seén ndo nɔ́.

⁷ Á sâ, nuaré déi den lom né dene dé seèn nùà njèh wa? À cio kuú lom né dé seèn nùà njèh ndo wa?

⁸ Mè tueé bí, mo béh né yɔ́ɔ, béh yɔ́ɔ né dé Nùà Dueè; mo béh né kuú, béh kuú né dé Nùà Dueè ndo. Mo né mân, sâ béh yili mene lòu, béh kuú mene, doón béh né gi beè Nùà Dueè.

⁹ Kristò lé kuú naá dé cɛ́, à komo yuo cu lè cio, ye te nyí den Nùà Dueè bò komò mé bò lèlàn bò.

¹⁰ Sâ, mo né mân, wò mbeí yeé jue né dé kei wa? Á, wò ndo nɔ́, wò nùàr seb né dé kei ndo wa? Ngweéh béh nde gi né ké toò Càn waá, à tena ju felè beèh doón mà.

¹¹ Né gi te mvù Cànje nyagá den, ye:

«Càn Dueè ye: Kwá nɔ́ɔ, mo Càn gècèn né lom nyí, nùàr doón nde gi né toò nyí cemmé.

Nùà kàn nde né lòu sâ ké ter mé sòn seèn logó njií, ye nyí Càn né lom Nùà terrebb kɔ́ɔ.»

¹² Á sâ, nùà kàn a, njéba tég, à nde né sòn seèn mé be seèn toò Càn tueé.

Nùàr jueé

¹³ Mo né mân, sâ béh gè mé nùàr jueé lètenè beèh geè, béh gwàn sér bò mbeí beèh lòu. Njií mé nde né mbeí beèh te veèn luú njií, béh té gwàn.

¹⁴ Bèh Yeésò Fehtoò beèh nyɔ́gɔ́ bili baá kèn. Kènè mé baá gi kɔ́ɔ, ye yáb nùàr kɔ́ɔ bó yili bèh. Á, mo nuaré déi né munó ye, nyí nde né mé njèh fulá kuú, sâ né ka beè seèn fulásé ménâ ndo.

¹⁵ Mo wò né mbeí yeé temé mé yáb déi yieé yulá, sâ kɔ́ɔ ye nyí bú lòu gwàn sér ngwéh. Té bú teèn bó lèr kék, né lom yáb mbaá; *Kristò lé naá gi felè mbeí yeé sâ kuú!

¹⁶ Bí té gwàn dé njií mé né beè bìi huóóm, ɲa seér njèh júêb beè bò déi.

¹⁷ *Lò Càn dé seèn mé yáb bò mbè dògò dèn ngwéh; né seér mé dene didilí bò pɔ́ɔ mé vɔ́gɔ́-temé, faá Cúcuí Njagá haá nè nɔ́.

¹⁸ Nuaá mé né seé Kristò gèh dé hên bɔ́ɔ ɔ́ɔ́ɔ́, né lom nùà bagaà beè Càn mé njolò bò nùàr mene.

¹⁹ Mo né mán ndo, sâ béh fón nyégé ceér mé còɔ́ɔ́ nde né teèn yuo, te béh bò mbei beèh ta kuú te ceér Cànɛ.

²⁰ Nùàr a, té seé Càn mé yáb túlú ñèrèrè sòm. Dé yáb ɔ́ɔ́ɔ́ yieé larê né gi môn dág. Njèh cén, njií mé nde né mbei te veène luú njií, húóm ñgwéh mé nùàr yieé njií sâ.

²¹ Huóm kela né mé nùàr núógó yíé ñgwéh, à mbè ñué ñgwéh. Bú a, bèròɔ́n gí bò njií mé nde né mbei te veène luú njií ɔ́ɔ́ɔ́ ndo.

²² Sâ njií mé wò naà lè yeè ñgwéé nyégé doó, kwá ló lè yeè bí Càn fà. Mè tueé bí, nuaá mé né kóɔ́ ye nyí bɔ́ɔ́ yíí né teèn, samésé nde né bú.

²³ Nuaá mé né njeré déi lòu yieé kiné, baá te ju beè Càn ndo. Lòu sam, ndòn seèn né mene bú tueé, à teèn jégég njéba díli ñgwéh. Mè tueé bí, mo nuaré déi né njií sâ kóɔ́, mé njéh mene à né ka teèn ñei den, sâ né veèn.

15

*Gule Yeésò *Kristò beleè*

¹ Béh bɔ́ɔ́ mé baá gi te ceér Càn tarésé ɔ́ɔ́ɔ́, mo béh ye te huóm, béh gám sér bò yuyuaá bò lòu. Béh té faá béh né gwaán no bó.

² Nùà kàn a, bó sér njií mé nde né mbei yoór huóm, te gam mbei, mbei bele ceér Càn mé temé seèn mene.

³ Te den faá Yeésò Kristò lé bɔ́ɔ́ naà no; à lé dé seèn dé mé à gwaán né kóɔ́ bó ná ñgwéh. À lé bɔ́ɔ́ seér naà faá né felè seèn te mvù Cànɛ nyagá den no, ye: «Séb mé bó lé selé naà wò doó, sue le seér aá felè mò.»

⁴ Bò njií mé né gi te mvù Cànɛ nyagá den ɔ́ɔ́ɔ́, bó lé nyagá kwaá naà léi toò, ye te béh ndeè maán weh njèh teèn, yo taré béh taré, béh kwaá sèɔ́. Sâ ɔ́ɔ́ɔ́ ye te béh ndèm kwaá njií gi mé Cànɛ.

⁵ Bú Càn nuaá mé sèɔ́ bô táre-yo yuo gií né beè seèn doó, bú a, há bí terreb, te bí bele gule Yeésò Kristò, bí den lètenè bií mé sòn cèn,

⁶ te bí seén gi Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé sòn cèn ɔ́ɔ́ɔ́ ndo.

Njàgà Bagaà dé bò nùàr ɔ́ɔ́ɔ́

⁷ Mo né mán, sâ bí bò mbei bií kè nyégé kú yo bií lètenè bií faá Yeésò Kristò lé ke nyégé naà bí no, te bò nùàr ñene ménâ, bó seén Càn mé njéh.

⁸ Mè tueé bí, Yeésò Kristò lé nùà seé bò Jûf ña kuú naà, ye te yuo faá Càn lé tueé kwaá naà mé bò tele beèh léi jògò no, te nyí feh keéh béh teèn, ye béh a, Càn nyeén túé bèh ma.

⁹ À lé déi nde cuú naà, ye te bɔ́ɔ́ mé Jûf sam ñene kó-jere Càn felè boòn, bó seén bú mé njéh. Né te mvù Cànɛ ménâ nyagá den, ye:

«Mè wò lètenè bɔ́ɔ́ mé Jûf sam hèn
seén go nde né dé ci;
mè nde né yilí yeè mé bené seén.»

¹⁰ Te mvù Cànɛ né cu nyagá den ndo, ye:
«Bí bɔ́ɔ́ mé Jûf sam ɔ́ɔ́ɔ́ sàmè gi ménâ ndo,
bí yílá ndé gi te mbàgà Cànɛ.»

¹¹ Né cu beré déi tueé ye:

«Bí bòó mé Jûf sam doón, bí sén làrè Càn Dueè seèn.

Dàm nùàr a, sén làrè bú lò nùàr doón!»

¹² Esáya *sòn-Càn tueé né môn ndo, ye:

«Ndùté ndùtù Jésè* baá ndeê,

à Nùà Dueè felè lò nùàr doón den nde né kóó,

bòó mé Jûf sam ndèm kwaá njií gi nde né yoòr seèn.»

¹³ Càn mé haá yeé ndèm a, há bí dàm vógó-temé mé dolè, njua mé bí né temé yoòr seèn kwaá njií, te bí kwaá ñeí cu ndèm mé terreb Cúcuí Nágâ lòu.

Pól né mé terreb beè Càn

¹⁴ Bò nùàr mò, mè né bagasé kóó nyegé, ye bí né gi bò húóm-temé bò, bí né ceér gècèn ñené kóó, bí né gi mé terreb ndéb lètenè biì leéb kuú teèn.

¹⁵ Mé ñjéh mene, te bò beré dèi lè mvù hèn mè la naá bí lòu nyagá turú, te bí nyèn cú. Lòu sam, mè né mé fùgò beè Càn kuú,

¹⁶ à lé ye mè a, mè né nùà seè Yeésò Kristò ké lètenè bòó mé Jûf sam ma. À lé naá mè Njàgà Bagaà seèn beè jege haá, ye mè a, ndé ké lètenè boòn tueé den, te bó ña gi ñjéh *sèmè mé né nyí yoòr huóóm, te Cúcuí Nágâ haá bó terreb, bó den lom beè nyí jolosé ma.

¹⁷ Yeé baá mân, njií ye mè a, sàgàr kú lòm mé seé Càn dé sagâr ndo. Sâ doón né gi mé njua Yeésò Kristò.

¹⁸ Mò mè nde né sòn komo, sâ kó mè jue cegé né seé mé Kristò né beè mò boó keéh hèn: mè né bòó mé Jûf sam ceér Càn feh, te bó ngweé sòn seèn. Kristò né ngòr sònò mò tueé keéh, à né seé beè mò boó keéh:

¹⁹ Bò fém, mé bò ciè hihiné mé terreb Cúcuí Nágâ mene né gi teèn ñené yuo kelá.

Mè lé terreb kwaá naá faá bèh sâ, te mè nde ye mé Njàgà Bagaà felè Kristò bèh doón tueé ndeé. Mè lé tueé duóóm naá ké Jerúsalem, nde wa mé lò Ilíri.

²⁰ Mè Njàgà Bagaà sâ tueé lom yeé bèh mé yilí Yeésò Kristò née teèn ngúli wá ngwéeh ye, mè ye te mè gwà dèi felè maàñ nuaré dèi mé yí cú.

²¹ Te den faá né te mvù Càn nyagá den ndo ño, ye:

«Bòó mé bó née bó njeré dèi túé ngwéeh ye

nde né bú ñené;

bòó mé née ju seèn ngúngwéeh ye

nde né ngweé gií ndo.»

Gò Pól ké Rôm

²² Sâ né njií mé lé naá mè cu doón yiín; mè gwaán né mene ké yoòr biì ndeê, mè wá kòmò ngwéh.

²³ Kènè mè seé te tàbè hèn boó gi aá kèn; mè nde né bí yon ke. Baá nyemà kóbeè mè né gò sâ kaga den.

²⁴ Kó mè baá mé gò Espânye, mè kela ye ké yoòr biì ndo. Mè gwaán né bí ñenê, te béh bí cer weh ndo, mè kwa gàm beè biì, mè kela nde ye ké Espânye sâ.

²⁵ Njèh cén, mè jògò nde née ké Jerúsalem ye, te mè haá njií bò Yeésò bò ké sâ gàm.

²⁶ Lòu sam, bò Yeèsò bò ké Masedínà mé Akayî bilí gi aá kàgàlòn kèn; né lom bó yoòr huóòm dé gècèn, bó ye, há nji mé bò saám bò ké Jerúsalem lètenè bò Yeèsò bò.

²⁷ Lé naà mé kàgà-ndòn boòn ndo; sé né ka môn bòn. Ngweéh bò Juf mé né ceér Yeèsò ké Jerúsalem bele doón lé naà gi Njàgà Bagaà mé bòó mé Juf sam se wa? Sà kènè ko bòó mé Juf sam yii be teèn, te gam bò Juf mé bò njèh dé ngàn yoòr ndo.

²⁸ Mo seé hèllè ndeè gi baá, mè haá lo aá bó kàgàlòn sà, mè wa ye ké yoòr biì, te mè nde ye Espanye kelá ndeé.

²⁹ Mè né koó ye: mo mè ndeè waà baá ké yoòr biì, Yeèsò Kristò nde né béh bí kulú nyegé.

³⁰ Bò nùàr mò, mé yilí Fehtoò beèh Yeèsò Kristò bò Cúcuí Nagaà mé né gwaàn lètenè beèh kwaá, mè né bí bon, ye bí dùà gàm mè Càn teèn, bí dua lom bú felà mò tég,

³¹ te mè beè bò dúagá-tie bò ké Judè yílá cú, te mè wa nyegé mé gàm bò Yeèsò bò ké Jerúsalem bagasé, bó weh nyegé mé vógó-temé mene ndo.

³² Mo bí né ménà dua, mè ndeè né ké yoòr biì mé vógó-temé mene waà. Mo Càn né gwaàn, sà mè nde né ké lètenè biì du weh ndo.

³³ Á sà, Càn mé haá yeé nùàr dolé a, kúru nyegé bí doón. È môn.

16

Bèh nùàr hihiné bie keèh

¹ Bí ké nyégé tie beèh Fèbè бага, à né nùà seé Càn te bon bò Yeèsò bò ké Kánkrè.

² Mo à waà, bí wèh lòm bú mé yilí Fehtoò beèh lè; seé bò Càn bò né ménà. Nji mé né bú yógó doón, bí gàm bú gaàm. À né lom nùà gàm nùàr dé gècèn, à lé naà mè gam.

³ Bí bié kéh Prisil bò Akilâ бага; né bò mbeí seè mò te seé Yeèsò *Kristò.

⁴ Bó lé naà cio felè mò líim, te bó yilí som ye mè. Mè né lom bó vra dé gècèn; bon bò Yeèsò bò mé Juf sam doón né taré bó môn vra ndo.

⁵ Bí bié kéh mè bòó mé bilí dua yeé Càn ké gwò boòn ndo. Bí bie kéh mbeí mò Efanète. Ké te tàbè Asiá doón, nuaá mé lé kwaá nji logó naà temé yoòr Kristò lé naà bú.

⁶ Bí bié kéh mè Marí, à né lom seé felè biì mé terreèh mene boó.

⁷ Bí bié Andronikù bò Juniâ, né bò nùàr mò, béh bó lé ké gwà cibì naà koó. Ké lètenè bò mbòn tebé doón, bò nùàr né lom bó vra dé gècèn. Bó lé bò mbòn Yeèsò na logó naà koó mé mè.

⁸ Bí bié kéh mè Àmpliátù, né mbeí mò te yilí Fehtoò beèh.

⁹ Bí bie kéh mè Hurbèn, né mbeí seè beèh te seé Kristò. Bí bie kéh mbeí mò Setáki ndo.

¹⁰ Bí bié kéh mè Àpelè бага; à lé naà feh kéh ye né mene te gèr-e, nyí né temé yoòr Kristò kwaá nji. Bí bie kéh mè mbàgà Aristobùl ndo.

¹¹ Bí bié kéh mè nùàr mò Herodiôn бага. Bòó mé né temé yoòr Fehtoò beèh te mbàgà Nàrsi kwaá nji doón, bí bié kéh mè bó teèn.

¹² Bí bie kéh Trifénà bò Tripósà mé né seé Fehtoò beèh temá. Bí bie kéh mbeí beèh Pèrsidà, nuaá mé né seé seèn faá cí no boó.

¹³ Bí bié kéh mè Rúfus; à né lom te ceér Càn mé gècèn mene njebé taré.

Bí bie keéh meí seèn mé né meí mò ndo.

¹⁴ Bí bié kéh bô Asenkretà bô Felegôn mé Hermê бага; bí bie keéh Pàtróbà bô Harmâ mé bô mbeí bòn ké yoòr bòn бага ndo.

¹⁵ Bí bié kéh mè Filològà bô Júli mé Néré bô tie seèn бага. Bí bie keéh Holimpà mé bô Càn bô ké sâ doón.

¹⁶ Bí bié kú lètenè bìi mé temé cén. Bòn bô Kristò bô doón ye: bié kéh bí бага doón ndo.

Ndéb dé cèrè jomò

¹⁷ Bô nùàr mò, kúkùr bìi, bí kè kógòn nyégé bagasé, wanóón njií mé béh lé feéh naà bí doón, bô nuaré déi né lom teèn feré ndugó go, ye te bó yií kèrrè lètenè bìi, bí sab ceér, bí temé te ngòr beèh kwá njí cú. Mò né mân, bí gè lòm mé ceér bòn noón.

¹⁸ Gèh bô sâ bô seé Fehtoò beèh Kristò bó ngwéh, bó lege seér né dé ngàñ lèi bòn! Seé bòn né lom ngòr bebagaà sònò tueé nagâ; bó né-re ménâ boó, bó né bôó mé bèh njèh kó ngwéh doón bele go.

¹⁹ Dé bìi môn sam, bô nùàr né gí kóó ye, bí né dé bìi sòn Nùà Dueé ngweé. Môn, mè né lom mé vógó-temé felè bìi dé gècèn. Njèh cén, mè né gwaán ye bí den lom bô kógòn bô mé né бага boó, te bí nyenné komo veèn.

²⁰ Mè tueé bí, Càn mé haá yeé dolê, nde né toò hèn *Sàtàn gulè bìi njalé kwaá. Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò a, ká siè bí beè!

²¹ Mbeí seé mò Timotè ye bié kéh bí; bó bô nùàr mò Lùsiùs bô Jásòn mé Sosipátà ye bié bí ndo.

²² Né mè Tèrtiù, mè mvù hèn nyagá né kóó, mè né bí lè yilí Fehtoò beèh biéé.

²³ Gayùs ye bié bí; mè cer né ká lo seèn. Bô Yeésò bô doón bilí yila yeé ká lo seèn ndo. Herástà mé fer kàgàlòn bô loó bô doón né beè seèn ye bié bí. Dim beèh Kwártù ye bié bí ndo.

[

²⁴ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè gí bí beè doón. È môn!]

Càñ seén ceré

²⁵ Béh sén Càñ seèn! Terreèb né beè seèn, à nde né bí te ceér seèn boó taré. Njàgà Bagaà seèn felè Yeésò Kristò mé mè né yeé se hèn né ménâ tueé ndo. Càñ béh ménâ feh keéh né kóó. À lo Njàgà Bagaà sâ munó nab kwaá naà ter. Lo naà sâ wón nées teèn sam ye.

²⁶ Kènê, cu yeé wulu baá, à ñené sòm keéh ye bú bèsónè mé mvù bô *sòn-Càñ bô, te dàmbòó mé Jùf sam doón ngweé laré, faá Càñ ndeèr lé tueé naà nò, te bó kwaá njií temé teèn, bó ngweé tie.

²⁷ Béh sén Càñ seèn. Kógòn doón ceré le né mé bú. Terreèb seèn a, *sùmù yuò kélà cie dé kèi cèn mé Yeésò Kristò. È môn.

Mvù Pôl dé toò jògò mé bò Yeésò bò ké Korênt

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mé Càn lé naâ mé kàgà-ndòn seèn balé weh, te mè ña mbòn tebê Yeésò *Kristò. Bèh mbeí beèh Sostên nyagá né kóó,

² béh nyagá ñjii né mé bòn biì, bò Càn bò ké Korênt. Càn bí yilá kwaá né beè seèn, te bí ña bò nùàr seèn mé yilí Yeésò Kristò. Mé bò nuaré déi mene, bó né mene he, mɔ bó né yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò dua, Càn né bó ménâ yilá ndɔ. À né Fehtoò bòn faá à né Fehtoò beèh nɔ.

³ Càn Tele beèh bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolê.

*Bagaà mé bò nùàr né beè *Kristò kwa*

⁴ Mè né Càn felè biì cu dɔɔŋ vra. Lòu sam, bí né lom mé fùgò seèn beè Yeésò Kristò kuú den.

⁵ Né bòn: sòn cèn mé bí bò Kristò né coór bilí hèn bóó né kóó, te bí nde ye mé gà fùgò hihiné beè Càn kuú. Tétég bí kɔ gi áá ceér gécèn kèn, bí né gi gécèn sá tueé kóó ndɔ.

⁶ Né môn, cu mé béh lé tueé naâ ngòr Càn ké lètenè biì, bí lé naâ giì temé teèn nɔɔŋ kwaá ñjii,

⁷ bí né Yeésò Kristò Fehtoò beèh kela den, ye cieé déi à nde cuú né ñené yuo kelâ. Yeé baá ménâ, lo dé kàn mé Càn haá yeé bò nùàr seèn doò bí sám cú ndɔ.

⁸ Bú Yeésò Kristò nùà ñjèh nyeén nyegé nde né bí kóó, te bí taré wa lòu mé à nde né ju teèn tená ñagá, te nuaré déi bí bò nyi cú.

⁹ Càn né Càn húóm-temé felè bò ñjii mé à tueé gi né dɔɔŋ, à bí kwaré Ñuna seèn Yeésò Kristò Fehtoò beèh yilá ñjii né kóó, te béh bó te bilí cén.

Kèrrè lètenè bò Yeésò bò

¹⁰ Bò nùàr mò, mè né bí mé yilí Yeésò Kristò Fehtoò beèh dua: bí dèn mé sòn cèn; kèrrè a, té lètenè biì yilá; bí dèn lòm mé temé cèn, bí múnò jí ñjèh dɔɔŋ mé sòn cèn ndɔ;

¹¹ wanɔɔŋ bòó mé lé yuoó naâ ké yoòr Kòlòwê lé waà naâ, ye mè a: jóg baá ké lètenè biì teèn ma.

¹² Sâ tueé né ye, nùà kàn né tueé ye nyí né hiín. Dé kàn ye nyí né dé nyí nùàr Pôl, dé kàn ye: nyí né nùàr Apólôs; déi den cuú ye: nyí né dé nyí nùàr Piêr; déi ye: nyí né nùàr Kristò ndɔ.

¹³ Hèn bí né munó ye Kristò kèrrè den né hihiné ménâ wa? Bó lé ké te toú sòn biì fagà naâ mè Pôl wa? Bó lé nòmò Càn kou ná naâ bí mé yilí mò Pôl ndɔ wa?

¹⁴ Mè né Càn vra dé mé lètenè biì dɔɔŋ mè lé nuaré déi nòmò Càn kóó kòu ná ñgwêh, gi cegé ná Krispús bò Gayús doò.

¹⁵ Sâ nuaré déi seèn mbaá gwàn wèh ndé ñgwêh, ye bó lé bí nòmò Càn kou ná mé yilí mò ndɔ.

¹⁶ È heè, mè lé naá cuù bò nùàr te mbàgà Setéfánàs kou ndo. Kò ngweé mè lé naá cuù-re nuaré dèi kou wa, mè dé sà kó cú.

¹⁷ Kristò lé mè bèh nùàr kou téma nji ná ngwéh, à lé tema nji seér naà mè bèh Njàgà Bagaà seè, ye mè a, té leba kógòn bò nùàr teèn yí kéh, wanoón cio mé nyí Kristò lé kuú naà ké te toú fagà doò nde né njèh mbaà njolò bò nùàr naà le.

Càṅ né mé terreb mene mé kógòn mene

¹⁸ Bí kóo ye, kùr cio mé Kristò lé kuú naà ké te toú doò, né seér ngòr kùlù beè bòó mé nde né tuar yilá. Dé beèh môn sam; dé beèh, béh bòó mé Càṅ né yili sòm hèn, kùr cio seèn né lom ngòr gècèn mé sòm keèh né terreb Càṅ cie kóó.

¹⁹ Né te mvù Càṅe nyagá den ye:

«Mè nde né kógòn bò kékogòn bò beèh sòm,
mè vurú sòm ndòn bò kó-njèh bò ndo.»

²⁰ Á sà, bò kógòn bò hèllè baá gi he? Bò *nji-sòú baá gi he ndo? Bò sàṅ gò njèh bò nò? Mè tueé bí: Càṅ dé seèn feh keèh né ye: dàṁ bò kógòn boòn ká lè wónje sà doón beè nyí né gi kùlù dé tuàr.

²¹ Bò nùàr mé be kógòn boòn sà mene doón, bó Càṅ néné kó ngwéh, bó kógòn seèn néné kó ngwéh ndo. Yeé baá mân, Càṅ kaga baá-re ndòn, ye nyí yili sòm seér nde né bòó mé né temé yoòr nyí kwaá njií ma. À si baá-re kòu. Lé naà mé ngòr kùlù seèn hèllè ndo; béh hèn se yon yeé cí.

²² Bò Jùf ye, kò né fém, te bó nene kò mé njéh; bòó mé Jùf sam dé boòn ye kò né kógòn te bó gwaán ye.

²³ Mé njéh mene, béh kò lom né dé beèh kùr cio Kristò ké te toú doò tueé deèn. Béh né kóo ye ngòr hèn né lom beè bò Jùf duuané; beè bòó mé Jùf sam né ngòr kùlù ndo.

²⁴ Dé bòó mé Càṅ balé sòm aá doón, né mene bò Jùf, mene bòó mé Jùf sam, beè boòn Kristò sòm keèh né terreb Càṅ mé kógòn Càṅ cie kóó.

²⁵ Te bò nùàr nde boòn munó den ye Càṅ hèn boó den né seé kùlù. Mò sé la né mene seé kùlù sà, bò nùàr a, kóo ye: bó kogòn mene gèh dé heè wa, bó ké bèh kùlù Càṅ doò kógòn wá ngwéh ma. Njií mé bó ye né yuaá Càṅ sé wa, bó a, kóo ye, dàṁ terrèb boòn doón ké teèn táre wá nyí ngwéh ma.

²⁶ Bò nùàr mò, sà Càṅ te bòn bìi hèn yilá bilí kwaá né bò nei wee? Mò ye tútueè, bí kóo ye, beè bò nùàr bò kógòn bò lètenè bìi màgà ngwéh, bò terreb bò né ngób, bò njonjolo bò màgà ngwéh ndo.

²⁷ Càṅ balé weh seér né bòó mé bò nùàr ká lè wónje ye bó né duaàn sà, te bò kógòn bò gulí; à balé weh seér cu né bòó mé bò nùàr né bó bò yuyuaá bò yilá, te fegùlì sie nyegé bò terreb bò mé njéh.

²⁸ À balé weh seér né bò mbaá bò njolò bò nùàr, bò lólôb bò mé bò kòn, te bò sà bò nèllé sòm bò terreb bò doó.

²⁹ À mé njéh ye te nuaré dèi toò nyí mbaá púnó kú cú.

³⁰ Bí kékoò ye Càṅ bí yoòr Yeèsò Kristò bilí yíi gi né kóó, te béh bí nene weh kógòn beè seèn. Mé yilí Kristò cèn sà kènè, béh bí baá gi bò didilí bò njolò Càṅ, te béh den lom aá dene Kristò, à lé béh na weéh naà kóó.

³¹ Te yuo faá né te mvù Càŋe nyagá den nɔ, ye: «Nuaá mé nde né punó, bú a, punó lom mé yilí Nùà Dueè ma.»

2

Gule gò Pôl ké Korênt

¹ Bò nùàr mò, mè lé naá ké lètenè bìl waá, mè tueé bí kùr gècèn mé Càŋ lo naá ter leér kwaá, mè lé bí te hueh mé nde né bí yɔgó, túé ná ngwèh ndo; lé mé lo mò ná ngwèh.

² Sâ doón mè lé ye te mè njeré déi ké lètenè bìl kó cú, mè ko lom ka Yeésò *Kristò, mè tétég ko lom bú Yeésò Kristò mé bó lé naá ké te toú fagá njií doó.

³ Yeé baá ménâ, mè ké yoòr bìl yua ndelé yuo kelà baá-re lòu.

⁴ Mè né mene njèh feh, mè né mene ngòr Càŋ tueé, mè lé mé kógòn dé nùàr túé ná ngwèh ye te mè bou* bí lòu. Cúcuí Càŋ mé terrebe seèn lé bí feh keéh naá kóó, ye né ngòr gècèn.

⁵ Te kènè temé bìl te kógòn dé nùàr njéba dèn cú, te bí ɲene ko seér terrebe Càŋ, bí kwaá njií temé teèn.

Kógòn Càŋ

⁶ Á sâ, mè tueé den né ngòr kógòn ndo, mè ngòr kógòn sâ tueé njií né mé bò jojolò bò te ceér Càŋe. Gèh kógòn bú sâ dé wón sam, dé bò tetarè bò mé nde né dé bòn mbaá vu le sam ndo.

⁷ Hôs, dé hèn né kógòn mé Càŋ lé leér kwaá naá lòu, ye nyí kwaá né dé beèh, te béh den kwarè nyí liesé. Á lo bó naá ménâ sâ wón née dùòm ngwèeh ye.

⁸ Gèh kógòn bú sâ, bò tetarè bò ká lè wóné bú kó ngwéh ndóg. Mò bó sé naá bú ngweé kóó, bó sé lé Nùà Njèh te toú fagá ní ná ngwèh; bó sé lá ko ye, kènè njèh doón né gi beè seèn.

⁹ Mé njèh mene, yuo né faá né te mvù Càŋe nyagá den nɔ, ye: «Ŋgúlú mé nùàr mé njolo ɲéné bèh, à mé tie ngwé bèh,

dé mé sé bó mene naàn temé mùnò kó bèh, Càŋ ngúlú sâ nyegé kwaá seér né dé bó mé né bú gwaán.»

¹⁰ Mè tueé bí, Càŋ bò njií hèn feh keéh lom né mé béh; à béh feh keéh né mé Cúcuí Naga. Cúcuí Naga né gi dé seèn njèh doón ɲéné kóó; Càŋ nyegé kwaá né mene njeré déi ké lè seèn lòu, Cúcuí Naga né gi dé seèn ɲéné kóó.

¹¹ Né faá mé nùàr nɔ, càŋ mé né lè seèn ko lom né njèh mé né lè seèn kóó. Né ménâ mé Càŋ Dueè ndo, Cúcuí Càŋ ko lom né njií mé né lè Càŋ kóó.

¹² Dé beèh, béh lé cúcuí dé wón kwà ná ngwèh, béh kwa seér né Cúcuí mé yuo né beè Càŋ, te béh ɲene ko gèh ngúlú mé Càŋ né béh mé húòm-temé seèn haá.

¹³ Mò béh baá dé beèh bò njèh sâ tueé, béh ngòr mé bò nùàr munó yeé mé feh bòn kèma bèh, béh tueé yeé dé mé Cúcuí Càŋ feh né béh kóó. Yeé baá ménâ, bó mé Cúcuí Naga né bó lè ngulí, béh seé Cúcuí Naga sâ se ɲagá nyegé baá-re mé bó.

¹⁴ Nuaá mé Cúcuí Càn bú lè sam, à bò njèh gècèn mé né beè Cúcuí sâ felè wèh kwá ndé ngwéh: beè seèn bò njií sâ doón né seér bò njèh kùlù, à bó ngwé kòmò ndé ngwéh ndò. Lòu sam, Cúcuí Naga seèn nùàr njèh se yeé kóó.

¹⁵ Nuaá mé Cúcuí Càn né bú lè ngulí, nde né ju felè njèh doón tená kóó. Dé seèn nùàr bèh ju tená felè seèn kwá ndé ngwéh.

¹⁶ Te ngòr Cànje né mán nyagá den ndo, ye:

«Nei kó né múnò Nùà Dueè kóó wa?

Nei bú njèh feh komo nde né kóó ndo wa?»

Béh bòó mé Cúcuí Càn né béh lè ngulí doón, béh né gi gèh múnò dé *Kristò kóó.

3

Bò seé bò Càn

¹ Bò nùàr mò, mò ye tútueè, mè lé mé bí faá bòó mé Cúcuí Càn né bó yoòr nò, túé ná ngwéh: mè lé tueé loóm naá kaà mé bí faá bò nùàr ká lè wónje nò, faá bò huaán memanè mé baá ye ceér Yeésò *Kristò bele ndò.

² Mè lé haá naá bí mbán, dèn ngwéh sér. Mò sé naá sér, bí sé yíé kòmò ná ngwéh. Né mene hèn, bí yíé kòmò ndé ngwéh ndò.

³ Lòu sam, bí née ka faá bò nùàr ká lè wónje ye nò. Mò huer bò jógó né ké lètenè bìi ter saá naá mán, sâ fèh kéh ngwéh ye bí né faá bò nùàr ká le wónje wa? Sâ bí túé ngwéh ye dene bìi né faá dene bò *wónje bò nò wa?

⁴ Mé nùàr kàn ye: nyí né dé nyí nùàr Pól, nùàr kàn ye: nyí né dé nyí nùàr Apólòs doò, sâ bí faá bò lòu bò nò bó ngwéh wa?

⁵ Apólòs né nei? Mè Pól, mè né nei? Bí kóó ye, béh né lom ka bò seé bò Càn mé lé naá bí ceér feh, te bí nde ye temé yoòr seèn kwaá njií. Béh fà doón, nùàr kàn ndeè lom né bèh seé seèn mé Càn lé haá kwaá naá beè seèn.

⁶ Mè né nùàr doboò, Apólòs nùàr nòmò berrê; Càn nùàr njèh bóó né kóó, te ba yuo ye.

⁷ Sâ tueé né ye, nùàr doboò bò nùàr berrê fà doón né gi mbaá; Càn né lom nùàr njèh teèn mé huún, à bóó né kóó, te ba yuo ye.

⁸ Nùàr doboò bò nùàr nòmò berrê né gi fà doón kèi cén; Càn haá keéh nde né bó sàgà seé bòn faá nùàr kàn bóó keéh nê nò.

⁹ Béh né dé beèh bò mbeí seé, béh seé bóó né dé Càn. Bí né dé bìi njeèh Càn.

Bí né cu gwà mé Càn me kwaá nê ndò.

¹⁰ Mè dé mò teèn si nyegé né maàn, ka nág faá njí mé-gwà nò. Sâ né seé mé Càn haá né beè mò mé húóm-temé seèn. Nuaré déi dé seèn me né tùàgà felèbò. Sâ mò nùàr kàn nde né be teèn yíí, bú a, kè nyegé gí seé seèn hèllè bagasé, te à cor njií ye be teèn.

¹¹ Wanóón maàn den nyegé gi aá kèn; maàn sâ né Yeésò Kristò nùàr njèh. Nuaré déi maàn déi sòn maàn sâ sì kòmò ndé cù.

¹² Bí kóó ye, bò déi nde né felèbò mé goó meé kwaá, bò déi me nde né mé lòñ, bò déi nde né mé bò taá bebagaà; bò nuaré déi sie nde né dé bòn toú, bò déi ngaà ngwàgàm, bò déi waga kwaá nde né nyure.

¹³ Mè tueé bí, ko baá loú ju tenâ, te gèh seé nùà kàn nɛné yuo kela ye cie. Loú sâ lèh boòn nde né we; we nde né gèh seé nùà kàn loú sâ cie sie som keèh.

¹⁴ Nuaá mé seé seèn tuar ngiè lè ndé ngwéh, nde né sàgà kwa.

¹⁵ Nuaá mé seé seèn ngie le aá tuar, dé seèn sàgà kwà ndé ngwéh. Dé yiliì, à nde né yili yuo; njèh cén, den nde né faá à dula taré yuoó naá tuar nɔ.

¹⁶ Bí né gi bagasé kóó nyegé ye, bí né gwà Càn kóó, wa Cúcuí Càn cer yeé lè bìi ma.

¹⁷ Nuaá mé beéh som gwà Càn sâ, Càn nde né bú beéh som ndo. Lòu sam, *gwà Càn koò né bèh joloò. Mè tueé bí: bí né gwà Càn sâ.

¹⁸ Nùàr a, té feh seèn mbaá bèlè kú. Mɔ nuaré déi né lètenè bìi munó, ye nyí né ká te wónɛ kɔgón, bú a, nɔ sér nùà kùlù, te à den ye nùà kógòn dé gécèn;

¹⁹ wanoón kógòn dé ká te wónɛ né seér kógòn dé kùlù njolò Càn. Mvù Càn tueé né cí ndo, ye: «Kógòn bìi sie cu nde né bí be toò Càn kóó.»

²⁰ Né cu beré déi nyagá den ndo, ye: «Càn Dueé né múnò bò kógòn bò kóó, ye né njèh mbaá ma.»

²¹ Mɔ né mân, sâ nùàr a, té mé yilí mbeí mbaá púnó kú, njèh doón né gi dé bìi:

²² né mene Pól, né mene Apólôs, né mene Piêr, né mene wón, né mene yón, né mene cio, né mene kènê, né mene cieé déi, doón né gi dé bìi.

²³ Bí né dé bìi dé Yeésò Kristò. Bú, à né dé Càn.

4

*Mbòɲ tebê *Kristò.*

¹ Sâ bò nùàr a, kékoò ye, béh né dé beèh bò seé bò Yeésò Kristò ma. Ngòr Càn mé lé naá léi toò bèh nâb doò, Càn haá kwaá gi aá beè beèh, te béh feh bò nùàr.

² Mè tueé bí, mɔ nùàr haá kwaá baá mbeí njèh beè, sâ à ye bú a, bó lòm seé sâ mé temé cén.

³ Dé mò, bí né mene njeré déi felè mò tueé, bó sií mene mè toò juù, mè dé sâ táɲ ngwéh; mè ju felè mò mé be mò téná ndé ngwéh ndo.

⁴ Càn mene mè lè sé ngwéh, sâ túé ngwéh ye mè né nùà gécèn, Càn Dueé tueé nde né ju felè mò kóó.

⁵ Mɔ né mân, bí téé ju felè nuaré déi mbaá téná wèh; ko baá loú sâ. Fehtoò beèh ndeé né cuú; loú sâ, bò njií mé né té cibi doón, à nde né cie nɔlé som gií, à nde né múnò bò nùàr bèsoñè salé kwaá gií ndo. Sâ né lòu mé Càn nde né nùà kàn mé seé seèn teèn seèn.

⁶ Bò nùàr mò, mè hèn me njií né bí yoòr Apólôs mé yoòr mò, te bí ngweé kwa bò njèh gàm teèn; te bí bò njií mé bó lé nyagá naá lè mvù Cànɛ kélá kèh cú. Nuaré déi a, té lètenè bìi mé yilí Apólôs bò Pól mbaá púnó kú. Mɔ sam, nde né déi seèn, nde né déi seb ndo.

⁷ Neí lé wò nùà koò bò déi sie kwaá naá kóó wa? Càn lé wò bò njèh yeé doón kóó há gi ná ngwèh wa? Á, mɔ Càn lé wò haá gií naá kóó bòn, wò mé njèh faá à wò lòu há ná ngwèh nɔ, púnó caá né dé kei wa?

⁸ Bí ye, bí kwa gi aá bò njií mé bí né gwaán kèn sé wa? Wa bí lie gi aá kèn! Bí baá gi bò mgbè, wa béh dé beèh mgbè sam sé wa? Mè gwaán né môn ndò: bí bò mgbè sâ dèn lòm dé gècèn, te béh bí ndeè ña gi bò mgbèémgbè dɔ́ɔ́ɔ́;

⁹ wancɔ́ɔ́ den né faá béh bò mbòɔ́n tebê, Càn béh dé beèh weh kwaá njií né ké jomo nɔ, béh den né faá bòò mé bó nde né ké mbartɔ́gò wulá lóó, te bò nùàr wón dɔ́ɔ́n wɔgò nde gi ké teèn, te ke bilí béh mé bò cili Càn mene.

¹⁰ Ngweéh béh felè Kristò ña baá bò kùlù bò; bò kógòn bò beè seèn né bí wa? Béh né bò yuaá bò; bò tetarê bò né bí wa? Béh né njolò bò nùàr faá njèh mbaá nɔ; bí né mé yilí kɔ́ɔ́ wa?

¹¹ Ngweéh, wa mene hèn, béh né cùè mé nyúá nòmò homó, béh mé cògò sam, béh né núr kuú, béh né kàn mé kán ndeé bele,

¹² béh né seé temá, te béh yili sòm ye yòɔ́n beèh mé be beèh. Á, bí nɔ? Mò bó baá béh selé, béh vra seér cu bó lòù; bó né béh bunó, béh né dé yoló yoló;

¹³ bó né béh veèn felè tueé kwaá, béh tueé seér dé beèh bò ngòr dé bebagaá. Wa hèn béh né lom gáb mbaá. Siàgà beè bò nùàr wón dɔ́ɔ́n né cu béh ndò.

¹⁴ Bò nùàr mò, mò mè né mene bí mân nyagá njií, mè nyàgà ngwéh ye te bí gulí mé njéh, mè nyagá né ye te bí kɔ́gòn seér mé njéh lòù; bò huaán mò né bí, temé mò né gi yoòr bìi.

¹⁵ Bí sé né mene mé bò gám bò beè kám yulá mé né bí ceér Yeèsò Kristò feh, tele bìi sé né cegé ka cén, sâ gi aá. Dé ceér Yeèsò Kristò feèh, tele bìi sâ né mè. Lòù sam, mè lé bí Njàgà Bagaá se lógó naá kɔ́ɔ́.

¹⁶ Á sâ, mè né bí bɔ́ɔ́, bí bèlè lòm gule mò jéjég.

¹⁷ Mè bí Timotê huaán yíé-temé mò hèn tema njií kuú né dé cí, à né nùà gècèn te ceér Fehtoò beèh ndò, à nde cu né bí dene mò te ceér Yeèsò Kristò feh ferré faá mè né bòn bò Yeèsò bò bèh dɔ́ɔ́n feh gò nɔ.

¹⁸ Bò nuaré déi baá ké lètenè bìi punó gò, ye mè ndeè bí yòɔ́n kè ndé cú sé wa?

¹⁹ Môn sam, mè tueé bí, mò Càn né gwaán, toò hèn mè baá cuú ké lètenè bìi ndeè, te mè ñene bò hám feh bò sâ, kò ngweé seé boòn hèllè né-re mé terreb faá bó tueé né sâ wa?

²⁰ Mè tueé bí, béh *Lò Càn ñene kò né mé seé, dèn ngwéh mé par sòn.

²¹ Bí ye naàn? Mò mè baá ké yoòr bìi ndeè, mè wèh siè ngágá beè wa, mè ndé mé temé dolé, te bí ñene kò ye mè né bí gwaán wa?

5

Gwàré lètenè bò Yeèsò bò

¹ Mè né ngweé, bó ye gwàré baá ké lètenè bìi teèn; ye gèh sár bú sâ, né mene bòò mé Càn dùlà bèh, bó ménâ tóbó cá ngwéh: wa nuaré déi lètenè bìi né veèh teleè weh sé wa?

² Ye mé njéh mene, né seér cu beè bìi njèh hám feèh ma. Kòcò, bí sé lé yueé seér naá mé njéh lòù. Bí kwógó sòm nùà hèllè te mògò bìi.

³ Mè ju felè seèn tena gi aá, faá mè sé né lètenè bìi nɔ. Mè né kɔ́ɔ́ ye, mè ké kwarè bìi sam; mé njéh mene temé mò né ké yoòr bìi.

⁴ Mè ju seèn mé yilí Yeèsò Fehtoò beèh tena gi aá kèn. Mè né bí bòn, bí bilí dèn bècènè, temé mò né ké lètenè bìi, terreb Fehtoò beèh Yeèsò né ké lètenè bìi ndo.

⁵ Mo bí bilí gi aá, bí sòm kwá kéh nùà bú séná yí bèh *Sátàn, te gèr weh bú seé, ngàn yoòr seèn nerré yuo. Te lòu mé Fehtoò beèh Yeèsò ndeè cuù teèn, Càn yilí sòm ye yòn seèn.

⁶ Bí té teèn mbaá púnò dèn. Mè tueé bí, kulu maànjé né yeé gùm tàgà doón ter fulú komo njií.

⁷ Mo né mân, bí lùagà sòm kulu veèn sà yoòr bìi luagà, te bí den ngasé, bí den seér faá nyàb nò. Sà mé gècèn mene, bí né gi nyàb sà ndo. Lòu sam, cieé koò beèh *Pàskà duóm gi aá: Yeèsò Kristò *mbieè sèmè dé Pàskà yilí sòm gi aá béh mé húóm seèn.

⁸ Kènè, béh kó lòm á Pàskà yieè; béh yieé lom nde aá breéd cií, béh kulu faá léi toò nò kwá ndé cú. Béh té bò jéré-temé bò dèn cú, béh sòm gi be te veène. Né kulu sèlà nùàr.

⁹ Mè lé bí mvù déi nyagá tema kuú naà, te mè tueé teèn ye bí a: bí bò gwàré bò té bècènè dèn bilí ma.

¹⁰ Mè lé dé sà felè bò lòu bò túé ná ngwéh. Lòu sam, né bò *wón bò; sár gwaá né bó, temé te njèh nùàre kwaá njií né bó, yilí nùòb né bó, cècàn duaà né bó. Bí mé bó gè kòmò ndé ngwéh. Mo bí ye te bí geé mé bó, sà ko bí kwaá lo wón, wanón bó né ngún kela.

¹¹ Mè lé jue seér naà bò Yeèsò bò. Mo nùàr ye nyí né nùà Yeèsò, à né cu sár gwaá, à né temé te njèh bò nùàr jógó kwaá, à né cècàn dua, à né nùàr selé, à né mbè sela go, à né yilí nùòb, sà bí bó té bècènè dèn. Né mene yáb, bí bò sà bò té mé ngàb cèn yí bilí ndóg.

¹²⁻¹³ Dé bò wón bò hèllè, mè ju felè bòòn koó téná ndé ngwéh, Càn ju bòòn tena nde né koó. Dé bò Yeèsò bò, bí téná bìi ju felè bòòn tenà. Te den faá né te mvù Càn nyagá kwaá nò, ye: «Bí kwógó sòm nùà veèn lètenè bìi kwógò.»

6

Nùàr té mbeí ju bó.

¹ Mo nuaré déi né mbeí ju lè mògò bìi bele, kei boó mé à toò bò Càn bò túé ngwéh, à nde seér mé njèh toò bòò mé Càn kó bèh wa?

² Bí kó ngwéh ye bò Yeèsò bò tena nde né ju felè *wón koó wa? Mo ju felè wón tena nde né bí, sà ju dé maàn lètenè bìi tenà né bí yógó wa?

³ Bí kó ngwéh ye béh ju tena bilí nde né mé felè bò cili Càn mene wa? Mo béh ju tena nde né felè bò sà bò, sé tagá bò ju dene wón wa?

⁴ Mo né mân, mo ju déi die lètenè bìi, bí toò bòò mé né ké cie njií yeé dé kei wa?

⁵ Fegùlì bí mé njèh siè ngwéh wa? Hèn lètenè bìi doón, nùà kógòn cén ka teèn yùò kélá nyi ngwéh, te tena ju felè bò mbaábòòn wa?

⁶ Mè tueé bí: húóm ngwéh mé bí síi kuú mé ju lètenè bìi, bí yuo kela mé njèh ké cie toò bòò mé Yeèsò kó bèh, te bó nyegé seér bí mé njèh koó.

⁷ Mè tueé bí, mé ju né lètenè bìi lané den, tueé né ye, bí die gi aá kèn. Bí njèh lòu yóló sér bèh dé kei wa? Bòó mé né bí yíb ñuóó, bí bó kwá ló bèh mé ñgei wa?

⁸ Dé sâ né lom beè bìi yóó; bí dé yóló yóló bèh, bí bóó gobó seér cu né dé gobó, bí né njèh bò nuàr ñuóó, né mene lètenè bìi, bí né ménâ bóó.

⁹ Mè né tueé ye bí a ye, bò vevenè bò *Lò Càn yílá ndé ñgwéh. Bí té feh bìi mbaá bèlè kú: bóó mé né yàgà tobó gó o, bóó mé né cècàn dua o, bóó mé né gwòm cum o, bò síb mé cer yeé bò mbeí o,

¹⁰ bò yíb bò o, bò tuaá bò o, bò sèlà mbè bò o, bò sélé nuàr bò o, bò yíb wúlá feèh bò o, doón Lò Càn yílá ndé ñgwéh.

¹¹ Bò déi lé naà lètenè bìi ménâ. Mé njèh mene, Càn yaga sòm aá bí veèn sâ yoòr kèn, à sòm kwaá bí híin, te bí den bò dé seèn, bí ña bò didilí bò beè Càn mé njua yilí Fehtoò beèh Yeèsò Kristò bò Cúcuí Càn.

Dene mé yilí Càn nde né mé njèh lieé

¹² Bò nuaré déi lètenè bìi ye bó né gi mé ceér njèh doón bóó. Né gi môn dág; njèh cén, bó doón húóm gi ñgwéh. Mò sam, mè sé lé naà ménâ tueé ndo ye: mè nde né njèh doón bóó gií. Á sâ, né mene dé heè, mè teèn faá kwer nò ndaré lè ndé ñgwéh wa?

¹³ Bí né cu yeé déi tueé ye: yáb né dé lèi, lèi né dé yâb. Né gi môn ndo; njèh cén, bí kóó ye Càn nde né bó fá doón ñerré sòm gií. Dé yàgà yóon, Càn yo beèh dé cí mé kwá ñgwéh, à me kwaá seér né yo beèh dé Fehtoò beèh, te Fehtoò beèh gam yo beèh ndo.

¹⁴ Càn lé naà Fehtoò beèh lè cio komo sòm, à nde né béh lè cio mé terreb seèn ménâ komo sòm ndo.

¹⁵ Bí kóó ye, yo bìi né gi bò gà yoòr Yeèsò Kristò. Á sâ, mè nde né gà déi yoòr Kristò weh, te mè bóó yàgà mé njèh wa? Ndóg, môn sam gùm doón!

¹⁶ Bí kóó ye, nuaá mé cer sòmbé déi, sâ bó bú fá doón ña baá cén. Mvù Càn tueé né môn ndo, ye: bó fá doón ña nde né nuà cén ma.

¹⁷ Dé nuaá mé né yoòr Fehtoò beèh teé ndeé, bó bú baá mé temé cén.

¹⁸ Sâ tueé lom né ye, bí dùlà sár gwaá dulà. Bò veèn dé mé nuàr né jomo sâ bóó doón, né gi yo kèb cieè. Sár gwaá né dé seèn veèn mé nuàr bóó njií seér né yoòr seèn nuà njèh.

¹⁹ Bí kó ñgwéh ye: yo bìi né *gwà Càn koò mé Cúcuí Ñagâ den yeé teèn wa? Cúcuí sâ, Càn lé haá naà bí kóó. Yo bìi dé bìi sam cuú, baá seér dé Càn.

²⁰ Càn nge weh gi aá bí kèn, à lé bí ngeé naà mé keh tarê. Mò né ménâ, bí siè nyégé lom yo bìi bagasé, te yilí Càn lie mé njèh.

7

Dene si bó veèh

¹ Bí lé naà mè bò njèh nyagá bieé njií. Dé véh jógó, huóm kela né mé nuàr véh jógó ñgwéh.

² Á hèn, yàgà yóon seèn né-re teèn ndo. Sâ mò né ménâ, nuà kàn a, jógó véh, jógó síib ndo.

³ Lètenè bóon, déi a, té mbeí mé ngògò bèlè sér.

⁴ Ma vèh a, té mé yo seèn faá à gwaán keéh nè nɔ bó, yo seèn né dé si seèn. Né cu mé huaán siĩb môn ndo: à té mé yo seèn faá à gwaán keéh nè nɔ bó, yo seèn né dé veèh seèn.

⁵ Sâ si bô veèh a, té mé yo bɔ̀n nómó kú. Merré déi, kɔ né cu tou joloò mé bí né Càn teèn dua, sâ ye. Jomo sâ bí weh cu dene biĩ cuũm. Mɔ sam, bí yóló kòmò ndé ngwéh; bí sé yeé yóló kòmò cú, *Sátan yíi keéh be teèn.

⁶ Mè bí lòu tága ngwéh, bô mbeĩ mò, mè leéb né bí lòu.

⁷ Mɔ ye te huom, nùà kàn sé la naá faá mè nɔ den. Á hên, nùà kàn seèn yoòr né mé seé seèn hiĩn faá Càn haá né bú nɔ; mɔ seé dé hên sam, sâ né dé yíi. Dé sâ, kɔ né beè Càn.

⁸ Mè hên tueé njiĩ né mé bô kòu bô, bó bô ma kú, ye bó a: huom kela né mé huĩn faá mè nɔ deèn.

⁹ Á, mɔ bó ke, bó yóló kòmò ndé ngwéh, sâ bó jéjogò ndo: huom kela né dé jogò mé bógò-temé.

¹⁰ Mè hên tueé njiĩ né mé bô Yeésò bô mé jogò baá véh mé siĩb kèn; mè mé feh mò túé ngwéh, Fehtoò beèh tueé né kɔó, ye ma vèh a, té gwà siĩb yùò.

¹¹ Á, mɔ à yuo, sâ bú a, te siĩb déi jógó cú. Mɔ né naàn wa, bô si túé kulú cú lòu, te à cu cu gwò siĩ. Huaán siĩb a, té veèh sòm ndo.

¹² Kènè baá dé bô jomo bô, mè tueé né dé hên kɔó, Fehtoò beèh sam, mè ye bó a: mɔ nùà Yeésò déi né mé véh gwò, mé ma sâ dé seèn ceér Yeésò bèlè bèh, mɔ ma sâ gwaán lom né dene siĩb, sâ bú a, té ma sâ sòm.

¹³ Né cu ménà ndo, mɔ ma Yeésò déi jogò kwa siĩb mé dé seèn Yeésò dùa bèh, à gwaán lom né dene ma gwà, sâ ma doò a, té bú ngón ndo.

¹⁴ Mè tueé bí, Càn nde né huaán siĩb mé Càn dùa bèh doò kulú, à kulu keéh nde né bú felè veèh seèn mé né yeé Càn dua doò. Càn nde né ma mé Càn dùa bèh doò felè siĩ mé né yeé Càn dua doò kulú keéh ndo. Mɔ sam, bô huaán bɔ̀n nde né faá ñunà bô Càn-kɔ nɔ den. Á sâ, bó né gi bô ñunà Càn ndo.

¹⁵ Mɔ kènè dé mé Càn dùa bèh ngón mbeĩ, ye nyí nde aá, sâ bó kwá ló bú, à nde. Mɔ à yuo aá, dé mé né yeé Càn dua doò, la né mene si, né mene veèh, sâ à baá mé feh seèn. Dé Càn, à gwaán lom né dolê, à bí yilá bilí naá dé cí.

¹⁶ Wò ma dùa-Càn, wò né ka jéjég kɔó nyegé, ye nyí nde né si nyí yili sòm wa? Wò si mé né Càn dua, wò kɔ nyegé nde né jéjég mé ñgei, ye nyí nde né veèh nyí yili sòm ndo wa?

Dene yeé nùà ñhèh, te Càn nde ye wò yilá

¹⁷ Mé ñhèh mene, nùà kàn a, ñjéba táré lòm te dene seèn nùà ñhèh mé Càn lé haá naá bú tég. Càn lé bú yilá naá, sâ à baá gi teèn. Hên né njiĩ mé mè né te bòn bô Yeésò bô doón tagá bele.

¹⁸ Mɔ Càn lé yilá naá nuaré déi, sâ bó ñɔb gi aá bú ngór, bú a, té mbaá lèr kú cú. Mɔ Càn lé yilá naá nuaré déi, sâ bó née bú *ngór ñɔb ngwéeh ye, bú a, té ngór mbaá ñɔb kú cú ndo.

¹⁹ Bó ñɔb mene wò ngór, bô mene ñɔb ngwéh, fà doón njeré déi gàm ngwéh; ñhèh gàm né cegé *sóú Càn joloò.

²⁰ Nùà kàn a, dèn lè ká te dene seèn mé à lé naâ teèn te Càn yilá ye bú doó.

²¹ Càn lé yilá naâ wò, sâ wò né kwer wa? Té nyàmè. Mé njéh mene, mo ceér déi né toò yeè teèn nené te wò den mé feh yeè, sâ léi be fà!

²² Mo wò né mene kwer, kóo ye kwer dé mé Fehtoò beèh Yeèsò *Kristò né bú yilá, baá dé seèn mé feh seèn beè Fehtoò beèh. Dé nuaá mé Yeèsò Kristò lé yilá naâ bú, sâ à né mé feh seèn, baá dé seèn kwer Kristò.

²³ Càn nge weh gi aá bí mé keh taré kèn, bí té kwer nuaré déi mbaá njá kú.

²⁴ Bò nùà mò: nùà kàn a, dèn lè ká toò Càn te gèh dené seèn mé à lé naá kaà teèn, te Càn yilá ye bú doó.

Felè bò kòu bò mé bò ma kù

²⁵ Kènê mè tueé nde aá bí felè bò kòu bò. Dé sâ ndéb Fehtoò beèh sam, mè tueé né kóo; mè né nùà gècèn, mè nùà gècèn ña né mé njua Fehtoò beèh.

²⁶ Mè tétég jue né felè cu mé baá kènê taré hèn, ye bí a: huom kela né mé nùà den le te dene seèn.

²⁷ Wò né mé véh wa? Sâ té ceér mé bí bú geé nde né teèn fón. Wò née véh jógó ngwéeh ye wa? Sâ té véh fón.

²⁸ Mè né mene mân tueé doón, mo wò jógó véh, wò veèn bó ngwéh; mo mbò yàgá déi jógó siib, à veèn bó ngwéh ndo. Njèh cén, mo bí né jógó kuú, bí kékòò ye, bí nde né mé gèr lè dene biì cafanê kwaré. Mè bí hèn tueé kuú né dé cí, te gam bí.

²⁹ Bò nùà mò, mè ye bí a, cu nde aá wulú. Kènê bò véh bò a, dèn lòm faá bó mé véh sam nò;

³⁰ bòó mé né yueé a, dèn lòm faá temé bó yúlá ngwéh nò; bòó mé né ja wa, faá temé bó lè vógó ngwéh ndo; bòó mé né njèh nge, faá bó mé njéh beè sam nò;

³¹ bòó mé bò njèh wôn né bó gam, faá bò njií sâ bó njeré déi gàm ngwéh nò. Lòu sam, gèh *wón bú hèn ngágá ndé cú.

³² Mè gwaán né ye te bí njeré déi mùnò gò cú. Nuaá mé née véh jógó ngwéeh ye dé seèn faga lom né feh mé seé Fehtoò beèh tég, ye te huom Fehtoò beèh yoòr.

³³ Nuaá mé jógó aá véh, dé seèn faga seér né feh mé bò njèh wôn, te huom veèh yoòr.

³⁴ Yé baá môn, geé yíi baá-re bú seé bèh fà. Mé bò véh né gi ménâ ndo; né mene ma kòu, né mene huaán vèh, à nde né feh te seé Fehtoò beèh fagá nyegé, ye te nyí den nde lom yí ka seèn mé gùm mene. Dé mé jógó baá dé seèn siib, faga seér nde né feh mé bò njèh wôn, te huom si yoòr ndo.

³⁵ Mè hèn tueé kuú né ye te gam seér bí lòu, mè bí dé baá bá ngwéh, mè gwaán né ye te bí gò dilí nyegé, bí den mban nde yoòr Fehtoò beèh Yeèsò mé seé seèn beè tég.

³⁶ Kènê baá dé bò ndà mé baá véh gò: mo huaán ndà bò gwòm seèn kaga ndòn, ye bó jógó ndé cú, nde nde si munó cu, ye mo né môn, sâ nyí bòó né gwòm doò veèn, temé bú lè diè cú, à yóló kó cú ndo, mo à munó cu aá ye nyí nde cu né bú jógó, sâ bú a, jógó bú jógó; dé sâ veèn sam.

³⁷ Á, mo huaán ndà doo kaga lom né kàgà-ndòn seèn, nuaré déi sòn teèn kóó yí ngwéh, ye nyí ka huaán vèh doo jógó cú, à né ka ménâ yoló ndo, sâ à boó né bagaà mé à huaán vèh doo jógó ngwéh.

³⁸ Sâ mo né ménâ, nuaá mé sua kwaá né huaán vèh gwò, boó né bagaà; nuaá mé vèh jógó ngwéh boó huom kela né kóó ndo.

³⁹ Ma vèh mé bó jógó kwaá baá gwò, mo si née mé njolo ye, à mé feh seèn sam. Ko si kuú né lòu, sâ ma sâ baá ye mé feh seèn, à gwaán né mene síib dé kàn, à jógó mé be seèn. Njèh cén, ko né síib mé né ceér Yeèsò *Kristò bele ndo.

⁴⁰ Dé mò, mo ma sâ ye nyí nde né mé huún den, yoòr huom kela nde né bú cí. Mè lòu tué ngwéh; mè ká yoòr né mé Cúcuí Càn.

8

*Nyam *sèmè yieé.*

¹ Kènè mè tueé nde aá felè njeba mé bó semé naà te gènnè. Bí tueé né gècèn, ye béh né gi bò kógòn bò. Njèh cén, kógòn sâ sela seér cu né nuàr lòu, né bú hàh feh haá. Á sâ, njií mé gam nde né béh te ceér Cànje né lom gwaán ndo.

² Mè tueé bí, nuaá mé né punó go, wa nyí né njeré déi kóó doón, tueé seér né ye, nyí njií sâ kó ngwéh. Mo sam, ko à ko faá Càn gwaán nê no, sâ ye.

³ Nuaá mé dé seèn gwaán seér né Càn, Càn ye, nuàr nyí né bú.

⁴ Mo né ménâ, sâ béh yíé núógó sèmè mé yuoó naà te gènnè yieé wa? Mé béh né gi kóó ye cècàn né njèh mbaâ, à mé yòn sam doo. Ngweéh béh né gi kóó ndo ye, nuà yòn né lom Càn Dueè wa?

⁵ Mo bò càn né mene ké ter ka vulúu ngún, bó né mene ká doó ngún mé bò kokoò bò ngún ndo,

⁶ mé njèh mene béh né gi dé beèh kóó, ye Càn terrèh né lom cén mé huún, Tele beèh né cegé bú mé njèh doón yuo gi be seèn; béh hèn den lom né dene seèn. Béh né cegé ka mé Fehtoò beèh cén-tà-cén ndo: né Yeèsò *Kristò. Njèh doón né gi be seèn, béh yòn kwa né mé bú.

⁷ Mé njèh mene, bò nuàr gècèn sâ doón kó làrè ngwéh. Beè boòn den né faá cècàn hèllè née den ka mé terre ye no. Lòu sam, bó lé meh seér naà mé bò càn gènnè. Bó te ceér Yeèsò táré kòmò ngwéh. Yé baá ménâ, mo bó baá núógó sèmè hèllè yieé, temé boòn lè diè cú ndo.

⁸ Mè tueé bí, yáb béh ké kwarè Càn kóó ní ndé ngwéh; béh yieé mene yáb hèllè, béh mene yíé ngwéh, doón ju sam, njèh gàm déi sam.

⁹ Mo né ménâ, sâ bí kè nyégé-re bagasé, wanoón bí sé dé biì yieé njií né mbaá, bó mé te ceér Cànje táré ngwéh yé nene ménâ, bó sue yila kéh te veène teèn.

¹⁰ Lòu sam, mo nuà yuaá nene njií wò yí te mò mé yáb hèllè sònò, wò nuà kó-gècèn jògò, sâ wò bú teèn mé vógó-temé mene lú ní ngwéh wa?

¹¹ Ngweéh sâ nuà yuaá doo nde né dé seèn mé kógòn yeè hèllè leér le mà. Njèh cén, kékoó ye né nuaa mé Yeèsò Kristò lé naà felè seèn kuú ma.

¹² Mo bí veèn felè bò mbeí biì sela weh né faá bèh mân, bí né bó temé lè boó yuaá, sâ bí kóó ye, bí veèn sâ boó njií né mé Yeèsò Kristò nuà njèh.

¹³ Kênê mɔ mbeí mò te veên hên die yila nde né felè yâb, sâ boó mene naàn, mè yáb hêllè sònò nágá kéh ndé cú, te mbeí mò teèn mbaá diè kéh cú.

9

Felè bò mbòn tebé

¹ Mè mé feh mò sam wa? Mè mbòn tebé sam ndo wa? Mè lé Fehtoò beèh Yeésò mé njolo néné ná ngwêh wa? Te seé Fehtoò beèh, bí bò tàb seé mò sam wa?

² Mò bò déi la mene néné kó ngwéh ye mè né mbòn tebé, bí sé la né mè dé bìi néné kóó. Lòu sam, bí lé bò Yeésò bò ña giì naá mé mè; hên né njií mè tueé né ye, mè né mbòn tebé sâ.

³ Bóó mé né mè jueé, mè feh mò toò boòn cíí tena né faá bèh mân, ye bó a:

⁴ hên, mè mé ceér yâb bò njèh ñueé te seé mò hên sam wa?

⁵ Mò mè sé né faá bò mbòn tebé déi nɔ boó, mè weh sie véh mé né te ceér Yeésò jomo, faá bò òm Fehtoò beèh mé Piêr né yeé weh sie nɔ, mè sé mé ceér dé sâ ná ngwêh wa?

⁶ Wa dé bèh Bàrnábás boó lom nde né seé kóó, te béh nde ye yáb teèn kwa wa?

⁷ Bí lo ngweé naá he, ye mɔ sóji baá taáb lieé, à yieé seér kàgàlòn dé beè seèn wa? Wa dé bí ngwé bèh ye, bó né tàb toú mé bó dobo kwaá né ké ñueh kagá yieé wa? Bí ngwé bèh ye, tèn mbán kam ñueé yeé te bòn nàgá sâ wa?

⁸ Bí té múnò ye, mè tueé né mé kógòn bò nùàr; sam, *sóú Músi né ménâ tueé ndo.

⁹ Lè mvù Músi sâ bó sou nyagá kwaá né ter ye: nàgá mé né yolo dobo, té bú kagá sònò yí kwá. Sâ njeré déi né Càn mé nàgá yulá wa?

¹⁰ Ngweéh mé gècèn mene, Càn hên tueé njií né mé béh mà. Mé gècèn mene, bó ngòr jéjég nyagá njií né mé béh. Né mene nùà boór kièè, né mene nùà yolo loboò, bó a, kwá ndèm ye gà yâb dé boòn né gi tièn ma.

¹¹ Mé béh, né cu ménâ ndo: béh lè bìi dobo kwaá gi aá gèh Cúcuí Nàgá kèn. Mò béh sé la né mene njèh wòn beè bìi weh, sé la né njèh veên wa?

¹² Bò déi né ménâ boó komo, sé tagá béh wa?

Mé njéh mene, béh ceér bú sâ cór kè mà ngwéh, béh né seér lòu yoló, te béh bò nùàr ceér yín cú, te bó ngweé nyegé Njàgà Bagaà felè *Kristò.

¹³ Bí né gi kóó, ye bòó mé né seé ké *gwà Càn koò boó doón, yieé yeé beè gwà Càn koò sâ; ye bòó mé haá yeé sèmè ké te kɔ, gà sèmè dé boòn yuo yeé teèn sâ ndo.

¹⁴ Fehtoò beèh tueé né ménâ ndo, ye bòó mé né Njàgà Bagaà se a, yáb boòn yuo ndeè né teèn ma.

¹⁵ Mé njéh mene, mè dé mò ceér sâ cór kè mà bèh, mè nyàgà nji ngwéh ye bí a, té má nji mè njeré déi ndo. Kwá mè kuú mò! Dé mò, nuaré déi mè ngòr sàgàr yoò hên beè lùàgà sòm ndé cú.

¹⁶ Mè dé Njàgà Bagaà tueé púnó ngwéh, ba né mè lòu. Mè berón, mè gwaán mene, né seé mò. Càn a bó mè sé ke Njàgà Bagaà sè ye, te mè ñene gèr.

¹⁷ Mo mè sé lé gwaán weéh naâ seé hên kɔ́, mè sé né dàgà kela. Á seèn môn sam, mè lé seé hên mé be mò kè wèh ná ngwèh, Càn nùà njèh lé mè beè jege haá naâ kɔ́, ye mè a, né seé mò.

¹⁸ Á sâ, sàgà mò né kei ndɔ́? Mè tueé bí, sàgà mò né seér mân: mè Njàgà Bagaà se né dé lòu, vógó-temé mò né cí, mè njeré dèi teèn faá mè sé la bieè naâ nɔ́, bíé ngwèh.

¹⁹ Mè né mè feh mò, mè kwer nuaré dèi sam. Mé njèh mene, mè né kwer nùàr dɔ́n; mè gwaán né ménâ mé be mò, sâ te mè kum kwa ye nùàr ngún.

²⁰ Mo mè baá seé lètenè bò Juf bɔ́, kɔ́ mè den seér faá nùà Juf, te mè kum kwa ye bó. Mè la mene ka *sóú Músi sam, kɔ́ mè den lom faá mè né gi ka sóú sâ nɔ́, te mè kum kwa ye bó.

²¹ Né cu môn mé bò dèi ndɔ́: mo mè baá lètenè bɔ́ mé sóú Músi kó ngwèh, kɔ́ mè den cu faá bɔ́ ndɔ́: mè den faá mè sóú Músi kó ngwèh nɔ́, te mè kum kwa ye bó. Dé hên túé ngwèh ye, mè sóú Càn jòlò ngwèh; môn sam gùm dɔ́n, mè né sóú Càn jolo; ngweéh mè né beè Yeésò Kristò mà!

²² Mé bɔ́ mé né yuaá, né cu ka ménâ ndɔ́, mè ké lètenè bɔ́n den nde né yuaásé faá bó nɔ́, te mè kum kwa ye bó. Mè dɔ́n mé bó dɔ́n mân bɔ́ gi né, te mè kwomé nji bò dèi teèn yòòr Yeésò, te à yili sɔ́m bɔ́.

²³ Sâ mè dɔ́n bɔ́ kuú né felè Njàgà Bagaà, ye te mè kwa gà dé mò teèn ndɔ́.

²⁴ Bí né gi kɔ́, ye bɔ́ mé dula yeé doò dɔ́n, doò kem yuo yeé lòu. Mé njèh mene, nuaá mé dula kela né kɔ́, yieé lom né sàgà kɔ́. Sâ bí sɔ́m doò, bí dùlà lòm dé kɔ́ yieé weéh.

²⁵ Bɔ́ mé nde né doò dula dɔ́n né yeé doò maán, te bó memèh. Sâ dɔ́n, bó bɔ́ gi né te lòu sâ bó tena feh, bó kwa ye tà̀m ngôg. Á sâ, tà̀m ngôg hèllè nde cu né mbaá ñerré le ndɔ́. Dé beèh môn sam, béh bɔ́ né dé beèh ménâ, te béh ndeè tà̀m ngôg kwa seér dé kèi cèn.

²⁶ Mè dé mò doò mé njolo ké teèn hên tɔ̀b lom né dé cí. Mè dèn ngwèh faá nuaá mé fi nji né kwà̀r mbaá.

²⁷ Mè nuaá mé tueé yeé ngòr Càn kɔ́, mè yo mò tétán lobó meh né, ye te mè lòu diè sér cú.

10

Felè cècàn

¹ Bò nùàr mò, mè ye te bí munó kɔ́ cu dé mé lé naâ felè bò tele beèh léi jògò bɔ́. Bó lé naâ jomo Músi gɔ́. Càn lé naâ bó dɔ́n jomo bègè cíi kwaá; bó dɔ́n, bó lé naá gi nòmò kòò sela.

² Sâ tueé né ye, bègè bɔ́ nòmò sâ lé naâ bó nòmò Càn kou gií, te bó bilí den yòòr Músi.

³ Yáb mé lé suagaà naâ ké ter beè Càn, bó dɔ́n, bó lé naá gi yieé,

⁴ bó ñueé gi nòmò mé lé yuô beè Càn ndɔ́. Ngweéh bó lé sâ ñueé naâ nòmò kweéh jeleè mé né bó ke nyegé wa? Kweéh sâ lé naâ *Kristò.

⁵ Mé njèh mene, bó gàm Càn sâ ngwé kòmò ngwèh, nùàr kókoó mbaá lètenè bɔ́n lé naâ Càn temé lè bɔ́ yulá; bó lé ké ya dueè kuú sue leé naâ dé cí.

⁶ Bò njèh kèkèné sâ né béh njèh teèn feh den, te béh mé kàgà-ndòn veèn lè faá bó nò dèn dèn cú.

⁷ Bò déi lètené boòn lé naà cècàn dua. Bí té faá bó nò dèn. Né te mvù Càn nyagá den ye: Cili nùàr né doó den ndeé nyegé, bó né yáb gènnè yieé, bó né mbè ñueé; jomo sâ, bó kem wuo ter, bó yila *wón ngòò.

⁸ Mé sár gwaá né ménâ ndò. Béh té sár faá bò déi lé gwaá naà lètené boòn nò gwá. Bó lé naà sár ménâ gwaá, nùàr kám ndetoón cùòb tagár kuú gi mé cieé cên.

⁹ Béh té Nùà Dueè sòn félé; bò déi lé naà bú sòn lètené boòn felá, sàb gwaré wula gi bó ndò.

¹⁰ Bí té Càn júé; bò déi lé naà Càn lètené boòn jueé, cili Càn mé wula yee nùàr waà, wula gi bó.

¹¹ Bò gèr hèn bó kwa gi né, te feh bó njèh teèn. Bó nyagá kwaá né bó ter, te bó tueé kwaá béh ndò. Lòu sam, béh dé beèh baá bèh mé wón nde aá gií.

¹² Sâ nuaá mé munó né ter njebá doón, bú a, kè nyégé bagasé, mɔ sam à nde né komo die.

¹³ Bò njií mé né bí jilí doón, né gi njèh cên mé né bò nùàr wón doón jilí. Bí kóo ye, Càn né Càn húóm-temê felè beèh faá à lé tueé kwaá naà béh nò. Sâ bó jilí mene bí naàn, à gwàn ndé ngwéh ye bó a: táre yógó bí. Njeré déi né mene bí jilí, à nde né bí terreb haá, te bí yolo komo, bí mvelé yuo teèn.

¹⁴ Sâ mɔ né mân, bò mbeí mò, bí dùlà cècàn duaà dùlà.

¹⁵ Mè né kóo ye, bí né bò kógòn bò, mè tueé njií né mé bí, bí kè nyégé bò njií hèn mé be bìi.

¹⁶ Cu mé béh baá yáb Càn yieé, béh né bú felè ngàb mbè vra, bí kó nyégé bagasé ye, sâ béh bò húóm Yeésò Kristò hualé bilí né kóó. Né faá bèh ménâ mé breèd ndò. Ngweéh breèd mé béh kolé yieé yee doò, sâ béh bò ngàn yoòr Yeésò Kristò hualé bilí né kóó wa?

¹⁷ Breèd nè lom yee cén tà cén; béh kolé doón. Béh né mene kókoó, béh me yuo lom né ngàn yoòr cén faá breèd cén mé béh bilí gi yee teèn doò.

¹⁸ Bí kè njí ke bò huaán *Iserála: Ngweéh bó nyam *sèmè ñóbé yieé né ké toò Càn mà. Ngweéh ké te kɔ, bó bò Càn bilí né kóó wa?

¹⁹ Kèné te mè tueé-re ye cècàn mé nyam sèmè né mé terreb faá bèh ménâ teèn wa?

²⁰ Ndóg, mè tueé seér né dé mò ye, bòó mé né cècàn gɔ doón, bó nyam sèmè sâ ñóbé haá yee mé bò tándulu, dèn ngwéh mé Càn Dueè. Mè tueé bí, bí té gwàn mé bí bò tándulu den bilí bècène.

²¹ Bí mbè dé tándulu bò dé Càn Dueè fà doón núé kòmò ndé ngwéh; bí yáb tándulu mé yáb dé Càn Dueè fà doón yí kòmò ndé ngwéh ndò.

²² Mɔ béh né ménâ bóó, temé nde né Càn mé béh ñaá. Bí né munó ye, béh taré kela né kóó mé Càn wa?

Dene mé nde né yilí Càn toò bò nùàr seén

²³ Bò nuaré déi lètenè biì ye, bó né gi mé ceér njèh doón boô. Nyea, né gi môn dag. Njèh cén, bò njií sâ doón húóm gí ngwéh. Béh né gi mé ceér njèh doón boô dag. Njèh cén, bó béh te ceér Càng doón gàm làrè ndé ngwéh.

²⁴ Nùà kàn a, té njèh dé seèn nùà njèh fón; bú a, fón sér dé bò mbaáboón.

²⁵ Bí nde né núógó ké tan nge yieé wa? Ceér né teèn, bí té kinè.

²⁶ Né gi te mvù Càng ménâ nyagá den ndo, ye: Tàbè mé bò njií teèn doón né gi dé Càng Dueé.

²⁷ Mo nuaá mé Càng kó ngwéh né wò bèh yâb yilá njií, mo wò baá ké teèn, njií mé bó geé kwaá né toò yeé doón, kó lóm mbaá yieé njií, té kinè.

²⁸ Njèh cén, mo nuaré déi den teèn, ye wò a: Núógó hèn né núógó cècàn, sâ té sònò nágá kékú. Mo sam, nùà hèllè nde né yieé, nde né bú seé weh.

²⁹ Mè hèn tueé den né felè nùà hèllè mé nde né lòu nyamé den sâ, mè dé yeé mùnò ngwéh. Á sâ, nùà kàn nde né bieé ye: Naàn mé bó ye nyí a, té njií mé né te ceér-e yieé; mo sam, nde né mbei nyí kí ma?

³⁰ Á, mo nyí né dé nyí Càng te yâb hèllè vra no, bó nyí teèn jue cu né dé kei wa?

³¹ Mè tueé lom né ye bí a: bí né mene yieé, bí ñueé mene lòu, bí né mene kei boó, bí bó gí njií mé yilí Càng nde né mé njéh lieé.

³² Bí té gwàn mé bò *Júf ceén gule, bò mé Júf sam be lo gule, bò Yeésò bò be lo gule ndo, ye sâ doón né mé mbòntí mbòntí biì.

³³ Bí bó sér faá mé no: mè lege lom né te mè huóm laré beè nùà doón, te njèh doón ndo; mè dé mé gam nde né mè nùà njèh fón ngwéh, mè lege né dé nùà doón, te bó yili yuo.

11

¹ Mo né mân, bí kè wèh beè mò faá mè ke weh né beè Yeésò *Kristò ndo no.

Ju cògò felè kaga kwaá

² Bò nùàr mò, mè vra baá bí, bí né gi mè te njèh doón munó den, bí né tabò ngweé, bí bó faá mè lé naá bí tueé keéh no.

³ Mè ye te bí kó cu dé hèn: bí kó ye, felè bò siib doón né Yeésò Kristò; felè ma vèh né huaán siib; felè Yeésò Kristò né Càng ma.

⁴ Sâ mo né mân, huaán siib mé né Càng mé tám felè dua, wa né *sòn-Càng mé tám felè tueé doón, né Fehtoò seèn Yeésò Kristò seb.

⁵ Dé ma vèh, cu mé à né Càng dua, wa né sòn-Càng tueé wa, mo à seér cògò felè kàgà kwá ngwéh, sâ à seb né si seèn mé né felè seèn ndo. Mo né mân, sâ à né faá ma mé bele né feh lòu no.

⁶ Mo ma vèh cògò felè kàgà kwá ngwéh, sâ bú a, dèn kó mé feh kóbò! Á sâ, feh kóbò hèllè mé feh hobô nde né ma vèh sie ndo wa? Njèh fegùli sam wa? Sâ, bú a, kàgà kwá lóm cògò felè noón.

⁷ Dé huaán siib, mo à nde aá Càng dua, bú a, té tám felè súlí kwá. Lòu sam, à dé seèn felá né Càng; yoòr seèn ñené yuo kelà né terreb Càng. Dé ma vèh, dé seèn feh keéh lom né terreb dé siì.

⁸ Lòu sam, bó lé huaán siib yoòr ma vèh mé sòm ná ngwéh, bó lé ma vèh me sòm seér naá yoòr huaán siib.

⁹ Càn lé huaán siib felè ma vèh mé ná ngwèh, à lé me seér naà ma vèh felè huaán siib.

¹⁰ Ma vèh cògò felè kaga kwaá nde né dé cí, te à feh keéh ye, nyí né ka si ma, wanóŋ sâ bò cili Càn nde né ɲaáŋ.

¹¹ Mè né mene mân tueé, bí kóo ye, beè beèh bò Yeésò bò, ma vèh mé feh seèn dèn ngwèh, huaán siib mé feh seèn sam ndo.

¹² Lòu sam, bó lé ma vèh me soóm naà yoòr huaán siib. Bó yeé me gi aá bú, à nde ye bò siib déi ɲar keéh. Bí té nyèn ye, doóŋ Càn boó gi naà kóo ma.

¹³ Bí jògò ke ke mé be biì ye: mo ma vèh né Càn mé feh lòu dua, né huóom wa?

¹⁴ Bò nùàr né gi bèh doóŋ kóo nyegé, ye mo huaán siib den dé seèn mé feh tù, wa né njèh fegùli.

¹⁵ Feh tù né seér njèh bò vèh, ma vèh lie huóm seér né dé seèn mé njèh lòu. Càn bú yúli feèh dèdàbè ménâ haá né kóo, te cí nyegé bú feh.

¹⁶ Mo nuaré déi né njeré déi te ngòr hèn saán, bú a, kó cégé mân, ye né mene béh, né mene bò Yeésò bò dé kàn, béh mé tòu déi toò lé mògò beèh sam cuú ma.

Yáb Càn yieê

(Matí 26:26-29; Màrk 14:22-25; Lùk 22:15-20)

¹⁷ Mè nde né bí njeré déi tueé, mè bí teèn vrà ndé ngwèh. Ngòr sâ né mân: ye mo bí baá lé mògò biì, bí teèn boó kela seér né veèn mé bagaà sé wa?

¹⁸ Dé toò jògò bó ye, mo bí baá bècénè Càn dua wa, bí den né kekóbé ma. Merré déi né bòn.

¹⁹ Kó né ménâ ndo, te bò nùàr ɲene kó ye bò gècèn bò lètenè biì teèn.

²⁰ Mé njèh mene, cu mé bí bilí yeé dé yáb Càn yieê, bí te ceér Càn bó yí bèh;

²¹ wanóŋ bó ye, mé bí nde yeé yáb kaáŋ gií, sâ nùà kàn baá seér mé yáb seèn beè, à né mé njèh sela den, sâ bò mbeí kwarè seèn né mé cùè kuú.

²² Mo né ménâ, bí ké gwò biì yíè bèh, bí ɲueé den teèn wa? Bí kó ngwèh ye bí sâ seb den né bòn bò Yeésò bò wa? Bí kó ngwèh ndo, ye bí boó gulí né boó mé yáb beè sam wa? Kòcò, bí ye, júéé bí a naàn? Bí ye, kéí bí mé njèh lòu wa? Mè teèn sam, mè tueé bí, mè bí dé sâ kéí nyi ndé ngwèh.

²³ Bò ɲíí mé mè lé ngweé naà sònò Fehtoò beèh Yeésò, mè lé bí feèh naà cí. Lè cibí mé bó lé ndeè naà Fehtoò beèh teèn sar, à lé naà breèd weh,

²⁴ à vra Càn teèn, à kolé, ye: Hèn né ɲgàŋ yoòr nyí; nyí haá kuú né felè biì. Bí bó dèn ménâ, bí né nyí teèn munó ma.

²⁵ À boó cu mé ɲgàb mbè ménâ ndo. Bó yeé yieé gi aá, à jògo weh ɲgàb doò, ye: Mbè hèn né ɲgòŋ feè mé Càn kó né mé húóm nyí; wa cu doóŋ mo bí baá ɲueé, bí bó bèh mân, bí né nyí teèn munó den ma.

²⁶ Mo né mân, sâ yuoò hèn nde wa lòu mé Fehtoò beèh cu ndeè né teèn, cu doóŋ mo bí baá breèd mân yieé, bí né mân ɲueé, sâ bí teèn tueé keéh né cio seèn.

²⁷ Mo né ménâ, sâ nuaá mé né breèd Fehtoò beèh mé yíli temé mene yieé, né mbè seèn mé yíli temé mene ɲueé doóŋ, né ɲgàŋ yoòr mé húóm Fehtoò beèh seb. Sâ bú a, kóo ye nyí né mé ju felè ndo.

²⁸ Sâ nùà kàn a, múnò nyégé ká lè seèn bagasé, te à nde ye breêd yieé, à ñueé ye mbè.

²⁹ Nuaá mé né breêd sâ yieé, né mbè sâ ñueé, mé ngàn yoòr Fehtoò beèh teèn ñéné kéké ngwéh, né ju yoòr mé be seèn ñuaán su.

³⁰ Beèn bò nuaré déi lètenè biì tétán nu yeé mé njéh, bò déi mé njéh njou den né lòu, bò déi mé njéh kuú gi aá.

³¹ Mò béh sé né mé be beèh ke nyegé, te béh nde ye yieé, béh sé né ju beè Càn líím.

³² Sâ mò Nùà Dueè né kènê ju beèh tená, à né béh gèr feh, sâ à boó nó te lòu mé *wónj nde né ju die, béh teèn yílá cú.

³³ Sâ bò nùàr mò, mò bí nde aá yáb Càn bilí yieé, bí kèlà bò mbaábi teèn.

³⁴ Mò cùè né nuaré déi sie, bú a, jògò yíé gi ké gwò seèn ye. Mò sam, bí mògò bilí nde né dé ju yoòr biì tulu suù.

Mè bò ju dé jomò kwaá lo nées ménâ ye. Kò mè ndeè baá ké lètenè biì, mè tueé ye.

12

Seé mé Cúcuí Nágâ haá né nùà kàn

¹ Kènê mè nde né bí seé Cúcuí Nágâ se. Bò nùàr mò, mè ye te bí kò nyegé gècèn felé bô seè sâ.

² Bí né kóó ye, cu mé bí lé Yeèsò kó ná ngwéh, bí lé càn dua beèh càn tándûg, bó lé bí turú gò beèh lòu.

³ Mè ye te bí ngweé nyegé kènê, ye môn sam cuú; te bí kò ye, nuaá mé tueé né mé terreb Cúcuí Càn, dé seèn túé ndé ngwéh ye Càn a, dúágá Yeèsò duágá! Nuaré déi túé kòmò ndé ngwéh ye: Yeèsò né Nùà Dueè, mò à mé Cúcuí Nágâ lè sam ndò.

⁴ Seé Cúcuí Nágâ ñené yuo kèlâ né yoòr nùàr mé gèh hihiné; Cúcuí cén sâ boó gi né ménâ doónj kóó.

⁵ Ceér né hihiné, bó doónj boó gi né seé Fehtoò beèh cén sâ.

⁶ Kèkèné seé boó hihiné doónj, Càn cén sâ bò nùàr terreb haá gi né kóó.

⁷ Nùà kàn né mé seé seèn yoòr faá Cúcuí Nágâ haá keéh naá bú nò, ye te gam nùàr doónj.

⁸ À bò déi haá né terreb ngòr mé kógòn mene tueé; à haá bò déi terreb dé kágâ-ndòn Càn seè.

⁹ Né bú Cúcuí cén sâ haá né bò déi temé cén yoòr Càn kwaá njiì kóó, à bò déi haá né terreb dé beèn hihiné taré soòm.

¹⁰ Bú Cúcuí cén sâ bò déi haá né terreb dé fém boó, haá cu bò déi terreb dé *sòn-Càn tueé. À haá bò déi terreb te bó ñene géé kò bò njèh dé tándulù mé dé Cúcuí Nágâ. À bò déi haá né terreb dé leba juù hihiné mbaá tueé; à bò déi dé boòn haá né terreb dé bò leba juù sâ ngweé te bó se.

¹¹ Né lom ka terreb Cúcuí cén sâ boó gi né ménâ kóó; à nùà kàn seé seèn haá né faá à gwaán keéh nê nò.

Gùm nùàr mé bò gà hihiné teèn

¹² Béh né gi kóó ye, nùàr né gùm cén, mé gà teèn hihiné. Gùm nùàr sâ né mene teèn mé gà hihiné, dóón né gi yo cén. Mé Yeésò *Kristò né ménâ ndò:

¹³ né mene bò *Jûf, mé bòó mé Jûf sam, né mene bò kwer, mé bòó mé kwer sam dóón, béh lé kou gii naà nòmò Càn mé terreb Cúcuí Nğà cén, te béh ña yo cén. Béh dóón kwa bilí Cúcuí cén sâ ndò.

¹⁴ Bó gùm nùàr mé gà cén mé lòm ñgwéh, né mé gà teèn hihiné.

¹⁵ Mo gule sé ye: nyí be sam, sâ nyí gà déi yòòr nùàr sam; mo à né mene ménâ tueé, sâ à gà mé né yòòr nùàr sam wa?

¹⁶ Mo tie sé ye: nyí hám gà déi yòòr nùàr sam, kò nyí sé la né njolo; mo à né mene ménâ tueé, sâ à gà mé né yòòr nùàr sam wa?

¹⁷ Mo gùm nùàr dóón sé né gi lélán njolò, bó sé ñgwée naà mé kei wa? Mo sé né gi lélán tieé, bó sé ñjéh dúlì ñgwée naà mé kei?

¹⁸ Mè tueé bí, Càn gà dé kàn yòòr nùàr me kwaá né te bèh seèn-e faá à gwaan nê nò.

¹⁹ Mo gà cén mé huún sé né gi gùm nùàr dóón kóó, sâ yo sé teèn ná ñgwéh!

²⁰ Gà hihiné me bilí né kóó, te nde ye ñaà gùm nùàr.

²¹ Mo né mân, sâ njolo a, té túé ye be a: nyí wò gwàn ñgwéh! Feh a, té mé bò gule túé ye bó a: nyí bí gwàn ñgwéh ndò!

²² Háye, bò gà mé né beé nùàr yuyuaásé dóón, né gi mé seé bòn.

²³ Bòó mé béh né munó ye bó hám gà déi sam dóón, ñgwééh béh ke nyegé kela cu né bó wa? Béh cí nyegé seér né bò gà mé béh né mé ñjéh guli.

²⁴ Bò dé mé béh mé ñjéh gùlì bèh, den né dé bòn ménâ. Càn lé me soóm naà yo mé gùm mene, ye te béh cí kela seér bò gà dé memanè.

²⁵ Yeé baá mân, yo lòu ñarè dèn cú ndò, te bò gà gam kuú seér lètenè bòn lòu.

²⁶ Mo gà cén déi né yòòr yeé baán, sâ núr ñgwée né mé bò mbeí mene. Mo gà déi né yòòr yeé ñguli, sâ bó bò mbeí nde né samé gii dóón ndò.

²⁷ Bí kóó ye, bí né gi dóón gùm yòò Yeésò *Kristò; nùà kàn yòòr seèn né gà cén déi.

²⁸ Né ménâ mé bòn bò Yeésò bò ndò, Càn bó teèn te kwaá né lòu: toò jògò né bò mbòn tebê, jomo sâ bò *sòn-Càn bò; dé tagár né bò fèh-ñjèh bò; te bò fém bò nde ye bele. Jomo sâ né bòó mé taré sòm yeé bò nùàr o, bòó mé gam yeé bò mbeí o, bòó mé né seé ke nyegé o, bòó mé tueé né leba juú hihiné o, dóón Càn bó te bòn bò Yeésò bò te kwaá né lòu.

²⁹ Faá bèh mé bí né bó ñené sâ, bó bò mbòn tebê dóón sam, bó bò sòn-Càn bò dóón sam, bó bò fèh-ñjèh bò dóón sam ndò. Bó gi mé terreb fém bób dóón sam,

³⁰ bó mé terreb beén taré soóm dóón sam, bó gi mé terreb leba juú hihiné tueé dóón sam, bó gi mé terreb leba juú sâ seé dóón sam ndò.

³¹ Mo né ménâ, sâ bí gwàn kélá sér bò gà seé dé kokoò, bí gwàn lòm mé temé bìi mene.

Mé ñjéh mene, kwá mè feh bí dé mé né bò mbeí dóón huóóm yógò.

13

Gwaân

¹ Mo mè sé né mene ju nùàr wónj dóój tueé laré, mè tueé bilí mé ju bò cili Càn mene, mo mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ mè né mbaá faá juàgà nò ngulí tum den, mo sam faá sògò ngulí ndan den né kóó ndò.

² Mè sé kwa gi mene terreb *sòn-Càn tueê, mé bò njèh nènáb ngweé komò, mé terreb njèh dóój kóó gií, mo mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ mè né njèh mbaá. Mè sé kwaá njií gi mene temé mò dóój yoòr Càn, mè né mene tueé ye tòr a: kòmò yuò doó sâ, ndé sèr toò, à né mene sòn mò ngweé, mo mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ mè né njèh mbaá.

³ Mè sé geé njií gi mene bò njèh mò mé bò saám bò, mè yila nde bilí tuar mé gùm mò mene, mo mè mé gwaân nùàr lè sam, sâ ndóg kwòm sam.

⁴ Nuaá mé né nùàr gwaán, né yeé sèñ kwaá, né yeé nùà bagaà, à huer kú bèh, à mènàñ bó bèh, à feh hàmm bèh.

⁵ Mo nùàr né nùàr gwaán, à njèh fegùlì bó bèh, à nùà nyaá ná ndé ngwéh, à nùà fúrú-temé dèn ndé ngwéh, à njùn kú ndé ngwéh ndò.

⁶ Nuaá mé né nùàr gwaán, kwè* sèn bèh, à gwaán seér né gècèn.

⁷ Nuaá mé né nùàr gwaán, né yeé veèn bò mbeí sen, à kwaá njií lom temé mé Càn, à né ndèm kwaá, ye Càn nde gi né njèh dóój nyegé, à né gi dóój yoló ndò.

⁸ Gwaân dé seèn nde den né méméná dé kèi cèn. Ngòr bò sòn-Càn bò gi nde né kóó, terreb mé béh lé kwaá naá dé leba juù hihiné tueé gi, kógon bò nùàr gi yuo ndò.

⁹ Lòu sam, béh njèh dóój kóó gií ngwéh, béh ngòr dé sòn-Càn dóój túé làrè ngwéh ndò.

¹⁰ Mo njií mé né gùm dóój ndeè waà baá, dé mé gùm dóój sam doò nde né leér yuo.

¹¹ Léí mé mè lé naá huaán maàn, mè lé tueé beéh ngòr huaán maàn, mè lé munò beéh faá huaán maàn nò, mè njèh dóój ngweé kò lom faá huaán maàn ndò. Mè yeé kula baá, seé huaán maàn hèllè gi yuo mè yoòr.

¹² Kènê béh ñene njií den né bò njèh cibi mbaá, faá béh ñene yeé te nòmò† nò. Cieé déi béh nde né mé njolo ñené ñagá. Kènê mè kò cegé né njèh kèb cén, loòró déi mè nde né dóój kóó gií, faá Càn né mè mé gùm mene kóó gií nò.

¹³ Njèh tagár gi ndé ngwéh: temé cén mé béh né yoòr Càn kwaá njií doó gi ndé ngwéh; ndèm mé béh né mé bú kwaá, gi ndé ngwéh; gwaân gi ndé ngwéh ndò. Lètenè bò njèh tagár hèn, gwaân kela né kóó.

14

Seé Cúcuí Naga

¹ Sâ bí fágá lòm feh mé bò mbaábi gwaân. Bí gwàn seé Cúcuí Naga yoòr bìi gwaân ndò. Bí tétég gwàn kélá *sòn-Càn tueê.

13:2 13:2 Mat. 17:20; 21:21; Mk. 11:23 * **13:6 13:6** Mo nùàr die, bó né lòu seén seér; sâ né kwè.

† **13:12 13:12** Bó mè nòmò me njií né cafanê. Pól lé dé seèn me njií seér naá mé daregà. Lòu sam, daregà déi tòò lé naá fufulú.

² Nuaá mé kwa né dé seèn terreb dé leba juù hihiné tueê, tueé njií lom né mé Càn, à mé bò nùàr túé ní ngwéh, à tueé seér né bò njèh nénâb faá Cúcuí Nágâ tueé né bú nò. Bò nùàr bú sâ ngwé kòmò ndé ngwéh.

³ Dé nuaá mé kwa né terreb sòn-Càn tueê, môn sam. À dé seèn tueé njií né mé bò nùàr, te bó kwaá yam njií gi temé yoòr Càn, te toó nyegé bó, temé die bó lè.

⁴ Nuaá mé kwa né dé seèn terreb leba juù hihiné tueê sâ, tueé ngulí nyegé lom né temé dé seèn nùà njèh. Dé nuaá mé kwa né dé seèn terreb sòn-Càn tueê, môn sam; à dé seèn tueé ngulí nyegé né temé bò Yeèsò bò dɔɔŋ.

⁵ Mè sé la ye bí dɔɔŋ, túé gi leba juù hihiné; njèh cén, mè gwaán kela né ye bí tueé seér sòn-Càn. Mè tueé bí, nuaá mé tueé né sòn-Càn huòm kela né kóó mé nùà leba juù hihiné tueê. Mò sam, kò sè-njàb né teèn, te bò Yeèsò bò ngweé kwa ye, bó kwaá yam njií gi temé yoòr Càn. Mò sam, sâ sòn-Càn kela né kóó.

⁶ Wanoɔŋ bò nùàr mò, hèn mò mè waà ké yoòr biì, mè tueé bí mé leba juù hihiné, mò bí ngúngwéh, sâ nde né bí gam wa? Ngweéh mò mè waà ké yoòr biì, kò mè tueé bí te ju mé nùàr dɔɔŋ né ngweé, te bí ngweé ye mà. Mò né ménâ, bò njií mé mè naâ ké toò Càn néné, mè nde né bí se nyegé; mè tueé mene ngòr kógon, né mene ngòr sòn-Càn, né mene njèh feéh, mè tueé bí, kò mè bɔɔ ménâ, sâ gam ye bí.

⁷ Béh mé njií mé kù bò nján; bó né bò toú mbaá. Mò wò tuaga vurú njií né mbaá, wò lobo vurú njií nján mbaá ndò, nde né ngulí cegé wa?

⁸ Hèn, mò nùà túágá-tàn* né gèh tàn dé taáb tuagá vurú den, nuaré déi nde né taáb mbaá nyegé kuú wa?

⁹ Né kèi cén ménâ ndò: mò bí tueé den né tebé te leba juù hihiné, sâ bò nùàr nde né tebé ngweé wa? Mè tueé bí, bí tueé den né mbaá, bó ngúngwéh, kobo kela né ter.

¹⁰ Bò ju hihiné né lom ká lè wónje ngún, bó dɔɔŋ né gi te ceér-e ndò.

¹¹ Mé njèh mene, mò mè ju mé bó né mè teèn tueé njií sâ ngwé kó ngwéh, sâ nùà hèllè né beè mò kìn, mè né taré kìn beè seèn ménâ ndò.

¹² Né cu mân mé bí ndò, bí bɔɔ mé né lom terreb seé Cúcuí Nágâ gwaán dɔɔŋ, bí lègè lòm terreb dé kokoò kwaà; tétég sé la né bɔɔ mé nde né bò Yeèsò bò gam, te bó kwaá yam njií lom temé yoòr Càn.

¹³ Teèn sâ, mò nuaré déi kwa terreb leba juù hihiné tueê, sâ bú a, dùà Càn, te Càn haá bú terreb bò njàb teèn seè ndò.

¹⁴ Wanoɔŋ mé sé né Càn mé leba juù hihiné dua den, temé mò né dé seèn ngweé, feh mò dé seèn ngwé kwà ngwéh.

¹⁵ Á hèn, mè bɔɔ sòm nde aá naàn wee? Mò né ménâ, kò mè dua né mé ju lòò mò, mè né mé leba juù hihiné dua ndò. Mò né bené, mè bené de nde né mé ju lòò mò, mè de cu mé leba juù hihiné ménâ.

¹⁶ Wanoɔŋ mò wò vra lom né Càn mé leba juù hihiné, sâ bɔɔ mé né kwarè yeè lòu bilí felá den, nde né ngòr yeè gwaán, ye «Môn» wa? Bó gwan ndé ngwéh. Lòu sam, njií mé wò né teèn tueé sâ, bó ngwé kó ngwéh.

¹⁷ Sâ ngòr yeè hèllè la huòm mene naàn, mbeí yeè dé seèn gàm ndé ngwéh.

* **14:8 14:8** Tògò dé kóó mé hueh faá tàn nò.

¹⁸ Mè né Càn mé gècên mene vra. Lòu sam, mè né gi bí doón mé leba juù hihiné tueé yógó.

¹⁹ Mé njéh mene, mo bò Yeésò bò bilí baá, mè gwaán kela né njàb tín té tín tueé, te yila bó felè, te gam bó; mè gwaán kela né cí, mé njàb kám te leba juù hihiné tueé deèn.

²⁰ Bò nùar mò, bí té njèh faá bò huaán tetòr nò múnò; bí múnò sér faá bò jojoló bò nò. Kò né dé veèn bô, sâ ye; dé sâ bí teèn dèn sér faá bò huaán tetòr nò; bó dé bòn veèn bó kó ngwéh.

²¹ Dé leba juù hihiné tueé, né te mvù Càn nyagá den ye:

«Càn Dueé ye: nyí nde né dà m bò nùar nyí njèh tueé,

nyí bó tueé keéh nde né sònò bò kin;

bò kin nde né bó mé ju lò bòn kin sâ tueé.

Mé njéh mene, bò nùar nyí sòn nyí ngwé ndé ngwéh.»

²² Sâ tueé né ye, Càn né njeré déi te leba juù hihiné feh kwaá; à feh kwaá né mé bò nùar dé ké cieè. Dé sâ dé bós mé né temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií sam. Dé bòn né seér terreb dé sòn-Càn tueé beleè, te feh bó njèh, te bó ñene kò teèn, ye Càn baá lètenè bòn mé terreb mene. Dé bò ké cie bò, bó dé sâ ñéné kó ndé ngwéh.

²³ Hên mo bò Yeésò bò bilí baá mógò dé Càn duaá, dé kàn mé dé kàn tueé lom né leba juù hihiné, mo bò lòu bò mé bò ké cie bò né lètenè bi teèn, sâ bó bí bò kùlù bò yílá ndé ngwéh wa?

²⁴ Mè tueé bí, mo bí tueé seér né sòn-Càn mé ju lò, sâ, né mene nùà lòu né mene nùà ké cie nde né teèn yílá, à ngweé kwa, veèn seèn nde né bú be sie,

²⁵ bò múnò lèrreb seèn doón nde gií né cie ñéné yuo kelá, à nde né toò Càn cemmé ndeé, à die bú, ye bí a: Né bòn, Càn terrèb né lètenè bi kó.

Njèh te ceér-e bô

²⁶ Dé hên béh sònò tueé cu nde né kei, bò mbeí mò? Mo bí bilí baá kèn, nuaré déi de bené, cén déi feh njèh, déi né bí njií mé à ñenè naá ké toò Càn se nyegé, cén déi tueé mé leba juù hihiné, cén déi se seér te ju lò. Te bò njií mé bí bós gi né sâ doón gam seér bò Yeésò bò lòu, bó kwaá yam njií gi temé yoòr Càn.

²⁷ Mo bí tueé né mé leba juù hihiné, sâ bí túé lòm nùà fà mé tagár, bí tueé te sòn te sòne; nuaré déi né bò njií mé bí tueé né sâ se seér.

²⁸ Gèh bò ngòr te leba juù hihiné hên, mo nùà seè teèn sam, sâ nùà kàn a, té mé njèh ter te mógò mbaá kòmò wùò kú; bú a, túé lòm ké lè mé Càn.

²⁹ Mo bò mé tueé né dé bòn *sòn-Càn baá tebé tueé, bó a, túé lòm nùà fà mé tagár ndo, te bò mbeí felá nyegé, bó pi lòu.

³⁰ Mo nuaré déi baá njèh mé njolo ké toò Càn ñené njií, sâ nuaá mé né njií sònò cu sâ tueé, bú a, téná ló môn, te mbeí tueé keéh.

³¹ Bí né gi mé ceér sòn-Càn tueé larè doón. Njèh cén, bí túé cécéné, sâ te bò nùar maán weh njèh teèn, temé taré gií bó lè doón.

³² Lòu sam, bò sòn-Càn bò né yéè bò siè-sòn bò.

³³⁻³⁴ Wanoón Càn gwàn ngwéh mé béh ndabé go lòu, à gwaán seér né ye, béh bó njèh te ceér-e te ceér-e.

Bò véh a, té sòn lè mògò bò Yeésò bò túé, te mògò bìi den faà dàm mògò bò Yeésò bò wón dón nɔ; bó mé ceér sòn tueê ké te mògò sam. Bó sou nyagá kwaá né te mvù Càngè mɔn ndɔ, ye: Bò véh a, lèb dèn lòù.

³⁵ Mò bò véh gwaán né njeré déi ngweé nyegê, wa bó a, ndé bíé nyegé mé bò si bɔ̀n ké gwò ma; wanɔ́n mɔ ma vèh tueé sòn ké te mògò bò Yeésò bò, húóm ngwéh.

³⁶ Mòn! Merré déi bí munó né ye, ngòr Càng lé yuoó naà beè bìi; merré déi bí ye, ngòr Càng lé nde loóm naà dé bìi ndɔ?

³⁷ Mò nuaré déi munó né ye, nyí né sòn-Càng, wa nyí né mé terreb Cúcuí Nagá, sâ à nde né kɔ́ ye, bò njií mé mè nyagá né hèn yuoó naà sònò Fehtoò beèh.

³⁸ Mò à ménâ néné kó ngwéh, sâ bí té sòn seèn mbaá ngwé kú, bí té mé bú tɔ́n.

³⁹ Mò né mân bò mbei mò, sâ temé bìi a, gwàn kélá sòn-Càng tueê. Mé njéh mene, bí té leba juù hihiné yín ndɔ.

⁴⁰ Bí bó nyegé jí njèh dón, te bele ceér.

15

Komo yuoó Yeésò

¹ Bò nùàr mò, mè lé naà ké lètenè bìi Njàgà Bagaà se, bí lé naà temé teèn tég kwaá njií; wa hèn bí née den ka teèn tég njebá taré ye. Kènè mè gwaán cu né bí se ferrê.

² Càng bí hèn yili sòm keéh né mé Njàgà Bagaà sâ; kɔ bí né temé teèn nɔ́n kwaá njií ndɔ, sâ ye. Mò sam, sâ bí lé gwaán kuú naà dé mbaá.

³ Bí kó ye, mè lé bí sâ feh keéh naà ngéi ngòr mé Yeésò *Kristò lé naà mè tueé; mè lé ye bí a, Yeésò Kristò lé naà felè veèn beèh kuú ma, né ka nág faá bó lo nyagá kwaá naà te mvù Càngè nɔ;

⁴ bó furú bú; lè cieé tagáre à komo yuo te cio, faá bó lo naà te mvù Càngè nyagá kwaá ndɔ;

⁵ à néné yuo kelà toò Piêr; jomo sâ toò bò mbòn tebê yulà cùb fà doò.

⁶ À néné yuo kela cuù toò bò mbòn seèn déi, sâ bó né bècénè, bó lé naà njèh yuií tɔ́n mân yɔ́g, bó nene gi bú kèi cén dón. Lètenè bòó mé lé naà bú néné sâ, bò nùàr kókoó née mé njolo ye, kuú cegé né bò déi.

⁷ Jomo sâ, à nde néné yuo kelà toò Jâk, à néné yuo kela cuù toò bò mbòn tebê dón ndɔ.

⁸ Jomo bɔ̀n dón, te à néné yuo kelà ye toò mò. Á sâ, huaán mvuɔ̀b te nàr lè faá mè nɔ sam.

⁹ Lètenè bò mbòn tebê Fehtoò beèh dón lólób bò cèrè-mbân né mè ndɔ. Mè wúlú ngwéh nuaá mé sé la né lètenè bò mbòn tebê yilá. Mò bó ye tútueé, mè lé naà bòn bò Yeésò bò gèr mé gècèn mene feh keéh.

¹⁰ Mé njéh mene, Càng kó-je-ré njolo yoòr mò ci ngwéh; njua seèn mé kènè mè baá ye nuaá mé né mè hèn. Kàmbér njua Càng sâ lé dé mbaá ná ngwéh; mè tema yɔ́g seér cu aá bò mbòn tebê seé mé njéh hèn nɔ. Mé njéh mene, ka mè sam, né lom húóm-temé Càng mé né yoòr mò bɔ́ den né mán kó.

11 Sâ, mo mè se mene Njàgà Bagaà kɔ́ɔ́, né mene bò mbòn tebê déi, dɔ́ɔ́n ju sam, béh se gi né Njàgà Bagaà cén mé bí né gi temé teèn kwaá njií sâ.

Komo yuòò bò nùàr

12 Béh yeé baá ngòr Càn se yon, ye Yeésò Kristò komo yuo aá lè cio kèn, bóɔ́ cu né naàn mé bò nuaré déi lètené biì ye, bò komó te cio kòmò yuòò bèh wa?

13 Ngweéh sâ Yeésò Kristò sé lé te cio kòmò yuòò ná ngwèh ndo wa?

14 Mo Yeésò Kristò sé lé te cio kòmò yuòò ná ngwèh, sâ béh ngòr Càn tueé kuú né dé lòu, sâ bí temé teèn kwaá njií kuú né dé lòu ndo.

15 Te jomo sâ bó sie sagá cu ye béh nyeén teèn, ye béh né bò *sòn-Càn bò dé nyenyèn, kei mé bóɔ́ béh ye bò nùàr a, Càn komo sòm aá Yeésò te cio wa? Mo sé né ka gècèn ye bò komó te cio kòmò yuòò bèh, ngweéh sâ Càn sé lé Yeésò te cio kòmò sòm ná ngwèh mà.

16 Mo Càn bò komó te cio kòmò sòm bèh, sâ Yeésò Kristò sé lé te cio kòmò yuòò ná ngwèh.

17 Mo Yeésò sé lé te cio kòmò yuòò ná ngwèh bòn, sâ bí temé yoòr seèn kwaá njií den né dé lòu. Mo né ménâ, sâ bí vu aá be ndo, veèn biì né cu ka yoòr biì mbaán den.

18 Sâ tueé cu né ye, bóɔ́ mé lé naà te ceér Yeésò kuú dɔ́ɔ́n, lòu leér le gi aá kèn ndo.

19 Mo ye ndèm mé béh né yoòr Yeésò kwaá njií hèn gam lom né béh dé ká lè wónje, sâ bò nùàr a, yúé kélá béh mé bò déi.

20 Mè tueé bí, Kristò lé naà te cio komo yuo, à baá cu mé njolo, te feh kwaá ye béh a, bò komó nde né te cio môn komo yuo gií ma.

21 Lòu sam, cio lo yilá naà ká lè wónje felè nùà cén, béh te cio komo yuo gi nde né felè nùà cén ndo.

22 Gèh dé mé bò ndúté ndútù Ádàm né cio felè Ádàm bilí yilá hèn, bóɔ́ mé mban bilí né yoòr Yeésò Kristò komo yuo nde né te cio felè seèn ménâ ndo.

23 Njèh cén, nùà kàn né mé lè mè seèn: toò jògò pèm né Kristò. Lòu cuú seèn, bò Kristò bò bele keéh;

24 sâ wónj ceré baá ndo. Lòu mé wónj ceré nde né teèn sâ, bò tándulu bó bò mgbè bóòn mé bò kokoò bò mé ye wónj né beè bóòn dɔ́ɔ́n, Kristò nde gi né bó nyoló sòm, te à haá njií cu kɔ́ɔ́ mé Tele seèn Càn.

25 Bú Kristò te kɔ́ɔ́ den ngɔ́ɔ́ nde né kɔ́ɔ́. Kɔ́ Càn domó njalé kwaá gi aá bò bònò bò ka ba gulè seèn, sâ à haá njií cu ye kɔ́ɔ́ mé Tele.

26 Nùà bònò mé bó nde né nyoló ceré né Cio.

27 Te mvù Cànje né gi ménâ nyagá den ndo ye: Càn ka ba gulè Kristò ba kwaá gi né njèh dɔ́ɔ́n. «Dɔ́ɔ́n» bú hèn né dé seèn hiín, à Càn nùà njèh teèn kè mà kéh ngwéh. Dé seèn à njèh dɔ́ɔ́n ka ba gulè Kristò ba kwaá gi né kɔ́ɔ́. Càn ka Nuna seèn dèn sér ndé ngwéh.

28 Mo njèh dɔ́ɔ́n nde baá gi ka Nuna Càn, sâ Nuna mé feh seèn baá ka Teleè ndo. Lòu sam, Tele bú terreb felè bò njií sâ dɔ́ɔ́n haá gií naà kɔ́ɔ́. Cu sâ, Càn den lom nde aá Nùà Dueè dé ndeèr felè njèh dɔ́ɔ́n kɔ́ɔ́.

29 Mè nde né bí njeré déi tueé. Bóɔ́ mé kou né nòmò Càn te sòn bò nùàr bóòn mé kuú gi aá, bí jògò múnò ke felè bóòn ye. Bó ménâ bóɔ́ né dé kei?

Mɔ sé la né ka bòn, ye bò komó te cio kòmò yùò ndé ngwéh, sâ bó bòn nòmò Càn te sòn bòn kou kuú né dé kei wa?

³⁰ Mé béh mene, sâ béh te gèr-e cu doón nar yila kuú né dé kei?

³¹ Mè tueé bí, bò nuàr mò, mè né cio cieé doón líim soó. Mè né mé vógó-temé felè bìi, mè tueé né bí dé cí. Vógó-temé sâ né ye: kènè béh bí dé beèh baá gi beè Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

³² Né mene ká Efése, béh bò nyam yaà né mé lègè kwaré. Mɔ se la né dé bò nhèh wòn, ngweéh sâ mè sé lege kuú den né dé mbaâ mà. Mè tueé bí, mɔ Càn bò komó te cio kòmò sòm bèh, sâ mè sé la tueé naà faá kàn hèn nɔ, ye: «Béh yíé yáb kókoó, béh nùé mbè kókoó ndɔ, kwéh béh nde né kuú gíi.»

³³ Bí té feh bìi teèn bèlè ló: nuà veèn né yeé nuà bagaà jin.

³⁴ Bí dèn faá nuàr nɔ, bí té veèn kèrà cú. Mè tueé bí, bò nuaré déi lètenè bìi Càn kó ngwéh. Fegùli bí mé nhèh siè ngwéh wa?

Yo dé feé

³⁵ Nuaré déi nde né bieé ye, bò komó te cio komo yuo cu nde né naàn wa? Yo bòn den nde né naàn ndɔ wa?

³⁶ Sâ wò né tándugó! Wanoón mɔ wò dobo yíi gèh nhèh dòu, à beéh dòu vùàn lè bèh, te jìli yuo teèn, fei ye wa?

³⁷ Wò né mene ngwàgàm dobo, wò dobo yeé mvum, wò ngege dòbò bèh.

³⁸ Càn haá keéh né mvum dé kàn jìli seèn faá à gwaán nê nɔ, à haá bú kèkèné dé seèn mé né ka yoór seèn ndɔ.

³⁹ Mé núgó né cu ménâ ndɔ. Núgó nhèh cecemâ doón kèi cén sam: núgó nuàr né hiín, núgó nyaàm hiín ndɔ; núgó noòn mé núgó ngò né bele hihiné ménâ.

⁴⁰ Yo né kèi fà: dé ké te vulúu né hiín, dé ká doó hiín ndɔ. Bò yo dé ké te vulúu huómé nde né dé bòn hiín mé bò yo dé ká doó.

⁴¹ Yàgà huóm dé lòu né hiín, dé weéh hiín, dé bò mbentò hiín; ké lètenè bò mbentò sâ, yàgà huómé bòn né hihiné ndɔ.

⁴² Nde né ménâ lòu mé bò komó nde né lè cio komo yuo gíi. Mɔ bó furú sòm aá nuàr, à nde né fo yuo. Mé yo dé feé, mɔ nuàr komo yuo aá te cio, à dé seèn fò ndé cú.

⁴³ Mɔ bó furú njií aá komó dòu, sâ à baá yuaásé, veénsé mân. Lòu mé à komo yuo cu aá te cio, à nde né yàgà huóm, à den seér tarésé.

⁴⁴ Cu mé bó né bú ka tàbè furú njií, à né núgó mé húóm. Mɔ à komo yuo aá te cio, sâ yo seèn baá seér dé feé mé Cúcuí Càn haá naà bú. Lòu sam, yo dé nhèh wòn né teèn, sâ yo dé Cúcuí né teèn ménâ ndɔ.

⁴⁵ Né gi te mvù Càn ménâ nyagá den, ye: «Ádàm nuà toò jògò lé naà mé yòn.» Ádàm dé jomò né Yeésò, à dé seèn né Cúcuí mé haá né yòn kóó.

⁴⁶ Bò nuàr yo dé Cúcuí sâ néné lógó bèh, bó nene lógó yeé yo dé wòn, te bó nde ye dé Cúcuí néné.

⁴⁷ Bó lé Ádàm nuà toò jògò meè naà mé tàbè. Ádàm dé jomo lé dé seèn yuoó naà ké te vulúu.

⁴⁸ Bò *wón bò felá né nuaá mé bó lé meè naà mé tàbè hèllè; bò dé ké te vulúu felá dé bòn nuaá mé yuoó naà ké te vulúu ndɔ.

⁴⁹ Né kèi cén mé béh ndo: béh felá né dé mé bó lé meè naâ mé tàbè; béh felá cu nde né nuaá mé lé yuoó naâ ké te vulúu ménâ ndo.

⁵⁰ Bò nùàr mò, mè bí hèn tueé né te bí kɔ ye, bò njií mé bó me gi né mé núgɔ bô húóm dɔɔŋ, te *Lò Cànɛ yílá ndé ngwéh. Naan mé njií mé nde né lòu fɔ bô dé mé fɔ bèh nde né bècénè den bilí wa?

⁵¹ Bí kwá mé feh kwaá bí njèh nâb dèi njolò: béh ndeè lòu dɔɔŋ kú gi ndé ngwéh, béh nde né dɔɔŋ kweéh seér gií.

⁵² Lòu mé tàn* dé cèrè jomò tuaga nde né teèn, béh nde né mvúár cén faá bó ci né njolo nɔ kweéh seér. Mɔ tàn sâ ndeè baá tuagá, bò komó nde gií né dòu mé yo dé feê komó yuo: yo dé sâ ndeè dé seèn kú ndé cú. Béh bò làn bò, yo dé beèh kweéh seér nde né lòu.

⁵³ Sâ tueé né ye, yo mé nde né kuú hèn, ɲa seér nde aá yo mé kú ndé cú; à né yeé fɔ, à lòu fɔ ndé cú.

⁵⁴ Mɔ yo mé nde né kuú, mé nde né fɔ, ndeè ɲa seér aá dé mé kú ndé cú, fɔ ndé cú, sâ baá jégég faá bó lé nyagá kwaá naâ te mvù Càn nɔ, ye:

«Cio nyolò yuo aá kèn; yɔgɔ aá bú!»

⁵⁵ «Cècàgà Cio, terreb yeè sâ baá he?

Cècàgà Cio, njòr yeè sâ baá he wee?»

⁵⁶ Cio yùòm kwaá né mé veèn, te à nde ye nùàr wulá. Veèn yùòm kwaá né mé *sóú te nùàr nde ye ju die ndo.

⁵⁷ Kùsèm Càn, siè ngób! Kènè béh Cio yɔgɔ aá kèn. Béh Cio yɔgɔ né mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

⁵⁸ Belá, mɔ né mân, sâ bí sòm nji njágá ter, bí té kèkòg dèn, bí mbán ndé lòm yoòr Fehtoò beèh tég, bí né seé seèn cu dɔɔŋ tetoò temá njií. Lòu sam, bí kɔ gi aá kèn ye, seé mé bí né mé terreb Fehtoò beèh bó hèn nde né bí nòmò kókoó haá.

16

Kàgàlòŋ si bilí

¹ Mè gwaán cu né njeré dèi tueé; né felè kàgàlòŋ mé bó né bilí, te gam bò Yeésò bò ké Jerusalem doò: bí bó ká kèi cén faá mè lé tueé naâ mé bò Yeésò bò te tàbè Galatí nɔ.

² Mè sòndè dɔɔŋ, nuaá mé kwa baá kàgàlòŋ, bú a, sòm kwá kèb dèi yí jomo; mɔ mè ndeè waà baá ké sâ, te bó lòu bilí só cú.

³ Mɔ mè ndeè waà baá, te bí balé sòm bò nuaré dèi, mè tema njií bó mé njéh ké Jerusalem, mè nyagá kwaá mvù teèn.

⁴ Mɔ huòm kela né ké toò mé feh mò ndeè, béh bó nde dɔɔŋ.

Bò njií mé Pól gwaán né bóɔ

⁵ Mè nde né ké yoòr bií ndeé. Njèh cén, mè jògò kela nde nées Masedíná ye. Kɔ mè kela ké teèn kelà ndo.

⁶ Mɔ mè ndeè waà baá ké yoòr bií, merré dèi mè nde né kóbeè cer weh; kɔ ngweéh cu dùlù nde né mè ké sâ kelá gií wa? Mè kó nyégé ngwéh. Sâ mɔ mè ndeè baá mé gò beré déi, bí nde né mè teèn gam.

⁷ Mè ye, mo mè kela ké yoòr biì kènê, sâ mè cèr màgà ndé ngwéh. Ko mè kela logó Masedínà, te mè ndeè wa ye ké yoòr biì, béh bí cer weh, mo Càṅ gwaán.

⁸ Mè née ká Efése ye. Ko *Pàntèkòt ndeè waà baá, sâ ye.

⁹ Lòu sam, Càṅ haá baá mè ceér ngòr seèn ká teèn tueê; seé né go; bò bònò bò né doó merré den ndò.

¹⁰ Mo Timotê waà baá ké lètenè biì, bí kè nyégé ká bú bagasé, te yo seèn se lètenè biì. À faá mè nò boó né seé Fehtoò beèh.

¹¹ Nuaré déi a, té bú sèb. Bí gàm sér bú lòu, te gò seèn kela lè dolè, à wa cuù ká yoòr mò. Mè né bó bò mbeí kela den.

¹² Dé mbeí beèh Apólòs, mè né yéé bú cu doón toó nyégé, te bó bò mbeí ndeè waà ké yoòr biì ndò. Mé njéh mene, à gwàn ngwéh ké sâ kènê ndeé. Mo lón ndeé néné baá, à nde ye.

Bèh ceré

¹³ Bí dèn làn, bí kwá ní lòm temé yoòr Fehtoò beèh doón, bí dèn bò fágá-feh bò, bí dèn mé terreb ndò.

¹⁴ Njii mé bí né boó doón, bí gwàn bò mbeí biì teèn gwaán.

¹⁵ Bí né gi Setéfánàs mé mbàgà seèn mene koó, bí né cu koó ye, te tàbè Akayi bóó mé lé kweéh seér logó naà temé né bó ndò. Jomo sâ bó yila seé, te bó gam bò Yeésò bò. Sâ bò mbeí mò, mè né bí boṅ,

¹⁶ bò nùar faá bò sâ bò, bó bò mbaábòn, bí kwá ló bó feh dilí nyégé bí ceér koó.

¹⁷ Setéfánàs mé Fortunátùs bò Àkayíkùs mé waà né hèn, mè né mé vógó-temé felè boòn; bó né ka beè mò faá sòn biì doón nò.

¹⁸ Temé mò né lè mé bó die, faá temé biì lé naà lè mé bó die nò. Bí kó nyégé gèh dé mé bí vra nde né bò sâ bò teèn bagasé.

¹⁹ Bòn bò Yeésò bò ká te tàbè Asià ye, bié kèh bí бага.

Akilà bò Prisil bó bò Yeésò bò mé bilí yéé ké gwò boòn ye, bié kèh bí mé yilí Yeésò ndò.

²⁰ Bò mbeí beèh mé né gi ká kwarè mò doón ye, bié kèh bí бага. Bí bié kú lètenè biì mé temé cén mene doón.

²¹ Dé hèn mè nyagá lom né mé be mò jégé, ye: Pól né bí bieé o.

²² Nuaá mé Fehtoò beèh gwàn ngwéh doón, bú a, sísi! Maranàtá!* Fehtoò beèh, ndè!

²³ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò a, ká sié jí bí beè.

²⁴ Temé mò doón né gi ké yoòr biì mé yilí Yeésò Kristò.

Mvù Pôl dé jomò mé bò Yeésò bò ké Korênt

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl mbòŋ tebê Yeésò *Kristò. Càn lé mè sie kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn. Bèh òm beèh Timotè nyagá njií né mé bí bò Càn bò ké Korênt, mé bò nuàr Yeésò te tàbè Akayí mene òóŋ.

² Tele beèh Càn bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí òlê.

Bèh gèr mé bèh bòŋ

³ Kùsèm Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò. Tele kó-jere né bú. Né mene gèh gèr dé heè, à né béh teèn òóŋ bòŋ laré.

⁴ À béh te dàmb gèr-e bòŋ laré né kóó, ye te béh bòŋ keèh cu bòó mé né gèr feh hihiné ñené môn.

⁵ Yoòr beèh né gèr mé lé naâ yoòr Kristò. Càn béh bòŋ né mé Kristò ndò.

⁶ Mò béh né mene dàmb bò gèr mân ñené laré, sâ, béh mé njéh bòŋ né bí, te yili sòm bí. Mò béh baá òóŋ, nde né bí bòŋ ndò, te bí kwa terreè, bí yolo laré ye gèr faá béh nò.

⁷ Béh né kwàgà bìi yieé, béh né kóó ye, yoòr bìi né gèr mé né yoòr beèh. Mò né mân, sâ Càn béh bí bòŋ nde né òóŋ.

⁸ Mò bó ye tútuèè, njèh faá gèr nò, béh lé naâ bú ké te tàbè Asià ñené kum. Gèr béh nyunò dúlì seér cu lòu; nuaré òé lé múnò ná cù ye nyí nde né teèn yili yuo.

⁹ À sâ, lé béh feh seér naâ lòu ndò, ye te béh mé terreè beèh táŋ cú, te béh temé kwaá njií seér yoòr Càn. À nuàr te cio komo sòm yeé kóó.

¹⁰ À lé béh te gèr hèllè yili sòm naâ kóó, à nde cu né béh môn yili sòm. Béh ndèm beèh kwaá né ye, à béh méménâ yili sòm den nde né kóó ma.

¹¹ Bí nde né béh Càn teèn dua gam, te Càn ñgweé hueh bò nuàr kókoó, à gam béh; te nuàr ñgún vra gi bú felè beèh ndò.

Gò Pôl mé à lé naâ kuún

¹² Temé beèh né lè sagár. Lòu sam, ndòn beèh ye béh a: béh yoòr né mé dene bèsonè mé dene gècèn, wa né toò bò nuàr òóŋ ñené, tétég né njolò bìi ma. Bí kóó ye, béh mé kógòn dé nuàr dèn ñgweh, né seér húóm-temé Càn gam né béh kóó.

¹³ Yeé baá môn, béh bí bò njèh dé tetarè nyàgà njií cú ndò, béh bí nyagá njií lom aá bò njií mé bí nde né ñgweé komo. Mè né gwaán ye te bí ñgweé komo.

¹⁴ Dé kènè mè né kóó ye, bí ñgweé faŋ den né lòu. Mé njéh mene, cu òé bí nde né ñgweé komo, ye lòu mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò cuù nde né teèn, bí sagár nde né mé béh, faá béh nde né mé bí sagár nò.

¹⁵⁻¹⁶ Teèn sâ mè lé naá gi gwaán ye te mè wa logô ké lo bìi, mè kela nde ye Masedinà. Mò mè cuù baá, béh bí den weh cu ndò, te bí dé bìi kwa njua mbei fà. Jomo sâ bí sé naâ mè gam, te mè nde ser ké Judè.

¹⁷ Njèh cén, mè lé ménâ bó ná ngwêh. Mè yeé ménâ bó cú, bí ye, sâ mè mé bí boó né ja wa? Wa bí ye, mè hên boó né seé ngàn yoòr, mè né mé sòn fà wa?

¹⁸ Càṅ né sòn mò koó, béh mé bí tueé lom né sòn cén; mo béh ye: «Nyea», sâ gi áá. Mo béh ye: «Hôs», sâ gi áá ndo.

¹⁹ Lòu sam, Nuna Càṅ Yeésò Kristò, mé bēh Silās mé Timotē lé naā ké lētenē bìi se doó né lom nua gēcēn. Á dé seēn nyea bō hōs bēcēnē gwàn huàlè bēh; à gi lom né «Nyea».

²⁰ À né dé seēn «nyea» mé bō ndéb Càṅ doón mboón gi né teēn. Béh «È môn» mé yilí Yeésò Kristò tueé yeé dé cí, te Càṅ ter naā lom koó.

²¹ Càṅ béh bí hên kurú kwaá né koó, te béh beé Kristò njebá lom tég. Á béh balé kwaá né koó, ye béh né bō nuàr nyí.

²² À béh mágá seēn yoòr maga kwaá gi áá, à nyeén kwaá gi béh Cúcuí seēn te temē ndo, te béh ḡene ko mé njéh, ye nyí nde né béh njèh doón haá gií ma.

²³ Mè tueé bí, sòn mò né Càṅ. Mo né nyeén, mè kú kuù. Mo mè sé naā ké lo bìi waá, mè sé naā bí seé weh. Mè lé kuún naā dé cí.

²⁴ Béh gwàn ngwéh felè bìi taàb ndo. Lòu sam, bí ceér Yeésò Kristò sie lom né tég. Njii mé né lè beèh, béh ye te béh bí seé boó lom felè bìi, te gam bí, yo sagár bí.

2

¹ Mè kuún baá-re gò hèllè ndo, te mé bí temé lè bó yúlá cú;

² wanoón sâ nei mè temé lè boó samé cu nde né koó wa? Ngweéh sé la né bí mà. Hên, mo temé bìi né lè yúlá, bí nde né mè temé lè boó samé cuú wa? Dé sâ ndóg.

³ Mè lé bí mvù hèllè nyagá naā dé cí, ye te mè ndeè waà, bí mè temé lè bó yúlá cú. Lòu sam, bí sé la mè temé lè boó samé seér naā koó. Dé mò, mè lé naā gií koó ye, mo mè né samésé, bí nde gi né mé vógó-temé mene doón sagár ndo.

⁴ Mè tueé bí, mè lé bí mvù hèllè nyagá njii naā mé yímé njolò, mé yilí temé mene doón. Mè lé nyàgà ná ngwéh ye te temé yilí bí mé njéh lè ndo, mè ye te bí ḡene ko seér lòu, ye mè né lom bí mé gēcēn mene gwaán ma.

Veèn lè kulú sòm gií

⁵ Mo nuaré déi lé naā bō nuàr temé lè boó yúlá, à mé mè bó njí ngwéh, à boó njii né mé bí mene. Mo sam, à sâ boó njii né mé bō déi lētenē bìi.

⁶ Bí lé naā bú ḡer feh keéh. Kèné wulu baá kèn.

⁷ Bí kulú sòm á yúlá-temé sâ lè bìi, bí boṅ seér cu bú lòu, wanoón à nde né mé kú vuagá kuú.

⁸ Mo né mân, mè né bí boṅ, bí fèh kék bú gwaán bìi ndo.

⁹ Mè lé bí mvù sâ nyagá njii naā ye te mè jògò ke ke, bí né sòn mò ngweé wa.

¹⁰ Mo bí kulu sòm gi áá veèn nua hèllè lè bìi, sâ mè nde né veèn seēn lè mò kulú sòm. Mé njéh mene, mo à naā mè njeré déi boó, sâ mè veèn seēn lè mò kulú sòm gi áá kèn. Mè ménâ boó né felè bìi, toò Yeésò Kristò,

¹¹ te *Sátàn terreḡ felè beèh kwà cú. Lòu sam, béh né gi seé seēn koó.

Nyàmè Pôl ké Troâs

¹² Bí né kóó ye, mè lé naâ ké Troâs ndeé, te mè se Njàgà Bagaà felè Kristò. Wa ké teèn, mè kwa Fehtoò beèh gulu kwaá baá mè ceér seé seèn loŋ.

¹³ Njèh cén, mè lé òm beèh Tite ké teèn kwà ná ngwèh. Mè yeé bú ké teèn kwà cú, temé mò lè diè cú ndò. Mè bie weh bò nùàr, mè foon gò, mè nde Masedínà.

Bò tángóg jomo *Kristò

¹⁴ Siè ngóòb, Càŋ Dueè, béh né wò vra! Béh jomo Kristò né bò tángóg. Wò béh mân sie kwa naâ kóó, ye te cu doón béh cò beh nyí, béh yoòr den mé múmú nyí, béh doón béh né nyí mé bò nùàr ngo feh.

¹⁵ Mé gècèn mene, béh né faá kómó múmú mé Kristò né mé Càŋ haá njií nò. Bòó mé nde né yili yuo doón nde né múmú sà ngweé. Bòó mé nde né lòu leér le, ngweé gi múmú sà ndò.

¹⁶ Dé boòn nde né múmú ciodò, bó kuú nde né mé njéh. Dé bòó mé nde né yili yuo, múmú yòn. Sà nuaré déi nde né seé hèn boó komo wa?

¹⁷ Mé njéh mene, béh dé beèh faá bò déi nò sam. Dé boòn, ngòr Càŋ beè boòn né seé kàgàlòn. Sà béh dé beèh tueé sege lom né ngòr Càŋ. Càŋ lé béh temà naâ kóó, béh tueé den né toò seèn, béh tueé né mé yili Kristò.

3

Bò seé bò dé ngòn feé

¹ Sà ngòr hèn tueé né ye, béh punó né lòu wa, né naàn? Kò bó nyagá soó cu bí mvù, ye bí a, béh né bò gècèn bò wa? Wa kò bí nyagá haá béh mvù beè, te béh nde ye beré déi ndò wa? Bò déi dé sà boó yeé kóó, dé beèh môn sam, bò nùàr né gi béh kóó.

² Mvù beèh né bí. Né gi te temé bìi nyagá den. Bò nùàr nde né ñené kóó, bó jaŋé cí.

³ Né lom bèsonè ñené den ye *Kristò lé nyagá naâ mvù sà kóó, à beè beèh tema keéh né lòu. À mé nòmò nyagá ngwéh, à nyagá seér né mé Cúcuí Càŋ làŋ. À te taà nyagá kwá ngwéh, à nyagá kwaá seér né lè nùàr.

⁴ Né lom môn, temé beèh né gi bèh sà. Baá gi ké toò Càŋ mé njua Kristò.

⁵ Bòó mene naàn, gèh seé hèn, béh túé ngwéh ye béh né bú mé feh beèh boó komo ndò. Mò béh né njeré déi boó komo, sà Càŋ njií sà boó né kóó.

⁶ À boó naâ kóó te béh nde ye bò seé bò dé ngòn feé naá. Ngòn feé sà dé seèn mé *sóú táŋ ngwéh. Sóú né mene te mvù nyagá den, à cí táŋ ngwéh. Né seér Cúcuí Njàgà feh né béh ceér kóó. Sóú mé bó lo naâ nyagá kwaá sà, nùàr kem yíi seér né te cio. Cúcuí Càŋ dé seèn nùàr yili som seér né lòu.

⁷ Bó lo naâ sóú sà te taà nyagá kwaá; bò nùàr ñene kò terreb Càŋ teèn; kuún Músi lé naâ mé njéh lòu baá seér. Bò huaán *Iserála yeé nde aá njolo teèn ke njií, dé keè sam. Á sà, njàgà hèllè nde cu né mbaá nyimé le ndò. Mè tueé bí, mò sóú mé bèh ceré seèn né cio, né bò nùàr terreb Càŋ mân feh keéh,

⁸ sé tagá seé Cúcuí Njàgà nùà njèh wa?

⁹ Mo ngòr mé nde né bò nùàr te ju sie yíí, né gi mé terreb Càn yoòr, sé tagá ngòr mé nde né nùàr toò Càn nùà díli yílá wa?

¹⁰ Njii ye béh a, júee ye terreb mé lé naà terreb sâ ña baá njèh mbaà; wanóñ terreb dé kènê seèn taré kelá né kóó nò.

¹¹ Mo dé mé lé cèr màgà ná ngwèh doò, lé naà ménâ lieé huóóm, sé tagá dé mé cer den nde aá kèi cén wa?

¹² Yeé baá mán, ndèm beèh yieé ndò.

¹³ Béh dé beèh faá Músi sam. Músi dé seèn lé naà njolo vuòb, ye te ñagá mé né toò kuún nyí njolò bò huaán *Iserálà nyímé dèn cú.

¹⁴ Bò huaán Iserálà lé naà lòu ndegé seér. Né mene bò ndúté ndùtù bòn née ngwé kòmò ngwéeh ye. Bó né mene mvù ngòñ cuúm ñagé, bó lom njeré déi teèn ngwé kòmò ngwéh; den cu né ka nág faá bó née njolo vuòb den ye nò. Lòu sam, kò nùàr né jomo *Kristò, vùòb seèn huar yuo ye bú njolò.

¹⁵ Mé cafanê mene, bó né mene mvù Músi ñagé, bó lom ngwé kòmò ngwéh; den né faá vùòb cén sâ bó lalé den né kóó nò.

¹⁶ Kò nùàr ña seér né nùà Fehtoò beèh, vùòb huar yuo ye bú yoòr.

¹⁷ Lòu sam, Fehtoò beèh né Cúcuí. Bèh mé Cúcuí Fehtoò beèh né teèn dóñ, bò nùàr kwer sóù sam cuú.

¹⁸ Béh bòó mé né gi ka Yeésò dóñ, vùòb béh njolò huar yuo aá kèn. Yoòr beèh ñené seér aá terreb Fehtoò beèh. À né béh kweéh seér, te béh ndeè den faá bú nò, te terreb seèn yoòr beèh yam ñeí cu lòu. Dé sâ Cúcuí Fehtoò beèh bóó lom né kóó.

4

Sòò màr mé bò njèh gècèn Càn lè

¹ Càn mé húm-temé seèn béh seé hèn beè haá kwaá né kóó, temé béh lè kú ngwéh dé cí.

² Bò njèh fegùli mé bò nùàr né lòu bóó naáb bele dóñ, be beèh teèn sam. Béh lòu túé nágá ngwéh, béh ngòr Càn lòu túé kwéh sér ngwéh ndò. Béh tueé seér né ngòr gècèn, béh né toò Càn bèsonè mbaá, béh ye te bò nùàr ñene kò gècèn beèh teèn ndò.

³ Mè tueé bí, mo beè bò déi Njàgà Bagaà ka nágá ngwéh, sâ nágá ngwéh beè bòó mé nde né lòu leér le sâ.

⁴ Bó temé teèn kwá njí ngwéh. Lòu sam, *Sátàn né *wón hèn tuú, à bó temé beè vuòb sie gi aá kèn, ye te bó ñagá Njàgà Bagaà ñéné kòmò cú, te bó ñéné kó cú ye yoòr *Kristò ñené né gùm Càn Dueè nùà njèh.

⁵ Bí kóó ye, mo béh baá ngòr Càn se, béh felè beèh túé bèh, béh se lom né Yeésò Kristò, ye Fehtoò né lom bú. Béh dé beèh né bò seé bò bìi, felè Yeésò Kristò ma.

⁶ Càn mé lo tueé naà ye ñagá a, bá lètenè cibí baà doò, béh ñagá seèn lè ba kwaá né kóó, te feh bò nùàr ñagá seèn, bó ñene kò *sùsùm seèn mé né toò kuún Kristò baá den.

⁷ Béh né faá sòò màr nò. Mé njèh mene, Càn bò njèh gècèn seèn yíi kwaá seér né lè beèh, te feh keéh ye terreb né lom dé Càn, dé beèh sam ma.

⁸ Béh né mene te dà m gèr-e huná yílá, mé njèh mene, gèr hèllè béh dób ngwéh. Béh né mene ndio, béh ndèm sòm bèh.

⁹ Bó né mene béh bunó, mé njéh mene, Càṅ njolo mé béh cì ṅgwéh. Bó né mene béh doó turú, mé njéh mene, béh ṅèrrè ṅgwéh.

¹⁰ Béh yoòr beèh cu doón ko lom né nùr ciòò Yeésò, te yòn seèn yoòr beèh ṅenè seér kóó.

¹¹ Béh bòó mé né làn hèn, béh né lom te cio; né felè Yeésò, te yòn seèn ṅenè yuo kelá yoòr beèh, béh bò wàn bò.

¹² Mò né mán, cio nde né béh seé weh, te yí yoòr bìi ṅenè seér yòn.

¹³ Né gi te mvù Càṅe nyagá den ye: «Mè né temé cén mé Càṅ kwaá njií, mè ṅòr seèn se né dé cì.» Dé beèh ménâ ndo, béh né temé cén mé Càṅ kwaá njií, béh bò nùàr ṅòr seèn se né dé cì ndo.

¹⁴ Béh né kóó ye, Càṅ mé lé naà Yeésò Fehtoò beèh te cio komo sòm, nde né béh te cio faá bú nò komo sòm ndo, te à weh bilí njií gi béh bí doón ké toò seèn.

¹⁵ Njií mé né kelá doón bóó gi né te gam bí, te nùàr ṅún kuú fùgò beè Càṅ, nùàr ṅún vra ṅeí bú lòu ndo. Sâ doón te be terrèb Càṅ ṅa ter kóó.

Dene ṅuli

¹⁶ Temé béh lè kú ṅgwéh dé cì. Yo beèh yua nde den né dé yuaá kóó, temé beèh né dé seèn lòu taré ṅaá seér; cieé doón Càṅ né bú terreb sagá.

¹⁷ Gèr né mene béh kema doón, beè beèh né njèh mbaá, nde né gií. À béh toó kwaá seér né ceér kùrmò. Né mèi bò kùrmò; à ter le nde né cu doón.

¹⁸ Béh dé beèh temé kwaá njií né te njií mé bó lòu ṅenè bèh. Njií mé bó né lòu ṅenè, béh temé teèn kwá nji ṅgwéh. Lòu sam, njií mé bó né lòu ṅenè doò beèh ṅagá bèh. Njií mé bó lòu ṅenè bèh ter dé kèi cèn ṅaga le né kóó.

5

¹ Béh ká cie cer ṅogó nées lè dùṅ ye. Sâ jue né yo beèh dé ká te *wónje. Mò ṅèrrè baá, Càṅ nde né béh gwà nùà njèh ké te vulúu haá. Sâ baá gwà beèh dé kèi cèn, mé nùà kóó mé ná ṅgwéh.

² Mò béh né mene kènè cuané, béh mé njéh gaán gi né gwà feé ké te vulúu kwaà.

³ Béh ndeé ké sâ kwa lom nde aá yo dé tètàgà.

⁴ Dé ká te wónje né môn, béh lè dùṅ hèllè cuané nde né fí. Sâ túé ṅgwéh ye, béh gwaán lom aá te yo húóme huaré yuoò. Béh gaán né yo dé ké te vulúu, te yo dé húóm hèn ṅa seér dé Cúcuí mé dé seèn kú ndé cú.

⁵ Càṅ mé feh seèn lé ye nyí nde né béh ménâ kweéh seér. À béh Cúcuí seèn haá gi aá kèn, te béh ṅene ko mé njéh ye, nyí nde né béh njèh doón haá gií ma.

⁶ Yeé baá môn, temé beèh lè kú cú ndo. Béh ko lom aá njèh cén, ye mò yo hèn nées béh yoòr ye, sâ loó Fehtoò beèh nées dàb mé béh ye ndo.

⁷ Né môn, béh temé kwaá njií né te njií mé béh lòu ṅenè bèh. Béh tán só ṅgwéh ye, ko béh ṅene baá.

⁸ Béh yeé môn tán cú, temé beèh lè kú cú ndo. Béh gwaán lom né yo dé hèn kwaá loó, te béh nde ké kwarè Fehtoò beèh.

⁹ Sâ béh né mene mé njolo, béh kuú mene, béh gwaán lom né seé mé à gwaán nè.

¹⁰ Lòu sam, béh nde gi né toò *Kristò njebá, te à tena ju nùà kàn. À tena nde né mé seé seèn; né mene seé багаà, né mene dé veên, baá sàgà seèn.

Nàŋ lètenè nùàr bô Càŋ

¹¹ Béh né gi Fehtoò beèh veèh kóó. Yeé baá mán, béh né lom tég lege, ye te bò nùàr cer gi ménâ ndò. Càŋ né gi béh kóó nyegé. Mè né munó ye, bí né gi mè kóó ndò.

¹² Béh toò bìi lòu púnó ngwéh, béh ye te béh se nyegé bí dé seé, te bí sagár mé béh. Mò sam, bò nuaré dèi né lètenè bìi punó gò, bó mé yòn nùàr táŋ ngwéh, bó dé bòn punó seér mé dé ngàn yoòr. Mò né ménâ, te bí ke weh yoòr beèh, bí maáb tena lo bó toò.

¹³ Bó ye béh né kùlù sé wa? Mò béh né mene kùlù, sâ né felè Càŋ. Á, mò béh né te ceér-e, sâ né te gam bí ndò.

¹⁴ Béh dé beèh kò lom né ye, gwaân Kristò béh mán lu né kóó. Béh né gi kóó ye, nùà cén naâ felè nùàr doón kuú. Sâ tueé né ye, nùàr doón né gi mé gá te cio sâ teèn.

¹⁵ À cio kuú né dé nùàr doón, te bòó mé né mene yon, dé bòn yon dèn cú, bó yon seér aá dé nuaá mé lé naâ felè bòn kuú, mé lé naâ felè bòn te cio komo yuo cuú ndò.

¹⁶ Mò né mán, sâ béh nuaré dèi mé njolo nùàr kè ndé cú. Béh lo naâ mene Kristò mé njolo nùàr ke njií, béh bú kènè ménâ wèh ndé cú.

¹⁷ Nuaá mé nyogó den né yoòr Kristò baá dé seèn nùà feè. Bò njèh dé cucuüm bú yoòr huar yuo aá kèn; yoòr seèn nené lom nde aá dé feè.

¹⁸ Sâ doón Càŋ ye te mé Kristò béh bó nyogó bilí. Kènè, à seé sâ haá keèh né beè beèh, ye béh bilí nji bó nùàr ká yoòr nyí te bó bó nyogó bilí ndò ma.

¹⁹ Bí kóó ye, Càŋ lé bò nùàr ká yoòr seèn nyogó njií naâ mé Kristò, à lé mé veên bòn lè siè dèn ná ngwéh. À lé béh yoòr bòn tema njií seér naâ lòu, ye béh ndé júée bó a, bó ndé nyògò ndé gi ká yoòr nyí ma.

²⁰ Béh kela baá-re bò sòn Kristò, béh ña ndò. Càŋ mé feh seèn sònò beèh tueé keèh né kóó. Béh né bí mé yilí Kristò bòn, kúkùr bìi, bí dèn nyògò ndé gi ká yoòr Càŋ.

²¹ Bí kóó ye, Kristò lé mé ndògò veên dèi yoòr ná ngwéh. Mé njéh mene, Càŋ lé naâ bú te núlu felè beèh loró yíí. Sâ doón Càŋ ye te béh mé bú toò nyí ña seér bò didilí bò.

6

¹ Bí kóó ye, béh bò Càŋ seé hèn boó yeé kóó. Bí né gi fùgò beè Càŋ kuú. Mò né mán, kúkùr bìi, bí té gwàn mé fùgò sâ ña njèh mbaâ beè bìi.

² Né gi te mvù Càŋe nyagá den, Càŋ ye:

«Cu mé húóm-temé nyí né bí beè yaám sie hèn, nyí né hueh bìi ngweé.

Lòu mé bí nde né teèn yili yuo, nyí nde né bí gam.»

Mé tueé bí, hèn baá cu mé nùàr gwaán nde né húóm-temé Càŋ teèn sâ, à nùàr yili sòm nde né lan lan.

³ Béh gwàn ngwéh mé nuaré dèi ndugó seé beèh; béh né ceér foon, ye te nuaré dèi béh gule beè bè ló cú.

⁴ Te ñené den yoòr beèh cu doón, ye béh né bò seé bò Càn: béh né mene dàm gèr ñené laré, béh né yeé bó doón yoló gií.

⁵ Bó lé naà béh núr duún,
bó yíi béh gwà cibì,
bó né béh gèr yoòr soób su.
Béh né gèr mé seé temá ñené,
cu déi yógó bilí béh mé yáb yieê mene,
béh lóm cèr kwà ngwéh.

⁶ Mé njéh mene, béh né lom feh keéh ye béh né bò seé bò Càn ma:
veèn déi yoòr beèh ñéné nyì ngwéh,
béh né lom ceér gècèn koó,
béh né gèr yoló,
béh né bò nùàr húóm-temé feh keéh,
Cúcuí Nàgà né béh yoòr ñené,
béh né bò mbeí beèh mé temé cén gwaán,

⁷ béh né bò nùàr ngòr gècèn tueé,
yoòr beèh ñené lom né terreè Càn.

À béh yilá né bò didilí bò.

Sâ né bò njéh taàb beèh, béh be fà doón weh sie né cí.

⁸ Bò nuaré déi né béh seén, bò déi né béh lòu bóó gulí.

Bò nuaré déi né dé veèn felé beèh tueé, bò déi tueé dé bagaà.

Béh né bò gècèn bò; mé njéh mene, bó né béh bò nyeén bò yilá.

⁹ Den né faá bó béh kó ngwéh nò, sâ bó né gi béh koó.

Den né faá béh né bò komó, sâ béh né gi bò làn bò.

Bó né béh te gèr-e fagá yíi; mé njéh mene, béh kú ngwéh.

¹⁰ Bó né mene béh temé lè bóó yilí, béh né lòu samé seér.

Béh né bò saám bò njolò bò nùàr, sâ bò nùàr ngún lie gi né mé béh ndò.

Den né faá béh mé njeré déi sam, sâ dàm njéh ceré né beè beèh.

¹¹ Belà, Kòrènt bò, béh bí dàb doón hèn tueé ñagá né njií mé né ká lè beèh.

¹² Dé beèh, béh né bí gwaán, bí seér béh gwàn ngwéh koó.

¹³ Kènê, mè nde aá mé bí faá bò huaán mò nò, tueé njií: bí ngwé kó béh yoòr bìi ngweè, te den faá béh né bí ká yoòr beèh ngweè njií nò. Bí kwá ló béh temé bìi lòn.

Dene kôr

¹⁴ Bì nuaá mé Yeésò kó ngwéh té njéh kèi cén múnò, faá bó nàgà mé terreè hihiné te vún cén-e kwá bilí bèh nò. Naàn naàn mé njéh dilí bò njéh gobô nde né mé sòn cén den wa? Nàgà bò cibí huàlè bèh ndò.

¹⁵ Bóó mene naàn, *Kristò bò *Sátàn bècèné té bilí ndé ngwéh. Nuaá mé né temé yoòr Yeésò kwaá njií, bò nuaá mé temé yoòr Yeésò kwá ní ngwéh né yeé kèi cén munó gií wa?

¹⁶ Naàn naàn mé gwà Càn bò sùàgà nde né felá nyi wa? Bí kékoò ye, béh dé beèh né gwà Càn dé Càn làn. Càn mé sòn seèn tueé né ménâ ndò, ye:

«Jue nyí Càn Dueè, nyí cer nde né ké lètenè bìi,
nyí né teèn yon den.

Càn bìi nde né nyí, bí nde né bò nùàr nyí ndo.

¹⁷ Mò né mân, nyí tueé bí, bí gè mé *wón geè,
bí té njií mé né dúlì cór, te nyí weh kwaá ye bí kèbè nyí.

¹⁸ Tele bìi nde né nyí;

bò huaán nyí dé sisiib mé dé vèvêh nde né bí ndo, jue nyí Càn terrèb.»

7

¹ Bò mbeí mò, ndéb mé Càn kwa kwaá né béh tieè né cí. Mò né mân, béh yàgà sòm gí veên yoòr beèh, béh den lom njolò Càn ñagásé, béh veèh lom bú mé temé beèh mene.

Vógó-temé Pól

² Bí temé bìi kwá ló mé béh, bò nùàr mò! Béh lé nuaré dèi veên bó ná ñgwèh, nuaré dèi gule beè beèh bè ló ñgwèh, béh nuaré dèi lòu bèlè ñgwèh ndo.

³ Mò béh né mân nyagá, béh nyàgà ñgwèh ye ju a, siè bí. Dé sà ndóg! Lòu sam, temé beèh né bí. Né ka faá mè lé naá gii bí tueé nò, né mene dé yilií mé dé kuú doón, béh bí né kóó.

⁴ Temé mò né lom ké yoòr bìi, mè sagár né mé bí. Te dà m gèr mé né béh kwa laré doón, temé mò lè kú ñgwèh, mè kuú seér cu né mé vràb dé kuú.

⁵ Mè tueé bí, béh wa mene ké Masedínà, bèh dù lé teèn ná ñgwèh. Béh lé naá mé lègè kwaré; kèb cieè lègè o, kèb lè veèh o, lé naá béh seé weh.

⁶ Mé njéh mene, Tite yeé waá baá, yo taré cu béh. Sà doón, Càn Yili nùàr lé béh ter soóm naá kóó.

⁷ Gí cégé ñgwèh dé waá Tite ndo. À lé naá cuù béh tueé ye béh a, temé nyí né lè mé bí nòré dé gècèn. Lòu sam, bí ye bí gwaán lom né mè ñenê, wa bí né mé yímé njolò, bí né jomo mò ma. Mòn, bò nùàr mò, temé mè ká lè sagár seér aá lòu.

⁸ Mè né kóó ye, mvù mò lé naá bí temé lè boó yulá. Mè lé naá cí nyamé ndo, ye temé nde né bí lè mé njéh yilí weh. Mé njéh mene, mè nyàmè cú, mè né seér lòu samé.

⁹ Mè dé yulá-temé bìi sàmè ñgwèh, mè samé seér aá, ye bí mé njéh kweèh seér aá temé ma. Lòu sam, mvù mò hèllè lé bí veên bó ná ñgwèh; Càn mé yulá-temé bìi hèllè boó seér né seé.

¹⁰ Yulá-temé dé Càn né yeé mòn. À temé nùàr kweèh seér yeé mé njéh, te nùàr nde ye yili yuo. Sà nùàr a, té mbaá nyàmè kú. Yulá-temé de wòn, nùàr mé njéh ku seér né cio.

¹¹ Bí ñéné ñgwèh ye, yulá-temé bìi hèllè baá seér kènè ñèh seè beè Càn wa? Yulá-temé sà lé naá seér bí temé ter jógó kwaá, nùà kàn baá sòn seèn mé be seèn se. Veèh lé naá bí sie, bí sòm kwaá njií nùà veên hiín, bí gwaán seér cu ngòr mò, bí né teèn bogó, ye te nùà hèllè ñene gèr mé njéh. Sà doón, bí tueé ñagá né sòn bìi, ye be bìi teèn sam ma.

¹² Mè tueé bí, mè lé naá menè bí mvù dé jomò nyagá njií, lé felè nùà veên doò ná ñgwèh; lé felè nuaá mé à naá bú veên boó, ná ñgwèh ndo. Lé naá seér ye te bí ñene kò mé yilí Càn, ye bí né béh gwaán.

¹³ Bí yeé baá ñenê kóó, yo béh hèn taré cu né mé njéh ndo.

Mé dé sâ gi lòm ngwéh, béh tétég samé cu né mé vógó-temé Tîte. Lòu sam, ye bí né lom nyí yo mé gècèn mene bɔɔ taré.

¹⁴ Sâ tueé né ye, púnò mé mè lé naà toò seèn mé yilí bìi punó doò, lé naà teèn yilá, ye né ngòr gècèn, wa né faá ngòr gècèn mé béh lé tueé naà bí ma.

¹⁵ Lòu sam, à lé naà ké yoòr bìi waá, bí bene nde bú faá nùàr nɔ kwa weh, bí né tie faá cí nɔ ngweé. À né cí munó njií, vógó-temé bɔɔ bú njèh.

¹⁶ Mè né lom mé vógó-temé dé gècèn ndo, ye mè né kwàgà bìi yieé.

8

Be haà

¹ Bò nùàr mò, béh ye te bí ñene ko húóm-temé Càn mé né ké Masedínà lètenè bò Yeèsò bò ndo.

² Bó lé naà gèr faá gèr nɔ ñené; mé njèh mene, bó lé naà yoòr yoló kwaá njií, bó mé njèh samé seér cu lòu. Bó né mene bò saám bò, bó kàgàlòn seé Càn haá lom mé be fà.

³ Mè tueé bí, njèh faá há-be nɔ, bó lé naà mé terreb bɔɔn mene haá, bó né ménà mé kàgà-ndòn bɔɔn haá yɔgɔ keéh.

⁴ Bó né cu béh teèn lòu bɔɔ yíí, ye béh há bó ceér, te bó yíí be te seé sâ ndo, te gam bò Càn bò ké Judé ma.

⁵ Dé sâ yɔgɔ keéh cu baá-re faá béh lé naà munó nɔ: bó lé jògò temé kwaá njií naà mé Fehtoò beéh, bó kwaá njií mé béh ndo, bó kwaá njií lom faá Càn gwaán nê nɔ.

⁶ Béh Tîte hèn bɔɔ kuú né dé cí, ye bú a, kúkùr seèn, à ndé cú ké lètenè bìi, te seé mé à lé bɔɔ lòò naà doò, nde den méménà; bú a, ndé bílí wèh kàgàlòn dé bìi ndo ma.

⁷ Mè né kɔɔ ye, bí né gi te seé Càn ngulí, bí mé Yeèsò kwaá njií né temé cén, bí né njèh kɔɔ, bí né tueé kɔɔ ndo, bí te seé Càn tegé né lòu, bí né mé temé beéh lè. Sâ mɔ né mân, bí ngulí yuò kélá mé te seé kàgàlòn mene, bí haá lom be fà doóɔ.

⁸ Mè bí lòu tágá ngwéh ndo; sâ mè ye te bí ke weh yoòr bò déi, bí feh keéh gèh dé mé gwaán bìi né yieé.

⁹ Lòu sam, bí né gi húóm-temé Fehtoò beéh Yeèsò kɔɔ. Nùà sèsàm né bú. Mé njèh mene, à lé nùà saám ña seér naà felè bìi. Njua mé à lé naà ménà bɔɔ, te bí nde ye bò sèsàm bò mé saám seèn hèllè ñaá.

¹⁰ Mɔ né mân, mè dé mò ye: seé mé bí lé bɔɔ lòò naà nyemà léilè hèn, bí bó ndé dèn mé njèh toò. Bò toò jògò bò te seé hèn lé naà bí; bí lé seé hèn gwaán logó naà kɔɔ.

¹¹ Bí tégé cú teèn mé terreb te seé sâ mboón, faá bí lé ye bí nde né bɔɔ nɔ. Bí kwa mene kei, bí há cí.

¹² Lòu sam, njií mé bí kwa keéh né beé, mɔ bí né Càn mé vógó-temé mene haá, à nde né weh. Mɔ bí mé njèh beé sam, Càn tué ngwéh ye bí há nyí ndo.

¹³ Bí té mùnò, ye béh ba né bí lòu, te bí die saám felè bò déi. Sam, mè ye te bí bó den seér kèi cén.

¹⁴ Kènè bí né mé njèh beé, bí há bòò mé njèh sam teèn. Lòu mé bí mé njèh sam cuú, te bó ndeè gam bí teèn te den gi kèi cén.

¹⁵ Te mvù Càŋe né ménâ nyagá den ndo, ye:
 «Nuaá mé lé naá yáb kókoó kwa lé túnú ná ngwêh.
 Nuaá mé lé kwaá naá ngób lé cùè ngwé ná ngwêh ndo.»

Tîte mé bò mbeí déi fà

¹⁶ Kùsèm Càŋ Dueè. À lé boó naá koó te Tîte nde ye bí mé temé seèn mene gam, à teèn bogó lom dé bogó faá béh nò!

¹⁷ Béh yeé baá bú dua ye bú a, ndé ké yoòr bìi, à gwaán ndo. Sâ à lé toò baá gii mé kàgà-ndòn sâ lè.

¹⁸ Béh ye te bò nuaré déi nde koó. Nùà sâ, bò gwà Càŋ bò né yeé bú keí, ye à né seé Njàgà Bagaà boó huóóm.

¹⁹ Béh bú mé dé cén sâ témá cége ngwéh, bò gwà Càŋ bò lé balé sòm cuù naá bú koó, ye te béh bó go, à bilí gam béh kàgàlòn teèn, te húóm-temé Fehtoò beèh ñené ñagá mé ñjéh, te bò nuàr ñene ko teèn, ye temé beèh né yoòr boòn ndo.

²⁰ Kàgàlòn sâ né kàgàlòn mé yilí, béh né lom bú ke nyegé, te nuaré déi béh teèn nàm cú;

²¹ te béh yuo bò gècèn bò beè bò nuàr, dèn lòm ngwéh beè Fehtoò beèh.

²² Béh né cu bó òm beèh déi jomo sòm kwaá, te bó bó nde. Béh lé naá gii nuà bú sâ kweé nyegé, temé seèn cu doón né te seé Càŋe. Temé seèn kènè né cu yoòr bìi ndo, à teèn tegé ñé seér né dé tegè.

²³ Dé Tîte, à né mbeí seè mò, béh bú seé boó yeé koó, te gam bí. Dé bò fà bò jomo seèn doò, bò gwà Càŋ bò tema né bó koó. Bò nuàr nde né bó ñené, bó seèn *Kristò.

²⁴ Bí fèh kéh be gwaán felè bò nuà hên, te bò gwà Càŋ bò mé lé temà naá bó doò ñene ko teèn, ye né gècèn, béh felè bìi mbaá sàgàr kú ngwéh.

9

Be haá mé vràb mene

¹ Gam mé béh nde né mé bò Càŋ bò ké Judè témá ñjii doò, né gi tieè bìi, ko mè nyagá soó cu bí lòu wa?

² Mè né gi koó ye bí lé gwaán naá koó, ye bí nde né bó gam. Mè mé ñjéh ké toò bò Masedínà bò punó gi áá kèn ndo, ye bó a, bò mbeí beèh ké Akayí né lom te gule, wa bó lé kàgàlòn sâ bilí duóóm naá nyèrà léilé ma. Bò Masedínà bò yeé nde ngweé ñjii mân, bò nuàr ngún sagár gi ye bó nde né be teèn yii ndo.

³ Mè bí Tîte bó bò mbeí hên tema ñjii kuú né dé cí, ye te bí nyegé kwaá gi bò ñjéh doón doó. Mò béh ndeè waà baá, te bó mè nyeén mé púnò mò hèllè siè cú. Ngweéh mè lé naá tueé ye bí baá gi te gule mà.

⁴ Mò sam, béh bò Masedínà bò ndeè né waá, kàgàlòn hèllè née bilí ngwéh ye, sâ mè nde né njolò boòn gúlí. Mò né môn, sé tagá bí wa?

⁵ Mè yeé ñene áá ménâ, mè ye, ko mè boŋ bò tagár bò hên, ye bó a, kélá toò, bó ndé kàgàlòn mé bí lé naá tueé sâ bilí kwaá ma. Mò né mân, sâ mè ndeè né waá, mè kwa ye, bí lé naá mé vógo-temé mene haá, bó lé bí lòu bá ná ngwêh.

⁶ Bí kóo ye: nuaá mé dobo né ngób doón kwa cu nde né ngób; nuaá mé dobo né ngún, nde né ngún kwaá ndo.

⁷ Sâ nùà kàn a, há ká mé kàgà-ndòn seèn, bó té bú lòu bá. Bú a, té lòu há nyàmè ndò. Lòu sam, Càn gwaán kela né dé nuaá mé haá ngulí né lòu.

⁸ Mè tueé bí, Càn né Càn ngulù, à né mé terreb dé bí njèh doón haá laré, te njeré dèi bí sám cú, te bò njèh fu bí beè, bí boó laré seé bebagaà mé njèh cu doón.

⁹ Né te mvù Cànè ménâ nyagá den ye:

«Nùà bagaà né yeé bò saám bò be haá.

Húóm-temé seèn né dé cu doón.»

¹⁰ Càn nuaá mé né yeé nùà kié-boór gèh njèh haá, né bú yáb haá, nde né bí ménâ haá ndò, te beè bì merré den lòu, né mé tàb be fà waá ndeé,

¹¹ né bí wulú, bí né bò dèi teèn haá. Kàgàlòh mé bí nde né bò nùàr beè haá keéh sâ nde né bó yoór huoóm, te bó seèn Càn mé njéh.

¹² Bí kó ye, kàgàlòh mé bí nde né haá sâ nde né bò Càn bò gam. Dèn lòm ngwéh bú sâ; bò nùàr ngún nde cu né Càn mé njéh seèn ndò.

¹³ Há-beè bí sâ nde né feh keéh ye bí né bò ngwé-tie bò, bí né Njàgà Bagaà *Kristò mé temé cén sie ma. Mò baá ménâ, te bò nùàr seèn laré Càn, bó ye bú a, bí bó njèh haá naâ be fà, bí né bò nuaré dèi ménâ haá ndò ma. Bó nde né bú ménâ vra.

¹⁴ Bó nde né bú felé bì dua, temé boòn jògo le yoór bì, ye lòu sam, bí lé naâ mé fùgò beè Càn kuú, dé tueé sam, wa bí lé naâ bó mé njéh gam ma.

¹⁵ Kùsèm, béh sén bílí Càn Dueè; be mé à lé naâ béh haá doó dé meè sam.

10

Pól gwaán né sòn seèn tueé

¹ Né mè Pól, mè né mé bí tueé njíí. Bí ye, mò mè né ká kwarè bì, mè né nùà dolé; mò mè kwarè bì sam cuú, mè ña nùà salé sé wa? Sâ kúkùr, mè bí boñ né mé húóm-temé *Kristò nùà dolé.

² Bí kwéh sér dene bì, te mè ndeè waá ké yoór bì, mè ñán cú. Bò nyeén bò dèi né ké lètenè bì tueé go, ye mè boó yeé seé *wòh sé wa! Mè tueé bí, mè nde né bó seé weh, mè né gi mé terreb ménâ boó teèn.

³ Dé môn, né môn, béh né gi mé yo bò wónh bò yoór dág; njèh cén, béh gèh seé dé nùà wòh mé njéh bó ngwéh.

⁴ Bò njèh taáb dé beèh mé béh né taáb mé njéh lieé, faá dé wòh nò sam. Bó dé boòn né mé terreb Càn teèn. Né mene gbàh, béh nde né mé njéh ñaré som. Béh mé njéh ñaré yeé bò munnò nyenyenè ndò.

⁵ Bò njèh púnò mé né ceér Càn soló tená doón, béh nyoló som yeé mé njéh, te bò nùàr ñene keéh gécèn Càn. Né mene munnò bò nùàr, béh né gi ka Kristò sie kwaá njíí.

⁶ Béh baá lom kènè te gule. Mò bí né sòn beèh ngweé, béh nde né bò dúagá-tie bò seé weh.

⁷ Ngweéh bí njèh ñene lom né kèb cieè mà. Mè tueé bí ndò, mò nuaré dèi ye nyí né nùàr Kristò, sâ bú a, kó nyégé bagasé ye mè Pól, mè né nùàr Kristò ndò.

⁸ Mò mè né mene bí terreb mé Fehtoò beèh haá naâ mè saán keéh, mè fegulí kwá ndé ngwéh. À lé mè haá naâ ye te gam bí; à túé ngwéh ye mè a, ndé bí mé njéh sie ñaré.

⁹ Mè gwàn ngwéh mé veéh sie bí mé bò mvù mò.

¹⁰ Wanṵṵ, bó né felè mò tueé ye: mo Pól nyagá njií né béh njèh lòu, à né lom njèh tueé jelá dé gècèn. Á sâ, mo à baá ká lètenè beèh mé feh seèn, à né lom yuaásé, ngòr sònò seèn táré bèh ndò.

¹¹ Mè tueé bí, nuaá mé né ménâ tueé doón, bú a, kó nyégé bagasé ye: béh né mene ká dàb, njií mé béh né lòu nyagá doón, mo béh baá ké kwarè biì, béh boó nde né cí.

¹² Lètenè boòn sâ, bò déi né tueé go ye bó né bò kokoò bò, bó né keèn ngeré. Béh mé bó ngéré njií ndé ngwéh. Bó mòu coré né mé be boòn, bó né feh boòn mé njéh me. Né bò tándugó.

¹³ Dé beèh, mòu mé Càn ye béh wá teèn, béh kélá kék ndé ngwéh, béh bò nuàr saàn keéh lom né seé mé né beè beèh. Càn lé béh mé njéh tema njií naà mé ké lo biì mene.

¹⁴ Cu mé béh lé naà ké lo biì mé Njàgà Bagaà felè Kristò waá, béh lé mòu Càn sèlâ kék ná ngwéh.

¹⁵ Béh mé seé nuaré déi mbaá púnó wèh ndé ngwéh. Béh ndèm kwaá seér né yoòr biì, ye bí nde né temé yoòr Kristò mé gècèn mene kwaá yaám njií, te seé beèh yam ké lètenè biì faá Càn tor kwaá né béh nò.

¹⁶ Te jomo sâ, béh kwa ye ceér, béh se nde mé Njàgà Bagaà te bò lò dé ké toò ndò. Dé beèh, te seé mé bò déi boó kwaá né kóó, béh teèn púnó yílâ ndé ngwéh.

¹⁷ Né gi te mvù Cànge nyagá den ye: «Nuaá mé gwaán né punô doón, bú a, púnó mé yílâ Fehtoò beèh.»

¹⁸ Mo sam, boó mé né seé boòn mé be boòn seèn, Fehtoò beèh njolo teèn kè njií ndé ngwéh. À njolo ke njií seér nde né yoòr nuaá mé né bú yoòr yílâ.

11

Pól bó bò mbòn tebé dé nyeèn

¹ Bí ngwé-re, kèné mè nde aá ngòr kùlù tueé, bí yóló ká biì mòn.

² Mè tueé bí, bòó mé bele yeé bí doò, mè né huer mé bó ngwa, mè huer kuú né mé temé Càn. Mè kulu kwaá gi aá bí dé *Kristò kèn, mè ye te bí den lom ngásé faá mbò yàgà mé né yo seèn jolo nò, te mè coló njií bí gwà siìb, sâ bí née ngásé ye.

³ Veéh né mè sie, ye nuaré déi sé waà né, bele se sòm bí temé yoòr Kristò, faá sàb tánàgà lé naà Evà bele leér sòm nò.

⁴ Mè lòu túé ngwéh, bò nuaré déi né yeé ké lètenè biì waá, bó né bí Yeésò dé hiin feh mé Yeésò dé beèh sam; bó né bí cúcuí dé hiin feh mé bí cúcuí hèllè kó ngwéh; bó feh bí Njàgà Bagaà dé hiin mé dé beèh sam; bí né tie teèn felá njií. Ngweéh sâ bí felá nyégé ká bagasé mà.

⁵ Bí munó né kóó, ye bò nùà hèllè né bò mbòn tebé dé kokoò; mè né dé mò kóó ye, bó mè yógó ngwéh.

⁶ Mè la mene túé nágà kó ngwéh, dé njèh kóó, mè né kóó ye mè né ngàn teèn. Ngweéh béh lé naà giì bí dé sâ feh nyegé mà.

⁷ Cu mé mè lé naà ké lètenè biì Njàgà Bagaà Càn se, mè lé kàgàlòn beè biì wèh bèh, mè lé leéb suagà naà doó, ye te bí ter yuo seér kóó. Sâ mè lé boó saàb naà lòu wa?

⁸ Ngweéh mè lé kàgàlòn sieé weh seér naâ beè bò Yeèsò bò te loó dé hiîn, te mè nde ye bí gam mà.

⁹ Ké lètenè biî sâ, mè lé kàgàlòn beè biî dùà ná ngwêh. Bò njiî mé lé naâ giî mè saám, bò Yeèsò bò ké Masedínà lé waà naâ koó, bó haá mè. Mè lé nuaré déi seé beè há ná ngwêh, mè nuaré déi seé beè há ndé ngwéh ndo.

¹⁰ Felé ngòr hên mè né lom sagár dé gècên, ye te tàbè Akayî hên doôn nuaré déi mè gèh vógó-temé hên lè luàgà sòm ndé cú, mè bí mé gècên Kristò lè tueé gi aá.

¹¹ Sâ mè mân tueé né dé kei wa? Mè bí gwàn cú wa? Heè ceè, Càng né koó ye mè né bí gwaán!

¹² Faá mè né mé bí boó hên, mè boó den nde né ménâ, te bò mbòn tebé dé nyenyeên hèllè ceér punò kwà cú, te bó túé cú ye béh bó né mé seé kèi cén ndo.

¹³ Mè tueé bí, bò mbòn tebé dé nyen ceré né bò sâ bò! Bó den né mbaá, bó né bò mbòn tebé Kristò naá seér, bó né bò nuàr mé njéh bele go.

¹⁴ Mo bó né mene mân boó go, bú a, té bí ndègè, cu déi *Sátan mé feh seèn né yeé faá cili Càng dé ngàgà nò naá seér.

¹⁵ Sâ mo Sátan né yeé mân boó, sé tagá bò seé bò seèn wa? Bó nde né faá bò seé bò dé gècên naá seér ndo. Kwá noón, loù ju tenâ, Càng bó seé weh nde né mé seé boòn hèllè.

Gèr mé lé naâ Pôl kwa

¹⁶ Mè né cu tueé: nuaré déi a, té mè nùà kùlù yílá. Á, mo bí ye mè né nùà kùlù, sâ bí wèh mè faá nùà kùlù sâ nò, te mè punó weh teèn.

¹⁷ Fehtoò beèh mè dé hên koó túé ngwéh, seé kùlù mò sâ ye mè a, púnó ménâ punò.

¹⁸ Mè punó né mé njéh faá bò nuaré déi punó né mé *wón nò.

¹⁹ Ngweéh bí né gi bò kógòn bò mà. Bí bò kùlù bò yolo koó naâ he?

²⁰ Bó doóm seér mene bí lòù, bí na mene kwer, bó né mene bí bò njèh beè bele yieé, bí né gi yoló koó; bó seb mene bí lòù, bó né mene bí be njolò yíí, beè biî huom kela seér yeé cí.

²¹ Fegùli wula mè! Béh yua sela baá-re ndo, wanoón béh sé lé naâ mân boó mà!

Bí kwá mè tueé bí ngòr kùlù: Kènè mè punó nde aá faá boó mé né punó sâ. Mo nuaré déi baá mé njeré déi punó, mè nde né ménâ punó taré ndo.

²² Bó ye, bó né *Hebreéh. Mè tueé bí, mè né Hebreéh ndo. Bó né *Iserálà, mè né taré Iserálà. Bó né bò nduté ndùtù Abrahâm, mè né nduté ndùtù Abrahâm ndo.

²³ Bó ye, bó né bò seé bò Kristò, mè né taré nùà seé Kristò. Mo bó ye tútueé, mè né bó mé seé sâ boó yógó. Mè tueé aá kèn, mè tueé né faá nùà kùlù sâ. Ngweéh seé lé tema kela naâ mè mé bó wa?

Ké gwà cibi lé den kela naâ mè mé bó.

Bó lé mé tou mbalé kela naâ mè mé bó;

te cio cíci lé naâ mè.

²⁴ Ngágá yulá tagár cùbò tárenèà, beè bò *Júf kàn mé kán, lé naâ mè kwaá.

Lé kwaá naâ mè mbei tín.

²⁵ Bò Róm bò lé naâ mè lobo. Bó mè lobó naâ mbei tagár.

Bó lé naâ mè mbei cén tobé.
 Bàtò mè te ndèndèŋ nòmò su yíi mbei tagár.
 Mè nde cén déi cer bilí mé dùà mene gùm cieê.

²⁶ Mé gò dé gulè cu dɔ́ɔŋ, gèr mè ló ngwéh.

Né mene dùdùà, gèr.

Né mene ceér dueè, bò yíb wúlá-feèh bò.

Né mene beè bò Jáf, gèr.

Né mene beè bòó mé Jáf sam, gèr.

Né mene lelɔ, né mene yeya, gèr.

Né mene dùà te ndèndèŋ nòmò, gèr.

Né mene beè bò Yeésò bò dé nyeèn, gèr.

²⁷ Njèh faá núr seè nɔ, mè lé naâ ngweé.

Lóm goô ye, júée nyí.

Nyúá mé cùè né njèh bɔ́ɔ.

Yáb joloò né sâ. Dùlù né sâ.

Saám cògò ye, kéh nyí.

²⁸ Mè kulá caá nde né mé ngei, cieé dɔ́ɔŋ felè bò Yeésò bò bèh kàn mé bèh kàn temé mè lè diè ngwéh.

²⁹ Mɔ nuaré déi yua te ceér Càŋe, mè yua taré ménâ. Mɔ nuaré déi die yila baá te veène, né mè lè bɔ́ɔ.

³⁰ Mɔ sé la né mè dé punó haá, sâ mè punó nde né te njií mé né yuaâ mò tueé.

³¹ Càŋ Tele Fehtoò beèh Yeésò né kɔ́ɔ ye, mè nyeén túé ngwéh. Kùsèm seèn.

³² Cu mé mè lé naâ ké Damàs, sâ Arétàs né mgbè kɔ́ɔ. Ngómna te tàbe seèn lé naâ bò sɔ́ji ké sònò kágà kwaá tená, ye bó siè mè sieè.

³³ Bò Yeésò bò lé naâ mè lè sɔ́ɔ yí kwaá, bó segé som keéh mè te lón bɔ́gò, bó kwaá keéh mè ké cie, te mè nde ye beè seèn mvelé yuo.

12

Njií mé lé naâ Pól njolò ñené yuo kelá

¹ Mè nde né punó, la mene gàm ngwéh, mè punó nde né môn. Mè kènè punó nde aá mé vuú felè Fehtoò beèh mé lé naâ njolò mò ñené yuo kelá.

² Mè né nùà Kristò déi kɔ́ɔ, né mè. Lan baá nyèma yulá cùùb nèa mé Càŋ lé weh njií naâ mè ké ter te vulúu, jomo sâ, mè suaga cuù ye. Kɔ ngweé, mé gécèn mene, mè lé naá-re ké ter sâ ñaá wa, né-re vuú lé ñené naâ mè njolò kɔ́ɔ wa, mè kó ngwéh. Càŋ kɔ lom né dé sâ kɔ́ɔ.

³ Mè tueé cu né ye, mè né kɔ́ɔ ye, mè hèllè lé naâ ké mbar Càŋ ñaá waá, mè né cu tueé ndo ye, kɔ ngweé mé gécèn mene, mè lé naá-re ké ter ñaá sâ, wa né-re vuú lé ñené naâ mè njolò kɔ́ɔ wa, mè kó ngwéh, Càŋ kɔ lom né dé sâ kɔ́ɔ.

⁴ Bò ngòr mé nùàr fèlâ kòmò ndé ngwéh, mè lé naâ ké teèn ngweé; né jolo mé nùàr tueé ngòr sâ ndo.

⁵ Mè punó lom nde né mé mè nùà Kristò hèllè, mè mé dé felè mò punó ndé ngwéh. Mɔ mè nde né mé dé felè mò punó, kɔ mè punó seér felè bèh yuyuaâ mò.

⁶ Mo mè tueé mene ye mè nde né punó, mè nùà kùlù sam, mè tueé yí né teèn. Mé njéh mene, mè gwàn ngwéh punó, te bí mè weh lom faá bí né mè ñené, bí né mè ngweé nò, te mè beè biì nùà koó mé vuú mò hèllè ñá cú.

⁷ Mè tueé bí, felè bò njií mé Càn lé feh keéh naâ mè doón, mè sé naâ nùà punó teèn naá. Njèh cén, Càn nde mè haá seér cu gèr te den yoòr mò faá ngwaga nò, njege lom mè faá seé *Sátàn nò, te mè bèh punó hèllè kwà kéh cú.

⁸ Mè lé naâ Fehtoò beèh teèn dua, mè dua bú mbei tagár, ye bú a, sòm mè njèh hèn yoòr teèn.

⁹ Ye mè a: mè né fùgò beè nyí kuú, mè kó cége dé mò cí, nde né mè wulú; wa kò nùà baá yuaá, terreb nyí ñené ye yoòr seèn ma. Mo né mân, mè né lom mé vógó-temé dé gècèn, mè punó seér nde aá mé yuaâ mò hèllè lòu, te terreb Kristò kurú nyegé mè kóó.

¹⁰ Sâ kènê, mè samé seér nde aá mé yuaâ mò dé samê. Né mene séb, né mene núr, né mene bònò, né mene dà m gèr feh hihiné, mo né felè Kristò, mè samé seér nde né mé njéh dé samê. Lòu sam, kò mè baá yuaásé, te mè den ye tarésé.

Nyàmè Pól felè bò Korènt bò

¹¹ Mè né mene nùà kùlù mân naá doón, bí haá né mè sònò kóó. Ngweéh sòn mò sé lé tueé naâ bí mà. Mè sé né mene njèh mbaâ, bí kóó ye, mè ka bò mbòn tebè dduueér biì hèllè sam.

¹² Bò seé mé né tueé ye, mè né mbòn tebè dé gècèn lé naá giì ké lètené biì ñené, mè lé naâ fém mé ciè hihiné bóó, mè né sèñ kwaá, mè sèñ kwaá lom dé fí.

¹³ Mè lé naâ bí hiín weh kwaá, mè weh kwaá bò Yeèsò bò te loó déi hiín wa? Kò bí jue né-re yáb, dé sâ mè lé bí dé biì bié ná ngwèh, ye te bí kì cú. Ngweéh sâ mè lé saàb naâ lòu mà, bí kùlú nji-re biì dèh doó, bí té ndè.

¹⁴ Mè baá cu gò ké yoòr biì kaga; sâ baá dé mbei tagár. Mo mè wa cuù mene ké yoòr biì, mè ka bí dé yáb kì ndé ngwéh. Mè gwaán kela né gù m biì, njèh biì sam. Bò huaán njèh kóó fón bèh, te kóó bò tele; bò tele fón seér yeé njèh kóó, bó kóó bò huaán.

¹⁵ Ká beè mò, mo mè né mene bò njèh mò felè mò sòm gií, mè sòm bilí mé yòñ mò mene te gam bí, nde né mè yoòr sagár. Mo mè né bí gèh dé hèn gwaán, sâ bí temé yoòr mò sòm waga seér nde né lòu wa?

¹⁶ Bí kóó ye, mè lé bí yáb bié ná ngwèh ye te bí kì cú. Mé njéh mene, nuaré déi túé ndé ngwéh ye mè lé bí njèh beè bele weéh naâ lòu wa?

¹⁷ Á sâ, mè lé naâ bò nuaré déi ké yoòr biì temá njií; cén déi lé naâ bí njèh beè bele weh wa?

¹⁸ Mè lé ye Tite a, kùkùr ndé ké yoòr biì, mè sòm kwaá bú mbei déi jomo. Sâ bí ye Tite lé naâ bí njèh beè bele weh wa? Dé sâ ndóg! Njií mé mè lé bóó naâ, Tite bóó lom né cí. Te dene beèh toò biì, béh bú né mé temé cèn.

¹⁹ Kò ngweéh dàb baá teèn mé bí né munó den, ye béh toò biì hèn tena den né sòn beèh wa? Sâ mè tueé bí, bò mbei mò, cí sam. Béh tueé né dé beèh toò Càn faá *Kristò gwaán nè nò. Sâ doón béh ye te bí kwaá yam njií gi temé yoòr seèn.

²⁰ Mè né veéh ye, mè sé ndeè wa né ké yoòr bìi, mè bí faá mè né gwaán nɔ, kwà ngwéh; bí mè faá bí né gwaán nɔ kwà cú wá? Lòu sam, mè né jógó mé huer ké lètenè bìi veéh; mè né sà bô kèrrè mé séb veéh; mè né júéh bô púnò mé ngare veéh ndo.

²¹ Mè né veéh ye, mè sé ndeè wa né ké lètenè bìi, mè gulí kuú mé bí, mè keré die toó Càn ndo. Sâ mè nde né mé yúé yueé kuú. Né felè bòó mé né lom veên bòó, bô temé kwéh sér ngwéh doò: bô né te veên jou yilá, bô né yàgà bòó tobó gɔ, sár né lulí ndeé den, mè veéh né cí.

13

Bèh tagá cerè

¹ Mè nde cuú né ké yoòr bìi ndeé, sâ baá dé mbei tagár. Mò béh nde né ju dé kàn tená, kò bòó mé lé naà ñenè né doó nùà fà mé tagár, faá mvù Càn tueé nê nɔ.

² Mè lé naà bí njeré déi te gò mò dé jomò tueé. Bòó mé lé bòó naà veên, mè lé naà bó tagá, mè taga lɔ bô déi ndo. Mè né mene ká dàb mán, mè né cu bí tueé ye bí a, mò mè ndeè waà baá ké yoòr bìi, mè nde né bô sâ bô gèr feh keéh.

³ Bí ye te bí sònò mò ñene kɔ ngòr *Kristò. Bí nde né ñenè ndo. Mò Kristò baá seé seèn lètenè bìi bòó, à lòu yúá sér bèh, à taré seér yeé dé taré.

⁴ Né môn, bó lé naá gii bú te toú faá nùà yuaá nɔ fagá njií. Càn mé ngeér sam, à baá cu làn. Né mé terreè Càn. Béh bòó mé né yoòr seèn nyogó ndeé, béh né gi yuaásé môn ndo. Mé njéh mene, lètenè bìi béh né làn faá bú nɔ. Né mé terreè Càn ndo.

⁵ Bí mùnò nyégé mé feh bìi bagasé! Mò bí né te ceér Cànge ngulísé, bí nde né ñenè kóó. Bí kó ngwéh ye Yeésò Kristò né te temé bìi wa? Sâ kò bí ka ngúlí ngwéh lòu, wancón à né gi te temé bìi.

⁶ Mè né ndèm kwaá, ye bí nde né ñenè kóó ye béh né dé beèh ngulísé.

⁷ Béh né Càn felè bìi dua, ye bú a, gàm bí, te bí veên déi mé be kèrà cú. Béh feh beèh mé njéh cí ngwéh ndo, béh mé njéh yueé seér né bí. Seé beèh la mene njolò bô nùàr ñenè ngwéh, béh dé sâ tán ngwéh.

⁸ Lòu sam, béh gwaán lom né gècèn, béh bú gè jomo sì ló bèh.

⁹ Mò béh né yuaásé, né béh yoòr lòu huóóm seér, te bí taré seér kóó, bí den lom ñagásé. Béh Càn dua yeé méná.

¹⁰ Mè né mene ká dàb, mè bí nyagá njií né te mè ndeè waà, sâ bí kweéh seér gi aá, mè bí lòu ndé cú. Mè né kóó ye, Càn lé naà mè terreè jege haá, à lé mè haá naà, ye te gam bí, à túé ngwéh ye mè a, ndé bí mé njéh sie ñaré.

¹¹ Sâ bí dèn bá-re, bô nùàr mò! Bí lègè lòm tég te bí den ñagásé, bí né lètenè bìi toó kuú. Bí dèn mé sòn cèn, bí dèn mé dolè ndo. Te Càn húóm-temé mé haá yeé dolè kurú nyegé bí.

¹² Bí bíé kú lètenè bìi mé húóm-temé Kristò lè. Bò Yeésò bô doón ye bíé kéh bí ndo.

¹³ Fugò Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé húóm-temé Càn a, ká siè bí beè. Cúcuí Ñagá a, kúru bílí bí doón.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò te tàbè Galatí

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mbòn tebè mé bò nùàr mè kóó téma ná ngwèh, mè jomo nuaré déi kélá ná ngwèh ndo. Né Yeésò *Kristò bò Càn Tele seèn nuaá mé lé komo sòóm naá bú lè cio sie kwaá né mè kóó.

² Béh bò mbeí mò mé né gi ká kwarè mò doón bí mvù hèn nyagá njií né kóó, béh tema njií né mé bí bò Yeésò bò mé bòn hihiné te tàbè Galatí doón, béh né bí bieé.

³ Càn Tele beèh bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolê.

⁴ Bú Yeésò Kristò mé feh seèn lé naá te veèn beèh yilá kuú, à lé méná boó naá, ye te nyí yili sòm béh faá Tele beèh Càn gwaán nê nò, wanoón *wón baá ve.

⁵ Kùsèm terreb Càn a, sù mù yuò kélà cie dé kèi cèn. È môn.

Njàgà Bagaà né lom cén

⁶ Né mè lòu geí loó; wanoón Càn né bí yilá, te bí nde fùgò beè *Kristò kuú, kwar cén bí né seér bú durá si loó, bí nde te Njàgà Bagaà dé hiín faár yilá nò.

⁷ Mè tueé bí, bò nùàr bí feh ter boó ñellé né kóó, bó ye te bó kweéh seér Njàgà Bagaà felé Kristò mé dé hiín. Mé gècèn mene bí kóo ye, Njàgà Bagaà déi teèn sam gùm doón.

⁸ Mò nuaré déi waá, né mene béh, né mene cili Càn déi suagà né ter kóó, à tueé seér bí Njàgà Bagaà dé hiín, dé mé béh lé naá bí tueé hèn, à bí cí túé ngwéh, sà Càn a, dúágá bú!

⁹ Béh lé naá gií bí mán tueé ndo, mè hèn ferré cu né bí dé ferrê, ye bí a: mò nuaré déi waá, à né bí Njàgà Bagaà dé hiín tueé seér, dé mé bí lé naá gií ngweé, à bí cí túé ngwéh, sà Càn a, dúágá bú!

¹⁰ Bí ye, mè mán tueé kuú né te bò nùàr seèn mè mé njéh wa? Hós, mè yueé lom né gàm dé beè Càn. Á sà, mè ye te huóm bò nùàr yoór mé mè ndo wa? Mò mè sé la ye te mè huóm cu bò nùàr yoór, mè tueé bí, mè sé née nùà seé Kristò ñá ngwéh ye.

Gèh dé mé Pôl lé ñàà naá mbòn tebè teèn

¹¹ Mè tueé bí bò nùàr mò: Njàgà Bagaà mé mè né se hèn, nùàr lé bú kóó sì ná ngwèh.

¹² Mè lé bú beè nuaré déi wèh ná ngwèh, nuaré déi lé mè bú kóó fèh ná ngwèh ndo. Yeésò Kristò mé feh seèn lé mè Njàgà Bagaà hèn feh loóm naá kóó.

¹³ Bí lé naá gií ñàgà denè mò dé léi tòò ngweé, sà mè née te tòu bò *Jùf ye. Bí lé naá ngweé, ye mè lé naá bòn bò Yeésò bò gèr mé terreb mene feh, ye kó bó ñellé yuo aá, temé mò dolé ye.

¹⁴ Bò Jùf mé né kèi mò doón, mè lé naá gií bó mé gènnè beèh kóó yóó. Mè tueé bí, tòu bò jògò bò lé mè yoór yila loóm naá faá seé mò nùà njèh nò.

¹⁵ Kàmbér sâ Càn mé húóm-temé seèn lo mè balé kwaá gi aá kèn, à lo mè balé kwaá naá sâ bó née mè nàr ngwéeh ye, ye te mè ndeè ña nùà seé nyí ma.

¹⁶ Cu sâ yeé wulu baá, ye nyí nde né mè Nuna nyí feh ñagá, te mè nde bú ké lètenè bòò mé Jûf sam saán yon ma. À feh ñagá mè ndo. Mè tueé bí, mè lé ndé ná cù sòn nuaré déi bieé sóó.

¹⁷ Bò mbòn tebé mé né gi ké toò mò, mè lé ké Jerusalem yoòr boòn ndé ná ngwèh te mè bie nyegé lòu ndo. Mè lé nde seér naá te tàbè Arabî; jomo sâ mè nde cu ké Damàs.

¹⁸ Nyèma tagár yeé kela baá, mè nde ye ké Jerusalem yoòr Pièr, te béh bú meh. Mè yeé wa baá, mè cer ké sâ sòndé fà.

¹⁹ Mé njéh mene, mè lé mbòn tebé déi ké teèn ñéné ná ngwèh ndo, lé gi cegé naá Ják, òm Fehtoò beèh.

²⁰ Mè tueé bí, njiú mé mè né bí nyagá hèn, Càn né ñéné, mè nyeén túé ngwéh, né ka môn jég.

²¹ Te jomo sâ mè nde ye te tàbè Sirí bô Silisí.

²² Bòn bô *Kristò bô dé ké Judé lé mè kó ná ngwèh,

²³ bó lé ngweé cegé naá njàgà mò mé bó né tueé ye: Nuaá mé lé naá béh seé weh, ye te nyí wula ceré som béh doò, Njàgà Bagaà hèn tueé den cu aá bú ma.

²⁴ Yeé baá mân, bó yila baá-re Càn felè mò seèn ndo.

2

Pól bó bô mbòn tebé déi

¹ Nyèma yulà cùòb nèa yeé kela baá, mè cu cu ké Jerusalem, béh Bàrnàbàs lé naá kóó; mè weh sie Tite beè ndo.

² Càn lé tueé naá kóó, ye mè a, ndé ké teèn ménâ. Wa ké teèn, béh bô kokoò bô lètenè bô Yeésò bô nde bèh ndón-ndón, béh den bilí teèn, mè tueé bó gèh dé mé mè né yeé Njàgà Bagaà lètenè bòò mé Jûf sam doò se, te bó ngweé kó, wancón seé mò dé jomò mé dé toò mene nde né lòu sibí le.

³ Béh bô Tite lé naá kóó. À né mene nùà Greèk, à mene *ngór ñób ngwéh, mé njéh mene bó lé cí tán só ná ngwèh.

⁴ Bò mbeí seé beèh dé nyenyenè lé né mene lètenè beèh tueé foré go, ye ñób bú ngór ñòòb, mé njéh mene lé yíé ná ngwèh. Sâ, bô sâ bô hèllè lé naá lètenè beèh sulá yilá, bó né dene beèh te ceér Yeésò Kristò kweé, ye te bó ñene dene mé béh né mé feh beèh den sâ. Bó lé ye, kó béh den den ka *sóú bô Jûf ma.

⁵ Càn mé ngeér sam, bó lón beè beèh kwà ngwéh dé ndôg, béh ye te Njàgà Bagaà mé gècèn seèn yoòr den le ter kóó, bí ngweé lom cí.

⁶ Dé bô kokoò bô jògò, bó né bô kokoò bô njolò bô nùàr, mè dé sâ tán ngwéh, beè Càn nùàr dóón né gi kèi cén. Bò kokoò bô sâ, mè yeé se ñagá baá seé mò toò boòn ménâ, bó pón ndo, bó njeré déi teèn túé yí cú.

⁷ Bó ñene kó seér cu lòu, ye kàmbér Càn lé naá béh Pièr Njàgà Bagaà beè jege kwaá bòn; wa Pièr nde né dé seèn ké lètenè bô *Jûf, mè nde dé mò ké lètenè bòò mé Jûf sam ma.

⁸ Né bòn, Càn mé lé haá naâ Piêr terreb, à tema njií bú ké lètenè bò Jûf doô, haá cu né mè terreb mán kóó, à tema njií mè dé mò ké lètenè bòó mé Jûf sam.

⁹ Bò Jâk mé Piêr bô Jân mé né bò kokoô bò lètenè bò Yeésò bò yeé ñene kó baá ye, mè hên boó lom né seé jéjêg mé yuoó naâ beè Càn ménâ, bó haá bêh Bàrnâbâs be, ye béh bó né mé sòn cên, wa béh dé beèh ndé cú ké lètenè bòó mé Jûf sam, te bó nde dé bòn lètenè bò Jûf ma.

¹⁰ Nhèh cén, bó ye béh a: kúkùr beèh, béh té bò saám bò te bòn bòn nyèn, béh gàm bó gaàm ma. Sâ né njií mé mè lé naâ feh mé njéh fagá ndo.

Pôl bô Piêr ké Antiôs

¹¹ Cu mé Piêr lé waá naâ ké Antiôs, mè lé naâ bú njolò bò nuàr yaga. Lòu sam, à lé naâ boó saáb.

¹² Sâ, cu mé à lé waá naâ ké teèn, bó bòó mé Jûf sam lé yieé bilí beéh kóó. Jomo sâ Jâk tema njií bò nuaré déi ndo; bó lé naâ dé bòn lètenè bòó mé ye kó *ñób ngór ñób doô. Bó yeé waá baá, veéh sie yagó Piêr mé bó, à som yo seèn ndo, bó bò mbei mé Jûf sam hèllè yieé bilí cú.

¹³ Bò Yeésò bò mé né Jûf yeé ñene aá ménâ, bó som yo bòn faá Piêr ndo. Te gùm Bàrnâbâs mé feh seèn nde cu ye-re ménâ boó gobó, bó bó doón som gi yo bòn.

¹⁴ Mè yeé ñene, bó jéjég faá Njàgà Bagaà né tueé nò gò dili cú, mè tueé ñaré njií lom Piêr cicie toò bò nuàr doón, mè ye bú a: Wò né gi kóó ye nyí né nuà Jûf, wa dene nyí né faá nuaá mé Jûf sam nò ndo; wò kó gi aá ye nyí faá nuà Jûf nò dèn cú. Keí mé boó, wò ye bòó mé Jûf sam a, kó dèn gi faá bò Jûf nò wa?»

*Né mene *Jûf, mene Jûf sam, cegé né beè ndèm*

¹⁵ Béh né gi dé beèh bò Jûf dé ñàr lè, béh te gèh bòó mé ceér Càn kó ngwéh yuò ná ngwéh.

¹⁶ Mé njéh mene, béh kó né ye, Càn nuàr nuà dili yilá lom né mé temé seèn yoòr Yeésò *Kristò kwaá njií, dèn ngwéh mé *sóú bele komoò. Né mene béh, béh né gi temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií, te Càn nde ye béh bò didilí bò mé njéh yilá, dèn ngwéh mé sóú beleè. Lòu sam, nuàr nuà dili ké toò Càn mé sóú ñá ndé ngwéh.

¹⁷ Béh bò Jûf ndèm mé Kristò kwaá njií kuú né, ye te béh den njolò Càn dilisé, béh ndèm mé sóú kwá ní cú. Sâ béh né gi ñené kóó, ye béh né mé veèn yoòr faá bòó mé Jûf sam ndo. Á, sâ tueé baá-re ye Kristò né gwaán ye veèn a, yám ndé sér toò wa? Dé sâ tándôg ndo!

¹⁸ Ngweéh mè lo naâ sóú ké jomo kaáb si njií mà. Mò mè hên mena den cu né sóú mé mè lé naá gi doó kaáb si doô, sâ mè beè Càn kuú den cu né sóú hèllè mé mò.

¹⁹ Lòu sam, sóú lé mè te cio lu yíí naâ kóó, mè beè seèn baá seér faá komó nò, te mè làn den seér te ceér Càn. Lòu sam, bó lé ké te toú faga bilí naâ béh Kristò.

²⁰ Mò mè kènê née mene làn ye, sâ mè sam cuú; yoòr mò baá seér yòn dé Kristò. Dene mò ká lé wón hên baá seér dene dé ndèm mé Nuna Càn kwaá njií. Á lé mè gwaán naâ kóó, à lé felè mò kuú naâ kóó ndo.

²¹ Ndóg mè fùgò Càn faá nhèh mbaà nò wèh ndé ngwéh. Mò sé la ye nùàr nde né nùà dilí ké toò Càn mé sòu ɲáá, ngweéh sà Kristò kuú vu né dé lòu mà!

3

**Sóu wa, ndèm wa?*

¹ Kòcò, tándugó Galatí bò! Nei bí mán yieé wula caá né kóó, mé bó se nyegé gi mene bí cio Yeésò *Kristò ké te toú, bí né lom ndugó ɲeí doó?

² Mè gwaán lom né bí nhèh cén bieê, bí jògò túé ke mè ye: Càn lé bí Cúcuí seèn tema ɲíí naà felè sòu joloò wa, lé naà felè temé te ɲàgà Bagaà kwaá ɲíí wa? Mè tueé bí, lé naà seêr felè ɲàgà Bagaà mé bí lé naà ngweé, bí kwaá ɲíí temé teèn doó.

³ Bí mán ndugó caá né dé kei? Bóó né naàn mé bí lé duóóm nyegé gi mé Cúcuí Càn kpóg, kènè bí lòò cí, bí bóó seér cu aá mé feh bìi wa?

⁴ Bí lé naà gèr felè ɲàgà Bagaà ɲené. Sà tueé né ye, bí lé ɲene kuú naà dé lòu wa? Ngweéh dé lòu sam ngweéh mà.

⁵ Mò Càn né bí Cúcuí seèn haá, à né bò fém lètenè bìi bóó bele, sà à ménà bóó kuú né felè sòu joloò wa? Ngweéh né felè ɲàgà Bagaà ngweé mé temé teèn kwaá ɲíí mà.

⁶ Né te mvù Càn fele Abrahâm nyagá den ye: Abrahâm lé naà temé cén yoòr Càn kwaá ɲíí; Càn lé bú nùà dilí yílá naà mé ɲéh.»

⁷ Sà bí féla nyégé-re bagasé, ye: bóó mé né temé yoòr Càn faá Abrahâm nò kwaá ɲíí, bò nduté ndùtù Abrahâm dé jéjèg né bó.

⁸ Càn lé naà Abrahâm jògò tueé kwaá, ye nyí felè seèn kulu keéh gi nde né dà m nùà wón doón ma. Lòu sam, à lo naà gi ménà jògò nyegé kwaá, ye nyí nde né bóó mé Juf sam bò didilí bò yílá; nyí bó ménà yílá nde né mé temé cén yoòr nyí kwaá ɲíí ma.

⁹ Abrahâm lé naà temé teèn kwaá ɲíí; Càn lé naà bú ménà kulú ndò. Mò né mán, bóó mé temé kwaá ɲíí né yoòr Càn doón, Càn nde né bó ménà kulú.

¹⁰ Bóó mé né dé bóòn te sòu tétég ɲelá den doón, bó né lom duagásé. Ngweéh ɲòr Càn né gi ménà tueé ndò wa? ye: Bóó mé sòu Càn mé gù m mene faá bó nyagá kwaá né te mvù Càn nò, jòlò jégé ngwéh doón, bó a, dèn duagásé.»

¹¹ Ngweéh ɲòr Càn né gi tueé ɲagá mà, ye: nuaré déi nùà dilí ké toò Càn mé sòu joloò ɲá wá ndé ngwéh. Lòu sam, né te mvù Càn nyagá kwaá gií, ye: nuaá mé ɲa né nùà dilí beè Càn mé temé cén yoòr seèn kwaá ɲíí doón kwa nde né yòn kóó.

¹² Ngweéh sà sòu né híín, temé yoòr Càn kwaá ɲíí né híín ndò mà. Lòu sam, né te mvù Càn nyagá den gií, ye: Dé sòu, nuaá mé né sòu mé gù m mene jolo komo, yòn kwa nde né kóó.»

¹³ Kristò lo ndeè duagásé den doón; lo naà felè beèh, ye te nyí ɲa sòm béh dúágátí yoòr, béh geé mé ceér sòu. Dé sà né gi te mvù Càn nyagá den ye: Nuaá mé bó segé ɲíí né te toú doón yoòr né mé dúágátí.»

¹⁴ Kristò lé mán bóó kuú naà ye te dèh mé Càn lé naà Abrahâm mé ɲéh kulú doó, kema keéh bóó mé Juf sam teèn. Bó dèh sà kwa nde né mé

Kristò, te béh ndèm kwaá njií gi yoòr seèn, béh kwa Cúcuí Nágâ faá Càn lé naá béh tueé nɔ.

***Sóú mé ndéb**

¹⁵ Belá, mè nde né bí njeré déi tueé, mè me njií nde né bí mé njèh wɔ̃n: mɔ nuaré déi naá gi ngúlú seèn taán nyegé, nuaré déi sòn teèn yí ndé cù, ye te nyí vurú sɔm. Á túé ndé ngwéh ye nyí nde cu né njeré déi felèbò sagá ndɔ.

¹⁶ Beè Càn né môn. Càn lé ndéb kwa kwaá naá mé Abrahâm bô nduté ndútù seèn. Sâ tueé né ye, ngòr Càn dé bô nduté ndútù seèn doón jùé ngwéh, te nuàr doón làgà cù. Te mvù Càn bô jue lom né nduté ndútù seèn cén tà cén. Mɔ né mân, sâ bô jue lom né Kristò.

¹⁷ Mè gwaán né tueé ngâ ndɔ, ye bí a: Càn lé naá ngòr coló, à kwa kwaá ndéb ter, ye ngòr sâ le nde né ménâ. Mɔ à lo naá gi ménâ coló, cer ter nyemà yuii nè mé nyemà yulà tagár te sóú nde ye cie yuo. Á sâ, sóú né mé terreb teèn, à nde né ngòr sâ cum lo wa? Ndóg! Mé ndéb mene sóú bô calé kòmò ndé ngwéh.

¹⁸ Mɔ ngúlú Càn yieé sé né mé sóú beleè, sâ ndéb dé seèn sé teèn mbaa ná kú cù. Mè tueé bí, Càn lo Abrahâm ngúlú seèn tieè kwa kwaá naá mé ndéb.

¹⁹ Mɔ né cu mân, á sâ Càn lo dé seèn sóú sou kuú naá dé kei ndɔ? Bí kóo ye, Càn lo sóú teèn sou sagá cuu naá, ye te bô nuàr ñene kɔ veèn mé njéh. Á lo ménâ sou kwaá ngɔgɔ naá, sâ nduté ndútù Abrahâm nùà njèh lo née wa ngwéh ye. Á yeé waà baá, sóú hèllè cuaré yuo. Càn lo sóú sâ tueé keéh naá sònò bô cili Càn. Nuaré déi kela lètenè bòn mé bô nuàr faá nàñ nɔ, à den, à né bô nuàr njií mé lé yuoó naá sònò bô cili Càn tueé keéh.

²⁰ Ngweéh mɔ nàñ né teèn, sâ né lètenè njèh fà: déi né kèb déi, déi kèb déi wa? Dé Càn, à dé seèn né cén.*

Kwòm sóú

²¹ Sâ tueé né ye, *sóú bô ndéb Càn nyuùn kwàrè bèh wa? Môn sam ndɔ! Mɔ sóú mé nde né bô nuàr yòn haá sé né teèn, à sé naá bô nuàr sie seér, te bô ña bô didilí bô mé njéh.

²² Á, seèn môn sam. Mvù Càn seèn né gi cie tueé kwaá, ye veèn né lom *wɔ̃n doón beè kehbé sie; wa dé sâ bô né te ndéb Càn mboón, faá Càn lé naá tueé nɔ, ye nyí nde né bô nuàr yili sɔm, nyí yili sɔm nde né bô mé né temé bòn yoòr Yeésò Kristò kwaá njií ma.

²³ Léi toò béh lé naá gi ka sóú faá bô gwà cibì bô nɔ. Kristò yeé waà baá, te bô nuàr nde ye temé yoòr seèn kwaá njií.

²⁴ Cu sâ sóú lo naá dé seèn faá dèi beèh nɔ, ye te Kristò nde waà, béh ña bô didilí bô njòlò Càn mé temé yoòr seèn kwaá njií.

²⁵ Kènè cu temé kwaá njií sâ waà baá. Béh geé baá mé ceér sóú, béh beè dèi hèllè yuo gi aá.

²⁶ Lòu sam, béh bô Yeésò Kristò bilí seér aá kóó; béh baá bô ñunà Càn. Béh bô ñunà Càn ña né mé temé cén yoòr seèn kwaá njií.

3:16 3:16 Gen. 12:7 **3:17 3:17** Ex. 12:40 **3:18 3:18** Rôm 4:14 * **3:20 3:20** Sâ tueé né ye, cu mé Càn lé kwa kwaá naá Abrahâm ndéb tieè, à lé Abrahâm tueé njií naá mèsòn seèn, nàñ lé teèn ná ngwéh.

²⁷ Bí lé nòmò Càn kou kuú naâ, ye te bí bò Kristò nyogó bilí cén. Sâ kènê bí baá gi mé Kristò yoòr.

²⁸ Mò né mân, sâ kènê lètenè bò *Júf mé bòó mé Júf sam gwèn teèn sam cuú; lètenè bòó mé den né mé feh bòn mé bò kwer, gwèn teèn sam cuú; lètenè bò siib mé bò véh mene gwèn teèn sam cuú ndo; dóón bí nyogó bilí gi aá cén yoòr Yeésò Kristò.

²⁹ Mò bí né bò nuàr Kristò, sâ kènê bí baá gi bò ndùtè ndùtù Abrahâm ndo; sâ bí yieé nde né ngúlú Càn faá à lé naá gii tueé kwaá nò.

4

¹ Bí kwá mè tueé cu bí ndo: huaán mé nde né ngúlú teleè yieé, mò à née mbò ye, mé be njèh seèn sâ mene, bò kwer né kèi cén.

² Cu sâ, à nde née sòn bò dèi seèn ngweé ye; à ngweé sòn bòó mé né bò njèh seèn ke nyegé ndo. Kò cu mé tele seèn lé sie kwaá naâ ndeé wulu baá, sâ ye.

³ Béh né ménâ ndo: cu mé béh lé naâ bò huaán tetòr, béh lé naá gii ka tòu beèh faá kwer nò.

⁴ Nde nde, cu mé Càn lé sie kwaá naâ yeé wulu baá, à tema njií Nuna seèn ndo: ma dèi ñar bú, à yíi keéh feh te *sòú bò Júf ménâ ndo.

⁵ Sâ dóón ye te nyí yili sòm bòó mé né gi ka sòu, te béh dóón ña gi ye bò ñunà Càn ma.

⁶ Càn tema njií baá-re Cúcuí Nuna seèn ká lè biì, te ñené huòm, ye béh dóón né bò huaán nyí ma. Cúcuí sâ né mé sòn seèn yilá, ye: Tele mò!

⁷ Mò né mân, sâ wò kwer sam cuú, wò baá huaán. Sâ ngúlú mé Càn lé nyegé kwaá naâ mé bò ñuna seèn doò, à nde né wò teèn haá.

Nyàmè Pôl felè bò Galatî bò

⁸ Léi toò bí lé Càn kó ná ngwêh, bí lé naá seêr kwer bò cècàn.

⁹ Dé kènê môn sam cuú, bí ñene kò baá Càn gècèn kèn. Dé mò, mè nde né tueé seér ye bí a, Càn ñene kò né bí kóó. Á, mò baá gi mân, sâ naàn naàn mé bí nde cu né kènê bò càn tándúg mbaá dua go wa? Naàn naàn mé bí nde cu né kwer bòn naá den ndo wa?

¹⁰ Bí bò cieé mé bò weéh dèi jolo den né dé kei wa? Bí bò kùr bené dèi jolo yeé dé kei? Bí né yeé bò nyèmà dèi jolo. Né dé kei ndo wa?

¹¹ Ngweéh sâ seé mò ké lètenè biì nde né mbaá mvuaán le mà. Mè hèn veéh kuú né cí!

¹² Bò nuàr mò, kúkùr biì, bí dèn gí faá mè nò; mè baá gi dé mò faá bí kèn. Léi toò bí lé naâ mè veèn dèi bòó wa?

¹³ Bí né gi kóó ye, mè lé naá ké lètenè biì mé beén yoòr waá seér, mè lé ké sâ den leé naá dé cí, mè né bí Njàgà Bagaà teèn se keéh ndo.

¹⁴ Beén mò hèllè ye júée nyí. Á kò ye nyí bí gèr felè mò feh kum aá. Mé njèh mene, bí lé mè sî ló ná ngwêh, bí mè kwógó ngwéh ndo; bí lé wèh kwaá njií seér naâ mè yoòr biì faá cili Càn dèi nò; lé den loóm naâ faá bí sie nyegé né Yeésò Kristò nuà njèh.

¹⁵ Mè tueé bí, mò ceér sé né beè biì teèn, bí sé naâ mè njolo biì luagá haá njií gií! Bí yeé bóó kò gi aá mân kèn, sâ hèn jég seèn kwa cu né bí kei wa?

¹⁶ Wanoón mè yeé tueé gi aa bí gècèn kèn, mè den seér cu faá nùà bònò beè biì wa?

¹⁷ Bò nyenyenê bò hèllè né ké lètenè biì tueé nagá go, bó ye te bó bou* weh gi bí beè mò mé njéh, bí bɔɔ seér seé bɔɔn.

¹⁸ Mɔ né mân, sà nùà a, bóú yí nùàr teèn, te gam bú. Mɔ mè né mene ké lètenè biì, mè mene teèn sam, te den den faá béh bí né kɔɔ nɔ.

¹⁹ Óè, bò huaán yíé-temê mò, mè te gèr-e yila cu aa kèn, mè baá cu gèr yoló. Mè yolo den né faá ma déi yolo né nyer nɔ. Kɔ bí ndeè ɲa nyegé baá bò mbòn Kristò kèn, sà ye.

²⁰ Mè tueé nde né naàn? Dene mò sé la né kènê ké yoòr biì; feh mò ter mé ju biì ɲellé gi aa kèn.

Dèbbè Hàgâr bô Sarâ

²¹ Bí bɔɔ mé gwaán né ka sòu deèn doón, bí jògò túé ke mè ye, bí beéh *sòú sà ngwé bèh wa?

²² Ngweéh bó nyagá kwaá né te mvù Cànɛ, ye Abrahâm lé naâ mé huaán fà wa? Déi né ɲunà kweèr, déi ɲunà veèh seèn nùà njéh.

²³ ɲunà dé kweèr, bó lé bú ɲaár naâ faá bó ɲar yeé bò huaán doón nɔ. ɲunà dé veèh nùà njéh, Càn lé naâ giì ɲaàr seèn toò tueé kwaá, te bó nde ye bú ɲar.

²⁴ Béh nde né njeré déi teèn ngweé keéh: bò véh fà sà né sòn ngòn fà. Cén déi, yilí seèn né Hàgâr; né sòn ngòn déi. Dé sà né ngòn mé Càn lé tueé naâ ké felè tòr Sinayí doò. Bò huaán mé bó lé ɲaár naâ te ngòn bú sà doón lé naâ giì dé bɔɔn te yuii kwer-e.

²⁵ Hàgâr né sòn tòr Sinayí sà te tàbè Arabî. Hàgâr cèn sà né cu sòn Jerusalem dé cafanê bó bò nùàr teèn mene. Lòu sam, bó né gi bò kwer sòu.

²⁶ Jerusalem dé gècèn né ké te vulúu, à dé seèn né véh dé nùà njéh, à kwer sam. Dé beéh, mèi beéh doón né bú.

²⁷ Né te mvù Cànɛ nyagá den ye:

Sàmè sér dé yeè lòu, ma ɲgiin!

Kwá ɲí lòm be mé ja kioó,

nyer déi wò némá ngúngwéh!

Si yeè lé naâ wò si loó, wò mé huaán sam.

Mé njéh mene, bò huaán yeè maga kela nde né kɔɔ mé dé huer yeè.

Wò samé nde né dé cí.»

²⁸ Bò nùàr mò, bí né dé biì bò ɲunà Càn. Càn lé naâ ménâ toò tueé kwaá faá à lé naâ felè Isâk toò tueé kwaá nɔ.

²⁹ Léi toò huaán mé bó lé ɲaár naâ bú mé terreb Cúcuí Càn sà, bó lé naâ bú bunó; huaán mé bó lé ɲaár naâ faá bó ɲar yeé nùàr nɔ, lé bunó naâ bú kɔɔ. Mé kènê mene, née den ka môn ye.

³⁰ Yeé baá môn, ngòr Càn tueé ɲagá ndɔ, ye: Kwógó sòm ma mé né dé seèn kwer sà kwógó; kwógó sòm bò ɲuna seèn mene. Kɔɔ ye, ngúlú teleé né dé ɲunà veèh nùà njéh; ɲunà kweèr dé seèn te gà ngúlu sam.»

³¹ Mɔ né mân, bò nùàr mò, sà béh bí dé beéh bò ɲunà kweèr sam, béh né bò ɲunà veèh dé nùà njéh.

* **4:17 4:17** Nùàr laán wellè te ɲa nùàr yeè. **4:22 4:22** Gen. 16:15; 21:2 **4:27 4:27** Es. 54:1
4:29 4:29 Gen. 21:9 **4:30 4:30** Gen. 21:10

5

Ka sòu mvelé yuoô

¹ *Kristò béh te yuii kwer-e se sòm aá kèn, ye te béh den lom mé feh beèh, béh ka sòu dèn cú. Sâ, bí dèn lòm mé feh biì nɔ́ɔ́n ménâ, bí té te yuii kwer-e yílá cú.

² Né mè Pôl, mè tueé né kɔ́ɔ́, bí féla nyégé bagasé: mo bí né cu *ngór ɲɔ́ɔ́b, sâ Kristò njèh gam beè biì sam cuú.

³ Bòó mé né ngór ɲɔ́ɔ́b dɔ́ɔ́n, sâ bó a: jòlò kòmò lòm *sóú mé gùm mene ndo.

⁴ Bí bòó mé né sóú jolo, ye bí bò didilí bò beè Càn ɲa nde né mé njèh dɔ́ɔ́n, bí kóɔ́ ye, bí bò Kristò geé baá kèn; bí vu aá be mé fùgò Càn ndo.

⁵ Dé beèh môn sam; béh dé beèh ndèm kwaá njií seér né mé bú, ye loú sâ à nde né béh bò didilí bò beè seèn yílá. Béh hèn kela den né cí, béh né temé teèn mé terreb Cúcuí ɲagâ kwaá njií gií ndo.

⁶ Béh kɔ́ né ye, mo béh nyɔ́ɔ́ den né yoór Yeésò Kristò, béh ɲɔ́b mene ngór, béh mene ɲɔ́b ngwéh, dɔ́ɔ́n ju sam. Njèh gècèn né lom temé cén yoór Kristò kwaá njií. Bó temé cén sâ ɲene kɔ́ nde né mé lètenè beèh gwaán kuú.

⁷ Bò nùàr mò, hèn bí lé baá gií ceér gècèn faá nùàr nɔ́ bele nyegé; bóó né naàn mé bí ceér gècèn sâ bèlè cú wa? Neì bí yíin né kɔ́ɔ́?

⁸ Dé mé bí né seér ngɔ́ sâ, bí kékɔ́ ye, beè Càn mé né bí yílá doò yùò ná ngwèh.

⁹ Bó lo kɔ́ tueé ye: Nyure* cén beèh yeé túóm kɔ́ɔ́. Hèn baá-re cí sâ.

¹⁰ Mé njèh mene, mè né kɔ́ɔ́ ye, béh bí baá gi dé beèh beè Fehtoò beèh, béh bí nde né mé sòn cèn den ndo. Mè né cu kɔ́ɔ́ ye, né mene neì, nuaá mé né bí feh ter ɲellé go sâ, nde né ju taré dié.

¹¹ Bò nùàr mò, mè dé mò túé ngwéh ye nuaré déi a, kɔ́ ɲɔ́b só cú ngór, te Càn gam ye bú. Mo sé né môn, mè sé né cu gèr beè bò *Júf ɲené den wa? Sâ cio mé Yeésò lé kuú naâ ké te toú doò sé naá cuú njèh dièb beè bóon ɲaá wa?

¹² Mè teèn sam. Bòó mé né ka bí feh ter ɲellé go sâ, bó a, njií ká bó njií, bó teèn kà bílí mé túlù mene!

¹³ Dé biì bò nùàr mò, Càn bí yílá gi aá kèn, ye te bí den mé feh biì. Njèh cén, mé feh biì deèn sâ, túé ngwéh ye bí bó làrè njií mé ngàn yoór né gwaán dɔ́ɔ́n. Sòn sâ, bí gwàn kú sér mé njèh lètenè biì dé gwaán, bí né lètenè biì gam kuú.

¹⁴ Lòu sam, bò sóú dɔ́ɔ́n yila gi né yoór sóú bú cén mé né tueé ye: Gwàn mbeí yeé faá wò gwaán né ngàn yoór yeé doò.

¹⁵ Á, mo bí den seér cu né faá bò nyam ké ya dueè nɔ́, bí lètenè biì bóó kuú seér veèn mé veèn, sâ bí kè keè, mè tueé bí, bí nde né lètenè biì calé kuú.

Ceér dé bò nùàr mé ceér dé Cúcuí Càn

¹⁶ Mo né mân, mè tueé bí, bí kwá ló yòn biì beè Cúcuí ɲagâ, te à feh bí ceér kɔ́ɔ́. Njií mé ngàn yoór biì gwaán seér né kɔ́ɔ́, bí té dé sâ bó.

¹⁷ Lòu sam, bò njií sà bó bò dé Cúcuí Càn nyuùn kwàré bèh. Yeé baá môn, Cúcuí Càn bar taré bó ndo: déi bò mbei nyuùn kwàré cú, te njií mé bí gwaán né bɔɔ ɔɔɔn, bí bó kòmò cú ndo.

¹⁸ Bí kóo ye, mo Cúcuí Càn bí ceér feh né kɔ́, sà bí dé bìi ka sòu sam cuú.

¹⁹ Nùàr ɔɔɔn né gi seé ngàn yoòr bagasé mán kɔ́ nyegé: ngàn yoòr gwaán né yàgà yon tobò; à gwaán né fúar, à gwaán né sár tegé.

²⁰ Ngàn yoòr gwaán né cɛcɛn dua gɔɔ; táhunó né bú. Bò nùàr né bò mbei bunó go; tɔgo bɔ huer mé nǎ-temé né li; keén né bó seé weh, bó né mé sòn hihiné kerré den,

²¹ bó né njèh kàn gwaán, bó né sela go, bó né soóm go, bó né lom mé bò veén déi faá bèh mán bɔɔ ndeé. Mè bí tueé kwaá cu né faá mè lé naá gií bí tueé nɔ, ye bí a: bɔɔ mé né mán bɔɔ ɔɔɔn *Lò Càn mé njolo njéné ndé ngwéh ndóg.

²² Tàb dé Cúcuí Nǎgá né seér gwaán, vógó-temé, cɔn, sɛn, jere kɔ́, húm-temé, dene kóbè sà,

²³ dolé, mé yo sieé. Bò njií mé né bò njèh bebagaà méná ɔɔɔn, *sóu gwaán né cí.

²⁴ Bò nùàr dé Yeésò Kristò ɔɔɔn faga wula gi aá ngàn yoòr bɔɔn ké te toú, bó dé bɔɔn bò tuaá dé vevené sà doó su njií gi aá kèn.

²⁵ Cúcuí Nǎgá béh yòn haá né kɔ́. Mo né mán, sà béh kwá ló gí yòn beèh beè seèn, te à feh béh ceér kɔ́.

²⁶ Béh té feh hám, béh gè mé sà lètené beèh fɔ́n, béh té mé huer lètené beèh ngéré kú cú.

6

Mambin seé lètené bìi jɔgɔ kuú

¹ Bò nùàr mò, mo bí njene mbei bìi déi baá te veén yilá, bí bɔɔ mé Cúcuí Càn né bí lè teèn, bí tulú sòm kèh bú teèn tulú, bí feh nyegé bú ceér dé díli, bí feh bú mé hueh dolé; wò né feh yeé teèn bɔn keéh ndo. Mo sam, wò nde né faá bú nɔ die.

² Bí gám kú lètené bìi gaàm, bí né mé seé lètené bìi jɔgɔ kuú. Mo bí né méná bɔɔ, sà bí né tòu *Kristò bele huóm.

³ Mo nuaré déi né lètené bìi munó, ye faá nyí nɔ sam, mé à hám njeré déi sam ndo, sà bú a, té feh seèn mbaá bèlè kú.

⁴ Nùà kàn a, kè nyégé kèkèné seèn mé be seèn. Mo né teèn yilá, à nde né mé seé dé seèn nùà njèh sagár, à mé seé dé bò mbei mè só ndé cú.

⁵ Mè tueé bí, nùà kàn jɔgo nde né seé seèn nùà njèh mé feh seèn.

⁶ Nuaá mé bó né bú Nǎgà Bagaà se, bú a, kòb sòm bò njèh seèn kèb déi, à haá nuaá mé feh yeé bú Nǎgà Bagaà sà teèn.

⁷ Bí té feh bìi bèlè: bó beéh Càn séi bèh. Nùà kàn kwa cu nde né njií mé à lé dobo naá.

⁸ Mo à dobo né njií mé ngàn yoòr né gwaán, sà ngàn yoòr nde né bú cio beé kwaá haá. Á, mo à dobo né dé mé Cúcuí Nǎgá gwaán né kɔ́, sà Cúcuí kwa haá nde né bú dé seèn yòn tètàgà.

⁹ Béh bó lòm bagaà, béh té be mé njèh dù. Mo béh gùr ngwéh, lòu sà béh nde né kwaá.

¹⁰ Sâ, mo né mân, keí mé née hên, béh bó làrè bagaa mé nùàr dɔ́ɔ́n, tétég mé bòó mé né te mbàgà Cànga faa béh no, béh té bó nyèn.

Bèh cerê

¹¹ Bí né gèh bò njolo mvù dé kokoò hên ɲené wa? Mè bó nyagá né mé be mò, te mè tema njií bí.

¹² Bóó mé né seé fù ɲàɲ bɔ́ɔ́ dɔ́ɔ́n ɲeí né bí mé *ɲgór ɲɔ́ɔ́b kɔ́ɔ́. Bó ye te *wón seén bó mé ɲjéh seèn. Lòu sam, bó né gèr veéh; bó ye, mo bó tueé lom né felè cio Kristò ké te toú wa, bó nde né bó lòu bunó seér ma.

¹³ Á sâ, bóó mé né te ɲgór ɲɔ́ɔ́b ɲgelá den sâ, bó *sóú hèllè mé feh bɔ́ɔ́n jòlò kòmò bèh ndo. Bó gwaán lom né ye te bí ɲɔ́b kuú mé ɲgór, bó punó seér mé ɲjéh lòu, ye bí baá mé mágá bɔ́ɔ́n yòòr ma.

¹⁴ Dé mò môn sam. Beè mò, mè punó seér nde né mé cio Fehtoò beèh Yeésò Kristò ké te toú. Mè wón kó cú mé ɲjéh, wón mè kó cú mé ɲjéh ndo; mè baá gi te ɲjèh wónge komó mbaá.

¹⁵ Béh né mene ɲgór ɲɔ́ɔ́b, béh mene ɲgór ɲɔ́ɔ́b ɲgwéh dɔ́ɔ́n, ju sam. ɲjèh gècèn né lom nùà feé beè Cànga ɲaá.

¹⁶ Bóó mé né gi ceér dé sâ bele dɔ́ɔ́n, Cànga a, kó bó jere, há bó dolè, à kulu bilí bó mé bò dé seèn lètenè bò huaán *Iserála mene dɔ́ɔ́n.

¹⁷ Duoóm mé lan, nuaré déi a, té mè feh ter bó ɲéllé cú. Bò mágá mé né yòòr mò hên tueé ɲagá gi aá kèn, ye mè baá dé mò nùàr Yeésò.

¹⁸ Bò nùàr mò, húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè jí bí beè. È môn.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò ké Efêse

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mbònj tebê Yeésò *Kristò. Cànj lé mè mân sie kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn. Mè mvù hên nyagá njií né mé bí, bò nùàr Cànj ké Efêse mé né gi temé tég yoòr Yeésò Kristò kwaá njií dóónj.

² Tele beèh Cànj bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolê.

Bò njèh bebagaà mé Cànj né béh felè Yeésò haá

³ Kùsèm Cànj Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò! À lo naá giì béh bò dàmm njèh bebagaà ké te vulúu kúlú haá. À lo béh haá keéh naâ beè Kristò.

⁴ Mé à lo nde wónj si, sâ dàb mé à lo béh yoòr Yeésò Kristò balé yií gi aá, ye te béh ndeè den lom bò nùàr nyí, mé ndògò veèn déi yoòr beèh njéné sááb cú.

⁵ Cànj mé húóm-temé seèn lo ménâ nyegé kwaá giì mé kàgà-ndòn seèn, ye nyí ndeè nde né béh bò huaán nyí mé Yeésò Kristò sie seér ma. À lé ménâ gwaán naâ kóó.

⁶ Sâ ye te tànòr húóm-temé nyí njéné yuo kelà cie mé njéh. Béh yila baá-re fùgò làgàti beè seèn kuú. Sâ dóónj né mé Huaán yíé-temé seèn.

⁷ Mé húóm Njuna, à lé naâ béh te veéne yili sòm, à kulu sòm yúlá-temé beèh lè seèn ndo. Sâ dóónj, ye te béh njene kò tànòr húóm-temé nyí teèn.

⁸ Né lom felè beèh faá cí nò yaám ndeé, ye te kónkɔŋ bò lo nyí yam sie lom béh beè mé gùm mene.

⁹ Njií mé à lo naâ ter nyegé naáb kwaá sâ, lo naá giì mé kàgà-ndòn seèn, ye te ndeè mboón mé Kristò ma. À béh hên feh keéh né cí,

¹⁰ wa lòu mé wónj nde né teèn gií, nyí nde né njèh ké te vulúu mé ká doó mene dóónj bècénè horó bilí, te Kristò den lom felè bòn kóó.

¹¹ Mé Kristò béh baá gi mé gà teèn. Sâ tueé né ye, Cànj lo béh ter ké toò balé kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn. Né ménâ, à njèh dóónj bóó gi yeé jégég faá à nyegé kwaá yeé nò,

¹² te be terrèb seèn njéné yuo kelà yoòr beèh bò toò-jògò bò mé lo naá giì ndèm mé Kristò kwaá logó.

¹³ Mé bí mene ndo, cu mé Njàgà Bagaà mé né ngòr gècèn lé waà naâ ké lètenè bìi te yili sòm bí, ngweéh bí lé naá giì temé yoòr Kristò kwaá njií mà! Yeé baá ménâ, Cànj maga kwaá gi bí yilí seèn yoòr ndo. Mágá sâ né Cúcuí Nàgá. Cúcuí Nàgá sâ lo ndéb seèn jégé naâ kóó.

¹⁴ Béh yeé kwa baá bú, béh kò baá-re mé njéh ndo, ye ngúlú Cànj né béh kela, ye lòu mé Cànj nde né béh dé kèi cèn yili sòm wa, béh nde né ngúlú seèn yieé ma. Sâ dóónj, Cànj ye te be terrèb nyí njéné yuo kelà cie mé njéh.

Pôl né Cànj teèn vra

¹⁵ Mo né mân, mè né lom Càn felè biì mé gècên mene vra. Lòu sam, bó ye mè a, bí né lom temé yoòr Fehtoò beèh Yeésò kwaá njií, wa bí bò Yeésò bò gwaán né mé temé cén ndo ma.

¹⁶ Mè né Càn felè biì vra, mè sòn dù bèh. Mè né bú dua,

¹⁷ bú Càn *sùsum, Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò, mè ye bú a: Há ñéí cú bí Cúcuí seèn lòu, te bí ñgweé komo ñèh, à feh ñagá bí gècên seèn, te bí ko ñéí cu Càn dé ñéí.

¹⁸ Bú a, kúkùr seèn, à sì kwá lege ñagá seèn lè biì, te bí ñene gèh ndèm mé à yilá kwaá né bí beè seèn mé ñèh doò.

Bú a, bó te gèh sèsàm ñgùlù mé bò nùàr seèn nde né kwa doón den den ñjolò biì bèsonè.

¹⁹ Bú a, bó te béh bí bòò mé né gi temé yoòr seèn kwaá njií doón, béh ñene ko be terrèb seèn mé né lom yoòr beèh faá cí no yieé. Terreb seèn bú sâ, dé seèn dé se komoò sam.

²⁰ À lé Yeésò Kristò te cio komo soóm naâ mé terreb bú sâ, à weh ñaá mé bú ké te vulúu, à kwaá njií bú te be gaá seèn.

²¹ Felè ñèh doón né bú. Terreb wón né mene naàn, né mene gèh terrèb dé heè ké te vulúu doón, né gi ka seèn. Gwaán yilí boòn a, ñgúlí yòn méné wón doón, gwaán bú a, ndé ñgúlí yilá te nàm dé ké toò mene doón, felè boòn doón né Kristò.

²² Càn lo ka ba gulè Kristò ba yilí giì naâ ñèh doón; à feh te mbàgà seèn sie kwaá né bú ndo.

²³ Mbàgà seèn sâ né faá kukun Kristò no. Kristò mé gùm mene ñené yuo kelà né teèn, à yoòr né mé kèkèné Càn mé gùm mene ndo.

2

Bèh yili yuò

¹ Léí toò, bí lé naâ mé gècên mene sabé, bí né te veèn teré yilá, bí lé beè Càn naá giì cúg faá bò komó no.

² *Wón lé bí yoòr yila seér naâ koó, bí ngo seér cí. Bí lé sòn ñgweé seér naâ dé mgbè terrèb ké ter ka vulú. Wa hèn, terreb seèn hèllè ka gí ñgwéh ndo, née ka mé seé yoòr bò ñgèn-sòn bò temá ndeé den ye.

³ Béh né koó ye, béh doón lé naá giì ménâ ndo. Tuaá veèn lé naâ béh lè salé, béh lé naá giì njií mé ñgàn yoòr beèh gwaán né koó boó seér, béh lé ñèh doón boó giì naâ mé feh beèh ménâ. Béh sé naá giì ju mé gèh dene bú sâ die, faá bò nùàr doón no.

⁴ Mé ñèh mene, húóm-temé Càn né ñèh yagô: Càn mé húóm-temé seèn né seér cu béh jere koó.

⁵ Béh lé né gi mene toò seèn mé veèn beèh hèllè komó cúg, à lé naâ béh yòn dé feê mé *Kristò haá seér, à yili sòm béh dé lòu,

⁶ à béh te cio komo sòm keèh mé bú, à béh kwaá njií seér ké te vulúu, te béh bó den koó.

⁷ Càn béh tànòr húóm-temé seèn mé Yeésò Kristò ménâ feh keéh gi né, ye te bò jomo bò doón ñene kwaá gi fùgò dueè nyí ñjolò.

⁸ Bí lé yili yuoó naâ mé fùgò húóm-temé Càn sâ. Lé naâ mé temé yoòr Càn kwaá njií. Bú sâ lé mé kàgà-ndòn bìi nùà njèh ná ngwèh. Càn lé bí fùgò sâ haá naâ mé lèi seèn.

⁹ Béh lé seé bagaà déi bó kòmò ná ngwèh ndò; à lé béh haá naâ dé lòu, ye te nùàr mé seé déi mbaá púnó kú cú.

¹⁰ Bí kó sér ye, Càn lo béh meè naâ kóó; wa, à lo béh si bilí kwaá naâ yoòr Yeésò Kristò, ye te ká jomo, yoòr beèh ndeè yam lom bò seé bebagaa mé nyí lo naá gii léi jògò ter nyegé kwaá doò.

Gèh nùàr cén dé feé

¹¹ Mò né mân, bí múnò nji cú dene bìi dé léi toò, bí bòó mé Jùf nàr-lè sam, mé bò *Jùf bí yilá né kurú, wa lòu sam, bó né dé bòn *ngór ngóó ma. Sâ né lom mágá te ngàñ yoòr kèb cieè mbaá ndò.

¹² Bí bòó mé bó né méná yilá sâ, bí múnò nji cú gèh dene bìi dé léi toò sâ ndò, bí bò Kristò lé née nòmò dàb we dàb ye. Sâ bí lé beè Càn née kìn ndò. Sâ te bòn bò nùàr seèn *Iserála bí lé née teèn sam ye. À lo né mene ngòn kó ye te ndé nyí mboón, mé njèh mene à lo bí teèn yí kèh ná ngwèh. Sâ bí lo cu sâ née *wón ngo ye, bí mé ndèm lè sam, Càn lé mé yilí beè bìi cu sâ ná ngwèh ndò.

¹³ Mé njèh mene, kènê Càn bí bò Kristò sie bilí gi aá kèn. Bí bòó mé lé naá gii nòmò dàb we dàb mé Càn léi toò sâ baá gi kènê kwarè seèn. Sâ doón né gi mé njua húóm Kristò.

¹⁴ Còñ beèh né bú. Lòu sam, à lé naâ feh seèn *semé, à sie bilí bò Jùf mé bòó mé Jùf sam mé njèh, à tulu sòm kòn mé lé naâ bó mé sòn hihiné kerré kwaá doò. Bùnò gi lètené bòn ndò, bó doón naá bilí gèh cén.

¹⁵ Né mene bò *sóú Jùf dé kàn mé dé kàn doón, Kristò bó tór wula gi aá kèn, ye te gèh nùàr fà na bilí, bó me yuo gèh dé feé cén, bó den yoòr nyí, bó ngwéé fu ma.

¹⁶ Kristò yeé kuú baá ké ter te toú, à kuú nyolò lo kèrrè hèllé ké teèn sâ. À lo gèh nùàr fà sie bilí naâ mé cio bú sâ, te nde ye gèh dé feé cén naá, à nyogó njií bú yoòr Càn.

¹⁷ Kristò lé ká te wóné ndeè naâ Njàgà Bagaà se ndò, te bí bòó mé Jùf sam kwa gi còñ, wanóñ bí bò Càn lé naá gii nòmò dàb we dàb. Déi né cu, te bò Jùf mé né dé bòn kwarè Càn kwa gi còñ méná ndò.

¹⁸ Sâ kènê né mene Jùf mene Jùf sam doón, Cúcuí Tele beèh Càn né gi béh yoòr, béh baá mé sòn toò Càn; né mé njua Kristò.

¹⁹ Mò né mân, sâ bí bòó mé Jùf sam doón, kìn beè Càn sam cuú. Bí bó nòmò dàb we dàb sam cuú ndò. Bí kènê baá gi huaán, faá bò déi nò, bí bó kènê mbàgà Càn sio né doón, bí bó né bò nùàr seèn.

²⁰ Bí né gi felè mañ meé den. Mañ sâ né bò mbòn tebé bó bò *sòn-Càn bò. Taá dàn teèn né bú Yeésò Kristò nùà njèh.

²¹ Gwà sâ tarésé den né mé bú, te ham nyegé bagasé, na gwà Càn dé koò mé bú nùà njèh ndò.

²² À gwà sâ me né mé bí, te den bèh joloò Càn, Cúcuí seèn cer beh teèn. Lòu sam, bí bò Yeésò Kristò né kóó teé bilí.

3

Seé Pôl felê bòò mé Jûf sam

¹ Yeé baá ménâ, mè Pôl mé né ká gwà cibì felê Yeésò *Kristò, mè né Càn felê bìi bòò mé Jûf sam dua.

² Bí lé naá gii ngweé, ye Càn mé húóm-temé seèn lé naá mè seé hên jege haá, ye mè a, ndé ké lètenè bìi seé nyí bóò jegé.

³ Njii mé à lo naá gii nyegé naáb kwaá sâ, à lé naá mè njolò ñenê feh ndó. Mè la naá bò njàb dêi teèn nyagá weh, te mè tema njii bí.

⁴ Mò bí baá mvù mò hên jané, bí nde né teèn ñenê kóó, ye mè né gi mé njèh nâb felê Kristò sâ ká lè ma.

⁵ Njii mé lé naá lòu leér den sâ, Càn lo bú mé bò léi-toò bò ñenê fèh ná ngwèh. À nde Cúcuí seèn yoòr bò mbòñ tebé seèn mé bò *sòn-Càn bò tema njii seér aá kènê, te à nde ye bó ñenê feh.

⁶ Njèh lèrreb sâ né ye: mé Njàgà Bagaà sâ, bò Jûf mé bòò mé Jûf sam doón, nde gi né ngúlú Càn yieé, bó doón baá gi yoòr yo cên, bó né gi te ndéb mé Càn lo kwa kwaá naá mé Yeésò Kristò doò teèn ndó.

⁷ Mè mbòñ Njàgà Bagaà hên ña lom né mè fùgò húóm-temé Càn felê mò, à mè terreb seèn yoòr nyeén su né kóó.

⁸ Wanoón, ngweéh lètenè bò nùàr Càn doón, lolòb cèrè-mbàn bò cèrè-mbàn faá mè nò sam mà. Mé njèh mene, Càn né cu mè jere lòu kóó seér, ye mè a, ndé bòò mé Jûf sam ngòr felê ngúlú mé né beè Kristò se. Mè tueé bí, ngúlú bú sâ dé tueé sam.

⁹ Ye mè a, sè ñagá kwá nùàr doón tieé ma, te bó ngweé kò gèh dé mé Càn né njèh nâb sâ mboón. Nùà njèh né bú Càn, à lo ménâ nyegé nab kwaá naá kóó,

¹⁰ ye te ndeé ñenê yuo kelà te mbàgà nyí mân, te bò cili Càn bó bò tetarè bò ké ter ka vulú ñene ñagá kónkòñ nyí mé ceér hihiné teèn.

¹¹ Càn mé Yeésò Kristò Fehtoò beèh mân bóò né jéjég faá à lo naá gii mé kàgà-ndòn seèn dé kèi cên nyegé kwaá nò.

¹² Kènê, béh baá mé sòn toò Càn teèn, béh njeré dêi vèh cú njua mé béh né beè Kristò, mé temé beèh né gi yoòr seèn ndó.

¹³ Sâ kùkùr bìi, mò dà m gèr né mene mè seé felê bìi weh, bí té gùr, mè gèr ñene né te bí yila ngúlú Càn.

*Gwaân *Kristò*

¹⁴ Yeé baá ménâ, mè né toò Tele beèh Càn cemmé.

¹⁵ Né mene ké ter, né mene ká doó, mbàgà bò nùàr doón njebá gi né mé yilí seèn.

¹⁶ Càn ngùrmò* né lom bú. Mè né bú dua, ye bú a, sì kwá bí lege Cúcuí seèn lè, te bí kwa beh terreb, bí né tég njebá taré.

¹⁷ Kristò a, cèr lòm te temé bìi tég. Lòu sam, bí temé kwaá njii né yoòr seèn. Bú a, bó te gwaân yíi lom jògòb lètenè bìi mé terreb,

¹⁸ te bí bò nùàr Càn mbaabi ngweé komo ye dàb bò hám gwaân Kristò, bí ngweé komo gèh dé mé gwaân Kristò teèn né yilá keéh ndó.

¹⁹ Dé sâ né môn, bí nde né gwaân seèn ngweé komo. Njèh cén, nùàr bú mé gù m mene ngwé kòmò bèh. Mé njèh mene, mò bí baá bú ngweé kóó, te bí yoòr den lom mè kèkènè Càn mé gù m mene.

²⁰ Bú nuaá mé né seé yoòr beèh mé terrebb seèn bɔ́ɔ, nde né faá béh dua né bú nɔ bɔ́ɔ yɔ́ɔ́ keéh. Béh né mene njeré déi lòu munó lɔ́ɔ, à nde né béh ménâ bɔ́ɔ yɔ́ɔ́ keéh ndo.

²¹ Kùsèm, ngóg Càn a, ngúlí dèn te mbàgà seène mé Yeésò Kristò dé nyèmâ mé nyèmâ ménâ. È môn.

4

Yo cén mé gà hihiné

¹ Sâ, mè nuaá mé né dé mò ká gwà cibì felè seé Nùà Dueè hên, né bí bɔ́ɔ, ye bí á, bí dèn lòm dene jéjég mé Càn né bí mé njéh yilá sâ.

² Bí dèn lòm yebbésé, dólésé, lélán sɛ́ɛ; bí né lètenè bìi yoló kuú, bí né lètenè bìi gwaán kuú ndo.

³ Bí kóó ye, Cúcuí Càn né bí bècénè teé bilí. Bí lègè lòm tég, te bí den le bò cèn bò, bí den mé cɔ́ɔ lètenè bìi, faá Cúcuí te bilí né bí nɔ.

⁴ Ngweéh yo *Kristò né gùm cén, Cúcuí Nágâ cén ndo mà. Mé ndèm né ménâ ndo, à né lom bèh cén. Càn bí dɔ́ɔ́ yilá bilí gi né teèn.

⁵ Fehtoò beèh né lom cén, bèh temé kwaá njií cén, nòmò Càn kou cén,

⁶ Càn né lom cén ndo, Tele beèh dɔ́ɔ́ né bú, felè njèh dɔ́ɔ́ né bú, à seé bɔ́ɔ laré né dɔ́ɔ́, lè njèh dɔ́ɔ́ né gi bú ndo.

⁷ Bí kóó ye, lètenè beèh nùà kàn né mé gà seé seèn yoòr faá Kristò haá keéh né bú mé húóm-temé seèn nɔ.

⁸ Né faá né te mvù Cànè felè Kristò nyagá kwaá ndo, ye:

À yeé baá ké ter te vulúu ñáá ndeé,

à sie sie bò bònò bò beé,

à seé ká doó haá lɔ́ mé bò nùà.»

⁹ À yeé ñáá nde aá ké ter te vulúu, sâ tueé né ye naàn? Ngweéh sâ ye, à lɔ́ jɔ́gò kura suagá lɔ́gò naá tóg ká doó mà.

¹⁰ Nùà cén mé lé ká doó suagá naá kóó sâ, lé ké ter felè vulú ñáá nde cuù naá kóó, te à ñené yuo kela gií te njèh dɔ́ɔ́.

¹¹ À nùà kàn seé hihiné haá né kóó: à bò déi haá né seé mbòn tebê, bò déi *sòn-Càn, bò déi ngòr Càn se yɔ́ɔ́, bò déi tèn bòn bò Kristò bò, bò déi nùà fèh-njèh.

¹² À bó seé hihiné ménâ géé haá né te bó gam bò Càn bò, bó yíi gi be te seé Cànè ndo, te mbàgà Càn mé né kukun Kristò kwaá yam njií gi temé yoòr seèn.

¹³ Gèh dé sâ, ndeé béh sie bilí nyegé nde né kóó, te temé mé béh né yoòr Kristò kwaá njií doó yuo gi kèi cén, te béh dɔ́ɔ́ kɔ́ nyegé Nùnâ Càn bagasé, béh kula jolo wa ye nùàr faá bú nɔ, béh yoòr den mé kèkènè seèn mé gùm mene ndo.

¹⁴ Sâ, béh faá bò huaán memanè dèn ndé cú. Gwaán cu sâ ndéb bò nyeèn bò né mene ter lulí ñáá, mé béh kóbó ndóré gò ndé cú, faá fu né mé mvùb nòmò dùà dɔ́ɔ́ kobó ndóré gɔ́ nɔ.

¹⁵ Béh dé beèh túé ñágá sér á gècèn mé gwaán mene; béh né te njèh dɔ́ɔ́ mé gècèn mene kulá laré, te béh kula wa faá Kristò nɔ. Felè beèh né bú.

¹⁶ À bò gà hihiné bècénè me jolo bilí né kóó. Bò gà sâ yo ña né kóó ndo. Bò gà sâ, dé kàn yoòr mbeí bagasé nyogó nde né mé cègè seèn faá Càn bók kwaá nè nò; ye mō gà dé kàn baá seé seèn faá tueé nè nò bók, te yo somo huom, gwaân yam sie bú beè mé gùm mene ma.

*Dene dé feê mé *Kristò*

¹⁷ Mè bí hên tueé njií né mé yilí Nùà Dueè: Càn a bó bí gō cu gò bò Càn-kò bò dèi. Bó dé bòn kō cegé né mbaá munó cur njií,

¹⁸ lo bòn felè né cibi mbaá, bó te yòn Cànè né kìn. Lòu sam, bó né bò cùr, bò tanqwan bilí né bó ndo.

¹⁹ Bó fegùlì kó cú, bó yoòr yō waá seér né fúár; bó né núlú yoòr huan su, dé sie komoò sam nde cuú.

²⁰ Bí gè lòm mé ceér bòn nōñ. Kristò lé bí dé bìi gèh dene bú sâ fèh sér ná ngwèh.

²¹ Ngweéh mé gècèn mene, bí lé naá gii kùr Kristò ngweé, bó feh bí gècèn mé né yoòr seèn ndo mà.

²² Sâ, bí húár yùò lòm dé bìi te dene bú léi toò hèllè nōñ, bí ñá bò fefeé bò, wanōñ gèh dene bú lélán nэгèr hèllè lé bí bele njií seér naà lè cio.

²³ Kènè yoòr bìi a, ñéné sér á dene feê, mé mùnò feê ndo.

²⁴ Bí yoòr sù sér á yo dé feê. Bú sâ né yo mé Càn lo sií naà, ye te felá yo dé nyi nùà ñèh; te teèn ñené lom seé didilí, jégég seé mé yuo yeé te gècèn.

²⁵ Mō né mân, bí máb nyeén! Nùà kàn a, túé lòm gècèn mé mbeí. Lòu sam, béh dōñ bilí me gi né yo cén.

²⁶ Mō temé baá nuaré dèi yulá, bú a, kèkèè; mō sam, à nde né veèn mé ñèh sela. Nùà a, té mé yulá-temé lè gùm cieê sò yilí.

²⁷ Bí té gwàn mé táhòrò yii keéh be teèn.

²⁸ Nuaá mé né yeé yib ñuóób, bú a, sòm be teèn nōñ. Bú a, té kòb bó cú, à lègè sér mé ba beè seèn te gam bú, à gam keéh bò saám bò teèn ndo.

²⁹ Ngòr a, té bí sònò yùò jélá; sònò bìi a, yùò sér bò ngòr bebagaà mé nde né bò mbaábi te ceér Cànè gam, te Càn kulu bó mé ñéh.

³⁰ Càn a bó bí bók yulá Cúcuí Càn temé; bí kóó ye mágá Càn nùà ñèh yoòr bìi né bú. Temé beèh lè die né mé bú, ye lòu sâ wa, Càn nde né béh dé kèi cèn yili som ma.

³¹ Bí káb lóu nji jélá-temé ké dàb; ñá-temé bô fúru-temé ké dàb ndo. Togo bô séb a tìndòg. Bí té temé jéré, te ngòr veèn leér yuo lètenè bìi.

³² Bí dèn sér lètenè bìi lélán húóm-temé, bí né mé jere lètenè bìi kóó kuú ndo. Dé kàn a, kúlú sòm veèn mbeí senà lè seèn, faá Càn né veèn beèh doó mé Kristò kulú njií nò.

5

Dene bèh ñagá

¹ Kènè, bí baá bò huaán yíé-temé Càn. Mō né mân, sâ dene Càn nùà ñèh a, ñéné lòm yoòr bìi kóó.

² Bí njèh dɔɔŋ bó gí mé gwaân bô mbaábii lè faá *Kristò né mé gwaân beèh lè nɔ. À lé mé njèh kuú naà felè beèh, à nde dé seèn Càn *sèmè haá seér mé gùm seèn nùà njèh; te yo Càn nɔré mé njèh.

³ Kènê, bí baá bô nùàr Càn; Càn a bó bí nde yàgà; bí té nɛgér cór, bí té temé te ngúlú kwá jí. Né mene dé tueê, gèh bô njií hên a, té sònò bìi yùò.

⁴ Bô ngòr vevenê a, té sònò bìi nduàlè yùò. Né mene ja, bú a té bí sònò yùò jéla vé ndɔ. Bí te njèh dɔɔŋe vrà sér Càn dé vraà.

⁵ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né sár gwaá, bô tánégér mé nùà nyaá dé boòn ngúlú Kristò bô Càn yíé ndé ngwéh. Dé nyaá, njií mé nùàr né mbei nomó dɔɔŋ, né cècàn beè nùà sà.

⁶ Càn a bó nuaré dèi waà, né bí mé bô ngòr mbembaa bele weh. Bí kóo ye, temé né yeé Càn mé bô seé vevenê hèllè ɲaá, à jeré njií bô dúagá-tie bô gèr yoòr.

⁷ Bí bô sà bô té mé njeré dèi bó kwàré gùm dɔɔŋ.

⁸ Bí dé bìi te cibi faá léi toò nɔ sam cuú, bí kènê yoòr baá gí mé ɲagá Fehtoò beèh Yeèsò Kristò. Bí gò bá gò nuaá mé né bèh ɲagá,

⁹ bí né tàb faá bɔɔ mé né bèh ɲagá nɔ waá ndɔ: bí dèn lòm léláŋ húóm-temê, léláŋ dene dilí, mé léláŋ gècèn.

¹⁰ Bí lègè lòm tég, te bí ɲene kɔ bô njií mé né Fehtoò beèh yoòr huóm, bí bɔɔ cí.

¹¹ Bô ɲiín seé mé bô macùr né bèh cibi bɔɔ dɔɔŋ, bí té be teèn yí, bí sàlè sér bó mé njèh lòu.

¹² Wanoŋ njií mé bô sà bô né yeé lòu bɔɔ leér go hèllè, dé mé nùàr nde né tueé komo mé fegùl sam.

¹³ Mo bó né njeré dèi cie salé sɔm, kèkènè njií sà nde né cie ɲagá le.

¹⁴ Lòu sam, njií mé né ye bèsònè dɔɔŋ, né suútenè. Bó te mvù Cànje tueé né dé cí, ye:

Wò baá lóm kpóg.

Nyimè yùò lètenè bô komò nyimè,

te yoòr yeé ɲenè seér ɲagá Kristò.»

¹⁵ Sà, mo né mân, kɔ bí bɔŋ nyégé feh mé dene bìi bagasé ndɔ. Bí té dene macùr kèma; yoòr bìi a, yám sér á dene kógòn.

¹⁶ Lón mé né toò bìi ɲenè dɔɔŋ, bí té yí kéh, wanoŋ cafanè veèn fíí né kela.

¹⁷ Bí té lòu bó mbì ní, bí féla nyégé lòu, te bí ɲgweé ye njií mé Fehtoò beèh né gwaán, bí bɔɔ cí.

¹⁸ Bí té mbè sèlà. Mo sam, bí lòu ndabé seér aá kèn. Sòn sà, bí sèlà sér Cúcuí ɲagá,

¹⁹ bí né ngòr Càn mé bené lètenè bìi se kuú, bí né tòu Càn lòu de; bô bené mé Cúcuí ɲagá né bele teèn dɔɔŋ, bí sén gí Fehtoò beèh mé njèh seèn, bí sén lòm bú mé temé bìi mene.

²⁰ Bí vrà làrè Tele beèh Càn te njèh dɔɔŋe, bí vra bú mé yilí Fehtoò beèh Yeèsò Kristò, bí té sòn dù.

Dene ma gwà lètenè si bó veèh

²¹ Bí bɔɔ mé né *Kristò veèh dɔɔŋ, bí ɲgwé kú sòn lètenè bìi ɲgweé.

- ²² Bò véh a, ngwé sòn bò si bòn faá bó ngweé né sòn Fehtoò beèh nò.
- ²³ Lòu sam, felè veèh né si; né faá felè mbàgà Càn né Kristò ndò nò. Mbàgà sâ né kukun seèn, à bú yili sòm yeé kóó.
- ²⁴ Sâ bò véh a, ngwé làrè sòn bò si bòn te nhèh dóónje, faá mbàgà Càn ngweé né sòn Kristò nò.
- ²⁵ Mé bí bò siib ndò, bí gwàn lòm bò veèh bìi mé temé cén faá Kristò lé naá mbàgà Càn gwaán, à kuú felè seèn nò.
- ²⁶ À lé teèn kuú naá ye te mbàgà Càn den lom beè Càn ñagásé, faá nyí lé naá gii bú mé nòmò bô ngòr nyeén kwaá nò.
- ²⁷ Sâ dóónje, ye te mbàgà Càn toò nyí yuo kela lom kóbè sâ, à luagár huom yagà, à den pí, à dé nyí den lom mé gùm mene.
- ²⁸ Mo né mân, sâ bò siib a, gwàn lòm bò véh bòn mé temé cén faá bó gwaán né ngàn yoòr bòn nò. Nuaá mé né veèh mé temé cén ménà gwaán dóónje, gwaán né ngàn yoòr seèn nua nhèh.
- ²⁹ Á sâ, nuaré dèi né yeé ngàn yoòr seèn kóó bunó cuú ndò wa? Ngweéh à bú kóó seér yeé mé yáb, à bòn nyegé bú wa? Né faá Kristò bòn yeé mbàgà Càn ndò nò.
- ³⁰ Lòu sam, béh dóónje, béh né gi bò gà seèn.
- ³¹ Né dé cí mé nuaàr nde né tele bô meí si loó, à nde veèh kwa, bó bú den, te bó fá dóónje ña lom cén.» Né te mvù Cànje ménà nyagá den.
- ³² Ngéi ngòr gècèn né te lèmh hèn ñenè ñagá. Mè kò né dé mò ye, ngòr hèn tétég jue né Kristò bô mbàgà Càn.
- ³³ À jue cu ma gwà ndò. Nua kàn a, gwàn lòm veèh seèn mé temé cén faá à gwaán né ngàn yoòr seèn nò. Ma dé kàn a, ngwé taré sòn sii ndò.

6

Bò huaán bó bò tele mé meí

- ¹ Bí bò huaán, seé bìi toò Fehtoò beèh né sòn bò tele bìi mé meí bìi ngweé, te dilí ye.
- ² Né te mvù Cànje ménà nyagá den ndò, ye: Ngwé sòn tele yeé mé meí yeé ma. Bèh joloò Càn dé toò jògò mé ndéb né teèn baá ye bú hèn,
- ³ ye mo wò né mân bók, wò nde né samésé den, cieé yeé maga ye ká te wónje ndò.
- ⁴ Mé bí bò tele huaán ndò, bí té bò huaán temé bó yúlá, bí léb sér bó ndéb, bí né bó mé temé Fehtoò beèh lè soró nyegé.

Bò kwer bó bò tele seé bòn

- ⁵ Bí bò kwer, bí ngwé sòn bò tele seé bìi, bí vèh bó veèh, bí né toò bòn lòu ndelé seér. Bí bó lòm seé bòn mé temé cén faá né seé *Kristò nò.
- ⁶ Bí té lélán njolò nuaàr bó huóm lòm, ye te bó kéí bí, bí dóónje bó sér faá bò kwer Kristò nò. Bí nhèh dóónje bó gí mé temé cén faá Càn gwaán nè nò.
- ⁷ Bí seé bòn bó lòm mé kàgà-ndòn bìi faá né seé Fehtoò beèh nò, bí té túé ye né lom seé dé bò nuaàr.
- ⁸ Bí kóó ye, nuaá mé né seé teèn bók yí dóónje, né mene kwer, mene kwer sam, nde né sàgà beè Nua Dueè mé seé sâ kwa ma.

⁹ Bí bò tele seê, bí bó yí mé bò kwer biì teèn ménâ ndò, bí té bó lòu mgbálé. Bí kóò ye, ké te vulúu bí bó doóné né gi mé Tele cên, à dé seèn nùàr lòu gèi bèh.

Kò bò Yeésò bò

¹⁰ Mè tueé lo né ye bí a, bí bílì dèn gí beè Fehtoò beèh, te bí taré nyegé mè terreb dé seèn.

¹¹ Bí yoòr wèh sù kwá sér bò njèh taáb mé né beè Càn, te bí kwa nyegé terreb, bí njebá taáb mé táhòrò nùà kónkòón, à bí bèlè cú.

¹² Bí kóò ye, béh taáb sâ mé nùàr líé nǝ ngwéh, béh lie nǝí né mé bò càn tándulu ké ter ka vulú, béh lie nǝí mé kundun *wón cibì bó bò terreb ká teèn hihiné mene.

¹³ Mò né mân, bí beè njebá lòm mé bò njèh taáb dé Càn, te lòu mé cieé veèn nde jueè teèn, bí kwa terreb, bí weh *Sátàn seé; bí kò taáb, sâ bí née ter njebá den ye.

¹⁴ Bí mélá dèn gí te gule; bí dèn lòm bò gècên bò, sâ né kándá biì, bí teneè cáw kwá cí. Dene dílì né cògò taáb biì, bí yoòr vùòb kwá cí.

¹⁵ Bí yílá Njàgà Bagaà mé feh mene seè, te nùàr doóné kwa dolè. Bí yílá ménâ, sâ né débágá biì, bí gulè yí kwá cí.

¹⁶ Bí kwá nǝí dèn temé yoòr Fehtoò beèh, kò biì né cí, te cí nyegé bí, sàñ bí siè cú. Táhòrò né mene bí sàñ yoòr si nǝí, nde né mbaá nyimé le.

¹⁷ Bí gwàn lòm dé gwaán ye Càn né bí yili sòm; tám taáb biì né cí. Bòu-taáb biì né ngòr Càn; bí wèh siè beè. Cúcuí Njàgà haá né bí kóó.

¹⁸ Bí dùà dèn Càn cu doóné mé Cúcuí seèn lè, bí té sòn mé bú dù. Bí dèn làñ ndò, bí né tég njebá taré, bí né Càn felè bò nùàr seèn doóné dua laré.

¹⁹ Bí né bú felè mò dua ndò; bú a, há mè njàb ngòr mé né teèn yílá, mè tueé cí, te mè se ñaré nyegé Njàgà Bagaà mé lé naâ bèh naâb leér den doò, mè njeré déi vèh cú.

²⁰ Mè la née mene ká gwa cibì ye, mé njéh mene, Yeésò Kristò mè sie kwaá né nùà tebè, ye mè a, sè Njàgà Bagaà seè. Bí dùà Càn felè mò, te mè se lom mé terreb faá gwaán nê nò.

Bèh cerê

²¹ Yíé-temé beèh Tisik mé né seé Fehtoò beèh teèn boó yíí, tueé nde né bí dene mò kóó, te bí den mé njàgà mò tieè.

²² Mè bú ké yoòr biì tétég tema nǝí né dé cí, te bí kò gèh dene beèh, temé díe bí lè.

²³ Tele beèh Càn bò Fehtoò beèh Yeésò *Kristò a, há làrè bò mbaábi dolè doóné; bó a, bó te bí gwaán kuú lètenè biì, bí kwaá nǝí ñeí temé yoòr boòn dé ñeí.

²⁴ Bóó mé né gi Fehtoò beèh Yeésò Kristò dé kèi cên gwaán doóné, húóm temé Càn a, ká siè gí bó beè.

Mvù Pôl mé bò Yeésò bò ké Filíp

Bèh bieé

¹ Né mè Pôl, bèn Timotê nyagá njií né mé bí kóó. Béh né bò seé bò Yeésò *Kristò. Béh bie né bí bò Càṅ bò lè lóó Filíp; béh né bò kokoô bò mé bò mabon lètenè biì dɔ́ɔṅ bieé ndo. Bí né gi te ceér Yeésò Kristò.

² Càṅ Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dólè.

Njií mé Pôl né Càṅ teèn felè bò Yeésò bò dua

³ Cu dɔ́ɔṅ, mɔ mè baá bí munó, mè né yeé Càṅ felè biì vra.

⁴ Mò mè baá bú felè biì dua, mè dua lom yeé bú mé vógó-temé mene ndo.

⁵ Lòu sam, bí lé naà mè seé Càṅ gam. Bí lé duóóm naà lòu mé bí lé ṅgwéé lógó naà ṅgòr Càṅ teèn, tóg nde waà hèn, bí yì ṅgwéh.

⁶ Mè né kóó ye, seé bagaà mé Càṅ lé ban lóó naà ké lètenè biì hèn, Càṅ nde né bú mboón sɔm keéh; nde né lòu mé Yeésò Kristò cu ndeé né teèn.

⁷ Mè dé hèn tueé yíí né teèn. Lòu sam, mè né kwàgà biì yieé. Béh bí baá gi dé beèh kènè te fùgò Càṅe. Mè né kóó ye, bí né jomo mò ká gwà cibì, faá bí lé naà jomo mò te ṅgòr Càṅ nɔ. Béh bí lé Njàgà Bagaà ter lege njií naà kóó.

⁸ Càṅ né dé seèn kóó ye, mè gwaán né bí mé temé Yeésò Kristò mene dɔ́ɔṅ ndo.

⁹ Mè né lom Càṅ cu dɔ́ɔṅ felè biì dua, te gwaán yam nde den lètenè biì ménâ, te bí den komo ye mé kékɔṅ, bí ṅene kɔ bò ṅjèh dé bebagaà mé dé vevenè,

¹⁰ bí geí weh bò dé bebagaà. Te Kristò ndeé cuù lòu sâ, à kwa gi bí ṅagásé mé veèn yoòr sam.

¹¹ Bí bɔ́ kɔmò gi nde né bò seé didilí mé terreb Yeésò Kristò, te bò nùàr ṅene mɔn, bó seèn Càṅ teèn, bó *sumú bú ndo.

*Yeésò *Kristò né yòṅ*

¹² Bò nùàr mò, bí kóó ye, bò njií mé né gi mè kwa hèn dɔ́ɔṅ né seér ṅgòr Càṅ lòu gam ma.

¹³ Bò sɔ́jì mé ke yeé bɔ́gò mgbè Rôm né gi kóó, ye mè né mbòṅ Yeésò Kristò, wa mè gwà cibì hèn yila kuú né dé cì ma. Bò nùàr dɔ́ɔṅ né gi mɔn kóó ndo;

¹⁴ Te bò Yeésò bò kókoó mbaá yeé nde ṅene mè né ká gwà cibì te ṅgòr Càṅe mɔn, haá bó terreb te ceér Fehtoò beèh ndo, bó ṅar yila lom ṅgòr Càṅ seè, bó njeré déi vèh cú.

¹⁵ Mè né gi kóó ndo, ye bò nuaré déi dé bɔ́on ṅgòr Kristò tueé lom né mé sà mene, te bó ba njií mè doó. Mé ṅjèh mene, ju sam, bò déi né teèn, bó né ṅgòr Càṅ mé temé cén tueé.

¹⁶ Temé bɔ́on né gi yoòr mò, bó né kóó ye mè né ká gwà cibì, te gam Njàgà Bagaà ma.

¹⁷ Dé bò dé hèllè, bó ngòr Kristò tueé né mé temé fà, bó né huer felè mò kuú, te ká gwà cibì mè ñene seér gèr mé njéh lòu.

¹⁸ Yúlà ngwéh ndò. Bò temé fèfà bò tueé mene kóó, né mene bò temé cécéné bò, doón bó tueé gi né ngòr Yeésò Kristò, temé mò né gi mé njéh vóó; nde né ménâ vóó ndeé den ndò.

¹⁹ Mè né kóó ye, bò njií hên nde né doón huóóm gií, te gam sòm mè lè gwà cibì, njua Càn duaá mé bí dua yeé felè mò doó; njua Cúcuí Yeésò Kristò mé né gàm mò ndò.

²⁰ Mè tueé bí, mè fegùli gwàn ngwéh, mè gwaán seér né dene tarê lè ngòr Cànje. Mè kó né ye nde né ménâ bóó ndò, ndèm mò né gi teèn sâ. Mè nées mene lán, mè kuú mene, mè gwaán lom né te ngóg Yeésò ngulí yuo kelà yoòr mò cu doón faá bèh mân.

²¹ Mè kó né ye, cu mé mè nées mé njolo, yòn mò né Kristò. Mò mè kuú, huom kela cu ye baá-re cí sâ.

²² Á hên, mò ye mè dèn lè ká cie, te mè bóó nyegé seé Càn, sâ mè ke weh nde né dé heè?

²³ Mè ndan le aá kèn. Mè gwaán kela né yí kwarè Kristò yuo den ndeé; yí doó sâ huom kela né kóó.

²⁴ Á, ká lè wóón kwarè bìi mé njolo deèn, né cu njéh bagaa ndò, te gam bí,

²⁵ mè né dé sâ ménâ kóó nyegé.

Mò né mân, sâ, mè né kóó ye, mè nde nées ká cie den weh ye. Béh bí den nde né kóó, te gam njií ser bí ké toò, te bí samé kwaá njií nyegé temé yoòr Càn bagasé.

²⁶ Mè nde né te gwà cibì yuo. Mò béh bí baá cu kóó, bí nde né sagár, te bí seén nyegé Yeésò Kristò felè mò, ye mè baá cu lètenè bìi ma.

²⁷ Njèh cén, bí dèn dilí yí teèn faá Njàgà Bagaa Kristò tueé né nò. Mò bí né teèn ménâ den yí, sâ mè né mene kwarè bìi, mè né mene dàb, mè nde né ngweé njií, ye bí né lom ceér seèn tég sie huóóm, wa bí né gi mé sòn cên, bí né gi doón mé temé cên lege, te Njàgà Bagaa yam, bò nuàr kwaá njií temé teèn ma.

²⁸ Mò né mân, bí té bò bùò bò bìi vèh nyí gùm doón, te bó ñene kó teèn, ye bó vu le aá kèn; wa bí dé bìi yili yuo aá kèn ndò. Càn yili sòm nde né bí kóó.

²⁹ Njua mé bí né beé Kristò, bí baá gi dé bìi mé fùgò Càn yoòr. Fùgò sâ né mân: déi né temé yoòr Kristò kwaá njií; déi né gèr jomo seèn ñenè ndò.

³⁰ Sâ tueé né ye, bí yí aá be teèn kèn; béh bí taáb hên lieé né doón. Mè lé naá gií mé njéh ké lètenè bìi lieé yuo kelá, lé naá njolò bìi ndò. Hên nde den nées cí ye, bí bú ngweé gi aá kèn.

2

*Dene Yeésò *Kristò*

¹ Yoòr Kristò nyógó deèn, né bí terreb haá wa? Gwaân mé à né bí gwaán hên, né bí yoòr taré ndò wa? Teèn sâ Cúcuí Njàgà te bilí aá bí bècéné wa? Bí né jere lètenè bìi kóó kuú wa? Bí né temé lètenè bìi huóóm kuú ndò wa?

² Mo né mân, sâ bí mógó dèn cu doón mé sòn cên, mé temé cên, bí né lètenè bìi gwaán kuú. Mo bí né lètenè bìi méná jégég boó, temé mò nde né lè sagár dé gécên.

³ Bí té keên ngéré, bí té bò mbaábi yoòr ngúmó. Nùà kàn a, ñá sér nùà dolé toò bò mbeí lòu. Nùà kàn a, wèh mbeí faá nùà koò seèn nò.

⁴ Nuaré déi té njèh lélánj dé seèn bó lòm; njèh doón bí bó kwá dé bò mbaábìi teèn.

⁵ Bí dèn lètenè bìi mé temé Yeésò Kristò lè.

⁶ Kèkèné Càn mé gùm mene né gi yoòr seèn. Mé njèh mene, à teèn ñéí ngwéh.

⁷ À bèh denè seèn kwaá lo seér naá mé be, à ña nùàr; bó ñar bú lòu, à ña kwer ndo.

⁸ À ndabé lo feh seèn teèn mé sòn Càn ngweé.

À yila nde weéh te cio; né mene cio te toú, à lé ngén ná ngwéh.

⁹ Yeé baá méná, Càn *sumú njíi bú ter ndo, à bú sie kwaá seér dé koò felè njèh doón, à yilá kwaá bú yilí dé koò yoòr ndo.

Yilí bú sâ né gi yilí bò nùàr doón mé terreb yógó kéh.

¹⁰ Né yilí Yeésò. Ye te *wónj doón veéh gi cí; né mene ké ter, né mene ká doó, mé ké dòu mene doón, te bó cemmé gi toò seèn,

¹¹ bó né mé sòn boòn tueé ye:

Yeésò Kristò né Nùà Dueè kóó;

te terreb Càn Tele seèn ñené yuo kelà bèsoóné mé njèh.

Bí dèn ká lè wónje faá ñagâ nò

¹² Bò mbeí mò, sâ mo né mân, mè la mene kwarè bìi sam cuú, bí ngwé dèn ká tie cu doón, faá bí lé ngweé naá, cu mé mè né ké yoòr bìi nò; bí ngwé yógó kéh cú méná. Bí vèh Càn veéh, bí bënë yilá gí lè seé seène, te bí yili yuo.

¹³ Bí kóó ye, Càn boó den né seé yoòr bìi kóó te bí gwaán ye njíi mé à gwaán nê, bí boó ye njíi mé né bú yoòr huóóm ndo.

¹⁴ Mo bí baá seé dé kàn boó, bí té ndúgó, bí té lùlù ndo.

¹⁵ Bí né bò ñunà Càn; bí dèn mé sòn fuú, bí dèn ñagásé; njeré déi a, té bí yoòr tuán, wanoón bí né lètenè bò gogobó bò kela, bó veèn dula bèh. Bí né ñagá lètenè boòn, bí né faá mbentò nò.

¹⁶ Bí kóó ye, bí né mé ngòr yòn beè, te bí feh bò nùàr. Mo bí boó né ka mân jégég, sâ lòu cuú Kristò temé mò nde né felè bìi sagár, ye seé mò ké lètenè bìi lé mbaá vù lè ná ngwéh, mè lé nùr mbaá kú ná ngwéh ndo.

¹⁷ Bí kóó ye, mbe dé bìi né temé mé bí né yoòr Càn kwaá njíi sâ. Dé mò, merré déi bó nde né mè wulá. Mo mè kuú mene, sâ húóm mò nde né lè mbe bìi doò sagá yilá ndo. Mo né mân, sâ mè né mé vógó-temé dé gécên; bí sàmé gam mè teèn.

¹⁸ Bí dèn mé vógó-temé méná ndo, te mè samé gam bí teèn.

Timoté bô Èpàfèrodi

19 Mo Fehtoò beèh Yeèsò né gwaán, sà toò hên mè ndeè né Timotê ké yoòr bìi temá njií, te mè ngweé nyegé njàgà bìi sònò seèn, yo taré mè.

20 Nuaá mé béh bú né seé hên munó, né lom bú. À munó lom né bí dé gècên.

21 Bò déi nyamé lom né seé bòn, bó dé Yeèsò Kristò táŋ ngwéh.

22 Dé Timotê, bí né kwàgà seèn yieé, bí né kóó ye, à né yeé mè seé bòn gam, béh bú seé Njàgà Bagaà bòn lom né faá tele bô huaán nò.

23 Kò mè ngweé njagá baá njií mé né felè mò ndò, te mè tema njií ye bú ké yoòr bìi.

24 Mè né kóó nyegé, ye Fehtoò beèh né mé terreb teèn; sà toò hên mè mé feh mò, mè ndeè né bí yon ke ndò.

25 Mè ye te kènè Èpàfèrodi jògò nde cuù ké lo ye. Né mbeí seé mò, à mè taáb Njàgà Bagaà lie gam yeé kóó. Bí lé ye bú a, ndé gam mè teèn; à gam aá mè kèn. Huòm né dé kènè à cu cu ké lo yoòr bìi.

26 Lòu sam, à lé naà baán, bí lé naá giì ngweé. À yeé ngweé aá ménà, temé bú lè diè cú ndò, à né mé tuaá bìi.

27 Mè tueé bí, à lé naà beén tarê die; le man à kuú yili. Càn lé kò loóm naà bú jere kóó. Dé sà Càn lé kò bilí naà teèn mé jere mò mene, wanóŋ mè sé naà mé yúlá-temé te mbeí kuú ndò.

28 Mè bú ké jomo wágácén hên tema njií cuù né te yo taré bí, temé die bí lè, die mè lè ndò.

29 À baá ké yoòr bìi ndeè. Mo à waà, bí siè nyégé bú mé vógó-temé, bí sie bú mé temé Fehtoò beèh lè mene. Bí wèh kwá bú nùàr beè bìi.

30 Mè tueé bí, à lé naà cio te seé Kristò ngóon; ye kò nyí gam aá mè sòn bìi kèn. Le man à kuú yili teèn ndò.

3

Dene gècên njolò Càn

1 Bò nùàr mò, mè tueé lo né ye bí a: bí sàmè dèn beè Fehtoò beèh lòu. Mè né mene lòu tueé ferré, mè hómó ndé ngwéh, te gam bí.

2 Mè ye bí a, bí bòn feh bìi mé bò nyeèn bò; né bò nyam; bó ngela seér né te *ngór ngòb tég, wa te nùàr ɲa ye nùà Càn.

3 Sà ngór gècên ngòb né yeé dé beèh ndò. Seé Càn mé terreb Cúcuí seèn bòn yeé béh; béh sagár lom né mé Yeèsò *Kristò, béh ndèm mé tòu bò nùàr kwá bèh.

4 Mo sam, mè sé né ndèm teèn kwaá njií ndò.

5 Lòu sam, mè lé yeé baá cieé téndelè, bó lé naà mè ngór ngòb. Mè né bò huaán Iseràlà, bó lé mè ɲaár naà lè gèh bò Benjamèn, mè né bò *Hebreèh bò jéjég sà. Mo bó jue né *sòu beèh jolòò, mè né *Farišièn.

6 Mè lé jolo lom beèh sòu beèh faá cí nò, mè nde teèn wula bilí cu mé bò nùàr Yeèsò Kristò mene. Mo bó sé ye, nùàr nde né mé sòu yili yuo, mè sé yili yuo naà mé sòn fuù.

7 Mé njéh mene, bò njií mé lé naá giì beè mò faá njèh kàm hèllè dóŋ kènè baá seér beè mò mbièrrè mbaá. Mè kò lom aá njií mò Kristò.

8 Lélán bò dé hên gí lòm ngwéh, mè né cu mé bò njèh dóŋ mene ngóon bilí. Mè bó ngon né te mè kò lom Yeèsò Kristò Fehtoò mò, tétán né cí.

Mè horó sòm aá be mò te bò njií sâ dɔ́ɔ́n kèn. Mè su njií gi aá bó doó faá ngwɔ̀ɔ̀b nɔ, te Kristò den lom njèh kàm beè mò kɔ́ɔ́,

⁹ mè nyɔ́ɔ́ɔ́ nde yoòr seèn. Yeé baá mɔ̀n, mè baá toò Càn dilísé ndɔ. Dé sâ dèn cú mé sóú hèllè joloò, baá seér mé temé yoòr Kristò kwaá njií. Bú sâ né njua Càn. Bòó mé né temé yoòr Kristò kwaá njií dɔ́ɔ́n, à né gi bó ménà bɔ́ɔ́ ndɔ.

¹⁰ Kènè mè gwaán lom né Kristò kɔ́ɔ́ nyegê; mè gwaán né terreɓ seèn felè cioò kɔ́ɔ́ nyegê ndɔ. Mè gwaán né gèr faá bú nɔ ɲenê, te mè kuú faá bú ndɔ.

¹¹ Mè né ndèm kwaá, ye mɔ̀n nde né yieé, mè nde né lè cio komo yuo faá bú nɔ.

Ké teèn dula waá

¹² Mè tué ngwéh ye, mè wa baá dé mò ké teèn kèn, wa mè baá dé mò ɲagásé ndɔ; mɔ̀n sam. Mè née te doó ye. Yeésò Kristò ke sòm aá mè kèn, mè bú hèn ke weh né dé cí.

¹³ Bò mbeí mò, mè baá lè doò. Mè mùnò ngwéh ye mè sie kwa baá; dé sâ ndóg. Mè kɔ lom né njèh cén, ye dùlà ndé lòm tetoò, mè njolo jomo kè nji ndé cú.

¹⁴ Hèn mè dula nde den né ké sònòbò te mè yieé weh sàgà doò mò. Né ké te vulúu, bèh mé Càn né béh jomo Yeésò Kristò yilá njií.

¹⁵ Béh bɔ́ɔ́ mé taré gi aá lè ceér Cànɛ dɔ́ɔ́n, béh mùnò gí kèi cén ménà ndɔ. Mɔ̀n lètenè bìi bɔ́ dèi né mene béh hiín munó keéh, Càn nde né bó feh nyegé.

¹⁶ Bɔ́ɔ́ mene naàn, béh bèlè dèn ká ceér Càn kèi cén faá béh lé bele duɔ́ɔ́m naà nɔ.

¹⁷ Bò mbeí mò, bí bèlè lòm gule mò. Bí kè wèh yoòr bɔ́ɔ́ mé den né faá béh ndɔ.

¹⁸ Mè lé bí tueé beéh cu dɔ́ɔ́n, mè bí kènê tueé né mé yímé njolò mene, ye bí a: bò nùàr kókoó mbaá né Kristò bunó. Béh né yoòr bɔ́ɔ́n ɲenê kɔ́ɔ́, ye cio mé à lé kuú naà ké te toú doó né faá njèh mbaá beè bɔ́ɔ́n nɔ.

¹⁹ Bò sâ bò nde né dé bɔ́ɔ́n mbaá kum le. Lòu sam, bó Càn dùlà bèh, bó kɔ lom né lèi bɔ́ɔ́n. Bò njií mé bó nde né teèn gulí, bó né seér teèn taré kuú. Temé bɔ́ɔ́n gwaán kela né bò njèh wɔ̀n.

²⁰ Dé beèh mɔ̀n sam, béh bí né gi dé beèh bò huaán loó ké te vulúu. Hèn béh kela den né Yili nùàr Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé ndeè né suagâ.

²¹ Mɔ̀n à ndeè waá baá, à nde né yo beèh dé wàn hèn kweéh seér, te den ɲagásé faá yo dé seèn nɔ. À bɔ́ɔ́ nde né mé terreɓ seèn; à njèh dɔ́ɔ́n ka seèn bilí kwaá gi né mé terreɓ bú sâ.

4

¹ Mɔ̀n né mán bò nùàr mò, bí dèn ndé lòm dé bìi ka Fehtoò beèh nɔ́ɔ́n. Temé mò né gi yoòr bìi, mè né mé tuaá bìi ndɔ. Bí sòm keéh né be seè mò cie kɔ́ɔ́. Bò mbeí mò, mè né mé vɔ́ɔ́-temé felè bìi dé gècèn.

Bèh ndéb leéb

² Mè hèn tueé njií né mé Èvòdì bô Sèntik; mè ye bó a: Kúkùr bɔ́ɔ́n, bó dèn kè beè Fehtoò beèh mé sòn cèn.

³ Mbeí mò, mè né wò bɔŋ ndɔ, bɛ̀lò né lè seé cén-e fà doón; kúkùr yee ndé gàm bò véh fà hèn gaàm; béh bó lé seé Njàgà Bagaà boó naà doón, béh bó lé naà seé temá dé gècèn. Bò fà bò hèn mé Klèmân bó bò mbeí seé mò déi lé naà koó. Mè tueé wò, yilí bɔ̀n baá gi ké te mvù yòn nyagá den.

⁴ Bí sàmè dèn cu doón beè Fehtoò beèh; mè né tueé ferré, bí sàmè dèn teèn lòu.

⁵ Bí dèn dólésé toò bò nùàr doón. Fehtoò beèh baá ndeè.

⁶ Bí té njeré déi nyàmè gùm doón. Né mene cu dé heè, mò njeré déi né bí yógó, bí dùà njí mé Càn, bí né bú kugór, bí né bú vra ndɔ.

⁷ Càn nde né bí dólè haá, te temé die bí lè, bí den lom beè Yeésò *Kristò pɔŋ. Gèh dólè bú sà, bò nùàr bú ngwé kòmò bèh.

⁸ Bò nùàr mò, mè tueé lo né ye bí a: bò njèh dé bebagaà mé bò nùàr nde né Càn teèn seèn, bí siè nyégé bó sieè. Bò dé gècèn mé bò nùàr doón nde né veéh gií, bò dé didilí, bò dé nɛɛagá mé né njolò bò nùàr lieé huóóm doón, bí siè nyégé cí.

⁹ Bò njií mé bí lé naá gií sònò mò ngweé, mé bí lé naá gwaán, bí bó bá cí. Mè lé tueé deén naá tieè bií, mè boó den njolò bií ndɔ, kènè bí bó bá mé be bií. Mò bí né ménà boó, bí bò Càn mé haá yeé dólè den nde né koó.

Pól né Càn felè bò Filip bò vra

¹⁰ Mè beè Fehtoò beèh né mé vógó-temé dé gècèn. Lòu sam, bí baá cu mè ke nyegé. Sà bí lé naá gií ménà felè mò munó ndɔ, ye te bí gam mè. Njèh cén, bí lé lón kwà ná ngwèh lòu.

¹¹ Mè túé ngwéh ye njeré déi né mè saám ndɔ. Mè den meh gi aá dé mò mé gèh dé hèn kèn.

¹² Né mene dene saám, né mene dene sèsám, mè né gi den koó. Né mene he, né mene naàn, beè mò táre cú. Mè né mene fulu, mè soó mene cùè, njèh né mene teèn, mene teèn sam, mè maán ko gi aá dene bú sà kèn.

¹³ Mè né bò njií sà doón boó koó gií. Né Kristò haá né mè terreɓ sà koó.

¹⁴ Mè njèh mene, bí lé naá mè lè gèr-e gam dé gècèn; mè né bí vra.

¹⁵⁻¹⁶ Bí bí Filip bò, bí né gi koó, ye cu mè mè lé ndeè naá Njàgà Bagaà ké Tesaloník tueé duóóm, bí lé mè njèh ké sà tema njií beéh koó, te gam mè. Mè kwaá lo mene tàbè bií Masedínà, béh bí lé gam kuú cegé naá koó, bò Càn bò déi lé be teèn yí ná ngwèh.

¹⁷ Mè túé ngwéh ye mè né njeré déi beè bií gwaán; háyè, mè gwaán seér né te bí kwa sagá cu nòmò bií teèn.

¹⁸ Bò njií mé bí lé naá gií mè temá njií sà doón, mè lé naá gií nɛné; né kókoó. Kènè mè baá lom mé njèh beè ngún. Èpáfèrodi lé waá naá mé njèh koó, ye naá beè bií ma. Kùsèm sà né mbe dé bií, Càn né njolo teèn ke njií, né njèh bagaà beè seèn dé gècèn.

¹⁹ Càn mò né Càn sèsám; njií mé né bí saám doón, à nde né bí mé be terreɓ seèn haá laré; à bí haá né mé njua Yeésò Kristò.

²⁰ Kùsèm Tele beèh Càn, be terreɓ yeé a, nǵà dèn cu doón ter dé nyèmà mé nyèmà. È môn.

Bèh ceré

²¹ Bí bié kèh bò Yeésò bò loó doón mé yilí seèn. Bò mbeí mò mé béh bó né koó, ye bié kèh bí ndɔ.

²² Bò Yeésò bò ká ló dɔ́ŋ ye bíé kéh bí; tétég né bòó mé né ké mbàm lè
bògò mgbè dueè.

²³ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè gí bí beè.

Huaán né bú,
Nùà Dueè felè bò njií mé Càn lo si giì naâ dóṅ
né lom bú ndo.

¹⁶ Lòu sam, Càn lo nhèh dóṅ si giì naâ mé bú,
ye te den gi dé seèn.

Né mene bò nhèh dé ké te vulúu,
né mene bò dé ká doó,
bòó mé njolo né ṇené o, bòó mé njolo ṇéné ṇgwéh o,
dóṅ Càn lo si giì naâ mé bú.
Felè nhèh dóṅ né bú ndo.

Sá terreb wón né mene naàn, né mene gèh terrèb dé heè ké te vulúu dóṅ
né gi ka seèn.

¹⁷ À lo teèn naâ logô kóó, te wón nde ye die.
Njií mé né teèn dóṅ lané sie gi né yoòr seèn.

¹⁸ Felè mbàgà Càn né bú;
à né feh, mbàgà Càn né kukun.
Yòn dé feè duóóm né yoòr seèn.

Te cio lé komo yuo logó naâ bú.

Càn ye te felè nhèh dóṅ den lom bú,

¹⁹ wa lòu sam, kèkèné nyí mé gùm mene né yoòr seèn;

²⁰ nyí nhèh dóṅ ká yoòr nyí nyogó njií giì né
mé bú ma.

Bó faga njií bú ter te toú ndo.

Húóm seèn yeé ber aá, pón die lètenè nùàr bô Càn.

À lé mán bóó naâ, ye te bó bò nhèh dé ké te vulú mé ká doó dóṅ den cu
mé sòn cèn.

²¹ Né mé bí ménâ ndo: léi toò bí bò Càn lé naâ giì nòmò dàb we dàb.
Mùnò bìi mé seé bìi lé naâ feh keéh ye, bí né lom bò bònò Càn bò ma.

²² Mé nhèh mene, kènè Càn bí ká yoòr seèn weh nyogó njií cuú aá kèn.
Né mé cio Nuna seèn. À lé naâ faá nùàr nò kuú, te yaga sòm bò veèn bìi
dóṅ. Càn ye te bí yuo kelà toò nyí ṇagásé, te nuaré dèi bí mé ndògò veèn
dèi yoòr ṇéné sááb cú.

²³ Mò né mán, sá kó bí den lom nòṅ, bí né te ṇòr Càn tég njebá taré,
te bí ndèm yoòr Njàgà Bagaà sòm cú. Bí lé naâ Njàgà Bagaà sá ṇgwéé, né
*wón dóṅ beè ṇgulí sie, bò nùàr dóṅ bú ṇgwéé gi aá kèn. Mè Pól ndo,
mè nùà seé hèn ṇa keéh né felè Njàgà Bagaà sá.

Seé gwà Càn mé né beè Pól

²⁴ Mè né mé vógó-temé, bò nùàr mò, mè la né mene dàb gèr felè bìi
ṇené laré, mè samé seér né mé nhèh dé samè. Ngàn yoòr mò jamé né
mán, te gèh gèr mò mboón faá *Kristò lé ye mè nde né felè mbàgà nyí
ṇené nò. Né kukun seèn.

²⁵ Càn mè seé hèn jege haá naâ kóó, ye mè a: ṇá nùà seé mbàgà nyí, mè
nde bí ṇòr nyí mé gùm mene se ma.

²⁶ Càn lo ṇòr sá leér nab kwaá beéh lòu. Nde nde, cu yeé wulu baá, à
nde ye bú njolò bò nùàr seèn ṇené sòm keéh,

²⁷ ye te bó ṇene kó nhèh dueè mé nde né nùàr wón dóṅ gam laré. Né
njií mé nyí lo nyegé leér kwaá naâ lòu. Mè tueé bí, bòó mé juf sam, nhèh

dueè sâ né Kristò yoòr biì. Bí mé njéh kwaá gi áá ndèm, ye bí nde né ké mbàm Càn dobo yílá.

²⁸ Béh bò nùàr dóón hên tueé den né felè Kristò sâ. Béh né nùà kàn tie ndógó, béh né nùà kàn mé lo mene feh, te bó den mé Kristò yoòr, bó ké toò Càn yuo lom faá nùàr nò.

²⁹ Terreb mé Yeésò haá né mè hên, mè mé njéh lege den né cí.

2

¹ Bí kóó ye, mè né mé seé felè biì kwaré. Seé sâ né felè biì bò Kolôse bò, bò Laodisé bò, mé bò toò bò mene. Bí mene mè kó ngwéh,

² mè lege lom né ye te temé bí lè kú cú, te bí gwaán kuú lètenè biì, bí ña bilí gi dóón cén; te lo yam sie bí beè mé gùm mene, bí mé njéh den bò sèsàm bò te ceér Càn, temé die bí lè. Teèn sâ, njéh gècèn mé Càn lé leér nab kwaá naà doò, bí nde né ngweé kóó: né gùm *Kristò nùà njéh.

³ Kógòn bò lo mé gùm mene merré den né beè seèn.

⁴ Mè bí mân tueé né ye te nuaré déi bí beè Kristò bèlè nágá sòm cú.

⁵ Mò mè la mene ké kwaré biì sam, temé mò dóón né gi ké yoòr biì. Mè né ngweé ye bí né te ceér Kristò tég, bí né temé cén mé bú kwaá njií ndò. Mè né lom mé vógó-temé biì lè dé gècèn.

*Dene njên beè Yeésò *Kristò*

⁶ Ngweéh bí lé naá giì gwaán ye Yeésò Kristò né Fehtoò biì mà. Sâ bí ngò bú.

⁷ Bí dèn lòm beè seèn nòón, bí né yoòr seèn teé ndeé, bí temé nòón kwaá njií lom mé bú faá bó lé naá bí feh nò; bí né bú teèn vra yíi.

⁸ Bí dèn làn, te nuaré déi bí kónkón nyeèn déi lè bèlè yí cú. Gèh kónkón dé sâ né yeé tánágá bò *wón bò. Bò sâ bò né dé bòn beè tándulù, bó feh yeé njií mé nùàr munó né kóó, dèn ngwéh mùnò dé Kristò.

⁹ Dé Kristò, yoòr seèn né gi lélán kèkènè Càn mé gùm mene.

¹⁰ Sâ tueé né ye, bí bòó mé né gi yoòr seèn dóón baá gi mé njéh yoòr mé gùm mene ndò. À dé seèn né mé terreb felè njéh dóón. Né mene gèh terreb dé heè dóón, né gi ka seèn.

¹¹ Bí bòó mé né gi yoòr Kristò dóón, bí baá gi mé mágá seèn yeyoòr. Né faá bó sé la naá bí *ngór ñóób nò. Njéh cén, bó bú mé be ñób ngwéh; Kristò nùà njéh bú yoòr biì maga kwaá né kóó, ye te bí géé mé ceér veèn.

¹² Nòmò Càn mé bó lé kóu naá bí doò, bó lé sâ furú bilí naá bí bò Kristò. Càn lé sâ te cio komo sòm bilí naá bí bó ndò. Lòu sam, bí lé naá giì temé cén yoòr seèn kwaá njií, ye Càn terrèb lé naá bú lè cio komo sòm ma.

¹³ Sâ lo toò, bí lo naá giì bò komó làn, bí lé ceér Càn kó ná ngwéh, bí lé *sóú seèn cum seér naá lòu. Mé njéh mene, Càn bò veèn beèh dóón kulu njií seér doó, à komo sòm béh mé Kristò.

¹⁴ Mò sam, béh sé kuú seér naá kóó. Lòu sam, béh lé naá giì ju beè Càn sela. Mé njéh mene, Càn nde hùà sâ gwom seér mé cio Kristò; den cu né faá à lé naá hùà sâ ké te toú tóór wulá ndò.

¹⁵ Mé cio cén sâ, à né bò cècàn te kògò mé njéh huaré sòm. Njií sâ né mene mé gèh terrèb dé heè dóón, à né bú toò bò nùàr huaré; gògò né die ndeé.

¹⁶ Mo né mân, sâ bí té gwàn mé nuaré dêi taáŋ haá seér bí njèh lòu, né mene yáb, né mene njèh nueê, bú a, té bí lòu táŋ há. Nuaré dêi a, té bí cieé koô dêi lòu táŋ há ndo; né mene lòu weéh feê joloò, né mene lòu sòu, nuaré dêi té bí teèn mbaá nàm kú.

¹⁷ Bò njií sâ doón lé née gi jèrè* ye; kukuŋ lé naâ jomo, né Kristò nùà njèh.

¹⁸ Bí té gwàn mé bò nùàr taáŋ yíí bí seé boòn dêi, wa bí kwàrè mé nò, bí dùà gò cìlì Càn. Bó né mene ndòn se gò, ye né seé Càn, doón bí té sòn boòn ngwé, né gi bò hám feh bò, bó sâ punó gò né dé wòŋ.

¹⁹ Bò sâ bò dé boòn yoòr Fehtoò beèh sam. Fehtoò beèh dé seèn né feh; kukuŋ né bò nùàr seèn. À bó yoòr nyogó bilí né faá yo nyogó bilí yeé bò gà mé cègè nò; à né bó koó, bó né faá Càn gwaán nê nò kulá huóóm ndo.

*Cio mé yòŋ beè Yeésò *Kristò*

²⁰ Bí né koó ye, bí bò Kristò lé naâ koó kuú bilí, ye bò tándulu ká te wòŋe mé terreè felè bìi sam cuú. Bí yeé kò gi aá ménâ, kei mé boó bí den cu faá bò *wòŋ bò nò wa? Bí tie te bò njií sâ felá njií né dé kei wa? Bó né bí tagá,

²¹ wa té dé kàn kèrà, té dé kàn nágá, té dé kàn cór ndo. Bí tie teèn felá njií yeé dé kei wa?

²² Mè tueé bí, gèh bò *sóú bú sâ, bó tagá kuú né felè bò njèh wàn. Bò nùàr bò sóú sâ si yeé koó, bó bó feh cu né koó ndo.

²³ Bò sóú hèllè njolò nùàr ñené né faá njèh kógòn nò. Dé kàn ye bèh joloò né mân, dé kàn ye né mân; wa nùàr a, kwàrè mé nò. Bú a, jámé sér yo. Né gi ménâ dag. Njèh cén, nùà kàn a, kóo ye, ndóg bò sóú hèllè veèn mé né lè nýí sòm kòmò ndé ngwéh ma.

3

¹ Bí né gi koó ye, bí bò Kristò lé komo yuo gií naâ te cio koó. Mo né mân, sâ bí fón lóm bò njèh dé ké te vulú, bèh mé Kristò né teèn den den. À né ké te be gaá Cànje.

² Bò njèh dé ké te vulú a, yíla kélá bí yoòr koó mé bò njèh dé ká lè wòŋe.

³ Lòu sam, bí bò Kristò lé naâ kuú bilí, Càn né bò yòŋ bìi ké beè seèn leér kwaá, à leér kwaá né yoòr Kristò.

⁴ Yòŋ bìi dé jéjèg né Kristò. Mo à ndeè cuú baá, te bí ñené lie nyegé kwarè seèn.

Dene dé cuùm mé dé feê

⁵ Mo né mân, sâ bí kwóbé leba mé ceér wòŋ. Mè ye, bí kwóbé leba mé yàgà yòŋ, mé fúár ndo. Bí té njèh cì, bí té tuaá ngàn yoòr bèlè, bí té temé te njèh nùàrè kwá nji. Mo sam, nde né cècàn bìi ñaá.

⁶ Bò mé né ménâ boó doón, né gi feh mé Càn taré. Temé bú lè mé bó ñaá nde né dé cì.

⁷ Mé bí mene, bí lé naá gií veèn sâ ngo; felè bìi lé cer loóm naâ cí.

⁸ Kènè bí sòm á be teèn. Temé a, té bí lè ná, bí té fúru, bí té temé jéré ndo. Séb a, té bí sònò yuò; bí té biag sònò bìi gèh sòm.

⁹ Bí té mé nyeén lètené bìi còrè kú. Lòu sam, yoòr bìi yo dé cuùm sam cuú,

¹⁰ baá yo dé feê. Yo dé feê sâ, Càng mé lo naâ bú si, né bú beê beê nyeén, te den faá yo seên nùà njèh nɔ, ye mɔ bí baá faá yo nyí nùà njèh, bí nde né nyí mé gùm mene kɔɔ nyegé.

¹¹ Mɔ né mân, sâ bòó mé Jũf sam bó bò Jũf né kèi cén; bòó mé *ηοβ aá ηγór mé bòó mé ηγór ηοβ ηγwéh dɔɔη né gi kèi cén ndɔ. Né mene bò ya dueè bò, né mene bò cùr, né mene bò kwer, né mene bòó mé kwer sam dɔɔη né gi beè Càng kèi cén. Càng dé seên kɔ lom né Kristò mé né lè bɔɔn.

¹² Càng lé balé weéh naâ bí kɔɔ, bí né bò dé seên, temé seên né gi yòòr bìi. Mɔ né mân, bí dèn mé jere bò mbaábii lè, bí dèn bò húóm-temé bò, bí té ηγúmó, bí dèn sér dɔlɛsé, bí né temé sie,

¹³ bí né lètenè bìi yoló kuú. Temé né mene nuaré déi mé mbeí yulá, bú a, kúlú sòm lè seên kulú. Bí kúlú sòm gi veên bò mbaábii lè bìi, faá Nùà Dueè né bò dé bìi lè seên kulú sòm nɔ.

¹⁴ Njii mé kela né kɔɔ né gwaân. Bú a, ká siè lòm bí beè mé gùm mene, te bí dɔɔη nyɔgɔ bilí gi cén.

¹⁵ Bí kwá Kristò lab bí mboó. À bí yilá kuú né mé njèh, ye te bí dɔɔη ηa bilí cén. Sâ bí vra bilí bú.

¹⁶ Bí kwá ηγòr Kristò si ηγùlù lètenè bìi, bí né lètenè bìi feh kuú, bí né sɔgɔ kuú mé kɔgòn mene ndɔ. Bí si bené, bí né ηγòr Càng lòu de. Bò bené mé Cúcuí Nagá né bele teèn dɔɔη, bí sɛn gi Càng mé njèh seên, bí sɛn lòm bú mé temé bìi mene, bí né bú vra ndɔ.

¹⁷ Bí né mene njeré déi bóó, bí tueé mene lòu, bí dɔɔη bó gi mé yilí Fehtoò beèh Yeésò. Bí né Tele beèh Càng beè seên vra keéh ndɔ.

Dene nùà Yeésò toò bò mbeí

¹⁸ Bí bò véh, bí ηgwé sòn bò si bìi ηgweè, seé bìi toò Fehtoò beèh né cí.

¹⁹ Bí bò siíb, bí dèn mé gwaân bò véh bìi lè ndɔ, bí té bó lòu fúú sér.

²⁰ Bí bò huaán, bí ηgwé làrè sòn bò tele bìi mé meí bìi te njèh dɔɔηe. Mɔ bí né méná bóó, nde né Càng yòòr huóóm.

²¹ Bí bò tele huaân, bí té bò huaân lòu ndè jélá sér; temé nde né bó lè gur.

²² Bí bò kwer, bí ηgwé sòn bò tele seé bìi ηgweè, bí témá làrè seé bɔɔn mé temé cén, bí té lélán njolò nùàr bó húóm lòm, ye te bó keí bí. Bí dé bìi dula né Fehtoò beèh.

²³ Seé sâ den mene naàn, bí bó lòm bú mé temé cén faá seé Fehtoò beèh nɔ, bí té túé ye né lom seé dé bò nùàr.

²⁴ Bí kóo ye, Fehtoò beèh gwom nde né bí kɔɔ. Gà ηγùlù mé à lé naâ mé bò nùàr seên nyegé kwaá, bí nde né yieé ndɔ. Lòu sam, seé bìi né seé Fehtoò beèh Kristò.

²⁵ Nuaá mé né seé vevené bóó dɔɔη, Fehtoò beèh nde cu né bú mé sàgà dé veên méná gwom ndɔ; à seên nùàr lòu gèi bèh.

4

¹ Bí bò tele seé, bí bó dilli nyégé felè bò kwer bìi bagasé. Bí kóo ye, bí né taré ka Nùà koò bìi ké te vulúu méná ndɔ.

Ndéb ceré jomò

² Bí duà dèn Càn cu dɔɔŋ, bí né lɛn den, bí né bú teèn vra keéh,

³ bí né bú felè beèh dua ndɔ, te béh kwa ceér, béh se ngòr seèn, te ju *Kristò mé lé naá lòu leér den, ñené yuo kelà bèsonè. Mè ká gwà cibì tétég hèn yila kuú né mé ñéh.

⁴ Sâ bí duà Càn teèn, te mè se bò nùàr faá né tueé nɔ.

⁵ Bòó mé bò Yeésò bò sam, bí dèn toò bɔɔn ngulísé. Lón mé né toò bìi ñené dɔɔŋ, bí té yì kéh.

⁶ Bò ngòr bìi a, ngúlí sábé lòm bò nùàr tieé cu dɔɔŋ lòu. Njii mé bó né bí bieé nyegé dɔɔŋ, bí kó gèh dé mé bí nde né bó bagasé se nyegé.

Bèh cerê

⁷ Tisik dim yíé-temé beèh tueé nde né bí njàgà mò kɔɔ. À né lom seé Fehtoò beèh mé temé cén bɔɔ, béh bú seé bɔɔ yeé kɔɔ.

⁸ Mè bú ké yòòr bìi tétég hèn tema njii kuú né, ye te bí ngweé kùr beèh, temé taré cu bí lè.

⁹ Bò Onesim dim yíé-temé beèh déi gɔ nde né kɔɔ. Onesim dé seèn né nùàr bìi cén déi, à seé Càn bɔɔ né mé temé cén. Njii mé né kán kelà dɔɔŋ, bó nde né bí tueé.

¹⁰ Aristark ye bié kéh bí. Béh bú né ká gwà cibì kɔɔ. Màrk ñunà bei Bàrnabàs ye bié kéh bí ndɔ. Mè lé naá gii bí tueé ye bí a, mò à waà baá, bí sié nyegé bú bagasé ma.

¹¹ Yeésò mé bó yilá cu né Jústùs, ye bié kéh bí ndɔ. Lètenè bò Juf mé né bò Yeésò bò dɔɔŋ, seé *Lò Càn ká lo bɔɔ lom né béh bò tagár bò hèn. Yo mò né lom mé bó taré dé gècèn.

¹² Nùà bìi Epaferàs ye bié kéh bí. Né nùà seé Yeésò Kristò ndɔ. À né Càn felè bìi dua, à sòn dù ngwéh, ye Càn a, há bí terreb, te bí den lom tég, bí né teèn joló huóm; te njii mé Càn gwaán nê, bí njii sâ ñene kɔ lom mé gùm mene, bí bɔɔ cí.

¹³ Dé hèn, mè nde né sòn seèn gwaán: à né lom bí mé gècèn mene munó. À né bò nùàr Laodísè munó, à né bò Hierapolí bò ménâ munó ndɔ.

¹⁴ Lúk dɔptá yíé-temé beèh bò Demàs ye bié kéh bí ndɔ ma.

¹⁵ Bí bié kéh bò mbei beèh ké Laodísè dɔɔŋ, bí bie keéh Nimfà mé bò Yeésò bò mé bilí yeé ké gwò seèn mene.

¹⁶ Mò bó jané gi aá mvù hèn lètenè bìi, bí há njí mé bò Laodísè bò te bó jané ké te mògò bɔɔn ndɔ. Mò bò Laodísè bò tema njii aá bí mvù mò déi, bí jané cú lè mògò bìi ménâ ndɔ.

¹⁷ Bí júée Arsip a, seé Fehtoò beèh mé né beé seèn doò, bú a, bó sòm bɔɔ ma.

¹⁸ Né mè Pól, mè bèh hèn nyagá né mé be mò, mè bie aá bí. Bí té nyèn, ye mè né dé mò ká gwà cibì ndɔ. Húóm-temé Càn a, ká sié gi bí beé.

Mvù Pôl dé toò jògò mé bò Yeésò bò ké Tesaloník

Bèh bieè

¹ Né mè Pôl bò Silvên mé Timotê nyagá né kóó. Béh nyagá njií né mé bòn bìi ké Tesaloník, bí bòó mé né beè Càn Tele beèh bò Fehtoò beèh Yeésò *Kristò bilí den. Bó a, kúlú bí, bó haá bí dolê.

Dene bò Tesaloník bò

² Béh né Càn cu doón felè bìi doón vra, béh né cu bú felè bìi dua ndo, béh sòn dù bèh.

³ Mo béh baá Càn dua, seé mé bí né mé njéh boó kuú doò, béh né yee teèn munó keéh, ye lòu sam bí né temé yoòr Yeésò Kristò kwaá njií, wa bí né bú gwaán ndo, bí seé tema kuú né dé ci ma. Béh kó né ye, bí né lom ndèm mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò tég kwaá njií.

⁴ Bò mbeí mò, béh né kóó ye, Càn né bí gwaán, à hèn balé weh né bí dé cí.

⁵ Sâ tueé baá kènê ye, Njàgà Bagaà mé béh lé ndeè naá bí se doò lé ngòr cíí ná ngwêh, terreb Cúcuí Njàgà lé naá giì teèn ngulí den; béh lé naá kóó ye, béh tueé yií né teèn ndo. Bí lé naá giì te dene beèh lètenè bìi néné nyegé; sâ doón lé naá ye te gam bí.

⁶ Jomo sâ bí lé naá faá béh nò boó, bí né gule Fehtoò beèh bele, bí né temé té ngòr Càn kwaá njií, bí né lè gèr-e beè bò nùàr mbiin yilá ndeé, bó né bí bunó; mé njéh mene, terreb Cúcuí Njàgà né seér cu bí yoòr lòu ngulí huóóm.

⁷ Yeé baá ménâ, bò Yeésò bò ké Masedínâ mé Akayí doón nene weh gi beè bìi ndo.

⁸ Njua mé bí lé naá ménâ boó komo, te ngòr felè Fehtoò beèh néné yuo kela teèn ké Masedínâ mé Akayí, te ngóg ngulí nde felè bìi bèh doón, ye bí dua lom né Càn mé temé cén ma. Kènê béh njeré dèi teèn túé ságá ndé cú,

⁹ bò nùàr né gi mé be boòn felè bìi tueé, ye cu mé béh lé waá naá ké yoòr bìi wa, bí lé naá béh ke nyegé ma. Bó né cu tueé, ye bí kweéh seér aá temé bìi kèn, wa bí be yoòr bò cècàn doón sòm gi aá, bí kènê dua lom né Càn gècèn mé né Càn lán ma; ye bí né seé seèn boó ndo,

¹⁰ wa Nuna seèn Yeésò mé à lé komo sòm naá lè cio doò, bí né bú kela den ma. Né môn, à née ké te vulúu ye. Lòu téná-juù à ndeè béh lè juù beè Càn yili sòm nde né kóó.

2

Seé Pôl ké Tesaloník

¹ Bò nùàr mò, bí né gi mé feh bìi kóó ye, seé mé béh lé boó naá ké lètenè bìi lé mbaá mvúán lè ná ngwêh.

² Bí kó gi aá kèn ndo, ye béh lé naá gèr ké Filíp fí néné, te béh waá ye ké Tesaloník yoòr bìi. Béh yee baá cu bí Njàgà Bagaà se nyegé, bò nùàr

kókoó mbaá yila cu béh bunô ndo. Mé njéh mene, Càn lé haá ɲeí cuú naá béh terrebe dé haá, te béh se bí Njàgà Bagaà mé lé yuoó naá beè seèn mé njéh.

³ Bí kóó ye, ɲgòr Càn mé béh né tueé hèn te nyeéne yuò ɲgwèh, béh kòb teèn yí ɲgwèh, béh bò nùàr lòu bèlè nyi ɲgwèh ndo.

⁴ Càn lé naá gii béh kweé nyegé, te à nde ye béh Njàgà Bagaà beè haá kwaá, te béh nde ye bò nùàr faá bèh mân se ndo. Béh túé ɲgwèh ye nuaré dèi a, sèn béh seèn. Béh ko lom né dé beèh Càn; à ká lè beèh ɲene gi né kóó.

⁵ Bí né gi kóó, ye boó mene naàn, béh ɲgòr tánàgà dèi fèlè nyi bèh; béh túé nágà bèh dé kàgàlòɲ beè nuaré dèi kwaá ndo. Mè tueé bí, Càn né sòn beèh kóó.

⁶ Béh túé ɲgwèh ye bò nùàr a, *sùmù béh sumù. Né mene beè biì, né mene beè bò nùàr, béh teèn sam lág.

⁷ Mò sé né dé dene *sùsùm deèn, béh né bò mbòɲ tebê Yeèsò *Kristò, béh sé lé naá bí yoòr ɲgumó. Mé njéh mene, béh seér ménâ gwàn ɲgwèh. Béh lé toò biì dólé seér cuú naá lòu, béh boɲ seér cu bí, faá meì huaàn boɲ yeé bò ɲuna seèn nɔ.

⁸ Sâ doɲ béh lé gwaàn gii naá bí, ye te béh tueé bí Njàgà Bagaà mé lé yuoó naá beè Càn. Lé gi cégé ná ɲgwèh dé ɲgòr Càn tueé ndo, béh lé felè biì ɲgɔn bilí naá mé cio mene. Sâ ye bí né lom béh yoòr yilá faá cí nɔ.

⁹ Seé faá seé nɔ, béh lé naá gèr mé njéh ké lètenè biì ɲenè. ɲgweéh bí né gi ménâ kóó mà, belà. Béh lé naá seé mé cibíteèn mene temá bilí. Sâ ye te béh bí yáb lòu dùà kì dèn cú, te bí sònò beèh ɲgweé lom Njàgà Bagaà mé lé yuoó naá beè Càn.

¹⁰ Dene beèh ké lètenè biì bò nùàr Càn lé naá ɲagásé, dilisé ndo, veèn dèi lé teèn túán nyi ná ɲgwèh lág. Bí lé naá gii dene beèh ɲenè; Càn lé naá ménâ ɲenè gii ndo.

¹¹ Bí né cu kóó gii, ye béh lé boó naá mé nùà kàn ké lètenè biì faá tele boó yeé mé bò ɲuna seèn nɔ.

¹² Béh lé naá bí seén, ye te yo taré bí taré; béh né bí toó nyegé, béh né bí soɲó, ye bí a: bí dèn yí lòm dene biì teèn, faá Càn gwaàn nê nɔ. Nùà njèh né bú. À bí yilá né kóó, ye te bí yila ɲgùlù nyi.

¹³ Béh né cu Càn cu doɲ vra. Béh vra den né bú felè ɲgòr seèn mé béh lé naá ké lètenè biì tueé doò. Lòu sam, bí yeé baá ɲgweé, bí lé naá gii lè sie kwaá, ye né ɲgòr gècèn mé lé yuoó naá beè Càn, wa lé beè nùàr yuò ná ɲgwèh ma. Á sâ, né lom môn ndo, né jégég ɲgòr Càn. Bí bò Yeèsò bò doɲ, à né mé terrebe lètenè biì teèn.

¹⁴ Bò nùàr mò, gèr mé kwa né bí hèn né faá gèr mé lé kwaá naá bò nùàr Yeèsò Kristò ké Judê ndo nɔ. Sâ tueé né ye, bò loó bò biì tulu su aá bí gèr yoòr, faá bò *Júf lé tulu suú naá bò nùàr Càn dé ké Judê nɔ.

¹⁵ Bò Júf hèllè lé naá Fehtoò beèh Yeèsò Kristò wulá soɲ, bó lo bò *sòn-Càn bò wula gii naá kóó ndo. Béh doɲ, bó lé naá cuú béh bunò. Bó yeé baá ménâ boó, bó yuo Càn te temê, bó ɲa bò bunò bò ɲjolò nùàr doɲ ndo.

¹⁶ Bó ye te bó yíin bilí béh mé ceér ngòr Càŋ seè mene, te dàmm nùàr hihiné ngòr Càŋ ngwé kwà cú, te Càŋ bò nùàr yìlì sòm cú ndò. Dàm veèn boòn hèllè yeé mboòn aá ménà, Càŋ jeré njií bó yúlá-temé seèn yoòr ndò.

Pól baá mé tuaá bò Tesalonik bò

¹⁷ Bò nùàr mò, béh né mé tuaá bìi ká lè beèh, béh bí njolo kwàré ngwéh lòu, wancón temé beèh jògò le lom né yoòr bìi. Cu doón béh né gi gò ké yoòr bìi gwaán soó.

¹⁸ Mè Pól né mene mé feh mò lege, mé njéh mene *Sátàn né lom béh yíin, wancón béh né lom gò ké yoòr bìi gwaán soó.

¹⁹ Lòu sam, yìè ndèm beèh mé vógó-temé beèh doón né bí; te béh kwa ye tàmm ngóg, te lòu mé Fehtoò beèh Yeésò ndeè cuu teèn, béh dobo tàbè toò seèn.

²⁰ Mè tueé bí, yo nde né béh lòu sà mé bí samé kelá.

3

¹⁻² Béh yeé ñene dé ménà yoló deèn nde aá yógó, béh kaga lom aá ndòn, ye béh nde né Timoté ké yoòr bìi temá njií, te béh le lom ké Àtèn mé huún beèh. Timoté né òmm beèh, béh bó boó yeé seé Càŋ koó, béh bó né yeé Njàgà Bagaà felè *Kristò se. Béh tema njií né bú ké yoòr bìi, te à nde bí seèn, à toó nyegé bí te ceér Càŋe,

³ ye te gèr bí jìlì cú. Bí né gi koó ye gèr ñenè né seé beèh doón.

⁴ Cu mé béh lé naà ké lètenè bìi, béh lé ye bí a, gèr ñenè né toò beèh teèn ma; hèn né cí sà, bí né gi koó.

⁵ Mè lé Timoté hèn tema njií kuú naà dé cí. Mè yeé yolo mene, dé yoló sam cuú; mè ye te à nde jògò ke-ke bí nées te ceér Càŋe ngulí den ye wa. Càŋ lé naà mè lè tené dé gècèn, mè ndio lom ye merré deí *Sátàn bele weh gi aá bí kèn, te seé beèh mvuan le.

⁶ Timoté yeé nde aá, à cu cuú, à tueé lom béh ngòr bebagaà dé gècèn, ye béh a: bí nées gi ngulí den ye ma; wa bí né lom lètenè bìi gwaán kuú ndò; ye béh a: bí né lom béh mé vógó-temé mene cu doón munó den, wa bí né taré mé tuaá beèh lè, faá béh né mé tuaá bìi ndò ndò.

⁷ Te Timoté yeé nde tueé gi béh mán, bò nùàr mò, yo sagár laré béh doón. Béh né mene mé gèr kwaré, béh dé sà tán cú. Lòu sam, temé bìi né lom yoòr Yeésò tég,

⁸ bí baá gi beè Fehtoò beèh, bí né lom bú tég sie. Sà kènè temé beèh die aá lè kèn.

⁹ Mè tueé bí, gèh dàmm vógó-temé mé bí né béh beè Càŋ haá hèn, dé tueé sam, béh bú dé sà vrà kó cú ndò.

¹⁰ Béh né lom bú suúteèn mé cibíteèn mene dua, ye bú a, kòmò kéh béh ceér teèn, te béh nde ñene ngweé cuu bí mé njolo ye, te béh feh jege bò njií mé né toò le doón.

¹¹ Béh né Tele beèh Càŋ nùà ñjèh bò Fehtoò beèh Yeésò dua, ye bó a: há béh ceér koó, te béh nde ké yoòr bìi.

¹² Béh ye Fehtoò beèh Yeésò a, bó yám dèn ká gwaán lètenè bìi yaàm; bú a, gám bí te bí gwaán nyegé bò nùàr doón faá béh né bí gwaán ndò;

¹³ à há bí terreb te ceér seène, te lòu mé bó bò nùàr seèn ndeè cuu teèn, à kwa bí beè Tele beèh Càŋ, sà bí né gi ñagásé tán.

4

Dene mé né beè Càn ñagásé

¹ Sâ bò nùàr mò, mè tueé lo né ye bí a, bí dèn lòm beè Càn ñagásé faá béh lé feéh naá bí nò, te huom Càn yoòr. Béh né kóó ye, dene bìi né gi ménâ dág. Mé ñjéh mene béh né cu bí mé terrebe yilí Fehtoò beèh Yeésò bɔɔɔ: kúkùr bìi, bí bó yógó kékú cú ménâ.

² Bò ñjií mé béh lé feh belé naá bí mé yilí Yeésò Fehtoò beèh dɔɔɔ, bí né gi kóó.

³ Càn gwaán né ye bí dèn lòm jolosé. Sâ tueé né ye: bí té yàgà ndé.

⁴ Nùà kàn a, kó lòm veèh seèn, bó bú dèn lòm beè nyí fà dɔɔɔ jolosé; te bò nùàr ñene ménâ, bó seèn nyí teèn.

⁵ Bó té mé tuaá veèn lè faá bò Càn-kó nò dèn.

⁶ Te bò ñjií hèn dɔɔɔ, nuaré dèi a, té mbeí felè kékú; nùàr té ñjéh mbeí kè mà ndò. Béh lé naá gi bí tueé kwaá, nùà kàn né mé tie cí, ye: bòó mé nde né teèn die yilá, Fehtoò beèh nde né bó gèr feh kékú.

⁷ Càn lé béh dé yàgà ndeè yilá fón ná ñgwéh; à lé yilá seér naá béh, ye te béh ñaga seér beè nyí dé ñagâ.

⁸ Sâ kènè bí ñgwée gi aá kèn; nuaá mé si ñjií ñgòr hèn doó, nùàr si ñgwéh, à si ñjií né Càn Nùà ñjéh mé haá yeé bí Cúcuí Ñagâ kóó.

⁹ Béh né kóó ye, bí né dé bìi lètenè bìi gwaán kuú, bí túé cú ye, kó bó nyàgà túé ñí sô bí ñjeré dèi teèn, Càn lé naá bí dé bìi feh gií.

¹⁰ Né mene bò nùàr Yeésò *Kristò ké Masedínà dɔɔɔ, bí né gi yeé bó gwaán. Mé ñjéh mene, béh né cu bí bɔɔ: kúkùr bìi bò nùàr mò, bí bó yógó kékú cú dé jomò.

¹¹ Bí fágá lòm feh te bí den dɔɔɔ; nuaré dèi té lè ñjéh mbeí ló yilá; bò ñjéh bìi dɔɔɔ, bí bó gi mé be bìi, te bí kóó feh bìi mé ñjéh, faá béh lé tueé naá bí nò.

¹² Mò bí né mán bóó, bí bò nùàr kì ndé ñgwéh, ye bó a, kó bí kóó. Sâ né mene bò Càn-kó, bó nde né bí teèn seèn.

Loù cuú Fehtoò beèh

¹³ Bò nùàr mò, béh gwaán né te bí kó nyegé ñjéh felè bòó mé lé naá kuú; te bí dèn cú faá bòó mé ndem yoòr Yeésò Kristò kwá ñí ñgwéh nò; wanɔɔɔ mɔ cio kwa baá bó, bó né yeé kú vuagá. Bí té dé bìi ménâ bó.

¹⁴ Lòu sam, béh né gi kóó ye, Yeésò lé naá kuú, à komo yuo cu aá lè cio kèn. Mé béh né cu ménâ ndò. Bòó mé né gi temé yoòr Yeésò kwaá ñjií dɔɔɔ, Càn nde né bó felè seèn komó sɔm kékú, à weh ñjií bó bó ké yoòr seèn.

¹⁵ Hèn béh tueé nde aá bí bò ñgòr mé Fehtoò beèh lé feéh naá mé sòn seèn, ye: lòu mé nyí cuú nde né teèn wa, bòó mé lé kuú baá, ndeè kela logó nde né toò kóó; te béh bòó mé née kú ñgwéeh ye, ndeè bele ye bó ma.

¹⁶ Sâ né lòu mé hueh taré Càn nde né teèn ngulí. Cìlì seèn dé kóó nde né lòu sâ tueé taré; tɔɔɔ* Càn nde né tuagá; Yeésò Kristò Fehtoò beèh mé feh seèn ndeè né ké te vulúu suagá; bò nùàr mé lé naá lè yilí seèn kuú gi dɔɔɔ komo yuo logó ndeè né kóó;

¹⁷ te Càn nde ye béh bò lèlàn bò weh, à koró bilí béh bó doón te bègè. Jomo sà béh bó nde né ké ter kem naá, te béh bò Fehtoò beèh kwaré ké sà, béh bó den le ké yoòr seèn dé cu doón.

¹⁸ Ngòr hèn, bí bó dólé kú bèh temé lètenè bìi mé njéh.

5

¹ Bò nùàr mò, felè cu mé bò njèh kèkènè sà nde né teèn boó bele, bó bí dé bìi lòu nyàgà só ndé cú.

² Bí né gi mé feh bìi koó ye: Fehtoò beèh kar waà nde né lòu. Lòu sà nde né faà nùà yìb kar waà né cibitenè nò.

³ Kò bò nùàr baá yo nyen, bó baá tueé ye: *wón huóm aá, wa loó dólé baá ma. Kò baá ménâ, te kar waà ye felè boòn, kum sòm bó. Mè tueé bí, dé mvelè sam ndé ngwéh; ceéhr keéh nde né bó faà nyer ceéhr keéh yeé ma mé lèi hueêh nò.

⁴ Dé bìi, bí bèh cibì sam. Cieé sà bí faà nùà yìb nò kár kwà ndé ngwéh.

⁵ Bí né gi dé bìi boó mé gò né bèh naagà, bí né bò bèsonè bò. Béh bò nuaá mé gò né bèh cibì sam, béh cibiteèn gò bèh.

⁶ Mò né mân, sà béh té lóm faà bò déi nò cèr dèn, béh nyimè dèn sér làn, béh né teèn yoló kelá den.

⁷ Bó lóm cer yeé cibitenè, bó sela cibitenè ndò.

⁸ Dé beèh môn sam, béh né gi bò suútenè bò, béh yíyolò, béh kwá nji gi temé yoòr Yeésò, béh né lètenè beèh gwaán kuú. Sà né kò dé beèh. Béh ndèm tég kwá nji lóm yoòr Yeésò mé nde né béh lòu sà yili sòm. Sà né cu tam taáb dé beèh ndò.

⁹ Càn lé béh dé ju dièé mé ná ngwéh, à lé balé kwaá seér naá béh, ye te béh yili yuo mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò.

¹⁰ Yeésò Kristò lé naá felè beèh kuú, ye te lòu sà béh né mene làn, béh kuú aá mene, te béh bó ndeè den beh ma.

¹¹ Á sà, bí táre kú lètenè bìi ménâ doón; bí sén kú lètenè bìi seèn, faà bí boó ka yeé nò.

Bèh ceré

¹² Belà, béh né bí boñ: bòó mé né seé Càn lètenè bìi temá, Fehtoò beèh bí haá kwaá né beè boòn, bó bí ceér feh yeé koó; bí ngwé sòn boòn ngweè.

¹³ Bí wèh kwá bó faà nùàr beè bìi, bí gwan bó mé temé cén ndò. Lòu sam, bó né mé seé Càn beè. Bí bò mbaábi dèn mé sòn cèn.

¹⁴ Belà, béh né bí dua, bí kwágá bò fùòb bò kwagaà ndò; bí tó nyégé bò veéh bò toò; bí gàm bò yuyuaà bò gaàm; bí kwá làrè sèn yoòr boòn doón.

¹⁵ Bí kè nyégé keè, nuaré déi a, té veèn cú, bí húóm sér lètenè bìi lòu; bí bò nùàr doón húóm gí ménâ ndò.

¹⁶ Bí sàmè dèn cu doón lòu.

¹⁷ Bí dùà dèn Càn kèi cén.

¹⁸ Né mene kei, bí vrà dèn Càn teèn ménâ. Bí bò nùàr Yeésò Kristò, sà né njií mé Càn gwaán né beè bìi.

¹⁹ Bí té Cúcuí Naagà toò cí ténâ.

²⁰ Bí té ngòr bò *sòn-Càn bò doó sì nji.

²¹ Njèh doón bí kè nyégé gí bagasé, te bí weh le mé bò dé bebagaà beè.

²² Bí té veèn déi mé be cór nyi lág.

²³ Càn mé kulu dolé yeé njèh kɔ́, bú a, sèné kwá bí beè seèn lòù, à ke nyegé yòŋ bìi mé càn bìi mé yo bìi mene, te lòù mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò ndeè cuù teèn, à kwa lom bí ɲagásé tɛn.

²⁴ À lé bí yilá naâ kɔ́; à né nùà jéjég, bú nùà njèh nde né bí mé feh seèn ke nyegé.

²⁵ Bò nùàr mò, bí dùà Càn felè beèh duaà ndò.

²⁶ Bí bíé kék béh bò mbeí bìi doón, bí jógó siè bó beè.

²⁷ Mè né bí mé yilí Fehtoò beèh bɔn, bí jáné làrè mvù hèn toò bò nùàr bìi doón.

²⁸ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè gí bí beè.

Mvù Pôl dé jomò mé bò Yeésò bò ké Tesalonîk

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl mé Silvên bò Timotê nyagá njií né mé bòn bìi ké Tesalonîk, bí bòò mé né gi beè Tele beèh Càn bò Fehtoò beèh Yeésò *Kristò doón.

² Tele beèh Càn bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dolé.

Lòu ju tenâ

³ Bò nùàr mò, béh vrà lòm Càn felè bìi, béh té sòn dù. Mò béh né ménâ boó, sâ né teèn yílá. Lòu sam, bí né temé cén kwaá ngulí huóóm, né tetoò yaám ndeé; gwaán mé dé kàn né mbeí lètenè bìi gwaán doò né nan ndo.

⁴ Béh mé yilí bìi te bòn bò Yeésò bò bèh doón hèn punó go né mé njéh. Gèh sieè mé bí né lom mé temé cén sie huóóm sâ né бага dé gécên. Bó né mene bí teèn bunó, bó né mene bí gèr feh keéh, mé njéh mene bí temé teèn sòm ngwéh; béh hèn punó go né mé njéh.

⁵ Bí né ménâ yoló, te néné yuo kelà teèn, ye Càn ju tena yíi né teèn, wa dé *Lò Càn yilá bí nde né wulú ma. Lòu sam, bí dam gèr hèn yoló laré né felè Lò Càn sâ.

⁶ Yila né teèn ndo. Càn bò njéh doón boó gi nde né te ceér-e te ceér-e. Bòò mé né bí gèr feh keéh hèllè, à nde né bó gèr sâ horó haá cuú,

⁷ te bí bòò mé né gèr néné, kwa seér cu dù koó. Béh nde né ménâ kwa ndo. À ndeè mán boó nde né lòu mé Fehtoò beèh Yeésò cuú nde né teèn.

Lòu sâ à ndeè né ké te vulúu néné yuo kelà, à nde né mé bòn bò cili seèn dé tatarê jomo,

⁸ à wa ndeè né te leba weè, te à weh bò Càn-kó seé, à nde né bò tàn-tie bò seé ménâ weh ndo. Lòu sam, bó temé te Njàgà Bagaà Fehtoò beèh Yeésò kwá nji ngwéh.

⁹ Bó nde né te gèr dé nyèma mé nyèma nyoló le, bó leba den gèr ké ndón-ndón, bó dé boòn *sùsum Nùà Dueè yoòr boòn ngwé ndé cú, bó te ngulú seèn-e yilá nyi ndé cú ndo.

¹⁰ Mò à ndeè baá lòu sâ cuú, bò dé seèn nde né bú seén; bòò mé né gi temé yoòr seèn kwaá njií doón nde né mé bú *sumú kuú. Lòu sâ bí doón, bí nde gi né lètenè bò sâ bò ndo. Lòu sam, ngòr Càn mé béh lé naá bí tueé doò, bí né temé teèn kwaá njií.

¹¹ Béh Càn felè bìi cu doón hèn dua den né dé cí. Béh ye Càn a, bó te bí den komo dene jéjég mé à né bí mé njéh yilá doò. Béh ye bú a, kùkùr seèn à há bí terreb teèn, te bí boó komo багаà mé bí né gwaán doò; bò seé mé bí boó né mé yilí seèn doón, bú a, nyén ngulí gi bó nyèen ndo.

¹² Mò né mán, sâ yilí Fehtoò beèh Yeésò nde né felè bìi lieé ngá, bí nde né mé bú lieé nyegé ndo. Bò njií hèn doón Càn bò Yeésò Kristò Fehtoò beèh nde né mé huóm-temé boòn dé lòu boó gií.

2

Lòu mé Fehtoò beèh cuú nde né teèn

¹ Mè dé kènê tueé nde aá felè cieé mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò ndeé né teèn cuù, mé béh nde né toò seèn bilí gií ndò. Béh né bí ɔɔɔ, kùkùr bìi bò nùàr mò,

² bí té kèkòg dèn; càn a té bí lè mbaá téné kú. Bò nuaré déi né mene tueé ye bí a, cúcuí ye bó a, Fehtoò beèh cu gií aá kèn, bí téé gwàn ye. Bó né mene ngòr Càn méná se, bó né mene mvù déi jané, ye bí a, béh nyagá naá méná kóó, bí té lòm gwàn; feh a, té bí ter mbaá njéllé kú.

³ Bí té gwàn mé nuaré déi bele bí felè cieé sà lòu.

Mé cieé bú sà ndeé dé seèn waá, kò veèn bò nùàr baá furú, bó baá Càn taáb saán; kò meì bò jéré-temé bò ndeé ñené ñaga baá bèsónè, sà ye. Né nùà yílá-beè bòn.

⁴ Nùà jéré-temé hèllè nde né Càn yoòr yuo njebá, ye bò nùàr a, té bú dùà, bó té njeré déi dùà gò. À nde né Càn felè njebá tená, ye nyí né bú yɔgò. Dé sà gí lòm ndé ngwéh, à nde cu né mé njéh ké *gwà Càn koò lɔgò yílá bilí, à nde mela den te kɔgò, ye nyí né Càn nùà njèh sà.

⁵ Á, ngweéh cu mé béh bí lé naá kóó, mè lé naá gií bí méná tueé ndo wa? Bí dé sà mùnò kó cú á?

⁶ Mé njéh mene, dé kènè à née mé ceér sam ye, njeré déi né bú toò lalé tená, kò cu mé Càn lé sie kwaá naá sà ndeé waá baá kóó, sà ye; bí né gi méná kóó.

⁷ Cí gí cégé ngwéh ndò: bó née mene bú beè méná sie kwaá, terreè jéré-temé seèn hèllè né doó naáb ɔɔ den, né lom mé seé yieé ndeé. Njèh cén, bú nùà njèh nde née wá ngweéh ye, kò nuaá mé sie kwaá né bú beè sà ndeé sòm aá yo, sà ye.

⁸ Cu sà meì bò jéré-temé bò hèllè nde né cie ñené ñagá, te Yeésò Fehtoò beèh ndeé weh nyegé ye bú seé: à nde né bú mé ndàndaà cúcuí mbaá fulú wulá sòm, te njènjàn ñagá seèn nyoló sòm weéh ye bú.

⁹ Mò tájéré hèllè ndeé baá cie ñagá den, à nde né njágá mé terreè *Sátàn sieé: à nde né bò njèh kèkèné hihiné boó bele; bò fém mé bò ciè nyenyenè nde né cie bomó sue,

¹⁰ te à bele kwa bò nùàr teèn. À nde né jomo veèn mé nòmò hihiné kelá, te à bele kwa bòò mé nde né leér le mé njéh. Lòu sam, gècèn mé sé né bó yili sòm, bó temé teèn kwá nji ngwéh; bó bú gwàn ngwéh ndò.

¹¹ Càn yeé ñene aá méná, à bó terreè mangelèṅ mbaá hèn tema njií seér né mé njéh, te bó gwaán kela seér bò njèh dé gogobò sà ndò.

¹² Sé yeé baá môn, te bòò mé gècèn gwàn bèh doóṅ yila gi beè. Veèn seèn huom kela né bó yoòr kóó nò.

Bòó mé Càn nde né yili sòm

¹³ Bò nùàr mò, bí bòò mé Fehtoò beèh né bí gwaán hèn, béh né lom Càn felè bìi vra dé gècèn. Yila né teèn ndò. Lòu sam, Càn lé naá bí balé kwaá, sà wón née sam ye, ye te bí ndeé yili yuo faá bèh mán, bí ña bò dé nyí. Bí bò dé seèn ña né mé terreè Cúcuí Ñagá bò temé cén mé bí né te ngòr gècèn kwaá njií doò.

¹⁴ Càn lé bí yílá naá mé njéh; lé naá mé Njàgà Bagaà mé béh lé seé naá bí doò, ye te bí yila ké bèh *sùsùm Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

¹⁵ Mo né mân bò nùàr mò, sâ bí húné lòm nɔ́ɔ́ɔ́, bí kwaá njií temé te tabó mé béh lé naá ngweé, béh feh keéh cu bí doó; bò déi béh lé tueé naá bí mé feh, bò déi béh lé bí nyagá naá lòu; bí kwá njií temé teèn nɔ́ɔ́ɔ́.

¹⁶⁻¹⁷ Fehtoò beèh Yeésò Kristò mé feh seèn bô Tele beèh Càn a, siè nyégé bí. Bó gwaán né béh kɔ́ɔ́, bó cu doóɔ́ toó nyégé né béh kɔ́ɔ́, bó temé beèh ter jɔɔɔ kwaá né kɔ́ɔ́; doóɔ́ né gi mé húóm-temé bɔ̀ɔ̀n. Bó a, tó nyégé bí, bó haá bí terreɓ, te bí bɔ́ɔ́ lom bò njèh bebagaá, bí tueé nyégé ngòr sònò bagasé ménâ ndo.

3

Pôl ye, bó dùà Càn felè nyí duaà

¹ Bò nùàr mò, mè tueé lo né ye bí a, bí dùà kéh béh Càn teèn, te ngòr Fehtoò beèh sela yam nde bèh doóɔ́ kukwar, te lie faá lé lie huɔ̀m naá ké lètenè biì nɔ.

² Bí dùà cú bú, te à mvelé sɔm béh beè bò jéré-temé bò teèn, wanɔ́ɔ́ɔ́ né bò vevenê bò. Ngòr Càn mé béh né se hên, bò nùàr bú doóɔ́ gwàn làrè ngwéh.

³ Mé njèh mene, Càn né den ka te be sâ. À nde né bí terreɓ haá, à nde né bí kurú nyégé, te veèn bí kèrà cú.

⁴ Béh né kwàgà biì mé yilí Fehtoò beèh yieé, ye bí né yeé bɔ́ɔ́, bí nde cu né mé njèh faá béh lé tueé naá bí nɔ bɔ́ɔ́ ndeé den.

⁵ Fehtoò beèh a, lè mè nyégé bí temé lè, te bí gwaán ñeí cu Càn dé gwaân, bí yolo komo njèh faá Yeésò *Kristò nɔ.

Pôl ye nùà kàn a, bó seé

⁶ Bò nùàr mò, béh tueé né bí mé yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò, ye bí a: bò Càn bò mé né dene fùɔ̀b bɔ̀ɔ̀n den doóɔ́, bí bó té bècèné dèn bílí, bò sâ bò tabó mé béh lé naá bó feh hên bèlè teèn.

⁷ Dé biì, bí né gi gule beèh kɔ́ɔ́, bí gò bèlè teèn. Lòu sam, léi mé béh lé naá lètenè biì, béh lé bò fùɔ̀b bò ná ngwéh.

⁸ Béh lé gùm beèh beè nuaré déi yì ló ná ngwéh, ye te à koó den béh dé lòu. Béh lé tema seér cuù naá seé dé temâ, béh tema bilí seé mé cibítenè mene. Sâ doóɔ́ béh ye te béh nuaré déi lètenè biì seé beè há cú.

⁹ Lé túé ná ngwéh, ye sâ béh mé ceér yâb sam cuù; dé sâ ngòr ndo. Béh lé ménâ tema seér naá, ye te bí ke weh teèn, bí bele gule beèh.

¹⁰ Béh lé cie ké lètenè biì tueé ñaré njií naá dé cî, ye bí a: nuaá mé seé gwàn ngwéh doóɔ́, bú a, té yâb sònò nágá kéh ndo;

¹¹ wanɔ́ɔ́ɔ́ bó ye béh a, bò nuaré déi né ké lètenè biì teèn, bó né lélán fùɔ̀b mbaá ngolé gɔ; wa seé bɔ̀ɔ̀n né lom ngòr bò nùàr hua weèh sé wa.

¹² Mé yilí Fehtoò beèh Yeésò Kristò, béh né mé bò sâ bò tueé njií, ye bó a, bó témá lòm seé nenɔ́ɔ́ɔ́, te bó koó feh bɔ̀ɔ̀n mé be bɔ̀ɔ̀n ma.

¹³ Béh né mé bí tueé njií ndo, bò nùàr mò, bí té be dù, bí bó dèn bagaa cu doóɔ́.

¹⁴ Ndéb mé béh né lè mvù hên leéb kwaá, mo nuaré déi tie teèn féla njií ngwéh, bí kè bú keé, sâ bí gè lòm mé ceér seèn nɔ́ɔ́ɔ́, te à gulí kɔ.

¹⁵ Bí té bú cu sâ faá nùà bònò biì nɔ wèh ndo, bí fèh sér bú lòu, ye né nùàr biì.

Bèh ceré

¹⁶ Nùà Dueè mé kulu dólé yeé njèh κοό, bú a, kúlú dólé nyégé dèn bí mé gèh kulú hihiné cu δοόη. Nùà Dueè a, dèn mé bí δοόη!

¹⁷ Mè bie aá bí, né mè Pôl, mè bèh hèn nyagá né mé be mò. Hèn né be mò, te mvù mò δοόη mè jege gì né mân.

¹⁸ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká sìè gì bí beè δοόη.

Mvù Pôl dé toò jògò mé Timotê

Bèh bieê

¹ Né mè Pôl, mbòngebè Yeesò *Kristò. Càn Yili nùar bô Yeesò Kristò mé ndèm beèh doón né gi yoòr seèn hên lé ye mè a, dèn mân kóó.

² Mè nyagá njií né mè wò Timotê. Wò né faá huaán mò nàr lè nò. Bèlò fà doón né gi temé yoòr Yeesò Kristò kwaá njií. Huaán mò, Càn Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeesò Kristò a, kó wò jere, bó kúlú wò, bó haá wò dolê.

Dene kôr

³ Cu mé mè lé nde aá ké Masedinà ndeé, mè ye wò a, dèn lè ké Efêse, te wò yíin bô nùar njèh nyenyenê feèh.

⁴ Júée bó a: té mé bô débè bô tele bòn lèi jògò sà n lè, bó té mé dògòti yili bô tele bòn sà gènnè lè ndo, wanóñ saàn nde né mé njèh lòu yaám seér, te yíin ceér Càn. Júée bó a, dé ceér Càn môn sam; wa Càn dé seèn bô nùar yili sòm seér né mé temé yoòr seèn kwaá njií ma.

⁵ Sá doón né ye te bí gwaán kuú lètenè bìi gwaàn. Mò né mân, kó bí lè den seér mé temé ñagâ, ndòn bìi lòu sé ñgwéh, bí temé bìi kwaá njií lom mé Càn ndo, sà ye.

⁶ Wanóñ bô nuaré dèi durá yuo gi aá te ceér gècên hên. Bó né seér lè saáne ndugó yilá.

⁷ Dé kàn ye, kó júée nyí ña nde né nùà fèh-sóú Càn kóó; dé kàn ye, kó nùà fèh-njèh júée nyí ndo. Á sà, bó ndègè bô njèh hèllè ñgwé kòmò bèh ndo. Né mene sònò bòn yuo, bó bú ñgwé kòmò bèh lág.

⁸ Béh né gi kóó ye, *sóú né njèh bagaà. Njèh cén, kó wò jolo bú faá tueé nê nò.

⁹ Dé nùà gècên, sóú bú kóó tága cú. Càn sóú sou njií né mé bô vevenê bô, bô kwá-sóú bô o, bô táre-feh bô o, bô jéré-temé bô o, bô ngén-sòn Càn bô o, bô sèb-Càn bô o, bô wúlá-feh bô o, bô wúlá-tele bô o, bô wúlá-meí bô o,

¹⁰ bô gwá sár bô o, bô siíb mé cer seér né bó mbei bòn o, bô gò kwer bô o, bô nyeén bô o, bô jègè kòb bô o, doón Càn sóú sou njií né mé bó. Bòó mé gècên faá tueé nê nò bèlè bèh doón, Càn sóú sou njií cu né mé bó ndo.

¹¹ Njàgà Bagaà né gi ménâ tueé. Càn lé jege kwaá naà beè mò, ye mè a, ndé ménâ feh. Né Njàgà Bagaà mé tueé né felè Càn *Sùsum, Nùà Ngurmò.*

Pôl ye njua mé Càn lé naà nyí jere kóó

¹² Mè né lom Fehtoò beèh Yeesò *Kristò vra dé gècên; à mè terreb lè seé hên haá né kóó. À lé naá gi kwàgà mò yieé, te à nde ye mè nùà seé seèn mân sie kwaá.

¹³ Sá léi toò mè lé naá beh bú bunó, mè né bú gèr feh, mè né bú tèen selé yíi. Mé njèh mene, Fehtoò beèh dé sà tán ñgwéh, à né seér mè jere

teèn dé kóó kóó yíí, ye mè née temé yoòr nyí kwá níí ngwéeh ye lòu, wa mè bọ́ cur den né mbaá ma.

¹⁴ Yeé baá mán, húóm-temé seèn ka sie mè beè ndo, à kweh seér mè, te mè sie lom bú mé temé cén, mè gwaán bọ́ nùàr seèn mé temé seèn lè.

¹⁵ Kwá mè tueé bí jéjég ngòr; bọ́ nùàr a, siè be mé njéh tég. Jéjég ngòr sá ye: Yeésò Kristò lé ndeé naá ká te wónè bọ́ vevenè bọ́ yili sòm. Kánkán nùà veèn sá lètenè bọ́n dọ́n né mè hèn.

¹⁶ Mé njéh mene, mè kánkán nùà veèn la jògò hèllè, Càn né cu mè bagaa lòu bọ́ seér. Sá dọ́n ye te bọ́ nùàr nene ko siè-temé Yeésò Kristò teèn, te haá bọ́ jomo bọ́ terreb, bó kwaá níí taré temé yoòr nyí, bó ndeé kwa yón tètàgà.

¹⁷ Bọ́ nùàr a, sén Càn seèn. Terreb seèn a, sùmu yùò kelà cie dé kèi cén. Nùà Dueé dé cu dọ́n né bú. Nùàr bú mé njolo njénè bèh ndo. Càn ndeèr né lom bú. È mòn.

Pól baá Timotê ndéb leéb

¹⁸ Huaán mò Timotê, mè ngòr hèn dọ́n kwaá lo aá beè yeè, te yuo faá bọ́ *sòn-Càn bọ́ lé tueé naá felè yeè no. Mè ye te wò sie be mé njéh, wò lie yíí taáb teèn.

¹⁹ Mò wò baá mán bọ́, kwá níí lóm temé yoòr Càn tég, wò bó gí njèh dọ́n mé ngá-temé mene ndo. Bọ́ nuaré déi lé naá ceér bagaa hèn berón, bó sòm gí temé yoòr Càn. Yeé baá mán, bó lé naá lòu leér le gíí ndo.

²⁰ Lètenè bọ́n sá Himenè mé Alesándà né teèn. Mè lé naá be felè bọ́n sòm, te bó yila nde ko beè *Sàtàn, ná njèh teèn maán, te bó Càn sèb cú.

2

Ndeb felè Càn dua

¹ Mè toò jògò tueé logó né ye bọ́ nùàr a: dùà làrè Càn felè nùàr dọ́n, bó kúgór bú kugòr, bó vra laré bú felè nùàr dọ́n ndo ma.

² Bọ́ dùà bú felè bọ́ mgbèémgbè mé bọ́ kokoò bọ́ mene, te bó sie dilí nyegé njèh, béh ngweé ye fu, temé die béh lè, béh sie lom Càn mé temé cén, béh den dene bọ́ kàm bọ́.

³ Mò bí né Càn Yili nùàr mán dua laré, sá bí bọ́ né níí mé né bú njolò dilí huóm.

⁴ À gwaán né ménà ndo, ye te bọ́ nùàr dọ́n nene ko gècèn nyí, bó yili yuo gi.

⁵ Lòu sam, Càn gi cegé né bú mé huún. Lètenè Càn bó bọ́ nùàr kòu né cegé cén ndo. Kòu sá né lom nùà cén; nùà cén sá né Yeésò *Kristò.

⁶ À lé bọ́ nùàr mé húóm seèn nge weéh naá kóó. Lé naá te cu mé Càn lé nyegé kwaá naá ndo. Yeé baá mòn, njénè yuo kelà bèsónè, ye Càn gwaán né bọ́ nùàr dọ́n yili sòm ma.

⁷ Càn lé mè mbòn tebè seèn hèn sie kwaá naá dé cí, ye mè a, ndé ngòr nyí lètenè bọ́ mé Jíf sam se yon; wa fèh bó feèh, né ngòr gècèn, te bó kwaá níí temé cén teèn ma. Né ka mòn jég, mè nyeén tué ngwéh.

⁸ Yeé baá mòn, mè né lom gwaán, ye bọ́ síb a, dùà làrè bú bèh dọ́n, bó sòm níí be Càn duaà ter, bó dùà lóm bú mé temé ngá. Togo mé saán a, té lètenè bọ́n fúru kè.

⁹ Bò véh a, sù yí cògò teèn, bó fón gèh cògò mé né te ceér-e, bó su lom cí; bó té feh lòu nyàgà góné; bó té yíyâr mé gòm bègè yí, bó té cògò bègè sù ndò.

¹⁰ Bó bó sér bò seé dé bebagaà mé né teèn yilá, te feh keéh ye bó né Càn veéh.

¹¹ Mò bò véh baá ju Càn maán, bó té sòn kòmò, bó léb sér teèn lòu.

¹² Mè né ma véh yíin; bú a, té bò siib njèh kóó fèh sér, à mé sòn toò bò siib sam ndò; bú a, húné lòm nòón.

¹³ Lòu sam, Càn lé me lógó naà Ádàm, te à nde ye Evà meé.

¹⁴ *Sátàn lé Ádàm bèlè ná ngwèh, à lé belé naà Evà. Evà lé *sóú Càn kwaà naà kóó.

¹⁵ Mé njèh mene, ma véh nde né mé bò huaán yili yuo; kò à né temé yoòr Càn kwaà njií ndò, à né bò mbeí mé temé cén gwaán, à bò nùàr doó káré sì ngwéh, à né veèn nyenné, sà ye.

3

Seé bò kokoó bò gwà Càn

¹ Kwá mè tueé wò jéjég ngòr. Jéjég ngòr sà né: nuaá mé gwaán né dé seèn seé gwà Càn, ye te bó haá beè nyí, fón kwa baá seé dé bagaà kèn.

² Sà bú a, dèn nuaá mé yilí seèn ngúlí vé ngwéh, à dèn lòm mé véh cén, à té mbè selà, à dèn nùà kógòn, à bó yí njèh te ceér-e. Bú a, dèn nùà wèh-kìn; bú a, dèn lòm nùà fèh-njèh dé gècèn;

³ à té sibi, à té sà fón, à té nùàr mgbé, à dèn sér dolésé, à té kàgàlòñ gwàn selà ndò.

⁴ Bú a, dèn nuaá mé né mbàgà seèn nyegé komo, à kò nyegé bagasé ye bò huaán nyí né tie ngweé, bó né leéb, sà ye.

⁵ Wanoón mò nùàr mbàgà seèn nùà njèh nyéé kó ngwéh, à mbàgà dé Càn nyegé komo nde né naàn wa?

⁶ Mò bí nde aá nùà koò sie, bí té nùà feè siè. Mò sam, à nde né mé njèh lòu punò seér, te à die ju beè Càn, faá *Sátàn lo dieé naà nò.

⁷ Mò bí nde aá nùà koò sie, kò bú a, dèn dene bò kàm bò, te bò loó bò veéh ye bú ndò. Mò sam, bó nde né bú seb; fegùli sé ye baá bú sie, à sela yuií Sátàn.

Bò mabon gwà Càn

⁸ Bò mabon gwà Càn a, dèn lòm cu doón dene bò kàm bò ménâ ndò, bó té sòn fà túé. Bó a, té mbè sibi, bó té kàgàlòñ mé kòb mene fón;

⁹ bó kwá níjí gí temé te ngòr gècèn mé Càn né béh feh hèn, bó naga seér temé lè.

¹⁰ Mò bí nde aá mabon gwà Càn sie, bí jògò kwé nyége bú bagasé ye; mò à kela né kelà, à yila ye seé sà.

¹¹ Bò véh boòn a, dèn lòm dene bò kàm bò ménâ ndò, bó té sòn túágá sàr gò, bó té mbè selà, bó dèn lòm te njèh doóné kóbè sà.

¹² Mabon gwà Càn a, dèn lòm mé véh cén; bú a, dèn nuaá mé né bò huaán nyegé komo, à né mbàgà seèn nyegé komo ndò.

¹³ Bò mabon gwà Càn mé né gi seé bòn faá Càn tueé nê no bób komo dón nde gi né njolò bò nùàr lieé huóm. Bó ngòr Càn sá tueé lom nde né mé terreb teèn, ye bò nùàr a, bó temé kwá ní jí yòòr Yeésò *Kristò ma.

Tàndòr njèh nâb dêi

¹⁴ Mè né munó ye, mè ndeé né ké yòòr yeé ndeé. Mé njèh mene, mè ye, kwá mé nyagá njií ngogò wò lòu ye.

¹⁵ Mò mè né mene ngagá, te wò ñene mvù hên, wò kò gèh dé mé bò nùàr Càn nde né den. Bò nùàr Càn sá, mè jue né mbàgà Càn. Càn mé né Càn làng lé naâ gècèn seèn teèn nyeén kwaá, te kù den bú sá, à taá kwaá gècèn sá ter kóó.

¹⁶ Mè tueé bí, dé saân sam, bò njèh nâb mé Càn né béh te ceér seène feh hên né lom tàndòr, ye:

À lo naâ nùàr ñaá.

Cúcuí Ñagá feh keéh ye à né dilisé.

Bò cili Càn lé naâ bú mé njolo ñené.

Lò nùàr ngweé gi ju seèn.

Bèh dón bò nùàr né temé yòòr seèn kwaá njií.

À ñaá nde cu aá ké te vulúu kèn.»

4

Bò nyeén bò

¹ Sâ Cúcuí Ñagá lé naá giì bèsónè tueé kwaá, ye mò wón nde aá gií wa, bò nuaré dêi nde né temé yòòr Yeésò *Kristò sòm, bó kwaá njií seér yòòr bò cècàn mé nde né bó bele weh gií, wa bó nde né ngòr bò tándulú ngweé seér ndò.

² Ye bó nde né mé feh bòn beè bò tánágá bò leér le gií. Lòu sam, bò sá bò mé ndòn lè sam cuú; ndòn bòn fí yuo aá kèn.

³ Bò nyeén bò sá nde né bò nùàr ndéb vevenè tièé kurá kwaá; bó nde né bò nùàr tueé, ye bó a: té véh jógó, bó té gèh yáb dé kàn yíé, bó té dé kàn yíé ndò. Á sâ, Càn lé bò yáb sá dón si giì naâ kóó ndò, ye te bób mé né temé yòòr nyí kwaá njií, mé né gècèn nyí kóó dón yieé beh ménâ, bó né nyí teèn vra ma.

⁴ Mè tueé bí, sâ bò njií mé Càn lé si giì naâ dón né gi бага. Mò né mân, nùàr té dêi teèn mbaá jinè kú; bú a, vra lòm Càn dé vraà, à yieé njií sònò.

⁵ Ngòr Càn bò Càn duaà nyegé gi aá bò njií sá beè Càn kèn.

*Nùà seé Yeésò *Kristò dé bagaa*

⁶ Mò wò né bò nùàr ndéb mân leéb nyegé, sâ wò né nùà seé Yeésò Kristò dé bagaa, wò né te ngòr Càn kula ndeé. Lòu sam, wò né temé te ngòr gècèn kwaá njií, wò né ceér Yeésò bele.

⁷ Mò né mân, té be yeé te débèè bò jògò bò yí, né gènnè tándugò, ceér Càn sam. Mân sér dé yeé gò nùà Càn.

⁸ Gò dé ká te *wóné mé yo taré nde né mé njèh né ka teèn huóm weh ndò. Mé njèh mene, gò dé beè Càn huóm kela né kóó. Mò wò né faá Càn gwaán nê no go, sâ wò baá gi kènê mé yòn teèn, te wò ndeé kwa cu ye yòn dé tètàgà.

⁹ Bèlè môn, jégég ngòr né cí; bò nùàr a, siè be mé njèh tég.

¹⁰ Béh seé hên lege kuú né dé cí. Lòu sam, ndèm beèh ɔ́ɔ́ɔ́ né gi yòòr Càn; à né Càn làn, Yili nùàr né bú; à né dé bò nùàr ɔ́ɔ́ɔ́ ndò. Tétég né dé bòò mé né temé boòn yoòr seèn kwaá njií.

¹¹ Fèh gi bò nùàr ngòr hên ɔ́ɔ́ɔ́, néí lòm bó yoòr tég.

¹² Té gwàn mé nuaré dèi seb wò, wa wò née huaán maàn ye. Mè tueé wò, dèn lòm dé yeè toò bò Yeésò bò faá mòu nò, wò gò feh seér bó gò bò Yeésò bò. Ngòr yeè a, dèn môn; dene yeè môn. Ngò fèh bó gwaán yeè, wò ngò feh bó temé yoòr Yeésò kwaá njií, wò jolo feh bó ndò.

¹³ Cu mé wò née mè kela den hên, fágá lòm feh tég, wò né ngòr Càn ké ter toò bò nùàr jané njií, wò né bó se, wò né bó feh nyegé ndò.

¹⁴ Té seé yeè mé Càn lé haá kwaá naâ beè yeè sâ sèb. Wò lé terreb sâ kwaá naâ cu mé bò *sòn-Càn bò lé naâ felè yeè tueé doò, bò kokoò bò lé naâ wò be felè baá ndò.

¹⁵ Mè tueé wò, kè nyégé seé sâ bagasé, bó lòm bú mé temé cén, te bò nùàr ke njií njolo teèn, bó kò ye wò né te ceér Cànje tetoò yaám ndéé.

¹⁶ Bòh feh yeè mé dene yeè. Njií mé wò né bò nùàr feh ɔ́ɔ́ɔ́, bòh feh yeè mé njéh ndò. Dèn lòm teèn tég, te wò yili sòm gùm yeè nùà njéh, wò yili sòm keéh bòò mé né sòn yeè ngweé ndò.

5

Dene toò bò Yeésò bò

¹ Mo wò nde aá nùà kàm njèh tueé, té bú lòu ndè, né tele yeè, túé ní bú mé hueh ɔ́ɔ́lè. Kè nyégé bò ndà bagasé ndò, kè ní bó ɔ́ɔ́ɔ́ faá bò dé yeè nò.

² Bò véh mé né ké toò yeè, wèh kwá bó faá bò meí yeè nò; bòò mé né jomo yeè faá bò tie yeè ndò, jòlò lòm bó mé temé cén.

³ *Sùmù nyégé ma kù bagasé. Mo né ma kù dé gècèn, té njolo mé bú cí.

⁴ Á, mo ma kù né mé bò huaán teèn, wa né bò ndù seèn wa, sâ júée bó a, bó jògò gàm lógò bú kóó ye, wa seé bò Càn bò né cí ma, te bó meh mé njéh meèh. Bó a, kóó ye bò tele boòn lé naâ bó ménâ koó ndò ma. Mo bó né ménâ boó, nde né Càn njolò dilí huóóm.

⁵ Mo ma kù mé bó jue né ma kù sâ né lom dé seèn mé huún, nùà gàm dèi toò sam, sâ ndèm seèn ɔ́ɔ́ɔ́ né gi yòòr Càn, à dé seèn sòn mé Càn duaà dù ndé ngwéh, à nde né bú cíbí mé lou mene dua den, ye bú a, gàm nyí teèn ma.

⁶ Dé ma kù mé né *wón gwaán, môn sam; à née mene làn, à baá gi dé seèn komó. Dé sâ né môn.

⁷ Ndògò nyégé bó tie mé ngòr hên bagasé, te yili boòn ngúlí vé cú.

⁸ Mo nùàr temé yoòr bò nùàr seèn kwá ní ngwéh, tétég mè jue né mbàgà seèn, mo à temé teèn kwá ní ngwéh, sâ à né ceér Yeésò *Kristò seb; sâ nùà bú sénâ veèn seèn né dé bò Càn-kò ɔ́ɔ́ɔ́ dulí yógó.

⁹ Mo wò nde aá yilí ma kù dèi lètenè bò mbeí nyagá yíí, kò à yógó keéh baá nyemà yulà ténjén; kò à gwòm cùm bèh ndò;

¹⁰ Kò bò nùàr né yeè seé seèn keí, ye à lé naâ bó huaán bagasé koó nyegé, sâ ye. Kò bó ye à lé naâ beh kìn ké lo seèn weh njií; à né bò Càn bò gule beè yaga kwaá, à né bò nùàr te gèr-e gam, sâ ye; kò à lé naâ bò njèh bebagaà mé temé seèn mene boó laré. Mo né gi ménâ, wò nyagá ye yilí seèn.

¹¹ Mɔ ma kù né cui, té yilí seèn te mvù mbaá nyàgà kú. Lòu sam, cu mé njií sà nde cuù né bú ñaá, à nde né ceér Yeésò Kristò doó si njií, à nde siíb seèn jógó.

¹² Sé yeé baá môn, sòn mé à lé komó naà toò bò nùàr ye nyí siíb jógó ndé cú hèllè sie bú ndo.

¹³ Mɔ sam, wò sé yeé baá bú nyagá, à logo le, à yila baá-re gùgwò mvuaán gòò. Sé yeé yógó baá, à yila tuaga sar gòò, à né ngòr bò nùàr hua weh bele. Bò njií mé à sé la sònò fèlà ná ngwèh, à suaré seér cí.

¹⁴ Mɔ né mân, sà ma kù mé né cui a, jógó kó dé seèn siíb, à sie nyegé gwà; bó ñar kwa huaán teèn, te bò bùno bò veèn yoòr beèh túé ní cú.

¹⁵ Wanoón bò ma kù déi si lo gi aá ceér Yeésò Kristò, bó né *Sátàn ngo seér.

¹⁶ Mɔ ma Yeésò Kristò déi né mé ma kù déi jomo, bú a, ndé gàm sér ma kù sà koó, te bò Càn bò gèr mé njéh ñéné cú; te bò ma kù mé né bò dé gècèn le lom beè bò Yeésò bò koó.

¹⁷ Bò kokoò bò mé né seé lètenè bò Càn bò boó dilí huóóm doón, bí vrà bó dé boòn te mbeí fà. Mè tétég jue né bòó mé se yeé ngòr Càn mé temé cén, mé né ngòr Càn feh ndo.

¹⁸ Lòu sam, né te mvù Cànè ménà nyagá den, ye: Nàgà mé né yolo mé gule lobo, bí té bú kagá sònò yí kwá!» Ye nùà seé a, dèn mé sàgà seé dé seèn teèn ndo ma.

¹⁹ Mɔ bó né nùà koò gwà Càn déi toò yeé mé ju bele, téé sòn kòmò ye, ko wa baá nùà fà mé tagár mé naà njií sà ñené, sà ye.

²⁰ Mɔ bò nuaré déi né veèn boó, ndé sòm bó cie toò bò nùàr doón, te veéh sie bò jomo bò sieè.

²¹ Mè né wò tueé; mè tueé né wò toò Càn mé toò Yeésò Kristò. Bò cili Càn mé à lé balé kwaá naà, né gi ngweé ndo. Mè ye wò a, té ngòr hèn nyèn, bó lòm ménà, té gwèn teèn kwá. Bò njií mé wò né boó doón, bó lòm be cén.

²² Téé nuaré déi be felè kwar cén mbaá bá, ye bú a: ndé bèh seé Càn. Jògò kè née seé seèn keè ye. Té te veèn nuaré déi diè yilá, dèn lòm dé yeé ñagásé.

²³ Kènè té ndàndaà nòmò ñué cú, ñué ténà wèh mbè teèn ngób, te gam lèi mé né wò yulá doò.

²⁴ Veèn né hihiné. Veèn bò nuaré déi jògò ngumó yuo kela logô née cie ye, te bò nùàr nde ye ju teèn tená; bò déi ko bó tena gi aá ju, ñené yuo kela ye cie.

²⁵ Bò seé bebagaà né gi ménà ndo, bó né gi bèsónè ñené den. Bòó mé née mene lòu léér den, nde gi né cie yuo kelá.

6

¹ Júée bò kwer a, ngwé nyégé sòn bò tele seé boòn bagasé; bó a, sùmu húóm lòm bó mé temé cén, te nuaré déi yilí Càn fèlà béh cú, te bó njií mé béh né feh hèn bó béh cú ndo.

² Bò kwer mé tele seé boòn né bò Yeésò bò, mè ye bó a, bó té bò tele seé boòn sèb, wa lòu sam, bó bó né gi kèi cén toò Yeésò *Kristò ma. Mɔ sé la né bèh kei wa, bó sé la seé boó kela seér naà mé bó. Lòu sam, bó gam né bò Yeésò bò, bó bó né gi mé ceér cén, bó né bó gwaán ndo.

Bò nyenyenê bò

Ndé bò nùar ngòr hên feh, nêi lòm teèn tég.

³ Mo nuaré déi né bò nùar ngòr dé hiin feh seér, à ngòr gècên mé lé yuoó naà sònò Fehtoò beèh Yeésò Kristò fèh ngwéh, mo à tòu seèn mé béh né yeé feh doò fèh ngwéh ndò,

⁴ sà nùà hèllè njeré déi kó ngwéh, à punó mbou go né lòu. Lè seèn kurú lom né saàn, à dé seèn tógò nde lom né felè bò njàh ngòr ndò. Sé yeé baá môn, huer yuo teèn, tógò bò séb kolé die teèn, júéb nde né cie bomó sue ndò.

⁵ Bó yeé leér lo aá ceér gècên, bó baá lòu go cur seér, madar saàn kò die lètenè bòn ndò. Sà doón bó munó gi né ye, mo nùar baá tòu Càn feh wa, à nde né kàgàlòn ngún teèn kwa ma. Kambér sà ndóg dé kàgàlòn sam.

⁶ Mè gwaán aá ndò, tòu Càn né ngúlú dueè bòn. Njèh cén, kò temé nùar né lè mé bò njèh dé seèn nùà njèh hucóm ndò, sà ye.

⁷ Béh lé ká te *wónje waà naà be be. Mo béh baá kuú, béh cu cu nde né be be ndò.

⁸ Mo waà ká toò, béh baá yáb mé cògò mene teèn kwa, sà wulu né wulù mà.

⁹ Bó mé gwaán gi né njèh doón kwa larê, *Sátàn nde né bó sòn teèn felá sie, à nde né bó mé njèh hihiné nyuagá keéh, bó nde né teèn ndugó yilá, bó sela yuú seèn, bó sibí le teèn ndò.

¹⁰ Tétán né yeé kàgàlòn. Dògòti yúlá-temé bò nùar doón bilí gi né felè kàgàlòn gwaân. Bò nùar kókoó mbaá yuo kwaá lo gi aá ceér Càn felè kàgàlòn, bó né te gèr-e sielé yilá, gèr né lom bó seé faá cí nò weh ndò.

Bèh cerè

¹¹ Dé yeé, wò nùà Càn, beé yeé a, té ménâ dèn; sòm be yeé te bò njií sà doón, lègè lòm tég te wò den dilisé, màn sér dé yeé gò nùà Càn, kwá nji lòm temé yoòr seèn, kó lòm bò mbeí yeé gwaân, yóló bó yolò, dèn lòm toò bòn yébbè yébbè mân ndò.

¹² Lié lòm taáb mé temé cén faá nùà Càn nò, kúmó kwá yòn tètàgà beé tég; Càn lé wò hên yilá kuú naà dé cí. Wò lé naá gi toò bò nùar ngún mé gècên mene tueé, ye nyí kwaá njií aá temé teèn.

¹³ Mè nde né wò ndéb tieé kwaá kwaá. Càn né ngweé; yòn doón haá yeé bú. Yeésò Kristò né ngweé ndò; à lé naá gècên seèn toò Pónsè *Pilátò ménâ tueé. Bó né gi ngweé. Mè ye wò a:

¹⁴ jòlò nyégé *sòu Càn bagasé, kébbé nyégé bagasé, te Fehtoò beèh Yeésò Kristò ndeè cuù, sà née ngagásé tâñ, veèn déi teèn kè mà ngwéh.

¹⁵ Càn nùà njèh ndeè cu sà tueé nde né kóó.

Terreb doón né gi beé seèn, bú Nùà ngurmò.*

Mgbè bò mgbè né lom bú.

Nùà Dueé felè bò dudueèr bò doón gi lom né bú ndò.

¹⁶ Nuaá mé dé seèn kú ndé ngwéh gi cegé né bú.

Bèh cèrè seèn né lom yí te njolo ngà jéjég;

nùar a, bó mene naàn, à ké teèn wá nyi ndé ngwéh.

Nuaá mé njene ngweé aá bú mé njolo née sam ye;

ndóg nuaá mé nde né bú njòlò njéné, teèn sam nde ngweéh ndò.

Bò nùar a, sén bú seèn;

terreb dé seèn né dé nyèmà mé nyèmà. È môn!

¹⁷ Hên né ndéb bò sèsàm bò; júée bó a, mo bó baá ngùlù wôn yieé satí, bó té ngàn fù; bó té ndèm mé ngúlú wôn mbaá kwá nji kú, né wàn; bó ndèm kwá nji sér mé Càn. À béh njèh dɔ́ɔ́n haá gi né kɔ́ɔ́, ye te béh samé huɔ́m mé njéh ma.

¹⁸ Sógó bó sɔ́gò, te bó bɔ́ɔ́ komo bagaà, júée bó a, bó bó màgà kélá sér cí ma; bó dèn làgàtì, bó há nji lòm be mbaá ma.

¹⁹ Mo bó né ménà bɔ́ɔ́, sà bó né bò ngúlú bɔ́ɔ́n ter dé cieé kwèh leér kwaá, te bó ndeè kwa yò̀n tètàgà teèn.

²⁰ Huaán mò Timotê, seé mé Càn né wò beè jege kwaá hên, kébbé nyégé bú tég. Mo bò nùàr baá bò wɔb ngòr doò kwarè yeè tueé den, ye bó né njèh kɔ́ɔ́ sé wa, té sòn yeè teèn yí gùm dɔ́ɔ́n; dé sà ceér Càn sam;

²¹ wanɔ́ɔ́n bò nuaré dèi sɔm gi aá temé yoòr Càn kèn, bó né lòu tueé gobó seér, ye bó né gi kɔ́ɔ́ sé wa. Té sòn yeè teèn yí.

Húóm-temé Càn a, ká siè jí bí dɔ́ɔ́n beè.

Mvù Pôl dé jomò mé Timotê

Bèh bieè

¹ Né mè Pôl, mbòn tebê Yeésò *Kristò. Càn lé mè mân sie kwaá naâ mé kàgà-ndòn seèn, ye mè a, ndé kùr yòn se; jùée bò nùàr a: mo bó bilí den né beè Yeésò Kristò wa, bó nde né yòn tètàgà kwa ma.

² Mè nyagá njii né mé wò huaán yíé-temé mò Timotê. Càn Tele beèh bò Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kó wò jere, bó kúlú wò, bó haá wò dolê.

Pôl né Timotê seèn

³ Mè né Càn vra, mè né lom seé seèn mé temé ñagá boó; mè boó né faá bò tele mò léi jògò lé boó naâ nò. Cu doón mè né Càn dua, mè yili yeè suúteèn mé cibíteèn mene nyèn bèh, mè né bú felè yeè vra.

⁴ Mè né wò munó dé gècèn. Lòu sam, mè lo nde ké yoòr yeè yuo, wò lé naâ yúé si. Kènê mè yeè ñene aá ménâ, mè ye sâ kó mè wa cuù ké yoòr yeè waà, te yo sagár cu mè.

⁵ Gèh temé yeè cén mè wò né yoòr Yeésò Kristò kwaá nyegé doò né ká lè mò, mè bú nyèn ñgwéh. Sâ lé naâ seé Loyisè meí yeè dé koò, à lo naâ temé cén yoòr Càn kwaá njii. Jomo sâ meí yeè Enisè kwaá njii cu ka ménâ. Wò hèn kwaá njii cu né cí, mè né koó.

⁶ Mo né ménâ, huaán mò, seé mé Càn lé haá kwaá naâ beè yeè doò, té be mé njéh dù, wanóón nde né nyimé yuo. Càn lé wò haá naâ koó; lé naâ lòu mé mè lé baá naâ wò be felè doò.

⁷ Té njeré déi vèh nyi gùm doón. Cúcuí mé Càn lé haá naâ béh hèn nde né béh temé lòu taré seér, nde né béh gwaán haá, haá béh terreb, te béh sie komo yo mé njéh ndo; à béh veéh lè yí ndé ñgwéh.

⁸ Sâ mo wò baá felè Fehtoò beèh tueé, té fegùl kwá. Né mene felè mò kwer seèn, té gùl ménâ ndo. Néné lòm gèr te Njàgà Bagaà faá mè nò; kó lòm ye, terreb nyi né beè Càn.

⁹ À lé béh yili soóm naâ koó; à béh yilá bilí né dé cí, ye te béh ña bò nùàr nyí. Lé naâ mé kàgà-ndòn seèn ndo, béh lé seé bagaà déi bó kòmò ná ñgwéh, à lé béh yili soóm naâ dé lòu. Béh lé njua sâ kwa keéh naâ mé Yeésò Kristò, sâ wón lo née teèn sam ye.

¹⁰ Yeé baá kènê, à nde ye húóm-temé sâ yoòr Yili nùàr Yeésò Kristò ñené soóm keéh. Lòu sam, Yeésò Kristò duagá soóm aá terreb cioò kèn, à né béh Njàgà Bagaà feh, à teèn sâ ñené soóm keéh né béh yòn tètàgà ndo.

¹¹ Kènê à Njàgà Bagaà sâ jege haá né beè mò, ye mè a, ndé bò nùàr bèh doón feh bele, sè bó seè.

¹² Mè gèr hèn ñene kuú né dé cí. Mé njéh mene, mè mé gèr tán cú. Lòu sam, mè né gi bèh ndèm mò koó, mè né koó ye, seé seèn mé à jege kwaá né beè mò hèn, à nde né kebbé nyegé, à kebbé nyegé den nde né ménâ tóg kó ndeè wa baá cieé sâ ndo.

¹³ Bò ngòr jéjég mé wò lé naá gii sònò mò ngweé ɔ́ɔ́ɔ́, siè kwá felè, wò bele ménâ ndò, wò sie lom Yeésò Kristò mé temé cén, wò né bò nùàr mé temé Yeésò lè gwaán.

¹⁴ Njàgà Bagaà mé Càn jege kwaá né beè yeè sâ, té gwàn mé nuaré dèi kweéh seér bú. Kébbé nyégé lòm bú mé terreb Cúcuí Nàgà mene; à baá gi béh lè lè.

¹⁵ Ngweéh wò né gi kɔ́ɔ́ ye, bò Càn bò mé né te tàbè Asía ɔ́ɔ́ɔ́ durá si lo gi aá mè wa? Fíjèn bô Hermojénè né gi lètenè sâ teèn ndò.

¹⁶ Dé Onesifór môn sam. Càn a, té njolo mé mbàgà seèn cì. Lòu sam, cu ɔ́ɔ́ɔ́ à lé naá mè yo ɔ́ɔ́ taré. À fegùlì táɔ́ ngwéh ye mè né nùà gwà cìbì.

¹⁷ À yeé waà baá ká Rôm, gèh dé mé à lé fɔ́ɔ́n kwaá naá mè doò, lé dé tueé ná ngwéh.

¹⁸ Wò né cu kɔ́ɔ́ ye, à lé mè ké Efése gam kelà naá kɔ́ɔ́ ndò. Nùà Dueè a, bó húóm lòm bú bagaà lòu téná-juù dé gècèn.

2

*Dene sóji Yeésò *Kristò*

¹ Sâ huaán mò, kwá fùgò mé wò né beè Yeésò Kristò kuú hèn haá wò terreb kɔ́ɔ́.

² Njii mé wò lé naá gii sònò mò ngweé ɔ́ɔ́ɔ́, mè lé tueé naá toò bò nùàr ngùn, wò jègè há kéh bò njii sâ mé bò gècèn bò dèi ndò, te bó feh ser mé bó dèi ménâ.

³ Néné táré gèr ndò, dèn lòm kóbè sâ faá sóji Yeésò Kristò no.

⁴ Mò sóji yila baá taáb, à dé seèn be te dene bò lòu bò yí ndé cú, à gwaán seér né kwaá-taáb bɔ́ɔ́n yoòr yilâ.

⁵ Dèi né cu nùà dùlà doò ndò: nuaá mé né doò dula, nde né tà̀m ngòg kwa. À kwa nde né mé doò teèn dula yií.

⁶ Dèi né cu nùà kié boór ndò. Mò à né boór seèn kóbè sâ lege kieé nyegé, à nde né yab kɔ́ɔ́ yieé lɔ́gò.

⁷ Mùnò nyégé bò ngòr mò hèn bagasé. Fehtoò beèh nde né wò terreb haá, te wò ngweé komo njèh ɔ́ɔ́ɔ́.

⁸ Mùnò nji cú dé Yeésò Kristò, *ndùtè ndùtù David. Ngweéh à lé naá te cio komo yuo mà. Njàgà Bagaà mé mè né yeé tueé ɔ́ɔ́ɔ́ né gi ménâ tueé ndò.

⁹ Mè gèr hèn ɲene gi né mé Njàgà Bagaà sâ; bó mè ká gwà cìbì faá nùà veèn nò yií kwaá né dé cì ndò. Mé njéh mene, né бага, bó te yuií sie colo kwaá lom né mè, bó ngòr Càn siè kwá ngwéh.

¹⁰ Mè gèr hèn yolo den né dé cì, te bɔ́ɔ́ mé Càn né balé sɔ́m ɔ́ɔ́ɔ́ yili yuo gi, bó yili yuo nde né mé Yeésò Kristò, te bó den ké bèh *sùsùm dé nyemà mé nyemà.

¹¹ Kwá mè tueé wò jéjég ngòr dèi; jéjég ngòr sâ ye:

Mò béh bò Yeésò kuú né kɔ́ɔ́,
béh bó làɔ́ den gi nde né kɔ́ɔ́.

¹² Mò béh né nɔ́ɔ́ den, béh né gèr yoló,
sâ béh bó nde né mgbè ɔ́ɔ́ɔ́ cer gií.

Mò béh ye béh bú kó ngwéh, sâ à nde né ménâ tueé taré, ye nyí béh kó ngwéh ndò.

13 Mɔ bɛh kóbè sà sam, bɛh kóo ye,
à né dé seèn cu doón kóbè sà ma;
wanóón à seèn hihiné kerré den nde né naan wa?»

Nùà seê mé né Càn yoòr huóòm

14 Wò kemà jìlì cú bò nùàr kemà, te bó munó ko cu ngòr hên, lùòm nǎgá lòm bó mé yìlì Càn, júee bó a: té mé tɔgo felè bò wɔb ngòr ndè lè ma; njèh gàm dèi sam. Mɔ sam, bò dèi nde né ngweé, bó sibí le keéh teèn.

15 Fágá lòm dé yeè feh, dèn lòm nùà seê mé né seé seèn teèn bóó yíi, te wò huóm Càn yoòr, fegùlì wò mé seé yeè siè cú, wò né ngòr gècèn te ceér-e te ceér-e tueé yíi.

16 Gè dé yeè mé bò ceér wɔb ngòr faá bɛh sà nɔ; bó dé bɔòn te ceér Cànɛ sam. Bóó mé né teèn yílá doón nde gi né ndèm bɔòn teèn cuaré loó, te bó veé nǎá seér dé nǎá.

17 Bò ngòr bɔòn hèllè nɔ sie lom né bò nùàr beè faá nyer nɔ. Hemenê bò Filètè né lètenè bɔòn ndo.

18 Bó geé lom aá dé bɔòn mé ceér gècèn gùm doón, seé bɔòn baá seér bò nùàr bóó siì. Bó né bò nùàr tueé ye bó a: Càn lo nùàr te cio komo sòm gù baá kèn sé wa. Yeé baá ménâ, bò nuaré dèi yila temé yoòr Càn sòm beleè ndo.

19 Mé njéh mene, Càn mé ngeér sam; à lo naá gù maàn nùà njèh si kwaá, né doó nɔón den den. Bó felèbò nyagá kwaá né ye: Nùà Dueè né gi bò dé seèn kóó, wa nuaá mé gwaán aá ye nyí baá dé Nùà Dueè doón, bú a, nyénne veèn nyénne ma.

20 Kóo ye, ké gwò nùà lièè bò njèh gwà feh hihiné né gi teèn. Bò dèi, bó mé né mé goó, bò dèi mé lòn bèlè, bò dèi mé màr, bò dèi bó kwe né tóu; dé kàn né mé bɛh seê seèn teèn. Bò dèi né teèn, ko baá mé lòu cieé koò, bó kema ye bó dé bɔòn. Dé bó dèi, bó seé mé njéh bóó gi né cieé doón.

21 Né yoòr beèh faá bɛh ménâ ndo: nuaá mé sòm aá be te veène, baá dé seèn nǎgásé, nde né ménâ den; dé seèn ko né lom dé seé koò, sà bó nde ye seé mé bú bóó. Tele nde né bú dé seèn lòu kwaá nebbé nyegé, ye lòu sam, à nyí gam nyegé né kóó. Mɔ seé bagaà dèi nɛné yuo kelà mene beré dèi, tele bɛh seé sà njii nyegé nde né bú ndo.

22 Mɔ né mân, sà té ja mé veèn faá bò ndà nɔ wà; fón sér dé yeè ceér dé didilì; kwá nǎi temé yoòr Càn, gwàn lòm bò mbei yeè mé temé cén, dèn toò bɔòn dolésé. Bóó mé né Fehtoò beèh mé temé cén yueé fón doón, bí bó dèn gi ménâ.

23 Mɔ bò nùàr baá saán ndualé go, té sòn yeè teèn yí njí; wò né kóó ye, gèh bò saán kùlù bú sà nde ké toò mboón yeé mé jóg.

24 Kóo ye, nùà seê Nùà Dueè beèh dé seèn tɔgo ndè bɛh; seé seèn né seér bagaà mé bò nùàr doón bóó larè. Bú a, dèn lòm nùà fèh-njèh dé gècèn, à yóló bò nùàr yolò.

25 Bú a, fèh nebbé gi bò tásaán njèh lòu, à feh lom bó mé temé dolè ndo. Merré dèi Càn nde né bó ceér cieé dèi feh, te bó yueé fón feh bɔòn, bó bele ceér gècèn.

26 Lòu sam, *Sàtàn lé naá bó te yuú curú kwaá, bó né sòn seèn ngweé. Mɔ nùà seê Càn né bó lòu feh nebbé seér, merré dèi lòu sà bó nde né te yuú huaré yuo, bó cu cuú ká beè Càn.

3

Lòu mé wón gi nde né teèn

¹ Kóo ye, mɔ wón nde aá gií wa, bɔ cieé dé cèrè jomò ndeè den gi nde né tetaré tetaré ma.

² Bò nùàr nde gi né bò nyaá bò ñaá, bó nde gi né mé kàgàlòŋ gwaán le, bó nde né mé púnò kuú, bó nde né feh ham, bó nde né Càn seh, bó nde né sòn bò tele mé bò meí bòn ñgeén; nùàr né mene bó bagaa bóó, bó vrà ndé ngwéh; bò njií mé né gi beé Càn jolo doón, bó vèh ndé ngwéh ndo.

³ Bò nde né temé jeré, bó jere mé bò mbeí kwá ndé ngwéh, bó nde né nùàr sar go, bó yo siè ndé ngwéh, bó nde né lélán taáb jélákág. Bó bò njií mé né teèn yilá nyuùn kwàrè ndé ngwéh.

⁴ Bò nde né lélán súí, bó nde né fíí, bó nde né mé ngàn fu sela, bó gwaán kela nde né *wón mé Càn.

⁵ Dé ngòr Càn bó né gi yoòr dág wagá kwaá; njèh cén, bó né terreb Càn kèb cén ngoró njií, ye né njèh mbaa ma. Mè tueé wò, gè lòm mé ceér gèh bò sà bò noón.

⁶ Bò déi lètené bòn né gùgwò ngou yilá ndeé, bó né bò vèh yuyuaá teèn togó weh bele. Bò vèh hèllè né-re te veèn mé ceér hihiné teré seér faá bó gwaán nê nɔ.

⁷ Bó né gi njèh maan gwaán dág; mé njèh mene, bó ceér gècèn kó kòmò bèh.

⁸ Nde cu mé bò siib hèllè, bó né lom ngòr gècèn saán beéh sɔm, bó saán né faá bò Jánè bò Jambèrè lé saán taré naa mé Músi ndo nɔ. Lòu sam, lé bòn né seér cúcuí veèn, bó né mé njèh lòu cur go, ye bó né temé yoòr Càn kwaá njií sé wa?

⁹ Càn mé ñgeér sam, bó mé njèh dàb ndé ndé ngwéh ndo. Lòu sam, bó nùàr nde né ñené kóó gií, ye bó bóó ndugó go né lòu, bó né faá bò Jánè bò Jambèrè nɔ.

Bèh ndéb sogó ceré

¹⁰ Dé yeé, wò kɔ gi aá bò njií mé mè né yeé feh kèn, wò né gi gule gò mò kóó, wò né kwòm seé mò kóó gií, wò kɔ gi aá temé mé mè né mé Càn kwaá njií kèn ndo; wò né gi siè-temé mò kóó, wò né gwaán mò kóó; mè né yoló, wò né gi kóó;

¹¹ Bùnò mé bò nùàr né mè bunó, wò né gi ñené, bò dà m gèr mé mè lé ñenè naa doón né gi lè yeé; bò njií mé lé kwa gií naa mè ké Antiòs doón né gi lè yeé ndo. Bò dé ké Ikoniúm o, bò dé ké Lístre o, doón njèh faá búnò nɔ, mè lé naa mé njèh kwaré, wò né gi kóó. Mé njèh mene, Nùà Dueé lé naa gií mè teèn mvelé sɔm.

¹² Kóo ye, bóó mé gwaán né beé Yeésò *Kristò mé temé cén deèn doón nde gi né mè búnò méná kwaré ma.

¹³ Dé bò jéré-temé bò mé bò bèlè nùàr bò, bó nde né mé seé ñgeér bòn tetoò bóó ndeé den, bó nde né bò nùàr bele, te bó bele keéh mé gùm bòn mene.

¹⁴ Dèn lòm dé yeé noón; bò njií mé wò lé naa gií maán, mé wò lé naa gií mé temé yeé mene gwaán doó, dèn lòm teèn tég. Gèh bò nùà fèh-njèh mé lé feéh naa wò bò njií sà doón, wò né gi bó kóó.

¹⁵ Bò njií mé né te mvù Càŋe nyagá den, wò né gi bó kóó ndo. Wò lé bó kó duóóm naá, sá wò née huaán maàn ye. Ngòr Càŋ sá nde né wò ceér feh, né ceér dé bòó mé né temé yoór Yeésò Kristò kwaá njií, te Càŋ yili sòm bó.

¹⁶ Bò njií mé né gi te mvù Càŋe nyagá den hèn doóné né gi mé Cúcuí Càŋ teèn, te feh dílí béh ceér gècèn; à nde né béh bèh sesabè beèh njolò feh kwaá, te béh soró nyegé gi, béh bóó seér bò njèh dé didíli njolò Càŋ.

¹⁷ Sá te nùà Càŋ den ye nùà Càŋ jégég sá, à bóó komo ye seé bebagaà ndo.

4

¹ Mè né wò tueé, mè tueé né wò toò Càŋ, mé toò Yeésò Kristò ndo. Kóó ye, à ndeé né cuú, à sòm be terrèh seèn ter, à tena ju bò komò mé bò lèlàn bò. Mè tueé né wò toò bòn:

² túé lòm ngòr Càŋ teèn faá wò né tueé nò, sógó njéba lòm teèn tég. Bó gwaán mene, bó berón mene, kó lòm tueé, wò né bó lòu bòn. Ndè bò déi lòu, wò né bò déi lòu seèn, wò né sèn kwaá, wò né bó feh,

³ wanón cu baá ndeé, bò nùàr ngòr gècèn gwàn ndé cú, bó nde né bò nùà fèh-njèh dé nyenyenè ngún yílá weh seér. Lòu sam, bó gwaán né cí, né tieè bòn ngulí huóóm.

⁴ Bó tie te gècèn féla ní ndé ngwéh dé ndôg, bó nde né lòu faár seér, bó gwaán kela bò débè nyenyenè hèllè.

⁵ Dé yeé, siè lòm yo mé be yeé, siè yo felè njèh doón, yóló sér gèr lòu, wò né bò nùàr Njàgà Bagaà se. Né seé yeé. Seé mé Càŋ lé haá kwaá naá beè yeé doón, bó jégé lòm bú mé gùm mene.

⁶ Dé mò, cu waá baá kèn, kènè mè nde aá feh mò semé njií; hèn baá cu kuú mò waá né kóó.

⁷ Mè taáb lie huóm gi aá kèn, mè mé doò mò ké sònòbò dula yuo kela baá ndo; wa hèn temé mò né gi kóbè sá.

⁸ Sá kènè, sàgà mò baá gi ter: né tam ngôg. Càŋ bú haá yeé nuaá mé né seé teèn bóó díli yí. Lòu sá Nùà Dueé mé né yeé ju tená díli, nde né mè tam sá felè sulí kwaá. Mè jí cégé ngwéh, bòó mé né gi gwaán ye bú a, cú cú doón nde gi né tam ngôg sá kwa ndo.

Bò nùàr pò lo gi aá Pól

⁹ Fágá ká feh, cieé fà hèn wò nde cuú ká yoór mò.

¹⁰ Demàs mè dula si lo njií aá kèn. À kènè gwaán lom né *wón mé feh seèn vógò gò; à nde aá ké Tesaloník ndo. Kérésân fón aá dé seèn gò Galatí; Títe fón taré gò Damatí.

¹¹ Kènè ká kwàré mò le lom né Lúk. Mò wò baá ndeé, wèh siè Márk beè; à né yeé mè seé gam.

¹² Mè tema njií aá Tisík dé seèn ké Efèse.

¹³ Mò wò baá ndeé, wèh siè kéh mè cògò dùlù teèn; mè lé kwaá lòò naá ké Troàs ké lo Kárpus. Wèh siè kéh mè bò mvù beè teèn ndo, mè tétég jue né bò mvù dé paàr doó.

¹⁴ Alesándà nùà lè lé naâ mè veên bɔ́ maga sela. Ju sam, Càn gwom nde né bú kɔ́.

¹⁵ Dèn lòm dé yeè toò seèn mé kónkɔn mene, wanoón njii mé béh né yeé feh doón, à né yeé berón, ye te njellé yuo njellé.

¹⁶ Cu mé bó lé tueé logó naâ ju mò teèn, mè né mene sòn mò se, nuaré déi lé mè gàm kélá ná ngwêh, bó lé si lo seér naâ mè lòu. Mé njéh mene Càn a, té bó mé njéh tán.

¹⁷ Fehtoò beèh nùà njéh lé mè mé huún kwá ló ná ngwêh, à haá cu ye baá-re mè terreɓ, mè né ngòr seèn mé njéh tueé jege seér. Loù sâ bòó mé Jûf sam doón ngweé gi ngòr seèn. À luaga som keéh baá-re mè sònò gélóg teèn ndo.

¹⁸ Mè né kɔ́ ye, Nùà Dueè nde né mè te veên dé kàn ménâ luaga som ndo; à nde né mè cií nyegé, te mè ndeè ñaá ké te vulúu, mè den ké Mbàm kwarè seèn. Kùsèm terreɓ Càn a, sùmù yùò kélá cie dé kèi cèn. È môn.

Bèh cerê

¹⁹ Bíé kéh mè Prisil bô Akilâ бага, wò bie keéh mbàgà Onesifôr ndo.

²⁰ Herástà den le aá dé seèn ké Kòrênt. Trofim lé naâ dé seèn baán; mè lé kwaá loò naâ bú ké Milê.

²¹ Lègè ndé kâ jògò te cu dùlù ndeè ye waâ.

Bò Ebúlù mé Púdèn bô Línù mé Kelódià bó bô Yeésò bò déi doón ye bíé kéh wò бага ma.

²² Fehtoò beèh a, kúru nyégé wò. Húóm-temé seèn a, ká siè gí bí doón beè ndo.

Myù Pôl mé Tite

Bèh bieé

¹ Né mè Pôl, nùà seê Càn; mè né cu mbòn tebê Yeèsò *Kristò ndo. Càn né mè temá, ye mè a: bò nuaá mé nyí né yilá, ndé bó ngòr nyí tueé nyegé, te bó kwaá njií temé yoòr nyí, bó ñene ko ngòr gécên, bó bele tòu nyí ma;

² te bó den mé ndèm, ye bó nde né yòn tètàgà faá nyí lo tueé naà nò kwa. À nyeén túé bèh lág; à lo tueé naà sà *wón née ké jomo lè ndègè ye;

³ te cu yeé wulu baá, à nde ye yòn sà lè ngòr seène feh ñagá. Jomo sà à kwaá lo beè mò, ye mè a, ndé bò nùàr ménâ se nyegé ndo. Nyí Càn Yilí nùàr tueé naà ménâ kóó ma.

⁴ Myù hèn mè nyagá njií né mé wò Tite. Wò né faá huaán mò ñàr lè nò. Bèlò fà dóón kwaá njií gi né temé te ngòr cén-e. Huaán mò, Tele beèh Càn bò Yeèsò Kristò Yilí nùàr a, kúlú wò, bó haá wò dólê.

Seé mé Tite nde né bók den

⁵ Huaán mò, mè lé kwaá lò naà wò lè tàbè Kreéta, te wò bók cor nyegé bò njií mé lé leé naà toó dóón, wò sie kwaá bele bò nùàr, bó den bò kokoó bò te bòn bò Yeèsò bò lè lóó dé kàn mé dé kàn. Mùnò dèn ká bò ndéb mò munò; mè lé ye wò a:

⁶ nùà koò gwà Càn né lom nùà gécên mé bò nùàr yilí seèn túé vé ngwéh ma; ko à né lom mé véh cén; ko bò ñuna seèn né temé yoòr Càn kwaá njií, bó né veèn nyenné, bó né tie ngweé, bò nùàr né ménâ ñené kóó ndo; sà ye.

⁷ Nùà seê gwà Càn a, kóó ye nyí beè né mé seê Càn Dueè ma. Yilí seèn a dèn lòm ngulísé. À té ngúgó, à té nùà ñá-temê dèn, à té mbè sèlà, à té sà fón, à té kàgàlòn mé kòb mene fón.

⁸ À dèn sér cu dóón nùà wèh kìn, nùà húóm-temê, nùà kógòn, nùà dilí, nùà ñagá, mé nùà siè yoò ndo.

⁹ Bú a, njébá táre lòm te ngòr Cànégég, te den faá tueé nè nò; ye né ngòr gécên. Mò né mán, sà à nde né bò nùàr feh nyegé, à toó nyegé bó mé njéh; te sie bò sà-n-sòn bò be.

¹⁰ Tétán né bò nuaré déi lètené bò *Júf; bò sà bò Càn dùlà bèh; bó né bò nùàr bele gò, bó né bó ngòr kùkùlù tueé ndualé gò ndo.

¹¹ Mò bó baá ménâ tueé, yín bó yiin; wancón bó né mbàgà bò nùàr bók ñellé. Njií mé bó sé la fèh ná ngwèh, bó né bò nùàr cí feh seér, bó né-re kàgàlòn kòkòb tèen yieé keéh.

¹² Nùà ndòn déi lètené bòn mé feh seèn lo jueè bòn, wa:

Cu dóón nyeén tueé né tabó bò Kreéta bò,

né bò nyam veèn,

né bò fùùb bò mé gwaán lom né lòu yieé deèn.»

¹³ Nùà hèllè lo jueè bòn. Mè tueé wò, mò wò baá bó njèh tueé, ndé sér bó lòu, te bó taré seér lè ceér Cànégég dé taré.

¹⁴ Yilá bó yilà, te bó mé débèè ndègè bò Jûf kwé lè cú, bó mé ndéb bò nyeèn bò ngwé lè cú ndo, wanoón bò nyeèn bò hèllè ngòr gècèn gwàn bèh.

¹⁵ Dé nùà ñagá, beè seèn ñhè ðoón né gi ñagásé. Dé bòó mé ñagá ngwéh môn sam; ñhè ðoón beè boòn ñagá bèh. Lòu sam, bó temé yoòr Càn kwá ñí bèh, ndòn boòn né kuú, lè boòn né lom ndándaà veèn.

¹⁶ Bó tueé né faá bó né Càn kóo no, sà né lom nyeèn, seé boòn nde seér né bèh hín, bò dúagá-tie bò mé seé dudulí yo ðoón ceré né bó. Ndóg seé bagaà né lom bó yógo dé gècèn.

2

Ngòr gècèn

¹ Dé yeè, mo wò baá ngòr Càn feh, fèh lòm te ceér-e faá tueé nê no.

² Júée bò kuúm a, bó té mbè sèlà, bó dèn dene bò kàm bò, bó dèn bò kógòn bò, bó kwá ñí temé lè ñhè gècèn, bó dèn mé gwaân lè, bó yóló ñhè yolò.

³ Túé cú mé bò ma kukuúm ménâ ndo, júée bó a: bó dèn lòm te ceér-e, bó té sòn túágá sár gò, bó té kwer mbè ñá, bó fèh nyégé bò véh dé tètòr ñhè bagasé ma.

⁴ Sà bò véh dé tètòr nde né bò si boòn mé bò ñuna boòn bagasé gwaán nyegé,

⁵ bó nde né bò kógòn bò den, bó den ñagásé, bó nde né ñhè ké gwò boòn mé húóm-temé mene boó nyégé, bó nde né sòn bò si boòn ngweé, te bò nuàr ngòr Càn túé béh cú.

⁶ Túé bò ndà ménâ ndo, júée bó a: bó siè yo sieè.

⁷ Wò mé feh yeè, dèn fèh bò nuàr dene gècèn, te bó ke weh teèn. Fèh ngúlí nyégé ñhè bagasé, né ñhè kàm; fèh lòm bú faá nùà kàm no.

⁸ Túé lòm bò ngòr dé didilí. Mo wò né bò ngòr ménâ tueé, bò nuàr sàndé ngwéh, bò bònò bò nde né lòu gulí seér, te sòn nyeèn duú bó ndo.

⁹ Júée bò kwer a, bó ngwé tie ngweé, bó bó làrè ñíí mé bò tele seé boòn gwaán nê ðoón, te bó den beè bò tele boòn huóómsé. Bó té sòn boòn ñgén,

¹⁰ bó té bó ñhè ñúób, bó dèn lòm bò gècèn bò jéjég sà. Mo bó boó né ménâ, sà bò nuàr nde né ngòr Càn teèn seén keéh. Càn Yilí nuàr né bú.

¹¹ Bí kóo ye, húóm-temé Càn né njolò bò nuàr ñené laré, ye nyí gwaán né bò nuàr ðoón yilí soóm.

¹² Gèh húóm-temé bú hèn né béh lòu tueé kwaá, te béh nyenné veèn, béh sòm temé beèh te *wónje, te béh ña seér bò lo bò, béh ká te wónje den dilí nyegé lòu. Béh go lom gò bò Càn bò,

¹³ béh gaán cieé sèsàm mé ndèm beèh ðoón né gi teèn doò. Lòu sà *sùsùm Yeésò *Kristò Yilí nuàr ndeé né bèsóné ñené yuo kelá. Càn Dueé né bú.

¹⁴ Á lé béh lè veèn ña weéh naà mé feh seèn, ye te béh den lom ñagásé, béh ña bòn bò nuàr nyí, te béh boó komo bagaà, béh bogó lom teèn dé bogó.

¹⁵ Sâ kènê fèh lòm bò nùàr ménâ, fèh sòm kèh be seê yeê toò boòn, te bó kwa ye terreb te ceér Càŋe. Ndè bílí bó teèn mé dé ndeè mene. Mè tueé wò, té gwàn mé nuaré déi seb wò ndo.

3

Dene nùà Càŋ

¹ Túé cú ye bò nùàr a: bó ngwé sòn bò ngómna ngweè, bó ngweè sòn bò kokoò bò ndo; bó léb toò boòn leèb, bó kò gi ye, seé bagaà boó laré né seé boòn ma.

² Júée bò nùàr a, bó té nùàr júé, bó té tɔgɔ ndè, bó húóm temé, bó dólé sér toò bò nùàr doón lòu ma.

³ Kóo ye béh doón, béh lé naá gi ndugó gɔ; béh lé naá bò tàn-tie bò, béh né mbembaá boó sabé njií; tuaá né lom béh yoòr faá cí nɔ yilá huóm, béh né temé jeré soó, béh né huer kuú, béh bò nùàr né bunó kuú ndo.

⁴ Mé njéh mene, Càŋ Yili nùàr lé naá seér béh húóm-temé seèn feh kééh, à temé yoòr beèh sòm ngwéh,

⁵ à lé naá béh yili sòm; lé naá dé lòu ndo, dèn ngwéh mé seé bagaà boó komoò. À lé kò seér naá béh jere lòu, à yaga sòm béh veèn yoòr, te bó ŋar seér béh dé feé; terreb Cúcuí Naga kweéh seér béh ndo.

⁶ Kènê Càŋ fam njií aá béh Cúcuí sâ yoòr, béh baá mé njéh lè lè. À béh ménâ boó kuú né felè Yeésò *Kristò, nuaá mé lé naá béh yili sòm.

⁷ À lé béh ménâ boó naá mé húóm-temé seèn, ye te béh ŋa bò didilí bò beè nyí, béh kwa yòn tètàgà mé béh né gi ndèm teèn kwaá njií doò.

⁸ Bò jéjég ngòr né cí. Mè gwaán né ye wò tueé ŋeí den teèn lòu, te bòó mé né temé yoòr Càŋ kwaá njií doón faga feh, bó yila lom seé gècèn boó. Huóm kela né cí, te gam nùàr doón.

⁹ Njèh cén, té sòn te ngòr kùlù yí, gè mé ceér dèbbè ndègè bò nùàr, té tɔgɔ ndè, té mé *sóú sàñ lè, gàm ngwéh lág, né lom wòb ngòr mbaá.

¹⁰ Mò nuaré déi baá kèrre si, túé kwá bú tueé; túé bú mbei fà, jomo sâ yùò kwarè seèn yuòò.

¹¹ Kóo ye, kèkènè bò sâ bò jomo saàb naá ceér gècèn, bó ju die nde né mé be boòn ma.

¹² Mò mè tema njií aá wò Artemás, wa né Tisik wa, lègè ndé kâ ndeè, wò ndé kwà mè ké Nikòpòlis; mè taán gi aá, ye cu dùlù kwa nde né mè ké sâ ma.

¹³ Bò nyégé ká bagasé, te wò gam Jènâs bô Apólôs mé gò boòn teèn ndo. Jènâs né dé seèn nuaá mé né gi sóú koó. Té gwàn mé bó gɔ be be.

¹⁴ Bò Yeésò bò doón a, yí gi be te seé, bó mèh mé seé bagaà boó, te bó koó boó mé njèh né bó saám ndo, bó té mbaá dèn vù dèn.

¹⁵ Bò nùàr ká kwarè mò doón ye, bié kèh wò бага. Bié kèh bò mbei beèh mé né gi te ceér Yeésò ndo.

Húóm-temé Càŋ a, ká siè gi bí beè doón.

Mvù Pôl mé Filemôn

Bèh bieé

¹ Né mè Pôl, mè né ká gwà cibì felè Yeésò *Kristò; bèh òm beèh Timoté nyagá né kóó, béh tema njií né mé wò mbeí seé beèh Filemôn. Temé beèh né yoòr yeè.

² Béh né bí bò tie beèh Apiâ bieé. Arsîp mé né sóji Yeésò Kristò faá béh nɔ, béh né bú bieé ndɔ. Bíé kéh bò Càng bò mé bilí dua yeé Càng ké gwò yeé dɔ́ɔ́ɔ́ ndɔ.

³ Càng Tele beèh bô Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, kúlú bí, bó haá bí dɔ́lɛ.

Gwaân lètenè Filemôn bó bò Yeésò bò

⁴ Cu dɔ́ɔ́ɔ́, mɔ mè baá Càng dua, mè né yeé bú felè yeé dua, mè né lom bú felè yeé vra dé gècèn.

⁵ Lòu sam, bó ye mè a, wò né bò Yeésò bò mé temé cén gwaân, wa wò né temé yoòr Fehtoò beèh Yeésò kwaá njií ndɔ ma, mè né bú vra.

⁶ Mè né Càng dua, te bilí mé béh bí né ka Yeésò Kristò den bilí hèn, yam sɔm keéh gi húóm-temé Càng mé né yoòr beèh dɔ́ɔ́ɔ́ bèsonè.

⁷ Dim mò, gèh dé mé wò né bò mbaábi gwaân sâ né lom mè yoòr sagár dé gècèn, né lom mè yoòr taré huóm dé gècèn ndɔ. Lòu sam, wò sâ bóó nɔré né temé bò Càng bò.

Ju Onesîm

⁸ Mè né wò bɔɔ ndɔ. Mè né mbɔɔn tebé Kristò, à mè terreɓ jege haá né kɔɔ. Mè sé la ye wò a: bó lom mán bóó.

⁹ Mé njéh mene, dé bò mbaábi gwaân, kɔ mè bɔɔn wò lòu. Kóó ye né mè Pôl, gù m tela kám dɔ́ɔ́ɔ́. Mè né cu ká gwà cibì felè Yeésò Kristò ndɔ.

¹⁰ Mè wò bɔɔn né kóó. Né felè Onesîm. Onesîm né huaán mò te ceér Yeésò Kristò; mè ká gwà cibì ɲa baá tele seèn.

¹¹ Léí toò, à lé njéh gám beè yeé ná ɲgwéh, kènè njéh gám beè beèh fà dɔ́ɔ́ɔ́ faá bú nɔ sam cuú.

¹² Mè nde né bú ké yoòr yeé temá njií, mè bú tema njií né faá mè cua tema njií né wò temé mò ká lè nɔ.

¹³ Mè sé la ye bú a: Cu mé mè né ká gwà cibì felè Njàgà Bagaà hèn, à dèn bèh kwarè mò, te à gam beh mè faá sòn yeé nɔ.

¹⁴ Mé njéh mene, mè ménâ bó ndé ɲgwéh. Sâ dɔ́ɔ́ɔ́ mè gwàn ɲgwéh dé mé ba wò lòu, te wò bóó ye mè bagaà; huóm kela né mé wò gwaân seér mé be yeé.

¹⁵ Merré déi lé ye bú a: dùl ká ló wò ménâ, te à ndeè cu cuú, wò kwa ye bú dé kèi cèn.

¹⁶ Mɔ né mán, sâ kènè à faá kwer nɔ sam cuú, à huóm kela seér cu aá kóó mé kwer. Né nùà yíé-temé beèh beè Yeésò Kristò. Tétég né ká beè mò, à né lom nùà yíé-temé mò dé tueè sam. Mè né kóó ye à nde né ké beè yeé ménâ huóm yɔ́gɔ́ keéh. Lòu sam, kèb déi à né kwer yeé, à baá òm yeé te ceér Nùà Dueè ndɔ.

¹⁷ Sâ mɔ wò né mè faá mbeí seè yeè weh, siè nyégé bú faá wò sé la sie nyégé naâ mè nɔ.

¹⁸ Mɔ à lé naâ wò njeré déi boó sabé, wò né bú huà bele, túé nji kán, mè gwom wò.

¹⁹ Mè wò bèh hên nyagá lom né mé be mò Pôl, ye mè nde gi né wò bò njií sâ gwom ma. Kékoó ye, nyí né mé huà mò yoòr ndo; mè lé wò ngòr Càn feéh naâ koó, te wò nde ye yòh dé feè kwa.

²⁰ Mɔ né mân, sâ kúkùr yeè òm mò, bó sòm yeè mè seé hên mé temé Nùà Dueè lè teèn; bó nóré yeè mè temé lè faá nùà Yeésò Kristò nò teèn ndo.

²¹ Mè né koó ye mè baá nyagá hên, wò nde lom né mân boó; wò nde né ménâ boó yóó kééh, mè né gi kwàgà yeè yieé.

²² Nyégé kwá mè bèh cèrré déi teèn ndo. Mè né ndèm kwaá ye Càn nde né faá bí né bú dua nò gwaán, bí nde cu né mè ñené.

Bèh cerê

²³ Epaferàs mé né ká gwà cibi felè Yeésò Kristò faá mè nɔ, ye bié kékè wò бага.

²⁴ Bò mbeí seé mò Mârk bô Aristârk mé Demâs bô Lûk ye bié kékè wò бага ndo.

²⁵ Húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò a, ká siè jí bí beè.

Mvù mé bò Hebreêh bò

Càŋ béh kènê njèh tueé seér aá mé Nuna seèn

¹ Lo jògò Càŋ lo bò tele beèh njèh tueé keèh beèh sònò bò *sòn-Càŋ bò; à lo naà bó mé ceér hihiné mbei ngún tueé.

² Nde nde ká jomo te nàm cèrè jomò hèn, à bò nùàr njèh tueé seér aá mé Nuna seèn. À lo njèh doón si gi naà mé bú, à bò dàŋ njèh seèn doón jege kwaá gi né beè seèn.

³ Terreb Càŋ nùà njèh nené né yoòr seèn; kèkènè Càŋ mé gùm mene né bú. À *wón doón ta né kóó, à ta kwaá né mé ngòr terreb seèn. À lé ndeè naà bò nùàr mé húóm seèn *sené, te veèn boón gi. Seé seèn yeé mboón aá, à naà nde cu ké te vulúu, à né te be gaá Càŋ terreb den den.

Kela né Huaán mé bò cili Càŋ

⁴ Huaán né seér Nùà Dueè kóó mé bò cili Càŋ. Yilí mé Càŋ yilá kwaá né bú yoòr né cu yilí dé bò cili Càŋ ham yógó ndo.

⁵ Bèh lo mé naà-naà, lètenè bò cili Càŋ doón, Càŋ mé cén dèi teèn túé ní ngwéh, ye bú a:

Wò né Huaán nyí,
Lan nyí ɲa baá Tele yeè.»

À cu mé cili Càŋ dèi túé ní ngwéh ye nyí nde né Tele seèn ɲaá, à ɲa ɲuna nyí ndo.

⁶ À lé méná jue seér naà mé ndoón seèn. Cu mé à lé ndeè naà bú ká te wónje temá ɲíí, à lé naà tueé ye:

Dàm bò cili nyí doón a,
cémmé gí toò Huaán nyí, bó die bú.»

⁷ Dé bò cili seèn, à lé felè boón tueé seér naà ye:

Bó né bò cili nyí; bó né faá fu nɔ;
ye bó né cu bò seé bò nyí; bó né faá leba weè ndo.»

⁸ Dé Nuna seèn, à ye:

Kùsèm Càŋ, kogo dé yeè né dé ndeèr.

Wò né Mgbè te Lò yeè cer dilí,

⁹ wò gwaán lom né ɲíí mé né teèn dilí yilá,

wò veèn gwàn nyi bèh.

Càŋ mé né Càŋ yeè lé wò hèn balé weh kuú naà dé cí.

À wò dàŋ bò vógó-temé seèn yoòr hèn kulu su gi né mé njéh ndo;

À ye te kogo dé yeè lie kela kóó mé kogo

dé bò mbaábii.»

¹⁰ Càŋ lo naà cuù dèi felè Nuna seèn tueé ye:

Né wò Nùà Dueè,

tàbè ké bèh duóm lé dieé naà mé wò.

Wò lé vulú boó naà mé ba beè yeè ndo.

¹¹ Dé bò ɲíí sâ, bó nde gi né nyueé leér yuo,

wò cie le lom kóó.

Bó nde gi né faá cògò nò kulí yuo;

¹² wò nde né bó bècénè faá cògò nò gurú bilí ndò.

Bó nde gi né kweéh seér;

ndóg wò dé yeè kwéh sér ndé ngwéh,

wò kúlè nyi ndé ngwéh ndò.»

¹³ Bèh lo mé naá kaà sà Càn mé cili Càn déi túé ní ngúngwéh ye bú a:

Dèn ndé ká te be gaâ nyí,

ko nyí ba yíi gi aá bò bònò bò yeè ka ba gulè yeè.»

À lé ménâ jue seér naâ mé Nuna.

¹⁴ Á sâ, dé bò cili Càn nò, bó né bò nei wa? Ngweéh bó doóné né gi bò càn mé bób yeè seé Càn Dueè wa? Càn tema yeè bó, te bó nde gam bób mé à nde né bó yili sòm.

2

Ceér còŋ

¹ Mò né ménâ, sâ béh mègè néi cú te ngòr gècèn mé béh lé ngweé naâ doò tég. Mò sam, béh nde né ceér leér loó.

² Béh kóó ye, ngòr Càn mé bò cili Càn lé tueé waà naâ mé njéh doò né gi cie mé feh seèn néné ŋagá, ye né lom ngòr gècèn ma. Bí kóó ye, bób mé lé naâ ngòr sâ ngeén, mé lé naâ bú lòu seb seér doóné, lo naá gii gèr beè Càn teèn néné yíi.

³ Sé tagá béh wa? Mò ceér koò mé nde né béh yili sòm hèn, béh né bú lòu seb seér, naàn naàn mé béh nde né ju beè Càn mvelé wa? Mè tueé bí, Nùà Dueè mé feh seèn lé naâ mé ngòr sâ tueé waà, toò jògò lé naâ bú. Jomo sâ jege bele bób mé lé naá gii ngòr hèn sònò seèn ngweé ndò, bó ye béh a, né lom ngòr gècèn ma.

⁴ Càn nùà njèh lé naâ be teèn mé terreè mene kwaá; à né bò ciè mé bò fém hihiné teèn bób bomó yíi, à né nùà kàn seé Cúcuí Naga yòòr kwaá, à né nùà kàn faá à gwaán né nò kwaá ndò.

Yeésò yòŋ haá né kóó

⁵ Né mene *wóné dé jomò mé béh né sònò tueé hèn, Càn túé ngwéh ye bò cili Càn a, né beè bònò.

⁶ Beré déi tueé seér né te mvù Cànŋ ye:

Hè, sâ nùàr né-re hà m kei

mé wò nde né bú munó nyi ná Càn?

Sâ wò te ndàndaà nùàr mbaá ke nyegé

kuú né kei wa?

⁷ Cu déi wò lé naâ bú ka bò cili yeè maànjé sie kwaá weh.

Yeé gi aá, wò bò bú ngog, wò *sumú seér bú lòu,

⁸ wò terreè felè njèh doóné haá gi beè seèn ndò.»

Mò né gi tueé ye: Càn terreè felè njèh doóné haá gi né beè nùàr, sâ tueé né ye, né lom ménâ, sàŋ lé ngwéh, njèh doóné né gi beè nùàr sâ. Mé njèh mene, wa mene hèn, béh njéné sòm ngwéh bèh mé njèh doóné né gi beè nùàr sâ ndò.

⁹ Béh ñene ko cegé né mé Yeésò. Dé seèn, cu déi Càn lé naâ bú ka bò cili Càn maànjé sie kwaá weh. Njua mé Càn lé naâ bú ménâ sie kwaá weh sâ, ye te à cio kuú seér felè nùàr dɔ́ɔ́ɔ́. Yeé gi aá, Càn bɔ bú ngɔg ndɔ, à bú sumú seér cu lòu. Lé naâ mé nùr ciòò bú sâ.

¹⁰ Càn nùà njèh mé lo sii naâ njèh dɔ́ɔ́ɔ́ kɔ́ɔ́, ye ko nyí Yeésò sieé seér né mé gèr bú sâ, te nùàr ngún ña keéh gi bò huaán nyí teèn, nyí weh njíi bó ká mbàm yoòr nyí ma. Lòu sam, bó né mé Yeésò yili yuo.

¹¹ À bò nùàr veèn yoòr yaga sòm gi né kɔ́ɔ́. Bòò mé baá gi jolosé dɔ́ɔ́ɔ́, bó bó baá gi kènê mé Tele cèn. Né dé ci mé Yeésò bò sâ bò yilá né bò lob seèn, à fegùli kwá só cú.

¹² À tueé seér né ye:

È Càn, mè nde né yilí yeé lètené bò lob mò saán,
mè nde né wò mé bené seèn,
mè wò seèn nde né toò cili nùàr.»

¹³ À den cuù ye:

Dé mò, mè temé kwaá lo nde né mé Càn.»

À den cuù ndɔ, ye:

Mè hèn nɔ, béh bò huaán mé Càn lé naâ mè beè haá kwaá.»

¹⁴ Yeésò lé nùàr ñaà naâ, ye lòu sam, bò huaán mé nyí né bó huaán yilá sâ né gi bò nùàr, wa ko nyí ña nùàr ndɔ. Sâ dɔ́ɔ́ɔ́ ye te nyí kuú cio, nyí mé njèh nyoló sòm *Sátàn mé terreb ciòò né beè seèn.

¹⁵ Ye te bòò mé lé naâ beéh cio veéh dɔ́ɔ́ɔ́, cio vèh cú, te bó huaré den gi mé feh bɔ́ɔ́n. Lòu sam, bó lé ka ciòò naá gii bò kwer.

¹⁶ Mè tueé bí, à lé ndé ná ngwèh ye te nyí gam bò cili Càn; à lé tétég nde kuú naâ ye te nyí gam bò ndùtè ndùtù Abrahâm.

¹⁷ À lé nùàr tétég hèn ña kuú naâ mé njèh. Ko à sé lé naá kaà nùàr ménâ ñaá seér ndɔ, te à we ye bò lob seèn, à den *ngàñ sèmè bɔ́ɔ́n dé koò, mé né lom beè Càn kóbè sâ, lélán húóm-temê ndɔ. Sâ dɔ́ɔ́ɔ́ ye te nyí bóó yíi seé Càn teèn, nyí *semé sòm feh nyí nùà njèh, te Càn kulu sòm cili nùàr veèn yoòr.

¹⁸ Wa mene hèn, bòò mé gèr né bó jilí, veèn né bó taáb dɔ́ɔ́ɔ́, à nde né bó gam den. Lòu sam, bó lé naâ bú mé veèn ménâ taáb ndɔ, à lé naâ mé gèr kwaré.

3

Kela né Yeésò mé Músi

¹ Mɔ né môn bò nùàr mò te ceér Yeésò, Càn lé yilá naâ bí kɔ́ɔ́ ndɔ; bí njolo kè njí lòm mé tebé Càn Yeésò ngàñ sèmè dé koò. Béh bò nùàr saán keéh yeé bú.

² Càn lé naâ bú nùà seé seèn sie kwaá. À seé seèn bóó lom mé temé cén faá Músi lo naâ ké gwà Càn bóó nɔ.

³ Á, ngweéh yilí nùà mé-gwà ngulí kela yeé kɔ́ɔ́ mé gwà nùà njèh wa? Mé Yeésò bɔ́ Músi né ménâ ndɔ. Músi dé seèn né faá gwà nɔ. Terreb dé koò wulu né mé Yeésò nùà mé-gwà, dèn ngwéh Músi.

⁴ Ngweéh gwà dé kàn né seé nùà mé-gwà wa? Né ménâ mé Càn, à njèh dɔ́ɔ́ɔ́ si gi né kɔ́ɔ́.

⁵ Músi dé seèn te mbàgà Cànje né nùà seê. Càn lé ye bú a, ndé bò nùàr sòn nyí toò tueé kwaá. À lé naâ ménâ mé temé cén tueé gií ndo.

⁶ Dé *Kristò, à né Huaán. Mbàgà Càn né beè seèn. À bú ke den né te be sâ. Mbàgà Càn sâ né béh. Njèh cén, kò béh né bú mé temé cén sie, béh né ndèm mé bú kwaá, béh né mé njèh sagár, sâ ye.

Bèh dù né bò nùàr Càn kela

⁷ Mò né mân, béh ngwé sòn Cúcuí Nàgá; à lé ye:
Lan mò bí baá hueh Càn ngweé,

⁸ bí té temé lòu dúágá sér,
bí té faá bò tele bìi léi jògò nò dèn.
Wa cieé déi ké ya dueè bó lé naâ gágà mé Càn saán.

⁹ Càn nùà njèh ye:
bò tele bìi léi jògò lé naâ mè sòn felá.
Bó né mene gèh terrèb mò ké kundun
te nyèmà yulà nèà njéné,
mé njèh mene bó né lom gágà mé mè saán.

¹⁰ Temé lé mè lè mé bó ñaá njií naâ dé cì,
ye: bò nùà hèn ceér mò njéné kó ngwéh,
bó cu doón munó sabé seér né lòu.

¹¹ Yeé baá mân, temé ñaá ñeí cuù mè mé bó lòu,
mè jege ye: lolòm bò nùà hèn bèh dù ká yoòr mò ndé ndé cù ndo.»

¹² Sâ belà, bí kè nyégé keè, te nuaré déi mé temé veèn lètenè bìi lè dúágá dèn cù, te à ceér Càn lán kwá ló cù ndo.

¹³ Mò ye te huóm, bí fágá sér feh, bí né lètenè bìi cieé doón lòu toó kuú.
Lòu sam, cieé mé yuoò bà doón né gi lan mé Càn jue né sâ. Bí té gwàn mé nuaré déi sela veèn, à ngwan le teèn.

¹⁴ Béh bò Kristò gò né kóó. Njèh cén, kò béh né bú mé temé cén sie, béh bele faá béh lé naâ ké bèh duóm nò ngweé, tóg nde wa bèh cerè ndo.

¹⁵ Né te mvù Cànje ménâ nyagá den ye:

Lan mò bí baá hueh Càn ngweé,
bí té temé lòu dúágá sér,
bí té faá bò tele bìi léi jògò nò dèn.
Bó lé naâ gágà mé Càn saán.»

¹⁶ Á sâ, bòó mé lé naá gií hueh Càn ngweé, bó né seér gágà mé bú saán sâ, lé naâ bò nèi wee? Ngweéh lé naâ dàmbòó mé Músi lé ker yuoó naâ mé njèh ké Ejiptò doò mà.

¹⁷ Á, te nyèmà yulà nèà sâ, temé lé Càn lè ñaá njií naâ mé bò nèi ndo wa? Lé naâ mé bòó mé lé gela kuú gií naâ mé veèn ké ya dueè sâ ndo.

¹⁸ Càn lé naâ jege ye, bò nùà hèn bèh dù ké yoòr nyí ndé ndé cù. À lé sâ jege njií naâ mé bò nèi ndo wa? Ngweéh lé naâ mé bòó mé lé saán naâ bú gágà sâ wa?

¹⁹ Béh ngweé kò mé njèh ye, bó lé bú mé temé cén siè ná ngwèh; ye bó lé bèh dù sâ ndé ná ngwèh dé cì ma.

4

¹ Càn lé naá gii béh ndéb tieê kwaá loó, ye béh nde né bèh dù ké yoòr nyí kwa, te béh bó den ké sâ. Sâ mo né mân bò nuàr mò, bí kè nyégé keè, te nuaré dèi lètenè biì dèn cú faá à nde né bèh sâ líim nò.

² Lòu sam, béh baá gi mé tie Njàgà Bagaà faá bò jògò bò lo naá gii mé tie cì ké ya dueè nò. Njèh cén, bó lo dé bòn ngweé fan deén naà lòu, bó temé teèn kwá nji ngwéh. Yeé baá môn, lé bó dé bòn gàm ná cú ndò.

³ Dé beèh mé né gi temé cén yoòr seèn kwaá njii doón, béh nde né teèn yilá. Né bèh dù mé Càn lé ye:

Yeé baá mân, temé naá ñeí cuù nyí mé bó lòu,
nyí jege ye: lòlòm bò nuà hèn bèh dù ké yoòr nyí
ndé ndé cú.»

À lo né mene mân tueé, sâ dàb mé à lo wón si gi aá kèn; sâ seé seèn lo gi aá ndò.

⁴ Nde cu beré dèi te mvù Cànè né felè cieé téhbeèh nyagá kwaá ndò, ye: Càn lé bóó gii naá seé. Yeé baá mé cieé téhbeh, à du soó lòu ma.

⁵ Bèh dù cén sâ né te mvù Cànè nyagá den, ye:

Lòlòm bò nuà hèn bèh dù ké yoòr nyí ndé ndé cú.»

⁶ Bò léi toò bò mé lé Njàgà Bagaà ngweé logó naá koó lé bèh dù sâ yilá ná ngwéh ndò. Lòu sam, bó lo temé teèn kwá nji ná ngwéh. Mo né mân, sâ bèh sâ née teèn ye, né bò jomo bò kela den.

⁷ Yeé baá mân, Càn sie kwaá cu cieé dé hiin, à yilá kwaá cieé bú sâ lan". Te nde nde, Càn tueé keéh ye sònò *Davíd faá mè la naá nyagá nò, ye:

Lan mo bí baá hueh Càn ngweé,
bí té temé lòu dúágá sér.»

⁸ Hèn mo Josué sé lo naá gii bò tele beèh léi jògò bèh dù lemé yií, Càn sé naá cuù cieé dèi sie kwaá wa?

⁹ Mè tueé bí, sâ bèh dù sâ née teèn ye, né bò nuàr Càn kela den. À né faá dù dé lòu cieé téhbeh mé Càn lo duú naá teèn nò.

¹⁰ Nuaá mé yila te dù sâ nde né dé kèi cén du, faá Càn lo naá seé seèn bóó gií, à du dé kèi cén nò.

¹¹ Sâ belà, béh fágá lòm feh dé teèn yilá, béh té gwàn mé cén dèi lètenè beèh ngeén sòn Càn, à líim bèh dù sâ, faá bò léi toò bò nò.

¹² Ngòr Càn né làn, à né lélán terrèb, à né bòu nulá yogó, kèb fà doón nulásé túéj. À nula yila nde né yí te njolo temé mbaá, à né mé suàrmú bò cègè weé ndeé; à né mé múnò nuàr tená ndeé, à né mé tuaá lè nuàr ñobé ndeé ndò.

¹³ Njií mé nde né njolò Càn lòu leér le teèn sam. Dàm bò njií mé Càn lo si gii naá doón né gi njolò seèn. Nuà kàn ngúlú mé be seèn sulá nde né toò seèn.

*Yeésò *ngàn sèmè dé koô*

¹⁴ Béh né mé ngàn sèmè beèh dé koô teèn. Ngàn sèmè sâ né Yeésò *Kristò Nuna Càn, à lé naá ké ter te vulúu naá ndeé, à den ké felèbò. Mo né mân, béh siè lòm ngòr Càn tég, béh né mé njèh toò bò nuàr njebá.

¹⁵ Ngàn sèmè beèh dé koò né béh jere kóó, à né gi yuaâ beèh kóó ndo. Lòu sam, bó lé naâ bú te njèh doón ceéh, bó lé bú ceéh naâ faá béh n. Njèh cén, dé seèn à lo veèn déi cór ná ngwêh.

¹⁶ Mo né mân, belà, bí ndê, béh bilí nde gi ké kwarè kogo Càn bèh fùgò kuú, béh té njeré déi nyàmè. Ké teèn sâ, à nde né béh jere kóó, béh nde né mé fùgò beè seèn yieé kuú ndo. Béh hin, mo njeré déi né béh yógo, te gam béh.

5

¹ *Ngàn sèmè dé koò doón balé yuo gi né lètenè bò nùar, te à ña nùar seê Càn dé bò mbei seèn. Seé seèn né mbe mé *sèmè toò Càn haâ, te veèn bò nùar gi mé njéh.

² À nde né yuaâ bò cùr ngweé komo, à ngweé komo yuaâ dé bòò mé né bojó sabé go ndo. Lòu sam, bú nùar njèh né yuaásé faá bó n.

³ Sé yeé baá ménâ, à lélán veèn dé bò mbei sèmè lòm ndé cú, à semé bilí nde aá mé dé seèn mene.

⁴ Nùar ti felè seèn mé be seèn lòbò bèh, wa nyí baá ngàn sèmè dé koò. Càn haâ yeé nùar bèh bú sâ kóó; à lo naâ *Arôn ménâ bojó.

⁵ Né kèi cén mé Kristò ndo, à lo yo seèn kóó siè hám ná ngwêh, ye te nyí ña ngàn sèmè dé koò. Càn lo bú ngàn sèmè dé koò sie kwaá naâ kóó, ye: Wò né Huaán mò, lan mè ña baá Tele yeé.»

⁶ Wa cu beré déi ye:

Wò né dé yeé ngàn sèmè dé kèi cén,
wò né te gule Melkisedg.»

⁷ Cu déi ká te wónje, Yeésò lé naâ Càn mé terreba dua, à né bú lòu bon, à teèn lógo bilí mé yúé mene, yímé lé naâ bú njolo berré ndo. À lé sâ doón ngweé gi naâ sòn Càn mé nde né bú te cio yili som. Yeé baá ménâ, Càn ngweé njií mé à né dua ndo.

⁸ À lo né mene Nuna Càn kóó, mé njéh mene à lo naâ tie ngweé maán; lo naâ mé dà m gèr ñenè laré.

⁹ À yeé sieé yuo aá teèn, Càn sie kwaá bú manyor* còñ dé bòò mé né sòn seèn ngweé doón, te bó yili yuo dé kèi cén.

¹⁰ Lòu sam, Càn ye: à né dé seèn ngàn sèmè dé koò, à né te gule Melkisedg ma.

Nuaá mé kwaá lo ceér Càn, bú a, kè kee

¹¹ Te ju hèn béh né lom mé njèh tueé teèn ngún. Njèh cén, né taré. Béh se mene lòu, tie bií baá lieé.

¹² Wanoón hèn né cu mé bí sé la baá gi bò nùar fèh-njèh teèn, bí sé la né bò déi lòu feh seér. Mé njéh mene, bí ye, ngòr Càn mé bí lé naá gi ngweé hèn, ko bó fèrrè dèn cú bí cí. Sâ tueé né ye, bí sér yí kó ngwêh, bí gwaán seér né mbán.

¹³ Nuaá mé né mbán ménâ ñaám doón né faá huaán mbogò n; à mé terreba sam, à ngòr bagaa mé dé veèn gè kó ndé ngwêh.

5:3 5:3 Lé v. 9:7 **5:4 5:4** Ex. 28:1 **5:5 5:5** Ps. 2:7 **5:6 5:6** Ps. 110:4 **5:7 5:7** Mat. 26:36-46;

Mk. 14:32-42; Lùk 22:39-46 * **5:9 5:9** Manyor né njolo nòmò mé né dòu yuo. Tueé né ye: còñ yuo né beè Yeésò. **5:12 5:12-13** 1 Kòr. 3:2

¹⁴ Dé nùà koò, yáb tetarê né seé seèn, à mé seé bò kokoò bò meh gi aá, à né gi bò njèh dé bebagaà mé dé vevenê geé koó.

6

¹ Mo né mân, sâ béh jóló nâ sér ter lòu. Bò ngòr mé béh lé naá gi felè *Kristò ngweé doò baá gi béh lè faá maàŋ nò. Bó maàŋ lòu si fèrrè ndé cú. Né mene dé feh yueé fòŋ, te bí kwaá lo ceér veèn, né mene temé yoòr Càŋ kwaá njií, bí ngweé gi aá kèn.

² Né mene tòu nòmò Càŋ, né mene dé nùàr be felè baâ, né mene te cio komo yuoò; né mene dé lòu ju tenâ doóŋ, bí baá gi mé njèh lè.

³ Mo né mân, sâ béh jóló nâ sér ter lòu! Béh nde né ménâ mé terreb Càŋ bôó komo.

⁴ Mo sam, bò dèi nde né ceér Yeésò si loó. Mo bó né ceér Yeésò si loó ndò, sâ bèh yili yuo boòn nde né taré. Á, ngweéh bó lé baá gi ké toò Càŋ bèh ngàgà mà. Bó lé naá gi dà m njèh ké te vulúu kwa laré, bó kwa bilí mé Cúcuí Ngàgà mene.

⁵ Bó ñene nyegé, ye ngòr Càŋ né lom njèh gècèn koó. Terreb *wónj mé baá ndeê hèn, bó lé naá gi ñenê ndò.

⁶ Mo bó né cu lòu die seér, ngweéh sâ bèh yili yuo boòn nde né taré wa? Soó kuú mene, bó temé kwéh kòmò ndé cú. Lòu sam, bó né seér Nuna Càŋ yí ter lòu fagá njií cuú, bó sellé kwaá bú ké mbartogò, te séb bomò sue bú yoòr bomò.

⁷ Mè tueé bí, mo tàbè dèi né nu kwa, né lom bú yoòr te mbei te mbei neé yilá, yab né teèn yuo huóom, né nùà ñueh gam, sâ Càŋ né tàbè sâ kulú.

⁸ Njèh cén, mo teèn ba yuo seér né téker bò njìè, sâ tàbè hèllè né cùr, Càŋ nde né bú lòu duagá seér, tàbè hèllè ñgie yuo.

⁹ Béh la né mene sònò mân tueé, mé njèh mene bò nùàr mò, béh né kwàgà bìi yieé, bí nde né dé bìi yili yuo.

¹⁰ Càŋ nùà tá-gobó sam. Á seé bìi nyèn ndé ngwéh; à né gwaàn lètené bìi ñenê. Gà m mé bí lé naá bò nùàr seèn mé yilí seèn gam doò, à né ñenê. À né ñenê ye, bí nêe bó gam den ndò. À bí nyèn ndé ngwéh.

¹¹ Mé njèh mene, belà, béh né gwaàn ye nùà kàn a, fágá cú feh, te seé bìi jegé, bí kwa ye njií mé bí né ndèm teèn kwaá njií sâ.

¹² Bí té ndòm, bí bèlè sér gule bôó mé né ceér Càŋ mé temé cén sie, mé né njèh yoló komo, mé njèh doóŋ kwa gi né faá Càŋ lé tueé naá nò.

Ndéb Càŋ mé jègè mene

¹³ Lo mé Càŋ lo kwa kwaá naâ Abrahâm ndéb tieè, à lo naâ bú teèn mé jègè mene jege bilí. Càŋ yeé ke, nùà koò mé né bú ham yogó teèn yuò kélá ngwèh, à jege seér gù m seèn nùà njèh,

¹⁴ ye Abrahâm a:

Nyí nde né wò kulú;

bò ndúté ndùtù yeè nde né mbaá yaám ndeé den ma.»

¹⁵ Yeé baá môn, Abrahâm yila baá-re yoló ndò; à né ka yoló. Nde nde, Càŋ kulu njií bú faá à lé tueé kwaá naâ bú nò.

16 Mò bò nùàr né njeré déi tueé, bó né lòu jege, sâ bó jege né mé yilí nuaá mé ham yógó né bó haàm. Mò bó jege aá ménâ, sâ la né mene gèh saàn dé heè, nde né lètenè bòn tené, bó kò lom jègè doò.

17 Lò naà mé Càn ménâ ndò, ye te nyí feh keéh bós mé nde né ngùlù nyí yieé mé njéh, te bó nene kò teèn, ye kàgà-ndòn nyí kwéh sér ndé ngwéh ma. À ló jègè te ndéb sâ jege yí naà dé cì.

18 Ndéb bô jègè né bò njéh fâ mé beè Càn kèh bèh. Bós mene naàn, Càn nyeén túé bèh. Mò né mân, sâ béh bós mé Càn né gbàṅ beèh dónṅ, yo né gí béh mé njéh taré, ye ndèm beèh nde né yieé.

19 Ndèm sâ né beè beèh faá kùn* nò. À béh pón sie nje bá kwaá né kóó, te temé nde ye béh lè die. Né mene kòṅ cògò *gwà Càn koó ké te vulúu, ndèm sâ teèn nyueé yilá nde né kóó, à yuo kela yí lètenè mò yoòr Càn.

20 Ké bèh sâ ló yila lógó naà Yeésò, à né sòn beèh ké sâ kóó. À ló naà *ngàn sèmè dé koó ṅaá, né dé kèi cèn te gule Melkisedég.

7

*Melkisedég, *ngàn sèmè dé koó*

1 Melkisedég sâ ló naà mgbè Salêm.* Ké toò Càn Dueè ngàn sèmè né bú. Cu mé Abrahâm lé lieè naà taáb mé bô mgbè, à yeé wula gi aá bó, à baá cuù, nuaá mé lé ndeè naà ké ceér dueè, bô Abrahâm kwaré, à kulu Abrahâm, lé naà Melkisedég sâ.

2 Abrahâm ló naà bú mbe haá ndò: njíí mé lé naà yulà dónṅ Abrahâm lé naà bú cèn teèn sòm kwaá. Yilí Melkisedég sâ tueé né ye: né mgbè mé dílí lom né dé seèn dé gécèn. Mgbè Salêm tueé né ye: né mgbè mé haá yeé dólè ndò.

3 Nuaá mé kò sòm tele Melkisedég bô meí, teèn sam. Né mene jògò bò seèn déi, nuaré déi kó sòm ngwéh. Nuaá mé tueé sòm kùr ṅaàr mé kùr cioò seèn teèn sam ndò. À den né faá Njuna Càn nò: à né ngàn sèmè dé nyemà mé nyemà.

4 Melkisedég né duesé! Bí kwàgà yíé mé Abrahâm: Abrahâm né mene tele dàm bô huaán *Iserálà dónṅ kóó, mé njéh mene bú mé feh seèn lé naà Melkisedég mbe haá; bô njíí mé à lé cu gií mé njéh bèh taáb dónṅ, te njéh yulà, à lé naà Melkisedég teèn cécéné sòm haá.

5 Bò nduté ndütù *Leví mé né ngàn sèmè né gi mé *sóú Músi tieè, né bó sògò den, ye bó a: bí ndé beè bô huaán Iserálà; njíí mé baá yulà dónṅ, bí weh bele teèn cécéné cécéné ma. Sâ dónṅ lé naà den cuù lètenè bò nùàr bòn mé né gi nduté ndütù Abrahâm ndò.

6 Melkisedég lé dé seèn jògò bò Leví ná ngwéh. Mé njéh mene, à lé naà mbe beè Abrahâm weh; te njéh yulà dónṅ Abrahâm lé naà bú teèn cécéné cécéné sòm haá bele. Abrahâm lé né mene kóó ye nyí né mé ndéb Càn yoòr dónṅ, mé njéh mene à lé Abrahâm kulu seér cuù naà kóó.

7 Bí né gi kóó ye, nuaá mé kulu yeé mbeí ham kela né kóó mé mbeí.

6:19 6:19 Lé. 16:2 * 6:19 6:19 Kùn né njíí mé sie kwaá né njéh bècènè. 6:20 6:20 Ps. 110:4

7:1 7:1-2 Gen. 14:17-20 * 7:1 7:1 Salêm lé naà yilí Jerusalem déi. Mé ju hebreèh ye: Dene dólè.

7:5 7:5 Nomb. 18:21

⁸ Wanɔ́ɔŋ ngweéh bò ngàŋ sèmè te mbàgà Levî, mé weh yeé mbe ɔ́ɔŋ, né yeé kuú gií wa? Dé Melkisedêg môn sam; à né mbe faá bó nɔ weh, mé njéh mene à kú bèh. Mvù Càn tueé né ménâ.

⁹ Sâ Levî né mene mbe beè bò huaán Iserálà weh, à mene Melkisedêg bèsònè há ngwéh, mé njéh mene à lé naá gií bú mbe haá ndɔ.

¹⁰ Lòu sam, cu mé Abrahâm tele koò seèn bò Melkisedêg lé kwaré naá teèn, sâ à lé baá gií yoòr Abrahâm. Njèh cén, sâ à lé nées te càn ye.

**Ngàŋ sèmè dé koò dèi faá Melkisedêg ndɔ*

¹¹ Seé bò ngàŋ sèmè te gèh *Levî ɔ́ɔŋ lo gule dobo gií naá mé *sóú ké lètenè bò huaán Iserálà. Mɔ seé bò ngàŋ sèmè Levî sé né seé ngulí, sé lo húóm ná cù mé ngàŋ sèmè dé koò dèi nené yuo kela cuù beré dèi te gule Melkisedêg. Ngàŋ sèmè dé koò sé lo yuo cegé kaà te gèh *Arɔ́ŋ nuna Levî.

¹² Ngweéh mɔ gèh ngàŋ sèmè kweéh seér, sóú né yeé kweéh seér ndɔ wa?

¹³ Bí kɔ́ɔ ye, Fehtoò beèh mé béh né felè seèn tueé hèn, dé seèn nua Levî sam, gèh dé seèn né hiín. Te gèh seèn-e nuaré dèi ngàŋ sèmè teèn njá ngúŋgwéh.

¹⁴ Béh né gi kɔ́ɔ ye, à né dé seèn te gèh bò Júda bò. Béh né cu kɔ́ɔ ye, Músi yeé baá felè bò ngàŋ sèmè tueé wa, à lo njeré dèi te gèh bú hèn túé ná ngwéh ma.

¹⁵ Bí kɔ́ɔ ye, ngòr hèn nené ngagá baá kèn; ngàŋ sèmè dèi faá Melkisedêg nɔ waá baá.

¹⁶ Bú sâ sóú lo kɔ́ɔ tán ná ngwéh, te bó nde ye bú ngàŋ sèmè sie kwaá. À dé seèn né nua njèh, à né ngàŋ sèmè mé né den cu ɔ́ɔŋ làn.

¹⁷ Te mvù Cànɛ tueé taré né ménâ ndɔ, ye:

Wò né dé yeé ngàŋ sèmè dé kèi cén,
wò né te gule Melkisedêg.»

¹⁸ Yeé baá môn, Càn tor wula sóú dé léi toò sâ ndɔ, ye né yuaá, gàm teèn sam ma.

¹⁹ Mé gécèn mene, sóú Músi hèllè nuàr njolò Càn *sèné kòmò bèh. Càn mé ngeér sam; njíí mé né sóú sâ huóóm yɔ́ɔ́, waá baá kèn. Ndèm beèh kènè ɔ́ɔŋ baá gi teèn, à béh ké yoòr Càn ngoró njíí né kɔ́ɔ.

²⁰ À dé seèn né nuaá mé Càn lo nde bú ngàŋ sèmè dé koò sie, à lo teèn jege bilí naá mé jègè mene. À lo dé bò ngàŋ sèmè dèi lòu jègè ná ngwéh.

²¹ Dé Yeésò à lé naá jege, ye bú a:

Jue nyí Nua Dueè, nyí jègè kèh ndé ngwéh;
wò dé yeé né ngàŋ sèmè dé kèi cén.»

²² Yeé baá ménâ, béh yieé kwàgà mé Yeésò ndɔ, ye ngòŋ dé seèn yieé kela né kɔ́ɔ mé ngòŋ dé cuùm.

²³ Njeré dèi né cuùm ndɔ. Bí kɔ́ɔ ye bò ngàŋ sèmè lé naá ngún. Lòu sam, bó né yeé seé ngàŋ sèmè toò kuú kwaá loó.

²⁴ Dé Yeésò môn sam; à seé seèn toò kú kwá ló ngwéh; cu ɔ́ɔŋ à né den làn.

²⁵ À bò nuàr yili komo né dé cí. Bò mé né gi yoòr Càn mé bú ndeé, à né bó dé kèi cén yili sɔm. Lòu sam, cu ɔ́ɔŋ à né dé seèn làn, à né Càn felè bòòn dua den.

²⁶ Yeé baá ménâ, ngàṅ sèmè mé nde né béh gam, ko né bú. À dé seèn né jolosé, mé sòn fuú ndo, à veèn déi cór bèh. Càn lo naá bó bò vevenê bò híin geé kwaá, à weh njií bú dé seèn ké ter te vulúu.

²⁷ À dé seèn faá bò ngàṅ sèmè dé kokoô hèllè sam. À Càn *sèmè felè veèn dé seèn nùà njèh há ngúṅgwéh, à dé bò mbaábon cieé doón faá bó *semé yeé sâ, sèmè bèh ndo. À lo dé seèn semé naá mbei cén dé kèi cèn. À lo ménâ semé naá mé gùm seèn nùà njèh ndo.

²⁸ Bò ngàṅ sèmè mé sóú Músi lo sie kwaá gií naá koó doón lo naá gií bò wàn. Te jomo sóú, Càn nde ye lòu jege; à ngàṅ sèmè dé koó teèn sie kwaá seér baá-re Nuna seèn mé né dé seèn tê dé kèi cèn.

8

**Ngàṅ sèmè beèh dé koó*

¹ Njolo ngòr mé béh né tueé hèn doón né ye: ngàṅ sèmè beèh né gèh ngàṅ sèmè dé koó sâ. À né ké te vulúu yoór Càn terrèb mé né te kogo. À né te be gaá seèn den den.

² À seé seèn boó den né ké gwò lètenè mò. Gwà sâ né sòn *gwà cògò; njèh cén, à né dé seèn gwà gècèn mé Càn nùà njèh lé sieé naá koó, nuàr lé bú koó sié ná ngwèh.

³ Bó ngàṅ sèmè dé koó doón sie kwaá né, te à haá beh Càn mbe mé *sèmè. Yeé baá ménâ, ko ngàṅ sèmè beèh dé koó sâ haá bú njeré déi ménâ ndo.

⁴ Mo à sé né ká te wónje, à sé naá ngàṅ sèmè den kwa wa? Lòu sam, bò ngàṅ sèmè boón né ká doó teèn, bó né gi Càn mbe faá *sóú Músi lé tueé naá sâ haá.

⁵ Njèh cén, seé mé bò ngàṅ sèmè hèllè boó yeé sâ, bó si weh lom né lòu, bó si weh yeé yoór seé dé Càn ké te vulúu. Mé seé Músi lé naá faá bèh ménâ ndo: cu mé Músi lé ndeè naá gwà sieé, Càn lé ye bú a: kè nyégé bagasé, wò nde ménâ sieé ma. Sié sòm ká nág faá nyí lé naá wò ké te tòre no feh.

⁶ Kènè seé dueé baá seér beè Yeésò, né dé boón hèllè yogo kéh, à béh yoór Càn nyogó njií né mé ngòṅ dé feé; dé sâ né ngòṅ dé cuúm yogo. Lòu sam, ngòṅ bú sâ né mé ndéb dé bagaa teèn. Ndéb bú sâ kela né koó mé ndéb dé cuúm.

⁷ Mo ngòṅ dé toò jògò sé lo naá teèn yilá, sé lo húóm ná cú mé Càn kweéh seér bú mé ngòṅ dé feé.

⁸ Béh ko baá ye, bú sâ lo teèn yilá ná ngwèh bòn. Lòu sam, Càn lé née bò nuàr seèn teèn bo den, ye:

Cu déi ndeè né waá,
nyí nde né ngòṅ dé feé mé bò huaán *Iserálà ko.
Nyí nde né mé gèh bò huaán Júda ménâ ko ndo,
jue nyí Nùà Dueè.

⁹ Dé sâ dèn ndé cú faá dé mé nyí lé koó naá
mé bò tele boón léi jògò nò.
Nyí lo né mene bó te tàbè Ejíptò mé be nyí
kou som kéh,

mé njéh mene bó lé naà ngòṅ sâ lòu cum seér.

Nyí yeé ɲene aá ménâ,
nyí sòm be nyí yoòr bòn ndo;
jue nyí Nùà Dueè.

¹⁰ Hên né ngòṅ mé nyí kò nde né mé bò huaán Iserála lòu sâ, jue nyí Càn Dueè:

Nyí bó sóú nyí sóú kwaá seér nde aá felè,
nyí bó nyagá kwaá seér nde aá te temè ndo,
te Càn bòn den lom nyí, bó den bò nùàr nyí.

¹¹ Cu sâ nuaré déi bò mbaábòn lòu fèh só ndé cú,
ye bó a: kè Nùà Dueè baá ye hên nò.

Né mene huaán maàn, né mene nùà koò,
doón nde gi né nyí ɲené koó.

¹² Nyí nde né yúlá-temè bòn lè nyí kulú sòm;
nyí veèn bòn ká lè nyí siè kwá ndé cú.»

¹³ Mé Càn nde mé ngòṅ feê mân tueé, sâ à ye ngòṅ dé léi toò hèllè baá dé cuùm ma. Né yeé môn ndo, mɔ njeré déi kulí baá, à né yeé dé cuùm ɲaá, te jomo sâ à nyoló yuo weéh lòu.

9

*Seé bò *ɲàṅ sèmè mé seé dé Yeésò*

¹ Ngòṅ dé léi toò lé naá gi mé bò *sóú teèn, bò nùàr lé Càn dua ɲene beéh mé njéh. Bèh Càn duaà lé naá gi teèn.

² Bó lé naá *gwà cògò sieé, kòṅ lé naá teèn fà. Kòṅ dé toò jògò, bó lé yílá naá bú mò. Tàndán lām kpàcògò lé naá gwò sâ; gbàgà breéd mé bó haá yeé toò Càn lé naá gwò sâ ndo.

³ Tùtùlù kòṅ dé yí jomò bó lé teèn colo tenà naá cògò; bó yílá mí bú sâ mò dé joloò.

⁴ Kò lé naá gwò sâ teèn, bó me né mé goó, te bó ɲgie beh bò san teèn. Mbèn déi lé naá gwò sâ teèn ndo, bó mban sie né bú mé goó. Né mbèn ngòṅ. Bó me cu né ɲguú déi mé goó, bó dilí kwaá yí lè mbèn sâ ndo. Yí lè ɲguú sâ né *mánà. Lè mbèn sâ lé naá cùgò *Aròṅ mé lé naá mvue faám doò. Bò mbeh taà déi fà lé naá lè mbèn sâ ndo, bò sóú ngòṅ né teèn nyagá den bele.

⁵ Felè mbèn sâ bó lé teèn me dilí kwaá naá bò cili Càn terrèb.* Bó me ndògò ɲji né bó bà yí felè mbèn, bèh mé bó ber yeé húóm teèn, te Càn kulu sòm bò nùàr veèn yoòr. Kè, ngòr hên dé kènè tueé gi sam.

⁶ Bó yeé nyegé kwaá gi aá ménâ, bò ɲàṅ sèmè né lom cieé doón te mí dé toò jògò sâ yílá soó, bó né seé Càn teèn boó.

⁷ Te mí dé yí jomò doò, ɲàṅ sèmè dé koò yila cegé yeé teèn koó, à yila cegé yeé mbei cén te nyèma ndo. À teèn yila yeé mé húóm nyaàm beè, te à haá *sèmè mé njéh, Càn kulu sòm bú veèn yoòr, kulu sòm gi bò nùàr veèn mé bó né boó sabé doò yoòr ndo.

9:2 9:2 Ex. 26:1-30; 25:31-40, 23-30

9:3 9:3 Ex. 26:31-33

9:4 9:4 Ex. 30:1-6; 25:10-16; 16:33;

Nomb. 17:8-10; Ex. 25:16; Deut. 10:3-5
chérubins". 9:6 9:6 Nomb. 18:2-6

9:5 9:5 Ex. 25:18-22
9:7 9:7 Lévi. 16:2-34

* 9:5 9:5 Bó bò cili Càn sâ yílá né

⁸ Cúcuí Naga feh kwaá baá-re béh mé bò njèh sà ndò, ye béh a: mò mò bú toò jògò sà née ka toò tég nɛi tená, sà ndóg ceér mò dé joloò née ndúg ye ma.

⁹ Sà doón né kàn mé feh kwaá né bò njèh dé cafanê, ye béh a, bó né gi mbe mé *semé dag haá; njèh cén, gèh Càn duaà bú sà temé nùàr nyégé kòmò ndé ngwéh.

¹⁰ Né lom bò gènnè yâb bô gènnè mbè mé tòu nyénnè ma. Bò njií sà doón né gi wàn ndò. Bó lo teèn déen naâ, ye te béh be lulú den ngogô mé njéh. Mò njèh doón ndeè kweéh seér gi aá, Càn ye te nyí fò sòm ye bò sà bò.

¹¹ Kèné *Kristò waà baá ndò. Ngàn sèmè dé koò né bú; béh bò njèh gècèn kwa gi né beè seèn. À lé naâ lè mò dé Càn yilá ndeé. Bú sà né dé Músi hèllè lieé yagó, né bú jolo yagó ndò. Bò nùàr lé kóó síé ná ngwéh, à dé njèh wôn sam ndò.

¹² Kristò lo teèn yila ndeè naâ dé kèi cén. Lo mé húóm mbieè ná ngwéh, mé húóm huaán nàgà sam ndò. Lo naâ seér mé húóm seèn nùà njèh. À lo béh yili sòm naâ mé njéh, lo naâ dé kèi cén ndò.

¹³ Bí né gi kóó ye, dé tòu nùàr, bó nùàr yoòr yuòb yeé húóm mbieè mé húóm tela nàgà. Bó né yeé nàgà tuar ngie njií; bó weh tou sà, bó yuòb njií bò nùàr yoòr ndò, ye sà bó *sené yeé bó lòu.

¹⁴ Mò né yeé mé húóm nyaàm mân, sé tagá mé dé Kristò wa? Kristò lé dé seèn *semé seér naâ gùm seèn nùà njèh. Dé sà né lom jéjég sèmè kóó, Cúcuí Càn ndeèr né teèn. Dé seèn húóm seèn nde né temé beèh sené, te bó seé mamvuaàn lè beèh dèn cú, te béh na bò seé bò Càn làn.

¹⁵ Sà tueé né ye, Kristò nyogó bilí aá béh bò Càn kèn; à béh bó nyogó bilí né mé ngòn feé, te bò mé Càn lé naá gi yilá doón yila gi ngúlú seèn, bó den teèn dé ndeèr, faà à lé ye bó nde né teèn yilá na. Lòu sam, Kristò lé naâ cio beèh naá weh. Bò nùàr te ngòn dé toò jògò hèllè lé né mene veèn boó, à lé naâ bó teèn huar sòm.

¹⁶ Bí kóó ye, mò nùàr lé naá gi ngúlú seèn lòu taán kwaá, ko bó ndeè ɲene ye à kuú baá, bó geé ye ngúlú sà.

¹⁷ Mò nùàr lé naá gi ngúlú seèn jege kwaá, à née mé njolo, bó ngúlú hèllè cu sà gè ndé ngwéh.

¹⁸ Mé ngòn Càn dé toò jògò hèllè lo naâ ménâ ndò; húóm lé naâ teèn yilá, te ngòn kwa ye terreè.

¹⁹ Músi yeé kulá kwaá gi aá cili nùàr sóu Càn doón tieè, à weh húóm huaán nàgà mé húóm mbieè, à hualé bilí mé nòmò. À weh cù, à bilí mé yúli sórngaan, à né te húóme yíi njií, à né felé mvù sóu yuòb njií, à né cili nùàr yoòr yuòb njií ndò.

²⁰ À ye bò nùàr a:

Hèn né húóm mé Càn ko kuú né ngòn mé njéh,
ye te bí jolo cí.»

²¹ Músi lé naâ húóm sà te *gwà cògò yuòb njií, à lé naâ te njèh seé gwa Càn doón yuòb njií ndò;

²² faá sóú tueé nê nõ, ye né mene kei wa, ko húóm nhèh doónj *sené né koó ma. Yeé baá ménâ, ko húóm kwar koó, te Càn nde ye nùàr veên yoòr kulú sòm nõ.

**Sèmè dé *Kristò veên yaga cegé né koó*

²³ Bò njií mé bò nùàr lé naâ ké te vulúu si weh sâ, bó lé naâ gií bó faá mè la naâ tueé nõ, sené gií. Nhèh cén, bò dé ké te vulúu dé boòn gwaán né bò jéjég sèmè.

²⁴ Mè né tueé: Kristò lo te mò mé bò nùàr me né koó yílá ná ngwèh. Lòu sam, né lom cecemé mé bó lé si weéh naâ yoòr mò dé ké te vulúu. À lé yila seér naâ ké te vulúu sâ. À ké teèn toò Càn kènê né sòn beèh.

²⁵ Ké lètenè bò *Júf nyemà doónj *ngàñ sèmè dé koò né yeé lè mò joloò mé húóm nyaàm beè yílá soó. Dé Kristò lé môn ná ngwèh, à lé teèn lòu yágá dèn ná ngwèh, à lé feh seèn semé cegé naâ mbei cén.

²⁶ Mò sam, sâ bèh lo mé wónj lo duóóm naâ, à sé naâ gèr mé gùm seèn nyemà doónj ñenê kum. Mè tueé bí, môn sam. À lé dé seèn waà naâ te nàm bú mé wónj nde aá teèn ceré hên; à gùm seèn nùà nhèh *semé cegé mbei cén, te yaga sòm bò nùàr veên yoòr.

²⁷ Né mene nei doónj kuú cegé yeé mbei cén. Mò à kuú baá, à nde ké te ju toò Càn.

²⁸ Kristò lé kuú naâ mbei cén nõ; à lé feh seèn semé naâ, ye te nyí kulu sòm nùàr ngún veên yoòr. À nde cuù né mbei cén dé jomò waâ; dé sâ felè veên sam cuú, nde baá dé bò nùàr seèn yili soóm. Bòó mé né bú goó kela den doónj nde né yili yuo gií.

10

¹ Mè tueé bí, *sóú Músi né lom cecemé bò nhèh jéjég. Bò nhèh jéjég sâ née ké toò ye nõ. Sóú seèn hèllè mé terreb sam, à nùàr ké toò Càn nyégé njí ndé ngwéh gùm doónj; wanóónj à seèn nùàr mé cíci *sèmè cíci sèmè nyemà doónj *sené caá nde né mé ñgei wa?

² Mò veên sé lo né bò dùà-Càn bò yoòr mé gèh sèmè bú sâ gií, kènê bó sé lo núr veên yoòr boòn ngwé dèn ná cù; sèmè hèllè sé lo naâ gií nõ.

³ Mò wa hên bó née den núr sâ yoòr boòn ngweé, sâ sèmè hèllè né bó nyemà doónj lòu tueé den, ye bó a: bí né bò vevenê bò ma.

⁴ Lòu sam, húóm nàgà mé húóm mbieè dé boòn veên senè kòmò bèh.

⁵ Yeé baá ménâ, cu mé *Kristò lé ndeè naâ ká te wónje ndeè, à lé ye Càn a:

Wò sèmè bô mbe gwàn bèh,

wò ye mè a, ñá sér nùàr.

⁶ Bó né mene wò mbe nyaàm ké te ko ngela haá den, wò njolo teèn kè njí bèh.

Né mene sèmè dé veên senê,

wò njolo teèn kè nyí bèh nõ.

⁷ Yeé baá môn, mè ye wò a:

Sâ mè hên nõ, Càn mò!

Mè ndeè, te mè boó faá wò gwaán nê nõ;

te den ka nág faá né felè mò te mvù

nyagá den ndo.»

⁸ Sâ Kristò lé tueé logó naâ faá béh la naâ ngweé nɔ, ye Càn a: Wò sèmè gwàn bèh, wò mbe gwàn bèh. Bó né mene wò nyam ké felè kòò ngela haá, wò njolo teèn kè nji bèh; né mene sèmè dé veèn senê, wò njolo teèn kè nyi bèh ndo.» Á sâ, bò sèmè hèllè né gi faá sóú tueé nê ndo.

⁹ Kristò den cuù faá béh la naâ ngweé nɔ, ye Càn a: Sâ nyi hèn nɔ, Càn nyi! Nyi ndeè te nyi bóó faá wò gwaán nê nɔ.» Mé Kristò lo nde faá bèh ménâ tueé, sâ feh keéh né ye, Càn bò sèmè hèllè vurú sòm gi áá kèn, à teèn yíi keéh seér áá sèmè dé Yeésò Kristò ma.

¹⁰ Kristò lé naâ dé seèn faá Càn gwaán nê nɔ bóó jege. À lé *semé naâ gùm seèn nùà njèh, lé naâ mbei cén dé kèi cén ndo. Béh baá *senésé mé njèh.

¹¹ Dé bò *ngàn sèmè, né lom ka cíci sâ bó baá cu teèn; bó né lom cieé doón ter njehá sóó, bó né seé cén sâ bóó gerá kuú, bó né-re sèmè sâ ferré den, sâ sèmè hèllè veèn yoòr sòm kòmò bèh ndo.

¹² Dé Kristò, à lo semé cegé naâ mbei cén, ye te nyi fɔ sòm bò nùàr veèn yoòr dé kèi cén. Jomo sâ à njaá yuo ké ter, à nde te be gaá Càn den ndeé.

¹³ À kènê né ké sâ, à kela den né cu mé Càn nde né bò bònò bò seèn ka ba gulè seèn baá yíi.

¹⁴ Mé sèmè Kristò cén-tà-cén sâ, bóó mé né *senésé baá gi dé bònò tē dé kèi cén.

¹⁵ Cúcuí Naga toò tueé taré né béh ménâ ndo, ye né lom môn jéjég, wa Càn ye:

¹⁶ Hèn né ngòñ mé nyi kò nde né mé bó lòu sâ, jue nyi Càn Dueè:

nyí bó sóú nyí sóú kwaá seér nde áá felè,
nyí bó nyagá kwaá seér nde áá te temê ndo.»

¹⁷ À den cuù déi, ye:

Nyí veèn bònò ká lè nyí siè kwá ndé cú;
bó lè naá menè sóú nyí kwalé,
nyí dé cuúm sâ lòu tán ndé cú ndo.»

¹⁸ Bí kóó ye, mo Càn kulu sòm gi áá veèn yoòr nùàr kèn, húóm cú mé nùàr haá cu sèmè.

Béh dèn ndé lòm yí yoòr Càn

¹⁹ Mo né mân bò nùàr mò, sâ kènê béh njeré déi nyàmè ndé cú, béh nde né te mò joloò yilá. Né mé njua húóm Yeésò.

²⁰ Bí kóó ye, Kristò béh ceér loñ komo kwaá baá kèn. Né ceér feé mé béh nde né yòñ teèn kwa. À nerré sòm áá cògò mé lé naâ toò cíi tená doó. Sâ jue né gùm seèn nùà njèh mé lé naâ kuú doó.

²¹ Kènê béh baá mé *ngàn sèmè beéh dé koò teèn; felè mbàgà Càn doón né bú.

²² Sâ béh hin lom ké yoòr Càn mé temé cén, mé ndèm beéh mene doón. Yeésò yaga sòm gi áá béh temé kèn; bó lé naâ béh mé nòmò ngàg kou ndo.

²³ Béh kwá nji lòm ndèm te njií mé béh né bò nùàr tueé hèn tég. Bí kóó ye, Càn bóó nde né nág faá à lé naâ béh tueé kwaá nɔ.

²⁴ Béh kè kú lètenè beèh, te gwaân yam lètenè beèh, seé bagaà yam mé njéh ndo.

²⁵ Béh té lè bilí bò Càn bò kún, faá bò déi né yeé kuún nɔ. Béh fágá kú sér dé beèh mé feh. Bí kóo ye, kwarè bìi doó sá baá gii cieé mé Nùà Dueè ndeé né teèn cuú.

²⁶ Mo béh né gi gècèn Càn kóó, mé njéh mene béh né cu veèn mé be beèh loró ñeí, sá béh kóo ye: ndóg, sèmè mé nde cu né béh veèn sá yoòr yaga sòm teèn sam ma.

²⁷ Mo nuaré déi né yeé ménâ boó, sá bú a, ndèlè kú mé veéh ndelè, à kèlâ lòm á dé seèn ju mé nde né bú lòu sá kwa. We tarè nde né bò bònò bò Càn lòu sá mé ndègè mene ñgie ceré.

²⁸ Né gi bí tieè mé sóú Músi ménâ ndo, ye: mo nùà fà mé tagár tueé gi né mé sòn cèn doón, ye nùà mân cum aá sóú, sá bó wúlá bú wulà, bó té jere kwá ma.

²⁹ Mo mé sóú Músi né mân, sá ju nuaá mé seb seér né dé seèn Nùnà Càn den nde né naàn wa? Mo à dé seèn táñ ñgwéh ye húóm ñgòn Càn lé naá nyí *sené, wa Cúcuí Càn né nyí bagaà dé lòu boó, à né bú lòu selé seér, sá ju felè seèn den nde né naàn ndo wa? Mè tueé bí, dé nùà sá dé tueé sam.

³⁰ Ngweéh béh né Càn kóó wa? À lé naá gii sòn seèn cie tueé kwaá, ye: Nyí ñjùñ sòm nde né kóó. Mo nuaré déi né wò veèn boó, nyí bú sòn sá boó sòm cu nde né kóó ndo. À né gi tueé ye:

Jue mè Nùà Dueè,

mè nde né ju felè bò nùàr mò tená.»

³¹ Càn a bó nuaré déi die ke ju beè Càn làn lòu sá nɔ, te à ñene bú.

³² Bí jògò mùnò ñí ke ye: cu mé bí lé naá ñagá ñenè logó, bí lé naá dàmm gèr ñenè laré; bí lé naá yoòr ñoón yoló kwaá ñjii ndo;

³³ séb o, núr o, doón bí lé naá gii mé njéh njolò bò nùàr kwaré. Mé njéh mene bí lé dé sá táñ ná ñgwéh, bí lé naá bò mbaábi mé né ménâ jamé, lòu taá seér.

³⁴ Bí lé naá bò gwà cibì bò jere kóó. Bò nùàr né mene bò njéh bìi ñgaá weh, bí lé naá gii be teèn mé vógó-temé mene sòm, ye bí nde cu né ménâ kwa yógó keéh, wa dé sá dé seèn gí ndé cú ndo ma.

³⁵ Mo né mân bò nùàr mò, bí té temé ter sòm. Bí kóo ye, sàgà bìi ké beè Càn né duesé ma.

³⁶ Huóm kela né ménâ yolô, bí té gùr, te bí boó ye ñjii mé né Càn yoòr huóm, bí kwa ye faá Càn lé ye nyí nde né bí haá ndo.

³⁷ Né te mvù Càn ñyagá den ye:

Le lom aá ñjò, táñjò mân,

sá nuaá mé ndeé né ndeé doô waà baá kèn,

à ñgágá ndé cú.

³⁸ Càn ye, nuaá mé ña né nùà dilí beè nyí

mé temé cèn yoòr nyí kwaá ñjii doón

kwa nde né yòn kóó.

Mo à bele seér njolo, nyí sòm temé yoòr seèn ndo.»

³⁹ Dé beèh, mè munnò ngwéh ye béh né te bòn bób mé nde né jomo cuú teèn. Ngweéh bò sà bò nde né lòu leér le ma. Béh dé beèh né temé cén mé Càn kwaá njií, te béh yili yuo.

11

Temé cén kwaá njií

¹ Mo nùàr né temé cén mé Càn kwaá njií, sà à né ndèm mé bú kwaá, ye nyí ko gi aá kèn ye Càn nde né njií sà ménâ bób ma. À mene njií sà mé njolo ñéné ngwéh, à né gi koó ye, né teèn.

² Càn lo ye bò jògò bò né te ceér-e. Lòu sam, bó lé naâ bú mé temé cén sie.

³ Béh lo temé cén kwaá njií gi naâ mé Càn, te béh nde ye ngweé koó, ye Càn lo *wón sií naâ mé ngòr seèn. Sà tueé né ye, njií mé nùàr mé njolo ñéné béh lo sií naâ dé mé nùàr né lòu ñéné koó.

⁴ Mé Ábèl lo naâ ménâ ndo. À lo naâ Càn *sèmè haá. À lo lòu haá ngulí naâ mé temé cén yoòr seèn kwaá njií. Yeé baá ménâ, sèmè seèn nde ye dé Kayín ngulí yógó. Njua mé Ábèl lo naâ Càn mé temé cén ménâ sie ndo, Càn lo naâ bú nùà dilí yilá; à weh sèmè dé seèn, te bò nùàr ñene ko mé njéh. Gwaán Ábèl a kú seèn kuù, be seé seèn kú ngwéh; wa hèn temé cén mé à lé naâ yoòr Càn kwaá njií doó née ngulí ndeé den ye.

⁵ Mé Hénòg lo naâ ménâ ndo. Càn lo naâ mé bú ké te vulúu làn weh ñaá te à dé seèn lòu kú cú. Càn yeé weh ñaá baá mé bú ménâ, bó bú mé njolo ñéné cú ndo. Sà doón lo naâ gi mé temé cén yoòr Càn kwaá njií. Te mvù Càn né nyagá den, ye: mé Càn lo nde Hénòg ménâ weh, sà Hénòg lo huòm gi naâ Càn yoòr lòu ma.

⁶ Á ngweéh sà, bób mene naàn, mo nùàr temé cén mé Càn kwá njií ngwéh, à Càn yoòr huòm ndé ngwéh mà. Sà tueé né ye, nuaá mé nde né yoòr Càn den ndeé doón, ko à né gi mé temé seèn bagasé ñéné njií, ye Càn né teèn; wa bób mé né ceér seèn foon doón, à nde né bó sàgà haá ma.

⁷ Mé Noé lo naâ ménâ ndo. Mé gèr lo nde wón kwa, Càn lo naá gi Noé toò tueé kwaá; Noé lo sòn seèn ngweé naâ, sà à née bò njií sà mé njolo ñéné ngwéh ye. Lo naâ mé temé cén mé Càn kwaá njií. À fagá kom faá Càn lé naâ bú tueé nò, à yili som mbàgà seèn mé njéh. Ju sie bò jomo bò mé njéh ndo. Noé lé nùà dilí beè Càn ñaá naâ mé temé cén yoòr seèn kwaá njií sà.

⁸ Mé Abrahâm lo naâ ménâ ndo; à lé sòn Càn ngweé naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií; à lé naâ ter te sòn Càn komo wuo, à nde te tàbè mé Càn nde nde né bú haá doó. À mene tàbè sà kó ngwéh, mé njéh mene à ko lom teèn ndeé.

⁹ Tàbè mé Càn lo ye nyí nde né bú haá sà, à lo teèn cer deén naâ faá nùà kìn nò. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií. Nde nde Càn ye Isák bô Jakôb a, nyí nde né bó lò bú cén sà haá ndo. Mé njéh mene, bó bò Abrahâm doón né ké sà te *gwà cògò faá bò kìn nò cer den.

¹⁰ Lòu sam, Abrahâm lé njolo ke deén naâ mé loó déi; Càn nùà njèh lé loó sâ sií naâ kóó, lé naâ mé kàgà-ndòn seèn ndo; à bú kan yon né mé bân. Abrahâm lé kela deén naâ cí.

¹¹ Mé Sará lo naâ ménâ ndo. À lo baá gii mene kuúm, mé njéh mene à lé naâ huaán ñar kwa. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií; ye nyí né gi bagasé kóó nyegé, Càn boó nde né faá à lé naâ tueé ma.

¹² Si seèn Abrahâm lo baá gii mene faá komó nò, mé njéh mene bó bú lé naâ huaán ñar kwa. Dàm bò nduté ndútù nùà cén sâ lé naâ tetoò faá mbentò nò yaám ndeé, né faá mbésebé sòn nòmò koò yaám ndeé den ndo.

¹³ Nde nde bò nùà hèn kuú gi, sâ temé boòn cén né den ka yoòr Càn kwaá njií ye. Njèh cén, bò njií mé Càn lé tueé naâ sâ, bó lé dé boòn kwà ná ngwèh, bó lé bó ñene njií seér naâ lòu, bó né bó mé be yí dàb bieé njií den. Bó lé naâ ñené kóó, ye bó né bò kìn, loó boòn ká te wónje sam ma.

¹⁴ Bòó mé né mán tueé doónj né gi bèsonè feh keéh, ye bó né loó feé foon te bó yila teèn dé kèi cèn.

¹⁵ Mo bó sé né lò boòn ké jomo munó njií, bó sé naâ ceér foon, te bó cu cu gi jomo.

¹⁶ Njèh cén, temé boòn lé naá seér te loó mé né dé ké jomò huóóm yogó. À né dé seèn ké te vulúu. Càn ye bó júee nyí né Càn boòn dé cí, wa fegùli nyí mé njéh siè ndé ngwéh ma. Lòu sam, nyí lé naá gii bó loó dé feé nyegé kwaá.

¹⁷ Càn lo naâ Abrahâm ceéh, ye bú a, wò *sèmè haá nde né nyí ñuna yeé Isák ma. Abrahâm lo naâ bú ménâ haá. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií. Ndéb Càn felè Isák lo né mene Abrahâm lè, mé njéh mene à lo kó cegé naâ Càn feh keéh, ye bú a: sèmè mé gondon huaán sâ hèn ma.

¹⁸ Sâ, mé Isák sâ, Càn lé naá gii Abrahâm tieé tueé kwaá, ye bú a: bò nduté ndútù yeé ndeè ñar nde né bú ma.

¹⁹ Sâ Abrahâm né gi terreb Càn teèn ngweé keéh, ye Càn nde né Isák te cio nyimé komo ndo. Abrahâm kwa cu baá-re kú-nyimé seèn Isák faá nuaá mé yuoò dòu nò.

²⁰ Mé Isák lo naâ ménâ ndo. À lo naâ Jakôb bò Esayû kulú. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií.

²¹ Mé Jakôb lo naâ ménâ ndo. À yeé nde aá kuú, à lé naâ cùgò sieé, à komo njebá teèn, à die Càn, à kulu bò ñuna Joséf. Lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií.

²² Mé Joséf lo naâ ménâ ndo. Cu mé bò huaán *Iseràlà lo nde ké Ejíptò yuo, à lo naá gii njolò ñené kwaá, à tueé kwaá bó toò te à nde ye kuú. À tueé kwaá bó njií mé bó nde né mé kuú seèn boó ndo. Sâ doónj lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií.

²³ Mé bò tele Músi lo naâ ménâ ndo. Bó yeé ñar aá Músi, bó sie leér soó bú weéh tagár. Bó né sòn mgbè Ejíptò ngeén; veéh bó siè ngwéh. Lòu sam, bó lé naâ ñené, ye huaán né lom yàgà huóóm dé gècèn. Sâ doónj lo naâ mé temé cén yoòr Càn kwaá njií.

11:11 11:11 Gen. 18:11-14; 21:2 **11:12 11:12** Gen. 15:5; 22:17; 32:12 **11:13 11:13** Gen. 23:4; 1 Chr. 29:15; Ps. 39:12 **11:17 11:17** Gen. 22:1-14 **11:18 11:18** Gen. 21:12 **11:20 11:20** Gen. 27:27-29, 39-40 **11:21 11:21** Gen. 47:31; 48:1-20 **11:22 11:22** Gen. 50:24-25; Ex. 13:19 **11:23 11:23** Ex. 2:2; 1:22

²⁴ Mé Músi nùà nhèh ló naâ ménâ ndò. Músi yéé kula baá, à lé naâ yilí ndù *Farôn yòòr huar sòm. Ló naâ mé temé cén yòòr Càn kwaá njií.

²⁵ À lé naâ cio ngón, ye mó bó bò nùàr Càn ñene né gèr doón, huom kela né cí mé *wón vògò; wa lòu sam, wón vògò hèllè né wàn ma.

²⁶ Ye, gèr felè *Nùà Càn ñenê huom kela né nyí kóó mé ngùlù Ejíptò yieé. Lòu sam, à lé njolo ke njií naâ mé sàgà dé ké toò.

²⁷ Temé ló naâ mgbè Ejíptò mé bú ñaá. Mé ñéh mene, à vèh ngwéh, à kò lom te tàbè sà yuò. Ló naâ mé temé cén yòòr Càn kwaá njií. Lòu sam, temé seèn né lom yòòr Càn tég; den lom beè seèn faá à né bú mé njolo ñenê njií nò.

²⁸ À ló naâ bò huaán Iserála *Páskà si kwaá, ye bó a: lóró kwá bèlè húóm te hin te hin, te cili Càn mé wula yéé nùàr doò ñene ménâ, à bò ndoón beè bò Iserála bò wúlá cú ma. Sâ doón ló naâ mé temé cén yòòr Càn kwaá njií.

²⁹ Mé bò huaán *Iserála ló naâ ménâ ndò. Bó ló naâ ndèndèn nòmò koò faá ñèh mbaá nò sela. Ló naâ mé temé cén yòòr Càn kwaá njií. Càn ló naâ nòmò sâ kèb cén lu njií, te bó kela sa. Bó nòmò sâ yilá né nòmò bèlè. Bò Ejíptò bò yéé nde aá ménâ sela ke, bó kum le dé bòòn dùà.

³⁰ Mé bògò Jerikò ló naâ ménâ ndò. Bò huaán *Iserála ló naâ bú cieé téhbeh jege yon, à ñem die. Ló naâ mé temé cén yòòr Càn kwaá njií.

³¹ Mé Rahâb sormbe ló naâ ménâ ndò. Bó bò mbeí ló kèi cén kú gí ná ngwéh. Ló naâ mé temé cén yòòr Càn kwaá njií. Lòu sam, à ló naâ dé seèn bò nò Càn ke nyegé. Bò mbeí ñgeén seér sòn Càn lòu.

³² Sâ belá, mè nde né-re tueé gií à. Cu né he? Mè jògò tueé nde né dé Jedeón wa, dé Barák wa, dé Saámsón wa, dé Jèftè wa, dé *Davíd wa, dé Samuel wa, dé bó *sòn-Càn bò wa?

³³ Bó ló naâ lò déi mé taáb lieé yògò, bó ló bó lie yògò naâ mé temé cén yòòr Càn kwaá njií. Bó né nhèh te ceér-e te ceér-e boó yí. Njií mé Càn ló ye bó nde né beè nyí kwa doón, bó ló naâ kwa gií. Bó né gélóg sòn mé be sie;

³⁴ bó né we taré mé be sie nyimé; gwaga taáb né yòòr bòòn luaré kelá, né doó sue ndeé; bó lé naá gií bò yuyuaá bò, bó ña seér cu bò tetaré bò; bó né bò kwaá-taáb ñaá seér, bó né bò kìn mé taáb yieé.

³⁵ Bòó mé ló naá gií kuú, bò déi lètenè bòòn ló naâ te cio komo yuo cuú, bò vèh bòòn ló naâ bó làn kwa cuú. Sâ doón ló naá gií mé temé cén yòòr Càn kwaá njií.

Bò déi ló naâ mé gèr teèn ñenê kuú ndò. Bó ló ye bò sâ bò a: mó bó Càn ngón ngwéh wa, bó nde né bó wúlá ma. Mé ñéh mene, bó ló Càn ngón ná ngwéh; ye lòu sam, bó né kóó ye bó nde né lè cio komo yuo, bó kwa yon tètàgà ma.

³⁶ Séb né bò déi yòòr sue, núr né bó yòòr bogó. Bò déi né te yuú jaá yilá, bó né bó ké gwà cibí jògò silí njií.

11:24 11:24 Ex. 2:10-12 **11:28 11:28** Ex. 12:21-30 **11:29 11:29** Ex. 14:21-31 **11:30 11:30** Jos. 6:12-21 **11:31 11:31** Jos. 2:1-21; 6:22-25 **11:32 11:32** Jug. 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1 Sam. 16:1-1 Rois 2:11; 1 Sam. 1:1-25:1 **11:33 11:33** Dan. 6:1-27 **11:34 11:34** Dan. 3:1-30 **11:35 11:35** 1 Rois 17:17-24; 2 Rois 4:25-37 **11:36 11:36** 1 Rois 22:26-27; 2 Chr. 18:25-26; Jér. 20:2; 37:15; 38:6

³⁷ Bó né bò déi mé taá tobé wulá; bó né bò déi mé bòu sèsèg segé tená; bó né bò déi lòu kóre wulá; bó né bò déi bèh kàn mé bèh kàn kwógó njií. Bò sà bò né mé par mbieè yoòr su gò; saám né bó seé weh, bó né bó teèn bunó yií. Bó lo naá gèr mé gècèn mene néné.

³⁸ Bó né yeya yon gò, bó né te tòre yon gò ndò. Bò déi né te gbanje ndeé, bó cer teèn; bò déi dòu lùgò. Mé gècèn mene *wón sé bò nùà hèn siè kòmò ná ngwèh bòn; à wúlú ngwéh.

³⁹ Càn né mene tueé ye, bò nùà hèn né lom temé cén yoòr nyí kwaá njií, mé njéh mene bó lé ndéb Càn sà kwà ná ngwéh.

⁴⁰ À lo gwàn ná ngwéh mé ndéb seèn mboón, mé béh bó kóó sam. Ye huóm kela né mé ndeè mboón seér ká te nàm beèh ma.

12

Tele beèh Càn

¹ Dé beèh né бага; dàmm bòó mé lo naá gií temé cén yoòr Càn kwaá njií doón né béh beè kaán sie, te béh nene weh beè bòn, yo taré béh. Sà njií mé nde né gò beèh kí, béh gè lòm mé ceér seèn noón. Mò sam, veèn né cíci kela, à béh gá ndé ngwéh. Béh té doò hómó, yoòr beèh né cí.

² Béh lèmm lòm mé Yeésò. Temé beèh doón né gi beè seèn; toò bô jomo gi né bú ndò. À lé naá cio ké te toú yoló, à gèh cio fegùlì hèllè dùlà ngwéh. Lòu sam, ye vógó-temé nyí né ter, wa Càn nde né nyí haá ma. Kènè à baá ké teèn kwarè kogo Càn, à né te be gaá seèn den den.

³ Bí jògò kè nji ke bú ye. Bò vevenè bò lé naá bú gèr feh keéh; mé njéh mene à lé naá yoló. Bí yólo ménà ndò, bí té gùr.

⁴ Bèh lo mé bí bò veèn né lege doón, nuaá mé lo naá teèn kuú le ngweé teèn sam. Sà bí té gùr.

⁵ Bí kó cú, ye Càn né bí ndógó wa? À mé bí tueé né faá tele tueé njií né mé nuna seèn nò, ye:

Huaán mò,
mò Nùà Dueè né wò njèh mé gèr mene feh,
ngwé lòm bú be fà.

À né mene wò lòu nde, té gùr ndò.

⁶ Né môn:

Càn njèh mé núr mene feh yeé bò yíé-temé bò seèn.

Nuaá mé Càn kò né ye hèn baá nuna nyí doón,
à né yeé bú ménà lobo.»

⁷ Bí gèr yolo né dé njèh maàn. Càn mé njéh feh keéh né ye, bí né bò nuna nyí. Huaán mé tele bú lòbò bèh né teèn wa?

⁸ Mò bí gèr beè Càn jéné ngwéh, faá huaán nene yeé beè teleè nò, sà bí bò nuna Càn sam. Sà bí né bò huaán kùkùn.

⁹ Wanoón béh né gi kóó ye, bò tele beèh dé ká doò né yeé béh seé mé gèr mene feh, béh né sòn bòn ngweé; sé tagá Tele beèh ké te vulúu wa? Mè tueé bí, béh ngwé kélá sòn dé seèn, te béh kwa yon.

¹⁰ Bò tele beèh dé ká doò feh tena weh yeé béh gèr lòu; bó né mé béh faá bó gwaán nè nò bóó keéh. Dé Càn, à mé gèr nyegé seér né béh lòu, ye te béh yuo ngagásé faá nyí nò.

¹¹ Dé yulá, mo gèr kwa aá nùàr, né yeé yulá. Nùàr cu sâ túé ndé ngwéh ye nyegé seér né nyí lòu. Kò nde kela sa baá, nùàr nde ye ñené kóó, ye kámber lé nyegé seér naá nyí lòu wa. Te dene seèn nde ye kweéh seér, temé die bú lè ndo.

Bèh lòu sɔgɔ

¹² Sâ mo né mân, bí tòrò be torò, bí cou nyegé gule ndo,

¹³ bí bèlè lòm ceér dé dilí, te gule mé né sɔgɔ doón lòu mbògò sér cú, à taré seér lòu.

¹⁴ Bí lègè lòm tég, te dolè cer mgbè lètenè bìi mé bò nùàr doón. Bí den lom jolosé ndo. Mo sam, nùàr a, té ndèm mbaá kwá kú, ye nyí nde né Càn Dueé mé njolo ñené.

¹⁵ Mo bí bagasé kè nyégé ngwéh, nuaré déi nde né fùgò beè Càn líim. Bí né lom bagasé ke nyegé, te cén déi lètenè bìi nyure veèn ñá cú, à jin bò mbaábon.

¹⁶ Bí té njolo cì, te nuaré déi lètenè bìi yàgà ndé cú, à bò ñhèh jejoloò faá Esayù nò sèb cú ndo. Esayù lo naá ménâ, à lo naá dene bei seèn yoòr go sòm; lo naá mé yáb;

¹⁷ te ká jomo à nde ye gwaán den, ye tele a, bei né nyí, kúlú nyí kulù; tele lé naá berón ndo. À né mene mé yímé mene yueé fòón, ceér mé à nde cu né kweéh seér lé teèn ná cú. Ngweéh bí né gi ménâ kóó mà.

¹⁸ Bí kwarè tòr mé bó sé naá mé be kema sam. Bò huaán *Iserála lo naá tà-kpù weè ké te tòr Sinayí ñené, mé mgbátág cibí teèn liér, lélán fu taré.

¹⁹ Tàn* lé naá ké teèn mbamé, mé hueh nùàr mene. Mo bò huaán Iserála baá hueh doò ngweé, ñjii ye bó a, kú lòm mé veéh dé kuú. Bó né Càn bon, ye bú a: Té mé béh ménâ túé ñí cù.»

²⁰ Lòu sam, hueh doó lé naá loóm mé gècèn mene tueé taré, ye bó a: Né mene nùàr, né mene nyam, ñjii mé cor kema tòr hèn doón, bó tòbè wúlá sòm bú tòbè ma.

²¹ Lé naá loóm bó taré yagó dé gècèn. Músi mé feh seèn lé naá gi môn tueé, ye: Baá nyí yoòr hemé; veéh baá nyí lòu bené seér ma.

²² Dé bìi môn sam, bí né dé bìi te tòr dé Siyón,† bèh mé loó Càn làn ñe teèn: né Jerusalem dé ké te vulúu; bò cili Càn né lom teèn mgbón.

²³ Bí bò ndoón ‡ den bilí né kóó, bí né kùrmò juóbé. Yilí bò sâ bò né gi ter te mvù Càn nyagá den. Bí baá gi dé bìi ká yoòr Càn; ju felè nùàr doón tena nde né bú. Bí bò càn bò didilí bò mé baá gi tè den né kóó.

²⁴ Bí baá ká yoòr Yeèsò. Càn lé ngòn feè kóó naá mé bú. Húóm seèn bí juob den né kóó. Ngulí kela né cí mé húóm Àbèl.

²⁵ Sâ bí ké keè, bí té sòn nuaá mé né bí tie ndogó doò bèròn, wancón bò jògò bò lo naá tie duagá, bó berón sòn nuaá mé né bó ká te tàbè tueé, bó ñene gèr mé ñjéh. Sâ mo béh né sòn nuaá mé tueé né dé ké te vulúu ñgeén, sâ béh nde né te ju mvelé yuo wa?

12:12 12:12 Es. 35:3 **12:13 12:13** Prov. 4:26 **12:15 12:15** Deut. 29:18 **12:16 12:16** Gen. 25:29-34 **12:17 12:17** Gen. 27:30-40 **12:18 12:18-19** Ex. 19:16-22; 20:18-21; Deut. 4:11-12; 5:22-27 * **12:19 12:19** Tògò dé koò mé hueh faá tàn nò. **12:20 12:20** Ex. 19:12-13 **12:21 12:21** Deut. 9:19 † **12:22 12:22** Siyón né yilí Jerusalem déi (1 Chr. 11:4-5) ‡ **12:23 12:23** Huaán dé tòò jògò. **12:24 12:24** Gen. 4:10 **12:25 12:25** Ex. 20:22

²⁶ Lɔ sâ hueh seèn lɔ naá giì tàbè jilí. À né cu béh déi tueé kwaá ndɔ, ye nyí nde cu né tàbè mbei cén jilí, wa dé sâ tàbè kɔɔ jilí lòm ndé cú, jilí bilí nde aá mé vulú mene ma.

²⁷ Dé mé à tueé né ye mbei cén” hên, feh kwaá gi aá, ye bò njií mé Càn lé si giì naá doón nde né loú sâ jilí nyoló gií, te bò dé ndeèr ndeè ter le lom kɔɔ.

²⁸ Sâ béh vrà lòm Càn mé terreè. Lòu sam, à béh haá né lò mé dé seèn jilí nyí ndé ngwéh. Béh sên yí lòm bú teèn faá à gwaán nê nɔ, béh léb toò seèn leèb, béh veéh bilí bú.

²⁹ Mè tueé bí, Càn beèh né lom we mé ngie yeé njèh dé mvûŋ.

13

Dene mé nde né Càn yoòr huóm

¹ Bí gwàn kú dèn lètenè biì cu doón lòu.

² Bí kɔ gi ndɔ, ye bí nde né bò kìn sie nyegé ma. Bò déi lɔ boó naá ménâ, bó sie nyegé keéh bò cili Càn teèn, bó kɔ ngwéh ye né bó.

³ Bí múnò ká bò gwà cibi bò múnò, te den faá bí bó né ké gwà cibi sâ doón nɔ. Bòó mé bó né bó gèr feh keéh, bí té bó nyèn, te den faá bó gèr sâ feh keéh né bí bó doón ndɔ.

⁴ Gwòm a dèn lòm jolosé beè nùàr doón. Si bò veèh a, té gwòm cùm; dé kàn a, dèn lòm kóbè sâ. Mɔ sam, Càn nde né ju felè bò cùm-gwòm bò tená, à tena ju felè bò ndé-yàgà bò ndɔ.

⁵ Kàgàlɔŋ a, té bí kɔgɔ kàgà. Njií mé né beè biì nené yuo kelâ doón, yo a, taré sér bí mé njèh lòu. Lòu sam, Càn ye nyí wò mé huún kwá ló ndé ngwéh ma, wa nyí wò vú ló ndé ngwéh ndɔ.

⁶ Mɔ né mân, béh gwaán njií nde né ké ter mé temé cén ye:

Gàm mò né Nùà Dueè, mè njeré déi vèh ndé ngwéh.

Nuaré déi mè njeré déi bó kòmò ndé ngwéh ndɔ.»

⁷ Bí té bò kokoò bò biì dé léi toò nyèn; ngòr Càn ké lètenè biì lé seé naá bó. Bò sâ bò lé kuú giì naá te ceér Cànɛ. Bí kè wèh dene boòn, bí kwaá njií temé cén yoòr Càn ménâ ndɔ.

⁸ Bí kɔɔ ye, Yeésò *Kristò né den cu doón kèi cén: à né léilé, à né lan, à nde den nde né ménâ kèi cén ndɔ.

⁹ Bí kè nyégé bagasé, wanɔón bí nde né leér le. Lòu sam, bò nuaré déi baá bò njèh fefeè lètenè biì feh yíi. Huóm kela né mé temé beèh sagár seér mé fùgò Càn, te yo taré nyegé béh tarè. Dèn ngwéh dé tòu yâb. Mè tueé bí, bòó mé né tòu yâb hèllè genné seér doón né yeé lòu mvuaán yuo kelâ.

¹⁰ Béh né mé kɔ *sèmè dé beèh teèn. Bò *ngàn sèmè mé boó yeé seé te *gwà cògò bò Jûf, sèmè teèn yí ndé ngwéh, bó mé ceér sam.

¹¹ Ngàn sèmè bò Jûf dé koò né yeé te mò dé boòn yilá, à beè yila yeé mé húóm nyaàm, à nde bò nùàr veèn yoòr mé njèh semé sòm. Jomo sâ bó jɔgɔ weh komó nyam hèllè, bó nde ngie njií ké jomo loó.

¹² Né dé cì mé Yeésò lé nde kuú naá ké jomo loó. À lé kuú naá ye te nyí bò nùàr *sené seér mé húóm dé nyí nùà njèh.

¹³ Mò né mân, sâ béh hin gi ké jomo loô yoòr seèn, béh bó nde gulí kuú ké sâ doón.

¹⁴ Lòu sam, loó beèh dé kèi cên ká te wôn sam, béh foon seér né loó dé ké toò.

¹⁵ Sâ, béh té sòn mé Càn seèn dù. Sòn sèmè dé beèh né cí, né mé njua Yeésò. Sâ tueé né ye: béh sên bèh yilí Yeésò toò bò nùàr mé sòn beèh nùà njèh.

¹⁶ Bí té bagaa boô nyèn, bí gàm kú lètenè bìi gaàm. Sâ né gèh sèmè mé né Càn yoòr huóm dé gècên ndò.

¹⁷ Bí ngwé sòn bò kokoô bò bìi ngweè, bí dèn bèh ka boòn. Lòu sam, bó lóm felè bìi cèr ngwéh, ye Càn nde né mé bó bieé le. Mò bí né sòn boòn ngweé, sâ bó nde né seé boòn mé vógó-temé mene boó. Mò sam, bó sé boó né seé mé yúlá-temé mene. Á sâ, nde né bí gam cuú wa?

¹⁸ Bí dùà dèn Càn felè beèh cu doón. Béh kó gi áá kèn, ye dé beèh, temé beèh né lè die. Lòu sam, béh gwaán lom né ye dene beèh a, húóm gí te njèh doón lòu.

¹⁹ Mè né bí dua, kúkùr bìi, bí dùà lòm Càn kókoó, ye bú a, kwá mè cu cu ké yoòr bìi wágácén ma.

Bèh Càn duaà

²⁰ Càn mé yuob yeé nùàr dolè komo sòm áá Fehtoò beèh Yeésò te cio kèn. À Nùà mbieè nùà njèh yuo né mé cio bú sâ. Càn ngòn dé kèi cên jegé né mé húóm seèn ndò.

²¹ Càn yùòb nùàr a, nyén kwá bí ngulísé, te bí boó faá à gwaán nè nò. Bú a, sòm kèh be seè seèn yoòr beèh mé Yeésò Kristò, te béh boó njií mé né bú yoòr huóm. Kùsèm terreb Yeésò Kristò a, *sùmù yùò kélá dèn cie dé nyèma mé nyèma. È môn.

Bèh ceré

²² Bò nùàr mò, bí té ndè, mè bí hèn nyagá kuú né ye te yo taré bí tarè; mè nyagá lom né tibisé ndò.

²³ Bí kóo ye, bó sòm áá mbeí beèh Timoté gwà cibì kèn. Mò à waà né jògò, sâ mò mè baá ké yoòr bìi ndeê, béh bú wa ndeè né kóó.

²⁴ Bí bié kèh mè bò kokoô bò gwà Càn mé bò Càn bò ké sâ doón. Bò Càn bò mé né bò Itali bò doón ye bié kèh bí ndò.

²⁵ Húóm-temé Càn a, ká siè gí bí beè doón.

Mvù Jâk

Bèh bieé

¹ Né mè Jâk nyagá né kóó. Mè né nùà seé Càn bô Fehtoò beèh Yeésò *Kristò. Mè nyagá njií né mé bí bô Càn bô* mé né wónj dóónj ñellé ndeé, mè né bí bieé.

Càn mé temé cén duaà

² Bô nùàr mò, mò bí baá mene bô dàmm gèr feh hihiné ñené, bí sàmè sér mé ñjèh lòù;

³ Bí kó né ye, mò bí né temé yoòr Càn tég kwaá njií, gèr né mene bí jilí, sâ feh né bí ñjèh yolô.

⁴ Mò bí baá yoló, bí yoló ñagá lòmm ñjèh dóónj ndò, te gècèn bìi yieé lom mé gùmm mene, veèn déi yoòr bìi ñéné cú, bí den lom bô jéjég bô sâ.

⁵ Mò lètenè bìi lo né nuaré déi saám, bú a, yúé njií mé Càn, à nde né bú ceér feh; à né Càn kó-jere felè nùàr dóónj, à haá yeé mé temé cén.

⁶ Ñjèh cén, kó nùà bú sâ a, duaà lòmm bú mé temé seèn mene ndò, à té lòù sànm sér. Mò sam, nùà saàn den né faá mvùòb nòmò nò; fu sé yeé baá kobó, nde né mé bú duaà dóónj ndoré yon.

⁷ Mò à né gèh nùà dé sâ, bú a, té ndèm mbaá kwá kú, ye nyí nde né njeré déi beè Càn kwa ndò;

⁸ bú a, kó sér lòù, ye nyí né nùà sòn fà, nyí né táfùr mbaá ma.

Nùà saâm mé nùà lieé

⁹ Nùà saâm mé né beè Yeésò *Kristò a, té njeré déi nyàmè; bú a, sàmè sér lòù, ye ngúlú dé nyí né beè Càn ma.

¹⁰ Mé nùà lieé mene, bú a, sàmè taré mé ngúlú dé beè Càn ménâ ndò. Bú a, kóó ye, dé kènè nyí nde né lòù jieé seér, nyí nde cu né faá mvue nyurè nò yuaá yuo.

¹¹ Mò lou komo yuoó aá gè bà, nde né baá taré, à bógó ñema sòm nyure dóónj, bô mvue yua yuo gi, nòmò yàgà bòn nyimé yuo gi ndò. Nùà lieé né ménâ, à nde né lètenè bô ñjèh seèn môn nyimé yuo.

Tájilí

¹² Nuaá mé gèr jilí mene bú naàn, mò à né yoló, à nde né samésé den. Lòù sam, à nde né yòn ndeèr jomo sâ kwa. Né sàgà mé Càn lé naà tueé kwaá, ye bòó mé né nyí gwaán dóónj, nyí nde né mé bó haá.

¹³ Mò veèn baá nuaré déi taáb, bú a, té Càn yoòr kú, à té túé ye, Càn tab né nyí kóó. Mè tueé bí, veèn Càn siè kòmò bèh, Càn nùàr mé veèn táb bèh ndò.

¹⁴ Tuaá mé né yoòr nùàr nderé né nùàr kóó, né bú soób, ye te à sela veèn.

¹⁵ Tuaá hèllè sé yeé baá kurú, veèn ñar. Veèn sé yeé baá yaám, cio ñar ndò.

¹⁶ Bô nùàr mò, temé mò né yoòr bìi, bí té feh bìi mbaá bèlè kú.

¹⁷ Bò ngeh dé bebagaà yuo gi né ké te vulúu beè Càn nùà ngeh. Lou bô weéh mé bô mbentò ké te vulúu doón lé si gi naà bú. À dé seèn kwéh sér bēh, à faá lou nò yílà lèr bēh, à bēh te cibi faá lou nò si ló ngwéh.

¹⁸ À bēh yòn haá seér yeé kóó, à bēh haá lom né mé kàgà-ndòn seèn ndo. À lé bēh yòn sà haá keéh naà te ngòr gècèn-e, ye te bēh yuo kela logò mé yòn sà kóó, bēh den felè bô njií mé nyí lé naá gi si doón.

Nùà ngwé-tiè

¹⁹ Bô nùàr mò, temé mò né yoòr biì, bí munò dèn ngòr hèn munò. Sà tueé né ye: mò bó né tueé, nùà kàn a, fèlá kór gi doón. Ngeh cén, bú a, té wúwágá túé ye; temé a, té bú wúwágá ná ndo.

²⁰ Mò sam, nùà fúru-temé ngeh didilí beè Càn bó húóm ndé ngwéh.

²¹ Bí gè mé ceér jéré-temé lè biì, bí nyénné sér veèn lòu. Bí gwaán yebbé seér ngòr Càn mé Càn dobo kwaá né lè biì doò; dé sà yili sòm seér nde né bí kóó.

²² Bí té ngòr Càn mbaá ngwé fàn ní, kò bí bóó seér faá ngòr Càn tueé nè nò, sà ye. Mò sam, sà bí né feh biì mé be biì bele.

²³ Mè tueé bí, nuaá mé né ngòr Càn ngweé, à faá ngòr Càn tueé nè nò bó ngwéh, felá né nuaá mé la naà daregà ke.

²⁴ À yeé jene nyegé gi áá njolo seèn teèn bagasé, à kwaá njií doó, à doón gò seèn; tètèi sam à nyen njií cu áá gèh dé mé njolo seèn hèllè la naà.

²⁵ Dé nuaá mé né *sóú Càn néné kóó, môn sam, à dé seèn sóú mbaá ngwé ní ngwéh, à bú nyèn ngwéh. Lòu sam, sóú sà né sóú jéjég mé né nùàr te veèn huaár sòm. À né temé teèn kwaá njií, à né faá tueé nè nò bóó ndo. Dé seèn Càn nde né bú mé seé seèn kulú.

²⁶ Mò nuaré déi né munó ye nyí né nùà Càn, mé à leba siè ngwéh, sà à né feh seèn bele, à Càn dua kuú né dé lòu.

²⁷ Ceér Càn duaá mé né Càn yoòr huóóm tueé né dé seèn ye: kò nùàr né bô huaán kú mé bô ma kú te gèr-e sie nyegé, sà ye; kò à né be te seé *wónje sòm, te veèn bú yoòr jèrè ndé cú, sà ye ndo. Tele beèh Càn gwaán kela né cí.

2

Nùà balé

¹ Bô nùàr mò, bí bôó mé né dé biì temé yoòr Fehtoò beèh Yeèsò Kristò Nùà *Sùsum kwaá njií doón, bí té bô nùàr lòu balé.

² Sà jue né, merré déi nuaré déi bô mbeí ndeé naà te mògò biì yílà ndeé, déi né nùà sèsàm, à né mé bô cògò sèsàm yoòr mé lòn sèsàm beè ndo; déi né dé seèn nùà saàm, mé cògò tándàré mán yoòr.

³ Bó fà doón yeé waá baá, bí *sumú weh nùà sèsàm dé seèn lòu, bí feh bú kògò sùsum, ye bú a: ndé dèn dé yeé ká teèn. Bí né nùà saàm dé seèn ter ngaán kwaá den; mò sam bí ye bú a: dèn ndé dé seèn ka biì te bàn tabe.

⁴ Ngweéh sà bí géi né nùàr lòu wa? Ngweéh sà ndièm veèn lè biì doò tena né ju ménà kóó mà.

⁵ Bô mbeí mò, temé mò né yoòr biì, bí fèlá nyégé bagasé, bí kóó ye, Càn ká lè wónje balé weh seér né bô saàm bô, ye te bó kwaá yam njií gi temé

yòor nyî, bó yila Lò nyî faá nyî lé naâ tueé kwaá nɔ: sâ à lé ye bòò mé gwaán né nyî doón nde gi né Lò nyî yilá.

⁶ Mɔ Càn né dé seèn ménâ tueé, bí bò saám bò lòu seb seér né dé kei wa? Ngweéh bò sèsám bò hèllé bí gèr feh keéh yeé kóó wa? Ngweéh bó bí toò juú njií yeé kóó wa?

⁷ Yilí nyógòr mé né yòor bìi doò, bó bóó beéh yeé kóó ndo mà.

⁸ Mɔ bí né sòú dé koò mé lé yuoó naâ sònò Nùà Dueè jolo, sâ bí bóó yilí né teèn. Te mvù Càŋe né môn nyagá den, ye: Gwàn mbei yeé faá wò gwaán né ngàn yòor yeé nɔ.»

⁹ Mɔ bí ménâ bó ngwéh, bí né seér nùàr lòu balé, sâ bí kwa né sòú, bí sela né veèn; á sâ, ju nde né bí sie ndo.

¹⁰ Lòu sam, nuaá mé kwa baá njolo sòu cén kwa bilí né mé bò dé jomò mene.

¹¹ Bí kóó ye, nuaá mé lé yiin naâ yàgà kuú doò, yiin cu né feh wulá kóó ndo. Mɔ né mân, nuaá mé yàgà kú ngwéh, wula seér né dé seèn feh, kum né sòú.

¹² Mè tueé bí, njií mé bí né gi tueé, mé bí né bóó doón, bí kóó ye, sòú mé nde né béh te veéne huaár som doò nde gi né bí ju teèn bele laré.

¹³ Lòu sâ jere Càn mé nuaré déi siè ndé ngwéh faá jere lé nùà sâ mé mbei siè ná ngwéh nɔ. Dé bò kó-jere bò, lòu sâ bó nde né ju feém.

Temé yòor Yeésò kwaá njií, mé seé mene

¹⁴ Bò nùàr mò, hèn mɔ nuaré déi tueé lom né mé sòn, ye nyí né temé yòor Càn kwaá njií, à njií mé Càn tueé nè bó ngwéh, sâ né njeré déi gam wa? Gèh temé kwaá njií bú sâ nde né bú yili som ndo wa?

¹⁵ Mè jue né merré déi cògò bô yáb né yeé mbei saám,

¹⁶ bí né bú tueé seér, ye bú a: ndé bá-re бага, dùlù a, té wò dólé; cùè a, té wò siè ndo. Mò njií mé né bú yógó sâ, bí bú há ngwéh, sâ lélán ngòr bìi nde né bú gam wa?

¹⁷ Né kèi cén mé temé nùàr ndo: mɔ nuaré déi né temé yòor Càn kwaá njií, à seé bó ngwéh, sâ temé kwaá njií seèn sâ né komó temé.

¹⁸ Mɔ nuaré déi ye mè a: mè bóó né dé mò seé, nyí kwaá njií né dé nyí temé yòor Càn ma, mɔ à tueé né ménâ, sâ mè nde né bieé ye bú a: Jògò fèh ke mè ndàndaà temé yòor Càn kwaá njií, mé seé teèn yilá ngwéh sâ, te mè feh keéh bú temé yòor Càn kwaá njií, mè feh keéh bú mé seé mò.

¹⁹ Ngweéh wò né gi kóó ye, Càn gi cegé né cén mà. Wò ko yilí né teèn. Bò tándulu né taré môn kóó ndo, bó toò seèn ndelé yeé dé cí!

²⁰ Kòcò, tándugó! Kè, ndàndaà temé yòor Càn kwaá njií mé seé teèn yilá ngwéh, né temé kuú. Ko bó né gi fà doón, sâ ye. Kwá mè feh wò.

²¹ Ngweéh Abrahâm, tele beéh dé koò, lé nùà gècèn beè Càn nàa naâ mé seé wa? À lé naâ nuna seèn Isâk toò Càn *semé njií.

²² Kènè wò nene ko baá kèn, ye temé seèn yòor Càn kwaá njií, bó seé seèn lé naá gi bècénè fà doón, te temé seèn yòor Càn kwaá njií mboón ye mé seé seèn.

²³ Te yuo faá bó nyagá kwaá né te mvù Càŋe nɔ, ye: Abrahâm lé naâ temé cén yòor Càn kwaá njií; Càn lé bú nùà dilí yilá naâ mé njéh.» À lé bú mbei seèn yilá naâ dé cí ndo.

²⁴ Sâ, bí ñéné kó bá ñenè, ye Càn nùàr nùà dilî beè seèn yilá né mé temé yoòr seèn kwaá ñjî bô seé fà dóón ma.

²⁵ Lé naá cuù mé Rahâb sormbe ménâ ndo: Càn lé bú nùà dilî beè seèn yilá naá mé seé gécèn seèn: bô tebé bô déi lé yuoó naá lètenè bô *Jûf, bô waà, à sie nyegé bô, à né bô gam. Bô yeé baá mé gò, à feh bô ceér dé hiîn, te bô beè yilá cú.

²⁶ Den né faá yo nùàr nɔ; mɔ cúcuí nùàr yuo aá, yo ña ká jomo komó. Né mé temé yoòr Càn kwaá ñjî ménâ ndo, mɔ seé teèn yilá ñgwéh, sâ né komó temé.

3

Leba

¹ Bô nùàr mò, bí té mgbón mbaá mèrrè dèn, ye bí nde gi né bô fèh-ñjèh bô ñaá. Mè tueé bí, béh bô fèh-ñjèh bô sâ, ju nde né felè beèh teèn; ju dé beèh taré kela nde né kóó mé ju dé bô nùàr.

² Lòu sam, béh dóón, béh né gi kèkènè bô veèn hihiné bɔɔ laré. Mɔ nùàr sòn mbaá túé sábé ñjî ñgwéh, sâ nùà gécèn jéjég né bú, à nde né güm seèn sie kóó.

³ Béh nyam tébágàr lòñ sònò yíi yeé dé cí, ye te bô ñgweé sòn beèh ñgweé, te béh sie komo güm bɔòn dóón mé ñjéh.

⁴ Déi né cu bàtò; mé hàmm seèn mene dóón, támbèn pìlì mán lemé gɔ né mé bú kóó. Bô fu tetarè né mene bàtò velá mgbómé yɔgɔ, mé ñjéh mene, mɔ nùà fàr-bàtò ye nyí gwaán né kàn mé kàn ndeé, à nde né tànjàr bàtò hèllè bèh sâ mé ñjéh pìlì lemé ñjîi.

⁵ Mé leba né yeé ménâ ndo; támbèn gà mé jie kela né yoòr nùàr kóó né bú. Mé ñjéh mene, à bô gègèr ñgòr tueé yegé komo gi né kóó. Déi né cu we. Mɔ támbèn bɔgɔ weé mán ñaga baá, à nde né güm ndèndèñ hobò dóón ñgie sòm.

⁶ Leba né môn, à né faá we nɔ, dàmm bô veèn ká lè wónje dóón bilí gi né teèn, à güm nùàr dóón bɔɔ beèh yeé kóó. Mɔ à baá sela, à nde né güm nùàr dóón beè ño sie, à ñgie sòm bú. Lòu sam, we bú sâ yuo den né tuar te cío.

⁷ Nùàr né gi bô kèkènè ñjèh dóón sie komo, à tu bô: bô nyam o, bô non o, bô sàb mé bô ñgò o, dóón nùàr né gi bó sie komo.

⁸ Dé leba môn sam: bèh lɔ mé naá-naá, nuaá mé né leba sie komo née teèn sam ye. Leba né lom gür veèn, nùàr bú siè kòmò bèh; teèn gɔbé den lom né léláj ndièm.

⁹ Mé leba cèn sâ, béh Tele beèh Càn seèn né mé ñjéh; bô nùàr mé Càn me kwaá né faá sòn seèn nɔ, béh bô duagá cu né mé ñjéh ndo.

¹⁰ Béh vra né mé sòn cèn sâ, béh duagá cu mé sòn cèn sâ ndo. Kòcò bô nùàr mò, bí léloò,

¹¹ wanoón manyor* cèn nòmò bagaà bô nòmò veèn bèh cèn-e sòm bèh.

¹² Mángòrè yeé màkpelân féi bèh, teér màngòrè féi bèh ndo. Né kèi cèn mé nòmò ménâ; ndóg nòmò bagaà te nòmò jelá yuò bèh, bô nùàr mò.

Kónkɔñ mé lo dé Càn

¹³ Nùà loò déi né lètenè bìi teèn wa? Nùà kógòn déi né lètenè bìi teèn ndo wa? Bú a, bó yébbé sòm kèh te seé seèn, te bò nùàr ɲene ko teèn, ye à né ɲèh kóó.

¹⁴ Á, mo bí jelá le né lélán sà bô huer ndo, sà bí té mbaá púnó kú, bí té gècèn Càn te nyeéne nyímé ló.

¹⁵ Gèh kógòn bú sà beè Càn yùò bèh; né lo dé bò nùàr ká lè wónje, dé sà né seé táhòrò.

¹⁶ Lòu sam, bèh mé sà bô huer né teèn, ɲèh nde né bèh sà lòu ndabé den, veèn feh hihiné nde né bèh sà kurú ndo.

¹⁷ Kónkɔŋ Càn dé seèn mòn sam, à né dé seèn ɲagásé tâŋ, dolésé mbô, yébbé yébbé ndo; à né dé seèn lélán húóm-temé, mé kó-jere, lélán ɲágá temé; à nùàr gèi bèh, à mé sòn fà sam ndo.

¹⁸ Mè tueé bí, bòò mé né dolé lètenè bò mbaábòòn goó su doón, vu kwaá né gèh bèh dolé, te wa tàb, bó ndeè kaga nyegé bagasé. Tàb sà né dene dé díí.

4

*Mbeí *wôn deèn*

¹ Jógó mé kèrré lètenè bìi kela he ndo wa? Sà doón né gi tuaá wôn mé né lè bìi, ɲaán né bí mòn kóó.

² Bí sé yeé baá njeré déi gwaán, temé bìi jɔgo le teèn; bí sé yeé kwà cú, ɲa wúlá-feh. Tuaá sé yeé baá bí mé njeré déi sie, bí sé yeé kwà kòmò cú, lègè die lètenè bìi, kèrré kela baá-re teèn yila. Mè tueé bí, bí bò ɲíí sà kwà bèh; lòu sam, bí mé Càn dùà ɲí bèh.

³ Bí né mene mé bú dua ɲíí, bí kwà bèh. Lòu sam, bí teèn dùà yí ɲgwéh, bí ko lom né duaá, te bí boó mé ɲéh faá bí gwaán nê no.

⁴ Kòcò, jue ka bí bò vevenè bò! Bí kó ɲgwéh ye, mo bí né bò mbeí wôn, sà bí né bò bònò bò Càn wa? Né yeé mòn; nuaá mé ye ɲíí né mbeí wôn né nùà bònò Càn.

⁵ Bí té mùnò, ye bó te mvù Càn ɲagá kuú né dé lòu, ye: Yòn mé Càn yíí kwaá né yoòr beèh hèn, à bú cií lom nde né mé huer mene.

⁶ Sà kè-re ndo, mé ɲéh mene, Càn né cu béh húóm-temé seèn lòu feh keéh ɲéí, te yuo faá bó lé ɲagá kwaá naà te mvù Càn no, ye:

Nuaá mé né lòu ɲgumó doón, Càn bú gwàn bèh,
à húóm-temé seèn feh keéh seér né mé bò dedolè bò.»

⁷ Mo bí ye te huóm, bí léb ndé toò Càn, bí ɲébá taáb mé *Sátàn, à nde né bí dula kwaá loó.

⁸ Bí ɲgòrò ndé gí yoòr Càn, te Càn ɲgoró nde yoòr bìi ndo. Kòcò bò leba bò, bí yàgà sòm gí bò veèn beè, bí yaga nyegé temé ndo.

⁹ Bí vúágá kú, bí sì yúé, bí né ɲjégér. Bí loò ja kioò, bí yúé sér lòu. Bí loò vógó-temé, bí vúágá sér kú.

¹⁰ Bí cémmé ndé gí toò Fehtoò beèh, à nde né bí ter sie sòm.

Ju felè mbeí tená

¹¹ Bò nùàr mò, nùàr té mbeí júé. Nuaá mé né mbeí jueé, mé né ju felè seèn tená go doón, jue né *sóú, à ju tena né felè sóú ndo. Mo à né ju felè sóú méná tená, sà à feh seèn weh né faá nùà téná-juú no, à sóú hèllè jòlò ndé cú.

¹² Mè né tueé ye bí a, ye sòu sou lom né Càng nùà njèh, à né lom nùà téná-juù teèn mé huún ndò. Terreèb nùàr yili sòòm mé nùàr calé sòòm né cegé beè seèn mé huún. Wò né nei mé né ju felè mbei tená wa?

Hàm feh

¹³ Bí bòó mé né tueé go ye: lan wa, né kwéh wa, béh nde né te loó mân ndeé, béh cer teèn gùm nyemà, béh né toón boó, béh né kàgàlòn̄ kwa, bí bòó mé né ménà tueé sà, bí ngwé nyégé bagasé.

¹⁴ Njií mé wa ndeé né felè bìi kwéh, bí né kóó wa? Bí den né faá mvulu bègè nò; à nde gi né bagasé sie ndogó, tètèi sam à ngá yuo cu aá kèn.

¹⁵ Mò ye te huóm, bí sé la tueé seér naà ye: mò Nùà Dueè né gwaán, à nde né béh terreèb haá, te béh boó dé kàn mé dé kàn.

¹⁶ Bí loó cí, bí né seér feh mé púnò mbaá ham go. Bí kó ngwéh ye gèh púnò bú sà né dé veèn wa?

¹⁷ Sà kènè ndò, nuaá mé né ceér bagaa kóó, loó cí, nde bele seér ceér dé hiín, kuú baá veèn kèn.

5

Gèr felè bò lilieé bò

¹ Bí bò lilieé bò ngwé nyégé bagasé ndò, bí sì mbà siì, bí njègèr lòm dé njègèr, gèr baá felè bìi ndeé!

² Bò ngúlú bìi hèllè baá gi tàbè, sueé cògò bìi yieé gi aá kèn.

³ Jagàb kàgàlòn̄ bìi vu sòm aá ndò, te bí ndeé die ju mé njéh. Mè tueé bí, gùm bìi vu nde né faá we ngie né bú kóó nò. Lòu sam, bí nde ngúlú bìi cuan bilí, sà wón baá gi ká bèh cerè.

⁴ Bí né bò seé bò ké nueh yíi, bó né bí boór kieé, bó né yab kwaá, bí bó kàgàlòn̄ gwòm bèh. Bí ngwé ní kén boòn kán, bó né Càng terreèb felè bìi keén yilá, à né hueh boòn ngweé ndò.

⁵ Bí né dé bìi *wón samé yieé, bí né pòyòg yieé. Ngweéh bí né lom faá nyam cèllè mé bó nde né ñóób wa?

⁶ Bòó mé bèh njèh kó ngwéh, bí ju felè boòn tena gi aá kèn, bí wula kuú né bó mé sòn fuú ndò. Mé njéh mene, bó kò lom né kuú, bó sòn toò bìi taré bèh.

Temé sieè mé Càng duaà

⁷ Bò nùàr mò, bí siè lòm temé tég, kò Fehtoò beèh ndeé cuú baá kèn. Bí kè wèh beè nùà kié-boór: mò à kie gi aá boór seèn, à nde né sèg mé nu cèn kwaá, à nde né sèg mé nu dé jomò kwaá, à né yab teèn yoló kela den.

⁸ Bí yoló ménà ndò, bí siè lòm temé tég, Fehtoò beèh baá ndeé.

⁹ Bò nùàr mò, bí té lètenè bìi lòu ndúgò gò, te ju ndeé bí beè Càng siè cú. Nùà téná-juù baá ndeé, à hèn nò.

¹⁰ Belà, bí múnò ní cégé mé dene bò *sòn-Càng bò léi jògò; bó lé naà lè yilí Nùà Dueè tueé, bó né gèr teèn ñenè yíi. Mé njéh mene, bó lé naà lòu yoló seér. Bí kè wèh beè boòn, bí yolo lom ménà ndò.

¹¹ Béh né gi kóó ye, kènè bó né dé boòn dé samé samé seér. Lòu sam, bó lé naà tég sie huóm. Bí lé naà gi siè-temé Jòb ngweé. À yeé baá temé

môn sie, Nùà Dueè lé naâ bú nhèh ngún kulú haá cuú; bí né gi kóó. Lòu sam, Nùà Dueè né Càṅ kó-je-rè, lé-láṅ húóm-temé ndo.

¹² Tétán bò nùàr mò, bí té jègè jègè nyi. Nùàr a, té vulú jègè, à té tàbè jègè. Né mene kei, bú a, té njií sâ jègè nyi. Nùà kàn a, túé lóm sòn cén, sâ gi aá. Mò né nyea, sâ né lom nyea; mò né sam, sâ né lom ka sam, gi môn ndo; te ju bí beè Càṅ siè cú.

¹³ Lètenè biì nuaré déi né gèr teèn ṅenè wa? Bú a, dùà Càṅ duaà. Nuaré déi né samé wa? Bú a, sì bené.

¹⁴ Lètenè biì nuaré déi né teèn baán wa? Bú a, yílá bílí bò kokoô bò gwà Càṅ. Mò bó baá gi doó, bó dua bú Càṅ felè, bó bó bú kómó mé yilí Nùà Dueè.

¹⁵ Mò bó dua lom né mé temé cén, sâ Nùà Dueè nde né nùà beèn doó yilí sòm, à nde né bú ter sie sòm. Mò à naâ veèn déi bók, Nùà Dueè nde né bú mé njéh kulú sòm ndo.

¹⁶ Mò né mân, sâ bí sàlè sòm kú mé veèn lètenè biì, bí né mé Càṅ dua kuú, te bí taré yuo. Bí kóó ye, mò nùà dilí baá Càṅ mé temé cén dua, sòn seèn né yeé ṅulí dé gècèn ma.

¹⁷ Né faá *Elí nò; à lé naâ nùàr faá béh ndo. À lé dua loóm naâ Càṅ mé temé seèn mene doón, ye te nu né cú. Ngweéh nu ka né ṅgwéh tóg nde wa nyèma tagár mé kwèh mà.

¹⁸ À yeé dua cu aá Càṅ, nu ne cu ye; yab nde cu ye yuo.

¹⁹ Bò nùàr mò, mò nuaré déi né ceér gècèn saáb, nuaá mé weh njií cuù bú te ceér gècène doón bók yilí né teèn.

²⁰ Bí kóó ye, nuaá mé sie sòm nùà veèn déi te veéne, feh bú ceér Càṅ, yilí sòm seér né nùà sâ te cio lòu. Sâ veèn seèn lé naá menè ngún, bó nde né bú mé njéh kulú sòm gií.

Mvù Piêr dé toò jògò

Bèh bieê

¹ Né mè Piêr, mbòn tebê Yeésò *Kristò. Mè nyagá njií né mé bí bò nùàr Càn mé njellé yila gi aá te tàbè Pónje, tàbè Galatí, tàbè Kapadôs, tàbè Asía mé tàbè Bitiní. Bí bòó mé né ké sà cicie faá kìn nɔ cer gɔ doón, mè nyagá njií né mé bí.

² Tele beèh Càn lo naá gií bí ter ké toò jògò balé kwaá; lo naá mé kàgà-ndòn seèn ndɔ. Bí kènê baá gi bò nùàr seèn, né mé terreb Cúcuí Nágá; Càn ye te bí ngweé sòn Yeésò Kristò, à *sené bí mé húóm seèn. Kùsèm dolé seèn a, yám siè bí beè!

Ndèm mé né ngulí

³ Kùsèm Càn Tele Fehtoò beèh Yeésò Kristò.

À lo béh kòò naá mèi bò jerè: à komo sòm Yeésò Kristò lè cio, ye te béh yòŋ dé feê kwa mé bú, bèh ndèm beèh kènê doón né gi sá.

⁴ Ngulù Càn né cu béh kela. Ye nyí kwaá né mé bò nùàr nyí. Ngulù bú sá dé seèn vù kòmò ndé cú, jéré teèn siè kòmò ndé ngwéh, à nòmò kwéh sér kòmò ndé cú ndɔ. Càn bú dé seèn leér kwaá né ké te vulúu kwarè seèn, ye né dé bií.

⁵ Bí bòó mé né gi temé cén yoòr Yeésò Kristò kwaá njií doón, Càn terrèb né bí beè kùrú kwaá, te loù mé wón ndeè gi, Yeésò Kristò yili sòm béh, bò nùàr ñene mé njolo boòn.

⁶ Ngweéh sá bí sàmè bílí cégé kóó mà! Mɔ gèr feh hihiné ye nyí nde né mene bí teèn ceéh weh, bí dèn samésé.

⁷ Dé sá, ye te bó ñene kɔ teèn, ye temé cén bií né yieé. Ngweéh né mene goó ñèh wàn, bò nùàr bú faá ñèh gècèn nɔ ñene kɔ yeé mé tuar yilá yuo kelá wa? Sé tagá ndèm bií mé né goó te mbeí yuií huóóm yɔgɔ wa? Sá, mɔ bí né mene gèr teèn ñené doón, né te bó ñene kɔ mé ñèh ye bí né bò gècèn bò; te loù mé Yeésò Kristò ndeè cuù, Càn seèn nyegé ye bí, bí den gi bò nùàr beè seèn.

⁸ Ngweéh bí né Yeésò gwaán mà. Bí lo mene bú njolò ñéné ngwéh, mé ñèh mene, temé cén bií doón né gi yoòr seèn, bí né teèn samé sɔó. Gèh sèsàm bú sá dé tueè sam.

⁹ Lòu sam, bí yili yuo aá kèn. Né mé temé cén mé bí né yoòr seèn kwaá njií doò.

¹⁰ Sá lo baá dàb mé bò *sòn-Càn bò né ceér mé né nùàr yili sòm hèn kweé fɔón, bó né bò nùàr njií sá se nyegé, ye bó a: Càn lo naá gií ké toò jògò ter nyegé kwaá, ye nyí ndeè nde né bí dé lòu yili sòm ma.

¹¹ Bó mé feh boòn lé naá lòòm mé terreb mene lege, ye te bó ñene kwaá gi nàm mé kèkènè sá njolò. Lòu sam, Cúcuí Nágá mé né lè boòn doò, lé naá gií bó toò tueé kwaá, ye bó a: Kristò ndeè jògò ñene logó nde né gèr, te jomo sá be terrèb seèn ñené ñaá ye mé ñèh ter ma.

¹² Bó né mene lege, ye te bó ñene kwaá gi nàm bú sá njolò, mé ñèh mene Càn lo ye bó a, bó ndeè nàm sá njolò kóó ñéné ndé ngwéh, wa bí bò hèn bò ndeè nàm bú sá njolò ñene seér nde né kóó ma. Kènê, bí baá

gi mé njéh tieè: Cúcuí Naga lé naâ ké te vulúu beè Càn suagâ; bòò mé né Njàgà Bagaà se lé naâ terreba kwa, bó se kwaá bí ngòr sâ tieè. Sâ ngweéh lo né mene bò cili Càn, bó lo naâ gwaán ye te bó nene kwa teèn mà.

Dene nùà Càn

¹³ Mo né mán, bí ténè lóm cúcuí mé seé Càn. Bí dèn dene kô; bí kwá nji gí ndèm ye lòu mé Yeésò Kristò ndeé né cuú, wa bí nde né mé fùgò beè seèn kuú mà.

¹⁴ Bí ngwé sér á sòn Càn, bí té njèh mé feh bìi faá léi toò nò bó cùr cú. Dé sâ lé naâ sâ bí née Càn kó ngweéh ye.

¹⁵ Bí bòò mé Càn lé naâ giì balé sòm doón, bí dèn lóm jolosé faá Càn nùà njèh nò.

¹⁶ Te mvù Cànè bó toò nyagá taré né cí ndò, ye: Bí dèn lóm jolosé. Lòu sam, mè né Nùà joloò.»

¹⁷ Mo bí nde aá Càn dua, ngweéh bí né yeé bú Tele bìi yilá mà. Né bòn. Jégég juù felè nùàr doón tena yeé bú, à ju nùà kàn tena né mé seé seèn ndò. Mo né ménâ, sâ bí vèh lóm bú mé temé cén. Cu mé bí née ká lè wónje hèn, bí dùlà bú dùlà.

¹⁸ Bí né gi kóó, ye bí lo naá giì te cùr tòu bò jògò bò teèn. Yeésò Kristò lé bí teèn nge weéh naâ kóó, à lé bí teèn huar sòm naâ mé keh tarê; bí né gi gèh keh sâ kóó, lo dèn ná ngwèh mé njèh wàn faá kàgàlòn bò goó nò, ndóg lo cí ná ngwèh.

¹⁹ Lo naâ seér mé jégég húòm Kristò nùà njèh. À dé seèn né faá *mbieè sèmè mé beré dèi yoòr sòrò nyi ngwéh, veèn dèi yoòr sam ndò.

²⁰ Càn lo Kristò balé kwaá naâ sâ wónj née teèn sam ye. Te nde nde, yeé baá ká jomo mé cu nde aá giì hèn, Càn nde ye bú bèsonè felè bìi njénè sòm keéh, ye te à yili sòm bí.

²¹ Bí temé cén yoòr Càn kwaá njiì né mé bú, ye: Càn lé naâ bú te cio komo sòm, ye Kristò né nùàr mé yilí. Te temé cén bò ndèm bìi doón nde ye kènè yoòr Càn jógò le.

²² Bí *senésé mán yuo gi né mé ceér gècèn ngweê, ye te bí gwaán ngáà bò mbaábi mé temé cén. Sâ bí bógo lóm ká-re lètenè bìi mé temé cén ménâ.

²³ Bí kóó ye, bó bí nar seér cu aá dé feê. Tele bìi né tètàgà, gèh seèn kú bèh. Gèh sâ né ngòr seèn, né ngòr ngulí mé dé seèn yieé den né cu doón.

²⁴ Né gi te mvù Cànè nyagá den, ye:

Nùàr doón né faá nyure nò.

Dene nyàgàm bòn né faá mvue nyurè sâ ndò.

Mo nyure baá jemá, mvue né yeé nyoló yuo.

²⁵ Ter cu doón le lom yeé ngòr Nùà Dueè.»

Njàgà Bagaà mé bí né ngweé hèn né cí.

2

Taá dàn

¹ Sâ kènè né mene gèh veèn dé heè doón, bí sòm gí bá be teèn: bí té nyeén túé cú, bí té leba nágà cú, bí té huer kú, bí té nùàr júé ndò.

² Bí dèn sér á faá bò huaán mbembogò nò, bó sòn mé mbán ñaâm dù bèh. Njèh cén, mbán dé bìi né ñgòr Càn, bí té sòn mé njèh dù nyí, te bí kula seér mé njèh, bí yili yuo.

³ Né te mvù Càn nyagá den ye: Bí lé naá gii húóm-temé Nùà Dueè ñenè ñgwéé!»

⁴ Mo né ménâ, bí ndê bílí dèn gí ká kwarè Nùà Dueè; taá dàn né bú. Bò nùàr lé naá bú ké jomo komo si njií, sâ beè Càn taá nùà njèh né seér bú, Càn lo naá gii bú ter balé kwaá.

⁵ Bí bílí ndé gí ká yoòr seèn, te bí ña gi bò taá nùà njèh, bí me yila te gwà Càn dé koó, Cúcuí seèn cer beh teèn; te ké gwò sâ bí ña gi bòn bò *ngàn sèmè, bí seé Càn bó lom mé temé cén, te temé nòré bú lè mé bí felé Yeésò *Kristò.

⁶ Te mvù Càn né gi mân nyagá den ndò, ye:

Mè taá nùà njèh balé sòm aá kèn,
à né lom mé yili beè mò koó.

Kènè mè nde né bú taá dàn te loó Siyôn* sio kwaá.

Nuaá mé né temé cén yoòr seèn kwaá njií doón

lòu pò lè ndé ñgwéh.»

⁷ Dé bìi, taá bú sâ beè bìi baá gi mé yili. Lòu sam, temé bìi doón né gi yoòr seèn. Beè bò mé temé teèn kwá nji ñgwéh, môn sam. Bó mene ñenè kó ñgwéh, mé njèh mene,

Né taá mé bò mé-gwà bò lé naá ké jomo

komo si njií, taá dàn ña seér cu né koó.»

⁸ Né beré déi te mvù Càn nyagá den ndò ye:

Né taá cén-gulè bò nùàr,

kweéh dièb bòn né cí.»

Bó teèn cenné diè kuú gí né mé dúágá-temé bòn. Sâ Càn lo toò baá gi mé kàgà-ndòn sâ lè ndò, ye bó nde né dé bòn faá bèh sâ cenné ma.

⁹ Dé bìi, bú a, té cí dèn; lòu sam, bí dé bìi né bò nùàr Càn. Bò *ngàn sèmè dé Nùà Dueè né bí. Càn bí hiín nyeén kwaá né ye bí baá bò gèh nùàr nyí. À lo bí balé sòm naá, ye te bí nde bò nùàr be seé nyí tueé, bí ye bó a, nyí lé bí te cibi ña sòm naá koó, nyí weh kwaá njií bí bèh ñagâ ma.

¹⁰ Léi toò bí lé bò gèh nùàr Càn ná ñgwéh, bí bò gèh nùàr seèn ña né kènè. Bí lo kó ná ñgwéh, ye Càn né yeé bí jere koó ndò. Baá ye kènè, bí baá fùgò húóm-temé seèn kuú.

Dene nùà seé Càn

¹¹ Bí kó ye, ká te wóné bí ndeé né kìn, wa bí nde né wàn cer weh ndò. Mo né mân, sâ kúkùr bìi bò mbeí mò, njií mé ngàn yoòr gwaán né koó, bí té temé teèn nji. Lòu sam, bò njií sâ lege ye te bó wula sòm yòn bìi.

¹² Dene bìi ké lètenè bò Càn-kó a, dèn lòm dilisé. Mo bí né ménâ den, sâ bó né mene bí jueé, bó nde né seé bagaá bìi ñenè, bó keí seér cu bí lòu, te lòu mé Càn ndeé cuu teèn, bó seén bú.

¹³ Bí yoòr sâ né mé yili Nùà Dueè, bí ñgwé làrè sòn bò kokoò bò doón. Bí ñgwé lòm sòn mgbè dé koó faá cí nò, terreb dé koó né beè seèn.

¹⁴ À bò ñgómna terreb haá yeé koó, te bó nde ye bò vevenè bò seé weh;

¹⁵ bòó mé né njèh bòó huóóm, bó seén nyegé bó ndó. Bí ngwé jí sòn boòn. Sâ doón, Càn ye te bòó mé né lòu bòó ndugó go, sé yeé baá seé bagaà bìi njené, te sie bó sòn.

¹⁶ Bí fèh kék mé dene bìi ye bò nùàr a, bí baá mé feh bìi ma. Njèh cén, mé feh bìi bú sâ, né dé bò seé bò Càn, dèn ngwéh mé feh bìi dé veén bòó.

¹⁷ Bí léb làrè toò bò nùàr doón. Bò mbaábi mé né te ceér Yeésò Kristò doón, bí gwàn jí bó mé temé cén, bí né Càn mé feh mene veéh, bí né sòn mgbè dé koó ngweé ndó.

*Gèr *Kristò*

¹⁸ Bí bò seé bò, ngwé jí sòn bò tele seé bìi mé gùm mene. Bò déi né mene temé huóóm, bò déi mene temé húóm ngwéh doón, bí ngwé ní sòn boòn kèi cén.

¹⁹ Lòu sam, nuaá mé né gèr mé sòn fuù njené doón, mo à mé njéh veéh né Càn, sâ à bòó né njèh bagaà.

²⁰ Mo wò sé la gèr hèllè njene né mé yìè veén yeé nò, wò sé la bú yoló ná ngwèh wa? Neì sé la wò seén naâ koó ndó wa? Mo bí gèr njene seér né mé seé bagaà, bí né mbaá yoló njií, sâ beè Càn né njèh bagaà.

²¹ À bí yíllá njií naâ bèh cí. Lòu sam, Kristò mé feh seén lé naâ mé gèr fèlè bìi kwaré, te bí njene weh teén, bí bele ménâ.

²² Sâ ndóg, à lo bèh veén déi kó ná ngwèh ndó; ndóg nyeén déi bú sònò yuò ngúngwéh.

²³ Bó né mene bú mbaá selé weh, mé njéh mene, à lo sòn cú ná ngwéh.

À né mene gèr njené, à lo sòn cú ná ngwèh ndó.

À lé doón kwaá lo giì naâ beè Càn, ye ju teén tena yíi nde né bú ma.

²⁴ À mé feh seén lé naâ veén beéh yoòr nguú kwaá, bó faga bú sòn beéh.

Sâ doón ye te béh den gi bò komó te veéne, ye te béh làg den seér te seé didilí.

Nyer Kristò lé bí taré soóm naâ koó.

²⁵ Lòu sam, bí lé naâ giì faá bò sòrngan mé né lòu sabé go nò. Kèné bó bí bilí kwaá baá ká kwarè nùà njèh. Gó bìi né bú.

3

Bò véh bó bò si

¹ Bí bò véh ndó, bí ngwé jí sòn bò si bìi. Ko ngweéh bò déi lètenè boòn Càn dùa bèh wa, mo bí né sòn boòn ngweé, bó nde né ménâ njené, bó kweéh seér temé. Gwaán cu sâ, bí té mene bó ngòr Càn lòu túé, bó nde gi né te dene bìi njené kééh, ye bí né te ceér-e.

² Lòu sam, bó nde né njené, ye bí né teén bòó yíi, wa bí né bó veéh ma.

³ Bí té gwàn mé bí foon seér ceér dé yàgà huóóm; né lom bò njèh dé kèb cieè. Mè jue né feh lòu beéh goné kwaâ, yíyâr bègè tieè yíi, bò cògò nyàgàm yoòr su kwaá beleè ndó, mè jue né cí.

⁴ Bí yàgà húóm sér kèb lè, te bú sâ ndeè lè bò nùàr jí cú. Mo bí né òlè huóm, bí né òòŋ den, bí nde né Càng yoòr mé gècèn mene huóm.

⁵ Léí toò bò vèh déi lé naà ménâ ɔ́ó, bó lé yàgà nyegé seér naà mé ndèm yoòr Càng kwaá njií, bó né sòn bò si ɔ́òn ngweé.

⁶ Sâ né njií mé Sará lé ɔ́ó naà; à lé Abrahâm yílá naà Nùà njèh". Lé naà mé tie ngweé. Ngweéh bò nuna Sará kènè baá bí mà. Mo bí né bò njèh teèn ɔ́ó yíí, veéh bí mé njeré déi siè ngwéh, sâ bò nuna seèn né bí.

⁷ Mé bí bò siíb ndo, bí wèh kwá bò veéh bìí faá nùàr nɔ. Lòu sam, bí bó ɔ́òŋ yòŋ tètàgà beè Càng kwa nde né kèi cén. Nùà kàn a, kóó ye, dé vèh faá nyí nɔ táre wá ngwéh lòu. Mo bí né ménâ ɔ́ó, sâ njií mé bí né mé Càng dua njií, à nde né ngweé.

Bèh bò Yeésò bò ɔ́ogó

⁸ Bí dèn lòm mé sòn cèn, bí né mé jere lètenè bìí kóó kuú, bí né lètenè bìí faá bò huaán mé lèi cèn nɔ gwaán kuú ndo. Dé kàn a, té toò bò mbei lòu jélá sér; dé kàn a, ɔ́lè sér toò bò mbei lòu ndo.

⁹ Mo nuaré déi né bí veèn ɔ́ó, bí té veèn mé veèn cú. Né mene séb, bí té mé séb cú ndo. Bí dé bìí cu sâ kúlú sér bó lòu. Lòu sam, Càng lé bí tètég yílá kuú naà dé nùàr lòu kúlú, te bí kwa keéh dèh teèn ndo.

¹⁰ Né te mvù Càng nyagá den, ye:

Nuaá mé né dene nɔrè mé bò cieé nenɔrè yoòr seèn gwaán ɔ́òŋ, bú a, siè leba mé júéb,
à sie leba mé nyeén ndo.

¹¹ Bú a, nyénné veèn, à ɔ́ó seér bagaà.

Bú a, fón kwá cú ceér mé ɔ́lè nde né bò nùàr teèn kwa, à kela cí.

¹² Lòu sam, njolo Nùà Dueè né seér yoòr bò didilí bò.

Tie seèn né gí ngòr ɔ́òn ngweé ndo.

Dé bò vevenè bò, à njolo yoòr ɔ́òn kè ní bèh.»

Gèr mé seé bagaà njèh

¹³ Mo bí né lélàŋ bó-bagaà, sâ nuaré déi nde né bí veèn ɔ́ó wa?

¹⁴ Bí né mene gèr njèh, mo né felè seé bagaà, bí té njeré déi nyàmè, bí té nuaré déi vèh, Càng nde né bí kulú.

¹⁵ Bí temé bìí gùm ɔ́òŋ kwá ní lòm mé Yeésò *Kristò, te Nùà Dueè teèn cer lom bú. Bóó mé né bí njèh bieé ɔ́òŋ, bí dèn lòm làŋ toò ɔ́òn, te bí se bó kwòm mé bí né ndèm mé Yeésò Kristò kwaá njií.

¹⁶ Mo bí baá bó se, bí sè níí bó meman, nenɔŋ ndo. Njèh cén, bí té mé veèn yoòr dèn. Mo bí né ménâ ɔ́ó, sâ bó jue kuú mene bí te ceér Yeésò Kristò naàn, nde né bó sònò cí le.

¹⁷ Mo Càng gwaán né ye bí gèr njèh sér mé seé bagaà, mè tueé bí, huóm kela né cí mé gèr felè seé veèn njèh.

¹⁸ Ngweéh Kristò mé feh seèn lo naà felè bìí kuú mà! À lé naà mbei cén dé kèi cèn kuú. Sâ nùà dilí faá bú nɔ sam ndo; mé njèh mene, à nde cio bò jéré-temé bò kuú seér cu kóó, sâ ɔ́òŋ ye te nyí weh nyogó njií cuù bí ká yoòr Càng. Càng mé ngeér sam, bó yeé wula som aá bú te yo húóme, Càng nde bú haá seér yo dé Cúcuí.

¹⁹ À lo mé Cúcuí sâ nde bilí naâ ké dòu bèn cibì yoòr bò càṅ mene, à né bó ngòr Càṅ se.

²⁰ Bò sâ bò lo naâ feh mé Càṅ taré. Lo naâ te nàm Noê. Sâ Càṅ né sèṅ kwaá, ye kò Noê fagá gi aá kòm. Mò gi aá, à yili sòm lom nùà ténndelè, à né bó mé nòmò yili sòm.

²¹ Nòmò sâ lo naâ cecemé nòmò Càṅ mé né béh kènè yili sòm hèn. Gèh nòmò Càṅ bú sâ dé seèndé ngàṅ yoòr kòu sam, béh bú bie njií yeé mé Càṅ, te à nyegé béh temé mé njéh. À né béh temé mé njéh nyegé ndò. Né mé njua Yeésò Kristò. À lé naâ te cio komo yuo,

²² à ṅaá nde ké te vulúu, à den nde te be gaá Càṅe. Bò cili Càṅ bó bò kokoò bò mé bò terreb bò ké ter ka vulúu doón né gi beè seèndé.

4

Dene feé

¹ Béh lé naá gií ṅenè, ye Yeésò *Kristò lé naâ gèr mé yo nùàr yoòr ṅenè. Mò né mán, sâ bí yí lóm njágá dòu mé gèr faá bú nò. Lòu sam, nuaá mé né gèr mé ngàṅ yoòr ṅenè doón, dé seèndé veèndé yoòr seèndé ngwé ndé cú.

² Mò né mán, sâ duòòm hèn, nde wa lòu mé cieé bìi gi nde né teèn, bí dèn bá dene mé Càṅ gwaán nè. Njií mé ngàṅ yoòr bìi gwaán né kóó, bí té kèma cú.

³ Veèndé bìi kela baá mé dé jomò. Lòu sam, bí lo naâ veèndé faá bò Càṅ-kó nò bóó: bí lo naâ feh lógó, njií mé ngàṅ yoòr gwaán né kóó, bí lé naâ bóó, bí né *wón sela; njií mé nùàr sé la bó ná ngwèh, bí né cí bóó seér, bí né lòu sela tugó seér. Cècàṅ né mene beè Càṅ njèh lòròmù, mé njéh mene bí lo naâ cí dua bilí gií. Wulu baá kèn.

⁴ Kènè, bò Càṅ-kó nde aá mé bí lòu híim seér. Lòu sam, bó sé yeé bí lètenè doòn te tándabé denè hèllè ṅenè cú, bí ṅa tou sèb beè doòn.

⁵ Kwá doón, Càṅ nde aá ju felè bò làn bò mé bò komò tená ndò. Lòu sâ bó nde né toò juú njebá, bó salé kwaá seé doòn cie mé sòn doòn.

⁶ Kristò lo ké dòu yoòr bò komò waá naâ dé cí, ye te nyí se bò càṅ doòn Njàgà Bagaá. Lòu sam, cu mé bò sâ bò lo naâ ká cie, ju lo naâ felè doòn tená, faá né yeé felè bò nùàr doón nò. Kristò lo mé Njàgà Bagaá ké dòu se ndeè naâ, ye te bó kwa seér cúcuí, bó den faá Càṅ den nè nò.

Dene bô Yeésò bò lètenè doòn

⁷ Wón nde aá gií, sâ njèh doón ceré baá ndò. Bí siè yo, bí dèn bá dene kòr, te bí dua nyegé ye Càṅ.

⁸ Bí gwàn kú dèn lètenè bìi cu doón, njèh dueè né cí. Mò bí né lètenè bìi mé temé cén gwaán kuú, sâ veèndé ṅún nde né lètenè bìi nyimé yuo gií.

⁹ Cu doón hín gwà kìn a, dèn dèn lo bìi loṅ; nùàr té déi lòu ndúgó sér.

¹⁰ Bí lètenè bìi né gi mé gèh seé hihiné yoòr. Càṅ haá né nùàr kàn méná kóó; bú a, siè mé temé cén, à né bò nùàr mé njéh gam.

¹¹ Nuaá mé Càṅ ye seé dé seèndé né ngòr Càṅ tueé, bú a, sè ngòr Càṅ. Mò seé nuaré déi né nùàr gaàm, bú a, gàm lom mé temé Càṅ mene ndò. Bò dé kàn a, bó gi méná, te bò nùàr seén gi Càṅ felè Yeésò Kristò mé gùm mene. Nùà *sùsùm né bú; terreb seèndé né dé ndeèr. È môn!

*Gèr jomo *Kristò ṅenè*

¹² Bò mbei mò, mo gèr né mene bí yoòr furú, bí té lòu híim sér, faá né njèh kèkèné nò.

¹³ Bí sàmè sér mé njèh dé samê, ye bí baá gèr faá Kristò nò ñenê. Te lòu mé be terrèb seèn ndeè ñenê ñagá teèn, vógó-temé kibí sie bí beè.

¹⁴ Mo bò nuàr bí selé né ye bí né bò mbòn Kristò fí, bí kóo ye, samésé né bí. Lòu sam, bí bò Cúcuí Càn né kóó, terreb doón né gi beè seèn.

¹⁵ Càn a bó nuaré déi ñene gèr lètenè bì mé yìe veèn déi: yìe wúlá-nuàr, yìe yìb, wa né te ju nuaré déi mbaá loó yílá wa, Càn a bó bí gwaán gèh gèr bú sà.

¹⁶ Nuaá mé dé seèn gèr ñene seér né mé yìlì Kristò, bú a, té mé fegùlì kú gùm doón, à vrà sér Càn mé njèh dé vraà. Lòu sam, à né yìlì Kristò.

¹⁷ Kènè baá cu, bó nde aá ju tená. Bó ju tena logó nde né te mbàgà Càn. Á, mo bó ju tena duóm mé mé béh mân, sà ju dé bòó mé né Njàgà Bagaà Càn ñgeén, den nde né naàn?

¹⁸ Sà te mvù Cànè né gi nyagá den, ye:
Mo bò didilí bò lege né lòu, te bó nde ye yìlì yuo,
sà bò jéré-temé bò mé bò vevenè bò
dé bòn bók nde né naàn wa?»

¹⁹ Mo né mân, sà bòó mé gèr ñene né mé yìlì Càn doón, bó a, kó lòm mé seé bagaà tetoò bók ndeê. Bó gùm bòn doón ñèh kwá gi yoòr Càn; à njèh doón si gi naà kóó. Ndéb seèn doó diè kélá bèh.

5

Seé bò Yeésò bò dé kokoò lètenè bò mbei

¹ Mè kènè tueé njií nde né mé bò kokoò bò lètenè bìi. Mè toò né taré nuà koò lètenè bò Yeésò bò méná ndò. Mè lé naá giì bò dàim gèr *Kristò mé njolo ñenê. Lòu mé be terrèb Càn nde né teèn ñenê ñagá, mè gà dé mò teèn lím ndé ñgwéh. Mè né bí dua:

² Kúkùr bìi, bòn bò nuàr Càn mé Càn haá kwaá né beè bìi doò, bí kè nyégé lòm bó faá nuà njèh né bòn mbieè seèn ke nyégé nò; bí dèn kór lòm teèn mé temé cén faá Càn né gwaán ndò. Càn a bó nuaré déi bók jelá seér seé lòu. Bú a, bó lòm seé faá seé né bieé nò, dèn ñgwéh seé kàgàlòn.

³ Bók mé né beè bìi sà, bí té gwàn mé bí tuú seér bó lòu. Dene bìi a, húóm sér toò bòn dé huóm, te bó si weh dene bagaà teèn.

⁴ Te lòu mé Tele bò mbieè ndeè cuù teèn, bí kwa gi tàmm ngoòg dé nyemà mé nyemà.

⁵ Mè kènè tueé nde né mé bò mbò ndà ndò, bí ñgwé tie. Bók mé nyemà bòn né dé bìi yógó doón, bí vèh bó veèh.

Mè kènè tueé njií nde aá mé bò nuàr doón, bí dèn yébbé kú lètenè bìi lòu. Né te mvù Cànè nyagá den, ye:

Càn njèh nomo yeé nuà fù ngàn,
à kulu seér nuà dolé.»

⁶ Sà, bí dèn yébbé ndé giì ká beè Càn terrèb, te lòu mé ye nyí nde né bí ter teèn sie sòm, à sie sòm bí mé be seèn.

⁷ Bò njií mé né bí seé weh doón, bí huárá kwá nji beè seèn, à bí ke nyégé né kóó.

⁸ Bí dèn kór lòù, bí né bèh dɔɔŋ ke tená; *Sátàn nùà bònò né kwarè biì faá gélôg nɔ ngugó ɲuɔb gɔ, te nyí sie yieé cén déi lètenè biì.

⁹ Bí wèh bú seé, bí njéba lòm te ceér Càŋe tég, bí té jìlì. Ngweéh bí né gi kɔɔ ye, bò Yeésò bò mbeí biì bèh dɔɔŋ né gi mé gèr ménà kwaré mà.

¹⁰ Njua mé gèr hèllè dàb ndé ndé ngwéh ndɔ. Mɔ cu sâ kela baá, Càŋ húóm-temè mé lé naá bí te dene tètàgà beè seèn mé Kristò yilá kwaá, nde né bí nɔɔŋ mé feh seèn vuaá kwaá, à haá bí terreb, te bí njéba nyegé ye tarésé.

¹¹ Bú a, dèn dèn nùà terrèb dé nyèmà mé nyèmà ménà ndɔ. È môn!

Bèh cerê

¹² Mè né bí bieé. Mvù maànjé hèn, Silàs nyagá kwaá né mè kɔɔ, te mè nde ye bí temá njiì. Beè mò, à né nùàr mò, mé né ceér Yeésò Kristò te be sâ bele. Mè mvù hèn nyagá né ye te mè toó nyegé bí, bí kɔ nyegé bagasé ye, mé gècèn mene, fùgò Càŋ mé bí né teèn sâ, né faá bí naá giì ngweé nɔ. Bí té teèn yùò nyì.

¹³ Bòŋ bò Càŋ bò ká Babilôn mé Càŋ balé kwaá né faá bí nɔ, ye bié kéh bí бага. Nuna mò Màrk ye bié kéh bí ndɔ.

¹⁴ Bí bié kú lètenè biì mé temé nùàr lè. Bí bò ngwómé Kristò, dolê a, dèn mé bí dɔɔŋ.

Mvù Piêr dé jomò

¹ Né mè Simôn Piêr; mè né nùà seê Yeésò *Kristò, mè né mbòn tebê seèn ndò. Mè né bí nyagá njií. Bí kóó ye, béh bí doón yòòr Kristò kwaá njií gi né temé cên. Dé bìi né faá dé beèh nò yieé, njua mé Càn beèh Yeésò Kristò Yili-nuàr né Càn dili.

² Càn bô Fehtoò beèh Yeésò a, kúlú bí. Dòlê boòn a, yám siè bí beè. Lòu sam, bí né bó kóó.

Yòòr Càn mege ndéé

³ Càn mé terreb seèn lé béh haá gi naâ bô njií mé nde né béh gam, te béh kwa yòn, béh den mege nde yòòr seèn. À lé boó naâ kóó, te béh nde ye Kristò kóó. Né nuáá mé lé naâ béh te dene koò seèn yilá yií, ye te nyí feh keéh béh húóm-temé nyí.

⁴ À lé naâ béh ndéb tieê kwaá kwaá, ye nyí boó nde né bô njèh dudueèr mé né gi njèh doón huóm yagó, ye te bí mvelé yuo beè *wôn, bí temé te bô njèh nuàr jógó kwá cú, te bí lè den seér mé kèkèné dé nyí ma.

⁵ Mò né ménâ, sâ bí lègè néí cú lòu. Mè né kóó ye, bí baá gi mé temé cên yòòr Yeésò Kristò; kènê bí gò dili néí cú lòu ndò. Bí felèbò kó néí cú Càn dé kóó.

⁶ Mò bí kó gi aá, bí né yo teèn sie yií. Mò dé sâ gi aá, bí felèbò kwá yí sèn, bí né yòòr Càn mege ndéé.

⁷ Mò bí mege nde gi aá yòòr Càn kèn, bí lètenè bìi dèn lòm dene bô òm bô bei. Mò bí den kó gi aá ménâ, bí felèbò doón sagá yií baá-re gwaân.

⁸ Mò yòòr bìi yam den né bô sâ bô, sâ nde né bí terreb haá, te bí kó nyegé Fehtoò beèh Yeésò Kristò, bí den làn, te tàb yuo teèn.

⁹ Mò nuaré dèi mé bô njií hèn yòòr sam, sâ tácugó bilí né bú, à nyen aá ye, Càn lé naâ nyí veèn dé léi toó yòòr kulú sòm.

¹⁰ Mò né mân, sâ belà, bí beè Càn dèn gi mé gùm mene. Ngweéh à lé bí yilá naâ dé cí mà. À lé naâ bí balé weh; bí mègè néí cú yòòr seèn lòu. Mò bí né yòòr seèn tég mege ndéé, sâ boó mene naàn, bí diè ndé ngwéh.

¹¹ Càn nde lom né bí ké mbàm yòòr Yeésò Kristò gulu keéh. Fehtoò beèh mé Yili-nuàr né bú. Ké doó sâ baá bèh denè seèn dé nyèmà mé nyèmà.

¹² Mè kó né ye bí né gi bô njií hèn kóó nyegé, wa bí doón njebá den né te gécèn mé bí lé naâ ngweé doó ndò. Mé njéh mene, mè ye kó mè jilí den bí beè beè.

¹³ Mè ye, cu mé mè née mé njolo hèn, kó mè bí jilí den beè beè, te bí den den làn. Beè mò huóm kela né cí.

¹⁴ Lòu sam, ser toó hèn mè nde aá mé yo dé wàn geé; Fehtoò beèh Yeésò Kristò lé naá gi mè njolò njéné feh.

¹⁵ Mè mé terreb mene doón lege lom aá cí, te bí sie den be mé njéh jomo.

**Sùsum mé terreb *Kristò*

¹⁶ Cu mé béh lé ye bí a, Fehtoò beèh Yeésò Kristò nde né mé terreb mene *sumú cuù, béh lé mé feh faá débèbò bô nuàr nò túé ná ngwéh, béh lé sùsum seèn njéné naâ mé njolo.

¹⁷ Cu mé à lé naâ sùsùm mé terrebe beè Tele seèn Càn kwa, béh lé naâ gi doó. Béh yeé ngweé, hueh déi ké sònò Càn Dueè Nùà terrebe lé naâ ngulí, ye:

Hên né huaán yíé-temé nyí,
temé nyí né lè mé bú nòré.»

¹⁸ Lòu sâ béh bó lé naâ ké felè tòr joloò, béh lé naâ hueh sâ mé tie ngweé.

¹⁹ Yeé bilí cu aá mé ngòr bò *sòn-Càn bò mene, béh kò nyegé lom baá-re ye né môn. Mo bí ye te huòm, bí féla ní tie teèn. Lòu sam, ngòr bò sòn-Càn bò né te cibi faá lám nò baá den, tóg kò cieé naga baá kóó. Cu sâ có ndeé né yuoò, à ba njeré sie bí temé beé.

²⁰ Tétég bí jògò kó ye, ngòr sòn-Càn mé né gi te mvù nyagá den, nuaré déi bú mé lèi seèn sè kòmò bèh.

²¹ Lòu sam, bó mene naàn, ngòr sòn-Càn beè nùàr yuò bèh. Cúcuí Naga lé bó ceér feéh naâ kóó, ye te bó tueé keéh bò nùàr njií mé yuo yeé sònò Càn.

2

Bò nyeén bò (Júde 4-13)

¹ Bòó mé ye bó né bò *sòn-Càn bò sé wa, lo naâ tòò lètenè bò nùàr nabé yilá, bó goó su nyeén teèn. Bò fèh-nyeén bò nde cu né lètenè bìi ménâ ndò. Bó nde né bí bò ngòr nyenyenê feh, te mògò njellé mé njéh. Nùà fèh-njèh beéh Yeésò Kristò mé lé naâ bó yili sòm, bó nde né bú ngóón, bó yila nde seér te gèr-e, bó nyoló le teèn mé be bòn.

² Nùàr ngún nde gi né bó te tándabé denè hèllè kem bele; te bò nùàr tueé beéh ceér gècèn.

³ Bò nyeén bò hèllè sé yeé baá kàgàlòn beé bìi gwaán, bó yila bò dèbbè mé feh munò fòón, bó né bí mé njéh njuaré. Kwá nòón, ju bòn né ter taáb kwaá ndò; nuaá mé nde né bó seé weh lóm cèr ngwéh, ye kò nyí nyoló sòm aá bó kèn.

⁴ Mé bò cili Càn mene, Càn lé déi jomo kélá kék ná ngwéh. Bòó mé lé naâ veèn kuú dón, né gi kènê ké dòu bèh cibi tuar, bó né ju teèn kela den.

⁵ Mé nàm bò jògò bò mene, Càn déi jomo kélá kék ngwéh: à lo naâ *wón mé nòmò kum sòm. Lé naâ felè bò jéré-temé bò. À yili sòm cegé Noê, nùà dilí, à yili sòm mé nùà téhbeh ndò.

⁶ Bò loó kokoò déi lé naâ teèn: yilí bòn lé naâ *Sódòm bò *Gomôr: Càn lo bó tuar kum lòò naâ mé yìe veèn bòn ndò. Ye te bò jéré-temé bò dé jomò ñene kwaá gi seé mé nyí nde né bó weh njolò.

⁷ À lo ké Sódòm yili sòm cegé naâ *Lót, nùà dilí. Lòu sam, veèn mé bò nùàr lo naâ bó dón, temé lé naâ Lót mé njéh lè yulá dé gècèn.

⁸ Sâ cieé dé kàn mé cieé dé kàn, mé bó lé naâ veèn kuú sóó, bó né lom Lót temé lè mé veèn bòn hèllè bó yulá. Càn yeé ñene à né dé seèn nùà dilí ménâ, à yili sòm bú.

⁹ Beè Nùà Dueè né yeé môn, bòó mé né yoòr seèn mege ndeé dón, ceér mé à nde gi né bó teèn yili sòm, à né kóó, te bó diè cú. À né gi lèh bò

jéré-temé bò kóó ndo: à bó sie kwaá né beè, te loú ju tenâ, bó yila lè gèr-e.

¹⁰ Mè tueé bí, gèr nde né ñueé. Bóó mé bóó né ñjií mé ñgàn yoòr bòn gwaán nê, mé né bò dudueèr bò seb dóón, gèr tétán ñueé kela nde né bó.

Bò fèh-nyeén bò mé mè la naâ tueé hèllè, mènàn ceré né beè bòn. Né mene bóó mé né mé terrebe ké te vulúu teèn, bò nyeén bò hèllè né lom bó ñaar sie, bó tóbé bó séb.

¹¹ Sâ bò cili Càn né gi bò fèh-nyeén bò sâ mé terrebe yóó ndo. Mé ñjéh mene, bó bò nyeén bò toò Nùà Dueè jógó ñí bèh, bó bó sélé bèh ndo.

¹² Dé bò fèh-nyeén bò hèllè, bó ñjéh dóón bóó mbi gò né mé feh bòn, bó né faá bò nyam ké ya dueè mé bó nde né lòu sie ñóób nò; bó né mbaá selé mbi ñjií, bó ñgwé kòmò bèh. Cio bòn né cu gèh dé sâ ndo: bó nde né mbaá faá bò nyam ké ya dueè nò kuú mbi ñjií.

¹³ Gèr mé bó né bò nùàr feh doò, Càn bó sòn sâ gwòm cu nde né mé núr gèr ndo. Bó vóó-temé bòn kwa seér yeé mé veèn, bó né mé ñjéh cie ñagá le. Mò bó né doó, bí bó né yáb yieé bilí, mè tueé bí, né ñjéh fegùlì. Yo bó taré seér cu né mé nyeén bòn hèllè lòu.

¹⁴ Njolo bòn le lom né yoòr bò véh nùàr. Bó né mene te núlu jelág sóó, bó hó mó bèh. Nuaá mé bó ñene, à te ceér Cànè taré nyégé ñgwéh dóón, bó bele weh bú, bó yí ñjií te veèn. Cu dóón, temé bòn né lom te kàgàlònje. Yeé baá ménâ, Càn ye, nyí bó duagá sòm nde né mé gèr ndo.

¹⁵ Bó né ceér seèn kwaá loó gií, bó sabé bele seér ceér dé hiín, bó né faá Balam ñunà Bosòr nò bóó: sâ Balam lo te veène jím yila naâ mé yie kàgàlònje.

¹⁶ Càn lo naâ bú nde: vuómndèè nde tueé bú sòn beè faá nùàr nò, ye te à geé mé ceér kùlù sâ.

¹⁷ Bò fèh-nyeén bò mé mè la naâ bí tueé hèllè né bò bèlè-nùàr bò. Bó den né faá nduùn mé nòmò teèn sam nò. Bó den cu né faá vulú nuu nò mé fu né mé ñjéh kobó jógó ndeé, nu teèn sam. Càn ye, kwá dóón, bó bò mgbátág cibi nde né beè nyí kwaré ndo.

¹⁸ Bó né bò cùr ñgòr yie punó gò; bó ke né ñjií mé né bò nùàr yoòr yilá, bó ñjebá yila teèn, te bó bele kwa bò nùàr. Bóó mé lé naâ te bòn bò macùr sâ mvelé yuo, sé yeé ñgwéé cu ménâ, bó die yila cu teèn.

¹⁹ Bó né bò nùàr tueé ye bó a: mò bí den beè beèh, bí né mé feh bìi ma. Á sâ, bó bó ñjéh bò hèllè toò né taré kwer veèn ndo. Lòu sam, nùà kàn né kwer beè ñjií mé né felé seèn cer.

²⁰ Mò nuaré dèi naá gií mé feh seèn ñené kóó, ye Yeèsò *Kristò Fehtoò beèh né Yili nùàr, mò à naâ te veène mvelé yuo, à yila ndeé ká beè Yeèsò, jomo sâ mò à den cuù, à nde cu te veèn teré yilá, sâ veèn seèn bú dé jomò hèllè nde né dé toò ñaá yóó, te weh bú seé.

²¹ Gèh dé mé nùàr nde gi né ceér dilí kwa, te à yuo kwaá lo cu ndéb Càn sâ, huòm kela né mé à sé lo ñéné kó ná ñgwèh ye né ceér dé dilí.

²² Sâ dóón tueé né ye, kàn dèi tueé né gècèn. Kàn sâ né tueé ye: Tiéb mé boór naâ sònò tieé sòm, à baá cu nagá. Nguían mé bó naâ kènè kou sòm, baá cu tuób teré ndo ma.»

3

*Cuû Yeésò *Kristò*

¹ Bò mbeí mò, mè bí hên nyagá baá mvù mò dé jomò. Te bò mvù mò fà ðóón, mè ferré den né bò njií mé bí lé naá giì ngweé. Mè ye te bí den beh làn, bí né bó munò nyegé.

² Mè ye te ngòr mé bò *sòn-Càñ lò naá giì léi toò tueé ðóón, lè biì gi cú; te bò ndéh mé Fehtoò beèh Yili nùàr lé tueé keéh naá bí sònò bò mbòñ tebé, lè biì gi cú ndò.

³ Bí jògò kó nées bú hên ye: bí kóó ye, mọ wón nde aá gií, bò nuaré déi ndeé né lètené biì yuo kelá, dé kàn nde né njií mé ñaá né lè seèn bọó; bó nde né bí selé,

⁴ bó ye bí a: Ngweéh Kristò ye nyí baá cuû mà! Á, heèh wee? Ngweéh bèh lò mé bò tele beèh lò kuú giì, njèh ðóón nées den ka faá wón lò ðuóóm naá mà.»

⁵ Sâ bò hèllè bò berón lom né mé be bòn gwaán ñagá ye: lò baá dàb wa, Càñ lò vulú mé tàbè síí naá mé ngòr, à lò tàbè síí naá mé nòmò ndò, wa jomo sâ à lò naá tàbè bò nòmò hihiné geé kwaá ma. Bó dé sâ mùnò ngwéh.

⁶ Sâ mé nòmò cên sâ Càñ lò wón dé cuûm kum sóóm naá mé njéh. Nòmò dueé yeé baá nañ, wón dé léi toò hèllè dùà mbíb.

⁷ Vulú bò tàbè dé jomò hên ter njebá den cu né mé ngòr cên sâ, te we ndeé ngie sòm bó lòu. Càñ ye, kwá bó den; lòu mé nyí nde né ju bò jéré-temé bò tená, nyí nde né bó tuar ngie njií, nyí nyoló sòm bò jéré-temé bò ndò.

⁸ Bò mbeí mò, bí kóó ye, beè Nùà Dueè, cieé cén né faá nyemà kám nọ, nyemà kám né faá cieé cén ndò.

⁹ Mọ Nùà Dueè ye nyí nde né njií sâ bọó, sâ à bú bọó nde né ka nág ménà. Bó déi né munó ye, à wágá wá ndé ngwéh. Mè tueé bí, à ngágá ndé ngwéh, à bí yolo den né lòu. À gwan bèh dé nuaré déi leér le, né mene nei. À gwaán seér né mé nùà kàn né feh seèn yueé fón, te à yili sòm bú.

¹⁰ Mé cieé Nùà Dueè, Nùà Dueè kar waà nde né faá nùà yíb nọ. Lòu sâ, bèmè nde né to taré, vulú nde né nyueé leér, we nde né ké te vulúu die, njèh ðóón ngie yuo, tàbè mé bò njèh teèn ðóón nde gi né ngie yuo ndò.

¹¹ Bò nùàr mò, mọ Càñ njèh ðóón calé sòm nde né faá bèh mân, sâ dene biì den nde né gèh dé heé wa? Bí kè nyégé bagasé, te bí den lom nyennésé, te ñené yuo kela yòòr biì, ye bí né yòòr Càñ mege ndeé ma.

¹² Bí njolo kè mé cieé Fehtoò beèh, bí né seé bọó, te à cuù ye. Lòu sâ, vulú nde né tuar yilá ndeé, bò njèh teèn ðóón laga nde gi tuar.

¹³ Né faá Càñ lò tueé kwaá naá nọ, ye te vulú dé feé mé tàbè dé feé yuo kela nyegé kóó, bò njèh didilí cer teèn. Béh hên kela den né cí!

¹⁴ Sâ bò nùàr mò, cu mé bí né cieé sâ teèn kela hên, bí lègè lòm faá bí lege aá nọ, te bí ndeé yuo gi njolò Càñ kóbè sâ mé veèn yòòr sam, còñ die lètené biì, bí bò Càñ.

¹⁵ Bí kóó ye, sèŋ mé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò né kwaá doô gam né kóó, te bí ndeè nde ye yili yuo. Pôl nùà yíé-temé beèh lé naá gii bí ménâ te bò mvù seène nyagá njii ndò. Càn lé bú kógòn sâ haá naâ kóó.

¹⁶ Cu mé à né felè ngòr hên nyagá doóŋ à tueé gi né faá bèh mân. Te bò mvù seèn mé à nyagá gi né kóó, bò beré déi né lom taré dé gècên. Bò cùr mé temé kuú sé yeé ngwé kòmò cú, bó lugó keéh njií kwòm bèh hiín, bó ferré yíí seér nyeén, faá bó bóó yeé mé bò beré déi te mvù Cànje nò. Kwá-re doóŋ ndò, bó mé njéh tulu su né ju yoòr!

¹⁷ Dé bìi bò mbeí mò, bí baá gi mé njéh tieè, bí dèn á dene kêr, te veèn bò jéré-temé bò bí jìn cú, te bó bí te bèh denè bìi kòrò sòm cú ndò.

¹⁸ Sâ bí bó lòm tég, te húóm-temé Fehtoò beèh Yeésò Kristò yam sie bí beè, bí kò ñeí cu bú dé kóó. Yili nùàr né lom bú. Kùsèm, *sùsùm seèn a, ká ndé wóŋ doóŋ, yuoô lan, nde tóg dé nyèmà mé nyèmà. È môn!

Mvù Jân dé toò jògò

Ngòr mé lé naà nùàr ñaá

¹ Béh bí hên nyagá ñjii kuú né felè ngòr mé né yòn haá. Mé wón lo nde duóóm, sâ à lo dé seèn baá gi teèn. À lé naà tieè beèh ngulí yilá, béh lé naà bú ñené ndo. Né ka môn jég, béh lé naà gii bú mé njolo ñené, béh lé naà bú mé be kema ndo.

² Yón sâ yeé waá baá ká lètenè beèh, à ñené ñagá bèsonè, béh ñene ye bú mé njolo. Béh hên jue den né bí cí. Né yòn tètàgà mé lo naà ké kwarè Tele seèn doò, à lé naà njolò beèh ñené yuo kelà.

³ Njii mé béh lé naà ñené, mé béh lé naà ngweé sâ, béh hên tueé keéh né bí cí, te béh bí te bilí gi teèn bècèné. Dé beèh, béh bò Tele mé Nuna seèn Yeésò *Kristò te bilí gi aá kèn. Béh ye te béh bí doón te bilí gi ménà ndo.

⁴ Béh bí mân nyagá kuú né ye te temé beèh die lè, béh samé gi mé gùm mene.

Ñagá Càn

⁵ Béh hên tueé keéh né bí hueh Yeésò Kristò: wa Càn né lom ñagásé tã ma. À mé bèh cibi dèi yoòr teèn sam gùm doón.

⁶ Mo béh tueé né ye, béh baá yoòr Càn teé ndeé, mé béh né te cibi go den, sâ béh tueé né nyeén, seé beèh te ceér gècèn sam.

⁷ Á, mo béh go né bèh ñagá faá Càn nùà ñhè né bèh ñagá no, sâ tueé né ye béh bí né gi bècèné teé bilí; sâ tueé cu né ye, húóm Nuna seèn Yeésò Kristò né béh veèn yoòr yaga sòm gií ndo.

⁸ Mo béh ye, béh mé veèn dèi yoòr sam, sâ béh bele den cu né feh beèh mé be beèh, béh mé gècèn yoòr sam.

⁹ Nuaá mé né dé seèn bò veèn seèn cie lòu tueé sòm seér, sâ Càn nde né bú bò veèn seèn doón kulú sòm gií, à *sené nyegé bú ndo. Lòu sam, Càn né lom dilisé, à boó lom yeé jégég faá à lé naà tueé kwaá no.

¹⁰ Mo béh ye béh bò vevenè bò sam, sâ béh mé ngòr seèn lè sam, béh yoòr seèn Nùà ñhè horó kwaá seér né nyeén.

2

**Kristò nùà gàm beèh.*

¹ Bò huaán mò, mè bí mvù hên nyagá ñjii kuú né ye te bí veèn bó cú. Ye mo lètenè bìi nuaré dèi né mene veèn boó, te à ko ye, béh né mé nùà gàm beèh ké beè Tele beèh teèn ma; né Yeésò Kristò nùà dilí.

² À lé naà feh seèn te cio mé yiè veèn beèh semé ñjii, te Càn nde ye béh veèn yoòr kulú sòm. Lélán dé beèh mé huún gi lòm ngwéh, né dé bò nùàr *wón doón ndo.

³ Mo béh né sòn Càn ngweé, béh nde né teèn ñené koó ye béh né Càn koó.

⁴ Mo nuaré dèi ye nyí né Càn koó, mé à sòn Càn jòlò ngwéh, sâ né nùà nyeén, à mé gècèn yoòr sam.

⁵ Nuaá mé né dé seèn ngòr Càn jolo, gwaán seér né Càn mé gècèn mene kóó. Béh ñene kó yeé mé njéh ndo, ye béh né yoòr Càn nyogó ndeé.

⁶ Nuaá mé ye nyí nyogó den aá dé nyí yoòr Càn, sâ kó bú a, gò lòm ká nág faá Yeésò lé góó naá nɔ.

Ngòr dé cuùm mé né den feésé

⁷ Bò mbeí mò, ngòr mé mè nyagá né hèn njèh feé beè bìi sam; né ngòr cuùm mé bí lé naá gií ké bèh duóòm ngweé. Ngòr sâ bí lé naá gií bú gwaán ndo.

⁸ Ngòr sâ né mene dé cuùm, mé njéh mene né feésé. Mè bí hèn nyagá né cí. Gècèn seèn né yoòr Yeésò Kristò ñené ñagá; né lè dene bìi ñené yuo kelá méná ndo. Lòu sam, cibí baá ñellé yuo, ñagá baá seér kóó baá; né ñagá nùà njèh.

⁹ Nuaá mé ye nyí né bèh ñagá, mé à né mbeí bunó dóón tueé né nyeén, à née den ka bèh cibi ye.

¹⁰ Nuaá mé né bò mbaábɔn gwaán, né seér bèh ñagá kóó. Dé seèn, ndògò njií mé nùàr nde né teèn ceén die bú yoòr sam.

¹¹ Dé nuaá mé né bò mbaábɔn bunó, mɔn sam; à dé seèn né te cibi, à né teèn go wɔn, cibí cib aá bú njolo, à lè mè kó cú.

¹² Bò huaán mò, Càn bí bò veèn bìi fɔ sɔm gi aá kèn, né felè yilí Yeésò; mè bí hèn nyagá kuú né dé cí.

¹³ Mé bí bò tele mò ndo, ngweéh nuaá mé lo naá logó teèn, te wón nde ye duóòm, bí né gi bú kóó mà; mè bí hèn nyagá njií né dé cí. Mé bí bò ndà mene, bí lé naá *Sátàn taré yogó; mè bí hèn nyagá njií né dé cí ndo.

¹⁴ Né cu mé bí bò huaán mò, bí né Càn Tele beèh kóó; mè bí nyagá njií né dé cí. Mé bí bò tele mò ndo, ngweéh nuaá mé lo naá logó teèn, te wón nde ye duóòm, bí né gi bú kóó mà; mè bí nyagá njií né dé cí. Mé bí bò ndà mene, bí né taré, bí né mé ngòr Càn lè, bí né Sátàn taré yogó; mè bí nyagá kuú né dé cí.

¹⁵ Bí té *wón gwàn, bí ngón bílí mé tò mò njèh wón mene, wanóón nuaá mé né wón gwaán, dé seèn Tele beèh Càn gwàn kòmò ndé ngwéh.

¹⁶ Bí kóó ye, bò njèh wón né mé ceér hihiné: tuaá veèn né bò nùàr lè lì den; bó njèh wón ñéné téná bèh. Mò bó baá ngùlù wón yieé, bó né mé kàn lobo nyan le. Mè tueé bí, gèh dé sâ yuo yeé beè wón; ndóg beè Tele beèh Càn yùò bèh.

¹⁷ Kwá-re nóón ndo; wón hèllé baá gií, bò njií mé bò nùàr né gwaán sâ baá nyoló ndeé. Nuaá mé boó né faá Càn gwaán nè nɔ, tètàgà le lom nde né kóó.

*Nùà bònò *Kristò*

¹⁸ Bò huaán mò, waá baá kèn! Bí lé naá gií ngweé, ye mɔ wón nde aá gií wa, nùà bònò Kristò ndeé né cu sâ waá ma. Kènè bò bònò bò Kristò baá lom cie faá cí nɔ bomó sue; béh baá mé njéh ñené kóó, ye hèn baá bèh ceré sâ ndo.

¹⁹ Mé gècèn mene, bò sâ bò lé yuoó naá ká lètenè beèh. Mé njéh mene bó lé dé beèh ná ngwéh. Mò bó sé lo né bò dé beèh, béh bó sé née kóó ye. Sâ dóón bóó gi né te béh ñene ñagá teèn, ye bò sâ bò te bòn beèh sam bòn.

²⁰ Dé bìi môn sam. Dé bìi Kristò lé naà bí Cúcuí Naga yoòr nyeén kwaá gií, bí lé naà bú kwa; bí né gi bò njèh dé gècèn mé bú nènè kóó.

²¹ Mo mè né mene bí mán nyagá, sá túé ngwéh ye bí née gècèn kó ngwéh ye; né seér ye bí né gècèn kóó ma. Bí né gi kóó ndo, ye ngòr gècèn mé nyeén yoòr sam gùm dɔ́ɔ́ɔ́.

²² Á sá, nùà nyeén né nei? Sá nùà nyeén né nuaá mé ye Yeésò *Nùà Còɔ́ sam. Nùà bú sá né nùà bùndò *Kristò, à berón bilí né Huaán mé Tele mene.

²³ Né yeé môn, nuaá mé né Huaán berón, berón né mé Tele mene; mo à né Huaán gwaán, sá à gwaán né mé Tele mene ndo.

²⁴ Dé bìi, bò njií mé bí lé ngweé naà ké bèh duóm hèn, bí lèr kwá nyégé lè bìi bagasé. Mo bò njií mé bí lé ngweé naà ké bèh duóm doó né gi lè bìi te be sá den den, sá bí bò Tele mé Huaán nyógó bilí né kóó.

²⁵ Sá ndéb mé Kristò lé kwa kwaá naà béh tieè doó né yòɔ́ tètàgà ndo.

²⁶ Mè bí nyagá kuú né felè bòó mé gwaán né bí beleè doó.

²⁷ Dé bìi, bí kóó ye Kristò bí Cúcuí seèn yoòr nyeén kwaá gi aá kèn. Nuaré déi a, té bí njeré déi mbaá fèh kú cú, Cúcuí seèn né gi bí njèh dɔ́ɔ́ɔ́ fèh den, à fèh lom né bò njèh gècèn gècèn ndo, à ngòr nyeén déi teèn fèh yí kèh bèh. Bí nyógó dèn gi yoòr Kristò, faá Cúcuí Naga né bí fèh den nɔ́.

²⁸ Bò huaán mò, bí bò Kristò nyógó dèn lòu, te lòu mé à ndeè cuù, béh njeré déi nyàmè cú, te fegùlì ndeè béh toò seèn siè cú ndo.

²⁹ Bí né gi kóó ye Kristò né lom dilísé. Sá bí kó nyégé-re bagasé ndo, ye nuaá mé né njèh teèn boó dilí yíi dɔ́ɔ́ɔ́ né nuna Càn ma.

3

Bò nuna Càn

¹ Bí jògò ke ke gwaán mé Tele beèh Càn gwaán né béh kán ye! Ngwéh à béh yílà né bò nuna seèn mà. Né bòn, béh né lom bò nuna Càn. Bò *wón bò dé boòn béh nènè kó ngwéh; lòu sam, bó Tele beèh Càn nùà njèh kó ngwéh.

² Bò mbeí mò, bí kóó ye, béh baá bò nuna Càn. Gèh dene mé né béh kela sá née bèsonè nènè yuò kélá ngwéh ye lòu. Mé njéh mene, béh né gi kóó ye: mo *Kristò ndeè naga yuo kelà baá, béh bú nene nde né te be sá, te béh den faá bú nɔ́.

³ Sá nuaá mé né ndèm yoòr Kristò mán kwaá njií dɔ́ɔ́ɔ́, bú a, dèn lòm ngagásé faá Kristò né ngagásé ndo.

⁴ Nuaá mé né veèn kema dɔ́ɔ́ɔ́ sela né *sóú. Lòu sam, veèn né sóú selaà sá.

⁵ Bí né gi kóó ye, Yeésò lé ká lè wónɔ́ nde kuú naà bò nùàr veèn yoòr fɔ́ soóm, wanoón ndògò veèn déi lé yoòr seèn ná ngwéh gùm dɔ́ɔ́ɔ́.

⁶ Sá nuaá mé nyógó den né yoòr seèn dɔ́ɔ́ɔ́, dé seèn veèn kèrà ndé cú. Nuaá mé né dé seèn veèn sela soó, née Yeésò Kristò nènè ngwéh ye, sá à bú kó ngwéh ndo.

⁷ Kúkùr bìi bò huaán mò, bí té gwàn mé nuaré déi bele bí! Bí kóó ye, nuaá mé né njèh boó dilí dɔ́ɔ́ɔ́, baá gi dilísé faá Yeésò Kristò né dilísé nɔ́.

⁸ Nuaá mé né dé seèn mé veèn kema ndeè den dɔ́ɔ́ɔ́, né dé seèn nùà *Sàtàn. Lòu sam, Sàtàn né yeé môn, à lé veèn boó duóm naà ké bèh

duoôm ndo. Nuna Càn lé ká cie hên nde kuú naâ bò seé Sátàn hèllè nyolò som.

⁹ Nuaá mé né nuna Càn doón, dé seèn veên sèlà ndé cú; dé seèn Càn baá Tele seèn koó, à veên déi bó kòmò ndé cú, à dé seèn yoór baá seér mé kèkèné dé Càn.

¹⁰ Mo nààr baá nuna Càn, bó nde né bú ñené koó, bó nde né bò dé Sátàn ñené koó ndo: bòó mé ñhè teèn bó dillí yí ngwéh, mé bò mbaábon gwàn ngwéh doón, dé boón bò nuna Càn sam.

Gwaân lètenè bìi

¹¹ Bí lé naâ ngòr hên ké bèh duoôm ngweé gí, ye béh gwàn kú lètenè beèh gwaân.

¹² Mo né mân, sâ béh té faá Kaín nò dèn; né nuna Sátàn. À lé naâ òm seèn wulá. À lé òm wulá naâ mé ñgei wee? Ngweéh sâ lé naâ mé ògòtì seé boón mà. Seé dé seèn lé naâ veénsé; seé dé òm dilisé. À lé òm wulá naâ mé ñhè.

¹³ Bò nààr mò, mo *wón baá mene bí bunó, bí té lòu géi sér.

¹⁴ Béh dé beèh te cio sam cuú, béh baá seér te yòñe. Béh né gí ménâ koó nyegé; lòu sam, béh né bò mbei beèh mé temé cén gwaân. Nuaá mé mbei mé temé cén gwàn ngwéh née dé seèn te cio ye.

¹⁵ Nuaá mé né mbei lè sie kwaá doón né nuna wulá-nààr. Bí né gí koó ye nuna wulá-nààr dé seèn mé yòñ tètàgà yoór sam.

¹⁶ Dé Yeésò *Kristò né hiín; à gwaân lom né dé seèn nààr mé temé cén, à lé cio beèh hên ña weh kuú naâ dé cí, béh ceér nààr gwaân ñene ko né teèn sâ. Mo né mân, béh kè wèh teèn, te béh kuú felè bò mbei beèh ménâ ndo.

¹⁷ Wanoón hên mo nuaré déi né mé ngúlú beè, mbei mé ñhè sam, à mbei jere kó ngwéh, sâ à né mé temé Càn lè wa?

¹⁸ Bò huaán mò, béh bí té lòm nààr mé lélán sòn mbaá gwàn nága dèn, béh gwàn gí nààr mé temé beèh mene, mé seé beèh mene doón.

¹⁹ Mo béh né bò mbei beèh mân gwaân, béh nde né teèn ñené koó ye béh né bò huaán gécèn, sâ temé beèh nde né lè toò Càn die ndo.

²⁰ Á, mo càn né béh lè mé njeré déi tené, sâ mé ñhè mene, béh ká toò Càn ndé ndé cú wa? Ngweéh Càn nuna ñhè né temé beèh ñené yógo mà. Mè tueé bí, ñhè doón né gi njolò Càn.

²¹ Bò mbei mò, mo càn béh lè téné ngwéh, sâ béh nde né njeré déi toò seèn nyamé wa?

²² Béh né bú ñhè doón bieé, à nde né béh haá, ye béh né ndéb nyí jolo, wa béh boó né njií mé né nyí yoór huóom ma.

²³ Ndéb sâ né mân: Càn ye, kwá ní lòm temé cén yoór Nuna nyí Yeésò Kristò, wa bí né lètenè bìi gwaân kuú ndo ma, te den faá à lé naá gii tueé kwaá nò.

²⁴ Nuaá mé né sòn Càn ménâ jolo doón, dé seèn nyógo den né yoór Càn; sâ Càn né bú yoór teèn ndo. Mo béh bò Càn né koó, béh ngweé ko né mé Cúcuí seèn yoór beèh. Càn lé béh ménâ haá naâ koó.

4

Cúcuí dé Càn mé cúcuí nùà bònò seèn

¹ Bò mbeí mò, mò nuaré déi waà, né njeré déi kwarè bìi tueé den, wa nyí tueé né mé terreb Cúcuí Nágá, bí té mbaá gwàn nji, bí kwé sér bú lòu. Mò à bí tueé né mé terreb Cúcuí dé Càn, bí nde né teèn néné kóó. Wanoón bò *sòn-Càn bò dé nyenyenê baá *wón beè náb sie.

² Mò né Cúcuí dé Càn, bí nde né bú dé seèn néné kóó: nuaá mé né bèsonè tueé nágá, wa né gècèn, Yeèsò Kristò lé naà nùà njaá ma, nuaá mé né ménà tueé doón, tueé né mé Cúcuí dé Càn sà.

³ Nuaá mé né dé seèn Yeèsò lòu ngoón seér doón, mé Cúcuí dé Càn lè sam; lè seèn né seér cúcuí nùà bònò Kristò. Bí lé naá gii ménà ngweé, ye à baá ndeé. Hèn baá bú sà, kènê à baá gii ká te wónje.

⁴ Mé njéh mene, bò huaán mò, bí baá gi dé bìi bò dé Càn; bí né bò sà bò taré yógó. Cúcuí Càn baá gi bí yoòr; taré kela né bú mé cúcuí bò wón bò hèllè.

⁵ Bò sòn-Càn bò dé nyenyenê sà né dé bònò bò wón bò; bó tueé né njií mé wón gwaán nè, wón sòn bònò ngweé né dé cí.

⁶ Dé beèh môn sam, béh né dé beèh bò nuna Càn. Nuaá mé né Càn kóó doón né gi dé seèn sòn beèh ngweé. Nuaá mé nuna Càn sam né sòn beèh lòu ngeén seér. Béh nùà Cúcuí gècèn mé nùà cúcuí dé nyeèn nene ko yeé mé njéh sà.

Càn né lélán gwaán

⁷ Bò mbeí mò, béh gwàn kú lètenè beèh gwaán. Lòu sam, gwaán yuo yeé beè Càn. Nuaá mé né nùà mé temé cén gwaán doón né nuna Càn, sà nùà sà né Càn kóó ndo.

⁸ Nuaá mé dé seèn nùà gwàn ngwéh, Càn kó ngwéh. Lòu sam, gùm Càn nùà njèh né gwaán sà kóó.

⁹ À né lom béh mé temé seèn mene gwaán; à lé naá gondoñ Nuna seèn ká te wónje temá njií, ye te béh kwa yòn mé bú. À béh gwaán seèn bèsonè fèh keéh né mé njéh.

¹⁰ Gwaán sà túé ngwéh ye béh né Càn gwaán komo; Càn nùà njèh gwaán seér né béh kóó; à lé naá Nuna seèn ká lé wónje felè beèh temá njií, à semé bú felè beèh, te à kulu som gi béh veèn yoòr mé njéh.

¹¹ Bò mbeí mò, mò Càn né béh mán gwaán, sà béh gwàn kú dèn lètenè beèh môn ndo.

¹² Wanoón nuaá mé lé naá Càn mé njolo néné teèn sam. Mé njéh mene, mò béh né lètenè beèh mán gwaán kuú, sà à né lè beèh teèn; sà gwaán seèn nde né yoòr beèh jegé yuo kelá.

¹³ Càn né béh Cúcuí seèn haá. Béh nene ko yeé mé njéh, ye béh né yoòr Càn nyógó den; ye à nyógó den né yoòr beèh ndo.

¹⁴ Béh lé naá gii mé njolo beèh néné, ye Càn Tele beèh lé naá Nuna seèn ká te wónje temá njií, te *wón yili yuo mé bú. Béh né gi nùà doón ménà tueé bele.

¹⁵ Nuaá mé né bèsonè tueé nágá, ye bò nùà a, Yeèsò né Nuna Càn doón, nyógó den né yoòr Càn; sà Càn né yoòr seèn nyógó den ndo.

¹⁶ Gèh gwaân mé Càn né béh gwaân hên, béh né gi dé beèh yoòr beèh ngweé kóó, béh né lom temé teèn tég kwaá njií. Lòu sam, gùm Càn nùà nhèh né gwaân sâ. Nuaá mé né mbeí cu dóón gwaân, nyógó den né yoòr Càn, sâ Càn né yoòr seèn nyógó den ndó.

¹⁷ Mò béh né mé gwaân lè deí, sâ lòu téná-juù béh dé beèh njeré déi nyàmè ndé cú. Lòu sam, gèh dé mé Yeésò nê, béh né ká te wónje môn ndó.

¹⁸ Mò nùàr né mé gwaân lè, à njeré déi vèh ndé cú; gwaân mé né lè seèn doò nde né veéh kwógó sòm. Lòu sam, mò veéh né nùàr sie, sâ ndòn seèn weh né bú seé kóó, ye bú a, wò nde né gèr ñené ma. À sé yeé baá-re ménâ veéh, gwaân Càn mé né bú yoòr doò mbierré yuo ndó.

¹⁹ Dé beèh, gwaân Càn né gi béh lè. Lòu sam, à lé naá gii béh gwaân, te béh nde ye bú gwaân.

²⁰ Mò nuaré déi ye nyí né Càn gwaân, mé à né mbeí seèn lòu bunó seér, sâ nùà sâ né lom nùà nyeèn, wanóón à mbeí mé né njolò seèn gwàn kòmò ngwéh, sé tagá Càn mé à mé njolo ñené bèh wa?

²¹ Ndéb hên Yeésò *Kristò tueé né mé sòn seèn ye: kó nuaá mé né Càn gwaân dóón, gwaân mbeí seèn ndó, sâ ye.

5

**Wónj yógó*

¹ Nuaá mé né temé kwaá njií, ye *Nùà Còñ né Yeésò, dóón né ñunà Càn. Sâ nuaá mé né Tele gwaân, nde né mé bò ñuna seèn mene gwaân bilí ndó.

² Mò béh né Càn gwaân, mò béh né *sóú seèn jolo, béh nde né teèn ñené kóó, ye sâ béh né bò ñunà Càn gwaân.

³ Mò béh né Càn gwaân, sâ béh né sóú seèn jolo. Sóú sâ tétán yúlá ngwéh ndó.

⁴ Lòu sam, béh né bò ñuna seèn; nuaá mé né ñunà Càn dóón, né yeé wónj yógó. Béh wónj yógó né mé temé beèh yoòr Yeésò tég kwaá njií.

⁵ Neì wónj yógó nde né kóó wa? Mè tueé bí, gi cegé né nuaá mé né temé yoòr Yeésò kwaá njií, ye Ñunà Càn né bú.

*Bò njií mé tueé né sòn Yeésò *Kristò*

⁶ Yeésò Kristò nùà nhèh lé naá ká te wónje waá; bó kou bú nòmò; à lé naá kuú, húóm seèn ber. Lé dé léllán nòmò ná cégé ngwéh, lé naá mé nòmò bò húóm mene. Cúcuí Nágá tueé né ménâ ndó, ye né lom gècên. Nùà gècên né cu Cúcuí sâ ndó.

⁷ Bò njií mé né gi sòn Kristò tueé né tagár:

⁸ Cúcuí né ménâ tueé, nòmò bò húóm tueé cu né ménâ ndó. Bò nhèh tagár hên tueé gi né mé sòn cên dóón.

⁹ Béh né gi kóó ye bò nùàr né yeé béh njeré déi tueé, béh ngweé sòn boòn, sé tagá sòn dé Càn wa? Bí kékóó ye kela né sòn dé Càn mé dé bò nùàr. Dé Càn, à tueé né felè Ñuna seèn nùà nhèh.

¹⁰ Sâ nuaá mé né temé cén yoòr Ñunà Càn kwaá njií dóón, nde né yoòr seèn ngweé kóó, ye né gècên. Nuaá mé temé yoòr Càn kwá njií ngwéh dóón, sie né Càn nyeén ndó; wanóón Càn nùà nhèh né mene mé sòn seèn felè Ñuna seèn tueé ñagá, nùà hèllè seèn temé teèn kwá njií ngwéh nò.

¹¹ Bèh hên tueé né sòn Yeésò sâ, ye Càn béh yòn tètàgà haá baá kèn; wa yòn sâ yuo yeé beè Nuna seèn ma.

¹² Sâ nuaá mé né beè Nuna seèn doón né mé yòn sâ yoòr. Nuaá mé beè Nuna Càn dèn ngwéh, dé seèn mé yòn sâ yoòr sam.

Yòn tètàgà

¹³ Bí bòó mé né gi ndèm lè yilí Nuna Càn kwaá njií doón, mè hên nyagá njií né mé bí, te bí kó nyegé ye bí baá mé yòn tètàgà teèn ma.

¹⁴ Béh njeré déi toò Càn nyàmè cú. Béh né gi bagasé kóó nyegé, ye mō béh né bú njeré déi te sòn seène dua yíi wa, à nde né sòn beèh ngweé ma.

¹⁵ Mō béh né gi mǎn kóó nyegé, ye à né yeé sòn beèh ngweé, sâ béh kó gi aá kèn ye béh kwa baá njií sâ ndo.

¹⁶ Mō nuaré déi nene mbeí sela baá veèn mé nùàr te cio tǔlǔ yí ngwéh, bú a, dùà lòm Càn felè mbeí hèllè tég; Càn nde né mbeí sâ yilí sòm. Njèh cén, kó né ka veèn mé nùàr te cio tǔlǔ yí ngwéh sâ ndo. Veèn déi né teèn, né yeé nùàr te cio tulu yíi. Mè túé ngwéh ye bí dùà Càn te gèh bú sâ.

¹⁷ Bò seé vevené né ngún; doón né gi nǔlǔ. Njèh cén, bò déi nùàr mé njéh kú ndé ngwéh.

¹⁸ Béh né gi kóó ye, mō nùàr né nuna Càn, à mé veèn bó dèn ndé cú. Nuna Càn né bú cíi nyegé, *Sátàn bú dé seèn cór ndé ngwéh.

¹⁹ Béh né gi kóó ye, béh né dé beèh bò dé Càn, wa *wón né dé seèn beè Sátàn.

²⁰ Béh né gi kóó ye, Nuna Càn lé naá ká yoòr beèh waá, à lé naá béh feh komo logó, te béh nene kó Càn gècèn mé njéh. Béh yoòr Càn gècèn sâ nyoóg den né mé Nuna seèn Yeésò Kristò. Càn dé gècèn gi lom né bú; yòn tètàgà né lom bú ndo.

²¹ Bò huaán mò, bí gè lòm mé ceér cècàn noón.

Mvù Jân dé fà

Bèh biele

¹ Né mè nùà koô gwà Càn nyagá né wò kóó. Mè né wò biele dé vèh, mè né bò ñuna yeè biele ndò. Càn lé balé soóm naâ wò kóó; mè né wò mé gècèn mene gwaân. Mè gi lòm ngwéh, bòó mé né ngòr gècèn kóó doón né gi wò gwaân ndò.

² Lòu sam, béh né mé ngòr gècèn yoòr, ngòr gècèn sâ le den nde né yoòr beèh dé ndeèr.

³ Béh bòó mé né ceér gècèn bele, mé né lètenè beèh gwaân kuú doón, Càn Tele beèh bô Ñuna seèn Yeésò *Kristò nde né béh kulú, bó nde né béh jere kóó, bó nde né béh dolè haá ndò.

Gècèn bô gwaân

⁴ Lé naá loóm mè yoòr mé gècèn mene noé huóóm. Lòu sam, mè lé naá bò huaân yeè déi te ceér gècèn kwa, bó bele lom né faá Tele beèh né béh soó nò.

⁵ Teèn sâ, mè né wò bôn, dé vèh, béh gwàn kú dèn ká lètenè beèh gwaân. Ndéb bú hèn dé feé sam, né den ka ndéb mé béh bí lé naá gi ké bèh duóóm ngweé doó, mè wò hèn nyagá njií cu né cí.

⁶ Mo béh né lètenè beèh gwaân kuú, sâ béh né sòn seèn jolo. Càn lé naá gi ménâ sou kwaá, ye bí gwàn kú bèh lètenè biì gwaân. Bí lé naá gi ké bèh duóóm ngweé ndò.

⁷ Mè lòu túé ngwéh, bò nyeén bò ñab sie aá *wón beè; bó né lom berón, ye Yeésò Kristò lé nùàr ná ná ngwéh. Mè tueé bí ndò, nuaá mé né mân tueé doón né nùà nyeén, né nùà bunnò *Kristò sâ.

⁸ Bí kógón lòm beè bòn dé gècèn, te sàgà seè biì ndeè mbaá vù lè cú, bí ndeè bú kwa gi mé gùm mene.

⁹ Nuaá mé né ngòr felè Kristò ngeén, né seér dé hiin sagá yií doón, dé seèn beè Càn sam; beè Càn bô Ñuna seèn né seér nuaá mé né yeé ndéb Kristò jolo.

¹⁰ Mè tueé bí, mo nuaré déi waà ké yoòr biì, à ndéb Yeésò Kristò fèh ngwéh, bí té bú gwò yí kéh, bí lím bílí bú mé dé biele mene doón.

¹¹ Lòu sam, nuaá mé né gèh bò sâ bò biele, né gèh veèn mé bó né boó sâ lòu seèn. Sâ be seèn né teèn ndò.

Bèh cerè

¹² Mè né lom mé ngòr lè ngún. Njèh cén, mè bí lòu nyàgà ndé ngwéh, mè gwaân kela né ké yoòr biì mé feh mò yon ndeè, te béh bí tueé kò mé sòn, béh samé gi mé gùm mene.

¹³ Bò Ñuna bei yeè mé Càn lé balé soóm naâ hèn ye bié kéh wò.

Mvù Jân dé tagâr

Bèh bieê

¹ Né mè nùà koô gwà Càn nyagá né wò kóó. Yíé-temé mò Gayûs, mè né wò bieé. Mè né wò mé gècèn mene gwaán.

² Mbeí mò, mè né lom gwaán ye njèh dɔ́ɔ́n a, yùò húóm gí beè yeè lòu, wò té bán ndò. Dé ceér Càn beleè, mè né gí bagasé kóó nyegé ye càn wò lè ténè ndé ngwéh.

³ Mè né lom mé vógó-temé felè yeè dé gècèn. Lòu sam, bò Yeésò bò lé naà waà, bó keí huóm wò toò mò, bó ye mè a, gècèn yeè né yieé, wa wò né ceér gècèn bele huóm ma.

⁴ Mè túé kó cú mbeí mò, kènè bèh nórè-temé mò dɔ́ɔ́n baá lom bèh mé bò huaán mò né gí ceér gècèn teèn bele huóm hèn.

Gàyûs nùà gècèn

⁵ Mbeí mò, kóó ye mé nyí né bò Yeésò bò mé gècèn mene gam sâ, nyí bóó yíí né teèn ma. Wò né mé bò dé kìn mene gam bilí ndò.

⁶ Bó né yeé ká te bòn beèh waà, bó né yilí yeè teèn keí huóm, ye wò né lom bó gwaán dé gècèn. Kúkùr yeè, gàm dèn ká bó mé temé Càn lè ménâ, te bó go nde den mé gò bòn tetoò.

⁷ Bó lé yuó baá gò kèn, ye bó nde aá bèh seé dé *Kristò, bó gwàn bèh njeré déi beè bò Càn-kó bò kemaà ndò.

⁸ Sâ ko béh gàm gèh bò sâ bò kóó, te béh bó dɔ́ɔ́n yíí gí be te seé gècènè.

Diòteréfè bô Dèmeteriyû

⁹ Mè lé naà huaán mvù déi mán te bòn bìi nyagá njií. Njèh cén, Diòteréfè mé gwaán né felè bòn deèn, né yeé ngòr mò doó si njií.

¹⁰ Bú a, kwá-re seèn nɔ́ɔ́n ndò, mè baá ndeê. Mò mè waà baá, bò veèn mé à lé bóó gií naà dɔ́ɔ́n, mè nde gí né cie salé sòm; bò ngòr jejelâ, mé bò nyeèn seèn yoór beèh dɔ́ɔ́n, mè nde gí né lòu sâ salé sòm. Dé sâ gí cégé ngwéh; bò Yeésò bò mé waà né kìn ké sâ dɔ́ɔ́n, à bó gwàn bèh. Bò loó bò ye te bó sie nyegé mene bó, à né bó yíin ndò. Né mene te bòn bò Càn bò, à né bó teèn kwógó sòm bele ndò.

¹¹ Mbeí mò, té dé yeé gule bó vevenê bò bèlè, bèlè sér gule nùà bagaà. Nuaá mé né bagaà bóó, né nuna Càn kóó; nuaá mé né yeé dé seèn veèn kema dɔ́ɔ́n née mé Càn njolò sam ye.

¹² Dé Dèmeteriyû, nùàr dɔ́ɔ́n né seé seèn keí laré. Gècèn né sòn seèn ménâ tueé; béh tueé taré né sòn seèn ménâ ndò. Wò né gí kóó ye béh tueé yeé gècèn; béh tueé né gècèn sâ.

Bèh cerê

¹³ Mè né lom mé ngòr lè ngún mbaá; mé njèh mene mè wò lòu nyàgà ndé ngwéh.

¹⁴ Mè gwaán kela né ké yoór yeè mé feh mò ndeê. Nde né toò hèn, te belò tueé kó mé sòn; huóm kela né cí.

¹⁵ Kùsèm, dèn mé dolê. Bò mbeí yeè ye bíé kéh wò. Bíé kéh bò mbeí beèh ké sâ cécéné cécéné doóŋ ndo.

Mvù Jûde

Bèh bieê

¹ Né mè Jûde, nùà seê Yeèsò *Kristò; mè né òm Jâk. Mè nyagá njií né mé bí bòó mé temé Càn né yoòr bìl, bí bòó mé Càn Tele beèh né bí yilá, à né bí beè Yeèsò Kristò kurú kwaá doón.

² Bú a, kó bí jere teèn; òlè mé gwaân seèn a, yám siè bí beè.

Bò ngòr nyenyenê feh gòò (2 Piêr 2:1-17)

³ Bò mbeí mò, mè lé tétég lege loóm naâ ye te mè nyagá njií bí mvù felè ceér mé béh bí doón nde gi né teèn yili yuo. Mé njéh mene, kò mè bí nyagá seér mvù dé hên, te toó nyegé bí toò, te bí lege njií ceér Càn ter. Né ceér dé kèi cèn mé à lé naâ mé bò dé seèn haá.

⁴ Wanoón bò jéré-temé bò òlè baá lètenè bìi nabé yilá; fùgò Càn mé béh né dé lòu kuú den hên, bó né bú lòu feré seér, bó né ceér teèn kwa keéh, te bó teré yilá kò te núlu. Bó yeé baá ménâ bòó, bó né Yeèsò *Kristò gòndòñ Nùà koó beèh cèn mé njéh gè jomo yalé si njií. Sâ Nùà Dueè né lom bú ndò. Kwá-re noón ndò mà, bó nde né gèr ñenê, dàb mé mvù Càn luóm kwaá gi aá kèn, ye bò sâ bò nde né ju òlè.

⁵ Mè kò né ye bí né gi bagasé kóó nyegé. Mé njéh mene, bí kwá mè kemá weh cu bí gèh dé mé Nùà Dueè lé yili soóm naâ dàb bò huaán *Iserála te tàbè Ejiptò hên ye. À lé naâ bó yili sòm; mé njéh mene à yeé ñene bò òlè temé yoòr seèn kwá njií ngwéh, à wula sòm gi bó.

⁶ Lé naâ cuù mé bò cili Càn òlè ménâ ndò; bó yeé baá mé feh bòòn den, bó faá Càn lé tueé naâ nò dèn cú, Càn lé naâ mé bó ké kundòñ te ndèndèñ cibí mgbátág sie ndeé, à ferá lo bó te fògò lòñje. Wa hên bó bó née ka ké sâ jueé den ye. Càn ye, mò cieé ju tenâ ndeé waá baá, bó ju òlè ye dé tìndòg.

⁷ Lé naâ cuù mé *Sòdòm bô *Gòmôr mé bò loó kukwarè ménâ ndò. Bó né be mé sár kwaá njií. Njií mé môn sam bèh, bó bòó seér cí. Yeé yògò baá, ngweéh Càn lé naâ bó we taré yoòr jege si, te nùàr kàn ngweé kwaá dé seèn tièè wa?

⁸ Mè tueé bí, bòó mé né lètenè bìi nabé yilá hên, né ménâ bòó ndò; bó né ndòn jurá se bele, bó né bò nùàr te núlu mé njéh kulu su, bó né terreb dé Càn mé njéh seb, bó né bò kokoò bò ké ter ka vulúu séb teèn tóbé yíi ndò.

⁹ Sâ gèh njií bú séná, né mene Mikael cili Càn dé koó doò, lé ménâ bó ná ngwéh. Bô *Sátàn lé né mene togo felè komó Músi nde, bó né kweé kuú, mé njéh mene Mikael lé gwàn ná ngwéh Sátàn ju yoòr luú njií, à bú lòu séi ngwéh ndò, à tueé cegé ye bú a: Bí Càn jue nde né kóó.»

¹⁰ Dé bò nyeèn bò hèllè môn sam. Njií mé bó ngwé kó ngwéh doón, bó né mbaá selé njií. Bó né faá bò nyam ya dueé nò munó cur go. Bó sé yeé baá ménâ fur go, bó léér le keéh teèn.

11 Gèr boòn fí ndò! Bó boòn gèh ceér Kaín sâ belé né dé kei? Bó boòn te kàgàlòŋ faá Balam nò die sabé yila né dé kei ndò? Bó mbaá kú ngwéh, yiè né ka mé táré-feh boòn faá Korê nò.

12 Mò bó né lètenè bìi teèn, lòu kúmnjúg* sâ bò nuàr nde né felè boòn cenné dielé keéh. Bó fegùli kwá bèh, bó kò cegé yeé dé boòn, bó dé nuàr táŋ bèh. Bó den né faá vúlú nuù nò mé fu né mé njéh kobó jògò ndeé, nu teèn sam. Bó den cu né faá toú ngiín ndò; né mene jàtenè, bó tàb wá bèh. Komó jaár te mbei fá mé jògòb muró die gi aá cie kèn, ceré né bó.

13 Bó den né faá leba nòmò koò furú ñaán yeé ké dùà nò. Bó né bò seé fegùli boó bele, te bó sé yeé yuo, ciciib huar le. Bó den cu né faá mbentò sàr ndò. Bèh dené boòn dé kèi cèn mé Càn kwaá né bó, né lom ké kundun te ndèndèŋ cibi mgbátàg.

14 Né Hénòg, ndüté ndütù Ádàm, huaán dé lè mè téhbeèh né bú, à lo naá felè boòn ñenè, Càn lo ye bú a:

Júée bò nuàr a: Ngwé,

Nuà Dueè ndeé né mé bò cili seèn dé jojoloò kem waá, bó nde lom né mgbónŋ mbaá,

15 te à weh sie ju felè nuàr wónŋ doónŋ tená ma, te bò jéré-temé bò mé lé naá taáb mé bú lieé njií doónŋ yila gi beè mé jéré-temé boòn sâ.

Bó mé lé naá gií bú bò ngòr jéré-temé yoòr tueé njií doónŋ nde gi né gèr mé nyie fí yieé.»

16 Bò nuà hèn né yagó bòn; cu doónŋ temé boòn lè nórè bèh; sònò mbembaá ndugó gòò né seé boòn; bó njèh doónŋ boó ñaán go né mé feh boòn; seé boòn né ngòr mènàŋ sònò tueé gòò faá bèh sâ ndò; bó gwagá yieé lom né mé tánagá, bó njeé mé leba.

Bèh ndèb

17 Bò mbei mò, bò ngòr mé bò mbòn tebé Fehtoò beèh Yeésò *Kristò lé naá bí toò tueé kwaá doò, bí té nyèn.

18 Bó lé ye bí a: mò ndeè baá te nàm cèrè jomò wa, bò nuaré deí ndeé né yuo kelá, bó weh bí séb ma; wa bó nde né mé bò njèh vevenè faá temé boòn gwaán nè nò, boó kuú ndò.

19 Mè tueé bí, yiè kèrrè lètenè bò nuàr né bò sâ bò. Bó mé Cúcuí Càn yoòr sam, yoòr boòn tab lom né njèh wónŋ.

20 Dé bìi bò mbei mò, bí fágá feh, bí kwá yám nji lòm temé cén yoòr Yeésò, faá Càn né bí feh nò. Bí dùà lòm Càn mé terreèb Cúcuí Nàgá mene doónŋ.

21 Càn né bí gwaán, bí mé dèn gí ka seèn noónŋ, bí né Fehtoò beèh Yeésò Kristò mèi bò húóm-temé bò teèn gaán den, te à ndeè cuù, bí kwa yòn tètàgà beè seèn.

22 Bó mé né beè Yeésò den ndoré go, bí kó bó jere teèn,

23 bí yili sòm sér bó lòu, bí né bó tuar gellé sòm keéh. Bí kó cú bò mbaábi deí jere toò faá bèh sâ ndò. Njèh cén, bí ciénŋ lòu, bí dùlà bílí mé bò kurú cògò boòn mene, wanóŋ dé sâ né seé ngànŋ yoòr.

Bèh Càṇ seén cerê

²⁴ Dɔ́ɔṇ né gi beè Càṇ. À né mé terreɓ, à nde né bí cíí te bí diè cú. À nde né bí ké mbàm bèh *sùsùm weh njií, te bí den lom toò seèn kóbè sâ, bí samé kuú mé wógó-temé beè seèn.

²⁵ Béh sén bú seèn! Càṇ sùsùm gi lom né bú. À béh mé Fehtoò beèh Yeésò Kristò yili sɔm né kɔ́ɔ! *Wóṇ dɔ́ɔṇ a, vèh bílí gí mou terrèɓ seèn hên veèh. Nùà sùsùm gi cegé né bú; be terrèɓ seèn cie dé kèi cên ɲenè le lom nde né kɔ́ɔ. Lɔ duɔ́ɔm naâ mân, nées den ka môn ye, nde den cu nde né kèi cén ménâ tóg dé tueê sam. È môn!

Mvù vuú mé Yeésò Kristò lé naâ Jân njolò ñené feh

Bèh duwòm

¹ Te mvù hên né gi dógòtì njií mé Yeésò *Kristò lé naâ cie ñené sòm keéh. Càn lé ye bú a, bò njií mé nde gií né waá dójò, ndé bò seé bò seèn njolò ñené feh kwaá ma. Yeé baá ménâ, Yeésò Kristò tema njií cili seèn déi ké yoór Jân nùà seé seèn ndo.

² Jân yeé ñene gi aá, à se kwaá gi bò nùàr njií sâ dójò tieè, ye bó a: Hên né ngòr Càn, ñhèh gècèn mé Yeésò Kristò tueé naâ mé sòn seèn.

³ Bò ngòr mé né sònò Càn yuo hên, nuaá mé né bú ké ter toò bò nùàr jané njií dójò, Càn nde né bú kulú. Bòó mé né ñgweé, mé né faá tueé né nò bóó, à kulu nde né bó ménâ ndo. Mè tueé bí, baá dìdì.

Bò Yeésò bò bòn téhbeh

⁴ Né mè Jân, mè nyagá njií né mé bò Yeésò bò bòn téhbeh te tàbè Asía dójò. Càn a, kúlú bí, à haá bí dólè. À né léi jògò, à né kènê, ké jomo yóngwò né cu bú ndo. Bò cúcuí téhbeh mé njebá yeé toò kògò seèn a, kúlú bí, bó haá bí dólè.

⁵ Yeésò *Kristò a, kúlú bí, à haá bí dólè ndo. Sòn-Càn jéjèg né bú, à lé te cio komo yuo logó naâ kóó. Nùà ñhèh né bú, felè bò mgbè dójò né bú ndo.

A né béh gwaán. Mé húóm seèn, à lé naâ béh lè veèn yili sòm,

⁶ béh ña bò huaán ké mbàm, te béh den bò *ngàn sèmè, béh bóó seé Tele seèn Càn. Kùsèm be terrèb seèn a, *sùm yuò kélá dèn cie dé nyèmà mé nyèmà. È môn.

⁷ Bí kè njií ké ter te bègè kiê, ka suaga né bú. Bò nùàr nde né bú dójò ñené laré; bóó mé lé naâ bú kwar mé gwaga sieé logó dójò nde gi né bú lòu sâ mé njolo ñené cuú. Dàm bò nùàr ká doó dójò nde né lòu sâ mé yúé jomo seèn saá kuú. Dé sâ nde né môn bóó. È môn.

⁸ Feh né mè; tíí né mè ndo.» Né Càn ndeèr tueé né kóó. Sâ bí kóó ye, à né léi jògò, à né kènê, ké jomo yóngwò né cu bú ndo. Terreb dójò né gi beè seèn.

*Vuú felè Yeésò *Kristò lé naâ Jân njolò ñené*

⁹ Né mè Jân, bei biì. Béh bí dójò né gi yoór Yeésò. Né mene gèr, né béh bí dójò. Ké mbàm né béh bí dójò. Béh bí dójò yolo bilí né kóó ndo. Bó lé mè dé mò sieé naâ, sâ mè né ngòr Càn tueé, bó weh njií mè ké Pàtòmósè; ten tàbè sâ tené le né ké lètenè ndèndèh nòmò mán. Bó ye, mè lé ye bò nùàr a: Yeésò né lom nùà gècèn kóó fí.

¹⁰ Yeé baá mé cieé dé Fehtoò beèh, Cúcuí Nágâ waá kema mè ndo. Mè yeé ñgweé, ké jomo mò hueh déi baá teèn ngulí mbamé den faá tàn* nò;

¹¹ ye: Bò njií mé wò né ñenê hên doón, wèh mvù, nyàgà kwá gí teèn, wò tema njií mé bò Yeésò bò bòn téhbeh doón ma; bòn dé ké Efêse, bòn dé ké Smírnè, bòn dé ké Pérgàm, bòn dé ké Tiatír, bòn dé ké Sârdè, bòn dé ké Filadelfi mé bòn dé ké Laodísè.»

¹² Mè yeé baá mán ngweé, mè bele seér, te mè ke njií nuaá mé né tueé den sâ. Mè ñene njií tàndán lám téhbeh; bó me né mé goó.

¹³ Njeré déi né ké lètenè bòn faá nuàr nò. À né mé cògò suù dàbsé mán yoòr, à cam tena né ká te kàñe mé kándá goô mán ndò.

¹⁴ Yúli feèh wula njeré lom né bú felè pób faá nyogór nò; njolo né lom bú lè bò gui faá bógó weè ndò.

¹⁵ Bò gule né lom yôn, faá tugó sieé né yí tuar nò. Hueh ngugó lom né bú beè faá vùvù nòmò koò ndò.

¹⁶ Be gaâ seèn weh sie né mbentò téhbeh. À nema kwaá né tàndòn bòu sònò, kèb fà doón nulásé tuéñ. Kuún seèn beèh togóm lom né dé togóm faá lou suútenè nò.

¹⁷ Mè yeé ñene aá bú ménâ, mè jògò die nde doó gulè seèn faá komó nò. À kema njií mè be gaâ yoòr, ye mè a: Té vèh! Feh né mè; tií né mè ndò.

¹⁸ Yòn né beè mò. Mè lé naâ kuú, mè baá cu làñ dé kèi cèn, mè baá mé terreb felè cio mé ndugo bò càñ mene.»

¹⁹ Jomo sâ ye mè a: Nyàgà-re nyagà mà! Nyàgà gí ká bò njií mé wò né ñenê hên: bòó mé né kènê bóó, mé bóó mé nde cu né toò hên bóó doón, nyenyagà.»

²⁰ À den cuù ye mè a: Kwá mè se wò kwòm mbentò téhbeèh mé wò né ká te be gaâ mò ñenê hên; mè se cu wò dé bò tàndán lám goô téhbeh doò ndò. Bò mbentò téhbeh hên né bò cili Càñ felè bò Yeésò bò bòn téhbeh; bò tàndán lám téhbeh hên né bò Yeésò bò bòn téhbeh ndò.»

2

Tebé dé bò Yeésò bò ké Efêse

¹ Nyàgà ní mé cili Càñ dé bòn bò Yeésò bò ké Efêse, júée bú a: Nuaá mé be gaâ seèn weh sie né mbentò téhbeh tueé né koó; à né ké lètenè bò tàndán lám goô téhbeèh yon den, ye:

² Mè né seé yeé koó ma. Mè né koó ye, wò né gèr mé seé ñenê, wò né yoló ndò. Mè né koó ye, bò jéré-temé bò ceér beè yeé kwá bèh. Bòó mé né bò nuàr bele gò, wa bó né mbòn tebé doón, wò né bó kweé nyegé, wò sie bò nyeén.

³ Wò né gèr felè mò yoló, temé yeé lè kú ngwéh.

⁴ Né gi môn dág. Njèh cèn, wò mè faá ké bèh duóm nò gwàn nyégé cú.

⁵ Mè tueé wò, ñenê kó cú bèh hèllè ñenê, wò kweéh seér temé, wò bóó cu faá léi toò nò. Mò sam, mè ndeé né yoòr yeé ñaár waâ, mè ko sòm tàndán lám yeé bèh denè seèn.

⁶ Mé njéh mene, wò bóó cu née yeé бага ndò. Lòu sam, wò né seé bò Nikolá * bò berón; mè berón taré né toò ménâ ndò.

1:13 1:13 Dan. 7:13; 10:5 **1:14 1:14-15** Dan. 7:9; 10:6 **1:15 1:15** Ese. 1:24; 43:2 **1:17 1:17**

Es. 44:6; 48:12; Vuù 2:8; 22:13 * **2:6 2:6** Bò Nikolá bò lé bò nuàr njèh feèh naâ faá Balam nò. Ndé te lè mè 14, wò ngweé seé seèn teèn.

⁷ Ngòr mé Cúcuí Nğà né bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé. Nuaá mé nde né veên taré yógó doón, mè nde né bú ké mbar Càn yíi keéh, à kaga yieé tàb toú yòn.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Smírnè

⁸ Nyàgà nji mé cili Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Smírnè, júée bú a: Nuaá mé feh né bú, tíi né bú, tueé né kóó; à lé naá kuú, à baá cu làn. Ye:

⁹ Mè né kóó ye, wò né dà m gèr ñené; mè né saám yeé kóó ndò. Mè tueé wò, mé ñjéh mene, wò né seér nùà sèsàm. Ngòr jéré-temê mé bò nùàr né felé yeé tueé doón, mè né gi ngweé. Bò sà bò ye bó né *Jũf sé wa, sà bó Jũf déi sam ndò, né lom bòn bò *Sátàn bò.

¹⁰ Mè tueé wò, té gèr mé wò nde cu né ñené doó vèh nyi. Bó nde né bò nùàr bìi déi gwà cibi domó yíi, Sátàn nde né bí ceéh, bí nde né mé gèr kwaré; nde né dé cie yulà. Mé ñjéh mene, ngón lòm cio tég, wò den kóbè sà, mè nde né wò tà m ngóg sulí; tà m sà né yòn.

¹¹ Ngòr mé Cúcuí Nğà né bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé. Nuaá mé nde né veên taré yógó doón, dé seên nùr ciòó dé jomò ngwé ndé cú.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Pérgàm

¹² Nyàgà nji mé cili Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Pérgàm, júée bú a: Nuaá mé né tueé hên né mé tàn doón bòu sònò, kèb fà doón nulásé túé, ye:

¹³ Mè né bèh dené yeé kóó; wò né ké bèh mé kogo *Sátàn né teèn. Mé ñjéh mene, wò temé kwaá nji lom né yoòr mò. Ké te lege Sátàn sà, bó lé naá mené Antipas sòn mò jéjèg teèn wulá, wò lé temé yoòr mò sòm ná ngwèh.

¹⁴ Né gi môn dág. Ñjéh cén, bò nuaré déi né ké beè yeé sà teèn, bó né ngòr Balam ngweé. Sà Balam lo naá Balák ceér veên feh, te à kulu su bò huaán *Iseràlà te veéne, bó né *sèmè cècàn yieé, bó né yàgà ndeé ndò.

¹⁵ Wò né cu mé bò nuaré déi teèn, bó né ngòr bò Nikolá† bò ngweé ndò.

¹⁶ Mò né mán, sà kwéh sér cú dene yeé. Mò sam, mè ndeé né ké yoòr yeé ñaár waá, mè koré wula gi bò sà bò mé bòu sònò mò hên. Ngágá ndé cú.

¹⁷ Ngòr mé Cúcuí Nğà né bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé. Nuaá mé nde né veên taré yógó doón, nde né yáb mé bó yilá né *mánà” doó yieé; nuaré déi bèh sà kó ngwéh. Mè haá kwaá nde né bú taá ndòn beè, mé yilí feé déi né teèn nyagá den. Nuaré déi yilí bú sà ñené kó ndé ngwéh; gi lom né bòó mé né mé ñjéh beè.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Tiatîr

¹⁸ Nyàgà nji mé cili Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Tiatîr, júée bú a: Ngòr hên, Nùnà Càn tueé né kóó. Nùà sà, njolo bò gui lom né bú là faá bogó weé nò, gule bò lom né yòn, faá tugó sieé den né yí tuar ndò. À ye:

¹⁹ Mè né gi seé yeé kóó; wò né mé gwaân lè; wò né nùà gècèn, wò né seé sie, wò né yoló ndò. Mè né kóó ye, wò boó kela né seé kènè mé léi toò.

²⁰ Wò bɔɔ gi né ménâ dág. Njèh cén, wò Jasebêl yín bèh dé kei? Ma sâ né yeé bò seé bò mò bele, wa nyí né *sòn-Càŋ sé wa. À né bó ceér veên feh, ye bó a, ndé yàgà mbaá, bó yíé *sèmè cècàŋ ndo.

²¹ Mè né mene bú cieé kulá haá, te à kweéh seér teèn, à kɔ lom né yàgà seèn ndeê.

²² Mò né mân, mè nde né bó bò yàgà seèn dɔɔŋ gèr feh, à nde né dé seèn lè ndagáa keré le. Mò sam, kɔ bó kweéh seér temé, bó sɔm be teèn, sâ ye.

²³ Mè nde cu né bò nuna seèn wulá ceré ndo, te bò Yeésò bò njene kɔ teèn ye, mè né múnò nùàr mé temé nùàr njené gíí ma. Nùà kàn kwa nde né sàgà beè mò mé gèh seé seèn.

²⁴ Bí bò Yeésò bò déi ké Tiatîr sâ, dé bìi be te ngòr sâ cór yí ngwéh. Bò njií mé bó yilá né gùgò *Sátàn hèllè, bí temé teèn kwá nji bèh ndo. Mè bí dé bìi mbaá tágá kú ndé ngwéh;

²⁵ kɔ né cegé dé hèn: bí siè dèn ká ngòr Càŋ tég faá bèh sâ nɔ; te mè ndeè cuù, mè kwa bí teèn.

²⁶ Nuaá mé nde né veên taré yɔgɔ, mé jolo komo nde né njií mé mè gwaán nê dɔɔŋ, nde né terreb beè mò kwa. Mè haá nde né bú terreb felè nùàr dɔɔŋ,

²⁷ à feh nde né bó ceér mé cùgò lòn, à nde né bó faá màr nɔ tieé. À nde né terreb beè mò kwa faá mè lé kwaá naà terreb beè Tele mò nɔ.

²⁸ À gɔ nde né mé có beè.

²⁹ Ngòr mé Cúcuí Nágá né bòn bò Yeésò bò tueé den hèn, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé.»

3

Tebé dé bò Yeésò bò ké Sârdè

¹ Nyàgà nji mé cili Càŋ dé bòn bò Yeésò bò ké Sârdè, júée bú a: Ngòr hèn yuo né sònò nuaá mé weh sie né cúcuí téhbeh mé mbentò téhbeh beè; ye: Mè né gi seé yeé kɔɔ. Yilí yeé né toò bò nùàr ngulí, ye wò né làn; kàmbér wò né seér komó.

² Mò né mân, nyimè dèn cú làn, wò taré be mé dé jomò ndo. Mò sam, nde gi né dɔɔŋ kuú yuo. Mè njene, seé yeé ké beè Càŋ né gi gogobó mbaá.

³ Ngweéh wò lé naá gí ngòr Càŋ ngweé, wò gwaán ndo wa? Múnò cú munò; wò kweéh seér temé, wò bɔɔ cí. Mò sam, mè kar waà nde né yòòr yeé lòu, nde né faá nùà yíb nɔ, wò cu sâ kó ndé ngwéh.

⁴ Mé njéh mene, bò nuaré déi né lètenè bìi ké Sârdè sâ teèn, jéré cògò bòn kèrà bèh. Bò sâ bò nde né mé cògò njagá yòòr wulá njerrè den; béh bó nde né bècénè gɔ, bó wulu né wulù.

⁵ Nuaá mé nde né veên taré yɔgɔ dɔɔŋ nde né mé cògò wulê ménâ beè mò su kuú. Mè yilí seèn te mvù yòne fò sòm ndé ngwéh. Mè nde né bú toò Tele mò mé bò cili seèn mene gwaán weh.

⁶ Ngòr mé Cúcuí Nágá né bòn bò Yeésò bò tueé den hèn, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Filadelfi

⁷ Nyàgà nǝ mé cǝl Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Filadelfi, júée bú a: Nùà joloò tueé né ngòr hèn kǝó, nùà gècèn né bú, à né mé kǝ Mgbè *Davíd beè, à gulu yeé kǝó; mǝ à gulu baá, nùàr cǝló cú; à colo yeé kǝó; mǝ à colo baá, nùà gùlù bèh ndǝ. À ye:

⁸ Mè né gi seé yeé kǝó; mè né kǝó ye, terreb yeé né lom ngób. Mé njéh mene, wò né sòn mò ngweé, wò né bò nùàr yǝl mò saán keéh. Kènè, hin baá toò yeé lǝn, mè gulu kwaá né wò, nuaré déi a, jǝgǝ kema ke ye.

⁹ Bòn bò *Sátàn bò, mè nde né bǝ seé weh; né lom bò nyeén bò: bǝ ye bò nùàr a, *Jǝf né bǝ, sǝ bǝ Jǝf sam. Kwá nǝón, mè nde né bǝ seé weh, te bǝ nde ka bǝi cemmé. Bǝ nde né teèn kǝó, ye mè né wò gwaán ma.

¹⁰ Lòu sam, wò né ngòr mò sie, wò né yoló ndǝ. Lòu mé gèr nde né *wón dǝón jǝlǝ laré, mè nde né wò dé yeé cǝi nyegé.

¹¹ Wò ngweé gi aá kèn, kébbé nyégé bagasé, wò né teèn tég njebá taré. Mǝ sam, nuaré déi nde né tám ngóg yeé luaga weh. Mè baá ndeè.

¹² Nuaá mé nde né veèn taré yǝgǝ dǝón, mè nde né bú ké gwò Tele mò faá sòm nǝ sieé kwaá. Sǝ baá bèh dene seèn dé kèi cèn. Mè nde né bú yǝl Càn Tele mò yòòr nyagá kwaá, mé yǝl lǝó seèn, Jerusalem dé feè mene. Lǝó sǝ suagà nde né ter beè Càn. Mè nde né yǝl mò dé feè yòòr seèn nyagá kwaá ndǝ.

¹³ Ngòr mé Cúcuí Nǝgá né bòn bò Yeésò bò tueé den hèn, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé.»

Tebé dé bò Yeésò bò ké Laodísé

¹⁴ Nyàgà nǝ mé cǝl Càn dé bòn bò Yeésò bò ké Laodísé, júée bú a: Nuaá mé né È mǝn” tueé né kǝó. Sòn-Càn jéjég né bú, nùà gècèn né bú ndǝ. Bò njǝl mé Càn lǝ naá gǝi si dǝón, ndègè né bú. Ye, júée wò a:

¹⁵ Mè né gi seé yeé kǝó. Wò dǝlé ngwéh, wò sǝlé ngwéh ndǝ. Wò kàn sam, kàn sam. Mǝ wò sé la naá cèn ke sòm, beè mò huòm kela né cǝ.

¹⁶ Mǝ sam, kǝó ye, nyǝ né nǝbésé, nyǝ sǝlésé sam, nyǝ dǝlésé sam, mè nde né nyǝ tieé sòm ma.

¹⁷ Wò ye, nyǝ né nùà sèsàm, wa njeré déi nyǝ sǝm ngwéh, nyǝ mé tuaá njeré déi sam ndǝ. Wò kǝ ngwéh ye nùà kǝjere faá nyǝ nǝ sam wa, ye nyǝ né lunturu, nyǝ né tǝcugǝ, saám né nyǝ sòn doó sege, wò ménà kǝ ngwéh wa?

¹⁸ Mè né wò bǝn, ndè goó dé jéjég kǝ beè mò nge weh, te wò yam mé njéh. Ndè bǝ cǝgǝ dé wuwulè kǝ beè mò nge weh, te wò cǝl mǝfà hèllè mé njéh, wò huar sòm fegùl yòòr beè bò nùàr. Wò ndè lèh njolò kǝ beè mò nge weh, te wò deèn beh njolò, wò ñene nyegé njèh bagasé.

¹⁹ Mǝ mè né nùàr gwaán, mè bú pamé seér yeé lòu, mè feh bú gèr te à kekǝ. Á sǝ, mǝ né mǝn, fágá lòm feh mé temé kweéh seér tég, wò bele ceér mò.

²⁰ Mè né tǝtùlù hin goó den; nuaá mé né hueh mò ngweé, à gulu keéh mè dǝón, mè nde né gwò seèn yǝl, bèh bú yǝe bilí mé ngàb cèn.

²¹ Mè tueé bí, nuaá mé nde né veèn taré yǝgǝ dǝón, mè nde né bú bèh denè te kǝgǝ mò haá. Né faá mè nǝ: mè lé veèn taré yǝgǝ naá, te mè nde ye bèh denè te kǝgǝ Tele mò kwa.

²² Ngòr mé Cúcuí Nğà né mé bòn bò Yeésò bò tueé den hên, nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé bú bagasé.»

4

Càŋ keí ké te vulúu

¹ Jomo sá vuù dèi ñené cu njolò mò, mè ñene njií hìn né ké te vulúu lɔŋ gulu den. Mè ngweé njií cu hueh nùà lòu mé lé tueé mbamé deén naá faá tɔŋ doó, baá cu méná tueé, ye mè a: Nà ká ter, mè feh kwaá wò bò njií mé nde gií né waá doóŋ njolò.»

² Sòn mé bó jueé, sá Cúcuí Nğà waá kema mè ndo, mè ñene njií kɔgo mgbè dèi ké te vulúu, nuaré dèi né teén den den.

³ Á huóm ndellé lom né yàgà faá taá ndòn beéh den né te lou nɔ. Kwarè kɔgò sá doóŋ fií kan yɔŋ né nyenyemà, à né faá taá ndòn nɔ beéh ñuerré den ndo.

⁴ Kwarè kɔgo mgbè sá doóŋ kan yɔŋ cu né bò kɔgo dèi, bó né ndetoón cùb nèà, mé bò kokoò bò teén ndetoón cùb nèà ndo. Bó su bele né cògo wuwulè mân. Bó né bele mé tà m kàgà fefelè, bó me né tà sá mé goó.

⁵ Mbàn né ké te kɔgo sá be yuoò, nu né ké teén gwaán tulú, bò hueh né ké teén ngulí ndo. Ké toò kɔgò sá bó mɔgo kwaá né kɔr teén téhbeh. Sà lé naá bò cúcuí Càŋ téhbeh doó.

⁶ Ké toò kɔgò sá, ñjeré dèi lé naá doó faá tàmbàn tuùb nɔ laga den. Né faá daregà mé taá ndòn nɔ wulá tɔgóm den.

Bò ñjeré dèi nèà né ké kwarè kɔgò sá ñjebá kaáŋ den; bó né mé njolo kèb toò mene, kèb jomò mene. Doóŋ bó né gi lèlàn.

⁷ Dé toò jògò felá né gélóg, dé jomò felá huaán nàgà, dé tagâr né mé feh ter faá feh nùà nɔ. Dé nèà, felá né jìè mé né ter loó go.

⁸ Bó nèà doóŋ né gi mé bà yoyoòr, dé kàn né mé ñjéh ténjén, dé kàn né mé ñjéh ténjén. Bó né mé njolo yo doóŋ ndo; kèb lè mé kèb cieè mene né gi njolo. Cíbíteèn mé suútenè mene, bó sòn dù bèh, bó né lom bené de soó, ye:

Càŋ Dueè Nùà terrèb jolo lom né dé tueé sam.

À né léi jògò, à né kènè,

ké jomo yóŋgɔŋ né cu bú ndo.»

⁹ Bò ñjéh lèlàn nèà doó méná seén den né Nùà ndeèr mé né ké te kɔgo, bó né bú keí, bó né bú vra den.

¹⁰ Mò bó baá méná seén, bò kokoò bò ndetoón cùb nèà doó sue cemmé nde gi doó toò Nùà ndeèr mé né te kɔgo, bó né bú keí. Bó né bò tà m kàgà toò kɔgò komó su njií, bó né sònò de, ye:

¹¹ Kùsèm, Càŋ beèh, Nùà Dueè,

*sùsùm mé terreèb né wò sie huóóm,

béh seén lom né wò Nùà dueè.

Lòu sam, wò lo ñjéh doóŋ si gií naá kóó.

Lé naá mé kàgà-ndòn yeè, te ñjéh doóŋ nde ye die.»

5

**Mbieè sèmè mé mvù*

¹ Mè ñene njií bú ké te kɔgɔ; à né mvù mé be gaá weh sie. Bó keéh kwaá né lòu, bó nyagá né kèb lè mé kèb cieè mene. Bó lieré kwaá né ñgèh teèn bèh téhbeh.

² Mè ñene cu cili Càn dé koò, à né ké ter logó njií, ye: Nuaá mé nde né mvù hèn keh komo te à ke njií njolo teèn né neì wa?»

³ Á sâ, mɔ nuaré déi naà he! Né mene ké ter, né mene ká doó, mé ké dòu mene, nuaá mé nde né mvù sâ keh komo te à ke njií njolo lè, teèn sam.

⁴ Nuaá mé nde né mvù sâ keh komo, te à ke njií njolo teèn yeé yùò kélá cù ménâ, mè si yúé.

⁵ Nua koò déi lètenè bò kokoò bò doò ye mè a: Té yúé, Gélôg né teèn, à né te gèh bò Júdá; né *ndùtè ndùtù mgbè Davíd, à né dé seèn mé terrebeh, à né ñjèh doón taré yɔgɔ, à nde né bò ndo ñgèh téhbeh doò kellé sòm gií, à komo ke lè.»

⁶ Mè ñene njií baá-re Mbieè sèmè né ter lètenè kɔgɔ mgbè doò njebá den. Bò ñjèh lèlàn nèà né ké teèn njebá kaán den ndo. Bó bò kokoò bò ndètoón cùòb nèà doò né kɔó. Mbieè sèmè dé seèn den né faá bó wula gi aá bú nɔ. À né mé lúli felè téhbeh, njolo téhbeh ndo. Bò njolo sâ né bò cúcuí Càn téhbeh. Càn né bó ká doó bèh doón temá njií.

⁷ Mbieè sèmè nde ser yí yoòr nua te kɔgɔ doó, à weh bú mvù mé né te be gaá doò beè.

⁸ À yeé weh gi aá, bò ñjèh lèlàn nèà, mé bò kokoò bò ndètoón cùòb nèà doó, sue cemmé nde gi doó toò seèn, dé kàn mé nján beè, dé kàn mé nján beè. Bó né cu mé ñgàb beè-beè, bó ñgàb sâ me né mé goó, san né bele lè dedeí ndo. San sâ né sòn Càn duaà dé bò Yeésò bò.

⁹ Bó né bené feè sònò de den, ye:
Wò wulu lom né nua mvù hèn kemaà kɔó.
Nua mvù hèn lè komo keè gi lom né wò.

Lòu sam, bó lé naà wò wulá,
wò lé naà bò nua lè veèn yili sòm,
lé naà mé húóm yeè.
Lé naà nua mé gèh hihiné, ju hihiné
mé tàbè hihiné ndo.

¹⁰ Wò lé bó naà kɔó,
te bó nde ye bò huaán ké mbàm ñaá,
bó den bò *ngàn sèmè, bó bó seé Tele beèh Càn.
Bó cer nde né felè bò nua wón doón.»

¹¹ Mè yeé ke, mè ñene njií bò cili Càn ngún ké kwarè kɔgɔ. Bó kan keéh né kɔgɔ bó bò lèlàn bò nèà, mé bò kokoò bò ndètoón cùòb nèà doò yí lètenè. Bó né lom kékám kékám, dé kulá sam. Mè yeé ñgwée,

¹² bó né ké ter tueé njií, ye:
Kùsèm Mbieè Sèmè mé lé naà kuú.
Nua Dueè né cegé bú; à né lom nua ñgùrmò* kɔó.
Kékɔñ sie lom né bú; Nua *sùsùm hèn nɔ.

Kùsèm, nùàr a, kéí bú kéì.»

¹³ Jomo sà mè ñgweé ñjii cu bò ñjii mé Càn lé si gii naà dóõ baá bené de ndo; bò dé ké te vulúu o, bò dé ká te tàbè o, bò dé ké dòu mé bò ké dùà bò mene dóõ né gi de, ye:

Kùsèm, béh hèn kéí yeé nuaá mé né te kogo

bò Mbieè Sèmè.

Bò dudueèr bò, bò terrèh bò,

bò sùsùm bò dé cu dóõ gi lom né bó.»

¹⁴ Bó né de, bò lèlàg bò nèà doò né gwaán, ye: Né môn!» Bò kokoò bò doò né dé boòn doó sue cemmé ndeé, bó né bú kéí.

6

Bò ndo ñgèh téhbeh

¹ Mè yeé ke, Mbieè Sèmè sie kò sòm aá ndo ñgèh déi lètenè bò ndo ñgèh téhbeh doò. Mè ñgweé ñjii nuaá cén déi lètenè bò lèlàg bò nèà doò baá tueé, hueh ñgugó lom né bú faá nu nò, ye: Ndé!»

² Mè ñene ñjii nyam tébàgà wulésé mán baá ké teèn ñjebá den, nuaré déi né teèn ñaá den, à né mé lièm beè, bó sulí kwaá né bú tám ñgóg felè ndo. Nuaá sà lé naá gii feh jógó; à nde cu né feh déi jógó.

³ Jomo sà Mbieè Sèmè sie kò sòm cu ndo ñgèh déi. Mè yeé ñgweé, nuaá cén déi lètenè bò lèlàg bò nèà doò ye: Ndé!»

⁴ Mè ñene ñjii cu nyam tébàgà déi bèlèsé mán baá ndeé, à né mé nuaá ñgètenè. Bó jege nuaá sà, ye bú a: Ndé dé seèn taáb ká te tabe bèh dóõ kóó si, te bò nuaá wula kuú seér mé yo boòn ma. Bó haá kwaá bú tàndõg bòu taáb beè ndo.

⁵ Jomo sà Mbieè Sèmè sie kò sòm cu ndo ñgèh dé tagâr. Mè yeé ñgweé, nuaá cén déi lètenè bò lèlàg bò nèà doò ye: Ndé!» Mè ñene ñjii nyam tébàgà déi yilísé mán né ké teèn mé nuaá ñgètenè ñjebá den. Nuaá sà né dé seèn mé mòu beè.

⁶ Mè ñgweé ñjii cu faá né hueh nuaá cén déi ké lètenè bò lèlàg bò nèà doò nò, né tueé den ye: Sàgà seé dé gùm cieé nde cegé né kó yolò cén; mò né ñgwàgàm, nde né kó tagâr. Té kómó bò mbè dé boòn teèn kèrà kéh.»

⁷ Mbieè Sèmè sie kò sòm cu ndo ñgèh dé nèà. Mè ñgweé ñjii nuaá cén déi lètenè bò lèlàg bò nèà doò ye: Ndé!»

⁸ Mè ñene ñjii cu nyam tébàgà déi filísé mán né mé nuaá ñgètenè ñjebá den. Nuaá sà, yilí seèn né Cio; à né mé gùm ndugo bò càg dóõ jomo. Bó jege bò sà bò, ye bó a: Bí ndé kòb gè bò nuaá wón dóõ bèh nèà, bí wula sòm kòb cén teèn. Bí wulá bò nuaré déi mé ñjèh salé; bò déi mé cùè, bò déi mé beén, te bò déi nyam yaá sie wula bó kóó.»

⁹ Mbieè Sèmè sie kò ser cu ndo ñgèh dé tín. Mè ñene ñjii bò càg ké ka kóò. Né bòò mé lé naá gii kuú, bó lé bò sà bò wula gii naá lòu, ye bó lo naá ñgòr Càn tueé fí; wa bó lo ñjebá taré loóm naá teèn, ye bò nuaá a: ñgòr gècèn né lom cí fí ndo.

¹⁰ Bò càg mé lé naá ké ka kóò sà né ké ter bieé ñjii den ye: Nuaá Dueé, Nuaá joloò mé Nuaá gècèn, wò ndeé ju felè bò nuaá wón dóõ tueé nde né heèh wa? Bòò mé lé naá béh wulá, wò cio beèh mé bó bie nde né heèh ndo wa?»

¹¹ Bó su kwaá bele baá-re bò càn sâ cògò wuwulê mân yoòr, bó ye bó a: Bí jògò kwáa môn ye, bó née bò mbeé seé bìi wúlá gí ngwéeh ye. Kò bó wula gí aá bó faá bí nò, te wulu ye.»

¹² Jomo sâ Mbieè Sèmè sie kò ser cu ndò ngèh dé ténjên. Mè yeé ngweé, tàbè baá jílí taré; lou baá seér cu yílísé faá cògò gùlù dé yílí nò. Weéh gùm dóón bò seér cu aá dé seèn faá húóm nò.

¹³ Bò mbentò né lom ká doó sue suagá. Né faá fu taré we su yeé bò tàb kekòñ nò.

¹⁴ Vulú né faá yuè nò keéh ndeé, né nyue leér yuo. Bò tòr bó bò ten tàbè mé tená le bele yeé lètenè ndèndèn nòmò dóón vu gí be mé bèh denè bòn.

¹⁵ Jomo sâ bò nùàr fòón doò: bò mgbè o, bò kokoò bò o, bò kwaá-taáb o, bò sèsàm bò o, bò terrèh bò mé bò jomo bò dóón, né mene kwer, né mene bò lòu bò, dóón né gí mbaá dula kem njií. Bò déi nde lè gbàñe faár yílá, bò déi nde ké te tòr lètenè kweéh dula ñaá, te bó leér den teèn.

¹⁶ Bó ye kweéh mé tòr a: Nèmè sù sér béh yoòr kòó; bí lèr béh leèr, te nuaá mé né ké te kògo kiê béh ñéné kék cú; te yúlá-temé Mbieè Sèmè ká yoòr beèh jèrè wá cú.

¹⁷ Né cieé yúlá-temé bòn waà né kòó, baá bó fulu ñaá. Ndóg nuaré déi ter yílí lè ndé ngwéh.»

7

*Bò huaán *Iserála kám yuií mé kám yulá nèà cùòb nèà*

¹ Jomo sâ mè ñene njií bò cìlì Càn déi nèà, bó né ké te bò gou wóñe nèà dóón ñjebá den, bó né bò fu nèà sie yíín loó, te bò fu hèllè tàbè bò nòmò mé toú dé kàn kóbó kèrà cú.

² Sâ bò cìlì Càn doò lé naá gii mé terreb beè, te bó bóó beéh tàbè mé nòmò mé ñjéh. Mè ñene njií cu cìlì Càn déi baá kèb bà yuoò, à né mé mágá Càn làn beè, à né mé bò cìlì Càn nèà doò lògó njií, ye bó a:

³ Bí téé tàbè bò nòmò mé bò toú bó béh ye; kò béh tuaán laré gí aá bò seé bò Càn mágá toò kuún, sâ ye.»

⁴ Jomo sâ bó kulá feh keéh baá-re mè dàmbòó mé baá gí mé mágá Càn toò kuún sâ ndò, bó lé naá kám yuií mé kám yulá nèà cùòb nèà; dóón lé naá gii bò huaán Iserála.

⁵ Te gèh Júdá, bó tuaán kám yulá cùòb fà; te gèh Rúbèn, kám yulá cùòb fà; gèh Gàd, kám yulá cùòb fà;

⁶ gèh Asêr, kám yulá cùòb fà; gèh Naftalí, kám yulá cùòb fà; gèh Manasê, kám yulá cùòb fà;

⁷ gèh Simeón, kám yulá cùòb fà; gèh Leví, kám yulá cùòb fà; gèh Isakâr, kám yulá cùòb fà;

⁸ gèh Jebulón, kám yulá cùòb fà; gèh Joséf, kám yulá cùòb fà; mé gèh Benjamên, kám yulá cùòb fà ndò.

Cìlì nùàr

⁹ Jomo sâ mè yeé ke, mè ñene njií cu cili nùàr né mbaá yaám ndeé, dé kulâ sam. Lò nùàr wónj doónj lé naá gií teèn, mé bèh hihiné, gèh hihiné, ju hihiné ndò. Bó né ké toò kògò Càn bô Mbieè Sèmè njebé den, bó né mé cògò wuwulê yoòr, mé ngèh-teèr beè beè ndò.

¹⁰ Bó né ké ter gògò njií, ye: Càn Tele beèh ké te kògò bô Mbieè Sèmè béh mân yili sòm né kóó.»

¹¹ Sâ dàm bô cili Càn baá gi ké kwarè kògò kaánj den ndò, bó né bô kokoò bô mé bô lèlàn bô nèa lètenè kaánj keéh. Bó né toò kògò cemmé sulí ndeé, bó né Càn keí,

¹² bó ye:

Né bòn! Nùà *Sùsùm né Tele beèh Càn, Nùà dueè.

Terreb mé kékòj né gi beè seèn.

Béh vrà bú vraà, béh vèh dèn bú.

Kùsèm terreb Càn a, *sùmù yùò kélà cie dé kèi cèn.»

¹³ Jomo sâ nuaré déi deèn ké lètenè bô kokoò bô doò, ye mè a: Bòó mé né cògò wuwulê su hèn né bô neì wa, bó yuoò he ndò wa?»

¹⁴ Mè ye bú a: Kò kela né wò, dé koò.» À tueé baá-re ye mè a: Né bòó mé lé naá lè mambin gèr cèrè jomò kelá ma. Wa bô sâ bô lé naá cògò bònò lè húóm Mbieè Sèmè yaga. Bò cògò bònò baá gi wuwulê.

¹⁵ Bó ké toò Càn den né dé cí. Bó né seé seèn ké gwà Càn cíbí mé lou mene bóó sòó.

¹⁶ Cùè mé nyúa bó siè ñgwé ndé cú; lou mé njeré déi bó lì ñgwé ndé cú ndò.

¹⁷ Mbieè Sèmè né ké lètenè kògò, à ke nyegé né bó kóó, à nde né bó lè nduùn nòmò yòñe njií. Càn nde né bó yímé njolò fò sòm ndò.»

8

Ndò ñgèh dé téhbeèh

¹ Te Mbieè Sèmè yeé nde sie kò sòm ndò ñgèh dé téhbeèh doò, ñgèh doónj maáb tené le gi ké ter. Nde nde, wa gùm kwèh yòñ loù ñgèh doónj né nòónj.

² Jomo sâ mè yeé ke, bô cili Càn téhbeh né ké toò Càn njebé den; bó haá kwaá né bó tàñ* téhbeh beè.

³ Cili Càn déi wa cuù, à né mé tàndánj beè, tàndánj sâ bó me né mé goó. À nde ké kwarè kòò njebé ndeé. Bó kela bú san lè tàndánj ñgún, bó bilí kwaá, ye te à hualé bilí mé dàme bô Yeésò bô, à né ké felé kòò mé Càn ñgie haá njií. Bó kò sâ me né mé goó; né ké toò kògò den den.

⁴ Ju weè saàn mé dàme bô Yeésò bô doónj né beè cili Càn yuo, né yoòr Càn lulí ndeé.

⁵ Jomo sâ cili Càn nuaán sòm we hèllè felé kòò, à kwaá njií lè tàndánj deí, à tum si njií ká doó. Mbàn né die, nu né gwaán, bô hueh né ñgulí, tàbè jilí lom mé gècèn mene.

Bò tàñ†

⁶ Jomo sâ bô cili Càn téhbeh mé tàñ beè beè doò njebé nyegé mé tàñ bònò.

7:14 7:14 Dan. 12:1; Mat. 24:21; Mk. 13:19 **7:16 7:16** Es. 49:10 **7:17 7:17** Ps. 23:1; Ese. 34:23; Ps. 23:2; Es. 49:10; 25:8 * **8:2 8:2** Tògò dé koò mé hueh faá tàñ nò. **8:3 8:3** Am. 9:1; Ex. 30:1, 3 **8:5 8:5** Lévi. 16:12; Ese. 10:2; Ex. 19:16; Vuú 11:19; 16:18 † **8:5 8:6** Tògò dé koò mé hueh faá tàñ nò.

⁷ Cili Càng dé toò jògò yi si tàn: boó mé we mé húóm mene bomomo suagà ká doó, ñgie sòm kòb tàbè cén, kòb fà le. Kòb bò toú cén ñgie yuo, kòb fà le. Bò nyure dedoó ñgie yuo gi ménâ ndo.

⁸ Cili Càng dé jomò yi cu tàn dé seèn: kèkèné tànòr tòr déi lélán weé mân, komo tum suagà, die yila dùà; kòb ndèndèñ nòmò cén ña húóm, kòb fà le.

⁹ Dàm bò njií mé yon yeé dùà doón, kòb cén kuú gi, kòb fà le. Kòb cén bò bàtò dùà doón ñerré yuo, kòb fà le.

¹⁰ Cili Càng dé tagâr yi cu tàn dé seèn: mè ñene tàtù mbentò déi komo suagà ké ter lélán weé faá boó kòòr nò, die yila dùà nòmò mé bò nduùn mene; kòb cécéne véé yuo.

¹¹ Yilí mbentò sâ né nó. Nòmò kòb cén jelá yuo, kòb fà le. Bò nuàr kókoó mbaá ñueé kuú gi mé njéh; sâ jelá yògò baá.

¹² Cili Càng dé nèa yi cu tàn dé seèn. Lou kòb cén yili, kòb fà le. Weéh kòb cén yili, kòb fà le. Bò mbentò doón, kòb cén yilí yuo, kòb fà le. Lou cib soó gùm kòb cieé cén, kòb fà le. Weéh cib ñaga kòb cibí cén ménâ ndo.

¹³ Mè yeé ke cu, jié baá tóg ké ka vulúu loó yon, à né ké ter keí njií, ye: Gèr-e! Gèr-e! Bò cili Càng dé tagâr nde aá tàn dé boòn tuagá. Mambin gèr nde né bò nuàr ká doó kwa.»

9

¹ Cili Càng dé tín yi cu tàn dé seèn. Mè ñene tàtù mbentò déi ká doó, à lé die suagà naà ter, bó né bú kí lege ñgòbè beé haá kwaá.

² Mbentò doó komo lege ñgòbè sâ ndo. Ju weé kulu yuo kela teèn, ka yilí ñaá ter lég, cib sòm lou; ter doón yilí yuo mé ju weé lege ñgòbè hèllè.

³ Kètâr né ké teèn bomó yuo den, né ká doó sue suagà, bó né bèh doón kwaár ndeé; bó né bó gèh terreb bò tantàn jege haá, bó ye bó a:

⁴ Bí té nyure mé toú kèrà. Bí ndé lòm yoòr bò nuàr. Bó mé mágá Càng toò kuùn sam, bí bó júé lòm kóó.»

⁵ Bó ye bó a: Bí té bò nuàr lòu wúlá, bí té má só bó seé yoòr weéh tín, bó nde né mé gèr kwaré.» Bàng kètâr yulá nde né ka bó nág faá dé tantàn gèr nò.

⁶ Bó yilá doón nde né cio mé njéh gùm weéh tín doón, cio bó sòn kòmò ndé ñgwéh. Bó gwaan nde né mene kuú, cio nde né bó ñgoón, te bó kekòò.

⁷ Bò kètâr sâ den né faá bò nyam tébágá mé bó kaga kwaá né dé gò taàb nò: bò njeré déi né bele bó felé faá tàmm ñgòg mé bó me né mé goó nò. Toò sieé boòn den bele né faá dé nuàr nò.

⁸ Yulí feèh né faá dé bò vèh ndo; nyie den bele né bó sònò faá nyie gélôg.

⁹ Te kàn boòn den né faá cògò lòh nò. Bèmé bà boòn ñgulí felá né bèmé bòh bò màtúá taàb mé bò nyam tébágá né bèh taàb tulu njií.

¹⁰ Njòr né bele bó té ñgere faá dé tantàn gèr nò. Terrebe mé bó feh keéh nde né bò nuàr gèr mé njéh weéh tín doó né gi bó ké té ñgere sâ.

¹¹ Mgbé boòn né *Sátàn. Bèh dené seèn né lè lege ñgòbè hèllè. Yilí seèn né Njéllé-nuàr. Mé ju *hebreèh né Àbadôn; mé ju greèk né Apoliôn ndo.

¹² Hèn née gèr dé toò jògò ye; bò fà bò déi baá cuù ndeé.

¹³ Jomo sâ cili Càng dé ténjèn yi cu tàn dé seèn. Mè ñgweé njií ké té ko

toò Càn hueh déi né ngulí den. Bó ko sâ me né mé goó. Hueh sâ né ké te gou seèn nèà doón ngulí den.

¹⁴ À tueé njií mé cili Càn dé ténjèn mé tàn baá toò seèn doò, ye bú a: Bò cili nèà mé bó lé naá bó ké kwarè nòmò Efràtè coló kwaá doò, sè yi bó.»

¹⁵ Bó se yi bó nèà doón ndo. Sâ bó lé naá gií bó nyegé kwaá, lé naá dé cu sâ, dé cieé sâ, dé weéh sâ mé dé nyèma sâ ndo, bó ye te bó nde bò nùàr kòb tagár geé, bó wula som kòb cén.

¹⁶ Bó kulá feh mè bò sóji mé lé naá nyam tébágà ñaá ndo: doón bó lé naá kám yuií fà.

¹⁷ Bó lé naá njolò mò ñené yuo kelà; bó lé beè naá bele mé kò bèbèlè faá we nɔ, faá nòmò vulú nɔ, faá nyùm nàgàkèn nɔ. Bò nyam tébágà boòn né bele mé feh faá gélôg ndo. We mé ju mé nyùm nàgàkèn lé naá bó sònò bomó yuo den.

¹⁸ Bò ñèh gèr tagár mé lé naá sònò bò nyam tébágà bomó yuo sâ, lé naá bò nùàr kòb cén wulá som, kòb fà le. Lé naá we mé ju mé nyùm nàgàkèn.

¹⁹ Bò nyam tébágà dé boòn lé naá mé terreb bèh fa: déi lé naá ké sònò, déi ké te ñgere. Bò ñgere boòn lé naá faá sàb nɔ, feh lé naá teèn; bó lé bò nùàr veèn boó deén naá mé ñèh.

²⁰ Mé ñèh mene, bòó mé lé naá ter le, mé bò gèr hèllè lé bó wulá ná ñgwèh, lé naá ménâ tan den, bó temé kwéh sér ñgwéh, bó ko lom né cècàn feh hihiné duaá: bó né tándulu dua, bó né ngùlàmur* mé feh hihiné dua; bó bò déi me né mé goó, bó déi mé lòn; bó déi mé taá, bó déi toú. Bó doón né gi mùmúr mbaá, bó ñéné bèh, bó ñgwé bèh, bó gò bèh ndo.

²¹ Bó yeé temé kwéh sér cú ménâ, bó ko lom baá-re feh wulá ndo, bó né lob yuo; bó né yàgà boó tobó go; yíb ceré né bó ndo.

10

Cili Càn mé mvù dé maàn beè

¹ Jomo sâ mè ñene njií cu cili Càn terrèb déi baá cuú ké te bègè kaá suagá; à né mé kou nyènyèma felè; toò sieè seèn ba lom né faá lou nɔ; bò gule ba né faá leba weè ndo.

² À komo sie né mvù beè. Mvù sâ né lom maànjé mân. À gule gaá dobo kwaá né felè ndèndèn nòmò, gule ngoù te bàn tàbè.

³ À né ké ter logó njií faá gélôg geba né koó. À yeé huné aá, nu gwaán mbei téhbeh, faá nùàr tueé né koó nɔ.

⁴ Mè yeé nde aá ter nyagá kwaá, hueh déi den cuú ké te vulúu, ye mè a: Té lòu nyàgà, ñgwé lèr kwá lòm bò nu téhbeh sâ lè yeé nɔón ménâ.»

⁵ Mè yeé ke, cili Càn mé gule déi né felè ndèndèn nòmò, déi felè bàn tàbè doó som njií aá be gaá ké te vulúu,

⁶ à jege Càn ndèer, nu mé lɔ sií naá vulú mé bò ñèh teèn mene, tàbè mé bò njií teèn mene, nòmò koó mé bò ñèh teèn mene doón, à jege ye: Waá baá kèn.

⁷ Kwá nɔón, mɔ cili Càn dé téhbeèh baá tàn dé seèn tuagá, bò njií mé Càn lé naá lòu nyegé leér kwaá doón, nde né lòu sâ mboón, te yuo faá à lé tueé kwaá naá mé bò *sòn-Càn bò mé bó né seé seèn boó nɔ.»

⁸ Jomo sâ hueh mé lé ngulí deén naâ ké te vulúu doô den cuù ye mè a: Ndé wèh mvù mé bó komo kwaá né lɔŋ ké beè cili Càn doô weèh; à njebé den né felè nòmò, kèb dèi felè tàbè mán.»

⁹ À yeé tueé gi aá, mè nde ké teén ndò, mè ye cili Càn a: Há mè mvù dé maàn beè yeé sâ teén.» Ye mè a: Wèh yíé nji mvù hèn sònò. À né sònò noré, né faá nyuui nò. Njèh cén, ké lè à nde né lòu jelá seér.»

¹⁰ Mè weh bú mvù sâ beè, mè yieé ndò, noré ka mè sònò faá nyuui sâ; mè yeé mena sòm aá, wa ké lè mò, jelá yuo.

¹¹ Bó ye mè a: Ndé cú sòn-Càn tueé; wò tueé nde né felè dàm nùàr mé lò hihiné, ju hihiné, mé mgbè hihiné ma.

11

Bò sòn dèi fà

¹ Bó weh gor, bó haá mè beè faá cùgò nò, bó ye mè a: Wùò ter, ndé mè *gwà Càn koò mé kò mene meè; kùlà jí bò dùà-Càn bò ké gwò doón ndò.

² Kwá ló caá kèb cieè dé seèn ménâ, té bú mè, né beè bò Càn-kó bò, bó nde né ló joloò gulè doró keéh, bó bóó nde né teén weéh yulá nèà cùb fà.

³ Te cu sâ mè nde né bò sòn mò fà tema njií, te bó tueé den sòn mò ké lètenè bò nùàr. Bó yíí nde né wè, bó bóó nde né ké sâ weéh yulá nèà cùb fà. Bò weéh yulá nèà cùb fà né cieé kám mé yuui fà mé yulá ténjén.»

⁴ Bò *sòn-Càn bò fà doô né bò tou fà mé fei yeé kómó; bó né bò lām tándánj fà mé den yeé toò Nùà tàbè doô ndò.

⁵ Nuaá mé né bó mé veèn munó doón, we ndeé né sònò bòòn bomó yuo kelâ, ngie sòm bú. Bóó mé nde né bó mé veèn coór kema doón, kuú gi nde né ménâ ndò.

⁶ Bó né mé terreb nu ngaánj ló, te bó tueé den sòn-Càn. Bó né cu mé terreb nòmò kweéh seér, te ɲa húóm. Mò bó gwaán né *wónj gèr dé kàn feh keéh, cu mé bó gwaán né doón, bó né gi mé terreb dé ménâ bó teén.

⁷ Bó tueé den nde né ka sòn-Càn ménâ. Mò gi aá, nyam veèn yuo kelâ nde né te lege ngòbè doô, ɲar sie bó, à nde né bó yògò, à nde né bó wulá sòm ndò.

⁸ Bò komó bòòn dielè le nde né cie te kpɔŋe lè ló koò. Né ló mé bó lé faga wulá naâ Fehtoò beéh teén doô. Bó né ló sâ yilí *Sòdòm mé Ejíptò yòòr yilá kwaá.

⁹ Dàm nùàr mé gèh hihiné, ju hihiné, lò hihiné doón, nde gi né komó bòòn cie ɲené soó; nde né cieé tagár mé kwèh. Bò nùàr gwàn ndé ngwéh mé nuaré dèi furú nyegé bó.

¹⁰ Bò nùàr ká doó samé seér nde né mé cio bò nùà fà hèn dé samé; bó nde né sagá; bò nùàr nde né mé kùrmò felè cio bò sòn-Càn bò fà hèn yieé kuú, ye bó fà bò hèn naâ bó gèr feh keéh fí.

¹¹ Komó bò nùà fà hèn lé cie bóó naâ cieé tagár mé kwèh. Jomo sâ, Càn lé naá cuù bó cúcuí lè fulu yíí, bó njebé cu ter. Bóó mé lé naâ ɲené, veéh lé naâ bó njèh bóó.

¹² Jomo sâ hueh tarê dêi yilá bò sòn-Càṅ bò fà hên ké te vulúu, ye bó a: Bí nâ kán!» Bó ka ṇaá yuo ké te vulúu lètenê bègè ndo. Lé naâ njolò bò bònò bò bònò hèllè.

¹³ Cu sâ tàbè lé naâ jilí taré; loó kèb dêi lugo su doó. Te gwà yulà doón, cén lé naâ lugo die. Nùàr kám téhbeh kuú teèn. Veéh lé naâ bò jomo bò lé yilá, te bó nde ye Càṅ Nùà vulú seén.

¹⁴ Hên baá ye gèr dé mbelèm fà; dé tagâr baá cuù hên ndeê.

Tàṅ dé téhbeèh

¹⁵ Jomo sâ cili Càṅ dé téhbeèh yi cu tàṅ dé seèn: bò hueh dêi tetarê mân né ké te vulúu ṅulí, ye:

Mbàm Nùà Dueè bò *Nùà Còṅ
baá kènê wón doón beè kaá sie.

À teèn cer den nde né dé nyèmà mé nyèmà.»

¹⁶ À yeé tueé gi aá mân, bò kokoò bò ndètoón cùòb nèà mé né gi ké toò Càṅ te kogo bònò doón cemmé sulí nde gi doó, bó né Càṅ keí, bó ye:

¹⁷ Môn, Càṅ Dueè Nùà terrèb,
wò né léi jògò, wò né kènê ndo.

Béh né wò vra mé kènê be terrèb yeé baá ter.

Kènê mbàm yeé wón beè ka sie né koó.

¹⁸ Cècàgà, lò nùàr hihiné lé ṇaán baá wò yoòr kela.

Kènê baá cu yúlá-temê;

wò nde aá ju felè bò komò tená.

Bò sòn yeé mé né seé yeé boó, nde né sàgà kwa.

Bò nùàr yeé mé bòó mé né wò veéh doón,

huaán maàn mé kàm bò mene,

nde né sàgà kwa laré.

Bòó mé né yeé wón boó beéh doón

nde né nyoló yuo.»

¹⁹ Bó yeé tueé gi aá mân, gwà Càṅ koò ké te vulúu gulu logó ndo, *mbèṅ ṅgòṅ ṇené yuo kela ké gwò, mbàn né die, nu né gwaán, bò hueh né ṅulí, tàbè né jilí taré, boó sue lom mé gècèn mene.

12

Ma déi bò mèmàm

¹ Jomo sâ ciè dêi ṇené yuo kela ké te vulúu: lé naâ ma déi, lou né bú faá cògò nò vuòb kééh; à né weéh gulè dobo kwaá; felè seèn né mbentò yulà cùòb fà, né tàṃ kàgà seèn.

² À né mé lèi, nyer né bú nemá, à né mé gèr kééh den.

³ Jomo sâ ciè dêi ṇené yuo kela cuù ké te vulúu ndo; lé naâ mèmàm bèlèsè mân mé feh felè téhbeh, lulí teèn yulà; feh dé kàn né mé tàṃ kàgà felè.

⁴ Ngere ké jomo né bò mbentò ké te vulúu komó sòm; né ká doó su njii. Kòb cén sue suagà, kòb fà le. Mèmàm hèllè né toò ma nyeèr doò njebé den, ye te huaán yuo kela, nyí dòm yieé sòm.

⁵ Nde nde, ma doo ñar ndo, à ñar kwa huaán dé siib. Huaán sâ nde né lò nuàr doón seé weh. Nde né mé cùgò lòñ. À yeé ñar aá bú, bó weh ñji huaán sâ ké toò Càn te kogo seèn.

⁶ Meí dula nde dé seèn ké ya dueè. Càn lé naá bú bèh sâ nyegé kwaá, te bó koó den bú teèn. À bó ké sâ cieé kám mé yuií fà, mé yulá ténjén.

⁷ Yeé baá ménâ, taáb ko die ké te vulúu ndo: Mikael bó bó cili seèn kaga taáb mé memám bó bó cili dé seèn. Bó bó kwaá ñji taáb doó. Mikael bó bó cili Càn ñar yila bó yoòr,

⁸ bó yogo bó, bó kwogo som bó memám hèllè, bó som bèh dené bòn ndo.

⁹ Bó lu si keèh memám doó ká doó. Né cu ka bú kuúm sàb cên sâ; bú táhòrò; yili seèn déi né cu *Sátàn, à dàm nuàr wón doón bele gi né koó. Bó lé ká doó si keèh naá bú mé bó cili seèn hèllè mene.

¹⁰ Jomo sâ mè ñgweé ñji hueh taré déi né ké te vulúu mbamé den, ye: Hèn, Càn som keèh né be terreb seèn. Mbam seèn baá *wón beé kaá sie; à béh yili som aá kèn. Kènè, ñgóg *Nùà Còñ ngulí yuo kela baá cie. Cècàgà, bó nùà súi hèllè lu som aá kèn. Suútenè mé cibíteèn mene, à lé naá loóm bó mbei beèh ké toò Càn yoòr ñjó.

¹¹ Kènè bó mbei beèh bú doó jógó si aá kèn. Bó bú yogo né mé terreb húóm Mbieè Sèmè. Njua mé bó lé naá cio ñgoón, bó te ngòr Càn nje bá taré lom tég, ye bó nuàr a: lár, hèn né lom ngòr gècèn koó.

¹² Né bòn! Vulú a, sèsamè! Bí bó teèn bó a, sàmè jí ménâ ndo.»

Jomo sâ hueh doo den cuù, ye tàbè bó nòmò a: Gèr-e, gèr waá baá kèn, bó táhòrò lu si ñji aá ké yoòr biì, à né mé yulá-temé furú gò. Cu seèn nde aá gií, ñaán gò né bú cí.»

¹³ Mèmám doo yeé ke, bó bú ká doó lu si ñji aá ménâ, temé ñaá bú ndo; à ñar bele keèh ma vulú hèllè jomo dé ñaár.

¹⁴ Bó haá ma doo bà fà, né faá bà jìè nò, te à lo nde mé ñjéh ké ya dueè bèh dené seèn. Bó nde né bú ké teèn nyemà tagár mé kwèh koó den, te sàb doo bú fón kwà cú.

¹⁵ Sàb hèllè yeé ñene aá ménâ, à fam som keèh nòmò sònò faá gùm nòmò koó nò, né ma doo jomo pieém bele, te sie bú.

¹⁶ Tàbè yeé ñene aá ménâ, tàbè gam ma doo ndo, tàbè ñueé ñemá som nòmò hèllè, ñjièr.

¹⁷ Furú yogo cu memám mé ma doo, à ñar nde seér mé taáb ké jomo yoòr bó ñuna seèn, ye te nyí wula som gi bóó mé né sòn Càn mé ngòr Yeèsò ñgweé doón.

¹⁸ Mèmám hèllè nde baá-re ké sòn nòmò ménâ nje bá den.

13

¹ Jomo sâ, mè yeé ke, nyam déi baá yí lètenè ndèndèn nòmò yuo kelâ; à né mé feh felè téhbeh, lulí né teèn yulá; lulí dé kàn né mé tam kàgà felè; feh dé kàn né mé yilí séb-Càn yoòr nyagá den.

² Nyam sâ den né faá ngùí nò; gule né faá gule séseè mân, sòn né faá sòn gélóg ndo. Mèmám weh kogo seèn, haá ñji mé nyam doo, haá bú terreb, jege haá ñji gi bú seé seèn ndo.

³ Nyam doô né mé bàŋ felè, den né faá bó lé ye bó nde aá bú feh cén déi ko wulá sòm nɔ. Njèh cén, nyer hèllè te gi cu aá kèn. Né bò nùàr mé njèh hiim yɔgɔ. *Wón ɔɔŋ kem bele gi nyam doô ndɔ.

⁴ Bò nùàr yeé ɛene mèmàm haá baá nyam doô terreɓ ménâ, bó yila mèmàm keí, bó né nyam doô keí ndɔ; bó ye: Neí den né faá nyam hèn koó wa? Nuaré déi nde né bú mé taáb lieé yɔgɔ ndɔ wa?»

⁵ Jomo sâ nyam hèllè kwa ceér, à né ngòr gágà sònò tueé toró, à né Càn teèn seb keéh. À bóɔ sɔ́ó mèménâ weéh yulá nèà cùbɓ fà;

⁶ à né Càn selé, à né yilí Càn tueé beéh, à né bèh dené Càn tueé beéh. Bòɔ mé né ké te vulúu, à né yilí bóòn ménâ tueé beéh ndɔ.

⁷ À kwa terreɓ, te bó bò nùàr Càn lie taáb, à taré yɔgɔ bó. À kwa cu terreɓ te à den felè bò nùàr mé gèh hihiné, lò hihiné mé ju hihiné ndɔ.

⁸ Bò nùàr dua laré bú wón ɔɔŋ. Sâ tueé né ye, Mbieè Sèmè mé lé naà kuú, né mé mvù yòn beè. Bèh lo mé wón lo duóóm naà, yilí bò sâ bò teèn nyàgà yilá ngwéh.

⁹ Nuaá mé né tie ngweé, bú a, ngwé nyégé ngòr hèn bagasé!

¹⁰ Mɔ nùàr yoòr né mé húóm gwà cibí yilá, sâ à nde né ménâ yilá. Mɔ bó bú teé wula nde né lòu, sâ yoòr seèn né cí. Mɔ né mân, sâ bò Yeésò bò a, yiyolò, bó temé tég kwá njí lòm yoòr Càn.

¹¹ Jomo sâ mè yeé ke, nyam déi komo yuo kelà baá dòu. À né mé lulí felè fà; né faá lulí huaán sòrngaàn nɔ. À né sònò faá mèmàm nɔ tueé den.

¹² Terreɓ seèn né cu faá terreɓ nyam dé toò jògò ndɔ. Njolò mbeí doó sâ à duóóm seé seèn bóɔ. À né bò nùàr wón ɔɔŋ baá, ye bó a: bó dùà gi nyam dé toò jògò mé lòrè nyeèr yoòr doó ma.

¹³ À né dé seèn bò njèh kèkèné hihiné bóɔ bele; à ɲaga sòm keéh we déi ké te vulúu, dar suagà, cor ká doó njolò bò nùàr.

¹⁴ À yeé kwa baá ceér ménâ, njolò mbeí doó sâ à yila bò nùàr mé terreɓ sâ beleè, ye bó a: Nyam dé toò jògò mé bó lé ye bó nde aá ko wulá, à kú ngwéh doó, bí mé kwá ngùlàmur,* te den faá bú nɔ, bí né bú dua.»

¹⁵ Nyam dé jomò doó yeé tueé gi aá ménâ, bó haá bú terreɓ ndɔ, à fulu yilí ngùlàmur doó cúcuí lè, te à kwa yòn, à tueé sòn, ye te bó wula sòm gi bóɔ mé nyí dùà ngwéh ɔɔŋ.

¹⁶ À duóóm baá-re bò nùàr baá beleè: à né bò kokoô bò mé bò huaán tetɔr baá, à né bò lilieè bò mé bò saám bò baá, à né bò kwer mé bò lòu bò baá ndɔ, bó né bó mágá yoòr tɔré kwaá bele, mɔ te be gaá sam, né toò kuún.

¹⁷ Ko nùà kàn né mé mágá sâ yoòr, te à nge ye njèh, à go ye njèh ndɔ. Mágá sâ lé naà sòn yilí nyam sâ. Mágá hèllè lé naà cuú kwòm yilí seèn ndɔ.

¹⁸ Bò nùàr a, dèn mé lo, bó munó nyegé bagasé. Nùà lòò nde né dògòti mágá nyam hèllè munó komo. Né ndègè yilí nùàr; né yuú ténjén mé yulá ténjén cùbɓ ténjén.

14

Bené bò Yeésò bò

13:5 13:5-6 Dan. 7:8, 25; 11:36 **13:7 13:7** Dan. 7:21 **13:8 13:8** Ps. 69:28 **13:10 13:10** Jér. 15:2; 43:11 * **13:14 13:14** Njii mé bó bóɔ né lòu te den faá nùàr, faá nyam ndɔ.

¹ Jomo sâ mè yeé ke, Mbieè Sèmè baá ké te tòr Siyôn* njeá den; à né mé bò nùàr kám yuú mé kám yulà nèà cùòb nèà beè. Bò sâ bò né gi dé boòn mé yilí seèn toò kuún nyagá den, bó né gi mé yilí Tele seèn toò kuún nyagá den ndò.

² Mè yeé ngweé, hueh déi baá ké te vulúu faá nòmò vùvù nò ngulí, né faá nu nò gwaán tulú. Hueh sâ ngulí lom né faá hueh njân nò.

³ Bò kám bò hèllè né ké toò kògò njeá den, bó né ké toò bò njèh lèlàn nèà mé bò kokoò bò doò; bó né bené feè sònò de den; bené sâ lé de kò cegé naá bòó mé Càn lé naá ká lè wónje naá weh doò. Né bò kám yuú bò, mé kám yulà nèà cùòb nèà sâ.

⁴ Bò sâ bò lé naá dé boòn yo boòn jolo nyegé, bó lé bò véh kè mà ná ngwèh, bó né lom dé boòn jomo Mbieè Sèmè, à nde mene he, bó bó né kóó. Sâ né bò toò jògò bò. Càn lé ká doó lètené bò nùàr na weéh naá bó, te bó den beè seèn, beè Mbieè Sèmè ndò.

⁵ Bò sâ bò mé nyeén lè sam, bó mé veén déi yoòr sam ndò.

Bò cili Càn déi tagár

⁶ Mè yeé ke, cili Càn déi baá tóg ké ka vulú loó yon, à ndeè naá bò nùàr Njàgà Bagaà dé ndeèr tueé weh. Lé naá bò nùàr mé gèh hihiné, lò hihiné mé ju hihiné ndò.

⁷ Cili Càn doó né ké ter logó njií, ye bò nùàr a: Bí vèh Càn veéh, bí sén nji bú ké ter. Cu seèn waá baá. Kènè ju nde aá felè bò nùàr tená. Bí kèi bú kèi. Vulú bò tàbè mé nòmò mene doón lo si gií naá bú.»

⁸ Cili Càn dé jomò njege bele cu dé toò ndò; à né sònò tueé go ye: Gi aá, gi aá kèn. Tànòr Babilón doó mvúób. À lé bò nùàr wónje doón sela feéh naá sár.»

⁹ Te mè yeé ke, cili Càn déi baá cu bò dé fà doò jomo njege bele, à né ké ter logó njií, ye: Bòó mé dua yeé nyam mé naá ké dùà doò nde né gèr njéné, bòó mé né ngulàmúr seèn dua, mé né gi mé mágá seèn yoòr, né mene beè, né mene toò kuún doón

¹⁰ nde gi né mé mbè fúru-temé Càn njeé kuú, te bó kekòò. Bó nde né tuar te we taré yilá ndeé, bó nde né gèr mé we nyùm nàgàkèn fí njéné. Bó gèr njene nde né toò bò cili Càn mé *Mbieè Sèmè.

¹¹ Ju weè mé né bó njie den sâ, nde né ter dé kèi cèn faár yilí naá den. Bòó mé né nyam hèllè dua, mé né ngulàmúr seèn dua, mé né gi mé mágá seèn yoòr doón nde né gèr njéné. Cíbi mé lou mene bó dù ndé ngwéh.»

¹² Sâ bò Càn bò a, yólo dé boòn yólò. Lòù sam, bó ngweé né dé boòn sòn Càn, bó temé kwaá njií né yoòr Yeésò ndò.

¹³ Yeé gi aá, mè ngweé njií hueh déi ké te vulúu ye mè a: Nyàgà bò njií hèn nyagaà. Ye mè a, nyàgà ye: Duoóm lan nde ké toò, bò nùàr mé kuú né mé yilí Fehtoò beèh lè, Càn nde né bó kulú.» Hueh doó yeé tueé gi aá, Cúcuí Njàgà gwaán, ye: Nyea, né môn, à nde né bó kulú. Kènè gèr sam cuú, bó dù bá dé duú; tàb seé boòn baá cie.»

Bólé baá kèn

14:1 14:1 Ese. 9:4; Vuú 7:3 * **14:1 14:1** Yilí Jerusalem déi (1 Chr. 11:4-5). **14:5 14:5** Soph. 3:13
14:8 14:8 Es. 21:9; Jér. 51:8; Vuú 18:2 **14:10 14:10** Es. 51:17; Gen. 19:24; Ese. 38:22 **14:11 14:11** Es. 34:10

¹⁴ Jomo sâ mè ke njií njeré déi faá nùàr nɔ, né ké te vúlú nuù wulésé mân ñenè den, à né mé tám ngôg felè, bó tám sâ me né mé goó; à né cu mé bòu nulásé mân beè ndo.

¹⁵ Mè yeé ke, cili Càng déi yuo kela baá ké *gwà Càng koò, à né ké ter logó njií, ye nùà ké te vúlú nuù doò a: Siè nyégé bòu sieè; baá cu, yab baá bolé, baá dé hobô.»

¹⁶ A yeé ngweé aá ménâ, à kura yií keèh bòu seèn hèllè ká doó ndo. Tètèi sam tabè mvúâr!

¹⁷ Jomo sâ cili Càng déi yuo kela cuù ké gwà Càng koò ké te vúlúu, à né mé bòu déi beè ndo.

¹⁸ Mè ñene cili Càng déi yuo kela cuù baá, à la naâ dé seèn ké toò kòò; seé seèn né mé we. Dé sâ né ké ter logó njií, ye nùà bòu doò a: Kènè tab tòu ké te wónje te gi aá kèn. Wèh bòu yeé, ndé bó mvurú bele.

¹⁹ Cili Càng doò yeé ngweé aá ménâ, à weh bòu seèn ndo, à kura yií keèh ká doó, à mvurú bilí tab tòu ká doó doón, à nuaán su njií ké te vua njùn Càng.

²⁰ Vua sâ né ké jomo lòò mân, bó doró den baá-re teèn. Bó yeé baá doró, húóm yuo seér teèn kóó, né faá gùm nòmò koò nɔ kwaár ndeé. Húóm doò kwar sòm gùm kilómétá yuií tagár, lé naâ yilá ndo. Mò nyam tébágàr yila teèn, ngògò jím, feh le lom cie kóó.

15

Bò cili Càng mé gèr téhbeh beè

¹ Jomo sâ mè ñene njií kèkènè njeré déi ké te vúlúu, hiím yógó mè. Lé naâ bò cili Càng téhbeh; bó beè né mé ñèh nduàn téhbeh ndo. Càng bò nùàr gèr feh ceré nde né mé ñèh.

² Mè ñene njií cu njeré déi, né faá tàmbàŋ tuùb nɔ, né faá daregà ndo, né mé we mene laga den. Bò nùàr né ké kwarè ndèndèn tuùb sâ njebé den. Bò sâ bò lé naâ nyam doò bò ngulàmúr seèn taré yógó, bó lé naâ nyam mé yilí seèn né seér dé kulà hèllè taré yógó ndo. Bò cili Càng sâ lé naá gií mé nján beè-beè; Càng lé haá naâ bó nján sâ kóó.

³ Bó né bené de, né bené Músi nùà seè Càng mé bené *Mbieè Sèmè, bó né de ye:

Càng ndeèr Nùà terrèb, seé yeè né tànòr kela, né nòré ndo.

Nùà Dueè felè dà m lò nùàr né cegé wò.

Ceér yeè doón né gi teèn dilí yilá, wò né nùà gècèn.

⁴ Nuaá mé wò sén ndé ngwéh né nèi wa?

Nèi wò *sùmù ndé ngwéh ndo wa?

Lòu sam, nùà joloò gi lom né wò.

Lò nùàr wónj doón ndeé né waá gií,

bó cemmé toò yeè, bó né wò keí bilí.

Lòu sam, seé yeè baá bèsonè ñenè ñagá.»

⁵ Jomo sâ, mè ke cu, *gwà Càng koò gulu baá ké te vúlúu, *gwà cògò mé Càng ñenè yuo kela yeé teèn né ké gwò ñenè den.

⁶ Bò cili Càn téhbeh doô yuo kelà ké gwò ndo, bó beè née mé bò njèh nduàn téhbeh doô ye. Cògò wula njerré lom né bó yoòr pób, bó cam tená bele né mé kándá goô.

⁷ Njèh làŋ cén déi lètené bò nèà bò doô, weh ngàb njùŋ téhbeh, haá kwaá bele bò cili Càn téhbeh doô beè-beè. Fúru-temé Càn Ndeèr né bele lè dedei. Bó bò ngàb sâ me bele né mé goô.

⁸ Bó yeé baá mé njèh beè beè, *sùsùm Càn mé terrèb Càn ñené yuo kelà ndo, jeré yuú gwà Càn mé ju, né bò nuàr dé gwò yilá faán yogó. Kò seé bò njèh nduàn téhbeh beè bò cili Càn doô mboón aá, sâ ye.

16

Bó ngàb njùŋ

¹ Jomo sâ mé ngweé njií hueh déi baá ké gwà Càn koô logó, ye bò cili Càn téhbeh doô a: Bò ngàb njùŋ Càn téhbeh doón, bí ndé sù nji ké te wónje.»

² Cili Càn dé toò jògò njege yuo, nde su njií ngàb dé seèn. Bòó mé dua yeé ngulámúr doô, nyer yulásé mán ñar yila bó yoòr. Bòó mé né mé mágá nyaàm doô yoòr doón ñene kuú gi mé gèr njùŋ sâ.

³ Cili Càn dé jomò su njií ngàb dé seèn dùà te ndèndèŋ nòmò. Nòmò ña húóm, né faá húóm komò nò; njèh dùà doón kuú gi.

⁴ Cili Càn dé tagár nde ngàb dé seèn dùà su njií ndo: bò nòmò kokoò mé bò nduùn mene ña gi húóm.

⁵ Mè yeé ngweé, cili Càn déi baá tueé. Dé sâ, seé seèn né yeé mé nòmò. À ye Càn a: Môn Càn Dueè, wò né lom Nùà dilí koó. Wò né léi jògò, wò né kènè ndo. Nùà gécèn né wò. Wò ju hèn tena yií né teèn.

⁶ Bò nùà hèn né gi bò wúlá-nuàr bò. Dàm húóm bò sòn yeé bò mé bò nuàr yeé doón, lo berré gi beè bò nùà hèn, wò bó húóm hèn kura yií né teèn.»

⁷ Hueh déi den cuú ké te kò, ye: Môn Càn Dueè Nùà terrèb, wò ju tena yií yeé teèn.»

⁸ Jomo sâ cili Càn dé nèà su njií ngàb dé seèn ké te lou; lou kwa terreb faá we nò, te à fíi bò nuàr.

⁹ À yila bó fii ndo. Yeé baá bó seé weh, bó duagá seér cu lòù, bó lòò temé kweéh seér. Càn mé terreb felè bò njèh gèr sâ né beè seèn, bó seb seér cu bú lòù. Yeé baá ménâ, bó bú sén cú ndo.

¹⁰ Cili Càn dé tín su njií ngàb dé seèn te kogo nyam doô; cibí die te lò seèn, yili mban lo bò nuàr seèn ménâ, gèr kwaá njií bó be yoòr. Bó né leba mé nyie yieé,

¹¹ nyer yulásé mán né bó yoòr ñaár yilá. Bó lòò dene bòn kweéh seér, bó seb seér cu Càn Nùà vulú lòù.

¹² Cili Càn dé ténjèn nde su njií ngàb dé seèn te nòmò koô mé bó yilá né Efraté doô. Nòmò hèllè ñemá yuo, te bò mgbè mé yuo ndeè né kèb bà sela kela sa.

¹³ Mè yeé ke, bò tándulu déi tagár yuo kelà baá kèn, bó den bele né faá kulá nò. Déi yuo kelà sònò mèmàm, déi sònò nyam doô, déi sònò nùà ndòn hèllè.

¹⁴ Seé bò tándulu sâ né táhunò lètenè bò mgbèémgbè wón doón boó yon goò, bó né bó yilá bilí go, te loù mé Càn terrèb nde né ju tená, bó bó kwaá njií taáb doó.

¹⁵ Jue mè Yeésò, mè nab waà nde né faá yíb no. Samésé nde né nuaá mé né làŋ mé cògò yoòr. À dé seèn toò bò nuàr loù sâ, lunjuru gò ndé ngwéh.»

¹⁶ Bò tándulu doò né ka mé bò mgbèémgbè bilí ndeé, bó nde bilí kwaá bó ké Harmagedôn; né yilí bèh sâ te ju *hebreéh.

¹⁷ Jomo sâ cili Càn dé téhbeèh su njií ngàb dé seèn ké ter mbaá. À yeé su sòm aá, mè ngweé njií hueh déi baá ké *gwà Càn koò te kogo Càn ngulí taré, ye: Boó baá kèn! Boó baá kèn!»

¹⁸ Yeé baá ménâ tueé den, mbàn die, nu gwaán, bò hueh né ngulí, tàbè jilí taré, dé tueé sam. Bèh loó mé naâ-naâ mé Càn lo meé nuàr, gèh tàbè jilí taré bú sâ lo née teèn sam ye.

¹⁹ Tàbè kerré geé kwaá Babilôn bèh tagár; bò loó kokoò ká lè wónje doón ñemmé tobé yuo gi ndo. Càn yeé nde munó njií dé Babilôn mân, temé ñaá bú, à kura njií gi bú ngàb njùŋ lè.

²⁰ Gùm ten tàbè dé kàn mé né lètenè nòmò doón kum le dùà; nuàr tòr mé njéh ñéné cú ndo.

²¹ Bò mege boò faá gùm nyèn no né ké ter komó suagâ, né bò nuàr seé weh. Bó yila cu Càn mé njéh lòu selé seêr, sâ boó yogo baá!

17

Mei bò sormbeè

¹ Lètenè bò cili Càn téhbeèh mé lé naâ mé bò ngàb téhbeh beè doò, cén déi lètenè boòn waà ye mè a: Ndê mè feh kwaá wò njolò. Né gèr mé nde né mèi bò sormbeè kwa; mè jue né tàyàm loò mé bó me kwaá né ké te làrè nòmò doò.

² À bò mgbèémgbè wón doón jin gi né koó, bó bó tobó kuú gi aá kèn. Kènê, bò nuàr wón doón sela tobó nde gi aá mé njéh ménâ ndo.»

³ Yeé baá ménâ, Cúcuí Nágâ waà kema mè ndo, cili Càn doò weh njií mè ké ya dueè. Wa ké teèn, mè ñene njií ma déi, à né ké ngètenè nyam déi bèlèsè mân ñaá den. Nyam sâ né mè feh felé téhbeh, lulí né teèn yulà. Bó nyagá lamé kwaá né nyam hèllè bò yilí séb-Càn yo doón.

⁴ Ma doò dé seèn yoòr lé naâ mé cògò bèlè jùm mé bèlè yôn mân. À né mé lòn bèlè tieè; à né mé taá ndòn mé gòm feh hihiné yoòr déi; à weh sie né ngàb déi mé be gaá, bó ngàb sâ me né mé goó. Lè ngàb hèllè né lom ndàndaà bò njèh fefò. Bò njèh fefò sâ né njègè yagà yon tobó goò seèn hèllè.

⁵ Yilí déi né ma hèllè toò kuùn nyagá den; bó nyagá gugó né Tànòr Babilôn mèi bò sormbeè, ye né ngum veèn bò nuàr wón doón.

⁶ Mè yeé ke njií, ma hèllè baá mé húóm bò nuàr Yeésò sela den, né húóm bò sòn Yeésò bò mé bó lé wula gi naâ felé Yeésò doò. Geí seér mè lòu.

⁷ Cili Càn doô ye mè a: Té mbaá hím kú; mè nde né wò kwòm ma kíé se. Nyam seèn mé feh téhbeh mé lulí teèn yulà doô, mè nde né wò kwòm seèn se ndo. Kwòm sâ lé leér deén naâ bèh nábe.

⁸ Nyam mé wò né ñené kíé cemá sam cuú, wancónj léi toò à lé naá giì cemásé. Mé njéh mene, à nde cuù né te lege ngòbè doô komo yuo kelâ, te Càn bú wula calé sòm cu ye dé kèi cén. Bó mé Càn lo yilí boòn te mvù yòñe ké bèh duòm nyàgá kwá ná ngwéh doónj, nde né nyam hèn ñené, bó geí gi. Lòu sam, nyam doô teèn sam cuú lòu, wancónj léi toò à lé naá giì cemásé, toò hèn à nde cuù né yuo kelâ.»

⁹ À den cuù ye mè a: Kò bò nùàr den lom mé lo, sâ ye; wancónj bò ngòr hèn né taré. Mè tueé wò, wò né feh téhbeh felè nyam doô ñené, né bò tòr téhbeh mé ma doô den yeé teèn; né cu bò mgbèémgbè hihiné téhbeh ndo.

¹⁰ Bò tín bò déi die yuo aá teèn. Cén déi né kènè te kògò. Mbeí boòn dé téhbeèh doô, cu seèn née wá ngwéeh ye. Mò ndeè waà baá, à ndeè te mgbè sâ cèr dè ndé ngwéh ndo.

¹¹ Nyam doô mé feh seèn mgbè dé téndelè hèn cer nde né kóó, à cemá sam cuú lòu, wancónj à lé naá giì cemásé. Mgbè hèllè né lètenè bò téhbeh bò doô ndo, à nde cuù né komo yuo kelâ, te Càn wula calé sòm cu ye bú dé kèi cén.»

¹² À den cuù ye mè a: Kè, bò lulí seèn yulà mé wò la naâ ñené doô, né bò mgbè hihiné yulà ndo; bò sâ bò née dé boòn cèr dùòm ngwéeh ye. Càn nde né bó bò nyam doô doónj terreb haá gií; njèh cén, bó cer weh cegé nde né mgbè yòñ loù cén ndóg.

¹³ Bó yulà doónj baá gi mé sòn cén; bó terreb boòn haá njíi gi aá mé nyam doô, te à mgbè cer kóó.

¹⁴ Bó nde né taáb mé *Mbieè Sèmè kaga njíi. Mbieè Sèmè nde né bó yògò ndo. Lòu sam, Mgbè bò mgbè né lom bú. Nùà Dueè felè bò dudueèr bò doónj gi lom né bú ndo. Bó bò nùàr seèn né kóó, à lé bó balé soóm naâ kóó, à weh kwaá bó beè seèn. Bò sâ bò né dé boòn kóbè sâ.»

¹⁵ Cili Càn doô den cuù, ye mè a: Ngwééh nòmò mé sòrmbe hèllè la naâ teèn doô, wò la naâ ñené wa? Né dà m bò nùàr mé lò hihiné, mé ju hihiné ndo.»

¹⁶ Ye mè a: Ngwééh wò naâ bò lulí yulà mé nyam doô mene ñené ndo wa? Bó nde né mèi bò sòrmbeè doô seé weh; bó nde né bú bunó, bó huaré kwaá bú lunturu, te bó yieé ñaré sòm ye bú, bó nde né dé jomò ñgie calé sòm ndo.

¹⁷ Sâ doónj Càn ye te bò lulí yulà bó bò nyam doô saga sòn, bó terreb boòn haá njíi mé nyam doô, te à cer mgbè mé njéh; sâ Càn ye te mboón faá nyí gwaán nê, faá nyí lé naâ tueé kwaá ndo.»

¹⁸ Cili Càn doô den cuù, ye mè a: Ma mé wò la ñené naâ doô, né tànòr loó kòó; bò mgbè ká lè wónje doónj né gi ka seèn.»

18

Babilôn doó mvúób

¹ Jomo sâ, mè yeé ke, cili Càn déi baá cuù ké te vulúu suagâ. Dé sâ bó jege haá né bú terrebe duesé mân beè; njènjàn seèn ba ñagá sie né *wónj dójn beè.

² Dé sâ logó njií ké ter, ye: Mvúób, tǎnjǎr Babilôn doó mvúób! À baá kènè mvùr bò tándulù, à baá gbànj bò cànj vevenê, mé bò non vevenê feh hihiné ndo. Doó sâ baá kènè mbàn bò ngùgò, bó bò jùkuùm.

³ Á lé selá baá kela, à lò nuàr dójn sela feh gi né sár. Dàm bò mgbè wónj dójn jin weh gi aá beè seèn, bó bó né tobó. Bò toón bò wónj dójn ña keéh gi aá bò lilieè bò mé njéh.»

⁴ Mè yeé ñgweé, hueh déi baá cu ké te vulúu ñgulí, ye: Bí cú yo, bò nuàr mò, bí yùò ló sâ yuòò. Mò sam, bó nde né bí mé veèn jin; bí nde né gèr teèn ñenè keéh.

⁵ Bí yùò yòòr bòn yuòò. Veèn bòn yògó baá, nan kwa baá Càn ké te vulúu, à baá mé njèh bòn lè.

⁶ Bí wèh lóó sâ seé, faá à lé naá bí seé weh nò. Bí bá kúra njií gi bú ngàb mbè fà lè, te taré yògó dé seèn cén mé à lé haá naá bí doó.

⁷ Sòn sèsàm mé púnò seèn bí kúra lòm bú gèr yulásé mân, ye nyí né mgbè mé feh nyí sé wa? Nyí nùà kú sam; ye ndóg cio nyí njeré déi bó ndé ñgwéh ndo sé wa?

⁸ Kwá ndójn, dùkàn baá ndeé: beén mé cio bó bò cùè nde né bú bomó kwa; dójn nde né mé cieé cén. We nde né bò dé jomò ñgie naá sòm ndo. Lòu sam, Càn Dueé bú mé ju sie né kóó. Nùà terrèb né bú.»

⁹ Bò mgbèemgbè mé lé bó tobó góó naá yàgá mé bú wónj dójn faá né njèh ndà nò, nde gi né ju weè seèn lòu sâ ñenè njií, bó nde né mé kwòm lòu sâ yueé bieé kuú ndo.

¹⁰ Bó nde né bèh ndójn-ndònj mé veéh njebá den, te gèr hèllè bó teèn kwà kéh cú, bó kei den teèn, ye: Gèr-e, Babilône gèr-e! Tàyàm Babilôn, mèi bò lóó koó, baá doó mvúób; dójn né te yònj lòu cén-e.»

¹¹ Bò toón bò wónj dójn yueé kuú gi nde né mé mbà seèn lòu sâ ndo, ye: Bò nèi béh goó beè ñge weh nde cu né kóó?

¹² Bò lòn o, bò taá ndòn o, bò gòm o, bò cògò nyàgàm o, bò dé nyényógòr o, bò dé nùnùgò o, bò dé luluarê o, dójn nèi béh beè ñge weh cu nde né kóó wa? Bó mé nde cu né bò tou múmù feh hihiné ñge bele teèn sam cuú. Bò njií mé bó bó bele né mé nyie tòn o, mé tou gécèn o, mé lòn bèlè o, mé taá ndòn o, dójn nuaá mé nde né béh beè ñge weh teèn sam cuú.

¹³ Né mene bó soó, bò sibì, bò kómó-múmù feh hihiné mé bó san, nuàr ñge ndé cu. Bò mbè, bò kómó, bò nyòm, bò yolo, bò nàgà, bò mbieé, bò nyam tébàgàr, bò pús, mé bò kwer, nèi beè beèh ñge cu nde né kóó wa? Te nuàr mé gùm mene ñge cu nde né nèi ndo wa?»

¹⁴ Bò toón bò hèllè né mé tǎnjǎr lóó séné yueé bieé njií den, ye bú a: Wò vu aá be, hèn bò njií mé wò lé naá gùl gwaán dójn mvùnj; hèn dàm bò njèh yeé mé yila lom yeé wò yòòr hèllè dójn kùmjèg! Kènè bó baá njolò yeé nyúér dé ndóg.»

¹⁵ Bò toón bò mé yili gi yeé mé lóó sâ dójn nde gi né bèh ndójn-ndònj mé

veéh njebá den, te gèr hèllè bó tèen kwá kék cú; bó né mé mbà seèn yueé kuú,

¹⁶ ye: Gèr-e! Bí kè njèh gèr kán, tààm loó hèn kum yuo aá, loó hèllè nyegé kuú aá me yàgà dé lòu. Sâ, bò cògò nyàgàm baá gi yoòr nyogór den; lòn yàgà tie deí, bó me gi né mé goó ndo, sâ bò taá ndòn mé gòm baá gi yoòr lané den.

¹⁷ Mé njèh mene, doón lé naá cegê te yòn lòu cén-tà-cén ngie yuo.»

Bò fár-bàtò bò, mé bò kokoò bò tèen mene, bò yílá-bàtò bò mé bòò mé yili yeé mé nòmò doón, lé naá gi bèh ndón-ndón njebá den,

¹⁸ bó né ju weè seèn njén njií, bó né keén den, ye: Bí kè nji tààm loó faá cí nò, baá doó mvúób!

¹⁹ Bó né ménâ tueé, bó né fufú felè nuaán su, bó né mé mbà seèn yueé kuú, kén né silí, ye: Tààm loó hèn njene kuú mé gèr! Bí kè njèh gèr kán, tààm loó mé yili sòm yeé dàm bò bàtò bò kóó hèn, kum yuo aá te yòn lòu cén faá njèh mbaá nò.»

²⁰ Môn! Vulú, sàmè sér dé yeé mé kùmjèg hèllè lòu; bí bò Càng bò sàmè nján sér dé samê. Bò *sòn-Càng bò mé bò mbòn tebè a, sàmè jí ménâ ndo. Càng bie sòm aá bó biéb sòn veèn mé bó lé boó naá bí doó.

²¹ Yeé baá ménâ, cili Càng terrèb déi jògò wellè tàgèrà taá deí faá nyèn nò, à si tulu njií dùa te ndèndèn nòmò, à né sònò tueé, ye: Kùmjèg. Bò tààm Babilón njéné ndé cú ndóg, bó tob ba njií nde né bú doó mé terreb ka mân nág!

²² Dàm bò nján bò mé bò dè-benè bò ké Babilón ngíí; dàm bò túágá-tògò bò mé bò túágá-tàn bò ngíí ndo. Nùà seé déi ké tèen njéné yùò ndé cú; bó hueh nyèn ké tèen ngwé ndé cú;

²³ mugó lām déi ké tèen bá ndé cú; ndóg bó hueh fuaán ké tèen ngwé ndé cú. Lòu sam, bò toón bò yeé sá lé ye, bó né kela sé wa? Wò né-re táhunó yeé sá boó bele, wò né bò nùàr wón doón bele gò.

²⁴ Babilón gèr hèn njene yíí né tèen: dàm húóm bò sòn-Càng bò o, bò Càng bò o, dàm húóm boó mé bó lé naá gi wulá doón né gi lè Babilón, kòcò!»

19

¹ Jomo sâ mè ngweé njií hueh taré déi ké te vulúu, né faá hueh cili nùàr nò tuom den, ye: Bí sén Càng seèn! Bèh yili yuoò né beè seèn, Nùà *sùsùm né bú, be terrèb seèn baá ter.

² À né yeé ju tèen tená yíí, à mèi bò sòmbeè hèn mé ju sie yíí né tèen. Ma hèllè lé *wón te yàgà yone nagá yíí naá kóó. À lé bò seé bò Càng wula gií naá kóó ndo. Càng bú gèr feh keéh né dé cí.»

³ Bó den cuù ye: Bí sén Càng seèn! Kùsàn* kwaré baá felè tààm loó hèllè kèn; ju weè seèn baá ter dé kèi cén faár yilí naá.»

⁴ Bó yeé tueé gi aá, bò kokoò bò ndètoón cùòb nèà, mé bò lèlàn bò nèà doó sue cemmé nde gi doó, bó né Càng ké te kogo keí, bó ye: Môn, kùsèm Càng Dueè!»

*Kùrmò fù *Mbieé Sèmè*

18:17 18:17 Es. 23:14; Eze. 27:26-30 **18:18 18:18** Eze. 27:32 **18:19 18:19** Eze. 27:30-34
18:20 18:20 Deut. 32:43; Jér. 51:48 **18:21 18:21** Jér. 51:63-64; Eze. 26:21 **18:22 18:22-23** Jér. 7:34; 25:10 **18:22 18:22** Eze. 26:13; Es. 24:8 **18:24 18:24** Jér. 51:49 **19:2 19:2** Deut. 32:43;
 2 Rois 9:7 **19:3 19:3** Es. 34:10 * **19:3 19:3** Kùsàn né we taré.

⁵ Mè yeé ngweé, hueh déi baá ké te kogo ngulí, ye: Bí sén Càn beèh seèn! Bí bò seé bò seèn mé né sòn seèn ngweé, kàm bò o, huaán tetôô o, bí sén bú seèn.»

⁶ Jomo sâ mè ngweé njií cu hueh déi né faá hueh cili nùàr nò tuòm den; né faá nomò vùvù nò ngulí, né cu faá nu nò gwaán ndò. Ké teèn né tuòm den, ye:

Bí sén Càn seèn! Né Càn dueè Nùà terrèb.

Mbàm seèn baá bèsonè ñenè yuo kelá.

⁷ Béh sèsamè, béh dòbò tàbè dobò,

béh né bú mbaàn haá.

Kùrmò Mbieè Sèmè baá dé yieé,

Fù nyegé gi áá yàgà.

⁸ Bó ye bú a, sù kwá cògò nyógòr yoòr,

né borésé mân, ñagásé mân ndò.»

Cògò ñagá sâ né kàn; à me njií né mé seé didilí bò Càn bò.

⁹ Cili Càn ye mè a: Wèh mvù, nyàgà kwá teèn ye: Samésé né bòò mé bó lé naá gií bó yilá, te bó yieé kùrmò Mbieè Sèmè.» À den cuù, ye mè a: Bò ngòr hèn né lom bò jéjég ngòr mé naá gií sònò Càn.»

¹⁰ Mè jògò die nde ka seèn, ye te mè keí bú. À deèn ndò, ye mè a: Té môn bó! Mè né lom nùà seé Càn faá bí bò mbeí yeé nò. Ngweéh bí né gi mé sòn Yeésò lè mà. Dùà lòm Càn!»

Ngòr gècèn mé Yeésò né cie ñenè kwaá doónj haá yeé bò *sòn-Càn bò terreb lè seé bòòn koó.

Nuaá mé né te niam tébàgàr wulésé mân

¹¹ Jomo sâ, mè yeé ke, vulú gulu logó baá, niam tébàgàr déi wulésé mân né ké teèn mé nùàr ngètenè ñenè den. Yilí nùàr sâ né Nùà jéjég mé Nùà gècèn; à ju tena yií né teèn, à taáb lie yií né teèn ndò.

¹² Njolo bó guí lom né bú lè faá bogó weé nò; à né mé bò tàmm ngòg felè gur den. À né mé yilí déi yoòr nyagá den, nuaré déi yilí sâ ngwé kòmò ngwéh, kò cegé né bú.

¹³ À né mé cògò déi lélán húòm mân yoòr. Bó nùà sâ yilá né Ngòr Càn.

¹⁴ À né mé bòn bò taáb bò dé ké te vulúu jomo, bó ñaá den bele né te niam tébàgà wuwulê mân, bó né gi mé cògò nyógòr wuwulê mân yoòr ndò, né lom ñagásé tân.

¹⁵ À sònò nema sie né tàndòn bòu déi ñobósé mân, à nde né lò dé kàn mé ñjéh doó hobó su; à nde né lò dé kàn seé mé cùgò lònj weh; à nde doró den bó ké te vua mé njùj Càn terrèb né teèn doò.

¹⁶ Bó nyagá kwaá né bú yilí déi te cògò, déi te ngweéh, ye: Mgbè bò mgbè né lom bú. Nùà dueè felè bò dudueèr bò doónj gi lom né bú ndò.»

¹⁷ Mè yeé ke cu, cili Càn déi baá ké te lou ñjebá den, à né bò non ké te vulúu doónj mé hueh tarê yilá bilí, ye bó a: Bí bilí ndé gi kùrmò Càn yieé ma.

¹⁸ Bí ndé núógó yieé. Né núógó bò mgbèemgbè mé bò kwaá-taáb; núógó bò sòji, bò niam tébàgàr mé bò ñá-nyam bò; né núógó nùàr doónj: núógó

bò kweèr, núógó bò lòu bò, núógó kàm bò mé huaán maàn mene, bí ndé bó seé weh.»

¹⁹ Mè yeé ke, nyam veên doô bó bò mgbèémgbè wónj dónj wónj gi áá sòn, bó bilí gi áá bò sóji bòn, te bó lie taáb mé nùà nyam tébágàr doô bó bò nùàr seèn.

²⁰ Bò hèn bò sie nyam veên hèllè. Nùà ndòn mé bóó bele yeé táhunó toò nyam doô, bó sie bilí mé bú mene. À lé bò nùàr bele deén naà mé táhunó hèllè, bó né bó mágá nyam doô yoòr tórè kwaá, ye bó a, dùà ngùlà múr nyam hèllè. Bó yeé sie áá nyam doô bó nùà ndòn hèllè, bó si njií bó te ndèndèn weé, lèlàn ménà. Lé naà we nyùm nàgàkèn.

²¹ Nùà nyam tébágàr doô kórè wula gi bò taáb bò nyam hèllè ndó. Lé naà mé tàndòn bòu sònò seèn doó. Lòu sà non dónj fulu gi núógó.

20

Bò nyè mà kám

¹ Mè yeé ke, cili Càn déi baá cuù ké te vulúu suagà, à né mé kî lege ngòbè beè, à né cu mé tàkpèg yuií lòn mán beè ndó.

² À waà, à cab sie mèmàm doô, né cu ka bú kuúm sàb hèllè, sà tueé né ye, né táhòrò, yili seèn déi né cu *Sátàn ndó. Cili Càn yeé sie áá bú, à kaga kwaá bú te yuií lònje, te à bóó teèn nyè mà kám,

³ à nde bú te lege ngòbè jògò si njií ndó, à kibí, à ferá lo bú teèn, à lier nyegé, te mèmàm hèllè tena le dòu, te à lò nùàr bèlè kwà cú, kò baá nyè mà kám, bó se yi weh cu ye bú.

⁴ Jomo sà mè ñene njií bò kògò: nùàr né bele teteèn. Bó lé naà bó terreb ju tenà haá. Mè ñene njií càn bò nùàr Càn ndó. Né càn bò nuaá mé bó lé naà bó feh kórè sòm, ye bó lé naà sòn Yeésò tueé, bó lé naà bò nùàr ngòr Càn se fí. Bò sà bò lé dé bòn nyam doô dùà ná ngwèh, bó ngùlà múr seèn dùà ngwèh ndó. Mágá nyam hèllè lé bó yoòr ná ngwèh, né mene toò kuún, né mene beè, lé bó yoòr ná ngwèh. Bò sà bò lé naà cuù yònj kwa; bó bò Yeésò bóó te kògò dónj nyè mà kám.

⁵ Hèn né bèh dòu komo yuoò dé toò jògò. Bò komó déi dòu kòmò yuò ndé ngwéh, kò baá cu nyè mà kám, sà ye.

⁶ Bóó mé né gi lètenè bò toò jògò bò sà teèn dónj nde né samésé den, bó ña bò dé Càn. Cio dé jomò terreb felé bòn kwà ndé cú. Bó nde né bò *ngàn sèmè den, bó den ngàn *Nùà Còn ndó, bó bò Nùà Còn nde né te kògò dé nyè mà kám cer den.

**Sátàn túntun!*

⁷ Mò nyè mà kám sà kelà baá, bó nde cu né Sátàn ké dòu se yi,

⁸ à nde cu né bò nùàr wónj dónj bele gò. Sà tueé né ye, à nde né lò Gôg bò Magôg yilá bilí, te bó kaga njií taáb mé Càn. Nùàr né teèn; bó maga lom né faá mbésebé nòmò koò nò,

⁹ bó né bèh dónj tóòm yuoò, bó né mbàn bò nùàr Càn beè kaánj sie, bó kañ bilí mé bóó yíé-temê Càn mene. Mé njéh mene, we ndeé né ké te vulúu suagà, ñgie ceré sòm bó.

¹⁰ Sátàn nuaá mé bele yeé bò nùàr, bó nde né bú lòu sà te ndèndèn weé si njií; né we nyùm nàgàkèn. Bèh sà bó lé nyam doô bó nùà ndòn hèllè

si njií naà teèn ndo. Bó ké tuar sâ tegé den nde né cibí mé lou mene, dé nyemà mé nyemà.

Ju dé cèrè jomò

¹¹ Jomo sâ mè ñene njií tà-gàg kògò déi wulésé mân, nùàr né ké teèn den den. Tàbè bô vulú nyue leér yuo bú toò ndo, bó fà doón vu gi be mé bèh denè bòn.

¹² Mè yeé ke cu, bô nùàr mé lé naà gi kuu, baá gi ké toò kògò nhebá den. Lé naà bô dé kokoò mé bô dé tetòr mene. Mè yeé ke, bó baá bô mvù lelò komó kwaá. Bó sie komo mvù déi, dé sâ né mvù yòn. Bó duóóm ju felè nùà kàn tueé, bó né felè nùà kàn faá bó lé naà nyagá kwaá nò tená, bó ju tena lom jégég faá seé nùà kàn tueé nê nò.

¹³ Nòmò koò né mé bô komó dé beè seèn jógó ndeé, cio bô ndugo bô càñ né mé bô komó dé beè bòn jógó ndeé ndo. Ju né felè nùà kàn faá seé seèn tueé nê nò, tená.

¹⁴ Bó vulú su njií cio bô ndugo bô càñ ké tuar te ndèndèn weè ndo. Bèh sâ né bèh cio dé jomò kuu.

¹⁵ Bó mé yilí bòn lè mvù yòñe nyàgà dèn ngwéh doón, bó vulú su njií gi bó ké teèn ménà ndo.

21

Vulú feé mé tàbè feé

¹ Jomo sâ mè ñene njií vulú feé, mé tàbè feé ndo. Sâ vulú dé toò jògò mé tàbè dé toò jògò lé dé bòn nyue nde aá kèn. Ndèndèn nòmò teèn sam cu ndo.

² Mè ñene njií lóó déi ñagásé mân; né Jerusalem dé feé ñené yuo kelà né ké te vulú beè Càñ kóó; né ká doó suagá. Càñ nyegé lom né bú yàgà faá fù nde né yoòr sii nò.

³ Mè yeé ngweé, hueh taré déi baá ké te kògò ngulí den, ye: Kènê, bèh denè Càñ baá ké lètenè bô nùàr! Bó bó den nde aá kóó, bó baá bô nùàr seèn, Càñ bòn né lom bú.

⁴ Bú nùà ñhèh nde né bó yímé njolò fò; bó kú ndé cú; yúé gi aá, mbà gi aá, cio teèn sam nde cuú, gèr gi aá ndo. Bô ñhèh dé cucuúm gi aá dé jomò.»

⁵ Nuaá mé né ké te kògò doó tueé njií ndo ye: Kènê, mè ñhèh doón bóó gi nde aá dé fefeé.» Jomo sâ, ye mè a: Nyàgà kwá bô ngòr hèn te mvùu, né lom bô jégég ngòr mé né gi môn.»

⁶ À den cuú, ye mè a: Gi aá kèn! Feh né mè, tíí né mè ndo; Bei wòn né mè, Cèrè-mbán né mè ndo. Nuaá né mé nyúa, mè nde né bú nòmò ñueé ké te nduùn yòñe haá, mè bú haá nde né dé lòu.

⁷ Nuaá mé né veèn taré yógó doón, nde né gà bú sâ beè mò kwa; mè den nde né Càñ seèn, à ña ñuna mò ndo.

⁸ Dé bô déi môn sam; mè jue né mé bô veéh bô, bô gogobò bô, bô dudulí bô, bô wúlá-nùàr bô, bô yòn tóbó gò yàgà bô, bô táhunó bô, bô duà cècàn bô, mé bô nyeèn bô doón, bó nde gi né mé gèr ñené kuu; bó silí njií nde

né bó ké tuar te ndèndèng weè. We sâ né we nyùm nàgàkèn. Bèh sâ né bèh cio dé jomò kuù.»

Jerusalem dé feê

⁹ Lètenè bò cili Càng téhbeèh mé lé naâ mé bò ngàb gèr téhbeh dé jomò beè doò, cén déi lètenè bòn ndeè ye mè a: Ndé, mè feh keéh wò Fù *Mbieè Sèmè njolò.»

¹⁰ Cúcuí Nàgà waà kema mè ndo. Cili Càng doò jògo naâ mé mè ké te ndón tòr déi dàbsé mân. Wa ké teèn, à feh keéh mè loó koò déi, né lom nàgásé tâng; lé naâ Jerusalem mé né ké ter beè Càng, à lé ká doò suaga deén naâ koó;

¹¹ teèn né lom lélán *sùsùm Càng; né faá taá ndòn nò beéh den.

¹² Bògò kulasé mân né loó sâ beè kaán sie. Hin né teèn yulà cùòb fà; bò cili Càng yulà cùòb fà né teèn njebá tená bele. Yilí gèh bò huaán *Iserála yulà cùòb fà doón né gi te hin sâ nyagá kwaá bele.

¹³ Kèb loó dé kàn lé naâ mé hin teèn tagár: kèb fenê tagár, kèb túnò tagár, kèb bà tagár, kèb nyiib* tagár ndo.

¹⁴ Maàng bògò né felè taá yulà cùòb fà njebá den. Yilí bò mbòn tebê Mbieè Sèmè yulà cùòb fà doón né felèbò nyagá den ndo.

¹⁵ Cili Càng mé naâ mé mè tueé njii doò lé naâ mé mòu beè, te à me loó mé njéh, à me bò hin mé bògò mé njéh ndo.

¹⁶ Loó sâ lé naâ gou-gou mân, hám bô dàb né gi kèi cén. Cili Càng doò duóm loó mé cùgò seèn meè: loó sâ lé naâ kilómétà kám fà mé yuií fà;† hám méná, dàb méná, dàb teèr méná ndo.

¹⁷ Cili Càng duóm cu bògò méná meè: dàb teèr lé naâ métà yulà téhbeh cùòb fà.‡ Dé sâ lé naâ mòu mé bò nùàr me yeé njéh mé njéh.

¹⁸ Bó lé bògò sâ meè naâ mé gèh taá déi mân, yilí taá sâ né jâspè; bó loó dé seèn me né mé ndàndaà goó, nàgásé mân faá daregà nò.

¹⁹ Bó nyagá goné kwaá né maàng bògò taá nyàgàm yoòr feh hihiné: taá toò jògò lé naâ jâspè, jomo bele né sàfir, dé tagár né àgàtà, dé nèà emaròdè,

²⁰ dé tìn né oníke, dé ténjèn né sarduan, dé téhbeèh né kerisalitè, dé téndelè né beríl, dé tårènèà né topàsè, dé yulà né kerisopràsè, dé yulà cùòb cén né türkwasè, dé yulà cùòb fà né ametistè.

²¹ Bò hin yulà cùòb fà doò, bó dé kàn boó né mé taá huóómsé mân. Bó ceér lètenè loó me né mé goó ndo, ndàndaà goó nenésé mân.

²² Teèn lo sâ mé gwà Càng njénè ngwéh. Gwà Càng dé seèn né seér Càng Dueè Nùà terrèb bò Mbieè Sèmè.

²³ Loó sâ dé seèn mé lou bò weéh táng ngwéh, *sùsùm Càng teèn ba njerré den né koó. Lám teèn né Mbieè Sèmè ndo.

²⁴ Nùàr wón doón nde né mé njéh go nené. Bò mgbèémgbè wón doón nde né ngúlú bòn ké teèn bilí njii gií.

²⁵ Bò hin bògò doón nde gi lé lelón soó den, bó bó cóló nyi ndé ngwéh; lòu sam, ké sâ cibí teèn sam.

21:10 21:10 Ese. 40:2 **21:12 21:12-13** Ese. 48:30-35 * **21:13 21:13** Kèb mé lou yila yeé teèn.

21:15 21:15 Ese. 40:3 † **21:16 21:16** Mé ju griek bó lé meè naâ mé stade". Kilómétà kám fà mé yuií fà sâ né stade" kámyulà cùòb fà. ‡ **21:17 21:17** Métà yulà téhbeh cùòb fà sâ né cakóór yuií mé yulà nèà cùòb nèà. **21:18 21:18-21** Es. 54:11-12 **21:23 21:23** Es. 60:19-20 **21:24 21:24**

Es. 60:3 **21:25 21:25-26** Es. 60:11

²⁶ Bó nde né bò nhèh nguguli, mé bò nhèh teterreb wón doón ké lo sá bilí njií gií.

²⁷ Nhèh cén, nhèh jéré déi lo sá yílá nyi ndé ngwéh, ndóg bò duduli bò mé bò nyeén bò teèn yílá nyi ndé ngwéh. Ké teèn yila cegé nde né bòò mé yilí boòn baá gi te mvù yòñe nyagá den; mvù sá né beè Mbieè Sèmè.

22

¹ Cili Càn feh keéh cu mè nòmò koò déi mán, né ké te kogo Càn bò *Mbieè Sèmè kwaré yuo den, né nòmò yòñ. Nòmò sá wulá njerré lom né faá taá ndòn nò.

² Né lelo lètené kpòñ ceér kwaár bele den. Tóu yòñ né sòn nòmò kèb kán mé kèb yágá mene yaám den, wa yeé tàb mbei yulá cùòb fà te nyemà cén-e; né te weéh dé kàne mbei cén waá. Yùè seèn né lèh mé né nuàr wón doón taré sòm.

³ Ké sá njií mé né beè Càn duagásé doón teèn yílá ndé ngwéh. Kogo Càn bò Mbieè Sèmè teèn den nde né koó, bò seé bò seèn nde né bú cu doón die den.

⁴ Bó nde né kuún seèn ñené; yilí seèn nde né bó toò kuún nyagá den.

⁵ Ké teèn cibí sam nde cuú, bó mé ñagâ lâm bò ñagâ lou táñ ndé cú ndo; Càn Dueè baá gi ké teèn ñagá den. Bó mgbè ké sá cer den nde aá dé nyemà mé nyemà.

Cuú Yeésò

⁶ Cili Càn den cuú, ye mè a: Bò ngòr hèn né gi bò jéjég ngòr mé né gi môn. Càn Dueè lé haá naá bò *sòn-Càn bò Cúcuí koó, à lé tema njií naá cili seèn koó ndo, ye bú a: Nde fèh kwá bò seé bò nyí bò njií mé nde gi né boó doón njolò ma.»

⁷ Jue mè Yeésò, mè baá ndeé! Bò ngòr mé lé naá gií sònò Càn yuo, mé né gi lè mvù hèn nyagá den, nuaá mé né faá tueé nè nò go doón, samésé né bú.»

⁸ Né mè Jân, mè lé bò njií hèn mé njolo ñene gií naá koó, mè lé bó mé tie ngweé gií naá koó ndo. Mè yeé ñene gií aá, mè ngweé gií aá, mè jogo die nde doó ka cili Càn mé né mè feh doó, ye te mè keí bú.

⁹ À deèn ndo, ye mè a: Té môn bó! Mè né lom nua seé Càn faá bí bò mbei yeé sòn-Càn nò. Mè né faá bòò mé né ngòr lè mvù hèn tég sie doón. Dùà lòm Càn!»

¹⁰ À den cuú, ye mè a: Bò ngòr mé lé naá gií sònò Càn yuo, mé né gi te mvù hèn nyagá den doón, té bó dé yeé mé huún kwá lòm. Mè tueé wò, baá gi hèn.

¹¹ Nua veèn a, bó ndé cú mé veèn toò. Nua duli a, dùli ndé cú toò ménâ ndo. Nua húóm-temè a, húóm ndé sèr mé njéh toò. Nua mé né kóbè sá a, ñagá ndé sèr cu toò ménâ ndo.»

¹² Jue mè Yeésò, mè baá ndeé! Mè wa ndeé né mé sàgà nua kàn beè, mè nua kàn gwom nde né faá seé seèn tueé nè nò.

¹³ Feh né mè, tíí né mè ndo; Bei wón né mè, Cèrè-mbán né mè ndo; mè lè duóm naá koó, mè ceré cu nde né koó.»

¹⁴ Samésé né bòó mé né cògò bòn yaga nyegé, te bó ké lo yila kela lè hine, bó kwa ceér, bó yieé tàb toú yòn.

¹⁵ Ké jomo bân sue le nde né bò dudulí bò, bò táhunó bò, bò yòn tóbó gò yàgà bò, bò wúlá-feh bò, bò dùà ngùlàmur bò, mé dàmbò nyeèn bò mene dón.

¹⁶ Né mè Yeésò tema njií né bí cili mò kóó, mè ye bú a, ndé jí bòn bò nùàr mò dón ménâ tueé kwaá. Jégég *nduté ndútù mgbè David né mè. Có toò cieé né mè ndo.»

¹⁷ Cúcuí Nágâ bô Fù ye: Ndê!» Nuaá mé né felá, bú a, júée: Ndê!» ndo! Nuaá né mé nyúa nòmò, bú a, ndê! Nuaá mé gwaán né nòmò yòn nueé, bú a, ndê, à weh dé lòu.

Bèh Cere

¹⁸ Né mè Jân. Bò ngòr mé lé naá giì sònò Càn yuo, mé né jí te mvù hèn nyagá den dón, bí bòó mé né bó ngweé, mè tétég tie hèn sio né bí, ye bí a, nuaá mé sagá yií njeré déi teèn, dàmbò nhèh nduàn mé bó tueé kwaá né te mvù hèn dón, Càn nde jí né bú yoòr bomó su.

¹⁹ Nuaá mé né seér njolo déi keh sòm dón, Càn nde né bú te gà tàb toú yòn ménâ sòm, à mé bèh denè te loó joloò sam nde cuú ndo. Kùr tàb toú mè loó joloò sâ né jí te mvù hèn nyagá den.

²⁰ Nua jégég felè nhèh dón né bèsonè tueé, ye: Né bòn, mè baá ndeê!» Môn Fehtoò beèh Yeésò, ndé!

²¹ Huóm-temé Fehtoò beèh Yeésò a, ká sié jí bò nùàr beè dón.